

012
C60

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere!

Bibliografie critică

Theodor CODREANU

Bibliografie critică

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere!

Lina Codreanu

Theodor Codreanu

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

Chișinău, 2012

CZU 016:[821.135.1.09+929]

T 51

Ediție îngrijită de dr. conf. univ. Lidia Kulikovski

Tehnoredactare: Dragoș Codreanu

Redactor bibliografic: Ludmila Pânzari

Indexuri auxiliare: Eugenia Filip, Tatiana Baltag

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Theodor Codreanu : Bibliografie critică / Bibl. Municipală „B. P. Hasdeu”; alcăt.: Lina Codreanu ; ed. îngrijită de Lidia Kulikovski. – Ch. : S. n., 2012 (Tipogr. „Notograf Prim”). — 585 p. 100 ex.

ISBN 978-9975-4395-9-6.

016:[821.135.1.09+929]

T 51

CUPRINS

ARGUMENT.....	5
I. REPERE BIOGRAFICE.....	8
II. VOLUME	14
A. EDIȚII DE AUTOR	14
B. EDIȚII COORDONATE ȘI ÎNGRIJITE.....	31
C. COLABORĂRI ÎN ALTE VOLUME (ALBUME, ANTOLOGII, CULEGERI, ALMANAHURI, MONOGRAFII, RETROSPECTIVE).....	33
a. <i>Beletristică (aforisme, epigrame)</i>	33
b. <i>Studii critice și de istorie literară, eseuri, cronici, referințe critice, cercetare monografică, evocări, memorialistică</i>	34
c. <i>Prefețe, postfețe, note, argumente</i>	48
d. <i>Aprecieri critice (preluate, selectiv, de către autori, editori, alcătuitori de ediții)</i>	65
D. DIALOGURI, INTERVIURI, ANCHETE LITERARE, COLOCVII, DEZBATERI.....	77
E. CORESPONDENȚĂ LITERARĂ, AUTOGRAFE	87
F. REFERINȚE CRITICE DESPRE THEODOR CODREANU	88
a. <i>În lucrări de critică și istorie literară, eseuri, cronici, referințe critice, cercetare monografică, evocări, memorialistică</i>	88
b. <i>În dicționare, istorii literare, monografii, bibliografii, volume colective</i>	107
c. <i>În prefețe și postfețe</i>	111
III. PUBLICISTICA ÎN PERIODICE ȘI ÎN PUBLICAȚII 	113
A. BELETRISTICĂ. AFORISME ȘI CUGETĂRI. NOTE FILOSOFICE, ESTETICE ȘI MORALE. ÎNSEMNĂRI DE JURNAL.....	113
B. ARTICOLE DE CRITICĂ, ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ: STUDII, ESEURI, RECENZII ȘI CRONICI LITERARE, APRECIERI CRITICE, MEDALIOANE LITERARE, NOTE	120
C. ATITUDINI CIVICE, PROBLEME SOCIAL-ISTORICE ȘI POLITICE.....	303
D. CULTURĂ. CIVILIZAȚIE. VIAȚĂ SPIRITUALĂ.....	356
E. EDUCAȚIE. ÎNVĂȚĂMÂNT. METODICĂ	369

F. CORESPONDENȚĂ LITERARĂ	381
G. CAREURI REBUSISTICE	383
H. DIALOGURI, INTERVIURI, ANCHETE LITERARE, COLOCVII, DEZBATERI	383
 I. REFERINȚE CRITICE , OPINII, PORTRETIZĂRI ȘI IMPRESII DESPRE TH. CODREANU	436
V. ADDENDA	532
A. DEDICAȚII	532
<i>a. în volume.....</i>	<i>532</i>
<i>b. în periodice.....</i>	<i>533</i>
B. SEMNALE EDITORIALE	535
VI. PREZENȚE ÎN COLEGII REDACȚIONALE.....	539
VII. PREMII ȘI DISTINCȚII (SELECTIV).....	540
VIII. INDEX DE NUME.....	545
FILE DE ALBUM	565

ARGUMENT

Pare un fapt mai mult de natură tehnică elaborarea unei bibliografii și, în cea mai mare parte, chiar este așa, deoarece într-un nelimitat sistem de informație, orice notație, chiar neinteresantă, poate porni sau opri mecanismul de înregistrare și utilizare corectă a datelor bibliografice. Totul devine sursă de documentare riguroasă, căci bibliografia este o știință a informării, pusă la îndemâna celor care sunt interesați de un anumit subiect de cunoaștere. Acest laborator de lucru este neapărat necesar pentru o informare exactă, la obiect, un sprijin pentru o eventuală cercetare științifică, direcționată pe o anumită tematică ori asupra unei personalități. Desigur, o bibliografie nu se citește precum o operă beletristică, nu are seducții de lectură, nu permite nuanțări estetice, ci se consultă ca un dicționar, de exemplu, în care materialele sunt structurate după un sistem de gândire, încât pot servi celui interesat de o informație. Abia de aici înainte există o „provocare“ a apetitului de cititor spre lectură ori spre adâncirea unei cercetări. De altfel, întotdeauna am considerat că nicio scriere nu este fără folos și că fiecare carte își are și își așteaptă cu tenacitate propriul ei cititor.

Într-o perspectivă axiologică, o asemenea lucrare, pe lângă imaginea documentară social-istorică și culturală a unei perioade, oferă posibilitatea cunoașterii complexe a unei personalități, situată în epocă în mod asemănător unui detaliu într-o frescă. Pare de mirare, dar cine știe citi într-o bibliografie, oricât de sterilă ar părea, „vede“ atmosfera epocii, și-și emite propria grilă de evaluare a personalității aflate într-un ansamblu de împrejurări. Omul de știință sau de cultură devine un personaj trăind într-o cetate evenimentială, în care speră, este dezamăgit, se aventurează, este revoltat, iubește, este îndârjit, îi înfruntă pe alții, este învins etc. Într-o succesiune de alternanțe, cum expresiv afirma Lucian Blaga prin conceptul filosofic „deal-vale“. Dincolo de „biografia subțire“ (Eminescu), se „citește“ structura intelectuală a criticului în oglinda culturală a vremii și, mai ales, rămâne *opera*. În ce ne privește, profilul documentării noastre îl constituie opera scriitorului *Theodor Codreanu*.

Bibliografia cuprinde creația scriitorului între 1968 și 2011. Am optat pentru dispunerea titlurilor în ordine cronologică, ceea ce ar permite urmărirea complexă, în urcuș, a planurilor de interes caracteristice aceluși moment de evoluție culturală a scriitorului, a formării opiniilor critice și afirmării acestora într-un habitat spiritual, a mișcării ideilor critice și estetice de la un articol / volum la altul. Structural, am dispus materialul în două părți: apariții editoriale și materiale publicistice. În fapt, se disting mai multe categorii de scrieri care atestă polivalența scriitorului: critică și istorie literară, eseistică, beletristică, scrieri de atitudine în domeniile so-

cial-politic, cultural, educațional, moral etc. Interesează, cred, atât opiniile critice ale lui Th. Codreanu despre opere, personalități, direcții literare ori situații social-istorice și politice etc., cât și referințele critice ale altor exegeți despre cărțile, ideile, personalitatea acestuia. Similar, pentru fiecare secțiune, materialele sunt grupate pe diverse criterii, deși uneori așezarea într-un anume loc, poate da naștere unor neclarități. Categoriile scrierilor (cronică, eseu, dezbateri, interviu, analiză, eveniment cultural-social-politic, literatură, opinii, memorialistică, arte, actualitate, informații) sunt foarte diverse, scriitorul fiind mereu prezent pe baricadele culturale românești, și au pus în dificultate situarea într-o anume subdiviziune.

În final, am prevăzut o *Addenda*, care cuprinde subdiviziuni ce vin în completarea sferei de interes despre autor și operă. Puteau fi încadrate aici note ori mențiuni despre Th. Codreanu, existente în diverse volume ori în publicistică, dar am considerat că asemenea informații bibliografice nu sunt de importanță majoră în cunoașterea universului de creație al scriitorului. Descrierile bibliografice au fost efectuate conform standardelor în vigoare — ISO 690:2012.

Nefiind o lucrare de grup, cum, în genere, se elaborează o bio-/bibliografie, lucrarea poartă amprenta auctorială. N-am putut evita structura clasică, însă, pe lângă sumare informații, am găsit oportun să includ în arhitectura volumului extrase care să puncteze ideea / ideile esențiale dintr-o carte sau dintr-un articol. Fragmentele alese se constituie aidoma unor uși sau ferestre discret întredeschise, care așteaptă cu tenacitate ca „cineva“ să le pășească pragul sau să arunce o privire peste pervaz pentru a le pătrunde înțeleșurile. E limpede că „felia“ tinde să reprezinte ansamblul, dar nu-l va substitui nicicum. Doar cercetătorul atent va descoperi delicii critice, istorice, estetice, stilistice etc. Extrasele din volume, articole și studii, interviuri, corespondență etc. au fost alese cu discernământ și impersonalizare, tocmai la gândul de a oferi cititorului o viziune poliedrică asupra personalității lui Theodor Codreanu. Conștientă că demersul meu științific are doar caracter informativ, de îndreptar, am evitat pe cât am putut subiectivitatea, detașându-mă de excesele care ar fi putut dezorienta cititorul. Cu toate că și eu cred, asemenea multora, că e mai bună operația de extirpare a răului decât prelungirea lui agonică, totuși recunosc faptul că, de cele mai multe ori, am selectat *aprecierile* de natură critică și mai rar *observațiile* despre o anume operă / idee / persoană aflată în referențial, pornind de la convingerea că o critică pozitivă stimulează mai fructuos creația unui scriitor. Uneori însă cronica criticului nu mi-a permis această atitudine conciliantă. Nici chiar când am expus referințe critice despre Domnia Sa.

Elaborarea lucrării a angajat o muncă de durată, și nu e deloc exagerată afirmația că de aproximativ patru decenii (1973—2011) am adunat / selectat / fișat materialele, încât se poate spune că inițiativa bibliografică a fost „pe viu“, că a crescut simultan cu aparițiile editoriale și publicistice ale autorului însuși. Am perseverat, întrucât consider bibliografia un bun patrimonial de certă utilitate științifică pentru istoria literară și pentru cultură. Ca orice lucrare, o consider perfectibilă, având lacunele inerente unui studiu asemănător, fapt constatat din propriul efort de documentare, încât această întreprindere rămâne deschisă adaosurilor.

Adunate cu perseverență și redate într-un volum, aceste informații documentaristice vin în sprijinul celor care vor să deslușească diversele aspecte ale efortului de *creator*, în ipostazele de critic și istoric literar, eseist, prozator, analist social-politic, moralist, umorist ș.a., contribuind la o mai bună cunoaștere a personalității lui Theodor Codreanu.

Lina CODREANU

I. REPERE BIOGRAFICE

- 1914, 27 ianuarie.** În satul Sârbi, aflat pe valea Bârladului, la 27 ianuarie, se naște Iordache Codreanu (părinți — Vasile și Tinca, țărani mijlocași din Sârbi), tatăl scriitorului.
- 1915, 22 octombrie.** Având ca părinți pe Gheorghe Gheorghiu zis Grecul și pe Maranda (fostă Paraschiv), adusă din Tămășenii Dodeștilor, se naște la Sârbi, Catinca, mama scriitorului.
- 1938, 1 mai.** În localitatea Sârbi, raionul Bârlad, este înregistrată căsătoria lui Iordache Codreanu cu Catinca Gheorghiu, părinții viitorului scriitor Theodor Codreanu. Aici, familia va avea domiciliul stabil tot restul vieții.
- 1938, 23 aprilie.** Se naște, Adela, sora mai mare a scriitorului.
- 1939, 12 iulie.** Se naște a doua soră, Marghioala.
- 1941, 12 octombrie.** Se naște Profira.
- 1943.** Se naște Anica, decedată după o lună, în același an.
- 1944, 21 august.** Conform *Certificatului de moarte*, primit de familie post-mortem, moare, în urma unei explozii, tatăl Iordache, atunci nedemobilizat, aflat în trupele de geniști, la deminări, în Dobrogea, la Cumpăna — Negru Vodă, județul Constanța.
- 1945, 1 aprilie.** Este înregistrat în actele civile Toader, viitorul scriitor, născut în Sârbi, actualul județ Vaslui. În același an moare Gheorghe Gheorghiu, zis Grecul, bunicul dinspre mamă.
- 1948, 22 iulie.** Se naște Dumitru, mezinul familiei. Moare Vasile Codreanu, bunicul dinspre tată.
- 1945—1952.** Toader Codreanu își trăiește copilăria în satul natal. Deși membrii familiei îi acordă o atenție specială, atmosfera din familie și din sat, greutățile specifice perioadei postbelice îl responsabilizează de mic.
- 1952—1956.** Urmează școala primară în satul natal, avându-i ca învățători pe Sitaru, un om blând și iubit de copii, și Tudorache (clasa a IV-a), fire mai severă, dar bun dascăl. Leagă temeinice prietenii cu tovarășii de joacă și colegii de școală.
- 1956—1959.** Atras de învățătură, familia face eforturi și-l dau pe copil să urmeze cursurile gimnaziale la Unțești, fostul raion Bârlad, timp în care face zilnic naveta pe jos, traversând trei idealuri. Din clasa a VI-a, datează primele încercări literare. Descoperă o nouă lume într-o tabără la Iași: impresionat, între altele, de un spectacol cu baletul *Copelia*.
- 1959—1963.** Urmează liceul la „Complexul Școlar“ din Bârlad (actualmente, Liceul „M. Eminescu“) și locuiește la internat. În bogata bibliotecă a liceului, descoperă lumea labirintică a cărților. Tot de acum se pun bazele unor prietenii

care vor dura peste ani. Îl are ca profesor de limbă și literatură română pe Harry Zuppermann, dar se simte atașat de tânărul profesor Constantin Parfene, care îl fascinează cu o lecție despre lirica erotică a lui Eminescu, trezindu-i interesul pentru marele poet. Profesorul Parfene îi citește, în manuscris, primul „roman“, o încercare polițistă. Din această perioadă datează manuscrisul *Însemnările unui băiețandru*, cuprinzând notații ce vor fi punctul de plecare al însemnărilor din ciclul *Numere în labirint*. Frecventează cenaclul literar din Bârlad, unde îl cunoaște pe poetul Alexandru Tacu, viitorul disident ieșean, cu care se împrietenește.

- 1963—1964.** După terminarea liceului, profesează ca suplinitor în învățământ, la Sârbi, apoi este mutat în satul Orgoești, com. Bogdănești. În toamna lui 1964, intră la Facultatea de Filologie a Universității „Alex. I. Cuza“ din Iași. Neavând suport financiar, urmează cursurile la „fără frecvență“. Din 1966 va fi numit director la Școala Generală din Orgoești, funcție deținută până în 1973.
- 1968, 14 iunie.** Debut publicistic, la „Vremea nouă“, din Vaslui. La Bogdănești este înregistrată prima căsătorie, cu Aurica Bădărău, profesoară de matematică. Ca urmare, în același an, la 13 decembrie se naște Theodor (jr).
- 1969, 22 mai.** Debut în critica literară, în „România literară“, sub girul lui Geo Dumitrescu, cu articolul polemic *Moștenire culturală sau... dezmoștenire?*
- 1970.** Își susține teza de licență cu tema *Critica eseistică a lui Mihai Ralea*. Îndrumător, prof. univ. Ion Sârbu. Debut în proză, cu *Ozana*, cinci capitole din romanul *Marele zid* (la recomandarea lui Ion Istrati) la nou reînființata revistă „Convorbiri literare“. Continuă colaborarea cu critică literară. Au loc mari inundații pe Valea Bârladului, astfel încât casa părintească este distrusă.
- 1973.** Suportă o dificilă operație de natură renală. Va fi titularizat ca profesor la Dodești, satul copilăriei lui Victor Ion Popa, unde își va reface cadrul familial împreună cu Lina Ionică, profesoară de limba și literatura română. Au ca suport spiritual pe cei doi învățători pensionari, Janeta și Ion Ionescu, vechi prieteni ai dramaturgului V.I. Popa.
- 1974.** Îl vizitează la Dodești poetul Ion Alex. Angheluș, cu care se cunoștea doar din scris. Acesta îl îndeamnă să vină să profeseze la o școală din Huși.
- 1975.** În urma examenului de transfer prin concurs, obținând cea mai mare notă între candidați, alege titularizarea la Liceul Agroindustrial din Huși. Se stabilește definitiv în urbea Hușilor. Începe colaborarea la revista „Cronica“, din Iași.
- 1977.** Începe seria de studii despre Eminescu din viitoarea carte *Eminescu — Dialectica stilului*. Publică articole în revistele „Ateneu“, „Cronica“, „Astra“, „Convorbiri literare“. Definitivează romanul *Varvarienii*. Din toamnă, la începutul anului școlar, se va transfera la Liceul „Cuza Vodă“ din aceeași localitate.
- 1978, 28 martie.** Se naște la Huși, Teolin, primul fiu din noua căsnicie.
- 1979, 2 iunie.** Se oficializează căsătoria cu Lina (fostă Ionică, n. 25 noiembrie 1949, Mândrești, jud. Galați). Concurează cu *Varvarienii* (roman) pentru debutul în volum, la Editura „Junimea“ din Iași.

- 1980.** Câștigă concursul pentru debut (proză) al Editurii „Junimea“ (1979—1980), în volum, dar este respins de cenzură. Prezintă, în loc, la solicitarea redactorului de carte, Elena Chiriac, vol. *Fragmentele lui Lamparia*, cu prefața lui Edgar Papu, dar nici acesta „nu merge“. Oferă, apoi, *Marele zid*, carte scrisă în studenție, apărută, redusă la jumătate, în anul următor. Din pricina acestor „hărțuieli“, sunt publicați cu întârziere și ceilalți debutanți.
- 1981.** Apare romanul *Marele zid*. Participă la festivitățile Centenarului Bacovia, la Bacău. Acum, se conturează primele pagini din viitoarea monografie dedicată poetului.
- 1982, 9 aprilie.** Se naște la Huși, Dragoș, ultimul fiu al scriitorului.
- 1983.** Susține gradul didactic I cu teza *Eminescu — Dialectica stilului*.
- 1984.** Apare la Editura „Cartea Românească“ din București cartea *Eminescu — Dialectica stilului*, considerată un eveniment în eminescologie de George Munteanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Edgar Papu, Adrian Marino, Al. Dobrescu, Dan C. Mihăilescu ș.a., dar aspru recenzată de Ioan Holban, Ioana Em. Petrescu ș.a.
- 1985—1987.** Alte tentative eșuate de publicare a *Varvarienilor*, la Editura „Cartea Românească“ (opozant ideologic Liviu Călin) și, la Editura „Eminescu“, a *Fragmentelor lui Lamparia* cu o prefață de Edgar Papu (opozantă prin cenzura intereselor de grup — Doina Uricariu). Nu are succes nici cu dosarul de intrare în Uniunea Scriitorilor, primirile fiind, de altfel, sistate de „sus“. Începe să scrie despre autorii basarabeni, mai întâi despre Ion Druță, apoi despre Grigore Vieru și Mihai Cimpoi. Lucrează la *Modelul ontologic eminescian*. Începe colaborarea la revista „Luceafărul“. În 1986 se stinge din viață un mare prieten, poetul Ion Alex Angheluș.
- 1989, august.** În R.S.S. Moldovenească, aflată în plin proces de readeptare a conștiinței naționale, i se publică, în revista „Nistru“ (devenită, apoi, „Basarabia“), cu caractere rusești, un articol despre postsincronism. În decembrie, se bucură de căderea regimului Ceaușescu, dar nu-și face iluzii nici cu „noua revoluție“ „în direct“. Invitat imediat, pe 26 decembrie, de redactarea romanului *Varvarienii*, Maria Graciov, să aducă manuscrisul pentru publicare, e uimit să constate că fostul lui cenzor Liviu Călin n-a căzut din post, sacrificat fiind, în schimb, George Bălăiță (cel care se dovedise mai interesat față de destinul cărților „cu probleme“). Deși cartea primise referat favorabil din partea regretatului Mircea Nedelciu, refuză o luptă inutilă cu foștii ideologi și o retrace. Prin OJT- Vaslui, împreună cu soția, face o excursie turistică în circuit, vizitând Praga, Karlovy-Vary, Pilsen, Bratislava (Cehoslovacia), Leningrad, Moscova, Kiev (URSS).
- 1990.** Încearcă, printr-o publicistică polemică, în diverse ziare și reviste, să contribuie la trezirea conștiinței naționale. Vede revoluția în mod eminescian, luând în calcul componenta basarabeană. Strânge legăturile cu scriitorii basarabeni, colaborând la revistele „Literatura și arta“, „Glasul națiunii“, „Columna“ ș.a. Încearcă, alături de Cezar Ivănescu, să refacă vechea Societate a Scriitorilor

Români, dar fără succes. Își retrage dosarul de la Uniunea Scriitorilor. Începe colaborarea la „Adevărul” și „Adevărul literar și artistic”.

- 1991, 5–8 februarie.** Fiind inclus într-o delegație oficială a US din România (președinte — Mircea Dinescu), pentru prima dată ia parte la întâlnirea cu scriitorii din Republica Moldova, în Casa Scriitorilor din Chișinău (președinte USM — Mihai Cimpoi). Aderă la Societatea Scriitorilor „C. Negri” din Galați.
- 1992.** Începe colaborarea la revista „Porto-Franco” din Galați. Apare *Modelul ontologic eminescian*, la Editura Porto-Franco. Îngrijește vol. I.L. Caragiale, *O făclie de Paști*, în col. „Biblioteca școlarului”, la aceeași editură.
- 1993.** Pentru *Modelul ontologic eminescian*, i se decernează *Premiul Societății Scriitorilor „C. Negri”*. Începe colaborarea la „Sinteze” (Bacău), „Literatorul” (București), e redactor-șef adjunct la revista „Porto-Franco”, unde susține „cronica literară” timp de câțiva ani. I se acordă *Premiul pentru critică* al săptămânalului „Literatura și arta”, Chișinău, pentru 1992.
- 1994.** Este onorat cu *Diploma „Eminesciana — 94”*, „pentru cărțile: *Eminescu — Dialectica stilului, Modelul ontologic eminescian* și eseurile despre scriitorii basarabeni”, acordată de U.S. și Biblioteca Națională din Republica Moldova.
- 1995.** Se implică activ în organizarea sărbătoririi a 500 de ani de la citorirea, la Huși, a Catedralei Episcopale „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de către voievodul Ștefan cel Mare. Coordonează apariția la Editura „Porto Franco” din Galați a monografiei *Istoria Hușilor*.
- 1996.** Colaborează la antologia de epigrame *Plecat-am nouă din Vaslui*, coordonată de Teodor Pracsu. Publică la „Bârladul”, „Sinteze” (Bacău), „Jurnal vasluian”, „Noua Revistă Română”. Îngrijește volumul I.L. Caragiale, *Momente și schițe*, în colecția „Biblioteca școlarului”, Editura „Porto-Franco”.
- 1997.** Apar volumele: *Provocarea valorilor*, Editura Porto-Franco, și *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, Editura „Macarie”, Târgoviște. Îngrijește volumul G. Bacovia, *Plumb*, în colecția „Cartea școlarului grăbit”, Editura Institutul European, Iași.
- 1998.** Apar romanul *Varvarienii*, Editura Porto-Franco și *Eseu despre Cezar Ivănescu*, la Editura Macarie. Începe colaborarea la „Bucovina literară”, Suceava. Îngrijește volumele I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută* și *În vreme de război* (Col. „Biblioteca școlarului”), Editura Porto-Franco.
- 1999.** Reia colaborarea la revista „Steaua”, Cluj-Napoca. Apar edițiile a II-a și a III-a a *Dublei sacrificări...*, la edituri din Brașov și din Chișinău. Volumul primește *Premiul Național „M. Eminescu”*, Suceava. Devine membru al Academiei Internaționale „M. Eminescu”, cu sedii la Calcutta și București.
- 2000.** Apare volumul *Controverse eminesciene*. Editura „Viitorul românesc”, București. I se decernează, prin decret prezidențial Nr. 439/6.11. 2000, *Medalia jubiliară „M. Eminescu”*, sub semnătura președintelui Emil Constantinescu. Devine membru al Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu” din Chișinău. Inclus în dicționarul *Who`s Who*, Cambridge, Anglia.
- 2001.** Își susține doctoratul în filologie cu teza „*Complexul Bacovia” și bacovianismul*. Devine membru al Uniunii Scriitorilor din România. I se acordă titlul de

Cetățean de Onoare al municipiului Huși, prin Hotărârea Nr 7/2001. Începe colaborarea la revista piteșteană — „Argeș“.

- 2002.** Apar volumele *Fragmentele lui Lamparia*, Fundația „Scrisul românesc“, Craiova și „Complexul Bacovia“, Editura Junimea din Iași. Face parte din colectivul redacțional al revistei „Viața Basarabiei“, serie nouă, directori Mihai Cimpoi și Eugen Uricaru. Este inclus în *The Contemporary Who's Who*, din Reilagh, Carolina de Nord, Statele Unite ale Americii.
- 2003.** Apare volumul *Basarabia sau drama sfâșierii*. Chișinău, Editura „Flux“. I se decernează *Premiul pentru critică literară* al revistei „Viața Basarabiei“, pentru 2002. Uniunea Scriitorilor din România, filiala Iași îi acordă, pentru volumul *Complexul Bacovia*, *Premiul pentru critică literară* pe 2002. Îi apar estimp volumele: *Basarabia sau drama sfâșierii*, Editura Scorpion, Galați, ediția a doua, *Complexul Bacovia*, Editura Litera Internațional, Chișinău, București și *Caragiale — abisal*, Editura „Augusta“, Timișoara.
- 2004.** La 14 ianuarie, conferențiază pe tema *Eminescu și noi* la Casa Limbii Române din Chișinău, după care a urmat o amplă dezbateră pe marginea problematicei cărții *Basarabia sau drama sfâșierii*. Pe 15 februarie a terminat *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*. Cartea apare la Editura *Litera Internațional*, București — Chișinău. Publică, la Editura „Junimea“ din Iași în colecția „Eminesciana“, eseul *Mitul Eminescu*, iar la Editura Scara din București *Eminescu — martor al adevărului*.
- 2005.** La Editura „Junimea“, Iași apare, în colecția „Ananta. Studii transdisciplinare“, pe care o și inaugurează, volumul *Transmodernismul*, o premieră în spațiul cultural românesc. La începutul lui aprilie, este sărbătorit, la cei 60 de ani, la Huși, în prezența a peste cincizeci de scriitori și oameni de cultură din întreg spațiul românesc, din Republica Moldova și din Ucraina. Familia îi face o surpriză editând cărticica aniversară *60 de oglinzi* (Editura „Sfera“, Bârlad). La Editura „AGER Economistul“ din București apare volumul *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești*. La 8 octombrie, pentru „merite deosebite în promovarea limbii, culturii și spiritualității românești“, i se acordă o *Diplomă de excelență* de Consulatul General al României din Cernăuți.
- 2006, 19 ianuarie.** La peste 90 de ani, se stinge din viață Catinca, mama scriitorului, de la care scriitorul a moștenit pasiunea pentru lectură, talentul narativ, spiritul tolerant, dorința de a cunoaște și harul de a transmite clar și „rotund“ învățăturile.
- 2007.** Apare volumul I din *Numere în labirint*, la Editura „Opera Magna“ din Iași.
- 2008.** Apare volumul II din *Numere în labirint*, la aceeași editură, apoi, masiva cercetare transdisciplinară a civilizației și culturii românești, *A doua schimbare la față*, la „Princeps Edit“, Iași. În primăvară, împreună cu soția și un grup de colegi face o călătorie turistică prin câteva țări europene, incluzând și Coasta de Azur. În timpul călătoriei, îl mânănește adânc vestea morții neașteptate a poetului Cezar Ivănescu, dar se bucură de întâlnirea (la Nisa) cu Aurelia și

Valeriu Rusu, familie de literați, stabilită în Franța. În toamnă, ca unul dintre principalii organizatori ai aniversării a 90-a a Liceului „Cuza Vodă” din Huși, coordonează volumul *Alma mater hussiensis*, tipărit la Editura „Ștefan Lupașcu” din Iași al cărei director este cunoscutul logician Petru Ioan, hușean de baștină.

- 2009.** Apare volumul III din *Numere în labirint*, la Editura „Opera Magna” din Iași. Se tipărește, la „Princeps Edit”, cartea de răsunet polemic *Istoria „canonică” a literaturii române*, în care discută conceptul de canon literar ca replică la *Istoria critică a literaturii române* a lui Nicolae Manolescu. După 45 de ani de funcționare în instituțiile de învățământ, ultima fiind Colegiul Național „Cuza Vodă”, profesorul Theodor Codreanu se pensionează pentru limită de vârstă, dedicându-se exclusiv creației literar-științifice.
- 2010.** La Chișinău, în contextul sărbătorilor Eminescu, 160 de ani de la naștere, i se conferă, prin decret prezidențial, de către președintele Mihai Ghimpu, *Medalia „Mihai Eminescu”*. Apare, la Editura „Rafet” din Râmnicu Sărat, cartea *Polemici „incorecte politic”*. Apare la „Princeps Edit” din Iași, ediția a doua revăzută și adăugită, *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*. În toamnă, la ediția a doua a Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, i se decernează *Premiul pentru exegeză viereană*. Încredințează Editurii „Criterion Publishing” din New York — București volumul *Eminescu și mistica nebuniei*, care trebuia să fie lansat la Târgul de Carte „Gaudeamus” din București pe 21 noiembrie. În ultimele luni ale anului 2010, lucru intens la un studiu critic despre Ion Barbu, carte contractată cu Editura „Curtea Veche” din București, pentru o colecție coordonată de acad. Basarab Nicolescu.
- 2011.** Poetul Daniel Corbu propune la „Princeps Edit” din Iași reeditarea cărții *Transmodenismul*, iar Editura „Ștefan Lupașcu” din Iași prin recomandarea logicianului Petru Ioan, îi reeditează *Polemici incorecte politic*. Apare la București, studiul exegetic *Ion Barbu și spiritualitatea românească. Ermetismul canonic* și la Chișinău, volumul *Eminescu în captivitatea „nebuniei”*, pe care autorul o consideră „ediție definitivă” a cercetării despre boala și moartea poetului. Pregătește un volum despre scriitorul basarabean Victor Teleucă.

II. VOLUME

A. EDIȚII DE AUTOR

1. **Marele zid** / cop.: Aurelian Ilie ; red.: Elena Chiriac. — Iași : Ed. Junimea, 1981. — 133 p. Romanul a primit premiul pentru debut (proză) în volum al Editurii Junimea din Iași¹. Din juriu au făcut parte: Constantin Ciopraga (președinte), Mircea Radu Iacoban, Virgil Cuțitaru, Al. Dobrescu, Ada Fărtăiș. Cartea cuprinde 25 de capitole și a apărut într-o casetă editorială cuprinzând cinci volume premiate la Concursul pentru debut (proză) al Editurii Junimea (1979—1980), cărți semnate de: Constantin Parascan (*Ușile nopții*), Silvia Obreja Cernichevici (*Efemeride*), Constantin Badersca (*Dubla condiție a căderii*), Theodor Codreanu (*Marele zid*) și Constantin Blănaru (*La lumina zilei*). (Foto Codreanu, c. IV). [Fragment, în periodice].

Și când m-am uitat înainte, am văzut crescând din nisipuri zid cenușiu, zid uriaș în acordul unei muzici infernale dominate de un hohot rău cu mii de ecouri în ciocnirea stridentă de ziduri. Și de dincolo de ziduri pătrundea o rază care mă chema și am tresărit de bucurie pentru că era lumină de ochi, recunoșteam ochii și am întins brațele spre ei, dar nu puteam să mă mișc și zidul, marele zid creștea și se auzea hohotul și eu eram singură, singură, singură... (p. 124).

2. **Eminescu — Dialectica stilului** / cop.: C. Guluță. — București : Ed. Cartea Românească, 1984. — 368 p. — (Col. „Eseuri”). — Exegeza critică este datată: „Huși, ianuarie 1977 — iunie 1983”. [Fragmente, în periodice].

Sumar: I. Romantismul eminescian; II. Mirajul eminescianismului; III. Primul cerc dialectic. Reîntoarcerea operei la personalitate: A. Eul empiric și eul impersonal; B. Contradițiile personalității; C. Contradițiile operei; D. Arhetipologia percepției stilistice; IV. Al doilea cerc dialectic. Universul simultan: A. Viziune cosmologică și viziune stilistică; B. Alte afinități cu cosmologia modernă; V. Al treilea cerc dialectic. Logosul: A. Către o nouă estetică; B. Magia cuvântului; C. „Complexul Lear”; D. Degradarea cuvântului; VI. Al patrulea cerc dialectic. „Tcheng ming”: A. Date preliminare; B. Arheu și arhi-urmă; C. Muncă și logocentrism; D. Tăcerea; E. „Dezbrăcarea de formă”; VII. Al cincilea cerc dialectic. Estetica oglinzii: A. Simetria universului; B. Legea oglinzii; C. Mitul lui Narcis; D. Logica stilistică a totalității; E. Armonia; VIII. Al șaselea cerc dialectic. Labirintul de oglinzi: A. Sublimbajele stilului; B. Străbaterea labirintului; C. Structura labirintului; IX. Al șaptelea cerc dialectic. Echo: A. Auzul eminescian; B. Repere la sublimbajele naturii; C. Sublimbajele naturii; D. Alte sublimbaje; E. Narcis și Echo; X. Al optulea cerc dialectic. Hypnos și Thanatos: A. Somnia; B. Basmul; C. Metempsihoza; D. Moartea; E. Zădărnicia universală; XI. Al nouălea cerc dialectic. Archaeus: A. Dialectica parțială; B. Polul stilistic secund; C. Polul stilistic prim; D. Dialectica stilului; Note și comentarii.

Firește, cercul dialectic nu este o metaforă, ci o metodologie. Sau, mai bine zis, o cale de pătrundere în mecanismul operei sugerată de viziunea universului rotatoriu eminescian. Roata istoriei (Memento mori etc.) sau cuadratura cercului sunt doar două dintre imaginile obsedante

1 Juriul pentru concursul de debut pentru poezie și proză al Editurii Junimea, a premiat romanul *Varvarienii*, anunțat în mod oficial, dar, din cauza cenzurii, autorul a fost nevoit să înainteze pentru tipar un alt roman, *Marele zid*, mult comprimat, la rândul-i, din pricina aceluiași intransigențe cenzurale.

ale acestui univers-labirint în rotație. S-a și recunoscut de altminteri, în Eminescu un „dialectician de geniu (Wilém Závada), apropiindu-se în mod tulburător de dialectica în cerc a lui Noica. Semnificativ că Noica va găsi în Eminescu o confirmare strălucită a „devenirii întru ființă“. [...] De altfel, cercul dialectic este o dimensiune a cunoașterii, în genere... (p. 342).

Niciunul dintre contemporanii lui Eminescu n-a posedat un organism mai „lacom“ de cunoaștere, asimilând — în enorma-i curiozitate — tot ce i s-a potrivit mai bine din vechea filozofie indiană, din grecii antici, din Dante, Goethe sau Shakespeare, din romanticii germani, dar și din economia politică, din biologie, din fizică etc. Numai capacitatea de a face să fuzioneze după legile proprii arta, filosofia și știința pe năzuința cunoașterii în simultaneitate l-a dus pe Eminescu dincolo de nivelul gnoseologiei contemporane cu sine (c. IV).

3. **Modelul ontologic eminescian** / cop.: Radu Dorin Mihăescu. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. — 168 p. — (Col. „Studii eminesciene“). — În *Argument* — motivarea întreprinderii exegetice asupra creației Poetului. Pentru carte, autorul a primit Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova, Premiul Societății Scriitorilor „C. Negri“ din Galați. [Fragmente, în periodice].

Sumar: *Argument*; I. Ontologia arheității. 1. Introducere; 2. *Archaeus: spirit sau materie?*; 3. *Arheu și cosmogonie*; 4. *Marea confruntare*; 5. *Marea confruntare: de la Kant la greci*; 6. *Marea confruntare: de la greci la Heidegger*; 7. *Concluzie provizorie*; II. *Archaeus și „rațiunea practică“*. 1. *Instituirea teleologică a muncii*; 2. *Apriorismul ideologic*; 3. *Arheitatea popoarelor*; 4. *Arheul românilor*; 5. *Teoria „golului etnic“ și omenia mioritică (A. Intruziunea fanariotă; B. Discordia mioritică; C. Omenia mioritică)*; 6. *Între statul natural și statul demagogic (A. Două modele: Cuza și Brătianu; B. Programul filosofiei practice eminesciene; C. Statul natural; D. Monarhul-arheu; E. Statul demagogic; F. Statul demagogic și narcisismul secundar; G. Pseudosincronismul; H. „Pătura superpusă“ și teoria compensației; I. Statul organic)*; 7. *Testament eminescian (A. Revoluțiile în istorie; B. Profetism național; C. Testament pentru Europa)*.

Paginile care urmează încearcă să demonstreze, cu cărțile pe față, că eminescianismul este departe de a fi anacronic, că vizionarismul poetului nostru este extraordinar de fecund și de modern și sub aspectul „rațiunii practice“, atât de contestate de către ultimii detractori. Dar pentru asta, trebuie început cu începutul, cu gândul ontologic, izvorul întregii creații eminesciene și chintesența modelului cultural național (p. 8).

Eminescu are apetența uriașă a cugetătorului care vrea să meargă până la capăt în regândirea ființei. Literatura lui e atât de vie și de proaspătă fiindcă e izvorâtă din urșenia gândului filosofic izvorât din adâncurile ființei proprii. Nemulțumit de impasul celui mai mare filosof al timpurilor moderne, poetul nostru s-a străduit de a găsi el însuși o soluție a transcenderii golului dintre noumen și fenomen. Strategia lui este a unui pluralism filosofic. Eminescu a ascultat toate vocile, ia în seamă toate soluțiile care-i cad sub privire (p. 30-31).

Dar încercarea este esența arheității. Dacă orice lucru își are propria măsură, apoi măsura e dată de încercare. Orice lucru, orice ființă este atâta cât se-ncercă. Aidoma, omul: „În orice om o lume își face încercarea“. Și fiecare este după cât se-ncercă, după cât l-a înzestrat natura: „Fiecăruia-i dată de natură măsura de minte, pe care a fost s-o aibă“. Și dacă măsura geniului său este alta decât a omului de rând, e fiindcă puterea lui de încercare e incomparabil mai mare, ca și cum ar aduna în sine puterea unei națiuni sau a întregii omeniri. Nu va spune Jung că geniul are rădăcinile înfipite adânc în inconștientul colectiv? „Dumnezeul geniului“ l-a sorbit pe poet din popor, el are forța unui „complex de euri“. Pentru ca o floare să dea rod, multe altele se „scutur moarte“ (p. 39-40).

4. **Dubla sacrificare a lui Eminescu**. — Târgoviște : Ed. Macarie, 1997. — 176 p. — (col. „Memoria“). — Volumul este o primă formă de editare a cercetării eminesciene, apărut prin consilierea editorului Mihail Vlad. Pe cop.: a patra: o fotografie și două aprecieri critice referitoare la Th. Codreanu. [Fragmente, în periodice].

Sumar: I. Prima sacrificare. De la moartea civilă la moartea fizică; II. A doua sacrificare. Resurecția „galaxiei Grama”; Fișă biografică; Aprecieri critice.

La 28 iunie 1883, a intervenit marea schimbare de referențial în existența lui Eminescu. E ca o trecere dintr-un regn în altul, ca o transmutație. Numai că biografiile, mai mult sau mai puțin convenționale, consemnează o trecere unilaterală — de la plenitudinea minții geniului la sterilitate, de la robustețea biologică la nebulie și moarte. Acest referențial de sens unic invocă doar o regresivitate, o degradare ireversibilă încheiată cu moartea fizică. În realitate, acești ultimi ani eminescieni trebuie judecați printr-un dublu referențial, care complică infinit lucrurile. Odată admis dublul referențial ca metodă de investigație, ne plasăm în plin relativism, iar relativismul nu înseamnă împușinare a cunoașterii, ci, dimpotrivă, e singura șansă de a ne apropia de adevăr (p. 35-36).

5. **Provocarea valorilor** / cop. și red. de carte: Ion Trif Pleșa. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1997. — 240 p. — Studii critice despre scriitori reprezentativi ai literaturii române. Coperta a patra: fotografie și două aprecieri critice. [Fragmente, în periodice].

Sumar: I. În loc de introducere: oglinzi și ecouri; II. Miorița la întretăierea veacurilor al XVI-lea și al XVII-lea; III. Un precursor al publicisticii eminesciene: D. Bolintineanu; IV. Maioreșcu și „Junimea”. a. Obiectivitatea spiritului critic; b. Modernitatea „direcției noi”; V. Eminescu: Conceptul de modernitate; VI. Ion Creangă. a. Conștiința estetică; b. Dimensiunea ontologică; c. Conștiința națională; VII. I.L. Caragiale. a. Către o poetică a obiectivității; b. Oglinzile sferice; c. Tirania exteriorului; VIII. G. Bacovia. a. „Complexul Bacovia”; b. Strigăt și tăcere; IX. G. Topârceanu: Narcisism și ironie; X. Liviu Rebreanu. a. Câteva probleme de exegeză; b. Sensul obiectivității; c. Geniul auditiv; d. Suflul și stilul; XI. Mihail Sadoveanu. a. Memoria sadoveniană; b. „Extazul material”; XII. Tudor Arghezi. a. Oglinda neagră; b. Biruința lui Arghezi; XIII. Camil Petrescu: Substanțialismul; XIV. Constantin Noica: Fascinația spațiului; XV. Marin Preda: Oglinda întoarsă; XVI. Eugen Barbu. a. În căutarea obiectivității; b. „Cercul care se închide”; XVII. Cezar Ivănescu și „teroarea istoriei”.

Critica pe care o practic ar putea fi numită ontologică, tinzând către o metodologie totalizantă, fără a fi o preluare a idealului de critică totală vizat de G. Ibrăileanu sau G. Călinescu. Va fi, desigur, necesară o întemeiere teoretică a poeziei oglinzii, într-o lucrare aparte. Eseurile de față suplinesc adesea acest neajuns, fără însă a-l umple integral. [...]

Critica ontologică absoarbe elemente ale tuturor formelor critice cunoscute, supunându-se, totodată, principiului interdisciplinarității, evitând însă eclectismul. Principiul unificator, în poezia oglinzii, îl constituie abordarea hermeneutică a mitului despre Narcis și Echo, dintr-un unghi de vedere nemiîncercat până astăzi. Mitul grec devine la fel de important ca mitul lui Oedip pentru psihanaliză. Dar critica ontologică este altceva decât critica arhetipală sau psihocritica, deși se slujește și de cuceririle lor (p. 7).

6. **Eseu despre Cezar Ivănescu** / cop.: I: Ion Vișan (fot. C. Ivănescu), consilier editorial Mihail Vlad. — Târgoviște : Ed. Macarie, 1998. — 80 p. — (Col. „Biblioteca critică”). — Pe cop.: a IV-a: Foto — Th. Codreanu *Tabel cronologic* [în colaborare cu Clara Aruștei] // Ivănescu, Cezar. *Efebul de la Marathon (Poeme)*. București, Ed. Minerva, 2000, col. „B.P.T.”, p. XV-XXVII: [antologie poetică]; Cezar Ivănescu și „teroarea istoriei”, *Tabel cronologic* [în colaborare cu Clara Aruștei] // Ivănescu, Cezar. *Erudita pietate*, Iași, Editura Junimea, 2011, p. XV-XXV: [antologie postumă]. [Fragmente în periodice].

Sumar: Partea întâi. Cezar Ivănescu și „teroarea istoriei”; Partea a doua. I. Adevărul despre moartea lui Marin Preda; II. Un alt Nicolae Labiș apărut; III. Cronologie biobibliografică.

De la Eminescu și Bacovia, niciun alt liric român n-a mai atins profunzimea afectivă pe tema morții așa cum a făcut-o acest poet atât de puțin cunoscut la adevăratele lui dimensiuni. S-a acreditat, în schimb, ideea că ne aflăm în fața unei poze de „damnat” zăbovind în manierismul boemei (p. 7-8).

Nu știu de ce, figura poetului mi-a evocat întotdeauna ceea ce Eminescu a numit arheu jiguit, de unde — bănuiesc — și amestecul insolit de orgoliu și umilință (suferință), la confluența cărora se configurează personalitatea artistică excepțională a lui Cezar Ivănescu (p. 8).

7. **Varvarienii** : [roman] / cop.: Ion Trif Pleșa (reproducere plastică: Hieronymus Bosch, *Hristos purtând crucea* — detaliu), red.: Ion Trif Pleșa. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1998. — 256 p. — Romanul se deschide cu o argumentare a scriitorului — *De ce am eșuat ca prozator?*, este format din XXXII de capitole și datat „Dodești, 1973 — Huși, 1975, 1985”. [Fragmente, în periodice].

Cine mai avea timp de citit literatură? Astăzi, în ianuarie 1998, încă nu mă poate părăsi gustul amar că e prea târziu, că în 1980 era nevoie de **Varvarienii**. În acest roman s-a închis un posibil destin de prozator. Pentru mine, a scrie proză a devenit o imposibilitate. Stau și mă gândesc dacă **Varvarienii** ar mai putea interesa pe cineva astăzi. Îl recitesc ca pe o amintire de demult și tresar, fiindcă am bănuiala că varvarienii n-au dispărut, că, din contră, moartea regimului comunist abia acum i-a scos la iveală. Această ultimă copie din 1985 trebuie să rămână în litera ei. Orice adăugire ar falsifica-o. Cu atât mai mult, cu cât prozatorul din mine a murit demult, chit că, probabil, a supraviețuit în scrierile de critică literară (p. 7).

Trebuia să-nvăț a nu mă mai privi pe mine în oglindă, ci pe varvarieni. Ca să le ghicesc adevăratele gânduri, era nevoie să mă identific cu ei, să-i imit, pur și simplu. Pasămite, eșuasem mereu fiindcă nu găsisem puterea de a mă desprinde de propriile-mi gânduri și credințe. Îmi imaginam că sunt măsura lumii și lumea râdea de pretențiile mele narcisiste. „Identificarea” cu ceilalți nu se cuvenea limitată doar la viața publică, ci extinsă și la cea particulară. Aici trebuia început cu sentimentele. Cel dintâi nu putea fi decât dragostea (p. 75).

8. **Dubla sacrificare a lui Eminescu** / red. de carte: Teolin Codreanu. — Ed. a doua, revăzută și adăugită cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. — Brașov : Ed. Serafim, 1999. — 280 p. — (Volumul are o *Prefață* semnată și datată („Sinaia, 26 aprilie 1998”) de acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga și *Prefața autorului la ediția a doua*. Pe cop.: IV — o apreciere critică (Zoe Dumitrescu-Bușulenga), extrasă din *Prefață*. [Fragmente, în periodice].

Sumar: *Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga* ; *Prefața autorului la ediția a doua* ; *Prima sacrificare. De la moartea fizică la moartea civilă*. 1. Preliminarii. Falsul cult Eminescu ; 2. Vidul spiritual ; 3. Miza morții civile ; 4. Războiul diagnozelor ; 5. Fricțiuni și injecții cu mercur ; 6. Dincolo de argumentul medical ; 7. Metoda dublului referențial ; 8. Incomodul ghem al politicii ; 9. Antecedente ; 10. Ziua cea neagră: 28 iunie 1883 ; 11. Suferința lui Maiorescu ; 12. Ironia lui Caragiale ; 13. Moartea civilă. Agonia ultimă ; 14. Debutul „galaxiei Grama” ; A doua sacrificare. Resurecția „galaxiei Grama”. 1. Eterna reîntoarcere ; 2. Erorile unui canonic ; 3. Tripla „despărțire” de Eminescu ; 4. Despărțirea de om ; 5. Despărțirea de poet ; 6. Eminescu și conceptul de modernitate ; 7. Deconstrucția conceptului de adevăr ; 8. De la adevăr la conceptul de modernitate (revenire) ; 9. Tripla „despărțire” de Eminescu (reluare) ; 10. Tripla „despărțire” de Eminescu (ultimul val) ; 11. Despărțirea de eminescologie ; 12. Adevărata despărțire ; Indice de nume ; Fișă biografică ; Aprecieri critice.

Rememorez toate aceste lucruri din pricina amintirilor stărnite de lectura cărții recente a lui Theodor Codreanu, distinsul eminescolog, intitulată **Dubla sacrificare a lui Eminescu**, carte plină de patos, de polemică amar îndurerată, dar și de erudiție istoric și critic literară, profund convingătoare. Mărturisesc că până la această lectură (deși mă ocup de opera poe-

tului în viziune comparatistă de peste treizeci de ani) am acceptat și eu varianta călinesciană despre anii 1883—1889, dându-i însă coloritul acela de amurg trist și blând al ultimilor ani din viața lui Hölderlin. Ceea ce adună ca date, chipul în care le corelează și le interpretează, cu rigoare și minuțiozitate, dau cercetării și aserțiunilor oricât de îndrăznețe ale lui Theodor Codreanu o coerență și o veracitate greu de dezmințit (Zoe Dumitrescu-Bușulenga, p. 8).

9. **Dubla sacrificare a lui Eminescu** / red. de carte: Teolin Codreanu ; tehored.: Teolin Codreanu și Dragoș Codreanu. — Ed. a treia, rev. și adăugită. — Ch. : Ed. Civitas, 1999. — 224 p. — Volumul are, în afara conținutului propriu-zis, o Prefață semnată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Prefața autorului la ediția a treia. Reeditare a cărții de la Ed. Serafimov, Brașov, 1999, în versiune augmentată, similară. Un capitol adăugat: *În loc de postfață (O scrisoare de la George Munteanu)*. [Fragmente, în periodice].

Scrisoarea-postfață a lui George Munteanu vine să întregască arhitectura cărții. Mulțumiri se cuvin și Editurii „Civitas” din Chișinău, care facilitează accesul cărții dincolo de Prut (Th. Codreanu, p. 10).

10. **Controverse eminesciene** / cop. : Florin Creangă ; culeg. și tehored. : Tatiana Stepa ; notă de autor. — București : Ed. „Viitorul românesc”, 2000. — 248 p. [Fragmente, în periodice].

Sumar: Lămurire; Controverse eminesciene. Portrete eminesciene; Maturitatea geniului; Meritele denigratorilor; Ontologia arheității; Eminescu și erosul divin; Piatră de hotar în zorii poeziei moderne; Magia și degradarea cuvântului; Narcisismul eminescian; Simultaneitatea dinamică; De ce totuși Eminescu și Einstein?; Armonia eminesciană; „Fantasticul” eminescian; În oglinda pozitivului; Poetul și educatorii; A sosit vremea publicisticii?; Adio, la Eminescu! Alarmă pentru Eminescu; Sensul demitizării; Alte aberații despre Eminescu; Eminescu, H.-R. Patapievici și caricatura postmodernismului; Eminescu și puterea cărții; Eminescologie. Polemica unei exegeze (G. Călinescu); Eminescu și ființa românească (Mircea Eliade); Timpul (Ioan Guția); Categoriile eminesciene (Edgar Papu); Umiliința erudiției (Aurel Petrescu); Alte căutări eminescologice (Dumitru Tiutiuc); Maturitatea comparatismului (Zoe Dumitrescu-Bușulenga); Un eminescolog modern (Mihai Cimpoi); Un Eminescu în conștiința estetică franceză (Jean Louis Courriol); Pasiunea documentelor (Augustin Z.N. Pop); Profunzimile ființei (Svetlana Paleologu-Matta); Cunoașterea hyperionică (George Munteanu); Obstacolul prețiozității (Felicia Giurgiu); Conștiința justițiară (C. Jornescu, C. Petrescu); Noi orizonturi eminesciene (Mihai Cimpoi); Gândirea sociologică (Ilie Bădescu); „Ardelenismul” eminescian (Ion Buzăși); Eminescianismul și gândirea indiană (Ștefan Munteanu); Romanul publicisticii (D. Vatamaniuc); Antologii eminesciene (D. Vatamaniuc, Tudor Nedelcea); Erosul eminescian (Iosif Cheie-Pantea); Un istoric al eminescologiei (Constantin Cubleşan); „Cercul strămt” al posterității (George Munteanu); Despre „noroc” (Ion Filipciuc).

Ceva m-a determinat atunci să răstorn perspectiva, impusă de T. Vianu și de alți mari eminescologi, că portretele făcute de T. Maiorescu și I. Slavici lui Eminescu ar fi obiective, pe când cel schițat de I.L. Caragiale — convențional. Mi-am zis că e tocmai invers și timpul mi-a dat dreptate, chiar dacă, la 20 de ani eram departe de a fi avertizat asupra complexității și hățișurilor eminescologiei.

Problematica acestor „gâlcevi” e diversă. Mai mult, conțin germeii celor trei cărți publicate, dar au avantajul concentrării pe spații mici și pe cel al tensiunii intelectuale, pe care dezvoltarea sistematică o diluează (p. 5-6).

11. **De ce a fost sacrificat Eminescu?** — Ed. a treia² rev. și adăugită, cu o pref. de Zoe

² De fapt, o ediție apărută după falimentul editurii, scoasă de tipografie drept compensație a unor datorii, fără ca autorul să fie înștiințat. (După precizarea lui Th. Codreanu.)

Dumitrescu-Buşulenga. — Bacău : Ed. „Grigore Tabacaru“, 2001. — 236 p. — Acces internet: <http://bibliotecateologica.wordpress.com/2009/10/22/theodor-codreanu-eminescu-drama-sacrificarii/> (accesat : 22.04.2012) ; <http://my.opera.com/dianoraioana/blog/2012/01/15/theodor-codreanu-eminescu-drama-sacrificarii>. — Cu titlul *Theodor Codreanu, Eminescu — drama sacrificării*. (accesat: 22.04.2012) ; <http://www.mihai-eminescu.ro/images/stories/pdf/Eminescu%20-%20Theodor%20Codreanu.pdf>. (accesat: 22.04.2012) ; <http://www.mihai-eminescu.ro/dosarul-eminescu/87-eminescu-drama-sacrificarii-theodor-codreanu> (accesat : 22.04.2012) ; <http://cuvantortodox.ro/2012/01/15/theodor-codreanu-eminescu-drama-sacrificarii/> (accesat : 22.04.2012) ; <http://www.angelfire.com/space2/carti/detalii/0903.htm>

Versiune substanțial ameliorată și adăugită a primei părți din *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Târgoviște, 1997; Brașov, Ch., 1999). În *Cuprins*, capitole noi (*Ce spune corespondența „Martor al adevărului“; Boghean versus Iszac; Mântuirea*); vechiul capitol *Ziua cea neagră: 28 iunie 1883* — extins în capitole adăugite. [Fragmente, în periodice].

Cei care doresc moartea eminescianismului (și cât de tristă și meschină este lista de nume și opusculă care dușmănesc modelul Eminescu!) se văd grav desmințiți de admirabila carte a lui Th. Codreanu care ar putea pune în exegeză „capul de zeu tânăr“ al poetului, cum numea Iorga capul celui „veșnic tânăr“ (Zoe Dumitrescu-Buşulenga, p. VII).

Azi, există un curent tot mai puternic în favoarea revizuirii imaginii biografiei eminesciene dintre anii 1883—1889, imagine care, cu siguranță, în pofida protestelor și rezistențelor, se va impune, în cele din urmă, și-n universități sau în manualele școlare. S-au raliat curentului de opinie de care vorbeam fie noi cercetători (Ion Filipciuc, Călin Cernăianu, Vitalie Pastuh-Culboteanu — Chișinău ș.a.), fie eminescologi de mare prestigiu, precum Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Dimitrie Vatamaniuc, George Munteanu, Mihai Cimpoi (Th. Codreanu, p. 5).

12. **Bacovia / Complexul bacovian**³ / cop. : Mihai Bujdei. — Iași : Ed. Junimea, 2002. — 564 p. — (Exegeză monografică)⁴.

Cuprins: I. Introducere: la judecata criticii sau „complexul cenușăresei“ 1. Fenomenul Bacovia; 2. În căutare de explicații; 3. Ucenicia Cenușăresei (1899—1921); 4. Consacrarea (1922—1946); 5. Intermezzo în proletcultism (1947—1960); 6. Spre apogeu (1961—2001); II. Narcisul bacovian. 1. Poetul fără biografie; 2. Temeiuri pentru o poetică a oglinzii; 3. Narcisul bacovian; III. „Complexul Bacovia“. 1. Dubla față a complexelor; 2. Bacovia — un întârziat; 3. „Centrul nopții“ ca experiență religioasă; 4. Alegerea; 5. Alegerea lui Bacovia; 6. „Centrul nopții“ ca experiență religioasă; 7. De la „complexul Lear“ la „complexul Bacovia“; 8. Maladia mortală; 9. Ontologia plumbului?; 10. Apocalipsa fără finalitate; 11. Cubul negru și disoluția finală; 12. Înțoarcerea mamei; IV. Negativul stilistic. 1. Poezie și Absolut; 2. Trepte ale negativului; 3. Alchimia negativă. Plumb și cromatică; 4. Nigredo; 5. Antihristul; 6. Misterium tremendum; 7. Tăcerea bacoviană; 8. Tăcere și strigăt; 9. Plânsul (abyssos penthos); 10. Poema parfumată; 11. Scurt bilanț tranzitoriu. Pentamorfoza bacoviană; 12. Ritmul. Introducere; 13. Ritmul intern; 14. Rima obsesivă; 15. Repetiție obsesivă și diferență; 16. Metafora; 17. Muzica bacoviană; 18. Către matricea românească; V. Bacovianismul. 1. Punere în temă; 2. Prebacovieni; 3. „Prebacovianismul“ european; 4. Simbolismul ca depășire a crizei; 5. De la decadentism la bacovianism; 6. „Bacovianismul“ avangardei; 7. Bacovianismul „generației libere“ ; 8. Depășirea crizei; 9. Resurecția bacovianismului; 10. Postmodernismul și „moartea poeziei“; Bibliografie selectivă; A.

3 Denumirea exegezei a fost schimbată, după prima tranșă editorială, în *Complexul bacovian*, păstrându-se aceleași detalii editoriale.

4 Studiul monografic „Complexul Bacovia“ și bacovianismul a fost teza pentru susținerea doctoratului în filologie.

Ediții. a. Antume; b. Postume; c. În antologii; d. Ediții bilingve; e. În alte limbi; B. Studii despre autor și operă. a. În volume; b. În periodice; Indice de nume; Cuprins.

Bacovia nu este un orfic, în poezie, cel puțin. Din acest punct de vedere, el nu e un simbolist, fiindcă visul lui nu este să facă muzică înaintea de toate, după năzuința unui Verlaine. Arhetipul sonor al universului său este tipătul, iar nu alchimia verbală a lui Rimbaud, creatoare de sugestie muzicală. Cel mult, muzica bacoviană, dacă există, e comparabilă cu dodecafonismul, cu muzica concretă, a zgomotelor. După câte știu, asocierea s-a și făcut. Mai „orfici“ au fost copilul și omul Bacovia. Sunt numeroase mărturii că avea simț muzical. Cânta, se spune, admirabil, la vioară. Pomenitul N. Țintă își amintea: „Cânta așa de frumos! Punea tot sufletul său zbcuciumat pe coardele vioarei, cum puțini poate au cântat-o vreodată“.⁵

Pe de altă parte, el s-a autodefinit, în spirit simbolist, de astă dată, „compozitor de vorbe“. Într-un interviu acordat lui I. Valerian (1929), își expune metoda de creație: „Întâi am făcut muzica și după strunele vioarei am scris versuri. Fie după note, fie după urechea sufletului...“ (p.124-125).

13. **Fragmentele lui Lamparia** / cop.: reproducere (René Magritte, Cheia câmpurilor) ; consilier ed. : Tudor Nedelcea, red. : Viorel Dinescu, pref. *Un gânditor aforistic*, de Edgar Papu și *Cuvânt explicativ*, de Th. Codreanu. — Craiova : Fundația „Scrisul românesc“, 2002. — 200 p. — Cartea are dedicația „Mamei mele“, urmată de un motto aparținând lui Stanislaw Jerzy Lec. Pe cop.: IV este redat un fragment din aprecierile lui E. Papu. Unele fragmente au fost cunoscute, anterior, de Ion Istrati, Geo Dumitrescu, Constantin Ciopraga, Edgar Papu, Valeriu Râpeanu ș.a., dar abia acum au fost încredințate tiparului, în versiune augmentată. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: *Un gânditor aforistic (de Edgar Papu); Cuvânt explicativ; În căutarea stilului; Oglinzi.*

Când i-am prezentat, prin 1982, la îndemnul poetului Sandu Tzigara-Samurcaș (un poli-glot și un rafinat om de cultură, cu o rară vocație a prieteniei), lui Edgar Papu această carte, eram, într-adevăr, un tânăr care credea că va cucerii lumea cu gândurile sale. Dar Habent fata sua libeli! *Fragmentele lui Lamparia* ar fi trebuit să fie o carte de debut. În 1968, ea exista deja... (Th. Codreanu, p. 9).

Drumul maturizării artistului e de la romantismul deviat (Girard) la cel vertical, de la romantismul sentimental și abstract la cel imanent al cruzimii întoarse (Rimbaud, care declară că nu are inimă). Dar artistul total redobândește inima, după ce a părăsit-o. Eminescu: Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om (p. 15).

Un om cult e unul care a învățat pentru sine; un om de cultură e acela care a învățat și pentru alții (p. 34).

14. **Basarabia sau drama sfâșierii** / pref. M. Cimpoi. — Ch. : Ed. Flux, 2003. — 304 p. — Cartea este prefațată de M. Cimpoi și datată „Chișinău, 28.II.1998“. [Fragmente, în periodice].

Sumar: *Un critic al întreg spațiului cultural românesc (Mihai Cimpoi); Nota autorului; I. Despre destinul politic. 1. Între Panslavia și Europa; 2. Eminescu și destinul Basarabiei; 3. Golgota Nistrului în flăcări; 4. De la rușinea de a fi moldovean la rușinea de a fi român; 5. „Dacă nu există în restul Țării, există în Basarabia“; 6. O lecție basarabeană; 7. De ce România nu-i Germania?; 8. „Națiunea moldovenească“ — un proiect eșuat? (I); 9. „Națiunea moldovenească“ — un proiect eșuat? (II); 10. Un caz de sfâșiere: Ion Druță; 11. Alt caz de sfâșiere: Mircea Snegur; 12. O paranteză: palma jandarmului; 13. Ideologia antiromânismului; 14. Kominternul și „fundamentalismul moldovenesc“; 15. Antiteza lui Voronin-Mărăcuța; 16.*

5 Apud : Grigorescu-Bacovia, Agatha. *Bacovia. Viața poetului*, 1962. n.n., C. L..

Războiul intraetnic; 17. Blestemul publicisticii; 18. Tripla sfâșiere religioasă; 19. Sindromul Galina; 20. Ultima generație sfâșiată; 21. Cântecul nepoatei lui Dumitru Matcovschi; 22. Hușii și Basarabia; II. Despre destinul cultural. 1. Ignorarea literaturii basarabene; 2. În căutarea arheului; 3. O antologie a Bugeacului cvasinecunoscută; 4. Conștiința critică a literaturii basarabene (I); 5. Conștiința critică a literaturii basarabene (II); 6. Grigore Vieru — cheia de sub pâine; 7. Anatol Codru — poezia pietrei; 8. Ion Vatamanu — un poet al „pământului”; 9. Nicolae Dabija — „complexul lui Orfeu”; 10. Arcadie Suceveanu — o arhivă a Golgotei; 11. Andrei Țurcanu — o conștiință tragică; 12. Leo Butnaru — reabilitarea „iluziei”; 13. Nicolae Rusu — un prozator al tranziției; 14. Postmoderniștii. a) Cearta dintre generații; b) Portret de grup; 15. Transmodernismul lui Victor Teleucă; 16. Mihai Cimpoi — maturitatea spiritului critic; a) Împlinirea întru Eminescu; b) Alte contribuții.

Că această carte trebuia să apară mai demult, o atestă și scurta prefață a acad. Mihai Cimpoi, datând din 1998. Atunci încă era vorba de o carte de eseuri; între timp, ea s-a replămădit într-un organism autonom, animat de ideea forță a „complexului sfâșierii” (Th. Codreanu, p. 8).

Românitatea tinde, mai cu seamă din secolul al XIX-lea încoace, să fie o categorie etnică sfâșiată în antiteze monstruoase... Nimeni n-a făcut o analiză mai adâncă a acestei primejdii decât Eminescu. Poetul a sesizat că „sfâșierea” nu s-a produs nicicum în sânul poporului român, în majoritate format din țărani, ci în inima „păturii superpuse”, în care elementul străin se cuibărește mult mai lesnicios. În sânul elitelor se iscă ciocnirea arheilor etnici, încât Principatele Române, apoi România, au avut parte de o nobile scindată, în care elementul străin (și chiar cel autohton) s-a pus mai totdeauna în slujba unor interese imperiale vecine. Astfel, în loc ca elitele să fie elementul dinamizator al națiunii, ele s-au văzut în postura ingrată și absurdă de a fi stavilă pentru propășirea neamului, conservatorismul poporului constituind singura frână în nimicirea nației (Th. Codreanu, c. IV).

15. **Basarabia sau drama sfâșierii** / pref. de Mihai Cimpoi, red. : Dragoș Codreanu, cop.: Viorel Dinescu (reproducere după *David*, de Michelangelo), tehnored. : Gabriela Sava. — Ed. a doua, rev. și adăugită. — Galați : Ed. Scorpion, 2003. — 320 p. — Prefață de Mihai Cimpoi: *Un critic al întreg spațiului cultural românesc*, p. 5, succedată de *Nota autorului*. Sumarul — reluat după ediția anterioară (Ch.: Ed. Flux, 2003). Pe cop. a IV-a: un citat al autorului, precedat de fotografia Th. Codreanu [Fragmente, în periodice].

[...] despre Basarabia au apărut multe lucrări, după 1989. Pe unele le-am valorificat cu parcimonie, deoarece opul de față este, în felul său, o premieră. În orice caz, dacă am continuat pe cineva, acela nu este decât Eminescu, cel dintâi care a înțeles soarta istorică a Basarabiei ca pe o cheie a destinului românesc însuși. Mai precizez că Basarabia sau drama sfâșierii se adresează, poate, în primul rând, elitelor politice, în speranța unei înțelegeri a ceea ce poporul român le încredințează aproape zadarnic de peste doisprezece ani încoace. De fapt, cartea e pentru toți conaționali (Th. Codreanu, p. 6).

Câtă vreme organicitatea etnică s-a conservat prin țărănime, primejdia n-a fost mortală. Numai că, așa cum atrăgea atenția Constantin Stere, social-democrația a deschis pentru prima oară porțile nimicirii acestei organicități, nu prin emanciparea țărănimii, ci prin distrugerea ei programatică. Programul a fost dus la capăt de comunism, încât pentru întâia dată fenomenul sfâșierii amenință să invadeze și grosul națiunii. Oglinda acestui dezastru este Basarabia (Th. Codreanu, c. 4).

16. **Caragiale — abisal** / cop.: : Camil Mihăiescu, consilier editorial: Adrian Dinu Rachieru. — Timișoara : Ed. Augusta, 2003. — 202 p. — Carte apărută cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor. Volumul cuprinde 13 capitole și se încheie cu datarea: „Huși, 13 mai 2002 — 13 septembrie 2003”.

Cuprins: I. În loc de introducere: De la Eminescu la Caragiale; II. A fost Caragiale român?; III. Naționalismul lui Caragiale; IV. Cronotopia; V. Poetica oglinzilor sferice; 1. „Teoreticianul”; 2. Obiectivitatea; 3. Talentul; 4. Ființa muzicală; 5. Oglinzile sferice; 6. Stil și manieră; 7. Îl prinde, nu îl prinde; VI. Focul; VII. Stilul hiperlitotic; VIII. Moftul sau antitezele eșuate; 1. Eminescu și simetria de contrast a moftului; 2. Caragiale și moftul; 3. Vârstele moftului; 4. Transcendența deviată; 5. Presa; 6. Miticism și manieră; IX. Norocul: de la moft la destin; X. Caragiale — abisal; 1. Dimensiunea profunzimii; 2. Perechea regală; 3. Epopeea bufă a moftologiei românești; 4. Întoarcerea la perechea regală; 5. Symbolismul scrisorii; XI. „Revoluția” kynică; XII. Violența; XIII. În loc de încheiere: De la Caragiale la Bacovia.

Am început această carte sub semnul eminescianismului trecut în caragialism. Și, iată, ne vedem siliți să constatăm că următorul pas de după caragialism este bacovianismul, adică o extremă culturală la fel de izbitoare ca eminescianismul, care, de fapt, ca operă eponimă a genului național, le înglobează pe toate. Caragiale a fost ursit să fie cel care a râs de toate. Spunea: „nimic nu arde pe ticăloși mai mult ca râsul”. Mai mult, în cinismul lui, el a râs și de cei care au râs la comediiile lui, cum ne asigură Slavici: „Râdea și el de cei ce râdeau” (p. 194).

17. **Complexul Bacovia** / concepția grafică a colecției și cop.: Vladimir Zmeev. — Ed. a II-a. — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — 600 p. — (Col. „Biblioteca școlarăului”; nr. 439 / col. inițiată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu). — Studiul monografic, în format nou, reprezintă în cea mai mare parte, reeditarea celui publicat la Ed. Junimea din Iași (2002). Volumul se deschide cu un *Tabel cronologic* (p. 7-14) despre viața și activitatea criticului Th. Codreanu, ilustrat cu fotografii, reprezentând portretul scriitorului, instantanee familiale, întâlniri culturale, diverse imagini de grup etc. [Fragmente, în periodice].

O carte fabuloasă, ambițioasă, devoratoare de alte cărți. Un volum masiv, de peste 500 de pagini, alături de care aproape tot ce s-a publicat până acum despre poet pare exiguu. Complexul Bacovia e un scenariu de idei complet referitor la viața și opera poetului. Summa și summus. Autorul e sistematic și tenace. Se pricepe să depășească obstacolele, să facă slalom printre paradoxuri, să treacă fără dificultăți de la un orizont hermeneutic la altul. Practică pluralismul critic, dar privilegiază ontologia. Pentru opiniile sale caută puncte de sprijin în toate domeniile și în toate orizonturile, antrenându-se într-un comparatism multiplu, surprinzător, și, nu o dată, extins pe mari suprafețe (Constantin Călin, c. IV).

18. **Basarabia sau drama sfâșierii** / pref. de Mihai Cimpoi, red.: Dragoș Codreanu. — Ed. a treia. — Galați : Ed. „Pax aura mundi”, 2004. — 320 p. — Prefață de Mihai Cimpoi: *Un critic al întreg spațiului cultural românesc*, p. 5, urmată de *Nota autorului*. Sumarul — reluat după edițiile anterioare (Ch.: Ed. Flux, 2003; Ed. Scorpion, Galați, 2003). Pe p. 4-a a cop. : foto Th. Codreanu și o referință critică (N. Georgescu). [Fragmente, în periodice].

Dacă înțeleg bine teoria lui Theodor Codreanu, această „sfâșiere” lăuntrică și conștientă ar însemna resemnarea în dualitate și de aici vine drama: formele statale impun acest intelectual dublu ca model de existență a statului însuși. Nu mai e loc de alegere, de dedublare temporară, ci individul este obligat să fie atras simultan de către cele două arheități și să se păstreze în această sfâșiere continuă (N. Georgescu, c. IV).

19. **Duminica Mare a lui Grigore Vieru**. — Ch., București : Ed. Litera Internațional, 2004. — 414 p. — (Col. „Biblioteca școlarăului” / col. inițiată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu ; concepția grafică a col. și cop. : Vladimir Zmeev). — Volumul se deschide cu un *Tabel cronologic* despre viața și activitatea scriitorului Th.

Codreanu, în care sunt inserate 14 imagini reprezentative, din viața criticului, urmate de *Argument* al autorului. Urmează *Tabel cronologic — Grigore Vieru*, cuprinzând imagini reprezentative, alb-negru, din viața poetului. Volumul se încheie cu o postfață semnată de Mihai Cimpoi, datată „8 martie 2004“).

Sumar: *Tabel cronologic* [Theodor Codreanu]; *Argument*; *Tabel cronologic* [Gr. Vieru]; I. *Periplu critic*. 1. *Consecrarea unională*; 2. *Grigore Vieru în oglinda criticii lui Mihai Cimpoi*; 3. *Alte repere critice basarabene*; 4. *Reacții critice în Țară*; 4. *Două monografii*; II. *À rebours*. 1. *În loc de excurs biografic*; 2. „*Luptătorul*“; 3. *O maladie națională?*; a) *Infinita sfâșiere*; b) *Întoarcerea lui Ulise*; c) *Discordia*; d) *Între Inorog și ciobanul mioritic*; III. *Paideuma*. 1. *Salvarea prin copilărie*; 2. *Mama*; 3. *Casa părintească*; 4. *Femeia*; 5. *Ființa vegetală*; IV. *Elementele*. 1. *Amestecul*; 2. *Între Narcis și Orfeu*; 3. *Între Orfeu și Hristos*; V. *Duminica Mare*. 1. *Dialogul cu moartea*; 2. *Zorile*; 3. *Apa divină*; 4. *Duminica Mare*; VI. *Final de poetică*; Vieru, *un Bacovia de semn întors* (în viziunea lui Theodor Codreanu), de Mihai Cimpoi; *Note*.

Ș-apoi, nu e un risc să scrii despre un poet cotate de unii ca „tradiționalist“, ba chiar „pașoptist“ și „sămănătorist“, într-o vreme când la modă e încă postmodernismul? În critica noastră, domină prejudecata că a nu fi în pas cu moda echivalează cu a nu fi valoros. Astfel, un element conjunctural, efemer, cum este moda, e tratat axiologic, plasându-ne în plină confuzie a criteriilor și a punctelor de vedere. [...] Grigore Vieru n-are nevoie de niciun refugiu, fiindcă el a scris dincolo de mode. Ceea ce e mai spectaculos, în cazul Vieru, spre deosebire de alți confracți, unii mari, în vogă, e că audiența lui nu a scăzut în timp, și mai ales în ultimii ani, când interesul pentru literatură, în genere, e în cădere liberă (Th. Codreanu, p. 19).

20. **Eminescu, martor al adevărului** / red.: Dan Ichimescu, grafica și cop.: Valeriu Pantilimon, dir. : Mugur Vasiliu. — București : Ed. Scara, 2004. — 278 p. — (Col. „Memoria prezentului“). — Cartea se deschide cu o explicație de autor (*Argument*) și are drept motto un fragment dintr-o scrisoare a lui Petre Th. Missir către Titu Maiorescu (1884). Versiune reluată și adăugită a cărții *De ce a fost sacrificat Eminescu?*. — „Grigore Tabacaru“, Bacău, 2001. În *Cuprins*, capitol nou: *Moarte intelectuală sau tăcere asumată?* [Fragmente, în periodice].

Cercetarea de față se concentrează nu doar asupra faptului biografic, dar, îndeobște, vizează sensul ontologic al jertfei și jertfirii lui Eminescu, având ca finalitate emanciparea spiritualității culturale și politice a neamului românesc (p. 6).

Literatura română n-a strălucit, în mod deosebit, prin specia tragedie. În schimb, țara a dat numeroase personaje tragice, în istorie. Nimic însă nu pare să se compare cu tragedia celor șase ani de agonie eminesciană, cu atât mai mult, cu cât ei au rămas o pată oarbă și pentru eminescologi (p. 241).

21. **Mitul Eminescu**. — Iași : Ed. Junimea, 2004. — (Col. „Eminesciana“, serie nouă, 9). — Exegeză critică despre destinul Poetului în contextul social-politic-istoric și cultural românesc din ultimii șase ani ai vieții. Studiul este datat „Huși, ianuarie 1997 — mai 2004“. Versiune substanțial ameliorată și adăugită a primei părți din *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Târgoviște, 1997; Brașov, Ch., 1999. Capitole noi față de versiunile anterioare. [Fragmente, în periodice].

Focalizarea atenției, în prezentul studiu, se îndreaptă spre temeuriile ontologice ale mitului Eminescu. Astfel, am ajuns, inevitabil, la importanța crizei sacrificiale (René Girard) în nașterea cultului național pentru personalitatea lui Eminescu. Există motive relevante de a integra marea agonie eminesciană dintre 28 iunie 1883 și 15 iunie 1889 în spațiul crizei sacrificiale, conștientizată și trăită de poet la cote inimaginabile, experiență tragică având ca finalitate transcenderea în mit (p. 5).

Ceea ce mai rămâne de spulberat este credința scientismului modern și postmodern că mitul ține de condiția „minciunii”, iar nu a realului. Dimpotrivă, mitul ține de sfera ontologicului și, ca arheul eminescian, este singura realitate pe lume. Celelalte țin de vălul Măiei, de aparențe. Demonstrația a făcut-o, cu strălucire, Mircea Eliade. Iar mitul Eminescu este unul autentic, este ontologic, garantând fecunditatea și perenitatea spiritului românesc (p. 327).

22. **60 de oglinzi** / red. : Teolin Codreanu. — Bârlad : Ed. Sfera, 2005. — 40 p. — *Preambul* și microantologie alcătuite de Dragoș Codreanu, precedat de un desen-portret al autorului, lucrat de Glebus Sainciuc (Chișinău). Ediția, în format minion, include un număr de aforisme, corespunzând celei de-a 60-a aniversări a scriitorului Th. Codreanu.
23. **Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești** / red. de carte: dr. Ioan Erhan, cop. : Adriana Popescu, pe cop.: I. Gheorghe Adoc. *Portretul lui Mihail Diaconescu*. — București : Ed. Ager-Economistul, 2005. — 368 p. — Studiul monografic include, pe cop.: IV, o succintă biobibliografie, un citat critic aparținând lui Edgar Papu și o fotografie bust, toate referitoare la Th. Codreanu. În „Cuprins” sunt notate capitolele și unele subcapitole — titlul I, titlul II. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: Cronologie; Partea întâi. Fundamentele fenomenologiei epice. Argumentum; Un scriitor cu program; Curajul de a fi tradiționalist; De ce romanul istoric?; Înnoire tematică și compozițională; Demiurgia... kenotică; Romanul diaconic; Câte o fenomenologie epică națională; Stilistica fenomenologiei epice; Partea a doua. Analize fenomenologice. Scurtă lămurire; Eminescianismul în ipostază epică; În căutarea adevărului istoric; O parabolă epică despre justiție — „Adevărul retorului Lucaci”; Fenomenologia epică a puterii; Mitul Meșterului Manole sau relația sacrificiu — creație; Memoria arheică a Unirii; Epopeea Marii Uniri; O parabolă despre mirabilis spiritus loci; Partea a treia. De la fenomenologia epică la fenomenologia culturii. Schiță de cadru; Eonul românesc; Estetica Ortodoxiei; O demistificare a istoriei și a culturii; Partea a patra. În loc de încheiere. Steaua la apogeu; Partea a cincea. Bibliografie. Volume publicate de Mihai Diaconescu; Bibliografia exegezelor asupra creației lui Mihail Diaconescu; În volume; În publicații; Pe internet; Partea a șasea. Documente fotografice.

Mihail Diaconescu este unul dintre autorii care au învățat bine ce înseamnă ca o carte să iasă în lume în straie civilizate. Într-o discuție cu Domnia Sa, mi-a făcut o justă teorie a conștiinței bibliofile, ca întregitoare a conștiinței estetice [...] El are un adevărat cult pentru carte, trăiește pătimaș între cărți rare, cu un rafinament coborât parcă din mitologia Bibliotecarului lui Arcimboldo sau din fascinanta lume a **Numelui trandafirului**, bestsellerul lui Umberto Eco (Th. Codreanu, p. 45-46).

24. **Transmodernismul** / red. de carte : Cezar Ivănescu, cop. : I: reproducere Salvador Dali. — Iași : Ed. Junimea, 2005. — 292 p. — (Col. „Ananta. Studii transdisciplinare” / coord. al col. : Tiberiu Brăilean). — Volum editat cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică. Pe cop. : IV — un citat al lui Basarab Nicolescu despre transdisciplinaritate. Studiu de teorie literară privind paradigma estetică a transmodernismului. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: I. Noul antropocentrism; II. Izbânda lui Zombie; III. Postmodernismul înalt (1); IV. Postmodernismul înalt (2); V. Postmodernismul înalt (3); VI. Postmodernismul și spaima de identitate națională; VII. Postmodernism și pragmatism; VIII. Paradoxurile postmodernismului românesc; IX. Clasicizarea postmodernismului; X. Ofensiva transmodernismului; XI. Temeliile transmodernismului; XII. Poetica rupturii; XIII. Poetica transparenței; XIV. Transmodernismul lui Victor Teleucă; XV. În luminișul cristalului; XVI. De ce Kundera nu e postmodernist.

Postându-se dincolo de mode, transmodernismul nu riscă să iasă din ceea ce se numește actualitate, fiindcă mizele sale nu se pot învechi, încercând să introducă, în spiritul veacului, vechiul principiu bizantin al simfoniei într-o lume pândită de mari și interminabile conflicte, adesea sângeroase și distrugătoare, între civilizații, religii, popoare și indivizi, între țările sărace și cele bogate, între Orient și Occident, pentru respectarea diferențelor, a drepturilor naționale și transnaționale, care privesc deopotrivă grupuri și individualități.

Transmodernismul privește întreaga sferă a ființei și ființării: cultura, teologia, filosofia, arta, politica, știința și tehnica etc. Definindu-se prin raportare la alte concepte culturale ca modernismul sau postmodernismul, noul concept trebuie ferit de primejdia de a se substitui, pur și simplu, postmodernismului, cum se mai poate interpreta în cazul lui Paul H. Ray și al altora din Statele Unite. În primul rând, fiindcă nu are în vedere crearea unei noi „subculturi“ cu tentă populară sau de masă (Th. Codreanu, p. 178).

25. **Numere în labirint** / cop. de Vasilian Doboș. — Iași : Ed. Opera Magna.

2007. — Vol. 1. — 340 p. — Cartea se deschide cu o expunere de motive în *Predoslovie* (p. 5-6), semnată de autor și cuprinde între numerele 1 și 3288 (inclusiv), însemnări de natură autobiografică, culturală, de istorie și critică literară, estetică, eseistică, politică etc., scrise între anii 1964—1969. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: *Predoslovie; I. Ianuarie — decembrie, 1964; II. Ianuarie — decembrie, 1965; III. Ianuarie — decembrie, 1966; IV. Ianuarie — decembrie, 1967; V. Ianuarie — decembrie, 1968; VI. Ianuarie — decembrie, 1969.*

Acest op e oglinda formării unui intelectual român din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Însemnările sunt notații sporadice, unele hiperconcentrate, altele extinse, care s-au produs mai cu seamă în perioadele când nu eram antrenat în scrierea unor cărți. [...] Aici însă e labirintul întreg, deși, probabil, mai „diluată“, dar singurul care poate da seamă de călătoria inițiată din patru decenii de viață închinată culturii românești. Cartea ar putea fi cu atât mai revelatoare, cu cât nu m-a ispitit niciodată gândul de a-mi scrie memoriile (p. 5).

Labirintul e condiția umană, cu tot cu moarte. Fiecare își proiectează o evadare, pe care o crede cea mai bună: unii prin artă, alții prin eroism, unii prin martiriu, unii prin crimă și războaie, alții prin ascetism și meditație, unii prin bogăție, alții prin iubire sau prin credință. Și așa la nesfârșit. Labirintul este universul sau multiversul. Adică este creația lui Dumnezeu, dar totdeauna „desăvârșită“, iar dacă nu — mutilată cu mâna omului. Labirintul se desăvârșește cu moartea fizică și nu poate fi învins decât prin înviere (p. 6).

26. 2008. — Vol. 2. — 276 p. — Dedicăție: „Linei“. *Notă la volumul al doilea*, de Lina Codreanu. Volumul conține însemnările din anii 1970—1975, numerotarea fiind între 3289-6337 (inclusiv). [Fragmente, în periodice].

Cuprins: *Notă la volumul al doilea (L.C.); I. Ianuarie — octombrie, 1970; II. Februarie — decembrie, 1971; III. Ianuarie — decembrie, 1972; IV. Ianuarie — decembrie, 1973; V. Ianuarie — decembrie, 1974; VI. Ianuarie — decembrie, 1975.*

5150. *Nenorocirea e că în sânul unui popor se înmulțesc proștii și degenerații, pe când cei care acced la cultură și civilizație ajung la „înțelepciunea“ de a nu mai avea copii.*

5151. *Intelectualism — sterilitate aurită.*

5152. *Gloria — patima mediocrității.*

5153. *Politica poate să zămislească viitorul societății, dar viitorul omului aparține artei.*

5154. *Și tăcerea e o judecată de valoare.*

5155. *Conținutul artei nu este realitatea, ci forma (p. 138).*

27. 2009. — Vol. 3. — 298 p. — *Notă la volumul al treilea*, de Lina Codreanu. Cartea continuă seria însemnărilor cu cele din anii 1976—1984, numerotarea fiind între 6338-8644 (inclusiv). [Fragmente, în periodice].

Cuprins: Notă la volumul al treilea (L.C.); I. Ianuarie — decembrie, 1976; II. Ianuarie — decembrie, 1977; III. Ianuarie — decembrie, 1978; IV. Ianuarie — decembrie, 1979; V. Ianuarie — decembrie, 1980; VI. Ianuarie — decembrie, 1981; VII. Ianuarie — decembrie, 1982; VIII. Ianuarie — decembrie, 1983; IX. Ianuarie — decembrie, 1984.

7060. Toate trec, numai poveștile rămân.

7061. Prea mult zgomot în jurul unui autor este rareori inocent.

7062. Cărțile mari seamănă cu furtuna; celelalte sunt „vânturi“.

7063. Inspirația seamănă cu nerăbdarea îndrăgostitului de a-și întâlni iubita.

7065. Oamenii superficiali gândesc direct prin cuvinte.

7066. E adevărat, cărțile se nasc din cărți, dar nu toate cărțile sunt moașe.

7067. Prietenii care cu mâna dreaptă te mângâie, iar cu cea stângă te-n junghie.

7068. La noi, moștenirea culturală se face cu foarfecele alături.

7069. Citatele arată infirmitatea argumentelor noastre (p. 140).

28. **A doua schimbare la față (o cercetare transdisciplinară a civilizației române moderne).** — Iași : „Princeps Edit“, 2008. — 460 p. — (Col. „Eseu“ / cop. col. și red. de carte: Călin Cocora). — Cartea se deschide cu o argumentare auctorială și este un eseu despre antropologia și filosofia istoriei românești. [Fragmente, în periodice].

Sumar: Preambul; I. Autohtoni și periferici; II. A treia relație; III. Experiența românească; IV. Cazul minorității evreiești; V. Avataruri pe malurile Dâmboviței; VI. Românități și occidentalizare; VII. Naționalism și comunism; VIII. Protocronismul; IX. Disidenți și rezistenți; X. Eșecul revoluției?; XI. „Golul etnic“ și ofensiva perifericilor; XII. Puterea bicefală; XIII. Cleptocrația; XIV. Principiul lui Adolf; XV. Europa bicefală; XVI. Schimbarea la față (I); XVII. Schimbarea la față (II); XVIII. „Culpa“ generației fericite; XIX. A doua schimbare la față.

Dar de ce acest titlu? Cîțitorul avizat va face imediat corelație cu celebra **Schimbare la față a României** din 1936 a lui Emil Cioran. Neîndoielnic, e vorba de o replică dată teribilei frământări ideatice a tânărului Cioran, îngrijorat ca nimeni altul de soarta României. Dar replica mea venea într-un moment total nepotrivit, fiindcă după 1989 nu era loc de îngrijorare pentru soarta neamului românesc, deși tocmai de o asemenea îngrijorare ar fi fost nevoie (p. 5).

Pe de altă parte, miza lucrării este de a oferi, cu o hermeneutică transdisciplinară, o imagine a civilizației române moderne, în perspectiva interacțiunii dintre „centrali“ și „periferici“ (Neagu Djuvara), dintre „pătura superpusă“ și națiunea profundă, în sens eminescian (p. 7).

Ca să-și revină din noaptea comunistă, popoarele n-au altă șansă decât să-și redescopere arheitatea națională, ca să poată reacționa, în sens eminescian, pentru însănoșirea organismului muribund. Altfel spus, România avea strictă nevoie de reacționari, dar elitele noastre disidente s-au repezit să urmeze tot calea revoluționară, dezlănțuind o campanie furibundă împotriva a tot ce era considerat național. Repet: de aici încercarea de a elimina întreaga posteritate eminesciană din angrenajul reconstrucției României. În celelalte state, elitele și-au redescoperit la timp arheitatea națională (p. 453).

29. **Istoria „canonică“ a literaturii române** / cop. : Silviu Păduraru, red. de carte: Daniel Corbu. — Iași : Princeps Edit, 2009. — 136 p. — (Col. „Eseu“). — Deschidere se face cu un Avertisment auctorial. Eseu despre canonul literar în literatura românească. [Fragmente, în periodice].

Sumar: Avertisment; I. Istoria literaturii „la două mâini“; II. Comedia canonului; III. Alte „purificări“ în canon; IV. „Deconstrucția“ canonului; V. De la canonic la paracanonic; VI. Isterizarea „deconstrucției“ canonului; VII. Cele două literaturi postbelice și agonia canonului; VIII. Bruiaje științifice și stilistice în Istoria... manolesciană.

Cartea de față n-a intrat în proiectele autorului, născându-se, așa zice, sub aripa hazardului, faptul legându-se de apariția **Istoriei critice a literaturii române** a lui Nicolae Manolău.

lescu, personalitate de prim-plan a culturii românești din ultimele patru decenii. Mai atrag atenția că nu e vorba de o scriere despre Nicolae Manolescu, adevăratul obiect fiind chiar literatura română, în complexa ei spiritualitate. Este, totodată, o invitație la o dezbatere publică privitoare la fundamentele unei istorii canonice a literaturii naționale (p. 5).

Să pornim de la pariul central al istoriei manolesciene — esteticul. Trebuie să reamintesc că, de astă dată, viziunea criticului român coincide pe deplin cu aceea a canonului din cartea lui Harold Bloom⁶. Fundamentul canonului occidental este esteticul. Din punct de vedere teoretic, Nicolae Manolescu este perfect îndrituit să pornească de la Titu Maiorescu, cel care a dus bătălia canonică sub semnul esteticului, proiectând definitiv canonul românesc pe orbita celui occidental. [...] De aceea, îi revenea lui sarcina de onoare să scrie istoria canonului literar românesc, deoarece avea tot ce-i trebuie, talent suferle a nuanțelor, prestigiu public. Dar de ce oare și-a trădat destinul acest critic, glisând pe panta superficialității strălucitoare? (p. 53-54).

30. **Duminica Mare a lui Grigore Vieru** / cop.: Paul Gorban, red.: Daniel Corbu. — Ed. rev. și adăugită cu o postf. de Mihai Cimpoi. — Iași: Princeps Edit, 2010. — 344 p. — Exegeză monografică despre opera poetului Grigore Vieru. Capitole și subcapitole noi: *Spre posteritate; Zece argumente pentru intrarea în „canonul literar“; Ultime consemnări exegetice; Aforismele*. [Fragmente, în periodice].

Expeditiv în prima parte a periplului critic, eseul devine dens în cea de-a doua parte, unde grila bacoviană, esențialmente psihanalitică, asociată celei bachelardiene a elementelor materiale, permite descifrări hermeneutice (ținându-se cont și de simbolistica biblică) memorabile: „Peste toate, dimineața e ora lacrimii cerești — roua. Astfel, între elementele imaginarului poetic vierean, apa dobândește cea mai înaltă demnitate ontologică. Vieru este neîndoielnic, un excepțional poet al apei divine, în pura ei naturalitate, sfințită, adică, direct de către Cer“ (M. Cimpoi, p. 383).

31. **Eminescu și mistica nebuniei** / ed.: Gabriel Stănescu ; tehnoredactare și cop. : Mihaela Sipoș ; ed. rev. și redimensionată a vol. *Mitul Eminescu*, 2004. — New York, București : Ed. Criterion Publishing, 2010⁷. — Capitole restructurate: *Metoda dublului referențial (În loc de prefață); Detractorii și nebunia; Mistica nebuniei*. Capitole restrânse. [Fragmente, în periodice].

Neînțelegerile din ultima vreme privitoare la revizuirea biografică a celor din urmă șase ani de viață ai lui Eminescu au mai multe cauze, cea principală fiind, paradoxal, de ordin ideologic, în strictă consonanță cu mentalitatea epocilor. „Naționalismul“ ziaristului de la **Timpul** nu este, azi, „corect politic“ și, în consecință, tentativa de a schimba referențialul și de a depista cauzele „sechestrării“ în „câmeșoiul de forță“, pe 28 iunie 1883, și în atitudinea fermă a publicistului în apărarea adevărului, devine, pentru noii decidenți ai destinului popoarelor, inacceptabilă. Iată de ce investigatori biografici ca N. Georgescu, Ovidiu Vuia, Ion Filipciuc, Constantin Barbu, Călin L. Cernăianu ș.a. sunt acuzați că, părăsind referențialul nebuniei, consacrat de mai toate biografiile, ar aluneca pe căi greșite, cum ar fi „teoria conspirației“. Ce-i drept, biografi ai amintiți nu totdeauna și-au luat măsuri de precauție, unii, precum Cernăianu, lăsând impresia unui radicalism metodologic, dacă nu atitudinal, în sensul că a părăsit definitiv vechiul referențial al nebuniei (p. 7).

32. **Polemici incorecte politic** / ed. : Constantin Marafet. — Râmnicu-Sărat : Ed. „Rafet“, 2010. — 246 p. — Studii și eseuri (unele publicate în ultimele două de-

6 Bloom, Harold. *Canonul occidental — Cărțile și școala Epocilor*. Trad. Delia Ungureanu, 2007.

7 Cartea nu a circulat, întrucât a apărut numai în 15 exemplare, de semnal editorial, situație cauzată de inopinatul deces al directorului editurii, poetul și publicistul Gabriel Stănescu, chiar în ziua lansării la Târgul de Carte „Gaudeamus“ (21 noiembrie 2010).

cenii), privind probleme fundamentale ale istoriei și culturii românești de după 1989, aici revăzute și augmentate. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: Cuvânt- înainte; De la marxism la „corectitudinea politică”; Culiuanu, Eminescu și patologia „corectitudinii politice”; Eminescu și canonul occidental; Șansa de a fi reacționar; Eminescu și creștinismul remanent; Canonul și utopiile lui; „Culpa” lui Eliade; Ultimul eșec al lui Noica; Este Paul Goma un Soljenițan român?; Paul Goma și neorollerismul; Cazul Patapievic: 1. Preliminarii; 2. Radicalismul nemulțumirii; 3. Semnale de alarmă; 4. „Judecata tăioasă”; 5. România; 6. Românul; 7. Etnogeneză și românism; 8. Limba română; 9. Școala românească; 10. Intelectualul român; 11. Biserica Ortodoxă; 12. Istoria națională; O nouă stație a „corectitudinii politice”; Limba — „stăpâna noastră”; Salvatorii nației; Obsedați de Nobel; Simptome ale grafomaniei; Criza morală a criticii; Realismul gândirii transdisciplinare în filosofia creștină (fragmente).

Cartea de față e construită din câteva dintre zecile de polemici purtate de autor de-a lungul anilor. Aici, m-am oprit asupra unor dispute care s-au ivit după 1989. Am căutat ca volumul să aibă coerență arhitectonică, asigurată și de arcuirea între ideologia „corectitudinii politice”, ultim avatar al marxismului cultural, și filosofia creștină transmodernă.

În cultura noastră, predomină polemicile cu mize mici, transformate repede în atacuri la persoană. Asemenea „războaie” inutile fac, ce-i drept, deliciul vieții literare și culturale. Actanții se bucură sau suferă după împrejurări, nealegându-se cu niciun spor de adevăr, nici pentru ei, nici pentru mentalitatea publică. Se mulțumesc cu micile victorii personale, mărunte câștiguri narcisiste pentru ei sau pentru grupul comiliton (p. 5).

Păreerea mea e că, actualmente, există două proiecte de construire a Uniunii Europene: unul al națiunilor, în care să funcționeze calea naturală a logicii dinamice a contradictoriului (vezi Ștefan Lupașcu), unde omogenul și eterogenul să se afle în plină stare T, în semiactualizare și semipotențializare, iar al doilea este cel fundat pe ideologia corectitudinii politice în care, paradoxal, eterogenul (ca multiculturalism artificial) ar „omogeniza” Europa prin suprimarea diversităților naționale. Din păcate, fanaticii corectitudinii politice domină azi construcția unității europene. Ridicând principiul minoritarist la rang de lege, de fapt, „corecții” urmează calea bătută deja a construirii comunismului, deși o fac prin mijlocirea marxismului cultural. Partidul Comunist din România a fost o minoritate infimă, de nicio mie de membri, dar s-a substituit majorității democratice prin opresiune, ca și în Rusia. „Corecții” sunt o minoritate a minorităților, având aceeași strategie de preluare a puterii (p. 17-18).

33. **Eminescu în captivitatea „nebungiei”.** — Ed. definitivă. — Ch. : Ed. Universul, 2011. — 360 p. — Reeditarea studiului de cercetare despre ultimii ani (1883—1885) din viața lui Eminescu, care ar constitui „sinteza finală a unei dezbateri publice de peste cincisprezece ani” (Th. Codreanu), ceea ce impune o revizuire biografică în istoria literară. Volumul include, într-o formă definitivată, capitole revăzute, restructurate și adăugite ale celor șapte ediții apărute cu diferite titluri, începând cu *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, Târgoviște, Editura Macarie, 1997. [Fragmente, în periodice].

Cuprins: Metoda dublului referențial (În loc de prefață); I. Detractorii și „nebungia”; II. Fratricidul verbal; III. Dublul monstruos; IV. Teoria dublului binom; V. Violența benefică fondatoare; VI. Mistica „nebungiei”; VII. „Vidul” spiritual; VIII. Miza morții civile; IX. Ce spune corespondența. „Martor al adevărului”; X. Războiul diagnozelor; XI. Fricțiuni și injecții cu mercur; XII. Boghean versus Iszac; XIII. Dincolo de argumentul medical; XIV. Incomodul ghem al politicii; XV. Antecedente; XVI. De ce a „înebunit” Eminescu?; XVII. Alte preludii la ziua cea neagră; XVIII. 23 iunie 1883. Implicarea lui Slavici; XIX. „Internarea”: vizite și reacții; XX. 28 iunie 1883; XXI. De la idiosincrasile Catincăi Slavici la ilegalitatea „internării”; XXII. Suferința lui Maiorescu; XXIII. Ironia lui Caragiale; XXIV. Veronica Mi-

cle — „martorul mut“; XXV. De la „cinismul“ lui Caragiale la kynismul lui Eminescu; XXVI. Agonie și kynism; XXVII. Kynism și mântuire; Indice de nume.

Ceea ce au făcut până azi oamenii politici, medicii, criticii și istoricii literari n-a fost decât să deplângă romanțios, sau simulând răceala specialistului, anii dezastrului psihic și intelectual, povestind și repovestind fără odihnă zeci de mărturii ale contemporanilor lui Eminescu. La un moment dat, la 15 iunie 1899, redacția revistei **Floare albastră** reitiera îndemnul heliadesc: „Scrieți, băieți, numai scrieți!“, adaptat acum la memorialistica eminesciană: „Scrieți amintiri și dați-ne icoana complectă și adevărată a lui Eminescu!“ Din păcate, icoana memorialiștilor era departe de a fi cea adevărată. Ai impresia că senzaționalul a pri-mat, că nebunul ca atare a fascinat, iar nu adevăratul Eminescu, cel legat, în mod fatal, „de o mână de pământ“, cum el însuși a spus-o. Geniul nebun — iată un subiect, într-adevăr, de senzație, un mit mistificator care lua locul mitului tânărului geniu! După ce a izbucnit boala, se întrec în dezvăluiri precedente ale nebuniei poetului trăite și descoperite de...ei! Era doar moda identificării geniului cu nebunia, era moda teoriilor lui Lombroso. În schimb, prea puțini s-au aplecat să-i înțeleagă ideile din Timpul și vizionarismul poemelor (p. 125-126).

34. **Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă: ermetismul canonic** / ed. : Grigore Arsene ; red. : Ana-Maria Botnaru, cor. : Gina Copel, tehnored. : Dragoș Dumitrescu, cop. : Griffon and Swans. — București : Curtea Veche Publishing, 2011. — 392 p. — (Col. „Știință, spiritualitate, societate“ coordonată de Basarab Nicolescu și Magda Stavinschi, lucrare apărută cu sprijinul Fundației John Templeton). — [Fragmente în periodice].

Cuprins: Argument; Partea întâi. Înfruntând critica. 1. Punct de purcedere; 2. Călătorie printre contemporani: E. Lovinescu; 3. În oglinda altor contemporani; 4. Tudor Vianu; 5. G. Călinescu; 6. „Impasul poetului“ și al criticii; 7. În cvasi-postumitate; 8. Viziunea cosmologică; 9. De la canonul matematic la cel poetic; 10. Alchimie și poetică; 11. Intermezzo biografic, dar nu numai; 12. Punct de ajungere: textualizarea. Partea a doua. Ermetismul canonic. 13. Antimodernismul barbarian; 14. Calea fenomenologică; 15. „Întocma — dogma“; 16. Spre ritmul increatului; 17. Inceputul; 18. Ritmul pur; 19. Ermetismul canonic. Final contrapunctic; Indice de nume.

Marea contribuție a lui Ion Barbu, în estetica secolului trecut, este ermetismul canonic, sintagmă prin care poetul a ținut să se delimiteze de ermetismul filologic mallarméan. Metodologia cercetării noastre ține de noul context al transdisciplinarității, iar fundamentul estetic și ideatic e un pas către ceea ce am numit, într-o carte recentă, transmodernism, în raport cu care Ion Barbu este un precursor, alături de contemporanul său Lucian Blaga, ambii întemeietori ai eonului dogmatic. Altminteri, unul dintre capitole, „Întocma-dogma“, arată profundele afinități dintre cei doi. Destinul a făcut să se nască și să moară în același an. Ambii, în același timp, sunt ramuri viguroase ale eminescianismului abisal. Poate nu e lipsit de interes să evoc faptul că Basarab Nicolescu găsea în ternarul Eminescu — Blaga — Barbu axa fondatoare a spiritualității românești moderne (Th. Codreanu, p. 7-8).

Despărțirea lui de Eminescu pare să se fi produs pe acest teren al deștinuirii iubirii, atât în poezie, cât și în corespondență. Eminescu a fost hărăzit să scrie cele mai frumoase, mai adânci și mai îndurerate poezii din lirica universală. Farmecul dureros sau dorul nemărginit. Eu unul n-am putut găsi un altul, mai „canonic“ decât Eminescu. Poate doar Shakespeare, dar în teatru, în **Romeo și Julieta** și în **Hamlet**. Ion Barbu însă trece la antipodul liricii de dragoste eminesciene. **Joc secund**, din contră, este atingerea cea mai pură a impersonalității în materie de erotism, impersonalitate pe care totuși Maiorescu a intuit-o, cu asupra de măsură, la Eminescu. Nimeni nu și-a ascuns mai bine decât Ion Barbu colosala trăire a iubirii. În realitate, **Joc secund** este un extraordinar poem de dragoste, singurul la înălțimea lui Eminescu, în literatura românească și universală. Oare nu aceasta este chiar enigma ultimă a ermetismului său canonic? [...] (Th. Codreanu, p. 368-369).

35. **Polemici „incorecte“ politic** / referenți: Magda Ciopraga, Petru Ioan, red.: Andrei Bobu, tehored. : Bogdan Olaru. — Ed. a 2-a, adăugită. — Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu“, 2011. — 246 p. — (Col. „Radiografii“ ; nr. 21, 2011). — Studii și eseuri privind problemele fundamentale ale istoriei și culturii de după 1989 (unele publicate în ultimele două decenii, aici revăzute și augmentate). Capitole noi: *Agitație în posteritatea lui Adrian Marino; Singurătatea lui Adrian Marino (În copilărie și în detenție; În viața literară; Sincronie, protocronie, pancronie; Singurătatea finală.* [Fragmente, în periodice].

[...] Slăbiciunea polemistului român se verifică în confruntarea cu adevărul. Firește, și el pretinde că luptă pentru adevăr, numai că îl confundă cu minciuna micului său orgoliu, prizonier fie al narcisismului funciar, fie al unei ideologii de grup. Aici trebuie căutată cauza pentru care cele mai multe polemici purtate în cultura românească au eșuat, dovedindu-și lamentabila zădărnici. În perioada interbelică, o polemică inutilă a fost confruntarea dintre tradiționaliști și sincroniști, imitată la fel de ineficient de disputa postbelică dintre protocroniști și sincroniști. Mircea Eliade a subliniat, în publicistica lui interbelică, întreaga inutilitate a războiului dintre „tradiționaliști“ și „europeniști“. Altfel spus, el a pus diagnosticul corect: lipsa unei mize majore, care i-a condamnat pe combatanți să rateze adevărul (p. 6).

Eliade a înțeles cu un ceas mai devreme ce i se rezervă poporului român și a spus-o cu luciditate și pătrundere genială în studii și eseuri precum **României sau Destinul culturii românești**, pregătindu-se și pregătind exilul pentru rezistență prin cultură, ceea ce a și făcut până în clipa morții. Să nu confundăm rezistența prin cultură a lui Mircea Eliade și a altor mari exilați cu ceea ce pseudo-disidența autocronică (termen preluat de la Paul Goma) postdecembristă a pretins că ar fi „rezistat prin cultură“, cu giumbușlucuri estetizante, în vreme ce „vedetele“-și împărțeau premii grase și drepturi de autor aidoma. Pe acești inși, care și-au menținut și sporit privilegiile după 1989, nu i-a interesat niciodată rezistența prin cultură, adică salvarea spiritualității românești. Dimpotrivă, au contribuit la îngroparea ei, menținând, totodată, și prigoana împotriva lui Eliade, îngroșând cohorta celor care îl culpabilizează, mai departe, pe acest model exemplar de românitate și de universalitate, în același timp (p. 97-98).

36. **Transmodernismul** / cop.: Doina Buciuleac ; red. : Daniel Corbu ; culegere computerizată: Dragoș Codreanu. — Ed. a doua, rev. și augmentată. — Iași : Princeps Edit, 2011. — 332 p. — Studiu conceptual — estetica transmodernistă — precedat de nota autorului: *Bilanț la ediția a II-a și încheiat cu Résumé / Abstract.* Capitol restructurat: *Ultimul Teleucă: un heraclitean transmodern.* [Fragmente, în periodice].

În sânul culturii, arta pare să fie cea mai apropiată de spiritul transmodernității, fiindcă ea nu a ignorat niciodată existența unor diferite niveluri de percepție ale realului, aflate în corespondență biunivocă. Cunoașterea artistică este, probabil, transdisciplinară, prin excelență. Marele ei atu este afectivitatea, care-i de ordin ontologic și care-i permite să fie nu numai cunoaștere a cunoașterii, ci, mai ales, cunoaștere a necunoașterii (Ștefan Lupașcu). Încă Aristotel a avut intuiția superiorității poeziei în fața istoriei, în ceea ce privește apropierea de adevăr. În artă putem identifica cel puțin două zone de nonrezistență, a Obiectului și a Subiectului, identice, prin care trec două fluxuri de informație între niveluri izomorfe zone de nonrezistență și care împlinesc rolul de terț inclus în mod secret. Basarab Nicolescu observă etimologia comună a lui trei și a lui trans: „transgresiunea lui doi, ceea ce se află dincolo de doi“⁸ (Th. Codreanu, p. 257).

8 Nicolescu, Basarab. *Transdisciplinaritatea. Manifest.* Trad. în rom. Iași: Ed. Polirom, 1999, p. 66.

B. EDIȚII COORDONATE ȘI ÎNGRIJITE

37. **Din lumina unui veac. Liceul Industrial „Cuza-Vodă“ Huși. 1889—1989** / ed. coord. de Theodor Codreanu. — Huși, 1989. — 148 p. — Volum omagial la centenarul Gimnaziului „Anastasia Panu“ din Huși, aflat la baza înființării, în 1918, a Liceului „Cuza-Vodă“.

Sumar (capitole, autori): I. „**Alma mater**“ hușeană... (Gheorghe Hoha); II. **File de monografie** (Vasile Calestru, Th. Codreanu, Șt. Laurențiu, Mihai Cărăușu, Georgeta Giosu, Toma Valeriu, Ion Băbâi); III. **Gânduri pentru centenar** (Th. Codreanu, George Vintilă, Paul Popescu-Neveanu, Mihai Iancu, Constantin Toma, S.G. Mistreanu); IV. **Evocări** (Constantin Enache, Mihai Kernbach, Constantin Holban, D.D. Șoitu, Gh. Moraru, V. Calestru, Th. Codreanu, V. Marola, B. Gorceag⁹, V. Calestru); V. **Dicționar al personalităților hușene** (Lina Codreanu); VI. **Directorii liceului (1889—1989)**; VII. **Încadrarea liceului în anul centenar**; VIII. **Învățătorii și profesorii unui veac**; IX. **Din promoțiile de absolvenți**; X. **Promoția centenar**.

38. **Angheluș, Ion Alex. Cai de lut — poem simfonic** — Iași : Ed. Contact Internațional, 1992. — 64 p. — (Col. „Călătorilor Australi“). — Volum de poezii, apărut postum prin îngrijirea scriitorilor Th. Codreanu și Liviu Pendefunda.

Cuprins: [Cuvânt-înainte, de Th. Codreanu]; [poem simfonic].

39. **Caragiale, I.L. O făclie de Paște** / cop. : Liliana Jorică Negoescu, pref., tab. cron., antologie, sel. operelor și a referințelor critice realizate de Th. Codreanu. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. — 146 p. — (Col. „Biblioteca școlară“, 140). — Studiu introductiv: I. L. Caragiale — scriitor abisal. I. *Poetica oglinzilor sferice*; II. *Tirania exteriorului*.

Cuprins: I.L. Caragiale — scriitor abisal; Tabel cronologic; Notă asupra ediției; Nuvele (7 nuvele, n.n.); Addenda; Referințe critice.

40. **Istoria Hușilor** / volum îngr. și coord. de Theodor Codreanu, cop. : V. Penișoară Stegaru și Ovidiu Iosub. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1995. — 344 p. — Volumului îi este anexată harta *Planul Episcopiei Hușilor*, realizat de Iorest Dan în 1771.

Sumar (capitole, autori): *Cuvânt-înainte* († Eftimie); *Argument* (B. Gorceac și Th. Codreanu); *Partea întâi*. I. *Considerații geografice* (Georgică Țoncu); II. *Drumuri și destin istoric* (Th. Codreanu); III. *Așezarea omenească de la începuturi până la sfârșitul secolului al XVI-lea* (Violeta Veturia Bazarciuc, pr. Anton I. Popescu, Th. Codreanu, Vasile Calestru); IV. *Hușii în secolul al XVI-lea* (V. Calestru); V. *Orașul în secolul al XVII-lea* (V. Calestru, Anton I. Popescu, Boris Gorceac, Th. Codreanu); VI. *Hușii în secolul al VIII-lea* (V. Calestru, pr. Anton I. Popescu); VII. *Orașul în veacul al XIX-lea* (V. Calestru); VIII. *Hușii în veacul al XX-lea* (V. Calestru, Th. Codreanu, B. Gorceac); *Partea a doua*. I. *Populația* (G. Țoncu, V. Calestru, Th. Codreanu, V. Marola); II. *Tradiții viticole hușene* (Avram D. Tudosie, Const. Radu, Th. Codreanu); III. *Alte aspecte economice* (G. Țoncu, I. Neamțu, Th. Codreanu); IV. „*Orașul bisericilor și al școlilor*“ (pr. Anton I. Popescu, Th. Codreanu, pr. Iosif Simon); V. *Școlile* (Th. Codreanu, pr. Anton I. Popescu); VI. *Asistența sanitară și socială* (pr. Anton I. Popescu, Th. Codreanu, Ioan Bourceanu); VII. *Instituții, însemne, manifestări artistice și culturale* (V.V. Bazarciuc, Th. Codreanu, pr. Anton I. Popescu, Const. Donose, Emil Pascal,

9 Numele profesorului apare în variantele *Gorceag* sau *Gorceac*. Noi am folosit varianta din textul în cauză.

Constantin Moişanu, Boris Gorceac, Paul Vasiliuță); VIII. *Portret final* (Th. Codreanu); *Partea a treia. I. Dicționarul personalităților hușene* (Lina Codreanu, Th. Codreanu); II. *Anexe* (pr. Anton I. Popescu, Th. Codreanu); III. *Indice de nume*.

Finalmente, Istoria Hușilor nu putea respecta tiparele gândite de pr. Anton I. Popescu. Pentru asta, a fost nevoie de un efort extraordinar, într-un timp presant. S-a controlat exactitatea informațiilor care nu s-au dovedit imbatabile nici în ceea ce-l privește pe pr. Anton I. Popescu.

*Sperăm că prezenta lucrare va aduce lumină în multe probleme privind istoria Hușilor, necunoscute publicului cititor. Reflecții interesante despre specificul locului și întâlni lectorul în capitolul **Portret final**. Ideea de a introduce, în locul banalelor evocări ale unor personalități, un **Dicționar de personalități**, este și ea nouă în practica acestui gen de lucrări (p. 8).*

41. **Caragiale, I.L.** *Momente și schițe* / pref., tab.cron., antologie, sel. operelor și a referințelor critice sunt realizate de Th. Codreanu. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1996. — 158 p. — (Colecția „Biblioteca școlară” ; nr. 50). — Studiu introductiv: *Schițele lui Caragiale*. — P. V-XIII. Volumul cuprinde 29 de proze scurte.

Cuprins: Prefață; Tabel cronologic; [Opere]; Referințe critice.

42. **Bacovia, George.** *Plumb* / texte alese, schiță biogr., studiu introductiv, coment., doc., fișe de dicț., îndreptar analitic, teme de lucru, index terminol. alcăt. de Th. Codreanu. — Iași : Institutul European, 1997. — 128 p. — (Col. „Cartea școlarului grăbit” ; 7 / îngr. col.: Gheorghe Drăgan, cop. : Ilie Boca „Pasăre”). — Din conț.: P. 17-35: Studiu introductiv : *Fenomenul Bacovia*.

*Cuprins: Schiță biografică; Ediții; Exegeze ; Notă introductivă (Fenomenul Bacovia: I. Coordonate ale receptării critice; II. „Complexul Bacovia”; III. Negativul stilistic); Poezii comentate (alese din vol. *Plumb*, *Scânteii galbene*, *Cu voi...*, *Comedii în fond*, *Poezii*); Documentar; *Aprecieri critice*; *Fișe de dicționar (Simbolismul, Expresionismul)*; *Îndreptar...*; *Teme de lucru*; *Index terminologic*.*

43. **Caragiale, I.L.** *În vreme de război* / pref., tab.cron., notă asupra ed., sel. operelor și a referințelor critice sunt realizate de Th. Codreanu. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1998. — 112 p. — (Col. „Biblioteca școlară” , 62).

Cuprins: I.L. Caragiale — scriitor abisal. Tirania exteriorului; Tabel cronologic; Notă asupra ediției; [6 proze scurte, n.n.]; Referințe critice.

44. **Caragiale, I.L.** *O scrisoare pierdută* / pref. tab.cron., sel. operelor și a referințelor critice sunt realizate de Th. Codreanu. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1998. — 120 p. — (Col. „Biblioteca școlară” , 61). — Prefață: *Simbolistica scrisorii I. Câteva repere critice*; II. *Simbolistica scrisorii*. — P. 5-22.

Cuprins: Simbolistica scrisorii — prefață. I. Câteva repere critice; II. Simbolistica scrisorii; Tabel cronologic; O scrisoare pierdută [text literar, n.n.]; Referințe critice.

45. **Angheluș, Ion Alex.** *Nunțile focului* / antologie, studiu introductiv, tab.cron., note, sel. referințelor critice realizate de Th. Codreanu — Bârlad : Ed. Sfera, 2006. — 316 p. — Studiu introductiv: *Fiu al pădurii și al apelor*. — P. 5-17. *Referințe critice*. — P. 295, 298. Volum antologic care include și creații inedite ale scriitorului I. Alex. Angheluș.

*Sumar: Poet al pădurii și al apelor (de Th. Codreanu); Notă asupra ediției; Tabel cronologic; [selecții din volumele: *Nunțile focului* (1971), *Jurnal de idei* (1980), *Drumul cuvântului* (1980), *Orpheu*, *Paloș*, *Munții*, *Pânda de seară* (1983), *Cumpărătorul de bufnițe* (1985), *Cai de lut* (1992), *Prinț și labirint în crepuscul* (1998), *Din periodice*, *Inedite*); Referințe critice.*

46. **Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă“ din Huși, la cea de-a XC-a aniversare** / coord. : Th. Codreanu — Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu“, 2008. — 418 p. — Volum omagial pentru aniversarea instituției școlare din urbea Hușilor.

Sumar (capitole, autori): *Notă asupra ediției; [Note aniversare]* (Manuela Iacob, Ciprian Constantin Iftimoaei, Ioan Ciupilan); *Pagini din istoria liceului* (Manuela Iacob, Costin Clit, Valeriu C. Neșțian, Lina Codreanu, Ion N. Oprea); *Personalități ale liceului hușean, profiluri și evocări* (Lina Codreanu, Gheorghe Moraru, Th. Codreanu, Ion Gheorghe Pricop, Constantin Donose, Vasile Băican, Constantin Vasluiianu, Mircea Popencu, Ion Băbâi, Vasile Marola); *Studii și eseuri* (Constantin Toma, Petru Ioan, Th. Codreanu, Mirela Marin, Costin Clit, Vasile Calestru, Ion Băbâi, Tatiana Pleșu, Alina Lazăr); *Poesis* (Ion Alex. Angheluș, Ana Maria Gârlău, Petru Brumă); *Proză* (Ion Gheorghe Pricop); *Recenzii* (Valeriu Neșțian); *Istoria liceului în imagini*; *Conducerea școlii, pe parcursul celor două avataruri*; *Indexul absolvenților*; *Personalități din rândurile absolvenților sau ale foștilor profesori din Liceul „Cuza Vodă“ Huși*; *Un „catalog“ al actualilor angajați*; *Date despre autorii volumului*.

C. COLABORĂRI ÎN ALTE VOLUME

(ALBUME, ANTOLOGII, CULEGERI, ALMANAHURI,
MONOGRAFII RETROSPECTIVE)

a. Beletristică (aforisme, epigrame)

47. **Codreanu, Theodor. Steaua fără colțuri** : Cap. cuprinde note biobibliogr. urmate de 35 de epigrame ale autorului // *Plecat-am nouă din Vaslui. Epigrame*: [miniantologie de epigrame vasluiene]). — Vaslui, 1996. — P. 9-24. — (Foto — Th. Codreanu).

Unui „curajos“. Cum e dârș, el niciodată / (Lucrul e bine știut) / Nu dă înapoi, ferit-a, / Nici chiar... banii de-mprumut (p. 14).

48. **Theodor Codreanu** // Tarlapan Efim. *O antologie cronologică a aforismului românesc de pretutindeni*. — Cluj-Napoca, 2005. — P. 181-182. — Secțiunea cuprinde date biobibliografice și o selecție din aforismele lui Th. Codreanu.

Prima lectură seamănă cu dragostea, relectura are ceva din căsnicie.

Politica zămisleşte viitorul societății, iar arta — viitorul omului.

Vulgaritatea, chiar și în artă, n-are dreptul la libertate.

Nu există mai mare dușman al geniului decât sărăcia, care-l silește să-și vândă timpul (p. 181).

49. **Theodor Codreanu** // Tarlapan Efim. *Epigrama daco-romană contemporană*. — Cluj-Napoca, 2005. — P. 148. — (Două epigrame).

50. **Theodor Codreanu**. Două epigrame : [cap. *Epigrama scrisă. Performanțe clasice și neoclasiche*] // Tarlapan Efim. *Marea antologie a epigramei românești. De la bijuterii folclorice la performanțe clasice*. — Ch., 2005. — P. 335.

51. **Post-decembristă**: Epigramă [cap. *Alți autori de epigrame*] // *Antologia epigramei românești*. — Ed. a 2-a este alcăt. de George Corbu, Valerian Lică, George Zarafu / apărută sub egida Uniunii Epigramiștilor din România. — București, 2007. — (Seria „Epigrama 2000“ ; nr. 17). — P. 347.

Se deschide largă zarea / Pentru răi și pentru buni / Unii cu privatizarea, / Alții cu... privațiuni!

52. **Unui lăudăros în dragoste** : Epigramă // Efim Tarlapan. *Câte-o poantă de căciulă...* (antologie cronologică de epigramă românească și universală). — Cluj-Napoca, 2007. — P. 91.

Sunt doar bune de reclame / Laudele-i cunoscute: / Are trecere la dame, / Dar la cele cam... trecute!

b. Studii critice și de istorie literară, eseuri, cronici, referințe critice, cercetare monografică, evocări, memorialistică

53. **Ion Alex. Angheluş** : medalion evocator al poetului huşean, fost profesor al Liceului „Cuza Vodă” : Cap. IV. *Evocări // Din lumina unui veac. Liceul Industrial „Cuza-Vodă” Huşi. 1889—1989.* — Huşi, 1989. — P. 77.

Avea destui prieteni printre scriitori. Era greu să nu te molipseşti de vitalitatea acestui om care și-a încercat cu succes pana nu numai în poezie (fiind autor a 4 volume de versuri), dar și în istorie și critică literară, proză, jurnal de idei etc. A colaborat, mai mult sau mai puțin sporadic, la majoritatea revistelor din țară. Era un harnic epistolier și primea scrisori de la Constantin Noica, Adrian Marino, Edgar Papu, Grigore Ilisei, Nicolae Turtureanu, Ștefan Oprea, Cristian Simionescu, M.N. Rusu ș.a.

54. **Învățământul huşean** : scurt istoric al învățământului din orașul Huşi, organizat în două părți : Cap. II. *File de monografie // Din lumina unui veac. Liceul Industrial „Cuza-Vodă” Huşi. 1889—1989.* — Huşi, 1989. — P. 16-23.

*Grație investigațiilor întreprinse de Melchisedec, Gh. Ghibănescu (v. **Originea Hușilor**, Bârlad, Tipografia Română, 1887), suntem în măsură să știm că exista școală la Huşi în 1727, cu predare în limbile slavonă și română, sub Gr. Ghica, cea dintâi în ținutul Fălciului. Cu siguranță însă că pe lângă o episcopie nu putea să lipsească timp de 230 de ani vreun mod de inițiere școlară, mai ales după 1600 (p. 16).*

55. **Drumuri și destin istoric, Portret final** : [capitole și subcapitole de autor sau în colaborare] // *Istoria Hușilor* / vol. îngr. și coord. de Theodor Codreanu. — Galați, 1995. — P. 24-29. — Titluri semnate în conținut: *Drumuri și destin istoric; Partea întâi, III. Așezarea omenească de la începuturi până la sfârșitul secolului al XVI-lea* (în colab.); *V. Orașul în secolul al XVII-lea* (în colab.); *VIII. Hușii în veacul al XX-lea* (în colab.); *Partea a doua. I. Populația* (în colab.); *II. Tradiții viticole hușene* (în colab.); *III. Alte aspecte economice* (în colab.); *IV. „Orașul bisericilor și al școlilor”* (în colab.); *V. Școlile* (în colab.); *VI. Asistența sanitară și socială* (în colab.); *VII. Instituții, însemne, manifestări artistice și culturale* (în colab.); *VIII. Portret final; Partea a treia, I. Dicționarul personalităților hușene* (în colab.); *II. Anexe* (în colab.).

Despre Huşi, există o literatură surprinzător de bogată, ea însăși meritând o carte specială. În afară de istorici, s-au referit la „târgul de pe Drăslăvăț” destui scriitori, memorialiști, călători, publiciști, fiecare străduindu-se a surprinde câte ceva din personalitatea locului. Pe unii, bunăoară, i-a impresionat configurația reliefului și natura înconjurătoare dominată de vii, livezi și păduri până la vestii codri ai Tigheciului ce se întindeau hăt departe în inima Basarabiei și în care au sălășluit părinții, moșii și strămoșii Cantemireștilor, cei care și-au

apărat din negura umbrelor de pădure și din limpezișul izvoarelor, pământurile țării (Portret final, p. 245).

56. **Mirajul amintirilor:** [pagini memorialistic-evocatoare despre atmosfera și pedagogii din anii de liceu, pe care autorul l-a absolvit în promoția 1959—1963, foto Th. Codreanu] // *Liceul „Mihai Eminescu”- 40: Monografie (1958—1998)*. — Galați, 1998. — P. 63-65; *La 50 de ani / ed. de Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Bârlad*. — București, 2008. — P. 127-129.

Un loc aparte în formarea mea viitoare l-a avut profesorul Constantin Parfene, care m-a fascinat prin câteva lecții ținute în locul soției. Prima dintre ele s-a nimerit să fie despre poezia erotică eminesciană... Profesorul Parfene e „vinovat”, probabil, de prima mea apropiere profundă de genul eminescian. Lui i-am încredințat spre lectură și primul meu „roman”, o încercare școlărească (nu fără nerv epic!) de „roman polițist”. Evident, profesorul m-a îndemnat să scriu mai departe, ceea ce am și făcut (p. 64).

57. **Eminescu și puterea cărții** // *Cartea, a câta putere în stat?* / ed. îngr. de Tudor Nedelcea. — P. a 2-a. — Craiova, 1999. — P. 94-99. — Antologie de texte pe tema puterii cărții românești ca bun cultural, într-o perioadă modernă intrată în „criza culturii române”.

Ce ciudat destin are cartea în istoria românilor! (Dar oare numai?). Există un război între Carte și pseudo-carte. Este vremea să răstorn perspectiva: cartea nu e la periferia puterilor în stat, nu e atât de neputincioasă, cum am dat de înțeles, ci e prima putere în stat. Și fiindcă noi l-am luat martor pe Eminescu, tot împreună cu el voi ajunge la temeiul ontologic al cărții în istoria popoarelor (p. 97).

*Am o mare și neștirbită admirație pentru poporul evreu care, timp de două milenii de răstăcire și prigoană, a rezistat. Secretul? Nu și-a abandonat niciodată Cartea. **Tora** a constituit totdeauna prima putere în comunitățile evreiești. Și au ajuns, azi, la o mare putere statală și economică (p. 99).*

58. **Marea confruntare:** [exegeză critică privind interpretarea unor concepte estetico-filosofice la Kant și Eminescu] // Cimpoi Mihai. *Eminescu — „Pe mine mie redă-mă”*. *Contribuții istorico-literare între anii 1940—1999*. — Ch., București, 1999. — P. 459-470.

Poetul discută ca și cum s-ar afla în plină știință einsteiniană! Universul este pluridimensional, dar noi nu observăm decât trei dimensiuni. Faptul că lumea este „reprezentarea mea”, recte a geniului, nu mai are aceleași tâlcuri ca la Schopenhauer sau Kant. Totul se complică. De vrem sau de nu vrem, prețuirea de care se bucură geniul în ochii poetului are alte rațiuni. Poate că Eminescu preferă să reia lucrurile de unde le lăsaseră sofiștii, Pitagora, Platon sau empiriștii, dar beneficiind, totodată, de „revoluția coperniciană” a lui Kant. El admite ceea ce nici Kant, nici Schopenhauer n-ar fi admis — anume că fiecare individ cunoscător are dreptatea de partea lui, dar că nimeni în parte nu deține privilegiul adevărului. Este una din intuițiile extraordinare ale acestui geniu, care ni-l face pe deplin contemporan (p. 463-464).

59. **Ion Chiric, biruitorul...** : studiu critic despre creația și personalitatea poetului gălățean Ion Chiric: I. *Condamnat la călătorie*; II. *Scurt bilanț*; III. *Universul poetic* // Ion Chiric. *Om fără timp*. — București, 2000. — P. 27-40.

*Modernitatea poeziei lui Ion Chiric se relevă nu numai din opțiunea clară pentru structurile formale ale prozodiei (neocolindu-le însă și pe cele clasice), dar mai ales prin autoreferențialitatea discursului liric, încununat de o reflexivitate pragmatică. Nu întâmplător antologiile sale de autor poartă titlurile **Meditații pe o sferă** și **Contraria**. La nivelul „complexelor de cultură”, Ion Chiric este un „sintetizator”, poetul fiind deplin familiarizat cu poezia modernă europeană*

și românească, neavând însă prejudecăți nici în ceea ce privește tradiția. Există în discursul său liric ecouri din Eminescu, G. Bacovia, L. Blaga, Ion Barbu, Nichita Stănescu (p. 30).

60. **Noi dovezi despre „suprimarea gazetarului“ Eminescu // Eminescu e al nostru, al tuturor.** — Vaslui, 2001. — P. 33-46. — Broșura editată de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul“ din Vaslui, cuprinde o antologie de comunicări științifice susținute în cadrul manifestărilor culturale organizate de această instituție. Comentarii critice despre cartea lui Călin L. Cernăianu, *Recurs Eminescu. Suprimarea gazetarului* (București: Ed. Semnele timpului, 2000), cu focalizare pe reconsiderarea de către eminescologii contemporani a biografiei lui Eminescu (ultimii șase ani din viața poetului).

Astea sunt „dovezi“ de nebulie, accelerate într-o lună, menite să motiveze „criza“ din 28 iunie și „internarea“ în forță. Desigur, cele două „antecedente“ sesizate de critic trebuie să fie luate în considerație de biografi, ceea ce s-a și întâmplat. Doar că acestor biografi le-a scăpat un amănunt: cele două note maioresciene sunt „apocrife“, criticul le-a adăugat după data de 28 iunie cu creionul roșu peste textul inițial. Amănuntul a fost descoperit, independent unul față de altul, de Ion Filipciuc (v. *Înspre alt Eminescu*, Timișoara: Augusta, 1999) și Călin L. Cernăianu, care a avut inspirația să revadă ediția îngrijită de Rădulescu-Pogoneanu a *Însemnărilor zilnice* (p. 39).

61. **Priveghiul profeților sau drumul de la romanul Kynic la Epopeea esențială a ființei românești** : eseu despre abordarea experimentală la nivelul scriiturii a diverselor tipuri de proză de către scriitorul ieșean // Baboi Stelian. *Priveghiul profeților*. — Iași, 2001. — P. 465-474.

Sfătuit să scrie „în dulcele stil clasic“, atâta timp cât s-a străduit să fie un bun povestitor care experimenta „postmodernist“ avant la lettre diverse tehnici narrative, Stelian Baboi i-a ascultat pe sfătuitoari, s-a lăsat de scris și s-a dedicat cititului. Cultura universalistă acumulată l-a îndemnat la schimbarea totală a feței romanului, simultaneizând toate tehnicile în una singură, în care toate vocile vorbesc deodată fără ierarhie logică, un Turn Babel în care cerul spre care era destinat să se înalțe se află dedesubt, iar nu deasupra. De aceea, nici nu se vede. Cu efort însă, se pot distinge vocile (p. 472).

62. **Conștiința critică a literaturii basarabene**: Individualități, direcții și stiluri în critica literară : [coment. critice (în 2 părți) despre istoria lit. a lui Mihai Cimpoi — *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (1996)] // *Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană*. — Ch., 2003. — Vol. II. — P. 301-313.

Trăsăturile caracteristice ale literaturii basarabene sunt schițate în primul capitol, fizionomia acesteia întregindu-se într-un dinamic și pătrunzător **Postargument** cu subtitlul sugestiv **Fenomenul basarabean sub semnul păsării Phoenix**. Metoda critică este a cercetătorului temeinic, cunoscător al unui material vast, urmărit ani îndelungați, cu ambiția cuprinderii totale, raportările fiind făcute atât la literatura română, cât și la cea universală, al căror bun cunoscător este. Punctul de pornire e „blagian“. Basarabia e cea mai mioritică dintre toate provinciile românești. Matricea stilistică e prefigurată de configurația geografică (p. 302).

63. **Un emistih din „Melancolie“ : Comentarii** : [studiu critic ce surprinde aspecte comparative de natură existențialistă în operele lui Eminescu și G. Bacovia] // *Studii eminescologice*. — 2003. — Nr 5. — P. 232-237.

Neîndoielnic că în fața acestei morți se produce suferință, dar căutarea însăși a morții este disperare, adică neputință de a muri. Ceea ce Bacovia a dus până la ultimele consecințe

cu agonia morții continuei, cum a numit-o inspirat Ion Caraion. Celebrului vers bacovian Și n-am mai murit... i se opune însă eminescianul Parc'am murit de mult..., semistihul celebru din *Melancolie*, care este esențial în decriptarea înșelătorului existențialism, conturat ca o copleșitoare disperare în ansamblul poeziei. Parc'am murit de mult încheie poezia și vine după imagini sfâșietoare... (p. 234).

64. **Zbor de lebede noaptea** : cap. Autorul în texte și metatexte : [cronică lit. pentru vol. *Agent TFP: omul nopții* (1997)] // Gurău Apostol. *Brofft — moft — publicistică literară*. — Galați, 2003. — P. 134-138.

Să observ, mai întâi de toate, că autorul e asimilabil unei anume atmosfere „dunărene” cu arome bătând dinspre „vagabondul” Panait Istrati sau dinspre contemporanii noștri Fănuș Neagu și Ștefan Bănuțescu. *Desigur, e un spațiu dunărean convertit în spațiu interior și care a generat arhetipuri umane...* (p. 134).

65. **De veghe la steaua lui Eminescu** // „*Almanah Mihai Eminescu — 2004*” / volum îngr. de Mihail I. Vlad. — Târgoviște, 2004. — P. 298-299. — (Th. Codreanu — foto).

[...] Îți poți face o imagine mai sigură despre Gheorghe Lupu citind, în paralel, volumul dedicat lui Eminescu și *Câmpul magnetic*, proaspăt ieșit de sub teascuri la Editura Augusta din Timișoara, cu o prezentare, pe ultima copertă, a lui Adrian Dinu Rachieru. Sunt două fețe complementare ale aceluiași creator. Elementul unificator mi se pare a fi un excepțional fior liric mai bine înveșmântat estetic în câmpul magnetic și lăsat mai slobod” în **Bocet pentru Eminescu**. În primul volum, poemele sunt lucrate cu migală, chiar cu prețul unei vizibile atenuări a trăirii, dar, în orice caz, mai durabile sub semnul expresiei poetice [...] (p. 299).

66. **Impostura moldovenismului** : [art. de atitudine față de ed. unui *Dicționar moldovenesc* (Chișinău, 2004), prin care Vasile Stati (autorul) „induce în opinia publică ideea năstrușnică a necesității unui dict. moldo-român”] // *Almanahul „Apă vie”* / Uniunea Fundația Augusta ; fot.: Theodor Codreanu. — Timișoara, 2004. — P. 113-114.

Evident, acesta n-ar putea fi decât un dicționar de regionalisme (dovadă că autorul n-a reușit să adune decât 19.000 de cuvinte) specializat pentru subdialectul moldovean, dar titulatura are alte pretenții, sugerând că e vorba de două limbi diferite, teză politico-ideologică de sorginte sovietică menită să legitimizeze raportul teritorial țarist de la 1812, consolidat și lărgit prin pactul Ribbentrop-Molotov din 1939 și pus în practică în 1940. Trebuie spus că nu este vorba de inițiativa privată a unui mistificator, ci de o ideologie de stat menită să justifice rațiunea de a fi a unui stat pe care politicienii au interes să-l mențină în zona de influență a Moscovei (p. 113).

67. **Ion Alex. Angheluș** : [scurtă prez. biobibliogr. a poetului I. Alex. Angheluș (1937—1986), urmată de publicarea postumă a 6 poeme] // *Almanah „Bucovina literară” — 2004* / ed. de C.J. Suceava și Societatea Scriitorilor Bucovineni, coord. Ion Beldeanu. — Suceava, 2004. — P. 14-15. — (Lirice).

Opera i-a fost apreciată de personalități precum Constantin Ciopraga, N. Steinhardt, Valentin Tașcu, Adrian Marino, Cristian Simionescu ș.a. (p. 14).

68. **Epopeea cuvintelor** : cap. *Recenzii* : [prez. antologiei din perspectivă critică] // Voica Adrian. *Poezii cu aripi* (Antologie de autor). — Iași, 2005. — P. 246-251.

Dacă Mircea Cărtărescu a intenționat, în spirit transmodernist, a epuiza „epopeic” istoria poeziei românești, cum ziceam, spre o miniepopoe aspiră și Adrian Voica, să istovească balcanismul literar, dar prin ochii spiritului de povestăș moldovean, arhetipul fiind hanul sa-dovenian. Numai că aici povestea devine poezie pură a unui meșteșugar ludic, în vecinătatea jocului argheziano-barbian. Sinteza stilurilor e ușor depistabilă, de la proverbul antonpan-

nesc până la tehnica intertextualității din postmodernism. Enumerativ, metaforic, cu gustul cuvântului mustos-pitoresc, Adrian Voica e, totodată, un prozodician desăvârșit, încercând cele mai diverse „scheme” ritmice și rimice (p. 247-248).

69. **Leția de umanism** // Silvestri Artur. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, opera încoronată. Florilegiu de Artur Silvestri. — București, 2005. — P. 6-8. — „Apărarea” acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga de acuzațiile „progresiștilor” postdecembriști, foști studenți, care au uitat „lecțiile de umanism” ale mării profesoare de literatură universală.

Cu siguranță, d-na Zoe Dumitrescu-Bușulenga nu este o „revoluționară”. Încă Baudelaire îi împărțea pe scriitori în „progresiști” și „sintetizatori”. Primii au în mâini portdrapelul modelor, ale experimentelor și sunt, firește, iconoclaști și militanți. Ceilalți vin mai la urmă, privesc lucrurile mai cu detașare și cu toleranță reală, iar nu vorbită, ideologizată, cum o fac, de exemplu, „progresiștii” post decembriști. Aceștia vorbesc despre „toleranță”, dar, în faptă, sunt de o intoleranță crasă. [...] Ai nevoie să fi cunoscut multe ca să găsești puterea creației sintetizatoare în vremuri nefirești. Asta nu înseamnă indiferență sau compromis. Or, doamna Zoe Dumitrescu-Bușulenga este un asemenea spirit umanist (p. 7).

70. **Ontologia arheității** // Eminescu. Studii și cercetări critice ale scriitorilor bârlădeni. — Iași, 2005. — P. 16-61. — Antologie de texte alcătuită de Mircea Colosenco și Mihai Luca. Din studiile lui Th. Codreanu au fost selectate primele șapte capitole din Modelul ontologic eminescian (1992).

Ontologia arheității este una din superbe creații ale geniului european. În mod direct, Eminescu este confirmat de întreaga cultură națională, iar în mod indirect de mari cuceriri ale gândirii europene datorate lui Einstein, Mircea Eliade, C.G. Jung sau Heidegger. Putea, dintr-o asemenea Weltanschauung, să rezulte o gândire politică și socială reacționară, antieuropeană și fascistă? [...] Voi demonstra că și ontologia arheității s-a născut din aceleași resorturi, dintr-o uriașă, dar lucidă dragoste pentru poporul român, ca semn al deschiderii românismului spre universalitate (p. 61).

71. **Poetica transparenței** : [eseu despre biogr. intelectuală a omului de cultură și știință, cunoscut poet și traducător — C.D. Zeletin] // Omagiu C.D. Zeletin — 70 / Direcția Jud. pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bacău, Centrul Intern. de Cultură și Arte „George Apostu”. — Bacău, 2005. — P. 478-487.

C.D. Zeletin e un poet de dincolo de mode, nefiind nici „clasic”, nici „tradiționalist”, nici „modernist”, nici „postmodernist”, dar cu siguranță, „un exilat în absolut”, cum s-a vrut Al. Philippide, în ultimele decenii de viață, adică în zona cea mai pură a poeziei, față de care toate programele sunt cvasirătăcirii. Poezii și poeticile sunt nenumărați (nenumărate), dar poezia e una singură. În tot ceea ce a făcut, C.D. Zeletin a variat instrumentele (limbajele), însă n-a uitat nicio clipă că este poet înainte de orice, chiar și atunci când a căutat desăvârșirea ca medic biofizician (p. 481-482).

Ea [poezia] poate fi definită ca acel mister de nedezlegat care face ca lucrurile să fie transparente. Și cu aceasta am pus punctul pe i, fiindcă, iată ne apropiem de tainele poeziei lui C.D. Zeletin și de un nou concept poetic, de ceea ce voi numi poetica transparenței, sintagmă, fatalmente, tautologică, dar imposibil de evitat, cu atât mai mult cu cât îi este dată poetului doar călătoria spre transparentă, nu și atingerea ei. Să facem prima decriptare a lucrurilor: C.D. Zeletin și-a intitulat volumul de debut poetic **Călătorie spre transparență**. Așadar, el a știut de la bun început, totul... (p. 482).

72. **Un arheu al Basarabiei** : [schiță de portr. lit. al poetului Grigore Vieru] // Un discipol al lui Orfeu, omagiu poetului Grigore Vieru la 70 de ani. — Ch., 2005. —

P. 58-59 ; Ed. a doua. — Ch. : Ed. Prut Internațional, 2010. — P. 66-67 ; fot. Th. Codreanu.

Un strop de lumină a adus peste impuritatea noastră Grigore Vieru. Fără el, Basarabia de după 1988 n-ar fi existat. N-ar fi existat nici măcar aceia copleșiți azi de o altă grea impuritate [...]. Trădătorii de neam îl acuză de trădare. Aceasta e, de fapt, moartea căreia el i-a spus că nu are cu dânsa nimic, că nici măcar nu o urăște. N-o urăște el, dar îl urăște Moartea. Asta arată ce tărie ascunde fragilitatea ființei lumești a lui Grigore Vieru. La cei 70 de ani ai săi, Poetul nu are motive de bucurie. Întors într-o Basarabie pe care o luminase, el s-a pomenit într-o țară a Marelui Inchizitor dostoevskian (p. 59).

73. **Un contrajurnal disputat** : [cronică lit. a cărții *Contrajurnalul de la Berești*, de Ion Trif Pleșa] // Pleșa Ion Trif. *Biblioteca cu motor*. — Iași, 2005. — P. 77-79.

Contrajurnalul cuprinde note, scrisori, reproduceri de alte documente, mici întâmplări trăite de autor cu diverși scriitori, cu oameni politici sau de rând, toate aranjate după regulile unui „(contra)jurnal“, mai degrabă după tehnicile colajului, referințele făcându-se la anii 1955—2001. Ion Trif Pleșa înțelege prin contrajurnal nu o scriere destinată postumității, ci una de urgență, la zi... (p. 77).

74. **Un viitor confuz** // Silvestri Artur. *Cuvinte pentru urmași. „Modele și „exemple“ pentru Omul Român*. — București, 2005. — P.153-159. — Antologie de texte care cuprind lecții de viață, confesiuni, studii de cercetare, modele culturale ilustre, învățături etc., toate constituindu-se în „cuvinte pentru urmași“.

Pariul meu existențial și cultural a fost că poți face cultură mare oriunde te-ai afla, că provincia nu este, prin natura ei, strivitoare, ci poate fi „colțul“ prin care un geniu ca Eminescu poate privi teatrul lumii, cunoscându-l prin detașare și perspectivă integratoare. Pariul acesta încă nu e încheiat și dacă îl voi câștiga sau nu o vor judeca alții. Indiscutabil, el se realizează cu mari obstacole de tot felul. Proiectele mele mi-au adus mari adversități, dar am avut și norocul unor prietenii încurajatoare din diverse medii culturale. Adversari și prieteni m-au stimulat deopotrivă sub varii aspecte (p. 158).

75. **Vasile Tărățeanu și insula roasă pe margini** : Schiță de portr. lit. al scriitorului român din Cernăuți (Ucraina), la moment aniversar (60 de ani) // *Crucificat pe harta țării — Vasile Tărățeanu '60*, București, 2005. — P. 91-92.

Vasile Tărățeanu, care împlinește în acest început de toamnă vârsta de 60 de ani, este, probabil, poetul cu cea mai acută conștiință a insulei roase pe margini. El simte colții vicleni și otrăvitori ai rozătoarelor [...]. Strigătul simplu, de un dramatism singular al liricii lui Vasile Tărățeanu, se adresează nu atât Bucovinei agonice, cât românilor uituci care se cred nemuritori în insula încă aparent păzită de granițe (p. 92).

76. **Există un postmodernism premodern?** // Negoită Constantin Virgil. *Ecouri și dialoguri* / ed. alcăt. și îngr. de Eugen Diaconescu cuprinzând articole referențiale, eseuri, interviuri despre opera lui C.V. Negoită. — București, 2006. — P. 257-265.

[...] Dl Negoită distinge trei paradigme în istoria culturii europene din ultimele două milenii, paradigme cu care am putea fi de acord dacă toate ar fi denumite corect. Acestea sunt: premodernă, modernă și postmodernă. Dar celei din urmă i se potrivește numele de transmodernă, întrucât aspectul postmodern n-a fost decât scurta perioadă de crepuscul exacerbat al modernismului [...]. Așa se face că în vreme ce dl Negoită se autoidentifică într-un precursor postmodernismului, eu zic că este un deschizător de drumuri al transmodernismului. Această ultimă paradigmă recuperează religiosul abandonat de moderni (și de postmoderni), restaurând logica trivalentă, nonaristotelică (p. 260).

77. **Singurătatea lupului. I. Despre transmodernism** // Bunoiu Dumitru. *Pași pe tărâmul eternității „Cugetului liber“*. — Târgu-Jiu, 2006. — P. 69-72. — Comentarii critice despre creația poetului basarabean Valeriu Matei, apărute în 2003, la Chișinău, context în care sunt găsite indicii lirice transmoderniste : Matei, Valeriu. *Elegiile fiului risipitor. Opera poetică*. Iași, Princeps Edit, 2010, 702 p., col. „Ediții critice“.

Dar din 1992 (cu aproximația necesară), Valeriu Matei a evoluat, prin același efort de sincronizare, spre alte două etape ale liricii sale: una postmodernistă, în care-și fac loc tehnicile intertextualității, nu fără o doză de ironie [...]. În fine, cu Grecia imaginată postmodernismul — destul de bine simulat — se deschide spre un post-postmodernism (visat în lirica basarabeană și de Leo Butnaru), care, în speță, seamănă cu un neoclasicism balcanizat (Pași pe tărâmul singurătății, p. 70).

Dacă e să ne menținem în primul referențial critic, putem distinge în opera lui Valeriu Matei sincronizări ale poetului cu neomodernismul, postmodernismul și chiar cu post-postmodernismul, cuvânt la care face trimitere într-un vers metapoetic... Cum termenul de post-postmodernism mi se pare neserios și lipsit de perspectivă, va trebui să concedem că Valeriu Matei a intuit că viitorul literaturii aparține transmodernismului. El găsește o soluție proprie (totuși, nu singulară) de a transcende zădărnicia modelelor, cum e, în definitiv, și postmodernismul. Modelul asumat este balcanismul lui Ion Barbu (Elegiile fiului risipitor, p. 568-569).

78. **Transmodernismul: (fragment). Dezbrăcarea de formă** : Cap. **Antologie critică** // Popescu-Brădiceni Ion. *Mihai Eminescu. O istorie frumoasă: Ieronim și Cezara*. — Cluj-Napoca, 2006. — P. 210-213. — Pentru argumentarea conceptului de transmodernism. Autorul a reprodus un fragment din vol. lui Th. Codreanu, *Transmodernismul*, 2005.

În dezbrăcarea de formă a celor doi descifrăm marea cruce a poeziei eminesciene, cât și a filosofiei sale, pe care o recunoaștem în filosofia tăcerii la Wittgenstein. Dar e o paradoxală împăcare, la Eminescu, între Heidegger și Wittgenstein, parcă printr-o nouă redimensionare a doctrinei confucianiste a rectificării denumirilor (tcheng ming). Așa cum Wittgenstein dezbrăca anghinarea de frunze spre a ajunge la anghinare, așa dezbracă Eminescu poezia de cuvinte spre a ajunge la cuvântul ce exprimă adevărul. Iată un aspect pe care ne-poetul Wittgenstein n-a avut puterea să-l vadă sau să-l recunoască, spre a-i da dreptate și lui Heidegger, cel ce întrezărea în poezie Casa Ființei. Iar dacă e vorba de ființa iubită, Eminescu procedează la aceeași hiperliteralizare, eliminând toate „inexactitățile“ care ne împiedică să vedem anghinarea: „Tu nici visai că-n gându-mi eu fâlcile-ți dezbrac / De cărnurile albe și gingașe și sterpe, / Că idolului mândru scot ochii blânzi de șerpe, / Tu nici visai că-n gându-mi eu fața ta o tai, / Că ce rămase-atunci naintea minți-mi, vai! / Era doar începutul frumos al unui leș...“ (Gelozie, 1880) (p. 211).

79. **Un dăruit al artelor** : [medalion de prez. al artistului plastic din Vaslui, Cristian Pântea (60 de ani), cu care scriitorul s-a cunoscut încă din tinerețea lor pedagogică și artistică, când sculptorul era profesor de desen] // Pântea Marioara. *Pasiune și destin*. — Iași, 2007. — P. 17-18.

Blândețea de moldovean a tânărului subțirel, cu fața prelungă și cu o mustață care va supraviețui peste ani, plus pasiunea lui de artist care deja se făcuse cunoscută prin cercul de pictură și de desen organizat cu elevii din Viișoara, m-a cucerit imediat. [...] Astăzi, opera sculptorului este o certitudine a unei vieți dăruite artei“ (p. 24).

80. **Din lirica a trei generații : Poesis** : [scurte prez. biobibliogr., urmate de gru-

- paje lirice din creația poetului Ion Alex. Angheluș (postum), a elevei Ana Maria Gârlău și a poetului umorist Petru Brumă] // *Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă” din Huși, la cea de-a XC-a aniversare.* — Iași, 2008. — P. 317-324.
81. **„Haosmosul” lui Duiliu Zamfirescu** : [studiu de definire a esteticii scriitorului în mișcările doctrinelor lit. ale vremii: sămănătorism, naturalism, posteminescianism, simbolism, tradiționalism...] // *Duiliu Zamfirescu. 150 de ani de la naștere.* — Focșani, 2008. — Antologie de studii critice (50) despre viața și opera scriitorului vrâncean, alcătuită din inițiativa Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu” din Focșani.
- Duiliu Zamfirescu a avut, cu mult timp înaintea altora, intuiția legăturii dintre spațial și vizual, pe de o parte, și dintre temporal și auditiv, pe de altă parte. Geometrismul rațiunii ține de spațial. Instalați în spațialitatea pură sunt eleații și platonicienii. Această „obstructivitate” face și din Duiliu Zamfirescu un bântuit de ideal. Lui, de aceea, pare să-i lipsească invazia senzorialului, a dionisiacului, ceea ce ține de „inimă”, în sens eminescian: „Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om”. De aceea, Duiliu Zamfirescu nici n-a putut deveni un mare poet, deși în poezie a atins o virtuozitate imposibil de ignorat. În pofida a ceea ce s-a iluzionat, el s-a instalat într-o formă pură, pe care, iarăși surpriză, a combătut-o, atribuind-o „senzorialilor”, care s-ar mula pe forme prestabilite ca iedera pe ziduri. Aici se află greutatea descifrării gândirii și stilului său.*
82. **Ion Druță și memoria arheală** // *Fenomenul artistic Ion Druță.* — Ch., 2008. — Vol. 4. — P. 119-125. — (Th. Codreanu, foto).
- Întâlnirea mea spirituală cu Ion Druță s-a produs cu vreo trei decenii în urmă, pe vremea când, în România, mai nimeni nu știa de Domnia Sa, cu excepția unuia dintre cei mai mari critici pe care i-am avut, Adrian Marino. Într-una din scrisorile primite de la Adrian Marino, criticul clujean îmi mărturisea că, la Paris, sunt jucate, cu surprinzător succes, piese de teatru ale unui scriitor din Basarabia, pe nume Ion Druță. Cum meteahna veche a culturii românești se ghidează după aceea că trebuie mai întâi să faci vâlvă la Paris pentru a fi luat în serios și în propria țară, cam la fel s-au petrecut lucrurile și cu Ion Druță, mai întâi la Chișinău, apoi în România (p. 120).*
- Clopotnița, Toiașul păstoriei, Șoapte de nuc, Povara bunătații noastre, Casa mare** ș.a. aduc acea alchimie specifică autorului între dulceața armoniei sacrului și veninul unei prăbușiri de proporții etnice, care dă suflu de modernitate prozelor lui Ion Druță, sub masca unui tradiționalism sui generis, osmoză care prefigurează noua paradigmă culturală a transmodernismului. *Experiența istorică a autorului are rădăcini similare cu aceea a lui Aitmatov din celebrul roman **O zi mai lungă decât veacul.** Nu e vorba de niciun soi de influență, ci de stări asemănătoare care generează fenomene asemănătoare, dovadă că „teroarea istoriei” a fost și mai este un fenomen specific nu doar realităților istorice românești (p. 121).*
83. **Împotriva uitării : Dosar critic** : [cronică a primei ediții a cărții lui A. Silvestri] // Silvestri Artur. *Modelul „omului mare”. Zece „convorbiri de amurg” cu Antonie Plămădeală urmate de „Douăzeci și opt de scrisori de altădată”.* — Ed. a 2-a, revizuită și adăugită. — București, 2008. — P. 97-103.
- O dată cu primele semne ale erodării regimului Ceaușescu în fața Occidentului, s-a ivit și o mișcare de revendicări care vizau reforma cultelor din 1948 și 1949. Este vorba de o resurrecție a uniatismului la nivelul valorificării personalităților culturale și ecleziastice. În acele împrejurări, Artur Silvestri sesizează că acestea se constituiau ca o replică la acțiunile de scoatere din uitare a personalităților ortodoxe, întreprinsă, între alții, și de I.P.S. Antonie. Miron Cristea și Miron Românu simbolizau rezistența la prozelitismul uniat. La 27 septembrie 1987, Silvestri, într-o amplă scrisoare, demonstrează cu fapte ofensiva greco-catolică,*

pe linie culturală, în țară, iar pe linie politică — din exterior (de pildă, o emisiune la „Vocea Americii”) (p. 100-101).

84. **Petru Ioan și logica „integrală”: Personalități ale liceului hușean. Profiluri și evocări:** [studiu analitic, format din mai multe părți, asupra conceptelor filosofice ale logicianului Petru Ioan] // *Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă” din Huși, la cea de-a 15-a aniversare.* — Iași, 2008. — P. 119-136. — (Câteva repere Bio-bibliografice ; Matricea culturală ; Logica la răscruce ; Logica situațională ; „Logica integrală”. (Foto — Th. Codreanu).

Cea mai recentă apariție editorială a gânditorului ieșean este o insolită **Introducere în protologie**. În cultura noastră, termenul protologie este o premieră, autorul având totuși surpriza să-l întâlnească, pe internet, în numeroase contexte. În **Preambul**, se precizează că italienii l-au folosit în sensul apropiat propriei abordări, autorul făcând trimitere la grecescul arhé, „principiul” sau „substanța” lumii. În esență, este și obiectul protologiei, surprins în șapte ipostaze, în cele șapte cărți ale lucrării. Totodată însă **Introducere în protologie** este o coborâre a filosofiei și a filosofilor în omenesc, autorul subliniind riscul existențial al condiției de filosof (p. 136).

85. **Supraviețuirea memoriei // Fenomenul artistic Ion Druță.** — Ch., 2008. — Vol. 4. — P. 433 ; Luceafărul. — 1988. — 28 mai. — Volum omagial al prozatorului Ion Druță, care include cronică literară despre cartea de proză *Clopotnița* (București, 1988).

O veritabilă explozie a geniului creator în cultura est-europeană a ultimelor decenii o constituie literatura de inspirație rurală sau trăgându-și direct sevele din spiritualitatea arhaică a popoarelor. E suficient să-i amintim pe Marin Preda, Valentin Rasputin sau Cinghiz Aitmatov. Ion Druță este un reprezentant strălucit al acestei originale direcții literare care a reușit să răzbată în universalitate. Autorul se trage direct din „mantaua” lui Ion Creangă (vezi și nuvela **Horodîște**), dar fără nicio urmă de epigonism și acesta ni se pare a fi meritul său de căpătâi (în vol. **Fenomenul artistic Ion Druță**).

86. **Un militant al transmodernismului : Recente ecouri lirice :** [cronică lit. a studiului lui I. Popescu-Brădiceni *Metodologia focului viu* (Ed. Napoca Star, 2007)] // Popescu-Brădiceni Ion. *Cristalizarea hazardului.* — Cluj-Napoca, 2008. — P. 199-201.

Există o nișă de trecere firească între postmodernism și transmodernism și, din acest punct de vedere, Ion Popescu-Brădiceni are atitudinea lui Constantin Virgil Negoiță, care, spre a sugera o asemenea legătură, a preferat termenul, oarecum oximoronic, de postmodernism premodern, pe care îl opune postmodernismului modern, cel care a sfârșit prin a refuza dimensiunea profundului în favoarea unei superficialități a divertismentului sans rivages. Din acest punct de vedere Ion Popescu-Brădiceni este un spirit tolerant, îmbrățișând cele mai diverse formule poetice din perspectiva unei transhermeneutici cuprinzătoare (p. 200).

87. **Duminica neagră a lui Grigore Vieru // Grigore Vieru în amintirile contemporanilor.** — Iași, 2009. — P. 43-44. — Antologie de Daniel Corbu. Impresii notate îndată după moartea fulgerătoare a poetului Grigore Vieru (1935—2009).

Grigore Vieru a avut cea mai pură vocație a prieteniei din câți oameni am cunoscut. În preajma lui, simțea întotdeauna că iubește înfinit mai mult decât ai fi vreodată vrednic de prietenia lui. Avea în el ceva din sfințenia și din bunătatea jertfelnică a lui Alioșa Karamazov. Dar era, în același timp, știindu-se lovit, un om complex, care avea în verb, la nevoie, ceva din biciul profeților biblici (p. 43-44).

88. **[Intervenții prilejuite de volumele dedicate centenarului]** // Botezatu Teodor C. Colegiul Agricol „Dimitrie Cantemir“ din Huși, la aniversarea centenară. — Bârlad, 2009. — P. 136-139 ; *Filmul unei aniversări: Colegiul Agricol „Dimitrie Cantemir“ din Huși, la aniversarea centenară* / coord. : Teodor Botezatu. — Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu“, 2009. — P. 137-142. — Th. Codreanu a prezentat aparițiile editoriale din 2008 dedicate aniversării centenare a școlii hușene, semnate de Costin Clit (*Un secol de istorie. 1908—2008*) și Avram D. Tudosie, Teodor Botezatu (*Colegiul Agricol „Dimitrie Cantemir“ — trecut, prezent și viitor*). (Fotografii de la eveniment).

[Cartea prof. Costin Clit] începe cu o descriere sumară a istoriografiei liceului, apoi realizează istoricul școlii în patru avataturi, începând de la acel Congres din anul 1897, Congresul Viticulturii din Județul Fălciu, care a dat prima idee referitoare la înființarea Școlii Viticole de la Huși și continuă până în zilele noastre.

*Poate că invocându-se aici personalitatea emblematică a lui Dimitrie Cantemir am putea spune că nevoia unei școli viticole la Huși vine chiar din gândirea celui ce ne-a lăsat **Descrierea Moldovei**, atunci când el vorbește de vinurile de Huși, puse imediat după cele de Cotnari (p. 136-137).*

89. **O poezie oximoronică** : [opinii critice asupra volumului antologic de poezie, analizat prin prisma transmodernismului] // Traianus. *Regăsit în cer. Trilogie psalmodică*. Cartea 1. — Iași, 2009. — P. 193-194 ; Lit. și arta. — 2010. — Nr 32.

*El [Traianus] scrie natural, dezinvolt, concentrat, muzical, injectând atâta ironie, cât să-i permită a nu deveni prizonierul parodicului și simulacrului. Acestea sunt semne bune și pentru viitorul poeziei sale. Dăruit logosului, creat de acesta, poetul se simte nins de cuvinte, ca în splendorile marginii de existență a lui Victor Teleucă sau ca în alba poemă **Decembre** a lui G. Bacovia, știindu-se destinat cuvântului [...] (p. 193).*

90. **Un destin cultural** : [pagini evocatoare despre personalitatea lui Artur Silvestri (1953—2008)] // *In memoriam Artur Silvestri. Mărturii tulburătoare*. — București, 2009. — P. 62-64.

Artur Silvestri era nu doar un cărturar și un publicist cu pană sprintenă, ci și un om de omenie, primitor și ospitalier în casa din strada Ciprian Porumbescu, alături de doamna Mariana Brăescu. La prima vizită, m-a impresionat camera largă și înaltă în care lucra, unde avea înșirate pe lângă pereți mai multe manuscrise la care trudea alternativ, câteva din ele având obiectul unei cărturării de factură religioasă, el de pe atunci întreținând strânse legături cu ierarhi de înaltă valoare spirituală și culturală, precum Mitropolitul Antonie Plămădeală, cu care purta corespondență... (p. 63).

91. **Un „fiziolog“ senin al spectacolului lumii** // Vasile Levițchi în amintirile contemporanilor / antologie de Vasile Tărățeanu. — Iași, 2009. — P. 37-39. — Evocări, atitudini critice, eseuri, tablete, confesiuni despre scriitorul cernăuțean Vasile Levițchi (1991—1997).

[V. Levițchi] face parte din pleiada de scriitori bucovineni, care au avut o contribuție esențială în renașterea culturală și lingvistică a românității din teritoriile răscroite de Stalin în al Doilea Război Mondial. Îl aflăm, altfel spus, chiar ca înaintaș, alături de Grigore Bostan, Ilie T. Zegrea, Simion Gociu, Vasile Tărățeanu, Arcadie Suceveanu, Ilie Motrescu, Ștefan Hostiuc, Nicolae Spătarul ș.a. (p. 37).

Condeier ironic, sobru, sincer și la obiect, Vasile Levițchi mi-a făcut impresia moralistului grupării naționale: echilibrat, dar ferm în convingeri, delicat și cinstit cu sine și cu ceilalți, deopotrivă, el știa să realizeze „fiziologii“, în sensul clasic negruzgian al cuvântului, punând diagnostice precise pe comportamentul politicianilor, dar și al confracților de breaslă (p. 39).

92. **Alte repere critice : cap. Studii sintetizatoare despre Academica: Mihail Dolgan** // Dolgan Mihai: *Polifonismul creativității (Conștiința civică și estetică a poeziei)* / Acad. de Șt. a Moldovei. Inst. de Filologie. — Ch., 2010. — P. 65-70. — Extras din monografia lui Th. Codreanu, *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004.

(...) Dar cred că studiul cel mai important al lui Mihail Dolgan despre poet este **Dialogismul discursului liric al lui Grigore Vieru**, publicat în volumul **Literatura română post-belică**. Într-adevăr, poezia lui Grigore Vieru este colocvială, iar nu monologală, ca în cazul majorității lirikilor. S-ar putea să fie particularitatea cea mai pregnantă a tipului de modernitate cultivat de Vieru (p. 65).

Mihail Dolgan a revenit recent asupra operei lui Grigore Vieru, cu prilejul ultimului volum antologic al poetului, scriind un masiv serial în cinci episoade¹⁰, tipărit de „Literatura și arta”. Dincolo de unele reluări și potențări ale unor puncte de vedere mai vechi se mai pot regăsi și alte aspecte. Coroborează, de exemplu, strigătul din titlul ultimului volum cu celebrul **Țipăt** al expresionistului avant la lettre Edvard Munch, care nu este totuși pictor german, ci norvegian. Adevărul e că nu poate fi vorba aici de un comparatism de echivalare, ci unul de diferențiere, căci Vieru reprezintă o cu totul altă etapă a spiritului european modern. Din păcate, Mihail Dolgan enunță iarăși o temă ispititoare pe care o lasă în „coadă de pește” (p. 68).

93. **(Cuvânt de la lansarea cărții *Improvizația nisipului*, 2006)** : Referințe critice despre Victor Teleucă // Victor Teleucă — un heraclitean transmodern. — Ch., 2010. — P. 32-36.

Cred că rădăcinile fundamentale ale lui Victor Teleucă rămân Eminescu și Nichita Stănescu. El este unul dintre cei care l-au citit cu ochi ascuțit, cu perspicacitate pe Nichita Stănescu. Victor Teleucă a simțit că factorul de rezistență al culturii de aici este limba română. El este cel dintâi care a scris, după 1950, o poezie închinată limbii române. Au urmat și alții, dar trebuie să-i recunoaștem această întâietate (p. 34).

94. **Ion Gugiuman și modelul cultural românesc** // In memoriam — Ion Gugiuman. 100 de ani de la naștere / coord. : Costin Clit, Constantin Vasluiuanu. — Iași, 2010. — P. 23-25. — Culegere de comunicări susținute pe 3 octombrie 2009, la Huși, cu prilejul organizării unui simpozion omagial la centenarul nașterii geografului hușean Ion Gugiuman.

M-a interesat însă modul deosebit de cercetare practicat de Ion Gugiuman. Cred că nucleul iradiant al întregii opere științifice este **Depresiunea Huși**, operă fundamentală în materie, la care a lucrat, începând cu documentarea pe teren, din 1932 până în 1943, când și-a susținut teza de doctorat cu titlul: **Depresiunea Huși — contribuții de geografie fizică și umană**. S-ar putea spune că Ion Gugiuman face parte dintre acei cercetători care lucrează aproape toată viața la opera-matrice, luând în considerare că el revine asupra tezei de doctorat și adăugând-o în 1959, când a dat versiunea de la Ed. Științifică. La acestea să adăugăm alte articole și studii despre zona Huși (p. 24-25).

95. **La a 60-a aniversare** : [aprecieri privind spiritul de dăruire patriotică și eroismul oștenilor din unitățile militare hușene, în timpul Războiului de Independență, al Războiului de Întregire ori în misiunile speciale postdecembriste] // **Batalionul 202 Apărare C.B.R.N. (Intervenții la dezastre) din Huși** / coord. : Costin Clit și Mihai Gheorghiu. — Iași, 2010. — P. 10-11. — (Th. Codreanu foto).

10 Dolgan, Mihail. Și o antologie de duminică poate genera probleme de toate zilele.... Lit. și arta. 2003, 22 (3014)-26 (3018).

La cei 60 de ani pe care îi sărbătorește astăzi Unitatea Militară 01776 Huși, cu specialitatea „Protecție nucleară, biologică și chimică“, a beneficiat din plin de transformările și de modernizarea de după 1989, încât este recunoscută, atât pe plan național, cât și internațional, drept cea mai performantă unitate de profil din estul țării. Ministerul Apărării Naționale o și consideră o unitate-etalon, cu cadre selectate în chip riguros și cu o dotare tehnologică pe măsură (p. 10-11).

96. **„Luxul“ din Infern : cap. XVI „Iadul de lux“** // *Printre cărțile lui Emilian Marcu, 1974—2010* : Studii, art., coment. despre cărțile lui Emilian Marcu. — Iași, 2010. — P. 238-241. — Cronică literară pentru romanul Iadul de lux (Iași : Ed. Junimea. 2004).

Interesant că titlul **Iadul de lux**, el însuși o metaforă, vine să ne lumineze neașteptat chiar asupra numitului tablou evolutiv al scrisului românesc din sec. al XX-lea, tablou simplificat aici la maximum, din pricini de spațiu. Unii ar putea crede că sintagma iadul de lux e o găselniță a scriitorului, cu scopul de a atrage atenția prin ceva. Nici vorbă, alt titlu mai potrivit nu se putea găsi. Iadul e chiar numele crizei trăite de oameni în perioada imediată după război, aceea a colectivizării... (p. 241).

97. **Masa de taină**: [cap. XIX „**Suburbii municipale**“: rec. lit. a romanului *Suburbii municipale*, I. Timișoara : Ed. Augusta, 2005] // *Printre cărțile lui Emilian Marcu, 1974—2010* : Studii, art., coment. despre cărțile lui Emilian Marcu. — Iași, 2010. — P. 290-292.

Așadar, am putea deduce că „suburbia“ lui Emilian Marcu oferă o insolită poveste postmodernă la un scriitor fără afinități postmoderniste. Să remarc însă, că în **Suburbii municipale** Emilian Marcu nu are organ pentru „concretul“ de tip postmodernist, adâncitor în mizeria de suprafață a lucrurilor, cu plăcerea scatofilă a scabrosului. El rămâne funciarmente, un poet care aruncă, eminescian, strai de purpură și aur peste țărâna cea grea. Partea surprinzătoare e că între suburbie și centru antiteza nu devine monstroasă. Postmodernitatea lui apare răsturnată, căci nu „marginea“ salvează Centrul, ci invers. Deși ascunde o lume izbitor de concretă, universul lui Emilian Marcu este pur ficțional (p. 291).

98. **O lucrare ciclopică** // *Un om pentru istoria Bârladului* / Fundația Culturală „Dr. Constantin Teodorescu“. — Bârlad : Tipogr. DACRI, 2010. — Din conț.: [P. 137-139 : cap. Traian Nicola — spirit enciclopedist. *Aprecieri critice*. *Aprecieri despre dicț. Valori spirituale tutovene. Biobibliografii, 1999—2004*, alcăt. în șase vol. de documentaristul Traian Nicola]

Venit de pe teritoriul „științelor exacte“, cunoscut ca unul dintre cei mai „severi“ profesori ai Bârladului, dl Traian Nicola și-a descoperit o vocație secundară încă din adolescență, după cum mărturisește, care vocație a devenit obsesia vieții sale timp de jumătate de veac — aceea de a aduna material documentar despre personalitățile zonei vasluiene și despre istoria locurilor (care înglobează fostele județe Tutova și Fălciu). Din acest punct de vedere, Traian Nicola se dovedește un vrednic urmaș al altor doi documentariști ai locurilor — Ion Antonovici și Gh. Ghibănescu (p. 137).

99. **Omul mizelor mari** // *Roua veșniciei*: Mari compozitori ai muzicii universale în transcripție pentru cor de copii pe versurile poetului Grigore Vieru / Grigore Vieru, Ștefan Andronic. — Ch. : Pontos, 2010. — 750 p. — Din conț.: [P. 611: Cap. *Moartea lui Grigore Vieru*. Volum apărut sub egida Ministerului Culturii al Republicii Moldova. Omagiu comemorativ poetului Grigore Vieru.]

[...] N-a fost niciodată un resemnat și, sub frăgezimea făpturii sale, se ascundea un neobișnuit luptător, îndrăznind să sfideze indemnul biblic al întoarcerii celui alt obraz spre a fi lovit

de prigonitorul neamului său sau de prigonitorii săi personali de care n-a dus lipsă, deși mi s-a părut întotdeauna o imposibilitate ca Vieru să poată avea dușmani. [...] Grigore Vieru a fost omul mizelor mari împotriva vicleniilor istoriei. De aceea, suferea enorm pentru discordia care macină dinăuntru neamul românesc, condamnându-l la o istorie marginală și mediocră.

100. **Rigoare critică și talent literar : Aprecieri și referințe critice** // Bantoș Ana. *Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică*. — Ch., 2010. — P. 328-329. — Considerații critice asupra studiului comparatist al Anei Bantoș.

În surprinderea relației dintre național și universal, dintre tradiționalism și modernism, doamna Ana Bantoș pleacă de la constatarea că, în zorii modernității, nu a existat trufia avangardistă a rupturii dintre antiteze, discontinuitatea fundându-se pe o continuitate recunoscută ca atare de un Apollinaire sau de un T.S. Eliot, această viziune organică fiind, de altfel, puternic manifestată și în cultura românească, la un Al. Macedonski, un G. Bacovia, ca să nu mai vorbim de T. Arghezi sau Lucian Blaga. „Antiteza neîmpăcată”, ca să folosesc o sintagmă eminesciană, dintre tradiționalism și modernism, a venit la adepții radicali ai modernismului lovinescian și la cei la fel de radicali ai protocronismului teoretizat fugitiv de Edgar Papu, în 1977. Spirit echilibrat, doamna Ana Bantoș soluționează antitezele, aș spune, transdisciplinar, chiar dacă autoarea nu utilizează acest termen care marchează noua paradigmă culturală a ethosului transmodern (p. 328).

101. **Transmodernismul lui Victor Teleucă: Referințe critice despre Victor Teleucă** // Victor Teleucă — un heraclitean transmodern. — Ch., 2010. — P. 7-19. — Capitol preluat din vol. *Transmodernismul, Iași* : Ed. Junimea, 2005.

Cine citește Ninge la o margine de existență este izbit nu de invazia contradicțiilor, ci a contradictoriilor, într-o revărsare stihinică pe care am asimilat-o delirului esențial și care face, în definitiv, originalitatea „cântecului de lebădă” al lui Victor Teleucă, forța lirosofiei sale, care animă până și pasajele mai terne. Adevărul poetic al lui Teleucă trebuie căutat la nivelul întregului, deși tehnica este a fragmentului. Desigur, sunt și fragmente de indiscutabilă frumusețe lirică, cum sunt cele despre ningere sau despre mare, după cum sunt și fragmente de subtilă cugetare, dar și fraze stângace, care nu spun nimic, un fel de spații vide între plinătăți (p. 17-18).

102. **Un benedictin al culturii bârlădene** // *Un om pentru istoria Bârladului / Fundația Culturală „Dr. Constantin Teodorescu”*. — Bârlad, 2010. — Din conț.: [P. 234-236 : Cap. *Amintiri și aprecieri*. Volum omagial despre documentaristul Traian Nicola (17 oct. 1928-1 mai 2010)].

Traian Nicola, spirit enciclopedist, a lucrat dintr-o imensă dragoste pentru valorile zonei, resfirându-și privirile asupra tuturor personalităților care s-au ridicat din Moldova de Mijloc, în cele mai variate domenii ale culturii, artei, științei, literaturii, teologiei, artei militare etc. (p. 234).

[...] Amintirea lui, susținută de uriașul travaliu întrerupat în operă, îl transformă într-o efigie emblematică a Bârladului, precum un George Tutoveanu sau un Gheorghe Roșca-Codreanu (p. 236).

103. **Un Don Quijote de Vetrișoiaia** : [art. omagial] // Ioan Măcnea Vetrișanu — 75. — Iași, 2010. — P. 21.

Poet rafinat, atent nu doar la formele tradiționale, ci și la sonurile modernității, personalitate accentuată, cu inflexiuni saturniene, Ioan Măcnea este și un Don Quijote al satului, cu idei și realizări insolite, precum parcul și statuile din inima Vetrișoiaiei, rămânând în istoria locurilor și printr-un festival de anvergură națională, pe care l-a păstorit ani în șir, reușind să apropie cele două maluri ale Prutului afectiv și spiritual.

104. **Un întemeietor : Miscelaneu** // C.D. Zeletin — 75. — Bârlad, 2010. — P. 551-552. — Crestomația este alcătuită de Elena Monu, drept omagiu adus, la aniversare, Președintelui de onoare al Academiei Bârlădene. În articol, Th. Codreanu apreciază vol. Al. Tzigara-Samurcaș *Scrieri despre arta românească* (București : Ed. Meridiane 1987).
- De pionierat este și opera muzeografică a autorului. Toate sunt pătrunse de un patriotism ardent, fără ostentație, cu siguranța datorată erudiției și competenței. Fără a fi un virtuoz al stilului și al formulărilor critice memorabile, Al. Tzigara-Samurcaș rămâne un punct de reper în istoria artei românești, cu indiscutabilul merit al întemeietorului (p. 552).*
105. **Zece argumente pentru intrarea în canonul literar a lui Grigore Vieru** : [Sinteze. Medalioane] // Grigore Vieru, poetul / coord. Mihai Cimpoi. — Ch., 2010. — P. 134-139. — Volumul cuprinde o selecție de texte critice, omagiale despre poet. Th. Codreanu enumeră zece argumente întru susținerea integrării poetului Grigore Vieru în rândul scriitorilor canonici ai literaturii române.
- 9. Un semn al canonicității unui scriitor poate fi difuziunea în universalitate. Nu e lipsit de importanță să observăm că înainte de a fi recunoscut ca poet în Basarabia, Grigore Vieru s-a bucurat de recunoaștere în majoritatea fostelor republici din Uniunea Sovietică și în alte țări ca Bulgaria, Franța etc. Opera lui este deja tradusă în șaptesprezece limbi. Despre poezia lui s-au exprimat personalități ca Serghei Mihalkov, Rima Kazakova, Alexandr Mihailov, Ojars Vacietis, Imants Ziedonis... (p. 137).*
106. **„Asimptote lirice“** // Dinescu Viorel. *Dimensiunea ascunsă. Opera poetică*. — Iași : Princeps Edit, 2011. — Din conț.: [P. 378-380 : cap. Aprecieri critice. Antologie lirică îmbogățită. Cronică literară pentru volumul poetului Viorel Dinescu — *Asimptote lirice*, 2004].
- Acesta e un cosmos dominat de taina indescifrabilă a asimptotei, încât meritul poetului este de a nu căuta vinovați, nici măcar cât făcutul barbican. În lipsa punctului de sprijin al universului, căci întotdeauna acesta se dovedește a fi punct de fugă, poetul și-a asumat imposibila misiune a mântuirii. El e un veșnic călător astral, mișcător în necurmatul hazard, tinzând să ajungă la capătul Marii spirale, unde ar putea să se ascundă Omul Albastru: „Vi-sată doar de poeții nebuni / Eterni călători pe undele cerului/ În căutarea Omului Albastru, / Încremenit de veacuri / În chenarul de aur al lunii“ (*La capătul spiralei*). Solia mântuirii este însă una pierdută [...] (p. 379).*
107. **Pustiul de sub ape** // Dinescu Viorel. *Dimensiunea ascunsă. Opera poetică*. — Iași : Princeps Edit, 2011. — Din conț.: [P. 380-382 : Cap. Aprecieri critice. Antologie lirică îmbogățită. Cronică literară pentru volumul de versuri al lui Viorel Dinescu — *Arhipelag stelar*, 2007].
- Dar dacă mai multe poeme din prima parte stau prea mult sub zodia unei reflexivități programatice, surpriza volumului mi se pare a fi partea a doua: **O umbră printre lucruri adormite**. Poetul coboară din geometria stelară într-un spațiu urban părăsit, în care mai trăiesc doar parcurile statuile, havuzurile, alte vestigii. Interesant că impresia stranie de pustiie e oarecum antibarbicană, un pustiie în oglindă, în falsul joc secund al apelor. Totul se petrece într-o lume răsturnată, cu abundența apelor într-un burg scufundat (contrariul a ceea ce poetul numea altădată **Grădini suspendate**, 1998). Este chiar noua față a neantului (p. 381).*
108. **Trecerea marelui incomod** // Adrian Păunescu în amintirile contemporanilor / antologie de Daniel Corbu. — Iași : Princeps Edit, 2011. — (Col. „Docu-

ment“). — Din conț.: [P. 56-59 : Medalion evocator: Adrian Păunescu. Fotografii de grup în cap. *Iconografie*].

Mărturisesc că, în anii comunismului, nu l-am agreat pe Adrian Păunescu. N-am scris despre el decât o recenzie la un volum de poezie, pentru că era chiar poezie. În însemnările mele de jurnal, mai multe note îi sunt de favorabile. Însă după 1989, nu puteam să nu văd că i se face o mare nedreptate, tocmai când Păunescu regăsise matca unei naționalități expurgate de ceea ce putea fi numit „național-comunism“. Firește, pentru că am publicat în revistele pe care le-a editat, am primit sancțiuni drastice. Oamenii aceia nu puteau înțelege că, mai presus de veleitățile lor personale, este Țara căzută sub un regim violent cleptocrat și antinațional. Iar politicianul Adrian Păunescu a fost o voce de prim-plan în a se împotrivi dezastrului care ne păștea dinăuntru, mai ales, decât din afară. Că n-a reușit prea mult, este adevărat, cum adevărat e că a fost simțit ca „primejdios“ de vreme ce n-a mai avut acces la ultimul mandat de senator (p. 58).

109. **Un frondeur: Viorel Dinescu** // Dinescu Viorel. *Dimensiunea ascunsă. Opera poetică*. — Iași: Princeps Edit, 2011. — Din conț.: [P. 375-377 : Cap. *Aprecieri critice*. În antologia lirică îmbogățită — marginalii critice despre vol. *Confluente. Eseuri*, 2002].

Privind materialul volumului **Confluente**, constat că temele alese se înscriu în spiritul frondei în raport cu moda literară și cu mentalitatea politicii românești actuale. Structura cărții e tetradică, croită de spiritul geometric al echilibrului semnalat la poet. Disimetria, în schimb, e interioară, dar nu în raport cu matricea finței românești, ci, din contra, pentru contracararea distorsiunilor produse în matcă în rătăcirile inteligenței naționale. Cred că de aici poate să înceapă interesul pentru eseistica polemică a lui Viorel Dinescu (p. 375).

110. **Un infatigabil căutător** // Marin — 70. — Iași, 2011. — P. 56-57. — Volumul îngrijit de Val Andreescu este dedicat etnologului și publicistului Dumitru Marin și are ca subtitlu *70 de autori, 70 de mărturii, 70 de autografe pentru 70 de ani*; Theodor Codreanu — foto.

Dumitru V. Marin [...] a încercat să și teoretizeze inițiativele sale culturale, considerând că a pus umărul, și pe această cale, la întemeierea unui „curent cultural-informațional“ în județul Vaslui, aproape unic în țară. Infatigabila lui persuasiune s-a concretizat în mai multe cărți, cu titluri pe măsură [...] (p. 56-57).

c. Prefețe, postfețe, note, argumente

111. **Cuvânt-înainte** // Angheluș Ion Alex. *Cai de lut — poem simfonic*. — Iași, 1992. — Verso cop. — Colecția *Călătorilor astrali*; 1. — Cuvânt introductiv despre personalitatea poetului hușean.

A lăsat nepublicate mai multe cărți de poezie, critică și istorie literară, proză, însemnări de jurnal, o traducere din Lenau. Prin volumul de față. Ed. „Contact Internațional“ face un prim pas în a dărui iubitorului de poezie una din cărțile celui care a fost „un zbor întrerupt“.

112. **I.L. Caragiale — scriitor abisal** // Caragiale I.L. *O făclie de Paște / pref., tab. cronologic, antologie, sel. operelor și a referințelor crit. sunt realizate de Th.Codreanu*. — Galați, 1992. — P. V-XV. — Studiul introductiv: *I. Poetica oglinzilor sferice, II. Tirania exteriorului*.

Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului! Marii noștri clasici încă sunt supuși unui tratament confuz și, firește, dezavantajos, atât în manualele școlare cât și în critica și istoria

literară curentă. Eminescu rămâne, în continuare, un „romantic întârziat“, Creangă — un „tradiționalist“ de factură realist populară, iar Caragiale un clasicizant cu inflexiuni realist-naturaliste. Desigur, nu li se contestă valoarea artistică, dar afirmarea acesteia nu poate ieși decisiv dintr-o anume demagogie critică, atâta vreme cât li se neagă acestor scriitori, mai mult sau mai puțin explicit, participarea la mișcarea literară a vremii lor, ca întemeietori ai unei noi sensibilități și viziuni despre lume și artă. Și asta fiindcă trăim încă sub prejudecata ademenitoare că spiritul culturii române este rătăcit, condamnat să imite și să ajungă ultimul la banchetul culturii europene (p. V).

113. **Cezar Ivănescu și „teroaarea istoriei“** : [postf. lui Th. Codreanu (un amplu studiu despre personalitatea și poezia ivănesciană, precedată de o scrisoare a acestuia din „20 noiembrie 1989, Huși“) // Ivănescu Cezar. *La Baaad (poeme)*. — București, 1996. — P. 454-466 ; Ivănescu Cezar. *Erudita pietate : Poeme alese*. — Iași, 2011. — 486 p., p. I-XIV. — Th. Codreanu îl situează pe Cezar Ivănescu într-o triadă de poeți neîntrețuți în relevarea dramatismului morții: „De la Eminescu și Bacovia, niciun alt liric român n-a mai atins profunzimile afective pe tema morții așa cum a făcut-o acest poet...“ (p. 454).

În anterioara sa carte (*Alte fragmente din Muzeon*, 1992, premiată de Uniunea Scriitorilor), Cezar Ivănescu își mărturisea eminescianismul consubstanțial, deși el însuși este unul dintre puținii înnoitori ai limbajului poetic românesc de după autorul **Lucașfărului**, „Sutrel mușeniei“ ne trimite la o experiență poetică și spirituală orientală cu ingerințe indiene și taoiste). În realitate, Cezar Ivănescu rămâne în matca stilistică românească, în tradiția sintezei eminesciene dintre geniul Orientului cu cel al Occidentului, vocație și a altui maestru al său — Mircea Eliade. Într-un fel, poetul redescoperă fericirea Treimică a creștinismului printr-o fecundă experiență spirituală orientală, infuzându-i acesteia strigătul existențial cel mai deznădăjduit pe care l-a dat poezia românească de după Eminescu și Bacovia. Pradă altădată agoniei morții și crucificării, poetul iese acum mântuit, ajungând față către față cu Dumnezeu (p. 465-466).

114. **Schițele lui I.L. Caragiale** : [studiu introductiv la ed. îngr. de Th. Codreanu (pref., tab. cronologic, antologie, sel. operelor și referințe crit.) // Caragiale I.L. *Momente și schițe*. — Galați, 1996. — P. V-XIII.

Momentul caragialesc este o veritabilă „metodă“ de creație, având rolul reducăției fenomenologice din fenomenologia lui Husserl. Acele reflexii succesive în oglinzi sferice înseamnă trecerea de la „enorm“ la „schiță“, esența unei fințări. Or, esența, în **Căldură mare**, este tocmai momentul zăpușelii care „deucează“ o atitudine existențială. [...] absurdul nu este un dat ontologic, ci o farsă a nepotrivirii planurilor existențiale. Identificăm aici „cheia“ hermeneutică a tuturor momentelor și schițelor lui Caragiale. Prin „reducție fenomenologică“ (citește stilistică), eroii lui Caragiale sfârșesc prin a confunda realul cu simbolul, de unde și ratarea potrivirii cu realul. De aceea, s-a putut spune că eroii lui Caragiale nu-și trăiesc viața, ci și-o vorbesc (p. XI).

115. **Lumina dintre oglinzi** : [prez. a particularităților liricii autoarei] // Faraon Eugenia. *Floarea cerului*. — Iași, 1997. — P. 5-7.

În fine, cel de-al treilea lucru de relevat în cazul poeziei Eugeniei Faraon e că autoarea reușește să se salveze de ariditate prin trăirea divinului. Prezența ei se arată notabilă în poezia religioasă românească. Sacrul are, în cazul Eugeniei Faraon, inflexiuni estetice izvorâte chiar din harul de bijutier de care vorbeam. Cristalele pe care le șlefuieste ajung, în cele mai fericite ipostaze, să arunce sclipiri tainice de lumină... (p. 6).

116. **Notă introductivă (Fenomenul Bacovia)** // Bacovia George. *Plumb*. — Iași, 1997. — P. 17-35. — Texte alese, schiță biogriografică, studiu introductiv, co-

mentarii, documentar, fișe de dicționar, îndreptar analitic, teme de lucru, index terminologic alcătuite de Th. Codreanu *Studiul introductiv* — conținut: I. *Coordonate ale receptării critice*; II. „Complexul Bacovia”; III. *Negativul stilistic*.

Bacovia a fost înzestrat cu o structură psiho-mentală cu totul deosebită prin intensitatea manifestărilor ei, îndeobște, atingând plenitudinea de arhetip sau de complex, cu un cuvânt împrumutat din psihanaliză, dar pe care îl vom valorifica în spiritul criticii ontologice. Pentru poetica modernă, simbolurile fundamentale (arhetipurile) sunt Narcis și Orfeu, iar nu „complexul Oedip” al lui Freud (p. 24).

*Uimitor, el [Bacovia] se comportă ca un demiurg ce și-a reprimat orice tentație de falsă demiurgie. S-a hotărât să aleagă, din capul locului, plumbul. Subliniez: aceasta e semnificația ontologică ascunsă a schimbării titlului **Ego** cu **Plumb**. Cavoul e caseta de plumb a lui Bacovia, sau propria odaie numită într-o proză cubul negru, un soi de cutie neagră în care-și închide ultimul secret al vieții (p. 27).*

117. **Vizionarism și solaritate** // Codrin Șerban. *Carte dintr-un exil interior*. — Slobozia, 1997. — P. 5-11. — Th. Codreanu semnează prefața volumului. Poetul Șerban Codrin a publicat, între anii 1994—1997, volume de tanka, renku, haiku, gunsaku, abordând poetica de model estetic nipon. Fragmente din prefață sunt reproduse pe pagina a IV-a a cărții.

Orice act poetic este unul narcisiac. La o primă vedere, narcisismul lui Șerban Codrin pare a fi al oglinzilor limpezi, al actului clar de narcisism barbian. Pe Șerban Codrin îl apropie de Ion Barbu vizionarismul solar (vezi binecunoscuta mitologie a Roșii Soarelui). Spațialitatea pură dezvăluită de luminozitățile astrale îi conduce pe cei doi poeți la o geometrie a concentrărilor esențiale, care, în planul expresiei, se recunoaște în tăietura formelor clasice. Șerban Codrin și-a creat o adevărată mitologie a solarității, inventând, la sugestia lui Petru Creția, numele unei noi specii literare — heliodia, odă către soare, variantă personală și expresivă a imnurilor închinatelor luminii, zeului solar (p. 8).

118. **I.L. Caragiale — scriitor abisal. Tirania exteriorului** // Caragiale I.L. *În vreme de război*. — Galați, 1998. — P. V-XI. — Studiu introductiv, tabel cronologic, notă asupra ediției, sel. operelor și a referințelor critice sunt realizate de Th. Codreanu.

Nefiind un analist în sensul obișnuit al cuvântului (tradițional — B. Constant, sau modern — Proust, Camil Petrescu), chiar dacă unii comentatori — preluați de manualele școlare — vehiculează ideea, Caragiale este un scriitor abisal, de o factură specială, găsindu-și puțini egali în literatura lumii. Elementul constant al universului său este că, spre deosebire de romantici și de analiștii moderni scriitorul român identifică inconștientul nu în abisurile eului, ci în văzul lumii, acolo unde nimeni nu-l caută (p. V).

119. **Simbolistica scrisorii** // Caragiale I.L. *O scrisoare pierdută*. — Galați, 1998. — P. 5-22. — (Col. „Biblioteca școlară”, nr. 61). — Studiu introductiv la ediția îngrijită de criticul Th. Codreanu (prefață, tabel cronologic, antologie, sel. operelor și referințe critice. Prefața are două părți: I. *Câteva repere critice*; II. *Simbolistica scrisorii*).

*Asumându-și titlul **O scrisoare pierdută**, Caragiale știa, fără îndoială, că scrisoarea este nucleul central, formativ al comediei și eu înclin să cred că e și cheia întregii opere. Scrisoarea are rosturi de arheu, punctul originar din care răzbate universul din cunoscuta cosmogonie eminesciană. Ieșirea scrisorii din rosturile ei generează comedia electorală, iar sistemul electoral pluripartit este temelia democrațiilor moderne. Această comedie reintră*

în eterna pace (citește împăcarea din final a începuturilor „precosmogonice“), de îndată ce scrisoarea ajunge la destinație (p. 11).

Prin destinație, scrisoarea nu are decât un singur sens, dar niciunul dintre personaje nu reușește să potrivească propriul chip (eu, imagine) cu sensul primordial și de aceea aceste personaje sunt teribil de comice. Nu e oare nepotrivirea, chiar esența definirii comicului — divorțul flagrant dintre esență și aparență? (p. 13).

120. **Un umorist: Petru Brumă** : [cuvânt-înainte pentru cartea de rondeluri și parodii] // Brumă Petru. *Estul, sentimente la vedere*. — Constanța, 1998. — P. 3-5.

Dl Petru Brumă a învățat bine meșteșugul versului, exersează abil în poezia cu formă fixă și are vocația pasișei umoristice după diverse voci lirice din poezia românească și europeană. Plus de asta, versul său, în cele mai fericite cazuri, atestă simț al cuvântului potrivit și chiar surpriza proșpețimii, măcar că nu totdeauna este convingător.

Autorul și-a sumat programatic o poezie a efemerului conjunctural, în tradiția **Caleidoscopului** improvisat de D. Anghel și Șt. O. Iosif, care au semnat cu pseudonimul A. Mirea. Altminteri, o parte din parodii sunt după acești autori (p. 3).

121. **Postfață** : [aprecieri critice pentru cartea de portretistică lit.] // Olăreanu Costache. *De la Abulius la Zotta. Portrete contemporane*. — Iași, 2000. — P. 191-203.

Aceste portrete, deși nu sunt ale unui pamfletar, ci ale unui recunoscut gentleman, n-au mai puțin „corozivitatea“ devastatoare a lui Arghezi. Așa se explică de ce autorul n-a dorit să le publice în timpul vieții (p.196).

Concluzia e inevitabilă: „portretele contemporane“ arată o față surprinzătoare și incomodă a lui Costache Olăreanu, încă destul de bine atenuată în jurnal și în tablete. Dar artistul e prea firesc pentru a nu ști să despărțim apele de uscat. Dincolo de convergența ficțiunii cu viața, se conturează o amplă panoramă a epocii cu actorii și regizorii aflați la vremea judecății. **De la Abulius la Zotta** este deopotrivă un document artistic inedit și unul istoric (p. 203).

122. **Sincronism și publicistică** : [pref. culeg. cu art. și interviuri din periodice] // Boldișor Veronica. *Doruri latente*. — Ch., 2000. — P. 3-6.

Trebuie spus de la bun început, Veronica Boldișor este un produs al școlii publicistice de la revista „Literatura și arta“. Articolele, evocările, documentele comentate, interviurile se axează pe o temeinică angajare națională. Cartea se constituie ca un document al epocii și, de aceea, este binevenită. Autoarea scrie într-o limbă română curată, în general, atent supravegheată stilistic, nelipsindu-i virtuțile stilistice, titlul având acoperire din acest punct de vedere (p. 4).

123. **Umor postmodern**: [cuvânt-înainte pentru volumul de sonete, balade și haiku-uri scrise într-o tonalitate umoristică] // Brumă Petru. *Estul ca un cal buimac*. — Constanța, 2000. — P. 5-7.

Sursele umorului său sunt, în primul rând, lingvistice: cuvântul neaș stă alături de americanisme la modă în „tranzitie“, jocul de cuvinte cu descripția „serioasă“ a noului „paradis“ al reformei etc. (p. 6).

Nu lipsește nici mai vechea notă de sentimentalism în tonul umorului tragic preluat pe filiera Topîrceanu (p. 7).

124. **Prefață. O nouă experiență romanescă** // Gălățeanu Iorgu. *Iubire imaginară*. În 2 vol. — Bârlad, 2001. — Vol. 1. — P. 9-11. — Selectiv, fragmente din *Prefață* sunt reluate pe cop.: IV a cărții.

Așadar, tenta autobiografică e manifestă, în pofida adjectivului imaginară. Cred, de altfel, că numai în jurul acestui cuvânt se poate evalua corect aventura scriitoricească a medicului bărlădean.

Contradicția pe care o semnalăm impune și un dublu referențial: romanul poate fi citit în grilă alternativă — ca roman tradiționalist, cu un curs perfect coerent, în pofida unor rupturi cronologice specifice mai degrabă modernității, ca și alternarea destul de abilă a stilului indirect cu cel direct, tehnică menită să ajute investigația psihologică (p. 9).

Mult mai convenabilă pentru lectura romanului **Iubire imaginată** e a doua alternativă: cea postmodernistă. Lucrurile se schimbă substanțial: ceea ce părea amatorism stilistic e convertibil într-un joc narativ, susținut de mai multe argumente (p. 10).

125. **Priveghiul profeților sau drumul de la romanul Kynic la Epopeea esențială a ființei românești** : [postf. romanului, eseu despre abordarea experimentală la nivelul scriiturii a diverselor tipuri de proză de către scriitorul ieșean] // Baboi Stelian. *Priveghiul profeților*. — Iași, 2001. — P. 465-474.

Sfătuit să scrie „în dulcele stil clasic“, atâta timp cât s-a străduit să fie un bun povestitor care experimenta „postmodernist“ avant la lettre diverse tehnici narrative, Stelian Baboi i-a ascultat pe sfătuitoari, s-a lăsat de scris și s-a dedicat titlului. Cultura universalistă acumulată l-a îndemnat la schimbarea totală a feței romanului, simultaneizând toate tehnicile în una singură, în care toate vocile vorbesc deodată fără ierarhie logică, un Turn Babel în care cerul spre care era destinat să se înalțe se află dedesubt, iar nu deasupra. De aceea, nici nu se vede. Cu efort însă, se pot distinge vocile (p. 472).

126. **Colivia figurilor de ceară**: [cuvânt-înainte pentru volumul de poezie umoristică] // Brumă Petru. *Cântece pe limba lor*. — Constanța, 2002. — P. 5-6.

Printr-un exercițiu prozodic îndelungat, Petru Brumă a ajuns chiar la o virtuozitate a versificării, ajutat de simțul limbii și de gustul pentru efecte calamburești, încât raționalismul profesorului de științe exacte se acidulează, sublimându-se în bune pagini de umor (p. 5).

127. **George Munteanu și ființa hyperionică : cap. IV. În loc de postfață** // Munteanu George. *Hyperion, 1. Viața lui Eminescu*. — Ed. a doua. — Ch., 2002. — P. 335-347. — Studiul critic este datat „Huși, aprilie 2002“ și alcătuit din mai multe părți: *Date preliminare; Conceptul de „Biografie interioară“; Existența hyperionică; Cunoașterea hyperionică*.

Nu se va putea înțelege originalitatea contribuțiilor de istorie și critică literară ale lui George Munteanu fără o scurtă prezentare a conceptului de biografie interioară creat de el și aplicat cu succes la scriitorii pe care i-a abordat. În anii '60-'70, s-au produs mutații importante în practica literară, urmare a unor dezbateri mai vechi, cu privire la raportul dintre operă și biografie. Unii au susținut o ruptură totală între eul empiric și eul creator, încât biografia a fost considerată un balast inutil în interpretarea operei. [...] Cercetătorul recurge la o hermeneutică pe trei nivele: ne prezintă, mai întâi, o cronologie dezvoltată, echivalentul biografiei clasice; urmează „biografia interioară“, menită să surprindă factorul modelator ascuns al primei biografii, dar și al operei; în fine, urmează investigarea propriuzisă a operei. Pe această stratigrafie triadică își întemeiază George Munteanu opera de istoric și critic literar, ansamblul **Hyperion** fiind, desigur, încununarea carierei sale științifice. Este, probabil, una dintre cele mai elocvente forme pe care a îmbrăcat-o, în cultura noastră, structuralismul modern. Din acest punct de vedere, George Munteanu s-a vrut un continuator al călinescianismului, în sensul cuprinderii unei critici „totale“. De aceea, el spunea, în dialogul cu Nicolae Rotund¹¹, că „biografia interioară“ va putea fi fecundă în critica noastră abia atunci când se vor asimila organic (nu în focul modelor) cunoștințele

11 Cf. Rotund, N. *Dialoguri indirecte*. Constanța: Ed. „Pontica“, 1996.

de psihanaliză, antropologie, genetică, semiotică etc. El însuși se considera un perpetuu învățăcel (p. 339-340).

128. **Nisipul Ființei** : [cuv. introd. pentru cartea de aforisme] // Bogdănescu Simion. *Praf la statuie*. — Iași, 2003. — P. 5-8.

*Simion Bogdănescu este cunoscut ca poet al purităților ființei într-o lume din ce în ce mai maculată. Are vocația concentrării expresiei în imagini esențializante, vocație trecută și-n nuanțatele și lapidarele sale infraeseuri din **Spic de idei**. Nu mă surprinde că această tendință e împinsă la maximum, autorul ajungând la densitate aforistică prin **Praf la statuie**. Acum, aforismul i se potrivește ca o mânășă, fiindcă îi permite sinteza dintre eseist (cugetător) și poet. Roade ale propriei experiențe de viață, aforismele lui Simion Bogdănescu sunt, în cea mai mare parte, mici poeme... (p. 5).*

129. **O monografie binevenită** : [scurt cuvânt introductiv despre personalitatea autorului și monogr. sa] // Folescu Vasile. *Crețești. Istorie și actualitate*. — Iași, 2003. — P. 3 ; Folescu Vasile. *Împărăția Reginei*. — Iași, 2005. — P. 287. — Re-luat, secvențial.

Domnia sa a lucrat ani de zile pentru a aduna documente, mărturii cu privire la trecutul și prezentul comunei Crețești, de lângă Huși, iar astăzi e în măsură să ne ofere monografia acestei localități. [...]

Monografia Crețeștilor îmbină în mod armonios localul cu generalul printr-o documentare minuțioasă, constituindu-se într-o lucrare de referință. Pune în lumină o lume ce era sortită să rămână uitată și risipită în diferite înscrisuri, dacă asupra ei nu s-ar fi aplecat cu răbdare și respect pentru adevăr și concetățeni autorul ei, profesorul Vasile Folescu, al cărui merit este de necontestat.

130. **Transmodernismul lui Simion Bogdănescu** // Bogdănescu Simion. *Oracol scufundat*. — Iași, 2003. — P. 89-92. — Postfață la cartea cu poeme a scriitorului bărlădean.

Ceea ce-l distanțează pe Simion Bogdănescu de moda textualistă se remarcă, îndeobște, prin două elemente: el nu a pierdut nicicum încrederea în metaforă și nu a părăsit sacralul în numele concretului golit de umbra lui Dumnezeu. De aici afinitățile lui cu poetica metaforei revelatorii blagiene, dar și cu sacralitatea voiculesciană. Poate de aceea poetul rămâne preponderent un vizual, fiindcă până și Orfeu, împlânzitorul auzului, are patima mistuitoare a privirii, patimă care-l pierde în încercarea de a o privi pe Euridice la ieșirea din Infern Simion Bogdănescu surprinde o ipostază inedită a „ochiului lăuntric“ al poetului — aceea de „nevinovată crășmă“ (p. 90).

131. **Bacovianismul** : [pref. volumului de poezie cuprinde un subcapitol din vol. *Complexul Bacovia și bacovianismul* (2003)] // Bacovia G. *Plumb*. — București, Ch., 2004. — P. 5-30.

[...] I-am inclus pe Bacovia în rândul marilor întârziați, care sunt, prin excelență, sintetizatori: Poe, Baudelaire și Eminescu. Venind târziu la ospățul simbolismului (deși nu mai târziu decât alții), Bacovia culege „rămășițele“ recuzitei și le sintetizează, le adună în retorta lui de alchimist. Dar cu asta mare lucru n-ar fi ieșit.[...]. Mai mult, Bacovia este un sintetizator infidel, fiindcă el nu adună de la masa privilegiaților toate firmiturile, ci numai pe unele, cele care țin de fenomenul decadenței. Pe acestea le frământă, le coace, dar nu pentru a produce aur, ci plumb, pe care și-l agață de picioare spre a coborî în fund de abise. Cu plumbul, Bacovia atinge ceea ce niciun poet nu va mai reuși — neantul ca neant, grad zero al ființei europene.

E adevărat, simbolismul s-a născut din criza secolului al XIX-lea, dar nu pentru a o adânci, din contră, ca s-o depășească. De aceea, simbolistii, chiar și cei contemporani cu Bacovia, sunt niște prebacovieni, dat fiind că i-au oferit poetului român doar o recuzită de plan secund.

132. **Coloana de cuvinte:** [pref. volumului de poezie cu o prez. a profilului spiritual și a creației autorului] // Pricop Ion Gheorghe. *Balada vârstelor*. — București, 2004. — P. 13-15. — Selectiv, un fragment din prefață este reluat pe cop.: IV a cărții.
Astfel, Ion Gheorghe Pricop ne spune că fiecare viață este o coloană a infinitului, ieșită din pământ și implântată în cer. Titlurile care, aparent, segmentează coloana de cuvinte, nu sunt decât inele de legătură, culese, altminteri, pe margine, spre a nu produce stridențe în curgerea logosului poetic. Astfel, cele 100 de poeme alcătuiesc, de fapt, unul singur, după cum Coloana brâncușiană e Una. Marea eroare de lectură ar fi fragmentarea. Uimește o anume monotonie a cântecului-baladă, dar tocmai ea face egală cu sine această operă la care autorul a trudit cu asupra de măsură (p. 14).
133. **În loc de prefață (Labiș, nedreptățitul)** // Vicol Mihai Sultana. *Vânătorul păsării cu clonț de rubin*. — Iași, 2004. — P. 5-7. — Opinii despre poezia lui Nicolae Labiș, pretext introductiv pentru această carte cu structură mozaică (interviuri, evocări, interpretări, versuri, publicistică, însemnări) despre poet.
Când cultura noastră se va așeza în vremuri normale, Labiș va cunoaște o dreaptă prețuire. Dar trebuie s-o începem noi, cei de azi, care încă mai știm adevărul despre o epocă pe care am trăit-o și din care am ieșit neîntinați și datorită intuirii adevărului despre fulgurantul talent al celui care a scris „Moartea căprioarei“ (p. 7).
134. **În loc de postfață: Spre transmodernism:** [aprecieri crit. despre promovarea conceptului estetic de transmodernism, într-o prez. a personalității artistice a lui I.P.-Brădiceni] // Popescu-Brădiceni Ion. *Lazare, veni foras!* . — Cluj, 2005. — P. 244-247 ; Mirea George. *Ion Popescu-Brădiceni — hermeneut și poet transmodern*. — Cluj, 2005. — P. 93-95).
[...] postmodernismul românesc n-a fost altceva decât o neoavangardă, încât, finalmente, postmodernismul a intrat în aceeași infundătură istorică a modernismului, rămânând, ca și acesta, un proiect neîncheiat (p. 244).
Ion Popescu-Brădiceni a presimțit cu un ceas mai devreme decât alții că ieșirea din proiectele eșuate ale modernității și ale postmodernității e posibilă prin adoptarea unei mentalități transdisciplinare, deja o alternativă de succes în Occident (la care o contribuție importantă a adus-o Basarab Nicolescu). Iar transdisciplinaritatea nu poate avea corespondent mai fericit în plan literar și artistic decât noul concept de transmodernism. Ce-i drept, construcția noii paradigme cu o solidă temelie filosofică în gândirea lui Ștefan Lupașcu (în special), se află în perioada căutărilor, încât e mult acum de lucru pe acest teren (p. 245).
135. **Îndemn la lectură** // Folescu Vasile. *Împărăția Reginei*. — Iași, 2005. — P. 2. — Notă de prezentare a romanului.
Cartea de față, Împărăția Reginei, strânge în buchet visele preadolescenței transformate în bucurii purtate de aripile exuberanței tinerești pe meleaguri natale ale personajelor-copii în timpul unei neuitate vacanțe de vară.
136. **O deschidere spre transmodernism** // Ilica Carolina. *Puțin mai mult* — 55. — București, 2005. — P. 7-19. — Antologie de poezie cu o prefață și secvențe de referință critică pe cop.: IV, semnate de Th. Codreanu Edițiile a 2-a, în 2006 și a 3-a, în 2008, la aceeași editură.
Mie, prezentul volum Puțin mai mult îmi lasă tulburătoarea impresie de a construi o coloană brâncușiană din 55 de module care transcend stricta cifră aniversară chiar în sensul titlului, arătând acea scară spre cer în 55 de trepte spre zonele de transparență ale ființei. Sunt 55, dar vor fi înfinite. O asemenea viziune poetică trebuia să aibă o „artă poetică“ pe măsură, căci poemul Puțin mai mult plasează eul liric dincolo de poemele încapsulate în

cuvinte, dat fiind că acestea sunt doar fragmentare și slabe recuperări din poemele nescrise, ci numai visate, pe care numai Dumnezeu le va fi împărțit: „În biblioteca inimii Tale...” E ceea ce aș putea numi o poezie oximoronică, întotdeauna dublă, deoarece poemul își are o umbră a lui... (p. 13-14).

137. **O „erezie” romanescă:** [pref. în care criticul subliniază erosul dominat al romanelor lui I. Gălățeanu] // Gălățeanu Iorgu. *Destinul chintei*. — Iași, 2005. — P. 5-7.

Doctorul Iorgu Gălățeanu și-a luat în serios chemarea de prozator și, iată, a dus la capăt un ciclu romanesc alcătuit din trei romane: *Iubire imaginară* (2001), *Blestemul plopilor* (2003) și *Destinul chintei* (2005). Spun că e vorba de un ciclu prin tematica similară a unui esoterism erotic, cu atât mai mult cu cât protagonistul celor trei cărți este invariabil medic, care trăiește insolite experiențe de mistică erotică. Darul de a nara și de a ține cititorul în tensiune este ușor sesizabil în toate cele trei romane (p. 5).

138. **Poezia la decesul ei:** [postf. a cărții de poezie a scriitorului bucovinean] // Cozmei Ion. *Semințele disperării*. — Timișoara, 2005. — P. 92-94.

Va trebui s-o spun de la bun început: poezia lui Ion Cozmei, cel puțin în acest stadiu al evoluției sale (vezi *Semințele disperării*), încearcă să grefeze pe o criză bacoviană o stare a parodicului postmodernist. Narcisismul funciar al poezilor se strânge, în cazul său, în cercul strâmt al unei stări malade benigne, pe fondul unei postmodernități românești de după 1989. De altfel, de aici cred că vine și nota particulară a textualismului său, anunțat pro gramatic într-un simulacru de **Uric întru luare aminte**, un fel de „testament” al hazului de necaz. [...] așadar, simulacrele sale (concept central în estetica postmodernistă, cum se știe) ascund în realitate, un tradiționalist aruncat într-un haosmos în care el este departe de a se simți bine... (p. 92).

139. **Prefață. Bucuria vieții** // Miclescu Marta. *Viața — singurul Stăpân*. — București, 2005. — Vol. 3. — P. 5-7. — Roman al „Trilogiei vieții”. În vol. *Prezentarea problematicii romanului selectiv pe cop. a IV-a*).

Poetă și publicistă, animatoare a unei case de creație vestite din Breaza, județul Prahova, Marta Miclescu și-a încercat forțele, în ultimii ani, și ca prozatoare, realizarea cea mai importantă fiind „Trilogia vieții”, care se încheie acum cu „Viața — singurul Stăpân”. Autoarea și-a conceput construcția pe trei piloni de ordin etic și „ontologic”: viața ca Roman, ca Destin și ca Stăpân, caracteristici ce dau titlu câte unui volum al trilogiei (p. 5).

Ca formulă romanescă, scriitoarea pare a se înscrie într-o paradigmă literară tradiționalistă, pe linia sămănătorismului din „Viața la țară” a lui Duiliu Zamfirescu, atestând, și în acest mod, rezistența modelului narativ zamfirescian. Autoarea are talent narativ, scrie captivant, cu inflexiuni lirico-idilice (p. 6).

140. **Prefață: Un „Decameron” insolit** // Iachim Ion. *Decameron basarabean sau Dumnezeu i-a dat omului pușcă*. — Timișoara, 2005. — P. 6-9; Ch., 2005. — P. 9-12. — Prezentarea „romanului-document”, apărut concomitent la Timișoara și la Chișinău, dezvăluie panorama unui veac zbuțuit din istoria Basarabiei; Roșca Timofei. *Dubla revelație a chemării*. — Ch., 2006. — P. 241-243. — Studiu monografic despre Ion Iachim. (Foto: I. Iachim și Th. Codreanu).

Din acest punct de vedere, romanul *Decameron basarabean sau Dumnezeu i-a dat omului pușcă* reface imaginea „terorii istoriei” pe care a suferit-o Basarabia, devenind cea mai tragică dintre provinciile românismului. Cartea lui Ion Iachim poate sta cu cinste alături de zguduitorul roman-document al lui Paul Goma intitulat *Basarabia*, deși atmosfera e cu totul alta, fără încrâncenarea frazică de acolo, aducând un soi ciudat de seninătate narativă (p. 7).

141. **Promisiune onorată:** [sumară prez. a romanului] // Chiriac Petruța. *Pescărușii de pe malul mării*. — Iași, 2005. — f.p.
 În timp ce la volumul **Ieșirea din careu** se poate remarca o evoluție în ceea ce privește formula narativă, mai tributară tehnicilor moderniste, în noul roman **Pescărușii de pe malul mării**, linia povestirii aspiră spre postmodernism, fiind mai apropiată de semnificațiile prozei tradiționale, cu vădită intenție de creare a unei atmosfere oarecum romantice, neosemănătoriste, pe fondul unei lumi ostile normalității vieții.
142. **Promisiuni lirice:** [prez. cărții de poezie, reprezentând debutul autoarei] // Pădureț Gabriela. *Misterioasa cădere*. — Bacău, 2005. — P. 3-4.
 Fiind un debut târziu, volumul semnat de Gabriela Pădureț ar putea fi categorisit în ceea ce se numește literatură de amator. S-ar putea ca autoarea să creadă în steaua ei și să se „profesionalizeze”, continuând să scrie și să publice, fiindcă prezenta carte atestă germele unui talent care s-a ignorat până acum. În primul rând, opul se dovedește a fi rodul unei experiențe existențiale dramatice, cu certe reverberații în textele propuse cititorului... (p. 3).
143. **Un cercetător complex** // Nedelcea Tudor. *Pentru mine, Eminescu...* . — Craiova, 2005. — P. 7-14. — Cartea are două prefețe semnate succesiv de Mihai Cimpoi și Th. Codreanu și o postfață aparținând lui Victor Crăciun.
 Tudor Nedelcea nu este un spirit speculativ, un teoretician, ci un cercetător aplicat, scotocitor de arhive și de bibliografii specializate lăsând imaginea unui erudit multi... și interdisciplinar, abordând domenii dintre cele mai variate: istorie și critică literară, istoriografie, eminescologie, istoria religiilor și a Bisericii Ortodoxe Române, brâncușiologie, varii alte aspecte culturale de interes local sau național (p. 7).
 Acest mesaj al unității politice și spirituale românești străbate, altminteri, toate cărțile și lucrările lui Tudor Nedelcea, imagine a unui spirit critic echilibrat, ajuns pe culmea maturității sale creatoare. Avem nevoie mai mult ca oricând de cărturari ca Tudor Nedelcea (p. 14).
144. **Fiu al pădurii și al apelor** // Angheluș Ion Alex. *Nunțile focului*. — Bârlad, 2006. — P. 5-17. — Studiu introductiv despre profilul poetic al lui Ion Alex. Angheluș pentru o antologie postumă, îngrijită și realizată de Th. Codreanu.
 Neîndoelnic, Ion Alex. Angheluș era de acord cu afirmația lui Ion Barbu: „Că vinovat e tot făcutul / Și sfânt doar nunta, începutul“ (**Oul dogmatic**). Nunta rămâne ținta întregii opere a lui Ion Alex. Angheluș, dar spre deosebire de Ion Barbu, nu se ancorează în enigma increatului, ci își desfășoară retorica în lume, în creat (p. 6).
 Dacă G. Bachelard are dreptate cu ademenitoarea lui poetică a elementelor, cu siguranță imaginația materială a lui Ion Alex. Angheluș a stat sub semnul focului (p. 7).
 Luptătorul care se prezintă ca atare e cu mult mai convingător ascuns în semn, în „pădurea mea de semne”, cum spune în același poem postum¹². Din „complexele de cultură” ale artei poetice, poetul se retrage în „complexele de profunzime” ale imaginarului. **Nunțile focului** devin atunci latente în păduri, în ierburi, în șarpe, în femeie, în bufniță, în ape, în vie, în cerbi, în cai etc. Se-ntâmplă asta chiar din volumul **Nunțile focului**, nunți ascunse în tulburarea „oglinzilor de noapte” în care „au murit păduri cu lemne”, populate cu „păsări negre”, păsări „uscate de atâtea zboruri ninse”, în toate poetul ascultând chemarea „nunților de foc” sub oblăduirea lunii. Remarcabilă este imaginea expansiunii vegetalului peste pietrele orașului ca „Flăcări oarbe” (**Expansiune**) (p. 11).
145. **Prefață:** [prez. demersului critic al lui Marian Constandache asupra operei eminesciene] // Constandache Marian. *Luceafărul eminescian. Fragmente pentru o tehnologie a re-lecturii*. — Iași, 2006. — P. 5-7.

12 Angheluș, I. Alex. *Cai de lut*. 1992.

„Fragmentarismul“ lui Marian Constandache vine direct de pe tărâmul poeziei, fiindcă, în ultimă instanță „studiul“ său „tehnologic“ ține de pura inginerie textuală. Ceea ce face Marian Constandache este, mai degrabă, un „poem critic“. Firește, nu se poate dispensa de o anume cultură critică și filosofică. Nu-i lipsesc, altfel spus, citatele din Georges Poulet, Emerson, Annick de Souzenelle, Gilbert Durand, Gaston Bachelard, Ioan Petru Culianu, Marin Mincu, Amiel, Julia Kristeva sau Borges. Cum se vede, surse eteroclite subsumate unor impresii de „relectură“ pe marginea capodoperei eminesciene (p. 6).

146. **Ultimul Teleucă: un heraclitean transmodern:** [pref. volumului de antologie poetică, apărut postum, cu o sel. a textelor și îngrijire a ed. de către Mariana și Dumitru Gabura] // Teleucă Victor. *Improvizația nisipului (Aventura imaginației)*. — Ch., 2006. — P. 17-30. — Un fragment din prefață reluat pe cop.: IV. Victor Teleucă — un heraclitean transmodern: [culeg. de studii]. — Ch. : Ed. Universul, 2010. — P. 19-32 : cap. *Referințe critice despre Victor Teleucă*). — Volume apărute postum, cu o selecție a textelor și îngrijire de ediției de către Mariana și Dumitru Gabura.

Improvizația nisipului este o carte greu de categorisit, între poezie și fragment eseistic, ca, de altminteri, și **Ninge la o margine de existență**, predominând totuși în cartea de față proza lirico-filosofică nonficcională. Formula e în spiritul fragmentarismului postmodern care tinde însă către un holism transmodern. Întregul este sugerat chiar de caligrama care deschide programatic volumul: un cerc-sferă încadrat într-un pătrat-cub ciobit la colțuri, în conformitate cu celebra **Lecție despre cub** a lui Nichita Stănescu. Faptul dovedește o remarcabilă asimilare a poezicii lui Nichita Stănescu, a ultimului Nichita Stănescu, cel ce se găsea în postura de a elabora o poetică a rupturii... (p. 19).

Carte profund originală, construită arhitectonic din pietrele urcate de Sisif pe vârful muntelui, în ciuda aparentei dezordini a fragmentelor, **Improvizația nisipului** este, probabil, cea mai înaltă realizare artistică a lui Victor Teleucă (p. 30 / c. IV).

147. **Un florilegiu liric vasluian** // *Voci lirice vasluiene*. — Vaslui, 2006. — P. 5-12. — Volumul antologic este prefațat de Th. Codreanu, care a făcut și selecția a 180 de poezii ale creatorilor vasluieni contemporani, editat de Consiliul Județean Vaslui — Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, volumul cuprinde creații lirice ale membrilor Uniunii Scriitorilor precum și ale membrilor de cenacluri, unii chiar debutanți.

Voci lirice vasluiene constituie o panoramă variată, plină de surprize în ce privește valoarea și formele poetice, încât se poate spune că reface la scară provincială ansamblul liricii românești contemporane. Sunt poeți de toate vârstele, de la debutanți (încă elevi), frecventatori ai cenaclurilor „Ion Iancu Lefter“ din Vaslui sau „Ion Alex. Angheluș“ din Huși, și până la membri ai Uniunii Scriitorilor. Predomină, cu autoritate, formele poetice tradiționale, dar nu lipsesc cele neomoderniste și postmoderniste. Din păcate, există și mult amatorism... (p. 5-6).

Nu numai varietatea formelor și genurilor poate fi prilej de ospăț intelectual, dar și inegalitatea valorică a autorilor. Câmpia întinsă obosește, pe când într-o asemenea antologie te vezi călătorind de la șes către dâmburi și dealuri, înaintând din subcarpați, printre câteva piscuri împădurite, sălbatice în măreția și prospețimea lor. După texte stângace, naive sau terne se ivesc ici-colo poeme surprinzătoare și tonice, literatura idilică alternează cu umorul, accentele patriotice cu elegia, experimentul postmodernist cu cel transmodernist, ca în cazul caligramelor lui Ion Gheorghe Pricop (p. 6).

148. **Fericirea bunului singuratic** // Corbu Daniel. *Eonul marelui desant. Poeme*. — Iași, 2007. — P. 5-12. — Ediție critică îngrijită de Călin Cocora, itinerar

biogr. de Liviu Apetroaie, prefață de Th. Codreanu ; Corbu Daniel. *Documentele haosului. Opera poetică*. — Iași, 2011. — Din conț.: [P. 501-508: cap. *Poezia lui Daniel Corbu în interpretarea criticii literare*. Fotografii de grup în cap. *Iconografie*].

*Marea surpriză e că bunul singuratic corbian ajunge la viziunea duminicii fără sfârșit care-l evocă pe Grigore Vieru, acea Duminică Mare despre care am scris în cartea despre poetul de la Chișinău. E ceea ce s-ar putea numi o recuperare transmodernă a tradiției, fără a părăsi nicio clipă limbajul poeziei postmoderne. Nu întâmplător, acum poetul se recunoaște autorul „ultimului poem romantic“, pe care-l intitulează **Pasărea neagră**, poem dedicat lui Lucian Vasiliu, el însuși un romantic rătăcit printre postmoderniști. **Pasărea neagră** este, se poate spune, capodopera lui Daniel Corbu, o inspirată replică dată **Corbului** poesc, dar, înainte de toate, celor care, bunăoară, la Hollywood pun lui Shakespeare pe cap „o cenușă postmodernistă înecăcioasă/ acră și grea ca un tren de soldați“. Să fie o despărțire a lui Daniel Corbu de postmodernism? Greu de spus. Dar ceva din ethosul transmodern poate să fie aici: o repetiție cu diferență dincolo de parodicul postmodern. Reapariția Corbului poesc, imagine în oglindă a Corbu-lui contemporan, este șocantă și tulburătoare, diferența în repetiție fiind de cuvinte: în locul celebrului Nevermore, enigmaticele vorbe THAKATI-MUNU SIPEDI, pe care zadarnic poetul încearcă să le descriețe cu o hermeneutică ad-hoc: zopedi — groapa timpului, katimoris — floarea sinucigașă, katimos — dună de amurg, formulă esoterică rezolvată nietschean: „Dincolo de bine și de rău așteptând zorii“, acei zori numiți de Grigore Vieru duminica zilei, iar de Corbu — „fereastra zilei“. Aceasta pare să fie împăcarea cu sine, cu ființa, cu lumea ca lumen din teologia Părintelui Stăniloae. Aceasta e duminica fără sfârșit a lui Daniel Corbu: „din nou e duminică și din nou îmi trece prin/ casă istoria/ iar eu din mijlocul acestei singurătăți scot capul pe fereastra/ zilei/ încercând să aflu pe care maidan înflorește/ speranța“ (**Duminica fără sfârșit**) (p. 10-11).*

149. **Monografie în oglindă** : [cuvânt-înainte de prez. a monogr. celor două sate simetric așezate pe ambele maluri ale Prutului] // Plugaru Ștefan. *Privire în oglindă: Pogăneștii din dreapta și din stânga râului Prut — file de istorie*. — București, 2007. — P. 7-8.

Intuiția monografistului a întrevăzut bine, în spiritul microfizicii filosofice: oglinda Prutului a lucrat cu ceea ce fizicienii numesc simetria parității. A venit însă peste pogăneștenii istoria, care a răsturnat simetria parității într-o simetrie de contrast, încât pogăneștenii din dreapta Prutului și cei din stânga râului s-au înstrăinat în „țări“ diferite, antinomice până la învrăjbirea actuală, frații și surorile de altădată devenind două etnii „dușmane“, una „moldovenească“, alta română, vorbind și „limbi diferite“... (p. 7-8).

150. **Postfață. Un roman despre moartea satului românesc** // Poamă Alexandru. *Jurnalul unui băiat cuminte*. — Iași, 2007. — P. 313-315.

Cred că Alexandru Poamă a găsit o cale dintre cele mai ingenioase și mai credibile de condamnare a comunismului... (p. 314).

Istoria consemnează cu indiferență sau cu aprecieri ideologice procesul de colectivizare a agriculturii. Istoricii nu ne spun însă despre dramele și despre modificările catastrofale în psihologia oamenilor o dată cu suprimarea proprietății private. Scriitorii, în schimb, tocmai asta vizează. O face cu asupra de măsură și jurnalul lui Petru Apostol (p. 315).

151. **Hematomul roșu al istoriei** : [pref. romanului este semnată de Th. Codreanu și trad. în limba engleză de Roxana Macovei] // Mocanu Gheorghe. *Hematomul roșu*. — Focșani, 2008. — P. 5-8. — Pe cop.: a IV-a sunt incluse fragmente critice din prefața semnată de Th. Codreanu.

[...] cu opul de față, **Hematomul roșu**, scriitorul revine la roman. Este vorba de un caz psihologic și politic tratat cu dezinvoltură de către un prozator care nu face risipă de cuvinte, preferând scriere concisă (165 p.), alertă, în care epicul tradițional intră firesc în plasma unor tehnici moderne diverse (introspecția, secvențe de stil juridic-administrativ, suprapunere palimpsestică în cronotopie, evocând procedee din **La țigănci**, de Mircea Eliade, apoi dialogul dramatic, corespondența oficială) (p. 5).

152. **Notă asupra ediției** // *Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă” din Huși, la cea de-a 15-a aniversare* / coord. : Th. Codreanu. — Iași, 2008. — P. 7-8.

Cartea de față, prilejuită de împlinirea a 90 de ani de când, în mod oficial, fostul Gimnaziu „Anastase Panu” s-a transformat în Liceul „Cuza Vodă” din Huși, sub ministeriatul lui Simion Mehedinți, cu implicarea lui Cezar Papacostea, adună studii, eseuri, evocări, creații literare, numele oamenilor școlii din 2007—2008, precum și toate promoțiile de la 1894 până în 2008. [...] Colaboratorii din acest volum sunt personalități ale științei și culturii contemporane, cei mai mulți fiind foști absolvenți ai liceului sau profesori actuali ai școlii. Desigur, valoarea acestora este inegală, strădaniile noastre fiind însă de a reține colaborări cât mai semnificative pentru momentul aniversar (p. 7).

Finalmente, cartea atestă imaginea uneia dintre cele mai strălucite instituții de învățământ din România, care a dat științei, culturii, literaturii, artei numeroase personalități de prim-plan, încât nu era deloc exagerată metafora din 1989 a psihologului Paul Popescu-Neveanu că liceul care poartă numele domnitorului Unirii, poate fi numit „Academia de la Huși” (p. 7-8).

153. **Postfață: Duminica Mare a lui Grigore Vieru** // Vieru Grigore. *Taina care mă apără. Opera poetică*. — Iași, 2008. — P. 445-503. — Ediție critică realizată de Grigore Vieru și Daniel Corbu. Itinerar biografic și bibliografie de Daniel Corbu. Prefață de Mihai Cimpoi. Postfață de Th. Codreanu. Editorii au selectat din studiul monografic al criticului Th. Codreanu (*Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004) capitolele: 1. *În loc de excurs biografic*; 2. „Luptătorul”!; 3. *O maladie națională?*(subcap. *Infinita sfâșiere; Întoarcerea lui Ulise; Discordia; Între Inorog și ciobanul mioritic*.

El însuși [Grigore Vieru] face exerciții de fraternitate. Mulți s-au mirat și au luat drept o „slăbiciune” a poetului că a publicat un număr impresionant de poeme cu dedicație, care constituie ultima lui fază de creație, dincolo de poemele „sociale”, explicit angajate. [...] Volumul testamentar **Strigat-am către Tine** conține nu mai puțin de 154 de poeme cu dedicație. Stau alături, între copertele aceleiași cărți, nume cu afinități electivă între ele, dar și adversari pătrunși uneori de boala discordiei, unii dintre ei scriind chiar împotriva autorului dedicațiilor. Simbolismul acestei frățietăți spirituale nu poate să ne lase indiferenți. Vieru este un spirit de mult vindecat de orice „complex al discordiei”... (p. 501).

154. „**Trubadurul**” **transmodern**: [pref. volumului antologic postum] // Ivănescu Cezar. *Poeme și proză*. — Iași, 2008. — P. V-XXX. — Un amplu studiu critic semnat de Th. Codreanu, ediția fiind alcătuită de Mircea Coloșenco. Studiul critic despre personalitatea și „destinul lumesc” al poetului Cezar Ivănescu conține șapte subcapitole: *Punere în temă. Moartea poetului; Un mare poet; Izvoarele biografice ale cronotopiei morții; Gladiator cu moartea și complicii ei; Drum pentru moarte; Trubadurul „eretic”; Melodia fără sfârșit*.

Așadar, punctul omega al ființei cezarivănesciene este iubirea doar iubire. Iar aceasta nu este nici iubirea platonice și nici agapè creștină. Aici trebuie identificată „erezia” poetului, fapt ce explică de ce s-a întors cultural și abisal la poezia trubadurilor medievale. Este o iubire

a castității, a virginității, a Fecioarei imaculate. În felul său, Cezar Ivănescu ar putea nutri feminismul neognostic al căutătorilor Graalului, descinzând din Templieri și din catari. [...] Iubirea creștină (agapè) este întotdeauna dialogică, pe când iubirea-pasiune părăsește dialogicul lumii-ca-lumen (Dumitru Stăniloae) și aspiră să fie ontologică. De aceea, iubirea-pasiune se-nfrățește cu suferința ca încercare către Moarte. Tristan și Isolda nu se iubesc, ci iubesc iubirea, adică ceea ce poetul român numește iubirea doar iubire... (p. XXIII).

Universul lui Cezar Ivănescu se află nu în expansiune, ci în contracție, tinzând către o întoarcere la primordial, la pacea eternă eminesciană, care e Moartea. Transfinitul lui Nichita Stănescu este pozitiv, al lui Cezar Ivănescu — negativ. Muzica lui Nichita Stănescu este ascensională („tocmai lângă ciocârlii“), cea a lui Cezar Ivănescu este coborâtoare în cubul negru bavonian, încercând să prindă ecoul dintâi. Muzica lui Cezar Ivănescu este o infinită surdinizare aspră, lipsită de elanuri sentimentale. Sau, cum ar spune maestrul său Eminescu: „Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit“. Liturghie a cărnii păcătoase, „străvechea melodie“ ascultată de eroul wagnerian. Spuneam că poetul Baaadului o descoperă prin doina românească și prin trubaduri, în răspăr cu paradigma modernă/ postmodernă a poeziei (p. XXVIII).

155. **Dragoste în Infern:** [postf. primului roman al scriitorului Nicolae Dabija pe tema gulagului sovietic] // Dabija Nicolae. *Tema pentru acasă* : roman. — Iași, 2009. — P. 347-356.

Zarianka lui Nicolae Dabija este „închisoarea în închisoare“. Altfel zis, Siberia din Uniunea Sovietică, închisoarea cea mică din închisoarea cea mare. Căinii sunt adevărații paznici care te găsesc oriunde. La poarta lagărului, te întâmpină prima propoziție cinică: „Bine ați venit!“. Iar lozinca străjuitoare seamănă cu aceea de la intrarea în lagărele naziste: „Prin muncă ne vom ispăși greșelile!“. Desigur, Hristos nu are ce căuta aici (p. 354-355).

156. **Maturitatea prozatorului** : [cuv. introd. cuprinzând coment. crit. pentru volumul de povestiri] // Neagu Gheorghe Andrei. *Purtătorul de cruce*. — Tecuci, 2009. — P. 24-30.

Purtătorul de cruce, cum am sugerat deja, este o sinteză a lumii artistice a autorului, cuprinzând texte de o evidentă diversitate naratorială, atât ca formulă, cât și ca întindere și conținut, de la instantaneul descriptiv (ca *Armoniile pietrei*), la nuvela de amplă respirație (precum *Spinarea de piatră a Făgărașului sau Maria*). Este vorba de o antologie de autor (p. 25).

157. **O istorie necesară:** [notă de prez. a volumului despre istoria spitalului din urbea Hușilor] // Agheorghiesei Virgil. *Spitalul Municipal „Dimitrie Castroian“ Huși. Pagini de istorie*. — Iași, 2009. — P. 2-4.

Cert e că Virgil Agheorghiesei a reușit o lucrare corectă care, dincolo de rigorile referențiale statistice, bunăoară, seamănă cu o poveste despre istoria unei instituții. Și asta din pricina talentului de povestitor al autorului, semn al supraviețuirii jurnalistului de altădată. Pe de altă parte, dl Agheorghiesei nu se limitează la expunerea nudă a faptelor, ci ia atitudine acolo unde crede că este cazul. Spre exemplu, el abordează explicații științifice asupra unor statistici privind evoluția bolilor și bolnavilor din diferite perioade istorice. Apoi, cititorul poate aprecia portretizarea dinamică a medicilor care au slujit cu dăruire și competență evoluția vieții medicale a urbei. Focalizarea atenției se deplasează de la cititorul Dimitrie Castroian spre medicii Radu Chernbach, Corneliu Adamașteanu, Vasile Teodorescu și Victor Hariton, ca mari pasionați de ameliorarea activității spitalului (p. 3).

158. **„Trubadurul“ transmodern** // Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă“ din Huși, la cea de-a 15-a aniversare. — Iași, 2008. — P. 219-250 : cap. Studii și eseuri. — (coord. Th. Codreanu)

159. **Un model spiritual** : [prez. introd. a personalității Pr. Arhimandrit Mina] // Arh. Mina Dobzeu. *Artă și credință. Sculpturile Părintelui Arhimandrit Mina Dobzeu*. — Iași, 2009 ; *Părintele arhimandrit Mina Dobzeu — 90*. — Iași, 2011. — P. 21-25. — Culegere omagială. În introducerea broșurii cu imagini fotocolor ale sculpturilor în lemn lucrate de arhimandritul de la Episcopia Hușilor — prezentarea profilului spiritual al monahului Mina, care l-a încreștinat pe N. Steinhardt în timpul detenției în închisoarea de la Jilava).
Figura pământeană a Părintelui Mina este una firavă, o mână de om, cum se spune, agresată acum de boli, de slăbirea vederii, dar această figură iradiază, din preaplinul ei, spiritualitate, bucurie de a trăi, bunătate și umor, acea sfințenie indicibilă pe care o dă harul, blând și sever deopotrivă, poate stângaci și iritant pentru unii, dar om deplin, îngrijorat de soarta Bisericii și a neamului românesc. Am făcut mai multe drumuri prin țară și în Basarabia alături de Părintele Mina.
160. **Deliciile anticarului și lepra zidurilor**: [postf. despre coordonatele estetice specifice creației scriitorului ieșean Emilian Marcu] // Marcu Emilian. *Suburbii municipale, IV. Ultima cină a palatinului*. — Iași, 2010. — P. 648-655 ;
161. **Idem** // *Printre cărțile lui Emilian Marcu, 1974—2010* : Studii, art., coment. despre cărțile lui Emilian Marcu. — Iași, 2010. — P. 292-300 : cap. XIX *Suburbii municipale*). — Comentarii critice despre coordonatele estetice specifice prozei lui Emilian Marcu.
*Includerea lui Emilian Marcu în „tradiționalism”, valabilă, aparent, pentru poezie, trebuie corectată citindu-i proza și recitându-i poezia, cel puțin în sensul că tradiția este și în cazul său productivă, nerezumându-se la pitoresc și la o anume patriarhalitate sămănătoristă. Din contră, viziunea lui asupra satului este antisămănătoristă, sub semnul unei apocalipse și al unui tragism care amenință și civilizația urbană (vezi **Muzeu de sate**, Iași : Ed. Junimea, 2001). Din „urbană”, această civilizație, care a făcut mândria Occidentului, tinde să devină „suburbană”, încât „muzeul de sate” românesc se răsfrânge contrapunctiv, în ceea ce Emilian Marcu va numi suburbie. Iată o punte seducătoare între proza și poezia lui Emilian Marcu, derulabilă la nivelul imaginarii poetice (p. 293-294).*
162. **După douăzeci de ani**: [prez. unor considerații istorice privind rolul Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina” în evoluția relațiilor frățești între românii de pretutindeni] // Plugaru Ștefan. *Basarabia — pământul misiunii noastre*. — Bacău, 2010. — P. 7-10.
La Huși, s-a înființat o filială din 1990, între lideri aflându-se regretatul profesor de istorie Boris Gorceag, care a exercitat și funcția de președinte, căruia i-a urmat subsemnatul. Alături de Asociație a fost și este părintele arhimandrit Mina Dobzeu, acel simbol al rezistenței anticomuniste, care l-a încreștinat, în închisoare, pe Nicolae Steinhardt, monahul și cărturarul de la Rohia. Biblioteca din Huși, Casa de Cultură, mai ales prin Constantin Donose și Emilian Pascal, au sprijinit acțiunile noastre, concretizate prin remarcabile întâlniri cu scriitori din Basarabia (Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Grigore Vieru, Gheorghe Vodă, Anatol Codru, Nicolae Rusu, Vlad Pohilă, Ion Iachim, Ana Bantoș, Alexandru Bantoș, Vasile Tărățeanu de la Cernăuți ș.a.) (p. 9).
163. **Prefață**: [prez. volumului, care include o sel. poetică și poeme inedite („auguste”)] // Apostu Mihai. *Poemele auguste*. — Iași, 2010. — P. 5-9.
Temele abordate de Mihai Apostu sunt cele știute: poezia, mama, iubirea, moartea, patria în degradare, lumea în crepuscul, prietenia, femeia, prostia etc. Numeroase texte țin de

metapoezie. Cu atât mai mult poetul din „provincie”, care continuă să rămână bacoviană, e preocupat de soarta creatorului și a poeziei, într-o lume care tinde să aibă alte „valori”, să fie, în definitiv, o „provincie” generalizată, globală. Sunt timpuri numai bune „de azvârlit în univers cu barda” (*Analize*), zice Mihai Apostu (p. 6)

164. **Un caz de postmodernism premodern** : [coment. analitice privind valențele de expresie ale creației poetului basarabean Valeriu Matei] // Matei Valeriu. *Elegiile fiului risipitor. Opera poetică* / pref. de M. Cimpoi și postf., de Th. Codreanu — Iași, 2010. — P. 525-537. — (Colecția „Ediții critice”).

Ieșind, așadar, din convențiile modei și din obsesiile generației, dar recunoscându-se, totodată postmodernist, trebuie să convenim că Valeriu Matei cultivă cealaltă formă de postmodernism, pe care Constantin Virgil Negoiță a numit-o, prin opoziție, postmodernism premodern, care se înscrie în noua paradigmă a transmodernității. Ethosul transmodern implică eliberarea de toate constrângerile ideologice și culturale, iar în spațiul literaturii — toleranța pentru toate formele de expresie, fără trufia de a eticheta cu dispreț pe cineva că este „tradiționalist”, „pașoptist” sau din altă „specie”.

Cu aceste observații, ne putem întoarce la izvoarele lirismului matein. Interesant că și ele ar putea fi coroborate cu începuturile lui Ion Barbu: vitalismul dionisiac. Într-adevăr, ceea ce izbește în ansamblul operei lui Valeriu Matei este vigoarea dezlănțuirilor vitaliste, avantaj și dezavantaj deopotrivă în realizarea expresivității poetice. Ion Barbu și-a surdinizat la timp excesele: în tinerețe, prin disciplinarea în forme reci parnasiene, apoi, prin extraordinara voință a realizării ermetismului canonic, care-l singularizează în poezia universală și românească. Spre o îmblânzire orfică a grundului de „păgânătate” va aspira și Valeriu Matei (p. 529).

165. **Un nou Marafet?**: [cuv. introd. pentru ultima apariție ed. a poetului rămnicen] // Marafet Constantin. *Popas între nori*. — Ch., 2010. — P. 10-14.

*În acest nou volum de versuri, intitulat ironic-romantic **Popas între nori**, Constantin Marafet prelungește barbianismul și bacovianismul cu o vădită strădanie a concentrării poetice, fără ca, de astă dată, maestrul să se mai lase ușor descoperiți și decriptați, ceea ce mi se pare un pas demn de semnalat, pe drumul căutării propriului son artistic. Tenta ironică, de care vorbeam, se face ca motto, ceea ce, în arta retoricii, ar conșona cu o captatio benevolentiae, în ciuda a ceea ce spune textul împrumutat (p. 10).*

166. **Efim Tarlapan în altă ipostază** : [pref. antologiei de dialoguri] // Tarlapan Efim. *Scriitorul întrebat (Dialoguri în anticamera Judecării de Apoi)*. — Ch., 2011. — P. 3-8.

Ceea ce îl distinge pe Efim Tarlapan între umoriștii contemporani este strădania de a ridica epigrama (literatura satirică, în genere) pe înaltele culmi ale canonului literar. Talentul lui „nativ” despre care s-a tot vorbit, nu se mulțumește deloc cu a fi doar nativ, deoarece autorul și-a consolidat și rafinat zestrea moștenită de la părinți cu o susținută cultură în domeniu. [...] (p. 3).

Dar mă opresc aici, invitând cititorul să descopere și ceea ce am lăsat deoparte, subliniind, totodată, că această carte de dialoguri nu este doar un nou titlu la bibliografia bogată a scriitorului Efim Tarlapan, ci una care întregeste imaginea personalității sale aflate, după cum precizează, nu pe treapta maestrului, ci pe aceea a unei perpetue calfe, mereu în stare de căutare a noi taine ale vieții și ale scrisului. Și încă o precizare: autorul și-a plasat dialogurile „în anticamera Judecării de Apoi”, sugerând astfel că satira lui nu se consumă sub zodia pamfletului, fie el sub orice formă s-ar întrupa, ci ține de justiție. Desigur, una cu totul specială, dar care-i asigură o fărâma de ordin ontologic, „anticamera” fiind aceea care pregătește ființa umană înaintea justiției divine. El nu dă verdicte, nu pedepsește, ci doar ne atrage atenția cu voia bună a umorului (p. 8).

167. **Eminescu și modelul cultural românesc** // Mihai Eminescu. *Caiet omagial*. — Edmonton, (Canada), 2011. — P. 3-5. — Prefață în care Eminescu este numit „modelul cultural românesc“, întărind liniile de forță ale creatorului prin notații despre filosofia de viață a poetului. Caietul omagial a fost editat și îngrijit de un grup de români cu prilejul dezvelirii ansamblului monumental „Mihai Eminescu“, amplasat în fața Centrului Românesc de la biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena“ din Edmonton, Canada.

În pofida contestatarilor de ieri și de azi, Eminescu rămâne, impresionant, rădăcina de foc, cum ar spune Grigore Vieru, a întregii noastre existențe spirituale. [...] Miracolul prezenței eminesciene vine din extraordinara voință a poetului de a spune adevărul. Ajutat de o memorie fabuloasă, cunoscător al culturii europene și universale ca nimeni altul, în vremea lui, Eminescu și-a pus întreg geniul în slujba propășirii neamului românesc, riscând să-și atragă ura „păturii superpuse“ pe care el a radiografiat-o, fără cruțare, în cea mai consistentă publicistică exprimată în limba română (p. 3).

168. **Ostrovul lui Emilian Marcu** // Marcu Emilian. Sfera de apă. Opera poetică. — Iași, 2011. — P. 612-638. — Postfață despre antologia poetică. Conținut: *Intra-rea în „epopeea“ lirică; Muzeul; Ostrovul; Tainele Ostrovului; Taina tainelor; Arta*. În cap. *Iconografie* — fotografii de grup.

Muzeu de sate (2001) este una din cele mai trainice cărți ale lui Emilian Marcu. Am putea spune că este echivalentul liric al morții lui Ilie Moromete. Sub aparențele neosămănătoriste și bucolice, se ascunde sentimentul prăbușirii unei lumi, care ar putea să fiwe chiar sfârșit al neamului românesc. Ciclul se deschide cu poema intitulată chiar *Muzeu de sate*. Ca „dezrădăcinat“, poetul, vorbind în numele nostru, spune că ne întoarcem în sat doar atâta vreme cât mai avem părinți, adică rădăcini, memoria arheului. Satul supraviețuind deja pare un muzeu de sate [...] (p. 618).

169. **Poetul Pietrelor Nordului** : [pref. în care sunt surprinse direcții lirice în creația poetică a lui G. Vulturescu] // Vulturescu, George. *Nordul. O gnoză a pietrei*. — Iași, 2011. — P. 5-15. — (Col. „Poezie contemporană“).

[...] George Vulturescu a crescut, ca poet, în plasma experimentului textualist care a lăsat, indiscutabil, urme puternice din noua manieră stilistică. Dar postmodernismul său rămâne, în fundamentele lui, unul premodern, unul al antinomiilor transfigurate, în sens blagian. Pentru el tradiția și sacrul nu mai sunt, ca la confracții sudici, tărâm de parodiare și de predominanță a pseudoludicului. Textualizarea lui nu cade în metaliteratură fără puțința ieșirii din aceasta, ca la Mircea Cărtărescu sau Florin Iaru, fiindcă este „hieroglică“, arheală, în sensul încercării eminesciene, conservând, de aceea, îngrijorarea existențială diluată în divertisment la confracții bucureșteni. G. Ibrăileanu și G. Călinescu au fost primii care au sesizat diferențele între spiritul nordic și cel sudic (p. 8).

170. **Poezia ca vestire bucuroasă** : [pref. volumului de debut poetic] // Boțoroga Veniamin, Arhim. *Chemarea*. — Iași, 2011. — P. V-VII.

*Poezia clericilor are o îndelungată tradiție în lirica românească, de la mitropolitul Doștoiei până la Theodor Damian. Părintele arhimandrit Veniamin V. Boțoroga, starețul Mănăstirii Sf. Apostoli Petru și Pavel din Huși, pășește cu sfinșenie în această ilustră tradiție a cărturarilor și creatorilor din sânul Bisericii Ortodoxe Române. El are blajinătatea preoților moldoveni, cu o încercătură sentimentală bine temperată, exprimându-se în vers clasic, cu unele inerente stângăcii prozaice și expresive în încercarea de-a bate la porțile profesionalizării. Altminteri, chiar această condiție o și exprimă titlul ales: *Chemarea*, care desigur este cea deopotrivă a poeziei și a harului preoției și călugăriei. [...] (p. V).*

171. **Precuvintele lui Nicolae Dabija și poetica zborului** : [studiu-postf.] // Dabija Nicolae. *Poeme pentru totdeauna. Opera poetică*. — Iași, 2011. — P. 507-530. — (Colecția „Ediții critice”). — Studiu-postfață pentru antologia de poezie structurată în mai multe părți: *Preambul; La judecata criticii; Poetica; Lumea în chiasm; Zburătorul; În loc de concluzie* ; În *Iconografie* — fotografii de grup.

Ca și în cazul altor poeți, lui Nicolae Dabija i s-au pus diferite etichete: romantic, mesianic, tradiționalist, modern, modernist etc., *includeri care, adesea, se bat cap în cap. Din arsenal, lipsește tangența cu postmodernismul, Nicolae Dabija fiind recunoscut ca adversar statornic al acestei mode care i-a contaminat pe mai tinerii confrăți din Basarabia. În orice caz, istoricește el a fost recunoscut lider al generației '70, pentru ca generația însăși să dobândească prestigiul de generație a „ochiului al treilea”, sintagmă ce se regăsește în titlul volumului său de debut din 1975[...] Sevele lui Nicolae Dabija vin din aluviuni similare, dezvoltând un eminescianism cu fortificații dinspre folclor, dinspre cronicari și din „limba vechilor cazanii” mateeviciene. Neîndoielnic, există un romantism de fond în poezia lui Nicolae Dabija, devenit național-mesianic în linia lui Octavian Goga din momentul „deschiderii” perestroikăi gorbacioviste și, mai ales, din clipa când poetul devine redactor-șef la revista „Literatura și arta” (1986) (p. 509).*

172. **Transecuații lirice** : [postf. pentru antologia de poezie, editată la împlinirea a 60 de ani ai poetului] // Dinescu Viorel. *Arhipelag stelar*. — Galați, 2011. — P. 223-247. — Fotografii de grup în cap. *Iconografie* ; Dinescu Viorel. *Dimensiunea ascunsă. Opera poetică*. — Iași, 2011. — P. 327-342. — Antologie lirică îmbogățită. Fotografii de grup : cap. *Iconografie*.

Marea surpriză în maniera prozodică a lui Viorel Dinescu vine cu un titlu care, firesc, ar fi trebuit să aducă la perfecțiune geometrică versul său: **Ontologia cristalului** (1994). Noutatea este versul liber, pe care, de acum înainte, nu-l va mai părăsi decât prin reveniri pasagere la versul clasic și la cel folcloric din **Omul virtual**. [...] (p. 234).

Volumul îmi apare ca o recapitulare a întregii opere, după cum **Etape** era un „bilanț” al etapei „clasice” a creației dinesciene. Revine simbolul sferei-captivitate: „prizonier într-o Sferă Barbarică”, în care orice zbor devine imposibil, căci navigatorul se izbește de zidul sferei, precum cântecul privighetorilor de zidul lumii (**Zidul cu privighetori**). Sfera Barbarică este irațională, pe când dreapta — semnul rațiunii pure: „Atunci cine a inventat linia dreaptă?” (**Linia dreaptă**). [...] (p. 238).

173. **Un Don Quijote basarabean** : [pref. la volumul de antologie poetică] // Matcovschi Dumitru. *Amarele confesiuni*. — Ch., 2011. — P. 5-12.

Întreaga operă a lui Dumitru Matcovschi e străbătută ca un fior de cuvântul Basarabia, minunata și batjocorita lui Dulcinee pe care o iubește iubind deopotrivă mama, femeia, glia, limba română, omenia, viața, doina, aurul solar din strugurii de pe coline, pe Eminescu, pe Alexe Mateevici, pe Bacovia și pe Ion Vatamanu. La 19 noiembrie 1986, el scria uimitorul poem **Basarabia**, din care citez finalul devenit celebru: „Trecută prin foc și prin sabie, / furată, trădată mereu, / ești floare de dor, Basarabie, / ești lacrima neamului meu” (p. 8).

d. **Aprecieri critice (preluate, selectiv,
de către autori, editori, alcătuitori de ediții)**¹³

174. **Dabija, Nicolae. *Oul de piatră***. — București : Ed. Eminescu, 1995. — P. 231. — Cap. *Referințe critice*. Aprecieri critice pentru „acest modest și cuminte Orfeu al Basarabiei” și pentru suflul patriotic al creației sale ; Nicolae Dabija. *Cerul lăuntric*. — Ch.: Ed. Litera, 1998. (Col. „Biblioteca școlarului”). — P. 311 : cap. *Aprecieri* ; Nicolae Dabija. *Fotograful de fulgere*. București : Minerva 1998. — P. 273-274. (Col. „Biblioteca pentru toți”) ; Nicolae Dabija. *În căutarea identității*. — București ; Ch. : Ed. Litera International, 2002. — (Col. „Biblioteca școlarului”). — P. 477 : cap. *Referințe istorico-literare* ; Nicolae Dabija. *Doruri interzise*. — București ; Ch.: Ed. Litera International, 2003. — P. 591-592, 600 : cap. *Referințe istorico-literare*.

*Sunt convins că această voce a contribuit la reînvierea sufletească a românilor basarabeni. Ea este un ecou orfic, sacru, ca în admirabila **Baladă** înaripată de o melodie pe măsură în spectacolul Horia, după piesa lui Ion Druță. Versurile, de o simplitate izbitoare, au fascinația inexplicabilă a **Doinei** eminesciene. O blândețe molcomă și tragică ne atrage: „Cât pădurile ne dor / Și avem un viitor, / Cât trecutu-l ținem minte — / Mai există lucruri sfinte (...)“ [...] Împotriva veacului peltic, mutilator al memoriei popoarelor se ridică melodia verbului dabijan. Menade încrâncenate ar dori să-l sfâșie pe acest modest și cuminte Orfeu al Basarabiei. Poate de aceea am și scris aste rânduri, în speranța că invidia ucigătoare va dispărea dintre frați.*

175. **Simionescu, Cristian. *Maratonul***. — Iași : Ed. Timpul, 1995. — Din conț. : [P. 200 : Cap. *Referințe critice*. Antologie lirică. Considerații critice].

Spiritul profund al sintezei a lucrat și în forma internă a acestui univers poetic, autorul realizând o surprinzătoare osmoză a limbajelor lirice, de la cele vechi grecești, până la cele moderne (poetica americană, spre exemplu, sau a „furioșilor englezi”), fără a cădea în mimetism. Și dacă a rezultat o structură pe deplin modernă, faptul nu se datorează unui efort experimental, fiindcă totul se grefează pe un temei organic în care modelul plâsmuitor e de la fond la formă și nu invers.

176. **Suceveanu, Arcadie. *Eterna Danemarcă***. — București : Ed. Eminescu, 1995. — P. 244-245. — (Cap. *Referințe critice*).

*Stăpân pe uneltele sale, Arcadie Suceveanu nu este un inovator în materie de tehnici poetice, instinctul său de creator simțindu-se bine disciplinat în formele zise tradiționale, într-o arhitectonică severă de brazde ale cuvântului răsturnând în botezul soarelui, ca și țărâna lui Tudor Arghezi, untul negru al unei bogății telurice... [...] Cum n-am de gând să divaghez impresionist printre versurile de incontestabil har (deși poetul, uneori, nu este scutit de primejdia uscăciunii), voi scoate în evidență un fapt care m-a izbit nu numai la Arcadie Suceveanu, ci și la alți scriitori basarabeni, constituindu-se într-o pecete inconfundabilă a literaturii naționale, în general, și a literaturii române de pe malul stâng al Prutului, în particular. Titlul **Arhivele Golgotei** deja grăiește prin sine însuși. Arcadie Suceveanu se știe parte a unui popor părăsit de Dumnezeu (p. 245).*

177. **Andrei, Petruș. *Floarea de jar***. — Piatra Neamț : Casa de Editură Panteon, 1996. — Din conț. : [P. 123 : *Aprecieri critice*. Notații critice despre creația

13 Aprecierile critice sunt preluate, selectiv, din volume sau din publicistică și au fost incluse în capitole distincte de către autori, editori, alcătuitori de ediții. Unele secvențe sunt ample, altele scurte, surprinzând una din laturile semnificative ale creației unui scriitor.

poetului] ; Andrei Petruș. *Poeme târzii*. — Bârlad, 2006. — P. 263-264. — Cap. *Referințe critice*].

[...] expresia poetică are acoperire într-un puternic fond afectiv, iar rafinamentul semnalat vine dintr-o discretă ironie care anihilează primejdia unui epigonism târziu eminescian, atât de caracteristic poezilor sentimentali din Moldova.

178. **Chiric, Ion. *Contraria***. — București : Ed. Eminescu, 1996. — Din conț. : [P. 222 : cap. *Repere critice. Aprecieri critice*].

*Un surprinzător poet al formelor în mișcare este Ion Chiric. El vine cu o neașteptată experiență eminesciană, deși structurile sale prozodice n-au nimic eminescian. Îmi amintesc de acea tulburătoare definiție a frumosului ca proporție de mișcări în forme, opusă esteticii tradiționale a proporțiilor în forme, exemplificabilă cu legănatul interior al codrului fără ploaie, fără vânt. Ion Chiric propune o poetică a „formelor în naștere” cum însuși spune în *Pastel în elegie*, chiar de la debutul său editorial cu *Ospățul pământului* (1970).*

179. **Barbu, Vasile. *Bătătorind drumurile ploilor***. — Timișoara : Ed. Augusta, 1997. — Din conț. : [P. 81 : cap. *Despre poetul Vasile Barbu. Notații critice*] ; Tibiscus. — 1996. — Nr 2.

Vasile Barbu ilustrează și el aparentul paradox că scriitorii de la marginea geografică a limbii române exprimă cu o mult mai mare vigoare apartenența la românism, cultivând cu sinceritate și talent o poezie patriotică față de care moda literară a „centrului” (România) este de multe ori îmbinată de un distant orgoliu, dovedind cel puțin o suspectă neînțelegere.

180. **Lefter, Ion Iancu. *Apoteoza lacrimii*** / ed. de Inspectoratul pentru Cultură Vaslui. — Vaslui, 1997. — Din conț. : [P. 11 : cap. *Ion Iancu Lefter, văzut de criticii săi. Aprecieri critice. Cele mai frumoase poezii*. Iași : Timpul, 2000, p. 12 : cap. *Ion Iancu Lefter, în viziunea criticilor literari*] ; Luceafărul. — 1988. — Nr 89. — Cronica pentru vol. *Săgetarea cerbului* (1988).

Viziunea de fond a lui Ion Iancu Lefter rămâne aceea a universului țărănesc, cu o tradiție ilustră la noi și deci cu atât mai ridicate fiind pretențiile estetice.

181. **Mihai Eminescu, *texte esențiale***. — Craiova : Ed. Scrisul Românesc, 1997. — Din conț. : [Cap. *Eminescu în conștiința criticii*, selecție și prefață de Tudor Nedelcea. Secvență critică despre efortul denigratorilor lui Eminescu].

Înmulțirea detractorilor lui Eminescu, după evenimentele din 22 decembrie 1989, este un fenomen care a produs un puternic impact cultural și politic. Atacurile acestea, aparent inexplicabile, au avut și au o țintă precisă, ca și-n anii proletcultismului, când toate edițiile Eminescu de până la 1944 au fost puse la index (p. 254).

182. **Pricop, Ion Gheorghe. *La coada cometei*** (roman). — Galați : Ed. Porto-Franco, 1997. — Din conț. : [c. IV : Aprecieri critice despre estetica prozei lui I. Gh. Pricop] ; Jurnal de Vaslui. — 1997. — Nr 168. — Cu titlul „*Existențialism*” rural.

Punctul forte al textualității acestui autor este darul remarcabil de a transcende factualul tradițional în mit viu, genuin, capabil să fascineze prin contaminare colectivă. El pleacă de la un obicei, de la o întâmplare banală, de la un eres, care devine un soi de „genă mutantă” generând universuri ale stării de fascinație.

183. **Vicol, Mihai Sultana. *Cucuta supremă***. — Botoșani : Ed. Axa, 1997. — Din conț. : [P. 58 : cap. *Referințe critice*. Notă de apreciere critică asupra poeziei sale].

Mihai Sultana Vicol a învățat bine lecția poeziei moderniste și postmoderniste. El alternează gravitatea cu ironia sau notația dură în nuditatea ei.

184. **Vieru, Grigore. *Acum și în veac***. — Ch. : Ed. Litera, 1997. — Din conț. : [P. 336-350 : cap. *Aprecieri critice*. Selectiv, referințe crit. despre poet și opera sa. Vieru Grigore. *Acum și în veac*, București ; Ch. : Ed. Litera International, 2001. (Col. „Biblioteca școlarului“). — P. 288-289 : cap. *Referințe istorico-literare* ; *Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova*. — Ch.-București, 2005. — P. 663-676. — Cap. *Referințe istorico-literare*.
Mai multe poeme dimensionează o conștiință artistică profund implicată în problematica umanității actuale. Grigore Vieru, fiind numai o conștiință națională prin excelență, ci și — tocmai prin aceasta — o mare conștiință a timpului nostru. De la tonul elegiac el trece firesc la ironia gravă și chiar la virulență. Așadar, nu e vorba de un poet monocord, cum s-ar părea la o lectură grăbită (p. 339).
185. **Angheluș, Ion Alex. *Prinț și labirint în crepuscul***. — Iași, 1998. — („Colecția Călătorilor Australi“ ; 7). — Din conț. : [P. 57, 58 : cap. *Aprecieri critice*. Subintitulat *Poem simfonic*, volumul de poezie este editat postum de Liviu Pendefunda. Opinii crit. reluate din publicații (despre *Cumpărătorul de bufnițe*) și din prefațarea volumului de poezie (*Cai de lut*)].
186. **Dinescu, Viorel. *Grădini suspendate***. — Galați : Edit-Press, 1998. — Din conț. : [P. 175 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice*].
*Personalitatea artistică a lui Viorel Dinescu pare a reface mitul zeului Ianus, un Ianus zidit în contraste aparent ireconciliabile, dar, în realitate, complementare. Ochiul care privește din prezent în cotidian, scrutând panorama „comediei cea de obște“, este fulgerător, ironic până la sarcasm și caricatură. El se exersează în pagină acidă de jurnal, în portretele îngroșate ale confrăților întru literatură și chiar în eseurile critice (v. *Armistiții literare*, 1992). Celălalt ochi are nostalgia trecutului, a *Orei ideale*, ca să fac referință la un volum de debut (1983) (p. 175-176).*
187. **Leo Butnaru: *Biobibliografie*** / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu“, Bibl. „Transilvania“. — Ch. : Prag3, 1998. — Din conț. : [P. 12-13 : Cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice* despre creația poetului, selectate din vol. *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003). Leo Butnaru. *Identificare de adresă*. Timișoara : Ed. Augusta, 1999, p. 62 : cap. *Itinerar critic* ; Leo Butnaru — *Altul, același*, București ; Ch. : Ed. Litera International, 2003. (Col. „Biblioteca școlarului“), p. 308 (cap. *Referințe istorico-literare*), cu titlul *Poezie de filigran* (2003 — ediția I; *idem*, 2004 — ediția a II-a); Leo Butnaru. *Biobibliografie*, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu“, Biblioteca Publică „Transilvania“. Ch.: Ed. Museum, 2005. Ediția a 2-a revăzută și completată, p. 87 (cap. *Referințe istorico-literare*), cu titlul *Poezie de filigran*].
Venind dintr-o realitate specifică spațiului românesc (cu drama lui postbelică, menită să-i izoleze de spiritualitatea națională), el s-a remarcat prin rapiditatea cu care s-a sincronizat cu limbajele poetice mai noi, asimilându-le în chip personal (p. 12, ediția 1998).
Și totuși, Leo Butnaru este un sentimental incorrigibil. Tonalitatea acestei sentimentality este efectul dozat al surdinizării printr-o fină și deseori amară ironie, de rezonanțe postmoderniste. Fiorul tragic nu lipsește din aceste poeme, amintind de cele mai bune texte ale marelui ironist G. Topîrceanu, chiar dacă în gama altui limbaj. În definitiv, Leo Butnaru este un visător care se nutrește din iluzia necesară a poeziei... (ediția 2005).
188. **Constantin Cubleșan — 60**. — Cluj : Ed. Napoca Star, 1999. — Din conț. : (P. 7 : cap. *Critica literară*, subcap. *Referințe critice*. Broșură omagială. *Aprecieri*

critice asupra personalității lui C. Cubleșan și a două volume de critică literară ale acestuia ; Constantin Cubleșan, *Eminescu în comentarii critice*. — Cluj-Napoca : Grinta, 2008, c. IV).

Cele două volume (Eminescu în conștiința critică și Eminescu în perspectiva critică) inventariază, prin prezentări pertinente, peste nouăzeci de cărți închinat lui Eminescu, efortul autorului fiind absolut remarcabil. La drept vorbind, o istorie a eminescologiei lipsește din cultura română, existând doar încercări parțiale. [...]

Imparțialitatea abordărilor și relevanța judecăților de valoare ar putea să-l recomande pe dl Constantin Cubleșan la realizarea unei istorii a eminescologiei de la începuturi până azi. [...] Dacă dl Constantin Cubleșan nu e partizanul unei orientări anume în eminescologie, el nu e nici indiferent la materialul investigat, găsind întotdeauna cumpăna dreaptă a judecății contribuțiilor.

189. **Dabija, Nicolae. Icoană spartă, Basarabia. Harta noastră care sângerează.** — Craiova : Fund. „Scrisul Românesc“, 1999. — Din conț. : [c. IV. Aprecieri critice] ; Basarabia lit. — 1999. — Nr 5/6.

Scriitorul român din Basarabia (dar nu numai) este condamnat la condiția existențială a lui Eminescu — aceea de a-și neglija vocația artistică și de a se angaja într-o luptă publicistică cel mai adesea strivitoare și tragică, dacă „modelul“ eminescian este dus până la capăt și nu intervine dulcea salvare a oportunismului.

La Chișinău, se știe, scriitorii au declanșat revoluția de renaștere națională.

190. **Iovian, Ion Tudor. Șoricelul Kafka pe foaia de hârtie (Mica vicioasă poezia).** — București : Ed. Axa, 1999. — Din conț. : [P.120 : cap. Referințe critice. Secvență de aprecieri critice] ; Porto-Franco. — 1997. — Nr 13. — Cronica literară *Doi poeți: din Paradis în Infern*.

Destrămarea, pulverizarea, sfârtecarea, zdrențuirea trimit la Arghezi și Bacovia. Dar dacă Dumnezeu lui Arghezi pare să-și fi abandonat creația, cel al lui Ion Tudor Iovian a fost izgonit din lume. Iar ce-l diferențiază de Bacovia e că nu lumea se prăbușește odată cu individul, ci individul secătuieste ireversibil secătuiind lumea: „și nu copacii sunt goi / ci eu mă golesc de cer și de sânge“...

191. **Rusu, Nicolae. Treacă alții puntea.** — Ch.: Ed. Civitas, 2000. — Din conț. : [c. IV. Aprecieri despre proză ; Nicolae Rusu, *Marginea lumii*. — *Timișoara : Ed. Augusta*, 2001, p. 164 : cap. *Referințe critice*]; Lit. și arta. — 2002. — Nr 7. — Cu titlul *Proba punții*.

El [N. Rusu] este un prozator extrem de viu, cu un stil alert și captivant tocmai fiindcă nu e prizonierul unui sentimentalism al locurilor, nici al unor artificii tehnice care se substituie vechii calofilii sub masca procedeelelor postmoderniste... (p. 164).

192. **Donea, Marilena. George Bacovia. Biobibliografie 1971—2001.** — Bacău : Ed. Corgal Press, 2001. — Din conț. : [P. 455 : cap. *Critică, opinii, impresii (extrase)*. Extras de critică literară despre valențele tăcerii în opera lui G. Bacovia] ; Ateneu. — 2001. — Nr 8. — Cu titlul *Tăcerea bacoviană*.

În plan existențial, tăcerea este chiar moartea. Bacovia o identifică deopotrivă în golul nefinței (și în toată aria semantică legată de acesta: vid, pustiu, nimic, plumb, mort, liniște, pace, imensitate, mutism, umbră etc.). [...] Bacovia este un mare poet al tăcerii, alăturându-se, din acest punct de vedere, altor doi coloși: L. Blaga și M. Sadoveanu. Dacă despre Sadoveanu s-a putut spune că este un munte de tăcere, Bacovia este tăcerea însăși.

193. **Pendefunda, Liviu. Profetul la marginea imperiilor.** — [S.l.] : Ed. RAO, 2001. — Din conț. : P. 444 : cap. *Referințe critice*. Selectiv, aprecieri critice ;

Liviu Pendefunda, *Ros Lucis*. — Iași : Princeps Edit, 2009. — (Col. „Ediții critice“, p. 616) ; Luceafărul. — 1987. — Nr 46.

*Cartea în întregul ei este un poem în proză care se face singur din înlănțuirea notațiilor, fără o continuare lucrată... De aceea, nu exagerăm afirmând că **Drumuri prin Moldova** este, într-un fel, și un mini-Bildungsroman.*

194. **Savin, Viorel. Scriitori băcăuani** / Viorel Savin, Eugen Budău. — Bacău : Ed. Plumb, 2001. — Vol. I. — Din conț. : [cap. *Referințe istorico-literare*. Aprecieri crit. despre Constantin Călin (*Dosarul Bacovia*, 1999)] ; Adevărul lit. și artistic. — 2000. — Nr 509. — Cu titlul *Bacovia — o biografie temeinică*.

Cu Dosarul Bacovia, în sfârșit, Bacovia are o biografie. Cartea devine obligatorie pentru oricine va voi, de azi înaintea, să mai spună ceva semnificativ despre această singulară figură a liricii universale.

195. **Brumă, Petru. Cântece pe limba lor**. — Constanța : Ed. Ex Ponto, 2002. — Din conț.: [c. IV. Pasaj critic despre autor].

Sunt suficiente motive să conchid că Petru Brumă descinde din folcloricul Păcală și din Nastratinul lui Anton Pann, dar deghizat într-un versificator instruit, stăpân pe retorica rondelului, a sonetului, a parodiei...

196. **Nedelcea, Tudor. Interferențe spirituale**. — Craiova : Fundația „Scrisul Românesc“, 2002. — Din conț. : [P. 634; 637-638 : cap. *Referințe critice*. Selecții crit. preluate din vol. *Controverse eminesciene*, 2000. Tudor Nedelcea, 60 de ani. Craiova : Fundația „Scrisul Românesc“, 2005. — P. 39-40, 43-44 : cap. *Referințe critice*] ; Bârladul. — 1999. — Nr 1.

Meritul studiului dlui Tudor Nedelcea¹⁴ e de a urmări pas cu pas, apelând permanent la texte, elucidarea de către Eminescu a unor teme centrale de istorie românească: etnogeneza, dacoromanitatea, unitatea de neam, întemeierea statelor românești, raportul dintre naționalism și cosmopolitism, teoria imigrației și a „păturii superpuse“, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, Matei Basarab, secolul fanariot, Tudor Vladimirescu, anul 1848, Alexandru I. Cuza, războiul de independență etc. (p. 634).

197. **Simionescu, Cristian. Ținutul bufonilor**. — Iași : Ed. Junimea, 2002. — (Col. „Dictatură și scriitură“). — Din conț.: [P. 280 : cap. *Referințe critice*. Antologie de poezie. Aprecieri critice despre vol. *Maratonul*, selectate din periodice] ; Vremea Nouă. — 1985. — Nr 2503.

Textul său se întoarce la cadența versului antic reînviind demnitatea homerică și muzica profundă a vechilor tragedieni, cenzurată, în același timp, de înțelepciunea severă a unui cod de drept roman, toate stând în cumpănă cu dezordinea crepusculară din viziunea unui realism de menipee venind dinspre experiențele lirice moderne.

198. **Buricea, Aurel M. Scara din ulm**. — Craiova : Scrisul Românesc, 2003. — Din conț.: [P. 127-128 : cap. *Fragmente critice*. Selectiv, aprecieri crit. asupra poeziilor din vol. *Povestea unui suflet*] ; Monitorul de Brăila. — 2002. — Nr 245.

În general, volumul este de o indiscutabilă unitate valorică, oglindă a posibilităților lirice ale autorului ajuns la o matură stăpânire a codului poetic. Nu este locul aici să intru în substanța metafizică a experienței religioase a lui Aurel M. Buricea. În orice caz, ea stă sub pavăza autenticității și, de aceea, e merită a îmbogăți poezia noastră oscilantă între laic și religios.

14 Nedelcea, Tudor. *Eminescu, istoricul*. Craiova: Fundația „Scrisul Românesc“, 1998.

199. **Cimpoi, Mihai. *Istoria literaturii române din Basarabia*.** — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — (Col. „Biblioteca școlarului“). — Din conț.: [P. 504-505 : cap. *Referințe istorico-literare. Aprecieri crit. despre personalitatea lui Mihai Cimpoi ; Vlad Zbârciog. Mihai Cimpoi sau dreapta cumpănă românească*. — Ch.: Gunivas, 2003, p. 335 : cap. *Aprecieri critice*] ; Lit. și arta. — 1997. — 3 iulie.
- Înainte de a da **O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia** (aflată deja la a doua ediție revăzută și adăugată, Galați : Ed. Porto-Franco, 1997), consacrară lui Mihai Cimpoi ca figură de prim-plan a criticii literare din stânga Prutului se datorează lui Eminescu. Așa cum a spus-o cel mai de seamă istoric literar al românilor, G. Călinescu, proba de foc a criticului român este Eminescu. Mihai Cimpoi a trecut această probă cu asupra de măsură, fiind autorul a nu mai puțin de trei cărți despre figura eponimă a spiritualității noastre. Acum, Mihai Cimpoi ne oferă o nouă surpriză, ipostaziindu-se în exeget al lui L. Blaga (p. 504-504).
200. **Ciocanu, Anatol. *Toga iluziei***. — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — (Col. „Biblioteca școlarului“). — Din conț.: [P. 398 : cap. *Referințe istorico-literare. Aprecieri crit. despre creația poetului*] ; Bucovina lit. — 1999. — Nr 7/9.
- (...) Într-adevăr, poetul ar putea fi identificat cu un neoromantic, dar **Rugă de ostatec** nu mai lasă impresia juvenilității, ci exprimă o vârstă matură, în care posibilitățile limbajului poetic s-au cristalizat suficient spre o formulă și alte judecăți de valoare.
201. **Ciocoi, Gheorghe. *Scrieri alese***. — Ch.: Ed. Lumina, 2003. — Din conț.: [P. 254-255 : cap. *Referințe critice. Extras critic despre poezie*] ; Lit. și arta. — 2002. — Nr 31/1.
- Gheorghe Ciocoi versifică, în genere, tradițional, dar nu ocolește nici versul liber (**Altitudine, Istorie** etc.). În poemele despre moarte (a se vedea poemul în alb și negru **Fiul de pe fotografie sau De ce prea tineri mor copacii**), poetul e capabil de accente tragice autentice... (p. 255).
202. **Codru, Anatol. *Piatra de citire***. — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — (Col. „Biblioteca școlarului“). — Din conț.: [P. 538 : cap. *Referințe istorico-literare. Aprecieri crit. despre creația poetului, selectiv preluate*] ; Steaua. — 2001. — Nr 9.
- Înclin să cred că în Basarabia al doilea mare poet al generației lui Grigore Vieru este Anatol Codru, la care identificăm chiar o poetică a pietrei, ceea ce ar merita, ea însăși, un studiu aparte. Din acest punct de vedere, Anatol Codru este un modern în toată puterea cuvântului.
203. **Corbu, Daniel. *Documentele haosului***. — Iași : Ed. Junimea, 2003. — (Col. „Dictatură și scriitură“). — Din conț. : [P. 202 : Cap. *Referințe critice. Secvență critică*] ; Bucovina lit. — 2002. — Nr 3/4.
- Zbaterea poetului e intensă și atinge, în câteva poeme, elementaritatea bacoviană care descinde direct din eminescianism ca arheitate în oglindă, la polul minus. Uneori el chiar încearcă să „developeze“ negativul clișeului, să privească în „celeste oglinzi“ și să descopere că „Poezia/ e o dezordine-nfrântă“ (**Copacul cu hieroglife**). Chiar cuvântul hieroglife ne trimite la arheii lui Eminescu, pe care poetul îi numește, altminteri, și hieroglife, uneori.
204. **Diaconescu, Mihail. *Depărtarea și timpul***. — Ed. a 2-a. — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — (Col. „Biblioteca școlarului“). — Din conț.: [P. 649. — P. 652-655 : Cap. *Referințe istorico-literare și c. IV. Aprecieri cri-*

tice despre romanele scriitorului] ; *Literatorul*. — 2001. — Nr 3 ; Argeș. — 2002. — Nr 4.

În toate cărțile sale, spațiul românesc proiectează categoria departelui: acțiunea se desfășoară la mari distanțe. În cazul de față, din toposul danubiano-pontic, cititorul este purtat în inima Bizanțului, apoi la Ravenna și la Roma și din nou în spațiul matrice al personalității lui Dionysius, discipolul egumenului Petru de la episcopia tomitană. Într-un asemenea cronotop, modul firesc de a exista este călătoria. Desigur, mai puțin cea interioară, de unde și impresia că din romanele lui Mihail Diaconescu lipsește (mai precis, se diminuează) fiorul tragic. De fapt, el trebuie căutat în raportul enigmatic dintre depărtare și timp împreună cu destinul tânărului Dionysius (...) (p. 654).

205. **Doboș, Vasilian. *Turnul de pândă***. — Iași : Ed. Junimea, 2003. — (Col. „Dictatură și scriitură”). — Din conț.: [P. 221-223; 224-225 : Cap. *Referințe critice*. Secvențe crit. din cronici literare despre vol. *Dumnezeu în direct* (1999) și *Despărțirea de om* (2002)] ; *Convorbiri lit.* — 2001. — Nr 11 ; *Bucovina lit.* — 2002. — Nr 6.

Neîndoielnic, poezia lui Vasilian Doboș e dintre cele mai dificile și dacă poetul se desparte de om, cum sună titlul, la rândul-i, cititorul, în postura sa de om, ar putea fi tentat să se despartă de poet. Și asta în virtutea celui de-al doilea efect al privirii pur spațiale, anume — o reducere orfică, vizibilă și la Ion Barbu, având ca urmare un deficit de pasionalitate muzicală, care, ce-i drept, are avantajul contemplației din „actul clar de narcisism”. Din acest punct de vedere, Vasilian Doboș intră în poezie dintr-o direcție contrară celei a lui Cezar Ivănescu, maestrul său (p. 221-222).

206. **Duma, Dionisie. *Al patrulea păcat***: Antologie lirică. — Galați : Scorpion, 2003. — Din conț.: [P. 131 : Cap. *Referințe critice* — (*Selecție*). *Opinie critică*] ; *Porto-Franco*. — 1992. — Nr 2.

(...) Admirator al lui Nichita Stănescu, autorul cântă, într-o altă gamă, fără gesturi spectaculare și fără energia eruptivă a romanticilor convertiți la necuvânt. Poetul are o delicatețe și tot ce-i trebuie pentru a se descurca între cuvinte...

207. **Teleucă, Victor. *Momentul inimii***. — București ; Ch. : Ed. Litera Internațional, 2003. — (Col. „Biblioteca școlarului”). — Din conț.: [P. 420-421 : Cap. *Referințe istorico-literare*. *Aprecieri crit. despre volumul scriitorului basarabean Victor Teleucă — Ninge la o margine de existență* (2002). Extras din cartea lui Th. Codreanu — *Basarabia sau drama sfâșierii*].

Meritul lui Victor Teleucă, pe terenul lirosofiei (cum i-a numit „formula” Mihai Cimpoi), ceea ce deja implică o structură interdisciplinară, semn al modernității, e că nu s-a închis în niciun canon poetic (nici chiar în propria formulă lirosofică). Ce-i drept, Ninge la o margine de existență ar putea fi revendicată de postmoderniști, dar la fel de bine și de romantism, și de suprarrealism, și de expresionism, și de modernism. Volumul pare o foarte derutantă amestecătură de scriituri, de la versul clasic și de la poemul în proză până la versul liber, împănate cu textualism, nelipsind aforismul sau eseul. Prozaismul se îmbină cu lirismul inefabil, cu delirul verbal mânios sau ironic, cu observația banală abundând în „sofisme”, strălucite, în câteva valuri, de observații profunde și de înaltă filosofare. Simți însă că amalgamul acesta e doar aparent, căci se coagulează într-o inefabilă unitate de viziune stilistică (p. 421).

208. **Suceveanu, Arcadie. *Corabia de mansardă***. — Ch. : Ed. Litera Internațional, 2004. — (Colecția „Biblioteca școlarului”). — Din conț.: [P. 296-297 : Cap. *Referințe istorico-literare*. *Opinii critice preluate din Th. Codreanu, Basarabia*

sau drama sfâșierii, 2003 ; Arcadie Suceveanu. *Arca dies*. — Ch.: Ed. Cartea Moldovei, 2008. — P. 264 : cap. *Referințe critice* ; Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. Ch. ; București : Ed. Litera Internațional, 2005. — P. 663-676: Cap. *Referințe istorico-literare*: [dicționar].

Mai întâi de toate, simulând destul de măiestru tertipurile textualiste, Arcadie Suceveanu trece la demitizarea propriilor mituri poetice, la o deriziune autoflagelatoare: „miturile nu sunt decât / dulci pastile pentru cei ce suferă de insomnie și plictiseală” (Splina porcului de Crăciun). Poetul se-ntreabă ce mai fac caili troieni de când „zidurile cetății s-au dărâmat”? (p. 296).

Sentimentul final e că Arcadie Suceveanu ne-a întins o reușită capcană. El își joacă atât de abil avatarul „postmodernist”, încât îl subminează cu propriile arme. Într-o Apocalipsă fără finalitate, omenirii și poeziei nu le mai rămâne decât să-și pună ștreangul la gât.

Dar Basarabiei ce-i rămâne?

Poezia lui Arcadie Suceveanu e un scrâșnet existențial care s-ar putea să fie al unui mare poet (p. 297).

209. **Beldeanu, Ion. Indiferența textului. Poeme.** — Timișoara : Ed. Augusta, 2005. — Din conț.: [P. 85-86 : Cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice* ; Ion Beldeanu. *Starea de vid*. — Lidana, Suceava, 2005. — P. 106-107 : Cap. *Referințe critice*] ; Oglinda lit. — 2004. — Nr 25. — Art. *Diminețile lui Ion Beldeanu*.

Eul acesta rătăcitor în Provincie, metamorfozat într-o floare a strigătului după „execuție”, mi se pare intuiția poetică cea mai îndrăzneată a lui Ion Beldeanu, pe care mi-am luat-o în calcul în lecturile critice anterioare. Iată de ce poezia poate fi și un ceai după execuție, ceaiul trimitând la un ritual străvechi în ceremoniile extrem orientale, fiind totodată — ultima oglindă posibilă a lui Narcis de după spargerea tuturor oglinzilor eului. De fapt, oriunde poetul distinge o floare, aceasta e, în definitiv, imaginea sa de dincolo de existența cotidiană... (p. 85).

210. **Bogdănescu, Simion. Dioptrii.** — Iași : Ed. Cronica, 2005. — Din conț. : [P. 312 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice asupra antologiei de poezie*].

Deplina maturitate artistică a lui Simion Bogdănescu mi se pare a surveni în Dioptrii (1992). Ordinea clasică e fracturată de multiplicitatea privirii, într-un elan al contopirii cu ființele și lucrurile.

211. **Folescu, Vasile. Împărăția Reginei.** — Iași : Ed. Pan Europe, 2005. — Din conț.: [P. 287. Secvență critică [preluată din cuvântul introductiv] despre personalitatea autorului și monografia sa *Crețești — istorie și actualitate* (2003), în care apreciază „documentarea riguroasă” și importanța unei asemenea „lucrări de referință” pentru istoria localității].

212. **Nedelcea, Tudor. Pentru mine, Eminescu....** — Craiova : Fund. *Scrisul Românesc*, 2005. — Din conț.: [P. 453-454 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice despre Tudor Nedelcea*] ; Bârladul. — 1999. — Nr 1.

Dar, în ultimii ani, s-au tipărit și alte antologii tematice vizând gândirea religioasă, politică, istorică, economică, juridică. Merite demne de atenție în acest sens, are craioveanul Tudor Nedelcea. Antologiile lui Tudor Nedelcea sunt însoțite de ample studii la obiect și de bibliografii... (p. 453).

213. **Tarlapan, Efim. Pro-scris** (volum selectiv). — Cluj-Napoca : Ed. Cartimpex, 2005. — Din conț. : [c. IV. *Prezentarea personalității scriitorului umorist*].

Efim Tarlapan descinde, cu strălucire, din puternicul filon comic al spiritului românesc, marcă — la rândul-i — a latinității orientale, ajunsă pe culmi prin Budai-Deleanu și Ion

Luca Caragiale, după cum Goldoni și Molière reprezintă matricea genului comic al latinității occidentale. Prospețimea umorului tarlapanian, condimentat cât trebuie cu miere și fiere, vine, fără îndoială, din profunde rădăcini folclorice, ridicate la rafinamentul exigențelor culturii majore contemporane. Săgețile sale ating mortal nărvurile și moravurile întregului spațiu românesc, plonjând până în straturile adânci ale condiției umane, încât sub păienjenișul caricaturii se distinge ceea ce e de plâns. În figura lui de Păcală pribeag, zdravăn la trup și la minte, se distinge jocul șugubăț dintre viață și moarte, lăsând impresia unui Ivan Turbincă al umorului național. El încă mai crede în sănătosul principiu clasic al vindecării sufletului prin râs: castigat ridendo mores!“

214. **Voica, Adrian. Fragmentarium eminescian. Curcubeu exegetic.** — București : Ed. „Floare albastră“, 2005. — Din conț.: [P. 165, 167, 170 : cap. *Aprecieri critice*. Trei secvențe referențiale despre creația lui Adrian Voica preluate din exegeza *Complexul bacovian*, 2002] ; Bucovina lit. — 2000. — Nr 1 ; Steaua. — 2002. — Nr 1.

Am ținut mult să subliniez aceste lucruri la doi ani de la apariția cărții¹⁵ lui Adrian Voica, deoarece n-am sesizat să-i fi observat cineva noutatea, în recenziile care i-au venit în întâmpinare. Poate că nici autorul însuși n-a prevăzut consecințele demersului său, însă ele se-nscriu în progresul cunoașterii geniului eminescian din perspectiva a ceea ce am numit critica deschisă (p. 165).

215. **Angheluș, Ion Alex. Nunțile focului.** — Bârlad : Ed. Sfera, 2006. — Din conț.: [P. 295, 298 : cap. *Referințe critice*. Antologia poetică postumă este îngrijită de Th. Codreanu, având un studiu introductiv al acestuia. Secvențe critice referențiale despre cărțile poetului: *Cumpărătorul de bufnițe și Cai de lut*, 1992].

Figură de legendă a Hușilor, erudit și rafinat degustător nu numai al poeziei, ci și al plăcerilor vieții, orator strălucit și cozeur, având vocația molipsitoare a prieteniei, Ion Alex. Angheluș a fost secerat de o boală necruțătoare, în plină afirmare și efervescență creatoare, în ziua de 19 iulie 1986 (p. 298).

216. **Matei, Valeriu. Somn de lup.** — București : Ed. Semne și Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, 2006. — Din conț. : [P. 91-95 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice*].

217. **Somn de lup și alte poeme.** — Ed. a treia. — Iași 2010. — Din conț. : [P. 112-113 : cap. *Referințe critice*] ; *Viața Basarabiei*. — 2004. — Nr 3.

*[...] lupul este simbolul de adâncime al ispitei dacice în poezia lui Valeriu Matei, mitul personal al autorului asigurător de originalitate. Un lup singuratic, rătăcit în orașul-metropolă, băntuie imaginarul poetic al lui Valeriu Matei. Acesta este **Lupul dacic**, fantoma lui supraviețuindă. Când cu ani în urmă [1990, n.n.] scriam despre poezia lui Valeriu Matei, m-a impresionat tocmai imaginea lupului hăituit, dar mândru, Orfeu ca arhetip al poetului devenind un insolit poet-lup și aruncându-se după prada sa — poezia (p. 93-94).*

218. **Popescu-Brădiceni, Ion. Mihai Eminescu, O istorie frumoasă: Ieronim și Cezara.** — Oradea : Ed. Cogito ; Cluj-Napoca : Ed. Napoca Star, 2006. — Din conț. : [P. 208-209 : cap. *Referințe critice*, subcap : *Spre transmodernism : studii și coment. critice*].

Ion Popescu-Brădiceni încearcă tocmai să pătrundă, conceptual, în ceea ce numeam, pe urmele lui Basarab Nicolescu, în zona de transparență a ființei, recuperatoare de transcendență printr-o reinterpretare nondogmatică a mitului Edenului. Această a treia cale de dis-

15 Voica, Adrian. Versificație eminesciană, 1997.

*curs critic nonmodernist și nonpostmodernist poate duce la rezultate notabile și convingătoare, criticul putând scoate din „ascundere”, de pildă, texte eminesciene de fundal ca **Fiind băiet păduri cutreieram** sau **Copii eram noi amândoi**: „totul se joacă”, totul poate fi răs, ironie, autoironie, într-o insulă paradisiacă sau în insula limbii eminesciene... (p. 209).*

219. **Pricop, Ion Gheorghe. Caligramele destinului (A doua carte a lui Iov).** — Iași : Ed. Timpul, 2006. — Din conț. : [P. 229 : cap. *Aprecieri critice*. Referințe critice despre creația poetică].

În ironia eului liric însă nu prevalează niciodată parodicul, necum pasișa. Ingenuitatea umorului său este indiscutabilă, de unde fiorul abia simțit de tragism într-o derulare a robusteții tuturor vârstelor și ipostazelor vieții. Toate respiră dintr-o disciplină geometrică nimicitoare, nu doar la nivelul ritmului retoric, ci și sub aspect grafic. Ba, chiar geometria textului, în sensul caligramelor lui Apollinaire, e cel dintâi aspect care frapează...

220. **Rotaru, Ion. O istorie a literaturii române de la origini până în prezent.** — București : Ed. Dacoromână TDC, 2006. — Din conț.: [P. 1309—1310 : cap. *Recenzii*. Fragmente din amplul articol-studiu *Un proiect ciclopic*, Porto-Franco, 1997, precizarea autorului]¹⁶.

*Comparând întreprinderea dlui Ion Rotaru cu „istoriile” aduse la zi ale lui Al. Piru și I. Negoitescu, reduce la un singur volum, **O istorie a literaturii române** ar putea părea prolixă, stufoasă. I s-a mai reproșat autorului, la prima ediție, că este prea didactic, cu un stil prea pușin estet sau impresionist. Lectura atentă a celui de al 4-lea volum nu confirmă obiecțiile. Pe de altă parte, organizarea clasică, chiar cu o tentă didactică, a materialului uriaș, care implică o riguroasă selecție, ierarhizare, judecăți de valoare etc. mi se pare obligatorie pentru un istoric literar modern. Și Ion Rotaru este „didactic” atât cât trebuie (p. 1309).*

221. **Ursache, Magda. Bolile spiritului critic. Eseuri atipice.** — Ploiești : Ed. Libertas, 2006. — Din conț.: [P. 282 : cap. *Referințe critice*. Aprecieri critice despre *Rău de România*, „romanul — spovedanie” al Magdei Ursache.

Magda Ursache face parte dintre cei cărora le pasă de România, care suferă la modul eminescian, aș spune, pentru toate nenorocirile abătute asupra ei și de care nenorociri este vinovată o elită coruptă până în măduva oaselor, dincolo de contextul geopolitic postbelic (p. 282).

222. **Andreescu, Val. Florete melancolice. Epigrame, fabule, rondeluri.** — Iași : Ed. PIM, 2007. — Din conț. : [Cap. IV. Scurtă apreciere].

*Sunt apoi, texte onorabile, cu posibilități de a bate la poarta profesionalizării. [...] Din Val Andreescu rețin o frumoasă strofă din *Eminesciană*.*

223. **Cozmei, Ion. Pacient la vama destinului.** — Iași : Tipo Moldova, 2007. — Din conț. : [P. 302 : cap. *Referințe critice (selective)*. Opinii critice despre creația poetului sucevean, preluate din postfața cărții *Semințele disperării*, 2005].

*Problema cheie pe care o ridică experimentul lui Ion Cozmei e cum să reconstruiești ceea ce a deconstruit maladia trupului ca prelungire a maladiei lumii. El, ca om, e „umbra lupului tânăr / de altă dată/ când smulgeam straiete/ de pe femei demențiale/ și explodam cu ghearele în carnea lor” (*Cum să încep un poem*) (p. 302).*

224. **Iachim, Ion. Istoria expansionistă a Rusiei.** — Iași : Ed. Opera Magna, 2007. — Din conț. : [P. 138 : cap. *Aprecieri critice*. Secvență critică despre scrierile lui Ion Iachim. Reluat din prefața la Ion Iachim *Decameron basarabean* (2005)].

¹⁶ În fapt, cronică literară a apărut în „Porto-Franco”, Galați, anul VIII, 5-7 (44), mai-iunie-iulie 1998, 5, 11.

Intenția mărturisită de autor în Prefață e autobiografică, un roman-document despre tragedia Basarabiei, în centrul căruia stă avatarul literar al tatălui autorului: „Trebuie să scriu un roman despre tata...” (p. 6).

225. **„Laudatio Mihai Cimpoi — 65“, *Trei postfețe neterminate*** / Cătălin Bordeianu, Daniel Corbu, Valeriu Matei. — Iași : Princeps Edit, 2007. — Din conț. : [P.18-21 : cap. *Întâia postfață* : În elaborarea medalionului literar despre academicianul Mihai Cimpoi, Cătălin Bordeianu inserează, ca notă adjuvantă, întreg articolul, scris și publicat de Th. Codreanu, cu un titlu adecvat *Mihai Cimpoi — 65*, în revista *Basarabia lit.* 2007. Nr 8/9).

*În anii '80, Mihai Cimpoi era deja un nume consacrat în Basarabia, în pofida obstacolelor întâmpinate și a acuzațiilor de „naționalism“ care i s-au adus. El publicase două versiuni monografice despre opera lui Grigore Vieru, câteva volume de eseuri, cu titluri simbolice, și se dovedise cel mai modern interpret al creației eminesciene prin *Narcis și Hyperion*, în două ediții: 1979, 1986 (p. 20).*

226. **Țicalo, Ioan. *Scara***. — Câmpulung Bucovina: Biblioteca „Miorița, 2007. — Din conț. : [Cap. IV. *Aprecieri critică asupra prozei scriitorului bucovinean I. Țicalo*].

Formula narațiunii sale este una de sinteză între realismul etic de tip Nicolae Filimon și Ioan Slavici, cu inflexiuni sadoveniene, toate amplificate la o tensiune narativă aproape sufocantă până la simplificare. Cert este că lectura e acaparantă și fără ispita săririi peste pasaje sau chiar pagini întregi, cum se întâmplă în prozele prolixе, previzibile.

227. **Ursache, Magda. *Pe muchie de hârtie. Eseuri atipice***. — Iași, 2007. — Din conț.: [P. 192. — (Col. „Istoria mentalităților“). — Cap. *Referințe critice*].

228. **Beldeanu, Ion. *Chiar dacă? (poeme)***. — Timișoara : Ed. Augusta ; Artpress, 2008. — Din conț. : [P. 89-90 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri critice asupra creației poetice a lui Ion Beldeanu*].

*Spre binele autorului, Ion Beldeanu este și nu este un „bacovian“. Și este în măsura în care confirmă existența unui arhetip poetic de fecundă „productivitate“, cum s-a dovedit a fi insolitul băcăuan. Și asta nu pentru că Ion Beldeanu se lasă invadat de un cronotop al Provinciei, cuvânt pe care, altminteri, îl scrie la un moment dat cu majusculă. „iar urc scara mohorâtei Provincii“ (*Apărarea prin lectură*) (p. 89).*

229. **Popescu-Brădiceni, Ion. *Serile de la Brădiceni, I. Arte transpoetice***. — Cluj-Napoca : Ed. Limes, 2008. — Din conț. : [P. 89 : cap. *Referințe critice*. *Aprecieri despre scriitor și opera sa* : [teorie literară].

Talentul poetic al lui Ion Popescu-Brădiceni a fost recunoscut de multe condeie avizate ale literaturii contemporane. Altfel spus, discursul său liric nu este o simplă ilustrare a unei teorii poetice, deși autorul nu reușește peste tot să-și mascheze o anume propensiune livresc-conceptuală. Este și cea mai mare primejdie care-i pândește pe cei care lucrează în cheie dublă: de teoreticieni și de creatori (p. 89).

230. ***Aprecieri critice // Roua veșniciei***: Mari compozitori ai muzicii universale în transcripție pentru cor de copii pe versurile lui Grigore Vieru / Grigore Vieru, Ștefan Andronic. — Ch. : Pontos, 2010. — P. 506-512. — Volumul a apărut sub egida Ministerului Culturii al Republicii Moldova. Omagiu comemorativ poetului Grigore Vieru. Secvență critică despre poet. (Theodor Codreanu — foto)].

[...] Mai multe poeme dimensionează o conștiință artistică profund implicată în problematica umanității actuale. Grigore Vieru, fiind nu numai o conștiință națională prin excelență, ci și — tocmai prin aceasta, o mare conștiință a timpului nostru. De la tonul elegiac el trece firesc la ironia gravă și chiar virulentă. Așadar, nu e vorba de un poet monocord, cum s-ar părea la o lectură grăbită (p. 508).

231. **Dinescu, Viorel. Dialoguri socratice.** — Galați : Ed. Axis Libri, 2010. — Din conț. : [Cap. IV. Aprecieri critice privind inițiativa interviurilor lui V. Dinescu din serialul „Ancheta lui Dinescu“ (în revista gălățeană „Dunărea de Jos“)].

Cartea mi se pare de prim interes pentru scrierea viitoarelor istorii literare, pentru cunoașterea mentalităților și tendințelor în arta postmodernă și transmodernă. De asemenea, autorul a dat posibilitatea să se exprime și unele persoane marginalizate, în genere de către anumite cercuri literare care dețin puterea instituțională și în mass-media. Așa că inițiativa lui Viorel Dinescu devine și o operă de deontologie profesională în publicistica actuală.

232. **Teleucă, Victor. Răsărit de Luceafăr (poem).** — Ch. : Universul, 2010. — Din conț. : [Cap. IV. Aprecieri critice despre poetul Victor Teleucă ; secvență extrasă din prefața semnată de Th. Codreanu pentru antologia Victor Teleucă, *Improvizația nisipului*, 2006].

Poet, poet înainte de toate, Victor Teleucă nu rămâne doar un „simulant“ al cogito-ului cartezian. El e un mare poet dublat de un gânditor temeinic, veșnic bântuit de nisipurile mișcătoare ale existenței în căutarea drumului spre Ființă.

233. **Toderașcu, Ioan. Submarin pe patru roți (Epigrame și catrene epigramatice).** — Iași : Ed. PIM, 2010. — Din conț. : [Cap. IV. Aprecieri critice asupra cărții].

Fără îndoială, Ioan Toderașcu este un profesionist al genului numit epigramă. „Submarinul“ său „pe patru roți“, cum fericit este numită epigrama în titlul noului său volum, străbate sinuos, dar percutant, cu un umor complex, mările și oceanele lumii în care trăim, având la bord un cărmaci abil, care uzează de toate tertipurile și subtilitățile speciei. În cele patru stihuri constrângătoare, el stăpânește nu doar jocul de cuvinte, pe care nu-l lasă a cădea în facilitate, ci și alte procedee precum chiasmul, comparația, paralelismul, antiteza, omofonia, omonimia, polisemia, aluzia, șarja și autoironia, ca să le amintesc doar pe acestea.

234. **Andrei, Petruș. Crepusculul de miere : Sonete.** — Iași : Ed. Cronica, 2011. — Din conț. : [P. 197-199 : Cap. Referințe critice. Antologie de autor. Notații critice despre estetica poetică, având referiri la vol. *Mierea din trestii de cuvânt* (2005)].

Dar să revin la metafora mierii lui Petruș Andrei. Mi se pare o originală evocare a nostalgiei paradisului, care e visul cel din urmă al artei, după cum a demonstrat-o într-o frumoasă carte, devenită clasică, Nichifor Crainic. Impresionează la Petruș Andrei multitudinea ipostazelor merii din trestii de cuvânt. Poate fi dulceața sărutului dintâi (**De iuventute**) sau, firește, umbra-lumină a mamei: „Umbră, dac-o iei cu tine, / Mama cum de e Lumină?“ (**Întrebări fără răspuns**) (p. 198).

235. **Dabija, Nicolae. Poeme pentru totdeauna. Opera poetică.** — Iași, 2011. — (Col. „Ediții critice“). — P. 4-a a cop. : Referință critică despre poet.

Personalitate complexă a literaturii românești din Basarabia (și nu numai), poet în vocația lui fundamentală, publicist formator de conștiință națională [...], Nicolae Dabija este cel mai autentic moștenitor al testamentului spiritual și național lăsat nouă de Grigore Vieru.

236. **Dinescu, Viorel. Izvoare din adâncuri.** — Râmnicu Sărat : Ed. Rafet, 2011. — Din conț. : [P. 104-105 : Cap. Referințe critice. Poezii. Aprecieri despre lirica dinesciană].

Într-adevăr, Viorel Dinescu este un artizan al formelor disciplinate de formația lui matematică, ceea ce îl apropie de Ion Barbu (despre care a și scris un remarcabil eseu), dar, cel mai adesea, de tiparele clasice ale cadenței dantești, cu o seninătate ceremonioasă, anunțată chiar de la primul său volum de versuri: „Înaintam spre veacul următor / Cu o sosie dintr-un timp sonor“ (*Timp sonor*).

D. DIALOGURI, INTERVIURI, ANCHETE LITERARE, COLOCVII, DEZBATERI

237. **Interviu cu prozatorul Costache Olăreanu:** [fost elev al liceului hușean, cuprinde destăinuiri despre copilărie, atmosfera din anii de școală de la Huși și Târgoviște, prietenia cu Mihai Ralea, pasiunea pentru literatură, proiectele lit. ale prozatorului] // *Din lumina unui veac. Liceul Industrial „Cuza-Vodă“ Huși. 1889—1989.* — Huși, 1989. — Din conț. : [P. 45-50: Cap. III. *Gânduri pentru centenar*]. — Ediție coord. de Th. Codreanu.

Th. Codreanu: *Criticii literari v-au înțeles?*

C. Olăreanu: *În măsura în care eu i-am înțeles pe unii dintre ei, cred că da. De altfel, citesc cu consecvență paginile de critică ale revistelor culturale. Și pe dumneata te citesc, dragă Theodor Codreanu. Dacă n-aș fi fost prozator (mă rog, romancier) mi-ar fi plăcut să fiu critic literar.*

Th. Codreanu: *Care vi-i cartea cea mai dragă?*

C. Olăreanu: *Cartea de debut, **Vedere din balcon**. Poate că e cea mai neajutorată. Și cea mai necitită (p. 49).*

238. **Eminescu, Einstein și legile universului :** [Dialogul M. Cimpoi — Th. Codreanu] // Cimpoi Mihai. *Spre un nou Eminescu: Dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume.* — Ch., 1993. — Din conț. : [P. 93-116 : Dialogul pornește de la cartea *Eminescu — dialectica stilului* (1984), având următoarele problematice: „relația dintre cerc și pătrat ca metaforă a cunoașterii“, atitudinea polemic-novatoare din *Eminescu — dialectica stilului*, condiția omului de cultură în provincie, paralela Eminescu-Einstein, latura științifică a eminescianismului cercetată de contemporani, statuarea lui Eminescu ca poet modern, nu „romantic întârziat“, viziunea universului în simetrie pulsatoare. Convorbirea este datată: „Chișinău-Huși, 1989“; Mihai Cimpoi. *Spre un nou Eminescu: Dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume.* — București : Ed. Eminescu, 1995. — P. 93-116; Eminescu — „mă topesc în flăcări“. Dialoguri cu eminescologi în perspectiva Mileniului III realizate de Mihai Cimpoi, VIII, David. Ch. ; București : Ed. Litera, 2000 : cap. *Legile universului.* — P. 53-75; Columna. — 1991. — Nr 7; Lit. și arta. — 1999. — Nr 24. — Cu titlul *Sanctificare și sacrificare*.

[M. Cimpoi]: *Cartea dumitale, novatoare în domeniul eminescologiei, a stârnit un entuziasm „negativ“, pe care, evident, nu l-a meritat. [...] În capitolele finale, dense, Theodor Codreanu este Theodor Codreanu. Or, cartea se cade a fi receptată anume prin înverșunarea ei polemică, programatică, prin imprevizibilul voit al apropiierilor, prin fragmentarismul ei frenetic și oscilațiile ei capricioase, paradoxale între temperanța clasicistă a adeziunii la părerile tradiționale (ale lui Maiorescu, Ibrăileanu, Călinescu, Vianu, Caracostea) și neacceptarea repulsivă a interpretărilor vulgarizatoare (ale lui Dobrogeanu-Gherea, C. Vlad).*

Cheia receptării ei ni se oferă sub semnul lui Polemos. Meritul ei, dincolo de rezerve, e acela de a ne înfățișa un Eminescu einsteinian, care îl depășește evident nu numai pe schopenhauerianul, dar și pe kantianul Eminescu. Ce crezi despre ea? Consideri că timpul și, bineînțeles, noile direcții ale eminescianismului ți-au dat dreptate?

[Th. Codreanu]: Este bine că ai invocat entuziasmul „negativ” în receptarea cărții mele, deși, aș spune, judecățile corecte și de bună credință n-au lipsit. [...] Cunoști, dragul meu, cărți prea multe care au scăpat de tentativa „desființării”? Cauzele sunt multiple și nu le putem aici elucida. Însă, de regulă, este aproape imposibil ca într-o carte să nu se insinueze semnele imperfecțiunii. Eu cred că și entuziasmul „negativ” își are rostul lui și mie (oricât de greu suportabil la prima vedere) mi-a adus reale servicii, pentru că mi-a ajutat să-mi limpezesc lucruri pe care le credeam ușor accesibile oricui (p. 96-97).

Dacă ultimele cercetări eminescologice mi-au dat dreptate? Răspunsul este extrem de complicat. Există un nu și un da, fiecare cu motivațiile lui de ordin sociologic sau gnoseologic. Sociologic vorbind, timpul încă nu mi-a dat dreptate. [...]

În celălalt plan, în schimb, cel al cunoașterii — singurul care contează — timpul mi-a dat dreptate. Să încerc să mă explic în ce fel. Există, în momentul de față, în eminescologie, două tendințe: prima — foarte puternică — ar putea fi numită conservatoare și estetizantă [...] Ceea ce-i depășește riscă să devină erezie și împietate față de memoria Poetului (p. 98-99).

[M.C.]: Cum arată einsteinianul Eminescu în viziunea dumitale? Întrebarea nu poate fi pusă fără a o formula și pe cealaltă, complementară: cum arată Einstein în lumina personalității eminesciene? [...]

[Th. Codreanu]: E de mirare că în critica românească paralela Eminescu-Einstein a stărnit atâta împotrivire. Reacția pare să țină mai mult de irațional, deși e de bănuț ce se ascunde aici. Ai perfectă dreptate că în alte culturi, eliberate de „complexul de inferioritate”, astfel de paralele țin de obișnuit. [...] Eu n-am făcut decât să le explic ontologic și să argumentez că atât Einstein, cât și Eminescu sunt mari deschizători de drumuri, unul în domeniul poeziei, celălalt al științei. Ciudat e că tocmai această disociere fundamentală a fost oculată de anumiți critici, acuzat fiind că dau câștig de cauză omului de știință Eminescu în fața poetului. Adevărul e tocmai pe dos. Altminteri, o spun textuală, înzestrați cu aceeași forță de percepție a lumii și universului, Eminescu a fost destinat să se exprime în limbajul poeziei, pe când Einstein în cel al matematicii, dar fiecare a făcut eforturi să se apropie de domeniul alternativ, totodată (p. 105).

239. **„La drept vorbind, Perpessicius este criticul care a lăudat cel mai puțin în lungă sa carieră”**: Dialog: Marcel Crihană — Th. Codreanu // Crihană Marcel. *Alte convorbiri despre Perpessicius. Evocare și comentariu.* — București, 1993. — P. 19-32. — Interviu este precedat de o prezentare a scriitorului intervievat. Probleme în discuție: o întâlnire virtuală a intervievatului cu autorul Mențiunilor critice, eticul și esteticul în aprecierea operelor literare, deschiderea pentru o nouă interpretare a operei eminesciene, problema antumelor lui Eminescu, modernitatea criticului, animozitățile lui Perpessicius cu G. Călinescu, posibilitățile scriitorului azi apreciați de critic, Opera lui Eminescu — ediția Perpessicius; Paradox. — 2004. — Nr 8/10. — *Alte convorbiri despre Perpessicius*; 2007. — Nr 19/21. — Fragment inserat de M. Crihană în art. *Ce-ar fi fost dacă...*

M. Crihană: Să fie cauza pentru care nici până în prezent Ed. Junimea nu i-a scos o „eminesciană”, precum a scos atâtoră dintre eminescologii noștri de prestigiu?

Th. Codreanu: [...] sunt fundamentale cercetările sale relativ la numeroasele aspecte ale biografiei eminesciene, corijarea unor lecțiuni eronate perpetuate zeci de ani prin diverse ediții etc. Impresionează la Perpessicius probitatea, arguția erudită, afirmațiile îndelung

verificate, competența susținută de o intuiție sigură a valorii textelor eminesciene. Deși neaprofundate, reperatele critice propriu-zise punctate de Perpessicius s-au dovedit mai rezistente decât ale altora. Impresionismul erudit s-a vădit iarăși mai exact decât orice construcții exegetice pretențioase (p. 28).

240. **„Eminescu „eminescianizează“ universal“** : [dialog: Teodor Pracsu — Th. Codreanu] // Pracsu Teodor. *Transparențe critice*. — Vaslui, 1997. — Din conț. : [P. 233-241 : Teme în dialog: Eminescu și teatrul, reacții critice la vol. *Eminescu — Dialectica stilului* (1984), modernitatea lui Eminescu, configurații estetice pentru termenii „cerc dialectic“ și „sublimbaj“, proiecte literare, condiția literatului în provincie].

[T.Pracsu]: *Socotesc legitimă ambiția eminescologilor contemporani de a trece pe Eminescu prin „grila“ metodelor critice moderne: structuralistă (Ioana Em. Petrescu), arhetipală (Petru Mihai Gorcea) ș.a. Ce anume credeți că justifică, din perspectivă strict estetică, un atare demers?*

[Th. Codreanu]: *Probabil o să vă surprindă — nu sunt adeptul niciuneia din metodele moderne ale criticii. În schimb, sunt solidar cu... atmosfera creată de ele. Apelez la intuițiile marilor critici moderni în măsura în care sprijină propriul sistem de lectură, acela al unei estetici a ogîndirii, cum am numit-o provizoriu. Cât privește adoptarea unor metode moderne de către o serie de eminescologi, aceasta a stârnit proteste vehemente. Este evident că nimeni nu poate interzice asemenea experiențe eminescologice. Cred că este una din principalele căi de înnoire a paradigmei culturii critico-estetice la noi. Succesul nu depinde însă de teoria aleasă, de metodă, ci de personalitatea criticului [...]* (p. 236).

241. **Munteanu, George. Eminescu — jalea și speranța noastră** : cap. *Convorbiri eminesciene* : [dialog: Nicolae Rotund — G. Munteanu] // *Eminescu și antinoemiile posterității*. — București, 1998. — (Col. „Critică și istorie literară“). — Din conț. : [P. 293-381 : Convorbiri tematice, inițiate de N. Rotund, Liviu Grăsoiu și Alexandru Ruja, în care criticul literar George Munteanu îl situează pe Th. Codreanu, prin exegeza *Eminescu — Dialectica stilului* (1984), în noul val de cercetători, „cunoscători profunzi ai operei eminesciene“].

Nicolae Rotund: *[...] care ar fi primele cinci cărți eminescologice din întreaga noastră istorie literară?*

G. Munteanu: *Culegerea de studii Poezia lui Eminescu (1930) de Tudor Vianu, ciclopica monografie Opera lui Mihai Eminescu (1934—1936) de G. Călinescu (inclusiv biografia Viața lui Mihai Eminescu, din 1932, care face una cu volumele monografiei), Eminescu sau despre Absolut (1962) de Rosa del Conte, Poezia lui Eminescu (1971) de Edgar Papu. Iar cum scara mea de valori nu se potrivește cu îndătinata schemă restrânsă la cinci opuri, trebuie să menționez și o a șasea carte ce continuă cu cinste pe „primele cinci“: Eminescu — Dialectica stilului (1984) de Theodor Codreanu; ba și o a șaptea: Eminescu și abisul ontologic (1988) de Svetlana Paleologu-Matta* (p. 380).

242. **„Cum ne-ar sta nouă fără Eminescu?“** [interviu: Ion Trif Pleșa — Th. Codreanu] // *Viața liberă (I)*. — 2000. — Nr 3130; (2). — Nr 3131.

243. **„O campanie foarte bine organizată împotriva valorilor naționale“** : [Dialog: Teodor Pracsu — Th. Codreanu] // Pracsu Teodor. *Oglinzi paralele (Eseuri, dialoguri, cronici, recenzii)*. — Vaslui, 2000. — P. 115-119. — Probleme abordate: motivarea audienței de carte (*Dubla sacrificare a lui Eminescu*), necesitatea revizuirilor critice, valorile postdecembriste, starea de spirit a scriitorimii basarabene, integrarea culturală a Basarabiei, perspective literare.

[T.Pracsiu]: *Se poate vorbi de o criză și de o bulversare a valorilor în România postdecembristă. Care sunt dominantele acestei crize?*

[Th. Codreanu]: *Chestiunea a atât de complicată încât ezit să mă aventurez într-un răspuns tranșant. Totuși, apreciez că, dacă există o criză a valorilor culturale, ea este oglinda crizei generale prin care trece azi România. [...] Nu mă miră, așadar, bulversarea valorilor după 1989. Ea se manifestă, printre altele, printr-o agresiune și o ofensivă a subculturii de masă, de la imunde publicații de scandal până la proliferarea pornografiei. Sponsorizarea tipăriturilor nu se face după criteriul valoric, ci după relațiile conjuncturale. Autori respinși altădată la „poșta redacției” sau la edituri (nu pentru curaj, ci pentru lipsă de valoare) apar cu nemiluita, și, culmea, uneori găesc laudători printre criticii sau comentatorii de ocazie. În toată această vâzoleală însă fenomenul dominant este o campanie bine regizată împotriva valorilor naționale, purtată sub steagul unui pseudo-europenism [...] (p. 179).*

244. **„De rușine, autoritățile românești au decretat și-n țară „Anul Eminescu,”** : [interviu: Ion Trif Pleșa — Th. Codreanu] // Pleșa Ion Trif. *Trestii gânditoare, poeți și animale*. — Galați, 2001. — P. 5-10. — În atenție, următoarele problematice: *Anul Eminescu — 2000*, Eminescu — dimensiune fundamentală a românismului, ecouri critice despre *Dubla sacrificare...*, receptarea contemporană a lui Eminescu în ultimul deceniu, premierile Uniunii Scriitorilor, apropierea Eminescu-Cezar Ivănescu. Foto, Th. Codreanu și imagine de grup — Chișinău ; *Almanah Mihai Eminescu — 2004*. — Târgoviște, 2004. — P. 347-350. — Volum îngrijit de Mihail I. Vlad.

Ion Trif Pleșa: *Sunt mai mulți Mihai Eminescu, fiecare generație încearcă să și-l impună pe al său? Avem un Eminescu văzut de Titu Maiorescu, cum bine știți. G. Călinescu a impus și el în conștiința publică un Eminescu... Pe această linie s-ar mai putea continua cu cel mult două exemple. Ce vreau să vă întreb, prin tot ce ați scris și susținut până acum, țintiți spre un Eminescu-Eminescu?*

Th. Codreanu: *Ei, asta e toată chestiunea. Fenomenul imaginilor diverse ale lui Eminescu ține de narcisismul criticii. Cel puțin asta dovedește că actul critic trebuie să fie deschis, iar nu opera, cum s-a iluzionat Umberto Eco, trezind nenumărați admiratori pentru asemenea eroare. Din păcate, critica este o deschidere care închide, criticul are orgoliul că imaginea lui este cea reală, când, în realitate, îl reduce pe Eminescu, în cazul nostru, la marginea propriului univers cultural. Dar piatra de încercare e să țintești, cum bine ai spus, spre un Eminescu-Eminescu. E un drum foarte greu, spre inima eminescianismului. De aceea, strădania mea în *Eminescu — Dialectica stilului* (și în celelalte cărți) a fost să surprind integralitatea și coerența interioară a eminescianismului. Și am descoperit această coerență în arheitate, pe care Eminescu a ridicat-o la rang de ontologie fundamentală. Astăzi vorbesc mulți despre arheu și arheitate, dând impresia că știu lucrurile astea de când lumea, fără să mai amintească cine este la originea noii imagini despre ultimul Eminescu. Și fiind atât de puțini cei care mi-au citit cu atenție și comprehensiune cărțile, partea veselă e că persistă în a perpetua un Eminescu secvențial, sub semnul vechii critici tematice. Eminescu este înțeles și cunoscut de câțiva inițiați. Restul sunt tămâietori, scolastici și denigratori. În jurul lui persistă un pseudocult care barează accesul spre adevărata înțelegere a geniului său (p. 9-10).*

245. **Democrația ca mijloc — națiunea ca scop** : [opinii culese de A. Viziru din timpul lansării cărții lui Viorel Patrichi — *Mircea Druc și lupta cu ultimul imperiu*, la Casa Limbii Române din Chișinău. Th. Codreanu — între vorbitori] // Viziru Andrei. *Autografe pe cer și suflet*. — Timișoara, 2002. — P. 269-274.

Th. Codreanu: *S-au întâlnit în această carte două spirite foarte asemănătoare prin ceea ce Goethe numea „afinități electice”. Un ziarist remarcabil, sobru, echilibrat — Viorel*

Patrichi și un om politic de o excepțională ținută a lucidității — domnul Mircea Druc (p. 270).

246. ***Neputând să te ajungă, scui pă și venin împoașcă...*** : [dialog: A. Viziru — Th. Codreanu] // Viziru, Andrei. *Autografe pe cer și suflet*. — Timișoara, 2002. — P. 353-354. — Interviu realizat în 14 ianuarie 2000, la Casa Limbii Române din Chișinău, când a fost lansat cartea lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*. Ch.: Ed. Civitas, 1999. Ediția a treia. Chestiuni în dialog: opinii despre Anul Eminescu, importanța cărții despre poet, necesitatea cunoașterii vieții și a operei eminesciene. Instantaneu foto din timpul activității culturale.

[A. Viziru]: *Esențialul este să continuăm cunoașterea lui Eminescu...*

[Th. Codreanu]: *Așa este. Eminescu trebuie mai întâi citit, cunoscut și după aceea ne putem „despărți de el“ fie la modul sportiv, așa cum preconiza Constantin Noica, fie la modul teribilist al celor de la „Dilema“, din țară.*

Întotdeauna timpurile corijează viziunea noastră asupra unei mari personalități. Fiecare timp își are un Eminescu al său și timpurile, cum nu stau pe loc, de fiecare dată e firesc că Eminescu să ne apară altfel, dar este vital ca el să rămână același Arheu al națiunii care ne stă temelie a ființei noastre (p. 354).

247. ***Ursache, Petru. Înamorați întru moarte. ErosPoesis la Cezar Ivănescu***. — Iași : Ed. Timpul, 2004. — 252 p. — Din conț.: P. 219-250 : cap. *Interviu cu Cezar Ivănescu*. Interviu: Petru Ursache — Cezar Ivănescu. În dialog, o întrebare despre critici și poezii apropiați sau incozi.

P. Ursache: *Care dintre criticii contemporani vă este mai aproape de inimă și care vă incomodează, fie că vă vizează, cu păreri drepte ori nedrepte, fie că vă ignoră? [...]*

C. Ivănescu: *Mai aproape de inimă îmi sunt doi critici literari, Gheorghe Grigurcu, pe care îl consider cel mai rafinat și mai mare critic de poezie român din toate timpurile, și Theodor Codreanu, un eminescolog de primă mărime și autorul primei cărți despre opera mea, Eșeu despre Cezar Ivănescu* (Ed. Macarie, Târgoviște, 1998). [...] (p. 243).

248. ***„Literatura română a cultivat clasicismul și veacul XX“*** : [dialog: Th. Codreanu — Edgar Papu, renumit eseist] // Papu Edgar. *Interviuri*. — Cluj-Napoca, 2005. — P. 178-183. — Prefață și notă asupra ediției îngrijite de Ilie Rad și Grațian Cormoș ; Ateneu. — 1986. — Nr 7.

Th. Codreanu: *Care vi se pare a fi condiția eseului în gândirea critică de azi?*

Edgar Papu: *Eșeu mi se pare a fi modalitatea de a scoate critica literară din circumscrierea ei închisă și de-a o lega cu restul viu al culturii și al vieții. De fapt, în toate disciplinele se caută interferența cu domenii considerate străine.*

Th. Codreanu: *Ceea ce spuneți ne poate îndreptăți să corelăm eseul cu ceea ce s-a numit altădată „critica totală“. Sau chiar cu alte forme critice. Prin mobilitatea lui, eseul dăunează diversitățile afișate adesea, să zicem, între critica foiletonistică și cea cu sistem.*

Edgar Papu: *Într-adevăr, mi se pare că nu există nicio incompatibilitate între „critica totală“ și eseul* (p. 178).

249. ***„Scrisul meu este satiră directă la adresa RĂULUI din BINE și odă indirectă la adresa BINELUI din RĂU...“*** : [cap. *Efim Tarlapan intervievat de...*: Dialog Th. Codreanu — Efim Tarlapan, scriitor basarabean] // Tarlapan Efim. Pro-scris. — Cluj-Napoca, 2005. — P. 538-550. — Subiecte în dialog: motivația alegerii speciilor epigramă și satiră, Basarabia aflată la „răspântia răspântiilor“, independența reală a Moldovei, evenimente politice contemporane,

„tradiționaliști“ și „postmoderniști“, „sincronizarea“ României cu Basarabia, motivația unui Jurnal de scriitor, politica și religia în Basarabia, impresii despre urbea Hușilor ; Efim Tarlapan. *Scriitorul întrebat (Dialoguri în anticamera Judecătii de Apoi)*. — Ch., 2011. — P. 43-56. ; Adevărul de Cluj. — 2003. — Nr 3843.

Th. Codreanu: *Ernest Gelluer este autorul provocatoarei teze că naționaliștii creează națiunile, nu invers. Au reușit naționaliștii basarabeni să creeze în Basarabia o nouă națiune, diferită de cea românească?*

E.Tarlapan: *Nu naționaliștii basarabeni au încercat să creeze în fosta RSSM, o nouă națiune în totală opoziție cu cea românească! Autorii acestui proiect au fost (și mai sunt și azi, din nefericire) românofobii și șovinii, care îi considerau dușmani de moarte pe adevărații naționaliști. Stalin îi pune la zid, Hrușciiov îi băga la închisoare, iar Brejnev îi expatria... Naționaliștii basarabeni reprezentau națiunea românească de pe întreg teritoriul ex-României reîntregite. Ei vedeau și văd salvarea Basarabiei în Unirea cu Țara [...] (p. 541).*

250. **„Conceptul de transmodernism se impune tot mai mult“** : [dialog: A. Baciuciu — Th. Codreanu] // Baciuciu Angela. *Mărturii dintre milenii*. — Cluj-Napoca, 2007. — P. 115-123. — Carte cuprinzând interviuri realizate de Angela Baciuciu cu diferite personalități ale literaturii și culturii române ; Dunărea de Jos. — 2006. — Nr 58.

[Angela Baciuciu]: *Care este cartea care v-a chinuit cel mai mult și care este cea pe care o iubiți cel mai mult?*

[Th. Codreanu]: *Cartea care m-a „chinuit“ cel mai mult și încă mă „chinuie“ este A doua schimbare la față. Prima versiune datează încă din 1990, dar au trecut atâția ani și tot nu-s mulțumit de ea. Am intenționat s-o public de mai multe ori, iar acum nici măcar nu mai sunt sigur că ar trebui să apară. În ce privește partea a doua a întrebării, e greu de decis. Cred însă că Mitul Eminescu (2004) și Transmodernismul (2005), ambele apărute la Ed. Junimea din Iași : au menirea să zdruncine niște prejudecăți, prima în ceea ce-l privește pe Eminescu, cealaltă să tulbure liniștea paradigmei culturale oficiale. Conceptul de transmodernism se impune tot mai mult. [...] (p. 122).*

251. **„Dacă nu vor urma fapte, totul se va nărui în demagogie politică“** : [dialog: Alexandru Bantoș, directorul instituției basarabene „Casa Limbii Române“ din Chișinău — Th. Codreanu] // *Retrospectivă necesară. Dialoguri*. — Ch., 2007. — P. 219-226. — Volumul antologic de interviuri este editat sub îngrijirea lui Alexandru Bantoș. Probleme în dialog: motivația preocupării constante față de fenomenul literar din R. Moldova, procesul de sincronizare, destinul Basarabiei și al limbii „moldovenești“, scrierile despre clasicii literaturii române, „demitizarea“ lui Eminescu, aprecieri despre fenomenul literar contemporan, promovarea literaturii române în școală, informația documentaristică bogată a scriitorului din Huși. (Th. Codreanu foto).

[Al. Bantoș]: *Preocupările Dumneavoastră literare s-au axat pe operele câtorva scriitori cu o contribuție substanțială la constituirea patrimoniului literar și cultural românesc. Cu ce sentimente ați purces pe urmele unor critici și istorici literari care „fixaseră“ deja locul și rolul pe firmamentul literar al lui Eminescu, Bacovia, Caragiale?! Care a fost imboldul asumării unei aventuri spirituale ce reclama evaluarea și reevaluarea unor ample, dificile și extrem de complexe surse de ordin literar, istoric, social și politic?*

[Th. Codreanu]: *Într-adevăr, am dedicat lui Eminescu cinci cărți, de asemenea tomuri importante lui Bacovia și lui Caragiale. Preocupările mele se extind totuși la mulți alți*

scriitori clasici și contemporani. Confruntarea cu ce-au spus alții despre acești scriitori vine abia după ce ai parcurs cvasitotalitatea bibliografiei despre cei în cauză. Altminteri, riști să forțezi uși deschise. Scriitorii cu adevărat mari sunt mult prea bogați ca să ai temeri că despre dânsii nu se mai poate spune nimic. Avantajul meu față de alți critici e că am avut de timpuriu intuiția a ceea ce astăzi numesc o hermeneutică transmodernă, în vreme ce majoritatea a preferat să meargă pe cărările deja bătute în Occident, în virtutea credinței că suntem condamnați să ne sincronizăm veșnic cu alții, în cazul nostru, cu metodele moderniste, apoi cu neoimpresionismul postmodernist. Mi-am făurit încet-încet o hermeneutică a „complexelor de profunzime“, pe când confrății s-au mulțumit cu descripția „complexelor de cultură“. Transmodernismul este noua perspectivă, care urmează, fatalmente, după postmodernism, cu o audiență din ce în ce mai mare în lume, propunând un ethos al transdisciplinarității. Visul meu e să scriu o istorie a literaturii române în spirit transmodern, ceea ce ar pune capăt nenorocitului „complex al întâzierii“ care ne predomină de peste 150 de ani (p. 222).

252. **Confesiuni — Grigore Vieru. „Fără limba română n-aș fi ajuns poet“** // Grigore Vieru în *amintirile contemporanilor* / antologie de Daniel Corbu. — Iași, 2009. — (Col. „Document“). — P. 322-342. — Dialog: Alexandru Bantoș — Grigore Vieru. Th. Codreanu apreciat în postura de critic literar.

Grigore Vieru : *Inainte de a fi fost contestat, află că am fost apreciat de către unele din cele mai de seamă personalități scriitoricești din Țară: Nichita Stănescu, Constantin Noica, Edgar Papu, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Romul Munteanu, Adrian Popescu, Eugen Coșeriu, Constantin Ciopraga, Eugen Simion, Mihai Ungheanu, Theodor Codreanu, Victor Crăciun, Tiberiu Utan, Ion Coja, Stelian Gruia, Fănuș Băileșteanu...*

253. **Salonul de carte românească** : [dialog: Ion N. Oprea — Catinca Agache. Intervievata apreciază amplitudinea Salonului Internațional de Carte organizat la Chișinău și Iași : punctând contribuțiile participanților] // Oprea Ion N. *Carte...* — Iași, 2009. — 414 p.

I.N.Oprea: *Deci, Bucovina mea, în programul Salonului 2008, dar de ce nu și Basarabia sau drama sfâșierii, carte de o deosebită și adâncă pătrundere interioară a eminescologului Theodor Codreanu, un coleric în susținerea altor puncte din programul manifestării?*

Catinca Agache: *Theodor Codreanu este marele prieten al Salonului și, mai ales, la Chișinău, contribuțiile sale critice și de istorie literară în domeniul eminescologiei românești, de mare originalitate, fiind apreciate de participanții și publicul Salonului. Regalul eminescian, susținut în acest an de academicianul Mihai Cimpoi, profesorii Nicolae Georgescu, Al. Dobrescu, Dumitru Irimia, Petru Ursachi și, bineînțeles, Theodor Codreanu a reprezentat încă o măiestrită demonstrație a actualității lui. Cartea de care amintiți **Basarabia sau drama sfâșierii** nu s-a lansat la Iași (dar s-a lansat la Chișinău) întrucât autorul a propus un alt volum¹⁷, la fel de interesant și care, după cum știți ca participant, s-a bucurat de o bună primire în public, dar regretăm că am omis să o trecem noi în program (p. 18).*

254. **„Sper că românii îl vor cinsti cum se cuvine“** : [Dialog: Mihai Sultana Vicol — Th. Codreanu] // Vicol Mihai Sultana. *Grigore Vieru — pontiful limbii române*. — Iași, 2009. — P. 108-110. — În dialog: sentimentul „plecării“ lui Grigore Vieru, asocieri comparatistice Vieru-Bacovia, personalitatea poetului în literatura contemporană ; *Roua veșniciei*. — Ch., 2010. — P. 611. — Cap. *Moartea lui Grigore Vieru*.

¹⁷ Codreanu, Th. *A doua schimbare la față* (o cercetare transdisciplinară a civilizației române moderne). Iași: „Princeps Edit“, 2008. Col. „Eseu“.

M.S.Vicol: *Și Eminescu, și Vieru au fost huliți, contestați. Detractorii lor le-au grăbit moartea. Vă întreb, cum de semenii noștri pot avea atâta ură împotriva celor care pățimesc și se jertfesc?*

Th. Codreanu: [...] mi s-a părut întotdeauna o imposibilitate ca Vieru să poată avea dușmani. Cum să nu aibă, când cei mai mulți dintre semenii noștri se nutresc din ură pentru tot ce e omenie și adevăr? Grigore Vieru a fost omul mizelor mari împotriva vicleniilor istoriei. De aceea, suferea enorm pentru discordia care macină neamul românesc, condamându-l la o istorie marginală și mediocră. Recitiți-i poezia, articolele, aforismele: în ele se găsește și o filozofie a discordiei dintre români, care-i face neputincioși în fața istoriei, o teorie pe care au emis-o, înaintea lui, Dimitrie Bolintineanu și Mihai Eminescu. În cartea mea, i-am dedicat, altminteri, un capitol. Poate că jertfa lui Grigore Vieru ne va deschide mintea pentru a realiza visul său neîmplinit: reunirea (p. 110).

[...] N-a fost niciodată un resemnat și, sub frăgezimea făpturii sale, se ascundea un neobișnuit luptător, îndrăznind să sfideze îndemnul biblic al întoarcerii celui lalt obraz spre a fi lovit de prigonitorul neamului său sau de prigonitorii săi personali de care n-a dus lipsă, deși mi s-a părut întotdeauna o imposibilitate ca Vieru să poată avea dușmani. [...] (**Roua veșniciei**).

255. **Artur Silvestri — un destin tragic. O victimă a istoriei, cu siguranță** : (dialog: Teodora Mândru — Th. Codreanu) // *Silvestri Artur. Așa cum l-am cunoscut*. — București, 2010. — Vol. 1. — P. 57-71. — (Col. „Pro memoria”). — Cartea cuprinde „25 de mărturii într-un documentar alcătuit de sociolog Teodora Mândru”. Subiecte de discuție: colaborarea la „Luceafărul” și apropierea de scriitorul A. Silvestri, tematici comune ale dezbaterilor despre direcția națională, despre protocronismul autentic, despre „autocroniștii” contemporani, misionarismul național al lui Artur Silvestri.

T. Mândru: *Cum vă amintiți, din punctul de vedere al istoricului literar, de grupul de redactori, scriitori, de la „Luceafărul”, atmosfera, ideile, tot ceea ce însemna revista „Luceafărul”?*

Th. Codreanu: *În ceea ce mă privește, am fost atras și preocupat de interesul pe care-l acordau luceferiștii direcției culturii naționale. Nu am avut afinități cu toți cei din redacție. De Nicolae Georgescu m-am atașat prin preocupările comune eminesciene. El era și este un documentarist de forță, iar eu veneam cu o viziune de ansamblu, organică și dinamică asupra vizionarismului eminescian. Iar primul meu articol din „Luceafărul” a fost despre Eminescu.*

După apariția cărții mele Eminescu — Dialectica stilului (1984), m-am apropiat mult de Edgar Papu, pe care l-am cunoscut de timpuriu grație altui mare prieten bucureștean, Sandu Tzigara Samurçaș, fiul [...]. Asemenea, George Munteanu mă considera un discipol al său în materie de eminescologie, ca și doamna Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Mihai Ungheanu semnalase pozitiv cartea mea într-un articol despre starea eminescologiei. Artur Silvestri a scris și el despre mine în „Luceafărul”. El mă vedea un continuator al spiritului lui G. Ibrăileanu, de la „Viața românească” [...] (p. 62-63).

256. **Credeți că am făcut destul pentru Grigore Vieru?!** // Grigore Vieru, Ștefan Andronic. *Roua veșniciei*. — Ch., 2010. — P. 564-567. — Cap. *Aprecieri critice*. — Th. Codreanu stabilește similitudini între Eminescu și Grigore Vieru în ce privește respectarea principiului adevărului. Fragmente din ancheta revistei „Flacăra lui Adrian Păunescu”, căreia îi răspund Th. Codreanu, Arh. Teofil, Eugen Simion, M. Cimpoi A. Strâmbeanu, I. D. Bălan, A. Buzura, M. Micu, Al. Ciocâltea, Gh. Buzatu, V. Crăciun, A. Milca, N. Dabija, T. Gheorghie, A. Păunescu ; Lit. și arta. — 2007. — Nr 19.

... Este greu să-ți convingi cuvintele să spună ceea ce simți, evident Grigore Vieru nu este numai un simbol al românismului Basarabiei, dar în mintea mea rămâne modelul absolut de omenie românească. El este sufletul cel mai pur pe care l-am întâlnit vreodată și nu-mi vine în minte o altă comparație decât cu celebrul personaj [...] Alioșa Karamazov sau cu ciobanul mioritic. Grigore Vieru pentru mine a fost un exemplu, un model de viață și spun că m-am bucurat de prietenia lui, cred că niciodată n-am fost vrednic de atâta înălțare prietenească așa cum mi-a acordat-o el... (p. 565).

257. „**Marea poezie nu depinde de măruntele tehnici formale...**“ : [dialog: Viorel Dinescu — Th. Codreanu] // Dinescu Viorel. *Dialoguri socratice*. — Galați, 2010. — P. 107-110. — Teme în dialog: tendințe culturale contemporane, „conflictul“ generațiilor, demitizările, criteriile clasice și novatoare, raportul economie-cultură, literatura română din afara granițelor românești.

[V. Dinescu]: În ce măsură extrateritorială românească exprimă niște adevăruri perene ale culturii românești? Se identifică tendințele justificate ale oamenilor de cultură din Basarabia, Bucovina, Voivodina și din alte părți cu direcțiile care se susțin și se lansează în capitala României?

[Th. Codreanu]: *Literatura română de exil și din teritoriile ocupate în urma celui de-al Doilea Război Mondial constituie un fenomen aparte, dar paradoxal, în același timp. Literatura de margine simte toate primejdiile în cauză și devine cu mult mai națională decât rudele parșive de pe malurile Dâmboviței. O substanțială revistă ca „Origini“, tipărită de românii de peste Ocean, are consistența „Gândirii“ interbelice, pe când îmbătrânitele reviste din Țară sunt la fel de neinteresante...* (p. 110).

258. **Ușurelu, Culiță Ioan. Convorbiri esențiale.** — Focșani : Ed. Andrew, 2010. — 280 p. — Din conț.: [Cap. „Dacă prin absurd, Eminescu ar fi trăit în zilele noastre [...]“: Dialog: Culiță Ioan Ușurelu, publicist — Th. Codreanu — P. 44-53] ; Salonul lit. — 2010. — Nr. 69. — Subiectele abordate includ: momente importante din viața profesională, aspecte ale cercetării științifice despre destinul lui Eminescu, valențe ale literaturii române din Basarabia, aspectul de „provincie“ al publicațiilor literare, raportul criticului cu literatura. (Th. Codreanu — foto).

C.I. Ușurelu: *Théophile Gautier, referindu-se la relațiile dintre critic și literatură, prezenta criticul ca un monah care face curte nevestei unui laic. Acesta din urmă nu poate să acționeze la fel și nici nu poate să-l provoace la duel. Critica ar fi paralelă cu literatura? Doar un „metalimbaj“ și atât? Dacă ați privi din exterior critica dv., cum ați defini-o?*

Th. Codreanu: *Théophile Gautier surprinde o prejudecată veche în raporturile dintre critică și literatură. Eu însă n-am avut niciodată o asemenea prejudecată. Critica nu este metaliteratură, așa cum adevărata literatură nu este niciodată metaliteratură, chiar când pare că parodiază literatura, cum cred postmoderniștii. Critica s-a născut odată cu literatura, nu este o cenușăreasă. Adevărata critică este canonică. O dovedește și Aristotel, în poezia. Un critic care nu se supune stilului este un plictisitor erudit, în cel mai bun caz. Titu Maiorescu n-ar fi convins pe nimeni că Eminescu este centru iradiant al canonului literar românesc, dacă n-ar fi avut stil. Maiorescu a stăpânit atât de desăvârșit instinctul ritmului esențial, încât el n-a mai putut fi întrecut decât de foarte puțini scriitori: Eminescu, Caragiale, Bacovia, Arghezi, Rebreanu, Ion Barbu, G. Călinescu și alți câțiva (p. 52).*

259. **Basarabia, „cămara de provizii“ a Moscovei // Părintele arhimandrit Mina Dobzeu — 90.** — Iași, 2011. — P. 35-52. — Convorbire: Iurie Roșca, politician (Chișinău), pr. arhimandrit Mina Dobzeu de la Episcopia Hușilor și Theo-

dor Codreanu. Dialogul, inițiat de I. Roșca, cuprinde trei subtitluri tematice: *Suntem același popor, iar Dumnezeu ne vrea un popor creștin, În Basarabia biserica națională e persecutată în continuare, Dumnezeu ne dă niște porunci omenеști care sunt valabile pentru întreaga omenire*; Flux. — 2002. — Nr. 46.

L. Roșca: *Deseori mă gândesc la nevoia de a oferi repere celor care vor să schimbe ceva în bine viața asta. Revenind la Eminescu mă gândesc la preocuparea permanentă care se desprinde din scrisul lui, din viața lui în acest sens. Eminescu a militat pentru caractere, pentru spirite viguroase, pentru angajamentul într-o bătălie inegală și poate de aceea mai frumoasă.*

Pr. Mina: *Eu am scris, la sugestia Mitropolitului Daniel, o carte reprezentând un ghid pentru tinerii care doresc să-și descopere vocația pentru viața monahală. Vreau să scot în evidență faptul că cel ce a descoperit în sine puterea sufletească, religiozitate și moralitate, acela are vocație pentru viața monahală și clericală. Tot așa e și pentru cei care se preocupă de politică. Ei au nevoie de multă carte, dar nu mai puțin și de forța interioară. Intellectul presupune cunoștințe, nu neapărat și trăiri, pentru că moralitatea și religiozitatea sunt legate de facultățile inimii.*

Th. Codreanu: *Eminescu spunea că la noi inteligențe sunt foarte multe, dar caracterele sunt foarte rare. Tot el spunea că „nu e carte să înveți/ Ca viața să aibă preț, / Ci trăiește, chinuiește/ Și de toate pătimește, / și ai s-auzi cum iarba crește”. Or, a trăi, a pătimi înseamnă, într-adevăr, a cunoaște adevărul. El mai spunea că „eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om”, or, inima de om stă în tradiția isihasmului românesc, despre care părintele Mina a scris multe în ultima vreme. [...] (**Dumnezeu ne dă niște porunci...**, p. 48-49).*

260. *Theodor Codreanu: „Ce înseamnă Eminescu azi? Am putea decide în extreme: totul sau nimic...” // Interviuurile „Bucovinei literare”. 1990—2010. — Suceava, 2011. — P. 271-278. — Dialog: Constantin Arcu — Theodor Codreanu Direcții de discuție: alternanța proză-critică literară, exegezele eminesciene, bacovianismul, eseul despre Cezar Ivănescu, noua paradigmă culturală transmodernismul, întoarcerea la proză, genurile aforistic și epigramistic, problema Basarabiei, monografia despre Grigore Vieru, scriitorul și provincia, prostia imitativă și cleptocrația la români. (Th. Codreanu, foto) ; Bucovina lit. — 2006. — Nr. 11/12.*

C. Arcu: *Următoarele volume, într-adevăr, v-au consacrat ca eminescolog de prestigiu. Mă refer la **Dubla sacrificare a lui Eminescu** (1997), apărută în mai multe ediții, **Controverse eminesciene** (2000), **Mitul Eminescu** (2004), volume premiate și apreciate de specialiști. Vă rog să precizați pentru cititorii noștri, la ce „sacrificare” vă referiți? Care sunt „controversele” vizate de volumul dumneavoastră? Ce înseamnă Eminescu azi?*

Th. Codreanu: *[...]Ce înseamnă Eminescu azi? Am putea decide în extreme: totul sau nimic. Totul, dacă acest neam va mai găsi în el suficiente energii ca să facă istorie în „postistorie”, și nimic, dacă va continua să meargă pe drumul dispariției, opțiune pe care elitele politice și culturale par s-o fi luat, de vreo șaisprezece ani încoace, desăvârșind ceea ce a distrus comunismul. Intrarea de jure în Uniunea Europeană va fi marea probă de încercare a poporului român. În secolul trecut, neamul nostru a trăit două epocale provocări: Marea Unire de la 1918, care deschidea „zări împărătești”, cum le-ar fi spus L. Blaga, și 23 august 1944, care a deschis violent o schimonosire prematură a ființei românești și din care, treziți parțial, românii au încercat să iasă în 1989. Fără nicio șansă cu elitele care ne-au condus până în anul de grație 2006. Acum nu ne-a mai rămas decât întrebarea: Quo vadis? E întrebarea celei de-a treia provocări din ultima sută de ani (p. 271-273).*

E. CORESPONDENȚĂ LITERARĂ. AUTOGRAFE

261. **O scrisoare de la Theodor Codreanu** // Ivănescu Cezar. *La Baaad : poeme.* — București, 1996. — P. 453. — Postfața lui Th. Codreanu la *Cezar Ivănescu și „teroarea istoriei“* (un amplu studiu despre personalitatea și poezia ivănesciană) este precedată de o scrisoare a acestuia din 20 noiembrie 1989, Huși.

Îmi dau seama că acest cuvânt Doina este cheia înțelegerii poeziei domniei tale și că, din acest punct de vedere, ești cel mai insolit „exeget“ al Doinei eminesciene. Cezar Ivănescu, încep să descifrez în lirica dumitale pe poetul național de azi, în sensul cel mai de sus al cuvântului, în vreme ce de vreo patru decenii încoace poeți nu lipsiți de talent s-au substituit condiției de poet național — de la Mihai Beniuc și Adrian Păunescu până la Ioan Alexandru. Spun asta și îndemnat de Doina (Tatăl meu Rusia).

262. **O scrisoare a lui George Munteanu la lectura ediției a doua** // Codreanu Theodor. *Dubla sacrificare a lui Eminescu.* — Ch., 1999. — P. 210-212. — Ediția a treia, revăzută și adăugită cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Impresii critice în urma lecturii cărții lui Th. Codreanu *Dubla sacrificare...* (1999). Scrisoarea este datată: „București : 11 iulie 1999“ și anexată volumului, cu precizarea: *În loc de postfață.*

Cartea dumneata este extraordinară și, de aceea, e dintre cele care vor rămâne. Iar aceasta nu e numai din pricină că mânuiești cu dezinvoltură o materie atât de fierbinte, cum e aceea oferită de antieminescieni și căsăpirea lor cu o fioroasă onctuozitate, — după cum e și în firea lucrurilor s-o faci un purtător de condei ca al dumneata. Superioară, excepțională e metoda de investigație, cu cele două tășuri ca ale lăncii lui Ahile: „dublul referențial“, „construcția — deconstrucția“. Cu alte cuvinte, nu numai îi „demolezi“ pe pseudo-„demolatori“, ci pui altceva bun, valid în loc; condiție inalienabilă a oricărei construcții trainice. O faci cu perfectă obiectivitate, cu eleganță a mânuirii și numirii argumentelor, — în atât de izbitor contrast cu primitivitatea „dilematiştilor“ și a... ejusdem farinae. După cât mă pricep, găsesc că ai dreptate în majoritatea zdoritoare a problemelor ce erau de discutat. Subiectiv vorbind, m-a impresionat în chip particular discutarea tratamentului la care supune Eminescu cuvintele (p. 210).

263. **Trif Pleșa, Ion. Contrajurnalul de la Berești.** — Galați : Ed. Scorpion, 2003. — Includerea în jurnal a cinci scrisori expediate autorului de către Th. Codreanu, datând din anii 1997 și 1998 ; Prutul. — 2003. — Nr 12.

Huși, 23 februarie 1998. [...] Eseul despre Noica a trezit mari pasiuni în capitală. N-a plăcut tuturor. Al. George mi-a dat o replică pe o întreață pagină, cam pe deasupra lucrurilor. Asupra lui C. Stănescu s-au făcut presiuni spre a nu mai fi publicat în perioada următoare. Așa se face că un articol cu problematică apropiată (Românii în insectar) a fost refuzat „cu eleganță“ (Th. Codreanu, p. 65).

264. **Theodor Codreanu către C.D. Zeletin** // *Omagiu C.D. Zeletin — 70 / Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bacău, Centrul Internațional de Cultură și Arte „George Apostu“.* — Bacău, 2005. — Din conț. : [P. 148 : cap. *Crestomație*. Capitolul cuprinde scrisori din „arhiva C.D. Zeletin“. Epistola reprodușă are datarea „Huși, 5 decembrie 1981“, după ce Th. Codreanu primise exemplarul *Lirica franceză modernă* (traducător C.D. Zeletin)].

Nici nu știu ce să admir mai întâi — acuratețea limbii, fidelitatea față de spiritul poezilor traduși sau forța lirică ce impregnează textele, confirmându-ne că e vorba de mari poeți,

consonând cu cea mai adâncă vibrație poetică a traducătorului și poetului deopotrivă care sunteți. *Cultura română trebuie să vă fie recunoscătoare* (p. 148).

265. **Tudor Nedelcea: 60 de ani.** — Craiova : Fundația „Scrisul Românesc”, 2005. — Din conț. : [P. 131 : Scrisoare amicală, olografă, a lui Th. Codreanu către T. Nedelcea, datată: „Huși, 25 ian. 2002”. De asemenea, o reproducere a autografului de pe vol. *Caragiale — abisal* (2003)].

Am început noul an foarte aglomerat, iar sănătatea tot începe să scârțâie și randamentul să scadă, dat fiind faptul că trebuie să ne împărțim timpul între scris, slujbă și familie.

266. **Ion Alex. Angheluș către C.D Zeletin // C.D. Zeletin — 75.** — Bârlad : Ed. Sfera, 2010. — P. 515-517. — Cap. *Miscelaneu*. Crestomația alcătuită de Elena Monu, drept omagiu adus, la aniversare, Președintelui de onoare al Academiei Bârlădene, cuprinde pagini de corespondență. În scrisoarea reprodusă, datată „Huși, 3 mai 1978”, poetul I. Alex. Angheluș, amintește de „amicul comun Theo Codreanu”, care era martorul angajării la „o scriere mamut, intitulată *Poezia română (nu românească!) în secolul al XX-lea. Avatarii estetice*”.

267. **Lumea cărților.** — Iași : Ed. PIM, 2010. — Din conț. : [P. 36-39 : cap. *Mărturii peste timp*, volum editat de Bibl. Municipală „Mihai Ralea” din Huși. Reproducerea a 16 dedicații-autografe, notate pe cărțile personale dăruite bibliotecii ori dăruite altor persoane].

*Bibliotecii orașenești Huși, care va trebui să poarte un nume ilustru, în semn de omagiu pentru forța culturală pe care o reprezintă în „orașul dintre vii”. [Autograful autorului]. Huși, 19 ian. 1993. (Pe pagina de titlu a vol. *Modelul ontologic eminescian*, 1992).*

[P. 138-173 : cap. *Înscrieri memorabile* : Th. Codreanu — menționat în impresiile notate de diferite personalități ale culturii românești în „Cartea de onoare” a bibliotecii, atunci când au participat la activități ori au vizitat instituția].

Nicolae Rusu: Am trecut de mai multe ori prin Huși [...]. Fericita ocazie mi-a prilejuit-o distinsul om de cultură, „cel ce învață și pentru alții”, eminescologul și prozatorul Theodor Codreanu care și-a adunat prietenii și cititorii săi în împărăția cărților — Biblioteca „M. Ralea”. De la această întâlnire mi-am dat seama că Theodor Codreanu, om al cărților, este un Manole al Hușilor, un meșter care se zidește pe sine nu doar în istoria acestui oraș, ci și în întreaga cultură română. [Autograf]. 7 iunie 2003 (p. 160-161).

F. REFERINȚE CRITICE DESPRE THEODOR CODREANU

a. În lucrări de critică și istorie literară, eseuri, cronici, referințe critice, cercetare monografică, evocări, memorialistică

268. **Munteanu, George.** *În loc de introducere: trei tipuri de lectură // Eminescu și eminescianismul.* — București, 1987. — *passim.* — (Seria „Universitas”). — Analiza amplă a tipurilor de lectură (textuală, contextuală și labirintică) și de interpretare hermeneutică a creației eminesciene, pe baza studiilor critice apărute. Th. Codreanu, apreciat în exegeza criticului universitar ca unul din-

tre cei care pot descifra textele eminesciene în varianta tipului de „lectură contextuală“, construit în Eminescu — *Dialectica stilului* (1984) ; Steaua. — 1987. — Nr 1. — Cu titlul *Trei tipuri de lectură*.

Oricum, dintre mai noii cititori avizați ai operei eminesciene, cel care face figură aparte — în atare înțeles — prin iscusința contextualizantă a felului de a descifra textele marelui poet (modurile de lectură subsecvente, metodele vin după) este Theodor Codreanu. Capitole ca Al șaselea cerc dialectic. Labirintul de oglinzi din înnoitoarea sa carte Eminescu — Dialectica stilului (1984), dar și oricare altele, frapază pagină de pagină prin imprevizibilul relaționărilor ce dau mereu de gândit, ele putând fi uneori discutabile, însă niciodată incompetente și plate. Cine citește astfel și își împărtășește pe calea scrisului modul de lectură, e citit — la rândul-i — cu o trezie a spiritului și ea neîntrerupt roditoare de gânduri neponcife (p. 14-15).

269. **Marcus, Solomon.** *Invenție și descoperire.* — București, 1989. — Din conț. : [P. 208-210 : cap. *Eminescu — orizontul matematic*; P. 210-214 : subcap. *Viziunea cosmogonică* ; subcap. *Haosul în reprezentarea eminesciană*. Eseri științifice despre intuițiile poetice ale lui Eminescu privind geneza și stingerea, statutul universului și al vieții, dar diferit al temporalității].

Poezia lui Eminescu este în mod vizibil dominată de imaginarul nocturn. Dacă însă asociem cunoașterea științifică imaginarului diurn și cunoașterii în succesiune, lăsând cunoașterea artistică în zona simultaneității, atunci trebuie să ne grăbim să adăugăm, așa cum face Th. Codreanu (op. cit.¹⁸, p. 48), că „cea mai înaintată parte a gândirii contemporane tinde a atenua pe cât posibil artificiala opoziție dintre științe și arte“. Cunoașterea în succesiune este de fapt cunoașterea secvențială, aflată sub controlul emisferei cerebrale stângi și al raționamentelor în etape rigurose ordonate. Era acest tip de cunoaștere în eclipsă la Eminescu? Nicidecum... (p. 210).

*Rămâne atunci manipularea temporalității, la care ne-am referit de câteva ori până aici. Th. Codreanu (op. cit.¹⁹, p. 49) aduce în discuție următoarea reflecție eminesciană: „Reprezentăția e un ghem, absolut unul și simultan. Resfirarea acestui ghem e timpul și experiența. Sau și un fuor din care torcem firul timpului văzând numai astfel ce conține. Din nefericire, atât torsul cât și fuiorul țin într-una. Cine poate privi fuiorul abstrăgând de la tors are predispoziție filozofică“. Pentru a se sublinia convergența acestui mod de a vedea cu cel relativist, este invocat un citat semnificativ din Louis de Broglie; acesta ne amintește că Einstein imagina un univers în care „tot ce pentru noi constituie trecutul, prezentul, viitorul alcătuiește un bloc și întreg ansamblul de evenimente succesive (din punctul nostru de vedere) care constituie existența unei particule materiale este reprezentat de o linie. Fiecare observator, prin scurgerea timpului său, descoperă, ca să spunem așa, noi porțiuni ale spațiului-timp care îi apar ca aspecte succesive ale universului material, deși în realitate ansamblul evenimentelor care constituie spațiu-timp există încă înainte de a fi cunoscut“. Codreanu observă cu justețe că ghemul, fuiorul lui Eminescu sunt blocul la care se referă De Broglie, iar „scurgerea timpului său“ se asociază cu referința eminesciană: „Resfirarea acestui ghem e timpul și — experiența“. Este invocată și o reflecție în același sens din *Sărmanul Dionis* (p. 212-213).*

270. **Piru, Al.** *Armonia eminesciană* : Coment. critice pentru studiul lui Th. Codreanu *Eminescu — Dialectica stilului*. Cartea Românească, 1984 // Critici și metode. — București, 1989. — P. 66-68 ; Flacăra. — 1985. — Nr 24.

Deși rareori se fac valorizări, ar fi nedrept să se spună că nu întâlnim la Theodor Co-

18 Trimitere la *Eminescu — Dialectica stilului*, 1984.

19 *Ibidem*.

dreanu analize, interpretări, observații și explicări uneori ingenioase și pertinente. De pildă, interpretările poemei *Luceafărul*. Ni se spune că ieșirea din sine a stelei-Luceafăr cu dragoste echivalează cu o geneză cosmică, că întrupările lui Hyperion sunt fapte de expansiune a universului, „degradare energetică prin aspirație la viața efemeră, dar totodată apropiere de simetria perfectă a substanței transcendente“, dragostea fiind cea mai înaltă formă de reactualizare a simetriei totale, a simetriei între cosmic și uman. Însă Hyperion e numai stea, pe când Cătălina numai om, femeie. Cătălina, muritoare, nu accede la nemurire. E diferența de a înțelege dragostea ca fenomen, contingentă, și ca idee, transcendentă. Aș zice că Eminescu rămâne în această antinomie, nu tinde la armonia contrariilor, la o viziune simultaneistă a lumii, cum crede Theodor Codreanu (p. 67-68).

271. **Ștefan, I.M.** *Eminescu și universul științei*. — Iași : Ed. Junimea, 1989. — Comentarii critice privind opiniile lui Th. Codreanu despre ideile prelativiste ale poetului, afinitatea între Eminescu și Einstein, exprimate în *Eminescu — Dialectica stilului* (1984) ; Magazin. — 1987. — Nr 2/3.

Deși apreciem [...] unele idei din eseu publicat în 1984 de Theodor Codreanu, **Eminecu. Dialectica stilului**, cu observații câteodată pătrunzătoare, nu putem fi în niciun caz de acord cu aserțiunea sa: „Între Kant și Einstein, Eminescu este o punte de legătură“. Eminescu a înțeles natura, Universul și legile lui ca puțin alții, dar n-a pretins să fie om de știință și nicio verigă în elaborarea unor teorii științifice (p. 36).

272. **Cimpoi, Mihai.** *Theodor Codreanu: Hyperion și provocarea științei : Căderea în sus a Luceafărului*. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1993. — Din conț.: [P. 213-216 : cap. *Drumurile în cruce ale eminescologiei* : Considerații critice la exegeza lui Th. Codreanu *Eminescu — Dialectica stilului* (1984). Basarabia. — 1993. — Nr 7.

De aceea, Theodor Codreanu se vede îndreptățit să-l proiecteze pe Eminescu, fără ezitări deosebite, în lumina rezultatelor științifice ale secolului nostru. Meritul eminescologului de formație nouă, „scientistă“ este acela de a vedea un Eminescu dincolo de romantism, ceea ce-l determină să-i analogizeze poetica cu poeticile moderne și postmoderne și de a concepe eminescianismul ca pe ceva mai mult decât se află asimilat în organismul-spiritual eminescian. Este deci un dincolo-de-Eminescu ce-l depășește vizibil pe Eminescu însuși. Și cum n-ar fi, din moment ce el repune în discuție toate legile universului, inclusiv cele ale limbajului, asemenea personalităților de vârf ale culturii (și științei, ca o componentă a acesteia) universale: Confucius, Platon, Dante, Newton, Kant, Einstein? (p. 214).

273. **Tiutiuca, Dumitru.** *Hierogamia*: [în discuția despre simbioza cosmică a elementelor în poezia lui Eminescu, D. Tiutiuca evidențiază seriile de limbaje și sublimbaje diferențiate de Th. Codreanu în *Eminescu. Dialectica stilului* (1984)] // *Mihai Eminescu: Cumpănirea întru Archaeus*. — Galați, 1993. — P. 105.

Într-o incitantă carte a lui Th. Codreanu, am regăsit nominalizate, de exemplu, mai multe serii de sublimbaje. Mai întâi, limbajele politicului, patriotismului, presei, învățământului, științei și filosofiei, actorilor, religiei, iubirii, monden, toate așezate sub semnul „degradării Cuvântului“, ca limbaje ale Naturii, printre care aflăm plânsul, șoapta, suspinul, murmurul, freamătul, strigătul, sărutul etc. Dar toate aceste „sub-limbaje“ ale Naturii se verifică în totalitate și ca „sublimbaje“ ale Îndrăgostiților (p. 105).

274. **Cubleșan, Constantin.** *Modelul ontologic (Theodor Codreanu) // Eminescu în conștiința critică*. — București, 1994. — Din conț.: [P. 88-92 : Cap. *Exegeza operei*. Comentarii critice la cartea *Modelul ontologic eminescian* (1992), în

care Th. Codreanu reliefează esența doctrinei estetice și politice eminesciene].

Theodor Codreanu face apel la ansamblul de referiri filosofice — din manuscrise ca și din opera tipărită — reliefând apetitul pentru informarea de ansamblu al lui Eminescu și mai ales preocuparea acestuia „pentru a fi capabil să recucerească adevărul original al ființei“ pe de-o parte, iar pe de alta încercând „să interpreteze istoria filosofiei din interiorul propriei ontologii (p. 90).

[...]meritul lui Theodor Codreanu este acela de a ști să urmărească firul exact al unei demonstrații de concepție filosofică la Eminescu, punând-o în acord cu marile idei despre lume și creație ce fecundau la ora aceea universalitatea, demonstrând marea individualitate și personalitatea de geniu a scriitorului, a cărui operă încheată sau rămasă doar în ciornă e departe de a-și fi secătuit revelațiile de profunzime (p. 92).

275. **Munteanu, George.** [Aprecieri critice] // Theodor Codreanu. *Provocarea valorilor.* — Galați, 1997. — P. 4-a a cop.

Theodor Codreanu e un autor pe de-a-ntregul format: cultura sa este excepțională, cu deschideri inter- și pluridisciplinare cum la puțini confrăți din generația respectivă (dar nu numai) se pot observa; instrumentele de lucru (de la așa-numita „metodologie“, până la ansamblul și detaliile de ordin comunicațional) au ceea ce în bunul limbaj vechi se chema proprietate, iar în cel mai nou — funcționalitate.

276. **Papu, Edgar.** [Aprecieri critice — secvență selectată din prefața *Un gânditor aforistic*, în *Fragmentele lui Lamparia*] // Theodor Codreanu. *Provocarea valorilor.* — Galați, 1997. — P. a 4-a a cop.

277. **Filipciuc, Ion.** *Înspre alt Eminescu.* — Timișoara : Augusta, 1999. — P. 94-97. — (Col. „Noi și clasicii“). — Considerații critice privind dezbaterăa unei perioade controversate din viața poetului în cartea lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997) ; Bucovina lit. — 1998. — Nr 9.

Citind și recitind cartea prof. Theodor Codreanu, Dubla sacrificare a lui Eminescu (Ed. „Macarie“, Târgoviște, 1997), încerc un sentiment ciudat, o stare de neliniște amestecată cu bucuria descoperirii unui făgaș neașteptat și nebănuit, la care se adaugă abia o firavă dumerire asupra modului cum și-a sfârșit viața poetul Mihail Eminescu, mod parcă prea logic justificat și explicat în termenii biografiilor semnate de G. Călinescu, George Munteanu, Petru Rezuș și alții. [...] Dubla sacrificare... se înscrie în rândul altor cărți punând în discuție momente controversate din viața lui Eminescu și Theodor Codreanu își face curaj să tragă încă mai apăsat concluzia că poetul a fost, începând cu ziua de 28 iunie 1883, victima angrenajelor politice din epocă și că eforturile prietenilor „s-au canalizat spre a salva poetul“, dar „nimeni n-a părut dispus să înțeleagă că poetul nu putea fi salvat decât împreună cu ziaristul“ (p. 94).

278. **Cubleșan, Constantin.** *Dubla sacrificare a poetului* (Theodor Codreanu) // *Eminescu în orizontul criticii.* — Pitești ; Brașov ; Cluj-Napoca, 2000. — P. 100-106. — (Col. „Deschideri“, seria „Universitas“). — Cap. Exegeza operei : comentarii critice la cartea *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), pe care o înscrie în seria altor cărți (N. Georgescu, O. Vuia) despre dosarul privind boala și moartea Poetului.

Iată că o nouă carte, datorată unui alt reputat eminescolog, Theodor Codreanu — Dubla sacrificare a lui Eminescu, vine acum să adauge acestor depoziții o autentică... pledoarie la bară în favoarea cauzei lui Eminescu, încercând o interpretare critică a datelor pe care cei doi autori, și nu numai ei, le pun în discuție, văzând totul într-un halou politic amplu, încadrând

activitatea primului redactor de la „Timpul“ în dinamica bătăliilor de epocă pentru unitatea și susținerea nevoii de unitate a românilor într-un stat puternic național (p. 103).

Cele două studii ample ale lui Theodor Codreanu ce alcătuiesc sumarul volumului **Dubla sacrificare a lui Eminescu** angajează o polemică deschisă în actualitate cu cei cărora ideea națională, ilustrată de opera poetică și publicistică a lui M. Eminescu, li se pare o piedică în procesul de integrare europeană a României. O concepție, de altfel, și o atitudine pe cât de falsă pe atât de periculoasă pentru însăși condiția ființei noastre naționale... (p. 106).

279. **Lupu, Gheorghe.** *Moartea civilă a lui Eminescu // Eminescu — 150 / Inspectoratul Școlar Suceava, 2000. — P. 47-57. — Volumul cuprinde lucrări prezentate la sesiunile științifice, organizate pe 14-15 ianuarie 2000, în cadrul „Anului Eminescu“.* Gh. Lupu, propune spre dezbateră acest subiect controversat și aflat în cercetarea eminescologilor, concentrându-și expunerea asupra studiilor lui Ovidiu Vuia (*Misterul morții lui Eminescu*, 1996) și Th. Codreanu (*Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1997), invocându-i pe N. Georgescu (*A doua viață a lui Eminescu*, 1994) și Ion Filipciuc (*Înspre alt Eminescu*, 1999); Basarabia lit. — 2000. — Nr. 2/3, 5/6.

Cercetătorul profită loial și declarat de ascendentul temporal și documentar al acestora, aducând noi dovezi, într-o interpretare originală și alertă. Intensitatea excepțională a ideilor născute dintr-un temperament cu inducții pamfletare, dar totdeauna între parametrii rigorii și argumentelor, coroborează evenimente și personaje aparent disjuncte, într-o construcție perfect unitară. Prezentarea și problematizarea faptelor au caracter filmic se dezvoltă contrapunctiv, captivând și printr-un agreabil stil colocvial. Preluând aserțiunea lui N. Georgescu că eminescologia suferă de lipsa interpretării critice a izvoarelor arhivistice, Theodor Codreanu constată cu tristețe că încă nu există o instituție națională, fie o catedră universitară, fie o altă formulă destinată exclusiv lui Eminescu, așa cum alte țări procedează cu personalitățile lor reprezentative. Cultul lui Eminescu rezidă mai degrabă în întreținerea, și aceea cu intermitențe, a unui climat abstract, fără activitate concretă, întrucât niciodată Eminescu „n-a devenit o instituție culturală a statului român“, deși el este creatorul doctrinei noastre naționale (p. 54).

280. **Munteanu, Ștefan.** *Theodor Codreanu și ontologia eminesciană // Fulgurații eminescologice. — Bacău, 2000. — P. 167-193. — Considerații critice asupra exegezei lui Th. Codreanu — Modelul ontologic eminescian, 1992 (problema filosofică a arheului, categoria „coincidenței contrariilor“, conceptul de „diferență ontologică“ etc.*

Deși se vorbește de eminescianism ca adevărată dimensiune a spiritului, totuși înțelegerea gândului filosofic eminescian nu pare a fi încheiată, cu toate acumulările succesive, datorate mai multor generații de cercetători. Altfel spus, descifrarea filosofiei lui Eminescu a fost și rămâne încă o problemă complexă care, ca orice problemă, va putea fi soluționată numai în măsura în care este bine pusă. Or, în istoria cercetărilor eminescologice întâlnim des abateri de la această cerință.

Întâlnim însă și situații fericite, precum cea oferită de Theodor Codreanu în lucrarea **Modelul ontologic eminescian**, apărută la Galați: Ed. Porto-Franco, 1992. [...] Oricum, la capătul lecturii acestei cărți nevalorificate încă, scrisă de un autor mai mult invidiat decât înțeles, simt nevoia să mărturisesc gândul că am descoperit un mare și curajos cărturar, cu temeinice porniri dinspre filozofie către literatură, știință și civilizație (p. 167).

281. **Nedelcea, Tudor.** *Eminescu și cugetarea sacră. — Ed. a 2-a augmentată. — Craiova: Fundația „Scrisul Românesc“, 2000. — 183 p. — Din conț.: [P. 5-69:*

Pentru eseu asupra creației eminesciene de spirit religios T. Nedelcea face trimiteri și aduce argumente din studiile eminescologilor, referitor la Th. Codreanu, autorul valorifică opinii din exegeza *Modelul ontologic eminescian* (1992) și din art. *Eminescu și erosul divin*; Steaua. — 1999. — Nr 5.

Fin observator al „spațiului sacru“ la Eminescu și al ontologiei eminesciene, Theodor Codreanu decodifică sensul „căderii în sus“ a Luceafărului: „Hyperion, pătrunzând în prezența-absență a ființei, aude vocea Demiurgului, care e vocea Ființei sau „ureche a gândirii“. De aici dedublarea Luceafăr / Hyperion, posibilă ca „reducție fenomenologică“, eul empiric fiind pus între paranteze pentru cel pur²⁰ (p. 40-41).

282. **Pastuh-Cubolteanu, Vitalie.** *Dubla sacrificare a lui Eminescu // Dangăt peste iarnă.* — Ch., 2000. — P. 17-28. — Prezentarea principalelor idei din studiul lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1997 ; Lit. și arta. — 1999. — 10 iun. ; Glasul Națiunii. — 1999. — 14 iul.

În realitate, biografiile lui Eminescu sunt mai mult sau mai puțin convenționale. De mult se simte necesitatea interpretării critice a izvoarelor biografice. Îndeosebi este deformantă imaginea oficială despre anii de boală ai poetului. La restabilirea tabloului veridic al ultimilor șase ani de viață ai lui Eminescu au lucrat câțiva cercetători, printre ei N. Georgescu, O. Vuia și Th. Codreanu [...]. Dezvelind reala față a evenimentelor, Th. Codreanu scrie cu durere reținută. Pentru a scrie o asemenea carte, trebuie să-ți iubești mult poporul, să fii cu adevărat sensibil la durerile lui și să ai mult curaj (p. 17).

283. **Pracsiu, Teodor.** *Maturitatea criticului // Oglinzi paralele (Eseuri, dialoguri, cronici, recenzii): cap. Acolade critice.* — Vaslui, 2000. — P. 107-114. — Cronică literară pentru volumul de eseuri *Provocarea valorilor* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1997 ; Apollo. — 1997. — Nr 5.

Provocarea valorilor este o carte elaborată, scrisă pe îndelete, prin adăugări atente ale studiilor publicate în presa literară de-a lungul anilor, prin decantări, selecție și organizare arhitectonică riguroasă a întregului material. Analizele critice sunt consacrate unei constelații strălucite de scriitori clasici și moderni (Eminescu, Maiorescu, Creangă, Caragiale, Bacovia...) (p. 108).

Am produs această feerie de citate pentru a demonstra cu argumente peremptorii maturitatea criticului. Aflat la zenit, Theodor Codreanu se arată fascinat de spectacolul ideilor critice, descoperind în opera literară filonul aurifer, pe care îl pune în evidență cu o fervoare nedisimulată, cu o pasiune sinceră și definitivă. Provocarea valorilor confirmă vocația unui critic literar important al zilelor noastre (p. 114).

284. **Crihană, Marcel.** „*Dubla sacrificare a lui Eminescu*“ // *Scrieri despre Mihai Eminescu.* — Târgoviște, 2001. — (Col. „Biblioteca critică“). — P. 19-23. — Marginalii critice la cartea lui Th. Codreanu, pe care M. Crihană o rezumă, exprimându-și aserțiunea pentru opiniile eminescologului ; Fotocopertă.

Pe lângă argumentația ei vrednică de orice apreciere pozitivă (bazată pe zeci de probe convingătoare), cartea lui Theodor Codreanu este un foarte oportun semn de alarmă: cu-prinși de febra tranziției — care se face, cum știm, cu sacrificii supravegheate strict de către forurile internaționale specializate în „operații“ de acest gen —, să nu uităm, sub nicio formă, o propoziție eminesciană fără nimic „protocronic“, fascist sau comunist într-însa: „Suntem români și punctum!“ (p. 22-23).

285. **Cubleșan, Constantin.** *Dubla sacrificare (Theodor Codreanu) // Eminescu în oglinzile criticii.* — Cluj-Napoca, 2001. — P. 58-61. — (Col. „Discobolul“). —

20 Cf. *Modelul ontologic eminescian* (1992), p. 46.

Cap. Opera. Coordonate ideatice: comentarii critice pentru ediția a treia, revăzută și adăugită — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999), cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Buşulenga.

Textul revăzut al cărții lui Theodor Codreanu aduce în discuție, cu numeroase argumente, demonstrarea cabalei împotriva lui Eminescu, până în zilele noastre, autorul dovedindu-se un fin analist al sensurilor subtextuale ale atâtor comentarii tendențioase, abil restaurator al conexiunilor în istorie a diverselor fapte aparent fără importanță, a intervențiilor iezuite ale falșilor apărători ai eminescianismului etc., probând întru totul un stil tăios, o atitudine fără complexe a unui critic polemic până la desființarea adversarului, și mai ales un istoric literar bun cititor de documente, un perspicace interpret al informațiilor de orice fel, ce face din acest eminescolog un redevabil apărător, în fond, al ideii de naționalitate (p. 60).

Dubla sacrificare a lui Eminescu de Theodor Codreanu este una din cărțile cele mai incitante care s-au scris în ultima vreme pe tema receptării în actualitate a operei (și vieții) marelui poet (p. 61).

286. **Barbu, Marian.** Șirul natural al eminescologilor // *Trăind printre cărți*. — Petroșani, 2002. — Vol. 2. — P. 355-358. — Marginalii critice despre opera și creația lui Mihai Eminescu. Focalizare critică asupra volumului *Controverse eminesciene* (2000).

Deși numitorul comun al cărții îl constituie Opera și Omul Eminescu, desfolierea critică a instanțelor acestora se arată biruitoare. O parte din foiletonistica părții I se ocupă de imaginea lui Eminescu ca om, cu preocupări adânci în cunoașterea universului, a preocupărilor fundamentale pentru cuvânt, de explicarea armoniei eminesciene, a gânditorului în postură de teoretician al macro- și microuniversului, a lui Eminescu, sincer interesat de soarta învățământului și a culturii în genere.

Mi s-au părut extrem de ingenioase repunerile pe rol ale unor chestiuni controversate privind: ontologia arheității (aș zice model de dezbatere specializată, pornind de la manuscris, până la interpretii de ieri și deviatorii de azi); simultaneitatea dinamică (p. 356).

*Partea a II-a a cărții — **Eminescologie** — se ocupă cu precădere de 23 de autori profilați întru eminescologie (de la Călinescu și Mircea Eliade, până la Mihai Cimpoi, Ilie Bădescu, Constantin Cubleșan) și de câteva ingenioase antologii, alcătuite de cunoscuții D. Vatamaniuc (1) și Tudor Nedelcea (5).*

Nici de data aceasta, în partea a doua a cărții, Theodor Codreanu nu renunță la metoda sa de asalt critic. Adică — a) o poziționare a subiectului, în limitele preopinentului; b) o incursiune în chestiune dacă ea a mai cunoscut alți subiecți; c) o reliefare a noutății, acolo unde este!; d) evaluarea clară din partea cronicarului. Fiind scoase fisurile, lanțul se slăbește, iar Codreanu ori îl rupe definitiv, ori propune o retopire a materialului în tipare mai solide, dacă perspectiva o admite.

În ceea ce ne privește, nu putem să acceptăm decât procedura aleasă (p. 358).

287. **Bogdănescu, Simion.** Prozator și poet de idei // Bogdănescu Simion. *Spic de idei*. — Iași, 2002. — P.130-133. — Comentarii critice pentru romanul *Varvarienii* (1998) ; *Bârladul*. — 1998. — Nr 1; *Convorbiri lit.* — 1999. — Nr 8.

În multe pagini se arată a fi nu numai un original și strălucit prozator, ci și un poet de idei, hrănit de filosofia veacului (Nietzsche, Husserl, Heidegger), lovinescian deci, de acel spirit al veacului (Zeitgeist) și de aici stilul nobil, intelectual, în genere, de cea mai atractivă calitate și claritate a expresiei, ceea ce denotă că nu și-a pierdut nici vocația aforistică (p. 132-133).

288. **Georgescu, Nicolae.** *Moartea antumă a lui Eminescu. 1883—1889*. — Ch.: Cartier, 2002. — 304 p. — Referințe tematice despre destinul dramatic al lui Eminescu (Th. Codreanu. *Dubla sacrificare...*) din ultimii 6 ani de viață.

S-a ivit, iată, această teorie a distinsului intelectual care este dl Theodor Codreanu și care vorbește de dubla sacrificare a lui Eminescu. Se deschid părții largi pentru căutarea informației și, mai ales, pentru reconfigurarea celei care există. [...]; noi nu-l sacrificăm pe Eminescu — ci ni-l sacrificăm — și acest lucru cred că îl facem continuu, generație de generație. Iată sensul în care s-ar putea discuta despre provocarea dlui Theodor Codreanu în cultura română (p. 7-8).

289. **Lefter, Ion Bogdan.** Fiziologii și pamflete // *Primii postmoderni: „Școala de la Târgoviște“*. — Pitești, 2003. — P. 178-184. — Observații critice (organizate în 4 secvențe textuale) despre opera postumă a lui Costache Olăreanu *De la Abulius la Zotta. Portrete contemporane*, ediție îngrijită de Constantin D. Donose, cu o postfață de Th. Codreanu. Iași : Timpul, 2000 ; Observator cultural. — 2001. — Nr 50.

Dacă privim cartea mai îndeaproape, încep problemele. În primul rând, Nota semnată de C. Donose nu conține informații și explicații privitoare la îngrijirea textului, obligatorii într-o ediție postumă. Apoi, nu editorul, ci postfațatorul (!) comunică faptul că au fost reintroduse în text o serie de secvențe extrase în prealabil. (În paranteză fie spus, ultimul, Theodor Codreanu, care s-a „remarcat“ în ultimii ani în corul apărătorilor patrioți ai „blasfemiilor anti-eminesciene“ gen „Dilema“, joacă acum în rol de „filo-târgoviștean“!?!...)

290. **Zbârnciog, Vlad.** „Spre un nou Eminescu“ // Zbârnciog Vlad. *Mihai Cimpoi sau despre dreapta cumpănă românească*. — Ch., 2003. — P. 142-155. — Studiu critic despre demersurile critice ale lui Mihai Cimpoi privind cercetarea eminesciană, contextualizare în care sunt explorate corelații ideatice cu ale altor eminescologi: N. Georgescu, Th. Codreanu, C. Cubleşan, S. Paleologu-Matta, Irina Petraș ș.a. Marginalii critice pentru dialogurile criticului Mihai Cimpoi — *Spre un nou Eminescu* (1999, 2000), context în care este menționată convorbirea exegetului cu eminescologul Th. Codreanu. — Vlad Zbârnciog, *Eminescu — eternă statuie a spiritului*. Iași : Princeps Edit, 2008. p. 167-183.

*Convorbirea cu Th. Codreanu este axată pe mai multe aspecte ale geniului eminescian, unul dintre ele fiind afinitatea de gândire dintre Eminescu și Platon, dar și actul critic (volumul **Eminescu — Dialectica stilului**); unitatea existenței materiale și sufletească a lui Eminescu atât în poezie cât și în ziaristică; unitatea de gândire a poetului, cele două valori importante în cercetarea universalității lui Eminescu, raportul Eminescu — Einstein, ambele personalități înzestrate cu aceeași forță de percepție a lumii și universului. Mari deschizători de drumuri: unul în poezie, celălalt în matematici [...] (p. 149).*

291. **Parfene, Constantin.** Theodor Codreanu și voința autodepășirii // *Caleidoscop memorialistic-epistolar*. — Bârlad : Ed. Sfera, 2004. — 278 p. — Vol. 1. — Din conț. : P. 212-218. — Profesorul universitar C. Parfene își amintește despre Th. Codreanu, referindu-se la primele încercări literare ale elevului de odinioară, despre prietenia de-o viață cu Laurențiu Șoitu, apoi despre evoluția lui profesională și artistică. Textul cuprinde și o interesantă corespondență între cele două personalități ale învățământului românesc.

[...] sunt întâmpinat, într-un hol al actualului liceu „M. Eminescu“ (fostul Complex Școlar din Bârlad), de doi elevi, timizi și sfioși nevoie mare. Îi cunoșteam, oarecum indirect, prin intermediul soției mele, și ea de limba română la același liceu, ca fiind elevi buni, cu înclinații deosebite spre disciplinele umaniste. Unul se numea Șoitu, ceva mai puțin sfios, care îl tot împingea spre mine pe Theodor Codreanu, colegul său de clasă și de bancă. Codreanu

era pe atunci un adolescent firav, foarte timid, aproape că nu îndrăzne să-și ridice ochii spre mine, blonduț, modest îmbrăcat și în mână cu un caiet gros, pe care nu știa cum să mi-l facă vizibil. Șoitu, supporterul său în acea situație, mai îndrăzneț, mi se adresează politicos, cu rugămintea de a citi caietul colegului său, informându-mă că este vorba de un roman scris de prietenul său în nopțile de „inspirație” și ar vrea să aștepte părerea mea (p. 212).

Cu fostul meu elev, apoi, coleg de breaslă, am întreținut, periodic, legături epistolare, în vederea participării la diverse acțiuni cu caracter didactic sau cultural (p. 214).

292. **Cimpoi, Mihai.** *Secolul Bacovia. Stanțe despre marginea existenței.* — București : Ed. Fundației Culturale „Idea Europeană”, 2005. — Studiu exegetic asupra vieții și operei lui G. Bacovia în care se face raportare la interpretările critice ale lui Th. Codreanu din monografia critică *Complexul Bacovia* (2003).

Din versurile eminesciene „O de-ai muri odată... Cu corpul meu de plumb / Să simt cum morții aspre molatec eu succumb” descinde întregul Bacovia, mai notează el [Th. Codreanu]. „Nici nu trebuie să-l căutăm în altă parte” (p. 175), afirmă criticul, argumentând prin dublul Narcis (pozitiv și negativ), amorul, suferința (narcisiacă), demiurgismul negativ, abuzul de moarte, neliniștea, arheitatea, golul neființei, tăcerea, plânsul (plânsul materiei, plânsul poetului), rima obsesivă și multe altele (p. 96).

293. **Cubleșan, Constantin.** O amplă sinteză (Theodor Codreanu) // *Eminescu în privirile criticii.* — Cluj-Napoca, 2005. — P. 95-99. — Cronică literară pentru vol. *Mitul Eminescu* (Iași : Ed. Junimea, 2004. (Col. „Eminesciana”, serie nouă ; 9), de Th. Codreanu.

Cartea lui Theodor Codreanu — Mitul Eminescu — prin demonstrația amplă pe care autorul o face, sintetizând și sistematizând opiniile, verdictele, certitudinile și îndoielile, presupunerile și intuițiile bazate pe realități date în vileag de cei care s-au pronunțat până acum în chestiunea Eminescu, este fără îndoială, una ce marchează punctul de cotitură în scrierea (azi) a capitolului de istorie literară consacrat lui Eminescu [...]. Oricum însă, cartea lui Theodor Codreanu marchează începutul. Pentru a-l impune, va fi nevoie de încă multe, încăpățănate și mereu mai adâncite alte și alte demonstrații argumentate, atât din partea sa cât și din partea acelor care intuiesc, cred și mărturisesc acest adevăr, pentru care se vor cere încă atâtea noi și noi expertize. Theodor Codreanu trebuie să fie pregătit suflaște nu doar pentru coroana de premiant ci și, mai ales, pentru trimiterea în genunchi pe coji de nucă (p. 99).

294. **Diaconu, Mircea A.** (Dez)amăgitoare pagini despre Bacovia și amoralitatea axiologică // *La Sud de Dumnezeu. Exerciții de luciditate.* — București : Ed. Paralela 45, 2005. — Col. „Deschideri”. — În comentariile critice despre studiul monografic *Complexul Bacovia* (2002), M.A. Diaconu apreciază modul de „reevaluare a întregului edificiu critic bacovian”, „intuițiile scilpitoare” ale lui Th. Codreanu, modul cum „îmbină critica ontologică cu investigarea psihocritică și tematismul cu cercetarea stilistică”, dar are și obiecții.

[...] În acest punct nodal al devenirii spiritului european²¹ este plasat Bacovia ca un barometru extrem de sensibil. Izvorând din arhetipologia schizomorfeii autiste, complexul Bacovia are forță arhetipală pentru condiția omului modern. Un capitol întreg dezvoltă ramificațiile acestui complex care duce cu sine problematică alchimică a plumbului, experiența religioasă a morții, obiectivitatea generată de refuzul ego-ului și de pătrunderea în abisul ființei, în fine, observații de mare finețe, cuceritoare printr-o anume erudiție și prin spiritul asociativ, care duc, într-adevăr, la relevarea unui Bacovia situat dincolo de toate

21 Referire la faptul că Bacovia este plasat îndată după I.L. Caragiale, care cu trei ani înainte nota într-o scrisoare: „Copiii noștri vor avea de ce să plângă — noi am răs destul”.

clișeele. Theodor Codreanu spune povestea alegerii de către Bacovia, ca un alchimist, care vede în plumb posibilitatea transcenderii și inițierii, și care descoperă cu uluire că tradiția imaginarului e profund înșelătoare de data aceasta. De aceea, moartea nu mai e posibilă, ea fiind înlocuită de o continuă agonie. Sunt analize memorabile, și nu numai despre Bacovia, ci și despre moarte, inițiere, narcisism.

295. **Petrescu, Ioana Em.** Studii de literatură română și comparată / Casa Cărții de Știință ; ed. îngrijită de Ioana Bot și Adrian Tudurachi. — Cluj-Napoca, 2005. — 336 p. — Din conț.: [P. 127-135 : Cap. *Studii eminesciene*. Comentarii critice pentru trei studii eminesciene semnate de N. Ciobanu, D. Tiutiuca și Th. Codreanu. Studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984), i se pare o „interpretare modernizată a lui Eminescu“, și autoarea face aprecieri și observații critice care au generat o largă polemică de idei purtată în anul 1985].

*Mai incitant este studiul curajos al lui Theodor Codreanu, **Eminescu — Dialectica stilului**, lucrare ce-și propune o interpretare globală a operei eminesciene din perspectiva modernității ei. Istoricește, mult dezbătută problemă a poziției lui Eminescu în raport cu romantismul sau postromantismul e soluționată de Th. Codreanu printr-un sofism: Eminescu nu e un romantic întârziat, ci un postromantic, dar „unul dintre primii redescoperitori ai romantismului într-o vreme când interesul pentru romantism era în vădită scădere“ (p. 131).*

În sfârșit, o ultimă problemă, de ordin mai general. Construirea unui nou model critic, în acord cu modelul global al gândirii post-einsteiniene, este imperios necesară. Nu cred însă că ea trebuie să se bazeze pe asimilarea diletantă a surselor științifice și filosofice sau pe falsificarea textelor comentate. În ceea ce privește valorificarea extremist protocronică a lui Eminescu, ea comportă în cazul de față un viciu fundamental de metodă. Modelele cosmologice posteinsteiniene, spre pildă modelul pulsatoriu, sunt prefigurate nu doar de Eminescu [...] (p. 134-135).

[P. 167-179 : Cap. *Un nou concept critic: „estetismul pozitivist“*: Continuarea polemicii despre Eminescu, printr-un răspuns la articolul lui Th. Codreanu, *Eminescu în lumina pozitivismului*].

Dacă Th. Codreanu a înțeles prin „estetism pozitivist“ refuzul suprapunerii știință-artă în literatură (și nu în interiorul modelului critic), atunci, din nou, apelul la secolul al XIX-lea e derutant. N-a formulat oare naturalismul, în plin secol XIX, programul unei „literaturi experimentale“ sau „științifice“, reacționând împotriva gândirii romantice, structural poetică (funcționând adică pe baza principiului analogiei)? Paradisul confuziei știință — artă e așadar tocmai pozitivismul și demodatul secol al XIX-lea! (p. 169).

296. **Voica, Adrian.** „Cartea nepereche“ // *Fragmentarium eminescian. Curcubeu exegetic*. — București, 2005. — Vol. 2. — P. 59-62. — Comentarii critice pentru cartea cu eseuri a lui Th. Codreanu — *Controverse eminesciene* (2000) ; *Convorbiri lit.* — 2000. — Nr 8.

*Ceea ce este cu totul remarcabil în sinteza realizată de Theodor Codreanu se referă la trăirea autentică a satisfacției intelectuale produsă de întâlnirea cu idei și teorii originale. În contextul cultural al momentului este greu de crezut că un scriitor se poate bucura sincer de reușita altora, așa cum se întâmplă cu autorul **Controverselor eminesciene**. Și totuși, fiind vorba despre poetul-arheu și despre modernitatea sa (care va constitui piatra de încercare a generațiilor următoare de eminescologi), credința lui Theodor Codreanu este că va veni într-adevăr o vreme când „cartea lui Eminescu“ va ocupa locul ce i se cuvine în viața și conștiința nației sale (p. 62).*

297. **Voica, Adrian.** Două cărți despre Eminescu // *Fragmentarium eminescian. Curcubeu exegetic*. — București, 2005. — Vol. 2. — P. 29-33. — Comentarii critice asupra cărților: *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999. Ediția a 2-a), de

Th. Codreanu și *Înspre alt Eminescu* (1999), de Ion Filipciuc. A. Voica constată dificultatea autorilor în a corela unele situații individuale din viața poetului cu activitatea sa ca ziarist la „Timpul“ și cu evenimentele politice ale anilor 1880—1890, ceea ce oferă istoriei literare o semnificație inedită] ; *Convorbiri lit.* — 2000. — Nr. 2.

Pe de altă parte, ceea ce realizează Th. Codreanu în cartea menționată este situarea poeziei și ziaristicii eminesciene pe același plan de relevanță, artisticul (în primul caz) și politicul (în cel de-al doilea) formând nu fețe distincte ale unei personalități, ci o unitate armonioasă (p. 30).

*Prin stringenta ei actualitate, ca și prin rara capacitate de care dă dovadă autorul în panoramarea detaliilor, **Dubla sacrificare a lui Eminescu** se înscrie ca o pagină de referință la mai buna cunoaștere a vieții poetului nostru național (p. 31).*

298. **Bantoș, Ana.** Recuperarea autenticului // Bantoș Ana. *Recuperarea autenticului.* — Ch., 2006. — P. 209-220. — Studiu critic asupra operei poetice a lui Anatol Codru, incluzând trimiteri la aprecierile critice ale lui Th. Codreanu despre poet, din vol. *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003 : cap. Anatol Codru — *poezia pietrei* ; *Limba română.* — 2006. — Nr. 4/6.

E de menționat că jocurile lingvistice ale lui Anatol Codru se situează, după cum a observat și criticul literar Theodor Codreanu, pe propriul teren. Asociind piatra cu necuvântul, criticul consideră că poetul basarabean a înțeles perfect condiția poetului modern, de explorator, de „savant“. În același context, Theodor Codreanu sugerează că poezia lui Anatol Codru nu poate fi înțeleasă cu adevărat fără „raportarea la gradul zero al crizei spiritului european“. Depășirea crizei prin „pogorârea sacrului asupra pietrei“, sacrul fiind o trăsătură generală a literaturii din Basarabia, ține de nevoia reabilitării autenticului în plan artistic, dar și în plan ontologic (p. 213).

299. **Bantoș, Ana.** Sine ira et studio // Bantoș Ana. *Recuperarea autenticului.* — Ch., 2006. — P. 135-138. — Considerații critice comparative privind creația lui Grigore Vieru, în monografiile semnate de Th. Codreanu (*Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004), de Mihai Cimpoi (*Întoarcerea la izvoare*) și articolele semnate de Gheorghe Grigurcu și Alex. Ștefănescu ; *Limba română.* — 2005. — Nr. 1/3.

*Ținând cont de criza spiritului european modern și de raportarea literaturii române (de la 1900 încoace) la un prag zero al acestei crize, identificat cu Bacovia, precum și de nevoia de depășire a acesteia prin „întoarcerea la izvoarele tradiției, ale creștinismului în paradigmă modernă“ (Ion Pillat, T. Arghezi, L. Blaga, Vasile Voiculescu, Ion Barbu, care „sunt splendide transcenderi ale „crizei bacoviene“), distinsul critic de la Huși precizează că „în această constelație intră și Grigore Vieru, după măsura și puterile talentului său“. Evident, perspectiva propusă de către Theodor Codreanu este una adecvată necesității de a explica lucrurile din rădăcină, având în vedere tot ce s-a întâmplat în planul culturii europene și române din a doua jumătate a secolului XX. Cred că **Duminica Mare a lui Grigore Vieru** este o lucrare de zile mari (p. 137).*

300. **Popescu-Brădiceni, Ion.** *Scriitorul transmodernist: neohermeneut și mân(t) uitor al cuvintelor.* — Cluj-Napoca : Napoca Star, 2006. — 260 p. — Din conț.: [P. 27-32 : Cap. *Elemente de poetică transmodernă / transmodernistă în postumele lui Lucian Blaga* ; P. 84-85 : Cap. *Transmodernismul românesc în interpretarea lui Theodor Codreanu* : Problematika paradigmei transmoderniste —

prezentată prin raportare la conceptele estetice ale lui Th. Codreanu, detaliate în vol. *Transmodernismul* (2005)].

Cartea **Transmodernismul**, a lui Theodor Codreanu, recunoaște, ca și noi, primul trans-disciplinarității, un concept înființat și lansat de Basarab Nicolescu. Își extrage argumentele și teoria din modernismul înalt și din postmodernism, demonstrează extinderea mondială a noii paradigme / sintagme doctrinare, într-un stil fluent, într-o construcție coerentă, organică și trans-textual, motivată infra-, supratextual. Comentariul (și metacommentariul, deseori, absolut impresionant) își arogă, cu detașare critică, dreptul de a resuscita vechi contribuții, în domeniu, de a le repotența, de a le proiecta din nou teleologic și epistemologic (p. 85).

301. **Rachieru, Adrian Dinu.** *Nichita Stănescu — un idol fals?.* — Iași : Princeps Edit, 2006. — 128 p. — Din conț. : [P. 41-81 : Cap. În zarea transmodernismului : Exegeză asupra operei poetului cu preluarea și dezbaterăa noii paradigme culturale — transmodernismul, aplicată de Th. Codreanu asupra operei lui Nichita Stănescu].

Nichita Stănescu exprimă tocmai un transmodernism avant la lettre. El, prin poetica rupturii, vestește un alt eon spiritual și reprezintă, afirmă răspicat Theodor Codreanu, „o punte de trecere dintre două paradigme literare“ (5, p. 230) (p. 70).

Cercetând zelos un copleșitor evantai problematic și având nevoie de un lector avizat, cartea²² lui Theodor Codreanu propune ipoteze îndrăznețe și conexiuni îmbietoare. Suspectat (de voci cărcotoșe) că patinează, enunțiativ, la suprafața problemelor, că dezvoltă luxuriant un enciclopedism vagant, criticul de la Huși este, înainte de orice, un om foarte informat. Mai mult s-ar putea nici să nu greșească, transmodernismul instituindu-se ca nouă paradigmă culturală. O carte grea, așadar, fără ecou (deocamdată), ocolită de zarva mediatică și care, suntem convingși, va fi redescoperită cândva (curând). Fiindcă trendul epocii repudiază modelul unui singur nivel de realitate și anunță ieșirea din disciplinaritatea îngustă (cu reacțiile știute ale modernității: multi- și interdisciplinaritate) (p. 77-78).

302. **Rusu, Aurelia.** *Eminescu. Orizonturi succesive.* — Cluj-Napoca : Clusium, 2006. — [P. 125-129 : Cap. „Iar noi locului ne ținem“ ..., vers paradigmatic — în dinamica „localului“ și „globalului“, subcap. *Eșecul terorii* : Exegeză eminesciană asupra interpretărilor versului eminescian din finalul poeziei *Revedere*. Confesiuni despre propriul avatar al afirmării exegetice. În acest context se invocă atitudinea verticală a lui Th. Codreanu de a discerne adevărul în mozaicul situațiilor literar-politice postdecembriste.

În loc de orice arguție culturist-ideologică, vom reproduce reacția unuia dintre cunosătorii culiselor literare, în drept de a sancționa dezertările din domeniul eminescologiei, istoricul literar Theodor Codreanu, decis să demonteze și să nu lase neamendate trucajele populiste, propulsate de amalgamul dintre politic și literatură, favorizate de confuzia și încetineala reacției la români (p. 125).

303. **Ursache, Magda.** *Lista la români // Bolile spiritului critic. Eseuri atipice.* — Ploiești, 2006. — P. 86-90. — Atitudine justițiară asupra listei celor „nouă membri ai Comitetului de conducere (Filiala ieșeană a Uniunii Scriitorilor)“, (în)tocmite în mod partizan ; Oglinda lit. — 2005. — Nr 41.

Chestiunile nerezolvate la timp se răzbună. N-am aplicat când trebuia legea lustrației, s-o aplicăm măcar acum. Nu doare: să nu candideze pe orice listă securității și propagandistii, atâta.

22 Aspectele în discuție fac trimitere la cartea *Transmodernismul*. Iași: Ed. Junimea, 2005.

Și fiindcă veni vorba de vot, mărturisesc deschis: i-aș fi preferat, în loc de Ioan Holban și Mircea A. Diaconu (reușiți) pe Th. Codreanu, pe Constantin Călin, pe Emil Iordache, pe Al. Călinescu. De ce? Pentru că taxează ferm mania autorlăcului (p. 88-89).

304. **Roșca, Timofei.** *Grigore Vieru: cultul emotivității și latura imensă a temelor comune // Structuri lirice în poezia anilor '60 / Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Filologie.* — Ch., 2007. — P. 23-36. — Antologie de studii critice despre fenomenul literar basarabean, îndeosebi la creația lui Grigore Vieru. Referințele au în vedere studiul monografic Duminica Mare a lui Grigore Vieru, 2004.

Cum foarte convingător a demonstrat criticul și prozatorul Teodor Codreanu în monografia sa Duminica Mare a lui Grigore Vieru, autorul Tainei care mă apără nu acceptă „apocalipsul continuu”, ca G. Bacovia, „extraordinar poet al morții, al vidului existențial, al neputinței de a muri... Vieru, prin revers, privește moartea cu o nesăvârșită milă, căci este un mare poet al vieții, al bucuriei de a trăi...” (9-161) (p. 31).

305. **Voica, Adrian.** *Cartea cu sute de martori // Grădinile altora.* — Iași, 2007. — P. 259-274. — Comentarii critice despre conținutul de idei din *Complexul bacovian* (2002), studiu în care Th. Codreanu, în parametri lirici, îl situează pe Bacovia imediat după Eminescu, afirmație care constituie, în opinia lui A. Voica, „un punct crucial în cercetarea poeziei lui G. Bacovia”.

Pentru a fi cât mai aproape de spiritul operei bacoviene, (cuprinzând deopotrivă poezia și proza), Teodor Codreanu împrumută unele concepte (cronotop, alchimie poetică, ramă prozodică), dar brevetează el însuși altele, numeroase (narcisul bacovian, negativul stilistic, repetiție cu diferență etc.), pe care mai întâi le explicitează, pentru a le ilustra apoi copios (p. 264-265).

*În cadrele strâmte ale acestui comentariu nu putem surprinde toate noutățile aduse de acest hermeneut talentat. Erudiția risipită cu multă generozitate în această monografie stufoasă, căutarea și semnalarea poezilor „prebacovieni” în lirica europeană, raporturile poetului român cu simbolismul și expresionismul european („Opera lui Bacovia, afirmă Teodor Codreanu la p. 111, pare a fi textul ilustrativ la celebrul tablou al lui Edvard Munch — Țipătul”), resurecția bacovianismului și accederea lui în postmodernitate, soarta actuală a poeziei precum și polemica decentă cu nume sonore în literatura modernă (Baudelaire, printre alții) fac din *Complexul bacovian* o carte de referință, peste care nu se va trece cu ușurință (p. 267).*

306. **Ababii, Petru.** *Trans[multi]culturalismul monoteist sau transcendență și creștinism.* — Ch.: Tipogr. „Prag-3” SRL, 2008. — 425 p. — Carte-replică la conceptul de transmodernism, elaborat de Th. Codreanu în volumul *Transmodernismul* (2005). Autorul, care se dovedește un amator, pasionat, ce-i drept, medic de meserie, stăpânind nesigur normele limbii literare, încearcă să restrângă conceptul de transmodernism la acela de transmulticulturalism, dintr-o perspectivă strict creștină.

În lucrarea lui Th. Codreanu, Transmodernismul vom găsi dezvoltarea acestei idei mai mult în manifestările interculturalului (intermulticulturalului) și numai foarte rar în aceea a transmulticulturalului (trans(multi)naționalului) prin ceea ce se determină el ca transcendență monoteistă (p. 4).

307. **Cubleșan, Constantin.** *Controverse (Theodor Codreanu) // Eminescu în comentarii critice.* — Cluj-Napoca, 2008. — P. 38-42. — Din conț.: [Cap II. Opera. Coordonate ideatice : Marginalii critice pentru Th. Codreanu *Controverse eminesciene*, 2000].

Între eminescologii de azi, Theodor Codreanu este spiritul cel mai polemic. Prezent în Agora literară, ori de câte ori simte nevoia unei intervenții corecționale, Domnia Sa și-a creat o faimă, ca să zic așa, de justițiar, chiar dacă mulți nu-i acceptă punctele de vedere, chiar dacă unii se prefac a nu ține seamă de avertismentele lui, scrisul său este, de fiecare dată, monitorizat, ca să folosească această expresie atât de mult utilizată astăzi, și undeva cu toții ajung, mărturisit sau nu, la un acord asupra autorității lui în materie (p. 38).

Nu mai că aceste polemici nu trebuie înțelese nicidecum ca niște gălceve ale scriitorului cu lumea. De regulă ele au finalitatea și substanța unor contribuții interpretative privind aspecte dintre cele mai diverse ale operei lui Eminescu. Iată, nu mai departe, în esul **Emineșcu și erosul divin** nu poate fi vorba — nici vorbă! — de o polemică a lui Theodor Codreanu cu Nietzsche în privința unei atitudini creștine, raportată la existența sau inexistența lui Dumnezeu, ci de o discuție de finețe interpretativă a filosofiei celor doi (p. 39).

E o carte de angajament critic pe o direcție specializată a exegezei în spațiul literelor românești, ce probează cu prisosință faptul că eminescologia e de-acum un domeniu de cercetare și de discuții bine definită, o Agora autentică, deschisă oricărei dialectici în desfășurări de opinii, temeinic argumentate (p. 42).

308. **Dinutz, Mircea.** *A fi critic în provincie // Tablete de duminică.* — Focșani, 2008. — P. 15-21. — Considerații critice despre condiția discursului criticului din provincie, ale cărui texte nu sunt citite, sunt citite „de sus“ ori sunt ignorate cu bună știință de redactorii revistelor centrale ; Pro Saeculum. — 2004. — Nr 8.

Tot provincia l-a dat pe Theodor Codreanu, pe care Centrul se abținează — fără niciun temei — să-l ignore. [...] // Se mai observă, din păcate, la unii din reprezentanții noului val de critici, o atitudine mai mult decât arogantă și, în orice caz, exclusivistă în numele postmodernismului, pe care l-au îmbrățișat cu toată ardoarea, în numele unor principii postmoderne insuficient asimilate și, cred eu, inadecvate obiectului analizei, neagă, distrug, contestă orice sau aproape orice (p. 20).

309. **Gregori, Iliana.** *O moștenire în așteptarea justei evaluări: publicistica eminesciană // Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze.* — București, 2008. — (Col. „Revizitări“). — P. 271-276. — În intenția de a aprofunda personalitatea poetului în context socio-politic și cultural, autoarea se distanțează explicit de tinerii „apărători“ „subjugați nu atât de poetul, cât de gazetarul Eminescu“, exemplificând „acest curent prin câteva titluri, fără diferențieri de ordin critic“. E vorba despre cercetările eminescologilor: N. Georgescu, Th. Codreanu, Călin L. Cernăianu, dar autoarea se arată intrigată și de adeziunea unor reputați specialiști, precum D. Vatamaniuc și Zoe Dumitrescu-Buşulenga.

„Sacrificare“, „aruncare peste bord“, „moarte antumă“ numesc noii biografi încetarea activității lui Eminescu în presă. Internarea lui este denunțată ca act final al unui complot de mult pregătit, cu complicitatea unor înalte personalități politice, inclusiv junimiste, împotriva gazetarului prea onest și patriot, se spune, prea liber în opinii și puternic în cuvinte pentru rolul pe care i-l rezervau patronii lui (p. 274).

310. **Nemoianu, Alexandru.** „Cei care țin cu românii“ // Artur Silvestri. *Modelul „omului mare“.* Zece „convorbiri de amurg“ cu Antonie Plămădeală urmate de „Douăzeci și opt de scrisori de altădată“. — București, 2008. — P. 111. — Cap. Dosar critic.

Cu enormă bucurie am primit „Modelul Omului Mare“, în noua ediție în pregătire. Despre valoarea restituirii și minunăția prezentării este greu de vorbit. Cu totul impresio-

nantă mi-a părut scrierea lui Theodor Codreanu. Acel text face parte dreaptă Mitropolitului dar și celuia care azi, de unul singur, dă nădejde celor care cred în Neamul Românesc. (Citatul cuprins, „cei care țin cu Românii“, m-a mișcat până la lacrimi. Acel citat este un adevăr fundamental, text care trebuie încrustat pe „tăblițele de carne ale inimii“ fiecăruia care simte pentru oamenii și locurile românești.)

311. **Barangă, Ilie.** *Noi contribuții bibliografice la studiul operei lui Mihail Diaconescu.* — Onești: Magic Print, 2009. — Din conț. : [P. 117-118: Cap. Cronologie. Semnalând apariția volumului monografic Mihail Diaconescu. *Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), Ilie Barangă face aprecieri asupra personalității monografistului Th. Codreanu].

Critica literară practică de Theodor Codreanu îmbină minuțioasele analize destinate să reveleze relația dintre imanența și transcendența textelor cu reflecțiile filozofice și cu angajarea civică și morală fermă în serviciul valorilor care ne reprezintă ca națiune, cultură și spiritualitate (p. 117).

Monografia lui Theodor Codreanu discută opera epică, științifică și teoretico-estetică a lui Mihail Diaconescu dintr-o perspectivă unitară, raportând-o consecvent la actualele evoluții din cultura română și europeană. Apărută după monografiile pe care Gh. Bulgăr și Valeriu Filimon le-a dedicat creației lui Mihail Diaconescu, lucrarea lui Theodor Codreanu se distinge prin amploarea viziunii, prin rafinamentul și erudiția interpretărilor, dar îndeosebi prin nouțea și relevanța punctelor de vedere în raport cu operele analizate (p. 118).

312. **Bogdănescu, Simion.** *Așchii de spirit // Bogdănescu Simion. Așchii de spirit.* — Iași, 2009. — P. 103-106. — Considerații critice despre cartea de reflecții și aforisme a lui Th. Codreanu *Fragmentele lui Lamparia* (2002).

Dacă ar fi să-i circumscriem esența gândirii din această carte, nu l-am apropia nici de fragmentele presocraticilor, nici de pesimismul Ecleziastului, nici de rigoarea scepticilor, nici de savoarea savantă a lui Theofil Simensky (Un dicționar al înțelepciunii), nici de spaimea pascaliană (Cugetările lui Blaise Pascal), nici de La Rouchefoucauld, nici de Vauvenargues. Sub acest aspect, este un eclectic modern, paradoxal, în sensul Logicii dinamice a contradictoriului a lui Ștefan Lupașcu, trecut prin heideggerianism și prin synaetismul lui Constantin Noica din Scrisori despre logica lui Hermes. (p. 104).

313. **Bogdănescu, Simion.** *Biografia numărată a ideilor // Bogdănescu Simion. Așchii de spirit.* — Iași, 2009. — P. 148-152. — Comentarii critice despre însemnările din cartea lui Th. Codreanu *Numere în labirint, I* (2007).

Numere în labirint (vol. I), carte semnată de Theodor Codreanu este, așa cum însuși scriitorul afirmă în „predoslovie“ — „o consemnare ideatică a existenței“ sale în 59 de caiete, numerotate, datate, așadar, prin pitagoreicele numere, iar nu pe momente și zile. Eu i-aș zice și altfel. I-aș zice: biografia numărată a ideilor (p. 149).

Semnificațiile imaginii labirintice alcătuiesc o mitologie personală: labirintul social-politic: „În labirint, oamenii sunt orbi și când li se dă „lumină“,“. Rătăcire, inutilitate, pierdere a identității („simplu număr în labirint“), adușmănire primejdieasă a indivizilor între ei: „În labirint, românii au devenit un popor de urmăritori“. Salvarea vine prin retragerea din hățișul politico-social în imaginarul „real“ al labirintului cărților și, de acolo, ca scriitor, prin insinuarea în psihologia umană: „Un mare artist trebuie să se joace prin labirintul sufletului omenesc“ (p. 151-152).

314. **Brumaru, A.I.** [comentarii critice] // Barangă, Ilie. *Noi contribuții bibliografice la studiul operei lui Mihail Diaconescu.* — Onești, 2009. — P. 694-695. — Cap. *Sollemnis laudatio.* În antologia exegezelor despre operele lui M. Diaconescu

figurează comentariul critic despre studiul monografic al lui Th. Codreanu, *Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005).

Acum (va conchide Theodor Codreanu), Mihail Diaconescu și impresionanta sa serie românească [...], vor putea spune fără de nicio reticență: transmodernismul și tradiția nu sunt viziuni opuse ale lumii, ci o sinteză a lor — fermecătoare ori enigmatică; accesibilă sau nesfârșită (p. 694).

315. **Cimpoi, Mihai.** *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor.* — Ed. reactualizată. — Iași : Princeps Edit, 2009. — Studiu monografic despre poetul Grigore Vieru, în care există menționări despre cercetările și aprecierile critice făcute de criticul Th. Codreanu asupra vieții, operei și personalității lui Grigore Vieru (în volume, studii monografice, articole, interviuri).

Theodor Codreanu identifică în Grigore Vieru „cea mai fidelă imagine a românismului basarabean“ „sincronizat“ cu generația omoloagă din Țară a lui Nichita Stănescu și Ioan Alexandru, fără un efort programatic învederat. Dacă Ion Druță rămâne înfeudat ispitei slave, Grigore Vieru apare eliberat total de „complexul sfâșierii“. Pe chipul poetului „tăiat parcă în marmura arhetipului antropomorfic roman“, „înfloresc“ omenia sufletului moldovenesc, discreția și delicatetea. Poetul basarabean „și-a croit icoana lui ideală despre românul tipic“²³ (p. 169).

316. **Moraru, Eugen, pr.** : [coment. critice] // Barangă Ilie. *Noi contribuții bibliografice la studiul operei lui Mihail Diaconescu.* — Onești, 2009. — P. 631-634. — Cap. *Anthologumena breve.* În antologia exegezelor despre operele lui M. Diaconescu, figurează cronică literară despre monografia *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), de Th. Codreanu.

Frumusețea și puterea de atracție a analizelor de texte, sublinierile comparatiste, dimensiunile teoretico-filosofice ale unor capitole, informațiile documentare, rigoarea interpretărilor estetice, numeroase alte calități fac din această monografie un model de dăruire sufletească în promovarea valorilor literare, teoretice și științifice care ne reprezintă (p. 634).

317. **Rachieru, Adrian Dinu.** *Eminescu după Eminescu (Texte și contexte).* — Timișoara, 2009. — 256 p. — În comentariile critice despre Eminescu și creația sa — numeroase referințe critice, citări și trimiteri bibliografice la studiile lui Th. Codreanu, adecvate contextului și tematicii volumului (de ex., *Eminescu — dialectica stilului, Dubla sacrificare a lui Eminescu, Mitul Eminescu*).

Dosarul acestor controverse, se știe, e voluminos. Cercetând „mitul Eminescu“²⁴ Theodor Codreanu reușea performanța de a stăpâni materia, dovedindu-se un maestru al conexiunilor. Informații disparate, de circulație totuși sunt examinate acribios în ramă contextuală și ordonate cu o logică detectivistică. Încât „probele“ se limpezesc, demonstrația crește coerent. Surprinzător, exegetul ne anunță o ciudată rocadă a criteriilor amuzându-se (amar, firește) „cum evoluează denigratorii“. Dacă părintele Grama, cel care publica la doi ani de la moartea poetului o primă carte defăimătoare despre Eminescu acuzându-l de antiromânism, poetul fiind — în plus — și „stricător de morală publică“, cohorta demitizaților de ultimă oră (o „armată de articleri“, scrie criticul) îi blamează tocmai românismul (p. 31-32).

318. **Zbârciog, Vlad.** „*Varvarienii*“ (Theodor Codreanu) // *Meridiane ale verbului matern.* — Iași, 2009. — (Col. „Eseu“). — P. 240-248. — Cap. Unghiul optic. *Cronică literară pentru romanul Varvarienii* (1998), de Th. Codreanu.

²³ Cf. Grigore Vieru — *cheia de sub pâine*. In: *Basarabia sau drama sfâșierii*. Chișinău, 2003, pp. 199-200.

Naratorul pătrunde, așadar, în Marele Labirint al conștiinței umane, acolo unde tro-nează Marele Duh și unde nimeni dintre ostatici nu-și mai recunoaște condiția... Încerc sentimentul unei bucurii, reflectând asupra acestui spirit deosebit. Mă gândesc acum cât de adâncă și de subtilă i-a fost intuiția sau poate cunoștințele în domeniul științelor esoterice! Luminat de Providență, scriitorul a pătruns teritorii imposibile altădată, acolo în interiorul conștiinței, cugetului, în sistemul de gândire, descoperind noi aspecte, inimaginabile pentru unii, trecând într-un dincolo al existenței și trăgând linii de convergență cu Marele Timp — Spațiu infinit [...] (p. 245).

319. **Bantoș, Ana.** *Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică.* — Ch. : Casa Limbii Române „Nichita Stănescu“, 2010. — 336 p. — Din conț. : [P. 17-33 : Cap. *Etnocentrism și universalism în literatura română din Republica Moldova*, subcap. *Repere istorico-literare și teoretice*. Lucrarea lui Th. Codreanu (*A doua schimbare la față*, 2008) este apreciată pentru efortul criticului de a integra literatura română în context european].

Th. Codreanu analizează aculturația occidentală românească ce s-a produs în două epoci diferite în raport cu două civilizații diferite, dar cu rădăcini comune: perioada romanizării care coincide „cu perioada larvară a etnogenezei și se continuă cu începuturile creștinismului până la ruptura dintre Imperiul Roman de Răsărit și cel de Apus; apoi, re-occidentalizarea, cu precedente în epoca lui Dimitrie Cantemir, desăvârșindu-se în secolul al XIX-lea“. Autorul se întrebă dacă reîntâlnirea cu Occidentul înseamnă o aculturație firească sau una artificială [...] (p. 30).

- 319a. **Călin, Constantin.** *Pompilia și Idolul // Călin, Constantin. Stăpânirea de sine. Miscelaneu.* — Bacău : Ed. Ateneul Scriitorilor, 2010. — P. 574-575. — Cap. *Confesiuni. Pretexte. Jurnal.* Schiță portretistică despre Theodor Codreanu.

„[...] Este — aflați așadar — autorul a trei volume despre Eminescu, un eseist veritabil, scriitor de aforisme, romancier. Un om care are curajul să gândească singur. Natură de debater, e, nu o dată, provocator, polemic. [...]“ (p. 574).

320. **Codrescu, Grigore.** *Canonul literar — identitate și forme // Spectacolul „istoriei critice“... manolesciene.* — Bacău, 2010. — P. 35-39. — Comentarii critice despre canon și despre *Istoria critică*... (2008) a lui Nicolae Manolescu. Considerându-i „pe Shakespeare și pe Eminescu drept centre iradiante“, Theodor Codreanu este așezat între criticii literari care au analizat conceptul de canon literar din perspectiva lui Harold Bloom, conceptul fiind denaturat în mod flagrant de N. Manolescu în studiul său ; Plumb. — 2010. — Nr 38, 40.

[...] Theodor Codreanu se încruntă și consideră pe Shakespeare și pe Eminescu drept centre iradiante în sferă proprie, observând ironic cât de ușor s-a trecut de la lista lui Bloom la lista lui Manolescu; nu era deloc greu, căci autorul *Istoriei critice* decide suveran că, de fapt, canonul nu se discută, ci se impune. Într-o succesiune de eseuri critice cu mare tensiune ideatică, Theodor Codreanu glosează dialectic și pamfletar pe teritoriul interrelațiilor dintre canon, protocronism (Manolescu ar face, fără să recunoască, analiză protocronică), mutația valorilor estetice și sincronism, concluziile nefiind deloc în favoarea lui Manolescu [...] (p. 36).

321. **Trandafir, Constantin.** *Fragmentele agere ale lui Lamparia // Scriitori și teme. Conversație în bibliotecă.* — București, 2010. — P. 307-311. — Considerații critice la cartea cu aforisme și cugetări — *Fragmentele lui Lamparia* (Fundăția „Scrisul românesc“, Craiova, 2002) ; Familia. — 2003. — Nr 3/4.

[...] Omul, molcom în aparență, are, de regulă, o atitudine polemică²⁵ dărză și argumentată, fără a-și pune mânuși nici când e vorba de autoritățile mișcării literare curente și temele lor preferate. Din această pricină și fiindcă mai locuiește și în Provincia mică, a fost supus unui silențiu lugubru la bursa (non)valorilor, în topurile clientelare, în dicționarele „de familie“. E drept că a primit și câteva felicitări de la persoane care prezintă credibilitate în spectacolul ierarhizării: Edgar Papu, George Munteanu, Al. Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Adrian Marino, Solomon Marcus, Mihai Cimpoi. Și alții. Se înțelege că în sihăstria lui e un om fericit, mai bine zis un învingător. Un lucid cu destulă afectivitate, un polemist pur-sânge, departe de inhibițiile provinciale. Atuuri: informația bogată până la erudiție, ritm stilistic adecvat, între vioiciune și deliberare bine temperată (p. 308).

322. **Trandafir, Constantin.** *Triumviratul: Eminescu, Caragiale, Bacovia // Scriitori și teme. Conversație în bibliotecă.* — București, 2010. — P. 156-161. — Comentarii critice la cartea-eseu *Caragiale — abisal* (2003).

După patru cărți consacrate lui Eminescu și o masivă exegeză bacoviană (**Complexul Bacovia**), harnicul și eruditul critic și istoric literar Theodor Codreanu publică acum volumul *Caragiale — abisal* (Editura Augusta, Timișoara, 2003). Un „triumvirat“, zice autorul; adică îi unește ceva anume pe cei trei mari scriitori atât de diferiți, potrivit principiului coincidenței opozițiilor. Dar nu-i numai atât, vom vedea numaidecât. Nu e nicio forțare a notei analogice, destinată cumva să unească extremele cu orice preț. **Alăturarea este plauzibilă**, chiar și pe criteriul despărțirilor și complementarității. Echilibru între antiteze, spunea Ion Heliade Rădulescu; antitezele sunt viața, întărește Eminescu. Iar *Caragiale însuși este o structură proteică alcătuită din contraste izbitoare.*

Triada aceasta, căreia putem să-i spunem „de aur“ fără a exagera și fără grijă de clișeu, se instituie sub semnul unui paradox, care nu este o simplă găselniță, de vreme ce această realitate a fost validată de timp. Paradoxul constă în faptul că adevărații novatori în artă sunt marii „întârziați“. Theodor Codreanu îl ia ca martor, absolut credibil, pe Baudelaire, care într-un eseu despre **Doamna Bovary** împarte pe scriitori în două categorii: profeții, promotori ai noului, ai modelor, și întârziații (sintetizatorii) (p. 156).

323. **Vieru, Grigore.** [Cuvânt de la lansarea cărții *Improvizația nisipului*, 2006] // Victor Teleucă — un heraclitean transmodern. — Ch., 2010. — P. 141-143. — Cap. Medalioane, dedicații, interviuri. Aprecieri asupra studiului lui Th. Codreanu despre cartea lui V. Teleucă și asupra seriozității cu care abordează problemele Basarabiei.

Theodor Codreanu a definit foarte exact profilul poetic, scriitoricesc al lui V. Teleucă. Mă gândeam că Theodor Codreanu este singurul scriitor din partea dreaptă a Prutului care s-a aplecat cu atâta dragoste și evlavie asupra creației unuia dintre cei mai de seamă poeți ai noștri. Mă gândeam și la faptul că același Theodor Codreanu a scris o carte cutremurătoare despre drama Basarabiei, cunoscând profund și viața politică și mă mai gândeam că un asemenea cărturar și mare îndrăgostit de această palmă de pământ, Basarabia, dacă se apleca cu aceeași dragoste și seriozitate, să zicem, asupra literaturii armenie sau georgiene, a fenomenului politic armean sau georgian, armenii și georgienii l-ar fi purtat pe brațe. Dar el, fiind și unul dintre marii modești, nu numai mare cărturar, iată că vine de la Huși, studiază, deși are atâtea planuri mari și mici. Mă uit ca la un fenomen: când reușește să predea și la un liceu și să scoată atâtea cărți, în primul rând cărți mari despre Eminescu, drama vieții lui Eminescu, Bacovia și atâtea alte cărți? (p. 141-142).

324. **Gorban, Paul.** *Mișcarea în infinit a lui Grigore Vieru.* — Iași: Princeps Edit, 2011. — 284 p., *passim.* — Debut eseistic cu perspectiva altor imagini despre

25 O carte proaspătă acestui trouble fête se intitulează *Polemici „incorecte politic“*.

poet și a unor noi „chei de lectură“ a creației vierene. Frecvente referințe critice și citări argumentative din studiul despre transmodernism și din monografia Duminica Mare a lui Grigore Vieru.

[...] Theodor Codreanu nu îl așază pe Grigore Vieru în rândul poezilor tradiționaliști, depășiți, răsturnând, astfel, teoria manolesciană. Dimpotrivă, vede în poetul basarabean o supremă conștiință estetică, care se reflectă din întreaga lui creație poetică. Grigore Vieru, în ideea criticului, are un simț canonic din a cărui ecou izvorăsc înțelepciunea, gingășia, oralitatea muzicală a versurilor, precum și logosul divin [...] (p. 197).

325. **Grigoriu, Florin.** *Medalioane.* — București : Ed. Societății Scriitorilor Români, 2011. — 328 p. — Din conț.: [P. 34 : cap. *Medalioane* ; P. 197-198 : cap. *File de istorie literară într-un vers*]. — Prezentarea scriitorului într-un succint medalion literar, ca „autor al unei monografii a Hușilor, al unor lucrări temeinice de istorie literară, de eseuri de studii“ despre scriitorii români și în definiiri poetice.

E criticul năpraznic, știind a tăia statui (p. 198).

326. **Iftimie, Olimpia-Magda.** *Tradiție și Modernitate în poezia lui George Bacovia.* — București : Ed. „Privirea“, 2011. — 232 p. — *passim.* — Analiza fenomenului bacovian și a esteticii simboliste prin referențialul tradiție-modernitate include numeroase trimiteri la opiniile critice ale lui Th. Codreanu exprimate în exegeza *Complexul Bacovia* (2003).

Cel cu adevărat revelator pentru ființa ascunsă a poetului și natura poeziei lui este, în viziunea lui Th. Codreanu, „complexul Cenușăresei“. Ca și cunoscutul personaj feminin de basm, Bacovia se ascunde sub aparența banalității; și asta începând chiar cu biografia sa, care li s-a părut unora atât de ștearsă, încât poetul nici n-ar fi meritat o monografie (în opinia lui Al.I. Ștefănescu, de pildă). În schimb, Theodor Codreanu, adoptând punctul de vedere al lui D. Tiutiuca, susținea, referitor la relația dintre eul fenomenal (empiric) și cel noumenal (poetic): „complexitatea vieții operei, în ultimă instanță, e oglinda tensiunii dintre cele două euri“. În Bacovia ele se regăsesc în aceeași relație precum cea dintre slugă și prințesă în ființa Cenușăresei (p. 180).

Este, într-adevăr, momentul decisiv [avangardismul] pentru evoluția ulterioară a literaturii, pentru că marchează declanșarea unui proces ce va avea drept consecință ceea ce s-a numit „moartea poeziei“, desăvârșită, în opinia lui Th. Codreanu, de generațiile post-moderniste (cea optzecistă și, în special, cea nouăzecistă) (p. 189). *Spre deosebire de criticii amintiți, Th. Codreanu crede că „verbiajul“ în care eșuează, de multe ori, poezia optzecistă, n-are nimic în comun cu tăcerea bacoviană. O notă comună, la nivel general, ar putea fi doar înțelegerea poeziei ca „stare-de-Cenușăreasă“, ascunsă în hainele cenușii ale plumbului* (p. 202).

327. **Theodor Codreanu** // Marin Dumitru V. Tv.V — Vaslui — România — Europa. *Filă de istorie, presă și cultură.* — Iași, 2011. — 256 p. — Din conț.: P. 219-220 : [Cap. *Crochiuri sentimentale*: [dosar de cercetare, foto, schiță amicală].

Un critic literar de suprafață națională și un istoric local de mare valoare. Eminescolog greu de egalat, membru al Uniunii Scriitorilor e un stâlp în domeniul analizat pe care-l acoperă cu strălucire. [...] (p. 219).

b. În dicționare, istorii literare, monografii,
bibliografii, volume colective

328. **Activitatea de cercetare științifică** // *Anuar. Monografie — 1908—1978. Liceul Agro-industrial Huși*. — Huși — județul Vaslui. — Iași, 1978. — P. 185-187. — Fișă biobibliografică pentru profesorul școlii, Th. Codreanu, cu o prezentare a problematicii din publicistica de până la 1978.
329. **Codreanu, Lina**. *Dicționar al personalităților hușene // Din lumina unui veac. Liceul Industrial „Cuza-Vodă” Huși. 1889—1989*. — Huși, 1989. — P. 88. — Ediție coord. de Th. Codreanu, prozator și critic literar inclus între cele 124 de personalități din zona Hușilor ; *Istoria Hușilor / coord. Th. Codreanu*. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1995. — P. 266. — Cap. *Dicționarul personalităților hușene*. Aspecte bio-bibliografice (actualizate).
330. **Boicu, Constantin**. *Theodor Codreanu // Liceul „Mihai Eminescu”: 1958—1998 Monografie*. — Galați : Edit-Pres, 1998. — P. 77-79. — Prezentare biobibliografică a scriitorului, în monografia aniversară, făcută de fostul lui profesor de matematică din anii de liceu, Th. Codreanu fiind absolvent al acestei instituții ; *La 50 de ani / editat de Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Bârlad*. — București : Integral, 2008. — P. 156-157. — Cap. *Foști elevi văzuți de...* — Reluat și augmentat, cu titlul *Theodor Codreanu sau dialectica labirintului*.
Theodor Codreanu s-a impus ca o personalitate importantă în istoria și critica literară, fiind apreciat ca unul dintre cei mai de seamă eminescologi actuali, înnoind grila de interpretare a universului eminescian (p. 157).
331. **Grigoraș, Vasilica**. *Fragmente de spiritualitate românească*. — București : Oscar Print, 2001. — 340 p. — Din conț. : [P. 127-128 : Cap. *Index de nume A-Z*, subcap. *Theodor Codreanu*, articol de dicț. cuprinzând date biobibliografice ale scriitorului].
332. **Nicola, Traian**. *Valori spirituale tutovene. Biobibliografii / Primăria municipiului Bârlad*. — Bârlad, 2001. — Vol. 2. — 546 p. — Din conț. : P. 254-269 : Prezentare generală a profilului spiritual al profesorului și scriitorului *Theodor I. Codreanu*. Articolul de dicționar este organizat astfel: [Date biografice]; *Bibliografie. A. În volume. a. Lucrări originale apărute; b. În curs de apariție sau de pregătire; c. Ediții comentate; B. În reviste și ziare (selectiv); Bibliografie de referință*.
333. **Clit, Costin**. *Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși — studiu monografic*. — Vaslui, 2003. — 260 p. — Din conț. : [P. 192-201 : Cap. *Profesorii Liceului, astăzi*. Fișă biobibliografică a scriitorului Th. Codreanu, cu precizări privind activitatea profesională, debutul în critica literară, articole apărute în periodice, volume publicate și ediții comentate].
334. **Theodor Codreanu** // *Contemporary Who's Who 2002—2003 / American Biographical Institute, Inc., Raleigh*. — North Carolina, 2003. — P. 84. — Date biobibliografice despre studiile absolvite, profesorat, titluri de recunoaștere a

valorii artistice, diversitatea tematică a articolelor, volume publicate, premii obținute.

335. **Codreanu, Theodor** // *Dicționarul general al literaturii române* / Acad. Română ; coord. general: Eugen Simion. — București : Ed. Univers Enciclopedic, 2004. — [Vol. II] : C/D. — P. 300-301. — Articol de dicționar: biobibliografie; scrieri; repere bibliografice.

[...] C. s-a impus însă ca eminescolog, fiind apreciat dintru început de Edgar Papu și George Munteanu. **Eminescu — Dialectica stilului** (1984), carte erudită și polemică, constituie și baza exegezelor sale viitoare. Metoda arhetipală folosită revelează unitatea organică a operei în întregul ei, virtute dedusă în urma analizei a nouă „cercuri dialectice“, supraordonate de conceptul de Archæus — „punct originar al universului“ —, prin care Eminescu, „împacă contrariile“, rezolvându-le sub semnul armoniei stilistice [...] (p. 301).

336. **Medalionul literar — structură permanentă de cultură și educație** / Alexandru George, Marian Barbu. În 2 vol. — Craiova : Ed. Ramuri, 2006. — Vol. 1. — 530 p. — Din conț. : [P. 294-301 : Cap. *Scriitori contemporani*, subcap. *Theodor Codreanu*. Medalionul conturează traiectoria intelectuală și portretul spiritual al lui Th. Codreanu printr-o prezentare sumară a biobibliografiei scriitorului, urmată de însemnări (selectiv) din *Fragmentele lui Lamparia* și un *Periplu critic* (fragmente semnate de Th. Codreanu, Edgar Papu, Marian Barbu și Mihai Cimpoi). — [Referințe critice : Th. Codreanu — anunțat în lista „referențelor critice acreditați în carte“. Au fost selectate (din presa literară ori din studii critice), pentru întregirea medalionului literar, citate critice reprezentative despre Ion Buzași, Nicolae Cârlan, Viorel Dinescu, Tudor Nedelcea].

După șazeci de ani împliniți, Theodor Codreanu oferă imaginea unui eminescolog titrat, reprezentând generația a treia, după cea a lui Călinescu, Perpessicius, Vianu, a lui Edgar Papu, George Munteanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Eugen Todoran, unii dintre aceștia apreciindu-i studiile și comentariile ca atare (p. 294).

337. **Rotaru, Ion**. *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*. — București : Ed. Dacoromână TDC, 2006. — Din conț. : [P. 1272—1273 : Cap. VII. Scurtă privire asupra criticii, teoriei și istoriografiei literare din a doua jumătate a secolului XX, subcap. Theodor Codreanu de la Huși ; foto — Th. Codreanu].

Ce, cum și cât poți să scrii despre opera deja vastă a lui Th. Codreanu într-un prea firav „rezumat“ ca acesta? Eminescologul dădea semne a se afirma chiar din 1984, cu vol. **Eminescu — Dialectica stilului**, urmat de **Modelul ontologic eminescian** (1992), culminând, după a noastră părere, cu **Mitul Eminescu** (2004). Asemenea tuturor confrăților din prima linie, Th. Codreanu ia și el în considerare fenomenul revolut major al artei cuvântului românesc, totodată atent și la ce se petrece în prezent. O carte deosebit de valoroasă, neîntrecută de nimeni până acum, este **Complexul Bacovia** (2002).

[...] Cum nu se poate mai firesc, Th. Codreanu își aplică hermeneutica și în **Caragiarele — abisal** (2003), exegeză consacrată operei celui mai actual în prezentul nostru dintre marii clasici ai secolului al XIX-lea, îndată după Eminescu. Neavând însă timpul și spațiul trebuitor, în derizoriul nostru „rezumat“ de aici, ne vom ocupa foarte pe scurt de **Mitul Eminescu** (p. 1272—1273).

338. **Sasu, Aurel**. *Dicționarul biografic al literaturii române (DBLR): A-L*. — Pitești: Paralela 45, 2006. — (Col. „Marile dicționare Paralela 45“). — Din conț. : [P. 360-361 : Cap. *Theodor Codreanu*. Articolul de dicț. include repere biobiblio-

- grafice (traectorii profesionale și științifice, debut publicistic, debut editorial, premii), *Opera și Referințe critice*. (Foto — Th. Codreanu)].
339. **Theodor Codreanu (România)** // *Excelsior. Poesys 10: Antologia Festivalului Internațional „Noaptea de Poezie de la Curtea de Argeș”, 2006* / ed. alcăt. de Dumitru M. Ion și Carolina Ilica. — București, 2006. — (Col. „Orient Occident”). — P. 381-384. — În antologie este prezentă o biobibliografie a criticului literar, aflat între participanții la ediția a 10-a a Festivalului (12-18 iulie 2006), ca membru în juriul de acordare a premiilor.
340. **Baban, Ioan**. *Univers cultural și literar vasluian : Dicț.* — Iași : Ed. PIM, 2008. — 484 p. — Din conț.: [P. 128-130 : Cap. *Codreanu, Theodor*. Articol de dicț. despre scriitor, cuprinzând date biobibliografice comentate. (Foto Th. Codreanu; fotocoperte)].
Th. Codreanu este un apărător al valorilor perene și respinge experiențele fără fundament estetic. În critica și istoria literară, Th. Codreanu este un călinescian și un lovinescian. Este preocupat de vârfurile literaturii române, de acei creatori care au pus pietre de temelie și nu repetă gesturi anterioare. [...] Th. Codreanu este un cărturar realist care contribuie la consolidarea temeliiilor pe care este așezată cultura și literatura nației (p. 130).
341. **Băbâi, Ioan**. *Aforisme, paradoxuri și prejudecăți // Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă” din Huși, la cea de-a 15-a aniversare* / coord. : Th. Codreanu. — Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu”, 2008. — Din conț. : [P. 285-288 : cap. Studii și eseuri] ; Zorile. — 2008. — Nr 1/2. — Marginalii critice și impresii la cartea *Fragmentele lui Lamparia* (2002), pornind de la un aforism codrenian („Paradoxul este un protest la prima cunoscută a ecuației”).
O asemănare între cei doi gânditori (Constantin Noica și Theodor Codreanu) ar fi: „războiul civil” din om. Fiecare zăbovește asupra unui impas. După Constantin Noica, „cultura contemporană, precumpănitor științifică trebuie să explice cu mijloace perfecte o lume imperfectă”, iar Theodor Codreanu se întreabă cum poate literatura să aducă pacea în omul lui Diderot.
Soluția propusă? După primul, aspirația către o altă logică, „logica lui Hermes”. După cel de-al doilea: a fi de partea iubirii, ca înțelegere prin iubire.
342. **Clit, Costin**. *Un secol de istorie. 1908—2008*. — Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu”, 2008. — Din conț.: [P. 408-411 : Cap. *Au făcut cinste școlii* Pagini din istoria Colegiului „Dimitrie Cantemir” din Huși (Vaslui). În note bibliografice].
343. **Merlan, Vicu**. *Contribuții monografice asupra Depresiunii Hușilor*. — Iași : Lumen, 2008. — Din conț.: [P. 335-344 : Cap. VII. *Aspecte culturale*, subcap. *Oameni de cultură hușeni*. Prezentare bibliografică a scriitorului Th. Codreanu, prin numirea volumelor publicate și a edițiilor îngrijite și comentate, apărute între anii 1981—2008. (Th. Codreanu — foto)].
344. **Popa, Marian**. *Istoria literaturii române de azi pe mâine : 23 august 1944 — 22 decembrie 1989*. — Versiune revizuită și augmentată. — București : Semne, 2009. — Vol. 2. — 1196 p. — Din conț. : [P. 1089—1091: Cap. *Comentariul obiectului literar*, subcap. *Interdisciplinari*. (Foto). Articol de dicționar cuprinzând notații istorice și critice asupra omului și scriitorului Th. Codreanu. Istoricul literar M. Popa a avut în vedere studiile critice *Eminescu — Dialectica stilului* (1984) și *Modelul ontologic eminescian* (1992), aforismele din *Fragmentele lui*

Lamparia (2002) precum și romanele *Marele zid* (1981) și *Varvarienii* (1998), lucrări editate sau concepute înainte de 1989. (Th. Codreanu — Foto)].

*Se activează interdisciplinar în favoarea unui obiect sau se relevă compatibilitatea multidisciplinară a unui obiect; eficiența crește, dacă se relaționează un obiect local cu un sistem universal și dacă obiectul definind un termen din sistemul trecut-prezent-viitor-metacronic e relaționat cu ceilalți termeni. Aceste posibilități sunt ilustrabile cu Theodor Codreanu [...], care și-a consacrat o mare parte din viață eminescologiei. Scrisă în 1977-83, **Eminescu — Dialectica stilului** (1984) sistematizează o viziune asupra lumii, omului și artei în baza „cercului dialectic”, compus din nouă atari figuri paradoxale. [...]*

Preocupă îndeosebi, „Estetica oglinzii”, simetria universală, logica stilistică a totalității armonice, așadar: oglinda (normală, magică, tulbure, mată, neagră), narcisismul (feminin, cosmic, lingvistic), geniul ca oglindă, oglinzirile întregului în parte și invers, privirea-oglinadă, ecoul, armonia ca sistematică a oglinzilor, strălucirea barocă, dublul, timpul-oglinadă, oglinda sufletului etc. Realizabilă în timp, oglinzirea (ca reflecție, refracție, difracție, augmentare, multiplicare, diminuare, deformare, anulare prin „spargerea” sistemului), antrenează ideea de labirint, adevărit prin mișcare, de unde și definiții ale noțiunilor de trecut, prezent, viitor în sensul fizicist din secolul 20. Se mai implică auditivul, sublimbajele naturii — lumina, culorile, sărutul, rima și ritmul, îmbrățișarea, cântecul, sunetul, plânsul, râsul, relația Narcis-Hypnos-Echo, visul ca mod al simultaneității, visul interzis, basmul, metempsihoza (p. 1089).

345. **Crăciun, Boris.** 1500 scriitori români — clasici și contemporani: Un dicț. bibliografic esențial / Un dicț. ilustrat al scriitorilor de ieri și de azi / Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin. — Iași : Porțile Orientului, 2010. — Din conț.: [P. 123-124. — Date biobibliografice și succinte comentarii critice despre personalitatea scriitorului Th. Codreanu].

*În primul rând, Th. Codreanu este un eminescolog, iar în ultima vreme o carte care se citește pe nerăsuflăte, luată din mână-n mână: **Istoria „canonică” a literaturii române, de fapt, o extinsă și pertinentă „cronică literară” despre Istoria critică a literaturii române** de N. Manolescu, tom pe care-l contestă sistematic, printr-o exegeză de fond și de formă, scrisă de un teoretician și critic avizat. Nasc nu numai la București scriitori, ci și la Moldova, în micuțul Huși! (p. 124).*

346. **Horvat, Săluț.** *De la Titu Maiorescu la Petru Creția* / Fundația Culturală Libra. — București, 2010. — Din conț.: [P. 195-197: *Theodor Codreanu* : Cap. *Contribuții la un dicționar al eminescologilor*. Date și informații despre cercetătorii vieții și operei lui Mihai Eminescu, rânduiți în ordine cronologică, adăugând-li-se succinte comentarii despre studiile elaborate].

*Spiritul polemic al lui Theodor Codreanu este evident pe parcursul întregii lucrări²⁶, mai ales, atunci când se referă artizanii demitizării și contestării poetului. Acest spirit se va regăsi și în publicistica pe teme eminesciene, adunate în volumul **Controverse eminesciene**, apărut la Ed. „Viitorul Românesc”, 2000. Săgețile critice se îndreaptă spre așa-zii eminescologi, care, cu o aroganță fără margini față de poet și opera sa, ne îndeamnă să ne „despărțim de Eminescu” așa cum o face Virgil Nemoianu (p. 196).*

347. **Lumea cărților** / ed. de Bibl. Municipală „Mihai Ralea” din Huși. — Iași : Ed. PIM, 2010. — 192 p. — Din conț.: [P. 174-189 : *Codreanu, Theodor*: Cap. *Supplementum* — cuprinde date esențiale din viața și activitatea scriitorului].

348. **Prof. dr. Theodor Codreanu** // *Un om pentru istoria Bârladului* / Fundația Culturală „Dr. Constantin Teodorescu”. — Bârlad : Tip. DACRI, 2010. — P.

²⁶ Dubla sacrificare a lui Eminescu, n.ed.

136-137. — Cap. *Traian Nicola — spirit enciclopedist. Aprecieri critice*. Fișă bibliografică.

349. **Theodor Codreanu** [Resursă electronică] : Fișă de scriitor, cuprinzând date biobibliografice ale scriitorului, după modelul propus de Uniune. *Acces internet*: <http://www.usriasi.ro/codreanu.html>. (Accesat pe 15.12.2011).
350. **Theodor Codreanu** [Resursă electronică] : repere biogr. *Acces internet*: <http://www.husi.ro/ro/codreanu.htm>. (Accesat 01.07.2012).
351. **Condrei, Elena**. *Antologia Laureatilor Premiilor Eminescu pentru literatură, arte vizuale, colecții și colecționari „Teiul de aur” și „Teiul de argint” al editurii Geeea, Botoșani (2002—2011)*. — Botoșani : Ed. Geeea, 2011. — Din conț. : [P. 201-205. — Cap. *Literatură — Theodor Codrean* ; antologie aniversară realizată de Elena Condrei ; amplă fișă de prezentare a activității literare a scriitorului Th. Codreanu, care a fost premiat la Botoșani în anul 2007. (Theodor Codreanu — foto; fotografii de grup)].

c. În prefețe și postfețe

352. **Dumitrescu-Bușulenga Zoe**. *Prefață // Theodor Codreanu. Dubla sacrificare a lui Eminescu*. — Brașov, 1999. — P. 6-10. — Ediția a doua, revăzută și adăugită cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Prefața e datată: „Sinaia, 26 aprilie 1998”. Pe cop.: IV : apreciere critică extrasă din *Prefața cărții Theodor Codreanu, Dubla sacrificare a lui Eminescu*. Ediția a treia, revăzută și adăugită. Ch.: Civitas, 1999. P. 5-8.

Informația plurivalentă a autorului cărții, solida sa cultură, ca și capacitatea de a teoretiza, îți pun la îndemână instrumentele cele mai potrivite nu numai pentru a respinge argumentele pe cât de grave, pe atât de superficiale și pătimase ale denigratorilor, ci și pentru a repune adevărul în drepturile sale suverane. Imaginea lui Eminescu ziaristul, implicat cu patimă într-un contingent meschin și nedemn pe care ar dori să-l înalțe într-o perspectivă innoitoare, conformă manierei sale de a vedea (după propriile vorbe: „pe deplin modernă”), este proiectată, dincolo de obiecțiile și acuzațiile pe care le știm, la nivelul unei morale politice absolute care lipsea nu numai în biata noastră țară (p. 7).

353. **Papu, Edgar**. *Un gânditor aforistic // Theodor Codreanu. Fragmentele lui Lamparia*. — Craiova, 2002. — P. 5-8. — Prefață alcătuită din 1982 pentru cartea de aforisme și cugetări.

*Azi, când există o adevărată frenezie a „criticii” (a se citi: a bagatelizării, a minimalizării, a ostilității, a relei -credințe), autorul **Fragmentelor lui Lamparia** vine cu poziția, atât de necesară astăzi, a iubirii. Poate că tocmai rafinamentul atât de sensibil al nuanțelor în gândirea lui Th. Codreanu derivă din vechiul „esprit de finesse”, pe care nu-l pot promova decât „les raisons du coeur”. Autorul se supune acelei ordo amoris, postulate de Max Scheler, care cuprinde poate și secretul profunde sale înțelegeri prin iubire, aplicate la întregul domeniu al cunoașterii (p. 8).*

354. **Cimpoi, Mihai**. *Un critic al întreg spațiului cultural românesc // Theodor Codreanu. Basarabia sau drama sfâșierii*. — Ed. a doua rev. și adăugită. — Galați, 2003. — P. 5. — Prefață (datată: „Chișinău, 28.II.1998”) ; Clepsidra. — 1998. — Nr. 17.

Este un critic de frontieră, căci își situează demersul la răscrucea filosofiei, ontologiei și literaturii, unde surprinde pulsul ideii și elementele formatoare ale valorii. Scrie, de fapt, proză de idei (s.n., L.C.), demonstrând o sensibilitate rară la freământul poetic al gândului. Modelul ontologic superior îi este, firește, Eminescu, pentru care are o înțelegere a sa, în spiritul noilor paradigme filosofico-culturale. (...)

Înzestrat cu asemenea facultăți intelectuale, Theodor Codreanu este un critic al întreg spațiului cultural românesc, preocupându-se atât de valorile ce se creează în Țară, cât și în Basarabia și în exil. Perspectiva din afară lipsește, el fiind implicat, un spirit lucrând înăuntrul culturii, care refuză tranșant calitatea de martor.

355. **Codreanu, Dragoș.** *Preambul // Theodor Codreanu. 60 de oglinzi.* — Bârlad, 2005. — P. 5-7. — Microantologie, ediție, în format minion, include un număr de aforisme, corespunzând celei de-a 60-a aniversări a scriitorului Th. Codreanu.

Aceste cugetări mi se par că sintetizează gândirea profundă și adesea plină de umor a tatălui meu, surprinzând bogăția vieții și a artei. Întotdeauna m-am simțit mândru, fără a păcătuți prin asta, de respectul acordat de ceilalți tatălui meu, dar nu cred că am înțeles nici măcar până în ziua de azi adevărata valoare a celui care m-a crescut, m-a educat și care mi-a fost alături toată viața. Cred că l-am privit întotdeauna ca tată și mai puțin ca scriitor. Dar, spre deosebire de critici, eu pot să spun cu bucurie că l-am cunoscut ca om și părinte într-un mod unic (p. 5-6).

Cele 60 de cugetări au fost „furate“ de privirea mea din diferite însemnări, fie publicate în reviste sau cărți, fie aflate încă în manuscris (p. 7).

356. **Dumistrăcel, Stelian.** *Credința în izbânda limbii române // Alexandru Bantoș. Retrospectivă necesară: Dialoguri.* — Ch., 2007. — P. 7-20. — În prefața antologiei Th. Codreanu este numit între prietenii culturii basarabene.

Theodor Codreanu „veghează“ asupra fenomenului literar în general, cu bună aplicație și asupra celui din Moldova, despre care scrie preocupat și el de sincronizarea literaturii, dar și de aceea a învățământului modern. O noutate: profesorul de la Huși este „transmodernist“ și ne explică de ce. (...). (p. 18).

357. **Codreanu, Lina.** *Notă la volumul al doilea // Theodor Codreanu. Numere în labirint.* — Iași, 2008. — Vol. 2. — P. 5. — Marginalii despre însemnări.

Metafora labirintului sporește prin sentimentul prizonieratului fără soluție. Sunt ani, în genere, de tăcere, în care autorul publică destul de rar în presă... (...).

Însemnările din acest volum atestă maturizarea deplină a scrisului lui Theodor Codreanu, scriitorul strălucește nu numai în exprimarea aforistică, evidentă încă din primul volum, dar atinge culmile vocației critice prin paginile estetice despre Dostoievski, Kafka, Proust, Rimbaud, Marin Preda, Eugen Barbu, Al. Ivasiuc ș.a.

358. **Codreanu, Lina.** *Notă la volumul al treilea // Theodor Codreanu. Numere în labirint.* — Iași, 2009. — Vol. 3. — P. 5. — Marginalii despre însemnări.

Autorul alege un mod special de abstragere din cotidian, printr-un exercițiu de amnezii voluntară a alterării moralei din „labirint“, a problemelor conjuncturale, substituindu-le, sigur pe sine, cu lumea problematicii estetice. Theodor Codreanu propune o organizare textuală pe principiul labirintului. Asemeni miticului Dedal, este arhitectul unui labirint în care-i convine să se detașeze de lume, dar și singurul care are perspectiva ansamblului, prin ieșirea din propria creație arhitecturală. Găsim, paradoxal, o evadare într-un alt univers iluzoriu: oglinda. Privind stratul de adâncime al propriului eu, personajul trage după sine umbra creatorului. E liber sau captiv?

III. PUBLICISTICĂ

A. BELETRISTICĂ. AFORISME ȘI CUGETĂRI.

NOTE FILOSOFICE, ESTETICE ȘI MORALE. ÎNSEMNĂRI DE JURNAL

1970—1990

359. **Cugetări despre literatură** // *Vremea nouă*. — 1970. — 12 iul. — P. 2. — (Moment cultural).
Cunosc două categorii de cărți: una destinată ațâțării spiritului și alta destinată ațâțării... focului!
Când cuvintele se prăvălesc grele de mustul vieții, ele se iau la întrecere cu legile tainice ale universului.
360. **Ozana** : fragm. de roman // *Convorbiri lit.* — 1970. — Aug. (Nr 4). — P. 33-48. — (Debut). — (Fragmentul *Ozana*, cuprinzând șapte capitole din romanul *Marele zid*, este semnalat ca debut în proza literară, fiind precedat de o prezentare a scriitorului Ion Istrati din Iași).
(...) Ozana rămăsese oarecum izolată și avu curiozitatea să-l privească pe Durban, care se străduia să scape dintr-un grup de tineri gălăgioși și spirituali. Pe Ozana o izbi din nou urâtenia aceea teribilă a lui Durban accentuată de cicatricea ce-i brăzda obrazul stâng și ea surprinse iarăși ochii aceia neobișnuiți, de o limpezime stranie erau ochii lui Durban, în care jucau mici fulgere încât ai fi zis că omul acela era numai ochi și numai ochi și era vânjos la trup și nepăsător i se păru Ozanei în acea clipă. Ea văzu că Durban ține în mâini o hârtie împăturită... (p. 48).
361. **Cugetări și aforisme** // *Zorile*. — 1978. — Nr 1/2 (22/23). — P. 71.
Ignoranța totdeauna le știe pe toate.
Oratoria fără talent e tupeu.
Erorile de tipar înveselesc cărțile plecticoase.
362. **Fragmente** // *Ateneu*. — 1985. — Oct. (Nr 10 (191)). — P. 14. — (Grupaj de cugetări și aforisme).
Proști deștepți întâlnești la tot pasul. Proști inteligenți nu s-au pomenit.
Șeful e ca roata — scârțâie dacă nu-l ungi.
363. **De la Praga la Moscova (pagini de jurnal)** // *Euchronia*. — 1990. — Nr 1. — P. 4-5. — Impresii de călătorie din timpul unei excursii turistice (1989) prin câteva orașe din țările Europei: Praga, Karlovy-Vary, Pilsen, Bratislava (Cehoslovacia), Leningrad, Moscova, Kiev (URSS).
Ordinea occidentală este oglinda civilizației și la cehoslovaci. Deși n-au atins perfecțiunea elvețiană, cehii au reușit, chiar în condițiile totalitarismului est-european, să-și transforme țara într-o bijuterie în care echilibrul, rațiunea au biruit cam peste tot. Țara e străbătută de la un cap la altul, de o splendidă autostradă cu șase benzi de circulație. Chiar și vegetația de pe margini e dirijată, cu grijă, după legile simetriei (e drept, cam statice). Curățenia se apropie de ireproșabil, cel puțin prin locurile pe unde am fost duși (p. 4).

364. **Destinul românilor (pagini de jurnal)** // Vocea Huşului. — 1990. — 7 apr. (Nr 12) . — P. 5. — Însemnări memorialistice, din timpul unei excursii turistice în țările aflate sub *cortina de fier*, incluzând considerații de natură istorică și politică despre mișcările de tip „perestroika“, specifice momentului istoric. Datările calendaristice sunt între 30 iulie -14 noiembrie 1989.
30 iulie 1989. *De la Moscova, în drum spre România, trec pentru prima oară prin Basarabia. Am stat, mai bine de o oră, de vorbă cu un român, inginer, din Cernăuți. El e convins că Prutul nu va mai rezista mult ca zid despărțitor în sânul aceleiași etnii. Aproximativ sufletească e spontană și la o tensiune nebănuită. Eu nu cred că minunea se va petrece așa curând. Însă nu-i spulber optimismul. E de-a dreptul uimit să afle că Eminescu nu a scris numai poezii și că opera lui se editează, în România, în 16 masive volume.*
365. **Fragmente** // Terra. — 1990. — 22-28 aug. (Nr 31). — P. 6 ; 29 aug. — 4 sept. (Nr 32) — P. 6. — (Aforisme).
*Scurtimea gândurilor scrise pleacă din trăiri lungi.
singurătate dorită nu mai e singurătate.
Nu e nevoie să se creeze o inteligență artificială. Deja proliferază din belșug.*
366. **Fragmente** // Sinteze : (supl. la „Deșteptarea“). — 1990. — 1 sept. (Nr 22). — (Unghi) ; 1994. — 14 ian. (Nr 2 (128) ; 20 mai (Nr 183) ; Nr 20 (146) . — Cugetări.
*Critica n-a descurajat până acum nicio nuliitate, după cum n-a împiedecat niciun geniu să fie el însuși.
Un scriitor total este confundat adesea cu unul care ratează în toate genurile.
Traficanții de droguri nu sunt morfinomani. Au altă boală.
Câtă inactivitate, atâta neliniște.
Bărbatul este totdeauna mai grăbit decât femeia. Probabil de aceea și ajunge mai repede la capătul vieții (Nr 2/1994).
Creația este o înfrângere — fie și pentru o clipă — a indiferenței neantului.
Talentul e statornic; geniul, ca și iubirea, te vizitează o dată sau — mare noroc — de câteva ori într-o viață de om (Nr 20/1994).*

1991—2000

367. **Fragmente** // Contact Internațional. — 1991. — Vol. 1, Nr 2. — P. 29. — (Cugetări și aforisme ; Ars Amatoria).
368. **[Epigrame]** // Semnal. — 1993. — 2-3 noiem. (Nr 2). — P. 2. — O epigramă pe teme bahice.
369. **Fragmente** // Totuși iubirea. — 1993. — 19-26 febr. (Nr 7 (127)). — P. 14; 26 febr.-5 mar. — P. 14 ; Nr 9 (129), 5-12 mar. — P. 14; Nr 10 (130), 12-19 mar. — P. 14; Nr 11 (131), 19-26 mar. — P. 14; Nr 12 (132), 26 mar.-2 apr. — P. 14; Nr 13 (133), 2-9 apr. — P. 14; Nr 14 (134), 9-16 apr. — P. 14; Nr 15 (135), 16-23 apr. — P. 14; Nr 17 (137), 29 apr.-6 mai. — P. 14; Nr 18 (138), 6-13 mai. — P. 14; Nr 19 (139), 13-20 mai. — P. 14; Nr 24 (144), 18-25 iun. — P. 14 ; Nr 25 (145), 25 iun. — 2 iul. — P. 14. — Aforisme și cugetări.
*Nu ți-a fost prieten acela care nu-ți mai este.
Mutul nu e neapărat un tăcut (Nr 7/1993).*

- Fericirea se amână. Se zvonește că ar fi singura ei modalitate de existență. Unde sentimentul e viguros, n-au ce căuta sentimentalismele (Nr 8 / 1993). E foarte greu să fii prieten cu un om inteligent. Fericirea se măsoară în clipe. Orice nefericit pretinde o altă unitate de timp. De moartea iubirii totdeauna se face vinovat celălalt (Nr 9 /1993). Așteptarea nu are tovarăș. Ura judecă, dragostea ceartă (Nr 10/1993). Geniul este în adolescență matur, iar la bătrânețe — tânăr. Indulgența femeii doboară pe bărbat. Vorbă multă, sărăcia artei (Nr 11/1993). Liniștea care nu e muzică e o cumplită neliniște. Apa cea mai bună e în fântâna din care bea tot satul. Medicul are datoria să trateze efectul, iar pacientul cauza (Nr 13/1993). Curajul fără tupeu a fost rar întotdeauna (Nr 14/1993). Pe generos nu-l putem înșela. Adevărații visători sunt cei care nu-și fac iluzii. Iene harnică e un dezastru (Nr 15/1993). Dacă nu s-ar simți slab, agresorul nu și-ar ataca victima. Omul se simte singur mai ales când e silit să nu fie singur (Nr 17/1993). Personajul cel mai interesant dintr-un grup în care se poartă discuții aprinse este — fără îndoială — cel care tace. Pe omul mediocru, banul îl scoate din mizeria materială și-l aruncă în mizeria spiritu- ală (Nr 18/1993). Orice înfrângere e o tristețe a acestei lumi (Nr 19/1993). Minciuna nu are nevoie de prestigiul adevărului. Totdeauna se dă drept el (Nr 24/1993). Evităm să ne revărsăm mânia pe cel puternic. Totdeauna ne cad victime cei mai slabi decât noi. Lenea condamnă multe inteligențe la ratare (Nr 25/1993).*
370. **Fragmente** // Oferta. — 1993. — 4-10 mai (Nr 17 (50) ; 18-24 mai (Nr 19 (52)). — Aforisme.
Femeia e un labirint din care nu pot ieși decât adevărații îndrăgostiți. Iubirea — un pedagog de geniu (Nr 17/1993). Îți aparțin numai vorbele spuse din convingere. Restul sunt împrumuturi. Ochii sunt lăcașul iubirii (Nr 19/1993).
371. **Fragmente** // Lit. și arta. — 1993. — 3 iun. (Nr 23 (2495) ; 22 iul. (Nr 30 (2502)). — P. 1 ; 30 sept. (Nr 40 (2512) ; 21 oct. (Nr 43 (2515)). — P. 8 ; 1995. — 9 mar. (Nr 10 (2586)). — P. 8. — (Beciul vechi) ; 10 aug. (Nr 32 (2608)). — P. 8. — (Beciul vechi). — Cugetări.
Nerăbdătorul mai mult așteaptă. Prostul e subtil: totdeauna își descoperă prostia în altul și o ironizează cu satisfacție (Nr 23/1993). Lemnele putrede nu ard cu flacăra vie. De cele mai multe ori, viitorul nu ne stă în față, ci în urmă. Cel ce iubește ajunge primul la întâlnire (Nr 30/1993). Până la șapte ani învață să vorbești. După aceea, te învață să taci! (Nr 40/1993). Ideile au întotdeauna mai mult prestigiu decât pot fi confirmate în practică (Nr 10/1995). Critica îl ajută pe autor să-și vadă defectele, dar nu să le și corecteze (Nr 32/1995).

372. **Epigrame** // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 28 mar.-3 apr. (Nr 15). — P. 7. — (Caleidoscop). Trei epigrame.
Gradatului devenit zbir: Este dur, nu am ce zice, / De când a ajuns gradat, / Dar acasă cu nevasta, / El rămas-a tot... soldat.
373. **Epigrame amicale** // Semnal. — 1994. — 1 febr. (Nr 13(38)). — P. 4. — (Epigrame amicale). Cinci epigrame.
Unei asistente medicale: Ca asistentă medicală/ Este o bijuterie, / Că asistă și acasă/ Soțul... în bucătărie.
374. **Fragmente** // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 6-12 iun. (Nr 25). — P. 2 ; 1-7 aug. (Nr 33). — P. 8 ; 8-14 aug. (Nr 34). — P. 2 ; 15-21 aug. (Nr 35). — P. 2 ; 24-30 oct. (Nr 45). — P. 2.
*Cărțile mari seamănă cu furtuna; celelalte sunt vânt.
 Operele de geniu te întinerez, celelalte te îmbătrânesc (Nr 25/1994).
 Trilogia culturii, de Lucian Blaga e Voronețul filosofiei românești.
 O carte mare se termină totdeauna prea repede. Ca și o mare iubire.
 Filosoful adevărat nu prezice viitorul, ci prezentul (Nr 34/1994).
 Există trei feluri de critică: pentru prieteni, pentru dușmani și pentru artă.
 Sunt de preferat detractorii în locul vulgarizatorilor (Nr 35/1994).
 Privit pe întuneric, licuriciul pare giuvaer și nu e decât un biet vierme la lumină.*
375. **Reflecții** // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 18-24 apr. (Nr 18). — P. 8. — (Caleidoscop) ; 25 apr. — 1 mai (Nr 19). — P. 8. — (Caleidoscop).
*Scrisul pe întuneric este spargere la banca de idei.
 Scriitura vine dinspre stil și nu stilul dinspre cultură.
 A fi inspirat înseamnă a gândi de unul singur (Nr 18/1994).
 Maniera este imitabilă, arta niciodată.
 Ori pui foc pe hârtie, ori pune hârtia pe foc! (Nr 19/1994).*
376. **Epigrame** // Zorile (Serie nouă). — 1995. — Ian.-iun. (Nr 1 (26)). — P. 62. — (Caleidoscop). — (Cele cinci epigrame sunt publicate sub pseudonimul C. Tiberiu).
Unui apicultor leneș: Pretinde că-n stupina lui/ Trântorii n-au nicio cătare, / Dar unul, sunt dator s-o spui, / E chiar stăpânul — mi se pare.
377. **Fragmente** // Jurnal de Vaslui. — 1995. — 27 noiem.-3 dec. (Nr 100). — P. 7. — Aforisme și cugetări.
*Cuvântul — această povară a gândului.
 Cărțile nu se citesc cu lupa.
 Ignorând filosofia și științele, estetica se autocondamnă la provizorat autarhic.*
378. **Varvarienii** // Sinteze. — 1997. — 25 apr. (Nr 16 (219)). — P. 9. — Fragment din romanul cu același titlu (1998), de Th. Codreanu (Foto, Th. Codreanu).
379. **Minuni de tot felul** // Sinteze. — 1998. — 14 aug. (Nr 32 (284)). — P. 7. — (Însemnări). — Note dintr-o călătorie estivală cu impresii și inedite peripecii trăite în stațiunea Lacu Sărat (Brăila), la Hanu Conachi și la Ivești (jud. Galați).
[...] înăuntru, în afară de două chioșcuri moștenite de la comuniști, unde, ce-i drept, se găsesc, din belșug, la prețuri pe măsură, bere, coca-cola și alte marafeturi, ești izbit de starea de ruină. Ca de prin fostele grajduri ale c.a.p.-urilor, fiecare a luat ce-a putut — unul o scândură, altul o pancartă etc. Au mai rămas porțiuni din vechile amenajări pentru nu-diști, piloni de susținere ca-n Lacustra bacoviană, scânduri care plutesc nestingherite pe lac spre bucuria celor care învață să înoate.

380. **Minuni de vacanță** // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 13-19 aug. (Nr 239). — P. 1.
381. **Note incomode** // Sinteze. — 1999. — 21 apr. (Nr 16(319)). — (Rubrica „Jurnal“); 28 apr. (Nr 17(320)); 5 mai (Nr 18(321)). — Note de jurnal, având datări recente: februarie-martie 1999. (Foto, Th. Codreanu).
NATO amenință din nou cu atacuri aeriene în Iugoslavia. Ni se aduce aminte că am intrat într-o nouă eră de putere și că Deminternul decide cine și cum are drept de existență pe acest pământ.
Iar noi facem o politică mică, într-o Europă răsucită și de nerecunoscut (Nr 16/1999).
Continuu să cred că intelectualul veritabil trebuie să stea de partea adevărului și nu a puterii (Nr 18/1999).

2001—2010

382. **Însemnări de jurnal** // Prutul. — 2001. — Febr. (Nr 2). — P. 1, 8. — Impresii, notate și dateate „9 aprilie 1990“, despre organizarea și desfășurarea olimpiadei școlare, faza națională, la limba și literatura română, desfășurată la Târgoviște, când Th. Codreanu a participat ca membru în comisia de evaluare. A fost și un prilej de a-i cunoaște sau a-i revedea pe scriitorii Mircea Muthu, Grigore Vieru, actorul Silviu Stănculescu, tenorul Fl. Diaconescu ș. a.
Organizarea concursului este o improvizație confuză, în spatele căreia se ascunde tragedia societății românești. Există chiar discrepanțe între programul tipărit și cel real. Reprezentanții ministerului sunt obscuri, fără personalitate. S-a crezut că fără doamna Zoe Dumitrescu-Bușulenga se va produce revoluția și aici. Dar atmosfera e fără niciun Dumnezeu (p. 1).
383. **Epigrame** // Milesciana. — 2004. — Noiembrie. (Nr 1). — P. 25. — (Trei epigrame intitulate: *Consolare; Între epigramiști; Unui filosof*).
Unui filosof: Cu Diogene se compară, / Că e filosof de soi, / Doar că dânsul, într-o doară, / A-nghițit ce e-n butoi.
384. **Glose borgesiene** // Revista Nouă. — 2004. — Oct. (Nr 7). — P. 29. — (Fragmentarium). Fragmente eseistice și aforisme.
Nu e greu deloc să cazi în capcanele întinse de Borges. Principalul e să-i supraviețuiești!
Postmodernismul (cel căzut în stare de neoavangardă) pare să fie produsul unor lecturi greșite din Nietzsche, Heidegger, Wittgenstein, Borges, Derrida și ale altora.
385. **Creștinismul în oglindă (glose nietzscheene)** // Revista nouă. — 2005. — Ian. (Nr 1 (10)). — P. 25; Febr. — (Nr 2 (11)). — P. 25; Mar. (Nr 3 (12)). — P. 25. — (Fragmentarium). Însemnări eseistice și aforistice focalizate pe estetica filosofică.
Ca și în cazul Sfinților Părinți, lectura lui Nietzsche trebuie să fie în altă cheie logică decât a terțului exclus.
Răul nu e din fire, nu e ontologic. Dar Nietzsche vede mai departe în oglindă: „Omul e cea mai crudă făptură dintre toate dobitoacele“. Așa e, de vreme ce Dumnezeu l-a creat liber.
Postmodernii îl iau ca profet pe Nietzsche și pretind că au pus capăt conceptului de progres, care ar izvorî, la rândul-i, din viziunea biblică a salvării omului. Dar Nietzsche este un campion al „progresului“, de vreme ce privește omul ca pe ceva de depășit în supraom.

Marea probă este să poruncești. Căci a te supune e lesne pentru toți (I. Nr 1/ 2005).
Numai mincinosul, zice Zarathustra, poate mărturisi adevărul.
Bucuria nu e totuna cu fericirea (III. Nr 3/ 2005).

386. **Fragmente despre diavol** // Bucovina lit. — 2005. — Ian.-febr. — (Nr 1/2 (167/168)). — P. 33 ; Mar. (Nr 3 (169)). — P. 29; Apr.-mai (Nr 4/5 (170/171)). — P. 29-30. — (Miscellanea). — Aforisme și considerații de estetică religioasă.

Va trebui să ne întorcem la Mircea Eliade și să constatăm că mitul e mai adevărat decât „realitatea” noastră „pragmatică”. Rațiunea fără mit duce la haos și la nebunie.

Răul nu e decât folosirea greșită a darurilor lui Dumnezeu. O folosire contra firii.

Omul — singura ființă echivocă din univers (I, 1-2, 2005).

Diavolul nu poate crea nimic. El doar orientează rău ceea ce este deja creat.

Psihanaliza a dizolvat diavolul în inconștient, alungându-l din conștiință (II, 3 / 2005).

Artistul îl are în preajmă pe diavol spre a-și vedea mai bine libertatea primejduită. Și s-o păzească.

(III, 4-5/2005).

387. **Glose bizantine** // Oglinda lit. — 2005. — Ian. (Nr 37). — P. 1069. — (Miscellanea) ; Febr. (Nr 38). — P. 1136. — (Lecturi sub abajur). — Foto : Th. Codreanu. Însemnări și aforisme de natură religioasă-filosofică și morală.

Dumnezeu este inaccesibil rațiunii, dar „abordabil” prin teofanii, lumină, slavă.

Răul nu e niciodată primul, ci întotdeauna al doilea.

Toate lucrurile sunt bune. Numai transformarea lor poate fi rea (Nr 37/2005).

Nimeni nu respectă mai mult libertatea omului decât Dumnezeu. Nimeni nu respectă mai puțin libertatea omului decât omul.

Creația este o terapie, o depășire a răului.

Apofanism nu înseamnă nihilism sau agnosticism. Facila sentință „crede și nu cerceta” este cu totul străină teologiei patristice (Nr 38/2005).

388. **„Numere în labirint”. Predoslovie** // Milesciana. — 2007. — Nr 4. — P. 5. — (Firul Ariadnei). — Confesiuni auctoriale privind elaborarea „bildungsromanului” *Numere în labirint*. Iași : Opera Magna, 2007. (Fotocopertă).

Am păstrat numărătoarea dintr-o superstiție, să zicem, ca pe un fir al Ariadnei, fir pe care, desigur, într-o bună zi, îl va tăia a treia zeiță a destinului — Atropos. Fiecare număr devine un popas în labirint, concentrând o reacție sau o experiență de viață, un gând sau o impresie de lectură. Prin fragmentarism, scrierea ține de postmodernitate, dar opțiunea autorului este una transmodernă, ținând adesea o contestare kynică a tuturor conformismelor.

389. **Realismul gândirii transdisciplinare în filosofia creștină : (fragmente)** // Baadul lit. — 2007. — Aug. (Nr 2). — P. 17-21. — (Eseu). — Reflecții și aforisme eseistice pe teme religioase. (Foto Th. Codreanu).

Modernii văd blana superbă de pe umerii celor care o poartă, dar nu și rănile sângerânde ale animalului jupuit (p. 19).

Puterea superioară în stare să doboare violența mimetică unanimitate este Sfântul Duh, așa cum arată Evangheliile. Paracletul, zice Ioan. Parkleitos înseamnă avocat într-un tribunal, apărător al acuzaților. Iată adevărul spus literal. Duhul este cel ce luminează pe persecutori în contra persecuțiilor. Până atunci, ei „nu știu ce fac”, cum zice Iisus pe cruce (p. 21).

390. **[Antologia epigramei vasluiene]: Unui lăudăros în dragoste, După luna de miere** // Ecouri literare. — 2008. — Ian. (Nr 1). — P. 22. — Epigrame.

După luna de miere: Când s-a dus luna de miere, / Atât de dulce și slăvită, / A constatat, fără putere, / Că mierea e ...zaharisită.

391. **Note fugare** // Bucovina lit. — 2008. — Oct. (Nr 10 (212)). — P. 27-30. — Impresii de călătorie scrise în urma unei excursii din aprilie făcută în câteva țări (mai) civilizate din Europa. Notările sunt datate între 23-30 aprilie 2008.
 26 aprilie. [...]Dintre templele și palatele Apusului, Domul din Milano rămâne vrednic de opulența și de artisticitatea arhitecturii occidentale. Merită a fi văzut nu numai în albume și în filme documentare. Monumentul este salvat de formele perfecte, în sens eminescian, oglindă a raționalismului ca suprem câștig al creștinismului (p. 29).
 30 aprilie. Pe Coasta de Azur, la Nisa, bucuria reîntâlnirii cu Aurelia și cu Valeriu Rusu, rezidenți în Marsilia. În urma unui telefon, au ținut neapărat să ne întâlnim, gest absolut impresionant, căci s-au deplasat, pe o ploaie torențială, 250 de km spre a ne vedea. Doamna Aurelia Rusu mi-a dăruit cartea ei ultimă, **Eminescu. Orizonturi succesive**, iar eu le-am adus **A doua schimbare la față** (p. 30).
392. **Numere în labirint. Ianuarie-decembrie 1979** // Ecouri lit. — 2008. — Apr. (Nr 2). — P. 16-17 ; Noiembrie. (Nr 3). — P. 32-33. — (Scriitorimea de la Vaslui) ; 2009. — Nr 4. — P. 28 ; 2009. — Nr 4. — P. 28. — Însemnări din vol. Th. Codreanu, *Numere în labirint*. — (Cenaclul literar „Poesis Moldaviae“). — Aforisme și cugetări din *Numere în labirint* (III), cuprinse între 7015-7091; 7092-7148; 7149-7164 (volum de însemnări, în curs de apariție).
 7048. Cum poți fi profund în prietenie când nici în iubire n-ai fost?
 7053. Cearta e mai bună decât armonia mincinoasă.
 7064. Auzim cu adevărat numai cuvintele care sparg o tăcere sau înăbușă un zgomot (Nr 2/2008).
 7135. Gândul gloriei de ce i-o mai fi frământând pe cei celebri?
 7137. Copiii și geniile iubesc cu adevărat poveștile.
 7144. Eminescu nu are dreptate. Înveți nu să mori, ci cum să nu mori (Nr 3/2008).
 7154. Vai de femeia care nu se teme de celelalte femei.
 7163. Obsesiile sunt gânduri incapabile să devină vis (Nr. 4/2009).
393. **Epigrame** // Ecouri lit. — 2009. — Nr 4. — P. 46. — Două epigrame.
Unui lăudăros în dragoste: Sunt doar bune de reclame/ Laudele-i cunoscute:/ Are trecere la dame, / Dar la cele cam... trecute.
394. **Kalo și Balo (exercițiu urmuzian)** // Feed Back. — 2009. — Sept.-oct. (Nr 9/10). — P. 78. — (Proză experimentală). — Proză. (Th. Codreanu, Foto).
Kalo și-a anunțat intenția de a veni pe lume cu două veacuri înainte de a se naște, el rezultând din împerecherea poeziei ermetice cu un purice autohton prin definiție. Din contră, Balo nu a știut până în ultima clipă că are să-și înceapă existența, de aceea și nașterea lui se deosebește de a lui.
395. **Numere în labirint (I)** // Pro Saeculum. — 2009. — 15 iul.-1 sept. (Nr 5/6 (57/58)). — P. 31-39. — (Eseu). — Fragmente din volumul al III-lea, în curs de apariție, care cuprind însemnări (din anul 1976) de natură estetică-literară despre problematica operelor lui Dostoievski (*Idiotul*, *Oameni sărmani*, *Însemnări din subterană*) etc.
 6736. Vremea sistemelor filosofice a trecut. Din vina lor (p. 34).
 6744. Cele mai profunde pagini despre Dostoievski le-a scris, înainte de Mihail Bahtin, Th. Mann (*Extazul demonismului, prefață la o ediție de povestiri apărută în S.U.A.*). El adaugă și *maladia jocului de noroc, pe lângă epilepsie. De fapt, jocul de noroc e un simptom al epilepsiei.*
 6745. După Cesare Pavese, doar patru genii au creat lumi noi, „lumi complexe și inepuizabile, ambigue moderne“: Platon, Dante, Shakespeare și Dostoievski (p. 35).

396. **Fragmentele lui Lamparia** // Zorile. — 2010. — Ian.-iunie (Nr 1 (41)). — P. 61-62. — (Traduceri). Cugetări și aforisme, alese și traduse în limba rusă de Nadejda Ceban, din vol. cu același titlu, apărut în 2002. (Foto — Th. Codreanu).
Basarabia — piatră de încercare a politicii românești.
Frumosul aparține timpului liber.
397. [**Lecturi utile**] : [rubrică: însemnări selectate din vol. lui Th. Codreanu, *Numere în labirint, I. Iași* : Editura „Opera magna“, 2007] // Acțiunea Europeană : buletin informativ al Biroului Permanent al M.A.E. (Chișinău). — 2010. — 30 iun. (Nr 10). — P. 7. — Fotocopertă.
Socialismul a devenit o lume cu prea mulți paznici. Ei au fost creați chiar și pentru viața personală, veghetori ai sufletelor noastre. Sunt ca soțiile care-ți supraveghează zilnic gândurile și mișcărilor (p. 282).
Nu te lăsa înghițit de o limbă străină. Gândește temeinic în limba mamei tale. Celelalte limbi sunt doar ferestre spre alte lumi. În locuința ta intri pe ușă, nu pe fereastră (p. 327).

**B. ARTICOLE DE CRITICĂ, ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ:
 STUDII, ESEURI, RECENZII ȘI CRONICI LITERARE, APRECIERI CRITICE,
 MEDALIOANE LITERARE, NOTE**

1969

398. **Are sens poezia?** // România lit. — 1969. — 24 iul. (Nr 30 (42)). — P. 2. — (Voci din public). Articol de atitudine critică și polemică față de opiniile poetului Șt. Aug. Doinaș, privind definirea estetică a poeziei.
[...] poezia e totuși cunoaștere; trăită la tensiuni neobișnuite, ea vizează eternul omenesc, marile probleme, tendenționismul inevitabil al artei, fie el conștient sau nu. Nici chiar Șt. A. D. nu se poate sustrage, ca poet și teoretician, de la aceste concluzii.
399. **Cronica literară** // România lit. — 1969. — 16 oct. (Nr 42 (54)). — P. 2. — (Voci din public). — Opinie critică privind necesitatea cronicii literare obiective, ca un act critic de provocare a cititorului asupra unei apariții editoriale de valoare.
O bună cronică exprimă un punct de vedere răspicat, nu poate fi străină de frământările intelectului și trebuie să proclame cu căldură valorile și să respingă nonvalorile. O adevărată cronică trebuie să entuziasmeze pe cititor, să-i ațâțe curiozitatea de a citi opera respectivă, fiindcă, în ultimă instanță, acesta este și principalul ei scop. Tocmai puterea de a cuceri lipsește majorității cronicilor literare din revistele noastre.
400. **Despre specificul național** // România lit. — 1969. — 27 noiem. (Nr 48 (60)). — P. 2. — (Voci din public). — Marginalii critice asupra studiului universitarului ieșean Constantin Ciopraga — *Romancierul Camil Petrescu* (vol. *Portrete și reflecții literare*, EPL, 1967), cu sublinierea unor disocieri de nuanță între „specificul național“ și „substanța românească“.
Evident, pentru Const. Ciopraga nu există opoziție între cele două noțiuni, ceea ce nu e obligatoriu și pentru Camil Petrescu. Neînțelegerea se bazează poate pe o inversare de nuanțe. Unul apără „substanța românească“, celălalt, „specificul românesc“, noțiuni apro-

piate, dar care-și păstrează totuși anumite nuanțe proprii. În fond, Camil Petrescu nu sub-apreciază „specificul național” în ce are el mai bun — se ridică numai împotriva specificului național luat în sine. Camil Petrescu apără fondul marii arte. Pornirea lui împotriva specificului național este pornirea împotriva mediocrității în artă.

401. **Moștenire culturală sau... dezmoștenire?** // România lit. — 1969. — 22 mai (Nr 21 (33)). — P. 2. — (Voci din public). — Debut publicistic în critica literară. Articol de natură polemică, în apărarea personalităților literare Mihai Ralea, G. Ibrăileanu și Constantin Dobrogeanu-Gherea, despre care s-a discutat la o „masă rotundă” a criticilor, organizată de revista „România literară” (Nr 17/1969). Criticii contemporani vizați: Eugen Simion, I. Negoitescu și Edgar Papu.

Acuzația cea mai „gravă” ce se aduce criticii celor doi [Ibrăileanu și Gherea] este o pretinsă ignorare a „esteticului” în favoarea tendenționismului social. Dar acuzația aceasta n-are nicio bază serioasă. Ibrăileanu și Gherea n-au negat niciodată importanța esteticului în artă, ceea ce reiese foarte clar din opera lor, pentru cine o cercetează cu bună credință.

402. **Pentru realism** // România lit. — 1969. — 20 noiem. (Nr 47 (59)). — P. 2. — (Voci din public). — Atitudine de aderare la critica de directivă, de orientare realist-obiectivă.

Nu-i înțelegem deloc pe E. Simion, E. Papu ș.a., de ce sunt atât de înverșunați împotriva criticii de directivă. Fiindcă un critic, dacă este critic cu adevărat, năzuiește de la sine să-și vadă concepțiile estetice prinzând viața în creațiile momentului literar, năzuiește să descopere și să afirme valorile corespunzătoare crezului său estetic. Nu credem că E. Simion nu este un critic de directivă. Paradoxal, tocmai pledoaria împotriva criticii de directivă este o dovadă grăitoare a angajării domniei sale într-o anumită direcție. Care vor fi consecințele acestei direcții nedecarate, le va stabili posteritatea.

403. **Poezia modernă și cititorii ei** // Vremea nouă. — 1969. — 14 dec. (Nr 566). — P. 2. — (Moment cultural)²⁷. — Pledoarie pentru apropierea publicului cititor de arta poetică modernă.

Poezia trebuie, înainte de toate, să fie trăită, să te identifice în clipa citirii ei cu atitudinea spirituală care a generat-o. Aceasta este adevărata înțelegere a poeziei. Poezia privită ca formă pură în sine este inevitabil ermetică, chiar dacă este alcătuită din propoziții clare.

404. **Schematism și biografie** // România lit. — 1969. — 18 sept. (Nr 38(50)). — P. 2. — (Voci din public). — Tânărul critic polemizează cu reductibilul critic literar Eugen Simion despre relația *biografie — operă*, în cazul lui G. Bacovia.

Orice s-ar zice, adevărata biografie stă ascunsă în operă, dar nu oricine o poate bănuși. Biografia lui Bacovia, mai bine-zis viața lui, a fost, fără îndoială, la înălțimea operei. Unul dintre puținii români care au trăit adânc, până la ultimele consecințe, tragismul condiției umane.

1970

405. **D.R. Popescu, „F”** // Vremea nouă. — 1970. — 15 febr. (Nr 617). — P. 2. — (Note de lector). — Cronică literară pentru romanul „F”, în care autorul prezintă personaje complexe văzute atât în lumea satului cât și în mediul urban.

²⁷ Notă: Ziarul vasluian „Vremea nouă” includea aspecte din cultură (evenimente culturale, cronici și recenzii literare, creație literară etc.) pe pagina titrată „Moment cultural” ori „Cultura și viața”.

În centrul atenției autorului sunt oamenii văzuți în complexitatea lor psihologică, în raport cu realitățile vizibile și invizibile ale mediului ambiant. D.R. Popescu pare a replica acelei poziții unilaterale, cu rădăcini în literatura interbelică, potrivit căreia o adevărată proză intelectualizată trebuie să-și aleagă neapărat eroii din mediul citadin.

406. **G. Ibrăileanu**. „**Spiritul critic în cultura românească**” // Convorbiri lit. — 1970. — Aug. (Nr 4). — P. 82-83. — (Viața cărților). — Sub semnătura „C.Th.”, tânărul critic ia apărarea criticului G. Ibrăileanu în fața observațiilor aduse de E. Simion sau N. Manolescu, la noua editare a studiului lui G. Ibrăileanu.

N-am vrea să se înțeleagă că întreaga istorie a civilizației românești stă sub semnul „sincronizării” cu alte civilizații mai evoluate de aiurea. Civilizația românească, în sensul larg al cuvântului, posedă încă de la începuturile ei o incontestabilă originalitate, chiar dacă nu întotdeauna recunoscută, ocupând un loc propriu în istoria civilizației omenesti. Geniul creator depășește simpla „racordare” cu alții, prin crearea de universuri proprii (p. 83).

407. **Iarăși despre realism** // România lit. — 1970. — 12 febr. (Nr 7 (71)). — P. 2. — (Voci din public). — Răspuns de natură polemică dat lui I.C. Ștefan, privitor la „realismul autentic”.

În articolul nostru ne refeream mai ales la inexistența unui autentic curent realist, situație relevantă și de Ș. Cioculescu [...]. Evident, inexistența unui curent realist autentic nu exclude existența literaturii realiste, dovadă stă creația viguroasă a unui Marin Preda.

408. **La ospățul criticii** // Convorbiri lit. — 1970. — Oct. (Nr 6). — P. 72-75. — (Convorbiri critice). — Cronică literară pentru Mircea Vaida, *Ospățul lui Trimalchio*. Cluj : Dacia, 1970.

Criticul este un concurent al artistului. Și este mare critic în măsura în care vede mai bine decât însuși artistul. Criticul trebuie să-l întreacă pe artist printr-un surplus de luciditate, de forță de pătrundere și, mai ales, de înțelegere. După cum producerea operei a fost inevitabilă pentru artist, la fel criticul va simți, față cu opera, inevitabilă critica pe care o scrie. Marii critici nu și-au scris studiile din motive exterioare (p. 74).

409. **Marin Preda**, „**Risipitorii**” (ed. a III-a) // Vremea nouă. — 1970. — 12 apr. (Nr 665). — P. 2. — (Moment cultural). — Prezentarea noii ediții a romanului lui Marin Preda.

Frământările sufletești ale intelectualilor din Risipitorii sunt rupte din însuși zbuciumul interior al autorului. Credem că și aici trebuie căutată reușita artistică a acestui roman, poate cea mai înaltă realizare a lui M. Preda de după al doilea volum al Moromeților.

410. **Mesajul operei literare** // Convorbiri lit. — 1970. — Aug. (Nr 4). — P. 51-54. — (Convorbiri critice). — Sub pseudonimul „C. Teodorescu”, criticul de la Huși, relevă atuurile și neajunsurile „mesei rotunde”, cu tema *Despre „mesaj”*, organizată și publicată de „România literară” (Nr 23/1970).

„Mesajele” unei opere sunt, într-un fel sau altul, încorporate în organismul viu al ficțiunii artistice. Fiind un creator de viață, artistul încorporează operei, în procesul de creație, mai mult sau mai puțin conștient, nebanuita complexitate a existenței în diversitatea ei. Cititorul alege potrivit formației, afinităților și structurii personalității sale. Este treaba criticii să formeze și să orienteze gustul cititorului spre sensurile majore ale artei într-o anumită epocă (p. 52).

411. „**Ramuri**”, Nr 7/1970 // Convorbiri lit. — 1970. — Oct. (Nr 6). — P. 95. — (Cărți. Reviste). — Foiletarea revistei literare de la Craiova. Sunt menționate,

ca pozitive, paginile de critică și teorie literară din revistă semnate de A. Marino, Al. Piru, M. Novicov ș.a.

De la început trebuie să remarcăm modestele criterii după care revista craioveană a selecționat, cel puțin în acest număr, poezia. Chiar de pe prima pagină ne întâmpină poezia văduvă de orice emoție artistică (...).

1971

412. **Actualitatea operei lui Mihai Ralea** // Convorbiri lit. — 1971. — Sept. (Nr 9). — P. 67-70. — (Convorbiri critice). — Puncte de vedere privind reconsiderarea contribuției lui Mihai Ralea în cadrul spiritualității românești cel care, în critica românească a depus „efortul spre o deplină autonomie a criticii“.

Critica lui Mihai Ralea se va înscrie în tradiția efortului spre sinteză, inaugurat de G. Ibrăileanu, dar în același timp, critica sa, de factură eseistică, ocupă un loc cu totul aparte în gândirea critică românească. Ralea n-a lăsat în urma lui o istorie literară, nici măcar o bogată operă critică sau o sinteză a spiritului critic românesc ca aceea a lui Ibrăileanu sau E. Lovinescu (p. 68).

La noi, Ralea a adus în gândirea critică românească eleganța, subtilitatea, rafinamentul, volubilitatea cunoașterii ajutat de un evident talent literar. Se impune recunoașterea dreptului la existență a unei asemenea critici, alături de formele consacrate de tradițiile criticii literare românești (p. 69).

413. **Adrian Păunescu: „Viață de excepții“** // Vremea nouă. — 1971. — 10 oct. (Nr 1128). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. pentru antologia de poezie: Păunescu, Adrian: „Viață de excepții“. — București : Ed. Albatros, 1971.

Ceea ce impune această selecție, încă de la început, cititorului este sentimentul că se află în fața unei autentice vocații lirice, capabilă să cucerească și să încite spiritul iubitorilor de frumos. [...] La Nichita Stănescu cuvântul liric se pulverizează în puzderia de „necuvinte“ spre a se întrupa din ele; la Adrian Păunescu cuvântul liric devine vârtej, amintind uneori de dezlănțuirea romanticilor, cu deosebirea că poetul se simte apăsător de greutatea cuvintelor și de propria sa stare sufletească.

414. **Haralambie Țugui: „Sub cerul Mioriței“** // Vremea nouă. — 1971. — 20 iun. (Nr 1032). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a cărții poetului ieșean: Țugui, Haralambie: „Sub cerul Mioriței“. — Iași : Ed. Junimea, 1971.

Încă de la bun început, trebuie să remarcăm că poezia lui Haralambie Țugui „se încapățânează“ să păstreze limpezimea tradițională a versului, într-o vreme când claritatea pare cu totul discreditată în ochii celor mai mulți poeți și critici contemporani.

415. **Lucian Blaga, „Teatru“** // Vremea nouă. — 1971. — 28 noiem. (Nr 1170). — P. 2. — (Viața cărților). — Reeditatea volumului de teatru la Editura „Minerva“ (sub îngrijirea lui Eugen Todoran), e considerat un „autentic act de cultură“.

[...] teatrul lui Blaga e un excelent teatru de citit, care cucerește prin marea lui poezie, prin profunzime și prin puternicul suflu de umanism ce îl străbate. Al. Paleologu apropia teatrul lui Blaga de marile tragedii antice, amintind că acestui teatru nu-i convin însenările naturaliste și psihologizante. Teatrul lui Blaga depășește, în fond, spațiul și timpul, intrând în sfera eternului omenesc, fapt ce-i asigură prospețimea și actualitatea.

416. **Mircea Berindei, „Nicomahos“** : [care abordează forma dialogului platonician] // Vremea nouă. — 1971. — 17 ian. (Nr 900). — P. 2. — (Viața cărți-

lor). — Rec. la cartea: Berindei, Mircea. „Nicomahos“: *Dialog despre fericire și înțelepciune*. — București: Ed. Albatros, 1971.

Primejdia de a cădea în didacticism a fost de cele mai multe ori înlăturată prin fuziunea reflecției cu lirismul, printr-un ritm interior tot mai intens spre final. Așa se explică de ce logica artistului din Mircea Berindei l-a condus spre introducerea aceluși cor din ultima parte, care comentează liric soarta lui Nicomahos, amintind de corul din marile tragedii antice.

417. **„Poarta cuvintelor“ (Antologie lirică) // Vremea nouă.** — 1971. — 28 noiem. (Nr 1170). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a antologiei literare: „Poarta cuvintelor“ : Antologie lirică [din poeziile citite în cenaclul literar „G. Călinescu“] / îngrij. de Ion Potopin. — Ch.: Litera, 1971. — 255 p. — Versuri aparținând celor patruzeci de membri ai Cenaclului „G. Călinescu“, între care sunt semnați: Ștefan Ciobotărașu (actorul), Veronica Russo, Sandu Tzigara-Samurçaș. Articolul este semnat cu pseudonimul „Const. Teodorescu“.

O notă cu totul aparte în antologie o are lirica lui Sandu Tzigara-Samurçaș, autor al mai multor volume de versuri, pe care numai anumite împrejurări nefavorabile l-au împiedecat a se impune printre cei mai de seamă lirici contemporani ai noștri. Aceasta în ce privește răspândirea poeziei sale în masele de cititori pentru că poetul și-a atras la vreme elogiile entuziaste ale unor nume ca Perpessicius, Ion Barbu, Anna de Noailles, Edgar Papu ș.a.

418. **Poezie și limbaj // Convorbiri lit.** — 1971. — Iul. (Nr 7). — P. 78-80. — (Comentarii). — Th. Codreanu sesizează confuzia relației *poezie-limbaj*, distingând mai multe aspecte: jocul aleatoriu al cuvintelor, forța emoțională a poeziei, obscuritatea formală, poezia — aventură a limbajului, ermetismul forțat ș.a.

[Poezia] a devenit conștientă de sine, începutul acestei conștiințe fiind identificat, în genere cu simbolismul. Din meditație asupra lumii, poezia ar fi devenit meditație asupra ei însăși. Principalele accepții ale acestui concept de poezie se rezumă, pentru mulți la un fapt de limbaj, în sine, joc de cuvinte, pură aventură a spiritului. [...] Unii împing însă lucrările atât de departe, încât nu mai rămâne loc în poezie decât pentru limbaj în sine. Bunul-simț a păstrat esența poeziei: lirismul (p. 78).

1972

419. **Al. Rosetti. „Câteva precizări asupra literaturii române“ // Vremea nouă.** — 1972. — 24 sept. (Nr 1424). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a lucrării antologice: Rosetti, Al. „Câteva precizări asupra literaturii române“. — București : Ed. Eminescu, 1972. — 174 p. — Include texte fundamentale pentru istoria gândirii lingvistice românești.

[...] adevărată istorie a limbii literare românești care relevă în mod strălucit marile virtuți ale limbii noastre. Interesul acestor antologii crește prin comentariile critice de o mare precizie și conciziune cu care Al. Rosetti însoțește pe fiecare autor, multe din ele memorabile.

420. **Ion Istrati: „Fanteziile Ilenei“ // Vremea nouă.** — 1972. — 15 oct. (Nr 1442). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec.: Istrati, Ion: „Fanteziile Ilenei“. — Iași : Ed. Junimea, 1972. — 120 p. — Semnat „C. Theodor“, pentru volumul de povestiri al scriitorului ieșean.

Fanteziile Ilenei înmănușează nouăsprezece povestioare pentru copii, ilustrate de Maria L. Teodoriu. Este cartea unui tată — artist sfânt și plin de duioșie, o duioșie în care vibrația lirică se armonizează discret cu un umor de bună calitate.

421. **Mihai Ralea. „Scrieri“ (I)** // Vremea nouă. — 1972. — 15 oct. (Nr 1442). — P. 2. — (Viața cărților). — Cronică de prezentare a ediției îngrijite de N. Tertulian, văzut ca un efort necesar de „valorificare critică a moștenirii culturale lăsate de înaintași“.

După cum remarca și N. Tertulian în studiul introductiv, cu **Explicarea omului**, Mihai Ralea spulberă prejudecata onora că n-ar avea vocația operelor de sinteză, condamnat fiind să-și risipească verva neobositului său spirit în scurte eseuri. Dar și în lucrările de proporții, de la **Explicarea omului** și până la **Sociologia succesului sau Cele două Franțe** se poate lesne recunoaște neastâmpărul și curiozitatea eseistului căutător de adevăr, „taifasul moldovenesc superior“, cum atât de bine sublinia G. Călinescu.

422. **Nicolae Balotă. „Despre pasiuni“** // Vremea nouă. — 1972. — 13 aug. (Nr 1389). — P. 2. — (Viața cărților). — Prezentarea cărții apărută la București : Ed. Albatros în colecția „Colocviile adolescenței“.

Este o carte „despre pasiuni“, scrisă cu pasiune, un mănunchi de douăzeci și opt de mici eseuri ale unui continuator de prestigiu al acelei strălucite pleiade de esești dintre cele două războaie mondiale, dintre care amintim nume ca Mihai Ralea, Paul Zarifopol, G. Călinescu, Camil Petrescu.

423. **Realism și umanism în artă** // Vremea nouă. — 1972. — 10 dec. (Nr 1490). — P. 2. — (Moment cultural). — Puncte de vedere despre simbioza dintre forma și conținutul esteticii realismului în artă. Articol semnat „T. Codreanu“.

Oricare ar fi limbajul artei, nu forma aleasă contează în ultimă instanță, ci tot ceea ce e profund și superior omenesc, realitatea umană, care nu este altceva decât miezul de foc al artei. De aici legătura indestructibilă dintre realism, uman, umanism. Eroarea scriitorilor de duzină e că se opresc, de obicei, la coajă și aruncă miezul, ca să folosim o cunoscută expresie a lui Camil Petrescu, prin care viza calofilia.

424. **Sinteză a necontenitei noastre deveniri** // Vremea nouă. — 1972. — 28 dec. (Nr 1505). — P. 2. — (Un sfert de veac de literatură). — Privire de ansamblu asupra literaturii, criticii și istoriei literare românești postbelice.

[...] Unii scriitori și critici din generația nouă, în numele unui fals modernism, au apreciat și au teoretizat o poezie și o proză așa-zis onirică, un fals ermetism, pasișă minoră pe urmele unui poet de o vigoare arhitectonică excepțională a versului, care a fost Ion Barbu. Asistăm, de fapt, în cotidienele noastre, la combinații bizare de cuvinte lipsite de forța emoțională sau la o proză de cazuri, de așa-zisă sondare psihologică. Și s-au găsit critici care să încurajeze asemenea manifestări, căzând în păcatul apologismului. Iată de ce se simțea nevoia unei a treia faze a spiritului critic, după schematismul sociologizant și după exagerările fals-moderniste.

425. **Victor Ion Popa. „Tache, Ianke și Cadâr“** // Vremea nouă. — 1972. — 17 dec. (Nr 1496). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a volumului de teatru : Popa, Victor Ion. „Tache, Ianke și Cadâr“. — București : Ed. Univers, 1972. — Reeditat în colecția „Thalia“, după aproape patru decenii.

Ceea ce dă rezistență celor mai bune pagini din proza și dramaturgia lui Victor Ion Popa este marea omenie a personajelor. Unii comentatori au fost tentați să pună aceasta pe seama sentimentalismului sămănătorist de sorginte moldovenească, chiar dacă se grăbeau să specifice că autorul lui **Velerim și Veler Doamne** este „ultimul sămănătorist de talent“

(Pompiliu Constantinescu, G. Călinescu ș.a.). În definitiv, „sămănătorismul“ lui V.I. Popa este un amănunt de istorie literară, fiindcă artistul face dovada incontestabilă că trăiește dincolo de orice etichetare, intrând trainic în valorile perene ale literaturii naționale. Așa se explică de ce Take, Ianche și Cadâr este o piesă de rezistență în repertoriul național.

1973

426. **Aurel Butnaru.** „*Anotimpuri*“ // Vremea nouă. — 1973. — 1 iul. (Nr 1662). — P. 2. — (Viața cărților). — Marginalii pentru volumul de versuri apărut la Iași : Ed. Junimea, 1972.

Dar e de remarcat varietatea tematică a Anotimpurilor. Afară de cele relevate, războiul, dragostea, copilăria apar în diverse poeme, înscriindu-se în unitatea volumului, întregind personalitatea lirică a poetului. Viața, dragostea sunt ipostaze ale „anotimpurilor“.

427. **Eugen Jebeleanu.** „*Hanibal*“ // Vremea nouă. — 1973. — 20 febr. (Nr 1549). — P. 2. — (Viața cărților). — Cronică literară pentru cartea de poezie a lui Eugen Jebeleanu (Ed. Cartea Românească, 1972).

Hanibal e un moment de vârf în creația poetului, un pisc pe care Eugen Jebeleanu îl mai atinsese în Surâsul Hiroshimei, acel poem de clocot extraordinar [...].

Fără îndoială, e multă tristețe și durere în poezia lui Eugen Jebeleanu; senzația zădărnicii, a golului morții nu coboară însă decât arareori la frământări personale, insuccese de circumstanță, care să întunece personalitatea sa puternică, petele negre sunt spulberate în suflul iubirii și revoltei, pentru că iubirea lui nu e pentru sine, ci pentru umanitate...

428. „*Mic dicționar enciclopedic*“ // Vremea nouă. — 1973. — 19 aug. (Nr 1704). — P. 2. — (Viața cărților). — Prezentarea dicționarului: colaboratori, importanță, structură...

Impresionează în acest dicționar străduința de a realiza deplin deviza enciclopedică „multum in parvo“. Cuvântul reprezentativ al unei familii de cuvinte, de pildă, este definit pe larg, deși lapidar, fiind însoțit de interesante informații enciclopedice și relevându-i-se toate sensurile de sine stătătoare sau în expresii și locuțiuni.

429. **Raicu Ionescu-Rion.** „*Arta revoluționară*“ // Vremea nouă. — 1973. — 20 febr. (Nr 1549). — P. 2. — (Viața cărților). — Prezentarea antologiei de studii și articole apărute la București : Ed. Minerva, seria „Restitutio“.

Omițând unele articole din edițiile precedente, prezentul volum reține, pentru prima oară, următoarele studii și articole: Goana... vieții, I.L. Caragiale, Gherea și Junimea, Înaintașii lui Eminescu. [...]

A înfierat „artiștii-muște“, a contribuit la clarificarea conceptului de artă tendenționistă, în linia justă trasată de Gherea, a văzut în artă un instrument de luptă revoluționară, de umanizare a omului, a condamnat epigonismul post-eminescian și a dat un studiu de referință privitor la pesimismul lui Lenau și Eminescu, unul dintre primele studii comparatiste la noi (Eminescu și Lenau).

430. **Tudor Vianu.** „*Fragmente moderne*“ // Vremea nouă. — 1973. — 22 iul. (Nr 1680). — P. 2. — (Viața cărților). — Prezentarea antologiei cuprinzând studii și eseuri despre artă, volum apărut la Ed. Meridiane (1972), îngrijit și prefăcut de Octavian Barbarosa.

Excepționalul discernământ critic și spiritul de sinteză ale lui T. Vianu sunt întregite de o mare curiozitate intelectuală. Iese pregnant în relief mobilitatea receptării estetice la T.

Vianu, acuzat uneori, pe nedrept, de oarecare rigiditate universitară. Articole ca **Note asupra cubismului, Expresionismul, Psihanaliza și teoria artei etc.** vădesc largă receptivitate față de tot ce e nou în estetică, pe plan european, în vremea sa, subliniind cu justețe punctele slabe sau de rezistență aduse în artă de diferitele școli și curente.

431. **Victor Ion Popa. „Ciuta“** // Vremea nouă. — 1973. — 5 aug. (Nr 1692). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a volumului : Popa, Victor Ion. *Ciuta*. — București : Ed. Eminescu, 1973. — (Col. „Rampa“). — Cuprinde piesa de debut (de la 27 de ani), a scriitorului bărlădean.

Piesă de suflu ibsenian, după cum s-a mai remarcat, Ciuta aduce în scenă câteva personaje memorabile: Carmen Anta, Doctor Micu și Costea Moceanu. Pentru Carmen iubirea înseamnă totul, în iubire se adună întreaga ei viață, dorul de zbor în nemărginire și puritatea cântecului, desprinderea de viața mutilată de o societate străină omenescului, acea societate a umilinței și a spaimei, a destinelor zdrobite de cinismul și averea unui Moceanu. Carmen este „ciuta“...

1974

432. **Aurel Leon. „Destinul unui artist — Ștefan Ciobotărașu“** // Vremea nouă. — 1974. — 4 iun. (Nr 1927). — P. 2. — (Moment cultural). — Rec. a monografiei : Leon, Aurel. *Destinul unui artist — Ștefan Ciobotărașu*. — Iași : Ed. Junimea, 1974. — Despre marele artist născut la Lipovăț, în județul Vaslui.

Cele douăzeci și două de capitole ale cărții cuprind cele mai semnificative momente ale trecerii prin viață și glorie a artistului Ciobotărașu, în comentariul discret și pitoresc al lui Aurel Leon, care a adunat și a ordonat cu răbdare și migală o impresionantă colecție de extrase bine alese din însemnările și interviurile actorului, din cronicile teatrale, articole etc. Cartea mai cuprinde o listă de rolurile jucate de Ștefan Ciobotărașu...

433. **Ion Alex. Angheluș** // Vremea nouă. — 1974. — 14 mai (Nr 1924). — P. 2. — (Scriitori vasluieni contemporani). — (În pagina „Momentului cultural“ este publicat un articol de prezentare a poetului hușean Ion Alex. Angheluș, care debutase în 1971 cu vol. *Nunțile focului* (Ed. Litera, București).

Aici [în Nunțile focului, n.n.] se naște acel motiv fundamental al poeziei lui I. Alex. Angheluș, metafora simbol — lemnul pădurilor, purificat în ceea ce poetul numește „nunțile focului“.

În fine, am vrea să relevăm gravitatea lirică împletită cu reflecția filozofică din poemul Portret („România literară“ — Nr 6/1974), simbol al unei conștiințe artistice mature.

434. **Ion Sârbu. „Camil Petrescu“** // Vremea nouă. — 1974. — 24 febr. (Nr 1863). — P. 2. — (Moment cultural. Viața cărților). — Rec. : Sârbu, Ion. *Camil Petrescu*. — Iași : Ed. Junimea, 1974. — Semnându-se „C. Toader“, autorul recenziează lucrarea monografică a universitarului ieșean Ion Sârbu.

Este o lucrare are monografică, probabil teza de doctorat a autorului care, fără pretenții exhaustive, constituie totuși una dintre cele mai serioase cercetări închinată până acum marelui romancier, dramaturg, eseist, nuvelist, poet, care a fost Camil Petrescu. Structura lucrării este eseistică, vădind, în acest sens, autentică vocație a lui I. Sârbu pentru eseu (și vorbind de substanța interioară a cărții), organizarea materialului fiind pe scheletul tradițional al unei monografii.

435. **Mircea Radu Iacoban: „Sâmbătă la Veritas“** // Vremea nouă. — 1974. — 24 mar. (Nr 1887). — P. 2. — (Moment cultural. Viața cărților). — Marginalii critice pentru volumul de teatru apărut la Ed. Eminescu (1974).

Sâmbătă la Veritas excelează prin savoarea umoristică a replicilor, marcând o maturizare a limbajului lui Mircea Radu Iacoban, dar elementul satiric și comic amintește mai degrabă de proza **O mască în plus**, decât de piesele anterioare.

436. „**O sută de ani de sonet românesc**“ // *Vremea nouă*. — 1974. — 27 febr. (Nr 1865). — P. 2. — (Moment cultural. Viața cărților). — Rec. literară a antologiei de poezie cu formă fixă : „*O sută de ani de sonet românesc*“ / ed. îngrij. de Gheorghe Tomozei. — București : Ed. Albatros, 1973. — (Col. „Cele mai frumoase poezii“).

[...] *antologia face dovada elocventă că forma clasică nu e opreliște în calea expansiunii lirice, adevărata stavilă fiind superficialitatea trăirilor, cultivarea în sine a formei, cum li se întâmplă destul de des și moderniștilor disprețuitori de tradiție, marea poezie făcându-se simțită cu prisosință acolo unde creează geniul artistic. O demonstrează Eminescu, Macedonski, Mateiu Caragiale, L. Blaga, T. Arghezi, I. Barbu ș.a.*

437. **Ștefan Cristea. „Victor Ion Popa“** // *Vremea nouă*. — 1974. — 5 ian. (Nr 1820). — P. 2. — (Viața cărților). — Prezentarea cercetării monografice (apărute la Ed. Minerva, 1973) a istoricului literar Ștefan Cristea asupra vieții și operei lui V.I. Popa.

Ștefan Cristea rezervă spații ample, ajutat de o impresionantă documentare, atât vieții lui V.I. Popa, cât și „stilului dramatic“, „stilului regizoral“, „cronicarului dramatic“, apoi, al cincilea capitol analizează romanele și proza scurtă, pentru ca în „delimitări“ să încerce o încadrare a personalității și operei scriitorului în epocă și în perspectiva literaturii române. [...] Remarcabilă ni se pare migala și răbdarea lui Ștefan Cristea de a ne oferi o bogată bibliografie comentată a operei lui V.I. Popa.

438. **Un uitat: Virgil Caraivan** // *Vremea nouă*. — 1974. — 9 febr. (Nr 1850). — P. 2. — (Caleidoscop). — Medalion comemorativ (95 de ani de la nașterea povestitorului moldovean) în care menționează contribuția scriitorului în publicistică, proză, etnografie și folclor, în istoria culturală a orașului Bârlad.

Dar V. Caraivan, ca și V.I. Popa, a fost un artist care nu și-a uitat niciodată locurile natale. După război, suferind unele decepții pe plan literar și social, se retrage la Bârlad, apoi la Șuletea, satul copilăriei sale. La Bârlad și Șuletea, devine un mare animator cultural. Sprijină înființarea unor societăți culturale sătești și a unor publicații. [...] La Bârlad a fost membru al Academiei bârlădene și una dintre figurile centrale ale ședințelor literare ce se organizează.

1975

439. **Tăcerea lui Rimbaud** // *Zorile*. — 1975. — Nr 1(18). — P. 45-47. — (Cronica ideilor). — Eseu despre simbioza vieții scriitorului francez, având arderile ei interioare care au dus la „dereglaarea simțurilor“, cu vizionarismul poetic de tip simbolist. — „Studii de literatură universală“, culegerea se editează sub egida Societății de Științe Filologice din RSR, București : XIX, 1976. P. 73-75 (Studii).

Multipla revendicare a lui Rimbaud din atâtea puncte de vedere (simbolism, romantism, matematică, freudism, onirism etc.) e numai dovada trăinicieii unei opere valoroase, un izvor veșnic bogat. Iată de ce, ca orice mare artă, poezia lui Rimbaud nu aparține niciunui curent, niciunei școli sau mode, ci eternității. Rimbaud ne-a oferit lecția curioasă a artistului care a vorbit exact câtă vreme a simțit nevoia și a sperat într-un sens superior al

existenței noastre. Marele lui mister e tăcerea. La nouăsprezece ani a zvârlit definitiv uneltele a căror neputință a descoperit-o atât de timpuriu! (p. 73).

El [Rimbaud, n.n.] e un Hamlet al veacului trecut, care n-a avut norocul unui autor milos care să-l ucidă la vârsta mării „nebunii“ A trăit până în 1881[...]. Geniul său grefat pe un soi de absolutism ibsenian a fost, mai degrabă, de personaj decât de autor. El s-a opus radical surâsului și ironiei franceze. E moștenitorul umorii negre a lui Pascal în istoria conștiinței franceze (p. 74).

1976

440. **„Interferențe“** // Tradiții și Năzuințe. — 1976. — Nr 19/20. — P. 122. — (Recenzii). — Prezentarea volumului colectiv cu acest titlu, elaborat de membrii Societății literare „Relief românesc“.

Cartea se bucură de „Un cuvânt de bună urare“ din partea lui George Munteanu și cuprinde studii literare, articole, eseuri, recenzii etc.

441. **Mirabila sămânță** // Zorile. — 1976. — Nr 2(19). — P. 51-54. — (Cronica ideilor). — Marginalii critice asupra ideilor privind specificul național din Trilogia culturii, de L. Blaga, conturându-se ideea că povestirea este o formă de rezistență culturală prin vremurile neprielnice ale românilor.

„Mirabila sămânță“ și-a păstrat intacte divinele puteri creatoare. S-au adunat în ea veacuri de viață interzisă, umilită și înăbușită de vitregia vremurilor. Explozia este extraordinară, de proporții cosmice, prin Eminescu, apoi Caragiale, Creangă, Macedonski, Sadoveanu, Bacovia, Arghezi, Blaga, Rebreanu și ceilalți. În mijlocul craterului în fierbere se zăresc filoanele de aur venind chiar de la rădăcini: Eminescu, Creangă, Sadoveanu. S-a dezvăluit, mai ales la aceștia din urmă, arma primordială a rezistenței românești: povestirea. La niciun popor povestirea n-are o importanță așa de covârșitoare ca la români. Prin ea, am străbătut veacurile, am „umplut timpul“, cum ar zice Thomas Mann... (p. 53).

442. **Poezia lui Nichita Stănescu** // Tradiții și năzuințe. — 1976. — Nr 19/20. — P. 123-126. — (Poezia contemporană). — Marginalii critice despre volumele de poezie 11 elegii, Laus Ptolemaei etc.

Primele elegii trec prin geneză, contemplare, afazie, „opțiune la real“. Afazia premerge sferei, nehotărârea și îndoiala nu devin dramatism cosmic ca la Eminescu, de pildă, fiindcă Nichita Stănescu e un cenzor din familia lui Ion Barbu, fără a atinge concentrarea extraordinară a acestuia, acea nehotărâre conceptualist existențială din **A șasea elegie**, fiind puncta către marile reușite ale împlinirii filosofice și estetice din **Elegia a opta**, hiperboreană și **Elegia oului, a noua** (p. 123).

1977

443. **Cenușăreasă a literaturii?** // România lit. — 1977. — 29 sept. (Nr 39). — P. 4-5. — (Voci din public). — Opinia autorului în apărarea actului critic, necesar în depistarea și promovarea talentelor, precum și în evaluarea obiectivă a literaturii din toate timpurile. Articolul are ca punct de plecare intervenția pictorului Sabin Bălașa în dezbaterea de presă a problemei criticii plastice.

Să nu fie oare necesară existența criticilor mari? Se reduce oare rolul unui mare critic la simpla semnalare a talentelor? Opinia, din păcate, circulă chiar și printre critici; idealul criticului ar fi exclusiv acela de diagnostician, dându-se drept exemple nume ca Pompiliu Constantinescu, Perpessicius sau Lovinescu (p. 4).

Un mare critic nu va neglija depistarea talentelor — dimpotrivă, este punctul de la care critica își câștigă rațiunea de a exista —, dar aportul său la înnobilitarea unei culturi abia după aceea începe (p. 5).

444. **Ion Vlad.** „*Lectura — un eveniment al cunoașterii*“ // Convorbiri lit. — 1977. — Nr 10(94). — P. 7. — (Panoramic editorial). — Rec. cărții : Vlad, Ion. *Lectura — un eveniment al cunoașterii.* — București: Ed. Eminescu, 1977.

Ceea ce atrage atenția la Ion Vlad este pledoaria pentru lectură, cu pandantul ei necesar re-lectura, aducere la zi a mai vechii teorii lovinesciene a revizuirilor critice. Semiotica lecturii ar fi esențială pentru critica literară, rostul ei derivând din teoria operei deschise. Eco deplasa accentul de la receptarea univocă la aceea plurivocă, receptarea ca interpretare, traducere, consacrarea ideii venind îndeobște dinspre textele cu deschidere de gradul al doilea. Deschiderea ar dinamiza spiritul cititorului, l-ar smulge din conformism, determinându-l să colaboreze la făurirea operei în mișcare.

445. **Strigăt și tăcere** // Ateneu. — 1977. — Sept. (Nr 3(131)). — P. 4. — (G. Bacovia). — Eseu de largă rezonanță în receptarea critică a poetului G. Bacovia, publicat într-un număr omagial.

Bacovia e un artist complet, complex, fuzionând până la perfecțiune disponibilități creatoare atât de diferite — pictura și muzica — într-o substanță care nu mai e niciuna nici alta — poezia. [...]

Tăcerea ca moarte apare definitiv în debutul primului volum sub chipul teluric al plumbului. Poetul se află în lăcașul morții — cavoul — și se pomenește strigând. Este singurul gest de protest care va prolifera delirul în cele mai bune poeme ale sale. Tăcerea îl înspăimântă pe poet, și totuși o caută, conviețuiește cu ea, precum omul cu propria-i umbră: „Dormea întors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb, și-am început să-l strig -“ (**Plumb**).

1978

446. **Eminescu — magia și degradarea cuvântului** // Ateneu. — 1978. — Iun. (Nr 2(134)). — P. 5. — (Interpretări). — Studiu critic comparativ (Eminescu — T.S. Eliot) despre „reabilitarea cuvântului“ în limbajul eminescian, marcă a „modernității“ spiritului său.

Oricâtă stilistică s-a făcut în jurul cuvântului eminescian, curios, specialiștii au trecut cu vederea modernitatea poetului în privința atitudinii față de cuvânt.

Eminescu descinde în literatură dintr-un incomparabil cult față de cuvânt, latură a stilului, desigur, de multă vreme subliniată. [...]

Poate să pară paradoxal, dar în această privință [valențele moderne ale cuvântului], Eminescu este mai modern chiar decât I. Barbu.

Până acum, s-a pus accent doar pe revoluționarea limbii literare la Eminescu. Dar din însăși perspectiva stilului, faptul ne apare ca subiacent în comparație cu excepționala nou-tate în atitudinea față de limbajul ca degradare, așa cum ne apare în estetica veacului nostru prin Eugen Ionescu, S. Beckett, Th. Adorno, George Steiner, Schoenberg, Cage, Maurice Blanchot ș.a.

447. **Evazionism?** // Convorbiri lit. — 1978. — Noiembrie. (Nr 11(107)). — P. 7. — (Opinii-controverse). — Comentarii critice la cartea lui Liviu Popoviciu, *Visul* (Cluj Napoca: Ed. Dacia, 1978).

Visul e prima monografie românească în materie, dovedind erudiție, spirit comprehensiv, darul sintezei. Întreaga construcție se fundează pe spectaculoasa descoperire din 1953 a lui E. Aserinsky și N. Kleitman, însușită și dezvoltată ulterior de majoritatea specialiștilor.

1979

448. **Avram D. Tudosie, Ion Alexandru Angheluș, „Ambrozii și nectar“** // Vremea nouă. — 1979. — 9 ian. (Nr 2167). — P. 2 — (Viața cărților). — Rec. antologice: *Ambrozii și nectar* / Avram D. Tudosie, Ion Alexandru Angheluș. — București: Ed. Ceres, 1978; Vremea nouă. — 1980. — Anul X, Nr 21/22. — P. 149. — Reluat secvențial sub titlul *Impresii și aprecieri asupra cărții „Ambrozii și nectar“... Tradiții și năzuințe*

Este vorba despre o culegere de aforisme, reflecții, versuri, anecdote, curiozități privind via și vinul editată într-un tiraj de masă [...]. Culegerea este o adevărată comoară de înțelepciune și spirit, de rafinament intelectual...

449. **G. Călinescu: „Mihai Eminescu“ (studii și articole)** // Cronica. — 1979. — 9 mar. (Nr 10(684)). — P. 4. — (Mențiuni critice). — Comentarii critice privind exegeza călinesciană apărută la Iași: Ed. Junimea 1978. (Col. „Eminesciana“).

O preocupare constantă a lui Călinescu a fost să demonstreze universalitatea poetului și, contrar părerilor curente asupra intraductibilității poeziei eminesciene, el sugerează și afirmă că e o aberație să susții universalitatea unui poet și să aduci, în același timp, dovezi că el nu poate fi înțeles decât în propria lui țară.

450. **Maturitatea geniului** // Convorbiri lit. — 1979. — Iunie. (Nr 6(114)). — P. 2. — (Stea polară a poeziei noastre). — Studiu exegetic prin care poetul M. Eminescu este detașat de formula consacrată de „ultim mare romantic“ și considerat poet cu „maturizare deplină“. Poemul *Lucașfârul* confirmă momentul depășirii romantismului.

*A continua să vezi în Eminescu doar un „ultim mare romantic“, cum din păcate în mod simplist ne mai adresăm Europei (Cf. Mircea Angheliescu, **Le romantism roumain, directions et méthodes de recherche**, în „Cahiers roumains d'études littéraires“, 2/1978) ni se pare a-l nedreptăți pe poet, fiindcă acesta rezistă față de cele mai spectaculoase confruntări din estetica modernă. Fiind vorba de depășirea romantismului prin maturizare deplină, ne gândim, în primul rând, la excelențele demonstrații ale lui René Girard din *Minciună romantică și adevăr românesc* (Ed. Univers, 1972). [...]*

451. **Mihai Drăgan, „Lecturi posibile“** // Zorile. — 1979. — Nr 1/2(24/25). — P. 31-32. — (Recenzii). — Prezentarea cărții universitarului ieșean (Iași: Ed. „Junimea“, 1978), apărută sub pseudonimul Daniel Durban.

Lecturi posibile e scrisă în același spirit, deși ironizează, îndreptățit, simptomele unei așa-zise critici moderne, apologetice, în fapt la adresa unor personalități în defavoarea altora la fel de importante. Autorul este un maiorescian trecut prin experiența criticii totale a lui G. Ibrăileanu, acesta din urmă văzut el însuși un discipol al mentorului „Junimii“ (p. 31).

452. **Note la o critică a esteticii secvențiale** // Convorbiri lit. — 1979. — Febr. (Nr 2(110)). — P. 6, 14. — (Opinii-controverse). — Comentarii critice privind „estetica secvențială”, pornind de la studiul critic al Ioanei Em. Petrescu — Eminescu. *Modele cosmologice și viziune poetică* (București : Ed. „Minerva”, 1978.
E curios cum tocmai critica de avangardă a pus oarecum vârful acestui corolar de „vicii” semantice prin teoria operei deschise, concept capital azi pentru oricine are cât de cât contact cu estetica și critica. Dar perfidia noțiunii nu ne poate înșela. Teoria operei deschise este cea mai limpede dovadă a ambiguității și neputinței limbajului conceptual în fața operei. Adevărul e că nu există operă deschisă, ci doar critică secvențială. Afirmatia contrară nu e posibilă decât dacă acceptăm confuzia identității dintre logica artei și aceea a criticii și esteticii, care rămân totuși științe (p. 6).
453. **Polemica unei exegeze** // Ateneu. — 1979. — Iun. (Nr 2(138)). — P. 4. — (Confluente). — Aprecieri critice pentru apariția exegezei călinesciene, Mihai Eminescu: *Studii și articole*, Iași : Ed. Junimea, 1978, (Col. „Eminesciana”), ediție îngrijită de Maria și Constantin Teodorovici.
Această permanentă veghere asupra receptării în posteritate a operei eminesciene, de-a lungul anilor, are semnificația profundă a unei experiențe critice singulare și ea îmbracă o multitudine de aspecte imposibil de epuizat într-un articol de gazetă. Îl preocupă nu numai „necroforii”, freudiștii ș.a., dar și edițiile Eminescu, soarta manuscriselor, intrarea în universalitate a poetului etc.
454. **Simultaneitatea eminesciană** // Cronica. — 1979. — 12 ian. (Nr 2 (676)). — P. 3, 7. — (Mihai Eminescu, permanență a spiritualității românești). — Eseu privind modul de receptare spirituală a lumii de către poet.
Eminescu aparținea tipului uman de receptare în simultaneitate totală a lumii. [...] Receptând lumea în simultaneitate spațio-temporală, Eminescu e, în plan stilistic, o extraordinară sinteză între tipurile Dostoievski și Proust. Dedublarea apare și la Eminescu, precum există și o lirică a curgerii timpului contracarată de eternitatea clipei (p. 3).
455. **Somnia eminesciană** // Zorile. — 1979. — Nr ½ (24/25). — P. 24-27. — (Eminesciana). — Eseu care aprofundează ontologic motivul somnului în creația eminesciană.
Personalitatea lui Eminescu oferă acel spectacol extraordinar al antitezelor în fuziune: cunoașterea eminesciană stă sub semnul simultaneității și nu al succesiunii, de unde și deruta sau unilateralitatea unor interpretări care ignoră fundamentul epistemologiei stilistice eminesciene. Prin retorsiune, spre exemplu, Eminescu se reîntâlnește cu Novalis, pe dimensiuni ontice însă nebănuite, cu totul singulare în literatura lumii (p. 25).
456. **Veghea eminesciană** // Convorbiri lit. — 1979. — Oct. (Nr 10(118)). — P. 10. — (Eminesciana). — Eseu literar-filosofic despre valențele estetice ale somnului, morții, vieții, motive frecvente în opera eminesciană.
Somnul are valoare de oglindă în opera eminesciană, de joc secund, el este cheia transfigurării artistice a realului mărginit în realism stilistic. El e singurul limbaj prin care om și astru regăsesc puțința comunicării originare. Când femeia e amenințată de trezie și-l ascultă pe Hyperion, ea nu-l mai înțelege, deși astrul vorbește „pe înțeles”. E momentul când visul se scurge în moarte și moartea, paradoxal, devine curgere și zădărnice, când armonia simultaneității e frântă și timpul crește în urma poetului ce se afundă în întuneric.
457. **Veronica Micle. „Corespondență”** // Zorile. — 1979. — Nr 1/2 (24/25). — P. 29-30. — (Eminesciana). — Rec. : Veronica Micle. „Corespondență” / alcăt. și

pref. de Augustin Z.N. Pop. — Cluj-Napoca : Ed. Dacia, 1979. — Semnată sub pseudonimul C. Tiberiu.

Cartea e menită să spulbere definitiv imaginea detractorilor făurită spre a încerca să facă din Veronica Micle o femeie galantă, frivolă până la vampirism față de poet. Scrisorile atestă sinceritatea spontană a momentului, drama unui suflet nefericit și singur, cu oscilațiile și evoluția unei iubiri de un dramatism psihologic crud până la expiațiun (p. 29).

458. **Viziune cosmologică și viziune stilistică** // Ateneu. — 1979. — Mar. (Nr 1(137). — P. 4. — (Confluente). — Eseu. Interpretări critice pe marginea cărții Ioanei Em. Petrescu — *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică* (București : Ed. Minerva, 1978).

Pentru Eminescu antitezele sunt viața, cum însuși a spus-o, și ele fuzionează într-o sinteză superioară depășind atât modelul cosmologic platonian, cât și pe cel kantian, ridicându-se până la forța vizionară a lui Einstein. Niciunul dintre poeți nu a mai intuit cu atâta putere de penetrație a gândului ceea ce fizica nucleară a numit simetria universului. Aparența de platonism a lui Eminescu seamănă izbitor cu aparența de platonism a unui fizician de talia lui Werner Heisenberg.

1980

459. „**Eminescu. Poezia elementelor**“ // Ateneu. — 1980. — Iun. (Nr 2(142). — P. 15. — Cartea în librărie). — Marginalii pentru studiul critic eminescian, cu acest titlu, al Elenei Tacciu, apărut la București : Ed. Cartea Românească, 1979.

Se remarcă, în primul rând, riguroasa compartimentare a materialului, sugestiile și observațiile nu o dată subtile, constatările că, de cele mai multe ori, Eminescu oferă argumente net superioare față cu ale poezilor invocați de Bachelard etc. [...] Dar prea fidelă schelării teoretice de pornire, Elena Tacciu însăși nu se desprinde hotărâtor de viciile criticii tematice, lucrarea lăsând, în ansamblu, impresia unui inventar al elementelor și complexelor identificabile la Eminescu.

460. **Ion Alex. Angheluș: „Jurnal de idei**“ // Cronica. — 1980. — 25 apr. (Nr 17(743). — P. 4. — (Mențiuni critice). — Rec. : Angheluș, Ion Alex. „Jurnal de idei“. — Ch.: Ed. „Litera“, 1980. — Carte cu o compoziție inedită a poetului din Huși.

Un baroc balcanizant „fin de siècle“ respiră discret ultima carte a lui Ion Alex. Angheluș (Jurnal de idei. Ed. „Litera“, 1980). Senzația aceasta ar putea pleca de la o primă vedere, și din „amestecul“ original de poezie, aforisme, critică literară, clasificări și opțiuni estetice, teoretice sau practice. O lectură atentă va surprinde totuși o rațiune structurantă bine mânăuită din culise.

461. **Kafka și negativul stilistic** // Kalende (Huși). — 1980. — P. 35-47. — (Eseu literar comparatistic).

Cărțile lui Kafka încep cu personaje deja lecuite de orice dorință metafizică și se sfârșesc cu începutul — moartea eroului. [...] Între romancierii din generația sa, el este cel mai sărac, mai chinuit de neîmplinire. Kafka descinde din Dostoievski precum Bacovia din Eminescu, pe un drum cu totul personal (p. 35-37).

După Kafka, orice om poate să se afle într-o perpetuă stare de arest. Procesul nu e decât consemnarea exactă, rece, stilistic vorbind, a stării de arest. Josef K. știe că este cel dintâi vinovat pentru arestarea sa: „[...] dacă aș fi acționat rațional, nu s-ar fi întâmplat nimic și totul ar

fi fost înăbușit încă din fașă“ (*Procesul*, ELU, 1965, trad. Gellu Naum, p. 58). Este evident că nu e vorba de un proces stricto sensu, ci de revelația stării de arest pe plan metafizic. (p. 42).

462. **Maria Carпов**. „Introducere în semiologia literaturii“ // *Kalende* (Huși). — 1980. — P. 49-50. — Marginalii critice la cartea M. Carпов, sub pseudonimul C. Teodorian.

Cartea Mariei Carпов e încă o lucrare de pionierat în critica noastră, exceptând contribuțiile unor lingviști precum Paul Miclău, I. Coteanu ș.a. În orice caz e o premieră prin obiectivele asumate în titlu. Cu tot regretul nostru pentru această nouă dovadă de conștiință retardată a gândirii critice autohtone, căci ideile pe care le sintetizează corect și răbdător Maria Carпов se vântură de multă vreme în lume (p. 49).

463. **Marin Preda sau „oglină întoarsă“** // Școala bărlădeană. — 1980. — Aug. (Nr 8). — P. 32-35. — (Cronică literară) ; *Rev. de istorie și teorie lit.* — 1986. — Oct.-Dec. (Nr 4). — București : anul XXXIV... P. 36-40. — Comentarii critice la apariția romanului *Cel mai iubit dintre pământeni*. Criticul pune trăirile eroilor din proza lui Marin Preda sub semnul „oglinzii“.

[...] seninătatea proclamată de Marin Preda atestă o incontestabilă aspirație către oglinda pură în sens barbian. Eroii lui sunt Narcisi care se descoperă născuți pentru contemplația pură și este revelator că, pe urmele teoriei lui Schrödinger, Petrini ajunge la concluzia că esența universului este spirituală. Încât menirea cea mai înaltă a omului este contemplația, „actul clar de narcisism“, ar fi spus I. Barbu (p. 33).

464. **Memoria creatorului** // *Cronica*. — 1980. — 7 noiem. (Nr 45 (771)). — P. 2. — (M. Sadoveanu). — Opinii despre estetica operei sadoveniene, prilejuite de omagierea centenară a scriitorului.

Diferit total ca univers artistic, Sadoveanu se întâlnește cu Proust prin înțelegerea fără margini, fecundă a forțelor memoriei „cu efect întârziat“ (și mai puțin involuntară!). [...] O asemenea putere a amintirii posedă la Sadoveanu, spre exemplu, pescarul și vânătorul. Și vom fi nevoiți să uzităm de un alt paradox: memoria sadoveniană este o memorie a uitării.

465. **Morbil modernității** // *Convorbiri lit.* — 1980. — Febr. (Nr 2(122)). — P. 7. — Articol de atitudine critică privind fenomenul modernizării prin reconsiderarea și interpretarea clasicilor în orice chip.

Un eclecticism aproape maladiv, în lipsa originalității, vizează metodologia abordării textului, având drept sursă o grăbită asimilare a unor teorii la modă, în care, orice s-ar spune, o terminologie pretențioasă fără o autentică acoperire gnoseologică, tinde să țină locul comprehensiunii, spiritului critic, fondului estetic al operei. Or, există o modernitate de esență și una conjuncturală. Prima este profund actuală, cealaltă mimează actualitatea sau satisface anumite laturi ale culturii de consum.

466. **Oglinda argheziană** // *Convorbiri lit.* — 1980. — Mai (Nr 5(125)). — P. 12, 14. — (Argheziana). — Amplu eseu critic privind opera argheziană, prilejuit de evenimentul centenar.

Tragismul arghezian nu e existențialist; în cele mai înfricoșătoare viziuni el e de un echilibru uimitor și a fost posibil deoarece contemplativul fuzionează perfect în plasma umorii negre a contestatarului. Niciun poet în literatura universală n-a mai cutezat astfel să îngroașe raza privirii-cunoaștere în lucruri, diafanizând-o totuși atât de straniu. Acul arghezian, bunăoară, poartă în vârfulumină. El străpunge materia aidoma razei care intră în oglindă, reface actul creației ca orice Narcis-artist... (p. 14).

467. **Resurecția romantismului?** // Ateneu. — 1980. — Dec. (Nr 4(144)). — P. 5. — Observații estetice despre nouitatea de viziune a romantismului în cultură, prilejuite de apariția editorială *Existența romantică*, de Edgar Papu (București : Ed. Minerva, 1980).

Printr-o ingenioasă disociere, E. Papu găsește tulburătoare similitudini între cele trei regnuri — animal, vegetal și mineral — și cele trei stiluri colective fundamentale: clasicism, romantism, baroc. Romantismul ar sta sub semnul vegetalului, sprijinit pe un principiu energetic intern, autotrof, caracterizat oximoronic prin sintagma dinamism pasiv. Reducția universului și existenței la natură, la vegetal, este, după E. Papu, legea fundamentală a romantismului. În vreme ce clasicismul „asimilează organicul cu cosmosul închis” („socialitatea clasică își are ca prim germen organicitatea animală”), romantismul este asimilat „la tipul organic vegetal al formei deschise”. De aici importanța covârșitoare a naturii în opera romanticilor.

468. **Sadoveanu și „extazul material”** // Convorbiri lit. — 1980. — Oct. (Nr 10(130)). — P. 7. — (Sadoveanu — 100). — Articolul a apărut sub semnul centenarului nașterii scriitorului și surprinde binarul „apa-oglină” ca prim nivel de cercetare a stilului sadovenian.

Sadoveanu este creatorul unei variante originale (între altele) de Narcis — pescarul, conșin cu vânătorul atât de familiar aceluiași univers stilistic. Pescuitul este, prin excelență, o „meserie” a singurătății și tăcerii. La Sadoveanu, pescuitul devine reverie în oglinda apelor. Pescarul sadovenian nu este un pragmatic, ci, mai degrabă, un vicios sublim.

469. **Sublimbajele naturii** // Ateneu. — 1980. — Mar. (Nr 1(141)). — P. 4. — Continuare a ideilor din eseul despre „magia și degradarea cuvântului” în creația eminesciană, comparativ cu poezia romanticilor „naturațiști” europeni.

Interzicându-și cuvântul degradat, Eminescu tinde unificator către regresii în ceea ce vom numi sublimbajele naturii, aria putând fi extinsă și la celelalte categorii stilistice eminesciene: vis, moarte, metempsihoză etc. Astfel, natura nu mai e la Eminescu o simplă temă, cum ne-a asigurat exegeza tradițională. Poetul a atribuit frecvent elementelor naturii cuvinte ca limbă, glas, voce, cântec. Suntem foarte departe de alegorismul tradițional.

1981

470. **„Arta cuvântului la Eminescu”** // Ateneu. — 1981. — Mar. (Nr 1(145)). — P. 4. — Criticul salută apariția în colecția „Eminesciana” a lucrării lui D. Caracostea — *Arta cuvântului la Eminescu* (Iași : Ed. Junimea, 1980).

Acest pasionat pionier al structuralismului (cărui trebuie să-i înțelegem și spiritul demolator) configurează o metodologie critică modernă în multe privințe. Pentru prima oară la noi se gândește critica totală nu la modul eclectic, acea asaltare a operei din multiple puncte de vedere — formă mai complexă de fragmentarism critic. Caracostea refuză acest fragmentarism și concepe opera ca structură, ca întreg: „Numai spiritualitatea întregului hotărăște”.

471. **Donose, Vicențiu.** „Vremea lupilor” // Vremea nouă. — 1981. — 14 iul. (Nr 2298). — P. 2. — (Viața cărților). — Rec. a romanului: Donose, Vicențiu. „Vremea lupilor”. — Iași : Ed. Junimea, 1980. — Romanul „atestă vocația autorului pentru proza de factură istorică”.

Vicențiu Donose are forță epică, ritmul narațiunii e susținut, întâmplările captivează ca într-un veritabil western și ar putea oferi un bun serial de televiziune.

472. „**Narcisismul**“ *eminescian* // Cronica. — 1981. — 16 ian. (Nr 3(781)). — P. 5. — Observații sintetice despre relația dintre elementele oglindă-Narcis-vis, motive frecvente în creația eminesciană.

La Eminescu, mitul oglinzii nu mai e nici spectacolul strălucitor de tip baroc, nici oglinda „pură”, spiritualizată, ivită în romantism sau la modernii Mallarmé, Valéry, I. Barbu. Oricând dimensiunii spațiale i se integrează organic dimensiunea temporală, semn al fuziunii Narcis-Echo. [...]

Astfel, Eminescu este, în literatura universală, creatorul unui Narcis integral, oglindă totală a lumii și a universului, fenomen care explică, suntem convingși, ceva din taina armoniei eminesciene...

473. **Narcisul bacovian** // Ateneu. — 1981. — Sept. (Nr 3(147)). — P. 7. — (Cente-nar Bacovia). — Studiu comparatistic în care criticul așază creația bacoviană sub semnificația binarului „Narcis-oglină”.

Anularea oglinzii prin descompunerea luminii, cu izvor în tăcerea exacerbată, atra-ge după sine întregul cortegiu al unui teritoriu infernal. Totul se supune încrâncenat legii acestui stil, acestei capacități stranie de a recepta lumea și universul. Elementele fierb ca într-un cazan, se precipită neconștient și se revarsă ca pustiul, noian de negru, plumb, apă, gri, cenușiu etc. Nimic transparent în asemenea spațiu, totul e mat, ireflectant. Să nu uităm că și la Eminescu apa e din abundență, dar acolo se supune rațiunilor adânci ale oglinzii, pe când la Bacovia apare exact în ipostazele în care nu mai reflectă: ploaie, zăpadă, apă tulbure și nori-zid.

474. **Rebreanu intim** // Convorbiri lit. — 1981. — Noiem. (Nr 11(143)). — P. 12. — (Eseu). — Marginalii la vol. *La lumina lămpii* (București : Ed. Minerva, 1981) editat de Puia Florica Rebreanu, fiica prozatorului și Niculae Gheran — monografist, carte care cuprinde corespondența de familie a lui Liviu Rebreanu.

Destinul lui lumesc se confundă cu acela al operei sale, dovedind că, adesea, ceea ce se spune despre viața unui creator sunt diversele ipoteze, mistificări, puncte de vedere pe care le emit judecătorii de ocazie, în virtutea unui narcisism funciar. Nu exteriorul, spectaculo-sul interesează în biografia artistului, ci tocmai partea anonimă a existenței, care nu poate fi ruptă de omul complet. Rebreanu s-a bucurat și el de viață, în felul lui, a iubit, a petrecut, a suferit, i-a ajutat pe oameni, a fost îngrijorat de tragismul condiției moderne, uneori a greșit, dar toate s-au focalizat, în ultimă instanță, în martiragiul anonim al creației, fără de care biruința lui nu ar fi fost posibilă.

475. **Tăcere și stil** // Cronica. — 1981. — 18 sept. (Nr 38(816)). — P. 1, 5. — (Cente-nar Bacovia). — Studiu despre poezia bacoviană, prin excelență, efect al unei veritabile tăceri estetice.

Bacovia nu intră în viermuiala teoriilor estetice, el nu și-a manifestat public o conștiință a ceea ce s-a numit degradarea limbajului, probabil și fiindcă n-a venit în poezie sub semnul invectivei și blestemului, ca Eminescu și Arghezi, n-a fost un nabab al cuvântului, ca V. Hugo, și n-a avut furia iconoclastă a lui T. Tzara și A. Breton, care au vrut să demoleze total cuvân-tul; el alege tăcerea tocmai din pricina tăcerii, din lipsa cuvântului mergând până la muțenie. Pionierii literaturii absurdului se abandonează retoricii tăcerii în contra abundenței de cuvinte care nu mai comunică; Bacovia o face fiindcă nu posedă cuvinte nici pentru sine (p. 1).

1982

476. „**Complexul Bacovia**“ // Convorbiri lit. — 1982. — Sept. (Nr 9(1153)). — P. 10. — (Istorie literară). — Eseu despre complexitatea stilului bacovian (înde-

osebi semnificațiile plurivalente ale plumbului), care îi așază creația deasupra tuturor orientărilor literare clasice, aducându-l între marii poeți moderni.

Rareori a existat o perfectă identificare dintre existență și poezie. El a acceptat să fie, prin excelență, Cenușăreasa liricii românești, tăcut, ascuns, neînsemnat, mort de viu. S-a închis din adolescență în „caseta de plumb“ (faimosul lui Cavou), părăsind orice iluzie zornăitoare. Veritabila enigmă a acestui stil se află în opțiunea lui paradoxală. Bassanio²⁸ alege caseta de plumb fiindcă în ea se află însemnul iubirii, portretul Porției; Bacovia alege plumbul tocmai pentru ceea ce este, pentru că e tăcere și moarte. El primește destinul cu ochii deschiși, fără a schița niciun gest de revoltă.

477. **Oglinzile sferice** // Convorbiri lit. — 1982. — Ian. (Nr 1(145)). — P. 6. — (Caragialiana). — Studiu critic despre motivul oglinzii cu multiple valențe estetice în opera lui I.L. Caragiale, având ca punct de reper textul dramaturgului — *Câteva păreri*.

*Vizionarismul lui Caragiale antiromantic, în sensul că el transmută dimensiunea cosmică, de largă respirație, în aceea microcosmică — a individului uman mărunț și lipsit de orice glorie. A înțeles cu o exactitate de ordinator dialectica micro- și macrocosmosului și, pentru a o descrie, se slujește de instrumente asemănătoare cu ale contemporanilor săi Eminescu sau Mallarmé. Spre a pătrunde în esența stilului, antiromanticul Caragiale invocă oglinda sferică eminesciană — boaba de rouă. Sufletul omenesc este „o infimă oglindă sferică cu conștiința absurdei adâncimi proprii“ (*Câteva păreri*).*

478. **Poezie și veghe** // Convorbiri lit. — 1982. — Oct. (Nr 10(1154)). — P. 6. — (Opinii). — Cronică literară pentru antologia poetică a lui Ioan Alexandru, *Pământ transfigurat* (Ed. Minerva, 1982. (Col. „Biblioteca pentru toți“).

Ioan Alexandru a descins în poezie dintr-un teritoriu al neliniștilor existențiale caracteristice veacului. [...] Poetul s-a aventurat brusc într-o experiență hotărâtoare, de un risc enorm, dar prefigurând și șansa de a câștiga pariul propriei sale originalități. Ioan Alexandru a riscat astfel: a așezat în fața oglinzii nu propriul său chip, ci o făclie. Deși e o declarată decizie de sine, candela ori făclia lui Ioan Alexandru e narcisism sublimat, căci în lumina candelii se scurge eul sacrificat, trupul de pământ trecut prin focul purificator. „Pământul transfigurat“ este eul pulverizat în lumină, eul prelins în „candela luminii“.

479. **Receptarea lui Eminescu** // Convorbiri lit. — 1982. — Iun. (Nr 6(1150)). — P. 1, 6. — (Eminesciana). — Observații polemice despre modul în care, de-a lungul epocilor literare, a fost receptată opera eminesciană de către criticii literari (contemporani și urmași), nominalizându-i pe detractorii poetului.

Fenomenul de respingere a unui nou stil este o realitate dintre cele mai vechi. [...] Ibrăileanu a înțeles foarte bine fenomenul prin cunoscuta teorie a selecției mediului; chiar dacă un mare artist pare imediat receptat, câștigându-și gloria fulgerător, selectarea lui se face după criteriile estetice și culturale cu prestigiu în epocă și nicidecum pentru veritabila lui nouitate.

Eminescu a trecut prin ambele ipostaze atât în timpul vieții, cât și destui ani după moarte (p. 1).

480. **Romantismul eminescian** // Ateneu. — 1982. — Iun. (Nr 3(151)). — P. 5 — (Puncte de vedere). — Opinii de direcționare critică despre modernitatea lui M. Eminescu prin abandonarea renumitei formule călinesciene de „ultim mare romantic“.

28 Bassanio, erou din piesa shakespeariană *Neguțătorul din Veneția*.

Problema, aşadar, nu e de a-l rupe pe Eminescu de tradiţia romantismului german şi de a-l subordona simbolismului european, bunăoară, ci de a vedea în el ceea ce este, un redescoperitor modern, să zicem, al romantismului, depăşindu-i cu mult graniţele şi inaugurând, aşa cum sublinia şi G. Munteanu, dacă nu „o nouă eră în istoria poeziei mondiale“, cel puţin un nou spirit care atestă contribuţia românismului la îmbogăţirea tezaurului liricii universale.

481. **Tirania exteriorului** // Convorbiri lit. — 1982. — Mar. (Nr 3(1127)). — P. 7. — (Opinii). — Eseu critic despre forţa inerentă a factorilor externi asupra subconştientului personajelor din opera lui I.L. Caragiale.

E la Caragiale o ordine aberantă care ne dă senzaţia că ne aflăm într-o lume armonică, dar din care nu rămân decât cuvintele-carcasă, cuvintele golite de realitatea adâncă a interiorităţii. Legea lumii caragialeşti este că, vorbind, oamenii distrug comunicarea. [...] E la Caragiale un refuz programatic al cuvântului degradat, ca mai târziu în estetica tăcerii. Cuvântul rămâne, dar sensul-simbol zboară, ratând şansa oglinzilor de a intra în „echilibrul nestabil“ al interiorităţii. Starea aceasta a umanităţii e veritabila enigmă pe care geniul lui Caragiale a încercat s-o pătrundă cu o luciditate extremă.

1983

482. **Cele „două critici“ şi falsa polemică** // Ateneu. — 1983. — Mai (Nr 5(162)). — P. 2. — (Opinii). — Opinii privind relaţia dintre „critica foiletonistică“ şi „critica cu sistem“, despre raportul de „complementaritate“ între „protocronie“ şi „sincronie“.

Într-un climat literar normal e loc şi pentru foileton, şi pentru sistemele critice (originale sau de „import“), şi pentru studii aplicative pătrunzătoare. Cu atât mai mult, cu cât, în raport cu opera, sau ideea literară, orice demers critic este inevitabil secvenţial, rămânând un ideal niciodată atins, fiindcă nicio raţiune a unui individ nu s-a dovedit până acum a fi deţinătoarea adevărului absolut. Orice s-ar spune, critica se află, în esenţa ei, mai aproape de ştiinţă decât de artă şi cunoaşterea ştiinţifică rămâne progresivă, deschisă, perfectibilă. De unde şi necesitatea pluralităţii punctelor de vedere, expresie a democratizării culturii, în ultimă instanţă.

483. **Critica deschisă** // Convorbiri lit. — 1983. — Mar. (Nr 3 (1159)). — P. 6. — (Opinii — controversate); Columna. — 1992. — Nr 12 [dec.]. — P. 23-25. — (Th. Codreanu — Foto). — Autorul repune în discuţie conceptul „opera aperta“ al lui Umberto Eco, argumentând că orice capodoperă este „închisă“, suficientă sieşi, încât atributul aperta aparţine actului critic, întotdeauna secvenţial, în consecinţă, trebuind să se vorbească despre critica aperta.

Opera e deschisă nu în raport cu cititorul, ci cu cartea. În relaţie cu opera criticul nu poate fi decât un simplu punct de vedere precum omul de ştiinţă faţă de Univers. Criticul lucrează cu ipoteze şi acestea ni se par valabile întrucât au acoperire în textul operei, după cum experimentul în ştiinţă confirmă sau infirmă o ipoteză. De aceea, criticii se combat între ei ca şi oamenii de ştiinţă. Dar opera rămâne aceeaşi, în pofida criticilor, după cum acelaşi rămâne universul în pofida diverselor teorii. Oamenii de ştiinţă au încercat să iasă din impas prin recunoaşterea că orice cunoaştere e perfectibilă. Critica a inventat teoria operei deschise. Nimic mai legitim. În realitate, cunoaşterea operei e deschisă, nu opera în sine. Criticii n-au făcut decât să atribuie operei o trăsătură a procesului cunoaşterii care este critica, în speţă. Ciudat viciu de logică! Mai bine-zis, e o formă tipică de narcisism. Pe care criticii mari au reuşit să-l evite. Bunăoară, mult controversatul Roland Barthes care

n-a încetat niciodată să se dezică de propria metodă, spre stupoarea confrăților. Așadar, nu opera, ci critica apertă!

484. **Mirabila sămânță** // Ateneu. — 1983. — Noiembrie. (Nr 11(168)). — P. 7. — (Uniunea 1918—1983). — Sintagma lui Lucian Blaga — motiv de renaștere a conștiinței naționale, în ciuda multor zădărnicii pe care le-a trăit poporul românesc.

Conștiința latentă sau manifestă a unirii întru spirit a fost, ca să folosim fericita sintagmă blagiană, mirabila sămânță, care a răzbătut prin timp și a fecundat înflorirea României moderne. Dar dacă a existat „mirabila sămânță”, asta nu înseamnă că unirea românilor într-un stat național suveran și independent s-a făcut de la sine. E vorba de un proces istoric îndelungat [...].

485. **Mitul puterii** // Convorbiri lit. — 1983. — Iulie. (Nr 7(1163)). — P. 6. — (Calendar). — Sinteză critică asupra romanelor lui Alexandru Ivasiuc, al căror ax stilistic este „mitul puterii”.

*Dacă la Proust imboldul spre introspecție este declanșat de Gelozie, la Ivasiuc introspecția se structurează pe o altă obsesie fundamentală — Puterea. E un soi de monadă a universului său artistic, bine mascată în primele cărți, dar ieșind tot mai evident la lumina zilei începând cu *Păsările* și *Apa*.*

486. **Ochii lui Ianus** // Convorbiri lit. — 1983. — Septembrie. (Nr 9(1165)). — P. 6. — (Opinii). — Medalion literar „Edgar Papu — 75”, având focalizare asupra studiului eseistului — *Fețele lui Ianus* (Ed. Univers, 1970).

[...] vocația dintâi a lui Edgar Papu este aceea de comparatist. [...] Criticul și-a descoperit vocația apropiindu-se îndeobște de marile culturi latine, cu preponderență cea italiană. Dacă există un sistem estetic cristalizat la Edgar Papu, acesta s-a structurat pe modelul unui mit prin excelență latin, acela al lui Ianus. Raportul dintre tradiție și inovație [...] stă sub semnul zeului bifrons, cel care privește cu un ochi spre trecut și cu altul spre viitor.

487. **Perspective eminesciene** // Ateneu. — 1983. — Ianuarie. (Nr 1(158)). — P. 9. — (Două studii). — Cronică literară pentru studiul lui Dan C. Mihăilescu — *Perspective eminesciene* (Ed. Cartea Românească, 1982).

Însă cunoștințele dovedite de critic, reala pasiune pentru idei, analize adesea pline de finețe, tonul lipsit de stridențe, ponderat, expresia aleasă și gustul limbii (în sensul filozofării lui Noica), seriozitatea cu care abordează fenomenul eminescian, toate fac din debutul editorial al lui Dan C. Mihăilescu o carte de care lucrările eminescologice viitoare trebuie să țină seamă.

488. **Privirea integratoare** // Ateneu. — 1983. — Octombrie. (Nr 10(167)). — P. 7. — (Edgar Papu — 75). — Medalion omagial despre comparatistul, în ale cărui eseuri vizează în mod constant imaginea de „poet total” a lui M. Eminescu.

Viziunea lui Edgar Papu asupra culturii stă sub semnul privirii zeului Ianus, creație a geniului latin, spiritul care scrutează existența integrator, acoperind cu un ochi trecutul, iar cu celălalt viitorul. Această privire integratoare, vizând raportul dintre tradiție și inovație într-un spirit modern, inteligent, și afectiv, străbate ca un fir roșu întreaga operă a lui Edgar Papu.

489. **Proza războiului și spiritul novator** // Convorbiri lit. — 1983. — Noiembrie. (Nr 11(1167)). — P. 7. — (Scriitorii și Marea Unire). — Încercare de sinteză tematică privind imaginea artistică a Marii Uniri și a primului război mondial reflectate în proza românească interbelică.

[...] evenimentele au constituit, imediat sau ulterior, subiect de inspirație pentru un număr destul de însemnat dintre cei mai mari creatori ai vremii. [...] Valoarea acestor cărți se datorează mai cu seamă faptului că ele au fost trăite, că au izvorât din dramele zguduitoare

asumate de creatori și filtrate la nivel de experiență general-umană. Fără atare condiție orice talent devine trudnic și alunecă în manieră.

490. **Umiliința erudiției** // Convorbiri lit. — 1983. — Mai (Nr 5(1161)). — P. 7. — (Opinii). — Atitudine polemizantă privind încadrarea lui Eminescu în categoria „romanticilor întârziți” de către „cei mai mulți dintre preainvățați” (critici și istorici literari), autorul sugerând schimbarea opticii de interpretare a creației eminesciene.

In realitate, Eminescu nu este nici clasic pur și nici romantic pur, spiritul său fiind deschis spre cele mai diverse experiențe estetice, filosofice, științifice. În raport cu asemenea capacitate unică de a cuprinde totul, cu alte cuvinte de a eminescianiza universul spiritual, referințele de strictă istorie literară înrobite altor experiențe de aiurea sunt secundare și irelevante și ele pot deveni interesante în măsura în care sunt capabile să pună în lumină fenomenul singular al eminescianismului, adevărata lui contribuție la îmbogățirea patrimoniului cultural al popoarelor.

491. **Vicențiu Donose**. „Gura lumii” // Vremea nouă. — 1983. — 15 febr. (Nr 2382). — P. 4. — (Viața cărților). — Recenzia romanului al cărui univers artistic, opinează criticul, are la bază situația din satul copilăriei bântuit de secetă și foamete, îndată după al Doilea Război Mondial.

Ceea ce importă însă e universul ficțional creionat cu mână sigură, într-o derulare pasionantă a evenimentelor, ca într-un bun roman polițist.

1984

492. **Coordonate ale criticii** // Ateneu. — 1984. — Aug. (Nr 8 (177)). — P. 18-19. — Comentarii privind aspecte ale criticii literare: critica exegetică, eseistică, foiletonistică, sistematică, comparativă, teoretică ș.a.

Eseistica, deosebit de rodnică, are numeroși reprezentanți, unii continuând cu strălucire tradiția interbelică. Subtil și profund, de o perfectă urbanitate este Al. Paleologu; critic savant, cu o putere asociativă interdisciplinară remarcabilă s-a dovedit a fi Edgar Papu; Nicolae Balotă strălucește prin erudiție, argumentare exemplară și pătrunzătoare, iar Al. George prin spirit polemic revendicativ, cu indiscutabilă acoperire în universul operelor. Lista ar putea fi și aici continuată, de la Livius Ciocârlie până la Radu G. Țeposu.

1985

493. **Cristian Simionescu**. „Maratonul” // Vremea nouă. — 1985. — 11 iun. (Nr 2503). — P. 4. — (Viața cărților). — Cronică literară a volumului de poezie, Maratonul (Ed. Cartea Românească, 1985).

[...] el construiește o Carte, cum visase cândva Mallarmé, conștient totodată că Utopia marelui poet e de neatins și sensul propriei Cărți e de a ridica fragmentul la rang de catedrală. Cristian Simionescu face parte din stirpea constructorilor, a spiritelor sintetizatoare, utilizând cele mai surprinzătoare materiale după o curajoasă alchimie a palimpsestului.

494. **Eminescu în lumina pozitivismului** // Steaua. — 1985. — Sept. (Nr 9(460)). — P. 22-23. — Răspuns punctual de natură polemică la intervenția Ioanei Em. Petrescu, *Studii eminesciene*, din Steaua. Nr 1/1985.

Să pornim totuși dintr-un punct în care poate exista un acord cu I.Em. P. Domnia sa a văzut bine că la Eminescu antitezele se împacă. Gândirea europeană clasică tratează ca antiteze „neîmpăcate“ perechea știință-artă. S-au „împăcat“ aceste antiteze în gândirea eminesciană? Toate datele pledează pentru. Poetul ar fi considerat „neîmpăcarea“ lor drept un moft! Iată însă spiritul pozitivist apreciază „împăcarea“ lor drept o confuzie între „gândirea artistică“ și „gândirea științifică“. Împăcând antitezele, Eminescu nu le confunda și nici nu le anula prin „sinteză“. El le „armoniza“. I.Em. P. refuză această armonizare în discuțiile despre artă. Și nu e un caz izolat, ci o moștenire a secolului al XIX-lea. Și totuși a existat o vreme când Domnia Sa a încercat să „împace“ știința cu arta, atunci când a apelat la conceptul cosmologic Kant-Laplace spre a-l pune în relație cu o parte a poeziei eminesciene! (p. 23).

495. **Eroism și independență** // Ateneu. — 1985. — Apr. (Nr 4(185)). — (Eroism și independență). — Comentariul acestei tematici — Războiul de Independență din 1877, reflectat artistic în operele scriitorilor români.

Prilej excepțional de renaștere națională, momentul a fost simțit ca atare de majoritatea covârșitoare a scriitorilor vremii, cu ecouri, am zice, crescând până în zilele noastre, dacă ținem cont că în ultimele decenii un scriitor a cutezat cel mai îndrăzneț proiect românesc al Independenței. L-am numit pe Paul Anghel²⁹.

496. **Geniul auditiv** // Ateneu. — 1985. — Noiembrie. (Nr 11(192)). — P. 3, 7. — (Comentarii. Profiluri. Dezbateri). — Eseu critic axat pe o particularitate a prozatorului Liviu Rebreanu, care „face parte din categoria marilor auditivi ai literaturii noastre“.

După opinia lui Lucian Raicu, Liviu Rebreanu face parte din categoria marilor auditivi ai literaturii noastre.³⁰ Probele sunt dintre cele mai edificatoare. [...] Într-adevăr, de la Creangă și Caragiale și până la Sadoveanu și Marin Preda se confirmă acest geniu auditiv al prozatorilor noștri de întâia mărime, geniu având trainice rădăcini în oralitatea folclorică. Raicu invocă cea mai veche amintire a copilăriei prozatorului, replica unui țăran — ca punct generator al întregului univers rural rebrenian. Romancierul însuși preciza că amintirea „e de ordin auditiv“ (p. 3).

497. **Ion Alex. Angheluș. „Cumpărătorul de bufnițe“** // Vremea nouă. — 1985. — 6 august. (Nr 2559). — P. 4. — (Viața cărților). — Cronica literară a volumului de poezie, apărut la Iași : Ed. Junimea, 1985.

Poetul, ipostaziat în „cumpărător de bufnițe“, se vrea, altfel spus, ocrotitorul și mesagerul unui ideal de perfecțiune, pe care omul atenean l-a dăruit civilizației europene. Îndrăzneată și originală ideea lui Ion Alex. Angheluș de a alege pentru arhetipul poetului nu o stea, un albatros, un emir din Bagdad, un prinț din Levant etc., ci un cumpărător, și încă unul de bufnițe! O deromantizare a arhetipului poetului, dacă vreți, și totuși aspirația donquijotească rămâne comportamentul acestui ciudat neguțator de idealuri [...]“

498. **Riscurile profesionalizării** // Ateneu. — 1985. — Iunie. (Nr 6(187)). — P. 5-11. — (Tribuna ideilor. Știință. Economie). — Autorul emite paradoxul că, de multe ori, tocmai cei care se consideră „profesioniști“ cad în amatorism și diletantism.

[...] De ce tăcerea marilor artiști și, dimpotrivă zelul atâtor „profesioniști“ de a-și onora talentul printr-o producție impresionantă, concretizată în zeci de volume de versuri sau în multe și lungi romane? Nu cumva există un virus al profesiunii de care nu te mai poți vindeca de îndată ce te-ai infestat? Se știe că, în multe cazuri, profesiunea acaparează existența oamenilor până la rutină, robotizare, unidimensionalizare, amenințând cu atrofierea

29 E vorba despre proiectul prozatorului, romanul-ciclu *Zăpezile de acum un veac*.

30 Cf. Raicu, Lucian. *Liviu Rebreanu*. E.P.L., 1967.

valorilor umane. Vocația însăși devine un fel de neant în care automatismele clămpănesc în gol, nemişcându-se omeneste nimic (p. 5).

499. **Teodor Pracsiu.** „Clepsidrele Thaliei“ // Convorbiri lit. — 1985. — Oct. (Nr 10(1190)). — P. 12. — Recenzie pentru volumul de debut al publicistului vasluian, care cuprinde „critică de teatru“ (Ed. Junimea, 1985).

*Cea de-a doua secțiune a cărții se deschide cu un preambul sub titlul **Gânduri despre cronicarul de teatru**, aproape la fel de incitante ca și portretul **Criticului jubilat**, ambiționând, totodată, a face o rapidă trecere în revistă a principalilor croniciari dramatici și teatrologi din ultimele decenii. Descoperim că literatura de acest fel este destul de bogat reprezentată, Teodor Pracsiu comentând, în continuare, lucrări semnate de optsprezece autori, dovedind și aici probitate, lectură atentă, judecăți ponderate și, în cele mai multe cazuri, credem, „ratificabile“.*

1986

500. **Biruința lui Argezi** // Convorbiri lit. — 1986. — Iul. (Nr 7(1199)). — P. 7. — (Istorie literară). — Interpretări critice privind modernizarea poeziei, având focalizare asupra renumitei polemici dintre Tudor Arghezi și Ion Barbu.

*Însă, dacă ne gândim bine, Ion Barbu însuși este un mare poet al vederii (ca și Arghezi) și, totodată, se lasă prins de vraja jocului eufonic în **Domnișoara Hus**, de exemplu. Ceea ce merită să ne dea de gândit. Totul depinde de ceea ce vede fiecare și de intensitatea acestei vederi. E greu de susținut — dacă nu chiar eronat — că Ion Barbu ar vedea mai intens decât Arghezi. Doar că divinul matematician își împlânta acul privirii direct în idee, în vidul oglinzii, căci avea avantajul de a fi în lumea lucrurilor — nu numai ca om de știință ce se afla — și-și putea îngădui privilegiul de a le ignora, în numele formelor pure pe care ochiul său știa a le prinde într-o fascinație olimpică. Nimic duros în ochiul lui Ion Barbu, totul e de o limpezime desăvârșită, „act clar de narcisism“, maximă purificare.*

501. **„Fantasticul“ eminescian** // Luceafărul. — 1986. — 22 noiem. (Nr 47(1280)). — P. 6. — (Permanența clasicilor). — Studiu despre categoria estetică a fantasticului prezentă în proza eminesciană.

*„Fantasticul“ eminescian nu este o evaziune romantică din realitate, cum se crede în mod curent, ci un mod inedit de a prinde o logică mai profundă, mai complexă a realului. Exagerând lucrurile, s-ar putea spune că realismul comun este fantezist, artificial, pe când „fantasticul“ eminescian aspiră către ontologic, reconstruindu-l. Depinde numai ce înțelegi prin real: „Care-i adevărul? Cel văzut clar de un gânsac sau cel abia văzut ca printr-o ne-gură de Kant?“ (**Archaeus**).*

502. **Fenomenul Creangă** // Convorbiri lit. — 1986. — Dec. (Nr 12(1204)). — P. 7. — (Istorie literară). — Amplu eseu asupra exegezelor despre arta lui Ion Creangă, adăugând opiniilor în materie că povestitorul nu a fost numai un auditiv, ci și un vizual.

Auzul i-a fost neașteptat, obstacol convertit în har numai apropiindu-și puterile privirii „nerecunoscute“ de critici decât în mod indirect. Umorel nu era posibil doar prin auzire (oralitate), ci și printr-o privire a lumii fiind în absolută cumpănă auzul. [...] Umorel lui Creangă e privirea-auzire a obiectului din toate părțile. Humuleșteanul a făcut dovada că umorul poate fi cea mai rafinată și mai înaltă culme a ironiei, realizând identitatea subiect-obiect, recte spirit-materie. De aceea, nu-i un nonsens să se vorbească de o „filozofie“ a lui Creangă.

503. **Rebreanu — sensul obiectivității** // Convorbiri lit. — 1986. — Sept. (Nr 9(1201). — P. 6. — (Istorie literară). — Considerații critice și estetice despre proza lui Liviu Rebreanu, care a avut „geniul obiectivității“.

[...] teza esențială a sămănătorismului că specificul românesc e dat de sat în opoziție cu orașul, o regăsim exprimată, fără echivoc, în discursul de recepție la Academie (**Laudă țărănilor români**). Însă Rebreanu avea ceea ce sămănătoriștii n-aveau: geniul obiectivității.

[...] Obiectivitatea înseamnă la Rebreanu atingerea absolutului, un maximum de cunoaștere, de precizie dobândită prin cuvânt. Realismul clasic se iluzionase că poate cuceri „obiectivitatea“ cu mijloacele științei (concepție care a culminat în naturalism). Rebreanu însă a înțeles că naturalismul nu poate fi obiectiv, fiindcă știința e o cunoaștere secvențială.

1987

504. **Apostol Gurău, „Ispita mării verzi“** // Ateneu. — 1987. — Iun. (Nr 6 (211). — P. 6. — Rec. : Gurău, Apostol. Ispita mării verzi. — Ed. Cartea Românească, 1986. — Cea de-a treia carte a scriitorului, considerată de critic „o carte de tranziție“ în „realismul“ literar românesc.

Trecând prin realismul primelor proze scurte, autorul a evoluat, în **Defonia**, către formula originală a aceluși filon al prozei românești, care se dovedește încă foarte productiv, ce valorifică mitologia folclorică autohtonă, cu intenția „inventării“ de universuri seducătoare, prin mister, precum în cărțile lui Fănuș Neagu, Șt. Bănuțescu, Eugen Uricariu sau la mai tânărul Ion Gheorghe Pricop. [...]

505. **Asumarea marilor teme** // Luceafărul. — 1987. — 21 mar. (Nr 12(1297). — P. 4. — O succintă analiză asupra eminescianismului, proces inițiat de Perpessicius, continuat de Al. Oprea, D. Vatamaniuc, Aurelia Rusu, la care se adaugă eforturile istoricilor comparațiști George Munteanu, E. Papu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga.

[...] După opinia noastră, calificativele de întârziat, ultimul mare etc. sunt justificabile doar forțat în fața judecății istoriei literare, fiindcă, în realitate, poetul este un deschizător de drumuri — pe fondul unui romantism fundamental —, cu nimic mai prejos decât Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé sau Dostoievski, fără să fie deloc ca aceștia [...].

506. **Când crește iarba** // Luceafărul. — 1987. — 21 febr. (Nr 8(1293). — P. 1, 2. — Comentarii critice privind una din coordonatele romanelor lui Eugen Barbu — balcanismul.

Groapa e mai aproape de estetica argheziană a „florilor de mucigai“ și e riscant a vedea în Cuțarida totuși numai o oglindă a unei lumi în degradare. Ba, am zice, ne aflăm mai degrabă, în miezul unei ciudate geneze, în evidentă opoziție cu apocalipsa fanariotă a dezmațului din **Princepele** și chiar din **Săptămâna nebunilor** (p. 1).

Princepele este o experiență estetică de cumpănă; acum pare să se apropie Eugen Barbu cel mai mult de Mateiu Caragiale. [...] **Săptămâna nebunilor** e o subtilă sinteză între experiențele celorlalte romane comentate și, evident, nu e ca niciuna dintre ele (p. 2).

507. **Cumpăna umanismului** // Luceafărul. — 1987. — 22 aug. (Nr 34(1319). — P. 8. — Aprecieri critice la apariția celei de-a treia ediții a romanului **Delirul**, de Marin Preda, al cărui miez artistic se concentrează în imaginea păsării sinuigașe din Delta Dunării, ce târăște după sine, spre pieire, întreaga specie.

România se află într-o asemenea situație, ca între Scylla și Charibda. Curajul artistic al lui Marin Preda e de a fi ajuns la obiectivitate, confruntând, într-o dramatică încleștare dialectică, teza responsabilității persoanelor politice în istorie cu izbucnirea devastatoare a forțelor iraționale. Sensul delirului se dezvăluie în celebra, de-acum, imagine a păsării demente din Delta Dunării [...]

508. **Cumpănirea izvoarelor** // Luceafărul. — 1987. — 4 iul. (Nr 27 (1312)). — P. 6. — (Viitor dicționar literar). — Articol redactat sub egida genericului propus de redacție — „Prozatorii tineri și universul rural“, cuprinzând prezentarea universului mitico-fantastic al lui I.Gh. Pricop, integrat lumii rurale ; Prutul. — 2004. — Mar. (Nr 3 (34)). — P. 1. — Reluat, secvențial [*Referințe critice*], în numărul omagial — Ion Gh. Pricop, 60 de ani).

Ion Gheorghe Pricop continuă o tradiție bogată a literaturii române, aceea a „fantasticului“ și „miraculosului“. Ceea ce n-a scăpat ochiului criticii e că noul prozator se distinge printr-o firească întoarcere la izvoarele mitosului românesc. Ne-am grăbit să punem cuvintele între ghilimele întrucât, într-o perspectivă modernă, scriitorul sugerează că nu ne mai aflăm, pur și simplu, în contextul fantasticului mai mult sau mai puțin convențional al tradiției, ci e vorba doar de o „logică“ stilistică menită „să scoată din ascundere“ anumite zone de profunzime ale realului, condamnate să rămână, obișnuit, inaccesibile indifferenței cotidian. Dar „scoaterea din ascundere“, în sens, am zice heideggerian, înseamnă, totodată, potențare a misterului, în sens blagian. La confluența acestor două tendințe ale gândirii stilistice moderne, Ion Gheorghe Pricop a descoperit izvorul cel proaspăt al viziunilor sale într-o „cumpănire“ atent cenzurată stilistic și care face din acest autor nu doar o simplă promisiune, ci deja o certitudine a noului val de prozatori.

509. **Dialectica „tradițional“ și „nou“ în literatura despre țărani** // Ateneu. — 1987. — Apr. (Nr 4(209)). — P. 3, 7. — Sinteză estetică și tematică, având în obiectiv nuvelistica și romanul literaturii românești de la 1920 până în contemporaneitate reprezentate, între alții, de: I. Lăncrăjan, A. Buzura, F. Neagu, M. Preda, N. Velea, D. Săraru, A. Gurău.

Cum răspunde Marin Preda acestor soluții extreme ducând, în definitiv, la insolubilitatea antinomiei tradițional / nou? Obiectivitatea se dobândește greu, observa L. Rebrea-nu. Între 1950—1955, îndeosebi, obiectivitatea devenise aproape lipsită de șansă. Chiar scriitorii de mare talent s-au lăsat prinși în jocul convenției. [...] Marea descoperire a lui Marin Preda, în ce privește țărănul român, era de ordin ontologic: și în țărăn fința își face încercarea, ca să-l parafrazăm pe poet. Desăvârșirea acestei încercări stă în contemplație. Altminteri, e culmea pe care e în stare să ajungă fința umană.

510. **Eminescu și fința românească** // Luceafărul. — 1987. — 26 dec. (Nr 52 (1337)). — P. 2. — (Repere literare — 1987). — Comentarii estetice („spiritul deprovincializării în cultura Europei“, „pledoaria pentru pluralism cultural“, „raportul dialectic dintre național și universal“ etc.) privind cartea lui Mircea Eliade — *Despre Eminescu și Hasdeu* (Iași : Ed. Junimea, 1987), apărută sub editarea lui Mircea Handoca.

Să fie oare întâmplător că acei cu adevărat mari s-au simțit destinați să creeze pentru poporul lor, printr-o identificare totală și profundă cu fința națională, ca singura garanție a dăinuirii peste milenii? Pe bună dreptate subliniază Mircea Eliade acest adevăr în cazul lui Eminescu. [...]

Toate acestea converg către convingerea statornică a lui Mircea Eliade că măreția poeziei nu stă în războaiele purtate sau în cuceririle perimabile ale civilizației, ci în pute-

rea de creație spirituală, singura care biruie timpul: „Misiunea istorică a unui popor se judecă după creațiunile lui spirituale. Singure valorile culturale justifică existența și misiunea unui popor. Istoria nu ține seamă de popoarele sterile din fire“ (p. 25).

511. **Eminescu și maturitatea comparatismului** // Convorbiri lit. — 1987. — Ian. (Nr 1(1205)). — P. 7. — (Marile repere ale literaturii române). — Considerații critice despre metoda comparatistă abordată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga în cartea *Eminescu și romantismul german* (Ed. Eminescu, 1986).

[...] comparatismul eminescologic s-a maturizat destul de greu și abia după 1960 s-au înregistrat progrese mai substanțiale. Interesant că tonul l-au dat chiar unii cercetători străini, ceea ce poate fi deosebit de grăitor: Alain Guillerrou, Rosa del Conte, Giuseppe Ungaretti, W. Zavada ș.a. Alain Guillerrou nu mai e preocupat să depisteze „sursele“ străine ale inspirației eminesciene, ci caută „geneza interioară“. Reacția din partea eminescologilor români — de fapt, terenul era pregătit în cultura noastră — n-a întârziat. Cu Edgar Papu, George Munteanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Eugen Todoran ș.a., eminescologia a intrat în faza deplinei maturități comparatistice. În acest spirit abordează Zoe Dumitrescu-Bușulenga relațiile dintre Eminescu și cultura germană, cultură frecventată, evident, prioritar de marele poet.

512. **Eminescu și ontologia arheității** // Rev. de istorie și teorie lit. — 1987. — Iul.-Dec. (Nr ¾). — P. 40-45 ; 1988. — Ian.-Iun. (Nr 1/2). — P. 49-54. — (Repere fundamentale). — Studiu exegetic despre conceptele filosofice fundamentale din gândirea și creația eminesciană, raportabile la ideile filosofice ale lui Kant, Hegel, Schopenhauer, Nietzsche ș.a.

[...] Este greu să reziiți avalanșei de „contradicții“ din gândirea poetului. Faptul că lumea este „reprezentarea mea“, recte a geniului, nu mai are aceleași tâlcuri ca la Schopenhauer. Totul se complică. De vrem sau de nu vrem, prețuirea de care se bucură geniul în ochii poetului are alte rațiuni. Poate că Eminescu preferă să ia lucrurile de unde le lăseseră sofiștii, Pitagora și Platon, dar beneficiind totodată de „revoluția coperniciană“ a lui Kant. El admite ceea ce nici Platon, nici Kant, nici Schopenhauer n-ar fi admis — anume că fiecare individ cunoscător are dreptatea de partea lui, dar că nimeni în parte nu deține privilegiul adevărului. Este una din intuițiile extraordinare ale acestui geniu, care ni-l face pe deplin contemporan (Nr 3-4, p. 41).

513. **Existența hyperionică** // Luceafărul. — 1987. — 10 ian. (Nr 2(1287)). — P. 1. — (Eminesciana). — Cronică literară la apariția istoriei literare a exegetului eminescolog George Munteanu — *Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici* (București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1980), cuprinzând justificate trimiteri la studiul *Hyperion I. Viața lui Mihai Eminescu* (București : Ed. Minerva, 1973).

Fiecare operă își are viața pe măsură, în ciuda argumentelor exterioare. Și invers. De la o constatare similară pleacă și G. Munteanu. El a băgat de seamă că opera este în măsură să redimensioneze viața, s-o scoată din ascundere (după expresia lui Heidegger), ceea ce documentele moarte n-au cum o face. Numai convingerea că biografia este „creația“ operei poate să sprijine, în ultimă instanță, adevărul superiorității vieții asupra operei: „El n-a fost când era, el e când nu e“. Accesul spre această înțelepciune criticul îl descoperă în ceea ce numește „biografie interioară“.

514. **Expresia sufletului** // Luceafărul. — 1987. — 30 mai (Nr 22 (1307)). — P. 11. — Considerații istorice și critice la apariția cărții lui Vasile Voiculescu editată de Victor Crăciun și Radu Voiculescu — *Gânduri albe* (București : Ed. Cartea Românească, 1986).

[...] în poezie a fost clasat printre tradiționaliști. Ceea ce e important e că V. Voiculescu n-a avut niciodată un „complex al tradiționalismului“, ba și-a ales drumul cu orgoliul oricărei „avangarde“, conștient fiind că se opunea nu modernității, ci modelor moderniste din epocă.

515. **Hermeneutica ideilor literare** // Luceafărul. — 1987. — 15 aug. (Nr 33 (1318)). — P. 7. — (Cronica literară a „masivului op“ al criticului clujean Adrian Marino — *Hermeneutica ideii de literatură* (Cluj-Napoca : Ed. Dacia, 1987).
În Hermeneutica ideii de literatură, Marino își respectă riguros programul. Toate formele de critică, toate ideile despre literatură sunt valorificate nepărtinitor (inclusiv foiletonismul ironizat în alte împrejurări), spulberând cu rigoare de metronom orice iluzie „narcisică“ a vreunui punct de vedere. Respingând scientismul, el este totuși riguros „științific“. Hermeneutica lui ambiționează a fi un tablou Mendeleev al ideii de literatură.
516. **Ironia peregrinului** // Luceafărul. — 1987. — 5 sept. (Nr 36 (1321)). — P. 6. — (Lumea cărților). — Recenzie pentru însemnările de călătorie din cartea *Compuneri libere pe ilustrate* (Ed. Sport-Turism, București, 1986) a scriitorului constănțean Eugen Lumezianu.
[...] el s-a eliberat de mult de ceea ce Adrian Marino numea „complexul Dinicu Golescu“, învățând să privească lumea fie cu admirație ponderată, fie cu surpriza firească în fața noului și insolitului, fie cu o condescendență care adeseori devine polemică, în sensul detașării de mitul europocentrismului occidental...
517. **În căutarea obiectivității** // Luceafărul. — 1987. — 21 noiem. (Nr 47(1332)). — P. 2. — (Repere literare contemporane). — Considerații critice pentru proza lui Eugen Barbu (*Jurnalul* — 1966 și *Caietele Principelui* — 1972—1981).
Jurnalul din 1966 închide în sine fervoarea subiectivului care coincide, în mod firesc, cu tinerețea scriitorului. Tipul de notație, tonul, afinitățile, credințele sunt expresia aproape directă a unui eu în fierbere. Ura și iubirea fac din eu prizonierul narcisic în ipostaza lui primar dionisiacă. Spiritul e atunci pândit de fanatism, e părtinitor, parțial, disprețuitor chiar în luciditate. De fapt, sufletul nu e încă spirit.
518. **Modernitatea „direcției noi“** // Luceafărul. — 1987. — 11 apr. (Nr 15(1300)). — P. 3. — („Convorbiri literare“ — 120). — (Pagini de istorie literară despre „direcția nouă“ în spiritul critic al junimiștilor și al „Convorbirilor literare“, la 120 de ani de la prima apariție a revistei ieșene, și despre „modernitatea“ operei eminesciene în contextul literar occidental dominat de simbolism).
[...] mentorul junimist afirmă că s-a ivit în literatura română o „nouă direcție“. Ce vrea să spună, cu asta, Maiorescu? Noul să însemne, în acest caz, „întârziere“? Nicicum. „Noua direcție“ era modernitatea pe care o propunea atunci cultura română spre a nu mai fi „subordonată“ celei occidentale, ci egala ei. Fiind o conștiință europeană, prin excelență, Maiorescu a înțeles repede în ce constă creativitatea culturală superioară a unui popor și năzuința la o reală „unire culturală“ a poporului nostru cu Europa...
519. **Narcisism și ironie** // Luceafărul. — 1987. — 16 mai (Nr 20(1305)). — P. 7. — (Amintirea lui Topârceanu). — Reflecții de natură estetică despre mitul lui Narcis, în viziunea artistică a poetului (incluse de redacție într-un portret omagial).
Nerăbdarea lui Narcis, dornic de a-și îmbrățișa chipul din oglindă, marchează hotărâtor destinul lui Topârceanu. Propriile mărturii vor constitui pentru noi firul Ariadnei. În primul rând, el are ochiul lui Narcis, cel însetat de claritatea adâncurilor oglinzii. Aspira să scrie o operă care să aibă „aspectul unor ape adânci și clare“. Așa ne explicăm de ce a rămas insensibil la experiențele „avangardiste“ și „moderniste“ din epocă, marcate îndeobște de un complex dionisiac.
520. **Negativul stilistic** // Ateneu. — 1987. — Mai (Nr 5(210)). — P. 6. — (Lecturi) ; Lit. și arta. — 2001. — 20 dec. (Nr 51(2939)). — P. 5; (II). 27 dec. (Nr 52(2940)). — P. 5. — Observații stilistice privind arta poetică bacoviană sub semnul a ceea

ce autorul numește „negativul stilistic“. — Reluat și augmentat în cele două subcapitole (1. *Poezie și Absolut* și 2. *Trepte ale negativului*) reprezintă studii analitice asupra creației lui G. Bacovia, începute încă din 1982. Ulterior, vor fi componente ale exegezei monografice „Complexul Bacovia“ și bacovianismul.

Se pare că universul negativ îl precede pe cel pozitiv și-l condiționează. Căderea din forma plină din golul negativului este, de aceea, o cădere spre origini. Pentru Bacovia, originea nu mai păstrează nimic pozitiv, ea este golul nefinței, al descompunerii, demitizat și deserotizat.

Geniul său e de a fi reușit atât de bine să-și mascheze imensa sete de absolut sub spectrul descompunerii formelor, sondând adânc în negativul realului („Ateneu“, 1987). [...]

La el, totul stă sub semnul negativului, dar Bacovia n-a fost un nihilist zgomotos de felul lui Nietzsche sau al lui Ivan Karamazov, eroul lui Dostoievski. El a trăit criza omului european prin drama lui personală care a coincis cu o conjuncturală depărtare de creștinism, iluzionat de marxismul tineretii. Și e semnificativ că Bacovia reface toate iluziile omului modern, culminând cu ideea că s-ar putea pune în locul iubirii creștine poema roză a iubirii viitoare. Dar el nu pretinde nicăieri că ar fi ajuns să scrie o asemenea poemă, așa cum se vor iluziona noii profeți ai artei moderne. Și, pare-se, tocmai prin asta e mai modern decât toți.

Marea lui „invenție“ în poezia românească (și europeană) e negativul stilistic. Efect a ceea ce am numit „complexul Bacovia“ („Literatura și arta“, Nr. 51/2001).

521. **Obiectivitatea spiritului critic** // Convorbiri lit. — 1987. — Apr. (Nr 4(1208). — P. 7. — (Istorie literară). — Comentariu exegetic de natură polemică, privind obiectivitatea „noii direcții“, propagată de Titu Maiorescu, mentorul mișcării junimiste din a doua jumătate a sec. al XIX-lea.

Cum rămâne atunci cu infailibila proclamare a obiectivității? Exagerând lucrurile, Maiorescu pare să fi aruncat vremii provocarea sa tocmai cu o „formă fără fond“! Obiectivitatea maioreșciană se dovedea a fi masca infailibilă, aparent, pentru cel mai izbitor spirit de frondă, fatalmente unilateral. El și-a jucat rolul cu atâta „demitate olimpiană“, încât și-a atins cu prisosință scopul, după enigmatică lege a coincidenței contrariilor.

522. **Postmodernismul — o nouă modă?** // Luceafărul. — 1987. — 6 iun. (Nr 23(1308). — P. 1, 7. — (Atitudini). — Dezbateri critice privind disocierea conceptuală modernism-postmodernism.

Înțelegând teribilismele vârstei, mai trebuie spus că manierismele (precizăm că nu e vorba de manierism în sensul lui Hocke), în ciuda credinței lor, n-au reușit niciodată să reprezinte modernitatea, în accepția complexă a cuvântului. Altminteri, termenii înșiși de modernism și postmodernism grăiesc de la sine, sugerând partea mimetică, formală a modernității, nefiind modernitatea însăși, după cum scientism nu înseamnă știința, ci — mai degrabă — subminarea ei. În opera unui mare scriitor, ceea ce se-nvechește e manierism, ceea ce rezistă e modern (p. 7).

523. **Romantismul — istoricitate și regenerare** // Luceafărul. — 1987. — 24 oct. (Nr 43(1328). — P. 7. — (Comunicarea stilurilor). — Marginalii estetice la cartea venerabilului eseist Edgar Papu — *Despre stiluri* (București : Ed. Eminescu, 1987).

[...] principalul merit al lui Edgar Papu e că nu face un simplu inventar — fie și dintr-o perspectivă istorică și dialectică — al trăsăturilor dominante ale stilurilor, cum se întâmplă la mulți predecesori sau la unii „tematiști“, ci întemeiază o ontologie a stilurilor. Constatăm că aici a intervenit forța creatoare a interdisciplinarității. Edgar Papu face parte din speța mai rară de gânditori care nu se limitează la un unic domeniu.

524. **Ucenicia tânărului scriitor** // Luceafărul. — 1987. — 14 noiem. (Nr 46(1331). — P. 2. — (Proza). — Rec. : Pendefunda, Liviu. *Drumuri prin Moldova*. — București : Ed. Sport-Turism, 1987. — Carte de proză scurtă.

Indiscutabil, factorul „coagulant“ este lirismul, poetul situându-se totdeauna în prim-plan. Ne aflăm în fața unui „drumeț“ sentimental, în tradiția consacrată de moldoveni. Cartea, în întregul ei, este un „poem“ în proză care „se face“ singur din înlănțuirea notațiilor, fără o continuitate „lucrată“.

525. **Un eminescolog modern** // Luceafărul. — 1987. — 18 iul. (Nr 29 (1314)). — P. 8. — (Mapamond) ; Lit. și arta. — 1992. — 3 sept. (Nr 36 (2456)). — P. 4-5. — (Mihai Cimpoi — 50). — Articolul despre personalitatea lui Mihai Cimpoi are meritul de pionierat, fie prin întâietatea apariției unui articol despre un critic literar român din R.S.S. Moldovenească (fosta U.R.S.S.), fie prin legăturile de spirit întru Eminescu pe care, în simultaneitate, cei doi l-au descoperit ca poet modern. Th. Codreanu aduce, ca mărturie, similitudini de receptare critică din cartea lui M. Cimpoi — *Narcis și Hyperion* (Ch. : Ed. „Lit. artistică“, 1979, reeditată tot cu caractere chirilice în 1986) și din studiul propriu, *Eminescu — Dialectica stilului*, 1984.

Punctul de vedere al lui Mihai Cimpoi ne-a interesat cu atât mai mult, cu cât se apropie de al nostru, prin ceea ce s-ar putea numi poetica oglinzii, semnificativă pentru gândirea contemporană. Solidaritatea de viziune a unor oameni care nu se cunosc pare să plece dintr-un spirit al veacului. Fenomenul a fost numit de Adrian Marino pancronism. [...]

Foarte bun cunoscător al poeziei universale, înzestrat cu o minte dialectică suplă, lipsit de orice complex față de Europa, Mihai Cimpoi ne oferă imaginea unui Eminescu — poet modern tocmai fiindcă e atât de original în individualitatea artistică românească și fiindcă realmente geniul său anticipă o viziune lirică specifică veacului nostru. În consecință, principalul sistem de referință nu-l mai constituie romantismul din perioada lui de înflorire europeană, ci Baudelaire, Mallarmé, Valéry, Rilke, Esenin, Lorca, Ungaretti, Claudel, Saint-John Perse, Aleixandre y Merlo ș.a. (p. 4-5).

1988

526. **Aroma povestirii** : [cronică lit. pentru romanul lui Fănuș Neagu *Scaunul singurătății* (Ed. Cartea Românească, București, 1987)] // Ateneu. — 1988. — Iun. (anul 25, Nr 6(223)). — P. 4. — (Romanul românesc contemporan).

[Scriitorul] se singularizează printr-o voluptate a metaforei extraordinară, unică în literatura noastră. Scaunul singurătății (Ed. Cartea Românească, 1987), operă savant articulată, aspirând la desăvârșire, îndelung elaborată și decantată în toate fibrele, nu face excepție. [...] Intrând în țesătura povestirii lui Fănuș Neagu, am fost înclinați să ne credem într-un labirint, lipsit de orice fir al Ariadnei (de unde probabil, și exasperarea cititorului neavizat!). În realitate, există un fir epic de o simplitate evidentă, mascată însă de arborescența neistovită, barocă și, de aceea, labirintică a povestirii care generează neîncetat povestire.

527. **Creator de sistem filosofic** : [format din două părți (*Cazul Camil Petrescu* și *Ontologia concretului*), art. reconsideră statutul gânditorului cu sistem, dovedit de cele două volume din *Doctrina substanței* (Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1988), apariție postumă a operei filosofice a lui Camil Petrescu] // Astra. — 1988. — Sept. (anul XXIII, Nr 9 (204)). — P. 6. — (Repere ale culturii române — Camil Petrescu. Locuind în lumea ideilor).

Doctrina substanței, în forma în care ne este prezentată azi, cu toate neîmplinirile unei opere frustrate de o redactare finală, este o revelație în măsură să redimensioneze, sub

toate aspectele, personalitatea atât de vie a lui Camil Petrescu. Ea va proiecta, cu siguranță, lumini noi asupra operei antume a scriitorului, pentru ca aceasta, la rândul ei, să umple lacunele evidente din arhitectura sistemului filosofic, lacune explicabile, pe care studiul introductiv al lui Vasile Dem. Zamfirescu le-a subliniat cu obiectivitate [...]. Așa se face că, iată, Camil Petrescu a devenit un caz al culturii noastre, de felul lui Ștefan Odobleja sau Alexandru Bogza, ultimul — gânditor original și profund, creator al unui sistem filosofic ale cărui coordonate esențiale le avem în opera postumă **Realismul critic** (Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982, ediție îngrijită de Al. Tănase și Al. Boboc).

528. **Cu sufletul la gură** : [art., apărut la rubrica rev. „Fondul principal al culturii române“, surprinde personalitatea lui Gh. Asachi (1788—1988) drept deschizător de drumuri în varii domenii ale culturii românești din prima jumătate a secolului al XIX-lea] // *Lucaefărul*. — 1988. — 12 mar. (anul XXXI, Nr 11(1348)). — P. 6. — (Asachi întemeietorul).

Asachi n-a putut deveni un veritabil romantic probabil și fiindcă disponibilitățile sale se risipiseră în prea multe direcții, cum, altminteri i-o ceruse perioada prepașoptistă, el fiind și de formație pozitivistă (inginer); însă „multilateralitatea“ preocupărilor oglindește, totodată, virtualitățile matricei stilistice românești, înclinată spre sinteza culturală. Că n-a reușit o veritabilă sinteză, în ciuda activităților diverse, se datorează, se pare, și structurii sale de extrovertit, de „vizual“, care nu i-a îngăduit să se adâncească în sine și, astfel, să aprofundeze o anume latură a creației. De altfel, simțul tragic i-a lipsit.

529. **Cunoașterea hyperionică** : [aprecieri critice în cronică lit. pentru George Munteanu, *Eminescu și eminescianismul* (Ed. Minerva, București, 1987, col. „Universitas“)] // *Lucaefărul*. — 1988. — 9 ian. (anul XXXI, Nr 2 (1339)). — P. 1, 6. — (Eminesciana).

*Nu știm dacă în 1989 se va ivi o asemenea carte³¹ însă putem aprecia că **Eminescu și eminescianismul** este poate cea mai înaltă reușită a anului 1987 în materie de exegeză a unui mare scriitor român, care se-ntâmplă — în chipul cel mai fericit — să fie Eminescu. Cartea confirmă promisiunile ivite odată cu **Hyperion 1** și nu e o simplă reluare a capitoului despre poet din **Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici** (p. 1).*

Criticul se află acum la nivelul hermeneuticii tot / parte din gândirea românească modernă a lui Mircea Eliade, Constantin Noica și Adrian Marino. Faptul îi permite să facă proba cunoscutei observații argeziene că, fiind „foarte român“, Eminescu își dă măsura universalității (p. 6).

530. **Formativitatea biografiei. Condiția geniului** : [opinii critice în apărarea ideii de „biografie“ ca specie a criticii lit., în relația viață-operă, aflate într-o insolubilă „relație dialectică exterior-interior“] // *Ateneu*. — 1988. — Febr. (anul 25, Nr 2(219)). — P. 6. — (Dezbateri. Replici).

Adevăratul biograf trebuie să știe să citească și dincolo de documente, să îmbine rigoarea cercetătorului cu intuiția artistului, puterea de pătrundere a filosofului cu bunul gust al criticului. În pofida scepticilor, biografia se dovedește un gen viabil... În ultimă instanță, toate marile reușite n-au putut ignora relația dialectică exterior-interior, capacitatea de aprofundare a ei depinzând de personalitatea biografului. Viața este infinit deschisă, ineputabil risipitoare. Chiar „închizând-o“ în formele artei, ea-și păstrează prospețimea pulsatorie pe care noi o numim deschidere a operei, recunoscând indirect transmutația vieții în operă.

531. **Eminescu și conștiința estetică franceză** : [ecouri despre personalitatea poetului român și receptarea creației în spațiul cultural francez: în dicționarul

31 Este vorba despre terminarea editării ediției-tezaur.

Larousse, în cartea lui Alain Guilermou — *La genèse interieure des poésies d’Eminescu* (Paris, 1963), prin colocvii internaționale ori prin ediția bilingvă a poeziei, prefatăută de Jean-Louis Courriol (*Poezii eminesciene*, Ed. *Cartea Românească*, București, 1987). Criticul consideră insuficiente traducerile din creația lui Eminescu precum și osificarea poetului în niște formule consacrate, care nu concordă cu gustul contemporanilor din literatura occidentală // Luceafărul. — 1988. — 23 apr. (anul XXXI, Nr 17 (1354)). — P. 12. — (Mapamond).

Prin ce are mai valoros Eminescu aparține liricii postromantice și, mai adăugăm noi, nu fiindcă seamănă cu Baudelaire, Verlaine sau Rimbaud, care au marcat decisiv mersul liricii moderne, ci întrucât poetul nostru a deschis un drum nou, paralel cu acela al simbolștilor, în poezia universală, specific spațiului cultural est-european, care a dat roade în întreaga literatură română viitoare, uneori cu influențe și în culturile vecine (bulgară, cehă etc.). Din păcate, poezia occidentală a fost frustrată de acest bun spiritual, pierderea fiind, așadar, reciprocă, nicidecum unilaterală. [...] Străinii care îl descoperă pe Eminescu, trăiesc azi o veritabilă revelație, o experiență spirituală unică și tot mai dese sunt cazurile când, grație poetului nostru, se apucă să învețe limba română. O asemenea experiență a trăit și Jean-Louis Courriol.

532. **Excese și excese** : [reacție polemică la art. lui Radu Comănescu, publicat în Nr 23/1988 al aceleiași reviste, pe tema *Excusul de metodă și uitarea esteticii*] // Luceafărul. — 1988. — 30 iul. (anul XXXI, Nr 31 (1368)). — P. 2. — (Opinii).

Nu poți face critică numai brodind impresionist fraze frumoase pe marginea textelor, dimpotrivă, actul critic impune cultură diversă, rigoare și năzuința obiectivității. Numai așa critica se poate smulge din condiția de cenușăreasă a artei, cum o consideră numeroși creatori, filosofi ș.a. Or, în conceptul de metodă aceste elemente (și multe altele) nu ocultează sfera valorii estetice, dimpotrivă, o confirmă și i se supun. Nu credem că unui critic îi deserveste informația (când aceasta e necesară)...

533. **Exegeza „Răscoalei“** : [studiu analitic, la rubrica rev. „Fondul principal al culturii române“, despre receptarea critică și estetică de-a lungul istoriei lit. a romanului rebrenian — *Răscoala*] // Luceafărul. — 1988. — 19 mar. (anul XXXI, Nr 12 (1349)). — P. 6. — (Actualitatea clasicilor).

[Semnalizând, n.n.] magistrala putere de pătrundere în psihologia gloatei [...], toți criticii de bună credință au apreciat unanim acest merit, considerând că Rebreanu nu are egal, chiar și în alte literaturi. De aici, s-a consolidat mitul că Rebreanu este un extraordinar artist al psihologiei colectivităților, al sufletelor primitive, dominate de instincte și, dimpotrivă, mediocru când e vorba de subtilități analitice, de investigarea unor medii mai rafinate etc.

534. **Ion Iancu Lefter, „Săgetarea cerbului“** : [recenzarea plachetei de versuri *Săgetarea cerbului* (Ed. *Cartea Românească*, București, 1988), a poetului vaslavian Ion Iancu Lefter] // Luceafărul. — 1988. — 24 sept. (anul XXXI, Nr 39 (1376)). — P. 2. — (Viața cărților. Poezie).

*Ceea ce-i deosebit de încurajator în prezenta carte a lui Ion Iancu Lefter (ca și **Starea de duminică**, altminteri) este că talentul nativ, de o vigoare telurică — am zice —, n-a fost înăbușit și că ar mai putea să ne ofere încă surprize în măsură să-l „ierarhizeze“ altfel pe autor în „noua geografie literară a țării“.*

535. **Militantismul heliadesc** [(scriitorii și revoluția de la 1848), art., integrat rubricii „Fondul principal al culturii române“, cuprinde reflecții asupra doctrinei scriitorului și gânditorului Ion Heliade-Rădulescu, relevabile în capodopera

Echilibru între antiteze] // *Lucaefărul*. — 1988. — 18 iun. (anul XXXI, Nr 25 (1362)). — P. 2, 7.

În contextul arătat, el a pus deosebit de just problema raportului dialectic dintre tradiție și inovație, dintre protocronie și sincronie, dacă vrei, rezolvând chestiunea progresului într-un veritabil spirit junimist și, mai cu seamă eminescian, perfect acceptabil și astăzi. Implicațiile ontologiei sale sunt atât de îndrăznețe pentru vremea sa, încât logica aristotelică tradițională (a terțului inclus) îl împiedică să se exprime și apelează la un fel „logică a contradictoriului“ de esență oximoronică, deosebit de derutantă, pe care abia Eminescu o va înțelege și dezvolta într-un mod original (p. 2).

536. **Momentul sintezei** : [pornind de la evaluarea critică făcută de Lucian Blaga, Theodor Codreanu pune în dezbatere — integrarea „specificului național“ în universal, latura relevabilă în creațiile lui M. Eminescu și G. Coșbuc] // *Ateneu*. — 1988. — Mai (anul 25, Nr 5 (222)). — P. 3. — (Specificul național — azi).

537. **O biografie de pionierat** : [cronică de întâmpinare la reeditarea studiului biogr. al lui Gala Galaction, *M. Eminescu* (publicat în 1914), acum sub titlul *Zestre eminesciana* (Iași : Ed. Junimea, 1987, col. „Eminesciana“), îngr. de Gheorghe Cunescu] // *Lucaefărul*. — 1988. — 16 ian. (anul XXXI, Nr 3 (1340)). — P. 2.

Firește, această biografie este de multă vreme depășită în mai toate compartimentele ei. Și totuși rațiunea reeditării se susține nu numai sub raport strict de istorie a eminescologiei. Ceea ce impresionează de la bun început este o ardentă conștiință a pionieratului. La 25 de ani de la moartea poetului, Gala Galaction este un catalizator al spiritului eminescologic...

538. **O ipoteză** : [opinie critică prilejuită de părerile exprimate de Mihai Zamfir într-un art. publicat în *Ateneu*, supl. „Caiete botoșănene“ (ian. 1988) privind actualitatea operei eminesciene] // *Lucaefărul*. — 1988. — 9 apr. (anul XXXI, Nr 15 (1352)). — P. 1-2. — (Atitudini).

Eminescu a fost un „om al timpului modern“ (Maioreescu) și în măsura în care nu i s-a adaptat, depășindu-și veacul și anticipând marile direcții de forță ale spiritualității viitorului. Îl simțim alături de noi pe Eminescu tocmai din atare pricină și asta a fost posibil fiindcă poetul nu s-a închis în veacul său, ci a ieșit cu mult din el. Este mai puțin sofisticat să vedem în acest fel actualitatea lui Eminescu, decât să recurgem la teorii, oricât de ingenioase, prin care să demonstrăm că o cultură se „fixează“ într-un secol apus și se-ntoarce mereu la el (p. 2).

539. **Organicitatea operei** : [apreciere, fără rezerve, a efortului documentaristic dovedit de Dimitrie Vatamaniuc pentru cartea sa — *Eminescu* (Ed. Minerva, București, 1988), contribuție decisivă în cercetarea eminescologică viitoare, pe principii moderne, prin editarea însemnărilor, adnotărilor și extraselor poetului din tratatele de specialitate] // *Lucaefărul*. — 1988. — 12 noiem. (anul XXXI, Nr 46 (1383)). — P. 1, 10. — (Eminesciana).

*Însemnările românești și germane se constituie ca un „jurnal“ al formării intelectuale în perioadele preuniversitară și universitară, iar în epoca gazetăriei, îndeobște, poetul este preocupat să facă însemnări și să extragă pasaje din tratatele de specialitate în vederea „lărgirii orizontului științific“. Cu această ultimă precizare probată stăruitor și elocvent, demonstrează rolul covârșitor al științei și filosofiei pentru cristalizarea viziunii literare de ansamblu, depășindu-se, astfel, îndelungata tradiție a separării poeziei de publicistică și de celelalte compartimente ale operei. E o realitate pe care m-am străduit s-o surprind în *Eminescu — Dialectica stilului* (1984).*

540. **Pariul poeziei** : [prez. poeziilor din volumul *Nu cer iertare*, 3 (București : Ed. Eminescu, 1985), de Lucian Avramescu] // *Luceafărul*. — 1988. — 30 iul. (anul XXXI, Nr 31 (1368)). — P. 6. — (Viitor dicționar literar).

Lucian Avramescu (și nu e singurul) se distinge prin azeziunea programatică la o formă modernă de romantism (mai corect ar fi de sentimentalism romantic), cum însuși se recunoaște (...). Conștiința că reprezintă un arhetip al liricii contemporane este prezentă prin credința că e îndatorat să-și achite o „cotizație de romantism“ cum ne spune „arta poetică“ ce deschide amintitul volum (Cotizația de romantism). Poetul crede în generația tânără („oamenii viitorului“)...

541. **Seninătatea creației** : [art. dintr-o pagină omagială, rubricată „Contemporanii noștri“, despre personalitatea profesorului Edgar Papu la împlinirea a 80 de ani] // *Luceafărul*. — 1988. — 10 sept. (anul XXXI, Nr 37 (1374)). — P. 6. — (Elocvența comparatismului). — Profil de scriitor într-o pagină omagială — „Contemporanii noștri“, despre personalitatea profesorului Edgar Papu la împlinirea a 80 de ani.

Cred că ontologia stilurilor colective n-ar fi fost posibilă fără o subtilă vocație polemică. Nu se știe suficient că viziunea lui Edgar Papu asupra stilurilor colective este revoluționară, ontologia propusă de autorul român fiind comparabilă, în domeniu, cu a lui Chomsky asupra gramaticii generative sau a lui Piaget privind epistemologia genetică. Ce altceva propune Edgar Papu decât o pătrunzătoare „gramatică generativă“ a stilurilor, văzute ca tipuri de existență? El a depășit, în acest chip, simpla istorie și caracterizare a stilurilor.

542. **Spiritul științific** : [considerații atitudinale privind falsa dihotomie dintre „cultura umanistă“ și „cultura științifică“, având ca punct de sprijin ideile lui Radu Bagdasar din vol. *Critică și cibernetică* (Ed. Univers, București, 1983)] // *Luceafărul*. — 1988. — 24 dec. (anul XXXI, Nr 52 (1389)). — P. 1, 7. — (Dimensiuni ale criticii literare).

Să repunem, bunăoară, în discuție, împreună cu Bagdasar, teza fundamentală a structuralismului clasic, aceea a limbajului artistic ca deviere de la gradul zero al scriiturii de formulă barthesiană. Criticul supune unui examen sever vechea teorie a ecartismului elaborată încă de formalistiții ruși și Leo Spitzer și ajunsă la apogeu după 1950. În concepția stilisticii semiotice, în deviere ar sta cheia stilului. Căci stilul, chiar dacă nu s-a aflat încă nicio definiție mulțumitoare a lui, e identificat cu limbajul expresiv (p. 1).

543. **Supraviețuirea memoriei** : [cronică lit., curajoasă pe-atunci, pentru cartea lui Ion Druță, *Clopotnița* (Ed. Cartea Românească, București, 1988), cuprinzând selecții din proza scriitorului basarabean] // *Luceafărul*. — 1988. — 28 mai (anul XXXI, Nr 22 (1359)). — P. 6.

*Autorul se trage direct din „mantaaua“ lui Creangă (v. și nuvela **Horodiște**), dar fără nicio urmă de epigonism și acesta ni se pare a fi meritul său de căpătâi. Faptul se explică nu numai prin puternica originalitate a lui Ion Druță, ci și prin împrejurările istorice diferite în care au trăit și creat cei doi povestitori. Inefabilul armoniei, rezultat pur al humuleșteanului, deși răzbate cu discreție ca o boare de primăvară, a rămas îngropat undeva în lutul din adâncuri, fiindcă deasupra au bătut vânturile aspre ale istoriei moderne. [...] Alunecarea din real în mit și simbol pe fondul unui umor care este numai al autorului, slujit de o frumoasă limbă, toate fac din Ion Druță un povestitor plin de farmec, vrednic de marea tradiție moldovenească.*

544. **Timpul eminescian** : [eseu lit.-filosofic despre problematica timpului în opera eminesciană, al coordonatelor „vizual-auditiv“ și „auditiv-temporal“, având

ca reper lucrările *Sentimentul timpului în poezia lui Eminescu* (Roma, 1957) și *Significato della Madonna di Raffaello nella poesia di Eminescu* (Roma, 1982) ale lui Ioan Guția, unul dintre eminescologii moderni, universitar român stabilit în Italia] // Convorbiri lit. — 1988. — Iun. (anul XCIV, Nr 6 (1222)). — P. 7. — (Eminesciana).

Și e interesant de observat că fragmentarismul exegetic s-a cristalizat pe antitezele: optimist-pesimist, vizual-auditiv, antum-postum. Cazul care ni s-a părut deosebit de elocvent este acela al lui T. Vianu. Ilustrul critic și estetician a făcut cel dintâi observația capitală pentru destinul exegezei, anume că nu există în literatura universală un poet deosebit de vizual și de auditiv ca Eminescu. [...] Or, eleații „spațializau” ființa, reducând-o la o oglindă sferică desăvârșită și negând mișcarea, pe când la Eminescu exista un dinamism ontic care intra și în structura frumosului artistic, poziție pe care poetul și-o asuma în deplină cunoștință de cauză ca indiciu al propriei originalități.

545. **Triumful construcției** : [prez. universului spațial, temporal și de construcție al romanului-ciclu — *Zăpezile de acum un veac*, de Paul Anghel, conceput în zece volume, din care au apărut până la acel moment nouă, ultimul — *Întoarcerea morților* (IX, 1987)] // Luceafărul. — 1988. — 16 apr. (anul XXXI, Nr 16 (1353)). — P. 1, 7.

Personajele istorice sunt surprinse cu discreție, fără a se forța nota și trec firesc în ficțiune. La drept vorbind, Zăpezile de acum un veac are ca protagonist pe Carol I, devenit un personaj complex, pentru prima oară impus maselor largi de cititori în adevăratele sale dimensiuni, ceea ce nu-i puțin lucru. În uriașa albă a narațiunii, existența prințului pare a fi firul principal, străbătând toate cărțile. El e oglinda obiectivă, rece, impersonală a țării, menită să țină în echilibru patimile și ferverile întregii societății și ale politicii românești.

546. **Un anacronism** : [art. de atitudine în apărarea eseistului Edgar Papu — *Despre stiluri* (1986), comentat de Vasile Popovici într-un articol din revista *Ateneu* (Nr 11/1987)] // Luceafărul. — 1988. — 6 febr. (anul XXXI, Nr 6(1343)). — P. 2. — (Note. Atitudini).

Principala obiecție pe care i-o face V.P. lui Edgar Papu este că, în mod eronat, acesta ar căuta rădăcinile fenomenelor spirituale în natură. I se pare o pură aberație să corelezi viziunea romantică, bunăoară, cu existența vegetală. Marile îndrăzneții ale gândirii vin tocmai din conexiuni surprinzătoare, pe care mințile obișnuite nu au cum să le vadă.

547. **Un întemeietor — Al. Tzigara-Samurcaș** : [cronică de prez. a scrierilor lui Al. Tzigara-Samurcaș (1872—1952), cuprinse în cartea *Scrieri despre arta românească* (Ed. Meridiane, București, 1987), editată de cunoscutul traducător și poet C.D. Zeletin, care semnează și studiul introductiv despre marele apărător al valorilor românești, tatăl poetului Sandu Tzigara-Samurcaș] // Luceafărul. — 1988. — 19 noiem. (anul XXXI, Nr 46 (1384)). — P. 2. — (Viața cărților. Ediții).

El a înțeles că arta țărănească e de o mare originalitate și că e amenințată cu primejdia dispariției, fie din pricina înrăutățirii vieții țaranului (v. anul 1907), fie prin invazia kitschului urban, fie din pricina autorităților și lumii „culte”. A devenit un pasionat colecționar și apărător, cu scrisul și cu fapta, al spiritualității poporului nostru. Meritul său de fondator este recunoscut încă din 1906, când este numit director al Muzeului de etnografie, de artă națională, artă decorativă și industrială, transformat apoi în Muzeul de artă națională³².

32 Azi — Muzeul Satului „D. Gusti”.

548. **Un risc al estetismului** : [discutarea consacratei dihotomii *formă-fond*, adică estetismul, talentul *versus* conținutul, ideatica, aplicate unui text, pornind de la cartea *Epistolar* (Ed. Cartea Românească, 1987), de Gabriel Liiceanu] // *As-tra*. — 1988. — Mai (anul XXIII, Nr 5 (200)). — P. 12.

Cum ar putea să fascineze, să convingă cititorul astfel de „idei” dacă nu prin meșteșug retoric? În acest mod, putem citi orice fără a ne mai bate capul ce a vrut să spună scriitorul. „Conținutul” se poate învechi, forma rezistă. Cine mai crede azi în „teoria Ideilor” lui Platon? Și totuși îl citim pe Platon și azi. Pentru ce? Pentru frumusețea artistică a paginilor sale! Cam aceasta e judecata curentă a criticii. Am văzut-o extinsă, în ultimii ani, și la așa-zisa „literatură curajoasă”. Cutare romancier are „curaj”, se zvonește, spune „adevărul” pe față, dar e lipsit de valoare artistică!

549. **Vocea arhivelor** : [observații critice pentru volumul ferventului cercetător „în labirintul documentaristicii eminesciene”, Augustin Z.N. Pop — *Caleidoscop eminescian* (București : Ed. Eminescu, 1987)] // *Luceafărul*. — 1988. — 20 febr. (anul XXXI, Nr 8 (1345)). — P. 1, 7. — (Eminesciana).

Augustin Z.N. Pop ilustrează o altă formă de specializare eminescologică — cea vizând universul documentelor. [...] În altă ordine de idei, ni se pare prea categorică afirmația că de la 28 iunie 1883 la 15 iunie 1889 existența lui Eminescu a fost exclusiv „vegetativă”. Într-o „biografie națională” mai putem oare ignora această perioadă tragică din viața poetului categorisind-o „vegetativă”? Cercetări mai noi, precum cele ale lui Mihai Gafița sau ale lui Nicolae Georgescu, vin să infirme o asemenea ipoteză (p. 7).

1989

550. **A sosit vremea** : [art. de atitudine în favoarea reevaluării întregii opere eminesciene, prin asumarea publicisticii sale și renunțarea, *ipso facto*, la „zeci de etichete rușinoase” aplicate poetului jurnalist] // *Luceafărul*. — 1989. — 3 iun. (anul XXXII, Nr 22(1412)). — P. 1, 3. — (Eminesciana).

551. **Afinități cu cosmologia modernă** : [coment. critice despre viziunea cosmologică eminesciană, se precizează că fragm. e preluat din Th. Codreanu *Eminescu — Dialectica stilului*, Ed. Cartea Românească, București, 1984, P. 62-77] // *Lumina* (Serbia). — 1989. — Iun. (anul XLIII, Nr 6). — P. 56-71.

*G. Călinescu era sceptic în legătură cu interesul lui pentru matematică, înțelegându-i foarte puțin semnificația. În mod abuziv, pune acest interes pe seama rătăcirii mintale. Dar și Dionis invocă matematica. Călinescu afirmă depreciativ: „Eminescu voia să aplice numerele la toate”. Desigur, nu ca specialist! Afundat într-un „calcul fără capăt”, bătrânul dascăl pune stăpânire pe Logosul universului care-l îndeamnă să se oprească la intuiția din **Rig-Veda**, restructurând-o din perspectiva propriei viziuni. Punctul primordial este substanța necreată, simetria perfectă, „eterna pace” în care timpul și spațiul nu s-au născut... (p. 61).*

552. **Conștiința estetică** : [medalion lit. al povestitorului Ion Creangă, la centenarul nașterii, în care este relevată înalta conștiință estetică a povestitorului. Numeroase referiri la caracterul umoristic, plin de tâlc al zicerilor lui Creangă, care traduc, în fapt, o înaltă știință a esteticului] // *Cronica*. — 1989. — 17 sept. (anul XXIV, Nr 37(1233)). — P. 5. — (Centenar Creangă) ; *Vocea Hușului*. —

1990. — 3 febr. (Anul I, Nr 3). — P. 3. — (Literatură). — Cu titlul *Ion Creangă*. „*Treabă de gust*“.

Povestitorul trecea în ochii contemporanilor (apoi, pentru o bună parte a tradiției critice), drept un mare hâtru, plin de umor și vervă însă totodată, un „primitiv“, fără o concepție artistică pe măsura operei. Nu e de mirare, de vreme ce în aceeași categorie au fost incluși, în timp, I.L. Caragiale, Bacovia, L. Rebreanu, ca să-i amintesc numai pe aceștia. Eminescu însuși apare multora inferior în „arta poetică“ în comparație cu ceea ce a realizat. [...]

Sunt probe care atestă că fenomenul Creangă n-a apărut întâmplător, că e vorba — așa cum afirma recent Edgar Papu — de „un context genial“, în sensul că forța lui creatoare (care e a poporului român însuși) s-a declanșat anume în perioada marilor clasici, care i-a prilejuit trezirea unei conștiințe estetice superioare, latentă în popor, dar manifestată la nivelul „culturii majore“, Creangă nefiind un scriitor de tip folcloric, cum au crezut mulți.

553. **Conștiința justițiară** : [trecerea în revistă a principalelor apariții editoriale din „Anul Eminescu — 1989“, care ar putea redimensiona reflecția juridică, politică, morală, economică eminesciene. Între cărțile-studii care îl prezintă pe poet ca o „înalță conștiință justițiară“, sunt menționate: Vasile C. Nechita — *Meditații economice eminesciene* (Iași : Ed. Junimea) și C. Jornescu și C. Petrescu — *Valori etice în opera lui Eminescu* (Ed. Minerva, București)] // *Astra*. — 1989. — Iun. (anul XXIV, Nr 6(213). — P. 6. — (Centenar Eminescu).

Deosebit de profunde sunt gândurile lui Eminescu privitor la drept și dreptate. Autorii sesizează că intuițiile eminesciene vin din ideea egalității eurilor. Din coroborarea bilateralității eurilor cu ideea de echilibru și cu istoricitatea organică. Eminescu, emite, între altele, această cugetare enigmatică; „Și ce e dreptul decât echilibrul. Cumpăna și drept amândouă echilibre — una a materiei —, alta a spiritului“...

554. **Creangă și conștiința națională** : [sublinierea rolului clasicilor, a lui Ion Creangă îndeosebi, la menținerea unei înalte conștiințe estetice și, implicit, naționale. Criticul relevă conștiința națională a povestitorului, argumentând ideea prin articolele acestuia despre misiunea preotului la sate, prin intervențiile de la întruniri, dar și prin povestirile despre Unirea Principatelor din 1859] // *Luceafărul*. — 1989. — 9 dec. (anul XXXII, Nr 49(1439). — P. 1, 7. — (Centenar) ; *Valul lui Traian*. — 1990. — 1 dec. (Nr 13). — P. 7.

*Ce-i drept, Călinescu i-a recunoscut o înaltă conștiință estetică. Mai rămâne să vedem că Ion Creangă avea și o înaltă conștiință națională, nefiind vorba despre un „primitiv“ nici în atare privință. Puțină atenție s-a dat faptului că humuleșteanul era un militant plin de fervoare al ideii de românism. Pentru el, bunăoară, preotul trebuie să fie un ferment puternic în trezirea conștiinței naționale a poporului. În februarie 1872, Creangă semnează în „Noul curier român“ (Iași), articolul **Misiunea preotului la sate**, în care spune că preotul are datoria sacră să deștepte în săteni „conștiința națională, atât de amorțită“ (*Opere*, II, Ed. Minerva, 1970, p. 92) (p. 7).*

555. **De ce totuși Eminescu și Einstein?** : [art. de natură polemică, pornind de la o afirmație a renumitului istoric și critic lit. Alexandru Piru, dintr-o rec. la cartea lui D. Vatamaniuc, *Eminescu* (1988), în Suplimentul literar artistic al *Scânteii tineretului*, Nr 1/1989. Theodor Codreanu aduce argumente greu de respins în sprijinul anticipării ca intuiție artistică a teoriei relativității einsteiniene de către Eminescu] // *Astra*. — 1989. — Mar. (anul XXIV, Nr 3 (210). — P. 5.

Așadar, elementele comune care au făcut posibile afinitățile dintre universurile celor doi, au fost: kantianismul — care trebuia depășit, o capacitate similară de percepție a lucrurilor, setea enormă de cunoaștere, la ambii, sinteza datelor științifice de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

[...] Fizicianul a simțit că e nevoie de altceva pentru ca omenirea să fie vrednică de frumusețea universului în care locuim. Dar el n-a putut să dea acel altceva. L-a dat, în schimb, Eminescu. Este Poezia. Fiindcă mesajul cel mai înalt al universului este armonia. Și armonia eminesciană este acel altceva pe care Einstein nu l-a putut da, mesaj superior științei fără poezie și infinit mai dificil de descifrat și de urmat. În el se află cheia supraviețuirii speciei umane. Einstein a lucrat toată viața la găsirea „ecuației universului“. Și ca semn că înaintașul său necunoscut trăia într-o lume similară, vom descoperi că Eminescu era bântuit de aceeași dorință de a stăpâni o „teorie a ecuațiunii universale“.

556. **Eminescu pozitivist?** : [considerații critice despre opiniile exagerate privind ruptura dintre poezia și publicistica scriitorului M. Eminescu] // Cronica. — 1989. — 26 mai (anul XXIV, Nr 21(1217)). — P. 2.

[...] adevărul, la Eminescu, nu are înțeles limitativ-pozitivist și din pricina acestei confuzii poetica eminesciană a putut părea simplistă, în sensul mimesis-ului tradițional: „Unde vei găsi cuvântul / Ce exprimă adevărul?“ Aceste versuri sunt capitale pentru înțelegerea concepției despre artă a poetului român, dar n-au cum să ni se dezvăluie în semnificația lor profundă decât numai descoperind că e vorba aici de o veritabilă deconstrucție a vechiului concept de adevăr. Și-atunci vom conchide că poezia românească modernă nu începe cu Macedonski și Bacovia, ci cu Eminescu.

557. **Eminescu și conceptul de modernitate** : [sub genericul omagial, criticul expune o pledoarie pentru modernitatea poetului, pornind de la teoria maioreșciană a „formelor fără fond“] // Luceafărul. — 1989. — 24 iun. (anul XXXII, Nr 25 (1415)). — P. 3, 7. — (Eminesciana).

Meritul lui Eminescu este de a fi schițat, o dată cu opera premisele programatice ale unei noi viziuni estetico-filosofice. Exagerând, poetica lui se concentrează în două versuri interrogative, de o genială simplitate și, de aceea, foarte derutante: „Unde vei găsi cuvântul / Ce exprimă adevărul?“ Să mai observăm că și titlul grăiește mult — **Criticilor mei**, care „Rălelor zice că sunt toate câte nu vor înțelege...“. Întrebarea eminesciană își găsește răspunsul numai la nivelul întregii opere, căci vizează nu numai o poetică, ci o ontologie (p. 3).

558. **Eminescu și profunzimile ființei** : [amplu și aprofundat art. de întâmpinare a unui studiu de importanță majoră în eminescologia modernă contemporană — „Eminescu și abisul ontologic“, de Svetlana Paleologu-Matta (Ed. „Nord“, or. Aarhus, Danemarca, 1988, cu un Cuvânt-înainte semnat de N. Steinhart)] // Convorbiri lit. — 1989. — Iun. (anul XCVI, Nr 6 (1234)). — P. 11.

Eminescu și abisul ontologic va deveni, cu siguranță, o exegeză de referință. Autoarea practică o critică de orientare filosofică, înzestrată fiind cu o putere de comprehensiune puțin obișnuită, deși nu toate paginile cărții sunt exemplare, uneori dându-se impresia unui suflu brusc intrerupt de un zbor la cele mai amețitoare înălțimi. Părăsind vechile locuri comune ale eminescologiei, fără a ignora ceea ce i se pare trainic, autoarea îl confruntă pe român cu tot ceea ce s-a gândit mai profund despre ființă în secolul nostru și în decursul veacurilor europene. Surpriza e că o face dintr-un punct de vedere românesc, S. Paleologu-Matta mărturisind că datorează îndrumarea spre spațiul nostru cultural lui Ștefan Teodorescu (m. 1982), intelectual de rasă de la Universitatea din Heidelberg, el însuși exeget al poetului.

559. **Fascinația istoriei** : [prez. unor aspecte ale unității de neam în publicistica lui M. Eminescu și în operele literare românești] // Cronica. — 1989. — 26 mai (anul XXIV, Nr 21 (1217)). — P. 7. — (M. Eminescu).

Unitatea românilor, în ciuda dezbinării lor politice, a constituit „miracolul” creat de marile presiuni ale istoriei, de încercările repetate, epuizante de a deznaționaliza o etnie „încăpățânată” să rămână ea însăși. Trebuie să ne ferim de atitudinea festivă, demonstrativă față de propria noastră istorie să nu pariem pe sloganul unui „eroism” perpetuu al românilor [...].

Printre încercările temerare, de după Sadoveanu, de abordare a istoriei naționale în context universal se numără **Delirul** lui Marin Preda (din nefericire, proiect nedefinitivat) și proaspăt încheiatul ciclu **Zăpezile de acum un veac** al lui Paul Anghel.

560. **Grigore Vieru. „Rădăcina de foc”** : [salutară cronică pentru volumul de poezii al lui Grigore Vieru (Ed. Univers, București, 1988, ediție îngr. de Arcadie Donos), în care metafora *mamei* reprezintă o coordonată poetică majoră și constantă, alături de motivele *copilăria, casa părintească, moartea*] // Ateneu. — 1989. — Sept. (anul 26, Nr 9 (238)). — P. 7.

El a văzut în copii „plugarii” care trebuiau mântuiți pentru „vremurile viitoare”. Nu știm dacă în literatura universală s-a mai ivit vreun autor de copii din astfel de rațiuni programatice, deși alții, probabil, îl vor fi întrecut în acest meșteșug artistic. Unul dintre „poemele din bătrâni” sună astfel: „Un cântec frumos pentru copii poate apărea în viitor o patrie”. Și Grigore Vieru are harul de a cânta frumos, într-o limbă fermecătoare, curată, de o simplitate la care n-au acces decât artiștii adevărați. Și o face cu credința că întreg neamul său trebuie — o dată cu sine — să se reîntoarcă în „copilărie”, să-și regăsească „rădăcina de foc”, dragostea de mamă.

561. **Meditații economice** : [atitudine constructivă de promovare a viziunii economico-politice moderne a poetului, având ca element de plecare opiniile din cartea lui Vasile Nechita — *Meditații economice eminesciene* (Iași : Ed. Junimea, 1989, col. „Eminesciana”) // Ateneu. — 1989. — Iun. (anul 26, Nr 6(235)). — P. 4-5. — (Anul Eminescu — 1989).

Nimic livresc în gândirea eminesciană, totul e viu, implicat adânc în realitățile românești ale timpului. Deși nu a revoluționat conceptul economiei politice (asta și fiindcă nu teoria în sine îl interesa), Eminescu gândește cu îndrăzneală, are intuiții fulgurante izvorând din starea realităților autohtone și, în câteva rânduri, asta i-a permis a deschide părții noi în domeniu. Exemplul cel mai elocvent este cutezanța cu care poetul respinge teoria europeană a liber-schimbismului, aflată în vogă pe-atunci, și înlocuind-o cu o alta adecvată țărilor cu un nivel scăzut de dezvoltate capitalistă, cum era și România. Este vorba de teoria costurilor aferente ale cărei baze au fost puse de Eminescu și dezvoltată mai târziu de Mihail Manoilescu (1929).

562. **„Personalitatea literaturii române”** : [abordarea în actualitate a conceptului de „personalitate” în cultura română având ca temei cartea venerabilului universitar ieșean, Constantin Ciopraga, *Personalitatea literaturii române* (Iași : Ed. Junimea, 1973)] // Luceafărul. — 1989. — 15 apr. (anul XXXII, Nr 15 (1045)). — P. 2. — (Cronica literară).

[...] există în cartea lui Const. Ciopraga aproape toate elementele unei schimbări de paradigmă. *Domnia Sa surprinde dialectica micro- și macrostructurilor într-un înțeles care-l apropie de Adrian Marino și având gemeni la noi, în Eminescu și în structuralismul genetic al lui D. Caracostea; apoi vorbește de constante și variabile care duc la ideea de permanențe interne pe care le și inventariază tematist; amintește de un geniu loci, dar se ferește a-l privi ca pe un „element irațional, metafizic” (Blaga), ci ca pe o „sinteză a factorilor psihofizici definind o realitate în mers” (p. 15-16) etc.*

563. **Postsincronismul** : [probleme de abordare a postsincronismului în opera lui Mihai Cimpoi, în context comparatist cu sincronismul lui E. Lovinescu și

protocronismul lui Edgar Papu. Revista care apărea în RSS Moldovenească este redactată cu alfabet rusesc] // Nistru. — 1989. — Aug. (Nr 8). — P. 150-152. — (Critică. Istorie literară). — A apărut cu caractere chirilice.

*Chiar un adversar al culturii de import, cum a fost Ibrăileanu, observă nu fără dreptate Mihai Cimpoi, „explică valoarea excepțională a operei lui Tolstoi prin raportare la Dante, Pușkin și Goethe“, pe câtă vreme „noi îl citim astăzi pe Tolstoi și din perspectiva lui Faulkner sau a lui Marquez“ (Cf. **Cicatricea lui Ulise**, Ch.: Ed. Lit. artistică, 1982, p. 286). Cu aceasta, ne plasăm într-un nou comparatism, practicat azi pe o scară tot mai largă în critica universală. Criticul din Chișinău vorbește de un spirit postsinonist. Într-un asemenea context se situează și protocronismul lui Edgar Papu, alternativă cerută de dialectica istoriei spiritului critic ca replică la limitările tot mai impuse de sincronism cu sau fără voia marelui critic care a fost E. Lovinescu. Trebuie să situăm protocronismul printre încercările actuale de a propune o nouă ordine culturală mondială, fără centre privilegiate, și nu un simptom de „naționalism“ cultural, cum le place unora să creadă (p. 151).*

564. **Preeminescienii: Dimitrie Bolintineanu** : [continuarea analizei publicisticii lui Bolintineanu (Opere, vol. 10, Ed. Minerva, București, 1988), considerată drept etapă precursorală a publicisticii eminesciene] // Luceafărul. — 1989. — 23 sept. (anul XXXII, Nr 38 (1428)). — P. 6. — (Revendicarea clasicilor).

Ținta finală a lui Bolintineanu coincide cu a generației sale — realizarea unei unități naționale cuprinzătoare menită să facă din România o țară puternică, independentă economic și politic, pentru ca civilizația și cultura să se-mplinească major, pe măsura înzestrării etniei noastre. În același timp însă Bolintineanu cel de după 1858 și de după 1866 anticipează marele curent al culturii critice care va culmina cu Maiorescu, Eminescu și Caragiale.

565. **Spiritul criticii literare** : [argumentare doctrinară despre relația intrinsecă dintre știință și artă prin formulările lui G. Călinescu, Radu Bagdasar, Mihai Drăgănescu, Mihail Bahtin, Solomon Marcus, Pius Servien, Jean-Joseph Goux, Thomas S. Kuhn ș.a.] // Luceafărul. — 1989. — 7 ian. (anul XXXII, Nr 1 (1391)).

Există riscul ca severitatea față de impresionism să degenereze într-un atac deghizat la adresa imaginarului, reziduu al disprețului scientist pentru gândirea poetică. Or, cunoașterea poetică nu este rivala de moarte a cunoașterii științifice, ci ambele sunt cazuri particulare ale idealului de cunoaștere umană. Baudelaire a înțeles bine situația când a afirmat: „Imaginația este darul cel mai științific (s.n.) dintre toate forțele spiritului“. Teză capitală pentru revoluționarea gnoseologiei moderne.

566. **Un precursor al publicisticii eminesciene** : [cronică lit. pentru volumul Opere, X (Ed. Minerva, București, 1988), ediție îngr. de istoricul lit. Teodor Vărgolici. Teodor Codreanu găsește similitudini dialectice între doctrina politică a lui D. Bolintineanu și aceea a lui M. Eminescu] // Luceafărul. — 1989. — 16 sept. (anul XXXII, Nr 37 (1427)). — P. 6. — (Revendicarea clasicilor).

Lucrul cel mai izbitor în publicistica lui Bolintineanu este prefigurarea problematicii majore a doctrinei politice eminesciene, deși nu atinge complexitatea și anvergura celei din urmă. Faptul se explică prin aceea că Bolintineanu, patriot adevărat, înzestrat cu o minte lucidă, penetrantă, a reacționat în fața evenimentelor într-o direcție asemănătoare cu a lui Eminescu. Aidoma lui Heliade, are o „conștiință medială“ care-l face să se înscrie pe linia celei mai autentice spiritualități autohtone prin simțul „echilibrului între antiteze“, recte al adevărului ca însemn al patriotismului.

567. „**Zboruri lirice**“ : [în rubrica „Viața cărților“ — rec. a volumului colectiv, care a abordat formula debutului în grup (14 poeți)] // *Lucefărul*. — 1989. — 28 ian. (anul XXXII, Nr 4(1394). — P. 2. — (Cartea de debut). — Rec.: *Zboruri lirice*. — Craiova : Ed. Scrisul Românesc, 1989.

Ceea ce le poate reproșa celor mai mulți dintre noii veniți este strădania (silnică), de a părea mult mai maturi în expresie decât sunt în realitate, fapt care duce, inevitabil, la uscăciune și manierism (în sensul rău al cuvântului).

1990

568. **Creangă polemist** : [prez. angajamentului didactic, social și cultural al lui Ion Creangă prin articole și intervenții polemice în presa vremii] // *Adevărul de Vaslui*. — 1990. — 24 febr. (anul I, Nr 28). — P. 5.

*[...] umorul lui Creangă știa să devină și mușcător, de era nevoie, autorul **Amintirilor din copilărie** dovedindu-se un „spadasin“ de temut când se vedea silit să descindă în arenă. Nu ne rămâne decât să regretăm că nu i s-au ivit mai multe prilejuri. A făcut-o totuși în mai multe din cele 30 de scrisori care ni s-au păstrat de la dânsul, în două articole pe teme religioase (**Misiunea preotului la sate** și **Iezuitismul în România**) și, mai ales, în luările de poziție față de atacurile din presă la adresa manualelor școlare al căror coautor era. Astfel, Creangă are prilejul să dea răspunsuri unor critici formulate de I. Nădejde, A. Gorjan și Ioan Pop Florantin.*

569. **Dispariția unui poet** : [medalion lit. la moartea poetului vasluian Ion Iancu Lefter] // *Vocea Hușului*. — 1990. — 31 mar. (anul I, Nr 11). — P. 2. — (Psyché).

Ion Iancu Lefter a fost o figură incomodă pentru oficialitățile vechiului regim. Talent nativ, de o robustețe telurică, Ion Iancu Lefter a trăit drama neîmplinirii într-o lume a unei ordini prefabricate și care l-a somat foarte adesea să-și depună armele pe altarul ei de „aur“ imaginar. Omul ascundea o energie țărănească rafinată de strunele lirei, și faptul l-a ajutat să-și păstreze o puritate a ființei pe care revoluția ar fi trebuit s-o asimileze nevoilor acestui popor urgisit de soartă.

570. **Învrăjbirea scriitorilor** : [coment. asupra constatării că, îndată după 1989, a început o perioadă de mari convulsii în toate domeniile supuse unui proces de acaparare a puterii. Aceasta a dus, evident, și la „învrăjbirea scriitorilor“, fapt consemnat în multe art. din publicistica vremii] // *Convorbiri lit.* — 1990. — Ian. (anul XVII, Nr 1 (1245). — P. 2. — (Accente).

Din nefericire, scriitorii români își vor răscumpăra greu rușinea de a fi fost unelte active sau pasive ale statului demagogic. S-o spunem fără menajamente: regimul s-a folosit de tot ce s-a putut — conștiința națională, angajare, experimentalism, textualism, valoare estetică etc., prin chiar ațâțarea discordiei dintre cei ce le vehiculau, în slujba imediată a intereselor de grup, iar, cu bătaie lungă, a dictaturii. O spun cu atât mai mult, cu cât unii deja își fac iluzii (gratuite și dezinteresate?) că numai cei din grupările adverse poartă vinovăția promiscuității scriitoricești! Dar faptul nu-i decât o perfidă supraviețuire a ceașismului cultural și există primejdia substituirii de putere acolo unde trebuie să primeze criteriul axiologic.

571. **M. Eminescu, „Opere“, X, Publicistică** : [cronică de prez. a volumului de publicistică eminesciană, sub coord. eminescologului Dimitrie Vatamaniuc] // *Vocea Hușului*. — 1990. — 17 febr. (anul I, Nr 5). — P. 5. — (Critică literară).

Preocuparea fundamentală a lui Eminescu continuă să rămână și aici starea societății românești a vremii pe care încearcă să o radiografeze încă de la începutul activității la „*Timpul*“, în seria de articole **Icoane vechi și icoane nouă**. Respingând statul demagogic, guvernat de „partidul roșu“, care a generat o „pătură superpusă“, parazitară, poetul devine necruțător, tabloul creionat având ecou parcă în contemporaneitate: „Plebea de sus face politică, poporul de jos sărăcește și se stinge din zi în zi de mulțimea greutăților ce are de purtat pe umerii lui, de acest aparat reprezentativ și administrativ care nu se potrivește deloc cu trebuințele lui simple...“

572. **Nevoia dialogului** : [îndemn la dialog prin inițierea de discuții, dezbateri, schimb de idei în plan literar, pentru a se evita degenerarea în polemici inutile, „răfuiele de grup“ sau atitudini pamfletare] // Sinteze : (supl. la „Deșteptarea“). — 1990. — 23 iun. (Nr 133). — P. 1, 4.

Aparența dezinteresului față de idei este mai degrabă o creație a revistelor literare (nu absolutizez) care dovedesc o reținere adesea inexplicabilă în a iniția dezbateri, discuții și, mai ales, în a le întreține și a evita acțiunile sporadice, artificiale. De aici impresia penibilă că viața noastră literară nu e pregătită să ofere un cadru „urban“ discuțiilor, polemicile degenerând repede în răfuiele de grup, în pamflet. Or, avem nevoie stringentă de dialog, singurul mediu în care ideile nu mor pentru ca indivizii să triumfe, ca să-l parafrzez pe Eminescu. Eșecul dialogului e un semn de imaturitate culturală, oriunde se produce (p. 1).

573. **O conștiință exemplară: Ion Druță** : [medalion al scriitorului din Basarabia, care prin descendența artistică românească „vine pe linia ilustrațiilor povestitori Ion Neculce, Ion Creangă și Mihail Sadoveanu“] // Sinteze : (supl. la „Deșteptarea“). — 1990. — 10 febr. (Nr 41, anul I, Nr 2). — P. 4. — (Portret) ; Vocea Hușului. — 1990. — 3 mar. (Anul I, Nr 7). — P. 5. — (Psyché) ; 10 mar. (Nr 8). — P. 5. — (Psyché). — Reluat sub titlul *Ion Druță — o conștiință a neamului*.

*Am urmărit ani de zile tragedia românilor de peste Prut, un neam care a avut parte de suferințe inimaginabile, exterminate în ghețurile Siberiei, furat de limbă și obiceiuri, silit să se lepede de istorie. [...] Poporul era atât de umilit, atât de prizonier al „gulagului“ bediulist, încât osificarea stărilor de lucru părea insurmontabilă. Atunci, în „Pravda“, a sunat întrebarea dezmoștitoare a lui Ion Druță: Cuvântul „perestroika“ nu s-a auzit la Chișinău? Ceea ce a urmat, îndeobște în anii 1988—1989, a fost opera intelectualității basarabene, în primul rând, a scriitorilor. Rareori într-o cultură s-a nregistrat o asemenea solidaritate de cuget și simțire... [...] E momentul să ne punem întrebarea de unde a izvorât conștiința exemplară a unui artist de structura lui Ion Druță? Întrebarea e cu atât mai legitimă cu cât propagandiștii vechiului regim au inoculat ideea (chiar și în mintea unor scriitori de prestigiu de la noi) că autorul **Toiagului păstoriei** ar fi în slujba unui spirit străin de românism. E drept, Ion Druță locuiește la Moscova și suspiciunile se pot oricând naște, dar este sigur că el nu s-ar dezice niciodată de geniul etnic care l-a zămislit.*

574. **Umilirea culturii** : [pornind de la apariția în seria „Biblioteca Eminescu“ a cărții *Excurs prin literatura lumii* (București : Ed. Eminescu, 1990), criticul Theodor Codreanu ajunge la un gest necesar de apărare a ilustrului om de cultură — Edgar Papu, care, într-o perioadă de confuzie generală a valorilor, a fost umilit și marginalizat fie pentru opiniile verticale despre protocronismul românesc, fie pentru că, la invitația scriitorului Eugen Barbu, a publicat în paginile rev. „România Mare“] // Adevărul. — 1990. — 8 aug. (anul I, Nr 189, ed. 1). — P. 1, 2.

Creator al ontologiei stilurilor în cultura contemporană, Edgar Papu face parte din familia dispărută a lui Mircea Eliade și Constantin Noica. Își poate îngădui o „revoluție“ să

măture din calea sa o astfel de personalitate? Întrebarea e cu atât mai dramatică, cu cât Edgar Papu a fost, ca și Noica sau Adrian Marino, o victimă a regimului comunist. Și atunci ce democrație poate fi aceea care-și îngăduie să „desființeze” un mare cărturar, aflat la vârsta de 82 de ani, când popoarele cu adevărat civilizate își cinstesc valorile, nu le umilesc? Trebuie spus că Edgar Papu nu este numai întru chiparea însăși a culturii, ci și un spirit tolerant, care nu a jignit pe nimeni de-a lungul anilor, care a fost dintotdeauna un model de polemist (având geniul dialogului), floare rară în confruntarea de idei (p. 1).

1991

575. **Eminescu: „Numai lucrând pentru poporul tău lucrezi pentru omenire”** : [amplu studiu despre *identitatea* unei națiuni, așa cum e reflectată în opera lui Eminescu prin metafora prisme (Geniu pustiu) ori prin metafora stejarului din ghindă (Opere, IX, Domnului Dumitru Brătianu)] // Adevărul lit. și artistic. — 1991. — 9-15 iun. (Nr 70). — P. 1, 7.

În tot ce a creat și a cugetat Eminescu, e ușor de recunoscut temeiul ontologiei sale generale: în istorie, fizică, teoria statului, economie politică, biologie, etnologie, sociologie etc. [...] Voi urmări, mai departe, dominanta întregului, într-o înlănțuire organică, în măsură să scoată în evidență anvergura doctrinei eminesciene, orientată în descifrarea destinului nostru național, ca și al umanității europene și universale deopotrivă. Paradoxal, tocmai fragmentarismul gândirii eminesciene impune privirea ansamblului, coerența lui interioară pe care poetul n-a apucat s-o expună sistematic. Un asemenea traseu n-a mai fost urmat, în eminescologie, deoarece nu s-a pornit de la punctul generator al universului eminescian — Archaeus. Chiar și cei puțini care au înțeles importanța covârșitoare a arheității la poetul nostru, n-au raportat-o la întreg (p. 1).

576. **Eminescu — puterea iubirii** : [art. despre patriotismul marelui poet] // Adevărul de Vaslui. — 1991. — 14-16 iun. (anul II, Nr 167). — P. 1, 2. — (15 iunie — Ziua națională a poeziei românești).

Ceea ce caracterizează, înainte de toate, uriașa personalitate a lui Eminescu, este o neobișnuită iubire de patrie. Caratele acestui cuvânt — patria — ce-i drept, s-au tocit în zilele noastre din pricina patriotismului de paradă. Dar tocmai împotriva acestui mod de a goli cuvintele de sensurile lor profunde s-a ridicat statornic Eminescu. Când popoarele își pierd arheitatea lor, respectiv o superioară conștiință națională (care nu e totuna cu naționalismul îngust), ele sunt în primejdie de a se destrăma, de a se pierde în alte mase etnice, sau — cum spunea poetul — de a deveni hrană pentru „stomahul altora” (p. 1).

577. **Falsa opoziție: „moderniști” și „tradiționaliști”** : [autorul face constatarea că unitatea intelectualității basarabene, care a contribuit decisiv la procesul de renaștere națională, alunecă acum pe o pantă periculoasă, a discordiei, agitată de influențele „internaționaliste” de la Iași sau din București. Ultimii consideră că scriitorii din stânga Prutului nu au capacitatea de a se sincroniza cu Europa] // Lit. și arta. — 1991. — 18 iul. (Nr 29 (2397)). — P. 5.

Acolo [în Basarabia], din 1988, apele păreau bine despărțite de uscat. Intelectualii, uniți ca o veritabilă generație pașoptistă, s-au delimitat radical de internaționaliști și mancurți, dobândind succese miraculoase în lupta pentru renaștere națională. Scriitorii basarabeni păreau vindecați de boala discordiei. Iată însă că nici n-au ajuns la o victorie sigură și semnele divizării, după modelul dâmbovițean, au și apărut. Nimic nu dovedește mai limpede

că *Interfrontul e solidar oriunde ar fi, cel de la Tiraspol cu cel de la Chișinău sau Iași. Dacă atacurile împotriva scriitorilor basarabeni cad firesc în publicațiile rusofone, puțini se așteptau ca acestea să plece din centrele culturale din România. [...]*

578. **Grigore Hagiu sau „Omul Phoenix“**: [comunicare lit. ținută la Tg. Bujor (Galați), la prima ed. a Festivalului și concursului național de poezie „Grigore Hagiu“, cuprinzând un medalion lit. al poetului omagiat] // Universul Cărții. — 1991. — Oct. (anul I, Nr 10). — P. 9. — (Cărți noi).

[...] un poet de excepție, cu nimic mai prejos decât colegii săi de generație (Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru ș.a.), dar mai puțin răsfățat de critică. „Energetismul“ liricii lui Grigore Hagiu era și al generației sale, generația luptei cu inerția. Dar la Grigore Hagiu acesta nu e doar un gest romantic exterior, ci merge până în zona obscură a ontologicului, încât arderea devine principiul creator însuși a tot ce ființează. Poet modern, stăpân pe uneltele celui mai rafinat limbaj (în imediata vecinătate a necuvintelor lui Nichita Stănescu), Grigore Hagiu atinge profunzimi care nu stau la îndemâna oricui, arătându-ne un poet dificil, ermetic chiar.

579. **„Miorița“ și Golgota basarabeană**: [explicarea destinului unei populații românești, pornind de la destinul mioritic din poezia (Arcadie Suceveanu — *Arhivele Golgotei*, Ed. Hyperion, Chișinău, 1990) și proza (Ion Druță) scriitorilor basarabeni] // Lit. și Arta. — 1991. — 21 febr. (Nr 8(2376)). — P. 5. — (Recenzie); Porto-Franco. — 1991. — Mar.-apr. (Nr 3/4(9/10)). — P.16; Lit. și arta. — 2002. — 14 noiem. (Nr 46(2986)). — P. 5. — Sub genericul *Itinerar critic*: Arcadie Suceveanu — 50.

Două sensuri fundamentale se desprind din versurile lui Arcadie Suceveanu: unul de ordin, să-i zic, „genetic-informațional“ — supraviețuirea ciobanului mioritic „doinind prin trupul meu“ — altul — mesianic, cel al înfrățirii, și care concordă cu mesajul cristic, dar într-o viziune românească inconfundabilă. Suferințele Golgotei nu sunt zadarnice. Fără acest „optimism“ miracolul basarabean n-ar fi fost posibil.

Miorița a lucrat, astfel, din profunzimi, într-o întreagă generație de intelectuali, de la Ion Druță și Grigore Vieru până la Dumitru Matcovschi, Nicolae Dabija, Leonida Lari, Arcadie Suceveanu și mai tinerii Teo Chiriac sau Emilian Galaicu-Păun. La toți aceștia și la alții, răzbate — manifest sau nu — modelul mioritic ziditor și sporitor de ființă. Nu întâmplător, după Mihail Sadoveanu, Ion Druță a avut curajul, între cei puțini, să se confrunte direct cu mitul ciobanului, în nuvela **Toiagul păstoriei...** [...]

Sadoveanu a fost privilegiat: el a reluat mitul de-acolo de unde-l lăsase tradiția populară, adică de la ciobanul care are turme de oi. Ion Druță este lipsit de acest privilegiu — ciobanul său nu mai are oi.

580. **Modelul ontologic eminescian**: [eseu privitor la concepția filosofică eminesciană despre ființă, ca *spirit / materie*, fragm. din volumul *Modelul ontologic eminescian*, aflat în curs de apariție] // Academica. — 1991. — Oct. (anul I, Nr 10). — P. 12. — (Eminescologie).

[...] Eminescu s-a situat deasupra dilemei filosofice europene tradiționale. Când a fost vorba să i se aplice o etichetă, de regulă poetul a fost inclus printre „spiritualiști“, deși alții (M. Ciurdariu, T. Ghiddeanu) au semnalat surprinzătoare elemente „materialiste“ în însemnările lui Eminescu, capabile să suporte unele comparații cu Engels. Dar Eminescu a decis mai mult: „Archaeus este singura realitate pe lume“. Noi însă imediat ne întrebăm: este arheul *spirit* sau *materie*? Spirit, au răspuns majoritatea și argumente sunt la tot pasul. Nu zice poetul că-n fiecare dintre noi „se-ncearcă spiritul Universului“? Or, proza eseistică **Archaeus** pune tocmai problema identității eurilor, care aparține sferei spiritului. Așa este.

581. **Singurătatea fiului risipitor** : [prez. lucrării lui Constantin Noica — *Jurnal filozofic* (Ed. Humanitas, București, 1990), care are în prim-plan două mituri, „mitul Școlii“ și „mitul Fratelui“, adunate simbiotic în „mitul Fratelui fiului risipitor“] // Contact Internațional. — 1991. — Ian.- febr. (Vol. 1, Nr 1). — P. 6. — (Devenirea întru Ființă).

Aparent, este carte de al doilea raft în arhitectonica operei lui Noica. De fapt, cel ce cunoaște cât de cât scrierile filosofului distruge imediat poziția singulară a Jurnalului filozofic. El este ghinda în care se-ntrevede stejarul maiestuos al întregii opere. Tocmai caracterul fragmentar al textului a îngăduit lui Noica să-și etaleze germenii viitoarelor cărți, deși ambiția lui a fost una a schițării unui mit personal unificator al reflecțiilor propuse. Nu întâmplător ultima notație este următoarea: „Revăd tot Jurnalul. Ce închide el, în fond? Numai două lucruri, două mituri proprii: mitul Școlii și mitul Fratelui. Și poate că nu sunt nici măcar două, ci unul singur, căci sunt eu însumi Fratele, care caută, prin Școală, împăcarea cu lumea: cu fiii ce vin, cu fiii ce pleacă în lume...”

Așadar, cele două mituri sunt, de fapt, unul singur: al Fratelui fiului risipitor. Noica descoperă arhetipul propriului său mit în cuplul biblic Cain și Abel.

1992

582. **Detractorii lui Eminescu** : [luare de atitudine față de gruparea de intelectuali care încearcă „demolarea eminescianismului“, prefigurând ideea unei „despărțiri globale și radicale de modelul Eminescu, sub acuzații multiple și extrem de grave“] // Totuși iubirea. — 1992. — 25 iun.-2 iul. (anul III, Nr 24 (93)). — P. 11. — (Cauza națională).

Semnificația interzicerii lui Eminescu a fost explicată cu limpezime de un distins istoric din Israel, Jean Ancel, invitat, în mod special, să explice intelectualilor români de ce trebuie să se despartă de Eminescu. [...] Jean Ancel a „demonstrat“, pe un eșantion din istoria modernă a României (perioada 1859—1944!), că răul în societatea românească vine din două izvoare: ideea națională și românismul. Cele două idei nefaste ne-ar fi îndepărtat de democrația europeană, încât conceptul de democrație „n-a existat niciodată în principiile fundamentale ale poporului român“. Principalul vinovat este găsit Eminescu, întemeietorul patriotismului românesc modern, continuat — din nefericire — de către N. Iorga, C. Rădulescu-Motru, L. Blaga, Mircea Eliade, Nae Ionescu, L. Rebreanu, Nichifor Crainic ș.a.

583. **Enigma ființei** : [fragm. despre semnificațiile cuvintelor viață-moarte din exegeza lui Theodor Codreanu — *Modelul ontologic eminescian*, volum aflat în curs de apariție] // Lit. și arta. — 1992. — 16 ian. (Nr 3(2423)). — P. 5. — Opinii estetice și critice despre polivalența semantică a cuvintelor viață-moarte.

*Dar ce sens are cuvântul moarte, la Eminescu? Unul ontologic. În realitate, „Ea trăiește, iar nu lumea“. Hyperion e nemuritor. În schimb, viața e moartă, prin efemeritatea și coruptibilitatea ei. Ființa trecătoare este atâta cât nu-și părăsește rădăcinile — moartea. Diferența ontologică se exprimă acum în acești termeni: „Viața e germenul morții — moartea germenul vieții“ (*Fragmentarium*, p. 283). Sau celebrul vers din *Se bate miezul nopții*, reluat în diferite contexte: „Pe căi bătute-adesea vrea mîntea să mă poarte/ S-asămăn într-o altă viață și cu moarte“.*

584. **Erorile unui canonic** : [reacție polemică și de argumentare la afirmația Dr. Moses Rosen care-l acuză pe gazetarul Eminescu de antisemitism. Theodor

Codreanu demontează cu argumente tot mecanismul denigrator al rabinului, sesizând patru erori fundamentale] // Porto-Franco. — 1992. — Ian. (Nr 1 (11)). — P. 5-6. — (Polemica și argument).

Flagrantă contradicție devine de-a dreptul dramatică, dacă nu e vorba de cinism. Prima situație izvorăște dintr-o eroare capitală a dlui Rosen (și nu numai a Domniei Sale) — asimilarea unor accente critice eminesciene, cu substrat strict economic, cu antisemitismul. Aceasta este o maladie a spiritului uman foarte gravă, surprinsă cu finețe disociativă de Mihai Ralea, în Valori (1935) și — prin aceiași ani — de către Mircea Eliade. Este ceea ce s-a numit confuzia punctelor de vedere, semn de recunoaștere a lipsei de inteligență. În exemplul nostru, dr. Moses Rosen confundă economicul cu religia și rasa (p. 5).

585. **Ion Gheorghe Pricop**, „Călărețul de os“ : [cronică lit. pentru volumul de proză scurtă semnat de Ion Gheorghe Pricop — *Călărețul de os* (Ed. Cartea Românească, 1991)] // Contact Internațional. — 1992. — Iul. (Vol. 6 (15-18)). — P. 10. — (Desăvârșirea Creației).

Ion Gheorghe Pricop creează un univers rural proaspăt, fără a călca pe urmele realismului aspru al unor iluștri înaintași. El e, mai degrabă, din familia „fantaștilor“, mai puțin seducția calofilă și fără intenția programatică de a prelucra mituri cunoscute, deși paginile sale mustesc de „mitos“. [...] Punctul forte al textualității lui Ion Gheorghe Pricop este darul remarcabil de a transcende fapticul tradițional în mit viu, genuin, capabil să fascineze prin contaminare colectivă. Autorul pleacă de la un obicei, de la o întâmplare banală, de la un eres, care devine un soi de „genă mutantă“ generând universuri ale stării de fascinație.

586. **Mesianismul mioritic** : [studiu de analiză comparativă privind viziunea filosofică asupra baladei *Miorița*] // Miorița. — 1992. — 23 sept. (anul II, Nr 2(4)). — P. 29-42.

[...] revoluția pe care o aduce Noica³³ în istoria spiritului european vine din mesianismul mioritic și constă în această iertare a celui mai slab pentru că s-a crezut cel mai puternic și pentru că s-a pierdut în truția oblăduită de bine.[...]

Superioritatea iertării mioritice vine de acolo că nu face apel la moralismul creștin din celelalte arii europene. Atitudinea etică este implicită (neavând a face cu imperativul categoric kantian, care e, prin excelență, raționalist). În consecință, creștinismul cosmic nu poate masca nicio veleitate imperială. Într-o lume în care valoarea rezultă din legea Homo homini lupus, geniul mioritic este condamnat la închiderea în posibil dacă nu face saltul în mesianism ofensiv, conservându-și esența, totodată. (p. 40).

587. **Resurecția „Galaxiei Grama“**. **Erorile unui canonic** : [dezbateri privind cele „patru erori“ comise de dr. Moses Rosen, fostul rabin al Comunității evreiești din România, care-l acuza pe M. Eminescu (pentru opiniile exprimate în articolele din ziarul „Timpul“, incluse în vol. IX de *Opere*, 1980) de „antisemitism“ și „fascism“, asemenea unui nou Grama. Textul, axat pe principii estetice, va constitui capitolul introductiv din *Modelul ontologic eminescian*, în curs de apariție] // Eucheronia. — 1992. — Febr. (anul I, Nr 2). — P.14-17 ; Monitorul. — 1996. — 3 iun. ; (II) 4 iun. ; (III) 5 iun.; (IV)/6 iun.; (V)/7 iun.; (VI)/8 iun.; (VII)/10 iun.; (VIII)/11 iun.; (IX)/12 iun.; (X)/13 iun.; (XI)/14 iun.; (XII)/15 iun.; (XIII)/17 iun.; (XIV)/18 iun.; (XV)/19 iun.; (XVI) /20 iun. 1996. — Cu titlul *De la adevăr la conceptul de modernitate (revenire)*; (XVI)/21 iun.; (XVII)/22 iun.; (XVIII)/23 iun.; (XIX)/24 iun. — Episoade în pagina

33 Noica, C. *Rugați-vă pentru fratele Alexandru*. București: Ed. Humanitas, 1990.

„Opinii“, rubrica „Dezbateri“ ; Târgoviște. — 1998. — Ian. (Anul IX, Nr 1 (30)). — P. 10. — (Foto, Th. Codreanu). — Secvențial.

[...] reacțiile antieminesciene nu mai sunt de ordin strict subiectiv, pariul fiind altul, de o însemnătate crucială pentru destinul culturii românești. De aceea, în joc nu pare să mai fie pusă poezia ca atare, dat fiind că e greu să dărâmi, cu mijloace „tradiționale“, cea mai înaltă culme a liricii românești. Trebuia să i se găsească eminescianismului punctele cele mai „vulnerabile“ pentru ca modelul cultural să fie contestat, apoi, și să fie compromis în ochii noilor generații de intelectuali, în numele unui saeculum european, care — chipurile — ar fi incompatibil cu gândirea poetului nostru.

Întâmplător sau nu, resurecția „Galaxiei Grama“ (după o sintagmă inspirată a lui D.R. Popescu), a fost declanșată, în februarie 1990, tot de un „canonic“, dr. Moses Rosen [...]. Dl Rosen, după ce se declară un admirator al poeziei lui Eminescu, ne somează să ne lepădăm de urgență, de cel puțin jumătate din moștenirea eminesciană. Vizată este opera gazetarului... („Euchronia“, p. 14).

Altminteri, o logică simplă ne spune că nu poți fi modern optând pentru forme — inerte în sine —, ci pătrunzându-te de misterul existenței, identificabil și cu „spiritul veacului“. Împropiatarea formelor trebuie să vină din adâncimile ființei, nu prin împrumut, cum recomandă sincroniștii. Ar însemna că e suficient să preiei tehnica textualistă, de exemplu, ca să fii artist mare, reprezentativ pentru modernitate! Ceea ce nu se confirmă. Formele particularizează, nu sunt universale. Ridicarea lor la rang de universalitate vine din particularismul lor profund. De aici ostilitatea lui Eminescu față de împrumutul de forme, de idei a priori, cum le spunea poetul, pentru a semnala deopotrivă impostura strecurată în „forme“ și „fond“. Poziția lui Eminescu rezolvă cu suplețe relația dialectică de la național la universal. A rămâne în „forme“ fără a fi pătruns de duhul veacului înseamnă a fi prizonierul unui specific național epigonic, cum vor risca sămănătoriiștii minori. Criteriul rămâne cel al adevărului, în definierea naționalului. Nimic nu poate fi adevărat numai prin faptul că e național. Eminescu prețuia formula maioreșciană a „naționalității în marginile adevărului“ („Monitorul de Bacău“, 20 iunie 1996).

588. **Testamentul lui Blaga** : [margin,alii critice la apariția postumă a romanului lui Lucian Blaga — *Luntrea lui Caron*, Ed. Humanitas, București, 1990] // Totuși iubirea. — 1992. — 19-26 aug. (anul III: (1), Nr 32 (101)). — P. 4 ; 27 aug.-3 sept. (2), Nr 33 (102)). — P. 4. — (Politică și istorie).

Firește, *Luntrea lui Caron* nu este o operă desăvârșită, ci una de „laborator“, asupra căreia scriitorul ar fi vrut să revină. Totuși, nici nu este sub o anume cotă valorică a operei lui Blaga, aflându-ne în fața unei cărți vii, care se citește cu plăcere. Controversabilă e și specia roman căreia îi aparține. Elementul de ficțiune pălește adesea în fața mărturiei biografice. Paradoxal, din această neîmplinire a literaturizării vine „modernitatea“ cărții, încât are dreptate prefațatorul Mircea Vasilescu să considere *Luntrea lui Caron* un roman total... (1, Nr 32).

589. **Trepte ale poeziei** : [coment. critice privind promovarea autorilor contemporani și rec. pentru patru cărți apărute la Ed. Porto-Franco (Galați, 1992), volume de versuri semnate de Dionisie Duma — *Catedrala de cuvinte* (1990), Viorel Dinescu — *Etape* (1990), Petre Manolache — *Descrierea sufletului* (1991), Ion Potolea — *Domn cu joben* (1991)] // Porto-Franco. — 1992. — Febr. (Nr 2 (12)). — P. 10.

Faptul îmbucurător e că descopăr temperamente și stiluri diferite, lăudabil fiind că toți cei patru autori sunt poeți în sensul propriu al cuvântului... [...]

Firește, diversitatea de care vorbeam este valabilă și în plan valoric. Cele patru cărți, căzute sub priviri prin hazard, oferă imaginea finală a unei arhitectonici axiologice care se conturează într-un fel de spirală de trepte ale poeziei.

590. **Un mare român** : [prez. personalității scriitorului român Ion Miloș / Jon Milos, originar din Banatul sârbesc, stabilit din 1964 în Suedia. Versurile lui M. Eminescu sunt traduse sub titlul *Över höjdena (Peste vârfuri)*, într-o ed. apărută la Ed. Symphon (Stockholm Stehag, 1989)] // Totuși iubirea. — 1992. — 15-22 oct. (anul III, Nr 40(109)). — P. 6.

Ion Miloș este autorul a vreo cincizeci de volume de poezii originale și, îndeosebi, traduceri, în limbile sau din limbile română, sârbo-croată, suedeză, macedoneană, franceză, engleză. Dar punctul forte al activității sale este amplexarea și consecvența cu care a contribuit la cunoașterea și răspândirea literaturii române îndeosebi în Iugoslavia și Suedia.

1993

591. **„Cercul care se închide“** : [pagini despre proza românească, în speță, marginalii critice despre romanele *Groapa*, *Princepele* și *Săptămâna nebunilor*, de Eugen Barbu] // Totuși iubirea. — 1993. — 27 oct.-2 noiem. (anul IV: (1), Nr 41(161) ; 4-11 nov. (2), Nr 42(162)).

*Într-adevăr, îl apropie pe Eugen Barbu de autorul Craiilor de Curte Veche simpatia pentru o lume în decădere, peste care aruncă vălul somptuos al poeziei. Acest balcanism crepuscular — devenit una din cele mai solide tradiții în literatura noastră — ajunge „obsesie“ a stilului în ciclul fanariotic (*Principele* și *Săptămâna nebunilor*). *Groapa* e mai aproape de estetica argheziană a „florilor de mușcăi“ și e riscant a vedea în Cuțarida totuși numai o oglindă a unei lumi în degradare. Ba, am zice, ne aflăm, mai degrabă, în miezul unei ciudate geneze, în evidentă opoziție cu apocalipsa fanariotă a dezmațului din *Princepele* și chiar *Săptămâna nebunilor* (Nr 41/1993).*

592. **Cezar Ivănescu și „teroarea istoriei“** : [st. și medalion lit. al poetului Cezar Ivănescu, în care criticul formulează ideea că modernitatea poeziei ivănesciene descinde din eminescianism] // Vremea. — 1993. — 11 iun. (anul II: (I), Nr 168). — P. 7 ; 1993. — 13 aug. (II), Nr 177). — P. 2 ; Dacia lit. anul V, Nr 2 (13), [apr.-iun.] 1994, P. 48-51 (Arca lui Noe).

Dar în ce constă eminescianismul lui Cezar Ivănescu? În realitate, urmele eminesciene sunt puține și nesemnificative. La nivelul formelor, rareori un poet s-a depărtat mai decisiv de modelul de plecare. Meritul prim cred că aici și trebuie căutat: în despărțirea de eminescianism. Este un pas absolut necesar pentru oricare poet posteminescian, pentru ca acela să existe prin sine și să sporească ființa culturii românești. Cezar Ivănescu se adaugă celor câțiva inovatori de forme de după Eminescu. [...] Această despărțire de eminescianism l-a ferit pe Cezar Ivănescu de închiderea în manierismul tradiționalist, propulsându-l în plină postmodernitate și dovedind, astfel, cât de fecund este eminescianismul (Nr 168/1993).

593. **Criza spiritului critic** : [eseu despre facilitățile postdecembriste (numeroase apariții editoriale, revuistice, lipsa cenzurii), dar și despre carențele acestei etape (absența marilor cărți, a „literaturii de sertar“, dificultatea intelectualilor în a-și procura cărți, paralel cu absența revistelor serioase de cultură, degradarea limbajului critic și confuzia valorilor), încât este intuită cauza de fond: „trecem printr-o acută criză a spiritului critic“] // Porto-Franco. — 1993. — Mar. (Nr 3(12)). — P. 8. — (Eseu).

Dar fenomenul descris nu mai ține de spiritul critic, ci de excesul lui. Atingând exacerbară, spiritul critic devine propria lui antiteză, transformându-se în polemică steril,

oglină a unui narcisism degradant. E o degenerare alarmantă a spiritului critic românesc, dacă ținem cont că deja ajunsese la deplina maturitate culturală prin alte generații strălucite, de la G. Ibrăileanu și Eugen Lovinescu, până la G. Călinescu sau Edgar Papu.

Se pare că virusul acestei maladii vine din intruziunea masivă a politicianismului în cultură. Literații noștri nu mai sunt în primul rând scriitori, ci politicieni diletanți.

594. **Eminescologia** : [o scurtă precizare privind termenul „eminescologie“ în accepția a doi eminescologi: G. Munteanu și Th. Codreanu] // Jurnalul de Vaslui. — 1993. — 27 dec. (Nr 4). — P. 2 ; 1994. — 14 ian. — P. 2 ; Sinteze. — 1994. — 14 ian. — P. 3.

[...] este sau nu este nevoie pentru asemenea temerare întreprinderi, de conceptul eminescologie? Termenul implică existența unei veritabile „științe“ întru Eminescu. Lumea, în genere, este de acord asupra legitimității ei. În sfârșit, e bine când tocmai aceia mai îndreptățiți să se numească eminescologi refuză „titulatura“. E un avertisment pentru aceia care nu o merită!

595. **Eminescu, azi** : [autorul constată că denigratorii lui Eminescu se înmulțesc, în timp ce apărătorii sunt tot mai rari] // La steaua: supl. la ziarul Adevărul de Vaslui. — Vaslui. — 1993. — Apr. — P. 1, 4. — Apărut cu prilejul Concursului Național de Limba și Literatura Română „Mihai Eminescu“.

Spre deosebire de alții, cred că tendința de contestare (demolare) a eminescianismului în zilele noastre are și partea ei bună. E.M. Cioran spune undeva că, în definitiv, detractorii lucrează în favoarea a ceea ce denigrează. Detractorii sunt aceia care provoacă, aruncă mânia. Gravă nu este existența lor, ci lipsa „cavalerilor“ care să ridice mânușa. Aceștia din urmă au menirea să rezidească și să dea o nouă strălucire a ceea ce intoleranții au iluzia că au năruit (p. 1).

596. **Eminescu, comunist?** : [demonstrație analitică și polemică purtată cu Dan Zamfirescu, care (într-un interviu din Adevărul lit. și artistic, Nr 165/9 mai 1993) pornește de la discursul proletarului din poemul Împărat și proletar, și neajungând la esența gândirii eminesciene, afirmă că Eminescu este „primul comunist român“, ceea ce, consideră Th. Codreanu, „este un abuz care frizează ridicolul“] // Sinteze. — 1993. — 17 iun. (anul IV, Nr 50 (99)). — P. 3, 4. — (Controverse).

În realitate, Eminescu nu poate fi considerat nici „comunist“, nici „anticomunist“, în accepția vehiculată în ultimii ani. Mai mult, el n-a fost nici „liberal“ și nici „conservator“, deși uneori s-a considerat „liberal“ (în sensul lui Kogălniceanu), iar alteori „conservator“ (în sensul lui T. Maiorescu) (p. 3).

597. **Europenism național** : [marginalii pentru cartea Evadări în lumea liberă (Iași : Institutul European, 1993) a lui Adrian Marino, renumitul teoretician literar, cuprinzând „jurnale de călătorie (neturistică)“, impresii de călătorie spirituală prin țările lumii] // Literatorul. — 1993. — 3-10 dec. (anul III, Nr 48 (117)). — P. 4 ; Jurnalul de Vaslui. — 1994. — 29 aug. — 4 sept. (Nr 37). — P. 2 ; 5-11 sept. (Nr 38). — P. 2.

Fascinația acestor însemnări (fără intenționalitate literară, după cum ne atrage atenția autorul) nu vine din notațiile despre cele văzute (oameni, opere de artă, mediu cultural, întâlniri cu personalități străine sau românești din exil etc.), deși spiritul de observație este nuanțat și polemic, ci din patosul europenismului.

Dacă [autorul] vede în Occident o superioritate indiscutabilă față de realitățile culturale din țară, aceasta stă în mărturia bibliotecilor foarte bogate și extraordinar de bine puse la punct, singurele pe care le caută, pentru care călătorește și pe care le admiră, fiindcă numai

ele îi dau posibilitatea să aducă Europa sau America în România. Numai astfel poate el să pună o piatră de temelie la ceea ce se numește „republica universală a literelor“.

598. **Gânduri despre sincronism și protocronism** : [art. polemic despre doctrina protocronismului, care, în încercarea de apărare a direcției naționale în cultură, n-a fost pe gustul clasei elitiste nici ante- și nici postdecembriste, stârnind vii controverse. Replica îl vizează pe N. Manolescu care a supus doctrina unei cenzuri ideologice oficiale] // Totuși iubirea. — 1993. — 22-29 ian. (anul IV, Nr 3(123). — P. 13. — (Monitor).

[...] din afirmația că formula protocronismului a fost gândită „în opoziție cu ideea sincronismului, adică a năzuinței ce alimentează o conștiință retardată“, s-a tras concluzia [cf. N. Manolescu, n.n.] că ar fi fost vorba de opoziție prin excludere și, în consecință, s-ar fi declanșat o campanie de demolare și de compromitere a uneia dintre cele mai mari personalități ale criticii noastre — E. Lovinescu. Zadarnic au precizat, ulterior, Edgar Papu și alții că nu e nici pe departe vorba de exclusivism, că sincronie și protocronie sunt concepte complementare!

[...] ideea protocronismului³⁴ s-a ivit dintr-o situație reală a culturii românești foarte vizibilă la toate nivelurile, valabilă, desigur, și pentru alte culturi. Este vorba de tendința de marginalizare, de ignorare și minimalizare a culturilor din țările mici, culturi care nu se bucură de o atenție pe măsura valorii lor.

599. **Geniul și torționarii** : [intervenție în apărarea scriitorului Eugen Barbu, acuzat în presă de contemporanii, care i-au supraviețuit, că n-are operă și nici valoare lit.] // Totuși iubirea. — 1993. — 15-22 sept. (anul IV, Nr 35(155). — P. 1.

De aceea i s-a fabricat lui Eugen Barbu o mie de păcate, ajungându-se până la rușinea rușinilor — excluderea din Uniunea Scriitorilor — pată pe care n-o va spăla-n veac nimeni din dezonoranta breaslă scriitoricească. Cu o stupefiantă înconștiență s-au găsit critici și scriitori care să susțină că Eugen Barbu „nu are nicio valoare“, că nici nu există ca scriitor și că e un simplu „borfaș plagiator“. Negreșit că era nevoie de astfel de gogomării pentru a-l distruge pe Eugen Barbu.

600. **Grigore Vieru — întoarcerea la izvoare** : [studiu aprofundat despre statutul politic și spiritual, despre poezia lui Grigore Vieru. În poezie, exegetul Theodor Codreanu identifică motive fundamentale și constante, precum *pământul, patria, moartea, mama, copilul...*] // Lit. și arta. — 1993. — 14 oct. (Nr 42(2514). — P. 5. — („Literatura basarabeană văzută din Țară“); „Grigore Vieru: Caiete de cultură“, XXXII: Ed. specială *Viața satului*. — 1995. — 11 febr. — P. 4.

Eminescianismul de fond, fără nimic epigonic, al lui Grigore Vieru pare să fie marcat de intuiția adâncă a originilor încifrată în metafora mamei. Întrebat care este cea mai frumoasă poezie despre mamă, poetul citează celebrele versuri eminesciene: „O, mamă, dulce mamă...“

Ce va să zică moartea în universul artistic al lui Grigore Vieru? Ea devine negația obârșiei, neantizarea memoriei ucigașă de mamă, de limbă, de neam și de copilărie. La nivelul ființei neamurilor este mancurtizare. De aceea, poetul se simte fericit că el are patrie, iar moartea nu.

601. **Hipercriticismul** : [atitudine critică față de încercarea „directorilor de conștiință“ de la diverse rev. lit. de a culpabiliza românismul ca stare de spirit din anii proletcultismului] // Literatorul. — 1993. — 12 mar. (anul III, Nr 10 (79).

34 Cf. Papu, Edgar. *Din clasicii noștri*, Ed. Eminescu, 1977.

În realitate, judecătorii au încurcat criteriile, subordonându-le unui politicianism bătător la ochi, care a produs o ruptură regretabilă între intelectuali și poporul român, pe de o parte, și între diverse grupuri de intelectuali, pe de alta, istovindu-se în certuri de joasă speță, în excomunicări, acuze catastrofale etc. Inchiziția proletcultistă din anii '50 a fost înlocuită cu inchiziția „anticomunistă” de astăzi. De exemplu, atacurile împotriva publicisticii eminesciene de-acum sunt aceeași Mărie cu altă pălărie de ieri. Aceluiași tratament au fost supuși N. Iorga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Mihail Sadoveanu, G. Călinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Grigore Vieru ș.a. [...] Hipercriticiștii se dovedesc niște privilegiați ai spiritului.

602. **Ion Alex. Angheluș. „Cai de lut”** : [cronica lit. a cărții apărută la Ed. Contact Internațional (Iași, 1992, „Colecția călătorilor astrali”), subintitulată „poem simfonic”, cu un cuv. introd. al aceuiași critic] // Ateneu. — 1993. — Febr. (anul 30, Nr 2(279). — P. 5.

Ion Alex. Angheluș e un romantic incorigibil, un idealist care crede cu sublimă încă-pățânare în puterea salvatoare a poeziei. De aici seninătatea speranței, de-aici optimismul funciar al unui artist care a pariat nu pe sfârșiturile apocaliptice, ci pe puterea spiritualizării lutului din noi, acela care ne supraviețuiește așa cum au supraviețuit în piatră runele celor vechi.

603. **Ion Vatamanu — un poet al „pământului”** : [prez. personalității scriitorului și a omului de știință din Republica Moldova] // Totuși iubirea. — 1993. — 1-8 sept. (Nr 33(153). — P. 15 și 8-15 sept. (Nr 34(154). — P. 15 ; Lit. și arta. — 1993. — 7 oct. (Nr 41(2513). — P. 5. — („Literatura basarabeană văzută din Țară”).

*Ion Vatamanu este un exemplu de verticalitate a credințelor proprii care sunt și ale generației sale. A crezut profund în fiecare gest, în fiecare cuvânt scris. Era adeptul unei estetici fruste, directe, fără floricele de stil. Ultimul volum citat (**Atât de mult al pământului**, 1990, n.n.) abundă în „arte poetice” care exprimă tranșant crezul național, o poezie militantă, implicată, ocazională sui generis (Nr 34/1993).*

604. **În căutarea arheului** : [aprecieri privind dârzenia scriitorilor din Basarabia în conservarea și renașterea ființei naționale și invitația prietenoasă adresată scriitorilor din Basarabia de a-și trimite cărțile spre o atentă lecturare și obiectivă promovare a literaturii românești] // Lit. și arta. — 1993. — 24 iun. (Nr 26(2498). — P. 4.

*Ca păzitor de ființă românească, un Grigore Vieru și-a confirmat eminescianismul structural prin arhetipul mamei, căruia i-a dat o extensiune originală și consistentă. Un alt poet cu o puternică memorie arheală este Nicolae Dabija. Nu întâmplător și-a intitulat un volum de eseuri **Pe urmele lui Orfeu**. S-ar putea identifica aici ispita dacică despre care vorbea Mircea Vulcănescu. [...]*

*Există, la majoritatea scriitorilor basarabeni de azi, un extraordinar efort de întoarcere la ispita dacică, sub varii ipostaze. Evident, mulți se mențin în straturile de suprafață, într-o literatură conjuncturală, declamatorie, dar reușitele nu lipsesc și ele se cuvin semnalate. Ion Druță, în **Toiagul păstoriei**, vorbește de stropul verde, acea fărâmă de ființă care a mai rămas din ciobanul mioritic de pe urma tăvălugurilor istoriei. [...] În **Arhivele Golgotei**, Arcadie Suceveanu are o poezie despre mitul lui Iona, în care Moldova este cea înghițită de peștele mare, imperiul sovietic.*

605. **La mormântul lui Edgar Papu** : [evocarea lui Edgar Papu, renumit eseist, cu care Theodor Codreanu a întemeiat o durabilă prietenie] // La steaua: supl. la ziarul *Adevărul de Vaslui*. — Vaslui. — 1993. — Apr. — P. 3. — Apărut cu

prilejul Concursului Național de Limba și Literatura Română „Mihai Eminescu“

Extraordinar cunoscător al tuturor marilor culturi ale lumii, întemeietor al ontologiei stilurilor (fiind unul din rarii creatori de sistem critic din literatura noastră), Edgar Papu și-a oblădui formația intelectuală sub lumina stelară a geniului eminescian. Pasiunea pentru Eminescu nu s-a stins niciodată, confundându-se, într-o dăruire supremă, cu spiritualitatea arheului românesc, care l-a adoptat.

606. **Nicolae Dabija și „complexul lui Orfeu“** : [art. în serial, cuprinzând un medalion lit. al lui Nicolae Dabija, poet cu o profundă conștiință a apartenenței la cetatea românească, centrat asupra volumului lui — *Pe urmele lui Orfeu*, Chișinău, Ed. Hyperion, 1990, ed. a II-a] // Totuși iubirea. — 22-29 sept. (Nr 36(156) ; 29 sept.-6 oct. (Nr 37 (157) ; 6-13 oct. (Nr 38(158) ; Lit. și arta. — 1993. — 21 oct. (Nr 43(2515). — P. 5. — („Literatura basarabească văzută din Țară“) ; Cronica Episcopiei Hușilor. — 2002. — Vol. VIII. — P. 675-687. — Reluat cu titlul *Orfismul lui Nicolae Dabija*.

La Nicolae Dabija, conștiința arheală îmbracă o formă programatică deschisă, de o indiscutabilă consistență intelectuală și artistică. El este unul din reprezentanții de frunte ai generației care s-a născut imediat după al Doilea Război Mondial (1948), trezindu-se, practic, într-un mediu românesc deja foarte puternic alterat și chiar amenințat cu dispariția (Nr 36/1993).

Interesant este faptul că întreaga creație a lui Nicolae Dabija este decisiv marcată de voinea extraordinară a recuperării arheale. Este aici și o mare dramă, drama ființei românești basarabene a cel puțin patru generații de scriitori (Nr 38/1993).

607. **Noi orizonturi eminesciene** : [amplă cronică lit. la apariția studiului exegetic al lui Mihai Cimpoi — *Spre un nou Eminescu* (Ed. Hyperion, Chișinău, 1993)] // Lit. și arta. — 1993. — 28 oct. (Nr 44 (2516). — P. 5. — („Literatura basarabească văzută din Țară“).

Cartea, altminteri, nu este o simplă colecție de interviuri, ci e construită după un plan ideatic și de aceea trebuie citită integral. Impresionează la Mihai Cimpoi răbdarea cu care și-a pregătit fiecare dialog, chiar dacă nu pariază pe agresivitatea reportericească. Totuși, nu-și „cruță“ partenerii (v. dialogurile cu George Munteanu, Th. Codreanu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga ș.a.). Autorul este foarte bine informat în legătură cu opera celui „abordat“ sau cu spațiul cultural căruia îi aparține interlocutorul. Scopul principal al cărții este atins, acela de a releva cititorului elementele care să ne îndreptățească a vorbi despre un nou Eminescu.

608. **Perpessicius în actualitate** : [rec. a două volume de „convorbiri“ — *Convorbiri despre Perpessicius* (Ed. Pandora, București, 1993) și *Alte convorbiri despre Perpessicius* (Ed. „Cuget, simțire și credință“, București, 1993), cărți editate de Marcel Crihană prin practicarea criticii dialogate] // Ateneu. — 1993. — Noiembrie-dec. (anul 30, Nr 11/12(288/289). — P. 13 ; Jurnalul de Vaslui. — 1994. — 14-20 febr. (Nr 9). — P. 1, 2.

Autorul știe să întrebe și să obțină ceea ce și-a propus, oferindu-ne o lectură antrenantă, cu detalii menite să redimensioneze interesul cititorilor pentru opera și „biografia interioară“ a acestui încă enigmatic și prea puțin cunoscut Perpessicius, din opera căruia lectorul de azi nu cunoaște decât abia o treime din tot ceea ce a scris (p. 2).

609. **Poezie de filigran** : [cronică lit. pentru cartea de poezie — *Iluzia necesară* (Ed. Princeps, Iași, 1993) a scriitorului basarabean Leo Butnaru, în care poezia cu

același titlu poate releva un crez artistic] // *Literatorul*. -1993. — 15-22 oct. (anul III, Nr 41(110). — P. 4 ; Lit. și arta. — 1999. — 1 ian. (Nr 1(2785). — P. 5. — Număr omagial, Leo Butnaru — 50.

Remarc de la bun început acuratețea limbii poetice a autorului moldovean, o limbă fără stridente regionale, cu un simț al economiei cuvântului absolute remarcabil. Poetul pare a fi funciarmente un cerebral, un cizelator de text până la atingerea unei perfecțiuni de filigran, căutând cuvântul decisiv în a exprima o stare de suflet, un gând poetic, iar uneori o întregă experiență de viață.

610. **Trei „boli“ și o cronicăreasă** : [„Dreptul la replică“ este publicat sub genericul revistei — „Eminescu tras într-o parte și-n alta..“ Replică de factură polemică este dată criticului clujean Ioana Bot, care a publicat, în aceeași revistă (Nr 170/13 iun. 1993), o cronică critică despre cartea lui Theodor Codreanu (*Modelul ontologic eminescian*, 1992)] // *Adevărul lit. și artistic*. — 1993. — 27 iun. (anul IV, Nr 172). — P. 6. — (Repere fundamentale).

[...] Dacă dna Bot a descoperit imperfecțiunii cărții mele, îi sunt recunoscător pentru semnalarea lor, dar nu acesta era fondul chestiunii. [...] Legându-se de amănunte mai mult sau mai puțin relevante, Ioana Bot lovește, în realitate, în problematica centrală a modelului ontologic eminescian, pe care nu-l înțelege și, de aceea, îl ocultează. În mod tendențios, Ioana Bot îmi atribuie intenția de a-l smulge pe Eminescu poeziei și a-l plasa în sfera filosofiei. E un adevăr prea la îndemâna oricui că Eminescu rămâne poetul inegalabil, dar nu-l mai putem reduce doar la atât, astăzi, când avem ediție aproape integrală a operei eminesciene. Înaintașii noștri aveau scuza necunoașterii lui Eminescu atunci când au emis judecăți pripite. Dar nouă ce ne lipsește pentru a nu-l mai denatura pe poet? Eu nu mă pot dezice de adevărul (cucerit după îndelungată apropiere de Eminescu) că poetul a fost gânditor de prima mână. Obiectul cărții fiind tocmai acesta, era firesc ca demonstrația să se concentreze asupra lui Eminescu-gânditorul și să-l neglijeze (aparent) pe poet.

611. **Un model de cultură** : [evocare omagială la moartea renumitului eseist comparatist și mare prieten, Edgar Papu (decedat la 29 martie 1993)] // *Sinteze*. — 1993. — 8 apr. (anul IV, Nr 40(89). — P. 1. — (Edgar Papu — In memoriam).

Conversam îndelung cu profesorul ori de câte ori treceam prin București. Verva lui era o permanentă încântare. Tot ce atingea acest om prin cuvânt se transforma în cultură. A fost, din acest punct de vedere, un rege Midas fericit. Ceea ce te izbea la profesor era pasiunea ardentă purificată întotdeauna de o înaltă putere apolinică. Era numai pasiune, dar niciodată pățimaș, chiar cu cei mai nedrepti adversari ai săi. Cred că nu este doar impresia mea și cred că Edgar Papu a fost un model de cultură și de urbanitate.

612. **Viața în sertar**³⁵: [cronică de prez. a cărții de poezie *Dioptrii* (Ed. Arania, Brașov, 1992), de Simion Bogdănescu] // *Literatorul*. — 1993. — 11-18 iun. (anul III, Nr 23(92). — (Viața cărților) ; *Cronica*. — 2003. — Ian. (Anul XXXVIII, Nr 1 (1525). — P. 17 ; 2009. — Oct. (Anul XLII, Nr 10(1578). — P. 16. — (Salonul literar).

De parte de a fi o întoarcere la tradiționalism, Simion Bogdănescu știe să fie un poet al timpului nostru, învățând parcă lecția acelor mari pictori moderni care, înainte de a se aventura în lumea formelor „abstracte“, stăpânesc cu desăvârșire pe cele clasice. Principiul al autorului este substanța elegiacă. [...]

Simion Bogdănescu este un Narcis care încearcă să refacă experiența inversă a lui Orfeu: adâncit în golul oglinzii, se refuză pe sine, căutând-o pe Echo. În acest mod trebuie înțeleasă

35 În revistă titlul apare eronat: *Viața în serie*.

sintagma: Ecoul văzului. E o experiență îndrăzneată, cu două consecințe solidare, la nivelul viziunii poetice. Pe de o parte, o punere a ei între paranteze, iar, cum zice nostalgic — ironic poetul, o punere a vieții în sertar. [...]. Pe de altă parte, pierderea imaginii proprii e realizabilă prin reflectări succesive în dioptrii deformante până la limita când imaginea devine ecou.

1994

613. **Față către față** : [cronică lit. la cartea lui Cezar Ivănescu, *Sutrelle mușeniei* (Ed. Princeps, Iași, 1994)] // *Literatorul*. — 1994. — 11-18 noiem. (anul IV, Nr 46 (163)). — P. 4. — (Viața cărților).

Într-un fel, poetul redescoperă fericirea Treimică a creștinismului printr-o fecundă experiență spirituală orientală, infuzându-i acesteia strigătul existențial cel mai deznădăjduit pe care l-a dat poezia românească de după Eminescu și Bacovia. Pradă altădată agoniei morții și crucificării, poetul iese acum mântuit, ajungând față către față cu Dumnezeu.

Sutrelle sunt rugăciuni, texte sacre, strigăte mute venite din hăurile ființei, din limitele ei.

614. **Golgota Nistrului în flăcări** : [medalion lit. pentru Constantin-Virgil Gheorghiu, publicist, poet, reporter, autor al cărții *Ard malurile Nistrului*, editat întâia oară în 1942 (Ed. Națională Gh. Mecu, București) și pref. cu o scrisoare a lui Tudor Arghezi] // *Lit. și arta*. — 1994. — 20 ian. (Nr 4 (2528)). — P. 5 ; *Jurnalul de Vaslui*. — 1994. — 31 ian. — 6 febr. (Nr 7). — P. 1, 2 ; 7-13 febr. (Nr 8). — P. 1, 2.

Tudor Arghezi îi aprecia versurile ca fiind „de o elasticitate încă neatinsă în limba românească și stăpânite de frumusețe delicată“, pentru ca în reportaj să se întâlnească în chip fericit, poetul (simbol al sensibilității) și soldatul (mărturie a rigorii și onestității documentare). [...] Întregul reportaj ne oferă imaginea Bucovinei și a Basarabiei devastate și ruinate de bolșevici în răstimpul de la ultimatum până la retragerea din 1941, în fața ofensivei românești declanșate de faimosul ordin de trecere a Prutului dat de Ion Antonescu.

1995

615. **Altfel despre Panait Istrati** : [coment. critice pentru cartea istoricului și criticului lit. Mihai Ungheanu, *Panait Istrati și Kominternul*, (Galați : Ed. Porto-Franco, 1994). (Theodor Codreanu — Foto)] // *Porto-Franco*. — 1995. — Mar. (Nr 3 (16)). — P. 5. — (Cronica literară).

Este meritul cărții lui Mihai Ungheanu de a fi recuperat pentru întâia oară, în mod convingător, destinul tragic al unei conștiințe complexe a culturii românești. Și Mihai Ungheanu o face în stilul său sobru, economic, de o mare limpezime a demonstrației.

616. **Apărarea lui Mircea Eliade?** : [marginalii critice pentru monogr. lui Ioan Petru Culianu, *Mircea Eliade* (Ed. Nemira, 1995, trad. de Florin Chirițescu și Dan Petrescu)] // *Porto-Franco*. — 1995. — Mai (Nr 5(18)). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

617. **Clasicism și melancolie** : [(foto, Th. Codreanu)] // *Porto-Franco*. — 1995. — Aug. (anul V, Nr 8(21)). — P. 5. — (Cronica literară). — Rec. : Manolache, Petre. *Thalassa. Versuri*. — Ed. Porto-Franco, 1995.

*Interiorizat și discret, ajuns în plinătatea vârstei și experienței poetice, Petre Manolache face impresia unui personaj parcă descins din piesele lui Mihail Sebastian. Iată-l întors dintr-o călătorie în Grecia, covârșit de luminozitatea crepusculară a spiritului clasic, din nou roditor într-o carte de poezie, căreia i-a spus macedonskian **Thalassa**. Totul respiră aici de măreția mută a formelor perfecte...*

618. **Eminescu într-o nouă colecție** : [referire la col. „Studii eminesciene“ a Ed. „Porto-Franco“ din Galați, la care au fost publicate în 1992—1993, cinci cărți despre Eminescu și care mai are în proiect alte șase studii eminesciene] // Lit. și arta. — 1995. — 12 ian. (Nr 2(2578)).

[...] în colecția gălățeană s-au tipărit: Th. Codreanu, *Modelul ontologic eminescian*, D. Vatamaniuc, *Eminescu*, Mihai Cimpoi, *Căderea în sus a Lucașfăruului*, Dumitru Tiutiuca, *Cumpănirea întru archaeus*, Mihai Eminescu, *Istorie și destin* (antologie de Aurelia Dumitrașcu, n.n.). În planul editorial pe 1994, figurează nu mai puțin de șase titluri...

619. **Eminescu și sacrificarea lui** : [cercet. și analiza datelor despre ultimii șase ani din viața lui Mihai Eminescu. Fragmente din viitorul volum *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997)] // Totuși iubirea. — 1995. — 3 — 7 aug. (Nr 32(255)). — P. 12 ; 10 — 17 aug. (2), VI, Nr 33(256). — P. 12 ; 17-24 aug. (3), VI, Nr 34-35 (257 — 258). — P. 4 ; 24-31 aug. (4), VI, Nr 36 (259). — P. 1, 4. — (Politică și istorie) ; (5), 31 aug.-7 sept. (VI, Nr 37 (260)). — P. 4. — (Politică și istorie) ; 7-14 sept. ((6), VI, Nr 38 (261)). — P. 1, 4. — (Monitor) ; 14-21 sept. (VI, Nr 39 (262)). — P. 4. — (Monitor) ; 21-28 sept. ((7), VI, Nr 40 (263)). — P. 1, 4. — (Politică și istorie) ; 28 sept.-5 oct. (VI, Nr 41 (264)). — P. 4. — (Politică și istorie) ; 5-12 oct. (VI, Nr 42 (265)). — P. 4. — (Politică și istorie) ; 12-19 oct. (VI, Nr 43 (266)). — P. 1, 4. — (Politică și istorie) ; 19-26 oct. (VI, Nr 44 (267)). — P. 4. — (Politică și istorie) ; 26 oct. — 2 noiem. (VI, Nr 45 (268)). — P. 4. — (Politică și istorie) ; 2-9 noiem. (VI, Nr 46 (269)). — P. 4. — (Monitor) ; 9-16 noiem. (VI, Nr 47 (270)). — P. 4. — (Monitor) ; 14-21 dec. (VI, Nr 52 (275)). — P. 11. — (Perenitatea spiritului) ; 1996. — 1-8 febr. (VII, Nr 4 (281)). — P. 4. — (Monitor) ; 8-15 febr. (VII, Nr 5 (282)). — P. 4. — (Monitor) ; 16-23 febr. (VII, Nr 6 (283)). — P. 4. (Monitor) ; 23 febr.-1 mar. (VII, Nr 7 (284)). — P. 4. — (Monitor) ; 1-8 mar. (VII, Nr 8 (285)). — P. 4. — (Monitor) ; 8-15 mar. (VII, Nr 9 (286)). — P. 4. — (Monitor) ; 15-22 mar. (VII, Nr 10 (287)). — P. 4. — (Monitor) ; 22-29 mar. (VII, Nr 11 (288)). — P. 4. — (Monitor) ; 29 mar.-5 apr. (VII, Nr 12 (289)). — P. 12. — (Convulsiile epocii) ; 5-12 apr. (VII, Nr 13 (290)). — P. 4. — (Monitor). — (Serial în 30 de episoade, începând cu Nr 32 (255)/1995 și terminând în Nr 13 (390)/1996).

Vasăzică, Eminescu este internat într-un institut de alienați și „uitat“ acolo aproape două luni după revenirea deplinei lucidității. Maiorescu îl vizitează și nu-i dă atenție mai mult decât un minut, iar Petre Carp consideră că e bine să mai stea la Viena. În timp, Eminescu își trăiește din plin drama morală a scoaterii din societatea civilă. Se teme să-și plângă până și soarta, „căci și aceasta ar fi interpretat ca un semn de nebunie“. El înțelege aici psihologia comportamentistă a celor care-i înconjoară pe cei declarați nebuni. Și o resimte din plin — „starea în care un om se află într-un institut de alienați, după ce și-a venit în fire“. Credea că prietenul Chibici ar putea să-l salveze [...] (Nr 7/1996).

620. **Eonul românesc** // Porto-Franco. — 1995. — Apr. (anul V, Nr 4 (17)). — P. 5. — (Cronica literară) ; Analele Universității „Spiru Haret“. — 2003. — Nr 4. — P. 107-117. — Cu titlul *Eonul românesc în concepția lui Mihail Diaconescu*. — Comentarii critice pentru Mihail Diaconescu, *Istorie și valori* (Ed. Ministerului de Interne), autor cu o scriitură, care se raportează la dacism și latinism, la cultura românească în Evul Mediu ori la valorile spirituale românești de-a lungul istoriei (Foto, Th. Codreanu). Conținut: *O istorie a conștiinței culturale românești; Parte organică din ființa noastră spirituală; O componentă fundamentală a conștiinței naționale; Strălucirea culturală a epocii feudale retorica — art artium și scientia scientiarum; De la imnul acatist și epoca barocului la autorii sintezelor de istorie bisericească; Terra mirrabilis; Eonul românesc.*

Aparent stufoasă și eteroclită, Istorie și valori are, în realitate, o structură bine gândită, axată pe concepțiile enunțate în titlu, constituindu-se ca o veritabilă istorie a conștiinței culturale românești, de la literatura străromână până la drama românilor din Basarabia postdecembristă. Există și o sinteză de modalități critice, de la articolul ocazional, până la studiul erudit și intervin toate străbătute de ceea ce autorul numește demnitatea valorilor, ca valori ale patriei și tocmai de aceea bunuri de interes european și universal. Într-o vreme când în ochii „democraților“ internaționaliști cuvintele patrie și națiune apar ca anacronice, Mihail Diaconescu nu se îmbată cu astfel de iluzii, care pe noi, românii, ne-au costat enorm. Domnia Sa știe că nu poate exista europenism fără demnitatea națiunilor și că tocmai naționalismul imperial combate cu viclenie sentimentul național firesc al popoarelor („Porto-Franco“).

621. **Fenomenul Fănuș Neagu** : [cronică lit.: Fănuș Neagu, *Partida de pocher* (București : Ed. Eminescu, 1994). Theodor Codreanu a început, cu acest număr al rev. „Porto-Franco“, să-și asume constant pagina „Cronica literară“, ceea ce a presupus un volum imens de lectură și o serioasă evaluare critică. (În formatul revuistic, pentru toate „cronicile literare“ — foto Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1995. — Ian. (anul V, Nr 1 (14)). — P. 5. — (Cronica literară).

Ceea ce m-a încântat dintotdeauna la Fănuș Neagu este inepuizabila disponibilitate de asociere imprevizibilă a cuvintelor. Povestitorul a făcut „descoperirea“ esențială că în materie de „afinități electivă“ cuvintele nu cunosc bariere și că nuntirea în pofida tuturor regulilor de societate le este suprema menire. Căci, într-adevăr, secretul lui Fănuș Neagu stă în aceea că el tratează cuvintele ca pe niște ființe foarte dragi, pe care și le apropie, le ceartă, le afurisește, într-un mod sublim, îmblânzindu-le cu arome și delicatețuri, dar și făcându-le mușcătoare sau vitriolante, când este cazul. Tot ce atinge Fănuș Neagu devine feerie, basm, sărbătoare.

622. **Gândirea sociologică a lui Eminescu** : [cronică lit. pentru cartea lui Ilie Bădescu, *Sociologia eminesciană* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1994, col. „Studii eminesciene“). (Theodor Codreanu — Foto)] // Porto-Franco. — 1995. — Febr. (anul V, Nr 2 (15)). — P. 5. — (Cronica literară).

Punctul de plecare a lui Ilie Bădescu este polemic: respingerea rupturii dintre poezie și publicistică, nu în sensul că acestea s-ar confunda, ci cu trimitere la schisma care-i obsedează îndeobște pe denigratorii ultimei generații... [...] Meritul lui Ilie Bădescu e că și explică rădăcinile istorice ale respingerii doctrinei eminesciene, asamblând-o în contextul larg al ontologiei culturii europene, care — în partea ei cea mai bună și spre binele ei — trebuie să refuze „orice diviziune maniheică de tipul Occident / Orient, arhaic-modern, mit-rațiune etc.“ (p. 13).

623. **Intelectuali sub vremuri** : [marginalii critice despre două cărți: Eugen Simion, *Convorbiri cu Petru Dumitriu* (Ed. Moldova, Iași, 1994) și Ana Selejan, *România în timpul primului război cultural* (Ed. Thausib, Sibiu, 1993). Ambele propun dezvăluirea unor pagini dramatice sau „șterse“ din cartea destinului unor intelectuali români] // Sinteze. — 1995. — 13 ian. (anul VI: (I), Nr 2 (180). — P. 5, 7 ; 20 ian. — (II), Nr 3 (181). — P. 2, 8 ; 27 ian. (III), Nr 4 (182). — P. 6. — (Puncte de vedere).

Ambele cărți au în comun faptul că se constituie în veritabile procese ale colaboraționismului intelectual cu perioada cea mai neagră din istoria comunizării culturii românești: dacă la Ana Selejan găsim „procesul“ pe bază de documente ale vremii, în dialogurile realizate de Eugen Simion e un autoproses de conștiință, singular în felul său, dacă ne gândim că marea masă a oportuniștilor s-a adaptat perfect la toate schimbările de vremuri timp de aproape jumătate de veac, fără nicio tresărire de conștiință (p. 5).

624. **„Măștile lui Cronos“ — 1995** : [cronică de carte: Teodor Pracsu — *Măștile lui Cronos*, Inspectoratul de Cultură al județului Vaslui, 1995] // Jurnalul de Vaslui. — 1995. — 20-26 noiem. (Nr 99). — P. 8 ; Ethos. — 1995. — Dec. (Nr 1). — P. 5 ; „Teodor Pracsu la 60 de ani. Biobibliografie“. — Vaslui, 2006. — Din conț.: P. 23-27 : cap. *Aprecieri critice*. — (Personalități vasluiene ; nr. 2).

Insolitul [...] vine de acolo că, simultan, Măștile lui Cronos, este o istorie a teatrului bărlădean și una repertorială a întregii dramaturgii naționale, din care nu lipsesc ierarhizările valorice, chiar dacă foarte lapidar argumentate, adăugite cu o succintă și fatalmente selectivă, panoramă a teatrului universal. [...]

Măștile lui Cronos este o carte vie, matură, depășind provincialismul, o piatră de temelie a istoriei teatrale a Bârladului, dar și de cert interes pentru istoria teatrului românesc, în genere.

625. **O bizarerie „eminescologică“** : [atitudine de indignare față abuzul de a tipări broșura (căreia nu i se precizează nici ed., nici anul editării) „Luceafărul vieții“ — o poezie transmisă mediuimic de Mihai Eminescu, de Mircea Munteanu] // Literatorul. — 1995. — 13-20 ian. (anul V, Nr 1/2 (169/170). — P. 10. — (Mihai Eminescu — 145 de ani de la naștere) ; Jurnalul de Vaslui. — 1995. — 16-22 ian. (Nr 55). — P. 7. — (Cultura).

Deși memoria poetului nu poate fi atinsă de asemenea contrafaceri mizere, întristătoare și alarmantă mi se pare ușurința cu care ele au acces la tipar, în vreme ce studii serioase despre poet (ca să nu mai pomenesc de promisa reluare a ediției integrale) așteaptă pe la diverse edituri din pricina lipsei de hârtie și de resurse financiare.

626. **O receptare a lui Emil Cioran** : [prez. lucrării lui Ionel Necula, *Emil Cioran — sceptic nemântuit* (Ed. Demiurg, Tecuci, 1995), cartea având ca cititor-țintă elevul de liceu] // Porto-Franco. — 1995. — Aug. (anul V, Nr 8 (21). — P. 5. — (Cronica literară).

Obiectivul vizat a fost, fără îndoială, atins, cartea constituindu-se într-un demers descriptiv al principalelor obsesii tematice ale operei cioraniene: raporturile cu filosofia și poezia, etnicul și devenirea românească, „epistemologia istoriei“, „căderea în timp“ și „încercările de mântuire“, „arta gândirii în fărâme“.

627. **Peratologia** : [coment. critice: Gabriel Liiceanu, *Despre limită* (Ed. Humanitas, 1994). (Foto, Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1995. — Iun. (anul V, Nr 6 (19). — P. 5. — (Cronica literară).

Contactul cu Noica a fost, în schimb, decisiv pentru dl Liiceanu. L-a apropiat de un izvor oriental original, cel grecesc. Este știut că prima condiție pusă de Noica unui discipol era să se inițieze în greaca veche. După modelul maestrului, Gabriel Liiceanu își va găsi temeiiul propriei gândiri într-un cuvânt, dar nu în unul românesc (prepoziția întru, la Noica), ci grecesc — peras (limită). El ridică acest cuvânt din accidentul său filologic la rangul de concept. De aici s-a născut ideea unei ontologii — peratologia.

628. **Politica pământului** : [coment. crit. pentru romanul lui Dinu Săraru, *Crimă pentru pământ* (București : Ed. Eminescu, 1994), care încheie ciclul imagistic despre drama țaranului român din a doua jumătate a secolului al XX-lea (început cu *Niște țărani*, 1974). (Theodor Codreanu — foto)] // Porto-Franco. — 1995. — Ian. (anul V, Nr 1 (14). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

Am sentimentul că, de astă dată, dl Dinu Săraru, s-a autodepășit, că a reușit să-și înfrângă sentimentalismul funciar al cărților anterioare, care-l împingeau în ariditatea artistică a tezei, întorcându-se la izvoarele „mistice“ ale ființei țaranului român care țin simultan de ceea ce un personaj numește „politica pământului“ și de experiența spiritual-religioasă a iubirii. Astfel, autorul a făcut un pas esențial, deși încă ezitant, spre acele adâncimi ale universului rural care constituie secretul indicibil al *Moromeților*, *Răscoalei* sau al lui *Ion*.

Într-un anume sens, *Crimă pentru pământ* pare scris în grabă, e mai puțin „așezat“ stilistic decât *Niște țărani*, în ciuda profesionalismului care nu se dezmente nici aici (p. 5).

629. **Religie și estetică** : [coment. critice despre receptarea valențelor esteticului în cartea lui Nichifor Crainic, *Nostalgia Paradisului* (Ed. Moldova, Iași, 1994). (Foto, Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1995. — Iul. (anul V, Nr 7 (20). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

[...] Nichifor Crainic se ridică la un înalt concept de generalizare, revoluționând estetica însăși, deși se raportează în permanență și la religie (nu numai la creștinismul ortodox). El nu are în vedere estetica religioasă, grija lui fiind să delimiteze cu insistență domeniile religiei și artei, în indiscutabila lor autonomie, dar demonstrează cu numeroase argumente că ambele sfere ale spiritului se ntâlnesc pe fondul unei înalte năzuințe ontologice descifrabile în sintagma *Nostalgia Paradisului*. Altminteri, partea întâi a lucrării se ocupă de **Cultură și civilizație**, pentru ca a doua să ofere o analiză profundă a raporturilor dintre teologie și estetică și abia în partea a treia să ajungă la încununarea ideii centrale — *Nostalgia Paradisului* (p. 5).

630. **Suflet și stil** : [text de „reinterpretare a clasicilor“, în speță — Liviu Rebreanu, în ceea ce privește aplicarea, în studiul liceal și la examenul de bacalaureat, a conceptelor operaționale: *univers artistic, realism, stil, spirit-materie, obiectiv-subiectiv, structură* ș.a.] // Zorile. — 1995. — Ian.-iun. (XIII, serie nouă, Nr 1 (26). — P. 43-53. — (Bacalaureat).

Pentru Rebreanu, cuvântul suflet capătă conotații cu totul aparte. El devine realitatea supremă a ființei ca și arheul la Eminescu. E temelia lumii, acel absolut despre care vorbește în mai multe rânduri. Firește, filosoful de meserie poate să conteste că din suflet e posibil a face o axis mundi și deci că Rebreanu nu s-ar fi ridicat până la gândul filosofic. Noica distinge clar între suflet și spirit. Numai spiritul întemeiază filosofarea. Artistul se oprește la suflet, ratând gândul filosofic (p. 44).

În majoritatea lor, cărțile lui Rebreanu, arhitecturate echilibrat, sferoid, sunt în interior, în spațiul gol dintre cuvinte, capitole etc., cum el însuși afirmă undeva, bântuite de „zvârcolirea“ pustiitoare a „disimetriei“, acel nenoroc copleșitor al personajelor. Fiecare carte nu-i decât un capitol vast din *Adam și Eva*. (p. 49).

631. **Treptele mântuirii** : [prez. cărții poetului gălățean Sterian Vicol, *Daimonia* (Ed. Geneze, Galați, 1995), apreciată ca o carte ce își caută temeiul în mitologie, *Daimonia* fiind, de fapt, ființa Poeziei] // Porto-Franco. — 1995. — Aug. (anul V, Nr 8 (21). — P. 5. — (Cronica literară).

Daimonia este în felul ei o carte foarte ambițioasă, „cu sistem“ era să spun, concepută în trei părți (...). Arcul voltaic ce le unește este marele ciclu al vieții de la suferința urcușului (rana devenită cicatrice-învățătură) până la „mântuirea“ prin ființa poeziei a celui damnat, mântuire întrupată în Daimonia, arhetip al femeii deopotrivă Venere și Madonă, ca să invoc binecunoscutele ipostaze eminesciene. În viziunea lui Sterian Vicol, durerea este semnul autenticității ființei.

632. **Un mentor al tânărului Eminescu** : [precizări privind rolul de mentor spiritual al lui Aron Pumnul pentru elevul Eminescu și de profesor de limba și literatura română al lui Ion G. Sbiera, care după moartea lui Aron Pumnul, a fost inițiatorul publicării broșurii *Lăcrimioarele învățăcelor gimnasiaști din Cernăuți* (1866)] // Porto-Franco. — 1995. — Ian. (anul V, Nr 1 (14). — P. 11. — (Școala în tranziție).

D. Vatamaniuc, în cartea sa Eminescu — contribuții documentare (Ed. Porto-Franco, 1993), fără a-i nega rolul de îndrumător spiritual al elevilor cernăuțeni și al lui Eminescu, în special, demonstrează cu documente că Aron Pumnul n-a ajuns niciodată să predea la clasa elevului din pricină că, bolnav fiind, a fost nevoit să-și ia concediu. [...] I.G. Sbiera a fost adevăratul profesor de limbă și literatură română al poetului, la Cernăuți.

633. **Vasile Barbu — un poet român din Iugoslavia** : [notă de prez. a publicistului și poetului român Vasile Barbu din Iugoslavia (n. 1954, Uzdin)] // Jurnalul de Vaslui. — 1995. — 4-10 dec. (Nr 101). — P. 7 ; Tibiscus, anul XVI, Nr 6 (161), Uzdin (Banat, Serbia și Muntenegru), anul VII, Nr 2 (51)/febr. 1996).

Îndemnul la sincronizare cu înaltele și rafinatele performanțe poetice ale limbii române din ultimele decenii este de neconceput și stricător fără solidarizarea scriitorilor din Țară cu demnitatea românească a conștraților din Chișinău, Cernăuți sau Uzdin.

1996

634. **C. Stere și drama țărănimii** : [coment. crit. pentru volumul *Social-democratism sau poporanism?* (Galați : Ed. Porto-Franco 1996, col. „Doctrină românești“), de C. Stere, îngr. și pref. de Mihai Ungheanu. Cartea a apărut în „Viața românească“ în anii 1907—1908, îndată după războaiele istorice și pune problema „întăririi economice, ridicării culturale“ și „dezvoltării libere“ a clasei țărănești. (Foto, Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1996. — Oct. (anul VI, Nr 10 (31). — P. 5. — (Cronica literară).

Stere nu pune nicicum problema opoziției între sat și oraș, o favorizare a ruralismului în defavoarea urbanismului, ci tocmai, plecând de la temelie — ridicarea generală a civilizației și culturii românești, incapabilă atunci a concura industrial cu Occidentul, deoarece capitalism înseamnă cucerire de piețe externe („22 de americani produc cât 100 de europeni!“ constată realist Stere, p. 94).

635. **Conștiința critică a literaturii basarabene** : [coment. crit. pentru un memorabil eveniment cultural, apariția cărții lui Mihai Cimpoi, *O istorie deschisă*

a literaturii române din Basarabia (Ed. ARC, Chișinău, 1996), „carte de pionierat“ în spațiul literaturii basarabene. (Foto, Th. Codreanu) // Porto-Franco. — 1996. — Iun. (anul VI, Nr 6 (27)). — P. 5, 11. — (Cronica literară); Lit. și arta. — 1996. — 15 aug. — P. 5.

Fără să aibă anvergura Istoriei... călinesciene (fie și numai pentru faptul că nici materialul istorico-literar n-a îngăduit), lucrarea lui Mihai Cimpoi nu este a unui epigon, ci a unui critic original, având nu numai intuiția sigură a valorilor, dar și vocația de a descoperi și de a impune legitățile proprii ale fenomenului literar basarabean, în contextul general al literaturii române. Cred că aici și trebuie căutat meritul de căpătâi al demersului său. Plus de asta, Mihai Cimpoi practică o critică ontologică (convingător valorificată în studiile dedicate lui Eminescu)... [..]

După schițarea viziunii-cadru, care explică organic seriile și tipologiile literare și culturale, Mihai Cimpoi împlinește arhitectonica propriu-zisă a istoriei sale, acoperind două secole de literatură, de la 1812 încoace. Primează de-acum criteriul estetic, fără ca ideile călăuzitoare („nexus epic“) să-și piardă din importanță. Echilibrat și econom în tot ce scrie, istoricul n-are pretenția verdictului definitiv, însă opțiunile valorice sunt limpezi, exprimate cu talent (p. 5).

636. **Culpabilizarea lui Cioran** : [marginalii polemice la cartea lui Emil Cioran *Țara mea (Mon pays)* (Ed. Humanitas, București, 1996), ed. bilingvă îngr. de Gabriel Liiceanu. Atitudinea critică a lui Theodor Codreanu se focalizează asupra opiniilor francezului Pierre-Yves Boissau („vocea acuzatoare“) și a editorului cărții — Gabriel Liiceanu („avocatul apărării“)] // Porto-Franco. — 1996. — Dec. (anul VI, Nr 12 (33)). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

Interesul cititorului român sporește prin revelația unei confesiuni despre România a celui [E. Cioran] care părea să se fi lepădat decisiv de matricea spațiului mioritic. Cum textul în sine nu este de prea mare întindere, Gabriel Liiceanu construiește noua carte pe ideea unui adevărat proces postum al concepției despre lumea românească și europeană a celui plecat din Rășinari (p. 5).

Textul devine o neașteptată cheie hermeneutică pentru înțelegerea întregii evoluții a operei lui Cioran de la tinerețea românească până la strălucitoarea carieră de moralist francez. S-ar legitima, desigur, identificarea în Emil Cioran a celui mai crud moralist al veacului, un veritabil Diogene Cinicul al contemporaneității (p. 11).

637. **Eminescu și ofensiva „estetismului“** : [atitudinea polemică e generată de opiniile ideologico-estetizante privitoare la Eminescu și la proza publicistică eminesciană, semnate de Ioana Pârvulescu în „România literară“ (nr. 14-15/1995), într-o cronică literară la cartea Monicăi Spiridon — *Eminescu. O anatomie a elocvenței* (Ed. Minerva, 1994), de Monica Spiridon, România literară“, nr. 14-15/1995] // Monitorul. — 1996. — 13 ian. (I). — P. — 6; 15 ian. (II). — P. 6; Ethos. — 1996. — Ian. (Nr 2). — P. 3.

[..] Desigur, e artă de geniu, e ironie sau elocvență în textele poetului, dar nici vorbă de simple procedee retorice „artificiale“, „lipsite de convingeri proprii“! E o culme a ipocriziei să afirmi că Eminescu nu era convins de ceea ce scria. Îndepărtându-se aparent de declarațiile publice ale acad. Moses Rosen, Ioana Pârvulescu ajunge exact în același punct: ca și autorul din „Tribuna“. Ioana Pârvulescu susține că Eminescu n-a avut convingeri interioare, ci a scris de dragul de a exersa în retorică (recte, pentru „o bucată de pâine“, exprimând ideile boierilor conservatori și antisemiți, vorba fostului rabin) (II,15 ian. 1996).

638. **Eminescu și „utopiile“ criticii** : [amplu eseu de controversă despre studiul *Utopia lui Eminescu*, de Sorin Antohi (din vol. *Eminescu: Sens, timp și de-*

venire istorică, îngr. de Gh. Buzatu, Ștefan Lemny și I. Saizu, Iași, 1988)] // Ateneu. — 1996. — Ian. (anul 33, Nr 1 (314). — P. 1, 2. — (Puncte de vedere).

El [S. Antohi] se vrea un discipol al mitanalizei în varianta Ioan Petru Culianu. În consecință, își propune să identifice în opera lui Eminescu câteva idei utopice care au marcat cultura europeană: insula, paradisul, vârsta de aur, utopia agresivității și tendințelor anacronice, organicismul și fiziocratismul. [...] „Mitanaliza“ pe care o practică se dovedește a fi una „pozitivistă“ menită să pună ordine rapidă între ceea ce i se înfățișează a fi utopie și realitate. E vorba că și Sorin Antohi trece de o simplă critică tematic-descriptivă, noutatea strădaniilor constând în extinderea cercetării de la imaginarul poetic la mecanismul intern al gândirii politice eminesciene. De aceea, el este înclinat — dacă l-am înțeles bine — să discrediteze temeuriile realiste ale filosofiei practice eminesciene, transferându-le pe terenul „teoriilor revoluționare“ despre societate în acela al utopiilor (p. 1).

639. **Fenomenul Bacovia** : [integrearea poetului în pleiada moderniștilor și relevarea influenței exercitate de creația sa asupra evoluției poeziei românești fragm. dintr-un eseu despre poezia lui G. Bacovia³⁶] // Ateneu. — 1996. — Sept. (anul 33, Nr 9 (324). — P. 5.

Apariția lui G. Bacovia în literatura română și europeană este mai mult decât una obișnuită, înscriindu-se în categoria fenomenelor culturale de excepție. În receptarea critică a operei s-a putut vorbi de bacovianism.

*De vreo optzeci de ani (câți se împlinesc în 1996 de la apariția volumului **Plumb**), critica literară și-a canalizat eforturile interpretative în patru direcții: singularitatea elementului biografic, problema simbolismului bacovian, conștiința estetică și, bineînțeles, exegeza textelor.*

640. **Gherolatria** : [studiu critic de cronicar pentru cartea lui Mihai Ungheanu, *Adio, domnule Maiorescu!* (Ed. Enciclopedică, București, 1995), considerată o „carte de sertar“] // Porto-Franco. — 1996. — Mar. (anul VI, Nr 3 (24). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

*„Adio, domnule Maiorescu!“ se constituie ca prima istorie obiectivă a criticii literare socialiste. Subtitlul cărții lui Mihai Ungheanu este chiar acesta: **Evoluția criticii socialiste, 1880—1980**. [...] Criticul are siguranța olimpică a unui spirit complet eliberat de chingile ideologice oficiale, deși carte e scrisă la o înaltă tensiune a ideilor. Căci, înainte de toate, Mihai Ungheanu se dovedește aici un critic de idei, având voluptatea desfășurării istorice, într-o cadență argumentativă lucidă și strânsă, dezvăluind o față nouă a mersului spiritului critic în cultura românească, în prelungirea unor cărți similare semnate de G. Ibrăileanu, Eugen Lovinescu [...] și până la criticii proletcultiști postbelici, unii dintre ei deja amintiți (p. 5).*

641. **Glad Elian** — „**Zodia ternă**“ : [rec. a cărții de poezie semnate de Glad Elian — *Zodia ternă*, Ed. „Carminis“, Pitești, 1995] // Ateneu. — 1996. — Apr. (anul 33, Nr 4 (317). — P. 5. — (Autori și cărți).

642. **În preajma haiku-ului** : [rec. pentru cartea poetesei care experimentează o specie literară orientală — haiku-ul] // Jurnalul de Vaslui. — 1996. — 6-12 sept. (Nr 140). — Rec. : Faraon, Eugenia. *Freamăt și cleștar*. — București : Ed. Haiku, 1996.

Autoarea cultivă un lirism discret, impregnat cu sentimente religioase, exprimate pe spații expresive concentrate printr-o elaborare aproape artizanală, reușind să fie, adesea, firească, chiar dacă nu totdeauna intenția rațională e meșteșugit acoperită.

36 V. *Fenomenul Bacovia*. Bacovia, George. *Plumb*. Iași: Institutul European, 1997, pp. 17-35. Colecția „Cartea școlarului grăbit“ (studiu integral, atunci, în curs de apariție).

643. **La limita velearismului** : [aprecieri critice despre volumul de versuri *Singurătatea clipei* (Ed. „Universul cartofil“, Ploiești, 1996), de Victoria Stoicescu] // Porto-Franco. — 1996. — Noiembrie (anul VI, Nr 11 (32)). — P. 5. — (Cronica literară).

Autoarea alternează destul de abil versul liber cu structurile clasice. Păcatul vine din altă parte: o cumișenie a viziunii care o condamnă, inevitabil, la mediocritate. [...] Prea puțin pentru a semnala apariția unui nou poet.

644. „**La umbra paradisului balcanic**“ : [coment. la antologia poetică a lui Nicolae Dan Frunteletă, *Războiul mondial de catifea* (Ed. Eminescu, 1995). (Theodor Codreanu — foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Februarie (anul VI, Nr 2(23)). — P. 5. — (Cronica literară).

*Având acum o privire panoramică asupra întregii creații a poetului ajuns la deplina maturitate, ne putem îngădui să constatăm că ne găsim în fața unei personalități artistice autentice, având cele două lucruri trebuitoare: starea poetică și mijloacele expresive. Autenticitatea de care vorbeam se reflectă în chiar varietatea poemelor antologate și-n inegalitatea valorică. Bunăoară, din titlu, se remarcă intenția poetului de a da seamă asupra întregii sale evoluții, inclusiv despre anii postdecembriști. Ultimele poeme, cele inedite, sunt incluse, bănuiesc, în majoritatea lor — în mod surprinzător, în primul ciclu, intitulat **Nu trageți, tovarăși!** Așadar, poetul a vrut să sugereze o „evoluție“ a rebours, fără a oculta o anume „arhitectonică“ a obsesiilor tematice și a formelor poetice.*

645. **Maratonistul sau legea morală** : [prez. critică pentru antologia de poezie a lui Cristian Simionescu — *Maratonul* (Ed. Timpul, Iași, 1995)] // Porto-Franco. — 1996. — Mai (anul VI, Nr 5 (26)). — P. 5. — (Cronica literară).

Antologia lasă impresia unei singure cărți, un univers cu legile lui inconfundabile, populat cu o mitologie de apocalipsă, cu personaje — arhetipuri precum Arhitectul, Candidul, Bufonul, Blasfem, Striax, dar și Mesagerul, Jaguarul, Swift, Delfinul, Canarul ș.a. Nu s-ar putea spune că e o poezie la îndemâna oricărui cititor. Poemele se cer recitite, căci mirajul expresivității care te cucerește la o primă lectură sfârșește inevitabil, prin a învălui subtextul misterului într-un mister și mai mare, ca să-l parafrazez pe Blaga. Cred că e cel mai mare elogiu care i se poate aduce unui poet.

646. **Marxismul resentimentar și „reconquista literară**“ : [pagină de cronică lit. pentru două cărți semnate de publicistul, istoricul și criticul literar Mihai Ungheanu. Prima cronică, pentru *Scriitorii de la miezul nopții* (Galați: Ed. Porto-Franco, 1996), pornește de la ideea de marginalizare a intelectualilor, filtrați de Televiziunea Română să poată apărea în emisiuni culturale, doar la ore cu minim trafic de telespectatori, ceea ce duce, inevitabil, la o „cultură de la miezul nopții“. (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Martie (anul VI, Nr 3(24)). — P. 5. — (Cronica literară).

*Dar de ce „scriitorii de la miezul nopții“? Pretextul sintagmei este oferit de noua formă de cenzură politico-ideologică instituită tacit de Televiziunea Română, în ce-i privește pe anumiți scriitori, în perioada postcomunistă. S-a observat, de altfel, cu ochiul liber că televiziunea, pretins imparțială, a înlesnit scriitorilor accesul „selectiv“ în emisiunile culturale. Când totuși s-au realizat emisiuni cu unii indezirabili, acestea au fost plasate la miezul nopții... [...] La miezul nopții înseamnă împingerea la margine evocată de o extraordinară **Doină** cenzurată a lui Cezar Ivănescu: „tot la margine, poporul meu, tot la margine!“ La margine a fost împins și Mihai Eminescu, fiind scos din ziaristică, prin moartea civilă, fenomen aparent bizar, cu repercusiuni asupra publicisticii până în zilele noastre.*

647. **Metafora monologică** : [prez. volumului de versuri: Valeriu Stancu, *Agenția de eufemisme* (Casa de Presă și Editură Cronica, Iași, 1996). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Apr. (anul VI, Nr 4 (25)). — P. 5. — (Cronica literară).

În ciuda concentrării îndelung cizelate, parcă, a textului (chiar din prima parte), Valeriu Stancu lasă impresia, în „autoportretul” poetic, că scrie veritabile poeme „epice” în care formula preferată este metafora monologică, partea cea mai consistentă a volumului său, de altfel. Rareori am întâlnit la un poet o densitate metaforică mai izbitoare, Bunăslujită de tehnici ale condensării precum răsucirile sintactice (într-o manieră neargheziană), elipsa, propoziția scurtă, aforistică, având ca ligamente fie intertextualitatea, fie ceea ce voi numi (ca invenție a lui Valeriu Stancu) migrația metaforei, cu tentă laitmotivică de rezonanță simbolistică.

648. **O conștiință tragică: Andrei Țurcanu** : [marginalii critice pentru volumul de versuri *Cămașa lui Nessos* (ediția a doua, Ed. Cartier, Chișinău, 1996) și pentru cartea de eseuri — *Bunul simț* (Ed. Cartier, Chișinău, 1996), ambele aparținând lui Andrei Țurcanu. (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Iul. (anul VI, Nr 7 (28)). — P. 5, 9. — (Cronica literară).

O cultură capabilă să producă spirite critice precum Andrei Țurcanu are viitor. El posedă scepticismul constructiv al unei minți disociative penetrante, echilibrate, degajând un anume tragism ființial care-l recomandă pentru realizări culturale în măsură să depășească provizoratul. Atât poezia, cât și eseuul critic izvorăsc dintr-un fond subteran comun, deși limbajele de exprimare sunt diferite, cum e și firesc. Este ceea ce autorul numește metonimico-metaforic „celula suferindă” prinsă ca într-o „cămașă a lui Nessos”. „Celula suferindă” este însăși Basarabia (p. 5).

649. **O nouă interpretare a „Lucaefărului”** : [art. de polemică lit. asupra opiniilor criticului Eugen Negrici, care discută despre „eșecul” poemului eminescian într-un studiu (*Resursele populiste ale Lucaefărului*), publicat în România literară, Nr 17/1996] // Porto-Franco. — 1996. — Iun. (anul VI, Nr 6 (27)). — P. 10 ; Ethos. — 1996. — Sept. (Anul I, Nr 10). — P. 5.

Se știe că populismul este un soi de doctrină sau atitudine politică la modă, intrând în limbajul public, la noi, după 1989. Îndrăzneala lui Eugen Negrici vine din transplantarea acestui concept politicianist pe terenul literaturii. Altminteri, amestecul dintre politică și literatură cunoaște o carieră spectaculoasă, în ultimii ani, concurând epoca proletcultistă. Ce aflăm din cercetarea cunoscutului critic? Lucaefărul, pe care noi, muritorii de rând, îl consideram o capodoperă, nu mai este așa ceva, ci o operă mediocră, ilustrând kitsch-ul, bună, adică, pentru prostime, iar nu pentru elite (din care face parte și Eugen Negrici): „Nu preget să afirm că [Lucaefărul] are o atracțiozitate plebee”. Eminescu s-ar fi coborât în consecință, pe treapta cea mai de jos a creației sale, fiind schematic, raționalist, moralizator și un sentimental minor.

650. **O nouă istorie literară** : [coment. crit. pentru volumul universitarului gălățean Dumitru Tiutiucă, *Literatura marilor clasici* (Ed. Libertatea, Brăila, 1995). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Mai (anul VI, Nr 5 (26)). — P. 5. — (Cronica literară).

Remarc de la bun început ambițiile noului istoric literar: nu urmează nici modelul și nici metoda critică a predecesorilor, înrâuriți în bună măsură de paradigma călinesciană, deși — fatalmente — rămâne îndatorat înaintașilor. Faptul e observabil mai cu seamă în capitolele despre Caragiale și Creangă. Autorul elimină din paradigma cercetării sale etape biografice. N-a mers nici pe urmele biografiei interioare din istoria lui George Munteanu. El trece direct la investigarea universului artistic, practicând o formă de critică tematică cu inserții arhetipale, estetice, ontologice și chiar sociologice, predominant rămânând elementul estetic.

651. **„Ochiul al treilea“ și poezia generației lui Nichita Stănescu** : [prez. antologiei lirice: Nicolae Dabija, *Oul de piatră* (București : Ed. Eminescu, 1995, col. „Po-eți români contemporani“). Oprindu-se la „metafora ochiului al treilea“, criti-cul argumentează maturitatea viziunii lirice a poetului. (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Sept. (Nr 9 (30)). — P. 5. — (Cronica literară).
- Metafora ochiului al treilea („organul tănuț al sufletului“, cum spune Mihai Cimpoi) semnifică, totodată, sincronizarea cu lirica românească modernă, cu „ochiul cu dinți“ al lui Nichita Stănescu sau cu „ochiul de greier“ al Anei Blandiana. [...] Ochiul al treilea este ochiul lui Oedip orb, al destinului tragic dus până la capăt. Insist asupra acestui simbol fiindcă, așa cum o atestă și antologia de față, poema Ochiul al treilea este „arta poetică“ a lui Nicolae Dabija, de aceeași însemnătate în interiorul viziunii ca și Testament pentru T. Argezei sau Eu nu strivesc corola de minuni a lumii pentru Lucian Blaga.*
652. **Pathosofia** : [marginalii critice la cartea poetului Simón Ajarescu, *Sfidarea spirituală* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1996)] // Porto-Franco. — 1996. — Apr. (anul VI, Nr 4 (25)). — P. 5. — (Cronica literară).
- Revenind la Sfidaarea spirituală, impresia mea este că Simón Ajarescu a ajuns la o deplină conștiință estetică, selectând și organizând din creația sa piesele cele mai rezistente, dând, astfel, imaginea cea mai unitară și mai grăitoare asupra personalității sale, fără a face concesii criticii de tip impresionist semnalate. Un patos maiestuos și de o discreție gra-vă dă consistență discursului liric al lui Simón Ajarescu. Altminteri, poezia lui ar putea fi numită pathosofie, cu un termen ce-i aparține.*
653. **Petruș Andrei. „Descântece de inimă rea“** // Jurnalul de Vaslui. — 1996. — 16-22 mar. (Nr 115). — P. 7. — Rec. : Andrei, Petruș. *Descântece de inimă rea*. — Piatra Neamț : Casa de Editură Panteon, 1995.
- Apreciera [lui Daniel Corbu din Cuvânt-înainte, n.n.] nu mi se pare hazardată din două motive: expresia are acoperire într-un puternic fond afectiv, iar rafinamentul semnalat vine dintr-o discretă ironie care anihilează primejdia unui epigonism târziu eminescian. [...]*
- Fără „îndrăznelile“ de limba ale poezilor optzeciști, Petruș Andrei a optat pentru „dulcele stil clasic“ al unui sentimentalism crepuscular care-l prinde, în ciuda unor stângăcii, explicabi-le — cred — prin lipsa unei exersări obligatorii întru atingerea profesionalismului poetic.*
654. **Poezia basarabeană la răscruce** : [serial în trei episoade despre direcțiile poeziei basarabene de după 1989, perioadă în care scriitorii din Republica Moldova erau etichetați ca „sămănătoriști“ și chiar „antieuropeniști“, semă-nând discordie și față de scriitorii din țară și în rândul celor din Basarabia. În analiza fenomenului poetic basarabean, nu sunt uitate antologiile de poezie, volumele de autor, studiile critice sau revistele literare, care susțin afirmarea unor talente autentice și aderarea rapidă a scriitorilor la direcțiile literare contemporane] // Monitorul. — 1996. — 8 febr. (I). — P. 6 ; 9 febr. (II). — P. 6 ; 10 febr. (III). — P. 6. — (Situății) ; Lit. și arta. — 1996. — 18 apr. (I), Nr 16 (2654). — P. 4; 25 apr. (II), Nr 17 (2655). — P. 4.
- Adevărata modernitate implică o sincronie organică, adică o dublă sincronizare: pe de o parte, cu propriile rădăcini, cu arheul național și individual, iar pe de altă parte, cu spi-ritul veacului. Altminteri, viitorul unei literaturi este ratat: „Cu voi viitorul trece“, le spune Eminescu epigonilor, mergând direct la țintă (I, 8 febr. 1996).*
- Considerațiile de până acum și-au avut menirea de a atrage atenția tinerilor poeți basara-beni că simpla imitare a modelelor moderniste și postmoderniste din România sau de aiurea îi poate plasa într-o anumită modă, îi poate aduna într-o antologie de grup, cum este cea de*

față³⁷, dar aceasta nu-i decât o simplă treaptă înspre templul poeziei, și nu cea mai importantă. Ei trebuie să aspire la mai mult, să iasă din euforia manierismului de școală, chiar cu riscul de a nu fi gratulați de critică. Pentru asta e nevoie de o cultură temeinică și profundă, iar nu de un „cânturărism“ de paradă, creator de trufie și intoleranță față de alții (III, 10 febr. 1996).

655. **Povestire despre Noica** : [problematica stilului în interpretările filosofice. Prez.a conceptului *real* în raport cu știința și arta, pornind de la cărțile lui Constantin Noica, *Trei introduceri la devenirea întru ființă*, 1984 și *Despărțirea de Goethe*, 1976] // Monitorul. — 1996. — 9 apr. (I). — P. 6A. — (Idei). — Serial în pagina „Opinii“ ; 10 apr. (II). — P. 6A (Idei) ; 11 apr. (III). — P. 6A (Idei) ; 12 apr. (IV). — P. 6A (Idei) ; Noua Revistă Română. — 1996. — Sept. — oct. (Nr 6/7). — P. 2-8.

Recunoscând însă, împreună cu Noica, faptul că în filosofie trebuie să pleci de la o idee a ta, dintr-un punct, după modelul însuși al expansiunii universului (big-bang), vom observa că așa ceva se petrece nu numai în filosofie. În fiecare „om o lume își face încercarea“, spune Eminescu. Având punctul tău, ești destinat să te încerci, să mergi în linia cercului — linia adevărului. Dar punctul de plecare nu este al însuși filosofie, cât început de stil, virtualitate formativă. Stilul e disponibil tuturor întrupărilor culturale, inclusiv filosofia. Stilul nu mai este ceea ce era pentru stilistica tradițională și, în primul rând, nu afirmă primatul esteticii. Este calea regală spre aletheia, devenire întru ființă. Toate stilurile au drept de existență și de moarte. Nu mai vîi și spui: eu sunt singurul, ci sunt întrucât ești tu („Monitorul de Bacău“, 10 apr. 1996).

Dintre cele trei dimensiuni ale timpului, autorul lui Werther va alege prezentul, celebra invocare a clipei. Or, prezentul este prin excelență al spațialității. Prin prezent, spațiul e static devenire întru devenire, batere a pasului pe loc. Despărțindu-se de Goethe, Noica trebuia să aleagă altă dimensiune pentru spațiu, fiindcă timp și spațiu sunt complementare. Trecutul pare a fi apanajul poeziei, al miturilor. Creangă va recupera timpul pierdut al copilăriei. Dar filosoful? Lui nu-i rămâne decât viitorul. Cert e că, dacă prezentul solicită ochiul, trecutul și viitorul au nevoie de finețea auzului. (...) Urechea percepe devenirea, modulațiile timpului, rostirea. Dând spațiului dimensiunea viitorului, deschizi calea devenirii întru ființă. Noica s-a despărțit de spațialitatea lui Goethe și de temporalitatea lui Heidegger pentru că ambilor le lipsea dimensiunea viitorului. Cu acestea, el instituie timpul rostitor al povestirii. Noica s-a ivit pe lume, aidoma lui Creangă, spre a rosti superbele lui povestiri despre homo philosophicus, venind nu din paradisul regăsit al copilăriei, ci din viitorul sporitor de ființă („Noua Revistă Română“, p. 8).

656. **Receptarea critică a poeziei lui Ion Alex. Angheluș** : [precizări asupra vieții și creației poetului Ion Alex. Angheluș (1937—1986), precum și asupra receptării critice a poeziei acestuia] // Ethos. — 1996. — Iun-iul.-aug. (anul I, Nr 7/9). — P. 3. — (Ion Alexandru Angheluș — in memoriam) ; Ateneu. — 1996. — Iul. (anul 33, Nr 7(322)). — P. 2. — (Retrospective).

În ultimele sale volume de versuri, Ion Alex. Angheluș se instalase sigur într-o anume performanță creatoare recunoscută de critică. **Descrierea unui cal murind toamna** anunța un mare poet. Poem amplu, vizionar, de o excepțională fluentă expresivă, a impresionat critica în chip deosebit. Nu altul decât N. Steinhardt, într-o cronică literară apărută în „Familia“, considera **Descrierea unui cal murind toamna** drept poemul anului 1983.

657. **Un eveniment editorial** : [coment. crit.: Mihail Diaconescu, *Prelegeri de estetica ortodoxiei*, vol. I, Galați : Ed. Porto-Franco, 1996. (Foto, Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1996. — Aug. (anul VI, Nr 8(29)). — P. 5. — (Cronica literară).

37 *Portret de grup*. Pref. de Eugen Lungu. Chișinău: Ed. „Arc“, 1995.

Mai rămâne de limpezit, o a doua posibilă confuzie de principii: de ce o estetică a ortodoxiei și nu una a creștinismului, în genere? Substituirea esteticii cu o estetică ortodoxă oferă un câmp foarte vulnerabil la diverse atacuri. Cea dintâi legitimare însă vine din principiul pluralismului esteticilor. Există o estetică generală [...], dar numeroase estetici particulare. Indiscutabil există o estetică bazată pe principii religioase ortodoxe, cu largă manifestare în toate artelor: pictură, muzică, arhitectură, literatură etc. Prelegerile dlui Diaconescu se axează, în speță, pe acest material vast oferit de civilizațiile și culturile creștin ortodoxe. În același timp însă autorul prezintă estetica ortodoxiei ca o estetică generală, în stare să înglobeze fundamentele oricărei estetici.

658. **Un Hidalgo de provincie** : [prez. de carte: Emil Niculescu, *Birja cu crai* (Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu“, Buzău, 1996). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1996. — Noiembrie. (anul VI, Nr 11(32)). — P. 5. — (Cronica literară).

Poemele din *Birja cu crai* se înscriu, într-o manieră personală, în atmosfera postmodernistă a momentului, dominat de pluralism estetic, deși autorul pare să vină pe cărările deja bătătorite ale unei literaturi parodice, în forme aparent clasice, pe care le stăpânește meșteșugit.

659. **Veghea fără speranță** : [cronică lit. pentru romanul cernăuțeanului George Timcu, *Camera de gardă* (Ed. Porto-Franco, 1995), care încearcă o prez. a „revoluției de la 23 August 1944“, altfel decât cea oficială] // Porto-Franco. — 1996. — Februarie. (anul VI, Nr 2(23)). — P. 5. — (Cronica literară).

[...] La suprafața lucrurilor, o dezamăgire s-a ivit și aici. Se referă la aspectul de care s-a temut autorul însuși — precaritatea referințelor la evenimentul istoric ca atare. Și acestea, puține și confuze câte sunt, pot trezi bănuiala unei revizuirii prea limitate asupra „actului de la 23 August 1944“. Există însă un strat de adâncime al cărții, venit din ceea ce am numit „instinct artistic“ și de care nu știu în ce măsură a fost conștient autorul. Dar acel strat face ca drama personajelor să devină tragică și deci credibilă.

1997

660. **Adevărul despre moartea lui Marin Preda** : [marginalii la : *Pentru Marin Preda* (Ed. Timpul, Iași, 1996), de Cezar Ivănescu, al cărui demers se înscrie în lungul proces de revizuire a adevăratelor valori din timpul comunismului] // Bârladul. — 1997. — 1-15 aprilie. (anul II, Nr 7(10)). — P. 4, 6 ; Dacia lit. — 1997. — 1 decembrie. (Anul VIII, Nr 4(27)). — P. 56. — (Arca lui Noe).

Cartea este singulară și prin structura ei aparent aleatorie, descărnată, dar mai ales prin tonul ei de o duritate rarisimă la adresa vieții literare românești și a unor personalități. E un amestec de memorii, de pamflet vaticinar, de exegeză a operei lui Preda, de considerații asupra civilizației și culturii care devin derutante pentru cine nu știe să urmărească un fir „epic“ subiacent foarte riguros, în realitate (p. 4).

661. **„Ardelenismul“ eminescian** : [opinii critice de sinteză plecând de la trei cărți ale criticului și istoricului lit. de la Blaj, Ion Buzași: *Eminescu și Blajul* (Ed. Iriana, București, 1994), *Poezii de la Blaj* (Ed. Școala Albei, 1995) și *Eminescu și Transilvania* (Ed. Bălgrad, Alba Iulia, 1997)] // Adevărul lit. și artistic. — 1997. — 14 septembrie. (anul VI, Nr 385). — P. 10 ; Tribuna. — 1997. — 25 septembrie-8 octombrie. (Nr 39/40). — P. 8-9.

[...] Ion Buzași are meritul de a fi realizat, prin cele trei volume, o sinteză finală, care clarifică, în linii esențiale, de pildă, chestiunile legate de cunoscuta călătorie a lui Eminescu la Blaj, din 1866. **Eminescu și Transilvania** propune două tipuri de cercetare eminescologică: unul documentaristic, care valorifică mai tot ce s-a scris asupra raporturilor lui Eminescu cu Ardealul, și altul comparatistic, relevabil încă din titluri...

Teza centrală a cărții (cărților) lui Ion Buzași e că „ardelenismul“ este fundamental în apariția fenomenului eminescian: „Eminescu este de neconceput fără Transilvania“ (p. 66). Cum, de altfel, este de neconceput fără întreg spațiul românesc, „de la Nistru pân' la Tisa“.

662. **Aura Dan, „Perdeaua de nisip“** // Apollo. — 1997. — Sept. (Nr 6). — P. 4. — Rec. : Dan, Aura. „Perdeaua de nisip“. — Târgoviște : Ed. Macarie, 1997.

Debutanții postdecembriști n-au lăsat să se întrevadă, printr-o activitate de presă, marile disponibilități creatoare precum T. Arghezi.

[...] Aura Dan scrie o poezie ale cărei metafore merg către simplitate și concentrare stilistică, încifrând, într-o tonalitate de sentimentalism feminin, fatalmente minor, obsesii tematice generoase.

663. **Centenarul unei capodopere lexicografice** : [amplă prez. a operei lexicografice a lingvistului Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, (Ed. Mydo-Center, Iași, vol. I și II — 1995, vol. II, IV, V — 1996), o ed. rev. și adăugită, elaborată de un colectiv coord. de criticul ieșean Alexandru Dobrescu, o curajoasă întreprindere, apreciată ca una din „marile fapte de cultură românească“] // Porto-Franco. — 1997. — Mar. (anul VII, Nr 15 (36)). — P. 10. — (Școala).

Opera a fost concepută în dimensiuni monumentale, extinzându-se de la un singur volum, sub redactarea lui Lazăr Șăineanu, la cinci volume. Primul, apărut în 1995, cuprinde partea enciclopedică, adusă la zi, iar următoarele patru (al cincilea volum a apărut la sfârșitul anului 1996) — lexicul uzual. [...] Acest dicționar este, din punctul meu de vedere, eveniment filologic și editorial de primă însemnătate, realizat în condiții bibliofile pe măsura ambițiilor. Altminteri, a și fost întâmpinat ca atare la câteva din marile târguri de carte ale anului 1996.

664. **Creangă și lumea ca teatru** : [marginalii critice pentru exegeza lui Constantin Trandafir, *Ion Creangă — spectacolul lumii* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1996). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1997. — Mai (anul VII, Nr 5 (38)). — P. 5. — (Cronica literară).

Coerența demonstrației critice este fără cusur, exemplele numeroase, observațiile adesea pline de surprize, dobândindu-și rațiunea contextuală. Carnavalescul, bunăoară, atât de evident la contemporanul său I.L. Caragiale, iar la Eminescu sub imaginea „comediei cea de obște“ în publicistică, dar și-n beletristică, e o imagine construită conștient de Creangă pornind chiar de la viziunea populară: „Lumea asta e pe dos / Toate merg cu capu-n jos“. Altminteri, Constantin Trandafir e dintre cei care îi recunosc humuleșteanului conștiința estetică.

665. **De la Eminescu la Blaga** : [prez. critică a noii exegeze a istoricului și criticului lit. Mihai Cimpoi, *Lucian Blaga — Paradisiacul. Lucifericul. Mioriticul* (Cluj-Napoca : Ed. Dacia, 1997). Aprecieri critice privind opera și personalitatea complexă a scriitorului Mihai Cimpoi — critic, istoric literar, filosof al culturii] // Caiete Critice. — 1997. — Mai-iul. (Nr 5/7). — P. 86-88 ; Lit. și arta. — 1997. — 3 iul. (Nr 26 (2706)). — P. 3. — (M. Cimpoi, critic, istoric literar, filosof al culturii) ; Porto-Franco. — 1997. — Sept. (Anul VII, Nr 7/9 (40)). — P. 5. — (Cronica literară). (Th. Codreanu, foto) ; Bârladul. — 1997. — Sept. (Anul II, Nr 9). — P. 4.

Critica pe care o practică Mihai Cimpoi este ontologică. După cum se sugerează prin titlu, criticul urmărește, invocând și uneltele tematismului, cei trei piloni ai viziunii bliagene: paradisiacul, lucifericul și mioriticul, toate oblăduite de orizontul misterului. Studiul poate fi citit în dublă perspectivă: ca o inițiere în „categoriile” gândirii filosofice și poetice bliagene, cu primatul descriptivului tematic, dar și în una mai profundă, comparativă, prin care Blaga este „regândit” în largi serii evolutive universale și românești. [...]

Critic și gânditor deopotrivă, Mihai Cimpoi a atins acea demnitate a culturii, împlinindu-se prin Eminescu și Blaga (dar nu numai) ca o valoare sigură a criticii și istoriei literare de azi („Porto-Franco”, 7-9/1997).

666. **Doi poeți: din Paradis în Infern** : [prez. volumelor de poezii semnate de Viorel Dinescu (Galați), *Eros — Anteros* (Galați : Ed. Porto-Franco 1996) și de Ion Tudor Iovian (Buhuși, Bacău) — *După-amiaza unui scaun gol* (Ed. Plumb, Bacău, 1996). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1997. — Ian. (anul VI, Nr 13 (34)). — P. 5. — (Cronica literară) ; Feed Back. — 2009. — Sept.-oct. (Anul VI, Nr 9/10). — P. 95. (Portrete critice). — Reluat, secvențial despre I.T. Iovian.

Eros-Anteros rotunjește și desăvârșește o lume încifrată în arheul cristalului, oglinda primordială a lui Viorel Dinescu, ceea ce poate el a încercat să numească prin misteriosul Anteros. Cuvântul se pretează la subtile jocuri semantice: el ne trimite la ceea ce ar fi înainte (ante) de eros, la nimicul ființei și, totodată erosul e sursa energiei originare, făcând aluzie la miticul Anteu (Anteros), care-și împospăta puterile atingând pământul. Ființa poetului se nutrește din iubire, altfel este veșnic supusă pieirii și nimicniciei lumii.

Ceea ce-l distinge pe Ion Tudor Iovian de colegii de generație, saturați de exerciții „post-moderniste”, este un acut sentiment al destinului, descinzând din matca „complexului Băcovia”, căruia îi aparține și geografic. Și Ion Tudor Iovian crede în anatomia universului croit din cuvinte, în unicitatea personalității sale, venind însă nu dintr-o generație dantescă paradisiacă, ci direct din Infern. Izgonirea din paradis într-o lume descompusă, fărâmițată ca-ntr-o necurmată disecție a Demiurgului ce-și agresează propria progenitură, contrastează cu setea de coerență a întregului care i-a rămas nestinsă adamului poet.

667. **Drama lui Mihail Sebastian** : [coment. critice la apariția postumă a cărții lui Mihail Sebastian, *Jurnal. 1935 -1944* (Ed. Humanitas, București, 1996)] // Sinteze. — 1997. — 4 apr. (anul VIII: (I), VIII, Nr 13 (216)). — P. 9 ; 11 apr. ((II), VIII, Nr 14 (217)). — P. 9. — (Recurs).

Jurnalul exprimă drama existențială a unui intelectual pus în împrejurarea istorică de a se adapta la realitățile epocii sale, raportându-se simultan la calitatea de cetățean român și la aceea de etnic evreu. Acest dublu referențial generează o lume și ilustrează unul din complexe cele mai puternice în etno-cultura universală — cel semitic. Dacă Mihail Sebastian ar fi avut geniu, el ar fi dat, cu siguranță, opere de însemnătate celor semnate de Franz Kafka, cel care a reușit să ridice complexul particularizant al ghetoului evreiesc din Praga la rang de universalitate (Nr 13/1997).

668. **Eminescianismul și gândirea indiană** : [coment. crit. la cartea lui Ștefan Munteanu, *Filosofia indiană și creația eminesciană* (Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1997). (Th. Codreanu, foto)] // Sinteze. — 1997. — 5 dec. (anul VIII, Nr 42 (250)). — P. 9. — (Texte. Accente).

[...] dl Ștefan Munteanu își structurează materialul în două părți: prima se ocupă de temeurile spiritualității indiene, introducând cititorul în acele dimensiuni (școli) ale filosofiei indiene care permit paralelismul cu eminescianismul. A doua secțiune se ocupă propriu-zis de relațiile eminescianismului cu gândirea indiană. O atenție aparte se acordă istoricului și modului de receptare a geniului Indiei în Europa. Faptul îi permite să contureze locul lui

Eminescu în „europenizarea“ filosofiei indiene. Aici, cred, trebuie căutat meritul principal al cercetării dlui Ștefan Munteanu.

669. **Eminescu și creștinismul** : [considerații critice despre gândirea creștină a poetului Mihai Eminescu, care se arată îngrijorat de decreștinarea Europei, prin pătrunderea ideologiilor ateiste] // Bârladul. — 1997. — 1-15 ian. (anul II, Nr 1 (4)). — P. 7.

[...] Eminescu îi îndeamnă pe mai marii zilei să meargă „la născutul în tavernă“: „Mergeți regi spre închinare la născutul în tavernă“ (**Dumnezeu și om**, n.n.), fiindcă adevărul nu s-a născut în palate, ci în iesle, în „tavernă“. Adevărul e în inimă, adică în iubire-credință: „Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om“. Acesta este Dumnezeu — persoană a Sfintei Treimi despre care ne vorbește Dumitru Stăniloae. Intitulându-și cartea **Eminescu sau despre Absolut**, Rosa del Conte a intuit esențialul vizionarismului eminescian: creștinismul său cosmic, cel mioritic despre care vorbea și Mircea Eliade. [...] Eminescu nu a fost un poet religios, în sensul obișnuit al cuvântului, deoarece creștinismul lui e de profunzime, iar nu de suprafață, e ontologic.

670. **„Existențialism“ rural** : [cronică lit. a romanului lui Ion Gh. Pricop — *La coada cometei* (Galați : Ed. Porto-Franco,1997) în care prozatorul radiografiază artistic lumea satului aflată în derivă] // Jurnal vasluian. — 1997. — 27 mar.-2 apr. (Nr 168). — P. 5.

Construcția este echilibrată și aproape fără cusur: șase capitole masive, străjuite de un **Prolog** și un **Epilog**, fără a ne afla pe terenul unei structuri clasice. Dimpotrivă, Ion Gheorghe Pricop este un narator dificil, în imaginarul căruia numai cititorul răbdător nu are a se rătăci și abandona lectura. În rest, scriitura curge firesc, fără prisosuri, firul epic fiind surdinizat cu discreție de un lirism mocnit, uneori naiv, slujind însă intenției artistice, prin interferența de planuri și alternanța modalităților narrative, în care vocea dominantă rămâne „gura satului“, a unei colectivități în derută, poate o reminiscență a corului antic.

671. **Greierul la sfârșit de mileniu** : [rec. lit. pentru volumul de poezie în care criticul găsește un plus de autenticitate și „consistență stilistică“] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 30 ian.-5 febr. (Nr 160). — P. 5. — (Scriitori vasluieni). — Rec. : Vicol, Mihai Sultana. *Sângele greierilor*. — Iași : Ed. Timpul, 1996.

Ajuns la maturitate artistică, livresc cu măsură, figură pitorească, de o scormonitoare dorință de afirmare, Mihai Sultana Vicol nu și-a spus ultimul cuvânt, fiind capabil de noi surprize literare.

672. [Grupaj de citate critice ale diferitor personalități din cultura română despre poetul Grigore Vieru, la aniversare (n. 1935, Pererăta, Basarabia) ; (*Referințe critice* despre Grigore Vieru)] // Lit. și arta. — 1997. — 13 febr. (Nr 7(2687) ; Timpul. — 2010. — 12 febr. (Anul IX). — P. 13. — (Grigore Vieru — 75). — Reluat sub genericul *Poetul divin al neamului nostru*.

O sublimă blândețe străbate în firea și-n scrisul acestui excepțional păzitor al ființei naționale. Am băgat de seamă că tocmai blândețea mioritică îi exasperează pe adversarii de azi ai lui Grigore Vieru — oameni acriți de necruțătoarea invidie a fraților complotiști din baladă.

673. **Ideea de Eminescu** : [aprecierea moralității desăvârșite a lui Eminescu, conduită strict necesară momentului social-istoric pe care îl traversează poporul român] // Jurnal vasluian. — 1997. — 16-23 ian. (Nr 158). — P. 5.

Eminescu spunea că în lume sunt multe inteligențe, dar foarte puțini oameni de caracter. Un adversar cu caracter face mai mult decât un comiliton inteligent, dar corupt. Poetul definește caracterul din perspectiva ontologică, adică a Adevărului.

„Cel ce merge în linie dreaptă (în linia adevărului) — spune Eminescu — silește toate puterile colaterale să se coadapteze lui“, niciodată invers. („Fragmentarium“, 1981, p. 291).

674. **Ion Caraion și „complexul Bacovia“**: [coment. apreciative asupra volumului postum al lui Ion Caraion, *Postume* (Ed. Societății „Adevărul“ S. A., București, 1995, ed. îngr. și pref. de Emil Manu), apariție pe care criticul Theodor Codreanu o consideră un act necesar „în recuperarea unor valori poetice“. Deși criticul Ion Caraion este autorul unui eseu exegetic de substanță în cercetarea operei lui G. Bacovia, totuși poetul I. Caraion nu stă sub influența acestuia, ba, dimpotrivă. (Foto, Th. Codreanu)] // Porto-Franco. — 1997. — Mar. (anul VII, Nr 15 (36)). — P. 5. — (Cronica literară).

Se poate spune că Ion Caraion ilustrează un bacovianism întors. Întrevăd aici cheia originalității sale. Între el și Bacovia e o coabitare surdă, paradoxală, fiindcă e în răspar, răsplătită — pe de o altă parte — de magnifica apropiere hermeneutică de bacovianism. Caraion a reportat, astfel, două victorii strălucite în cultura națională: opera sa poetică și exegeza închinată lui G. Bacovia. [...]

Prin sonul de colindă, Ion Caraion se alătură lui Cezar Ivănescu, cel care a dovedit că poți fi modern dând o nouă vigoare doinei românești. Peste toate, sfârșitului continuu i se opune încă o dată viața continuă, biruință a Învierii creștine.

675. **La vânătoarea originilor**: [prez. antologiei de poezie: Nicolae Oancea, *Roata* (Societatea Scriitorilor „C. Negri“ și Ed. Porto-Franco, Galați, 1997). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1997. — Apr. (anul VII, Nr 4 (37)). — P. 5. — (Cronica literară).

Poezia lui Nicolae Oancea este o vânătoare a originilor, o reîntoarcere la increatul barbian, dar care increat nu mai este „incremenit“ în „bănuțul“ oului dogmatic, făcut spre contemplația platoniciană a ideii pure, ci e vorba de o perpetuă naștere, în plasma căreia autorul ne „introduce“ prin simboluri poetice specifice: roata, albul crud, firul de iarbă, săgețile, șarpele, zborul de păsări, marea trecere, țipătul, nașterea, marea în balans, căderea etc.

676. **Moartea lui Eminescu**: [coment. critice pentru cartea lui Ovidiu Vuia, *Misterul morții lui Eminescu*, Ed. PACO, București, 1996. Cronicarul apreciază cercetarea de către O. Vuia a ultimei părți a vieții poetului, care a fost până acum considerată „clasificată“, anume anii 1883—1889. (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1997. — Iun. (anul VII, Nr 6 (39)). — P. 5. — (Cronica literară); Apollo. — 1997. — Iul. (Nr 4). — P. 3. — (Permanența clasicilor).

În esență, Ovidiu Vuia polemizează cu biografia „autoritari“ ai lui Eminescu (G. Călinescu, George Munteanu, Petru Rezuș ș.a.) care au consacrat imaginea unui Eminescu anihilat de o demență acută pe fond luetic, cu „paralizie generală“. [...]

*Demonstrația e convingătoare: Eminescu a murit cu zile. Partea încurcată a lucrurilor e că provocarea tragediei lui Eminescu nu pare atât de inocentă. Alcoolismul și „incompetența“ doctorului Iszac se văd susținute, finalmente, și de diagnosticul doctorului Șuțu, de la stabilimentul căruia a început tragedia în ziua neagră de 28 iunie 1883. A fost în acea zi o simplă internare a unui pacient în criză sau o veritabilă arestare a unui incomod politic, anticipând metodele staliniste? Nu poți să nu-ți pui asemenea întrebări citind o altă carte despre perioada bolii lui Eminescu semnată de N. Georgescu: **A doua viață a lui Eminescu**, Ed. Europa Nova, București, 1994.*

677. **O nouă carte despre Hasdeu**: [aprecieri critice asupra sintezei monografice — Bogdan Petriceicu Hasdeu (Ed. Recif, 1996, col. „Scriitori români comentați“),

de Marcel Crihană] // Porto-Franco. — 1997. — Mai (anul VII, Nr 5 (38)). — 1997. — P. 5. — (Cronica literară).

Deși Marcel Crihană a fost nevoit să se supună restricțiilor de spațiu editorial, el a reușit să ne dea o imagine sintetică, adusă la zi a personalității lui Hasdeu. Procedul, impus și de specificul colecției, constă în reproducerea fragmentară a unor texte reprezentative pentru domeniul abordat de Hasdeu, după care urmează comentariile de rigoare, valorizările, situațiile comparatistice în epocă, dar și în ansamblul culturii românești și europene. Criticul este bine informat, a parcurs atent cea mai mare parte a bibliografiei critice hasdeiene, știe să aleagă esențialul și să-l pună în pagină, fără prejudecăți, cu ochi proaspăt, cu supunere la obiect, după principiul sănătos al lui G. Ibrăileanu.

678. **Poezia formelor în mișcare** : [considerații lit. despre cartea lui Ion Chiric, *Contraria* (București : Ed. Eminescu, 1996, col. „Poeți români contemporani“). (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1997. — Febr. (anul VII, Nr 14 (35)). — P. 5. — (Cronica literară).

Ion Chiric este un poet adevărat, simte misterul ființei, are simțul cuvântului și meșteșugul turnării lui într-un tipar propriu, chiar dacă nu peste tot se află la aceeași cotă de artisticitate. Universul său se organizează coerent în jurul simbolurilor și imaginilor relevante (sau nu) în aceste rânduri.

679. **Postmodernismul și artele literare marțiale** : [serial în două episoade, cuprinzând observații critice despre fenomenul literar contemporan, în care autorul identifică un apetit special pentru literatura orientală, materializat în volumele lui Șerban Codrin sau Florin Vasiliu, maestri în haiku, specie lirică, având reguli de formă și conținut bine definite] // Sinteze. — 1997. — 21 mar. ((I), VIII, Nr 11 (214)). — P. 7 ; 28 mar. ((II), VIII, Nr 12 (215)). — P. 9.

O antologie bibliofilă a tipărit sub titlul O sărbătoare a felinarelor stinse (Ed. Midas & Ed. A, Urziceni, 1996), cu siguranță un eveniment editorial în materie. Șerban Codrin este un inițiator nu numai în tehnicile extrem de dificile ale artelor marțiale literare nipone, dar și în cultura și civilizația japoneză, încât și lectura scrierilor sale solicită din partea cititorului o inițiere prealabilă, poate mai mult decât în ermetismul liricii lui Mallarmé sau Ion Barbu (Nr 11/1997).

680. **„Recuperarea“ unui poet** : [marginalii critice: Nicolae Stanciu, *Însângerarea zăpezilor* (Ed. Fundației Culturale Aromâne „Dimândarea părintească“, București, 1996), texte în română și aromână, cu o postfață de Hristu Căndrovanu] // Porto-Franco. — 1997. — Iun. (anul VII, Nr 6 (39)). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

Cred că meritul de căpătâi al poemelor lui Nicolae Stanciu stă în economia de mijloace, în concentrarea de esențe, fapt care-l plasează în familia de spirite a unui I. Barbu. De-aici, probabil, puținătatea scrisului său. Merit, dar și serioasă primejdie care duce la sterilitate și o anume uscăciune „tehnică“ a textelor (p. 11).

681. **Romanul publicisticii eminesciene** : [aprecieri critice pentru exegeza eminescologului D. Vatamaniuc — *Publicistica lui Eminescu* (Ed. Minerva, București, 1996), în care sunt cercetate ultimele două etape din jurnalistică lui Eminescu] // Lit. și arta. — 1997. — 30 oct. (Nr 44 (2724)). — P. 5 ; Porto-Franco. — 1998. — Ian.-febr. (Anul VIII, Nr 1/2 (42)). — P. 5. — (Cronica literară). (Theodor Codreanu — foto).

[...] D. Vatamaniuc rămâne obiectiv, înfățișându-ne gândirea plurivocă a poetului în admirabila coerență cu ansamblul operei. Firește, nu tot ce a gândit și a scris poetul este de aceeași

valoare, dar liniile cardinale își dezvăluie excepționala actualitate, fapt care își explică ostilitățile la adresa publicisticii. Meritul dlui Vatamaniuc este cu atât mai mare, cu cât eminescologi de primă mână fie că au ezitat să se exprime despre publicistică (spre a fi în ton cu moda), fie că s-au numărat printre denigratori. În definitiv, e o chestiune de moralitate [...].

[...] Se dovedește încă o dată că drama existenței lumesti a lui Eminescu vine din vocația sa jurnalistică, complementară celei de poet sau prozator. Cu mult mai liniștită ar fi fost viața poetului dacă nu se aventura în publicistică. În acest teritoriu vulnerabil și mișcător, Eminescu și-a creat, de la bun început, ostilități insurmontabile care l-au urmărit până la capăt și l-au scos din viața civilă.

682. **Schițele lui I.L. Caragiale** : [studiu critic despre unele schițe și despre proza umoristică a lui I.L. Caragiale, demonstrația se face având atenția centrată pe articolul *Câteva păreri*] // *Adevărul lit. și artistic*. — 1997. — 2 noiem. (anul VI, Nr 392). — P. 12. — (Eseu).

Cum am arătat și-n altă parte, textul — coroborat cu alte pasaje din *Câteva păreri* — atestă o conștiință estetică de un rafinament inegalabil, contrazicând pe toți acei critici care i-au contestat lui Caragiale tocmai profunzimea concepției despre artă. Trecerea înfinitului mare, prin reflexii succesive, într-o lume „mai impalpabilă dar cu atât mai reală”, explică metamorfoza „enormului” și „monstruosului” din simțuri în cea mai esențializată expresie a cuvântului la care ajunge Caragiale în schițe și momente. Nu mai rămâne decât un tact muzical, un moment, ritmul ca esență a stilului, dar și a lumii transfigurate artistic. De aici extraordinara putere a autorului de a auzi vocile și de a le „potrivii” într-o formă, într-un „tipar”, dar într-o perpetuă mișcare a personajelor, ca într-un lanț al slăbiciunilor.

1998

683. **Așteptarea poetului** : [Ion Alexandru Angheluș — medalion comemorativ despre poetul orașului Huși (1937—1986)] // *Clepsidra*. — 1998. — Febr. (Nr 11). — P. 4.

Causeur absolut fermecător, spirit deosebit de cultivat, cu un simț al cuvântului rarism, Ion Alex. Angheluș ne-ar apărea într-o ipostază nouă, după trecerea anilor, într-o reeditare antologică, făcută cu profesionalism. [...]

Imaginația lui era „barocă”, manieristă în sensul cel mai bun al cuvântului. Așa îmi explic de ce a existat la el un soi de proteism, multiplicându-se în existențe paralele sub diverse pseudonime, care nu însemnau, pentru el, doar pseudonime accidentale, ci o surprinzătoare capacitate de a trăi simultan sub identități lirice particularizate: Ion Alex. Angheluș, Dan Bogdan Anghel, Ion Maria Paraschiv.

684. **„Dacia literară”** : [prez. rolului hotărâtor al revistei Dacia literară (apărută doar în trei numere în 1840) și al redactorului acesteia — Mihail Kogălniceanu, mentorul care a sintetizat toate ideile culturale ale vremii în art. *Introducere*, programul romantismului românesc] // *Porto-Franco*. — 1998. — Mar.-apr. (anul VIII, Nr 3/4 (43)). — P. 10. — (Bacalaureat '98).

Perioada pașoptistă (delimitată aproximativ între anii 1830—1860) a însemnat pentru principatele române o epocă de modernizare ferventă, având ca model sincronizator cultura și civilizația apuseană, Franța ocupând atunci un loc privilegiat pentru elitele culturale și politice de orientare liberală. În acest context, rolul „Daciei literare” a fost hotărâtor, într-un dublu sens: pe de o parte, a primit dinamismul sincronizării cu spiritul veacului (saeculum), iar pe de alta, a dezvoltat un remarcabil spirit critic menit să accentueze diferențierea culturală, în sensul ancorării în originalitatea specificului național [...].

685. **Două recuperări** : [aspecte analitice prilejuite de publicarea a două lucrări monogr. care, anterior anului '89, n-au putut trece de cenzura comunistă: Aron Cotruș. *Viața și opera*, Ed. de Vest în 1996 sub îngrijirea lui Alexandru Ruja și monogr. lui Mircea A. Diaconu — *Mircea Streinul. Viața și opera* (Ed. Inst. Bucovina-Basarabia, Rădăuți-Bucovina, 1998)] // Bucovina lit. — 1998. — Oct.-Noiem. (anul VIII, Nr 10/11 (92/93). — P. 21-22. — (Retrospective) ; *Viața Românească*. — 1999. — Noiem.-Dec. (anul XCIV, Nr 10/11). — P. 172-176. — (Comentarii critice).

Punctul comun al acestor monografii recuperatorii este, în primul rând, esteticul, fără ca autorii să ocolească problemele spinoase precum cele politice și ideologice, care au constituit bariere principale pentru cenzura comunistă. Dacă în cercetarea lui Alexandru Ruja, Ovidiu Cotruș dobândește aura unei personalități de prim-plan, nu numai pentru literatura română („poate cel mai valoros poet expresionist român pe latura viziunii colosalului, a revărsării tumultuoase, a gigantescului și exagerării expresiei“, p. 7), Mircea Streinul apare și el drept un remarcabil scriitor expresionist, fără a conta totuși pentru rafturile de vârf ierarhic. [...] (p. 21).

686. **Literatura basarabeană și mitul generației '80** : [controverse privind orientarea generației de scriitori basarabeni către o anumită direcție lit. din Țară, ceea ce înarmează pe optzeciștii postmoderniști împotriva tradiționaliștilor și invers] // Lit. și arta. — 22 oct. (Nr 43 (2775)). — P. 2.

Diversele școli și curente literare au fost dirijate, cu mare abilitate, spre o pură aventură a limbajului artistic. Așa s-a întâmplat cu onirismul, iar, mai recent, cu textualismul generației '80, în jurul căreia s-a făcut o enormă risipă de laude, încât postmodernismul a ieșit la noi serios deformat de optica celui mai „subtil“ oportunism intelectual. [...]

Culmea e că maeștrii spirituali (ideologici, citește!) ai textualismului din Țară îi îndrumă azi pe tinerii scriitori din Basarabia să urmeze aceeași cale „apolitică“ a cuminenței estetizante. De aici imperativul sincronizării cu generația optzecistă și disprețul față de intelectualii care continuă lupta de renaștere națională. Nu-i mai puțin adevărat că și-n tabăra numită a tradiționaliștilor sunt destui oportuniști, talente minore.

687. **O antologie a Bugeacului cvasinecunoscută** : [semnalarea unei rarități bibliogr., o antologie cu texte poetice închinată Bugeacului, editată încă din perioada interbelică (1938) de directorul revistei „Bugeacul“, Dragomir Petrescu, sub titlul *Antologia Bugeacului* (Ed. „Intellect“, București, 1938)] // Lit. și arta. — 1998. — 9 apr. (Nr 15(2747)). — P. 4 ; *Clepsidra*. — 1998. — Mar. (Nr 12). — P. 5.

În genere, poeziile selectate din autorii clasici și din opera scriitorilor basarabeni importanți sau minori, dincolo de constrângerea tematică, au validitate estetică necesară, deși impresia de ocazional nu este eliminată nici în cazul unor poeți cunoscuți.

688. **O carte despre drama Basarabiei** : [cronică lit. pentru volumul scriitorului din Berești, Ion Trif Pleșa, *Onor la Basarabia* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1998)] // Lit. și arta. — 1998. — 8 oct. (Nr 41 (2773)). — P. 7.

*Figură de Don Quijote de provincie, prin hazard, în pofida tuturor aparențelor, Ion Trif Pleșa este un luptător cu un acut simț moral și al valorilor. Asta se vede chiar și din consecvența cu care se luptă pentru fiecare număr din revista „Porto-Franco“ sau din tonul *Contrajurnalului de la Berești*, care i-a adus destule adversități. *Onor la Basarabia* este o oglindă fidelă a acestei priveliști intelectuale din scrisul lui Ion Trif Pleșa.*

[...] Ion Trif Pleșa găsește tonul adecvat, echilibrat și expresiv în chestiuni de un radicalism contravenind jumătăților de măsură ale oamenilor politici de la București și Chișinău.

Și se arată cu atât mai convingător cu cât atitudinea rezultă din surprinderea reacțiilor basarabeanului de rând.

689. **Oglinda gri** : [coment. lit. pentru romanul autobiogr. al lui Emil Manu, *Galaxia Eros* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1997)] // Porto-Franco. — 1998. — Mar.-apr. (anul VIII, Nr 3/4 (43). — P. 5, 8. — (Cronica literară).

Autorul ne asigură că e vorba de un roman, dar, în realitate, e un colaj de jurnale, evocări ale unor localități prin care l-au purtat anii războiului, „portrete fantastice și reale” ale unor femei, un mic decameron cu povestiri din gulagul sovietic.

Prin Galaxia Eros (dar nu numai), dl Emil Manu impune, în primul rând, modelul de intelectual rezistent, în numele esteticului, într-o vreme când abaterea de la proletcultism era o supremă erezie sancționată cu ani grei de pușcărie (p. 5).

690. **Patima adevărului în corespondența eminesciană** : [considerații critice despre corespondența poetului ca valoare documentară, la recitirea scrisorilor din vol. Mihai Eminescu, *Opere*, XVI, Ed. Academiei, 1989] // Bucovina lit. — 1998. — Iun. (anul VIII, Nr 6 (88). — P. 8-9. — (Eseu).

Eu cred că, în toată viața lui, Eminescu n-a fost mulțumit să fi găsit „cuvântul / Ce exprimă adevărul” și e copleșitor sentimentul de a „nu-l fi găsit” nici pentru sine, nici pentru ceilalți. O confirmă, pentru sine, nu numai Scrisoarea I („Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost, / O să-și bată alții capul s-o pătrună cum a fost?”), ci și scrisorile fără intenție literară (p. 8).

691. **Poezia de dincolo de critică** : [întristat de boala care-i măcina repede și necruțător trupul poetului Ion Chiric, Theodor Codreanu scrie o cronică lit. pentru ultima carte, *Preludiul tăcerii* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1998)] // Porto-Franco. — 1998. — Mar.-apr. (anul VIII, Nr 3/4 (43). — P. 5. — (Cronica literară).

[...] Brusc, Preludiul tăcerii îmi apare ca o superbă lecție de demnitate în fața nimicului cu toată ascuțimea împlântată în abis a disperării purificate de grunțul lamentării. Și ceea ce este mai important pentru destinul liric al lui Ion Chiric e că a găsit puterea și înțelepciunea întrupării în cuvânt a ființei care se năruie trupește, dar care, miraculos, se întărește în spirit. Acesta e semn de mare poet, semn poate mult prea bine ascuns în poemele anterioare pentru ochiul indiferent.

692. **Postmodernismul e antieuropean?** : [observații critice privind (ne)sincronizarea orientărilor culturii contemporane din România cu direcțiile culturale ale Europei postdecembriste] // Sinteze. — 1998. — 16 dec. (anul IX, Nr 50 (302). — P. 10. — (Accente).

Așa cum de România au început să se sature și românii, ca semn de „europenism” și distincție „elitară” [...], la fel europenii, se pare, au ajuns să se sature de Europa. Bizară situație pentru „europeniștii” noștri! Oricum, o dilemă demnă de logica avocatului Nae Țăvencu. În realitate, nu e nimic obscur aici. Dacă românismul e parte constituantă a Europei, inevitabil, a-l nega, cum, de altfel, se și întâmplă în întinse medii intelectuale, echivalează cu negația însăși a Europei.

Până și postmoderniștii autohtoni, care s-au iluzionat mulți ani că postmodernitatea e identificabilă cu europenitatea, recunosc că Europa e un anacronism, o antiteză la spiritul veacului.

693. **Proză recuperată** : [rec. pentru volumul de proză scurtă] // Viața Românească. — 1998. — Noiembrie-dec. (anul XCIII, Nr 11/12). — P. 191-192. — (Miscelanea). — Rec. : Beldeanu, Ion. *O dimineată pentru fiecare*. — Suceava : Ed. Cuvântul nostru, 1998.

În două-trei pagini, Ion Beldeanu reușește să fixeze situații existențiale, portrete vii, într-o combinație de secvențe amintind de tehnica video-clipurilor derulate derutant, când cu încetinitorul, când cu rapiditate care poate deconcentra pe cititor. [...]

În **O dimineață pentru ficcare**, cenzura stilistica funcționează ireproșabil, în sensul celor arătate mai sus, exceptând când se arată igrasia, unde sentimentalismul bucovineanului Ion Beldeanu pare să răbufnească în câteva secvențe. Dar asta parcă pentru a da culoare ansamblului (p. 192).

694. **Teodor Pracsu, „Transparențe critice“. Raționalism și echilibru** : [cronică lit. despre demersul cronicarului dramatic Teodor Pracsu și despre cartea ce cuprinde aspecte inedite din istoria Teatrului „V.I. Popa“ din Bârlad, cronici dramatice, cronici ale unor cărți de teatrologie, dialoguri etc.] // Jurnal vasluian. — 1998. — 22-28 ian. ((I), Nr 210). — P. 5. — (Viața cărților) ; 5-11 febr. ((II), Nr 212). — P. 5. — (Viața cărților) ; „Teodor Pracsu la 60 de ani. Biobibliografie“. — Vaslui, 2006. — P. 30-32. — Cap. *Aprecieri critice*.

Agreabil și incomod, cozeur plăcut pentru unii, infatuaț pentru alții, ferm și sigur cu propriul punct de vedere, deși are conștiința relativității judecăților de valoare, Teodor Pracsu dovedește el însuși talent actoricesc și regizoral în tot ce întreprinde. Un om cu asemenea simț al teatralității percepe lumea spațial, deși simte în spate povara lui Cronos, aude zgomotul clipei, al fiecărui fir de nisip căzând irecuperabil din clepsidrele lumii, acea lume ca teatru care a fascinat atâtea minți din cele mai vechi timpuri (Nr 212/1998).

695. **Un alt Nicolae Labiș apăru** : [coment. critice prilejuite de publicarea cărții lui Cezar Ivănescu și a Stelei Covaci, *Timpul asasinilor* (București, Ed. Libra, 1997), despre destinul tragic al poetului Nicolae Labiș] // Noua Revistă Română. — 1998. — Iul.-sept. (anul II, Nr 3/4(18/19)). — P. 48-57. — (Cronica literară).

Ceea ce urmează în demersul lui Cezar Ivănescu este strivirea acestei platoșe strălucitoare sub care a fost ascuns adevăratul Nicolae Labiș și pricina căreia foștii cultivatori ai „faimiei“ de poet comunist îl vor asasina pentru a doua oară nu revizuind, ci păstrând ca pe o rușine vechea etichetare. Marele reproș pe care i-l aduce, de exemplu, Cezar Ivănescu lui Gh. Tomozei e că, prin cartea „scrisă de alții“ — **Moartea unui poet** (1972), l-a confiscat „definitiv pe Labiș cauzei comuniste“, acoperind un asasinat politic (p. 57).

696. **Un proiect ciclopic** : [coment. critice asupra penultimului volum, din cele cinci elaborate de Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române, 4* (Galați, Ed. Porto-Franco, 1997), sinteză și analiză literară de mare anvergură. (Th. Codreanu, foto)] // Porto-Franco. — 1998. — Mai-iul. (anul VIII, Nr 5/7 (44)). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

Construcția estetică a volumului al 4-lea se sprijină pe cinci axe: unul central, care e personalitatea dominantă a întregii perioade, sinteza ei, două marcând poezia și proza și alte două pentru dramaturgie și istorie și critică literară. [...]

Am zăbovit asupra arhitectonicii formale și de fond a volumului al 4-lea deoarece este și cheia viziunii dlui Ion Rotaru, relativ la fenomenul literar interbelic. Toate celelalte sunt detalii și despre ele s-ar putea scrie un întreg studiu. Metoda internă este a prezentării monografice a celor mari, cu datele biografice esențiale și bibliografia la subsol; scriitorii de al doilea și de al treilea raft sunt reținuți cu cele mai reprezentative contribuții, iar minorii fie fixați în câteva rânduri, fie doar enumerați, când nu sunt de-a dreptul omiși. Din acest punct de vedere, nici istoria lui Ion Rotaru nu este exhaustivă și va fi necesar, cred, pentru o corectă documentare asupra epocii, un dicționar de anvergura celui început de ieșeni și adus până la 1900 (cf. **Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900**, Ed. Academiei, București, 1979, 973 p.) (p. 5).

697. **Un reacționar — Grigore Vieru** : [atitudine critică de apărare a poetului față de atacurile elitiștilor „postmoderniști“ din presa românească, care sunt „foarte îngrijorați de inaptitudinea poetului de a se metamorfoza“, adică de a se „europeniza“ și a se „mondializa“] // Porto-Franco. — 1998. — Ian. — febr. (anul VIII, Nr 1/2 (42). — P. 7 ; Lit. și arta. — 1998. — 12 febr. (Nr 7 (2739). — P. 4.

[...] Grigore Vieru e un naționalist, el continuă să creadă în limba română, în geniul neamului său și chiar în refacerea României Mari. El e un „reacționar“ sadea, incapabil să se adapteze uriașului „progres“ al vremii noastre. Acum înțeleg de ce este Grigore Vieru ținta atacurilor concertate ale elitelor „postmoderniste“ de la Chișinău și de pe malurile Dâmboviței. Acești confracți, deja „europenizați“ și „mondializați“ până în vârful unghiilor, sunt, pe bună dreptate, foarte îngrijorați de inaptitudinea poetului de a se metamorfoza. Bietul Grigore Vieru, a rămas pe la începutul secolului, ca mentalitate, cum i s-a reproșat lui și mai multor scriitori din Basarabia, a rămas la nivelul lui Eminescu, L. Blaga, V. Voiculescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau Ioan Alexandru. Să mai crezi în mitul poetic al mamei, prin care el reușise să se singularizeze în lirica secolului al XX-lea?

698. **Zbor de lebede noaptea** : [coment. crit. pentru cartea prozatorului Apostol Gurău, *Agent TFP: omul nopții* (Galați, Ed. Logos, 1997)] // Porto-Franco. — 1998. — Mai-iul. (anul VIII, Nr 5/7 (44). — P. 10. — (Cronica literară).

Spațiul dunărean este el însuși o particularizare a spațiului mioritic. Mai mult, originalitatea lui Apostol Gurău (semn al unei individualități puternice) se montează pe fondul confluentei a două topos-uri complementare — Moldova de Jos și Muntenia nord-estică. Consecința imediată a acestui „axis“ fînțial, în plan estetic, este simbioza dintre sentimentalismul moldovenesc și asprimea realismului dunărean de tipul Marin Preda (mai evidentă în *Defonia*³⁸, care rămâne, cred, cartea de căpătâi a lui Apostol Gurău). [...] Într-adevăr, primele proze ale lui Apostol Gurău păreau a da câștig de cauză unui realism țărănesc de cea mai autentică speță, dar evoluția ulterioară a scriitorului a fost oarecum imprezvizibilă, ajungând până la aburoasele fantome de sorginte populară ale povestitorului despre ultimele prințese Cantacuzino și anecdotica prizonierilor români din lagărul sovietic de la Vorkuta (v. **Omul nopții**).

1999

699. **Alte aberații despre Eminescu** : [reacție polemică față de opinia răuvoitoare a prof. Mihai Zamfir (publicată în România liberă, Nr 26/1999), potrivit căreia „poetul s-ar fi opus cu înverșunare oricărei deschideri către modernitate“] // Lit. și arta. — 1999. — 23 sept. (Nr 38 (2822). — P. 5. — Acces Internet : <http://theodorcodreanu.wordpress.com/about/alte-aberatii-despre-eminescu/> (Accesat: 27.04.2012).

Rareori am întâlnit atâta rea-credință la un pretins istoric și critic literar. Mă întreb de ce n-o fi știind oare Mihai Zamfir că Eminescu îi cunoștea pe Edgar Poe (recunoscut precursor al modernității), pe Mark Twain, că în lirica lui se găsea surprinzătoare accente baudelairiene, chiar dacă nu l-a frecventat pe Baudelaire, că are intuiția heterogeniei eului chiar înaintea lui Rimbaud, că îl cunoștea prea bine pe Alecsandri, că era edificat asupra începuturilor modeste ale lui Macedonski etc...!

Mihai Zamfir vorbește ca și cum n-ar ști că simbolismul ca atare a ajuns la conștiința de sine abia prin manifestul din 1866 al lui Jean Moreas. Imaginea modernității pe care o

38 Gurău, Apostol. *Defonia*, roman.

avem noi azi despre scriitorii pomeniți de Domnia Sa este creația secolului al XX-lea și de mulți ani eminescologia îl include pe Eminescu (argumentat) printre fondatorii conceptului modern de poezie, dincolo de eticheta convențională de „ultim mare romantic“.

700. **Blestemul publicisticii** // Bucovina lit. — 1999. — Mai-iun. (anul IX, Nr 5/6 (99/100)). — P. 9-10 (Eseu) ; Glasul Națiunii. — 1999. — 23 iun. (anul X, Nr 13 (386)). — P. 9. — (Ochiul al treilea).- Marginalii și secvențe portretistice pe baza cărții de publicistică a scriitorului basarabean Nicolae Dabija, *Icoană spartă, Basarabia* (Craiova : Fundația *Scrisul Românesc*, 1999). În perioada revoluției de renaștere spirituală de la Chișinău, împreună cu alți scriitori, N. Dabija s-a situat în frunte, conștient că scriitorii erau „unica speranță a neamului“, riscându-și viața, după cum suna și documentul de condamnare la moarte, emis la 15 dec. 1989.

În 1990, Nicolae Dabija, în loc să se astâmpere, a turnat gaz peste foc, publicând cartea *Transnistria, care a fost scoasă din bibliotecă și librării și arsă*. Mai mult, Nicolae Dabija a făcut din „Literatura și arta“ o veritabilă citadelă de rezistență și de bătălie națională, ridicându-și împotriva o liotă agresivă de diverse tendințe și nuanțe, amestec de interfrontism și fundamentalism moldovenesc în sorbul căruia au fost atrași, surpriză, și destui scriitori, unii din tânăra generație care pretind a se sincroniza cu „optzecismul“ de pe malurile Dâmboviței, în numele „postmodernismului“ (p. 9).

Trebuie să fii înzestrat cu un optimism nebun ca să suporti blestemul de a scrie publicistică. Un nesecat izvor de vigoare morală îi ține condeii în mână lui Nicolae Dabija (p.10).

701. **Congregația șobolanilor** : [cronică lit. pentru romanul lui Nicolae Rusu, *Șobolaniada* (Ed. Litera, Chișinău, 1998)] // Lit. și arta. — 1999. — 13 mai (Nr 19 (2803)). — P. 5 ; Sinteze. — 1999. — 7 iul. (Anul IX, Nr 27 (330)). — P. 9. — (Accente).

Aș pune cartea sa în descendența *Istoriei ieroglifice* a lui D. Cantemir sau a *Țiganiadei* lui I. Budai-Deleanu. Altminteri, titlul de pseudopopee sare în ochi, aflându-se, totodată, în fața unui roman cu „cheie“ prea puțin „cenzurată“. Simbolismul șobolanilor a fost des utilizat în literatura lumii. [...] Nicolae Rusu face din șobolani leitmotivul de fundal al cărții, fioreasele rozătoare exercitându-și funcția arhetipală a fricii, avariției, activității clandestine nocturne, a hoției și crimei, având drept corolar o structură socio-politică de tip mafiot ce sufocă organismul fragil al unui stat aflat în leagănul copilăriei, Basarabia, care abia și-a dobândit independența.

702. **Costache Olăreanu sau precaritatea ontologică a insulei** : [coment. sintetice despre estetica prozei lui Costache Olăreanu, „un clasic“ al postmodernismului în literatura noastră] // Adevărul lit. și artistic. — 1999. — 24 aug. (anul VIII, Nr 482). — P. 7. — (Eseu) ; Lit. și arta. — 2000. — 20 iul. (Nr 29 (2865)). — P. 4.

Am văzut, de multă vreme, în Costache Olăreanu pe unul din cei mai subtili povestitori, pe care i-a dat literatura română de la I. Neculce și I. Creangă încoace. Am evitat ani de zile să o spun într-un text critic fiindcă nu într-acolo băteau vânturile hermeneuticii și fiindcă „povestirea“ lui pare a fi desprinsă de literatura moldovenismului, de unde a și ieșit, dar contaminată benefic de o de-sentimentalizare munteano-târgovișteană, în care umorul humuleșteanului a săltat peste melancolia funciară a speței într-o savoare de sorginte livrescă, aproape borgesiană. Narativitatea sa a ajuns la ultima formă de cristalizare, de sinteză pură, într-un sens ionbarbian, după ce parcă a eliminat „impuritățile“ fenomenologice de care era impregnată povestirea, încă, în cărțile anterioare, chiar în pofida instalării confortabile în ficționalitatea atât de apropiată de experiența postmodernistă.

703. ***Eminescologia la timpul prezent*** : [coment. critice și analize pe marginea antologiilor tematice sau a studiilor eminescologice semnate de Constantin Cubleșan, N. Georgescu, Ovidiu Vuia, Ion Filipciuc, Tudor Nedelcea, D. Murrășu, Monica Spiridon, Ilie Bădescu, George Munteanu, Iosif Cheie-Pantea). (Pentru fiecare serial foto, Th. Codreanu) // Sinteze. — 1999. — 13 ian. ((I), Nr 2 (305)). — P. 7, 10 ; 20 ian. ((II), Nr 3 (306)). — P. 10 ; 27 ian. ((III), Nr 4 (307)). — P. 10 ; 3 febr. ((IV), Nr 5 (308)). — P. 10 ; 10 febr. ((V), Nr 6 (309)). — P. 10 ; Bârladul. — 1999. — Ian. (Anul IV, Nr 1). — P. 7. — (Anul X, rubrica „Accente“). — Reluat, cu titlul *Noi ediții eminesciene*

[...] Tudor Nedelcea împărtășește opinia lui Nicolae Iorga cu privire la superioritatea înțelegerii mecanismelor profunde ale istoriei de către Eminescu, comparativ cu contemporanii săi. Unii istorici profesioniști reputați, reamintesc excepționala situație a lui Iorga: „Eminescu stăpâna cu desăvârșire cunoștința trecutului românesc și era perfect intrat în istoria universală: nimeni din generația lui n-a avut în acest grad instinctul adevăratului înțeles al istoriei...” [...]

Ca unul care am zăbovit ani în șir asupra textelor eminesciene o spun că Iorga a pus cu precizie de geniu acest diagnostic. Știu că unii „politologi” și istorici de azi, contaminați ideologic de teorii străine mersului istoriei românilor, nu împărtășesc această judecată de valoare. Vinovat pentru asta nu e nici într-un caz Eminescu. Studiul domnului Tudor Nedelcea confirmă intuiția lui Iorga. Și era nevoie de o asemenea demonstrație întrucât Eminescu n-a creat o operă de istoric în sensul obișnuit al cuvântului, ci viziunea să se reconstituie pas cu pas din articole și fragmente publicate sau risipite disparat prin manuscrise (II, Nr 3/1999).

704. ***Eminescu. Ziua cea neagră: 28 iunie 1883*** : [coment. analitice despre debutul bolii poetului Mihai Eminescu, în varii contexte: familiale, fiziologice, amicale, profesional-publicistice, social-politice etc. (în fiecare serial foto, Th.Codreanu)] // Sinteze. — 1999. — 9 iun. ((I), Nr 23 (326)). — P. 7 ; 16 iun. ((II), Nr 24(327)). — P. 9 ; 23 iun. ((III), Nr 25 (328)). — P. 9 ; 30 iun. ((IV), Nr 26(329)). — P. 9. — (anul IX, rubrica „Dosar“).

Dacă ar fi fost vorba doar de îmbolnăvirea poetului și fireasca lui internare la sanatoriul doctorului Șuțu, lucrurile n-ar fi trebuit să se petreacă așa cum s-au derulat. Varianta consacrată de biografii are inconsecvențe flagrante, aparent firești numai dacă reducem toate la criza din acea violentă zi. O primă breșă în eșafodajul cunoscut ne-o permite cercetarea lui George Munteanu³⁹, la o relectură critică a monografiei din 1973 (I, Nr 23/1999).

705. ***Eminescu și erosul divin*** : [eseu despre ideea esenței creștine în scrierile lui Eminescu] // Lit. și arta. — 1999. — 18 febr. (Nr 7(2791)). — P. 4 ; Steaua. — 1999. — Mai-iun. (Anul L, Nr 5/6 (612/613)). — P. 5-9 ; Cronica Episcopiei Hușilor. — 2000. — Vol. VI. — P. 535-546. — (Momente ale culturii, spiritualității și literaturii române).

Eminescu gândea creștinismul, așa cum sugera și reflecția lui N. Steinhardt, ca poet-filosof, iar nu ca poet religios. Iar calea aleasă de el era, paradoxal, mai aproape de spiritul creștinismului decât teologia aflată în criză, incapabilă să contracareze vestea sumbră a lui Nietzsche: Dumnezeu a murit. Eminescu nu va urma calea lui Nietzsche. Dimpotrivă, el lansează un alt strigăt: „Ireligiozitatea, abstracție făcând de dogme, se întinde într-un mod înspăimântător în secolul nostru” („Timpul”, Nr 199/1880...). În definitiv, Eminescu și Nietzsche constatau același adevăr, numai că filosoful german o făcea cu satisfacție, fiindcă prin moartea creștinismului se deschidea câmp liber religiei supraomului, pe când poetul

39 Munteanu, G. *Hyperion, I. Viața lui Eminescu*. București: Ed. Minerva, 1973.

român o vedea ca pe o amenințare a civilizației europene. Timpul i-a dat dreptate lui Eminescu și, din păcate, continuă să-i dea dreptate.

706. **Miorița n-a existat...** : [împărtășită și argumentată de Ion Filipciuc, specializat în a cerceta fenomenul *Miorița*, părerea criticului Theodor Codreanu este că se încearcă o demitizare a valorilor literaturii populare, în speță, *Miorița*, capodopera folclorică, despre care criticul N. Manolescu afirmă că-i aparține lui V. Alecsandri] // Lit. și arta. — 1999. — 3 iun. (Nr 22 (2806)). — P. 8.

[N. Manolescu], împreună cu alții, a lansat o provocare de zile mari: *Miorița n-a existat, ba sunt motive serioase să ne îndoim că a existat folclorul, acesta fiind o invenție (transformată în mit) a romanticilor.* [...]

Pornit pe acest drum, N. Manolescu extinde aserțiunea la majoritatea poeziilor populare, dacă nu la cvasiintegralitatea folclorului literar. Altminteri, el este convins că anonimia din popor nu erau capabili de a compune capodopere și că majoritatea creațiilor cu circulație în folclor au fost mai întâi, operele unor poeți culți, căzute la nivel „folcloric”. Folclorul n-a existat, în realitate, ci a fost inventat de romantici dintr-un soi de perversiune intelectuală, în orice caz, spre a-și susține ideile pe care le-au lansat în epocă, supraestimând deliberat spiritul poporului.

707. **Narcisul bacovian** : [studiu eseistic în serial despre motivul oglinzii în creația bacoviană (1. *Poetul fără biografie*; 2. *Temeiuri pentru o poetică a oglinzii*; 3. *Narcisul bacovian*), despre dedublarea poetului, apreciind cele două fațete bacoviene : *biografie* versus *creație*. (Pentru ultimul episod, Theodor Codreanu — foto)] // Limba Română. — 1999. — Dec. (anul IX, Nr 12 (54)). — P. 51-57 ; 2000. — Ian.-febr. (anul X, Nr 1/2 (55/56)). — P. 123-134 ; Iun.-dec. (Nr 6/12 (60/66)). — P.127-142. — (Analize și interpretări). — Parțial, ultima parte — reluată și augmentată, din revista *Ateneu*, Nr 3/1981 ; Steaua. — 2000. — Febr.-mar. (Anul LI, Nr 2/3 (619/620)). — P. 84-91. — (Confluente). — *Temeiuri pentru o poetică a oglinzii*

Dar teoreticienii au adâncit „nuanțarea”: dedublarea de care vorbeam e tradusă prin existența două euri, unul empiric, altul poetic sau impersonal. Raportul de la cauză (om) la efect (operă) nu mai funcționează. [...]

Pe de altă parte, relația dintre condiția narcisiacă a omului și operă este atât de complicată și de subtilă, încât ruptura dintre cele două euri este de-a dreptul o fantasmă izvorâtă din neputința exegeților, prizonieri ai unei gândiri schizomorfe, specifică Regimului Diurn, ca să invoc terminologia lui Gilbert Durand. Privirea schizoidă duce direct la impasul antitezelor eșuate (Eminescu); în consecință, ea este inoperabilă și artificială. Concluzia imediată: eul empiric și eul creator sunt fețe complementare ale personalității artistului și ele nu pot fi despărțite decât de o raționalitate excesivă, predispusă la simplificarea și deformarea fenomenului. Altfel spus, ființa bacoviană nu e alcătuită din două entități izolate, din care o parte inferioară (omul mediocru și nevrotat) și o alta superioară (opera poetică) („Limba română”, Nr 12/1999, p. 52).

Dar ceea ce face mitul lui Narcis mai complex decât alte arhetipuri ale creatorului e că adună la un loc experiența originară a lui Narcis și pe cea a lui Orfeu, în „germeni” nedezvoltați, ce-i drept, dar cu atât mai revelatori. Faptul a fost neglijat până azi, cel puțin de către teoreticieni, fiindcă regula generală a constat în simplificarea mitului prin reducția lui la un singur protagonist — Narcis. Anticii înșiși i-au dat câștig de cauză lui Narcis, prin împingerea nimfei Echo spre fundal. („Steaua”, p. 88).

Ieșit din „cimitirul” tinereții, liceul, trecut apoi printr-un altul — facultatea, Bacovia intra în viață total nepregătit s-o înfrunte. Întrebat de colegul său N. Țintă (la Iași), ce va

face după luarea licenței, Bacovia a răspuns: „Nu știi! Nu mă simt pregătit pentru nimic“. Agatha Grigorescu-Bacovia i-a cerut lui N. Țintă să-și amintească de acei ani. Era prin 1908. Poetul i-a mărturisit că suferea de o boală pe care „nu i-o vindecă doctorii. Apoi după un timp îmi spuse: „Mă doare sufletul!“,

Cred că acesta e diagnosticul cel mai exact, pe care și l-a pus singur, fără medici. Ca să mă exprim paradoxal, el suferea de durerea sufletului. Brusc, se cuvine să ne treacă prin gând că omul acesta n-a fost niciodată un Narcis, ci ipostaza cea mai pură de Echo, nefericita care-și strigă iubirea și n-o aude nimeni. Oare n-a întruchipat Bacovia ecoul însuși, durerea primordială? („Limba Română“, Nr 6-12/2000, p. 131).

708. **Rugă sub munții nenorocului** : [marginalii critice asupra cărții scriitorului basarabean Anatol Ciocanu — *Rugă de ostatec*, Ed. Glasul, București, 1998] // Bucovina lit. — 1999. — Iul.-sept. (anul IX, Nr 7/9 (101/103). — P. 12-13. — (Cronică literară).

Sunt, cred, două nivele de care trebui să ținem seamă în evaluarea creației lui Anatol Ciocanu: cel dintâi este contextul particular în care creează un scriitor român din Basarabia; al doilea e marca personalității autorului. Primul nivel e sugerat chiar de titlu: acolo, poezia poate să fie și o rugă a celor ce se simt ostatici în propria lor țară. Din acest punct de vedere, volumul evocă experiența de altădată a lui Octavian Goga... (p. 12).

709. **Simbolistica „Scrisorii pierdute“** : [studiu comparatistic despre modernitatea operelor dramatice și despre semnificația scrisorii — „pierdută“, în comedia lui I.L. Caragiale și „furată“, în proza lui Edgar Allan Poe] // Steaua. — 1999. — Febr. (anul L, Nr 2 (609). — P. 35-37, 53. — (Cronica literară) ; Limba Română. — 1999. — Mar.-mai (Anul IX, Nr 3/5 (45/47). — P. 142-153. — (Analize și interpretări); 9 sept. (Nr 36(2820). — P. 4. — Reluat, cu titlul *Altfel despre „O scrisoare pierdută“* și publicat integral (I, *Câteva repere critice*; II, *Simbolistica scrisorii*).

Caragiale cunoștea o parte din scrisorile lui Poe. Dar între nuvela *Scrisoarea furată* (mult mai simplă și mai săracă în semnificații) și comedia lui Caragiale nu există o legătură sursologică. Cu atât mai interesante sunt similitudinile, ele probând profunzimea gândirii simbolice la cei doi autori.

Jacques Lacan a surprins, într-o analiză din „seminariile“ sale, relația dintre scrisoare și inconștient. Scopul nuvelei lui Poe e să dezlege o enigmă prin inteligentul personaj Dupin, tip de investigator inexistent în opera lui Caragiale. Cei doi autori creează divergent: în vreme ce Poe descifrează un secret, Caragiale încifrează secretul puterii. Elementul comun este simbolul scrisorii, o scrisoare de dragoste adresată de o persoană importantă... („Steaua“, p. 36-37).

Ca autor de răscruce, Caragiale a epuizat formele comicului clasic, pe care, desigur, critica și școala le pot inventaria și nuanța mai departe, ca treaptă obligatorie în înțelegerea universului caragialesc. Pe de altă parte însă teatrul său nu mai este clasic și realist, în sensul consacrat al cuvântului. Este ceea ce s-a întâmplat cu specia epopee sub pana lui Ion Budai-Deleanu. Dacă *Țiganiada* devine o enormă comedie (nu doar alegorie eroi — comică), se poate spune că și *O scrisoare pierdută* își transcende genul, devenind epopee. Încât, după cum s-a spus că opera lui Creangă este epopea poporului român, ca popor de țărani (G. Ibrăileanu), la fel este de toată evidența că opera lui Caragiale este epopeea orașului-mahala, creație a unei urbanizări neorganice în orientalismul românesc („Limba Română“, p. 145).

710. **Adevărata despărțire** : [reproducerea ultimului paragraf din cartea *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999, ed. a III-a)] // Lit. și arta. — 2000. — 30 mar. (Nr 13 (2849)). — P. 3. — (Aniversări).

711. **Apusul „literaturii de tranziție“** : [cronică lit. a romanului *Isus Tămăduitorul* (Ed. Viitorul românesc, București, 2000), de Viorel Știrbu] // Bucovina lit. — 2000. — Oct.-noiem. (anul X, Nr 10/11 (116/117)). — P. 10-11.

Dacă i-aș căuta ardeleanului Viorel Știrbu un înaintaș, nu i-aș găsi altul mai potrivit decât Ion Budai-Deleanu, cu a sa Țiganiadă. Primul semn e depistabil la nivelul limbajului. Limba cea „nouă“ de lemn a omului de tranziție este altoită remarcabil pe tiparele regionale și arhaice mânuite ca un adevărat maestru de către cel mai realizat personaj al romanului, Liță Oacă. Cred că de aici vine reușita estetică a cărții, știința de a crea atmosfera bufă pe un fond socio-istoric tragic și monstruos deopotrivă (p. 10).

712. **Armonia eminesciană** : [cronică lit. pentru cartea universitarului ieșean Adrian Voica — „un temeinic prozodician, unul din cei mai buni pe care-i avem în clipa de față“ — *Versificația eminesciană*, Iași : Ed. Junimea, 1997, col. „Eminesciana“] // Lit. și arta. — 2000. — 13 ian. (Nr 2 (2838)). — P. 4. — (Mihai Eminescu — 150. Anul 2000 — Anul Eminescu) ; Bucovina lit. — 2000. — Ian. (anul X, Nr 1 (107)). — P. 11-13. — (Cronică literară).

*Adrian Voica arată că dincolo de ritmul mecanic se ascunde lumea „semitonurilor“, a unui rafinament prozodic inegalabil, care, finalmente, produce impresia muzicală descrisă impresionistic de G. Călinescu, ceea ce simpla mecanică a iambilor n-ar fi fost capabilă să realizeze. Cercetătorul ieșean constată că în cele 98 de strofe ale **Luceafărului** sunt prezente nu mai puțin de 74 de scheme ritmice diferite „a căror utilizare relevă o certă viziune muzicală asupra ansamblului și detaliului deopotrivă“ (op. cit., p. 80). Criticul observă pe bună dreptate că, de regulă, poemul eminescian a fascinat la nivelul simbolurilor, lucru firesc, dar crezându-se că nivelul prozodic are o importanță cu totul periferică și „din această cauză, disprețuit adesea“ (p. 81). Nu e deloc așa. Adrian Voica este primul „stilistician“ care mă convinge asupra uimitoarei complexități a tehnicii poetice eminesciene, la nivelul celular al structurilor lirice. Și asta se întâmplă, deoarece ritmul intern nu ține de exterioritatea formei, ci ne apropie de stratul ontologic al viziunii eminesciene, ceea ce a năzuit și cercetarea simbolurilor poemei, în cele mai pătrunzătoare exegeze. Mie mi se pare absolut fascinant să descopăr că punctul arheic eminescian are adânci corespondențe cu ictușii forte sau semitonali din corpul cuvântului poetic. Și așa îmi explic de ce a spus poetul că nu noi suntem stăpânii limbii și ai adevărului, ci limba și adevărul sunt stăpânii noștri.*

713. **Bacovia — o biografie temeinică** : [cronică lit. a „masivei biografii“ a ist. și crit. lit. Constantin Călin, *Dosarul Bacovia, I. Eseuri despre om și epocă*, Ed. „Agora“, Bacău, 1999] // Adevărul lit. și artistic. — 2000. — 14 mar. (anul IX, Nr 509). — P. 6. — (Cronici) ; Revista noastră — 2003 — ian. (Nr 18-20) — P. 4.

*Un capitol se intitulează **Ideea de Bacău** [...]. Demersul convertirii Bacăului real în Bacău interior, sufletesc e dintre cele mai instructive. Când G. Călinescu a vizitat în vremurile mai apropiate de noi, Bacăul, el a fost uimit să nu descopere nimic „bacovian“ în acest oraș. Asupra rupturii a insistat și Șerban Cioculescu. Totuși, un Bacău bacovian a existat și numai o sensibilitate ieșită din comun a putut să-i rețină toposul de provincie sumbră, în universală soluție. Reconstituirea aceluia Bacău e făcută de Constantin Călin cu abilitate*

de „arheolog“. El sesizează aparenta ciudățenie a coincidenței dintre orașul simbolistului Bacovia cu imaginea reținută de sămănătoristul Nicolae Iorga [...].

714. **Despărțirea de eminescologie** : [reproducerea penultimului paragraf din cartea *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ed. Civitas, Chișinău, 1999, ed. a III-a)] // Lit. și arta. — 2000. — 30 mar. (Nr 13 (2849)). — P. 3.
715. **Dialoguri eminesciene** : [coment. critice pentru cartea lui Mihai Cimpoi, *Eminescu — „mă topesc în flăcări“*. *Dialoguri cu eminescologi din lume* (Ed. Litera-David, Chișinău — București, 1999). Theodor Codreanu trece în revistă opiniile eminescologilor și ale oamenilor de cultură intervievați de criticul Mihai Cimpoi, între care: Mihai Drăgănescu, Dumitru Tiutiuca, Rosa del Conte, Svetlana Paleologu-Matta, Nicu Horodinceanu, Ilie Bădescu, Tudor Nedelcea, Victor Crăciun, Aurelia Rusu, Michel Steriade (Belgia), Stanislav Semcinski (Ucraina), Kopi Kycykn (Albania), Ion Miloș (Suedia), Klaus Heitmann (Germania), Ilia Konev (Bulgaria), Marin Mincu] // Porto-Franco. — 2000. — 15 febr.-15 mar. (anul IX, genericul „2000 — Anul Eminescu“: (I), Nr 2 (47)). — P. 3 ; 15 mar. — 15 apr. (II), Nr 3 (48)). — P. 3. — Cu titlul *Eminescu în dialoguri „platoniciene“* ; Contact internațional. — 2000. — Vol. 10/11, Nr 1/4(21/24) ; 2001. — 1/2(25/26). — P. 105-107. — Volum antologic al revistei ieșene.

Aria de interes se caracterizează prin diversitate, observații spontane, dar și analize aprofundate. Unitatea în diversitate este asigurată de interesul lui Mihai Cimpoi pentru anumite Teme și Aspecte pe care autorul le consideră de actualitate; starea cunoașterii poetului în culturile străine, editologice, modernitatea gândirii lui Eminescu, receptarea lui ca mare poet al ființei, ultimul val al detractorilor etc. (Porto-Franco, Nr 2/2000).

Trebuie subliniat, de la început, că întreprinderea lui Mihai Cimpoi este singulară în eminescologie. Ideea de a realiza un veritabil corpus dialogic eminescian este cu atât mai salutară, cu cât proiectul s-a împlinit, adunând într-un fel de concert eminescologic pe majoritatea celor care s-au ocupat de poet, fie prin ediții, fie prin exegeză, fie prin traduceri. Și faptul e memorabil deoarece „dirijorul“ este el însuși un specialist de marcă.

Dialogurile acestea nu sunt simple interviuri. Ele atestă o regie și o pregătire exemplară, în care Mihai Cimpoi s-a specializat, văzându-se pus în situația de a avea cât mai multe informații despre interlocutor, și, în primul rând, de a-i cunoaște opera, pe care o „asaltează“, conjugând-o cu propriul său unghi de vedere. A rezultat un spectacol fascinant, o lectură vie, în care protagoniștii dezvăluie „secrete“, atitudini mai puțin vizibile în opera consacrată poetului și personalității complexe a lui Eminescu [...]. (Contact internațional).

716. **Eminescu, H.-R. Patapievici și caricatura postmodernismului** : [polemică deschisă împotriva opiniilor lui H.-R. Patapievici, care tocmai pe 15 ianuarie 2000 (zi aniversară — Eminescu) a publicat în „România liberă“ un articol prin care „anunța solemn că „steaua lui Eminescu a apus,“ : concluzia e subtilă prin ironia ei] // Porto-Franco. — 2000. — 15 mai-15 iun. (anul IX, Nr 5 (50)). — P. 6-7. — (2000 — Anul Eminescu).

Și totuși, o umbră de îndoială se strecoară în „categoriile“ gândirii patapaviciene. Sau mi se pare mie? Nu cred, fiindcă așa cum îl descrie dl Patapievici pe Eminescu, el pare croit, uluitor pe calapodul postmodernismului. Dacă Eminescu e nul, e superficial, lipsit de originalitate etc., nu devine oare un veritabil model... postmodernist și n-ar trebui dl Patapievici și iluștrii săi comilitoni să se grăbească a-i ridica promisa statuie de pe malul mării? (p. 7).

717. **Eminescu — modelul moral în corespondența inedită** : [marginalii critice pentru apariția editorială, Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit. Corespondență inedită Mihai Eminescu — Veronica Micle (Ed. Polirom, Iași, 2000). Lui Eminescu „modelul cultural eminescian“, denumit astfel de Th. Codreanu, i se subliniază o trăsătură de forță — „dimensiunea morală“] // Convorbiri lit. — 2000. — Aug. (CXXXIV, Nr 8 (56). — P. 30.

Corespondența retrasează drumul pierzaniei finale a omului Eminescu. El e de o luciditate fără limite. Nu-și face nicio iluzie, deși speră că vor veni și pentru el și pentru Veronica zile mai bune, când se va pune capăt sărăciei, bârfei, urii. T. Maiorescu a lansat mitul unui Eminescu supranatural, olimpiar, fără nevoi materiale. Dacă tot e moda demitizărilor, apoi corespondența ne ajută să înțelegem că Eminescu a fost un om viu, iar nu o statuie cioplită ad hoc. Doamne, și ce om!

718. **Eminescu — o nouă perspectivă editologică** : [relevarea importanței editării corecte a antumelor, cu evidențierea efortului criticului N. Georgescu de a revizui perspectiva tradițională a editării antumelor] // Porto-Franco. — 2000. — 15 sept. — 15 oct. (anul IX, Nr 9 (54). — P. 3-4. — (2000 — Anul Eminescu).

Criticul a trecut la o cercetare exhaustivă a tuturor edițiilor Eminescu și rodul acestui imens travaliu l-a constituit o masivă teză de doctorat. N. Georgescu a ajuns la concluzia că, începând cu Maiorescu (celebra ediție de la finele anului 1883) și până la Perpessicius (care totuși a ameliorat decisiv metoda de editare), antumele, așa cum au fost tipărite, se îndepărtează de multe ori de voința finală a formei eminesciene, oglindită cel mai bine de apariția poemelor în „Convorbiri literare“ sau în alte publicații ale vremii, precum și de manuscritele poetului. Nicolae Georgescu a reconstituit, în acest spirit, toate antumele și, adesea, surprizele sunt absolut spectaculoase (p. 4).

719. **Eminescu și „cercul strâmt“ al posterității** : [marginalii critice la George Munteanu, *Eminescu și antinomiile posterității* (Ed. Albatros, București, 1998), în care criticul pune în opoziție grupul apologetilor cu cel al denigratorilor lui Eminescu] // Viața Românească. — 2000. — Ian.-Febr. (anul XCV, Nr 1/2). — P. 184-188. — (Comentarii critice).

Nici laudele și nici hula nu dau măsura unui geniu, ci efortul „hermeneutic“ de înțelegere, în care G. Ibrăileanu vedea piatra de incercare a oricărui act critic autentic. În acest sens trebuie receptată șpusa lui Eminescu: „Răle-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege“ (s.n.⁴⁰). De aceea, George Munteanu, pe bună dreptate, consideră că antinomiile de receptare ale posterității se consumă în zona „cercului strâmt“, stratul cel mai extins al socioculturalității. Și, evident, cu cea mai mare priză la public. Zădărnicia euforiei combatanților din ambele tabere pare acum o banalitate. Pe spectatorul acestei comedii de obște îl poate uimi flagrantă lipsă de luciditate a mânuitorilor de etichete prăpăstioase sau a fabricatorilor de superlative sentimentale (p. 185).

720. **Ion Iancu Lefter** : [selectiv, aprecieri critice despre opera poetului dispărut în urmă cu zece ani] . — Vaslui, 2000. — Mar. — P. 4. — (Ion Iancu Lefter în viziunea criticilor literari).

Talentul nativ, de o vigoare telurică am zice, n-a fost înăbușit și ar putea să ne mai ofere încă surprize în măsură să-l „ierarhizeze“ altfel pe autor în „noua geografie literară a țării“.

40 Apud Th. Codreanu.

721. **Jurnalistica în destinul lui Eminescu** : [coment. privind importanța jurnalistică în viața lui Eminescu, având în vedere epuizarea fizică, precum și efortul poetului de a răspunde neutru tuturor tendințelor ideologice ale partidelor vremii] // *Viața Românească*. — 2000. — Oct.-Noiem. (anul XCV, Nr 10/11). — P. 35-36. — (Eveniment editorial).

Neavând înclinație spre niciuna din carierele de succes material, poetul s-a ales, finalmente, cu ziaristica, grație insistențelor lui Slavici, care l-a chemat, în 1877, la redacția „Timpului”. Cei câțiva ani de salahorie jurnalistică l-au dus la epuizarea psihică din anul 1883, coroborată cu situația ingrată de „a se fi stricat cu toată lumea” și mai ales cu prietenii junimiști importanți (p. 36).

722. **Noi cărți despre Eminescu** : [cronică lit. pentru patru apariții editoriale, semnate de Nicolae Cârlan — *Mihai Eminescu în context bucovinean* (Suceava, 2000), Ion Filipciuc — *Drumul împărătesc al poetului* (Târgoviște, 1999), Alexandra Olivia Nedelcea — *Eminescu, economistul* (Craiova, 2000), Constantin Cubleşan — *Eminescu în orizontul criticii* (Pitești, Brașov, Cluj-Napoca, 2000)] // *Porto-Franco*. — 2000. — 15 iul.-15 sept. (anul IX, Nr 7/8 (52/53)). — P. 3, 57-59. — (2000 — Anul Eminescu).

Cu siguranță, mult mai interesant e fenomenul editorial, distingându-se nu numai edițiile bibliofile inițiate de Academie sau de unele edituri (v. Timpul, de la Iași), o mențiune specială impunându-se pentru volumul de scrisori inedite, apărut la Polirom (tot Iași), ci și multe cărți de exegeză eminesciană: reeditări sau studii inedite semnate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, D. Vatamaniuc, Iosif Cheie-Pantea, Lucian Tamaris, Ion Filipciuc, ca să citez câteva nume la întâmplare.

723. **Noi dovezi despre „suprimarea gazetarului” Eminescu** // *Cronica*. — 2000. — Iul. (anul XXXV, Nr 7 (1495)). — P. 11. — Temeiul dezbaterii îl constituie apariția lucrării avocatului Călin L. Cernăianu, *Recurs Eminescu. Suprimarea gazetarului* (Ed. Semnele timpului, București, 2000). Observații critice privind reconsiderarea de către eminescologii contemporani a biografiei lui Eminescu (ultimii șase ani din viața poetului), ziua fatidică 28 iun. 1883, eliminarea ziaristului Eminescu, ca incomod, din viața publică, „dorită atât de liberali, cât mai ales de prietenii săi conservatori”, șubrezenia diagnosticului de sifilis etc. Analistul opinează că împlicinarea mentorului Titu Maiorescu are două cauze: plecarea grăbită a criticului la Viena, imediat crizei lui Eminescu, vehicularea unui diagnosticat diferit și două note în *Însemnări zilnice*.

Contemporanii s-au jucat, conștient sau nu, cu diagnosticile, cu proverbele etc. Iar biografii de mai târziu le-au luat ca atare, valorificându-le îndeobște pe acelea care impuneau o versiune „oficială”, convenabilă pentru imaginea apropiaților poetului. În realitate, Eminescu a fost din 28 iunie 1883, un captiv, stare de care el era deplin conștient, de vreme ce în 1884, după întoarcerea din Italia și stabilirea impusă la Iași, îi mărturisise lui Petre Missir că el este „ein aufgegebenener Mensch” (un om sacrificat). [...]

[...] Uimitor e că Maiorescu a vehiculat, în realitate, trei diagnostice: unul pentru poet (meningită), altul pentru posteritate (boală ereditară), iar al treilea — sifilisul — pentru medici.

724. **Paradoxurile postmodernismului românesc** : [considerații privind postmodernismul românesc, în cronică lit. despre cartea lui Adrian Dinu Rachieru — *Elitism și postmodernism*, Ed. Garuda-art, Chișinău, 2000] // *Bucovina lit.* — 2000. — Dec. (Nr 12(118)). — P. 10-11. — (Cronică literară).

[...] Adrian Dinu Rachieru, beneficiind de o informație solidă, realizează una dintre cele mai detașate sinteze despre acest fenomen cultural care și-a întins ramificațiile până în plămâni politicii sfârșitului de mileniu.

[...] În realitate s-a născut un simulacru de postmodernism. De fapt, generația optzecistă, atât de zgomotoasă, a fost prizoniera unei mode care a suscit o formă de avangardism, prin tendința de a considera valoros și „postmodern” numai ceea ce intra în tiparele discursului textualist, dominat de fragmentarism, ironism, bășcălie, intertextualitate, notația a detaliului cotidian etc. Dar nici avangardism autentic n-a fost, fiindcă, în afară de zgomotul de grup, mișcarea n-a dovedit nicio clipă nonconformism estetic și socio-politic, în sensul contestării radicale a ordinii comuniste (p.10).

725. **Portrete eminesciene** : [coment. critice privind aspecte ale portretisticii lui Mihai Eminescu, surprinse de către Titu Maiorescu, I.L. Caragiale, Tudor Vi-anu, G. Călinescu] // Porto-Franco. — 2000. — 15 noiem.-15 dec. (anul IX : (I), nr. 11 (56). — P. 5 ; 2000 — 2001. — 15 dec.-15 ian. (II), Nr 12 (57). — P. 5.

Abia acesta e un portret convențional, cu toată admirația noastră pentru Maiorescu, Vi-anu sau Călinescu! În spiritul teoriei geniului impersonal, Eminescu îi apare lui Maiorescu neschimbător, platonice, fără pasiuni. La rândul-i, Slavici îl vede astfel: „Ceea ce noi numim sentimentalitate, nu exista pentru dânsul. El n-avea slăbiciuni pentru nimic”. Adevărat, dacă înțelegem prin sentimentalitate dulțegăria de prost gust, capriciile de toate zilele.

Alta e zona sentimentului eminescian: „Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om”.

726. **Profetismul lui D. Cantemir** : [prez. eseistică a personalității istorice și culturale din epoca noastră premodernă — Dimitrie Cantemir, domnitor al Moldovei, autor al *Istoriei ieroglice*, istoric, savant, filozof, lingvist ș.a.] // „Dimitrie Cantemir” : supl. al rev. Clepsidra. — 2000. — Oct. — P. 1-2.

Cantemir invocă indirect timpul, Marele răzbușător asupra trufiei omenești: „faceți o dată”. Savantul trăiește conceptual eternitatea (corelat al spațialității pe care sunt hărăzite a se întinde imperiale) și afectiv istoria Moldovei. De aici voința lui de a grăbi timpul, pentru ca în cadrele vieții lui limitate să apuce a vedea îmbunătățirea prezentului țării sale. Cantemir a trăit ca nimeni altul patriotismul, atingând exigența de mai târziu a lui Eminescu de a realiza mintea rece și inima caldă care se cer unui adevărat patriot (p. 2).

727. **Resurecția bacovianismului?** : [marginalii critice pentru cartea poetului sucevean Ion Beldeanu, *Ceaiul după execuție* (Ed. Augusta, Timișoara, 1999)] // Viața Românească. — 2000. — Mai-iun. (anul XCV, Nr 5/6). — P. 166-170. — (Comentarii critice).

Spita ironiei este prezentă și la Ion Beldeanu. „Bacovianismul” său este binișor trecut prin ironismul textualist. Poetul e pe deplin sincronizat cu atmosfera poetică a vremii. Se poate spune că aproape nici nu avea de ales. Fidela rămânere la tiparele clasice (inclusiv în tiparul clasicizat al poeziei bacoviene) ar fi dus la auto excludere din context. Cu alte cuvinte, dacă rămânem la pecetea bacovianismului, acesta îmbracă, fatalmente, haina „toleranței” postmoderniste. Desigur, e un mod de glisare, de drenaj în raport cu bacovianismul, inclusiv prin infuzia de ironie, cum observa Adrian Dinu Rachieru. Dar desprinderea de arhetip (care îi confirmă fecunditatea) se produce, cred, în cazul lui Ion Beldeanu, la nivelul viziunii, ceea ce îl ajută pe poet să recupereze ceva din rarefierea materialității originalului la nivelul imaginarului poetic (p. 168).

728. **Sensul demitizării lui Eminescu** : [pledoarie pentru ierarhizarea dreaptă a valorilor românești și împotriva celor care năruiesc miturile tradiționale,

precum Mihai Eminescu] // Limba Română. — 2000. — Ian.-febr. (anul X, Nr 1/2(55/56). — P. 63-66. — (Mihai Eminescu — 150).

*Atâta timp cât cele două mituri — Eminescu, Ștefan cel Mare — au fost vii, basarabienii au făcut istorie (și încă ce istorie!). Iată însă că, între timp, s-a produs contraofensiva panslavismului care a îmbrăcat haina mitului numit moldovenism. Dizolvarea celor două mituri care favorizaseră uimitoarea renaștere națională a început cu o abilă percutanță, care ar putea fi tradusă eminescian: „Ei brațul tău înarmă ca să lovești în tine, / Și pe voi contra voastră la luptă ei vă mână“. (**Împărat și proletar**). Pe de o parte, mitul lui Ștefan cel Mare a fost atras în albia regionalismului moldovenist, în contra ideii de romanitate, iar mitul Eminescu a fost împins tot mai mult în penumbră, încât până și focarul eminescologic care se crease, prin remarcabilele strădanii ale unui Mihai Cimpoi, a început să fie privit ca un simplu „complex cultural“ tocmai bun de „demitizat“ (p. 64).*

729. **Ucenicie eminesciană** : [marginalii critice pentru cartea lui Mihai Prepelită intitulată *Ucenic la clasici* (Ed. „Vasile Cârlova“, București, 1997), în care găsește de real interes ampla nuvelă *Tânguiosul glas de clopot...*] // Bucovina lit. — 2000. — Ian. (anul X, nr. 1 (107). — P. 9-10. — (Cronică literară) ; Familia Română. — 2000. — Mar. (anul 2, Nr 1 (4). — P. 31-32. — (Fondul documentar Eminescu de la Oradea).

*Volumul pare heteroclit, adunând fel de fel de contribuții: poezie, proză, teatru, multe documente cernăuțene, prefețe, recenzii, dialoguri cu eminescologi de la București (D. Vatamaniuc) și Cernăuți (Dragoș Olaru, Gheorghe Haficiuc). Realmente, ele prezintă un interes și o să argumentez de ce. „Piesa grea“ a volumului se vrea ampla nuvelă **Tânguiosul glas de clopot...**, de 200 de pagini, care evocă, pe baze strict documentare, anii 1858 -1869 din viața poetului.*

Remarc harul de povestitor al lui Mihai Prepelită, cu gustul regionalismului și arhaismului adecvat stilistic, pe fondul unei sobrietăți care incită la lectură. Autorul alternează evocarea directă cu cea indirectă, e atent la nuanțe, pe fundalul unei bune cunoașteri a epocii și a unei abile selecții documentare, deși firul epic nu e adâncit și coagulat organic într-o operă care să reziste dincolo de subiectul în sine (p. 9).

2001

730. **Anatol Codru sau poezia pietrei** : [coment. critic despre motivul lit. al pietrei, axial în cartea poetului transnistrean Anatol Codru, *Piatra de citire* (Ch.: Ed. Litera, 2000. (Col. „Biblioteca școlară“)] // Lit. și arta. — 2001. — 20 sept. (Nr 38 (2926). — P. 4. — (Viața cărților) ; Steaua. — 2001. — Sept. (Nr 9 (637). — P. 72-74.

Desigur, meritul de căpătâi al lui Anatol Codru e de a-și fi conservat „instinctul materialității“ specific marilor poeți. De la G. Călinescu și Gaston Bachelard încoace știm că poezia mare e învădată de materie, în sensul imaginarului din poetica elementelor. Bachelard a observat că poetul veritabil recrează lumea având ca „material de construcție“ unul din cele patru elemente fundamentale: apa, aerul, focul și pământul. Anatol Codru e un remarcabil poet htonic din familia de spirite a unor Aron Cotruș sau Radu Gyr. [...] La Anatol Codru identificăm o poetică a pietrei care ar merita ea însăși un studiu aparte. Din acest punct de vedere, el este un modern în toată puterea cuvântului. Altminteri, stăpânește fără cusur formele și tehnicile cele mai diverse de poezie, de la versul popular și sonet până la verslibrism și textualism. Aceste lucruri se pot învăța la nivelul a ceea ce eu numesc „complexe de cultură“.

731. **Bacovia: Apocalipsa fără finalitate** : [studiu critic asupra viziunii de „sfârșit de lume“ în opera lui G. Bacovia] // Agora. — 2001. — Sept. (anul 1, Nr 3). — P. 7. — (Eseistică).

*În hiatusul dintre vreme și veșnicie se împotmolește G. Bacovia. El recunoaște nimicul intermediar, se înspăimântă, dar e capabil și de seninătate în fața lui. În schimb, tragedia vine de acolo că nu mai are ochi să treacă dincolo de centrul nopții care este nimicul. Confundându-l cu nimicul, el n-are acces la Absolut, cu toate că îl dorește, dincolo de aparenta pierdere a credinței. Aici se conturează anti-eminescianismul său, deși a ieșit din mantaua acestuia. Universul eminescian e plin de prezența sacrului⁴¹. Cel bacovian e golit de sacru, de unde și sentimentul copleșitor al singurătății. Când prinde un dram de sacru, ia măsuri speciale de ocrotire a lui. Așa se-nîmplă în fermecătoarea poemă **Decembrie**, în care potopul ninsorii pare un halou al nimicului care, paradoxal, îi ocrotește pe îndrăgostiții închiși în odaia iubitei.*

732. **Bacovia: către matricea românească** : [studiu critic comparatistic despre creația poetică a „modernilor“ Bacovia — Blaga] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 18 oct. (anul 1, Nr 7). — P. 23. — (Români de pretutindeni).

Interesul mereu viu și crescând pentru poezia lui Bacovia nu vine din latura „cosmopolită“ (care, la vremea aceea, era influența simbolistă), ci dintr-un dublu specific al bacovianismului — individual („complexul Bacovia“) și național, între cele două fețe existând o legătură organică. Bacovia a scos din virtualitate, actualizându-le, laturi latente ale factorilor stilistici românești, confirmând teza dinamismului matricii stilistice a spațiului mioritic, așa cum rezultă din filosofia lui Blaga, iar nu din denaturările ei. În fața valului sursologic care domina critica românească în primele decenii ale secolului al XX-lea, Blaga a investigat ceea ce este românesc în viziunea lui Eminescu, probând cum a răspuns matricea stilistică autohtonă la provocările istoriei. Blaga avea conștiința că matricea românească este parte a unei matrice stilistice mai ample — europenismul. În fine, o a treia treaptă este umanitatea. Arhetipurile lucrează în toate aceste trei spații fundamentale, într-o necurmată repetiție cu diferență. Nu le poți rupe unele de altele fără o gravă mutilare.

733. **Bacovia: cubul negru și disoluția finală** : [coment. Critice despre două centre poetice ale creației, care vor fi incluse în volumul *Bacovia și bacovianismul* (în curs de apariție)] // Convorbiri lit. — 2001. — Sept. (anul CXXXV: (I). — Nr 9 (69). — P. 41 ; Oct. (II). — Nr 10 (70). — P. 40. — (Istorie literară).

Sfera este esența, masculinul, cubul — substanța, femininul. Paradisul e circular, e grădină, e sat și vegetalitate. Blaga a intuit bine că „veșnicia s-a născut la sat“. Orașul e cristalizare în pătrat și cub, e biruința mineralului asupra vegetalului. Destinația satului e să fie înghițit de oraș. E un aspect esențial al enigmei cuadraturii cercului și ea este înscrisă de la început în germenul universal.

Am stabilit deja că simbolurile centrale ale cronotopului bacovian sunt cercul și cubul. Dar ambele în zona agoniceului. În oglinda „larg-ovală“ bacoviană se reflectă grădina cangrenată. Cangrenarea e semnul împietririi vegetalului în cubul solidității, care e cavoul. Locul mineralului e luat la Bacovia de plumb, cavoul e cubul de plumb prefigurare concretă a cubului negru care închide definitiv evul. E un sfârșit al timpului. Cubul e oprirea rotirii cezurilor. Cuadratura este, desigur, problema insolubilă, dar singura reală.

734. **Bacovia: Maladia mortală** : [studiu critic și estetic aprofundat privind opera lui G. Bacovia, fragmente din monografia, în curs de apariție, „Complexul

41 Fapt observat de Rosa del Conte în cunoscuta sa carte *Eminescu sau despre Absolut*. Un scriitor din Israel, N. Horodniceanu, era uimit de atâta prezență a sacrului în poezia eminesciană (Dialog cu Mihai Cimpoi, *op. cit.*, p. 198).

Bacovia“ și bacovianismul] // Steaua. — 2001. — Iul.-aug. (anul LII, Nr 7/8 (635/636)). — P. 82-84. — (Cronică literară. La 120 de ani de la naștere); Cronica Episcopiei Hușilor. — 2001. — Vol. VII. — P. 351-374. — Reluat, augmentat, cu titlul *Aniversare: 120 de ani de la nașterea lui G. Bacovia*, format din 3 părți : *Bacovia: „Centrul nopții“ ca experiență religioasă; De la „complexul Lear“ la „complexul Bacovia“; Maladia mortală.*

Diferența între singurătatea bacoviană și cea eminesciano-mioritică este izbitoare. O poezie a lui Eminescu se numește Singurătate, pe când Bacovia își intitulează câteva poeme din Plumb și Scânteii galbene — Singur. O voi lua ca martoră pe cea care creează același cadru — odaia. Odaia eminesciană e spațiul visării însingurate, creator de dulce pace, în care năpădesc stoluri de amintiri și de dulci iluzii [...]. Odaia eminesciană e plină de ființă, de umbra luminoasă a iubitei și de cea a lui Crist. Pe când odaia bacoviană e a însingurării totale, a vidului de ființă. Aici „n-ar sta nicio iubită“, fiindcă se aud doar plânsete și ecourile primordiale („plină de ecouri“), iar pacea, departe de a fi dulce, aduce nebulie: „În pacea ta e nebulie“. Singurătatea eminesciană poate fi și cea a morții, dar în moarte e regăsire a elementelor primordiale ca în nunta cosmică a ciobanului mioritic. Și Bacovia crezuse că poate să fie de la bun început „mioritic“, dar singurătatea lui e chiar singurătate: e doar existență grea, e plumb și nici măcar transcendența goală a simbolizilor. Singurătatea lui nu e nici aceea provocată de imensul orgoliu al lui Baudelaire și e la antipodul meditației budiste sau a rugăciunii creștine. Poetul o resimte ca pe suprema vină proprie (p. 82).

735. **Bacovia — un „întârziat“** : [studiu critic aprofundat asupra lui G. Bacovia, privind detașarea poetului de spiritul generației de simbolizți și integrarea între marii „întârziați“] // Bucovina lit. — 2001. — Aug.-sept. (anul XI. — Nr 8/9 (126/127)). — P. 30-32. — (Profil) ; Ateneu. — Anul 44, Nr 4 (452), 2007. — Apr. — P. 1, 10-11.

Mai întâi, să-l confruntăm pe Bacovia cu marii întârziați pe care și i-a luat ca model cultural: Poe, Baudelaire și Eminescu. Până azi, s-a bătut multă monedă că, între cei trei, numai Eminescu a fost un întârziat în raport cu romantismul. În realitate, toți aceștia trei au trăit sub semnul crepusculului romantic. Impresia că sunt „precursori“, „novatori“ pentru poezia modernă a venit relativ târziu pentru Poe și Baudelaire, cum demonstrează George Munteanu, într-un studiu de referință.⁴²(„Bucovina literară“, p. 30).

Este un contrast izbitor între genialitatea lui precoce și lipsa de audiență între 1900—1918. Mai mult, după 1920, el este receptat exclusiv ca simbolist, neîntrând în atenția tradiției culturale expresioniste decât după ieșirea acesteia din actualitatea imediată. Așadar, Bacovia e, paradoxal, un întârziat și față de expresionism, pe care il... anticipă! Iar dacă-l raportăm la marea experiență franceză, el apare ca un epigon și l-am putea, cel mult, eticheta drept ultimul mare simbolist european, ceea ce critica și istoria literară n-au ezitat să exprime. Faptul însă oglindea nu atât întârzierea lui Bacovia, cât întârzierea criticii românești în raport cu receptarea simbolismului ca noutate în materie de poezie. E un „complex al întârzierii“ de care suferă cultura românească („Ateneu“, p. 10).

736. **Critica bunului simț** : [cronică lit. a volumului de eseuri, *Armistiții literare* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1992), de Viorel Dinescu, matematician, prin formație profesională, la care, de altfel, Theodor Codreanu face trimitere] // Lit. și arta. — 2001. — 29 mar. (Nr 13 (2901)). — P. 2 ; Cronica. — 2011. — Apr. (anul LXVI, Nr 4 (1596)). — P. 16-17. — (Salonul literar).

42 Munteanu, George. *Triada precursorare: Poe, Baudelaire, Eminescu. Eminescu și antinomiile posterității*. București : Ed. Albatros, 1998.

Singularitatea lui Viorel Dinescu printre matematicienii critici, e că respinge, din capul locului, ingerințele metodelor cibernetice atât în judecățile de valoare, cât și-n creația literară propriu-zisă. Critica cibernetică, bunăoară, a lansat dezideratul ca orice filolog să aibă și o pregătire matematică. Profesor de matematică, autorul constată nu numai că matematica nu-i slujește la nimic în creație și critică, dar este de părere că aceasta e păgubitoare și trebuie trimisă acolo unde-i este locul, în știință. Teza, susținută constant în întreg volumul și cu multe probe, vine din necesitatea autonomiei esteticului.

737. **Cultură și demistificare** : [coment. pe marginea operei criticului și istoricului lit. Mihai Ungheanu — *Holocaustul culturii române. 1944—1989* (București : Ed. D.B.H., 1999), pe care o situează între cărțile care „intră în memoria culturală fie a unei comunități, fie a umanității”. (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2001. — Noiembrie. (anul I (35), Nr 2 (233). — P. 10-11. — (Holocaustul culturii române).

Holocaustul culturii române (București : Ed. D.B.H., 1999) intră în categoria puținelor cărți care s-au încumetat să facă procesul comunismului după 1989. Și ceea ce-i mai important e că reușește să-l făptuiască din punctul de vedere al culturii române, nefiind vorba de o simplă răfuială ideologică post festum, ca în majoritatea „disidenților” ivite precum ciupercile după ploaie din 1989 încoace (p. 10).

738. **De la „complexul Lear” la „complexul Bacovia”** : [studiu eseistic comparativ, subcap. din monogr. critică „Complexul Bacovia” și bacovianismul] // Dacia lit. — 2001. — Iul.-sept. (XII, Nr 3 (42). — P. 30-34. — (Junimea de ieri, Junimea de azi).

În cavou, amorul e deja prezent, dar adormit într-un alt timp decât al său. În vreme ce iubita doarme întoarsă, e moartă, propriu-zis, el e treaz, e viu. Nicio comunicare nu mai este posibilă. Oricât de paradoxal ar părea, mă văd nevoit să constat că **Plumb** este **Luceafărul** lui Bacovia, cu atât mai extraordinar, cu cât e concentrat doar în două catrene. Și e un Luceafăr de semn întors, poate mai potrivit decât a pretins Ion Barbu pentru **Riga Crypto și lapona Enigel**. **Plumb** este istoria hiperconcentrată a incompatibilității iubirii în raportul dintre Eros și Thanatos. Drama hyperionică provine din faptul că unul dintre parteneri este mort în raport cu celălalt sau viu în același raport. E o ambiguitate remarcabilă în textul eminescian, fiecare considerându-l pe celălalt mort: „Căci eu sunt vie, tu ești mort, / Și ochiul tău mă-ngheață”; „Au nu-nțelegi tu oare, / Cum că eu sunt nemuritor, / Și tu ești muritoare?” Pe acest fond se produce drama ființială. Ora de iubire ar fi fost posibilă doar prin înălțarea fetei la nemurire; dar Luceafărul încearcă s-o obțină prin sacrificarea propriei nemuriri. Nu izbuteste. E o enigmă rămasă nedezlegată, descifrabilă doar prin ceea ce Heidegger a numit diferența ontologică (p. 31).

739. **De veghe la steaua Eminescu** : [cronică lit. pentru două volume de poezie închinată lui Eminescu, semnate de Gheorghe Ciocoi **Steaua Eminescu**, Ch., 1999 și de Gheorghe Lupu, **Bocet pentru Eminescu** Iași, 2000] // Bucovina lit. — 2001. — Febr.-mar. (anul XI, Nr 2/3 (120/121). — P. 25. — (Eminesciana).

Steaua Eminescu e un volum consistent de 320 de pagini, tipărit în condiții bibliofile, prefațat și postfațat de eminescologul Mihai Cimpoi. [...] E vorba de o meditație lirică sedimentată în timp și bine cristalizată estetic, cu motive diverse ținând condiția ființei basarabene, dar toate coagulându-se sub ceea ce poetul numește „steaua Eminescu”.

[...] În **Bocet pentru Eminescu**, urmele conjuncturalului se reflectă în mai relaxată supraveghere a versului, dar faptul e compensat de puternica impresie de bocet, cu tonalități diverse de la un lamento stins până la sarcasm și blestem.

740. **Dubla față a complexelor** : [eseu comparatistic asupra conceptului de complex cultural (individual și colectiv), văzut ca un „simptom“ al unor „dezechilibre esențiale“] // Antares. — 2001. — Iul.-aug.-sept. (anul IV, Nr 40/42). — P. 10. — (Sinteze).

[...] Psihanaliza clasică localizează complexe în inconștient. În stadiul actual al cunoașterii, asemenea limitare își pierde relevanța. Deja am admis că omul este modelat de complexe culturale pe care individul le preia din tradiție. Însă omul se singularizează numai ca individ creator, biruind primejdia epigonismului cultural printr-o dibace și misterioasă potrivire cu o imagine fundamentală care transcende cultura raționalizată printr-o pseudoinițiere. La noi, cel care a înțeles, cu o incredibilă intuiție, potrivirea ca dimensiune capitală în distingerea stilului de manieră a fost I.L. Caragiale, în **Câteva păreri**, urmat de T. Argezei (cu ale sale cuvinte potrivite). În complexul cultural, livresc, individul încalcă „legile imaginației materiale, care pretinde ca variatele imagini să fie legate de o imagine fundamentală“.⁴³ Părintele psihocriticii, Charles Mauron, a numit-o mit personal, constituit din repetiția unor metafore.⁴⁴

741. **Dumitru D. Palade debutează la Junimea** : [marginalii pentru cartea de debut a lui Dumitru D. Palade, *Atât cât se poate vedea* (Iași : Ed. Junimea, 2001), pentru poemele căruia cel mai potrivit termen, notează cronicarul, ar fi „mocnire“] // *Adevărul de Vaslui*. — 2001. — 26 sept. (anul XII, Nr 122 (1300)). — P. 6.

Mocnire mi se pare termenul cel mai potrivit pentru a caracteriza poezia lui Dumitru D. Palade. E un eroism să porți atâția ani în tine comorile reveriei înfășurate în cuvânt, să nu te birui tentația abandonului și să ieși cumva la lumină, ca să parafrazez celebra replică a lui **Iona** din piesa lui Marin Sorescu. Ai impresia că poemele lui Dumitru D. Palade au ezitat să purceadă în lume deoarece s-au sfiit să iasă insuficient elaborate, șlefuite. Izbește forța lor de concentrare, de eliminare a oricăror prisosuri, fără ca substanța lirică să le fie periclitată.

742. **Elogiul raționalismului** : [cronică lit. a vol. *Oglinzi paralele* (Eseuri, dialoguri, cronici, recenzii) (Vaslui, 2000), de Teodor Pracsu, în care sunt diferențiate cele trei aspecte ale cărții: *teatrologia, critica literară și școala*. În linii sigure și elegante sunt surprinse trăsături ale portretului spiritual] // *Prutul*. — 2001. — Iul. (anul I, Nr 7). — P. 5.

Teodor Pracsu și-a creat un stil, adică o forță vitală care nu acționează doar la nivelul cuvântului, ci contaminează spiritual pagina, dând unitate eterogenului. O frază tăioasă, de o limpiditate clasică, bine strunită, acoperind mize importante din domeniile vizate, face plină de interes lectura unei cărți de Teodor Pracsu, chiar dacă fascinația cozeurului, a unei oratorii impecabile întrec, uneori, pe ale celui care se exprimă în scris. [...]

Teatrologia este pasiunea de-o viață a lui Teodor Pracsu, domeniu în care s-a profesionalizat, devenind cronicarul dramatic nu numai al Teatrului „Victor Ion Popa“ din Bârlad, dar și al altor instituții din Moldova și din țară. Din acest punct de vedere el l-a avut ca maestru pe Valentin Silvestru, pe care-l consideră cel mai important teatrolog român de după al Doilea Război Mondial...

743. **Eminescu, inedit?** : [un ms semnat H, adnotat de Eminescu, *După incendiu Hușului!*, semnalat de universitatul bucureștean Nicolae Bulz între ms poetului, precum și alte considerente (perioada în care a fost revizor școlar în județul Vaslui, prietenia cu Alexandru Chibici-Revneanu — și el revizor în județul Fălciu, ori cu istoricul Melchisedec Ștefănescu), sunt argumente („până

43 Bachelard, G. *op. cit.*, p. 48.

44 Mauron, Charles. *Des métaphores obsédantes au mythe personnel*. Paris: José Corti, 1963.

la confirmarea expertizată a paternității manuscrisului“) că M. Eminescu ar fi venit la Huși după un mare incendiu, la un alt prieten, magistratul Daniel Ilarie Monastireanu // Prutul. — 2001. — Mai (anul I, Nr 5). — P. 1, 4.

Poezia se intitulează După incendiu Hușului!, neputând fi scrisă decât de un martor ocular. Or, un incendiu devastator la Huși a avut loc în 1875. Așadar, când și Eminescu și Chibici-Revneanu erau revizori școlari în zonă. După cum grăiește textul, poetul trebuie să fi ajuns aici după eveniment, vizitându-l pe Chibici.

744. **Epopeea cuvintelor** : [cronica lit. a cărților lui Adrian Voica, autorul volumelor de poezie *Hanul cuvintelor*, Iași : Fides, 1999 și *Distihuri*, Scrisul Prahovean-Cerașu, 2000] // Est. — 2001. — Dec. (anul 1, Nr 2). — P. 51-52. — (Studii).

*Poetul e nu mai puțin original ca omul de știință. De altfel, aceasta pare să fie și experiența propusă de lirica mai nouă a lui Adrian Voica: o știință a dozării cuvântului poetic perfect mascată, încât nu se poate ghici că dincolo se află ochiul atent al savantului și urechea distingând hățișul armonios al ritmurilor interioare. Altfel spus, misterul luciferic (vezi L. Blaga) e mai puternic decât limpiditatea paradisiacă a potrivitorului de cuvinte. Cred că într-acolo trebuie să ne și conducă titlul **Hanul cuvintelor**, care han sugerează deopotrivă seninătatea spunerii sadoveniene și beția dionisiacă a trăirilor. Altminteri, cartea e concepută ca o miniepopoea a cuvintelor, în zece capitole și un epilog, un soi de „decameron“ poetic, prefigurat de un motto după Anton Pann, și el autor de „poveste a vorbei“ (p. 51).*

745. **Epopeea Marii Uniri** : [marginalii critice asupra romanelor lui Mihail Diaconescu despre Marea Unire — *Speranța*, 1984, și *Sacrificiul*, 1988] // Săgetătorul : supl. lit.-artistic al cotidianului Argeșul“. — 2001. — Nr 247. — P. 1, 5 ; Cetatea culturală. — 2001. — Dec. anul IV, Nr 12 (40). — P. 1, 8. — cu titlul *Memoria arheică a Unirii* ; 2002. — Ian. (Nr 1 (41). — P. 3 ; Săgetătorul : Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul“. — 2010. — 30 noiem. (Nr 694). — P. 10. — (Cultura). — Secvențial.

*Mihail Diaconescu are capacitatea remitzării documentului istoric, încât personalitățile istorice pot deveni personaje vii, neconvenționale. Aceasta e piatra de încercare a creatorului de roman istoric sau de literatură cu punct de plecare în istorie. [...] Mihail Diaconescu face parte dintre romancierii privilegiați, de vreme ce el reușește să replămădească din documente existența umană a unor personalități istorice sau religioase. Așa se întâmplă cu Dionysus Exiguus din **Depărtarea și timpul**, cu scolasticul Lucaci din **Adevărul retoriului Lucaci**, cu Grigore Alexandru Ghica al X-lea din *Speranța*, ca să-i amintesc numai pe aceștia. Secretul vine dintr-un indicibil echilibru între document și plasma ficțională, fără trădarea spiritului celui dintâi (p. 5).*

746. **Erezia htonică** // Lit. și arta. — 2001. — 16 aug. (Nr 33 (2921)). — P. 4-5. — (Cronică literară). — Marginalii critice la volumul de poezie *Zei de pământ*, Ed. Arionda, Galați, 2001, semnat de Viorel Dinescu. Aprecierea capacității de înnoire a liricii lui V. Dinescu, poetul și publicistul care preferă postura de frondeur, de pamfletar „în răspăr“ cu lumea, dar care scrie acum „un vers amplu, de largă respirație vers-libristă“. Neliniștile poetice par a fi absorbite de materialitatea htonică.

Pământul modelat de mâna omului absoarbe — fatalmente propriile sale neliniști. Cristalul, ca ipostază distilată a pământului, înseamnă o maximă înseninare, o apropiere de zei. De aici contrastul dintre omul Viorel Dinescu, bănuț de angoase, pe care le proiectează în „victimelile“ sale din pamflete, și poetul oglindindu-se în puritatea cristalului său. Coborârea în materialitate a zeilor de pământ este un mod de a-ți lua revanșa în fața universu-

lui aseptice de pe firmament. Zeii de pământ înseamnă zei umanizați. Imaginarul poate să se dezlănțuie gravitațional, încărcat de materialitate. Croiți de mâna omului din propria humă, dar coaptă la flacăra lui Jupiter, zeii de pământ sunt un mod insolit de recucerire a echilibrului între antiteze, între neliniște și seninătate, între dionisiac și apolinic (p. 5).

747. **Întoarcerea mamei** : [subcap. din vol. *Complexul Bacovia și bacovianismul*, atunci în curs de apariție] // *Literatorul*. — 2001. — 9 iun.-2 iul. (anul XI, Nr 21/23 (375/377)). — P. 14-15. — (Profil) ; *Cronica*. — 2001. — Aug. (anul XXXVI, 1508, Nr 8). — P. 11, 18. — *Simbolistica maternului bacovian*.

Dacă regresivitatea din Lacustră nu e o veritabilă întoarcere la paradisul matern, cum constată Alexandra Indrieș, cu atât mai puțin refugiul în vin și fumat, surrogate ale vieții, iar nu viața însăși. Din contră, ne va fi de folos să stabilim că maturizarea precoce a artistului, premisă esențială în conturarea „complexului Bacovia”, l-a condus la un rafinament savant, la mascare perfectă a complexelor de suprafață, printr-o incomparabilă identificare cu arhetipul fundamental. Și pentru asta vom emite următorul paradox, în sensul dublului referențial: la niciun poet din lirica universală mama nu e mai prezentă ca la Bacovia.

Da, numirea mamei lipsește (cu o singură excepție), dar mama e de față prin simbolismul vast și covârșitor al elementelor primordiale. Două dintre cele patru elemente, pământul și apa, exprimă principiul matern. Așa cum iubirea mamei l-a copleșit, așa îl copleșesc elementele primordiale pe Bacovia. Fără această iubire unică a mamei, Bacovia nu ar fi fost Bacovia.

748. **Muzica bacoviană** : [studiu critic aprofundat despre valențele armoniei în opera lui G. Bacovia] // *Adevărul lit. și artistic*. — 2001. — 4 sept. (anul X, Nr 583). — P. 12. — (Eseu).

E adevărat, sunetele bacoviene nu se armonizează tonal în camera lui pustie, dar nici nu se pervertesc manierist. Bacovia dezbracă sunetele de toate veșmintele muzicale, le redă nuditatea primordială de strigăte și ecouri. De aici vine superioritatea sa față de toți simboliztii care au vrut să rămână simboliztii și tocmai de aceea s-au învechit. Bacovia s-a văzut în imposibilitatea de a compune o serenadă și s-a lăsat copleșit de notele grele, blestemate. Altfel spus, s-a văzut silit să abandoneze melos-ul ca esență a muzicii, deși a avut nostalgia duioaselor suspine romantice.

749. **O demistificare a istoriei și culturii** : [eseu despre opera *Istoria literaturii dacoromane* (Ed. Alcor Edimpex, București, 1999), de Mihail Diaconescu: *Personalitate de anvergură hasdeiană; Sinteză eveniment; Regele poet Cotys I; Valoarea estetică a actelor martirice; Arhitectura savantă a expunerii; Recursul la Eminescu; Între Orient și Occident; Fondator al erei creștine și piatră de temelie a teologiei patristice; „Complexul lui Orfeu”; Născut în orașul dacoroman Naissus din autohtoni romanizați; Gruparea „monahilor sciți”; Limesul și drumul istoriei; Răstălmăciri spulberate; O sinteză care obligă] // *Literatorul*. — 2001. — 22 ian. (anul XI, Nr 3 (357)). — P. 6-8. — (Istorie literară) ; *Cronica Episcopiei Hușilor*. — 2001. — Vol. VII. — P. 15-26 ; *Argeșul*. — 2001. — 8 mai (Anul CXXV, Nr 3166) ; *Biblioteca „Săgetătorul”* : supl. editat de cotidianul „Argeșul”. — 2001. — Mai (Nr 7). — P. 2-15 ; *Săgetătorul* : supl. lit. editat de cotidianul „Argeșul”. — 2007. — 4 sept. (anul CXXX, Nr 5099). — 2007. — 4 sept. (Nr 530). — P. 7, 10 ; 11 sept. (Nr 5105). — P. 7, 10 ; *Argeșul* : pagini culturale ale cotidianului. — 2007. — 11 sept. — P. 7, 10 ; *Cronica Romanului*. — 2007. — Oct. (anul VII, Nr 10). — P. 16-17. — (Aniversare). — Reluat secvențial, sub titlul *Referințe istorico-literare* [Mihail Diaconescu — 70].*

Mihail Diaconescu a ajuns la forma finală a **Istoria literaturii dacoromane** după mulți ani de cercetare, valorificând imensa literatură de specialitate din spațiul românesc și european. E o sinteză eveniment, întâmpinată ca atare de mai multe publicații, dar nu în măsura importanței sale pentru cultura românească. Altminteri, în epoca fragmentarismelor de tot felul, a videoclipurilor și superficialității mass-media, cine mai are timp să citească 800 de pagini? Iar dacă se întâmplă minunea să-ți faci timp, te întrebi, în fața imensului material, cam din ce capăt să apuci prada, vorba lui Marin Preda (p. 6). **Istoria literaturii dacoromane**, ultima mare sinteză într-un șir de lucrări, vine să ne dea siguranța temeliiilor noastre spirituale. Stă în puterea poporului român să iasă din condiția de limes și să redevină creator de istorie (p. 8).

750. **O nouă carte despre Bacovia** : [coment. crit. pentru studiul lui Constantin Trandafir, *Poezia lui Bacovia*, Saeculum I.O., București, 2001, pe care îl definește ca „sintetizator al exegezei bacoviene“] // Bucovina lit. — 2001. — Noiembrie-Dec. (anul XI, Nr 11/12 (129/130)). — P. 21-22. — (Cronică literară).

Autodefinirea este aproape exactă. E vorba și aici de o selecție a argumentelor și faptul se produce nu aleatoriu, ci în consonanță cu personalitatea critică a autorului, înclinată spre echilibru și obiectivitate. Vreau să spun că exegetul nu este un radical nici în sensul tradiționalismului și nici al postmodernității care, la noi, e mai degrabă semn de neoavangardă. Aș așeza critica lui Constantin Trandafir pe terenul mai solid al modernității, ca paradigmă consacrată de secolul al XX-lea, sub semnul căreia încă vom sta multă vreme, postmodernismul nefiind, de facto, decât faza târzie a modernismului. Obiectivitatea criticului se susține nu numai din consemnarea mai tuturor formulelor hermeneutice consacrate, dar, cum spuneam, și de ironia contextuală (p. 21).

751. **O nouă voce lirică** : [cronică lit. de întâmpinare pentru cartea *Dumnezeu în direct* (Iași, Ed. Timpul, 1999), a lui Vasilian Doboș, artist plastic apreciat pentru intrarea „pe tărâmurile poeziei“ a artistului plastic] // Convorbiri lit. — 2001. — Noiembrie. (anul CXXXV, Nr 11 (71)). — P. 30. — (Critică literară); Prutul. — 2001. — Dec. (anul I, Nr 9). — P. 3.

L-am apropiat pe Vasilian Doboș de Ion Barbu pentru concentrarea și dificultatea de abordare a textului. Altminteri e altceva decât barbianism la acest poet care-și creează un tărâm al misterului, o Țară Yronia, cu umbre absorbite discret din nigredo-ul bacovian și de liniștea blagiană. De altfel, trei mistere îl obsedează pe poet: numele, lumina și ceața. Numirea vine din puterea logosului divin, lumina e a liniștei interioare (spre care aspira Blaga, bunăoară, dar și Eminescu), iar ceața e semnul agoniei bacoviene rarefiate sau, dacă vreți, plumbul-pământ deponderat, dematerializat în aer. Cred că de aici poate veni originalitatea imaginarului poetic al lui Vasilian Doboș: „încă mai port numele lumina și ceața“ (p. 9).

752. **O viziune românească a ființei. Ontologia triadică a lui Ștefan Lupașcu** : [marginalii critice la studiul lui Petru Ioan, *Ștefan Lupașcu și cele trei logici ale sale* (Iași : Ed. „Ștefan Lupașcu“, 2000). (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2001. — Dec. (anul I (35), Nr 3 (234)). — P. 4. — (Philosophia perennis).

Lucrarea poartă pecetea gândirii de logician al autorului ieșean [...], fiind un veritabil monument de rigoare științifică, cum, de altfel, sunt toate cărțile lui Petru Ioan. Altminteri, intenția abordării operei lui Ștefan Lupașcu dinspre logică este anunțată chiar din titlu. Totuși, cercetarea este atotcuprinzătoare, Petru Ioan realizând un model de sinteză a operei investigate, fără a omite nicio perspectivă dincolo de grila logică propriu-zisă. Acest mod „matematic“ de abordare, desigur, îl poate descuraja pe cititorul dedat cu lecturi impresioniste.

Paginile cărții, structura capitolelor cresc cu precizia unui ceasornic, dând impresia că principiul constructiv este al roiului de albine care zidește arhitectura fagurelui de miere. Celula generatoare este găsită chiar în gândirea lui Ștefan Lupașcu, fiind una triadică. Senzația e că te afli într-un univers dantesc conceptualizat la maximum, locul arhitectonic al terținei fiind luat de triada ontologică, difuzând până la ultima fibră a discursului.

753. **Ontologia plumbului?** // Est (Vaslui). — 2001. — Aug. (anul I, Nr 1). — P. 86-92. — (Studii și articole) ; Viața Românească. — 2001. — Noiembrie. (anul XCVI, Nr 11). — P. 37-39. — Studiu critic despre simbolistica plumbului în creația bacoviană.

În realitate, tăcerea plumbului nu e niciodată atotstăpânitoare la Bacovia. Și nici încremenirea. Tăcerea e permanent contracarată de zgomote, de strigăte, de muzici discordante sau nu, de plânsete. Materia însăși plânge, or, plânsul nu e al plumbului, ci al ploii, al apei. La drept vorbind, apa este principiul activ în universul bacovian, ea surpă, ea dislocă, descompune, putrezește, făcând ca stâlpii universului („piloții grei“) să se prăbușească. Apocalipsa e provocată de potop, iar nu de plumbul inert. Atare evidență ne-ar îndreptăți să acordăm apei calitatea de element primordial al lumii bacoviene, așa cum a propus Romul Munteanu. Dar ce principiu e acela care distruge fără speranță învierii?

Pe de altă parte, apele bacoviene nu pot chiar orice. Iar neputința lor se raportează tocmai la plumb: ele nu dizolvă plumbul. Dacă l-ar dizolva, ar sparge obstacolul dinspre Ființă. Asupra plumbului, am văzut, n-are efect decisiv nici focul. Cel mult îi schimbă culoarea în galben. Altminteri, focul bacovian e mai neputincios decât apa sau sfârșește el însuși în a produce ipostaze de plumb, cum poate fi considerat fumul sufocant: „Pe-afară de stai/ Tenăbuși de fum“ (*Pastel*) (p. 87-88).

754. **Portretistica lui Costache Olăreanu** : [cronică lit. pentru cartea scriitorului hușean — Costache Olăreanu, *De la Abulius la Zotta. Portrete contemporane*, Ed. Timpul, Iași, 2000, ediție îngr. de Constantin Donose și postfațată de Theodor Codreanu Foiletonarea scrierile lui Costache Olăreanu, surprinderea unor trăsături ale artei portretistice, relevante în volumul postum] // Prutul. — 2001. — Ian. (anul I, Nr 1). — P. 7, 8.

Ceea ce impresionează în *De la Abulius la Zotta* este varietatea excepțională a portretelor, nu numai în ce privește dimensiunile textuale acordate figurinelor asupra cărora deja am fost avertizați. În ciuda acestor varietăți, există o constantă implacabilă în tratamentul fiecărei figurine, căci îl simți pe autor la fel de responsabil și atunci când vorbește despre un geniu, și când prinde în insectarul povestirii pe un anonim desăvârșit din orașul natal sau din subteranele Parisului. Pe acest fond de egal tratament ambulatoriu, se conturează însă nuanțele. Și aici critica își poate exercita în voie gustul pentru clasificări de tot soiul (p. 7).

[...] Dincolo de convergența ficțiunii cu viața, se conturează o amplă panoramă a epocii cu actorii și regizorii aflați la vremea judecării. *De la Abulius la Zotta* este deopotrivă un document artistic inedit și unul istoric (p. 8).

755. **Povestea tărâmului interzis** : [cronică lit. pentru romanul lui Ioan Baban, *Tărâmul interzis* (Ed. Timpul, Iași, 2000)] // Adevărul de Vaslui. — 2001. — 14 aug. (anul XII, Nr 85 (1263)). — P. 6.

Deși nu strălucește din punct de vedere stilistic, *Tărâmul interzis* îmi dezvăluie un prozator [...] scrupulos și robace, mânuind cu profesionalism posibilitățile narațiunii „clasice“, simțul epic fiind rediscutabil, într-o construcție coerentă, dusă cu bine până la capăt. Impresionează la Ioan Baban „egalitatea“ cu sine însuși, păstrând imperturbabil același ton „neutru“ față de drama personajelor, chiar dacă adesea fraza e convențională și protagoniștii tind să-și comenteze viața în reflecții care sunt ale autorului. [...]

756. **Tăcerea bacoviană** : [eseu despre motivul tăcerii în creația bacoviană, fragm. din studiul monogr. *Complexul Bacovia și bacovianismul*, atunci în curs de apariție] // Ateneu. — 2001. — Aug. (anul 38, Nr 8). — P. 14.
757. **Umanism și cultură** : [cronica lit. a cărții criticului clujean T. Tihan, *Umanități și valori* (Ed. Motiv, Cluj-Napoca, 2000)] // *Literatorul*. — 2001. — 18 mai-8 iun. (anul XI, Nr 18/20 (372/374)). — P. 7. — (Viața cărților).
Remarc de la bun început stilul sobru al autorului, de o limpezime clasică, informația solidă, siguranța angrenajului valorizant, năzuința către obiectivitate, care atestă un spirit critic matur, capabil a domina „complexele culturale“ de care suferă actualitatea literară autohtonă. [...]
Linia mediană a cărții lui T. Tihan e dominată de două puternice coloane de susținere: Perpessicius și Tudor Vianu. Studiile închinat acestora sunt și cele mai substanțiale ca întindere și problematică.
758. **Viața cărților** : [semnal editorial pentru cartea lui Petruș Andrei, *Flacăra de vește*, Bârlad : Ed. Sfera, 2000] // *Visătorii*. — 2001. — Dec. (anul I, Nr 2). — P. 6.
Ordonându-și poemele în jurul temei „fortuna labilis“, Petruș Andrei vede în dragoste (această veșnică efemeridă) o esență a vieții în poeme de mare acuratețe și rafinament stilistic.

2002

759. **Andrei Țurcanu — luciditate și tragism** : [interpretări critice despre poezia și eseistica scriitorului Andrei Țurcanu care surprinde tragedia Basarabiei, propunând salvarea prin soluția „bunului-simț“, tradus printr-un temeinic efort intelectual și o profundă cultură critică] // *Viața românească*. — 2002. — Aug.-sept. (anul XCVII, Nr 8/9). — P. 220-224. — (Comentarii critice).
O cultură capabilă să producă spirite critice ca Andrei Țurcanu are viitor, oricât de jos ar ajunge disperarea ultimelor generații. El posedă scepticismul constructiv al unei minți disociative penetrante, echilibrate, totodată, degajând un anume tragism fințial care-l recomandă pentru realizări culturale în măsură să depășească provizoratul, care pândește o mare parte din literatura basarabeană (p. 220).
Poezia lui Andrei Țurcanu este scânteietoare ca lama unui brici, adesea dezlănțuit oratorică, dar totdeauna cu măsură, uneori poate prea directă, de o tensiune fulgurantă prăbușită într-un trăsnet. Verslibrismul său nu se lasă ispitit de gratuitățile textualiștilor, amintind, în schimb, de îndărătnicele dezlănțuiri ale ultimului Ion Gheorghe, dar și de ale profetilor Vechiului Testament (p. 223).
760. **Armata din Infern** : [cronică lit. pentru romanul scriitorului sucevean Ion Beldeanu — *Glonte de cucută* (Timișoara : Ed. Augusta, 2001), „conceput ca un jurnal cazon, frugal, adică scris pe apucate și pe ascuns...“] // *Cronica*. — 2002. — Febr. (anul XXXVII, Nr 2). — P. 9.
Ceea ce surprinde acum e schimbarea de registru, radicală, așa zice, fiindcă, în locul sinuoșităților stilistice, ne izbim de notația scurtă, fulgurantă, frustă, plină de nerv, adecvată argoului cazon. [...]
Dar există și un alt nivel al lecturii, de dincolo de caricatura groasă a întâmplărilor și care plează cititorul într-un spațiu de infern, al infinitei degradări umane și, mi se pare, aici se manifestă simultan fiorul bacovian al poetului, fiindcă lucrurile sunt în realitate de plâns.

761. **Bacovia: Intermezzo în proletcultism (1947—1960)** : [exegează despre opera lui G. Bacovia, care în perioada proletcultistă a fost vizat, indirect, ca „imagine arhetipală a decadenței“, în comunism „unii îl văd ca oportunist de felul lui Sadoveanu, iar alții ca pe o victimă, fie ea și pasageră, ca în cazul reabilitatului Argezi“. Abia din 1956 reintră în circuitul normal al criticii literare și îi vin în sprijin îndeosebi studiile lui George Munteanu și A.E. Baconsky. (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2002. — Febr. (anul II (36), Nr 5 (236). — P. 7. — (Permanențe).

*După sărbătorirea poetului la Bacău, în 1947⁴⁵, dacă omul Bacovia cunoaște oarecare tihnă materială, opera intră în categoria „decadenței“, incompatibilă cu „idealurile“ noi. Argezi a fost lovit direct întrucât și oscilațiile lui politice erau cu mult mai evidente. În realitate, Bacovia exemplifica, prin excelență, decadența, pe când opera lui Argezi constituia tocmai depășirea acesteia, cum se va vedea în ultimul capitol. Etichetarea întregii literaturi interbelice ca „decadentă“⁴⁶ este una din erorile cele mai grosiere ale proletcultismului. „Decadența“ coincide, într-adevăr, cu o criză a umanității europene provocată de excesul de faustianism anunțat de Nietzsche prin moartea lui Dumnezeu, dar comunismul venea, în mod paradoxal, nu să o curme, ci s-o adâncească la maximum prin distrugerea credinței. Omul redevenea bestie sub flamura unui iluzoriu umanism proletar, ateist. Această biruință a Antihristului fusese profetic formulată de Vladimir Soloviov la 1900. Tot în acel an Bacovia își concepușe volumul **Plumb**, pe care-l voi numi, în capitolele viitoare, imaginea gradului zero al crizei omului european. Bacovia se găsea deci mai în răspăr cu timpul comunist decât toți ceilalți scriitori interbelici. Cum extremele se ating, cei câțiva apărători ai săi au argumentat că decadența din poezia lui anunța apusul lumii burgheze și nașterea celei noi, simbolizată de poema roză a iubirii viitoare. Cele câteva poezii protestatare (între care mai importantă — **Serenada muncitorului**) erau luate ca martor. Pomenitul articol al lui Ion Vitner pe asta și paria.*

762. **Caragiale și Eminescu** // Prutul. — 2002. — Ian. (anul II, Nr 1 (10). — P. 2. — (Critică literară). — În vol. *Dulcea mea doamnă — Eminul meu iubit. Corespondență inedită Mihai Eminescu — Veronica Micle* (Iași, Ed. Polirom, 2000) sunt identificate în biografia amândurora, pe lângă afinități, antinomii demne de interes.

Două personalități alcătuiind o antinomie ideală, dar nu în sensul kantian al cuvântului, ci în acela al modernilor, al „eticii“ celor trei materii lupasciene, de exemplu. Unul — om de lume, vorbăreț, „conformist“, prinzându-se firesc în „lanțul slăbiciunilor“ omenesți, actor genial, perfect adaptat parșiveniei balcanice; al doilea, însinguratul care-l anunță pe Bacovia, regăsind funcționalitatea originară a cuvântului, antiactor și spectator prin definiție, punând caracterul mai presus decât toate. Asemenea serii antietice pot fi dezvoltate la infinit. La rândul-le, acești bărbați erau ei înșiși bântuiți de contradicții. (...) Istoria a reținut atât afinitățile electivă dintre ei, recunoscut benefice pentru cultura românească, dar și, în limbaj eminescian, eșecul antitezelor, mergând până la exacerbarea lor în dușmănie.

763. **Cezar Ivănescu. Date biobibliografice. Referințe critice** : [prez. datelor și evenimentelor esențiale din viața scriitorului (cuprinse între 6 aug. 1941-ian.

45 Amănunte în Chiscop, Liviu. *Paharul cu otravă*, op. cit., pp. 72-78.

46 Liviu Chiscop citează dintr-un articol al lui Ion Cristoiu: „Caracterul decadent al literaturii interbelice era o axiomă, un adevăr în care puteai sau nu să crezi, cu care puteai sau nu să fii de acord, dar nu puteai să-l pui la îndoială în public“. (*Propunere pentru o posibilă Istorie a literaturii române contemporane. Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu — „Mitrea Cocor“*. Amfiteatru. 1979, 14, Oct. (10), 8).

- 2002) și integrarea acestora într-un context social-politic și cultural al epocii] // *Cronica*. — 2002. — Ian. (anul 37, Nr 1513). — P. 16. — (Salonul literar).
764. **Două scrieri despre Eminescu** : [prez. a două cărți ce întregesc biografia lui Eminescu: *Scrieri despre Mihai Eminescu* (Ed. Macarie, Târgoviște, 2001), volum editat și prefațat de Marcel Crihană și *Mihai Eminescu. Note privind stilul publicisticii* (Ed. Cutia Pandorei, Vaslui, 2000), de Constantin Parfene, cunoscutul profesor universitar ieșean. La ultimul, criticul Th. Codreanu apreciază atitudinea fermă de respingere a denigrării poetului și demonstrația universitarului privind organicitatea operei eminesciene] // *Bucovina lit.* — 2002. — Ian. (anul XII, Nr 1 (131)). — P. 27-28. — (Eminesciana).
- În alt text (Cultul lui Eminescu), Marcel Crihană explică pertinent și ferm cum intruziunea politicului în literatură deformează grav o realitate estetică a unor capodopere ca Împărat și proletar și Scrisoarea III, scoase din programa școlară sub pretextul absolut pervers al lipsei de valoare artistică (p. 27).*
- Constantin Parfene demonstrează că e [...] o diversiune și soluția lui mi se pare cea mai corectă, rezultând din ceea ce specialiștii (de la G. Călinescu și, mai ales, de la Perpessicius până la D. Vatamaniuc) au numit organicitatea operei eminesciene. Această organicitate, există nu numai între diversele compartimente ale operei, dar și în interiorul publicisticii înseși. E o aberație să susții că întreaga publicistică e anacronică și că ar putea fi citită doar ca... literatură (p. 28).*
765. **Eminescianismul în ipostază epică. Dacia spirituală** : [coment. analitice pentru romanul poliedric al lui M. Diaconescu — *Călătoria spre zei* (1982). (Th. Codreanu, foto)] // *Argeș*. — 2002. — Ian. (anul II (36), Nr 4 (235)). — P. 8. — (Rădăcini) ; *Bucovina lit.* — 2007. — Ian. (anul XVIII, Nr 1 (191)). — P. 10-12. — Cu titlul *Dacia spirituală*.
- Ca mai toate cărțile lui Mihail Diaconescu, Călătoria spre zei se constituie din mai multe niveluri: roman istoric, de aventuri, de dragoste, de inițiere. Autorul ne surprinde cu un bungust al aventurii, al suspansului, lectura crescând în interes până la scena finală [...].*
- Romancierul surprinde o țesătură încurcată a istoriei strămoșilor noștri, într-o conjunctură preeuropeană nu mai puțin complexă decât în timpurile moderne. În toate cărțile lui Mihail Diaconescu se instalează un veritabil duh diplomatic, în veșnică dispută cu brutalitatea oarbă, care învinge deopotrivă, la Buridava, cât și la senatul de la Roma.*
766. **Eminescu și formele perfecte** : [pentru a demonstra „setea de forme perfecte“, ceea ce-l desprinde pe Eminescu de imaginea eronată a „tradiționalismului“, criticul aduce argumente din textele-manuscrite eminesciene, despre „proporția de forme“ și „proporția de mișcări“] // *Steaua*. — 2002. — Ian. (anul LIII, Nr 1 (542)). — P. 9-11. — (Eminescu 152).
- Armonia eminesciană este armonie de mișcări, acea simultaneitate dinamică din relativismul modern, care lucrează, înainte de toate, la nivel prozodic, Eminescu numind accentul drept sufletul cuvântului, poezia devenind, în concepția și practica lui, acea ecuațiune universală ce revine obsedant în manuscrise. Poetul recurge la numeroase variante considerându-și textele „imperfecte“ nu ca poezie geometrică „euclidiană“, ci pentru atingerea armoniei dinamice. De aici chinul său în găsirea cuvântului ce exprimă adevărul, nu adevărul aparențelor din istoria concretă, ci pe cel arheal, ontologic (p. 11).*
767. **Expresionism vicolian** : [cronică lit. despre poezia lui Mihai Sultana Vicol, intelectual aflat permanent într-o stare de neliniște spirituală, — *Niciun răspuns*

pentru lacrimi, Iași : Ed. Junimea, 2002] // Părerii Tutovene. — 2002. — 17-20 mai (anul XII, Nr 618). — P. 7.

Neîndoielnic, jurnalistul iconoclast se răscoală împotriva modei, după ce el însuși o urmăse cu parcimonie, cum ne asigură într-o apreciere finală Mihai Cimpoi. Abandonează rețeta textualistă și se-ntoarce la una mai veche — expresionismul. [...]

Lectura însă ne furnizează adevărata surpriză a tertipurilor lui Mihai Sultana Vicol. El nu numai că s-a lepădat de postmodernism, dar nu suntem nici măcar siguri că a devenit expresionist. Și, la drept vorbind, expresionismul, ca modă, a murit pe la mijlocul secolului trecut.

768. **Fănuș Neagu: Metafora declinului** : [particularități ale artei scriitoricești, specifice prozatorului Fănuș Neagu, într-un studiu comparatistic] // Viața Basarabiei. — 2002. — Nr 2. — P. 119-122. — (Exegeze).

Neîndoielnic, capacitatea de asociere a cuvintelor, la Fănuș Neagu, este imensă. Firește, îl pândește riscul manierei, ceea ce nu s-a întâmplat cu Ion Creangă, dar nu l-a ocolit pe Sadoveanu. Însă ceea ce impresionează la autorul „brăilean“ e incredibila prospețime și naturalețe a logodnei metaforice. Îmi explic faptul prin senzualitatea eminentă enormă imblânzită de rafinamentul inițiativ, de care vorbeam. Din acest punct de vedere, la niciun prozator român principiul sinesteziei simboliste n-a lucrat mai temeinic ca la Fănuș Neagu. Scriitorul lasă impresia că percepe lumea cu toate simțurile deodată: e un vizual, un bijutier adesea baroc al lucrurilor în spațiu, dar și un degustător nu mai puțin pretențios decât un Păstorel; aude în simultaneitate vocile eroilor săi, care se caută, fugind de scaunul singurătății (simbol care face obiectul unui roman), și iubind senzualitatea atingerilor, atrași de mireme inefabile, tari, irezistibile. Corespondențele sunt imprevizibile, dar niciodată forțate, adică incompatibile, și asta grație senzualității de care vorbeam (p. 120).

769. **Fenomenologia epică a setei de putere** : [coment. critice aprofundate pentru romanul *Marele cântec*, de Mihail Diaconescu (București, Ed. Eminescu, 1980), al cărui pivot epic rămâne fascinația „puterii“] // Argeș. — 2002. — Iul. (anul II (36), Nr 10(241)). — P. 12-13. — (În dezbateri). — Conținut: *Muzica și ființa temporală; Faptul istoric și plasma epică; Tentația puterii; Fuga; Simboluri și semnificații în cantio tragică; Fantasticul și trăirea faustică; Homo pro instrumento; Datele documentare și poetica aristotelică.*

*Dar tema centrală a cărții este aici muzica, esență a ființei temporale. Iată de ce **Marele cântec** devine dintr-odată unul din cele mai complexe romane diaconesciene. Aș zice chiar romanul prototip al autorului, căci problema puterii, care, în definitiv, e adevărata axă a fenomenologiei epice a prozei sale istorice, este coroborată cu voința muzicală a lumii ca reprezentare, ca să mă raportez la ontologia lui Schopenhauer. (p. 12).*

770. **Fermecătorul Gruia Novac** : [marginalii critice la volumul lui Gruia Novac — *Cumințenia lui Procurante* (Casa de editură, Tg. Mureș, 2001)] // Prutul. — 2002. — Febr. (anul II, Nr 2 (11)). — P. 12.

Gruia Novac excelează printr-o anumită frondă, dar și poză actricească, în care e de recunoscut polemistul iubitor de critică orală, cel mai adesea iconoclast, dar și un fel de Don Juan al Cărții și al spectacolelor de teatru, adorate sau judecate aspru ca spectator avizat ce este. Și-a chibzuit, totodată, un anume stil critic, violând adesea normele consacrate ale stilului critic, cu afișarea unui orgoliu ce sună ca o răzbunare târzie față de tentația unei cariere de critic și istoric literar. O și spune într-o „declarație de dragoste“ adresată cititorului...

771. **Fundamentele fenomenologiei narative** : [studiu critic în mai multe secvențe (*Argumentum; Un scriitor cu program; Curajul de a fi tradiționalist; De ce romanul istoric?; Înnoire tematică și compozițională; Demiurgia kenotică;*

Romanul diaconic) în care se motivează și intenția criticului de a elabora o lucrare monografică despre personalitatea scriitorului Mihail Diaconescu] // Argeș. — 2002. — Oct. (anul II (36), Nr 13 (244). — P. 12-13. — (Epic și istoric); Noiem. (Nr 14 (245). — P. 12-13. — (Critice).

Consider că nu postmodernismul a asigurat simbioza tradiției cu modernitatea, ci modernismul, iar faptul e verificabil oricând prin opera lui Arghezi, a lui Blaga, a lui Nichita Stănescu sau a lui Cezar Ivănescu.

Postmodernismul, cel puțin la noi, a însemnat un recul prin comparație cu modernismul, sfârșind într-o înfundătură din care nimeni nu-l mai poate scoate. De altfel, occidentalii au renunțat de vreo zece ani la concept, presimțind, pe urmele lui Heidegger sau ale lui Guénon, că tradiția rămâne calea regală de salvare în fața interminabilei crize a omului european modern.

(Nr 13/2002. p. 12).

772. **George Munteanu și ființa hyperionică**: [cronică lit. pentru studiul eminescian al lui George Munteanu — *Hyperion, I. Viața lui Eminescu*, apărut la Ch.: Editura Știința, 2002. (Col. „Opera apertă“ (ediția a II-a)) // Steaua. — 2002. — Iul. (anul LIII, Nr 7 (648). — P. 45-49; Limba Română. — 2002. — Iul.-sept. (Anul XII, Nr 7/9 (85/87). — P. 63-70. — (Eminescu al nostru). — Studiul critic e alcătuit din: *Date preliminare; Conceptul de „biografie interioară“; Existența hyperionică; Cunoașterea hyperionică.*

*Conceptul de „biografie interioară“. Nu se va putea înțelege originalitatea contribuțiilor de istorie și critică literară ale lui George Munteanu fără o scurtă prezentare a conceptului de biografie interioară creat de el și aplicat cu succes la scriitorii pe care i-a abordat. În anii '60-'70, s-au produs mutații importante în practica literară, urmare a unor dezbateri mai vechi, cu privire la raportul dintre operă și biografie. Unii au susținut o ruptură totală între eul empiric și eul creator, încât biografia a fost considerată un balast inutil în interpretarea operei. De la Mihail Dragomirescu, Benedetto Croce, Marcel Proust sau Paul Valéry, această concepție biruise în critica literară europeană. [...] Cercetătorul recurge la o hermeneutică pe trei nivele: ne prezintă, mai întâi o cronologie dezvoltată, echivalentul biografiei clasice; urmează „biografia interioară“, menită să surprindă factorul modelator ascuns al primei biografii, dar și al operei; în fine, urmează investigarea propriu-zisă a operei. Pe această stratigrafie triadică își întemeiază George Munteanu opera de istoric și critic literar, ansamblul *Hyperion* fiind, desigur, încununarea carierei sale științifice (p. 46)*

773. **Ierarhiile lui Marian Popa**: [cronică lit. a celor două volume ale lui Marian Popa din *Istoria literaturii române de azi pe mâine*. Fundația „Lucașfăruș“, 2001; prez. modulului complex de abordare a fenomenului lit. românesc pe trei etape, precis delimitate de autor între 23 aug. 1944 — 22 dec. 1989] // *Viața Basarabiei*. — 2002. — Nr 1. — P. 174-181. — (Exegeze); Steaua. — 2002. — Febr.-mar. (Anul LIII, Nr 2/3 (643/644). — P. 29-33. — (Opinii); Prutul. — 2002. — Apr. (anul II, Nr 4 (13). — P. 7; Mai (Nr 5 (14). — P. 3.

*[...] Marian Popa a reușit să îmbrace armura criticului complet, într-un sens aproape călinescian, fiindcă nimic din ce i-a oferit epoca nu i-a rămas străin. Un comentariu „obiectiv“ asupra acestei cărți ar cere el însuși zeci de pagini, pretându-se la un serial. De la titlu la ierarhiile propuse, de la subperiodizarea în trei etape la tipologiile și singularitățile identificate, se pot aduce obiecții și corecturi. Dar sensul acestei istorii este unul mai amplu: el vizează o fenomenologie a ființei politice și culturale românești în spiritul lui Mircea Eliade, din anii 1952—1953, schițată în *Destinul culturii românești*. Miza nu e să demonstreze*

„deșertul cultural“ din perioada comunistă, cum au încercat să facă unii autori din exil sau din țară în anii de după 1989, ci, dimpotrivă, să dovedească fantastica putere de rezistență, cu toate zvârcolirile ei subterane sau la suprafață (mai vizibile în exil), a puterii creatoare românești, în confruntare cu cel mai puternic dușman ivit vreodată în istorie: devastatorul comunism de tip sovietic (p. 175).

774. **Infraeseuri** : [cronică lit. despre volumul *Spic de idei* (Iași : Ed. Timpul, 2002) semnat de Simion Bogdănescu, poet care „schimbă lira cu instrumentarul criticii literare“ și critic novice care, focalizându-și atenția pe o singură idee, se apropie de condiția eseistului] // Părerii Tutovene. — 2002. — 22-25 mar. (anul XII, Nr 603). — P. 7 ; Dacia lit. — 2002. — Apr.-iun. (anul XIII, Nr 2 (45)). — P. 57, 58. — (Arca lui Noe).

De câțiva ani buni, Simion Bogdănescu susține o rubrică de comentarii literare în revista „Dacia literară“, dar articolele din Spic de idei provin și din alte surse.

[...] autorul face parte din familia vizualilor, de unde și tentația comparatismului, dar a vedea legăturile ascunse dintre fapte așa de gingașe implică un subtil reflex temporal pe care l-am putea reduce la clipa eminesciană, cea de față, care ascunde în ea trecutul și viitorul, ca părți ale unei file (v. *Glossă*), în virtutea unui „complex al lui Ianus“. De aici ispita de a contemporaneiza.

775. **„Istorie“ și istoria ei** : [marginalii lit. la apariția monumentalei cărți *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, de Marian Popa (2 vol., București : Fundația „Lucaefărul“, 2001), care acoperă fenomenul lit. românesc de după 1944. (Micro-Foto, Th. Codreanu)] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2002. — 17 ian. (anul II, Nr 2). — P. 25.

În tăcere, el însuși figurant al vremurilor, Marian Popa a început să lucreze la o astfel de istorie literară, din 1964 încoace, după propria-i mărturie. Investigație imensă, acoperind nu numai cultura autohtonă, ci și pe aceea din spațiul sovietic, îndeobște, în coroborare cu fenomenul dictaturii naziste, spre comparare, istoria lui Marian Popa acoperă intervalul 23 aug. 1944 — 22 dec. 1989. [...]

*Marian Popa și-a valorificat munca, anterior, mai ales în cele două ediții ale unui **Dicționar de literatură română contemporană**. Dar *Istoria...* e cu totul altceva: o îndelung gândită fenomenologie a spiritului public și cultural-literar românesc. Ar trebui să urmeze „dezbateră“ ei publică.*

776. **În căutarea adevărului istoric** : [marginalii critice despre romanele lui Mihail Diaconescu, în șase părți: *Paradigma compozițională; Dimensiunea filozofică a epicului; Romanul vizionar; Creatorul de geniu ca erou epic; Dilema morală; De la Platon și fericitul Augustin la existențialiști; Tempus, aeternitas, aion*. (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2002. — Mar. (anul II (36), Nr 6 (237)). — P. 6-7. — (Epoca dacoromană) ; Cronica Romanului. — 2007. — Oct. (Anul VII, Nr 10). — P. 18-19. — (Aniversare) — Cu titlul *Referințe istorico-literare* [Mihail Diaconescu — 70]. — Fotocopertă: Th. Codreanu, *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești*, 2005).

[...] puțini autori sunt mai egali cu ei înșiși decât Mihail Diaconescu. Puterea lui de „fabricator“ de basme românești ale trecutului istoric pare a fi aceea a unui metronom, un „balzacianism“ raționalizat și restrâns la un program strict, de zece ori mai „economic“ comparativ cu numărul uriaș de romane dat de francez. Vreau să spun că nu există sensibile diferențe (cum se întâmplă la majoritatea scriitorilor) între un roman sau altul. Aceeași

mână sigură, aceeași cadență, aceeași frazare, aceeași paradigmă compozițională, aceeași „ticuri verbale“ [...]. Există, de fiecare dată o „salvare“ din acest mecanism „ingineresc“, salvare menită a sparge impresia de monotonie. Ciclul dacoroman (în care intră și **Călătoria spre zei**, 1982) se axează îndeosebi pe tema inițierii (p. 6).

777. **Justiție și adevăr** : [(în dezbatere: O parabolă epică — Adevărul retorului Lucaci). Dezbatere critică asupra parabolei epice, în șase secvențe referitoare la romanul *Adevărul retorului Lucaci*, de Mihail Diaconescu (București : Ed. Eminescu, 1977): *Violența istoriei — sursă a pesimismului*; *O idee — forță, Idealul dreptății*; *Un roman sumbru*; *Civilizația de falie și sfâșierea lăuntrică*; *Diferența ontologică*] // Argeș. — 2002. — Mai (anul II (36), Nr 8(239)). — P. 12-13.

Ca în toate cărțile lui Mihail Diaconescu, documentația este impresionantă, profesionalismul stilistic și continuistic fără ezitări. **Adevărul retorului Lucaci** se singularizează oarecum prin „pesimismul“ unei panorame istorice terne, dar nu mai puțin complexe decât în celelalte romane, de o nestatornicie dizolvantă, bântuită de rivalități interminabile și de războaie măcinătoare din interior, menite să împingă țara în subistorie, la cheremul puterilor vecine, între care decid și profită turcii și nobilii polonezi, ultimii, ei înșiși, un „model“ de discordie religioasă și politică (p. 12).

778. **La judecata prozei de azi** : [foilețarea ultimelor apariții editoriale, între care impozantele istorii lit. ale lui Marian Popa și Ion Rotaru] // Est. — 2002. — Mar. (anul 2, Nr 3). — P. 61-62. — (Studii).

Proza contemporană? Îmi face impresia stârvului de cal dintr-o scenă de Marin Preda, înconjurat de o haită de câini care nu știau de unde să apuce prada. Așa și cu noi, ne aflăm în fața unei proze ca o pradă, nu fiindcă tot ceea ce s-a scris după 1944 ar fi „mort“ sau ar forma un peisaj deșertic, așa cum le place unora să califice literatura română în ansamblul ei postbelic. Dimpotrivă, fenomenul este unul din cele mai complexe și mai bogate. Firește, nu lipsesc studiile și istoriile literare parțiale despre proza contemporană (p. 61).

779. **Metafora bacoviană** : [coment. critice asupra esteticii bacoviene] // Viața Basarabiei. — 2002. — (anul 1, Nr 4). — P. 179-191. — (Eseu).

Majoritatea poeziilor sale sunt pasteluri, adică descripții, fără încifrarea cine știe căror intenții ermetice. Simplitatea este trăsătura înconfundabilă a acestei lirici și tocmai simplitatea a uimit și a dat bătaie de cap criticilor. Și mai adaugă poetul: „Nu-i vina mea dacă aceste simple notițe sunt în formă de versuri și câteodată par vaiete“. Căutătorii de subtilități vor paria imediat că la mijloc e o viclenie a scriitorului. E inutil, fiindcă Bacovia recunoaște: aceste „simple notițe“ iau „formă de versuri“. Altfel spus, devin metaforă. Poetul nu caută metafora, ci o regăsește în chip „natural“, redescoperind că omul e „un animal metaforizant“, cum va spune Blaga. „Notițele“ devin metafore chiar din pricină că poetul nu urmărește să fabrice metafore, să ocolească obiectele „sugerându-le“ în fel și chip. Geniul poetului e să numească obiectele așa cum sunt, adică în calitatea lor de mistere (p. 185).

780. **Mihai Cimpoi sau „Echilibru între antiteze“** : [medalion lit. al acad., președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, istoricul și criticul lit. M. Cimpoi (n. 3 sept. 1942, Larga, jud. Hotin)] // Prutul. — 2002. — Iun. (anul II, Nr 6 (15)). — P. 1, 8. — (Mihai Cimpoi la 60 de ani) ; Lit. și arta. — 2002. — 29 aug. (Nr 35 (2975)). — P. 1. — (Mihai Cimpoi — 60). — Cu titlul *Armonia personalității*; *Viața Românească*. — 2002. — Aug. — sept. (anul XCVII, Nr 8/9). — P. 150-151.

Nu întâmplător una din cărțile sale recente se intitulează **Cumpăna cu două ciuturi. Carte despre ființa românească** (Ed. Augusta, Timișoara, 2000). O astfel de cumpănă este Mihai Cimpoi în cultura națională de azi: „cumpănă“ între scriitorii basarabeni (înclinați și

ei spre excese de cârcotași, ca tot românul, împărțiți fiind în grupuri de interese), „cumpănă“ între cele două maluri ale Prutului, aruncând punți faptice de colaborare cu scriitorii din Țară, „cumpănă“ între eminescologia din spațiul românesc și din toată lumea (vezi zecile de dialoguri cu eminescologi de pretutindeni). Simbolul acesta al cumpenei la Mihai Cimpoi este de sorginte eminesciană. Apropierea de Eminescu a fost, în cazul său, ca să zic așa, o fatalitate, ca temeinicie a renașterii naționale în toposul basarabean, în care mulți dintre noi nu mai credeam. Pentru Mihai Cimpoi, eminescianismul nu este doar un obiect de cercetare între altele, ci chiar un mod de existență, o cale regală spre ființa românească (p. 8).

781. **O nouă „Despărțire de om“**: [prez. cărții poetului Vasilian Doboș — *Despărțirea de om* (Iași : Ed. Junimea, 2001)] // Bucovina lit. — 2002. — Iun. (anul XII, Nr 6 (136)). — P. 11. — (Cronică literară).

Într-un anume fel, Vasilian Doboș pare a fi un intrus pe tărâmul poeziei lirice, el fiind cunoscut ca un talentat grafician. Dar, se va vedea, cele două vocații nu sunt incompatibile și, în orice caz, eu unul, obsedat de poetica oglinzii, am simțit imediat că poetul e înrâurit esențial de vocația dintâi. În primul rând, forma lui de percepție a lumii e preponderent spațială. Rafinamentul privirii în spațiu pe care i-l cunoaștem are, în acest caz, două efecte: unul i-aș zice benefic, în sensul unei remarcabile economii de cuvinte, care-l ferește pe Vasilian Doboș de tentația inflației verbale ce a compromis în bună măsură textualismul generației '80. Din acest punct de vedere, el este un „barbian“. Și este așa chiar prin structura antropologică a imaginarului. Mai mult, „barbianismul“ e moștenit de Vasilian Doboș nu doar în concentrarea de „linii“ și „culori“, dar și într-o încifrare de tip ermetic.

782. **O parabolă epică despre „mirabilis spiritus loci“**: [subcap. *Ciclul epic al relației dintre artist și puterea politică* ; „Sentimentul straniu al lipsei de identitate“ ; Presimțirea morții și criza existențială ; Albeștii de Muscel — un sat de pietrari ; Urme și umbre ; Himera lui Anteu ; Triumf și singurătate ; Nunta simbolică și parabola thanatologică cuprind marginalii pentru romanul lui Mihail Diaconescu, *Umbrele nopții*. București : Cartea Românească, 1980] // Argeș. — 2002. — Sept. (anul II (36), Nr 12 (243)). — P. 14. — (Dezbateri).

Fără a avea amploarea celorlalte cărți, *Umbrele nopții* atestă aceeași știință a construcției echilibrate, cu o motivare firească a tuturor reacțiilor și trăirilor personajelor. Aproape că ajungi să te desolidarizezi de acest tempo constant al prozatorului. [...]

[...] *Umbrele nopții* încheie un uriaș travaliu epic, al cărui echivalent la noi, prin concepție și realizare, mai este doar ciclul de zece romane *Zăpezile de acum un veac* al regretatului Paul Anghel.

783. **O voce lirică distinctă**: [rec. lit. pentru cartea *Steaua Eminescu*, de Gheorghe Ciocoi, o „voce lirică“ a generației '70 din Basarabia] // Lit. și arta. — 2002. — 1 aug. (Nr 31 (2971)). — P. 5. — (Sub steaua poeziei).

Volumul *Steaua Eminescu* vine după mai mulți ani de tăcere editorială, timp în care poetul a fost prezent doar în revistele din Basarabia, angrenat în marea bătălie a renașterii naționale.

Interesant de observat, împreună cu Mihai Cimpoi, că poetul și-a ales ca ax al temei de meditație „steaua Eminescu“. Altfel spus, volumul *Steaua Eminescu* n-are nimic din aerul conjunctural al celor 150 de ani de la nașterea lui Eminescu. La Gheorghe Ciocoi e vorba de o meditație lirică sedimentată în timp și bine cristalizată estetic, cu motive diverse ținând condiția ființei basarabene, dar toate coagulându-se sub ceea ce poetul numește „steaua Eminescu“.

784. **Obsesia sincronismului**: [marginalii critice la cartea lui Alexandru Burlacu, *Tentația sincronizării* (Timișoara : Ed. Augusta, 2002) în care este surprinsă

„condiția scriitorului român dintre Prut și Nistru“ în perioada interbelică, nevoit să se supună legilor sincronizării] // *Viața Basarabiei*. — 2002. — Nr 2. — P. 168-170. — (O carte în dezbateri).

Alexandru Burlacu vine cu detașarea „pozitivistă“ a cercetătorului bine informat, cu o remarcabilă putere de sinteză. Tema investigațiilor sale e chiar aceea exprimată în titlu: obsedanta problemă a sincronizării cu literatura din Țară și din Europa Occidentală, în condițiile unei retardări datorate conjuncturilor istorice. Autorul e permanent „necruțător“ cu tendințele de izolare a autohtonismului basarabean. El e un bun cunoscător al întregii literaturi române interbelice și de aceea fenomenul regional e atent integrat în plasma tendințelor generale din epocă. Coroborează abil sincronismul lovinescian cu teoria formelor fără fond, cu sămănătorismul, poporanismul, gândirismul, modernismul sau „generaționismul“ de la Criterion. Disputa centrală e depistată între autohtonism și modernism, ambele văzute sub specificul sincronismului. Aici mi se pare a fi tenta originală a imaginii propuse de Alexandru Burlacu. El argumentează că nu numai modernismul constituie act de sincronizare, ci și autohtonismul (p. 168-169).

785. **Orestia** : [cronică lit. pentru romanul lui Constantin Arcu, *Faima de dincolo de moarte*, București : Cartea Românească, 2001, al cărui personaj de ficțiune, Oreste, oscilează între contorsionarea postmodernistă și omenescul de tradiție] // *Convorbiri lit.* — 2002. — Mar. (anul CXXXVI, Nr 3(75). — P. 56-57. — (Critica prozei).

Postmodernistul pretinde eliminarea categoriei profundului, a legăturilor arheice, adică, precum spuneam, a sacrului. Legătura cu tradiția nu se menține decât la nivel formal-parodic. Scriitorul postmodernist a pierdut inocența existenței, chiar dacă se revendică de la joc. Or, Constantin Arcu depășește acest complex, fiindcă mitul Oreste are un temei în tradiție, mai mult, în tradiția românească. Este vorba de omenie. Acesta-i harul pe care-l poartă cu sine Oreste și pe care-l degajă cu nestăvilită putere de fascinație. Sordidul tranziției postdecembriste nu reușește să neantizeze omenia românească [...] Secretul reușitei lui Constantin Arcu vine din curajul său de a privi, aidoma miticului Ianus, cu un ochi spre modernitate și cu altul spre tradiție, cel din urmă fiind mai viu decât primul.

786. **Poetica florilor** : [evaluare de ansamblu a creației lui Petre Got, un „Luchian al Poeziei“, la împlinirea vârstei de 65 de ani, al cărui tradiționalism ardelenesc intră într-o „organică sinteză cu modernismul“] // *Lit. și arta*. — 2002. — 12 sept. (Nr 37 (2977)). — P. 4.

Interesante, pentru început, sunt tentativele de încadrare a poetului în anumite tendințe lirice, care, în cvasigeneralitatea lor, țin de nivelul „complexelor de cultură“, cel mai la îndemână pentru critici.

Petre Got e pus în raftul tradiționalismului ardelenesc, în descendență blagiană, cu diverse nuanțări. [...]

Desigur, fiecare cu măsura talentului său. Dar impresia de prospețime pe care au remarcat-o mai toți comentatorii lui Petre Got, în pofida „tradiționalismului“ său în organică sinteză cu modernismul, pledează pentru includerea poetului între „întârziții sintetizatori“.

787. [„**Povestea unui suflet**“] : [coment. critice pentru volumul de sonete al lui Aurel M. Buricea, *Povestea unui suflet* (Ed. Danubiu, Brăila, 2002), apreciat de Th. Codreanu ca o reușită lirică a autorului „ajuns la o matură stăpânire a codului poetic“] // *Monitorul de Brăila*. — 2002. — Nr 245 ; Dunărea. — 2003. — Nr 5/8.

788. **Proba punții** : [cronică lit. a cărții de proză scurtă, *Treacă alții puntea* (Ch.: Ed. Civitas, 2000), de Nicolae Rusu, povestitor care are o „irezistibilă plăcere de a povesti“ pornind de la un simbol central — *puntea*] // Lit. și arta. — 2002. — 14 febr. (Nr 7 (2947)). — P. 4.

Povestirea se naște pe nesimțite, din fapte aparent banale, mizând uneori pe anecdotic, dar țintind totdeauna situații umane fie arhetipale, fie simptomatice pentru vremurile noastre. [...] Puntea e simbolul central, venind din străvechea mentalitate populară concentrată în proverbul: „Fă-te frate cu dracul până treci puntea“. Firește, e puntea tranziției de la comunismul falimentar la capitalismul caricatural, strivitor, de o tragicomedie grotescă.

789. **Proză arcimboldescă** : [cronică lit. pentru cartea de proză scurtă a lui Lucian Vasiliu, *Grenade și îngeri* (Iași : Ed. Junimea, 2001), criticul constată că în prozele lui L. Vasiliu se strecoară fiorul poetic, aducându-le un mister suplimentar pe care-l „înglobează cu o rară naturalețe a expresiei“, deosebindu-l astfel de ceilalți postmoderniști] // Bucovina lit. — 2002. — Oct. (anul XII, Nr 10 (140)). — P. 13-14.

De aceea postmodernismul lui Lucian Vasiliu, cât există, e „moldovenizat“, chiar și în inserția existenței de cartier atât de apăsător augmentată la postmoderniștii sudici, produse a citadinismului aproape neozolist izvodit din matricea capitalei, îndeobște. Apoi, cred că pe Lucian Vasiliu îl singularizează livrescul surdinizat și ambiguizat, încât devine un mod concret al ființării eroilor săi. Prototipul de personaj dominant este al omului construit din cărți, precum celebrul bibliotecar al lui Arcimboldo. E și experiența primordială a autorului, el însuși o bucată de vreme bibliotecar (p. 13).

790. **Publicistică și ironie** : [cronică lit. pentru cel de-al doilea volum de publicistică al lui Ion Trif Pleșa, *Trestii gânditoare, poeți și animale*, Casa de editură „Mongabit“, Galați, 2001, centrat pe *umanitatea lumii fenomenale*] // Paradox. — 2002. — Ian.-febr. (anul III, Nr 1/2(22/23)). — P. 7. — (Cartea românească).

Ion Trif Pleșa și-a format un stil inconfundabil, alert, concis, de o ironie care-i dă farmec, pus în slujba unei moralități publice dincolo de orice partizanat, exceptându-l pe acela al interesului național, pe care mulți l-au uitat. Surprinde în noul său volum diversitatea speciilor publicistice și a tematicii, autorul convingându-ne că nu există subiect lipsit de interes atunci când ochiul ziaristului știe să cântărească rapid partea de umanitate din faptul și fapăturile cele mai derizorii.

Mă tem că publicistica e pentru Ion Trif Pleșa un pretext remarcabil de a-și exersa talentul de prozator hărăzit din belșug să fie unul dintre cei mai subțiri ironiști ai momentului.

791. **Sacrificiu și creație** : [mitul Meșterului Manole, romanul unui pictor — Pârvu Pârvescu Mutu ; aprecieri critice asupra romanului *Culorile sângelui*, de Mihail Diaconescu. Cartea Românească, 1973), prinse în subcapitolele: *Un realism necruțător; Interpretarea nouă a unor simboluri vechi; Pasiune și narcisism; Arta, puterea și moartea; Complexul faustic; Structura arhetipală și necesitățile românești*] // Argeș. — 2002. — Iun. (anul II (36), Nr 9(240)). — P. 12-13.

Desigur, Culorile sângelui nu e cel mai complex dintre ele [romane], are însă avantajul unei „concentrări“ care-l recomandă mai lesne lecturii pentru omul obișnuit. De asemenea, închide între coperte mai toate calitățile și defectele ce se pot găsi respectivului tip de proză. Ritmul e alert, ceea ce-l smulge din primejdia monotoniei, acțiunea e coerentă și credibilă, cu situații și reacții din arsenalul suspansului și aventurii (p. 12).

792. **Urma lui Daniel Corbu** : [marginalii critice pentru volumul de poezii *Cartea umbrelor* (Iași : Ed. Junimea, 2001), de Daniel Corbu, Cronicarul face o distincție între postmodernismul sudic orientat spre „noul canon“ și postmodernismul nordic, în care îl situează pe poetul Daniel Corbu] // Bucovina lit. — 2002. — Mar. — Apr. (anul XII, Nr 3/4(133/134). — P. 19-20. — (Cronica literară).

De altfel, fenomenul acesta⁴⁷, de care nu știu dacă Daniel Corbu este suficient de avertizat, e și calea descoperirii de sine, o formă de ieșire din front, benefică pentru salvarea poeziei înseși. În vreme ce postmodernismul sudic tinde spre „noul canon“, cel al simulacrelor de tip kitsch, care implică o masivă desacralizare a ființei, nordicii par a resacraliza lumea, abătându-se de la canon, fără putința, desigur, de reîntoarcere la cel vechi. E suficient de precizat că din generația '70, una de „tradiție“ spre postmodernism, s-au desprins doi dintre marii poeți thanatici ai ultimei jumătăți de veac 20, Cezar Ivănescu și Daniel Turcea (e drept, cel din urmă, oltean), în serie intrând și Ion Tudor Iovian, Aurel Dumitrașcu, Adrian Alui Gheorghe și Daniel Corbu, toți din aceeași zonă a Moldovei (p. 19).

2003

793. **„Actualitatea înfricoșătoare“ a lui Caragiale** : [cronică lit. pentru studiul lui Constantin Trandafir, *Efectul Caragiale*, București : Vestala, 2002] // Antares. — 2003. — Ian.-febr.-mar. (anul VI, Nr 58/60). — P. 5. — (Interpretări critice). — Conținut: portretul criticului; structura cărții; denigrarea lui Caragiale; ecuația Caragiale-Eminescu; teatrul absurd preionescian; Caragiale și postmodernismul; actualitatea lui Caragiale, „catalogată, recent, de D.R. Popescu drept o „actualitate înfricoșătoare,“ (Th. Codreanu, foto).

Constantin Trandafir posedă trei calități, care se interconstruiesc și care-l recomandă ca unul dintre cei mai maturizați critici ai momentului: informație solidă, spirit de sinteză, ironie (uneori abia perceptibilă, ca la Perpessicius, alteori trecând în maliție, ca la Șerban Cioculescu).

Un spațiu important acordă Constantin Trandafir ecuației, plină și ea de mister, Caragiale-Eminescu [...]. Totuși, crede Constantin Trandafir, e riscant a reduce românismul la eminescianism și caragialism întrucât l-am sărăci (p. 55). Fapt care mi se pare corect. Autorul e și împotriva tendințelor mai vechi sau mai noi de a-l „detrona“ pe unul dintre ei în favoarea celuilalt. Așa au procedat unii „naționaliști“ denigrându-l pe Caragiale, așa procedează unii postmoderniști denigrându-l pe Eminescu și încoronându-l pe Caragiale.

794. **„Ai noștri tineri...“** : [reacție critică față de denigrarea vieții poetului și nereceptarea operei eminesciene, de către un grup de intelectuali care, în mod ciudat, au fost răsplățiți cu medalia jubiliară sau cu Premiul Național „Mihai Eminescu“] // Bucovina lit. — 2003. — Iul.-aug. (anul XIII, Nr 7/8 (149/150). — P. 34. — (Contrapunct).

Desigur, nu e cazul să ne alarmăm din pricina prostiei unor tineri, fiindcă Eminescu se apără singur prin operă și printr-un imens prestigiu la care junii corupți de azi nici măcar nu pot visa. Ceea ce-i întristător e că asemenea tineri, care se cred buricul pământului, sunt tot mai goliți de cultură și de... minima morală, unuia dintre „maestrii“ lor.

47 E vorba despre „epopeea postmodernistă“, cum o numește Th. Codreanu.

795. **Clasicizarea postmodernismului** : [analiza direcției postmoderniste, ca element de estetică literară, având ca punct de observație cartea criticului sucevean Mircea A. Diaconu — *Istoria didactică a literaturii române* (Ed. Aula, Brașov, 2002)] // Steaua. — 2003. — Mar. (anul LIV, Nr 3 (653). — P. 25-28.
Autorul dovedește o bună cunoaștere a teoriilor (adesea contradictorii) despre postmodernism, cât și a practicienilor români ai poeziei postmoderniste. El e un lucid și un detașat, fără, adică, să îmbrățișeze partizanal „canonul”. Observă anume „dezordine” în arsenalul esteticii postmoderniste și nu comite eroarea de a reduce mișcarea la generația ’80, deci la textualism (p. 26).
796. **Critica și deruta vremurilor** : [considerații critice privind evoluția criticii și istoriei literare românești postdecembriste, prin descentralizare, supusă unei fracturări în procesul de maturizare] // Viața românească. — 2003. — Ian.-febr. (anul XCVIII, Nr 1/2). — P. 48-49.
După opinia mea, critica intrată în cea mai acută derivă e aceea de întâmpinare. Au cam dispărut vocile „autoritare” și partea rea e că sunt lăsați să consume rezervele de hârte ale țării și ale Europei numeroși veleitari, care, altădată, ar fi fost respinși de la „poște redacției”. Cred însă că și aici, cu timpul, lucrurile se vor așeza pe făgașul lor. La drept vorbind, abia acum am devenit și noi „europeni”, fiindcă de bune decenii în Occident critica de întâmpinare are o importanță minoră, marile realizări fiind în sfera care, altădată, se numea „critică de sistem” (p. 49).
797. **De la fenomenologia narativă la fenomenologia culturii. Schiță de cadru** : [prez. a două lucrări, *Prelegeri de estetica Ortodoxiei* (1996) și *Istoria literaturii dacoromane* (1999) — cărți fundamentale ale lui Mihail Diaconescu] // Argeș. — 2003. — Febr. (anul III (37), Nr 17 (248). — P. 13. — (Speculum artis).
Într-adevăr, Istoria literaturii dacoromane beneficiază din plin de arta narativă a lui Mihail Diaconescu. Și ar fi fost păcat ca narativitatea fenomenologică să lipsească din opera științifică. Ea însă nu sufocă nicio clipă textul istoric, încât Mihail Diaconescu nu romanțează istoria literaturii, aici documentul fiind suveran după toate exigențele cercetării. [...] În prima parte a cărții, el oferă o amplă cronologie, care nu-i altceva decât faptul istoric nud, pentru ca într-o desfășurare narativă a istoriei, în a doua parte, să dea frâu liber și ispitelor fenomenologiei narative cunoscute de noi din romane, fără însă a părăsi nicio clipă exigențele severe ale cercetării științifice.
798. **„Haosmosul” lui Duiliu Zamfirescu** : [studiu de definire a esteticii scriitorului vrâncean în contextul orientărilor lit. de la începutul secolului al XX-lea. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2003. — Aug. (anul II, Nr 20). — P. 470, 473. — (Critică literară).
*Duiliu Zamfirescu a fost un ghem de „contradicții și nedumerire”, ca să-i folosesc cuvintele din debutul discursului de recepție de la Academia Română, rostit la 16 mai 1909, în care el supune criticii conceptul de poporanism în literatura română. Ca o ironie a sorții el va fi înregimentat celuilalt curent tradiționalist din epocă — sămănătorismul — pe criteriul idilismului din *Viața la țară* și al confraternismului dintre boierii de viță veche și țărani. [...] scriitori precum Duiliu Zamfirescu, pot furniza surprize în revizuirile critice, cărora tot Lovinescu le-a recunoscut necesitatea (p. 470).*
799. **Inorogul și drama dezbinării** : [studiu comparativ pe motivele dezbinării, al crizei sacrificiale, al nimicirii răului, urmărite în planul baladei *Miorița* și al *Istoriei ieroglifice* al cărturarului Dimitrie Cantemir] // Viața Basarabiei. — 2003. — Nr 4(8). — P. 6-15. — (Anul Cantemir) ; Cronica Episcopiei Huși-

lor. — 2003. — Vol. IX. — P. 415-428. — Reluat, cu titlul *Dimitrie Cantemir — 330. Inorogul și drama dezbinării*.

Cantemir a presimțit primejdia, și acesta este, în definitiv, mesajul său deopotrivă „iluminist” și „religios” din Istoria ieroglifică. L-a interesat însă cu precădere, soarta românilor angajați în criza sacrificială a necurmatelor rivalități dintre Moldova și Muntenia. Soluția lui nu mai este „mioritică”, în sensul asumării condiției de victimă ispășitoare a ciobanului moldovean spre a aduce pacea și unirea între frați. Calea aleasă de el este a rațiunii drepte, violate de răsturnarea sofistică a logicii Corbului. Astfel, Miorița și Istoria ieroglifică sunt cele două opere capitale de ontologie alegorică autohtonă, care se întregesc una pe alta în universalitatea soluționării crizei sacrificiale puse condiției umane. Cantemir cristaliza definitiv temelia salvării neamului românesc prin înfăptuirea Unirii. Se atestă, astfel, că există o splendidă continuitate între Nicolaus Olahus și Mihai Viteazul, între Mihai Viteazul, cronicari, Dimitrie Cantemir și generațiile lui Vasile Alecsandri și Nicolae Iorga, făptuitoare ale Miciei și Marii Uniri (p. 11-12).

800. **Ion Alex. Angheluș** — *inedit* : [scurtă prez. a poetului hușean Ion Alex. Angheluș, ca preambul al celor șapte poeme inedite din pagină] // Prutul. — 2003. — Noiembrie. (anul III, Nr 11 (30)). — P. 2.

Născut la 1 oct. 1937 în satul Nuci din ținutul Ilfovului, el s-a stabilit în orașul Huși, unde a fost un profesor eminent la Liceul Teoretic „Cuza Vodă”, iar în urbe și în județul Vaslui — un mare dinamizator al vieții culturale. [...] Opera i-a fost apreciată de personalități precum Constantin Ciopraga, Adrian Marino, N. Steinhardt, Valentin Tașcu, Cristian Simionescu ș.a.

801. **Naționalismul lui Cioran** : [marginalii critice la cărțile lui Ionel Necula: *Cioran. Scepticul nemântuit* (Tecuci: Ed. Demiurg, 1995) și *Cioran. De la identitatea popoarelor la neantul valah* (București : Ed. Saeculum I.O., 2003)] // Bucovina lit. — 2003. — Dec. (anul XIII, Nr 12 (154)). — P. 8-9.

Tema cărții lui I. Necula este cu atât mai incitantă, cu cât ea vine oarecum în răspăr cu tentația ideologiei la modă azi (de inspirație political correctness) de a contesta existența specificului național, cu scopul precis de a fundamenta necesitatea dispariției națiunilor. E o torsiune de mare „rafinament”, fiindcă political correctness pretinde a milita în numele particularismelor. Or, identitățile naționale sunt, neîndoielnic, particularisme și a le suprima înseamnă întoarcere stranie la vechiul vis al revoluției kominterniste (p. 8).

802. **Nichita Stănescu și Bacovia** : [studiu comparatistic privind coordonatele estetice din opera celor doi mari poeți] // Bucovina lit. — 2003. — Sept. (anul XIII, Nr 9 (151)). — P. 32 ; Prutul. — 2003. — Noiembrie. (anul III, Nr 11 (30)). — P. 6.

*Este o falsă impresie că abia postmoderniștii l-au „descoperit” pe Bacovia ca principal precursor. Blaga, Arghezi și Ion Barbu, în schimb, au trecut ca modele absolute ale neomodernismului generației lui Nichita Stănescu. În realitate, Nichita Stănescu a stat în avangardă reconsiderării operei lui Bacovia, situându-l pe autorul **Plumbului** drept cel mai important poet român de după Eminescu, fără a-i cobori pe cei amintiți.*

[...] Efectul cel mai straniu al liricii bacoviene, la modul neepigonic, e că „pesimismul” său de grad zero iscă o irezistibilă nevoie de fericire, care e și starea poetică fundamentală din lirica lui Nichita Stănescu. El însuși a subliniat paradoxul văzând în Bacovia un învingător.

803. **Nicolae Dabija** — 55 : [medalion aniversar pentru poetul român de la Chișinău, la împlinirea a 55 de ani] // Saeculum. — 2003. — Oct. (anul II, Nr 6). — P. 51. — (Poesis).

[...] amenințat cu „debarcarea” de la conducerea „Literaturii și artei”, Nicolae Dabija, înțeles și sprijinit de scriitorii lucizi, a înfruntat cu bărbăție toate intemperțiile, reușind să

păstreze revista Uniunii Scriitorilor în avangarda luptei de renaștere națională. În toți acești ani, Nicolae Dabija, fără a părăsi poezia, s-a dezvoltat și s-a exercitat ca unul dintre cei mai mari ziariști români din toate timpurile. Într-o vreme când elitele culturale și politice sunt la fel de coruptibile, când în numele unor avantaje materiale sau de imagologie a succesului sunt gata să-și vândă frații, surorile și țara, sub pretext că așa e „democratic” și „europenește”, autorul **Ochiului al treilea** a dovedit că este un caracter puternic, dintre acelea pe care le prețuia Eminescu, atât de rară în timpurile noastre. [...] Pot fi poeți mai talentați decât Nicolae Dabija, dar eu, unul, nu l-aș da pe Nicolae nici pe o sută mai talentați decât dânsul, dar lipsiți de caracter. E vorba de a nu minți în ceea ce privește destinul neamului tău...

804. **Pentamorfoza bacoviană** : [fragm. din volumul în curs de apariție *Complexul Bacovia*] // Revista noastră. — 2003. — Ian. (Nr 18/20). — P. 5-6. — Contribuții critice la descifrarea stilisticii bacoviene.

În final, schema pentadică a dialecticii interioare a stilului bacovian e următoarea: 1) forma activă (apăsarea insuportabilă a plumbului, recte tăcerea grea care trebuie „trecută”, învinsă prin activizarea forței opozante); 2) forța reactivă (strigătul devine plâns); 3) predominanta uneia (tăcerea ipostaziată în gol istoric, plumb, nimic, gol, pustiu etc.); 4) antrenarea celeilalte forțe (uriașă pondere a ploii — plâns); 5) echilibrarea lor simultană cu menținerea dezechilibrului — proporțională 2/3, oglindind sinteză dinamică a atmosferei bacoviene. Este acel moment al frumuseții în proporții de mișcări, definită, în premieră mondială de Eminescu... (p. 6).

805. **Perseverență creatoare** // Lit. și arta. — 2003. — 24 apr. (Nr 17 (3009)). — P. 4 ; Prutul. — 2003. — Apr. (anul III, Nr 4 (23)). — P. 1-3. — (Instantanee, imagini de grup). — Cu titlul *Anul literar 2002 în Basarabia*. — Analiză critică a literaturii contemporane din Basarabia, dintr-un raport-sinteză, susținut pe 12 aprilie 2003, la „Salonul literar — 2002”, organizat de Uniunea Scriitorilor din Moldova. În fața avalanșei de cărți apărute în Basarabia, autorul își motivează posibila subiectivitate în aprecieri. Pentru a elimina subiectivitatea analizei, criticul ordonează producțiile scriitorimii basarabene după criteriul genurilor și ierarhizează după criteriul valorii, deosebind: *Literatura pentru copii; Satira și umorul; Poezia; Proza; Critica și istoria literară; Alte genuri*. (Th. Codreanu, instantaneu fotografic).

Literatura basarabeană profită și ea din plin de beneficiile și de vicisitudinile tiparului, care încă mai poate face concurență mijloacelor electronice de multiplicare a textelor. După aprecierea lui Mihai Cimpoi, în editurile de la Chișinău și din Țară s-au tipărit, în 2002, în jur de 200 de cărți semnate de autori basarabeni. Un adevărat noian pe care niciun critic nu l-ar putea domina prin lecturi. Iată de ce o panoramare bilanțieră a anului literar 2002 devine, fatalmente, parțială și subiectivă, nu numai din imposibilitatea parcurgerii atâtor cărți, dar și din pricina unei slabe circulații a tipăriturilor, încât s-ar putea ca unii autori valoroși să rămână de „descoperit” în viitor.

806. **Plânsul bacovian** : [prez. modului de receptare de către criticii literari a motivului plânsului în opera lui G. Bacovia: L. Tamaris, M. Petroveanu, V. Fanache] // *Literatorul*. — 2003. — 4 dec. (anul XIII, Nr 4). — P. 10 ; 11 dec. (Nr 5). — P. 10.

*Desigur, plânsul nu e apanajul literar al lui Bacovia. Plâns există și-n **Infernul** lui Dante, și în **Robinson Crusoe**, la Eminescu, la simboțiștii francezi, la Dostoievski sau la Goga. Și ce efecte mesianice scoate ultimul din plânsul unui întreg popor! Problema e de a surprinde singularitatea plânsului bacovian, compatibilă cu condiția omului modern. Există în critica noastră încercări laudabile de abordare a chestiunii.*

Am constatat că a plânge (cu derivatele lui substantivale) este cuvântul cu cea mai înaltă frecvență în opera lui Bacovia — 118 poziții, la care se adaugă infuzia ridicată a unor termeni din imediata vecinătate semantică: lacrimi, a suspina, a geme, a hohoti, bocet, suspin, a ofta, a boci, a țipa, a striga, a urla etc., plus reacția de contrast a râsului. Devine clar că a plânge e un cuvânt-cheie, ca și plumb.

Până acum, principala ipoteză mai seducătoare cu privire la rosturile și natura plânsului bacovian s-a dezvoltat pe teren psihanalitic.

807. **Poetica rupturii** : [st. comparativ despre N. Stănescu, apreciat de Theodor Codreanu ca „un poet de răscruce între modernism și transmodernism“] // *Viața Românească*. — 2003. — Noiembrie. — dec. (anul XCVIII, Nr 11/12). — P. 52-54. — (Nichita Stănescu sau numele poeziei) ; *Zorile*. — 2003. — Iul.-dec. (Nr 2(29)). — P. 21-22. — (Cercetare științifică)⁴⁸; *Flacăra lui Adrian Păunescu*. — 2011. — 25-31 mar. (Nr 12(482)). — P. 7. — Cu titlul *Nichita Stănescu — Poetica rupturii*.

*Distingeam, la un moment dat, vreo cinci etape în evoluția concepției despre poezie a lui Nichita Stănescu. La o relectură târzie a operei sale găsesc că toate se-mpreunează în una singură, complexă și de o remarcabilă frumusețe arhitectonică, o sinteză de eminescianism arboreșcent, ale cărei ramuri trec prin Bacovia, Minulescu, Arghezi, Bлага, Ion Barbu și Nicolae Labiș. „Dogma“ ultimă, în sensul în care el însuși spune că marii poeți sunt creatori de dogme de noi paradigme sau „canoane“, precum ar zice postmoderniștii din urmă, pare să fie ceea ce a numit poetica rupturii, pe care visa s-o desăvârșească și „speculativ“ după anul 1980. Ea e reconstituibilă din „artele poetice“, din fulgurantele sale eseuri și scrisori, dar, mai ales, din *Antimetafizica* (p. 52).*

*În definitiv, poetica rupturii ca translingvistică e confirmată de cel puțin două mari personalități ale secolului al XX-lea care au schimbat paradigma poeziei. E vorba de Umberto Eco și de Mihail Bahtin. În *Numele trandafirului*, Eco pune problema receptării poeziei invocând un celebru exemplu din Wittgenstein, care spunea că, spre a contempla catedrala, trebuie date jos schelele. Nichita Stănescu privește cuvintele ca pe schelele lui Wittgenstein, numindu-le „rotițe“, „curele de transmisie“: cititorul trebuie să le dea jos spre a întrezări poezia. Și Bahtin considera poezia ca venind de dincolo de cuvinte, ca supralingvistică, depășind școala formalistă rusă. Așadar, prin Nichita Stănescu, geniul eminescian își lua, după un secol, o captivantă revanșă (p. 54).*

808. **[Referințe bibliografice]** : [preambul bibliogr. pentru trei poeme semnate de Viorel Dinescu și nouă poezii ale lui Emilian Marcu, publicate în această rev. școlară] // *Zorile*. — 2003. — Iul.-dec. (anul XV, Nr 2 (29)). — P. 33-35. — (Pro amicitia).
809. **Sacrul în poezia basarabeană postbelică** : [cronică lit. pentru studiul Anei Bantș, *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană* (București : Ed. Fundației Culturale Române, 2000)] // *Lit. și arta*. — 2003. — 27 noiembrie. (Nr 48 (3040)). — P. 5.

Autoarea dovedește o amplă cunoaștere a literaturii române de ansamblu și o pregătire teoretică de profunzime, premise care-i permit, cu vădită rigoare științifică și într-o limbă română sobră, nuanțată, în același timp, să realizeze o cercetare tematică coroborată cu valorificarea estetică, arhetipală, psihocritică și ontologică. [...]

48 Revista școlară, a apărut la sfârșitul anului 2003, după apariția revistei „Viața Românească“, nr. 11-12/ 2003, de unde a fost reluat, spre publicare, acest studiu.

Dar, probabil, partea cea mai „spectaculoasă” și mai incitantă a cărții Anei Bantoș este capitolul despre prezența sacrului în postmodernismul basarabean. Asta în cazul în care acceptăm existența unui postmodernism basarabean. La toată urma, conceptul de postmodernism este atât de ambiguu (ceea ce la nivelul „complexelor de cultură” este un handicap aproape insuportabil), încât el adună, ca-ntr-un ghiveci oriental, diverse teme de modernism, moda textualistă, pornografia neozolistă a nouăzeciștilor, apocalipse obscure fals bacoviene, ludicul și teoria jocurilor și multe altele.

810. **Semințe roditoare** : [aprecieri despre rev. „Argeș”, aflată la doi ani de la apariție în noua serie] // Argeș. — 2003. — Sept. (anul III (37), Nr 24 (255)). — P. 7. — (Mesajele solidarității. La aniversare).

Cu un program cristalizat și statornic în deschiderea lui, cu rubrici consistente și diversificate, cu colaboratori de marcă, „Argeș” are toate șansele să aștearnă o dără de cultură trainică.

811. **Soarta cărților trăsnite** : [marginalii pe baza volumului *Noi nu suntem urmașii Romei*, de Napoleon Săvescu (București : Ed. Intact, 2002, ed. revăzută și adăugită). Opiniile criticului infirmă parte din argumentațiile dr. N. Săvescu, dar relevă unele particularități caracteriale ale daco-geților, care sub imperiul precarității istoriei și-au neantizat propria istorie] // Zorile. — 2003. — Ian.-iun. (Nr 1 (28)). — P. 6-8. — (Cercetare științifică) ; Oglinda lit. — 2003. — Apr. (anul II, Nr 16). — P. 365; Mai (Nr 17). — P. 389; Iun. (Nr 18). — P. 413. (Critică literară).

N-aș vrea să se înțeleagă de aici că șansa (neșansa) de a fi izvor antropologic al Europei și al lumii ariene mai e valabilă și azi. Matricea s-a istovit de multe secole, deși centrul carpatic și-a conservat încă puterea de asimilare. [...] Paradoxul e că popoarele destinate a fi centru la nivel ontologic și margine la nivel istoric produc înfloritoare culturi orale, cu aparentul dispreț al culturii scrise. Oricum, aceasta e realitatea istorică a culturii traco-dace (p. 8).

812. **Transmodernismul** : [eseu de doctrină lit., prin care Th. Codreanu, derivând conceptul lui Ștefan Lupașcu din — *Transdisciplinaritatea. Manifest* (Iași : Ed. Polirom, 1999), înaintează o paradigmă nouă în teoria și critica lit. românească: *transmodernismul*] // Lit. și arta. — 2003. — 13 mar. (Nr 11 (3003)). — P. 4 ; 20 mar. (Nr 12 (3004)). — P. 4.

Modernismul, anunțat de pozitivismul secolului al XIX-lea, devine mentalitatea predominantă a secolului al XX-lea. El înseamnă ascensiunea nemaiîntâlnită a științei și tehnicii, împingând în plan secund religia și metafizica. Consecința: o largire extraordinară a domeniului cunoașterii, provocând primul fenomen de anvergură al modernității: multidisciplinaritatea. Prin expansiune inflaționară pe principiul separabilității și al strictei specializării, cu primejdia a ceea ce s-a numit omul unidimensional, s-a produs o reacție de apărare care a dus la cea de a doua mare înfăptuire a modernității — interdisciplinaritatea, un fel de replică actuală de felul omului multidimensional din Renaștere. Multidisciplinaritatea oferă posibilitatea abordării obiectului din mai multe discipline deodată. Un reflex al multidisciplinarității în literatură a fost critica totală susținută între cele două războaie mondiale de către G. Ibrăileanu, Mihai Ralea și G. Călinescu. Interdisciplinaritatea și-a croit o altă țintă, vizând „transferul metodelor dintr-o disciplină în alta”, în trei trepte: aplicativă, epistemologică, generatoare de noi discipline⁴⁹ (Nr 11/ 2003).

49 Cf. Basarab Nicolescu. *Transdisciplinaritatea. Manifest*. Traducere. Iași: Ed. Polirom, 1999, pp. 52-53.

Atitudinea transmodernistă nu consideră niciun stadiu din istoria literaturii naționale și universale ca depășit sau anacronic. Toate paradigmele literare, din antichitate până azi, care, în logica terțiului exclus, a succesiunii, par a nu mai avea legătură cu stadiul actual, coexistă în plan transdisciplinar, ele trebuind tratate ca niveluri diferite de Realitate literară, solidare ontologic (Nr 12/2003).

813. **Transmodernismul lui Simion Bogdănescu** : [rec. cărții de poezie a lui Simion Bogdănescu, *Oracol scufundat* (Iași : Ed. Cronica, 2003), criticul e de părere că lirica lui Simion Bogdănescu s-a detașat de postmodernism și s-a distanțat de moda textualistă] // *Cuvântul adevărului*. — 2003. — (Vol. VI, Nr 3/4). — P. 31-32 ; *Adevărul lit. din Vaslui*. — 2006. — Noiembrie (anul I, Nr 12 (12)). — P. 3.
[...] *poetul Simion Bogdănescu a intuit ceva din zona de maximă transparență dintre lumile lui Ștefan Lupașcu, și care e semnul atitudinii transdisciplinare ce se conturează acum, după decesul postmodernismului. Simion Bogdănescu a trecut proba, instalându-se în noua vârstă a literaturii — cea transmodernistă (p. 32).*
814. **Transmodernismul lui Victor Teleucă** : [amplă cronică lit. a cărții scriitorului basarabean (apărută postum) — Victor Teleucă, *Ninge la o margine de existență*, Ch.: Cartea Moldovei, 2002, pe care criticul o consideră „cartea anului 2002”, criticul Th. Codreanu, opinează că opera lui V. Teleucă aparține *transmodernismului*, doctrina literară cu care literatura începe veacul I al acestui mileniu] // *Viața Basarabiei*. — 2003. — Nr 2 (6). — P. 134-141. — (Critică) ; *Lit. și arta*. — 2004. — 1 ian. (Nr 1 (3045)). — P. 4.
O asemenea literatură duce la transfigurarea antitezelor neîmpăcate, specifice mentalității sfâșiate. Transpusă în „mesaj” adresat realităților din Basarabia și din lume, ea respiră de o atitudine transdisciplinară, tradusă într-un nou tip de transnaționalitate, opusă vechiului concept de internaționalism, care a lucrat în cheia terțiului exclus, producând tragedia românilor basarabeni. Atitudinea transdisciplinară aduce soluția cea mai bună a rezolvării raporturilor strâmbe dintre autohtoni și alogeni, invocând toleranța reciprocă, într-o Europă integrată, obligată să fie ea însăși transdisciplinară pentru a supraviețui sub semnul devenirii întru ființă. În această cheie trebuie înțeleasă o enigmatică observație a lui Victor Teleucă: „Suntem, poate, singura națiune care am susținut năvălitorul pentru a-l asimila. Prin asta am vrea să-l detestăm. Parcă am fi propriii noștri năvălitori peste noi înșine din noi înșine” (p. 140-141).
815. [**Tribuna „Amurg sentimental”. Oameni fapte — gânduri și pasiuni**] : [aprecieri ale colab. și cititorilor acestei publ. aflată la un număr aniversar. Th. Codreanu apreciază programul variat al rev. și promovarea poeziei postdecembriste] // *Amurg sentimental*. — 2003. — August (anul IX, Nr 8 (100)). — P. 8.
În acești ultimi ani, „Amurg sentimental” a publicat foarte multă poezie, lansând nume noi. Totodată a propus dezbateri pe marginea unor cărți și problematici de interes major.
816. **Umorul militant** : [cronică lit.: Efim Tarlapan, *Îngerii din cerul gurii...* (Cluj-Napoca: Ed. Cartimpex, 2003), care începe cu un savuros miniportret al basarabeanului Efim Tarlapan, urmată de o demonstrație critică pe textele epigramistului] // *Adevărul de Cluj*. — 2003. — 27 august (anul XV, Nr 3890). — P. 5. — (Artă-cultură) ; *Lit. și arta*. — 2004. — 13 mai (Nr 19 (3063)). — P. 4. — (E. Tarlapan la a 60-a aniversare) ; *Epigrama*. — 2004. — Iunie-aug. (anul XII, Nr 28). — P. 12. (Aniversare). — Fragment.

El [Efim Tarlapan] e un soi de Nastratin pruteano-nistrean, voinic, blond-roșcat, cu mustață asprită de ace vitriolante, zâmbind totdeauna cu miere și fiere, pribeag ca Păcală, purtându-și traista doldora de trăsnaî vorbite, care smuncesc omul din treburile sau netreburile lui și-l țin cu gura căscată, dusă până la urechi, de râsul strunit al „panglicarului“.

[...] Efim Tarlapan e probă că umorul basarabean de azi nu e cu nimic mai prejos decât cel din Țară. Și mai demonstrează ceva: clasicitatea veritabilă nu-și pierde niciodată actualitatea.

817. **Un critic literar împlinit** : [panoramarea celor șase volume din *O istorie a literaturii române*, de Ion Rotaru (Cluj-Napoca : Ed. Dacia, 2003), moment de importanța majoră în istoria literaturii noastre] // Prutul. — 2003. — Oct. (anul III, Nr 10 (29)). — P. 1-3.

Acum, unui istoric și critic literar „complet“ i se cere nu numai talent, nu numai memorie și putere de muncă, dar și o viață suficient de lungă, asociată cu o stare fizică pe măsură. Iată de ce încercările de a scrie istorii complete și complexe ale literaturii sunt rarissime. La noi, proiecte dintre acestea au existat și există, dar duse până la capăt nu cunosc decât două cazuri: G. Călinescu și Ion Rotaru (p. 1).

Cert e că tomurile lui Ion Rotaru au fost primite fie cu ostilitate, fie prin tactica tăcerii, fie prin cronici favorabile, dar de suprafață. Și doar, în subiectivitatea lui inerentă, profesorul s-a străduit să fie cât mai aproape de exigențele obiectivității, după exemplul pe care l-a urmat — G. Călinescu (p. 2).

818. **Un dicționar de scandal** : [o nouă atitudine critică a lui Th. Codreanu față de editarea *Dicționarului moldovenesc-românesc* (Ch.: Ed. Asociația „Pro Moldova“, 2003), de Vasile Stati. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2003. — Noiem. (anul II, Nr 23). — P. 555-556. — (Atitudini) ; Prutul. — 2003. — Dec. (anul III, Nr 12 (31)). — P. 3.

Românofobia acestui „savant“ indoctrinat până în vârful urechilor atinge cote greu de imaginat și ea se revarsă asupra unor personalități...

[...] E un haos atât de asurzitor în asumarea criteriilor științifice, încât opera aceasta lexicografică are toate șansele să rămână cea mai mare trăsnaie lingvistică a începutului de mileniu (p. 556).

819. **Un frondeur: Viorel Dinescu** : [marginalii critice pentru Viorel Dinescu, *Confluențe. Eseuri*. — Aronda, Galați, 2002] // Bucovina lit. — 2003. — Ian. (anul XIII, Nr 1 (143)). — P. 14-15. — (Cronică literară); Lit. și arta. — 2003. — 13 febr. (Nr 7 (2999)). — P. 4 (Cronică literară).

[...] Cum am subliniat cu ani în urmă, Viorel Dinescu are o puternică personalitate structurată complementar din izbitoare contraste: poetul e de o detașare olimpică, capabil de solemnitate plonjări în adâncimi de azur, pe când publicistul și eseistul din el sunt de o aciditate nimicitoare, înscriindu-se adesea printre cei mai vitriolanți pamfletari de azi. Altminteri, e și unul dintre motivele pentru care (alături de discipolatul său eugenbarbian) autorul a riscat și riscă marginalizarea literară. E, de altfel, condiția frondeurului, pe care Viorel Dinescu și-o asumă cu sau fără voie.

2004

820. **Apa divină** : [studiu critic, monogr., despre motivul apei în creația poetică a lui Grigore Vieru, fragm. din vol. *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, în curs

de apariție] // Dacia lit. — 2004. — 15 sept. (anul XV, Nr 5 (56). — P. 58-60. — (Arca lui Noe).

*Dintre ipostazele apei vierene, totuși lacrima e cea privilegiată. Ea adună în sine mai ales ființa ca Dasein. Este cea mai umană dintre toate apele. E ființa completă: „chip de zeu trist“, „greier de cleștar“, „creier gânditor“, „Soare arzător“, „glonte mânios“, „iepure plâns“ ascuns în a „genei umbră“, „deal de sare greu“, clopot și viață (**Lacrima**). Nu chipul rigid e frumos, nu ochii nepăsători, ci doar cei care-s umeziți de lacrimă: „Nu sunt mai puțin frumoase lacrimile iubirii în ochii mai puțin frumoși“ (Cf. Gr. Vieru, **Strigat-am către tine**. — P. 360)*

Niciun poet român (posibil și european) n-a perceput cu atâta intensitate sacralitatea lacrimii. Grigore Vieru ar putea exclama împreună cu Antoine de Saint-Exupéry: „C'est tellement mystérieux les pays de larmes“ (p. 59).

821. **Apocalipsa după visător** : [cronică lit.: Marian Constandache, *Incantații pentru inhalarea unui gaz toxic: iluzia* (Iași : Ed. Timpul, 2003), în care „tocmai fiindcă se pretinde vindecăt de orice iluzii, poetul postmodern rămâne un fabricator de iluzii“] // Convorbiri lit. — 2004. — Iun. (anul CXXXVIII, Nr 6 (102). — P. 63-64. — (Ex-libris).

*Până la urmă șansa oricărei poezii e să prindă în jocurile imprevizibile ale sintezei sensul obscur al existenței, adică al iluziei. Dar, pândit de artificialitate, poetul riscă mereu să-l piardă, alunecând în rădăcina manierei. Nici poezia lui Marian Constandache nu e lipsită de asemenea risc esențial. În ansamblu totuși **Incantații pentru inhalarea unui gaz toxic: iluzia** mi se pare o reușită a anului editorial 2003 pe fondul unei degradări lente a gustului poetic predispus să ne șocheze printr-un neozolism tot mai pornografic (p. 64).*

822. **Argument** // Lit. și arta. — 2004. — 12 febr. — P. 5. — Motivația scrierii monografiei critice despre poetul Grigore Vieru. Fragment din vol. *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004).

*Apoi, Cezar Ivănescu și Grigore Vieru, ca veritabili urmași ai lui Bacovia, poetul repetițiilor obsedante, sunt, zic, acești doi urmași ai lui Orfeu, cei mai importanți poeți ai repetiției de după autorul **Scânteilor galbene**. Și-i mai apropie ceva: Bacovia își exersa versurile la vioară. Crea, altfel spus, după ritmica viorii. Cezar Ivănescu și Grigore Vieru sunt, de fapt, niște insoliti „compozitori“, unul baladist arhaic, celălalt — tâlcuitor de „doine“, amândoi niște „trubaduri“ rătăciți prin veacurile noastre.*

823. **Arheologia operei lui bacoviene** : [cronică lit. pentru *Dosarul Bacovia*, de Constantin Călin: vol. I, *Eseuri despre om și epocă*, Agora, Bacău, 1999 și vol. II, *O descriere a operei*, Agora, Bacău, 2004] // Bucovina lit. — 2004. — Dec. (anul XIV, Nr 12 (166). — P. 11-12.

Constantin Călin mai poate fi un prilej de mirare atunci când pune la lucru o metodă — cea „arheologică“, dar refuză orice teoretizare. Astfel, își exprimă apăsate reticențe față de cei ce se afundă în teoretizări când vorbesc despre Bacovia. Pare un nou paradox oferit de critica dlui Călin, deoarece întemeietorii moderniști de metode nu s-au putut sustrage teoretizărilor înainte de a trece la aplicații.

Dincolo de asemenea complicații, întreaga cercetare a lui Constantin Călin țintește către o restituire, pe cât posibil în integru, a sensurilor originare ale operei lui G. Bacovia. După presimțirea mea, acest tom de 644 de pagini constituie un extraordinar text de „ediție critică“ a operei bacoviene, o ediție critică spectaculos mascată, care e, simultan, și operă de exegeză. Iată de ce o numesc „grad zero“ al exegezei bacoviene, faptă aș zice unică în materie (p. 11).

824. **„Asimptote lirice“** : [cronică lit. pentru al zecelea volum de versuri a lui Viorel Dinescu (*Asimptote lirice, Craiova : Fundația „Scrisul Românesc“*, 2004), poet care dezvăluie „afinități cu „geometrismul“ ideal barbian“] // Oglinda lit. — 2004. — Sep. (anul III, Nr 33). — P. 907. — (Cronică literară) ; Lit. și arta. — 2005. — 14 iul. (Nr 28 (3124)). — P. 4. — (Cronică literară).

Asimptota este o întâlnire ratată între o dreaptă de care se apropie o curbă fără a o putea atinge în spațiul finit. Dar o va putea atinge în infinit? Iată întrebarea dramatică devenită, în chiar condiția ei, materie de poezie, de pură direcție a minții, cum ar fi spus Ion Barbu. Aceasta e axa coagulantă a plasmei poetice din noul volum de versuri al lui Viorel Dinescu. Câmpul semantic al cântărilor eșuate, generatoare de nostalgie grea a unui paradis pierdut în veșnicie, se cristalizează multiplicatoriu prin metafore obsedante de aparentă proveniență matematică [...].

825. **„Balada vârstelor“** : [considerații lit. despre personalitatea scriitorului Ion Gheorghe Pricop. În ceea ce privește opera, surprinsă în cronică din partea a doua, *Coloana de cuvinte*, criticul Th. Codreanu apreciază travaliul prozodic al celor 100 de poeme legate într-o singură baladă — *Balada vârstelor*] // Est. — 2004. — Noiembrie. (Nr 7). — P. 43-45. — (Articole, cronici, recenzii).

[...] profesorul de la Duda migălește cu tenacitate și răbdare asupra cuvintelor, asupra sensurilor, scriindu-și, departe de lumea dezlănțuită, cărțile. Și câte o dată, la un an sau doi, și le pune în straiță și mai pleacă cu ele pe la oraș. Ajunge la porțile cele mari, scriitoricești, cu gând să le arate, dar l-apucă o rușine nemaipomenită, trăind senzația că și-a dus fetele la târg să le mărite (p. 43).

826. **Colecția lui Cezar Ivănescu** : [prez. inițiativei editoriale a lui Cezar Ivănescu, colecția de poezie de la Iași : Ed. Junimea, numită *Dictatură și literatură*. Th. Codreanu prezintă volumele semnate de Cristian Simionescu — *Ținutul bufonilor*, Nichita Danilov — *Secol*, Daniel Corbu — *Documentele haosului*, Vasilian Doboș — *Turnul de pândă*, Lucian Vasiliu — *Atelier de potcovit inorogi*, Gellu Dorian — *Eranos*, Vasile Vlad — *Poeme și Gabriela Crețan* — *Infern cu floarea soarelui*] // Dacia lit. — 2004. — 15 iul. (anul XV, Nr 4 (55)). — P. 29-32. — (Junimea de ieri, Junimea de azi).

De când îl știu, Cezar Ivănescu este un „inverșunat“ sprijinitor al poezilor, de la cândva celebrul cenaclu „Numele poetului“ și până la recenta colecție de poezie pe care o moșește la Editura „Junimea“ din Iași: al cărei director este. Colecția se numește „Dictatură și scriitură“ și a fost inaugurată în anul 2002. De data aceasta, acțiunea lui Cezar Ivănescu nu este aceea a descoperirii și afirmării talentelor, ci chiar consacrarea lor printr-o colecție de excepțională tinută bibliofilă, în format mare, în grafica de copertă a lui Vasilian Doboș (p. 29).

827. **Dezamăgiri la... (dez)amăgiri** : [o replică punctuală dată lui Mircea A. Diaconu la comentariile critice asupra studiului *Complexul Bacovia* (2002) din *Viața românească*, nr. 4/5/2004] // *Viața românească*. — 2004. — Noiembrie-decembrie. (anul XCIX, Nr 11/12). — P. 231-235. — (Comentarii critice).

*Partea care l-a contrariat cel mai mult pe Mircea A. Diaconu pare să fie ultimul capitol — **Bacovianismul**. Acesta ar compromite întreg eșafodajul lucrării, condamnând-o la eșec, iar în termenii autorului fiind o (dez)amăgire. Interesant că un alt comentator al cărții (Emilian Marcu) găsea, dimpotrivă, capitolul **Bacovianismul** o încununare a cercetării, constituindu-se într-o miniistorie a literaturii române moderne, văzută dintr-o perspectivă mai puțin obișnuită — aceea a crizei spiritului european modern căreia Bacovia i-a fost un*

„neutru“ „cronicar al imaginarului“, cum îl numise Mircea Scarlat. E și aici un punct de vedere, poate mai apropiat de intențiile mele. Altminteri se vorbește de mult de existența unui „bacovianism“ în literatura română. N-am făcut decât să-i aduc în sprijin categoriile abisale angrenate în ceea ce am numit „complexul Bacovia“ (p. 231-232).

E de mirare că un spirit cumpănit de inteligența critică a lui Mircea A. Diaconu, nu-și poate reprima pornirea de a eticheta, specifică partizanatului ideologic. Mai întâi, el ironizează prezența în contextul demonstrațiilor a unor nume care nu sunt pe lista de valori a grupărilor cu care se simte solidar (p. 232).

828. **Diminețile lui Ion Beldeanu** : [cronică lit.: Ion Beldeanu, *Realitatea are chipul tău* (Cluj-Napoca : Ed. Dacia, 2002), o antologie de autor, având la baza trei volume de poezie. Cartea a fost premiată în vara anului 2003 la US, Filiala Iași. (Th. Codreanu, foto)] // *Oglinda lit.* — 2004. — Ian. (anul III, Nr 25). — P. 638. — (Critică literară).

În ambiguitatea funciară a melancoliei lui Ion Beldeanu întrevăd o situare oarecum îngrată între neantul bacovian și duminica mare a lui Grigore Vieru, două extreme fascinante ale liricii românești. Dacă în infernul bacovian Învierea nu mai e posibilă, dimineța viereană este ceea ce poetul basarabean numește duminica zilei, o nouă renaștere sub semnul purtării luminii. Așa se explică de ce roua, creație a dimineții, este oglinda pură a lui Grigore Vieru, semnul resacralizării lumii. Constat cu uimire că dimineța și duminica sunt constante ale cronotopului lui Ion Beldeanu, dar, cu siguranță, fără nicio urmă de influență viereană.

829. **Duminica Mare a lui Grigore Vieru** : [studiu critic aplicat despre opera poetului român din Basarabia] // *Argeș.* — 2004. — Apr. (anul III (38), Nr 4 (262)). — P. 18-19. — (Lecturi esențiale). Preluat /postat pe www.scribd.com.

În *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* e o fărâmă din lumina zilei dintâi. Să mai poți privi lumea prin lumina dintâi, iată o minune de care se vor uimi toți într-o vreme când totul pare întinat iremediabil. Aici atinge Vieru culmea talentului său și aș înclina să-i recunosc măcar o fărâmă de geniu. [...]

Grigore Vieru nu este numai copilul cel mare al neamului, ci și Duminica Mare a neamului românesc de pretutindeni. Și nu pentru că așa a voit el, ci fiindcă ceva inexplicabil l-a ales să ne reprezinte în chip de supremă sărbătoare creștină tocmai acolo unde nu e loc de sărbătoare a neamului. Așa se explică de el este azi cel mai iubit dintre poeții români în viață. Și nu e de mirare că are și va avea dușmani care nu înțeleg și nu pot iubi *Duminica Mare a neamului*. Din felurite pricini, firește (p. 19).

830. **Eminescu și Brâncuși** : [studiu comparativ în care sunt dezvăluite similitudini tulburătoare între cei doi mari artiști și operele lor. (Foto, Th. Codreanu; fot. de grup, cu D. Vatamaniuc)] // Mihai Eminescu. — 2004. — (Nr 2 (5)). — P. 67-71. — (Mihai Eminescu pe meridianele lumii).

Arta este o rugăciune a inimii, în sensul cel mai curat al isihiei românești, fapt care atestă creștinismul profund al celor doi mari artiști și gânditori deopotrivă. Geniul amândurora a atins simplitatea categorialului. În spiritul arheității eminesciene, Brâncuși spunea: „Ceea ce este real este numai esența. Iar dacă te apropii de esența reală a lucrurilor, ajungi la simplitate“.

Dincolo de „influențele“ directe, solidaritatea tulburătoare dintre viziunile artistice ale celor doi atestă deopotrivă cât de profund au lucrat, în spiritul lor, categoriile abisale ale materiei stilistice românești relevate de L. Blaga. E și „garanția“ universalității lor (p. 71).

831. **Epopeea satului de pe Prut** : [medalion aniversar despre scriitorul Ion Gheorghe Pricop — 60, neobosit povestitor, romancier, publicist și poet] // *Prutul.* — 2004. — Mar. (anul IV, Nr 3 (34)). — P. 4-5.

Cert e că există o tainică legătură între literatura pe care o scrie Ion Gh. Pricop și adâncă lui venerație pentru animale. El a coborât până la totemismul fundamental din prozele fantastice ale lui Vasile Voiculescu, prozator cu care se aseamănă în unele privințe, dar făurindu-și o viziune cu totul personală, plonjând spre zonele genuine ale mitosului românesc. Cele mai fecunde cronotopuri ale imaginarului poetic pricipian vin din afunda copilărie și din tinerețe (p. 4).

832. **Exilul și rezistența prin cultură** : [puncte de vedere despre rezistența intelectualilor prin cultură în perioada postcomunistă, având ca punct inițial cercetarea lui Nicolae Florescu pe această temă, concretizată în trei volume, între care *Menirea pribegilor* (2003) este considerată un eveniment cultural] // *Viața românească*. — 2004. — Noiembrie-December. (anul XCIX, Nr 11/12). — P. 185-189. — (Cronica literară).

Nicolae Florescu are meritul capital de a schița temeiurile unei veritabile reconcilieri naționale între românii din țară și cei din exil, iar aceste temeiuri sunt de ordin spiritual. Este „locul geometric” al rezistenței prin cultură. Autorul produce distincții necesare și are intuiția că marea bătălie a „pribegilor” este departe de a se fi încheiat, că postcomunismul autohton prelungeste dezolant, în forme prost mascate, politica antinațională a fostului imperiu, inoculată în doze paralizante „elitelor” politicianiste actuale. Așa s-ar explica de ce o parte a foștilor exilați au refuzat întoarcerea în Itaca. Nu e vorba de românii înstrăinați, căpătuți aiurea, ci de cei care au dus greul rezistenței naționale prin cultură, împuținați, ca număr, de vreme (p. 186-187).

833. **Ființa vegetală în poezia lui Grigore Vieru** : [studiu critic aprofundat despre poezia lui Grigore Vieru] // *Saeculum*. — 2004. — Iulie. (anul III, Nr 11). — P. 65-67. — (Lector).

*Natura vegetală este, la Vieru, sublimarea mamei reale după moarte, adusă, altfel spus, la o nouă viață, căci mama, înălțată la steaua ei, este nemuritoare, ea continuă să trăiască în patrie, în iarbă, în flori. Focul bacovian te înăbușă cu fumul, rădăcina de foc viereană devine fulger, lumină sacră. Focul bacovian carbonizează ființa vegetală, transformând-o în acel binecunoscut noian de negru. Semne ale carbonizării veți găsi cu totul accidental la Grigore Vieru. Dar atunci e vorba de o poezie care evoca existența în negativ a Basarabiei sub stăpânirea imperiului. Una dintre poeziile sale se intitulează **Florile negre**, subintitulată „colind nou” și dedicată istoricului Gheorghe Buzatu. Paideuma copilăriei reizbucnește aici sub semnul demonicului, invocându-se și folcloricele Babe Cloanțe, dar cu speranța finală a învierii: „Sârme mă tot înveliră, / Lerui, florile negre, / Mi le-aduseră ca liră, / Lerui, florile negre! / Ne pândiră Babe Cloanțe, / Lerui, florile negre...” (p. 65).*

834. **[Fragmente]** : [prez., într-o serie a personalităților vasluiene, a criticului Th. Codreanu, prin selectarea de către redacție a două fragm. din studiul monografic *Complexul Bacovia* (București ; Ch. : Ed. Litera International, 2003. (Col. „Biblioteca școlarului”))] // *Milesciana*. — 2004. — Noiembrie. (Nr 1). — P. 50-52.

835. **Grigore Vieru la 70 de ani** : [prez. personalității poetice în perspectiva descifrării „complexelor de profunzime”, relevarea stratului de profunzime (legătura cu mama, copilăria, spațiul natal), relațiile culturale, încercările complexe de după 1989 ș.a. ; fragm. din monogr. critică *Duminică Mare a lui Grigore Vieru* (2004). (fot. de grup; Th. Codreanu cu poetul)] // *Cronica Episcopiei Hușilor*. — 2004. — Vol. X. — P. 133-188.

Oare sfâșierea geografică produsă de granița de pe Prut a trecut și-n sufletele românilor? Este o întrebare-cheie pe care și-o pune poetul odată ajuns în Țară, după decenii de așteptare răbdurie. Da, însă „descoperirea“ nu s-a realizat în vremea primelor descinderi, când fericirea de a-și revedea patria pierdută era copleșitoare. Din acest punct de vedere, există două etape ale contactului poetului cu Patria-mamă: aceea de până la 1989, când odiseea reîntoarcerii în Ithaca a coincis perfect cu a lui Ulise, iar a doua, după 1989, când reîntoarcerea are viclenia experienței Ulise-lui modern, analizată cu finețe de Vladimir Jankélévitch (p.168).

836. **Grigore Vieru: Salvarea prin copilărie** : [studiu monogr. aprofundat despre paideuma copilăriei în opera poetului român din Basarabia] // Steaua. — 2004. — Iun. (anul LV, Nr 6 (668)). — P. 31-35.

Ne grăbim a spune că „reducția“ la copilărie a imaginarului poetic vierean nu arată că poetul ar fi prizonierul vreunui „complex al nematurizării“ de tip freudian, care duce la cădere psihică în infantilism, pe scara stadială dragă psihanalizei. Unii ar putea lesne specula că Vieru a rămas pe treapta orală, maternă a erosului, de unde și rolul central acordat mamei în universul său poetic. De facto, „principiul“ matern al mitului său personal se fundează, la rândul-i, pe un alt grund, pe legea abisală a creativității paideumice a copilăriei. Asta înseamnă să recunoaștem că pentru Grigore Vieru nu principiul matern este izvorul izvoarelor, cum s-a afirmat de către majoritatea comentatorilor săi, pe urmele solidei demonstrații a lui Mihai Cimpoi, ci chiar copilăria cu lacrima ei cu tot și care nu devine niciodată perlă, ci se conservă în întreaga ei puritate ontologică. Lacrima copilăriei lui Vieru este suspendată în inreat. Ea are toate virtualitățile arheului eminescian. Avem toate motivele să identificăm aici marca inconfundabilă a vierismului, nu mai puțin pronunțată decât a bacovianismului, la antipodul acestuia, căci la băcăuan nu mai există lacrimă pură, deși Bacovia este cel mai mare poet al plânsului din literatura universală, ci totul se noroiază pentru ca finalmente să se pietrifice nu în „perlă“, ci în plumb (p. 34).

837. **Ignoranța criticismului** : [atitudine critică față de opiniile agresiv-partizane și ignominice ale lui Marius Chivu din paginile „României literare“, Nr 38, 2004, la adresa lui Grigore Vieru sau a Leonidei Lari, ale căror versuri „sunt idioate“, în opinia „articlerului“] // Lit. și arta. — 2004. — 28 oct. (Nr 43(3087)). — P. 5 ; Bucovina lit. — 2004. — Oct.-Noiem. (Anul XIV, Nr 10/11 (164/165)). — P. 29. — (Polemique).

Lipsit de simțul perspectivei istorice, [...] cu oarecare efort, Marius Chivu ar putea afla că „sincronizat“ cu spiritul veacului nou nu este el, un epigon al unei mișcări neoavangardiste defuncte, ci disprețuitul Grigore Vieru, a cărui poezie răspunde exigențelor transmoderniste actuale, fiind, totodată, unul dintre cei mai citați poeți contemporani. Despre existența lui Grigore Vieru știe o lume, deși scriitorul nu este un „teintelectual“, dar despre existența lui Marius Chivu mă îndoiesc că știu mai mult decât câteva zeci de amici ai domniei sale. Când se va maturiza, Marius Chivu are să afle că spiritul critic este cu totul altceva decât șmecheria dâmbovițeană agresivă.

838. **L'enfer heureux** : [coment. critice pentru romanul lui Adrian Dinu Rachieru, *Legea conservării scaunului*, vol. I, *Vina* (Timișoara : Ed. Eubeea, 2002)] // Bucovina lit. — 2004. — Ian.-febr. (XIV, Nr 1/2(155/156)). — P. 12-14. — (Cronică literară).

Evident, *Legea conservării scaunului* nu este un roman „balzacian“, ci unul de meșteșugită construcție postmodernă, dar în inima căruia pulsează năzuința străveche de a ajunge „la adevăr prin ficțiune“ (p. 23). Aceasta pare a fi „erezia“ lui Adrian Dinu Rachieru în plină modă textualistă, în care jocurile parodiei nu mai păstrează nimic din eminesciana

estetică a adevărului din *Criticilor mei*. Se suprapun în romanul lui Adrian Dinu Rachieru, fără nicio primejdie de artificiu, mai toate tehnicile prozei contemporane, într-o țesătură de metaroman cu ambiții balzaciene și pluriperspectiviste, în același timp (p. 13).

839. „**Luxul**“ din *Infern* : [cronică lit. pentru romanul lui Emilian Marcu, cunoscut ca poet, *Iadul de lux* (Iași : Ed. Junimea, 2004), perceput ca o surpriză editorială a scriitorului, dar și ca „literatură de sertar“] // Convorbiri lit. — 2004. — Mai. (anul CXXXVIII, Nr 5(101). — P. 71-74. — (Ex-libris).

*La sfârșitul lecturii însă ne dăm seama că, în realitate, Emilian Marcu n-a părăsit nicio clipă poezia, proza sa fiind poezie la nivelul celor mai bune cărți ale scriitorului. Dar, într-un anume sens, evadarea în proză îmbogățește registrul liric al poetului cu fațete care ne-ar fi rămas ascunse și nerealizate, căci în plasma metaforei pure se insinuează o forță epică indiscutabilă, modelatoare, nuanțată. **Iadul de lux** e un amplu poem epic, fără cusur la nivelul scriiturii și al construcției (p. 71).*

840. **Mama în viziunea lui Grigore Vieru** : [studiu critic despre „întâietatea ontologică a principiului matern“, ca motiv lit., în viziunea poetică a lui Grigore Vieru] // Zorile. — 2004. — Ian.-dec. (anul XVI, serie nouă, Nr 1/2 (30/31). — P. 45-48. — (Cercetare).

[...] în *Făptura mamei*, totul e imponderabil, e plutire, e zbor în sus, toate aspiră către paradisul pierdut și pe care-l recucerim prin făptura mamei. Suntem încă între ceruri și pământ și poate că maica aceea care zboară nu mai este maica trupească, ci doar sufletul ei, paideuma însăși a copilăriei, în stare pură. Ea mai are reminiscența suferinței („În priviri c-un fel de teamă“), dar „fericită totuși“. În realitate, maica aceasta a lui Vieru nu este mama concretă, accidentală, deși este, totodată, și mama Evdochia, ci Maica Precurată, mai reală decât orice mamă de pe pământ, fiindcă este mama arheu. În maica viereană se adună toate mamele din lume, de unde și multiplicitatea în unicitate (p. 46).

841. **Marin Preda și cinismul politic comunist** : [marginalii pornind de la *Jurnalul intim* al lui Marin Preda (București : Ed. Ziua, 2004), privind reacția scriitorului față de cinismul politic comunist cu care n-a pactizat niciodată] // Argeș. — 2004. — Oct. (anul IV (38), Nr 10 (268). — P. 4. — (Istorie literară); Zorile. — 2005. — Ian.-dec. (Anul XVII, Nr 1/2(32/33). — P. 58-59. — (Cercetare).

*Ca Ilie Moromete, Marin Preda s-a iluzionat că poate rezista, prin kynism, cinismului din era ticăloșilor. În secret, el era un admirator al ultimului mare filosof „cinic“ modern — Emil Cioran. O atestă notele din jurnal unde reține pasaje întregi din cărțile lui Cioran. Dar și-n cazul acestuia are obiecțiile lui. Marin Preda preconiza o rezistență solidară a marilor scriitori din interiorul sistemului, crezându-i pierduți pentru literatura română. Preluase imaginea maioreșciană a forțelor creatoare limitate ale unei națiuni (metafora blocului de marmură) și avea credința că aceste forțe nu trebuie risipite prin migrarea lor în alte culturi. Altminteri, ideea risipirii la intelectualii români, și la români în general, constituie temelia, încă puțin înțeleasă și comentată, a celui mai trudnic realizat roman al său — **Risipitorii**. Iată de ce respinge gândul lui Cioran de a fugi de România ca de o piază rea (p.330).*

842. **Marin Preda și proletcultismul** : [opinii critice la apariția *Jurnalului intim*, de Marin Preda (București : Ed. Ziua, 2004)] // Revista nouă. — 2004. — Sept. (anul I, Nr 6). — P. 20-21. — (Puncte de vedere).

[...] Desigur, Marin Preda nu a făcut disidență ca, mai târziu, Paul Goma, nici n-a evadat din sistem ca Petru Dumitriu. Fiind prea tânăr, n-a intrat nici în înfundătura istorică a celor trimiși după grații ca Vasile Voiculescu. [...] Întrebarea care se pune e dacă Marin Preda s-a lăsat „măsurat“ și „scurtat“ după canoanele monstrului sau, dimpotrivă, i-a rezistat

cu o altă măsură, cea a personalității sale, pentru ca, finalmente, lumea să dobândească ceva din aceasta. Răspunsul e că Marin Preda a fost un rezistent și un biruitor, deși el, ca om, va fi învins în anul apoteotic al apariției **Celui mai iubit dintre pământeni** (p. 20).

843. **N. Georgescu și precursorii săi** : [prez. celor două volume — *Eminescu și editorii săi* (București : Ed. Floare albastră, 2000) editate de N. Georgescu, considerate veritabil eveniment în noua etapă a istoriei editologiei eminesciene, după cea a fost reeditată împreună cu Doina Rizea, a lui I.E. Torouțiu (*Exegeza eminesciană. Poeziile antume din punct de vedere filologic* (București : Ed. Floare albastră, 2002)] // *Limba Română*. — 2004. — Ian.-Mar. (anul XIV, Nr 1/3). — P. 120-123. — (Eminescu al nostru).

La Eminescu, argumentează N. Georgescu, apostroful are „valoarea diezului ori be-molului în muzică: îndulcește tonuri, asprește, indică muzicalitatea versului. Toate aceste niveluri ale comunicării sunt șterse prin uniformizarea cratimei“ (p. 192). Așa este. Și se deschide brusc perspectiva unui simbolism muzical, de care edițiile care i-au reprezentat mai mult pe editori decât pe Eminescu au reușit, în mod cu totul regretabil, să ne depărteze. Este un argument excepțional care pledează pentru o nouă ediție Eminescu, aceea a voinței auctoriale, singura pe măsura exigențelor edițiilor critice occidentale, din care am dat exemplul Goethe. N. Georgescu deja a realizat-o... (p. 123).

844. **Nevroza lui Marin Preda** : [opinii critice la apariția *Jurnalului intim* (București : Ed. Ziua, 2004), de Marin Preda] // *Bucovina lit.* — 2004. — Oct. — noiembrie. (anul XIV, Nr 10/11(164/165)). — P. 11-12. — (Cronică literară).

Jurnalele, așadar, ne dezvăluie, în fragmente, cum ar fi putut arăta un Marin Preda „proustian“ sau „camilpetrescian“. El se arată un fin psiholog, observator al sufletului feminin, dar și un gânditor capabil de intuiții adânci. Împrumută vieții în care se simte vulnerabil ceva din spiritualitatea obiectivă a creatorului (p. 11).

845. **O istorie literară „pierdută“** : [cronică lit. la cartea postumă a lui Paul Anghel — *O istorie posibilă a literaturii române. Modelul magic* (Timișoara : Ed. Augusta, 2002, cu o prefață de Ilie Bădescu)] // *Saeculum*. — 2004. — Ian. (anul III, Nr 7). — P. 82-83. — (Eseu) ; *Bucovina lit.* — 2004. — Iul.-aug. (Anul XIV, Nr 7/8 (161/162)). — P. 11-12. — (Cronică literară).

Paul Anghel voia un alt tip de istorie a literaturii române, dincolo de criteriile consacrate: cel cronologic, cel axat pe direcții și curente culturale și literare, cel pe genuri și specii literare. Criteriul său este de ordin ontologic, ținând, în bună măsură, de morfologia culturilor. Singurul precedent pe care și-l recunoaște este G. Călinescu, cel care a încercat să realizeze istoria literară pe tipologii umane și culturale. Însă Călinescu, în virtutea formulei sale de „critică totală“, n-a abandonat cronologia (p. 82).

Adevărul e că există artiști care percep preponderent spațial lumea, alții temporal, iar într-o a treia tipologie sunt cei deopotrivă de vizuali și de auditivi. Cronotopologia aduce o viziune i-aș spune transdisciplinară. Paul Anghel și-a elaborat teoria grație structurii sale antropologice, care este una auditiv-temporală. (p. 83).

846. **Paideuma. 2. Mama** : [studiu critic despre opera poetului Grigore Vieru. (Th. Codreanu, foto)] // *Oglinda lit.* — 2004. — Apr. (anul III, Nr 28). — P. 720. — (Critică literară).

Plumb și Făptura mamei sunt artele poetice de simetrie C (simetria contrariilor) ale poeziei românești, încât, fără apariția lui Grigore Vieru cercul imaginarului poetic românesc nu s-ar fi întregit niciodată. Cu alte cuvinte, eu susțin că Grigore Vieru trebuia să se ivească, era programat arheic, ca stejarul în ghindă, ca să-l invoc pe Eminescu, și dacă el și-a făcut

aparitia în cel mai blestemat pământ românesc, în Basarabia, asta trebuie să ne dea mult de gândit. Și, curios, cei doi poeți s-au născut pe malurile celor două râuri „siameze“ ale Moldovei, flancând-o medianic între arcu carpatic și Nistru. Unul pe malul drept al Siretului, celălalt pe malul stâng al Prutului. Stranie simetrie de contrast geografică.

847. **Poezia ca surâs al Giocondei** : [sub genericul *Scriitori vasluieni*, criticul propune o cronică pentru cartea de debut editorial a poetesei Daniela Oatu — *Eternitatea fragilă*, Iași : Ed. Cronica, 2003] // Prutul. — 2004. — Ian. (anul IV, Nr 1 (32)). — P. 1-2 ; Est. — 2004. — Noiembrie. (Nr 7). — P. 13-14. — (Studii).

Dintr-o bună intuiție, Daniela Oatu știe că poezia este prin natura ei metaforă. Ea mai știe că poetul adevărat este păzitor al limbii, în sensul eminescian că nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră. Iar a avea talent înseamnă a te lăsa posedat de frăgezimile limbii, până acolo încât chiar și eternitatea poate deveni „fragilă“, așa cum este inima poetului (p. 1).

848. **Prima monografie Grigore Hagiu** : [rec. a studiului monogr. elaborat de criticul lit. Constantin Trandafir — *Grigore Hagiu și generația sa*, Premier, Ploiești, 2003] // Prutul. — 2004. — Febr. (anul IV, Nr 2 (33)). — P. 1, 4.

Se pare că acest exeget a apărut prin răbdarea aplicată a lui Constantin Trandafir, autor cu o bogată experiență critică, deloc encomiast, echilibrat și drept, care porcede la o mai justificată situare a lui Grigore Hagiu în poezia și în cultura românească (p. 1).

Criticul argumentează că Grigore Hagiu era înzestrat cu o puternică vizualitate, aceasta manifestându-se atât în geometrismul imaginarului poetic, cât și în vocația lui plastică întregită de un fin comentator al unor mari artiști plastici clasici și contemporani. Din acest punct de vedere, sugestivă e comparația cu Ștefan Petică (p. 4).

849. **Sfârșitul unei dispute** : [considerații estetice, pornind de la *Jurnal intim* al lui Marin Preda (București : Ed. Ziua, 2004), aici cu accentul asupra proiectatei tetralogii *Moromeții (I, II)* și *Delirul (I, II)*. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2004. — Noiembrie. (anul III, Nr 35). — P. 1004. — (Cronică literară).

*Teza lui Marin Preda e că personalitatea poate să învingă destinul (fatalitatea) istorică și să făurească un sub-destin. Cele două concepte destin / sub-destin ar merita o discuție aparte, constituind una din revelațiile actualului jurnal. **Delirul** este epopeea tragică a Europei în care o personalitate bolnavă de putere și scrântită ideologic (Preda recurge la parabola păsării din Delta Dunării) a produs delirul lumii moderne. În această ecuație extrem de complicată, prozatorul surprinde responsabilitatea tragică pe care și-a asumat-o mareșalul Ion Antonescu pentru salvarea națiunii române. În aceasta constă „reabilitarea“ pe care n-au putut s-o suporte cei care pun înaintea adevărului propriile ideologii și idiosincrazii. Pentru asta, ne avertizează pe spații ample din „jurnal“ scriitorul, a trebuit să recurgă la o amplă documentare, cum n-a mai făcut-o cu niciuna din cărțile sale.*

850. **Singurătatea lupului** : [prez. unui triptic de cărți ale poetului basarabean Valeriu Matei, apărute în 2003, la Chișinău: *Dimineața marelui oraș* (Ed. Pontos), *Orfeu și singurătatea* (Ed. Mesagerul), *Grecia imaginară* (Ed. Mesagerul)] // Viața Basarabiei. — 2004. — Nr 3 (11). — P. 179-191. — (Cărți în dezbateri) ; Gorjenanu lit. și artistic. — 2004. — 24-31 dec. (Anul I, Nr 1). — P. 1-2. — *Despre transmodernism* ; 2004 — 2005. — 30 dec. — 8 ian. (Nr 2). — P. 1, 2. — (Literaturi transnaționale). — II. *Grecia imaginară*. — (Foto, Th. Codreanu) ; Cuget liber. — 2006. — Ian. (Anul XI, Nr 32). — P. 21-25. — (Cronica de carte).

Valeriu Matei este una dintre figurile emblematice ale mișcării de renaștere națională din Basarabia. Poetul este dublat de omul politic în mai mare măsură decât alți corifei ai direcției naționale. Valeriu Matei este ceea ce poate fi numit un luptător viguros, cu verbul tăios, de o incandescență pragmatică. Dar eșecul mișcării naționale l-a readus și pe el la umeltele poeziei ca și pe Ion Hadârcă, spre exemplu, deși nu a renunțat la bătălie. În cazul său, poetul nu s-a lăsat copleșit de imperativele omului politic, încât el n-a căzut în facilita-tea verbului militant, gășind soluții estetice de substrat metafizic (p. 179).

El și-a însușit bine limbajul și tehnicile adecvate, își recunoaște unele modele asumate, chiar la modul intelectualist, cum observa, în 1987, Grigore Vieru. În faza neomodernistă, depistabilă în **Dimineața marelui oraș**, modelele asumate, observate și de critici, par a fi Bacovia, Lucian Blaga, Nichita Stănescu. S-a vorbit de „simbolismul” și mai cu seamă de „expres-ionismul” său. Există în poezia lui un vitalism al disperării în „orașele tentaculare” (p. 180).

851. **Teoria dublului binom** : [studiu analitic privind conceptul de drept pe teme-iul „dublului binom”, în viziunea lui M. Eminescu] // Steaua. — 2004. — Sept. (anul LV, Nr 9(671)). — P. 52-55. — (Unghiuri și antinomii).

Astfel, Eminescu are intuiția că democrația românească modernă trebuie să-și reamintească de originile ființei statale românești în uimitoare consonanță cu democrația americană, dar fără capcana „americanizării”, de unde și înverșunarea lui de a apăra monarhia constituțională și de a condamna orice perspectivă de a transforma țara într-o „Americă dunăreană”, în-trucât bazele Europei sunt naționale, iar nu cosmopolite. Aici e marea originalitate a gândirii eminesciene, iar istoria îi va da dreptate. Dacă în viitoarea Constituție europeană se va ignora fundamentul creștin al bătrânului continent, cum se prefigurează pe aceeași filieră franceză în contra poziției poloneze, dacă, altfel spus, se va refuza modelul democrației americane și se va imita doar latura federalistă a acestuia, Europa integrată nu va putea dura (p. 55).

852. **Un alt rău de România** : [marginalii critice la vol. *Rău de România* (roman-document), de Magda Ursache (Iași : Ed. Junimea, 2003)] // Pro Saeculum. — 2004. — Sept. (anul III, Nr 6 (12)). — P. 87. — (Lector) ; Zorile. — 2004. — Ian.-dec. (Anul XVI, serie nouă, Nr 1/2 (30/31)). — P. 75-76. — (Recenzii)⁵⁰ ; Contemporanul — ideea europeană. — 2009. — Dec. (Nr 12). — P. 30. — Sub titlul *Premiul pentru patosul revoltei — Magda Ursache* (fragm.)

Marea durere-iubire a Magdei Ursache este drama interminabilă pe care o traversează România după al Doilea Război Mondial. E un rău de România de care elitele noastre par a nu se mai vindeca și consecințele acestei grele maladii le trăim de peste jumătate de secol.

853. **Un contrajurnal disputat** : [prez. cărții lui Ion Trif Pleșa — *Contrajurnalul de la Berești*. Scorpion, Galați, 2003] // Bucovina lit. — 2004. — Apr.-mai. (anul XIV, Nr 4/5 (158/159)). — P. 15-16. — (Cronică literară).

Ion Trif Pleșa înțelege prin contrajurnal nu o scriere destinată postumității, ci una de urgență, la o zi, dovadă că a fost, în bună parte, publicată pe măsură ce a fost scrisă. Altfel spus, e o modalitate publicistică insolită de manifestare, dincolo de practica articolului de ziar, în care au-torul s-a profesionalizat, după 1989. Formula se legitimează dintr-o dublă perspectivă: estetică, întrucât Ion Trif Pleșa are un farmec al povestirii pigmentate de umor, documentară, întrucât are avantajul unui privitor ca la teatru prin însuși faptul că jurnalul e scris la Berești, scrutând lumea dintr-un loc al însingurării, căruia nu-i este indiferent ce se petrece în jur (p. 15).

854. **Un emistih din „Melancolie”** : [studiu comparatistic (Eminescu — Bacovia), bazat pe interpretarea unui emistih din poema eminesciană *Melancolie*] // Re-vista nouă. — 2004. — Iun. (anul I, Nr 3). — P. 9-10. — (Interpretări).

50 Revista „Zorile” (Huși) apărea, de obicei, la sfârșitul anului menționat. Aici, decembrie 2004.

*Eminescu are darul genialității, adică puterea hyperionică de a cuprinde întregul într-o secvență poetică, cum e și cazul poemei Melancolie. El concentrează aici experiența omului creștin care străbate calea de la expiere la mântuire, de la cercul strâmt la sfera împăcării hyperionice, de la eul mic al suferințelor și bucuriilor efemere la eul regăsit prin moartea primului eu, sau cum afirmă Mihai Cimpoi în cea mai bună carte a sa despre poet, de la Narcis la Hyperion (cf. Mihai Cimpoi, **Narcis și Hyperion**, Ch.: Ed. „Lit. artistică”, 1979, 1986), experiență concentrată și în **Odă (în metru antic)**: „Ca să pot muri liniștit, pe mine/ Mie redă-mă!” (p. 10).*

855. **Zorile** : [fragm. din monogr. *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, de Th. Codreanu, în curs de apariție] // Salonul lit. — 2004. — (anul VI, Nr 54). — P. 20-21. — (Repere critice).

*Grigore Vieru pare să fie cel mai important celebrator al dimineții din literatura română: „Dimineața este scula de aur a Creatorului pe care El a lăsat-o în grija noastră”.⁵¹ Însăși Sfânta Scriptură trebuie să fie opera dimineții cerești: „Dacă lumina dimineții n-a strălucit pe foile Scripturii deschise, înseamnă că ea n-a strălucit nicăieri altunde”.⁵² Paradisul trebuie să fie o veșnică dimineață și care coboară pentru o clipă pe pământ, în zori: „O! Ce frumos pământul e în zori, / Un paradis de flori, / Un rai pe care Domnul — / El ni-l dete, / Suntem Domnului datori!” (**Un paradis de flori**, fragment din textul la filmul **Tăunul**, cu muzica după Dimitrii Șostakovici).*

2005

856. **A tăcea în limba neamului** : [fragm. din studiul monogr. despre creația poetului: *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004. (Fotocopertă; fotografie de grup)] // *Limba Română*. — 2005. — Ian.-mar. (anul XV, Nr 1/3 (115/117). — P. 93-95. — Grigore Vieru — 70.

Poate că aici se ascunde adevărata poetică viereană — în puterea de a tăcea în limba neamului. Tăcerea în limba ta pare să fie și singura postură a superiorității cuvântului în fața muzicii. E aici o veche intuiție shakespeareiană, căci „divinul brit” a spus că dincolo de muzică e tăcerea. Iar dacă poetul reușește să tacă în limba lui, s-ar putea ca să-și ia o revanșă în fața muzicianului care se tănuiește în fința lui Grigore Vieru. Dacă mă gândesc bine, tăcerea și muzica se intercondiționează, se ajută una pe cealaltă și de aici, în faptă, rezultă poezia viereană (p. 94).

857. **Apusul mitului Eminescu?** : [opinii critice pozitive asupra permanenței mitului eminescian și a miturilor românești, în general, în cultura românească, pe care „demitizanții” (radicalii și moderații) încearcă să le ignore ori să le „demoleze”] // *Feed Back*. — 2005. — Ian. (anul II, Nr 2). — P. 5-7, 44-45. — (Confruntări) ; *Veghea*. — 2009. — Anul II, Nr 3. — P. 17-18. — Fragmentar ; *Cultura*. — 2010. — 15 ian. (Anul XIII, Nr 5 (4413)). — P. 5. — (Actual). — Cu titlul *Eminescu, o viață de jertfă*. — Cu o notă de prezentare, semnată de Victor Roncea, despre ciclul de conferințe „Pentru Eminescu”, organizat de mai multe instituții bucureștene la care au participat Th. Codreanu, Nae Georgescu, Ilie Bădescu, Corneliu Basarab Vlad, urmată de „extrase largi dintr-un articol al profesorului Theodor Codreanu despre Eminescu și detractorii săi”.

51 Vieru, Grigore. *Strigat-am către tine*. Chișinău — București: Ed. Litera Internațional, 2002, p. 372. Col. „Biblioteca școlarăului”.

52 *Niște gânduri*. Lit. și arta. 2003. 43 / 23 oct., 5.

Demitizanții moderați, în schimb, conștienți că sacrul se ascunde în profan, după avertismentul lui Mircea Eliade, au ajuns la înțelepciunea că vechile mituri trebuie spulberate ca pernicioase, dar înlocuindu-le cu altele în stare să încapsuleze noile valori ale lumii post-moderne: toleranță, multiculturalitate, globalism, europenism, political correctness etc. („Feed Back“, p. 5).

Cu alte cuvinte, poetul național continuă totuși să rămână cu prestigiul unui mit laic, dar nașterea mitului său nu poate avea alt model decât nașterea oricărui mit, religios sau nu, evenimentul central fiind o viață de jertfă, închinată unei cauze de mare importanță pentru existența unui popor. Or, Eminescu este demult văzut ca erou eponim al culturii românești, întemeietor de limbă literară modernă, de literatură română modernă, de doctrină națională modernă. Ilie Bădescu chiar așa l-a numit, eroul eponim al culturii românești, într-o carte din 1988, care a trezit și din această cauză mânia demitizanților⁵³. Așadar Eminescu are statura unui mit național („Curentul“, p. 18).

858. **Bucuria vieții (din romanele Martei Miclescu)** : [rec. lit. pentru romanul autobiogr. *Viața — singurul stăpân* (București : Ed. Semne, 2005), ultimul roman din *Trilogia vieții*, în care scriitoarea propune viziunea vieții ca *Roman*, ca *Destin* și ca *Stăpân*] // Jurnalul de la Breaza. — 2005. — 25 noiem. (anul III, Nr 42). — P. 3.

Doamna Marta Miclescu este o luptătoare răzbind cu tenacitate în viață. În cărțile sale, impresionează bucuria de a trăi. Astfel, paradigma neosămănătoristă apare împropătată la modul creștin, trecând, altfel spus, prin „cerul spiritualității românești“, cum voia mentorul „Gândirii“ interbelice, Nichifor Crainic.

859. **Carolina Ilica : o deschidere spre transmodernism** : [coment. critice pentru volumul poetei Carolina Ilica *Din foc și gheață* (București : Ed. Cartea Românească, 2003. (Col. „Hyperion“). (Foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2005. — Noiem. (anul IV, Nr 47). — P. 1552—1553. — Oglinzi și ecouri.

Ea [Carolina Ilica] a dat o nouă prospețime „eternului feminin“, după cum din întoarcerea la tradiție, la rădăcinile ancestrale a revigorat dorul eminescian de puritate existențială. Hotărât lucru, toate acestea distonează cu canonul postmodernist al pierderii inocenței, cu deschiderea largă a forțelor spre domnia simulacrelor. Sunt semne nu de epigonism la Carolina Ilica, dimpotrivă, ea a presimțit necesitatea unei noi paradigme culturale... [...]

Ne aflăm în fața unui ethos transmodernist care prefigurează o nouă paradigmă culturală decât cea postmodernistă. Aici trebuia căutat secretul reușitei Carolinei Ilica, ascendentul ei moral și artistic față de „experimentatorii“ generației sale. Ea se-ntâlnea, astfel, cu voci tăcute, ca a rafinatului traducător și poet C.D. Zeletin, autorul enigmaticei **Călătorii spre transparență**. Or, zona ființială a transparențelor intră ca postament ontologic al transmodernismului, paradigmă culturală a mileniului al treilea (p. 1553).

860. **Eldora și vidul** : [marginalii critice, la cartea de poezie „cu titlu bacovian“ a lui Ion Beldeanu, *Starea de vid* (Ed. Lidana, Suceava, 2005). (Th. Codreanu, foto)] // Argeș. — 2005. — Dec. (Nr 12 (282). — P. 11.

LECTURA ÎMI ÎNTĂREȘTE CONVIINGEA CĂ Ion Beldeanu este un elegiac pursânge, capabil să găsească expresivitatea cea mai adecvată spre a comunica trăiri esențiale. În ultimii ani, poetul a evoluat chiar spre un soi de radicalism care trece dincolo de bacovianism, fără însă ca poezia să fie primejduită din rosturile ambiguității sale.

861. **Eminescu și „martorul mut“** : [marginalii critice despre destinul iubirii Eminescu-Veronica Micle, în urma cercetării corespondenței, femeia fiind prezen-

53 Bădescu, Ilie. *Timp și cultură*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1988, p. 287-322.

tată de N. Georgescu în vol. *Cu Veronica prin infern. I. Cartea regăsirilor; II. Cartea despărțirilor* (București : Ed. Floare albastră, 2004), drept un „martor mut“ al destinului poetului // Însemnări ieșene. — 2005. — Ian. (anul II, Nr 1). — P. 5-7. — Eminescu — 155.

Nu e vorba de a idealiza personalitatea umană a Veronicăi, cum au încercat Minar și alții, ci de a restitui ceva din complexitatea relațiilor dintre femeie și poet. Iar această complexitate se relevă nu numai în anii „buni“ ai lui Eminescu, ci și în perioada „boli“, căci asupra celor din urmă se îngroșau petele negre din atitudinea Veronicăi. Femeia îi apare acum lui N. Georgescu în postura de „martor mut“ al anilor de martiriu eminescian. Faptele și documentele nu arată deloc că Veronica s-a lepădat de poet de îndată ce s-a îmbolnăvit. De altfel, și G. Panu și alții confirmă. [...]Cu intuițiile ei de femeie, dincolo de cochetării, slăbiciuni, uneori manifestate cu patimă devoratoare, până la urmă, Veronica a înțeles hățișurile destinului eminescian și le-a exprimat, în limitele expresivității ei, atât în scrisori, cât și în propria creație. N. Georgescu surprinde o simetrie de contrast a evoluției celor doi protagoniști în raport cu centrul, care era, indiscutabil, Bucureștiul (p. 6).

862. **Există un postmodernism premodern?** : [coment. și atitudini estetice pe temeul cărții românului americanizat Constantin Virgil Negoită, intitulată *Împotriva lui Mango* (Ed. Paralela 45, Pitești, 2004). (Foto, Th. Codreanu) // Argeș. — 2005. — Noiembrie. (anul IV (39), Nr 11 (281)). — P. 10-11. — Idei.

Efortul eroic, care te izbește la dl Negoită, este încercarea de a salva conceptul de postmodernism, golindu-l de conotațiile care l-au dus la deces și încărcându-l cu semnificațiile unei noi paradigme culturale, căreia Domnia Sa nu i-a găsit un alt nume pe potrivă, deși el există și se află într-o tonică ofensivă. Acesta s-a născut din ethosul transdisciplinarității, care a părăsit logicile bivalente și pe care îl numim transmodernism.

[...] căderea sistemului comunist în 1989 deschide calea celei de a treia paradigme, identificată de dl Negoită în postmodern. Așa se face că în vreme ce dl Negoită se autoidentifică într-un precursor al postmodernismului, eu zic că este un deschizător de drumuri al transmodernismului.

863. **Grigore Vieru: Dialogul cu moartea** : [studiu critic comparativ privind viziunea artistică a morții în poezia lui Grigore Vieru, raportată la aceeași temă din creațiile lui M. Eminescu, George Coșbuc, G. Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi sau Cezar Ivănescu] // *Viața românească*. — 2005. — Ian.-febr. (anul C (100), Nr 1/2). — P. 206-212. — (Comentarii critice. Cartea de poezie) ; *Limba Română*. — 2009. — Ian.-apr. (Anul XIX, Nr 1/4(163/166)). — P. 70-77. — Critică, eseu.

Confruntându-l pe Vieru cu marii scriitori români ai morții, găsim, într-adevăr, elemente de originalitate. [...] O celebrare a morții vii eminesciene, adusă la starea de increat, geometrizară parmenidiană, găsim în ermetismul lui Ion Barbu. Moartea reizbucnește cu întreaga ei forță copleșitoare în cronotopul numit Baaad al lui Cezar Ivănescu. Poetul se vede în postura de ocaș care sapă șapte ani la piatră pentru ca să facă loc Morții să treacă cu trăsura ei cu tot, spre a nu se mai opri la casa Mamei. Iată o atitudine care ar putea fi chiar viereană, vândind spaima că moartea vine să răpească ființa cea mai dragă. Dar la Vieru nu se manifestă această spaimă teribilă, căci Moartea, cu care el intră în relație dialogală, ca și Cezar Ivănescu, altminteri, este privită în întreaga ei „nepuțință“, ca progenitura demnă de milă. Iată de ce mi-oritismul său capătă o notă surprinzătoare de originală, însă într-un profund spirit popular, căci numai poporul a umanizat într-atâta cele nelumești, încât Dumnezeu și Sf. Petru, bunăoară, umblă ca doi bătrâni buni și sfătoși pe drumurile oamenilor, iar Moartea, fie ea și cu ascuțita-i coasă, e redusă la o mică zgrițuroaică, ușor de păcălit de Ivan Turbincă.

Într-adevăr, Grigore Vieru stă de vorbă cu moartea ca și cum ar fi o leliță din Pererita, demnă de compătimire pentru condiția ei ingrată de a nu avea copii și mamă: „Nu am, moarte, cu tine nimic [...]” (**Litanii pentru orgă**) (p. 207).

864. **Grigore Vieru în oglinda criticii lui Mihai Cimpoi** // Lit. și arta. — 2005. — 10 febr. — P. 6. — Comentarii asupra monografiei critice despre Grigore Vieru, realizată de M. Cimpoi, *Întoarcerea la izvoare* (Ch., 1985)

*Mihai Cimpoi e tentat de o critică de tip comparatist (anunțând pe marele cărturar de mai târziu). Face trimiteri la **Cartea cu jucării**, însă fără a-l numi pe Arghezi (și înțelegem de ce!), iar discutând imaginea mamei în **Cămășile** folosește cuvântul coșbuciană, vădind că cenzura putea fi păcălită. De mirare e că a scăpat numele lui Nicolae Grigorescu, probabil însă fiindcă a putut trece drept „moldovean“.*

865. **Ioan Țicalo — „Blestemul“**: [cronică lit. pentru romanul scriitorului din Râșca Sucevei — *Blestemul* (Biblioteca „Miorița“, Câmpulung-Bucovina, 2004)] // Revista nouă. — 2005. — Aug. (anul II, Nr 8 (17)). — P. 17-18. — (Autori și cărți).

Ioan Țicalo conservă intact ethosul arhaic popular dintr-o perspectivă creștină. Altminteri, și acțiunea este plasată în spațiul bucovinean tradițional, într-o ordine umană și cosmică amenințate cu destrămarea pe fondul degradării omenescului. Iată de ce romanul nu este al timpului revolut în care ne plasează autorul, ci al vremurilor pe care le trăim. Ioan Țicalo nu cultivă o modernitate a formelor, ci una care ține de saeculum, fiind, așadar, mai departe un simptom de modernitate. Autorul știe să creeze viață și chiar personaje memorabile... (p. 17).

866. **Izbânda lui Zombie**: [considerații critice asupra conceptului *postmodernism* și a evoluției acestuia asupra culturii române] // Revista nouă. — 2005. — Mai (anul II, Nr 5(14)). — P. 16-19. — (Eseu).

Așadar, postmodernismul se dovedește a fi triumful lui Zombie, mica bestie africană a morților vii, agresivă pierdută în opacitatea naturii, frustrată prin noneducație, după norma „luminii“ rousseauiste a „libertății“, la antipodul antropocentrismului creștin, ca atitudine ireponsabilă împotriva copiilor și adolescenților, lăsați pradă „plăcerilor“, drogurilor, pornografiei, întoarcerii la semibarbarie. E condamnarea omului la de-personalizare, la încetarea dialogului cu Dumnezeu și cu lumea, într-o lume care și-a pierdut transparența (p. 19).

867. **Împotriva uitării**: [cronică lit. la cartea lui Artur Silvestri — *Modelul „omului mare“*, subintitulată *Zece „convorbiri de amurg“ cu Antonie Plămădeală urmate de „Douăzeci și opt de scrisori de altădată“*. București: Carpathia PRESS, 2004. (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2005. — Febr. (anul IV (38)), Nr 2(272). — P. 19. — (Atitudini).

Dar Artur Silvestri este un nume el însuși aflat în uitare după 1989, deși, cu ani în urmă, era un publicist dintre cei mai prolifici în presa din țară și în cea destinată străinătății. Autorul a luat foarte înțeleapta hotărâre de a se retrage dintr-un câmp de bătălie extrem de minat, pregătindu-se răbdător să înfrunte noul sistem mai întâi cu armele concurenței capitaliste, fără a le uita pe cele ale cărturăriei, sesizând că devin mai importante decât zadarnicele scandaluri de presă sub invazia cărora trăim de 15 ani. Îmi imaginez că Artur Silvestri, spre deosebire de alții, și-a dat seama că fusese atras într-o risipire jurnalistică ingrată, fără șanse de izbândă.

868. **În luminișul cristalului**: [medalion de prez. a distinsei cercetătoare Svetlana Paleologu-Matta, cu accente analitice asupra cărților *Eminescu și abisul ontologic* (Aarhus, Danemarca, 1988 și București: Ed. Nord, 1994) și *Calicantus*:

scene din viața lui *Cristal* (Timișoara : Ed. Augusta, 2005)] // Oglinda lit. — 2005. — Iul. (anul IV, Nr 43). — P. 1344—1345, 1352. — (Eseu).

În țară, **Eminescu și abisul ontologic** a fost primită ca pe o revelație a eminescologiei. Patru femei s-au impus, în mod deosebit, în câmpul eminescologiei: Rosa del Conte, (Italia), Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Svetlana Paleologu-Matta și Ioana Em. Petrescu (p. 1344).

Marea revelație a autoarei a fost că geniul eminescian are consistența ontologică a unui spirit de dimensiunile lui Heidegger. Iar descoperirea a fost posibilă deoarece lecturile critice ale Svetlanei Paleologu-Matta s-au prelungit din postmodernitate în transmodernitate. Aici e cheia inapținutii contestatarilor lui Eminescu de a se apropia de profunzimile eminescianismului. Dimensiunea sacrului nu intră în setul de valori postmoderniste. Or, trebuie remarcat că Svetlana Paleologu-Matta i-a citit pe Nietzsche, pe Heidegger, pe Borges, pe Eminescu cu antenele cele mai fine ale postmodernismului înalt, care e anticamera transmodernității. [...]

Calicantus: scene din viața lui Cristal este o scriere tulburătoare, de „biografie interioră“, cum ar spune George Munteanu, greu de încadrat într-o specie literară. Sunt aici reflexe de Bildungsroman, de eseu, de memorii, de exegeză hermeneutică, de jurnal. Personajul central se numește *Cristal* și e ușor de identificat un alter ego al autoarei (p. 1345).

869. **Mitul Eminescu. Hățișurile demolării** : [eseu argumentativ în apărarea personalității Poetului față de denigrările apărute în toate perioadele literare, contemporane și ulterioare vieții lui M. Eminescu. (Th. Codreanu, foto)] // Feed Back. — 2005. — Mar. (anul II, Nr 4). — P. 3-4, 47. — (Confruntări).

Să fim înțeleși: nu toți cei care nu sunt de acord cu anumite idei sau principii poetice eminesciene pot fi numiți detractori. Nici Maiorescu nu l-a aprobat în toate pe poet, considerându-i, de exemplu, antitezele „cam exagerate“. De chestiune s-a ocupat, recent, și Al. Dobrescu, cel care a inițiat colecția de texte **Detractorii lui Eminescu**. Într-o substanțială prefață, criticul explică de ce a te atinge de memoria lui Eminescu nu poate să constituie „un delict de opinie“ decât în mintea unor exaltați, poetul constituind pentru ei „obiectul unui cult fanatic, cu preoți ale căror urechi nu suportau decât imnuri de slavă, și acelea croite numai după tiparele ei hotărâte“. Pe de altă parte, categoria „exaltaților“ e și ea problematică, fiindcă e mai degrabă creația ad-hoc a celor care nu-l pot suporta pe Eminescu. Un detractor, atrage atenția Al. Dobrescu, este o persoană „care lucrează cu bună știință la știrbirea (sau distrugerea) buneii reputații a cuiva“, impuls venit din invidie sau din alte pricini. Exemple tipice de detractori sunt Zoil și Caion. Al. Grama, Petru Grădișteanu, Gr. Gellianu, Aron Densușianu, Anghel Demetrescu sunt câțiva dintre „detractorii“ contemporani ai lui Eminescu, intrați cu acest „prestigiu“ în istoria literaturii române (p. 3).

870. **Mitul și contra-mitul Eminescu** : [eseu atitudinal privind receptarea critică, în contemporaneitate, a personalității poetului M. Eminescu, trecut tacit în „uitare programată“] // Argonauții : supl. cultural al rev. *Tibiscus*. — 2005. — Ian.-Febr. (Nr 1 (53)). — P. 7-8 ; Argeș. — 2005. — Iun. (Anul IV, Nr 6 (276)). — P. 1. — Fragmentar, cu titlul *Mitul Eminescu*.

Fiind vorba de un model arhetipal sacrificial, și în cazul Golgotei eminesciene trebuiau să fie călăi și victima ispășitoare. Dacă există o lașitate maioreșciană (condamnată vehement, de pildă, de către justițiarul avocat Călin L. Cernăianu), ea constă în strădania extraordinară de a oculta violența malefică în gestionarea cazului Eminescu și de a crea doar platoșa luminoasă a binefăcătorului. Dar Maiorescu a fost și una, și alta: sacrificator și binefăcător, ceea ce întrece puterea de înțelegere a rațiunii obișnuite a locui în logica terțului exclus. [...]

Azi putem înțelege că mitul Eminescu nu era posibil decât printr-un dublu act ființial: sacrificarea (asumată liber de poet, încă de la vârsta de 14 ani) și sacralizarea prezenței lui în cultura românească, faptă unică, roditoare, miraculoasă (p. 8).

871. **O experiență scripturală** : [rec. pentru romanul postum al lui Alexandru Poamă — *Filigran*. Cutia Pandorei, Vaslui, 2004] // Academia Bârlădeană. — 2005. — Ian.-mar. (Nr 18, trim. I). — P. 5.

[...] scriitura din **Filigran** atestă o certă maturitate artistică, autorul stăpânind cu profesionalism tainele textualității celei mai rafinate, în pas cu a generației 80'. [...] Teodor Pracsiu îi prevedea un viitor de „mare prozator“. Nu știm cât de mare va fi fost, însă tipărirea romanului **Filigran** în acest an poate fi considerată ca o revanșă postumă a prozatorului artist asupra luptătorului din arena publică. Probabil că nimic nu se petrece la întâmplare, deși trăim în contextul unei filosofii care pariază extrem pe hazard.

872. **O istorie a poeziei românești din Bucovina nordică** : [prez. cărții scriitorului ucrainian Ștefan Hostiuc, *Scriitori români din nordul Bucovinei*, I (București : Editura Institutului Cultural Român, 2005)] // Viața românească. — 2005. — Oct.-noiem. (anul C, Nr 10/11). — P. 197-199. — (Cronica literară).

Cu **Scriitori români din nordul Bucovinei**, se conturează o istorie critică a literaturii române din această fostă provincie românească, de după al Doilea Război Mondial. Acest prim volum se ocupă de poezie, teritoriul cel mai fertil de exprimare literară, fiindcă, după aprecierile autorului, proza, teatrul și critica literară au avut șanse minime de afirmare.

După opinia lui Ștefan Hostiuc, scrisul românesc în Bucovina putea să dispară total, cum s-a întâmplat cu cel german, dacă în jurul Cernăuților n-ar fi supraviețuit satele românești (**Argument**. — P. 6). Așa că o parte dintre intelectualii răsăriți din sate au refăcut tradiția literaturii autohtone, care ajunsese la o puternică înflorire în perioada interbelică (p. 197).

873. **O lecție de umanism** : [medalion omagial despre acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, personalitate a culturii românești, la împlinirea vârstei de 85 de ani, nedreptățită moralmente de foștii discipoli] // Însemnări ieșene. — 2005. — Aug. (anul II, Nr 8). — P. 11. — (La aniversare) ; Caietele de la Putna. — 2008. — Anul I, Nr 1. — P. 151-156. — Cu titlul *Zoe Dumitrescu-Bușulenga — Lecția de omenie*. — Cap. *Comunicări, evocări, intervenții*. Sub genericul „Tradiție spirituală românească și deschidere spre universal“, colocviul închinat memoriei acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga s-a desfășurat la Mănăstirea Putna între 18-20 aug. 2007, fiind organizat de Fundația Credință și Creație „acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga — Maica Benedicta“ ; <http://zoedumitrescubusulenga.wordpress.com/opinii-despre-opera-si-autor/theodor-codreanu-lectia-de-umanism/> ; <http://luceafarul.wordpress.com/literatura/arhiva/theodor-codreanu-lectia-de-umanism/> (accesat : 24.05.2012). — Cu titlul *Lecția de umanism*.

Astăzi e la modă curentul postmodernist de sorginte americană cunoscut sub denumirea de „political correctness“. Îl îmbrățișează cu intransigență revoluționară, în numele unei imaculate imoralități „europeniste“, numeroși intelectuali „cu greutate“ [...]. Într-un asemenea context, s-a „bucurat“ de revoluționară „demitizare“ și doamna Zoe Dumitrescu-Bușulenga (căreia familia mea îi urează sănătate și ani buni la cei 85 de ani dăruți de Dumnezeu!). Și ea ar fi fost „colaboraționistă“ înrăită și, în consecință, opera Domniei Sale ar trebui aruncată la coșul de gunoi al uitării („Însemnări ieșene“)

[...] să încerc a ajunge la izvoarele umanismului ilustrei profesoare. Le putem identifica în traseul vieții care a trecut din ambianța unei familii în care tatăl era jurist, spre treptele universitare și Academice, descoperindu-i pe Creangă și pe Eminescu, împlinindu-se spiritual la Văratec, sub numele de Maica Benedicta, iar apoteotic, aici, la Putna, în preajma osemintelor lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Ea însăși imbinase studiul umanioarelor cu cele

juridice. Se descifrează simțul dreptății și al omeniei: venea din izvoarele afunde ale creștinismului țărănesc, la care s-a întors prin ortodoxie, cu acel aer aristocratic de sublimă smerenie a universului ei cultural („Caietele de la Putna“, p. 154).

874. **O lucrare fabuloasă** : [art. cuprinde aprecieri critice pentru apariția, după 110 de ani a seriei celor 10 volume din *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia*, serie editată de Iuliu A. Zanne între anii 1895—1903 și reîncepută acum prin publicarea vol. 1, la București : Editura „Scara“, Asociația Română pentru Cultură și Ortodoxie, 2003, ed. anastatică îngr. de Mugur Vasiliu, cu o *Prefață* de Nicolae Constantinescu] // Bucovina lit. — 2005. — Mar. (anul XV, Nr 3 (169)). — P. 7-9.

Iuliu A. Zanne clasifică tematic proverbele în 23 de capitole care acoperă toate cele zece volume. Fiecare proverb este numerotat și prezentarea se transformă într-o minimonografie a lui, cu variante, echivalente în alte limbi, contexte livești sau sursele-subiecți de pe teren. Numărul „minimonografiilor“ se ridică spre 30000. Fiecare volum se ncheie cu trei tipuri de glosare care devin, la rândul-le, instrumente de lucru pe care le-ar invidia până și stocarea informațiilor pe internetul actual. Dar nu asupra acestor aspecte arhitectonice vreau să insist, ci asupra importanței conținutului acestui tezaur. Poate că nicăieri nu se potrivește mai bine conceptul de folclor (ca știință sau înțelepciune a poporului) decât relativ la opera lui Zanne. Ea se arată ca o știință și artă universală care înglobează o filosofie, o morală, o sociologie, o legislație juridică etc., imbinând în chip ideal reflecția cu sentimentul, specificul național cu spiritul universal (democratic, i-aș zice, de vreme ce multe proverbe au circulat la mai toate popoarele), geniul poetic al limbii cu puterea de translație în alte idiomuri. Iar Zanne a fost pe deplin conștient de atari aspecte (p. 8).

875. **Ofensiva transmodernismului** : [art. despre doctrina noului val literar, organizat în următoarele unități estetice (cu note explicative): *Sfârșitul postmodernismului; Hipermodernismul; Paramodernismul, Nașterea conceptului de transmodernism; Câteva abordări occidentale; Creștinism și transmodernism*] // Steaua. — 2005. — Iul.-Aug. (anul LVI, Nr 7/8 (681/682)). — P. 70-80.

În consecință, transmodernitatea e posibilă și-n cultură, dar numai prin construcția unei hermeneutici noi, care să-i deschidă calea spre zonele de transparență ale lumii ca lumen, căci recuperarea luminii din opacitatea lumii și a culturii înseamnă cunoașterea lui Dumnezeu, în ultimă instanță. [...]

În ce mă privește, am încercat să pun temeliiile unei hermeneutici noi, pornind de la distincția capitală dintre „complexele de cultură“ (care au traversat culturalul din Renaștere și până la postmodernism) și „complexele de profunzime“ (zonele de transparență). Aceasta este calea transmodernistă în cultură și în critica literară, în particular. Constat că și Ion Popescu-Brădiceni postulează necesitatea unei asemenea hermeneutici. Dar ea nu garantează prin sine luminarea, căci intervin puterile Spiritului (Duhului) fiecăruia dintre noi (p. 80).

876. **Paradoxurile postmodernismului românesc** : [prez. în trei părți a unor caracteristici ale postmodernismului românesc, o continuare a expozeului din Bucovina lit., Nr 12/2000] // Însemnări ieșene. — 2005. — Iul. (anul II, Nr 7). — P. 8-13.

Postmodernismul e antieuropean? Cum modelul postmodernismului românesc este cel de peste ocean, elitele vor acum o Europă care să semene tot mai mult cu America, iar nu cu Europa. Se pare că homo postmodernus de pe malurile Dâmboviței s-a cam săturat de Europa după cum Sabin Gherman s-a săturat de România. Am semnalat aceste tendințe și în capitolele anterioare. Cert e că marile valori europene nu mai satisfac. Se crede că șanse

există numai pentru o Europă americanizată, o Europă capabilă să se lepede de sine, de creștinismul ei milenar, de marile tradiții culturale. Mozart, Tolstoi, Balzac, Beethoven, Michelangelo, Eminescu se cuvin uitați sau, în cel mai fericit caz, parodiați.

Dacă în secolul al XIX-lea Eminescu întrevădea o primejdie a „americanizării“ României (America dunăreană), acum, se pare, proiectul e să se realizeze o Americă europeană. Mircea Cărtărescu (înainte de a-și anunța renunțarea la postmodernism) credea serios, în 1998, în plămuirea unei Europe postmoderne, adică deplin americanizată... (p. 12).

877. **Poetica transparenței** : [marginalii la volumul de poezie al lui C.D. Zeletin, *Nu-i mai ajunge sufletului...* (Bârlad: Ed. Sfera, 2005), personalitate complexă care s-a afirmat ca „poet, traducător, prozator, gânditor aforistic, eseist, istoric literar și om de știință venit de pe teritoriul veșnic enigmatic al medicinei“] // Pagini medicale bârlădene. — 2005. — Iul.-Aug. (anul VIII, Nr 88/89). — P. 18-20.

C.D. Zeletin e un poet de dincolo de mode, nefiind nici „clasic“, nici „tradiționalist“, nici „romantic“, „nici modernist“, nici „postmodernist“, dar, cu siguranță, „un exilat în absolut“, cum s-a vrut Al. Philippide în ultimele decenii de viață, adică în zona cea mai pură a poeziei, față de care toate programele sunt cvasirătăciri. Poeții și poeticile sunt nenumărați (nenumărate), dar poezia e una singură. Iată ce a înțeles de timpuriu C.D. Zeletin. În tot ce a făcut, el a variat instrumentele (limbajele), însă n-a uitat nicio clipă că este poet înainte de orice, chiar și atunci când a căutat desăvârșirea ca medic biofizician. Eu cred că ființa pură a poeziei ascute toate vocațiile, tocmai spre a nu se confunda între ele... (p. 18-19).

878. **Portretul poeziei pure** : [considerații critice asupra cărții de poezie *Autoportret târziu* de Petre Got (Ed. Paralela 45, Pitești, 2004)] // Dacia lit. — 2005. — 1 dec. (anul XVI, Nr 6 (63)). — P. 35-36. — (Arca lui Noe).

El [Petre Got] reprezintă la noi, cazul poetului pur, fără alte veleități sau preocupări decât poezia. Mai mult de atât, nu și-a prostituat talentul în anii comunismului. Atât oportunității, cât și spiritele insurgente îl vor fi privind cu „îngăduință“, ca pe un poet de „fundal“. Însă Petre Got merită o altă situație în peisajul liricii contemporane, interesând chiar din perspectiva poeziei pure, poate ultimul meterez de rezistență în calea degradării și perversității poeziei ajunse azi în fundătura pornoliricii neozoliste a ultimelor generații (p. 35).

879. **Postmodernism și feminism** : [marginalii pe baza unor caracteristici doctrinare ale postmodernismului, având focalizare asupra literaturii feministe, receptată ca o atitudine anticreștină în cărțile lui Dan Brown, din seria *Codul lui Da Vinci*] // Însemnări ieșene. — 2005. — Sept. (Nr 9). — P. 14-21.

Dacă autorul s-ar fi mulțumit cu succesul unui roman thriller foarte bine făcut, ar fi intrat ca atare în istoria literaturii. Dar el revine în cărțile următoare cu „citate“ din arhiva Cavalerilor Templieri, propaganda în favoarea unei religii feministe accentuându-se, deși cam totul fusese spus în primul roman. El crede că ar putea fi o fuziune între Steaua lui David și Crucea pătrată, sigla Stăreției din Sion, „premergătoare creștinismului cu o mie cinci sute de ani“.⁵⁴ Simbioza aceasta ar garanta eliminarea violenței din istorie, căci, în realitate, creștinismul n-a fost o religie a iubirii, ci una a torturii.⁵⁵ (p. 16).

880. **Postmodernism și pragmatism** : [eseu lit.-filozofic în care discută conceptul de postmodernism văzut, în linia neopragmatismului, de Richard Rorty. (Th. Codreanu, foto; imaginea a patru coperte, apariții editoriale ale criticului Th. Codreanu)] // Argeș. — 2005. — Iun. (anul IV, Nr 6 (276)). — P. 4-5. — (Sinteze).

54 Brown, Dan. *Codul lui Da Vinci*. București: Ed. Rao, 2004, p. 158.

55 *Ibidem*, p. 159.

Postmodernismul, crede Rorty, complică artificial lucrurile și periclitează (prin sofistica diferanței) avantajele câștigate prin cercetările lui Darwin, prin filosofia lui Nietzsche, a lui Wittgenstein sau Dewey. El găsește trei răspunsuri la modul cum să ne raportăm la filosofia occidentală tradițională: husserlian („scientist“), heideggerian („poetic“) și pragmatist („politic“). Evident că preferă ultima soluție, dar într-o coabitare cu scientismul (...) (p. 4).

Nu mai că o lume care nu se întemeiază în transparența energiilor divine nu durează, căzând pradă entropiei. După un ocol atât de specios, chiar și Rorty se apropie de sănătosul organicism eminescian și de lumea ca unitate dialogică din teologia Părintelui Stăniloae. Spre deosebire de acestea însă sublimul postmodernist al lui Lyotard este anemic teoretic, deci utopic, fiind lipsit de realismul transcendenței creștine. Acești gânditori, saturați de raționamente, au rămas cu prejudecata că Dumnezeu se vrea divinizat, iar postmodernii au oroare de orice divinizare (p. 5).

881. **Postmodernismul înalt** : [studiu doctrinar despre conceptul de *postmodernism* prin raportare la *transmodernism*] // Revista nouă. — 2005. — Iun. (anul II, Nr 6(15). — P. 15-17 ; Iul. (Nr 7(16). — P. 23-24 ; Aug. (Nr 8(17). — P. 25-26 ; Sept. (Nr 9(18). — P. 21-23. — (Eseu).

Da, spun și postmoderniștii, arta ar putea fi o soluție a „noii antropologii“, dar nu ca artă tradițională, moartă și ea odată cu Dumnezeu, ci ca amuzament, ca joc, ca simulacru. Avangardiștii au avut ideea măturării din lume a artei tradiționale și n-au reușit. Postmoderniștii au găsit o soluție mai sigură: o „moarte“ prin parodiere, prin „rescriere“ (Nr 6 / 2005, p. 17).

Aceasta este diferența între mimul-epigon și artistul adevărat: cel dintâi nu poate auzi decât nimicul, adică momentul închipuitei morți a identității, la care nici nu mai poate avea acces. Iarba eminesciană crește, pe când iarba epigonului e numai de decor, doar mască. De aceea, epigonii mănesc marea cu valuri, cerul cu stele, Dumnezeu ucis e doar umbră, patria — o frază etc. Mai departe, în confruntarea himenală, implicând clipa ruperii de simetrie, care, în limbaj, e sintaxă, producătoare de sens, Derrida e nevoit la alte nuanțări, zicând că jocul nu e falsitate, ci aluzie, iar nu simplă iluzie. Derrida e foarte aproape de taina oglinzii ca intermediar ontologic, intuiție verificabilă în daoism, de pildă, acel moment abisal din diferența ontologică, pe care-l exprimă citându-l pe Jean Pierre Richard [...] (Nr 9 / 2005, p. 23).

882. **Pustiirea în amurg** : [interpretare critică pentru cartea bilingvă de poezie *Gespärche unter verletzbarer betäubung uno andere gedichte / Convorbiri sub anestezie vulnerabilă și alte poeme*, Iași: Ed. Junimea, 2001, semnată de bărlădeanul Marian Constandache, observând că „între postmoderni Marian Constandache face o figură aparte prin formația germană“] // Feed Back. — 2005. — Ian. (anul II, Nr 2). — P. 11-12. — (Cronica literară).

Se verifică din nou spusa lui Blaga (el însuși de profundă formație germană) asupra celor două tipuri de influențe occidentale: modelatoare și catalitice. Acest fenomen este ușor sesizabil și-n cazul lui Marian Constandache: cultura germană nu l-a îndemnat la epigonism, așa cum s-a întâmplat cu majoritatea colegilor săi de generație americanofili. Asta cu atât mai mult, cu cât volumul de poeme pe care ni-l propune Marian Constandache vine cu o experiență insolită: el și-a scris poemele direct în limba germană, iar versiunea românească, aparținând, firește, tot autorului, devine un joc secund la un joc secund. Rezultatul e remarcabil: un joc de oglinzi în care „copia“ nu e cu nimic mai prejos decât originalul, în sensul filosofiei diferenței lui Gilles Deleuze. Astfel, s-au născut doi poeți în unul singur, ceva care amintește de heteronimii lui Fernando Pessoa (p. 11).

883. **[Referințe critice]** : [fragm. din *Prefața* lui Th. Codreanu, la romanul *Pescărușii de pe malul mării*, de Petruța Chiriac (2005), text ilustrativ pentru prez. unui fragm. din roman] // Academia Bârlădeană. — 2005. — Nr 20. — P. 15.

884. **Spre o critică de întâmpinare transmodernă** : [succinte observații privind critica foiletonistică din etapele modernismului și postmodernismului, aflată permanent în desincronizare cu foiletonismul european, autorul opinând pentru actuala paradigmă transmodernă] // Viața românească. — 2005. — Mai (anul C (100) (Nr 5). — P. 54-55. — (Critica literară de întâmpinare între cerințe și realitate).

[...] e nevoie de o nouă întemeiere a valorilor umane, care va atrage după sine nevoia selecției și în literatură. Resurrecția acestora nu e de imaginat fără dimensiunea profunzimii (a sacrului), abandonată de postmoderniști. Un semn e mișcarea transdisciplinară inițiată recent în Occident de Edgar Morin, Basarab Nicolescu și de alții, cu temeuri în filosofia lui Ștefan Lupașcu, și care aduce cu ea o mentalitate transmodernă, corespondentul în arte putându-se numi transmodernism, concept pe care l-am propus acum câțiva ani într-un serial din „Literatura și arta“, cunoscuta revistă de la Chișinău, și care a început să prindă teren, cu timiditate, și în țară. Atunci, critica de întâmpinare va cunoaște, poate, noi rațiuni, printr-o reală atenuare a pornirilor ideologizante, partizane, de care vechiul foiletonism critic nu reușise să se vindece (p. 54-55).

885. **Spre transmodernism** : [prez. noii paradigme estetice, transmodernismul, în plan cultural. Medalion literar Ion Popescu-Brădiceni — 50 (poet, estetician, promotor al direcției transmoderniste în literatură)] // Caietele Columna. — 2005. — Ian.-mar. (anul X, Nr 1). — P. 30. — (Ion Popescu-Brădiceni — 50) ; Oglinda lit. — 2005. — Apr. (Anul IV, Nr 40). — P. 1233. — (Lectori în agora). Foto, Th. Codreanu; Antemeridian&Postmeridian. — 2006. — Anul 6, Nr 1 (5). — P. 85-86. — (Universitaria).

[...] marea revelație a constituit-o altceva: printr-un fenomen de pancronism (conceptul aparține lui Adrian Marino), amândoi am lansat în cultura noastră din ultimii ani conceptul de transmodernism, aflat, deocamdată, la începuturile „carierii“ sale. L-am găsit preluat de cineva în revista clujeană „Steaua“ și s-ar putea ca sămânța să încolțească și să dea roade, venind după deja îmbătrânitul concept de postmodernism fără să fie un substitut al acestuia.

886. **Temeliile transmodernismului** : [studiu doctrinar de inițiere și dezbatere asupra noii paradigme culturale — transmodernismul, format din trei părți (1. Cadre generale; 2. Gnoza de la Princeton; 3. Feminism și creștinism), în care criticul definește conceptul de „transmodernism“, fiind premergător cărții *Transmodernismul*. Iași : Ed. Junimea, 2005. Comentariul despre „feminism și creștinism“ e generat de mesajul cărților lui Dan Brown, din seria *Codul lui Da Vinci*] // Bucovina lit. — 2005. — Iul.-aug. (anul XV, Nr 7/8 (173/174). — P. 10-13 ; Sept. (Nr 9 (175). — P. 8-10. — (Miscellanea): Ateneu. — 2005. — Sept. (Nr 9 (433) ; Adevărul lit. din Vaslui. — 2006. — 23 ian. (Anul I, Nr 2 (2). — P. 2; 30 ian. (Nr 3 (3) ; 6 febr. (Nr 4 (4) ; — P. 2. — (Foto, Th. Codreanu); (IV). — Febr. (Nr 5 (5) ; (V). — Mar. (Nr 6 (6). — P. 10-11. — (Imaginea de grup) ; Apr. (Nr 7 (7), 2006. — P. 1, 3. — (Foto — Th. Codreanu); (VII). — Mai (Nr 8 (8). — P. 4. — Foto, Th. Codreanu.

În spiritul mării triade transdisciplinare, putem conchide, împreună cu părintele termenului de transmodernism, Paul H. Ray, că istoria accesibilă a umanității pare destinată să treacă prin trei eoni, trei paradigme, corespunzând, poate, celor trei materii lupasciene: tradiția, modernitatea și transmodernitatea. Paradoxul e că „sinteza“ lor și desfășurarea lor se află deja în primul eon, în tradiție, în potenția, aidoma pădurii de stejari în ghindă,

imagine eminesciană validată și de Ștefan Lupașcu, dar și de teologia creației, așa cum am întâlnit-o la Părintele Stăniloae. Istoria umanității e un tot și trebuie să ne-o asumăm integral, fiindcă în fiecare dintre noi e o „recapitulare“ a istoriei ființei. Ca și moartea, viața e veșnică și în noi trăiește prima celulă vie din ziua Creației. Destinați a construi și a ne construi în evul transmodern, vom fi mereu în primejdie de a eșua în încercările noastre. Nimic viu și trainic nu e de lepădat și toate se cer împropățate din izvorul nesecat al iubirii („Adevărul Lit. din Vaslui“, Nr 8/2006).

887. **Un arheu al Basarabiei** : [medalion lit. al poetului Grigore Vieru, aflat la a 70-a aniversare. (Fotografie de grup, 1991)] // Limba Română. — 2005. — Ian.-mar. (anul XV, Nr 1/3 (115/117)). — P. 96-97.

*Firește, în renașterea națională a spațiului dintre Prut și Nistru, Grigore Vieru n-a fost singur. Dacă ar fi fost singur, nimic nu s-ar fi petrecut. Dar i-a fost dat lui să întrupeze arheul, în sens profund eminescian, puritatea și vigoarea sufletului românesc care zăcea ascuns, sufocat peste multe lezezi grele ale unei istorii barbare, fără speranță. Pe Vieru l-au crezut toți românii (exceptându-i pe mancurți și secăturile de pe ambele maluri ale Prutului) tocmai de aceea, că i-a fost dat să întrupeze puritatea originară a romanității, că în el Dumnezeu a pus arheul nostru pe care Eminescu îl identificase în eroul din basmul popular **Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte** (p. 96).*

888. **Vasile Tărățeanu și „Rația de speranță“** : [în versiuni similare, medalion lit. al scriitorului român din Ucraina, la moment aniversar (60 de ani). (Foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2005. — Sept. (anul IV, Nr 45). — P. 1448—1449. — (Aniversare) ; Bucovina lit. — 2005. — Sept. (anul XV, Nr 9(175)). — P. 4-5. — (Coordonate cernăuțene). — Cu titlul **Vasile Tărățeanu și insula roasă pe margini**

*Vasile Tărățeanu își găsește, astfel, legitima credință că a scrie din patriotism nu e un fapt desuet, ci unul de supraviețuire, ca unul ce trăiește în cămașa de forță a istoriei, sintagma care dă și titlul „artei poetice“ cu care se deschide volumul **Dinafară** (Oglinda literară, p. 1448).*

Poet al speranțelor fără de speranță, caracter dârz și cu inimă uriașă de prieten, cât Bucovina lui și a lui Eminescu, Vasile Tărățeanu este un scriitor reprezentativ pentru scrisul românesc „dinafară“, dar „dinlăuntru“ geografiei spirituale și istorice românești... (Oglinda literară, p. 1449).

*Dar Vasile Tărățeanu are perfectă conștiință și viziune eminesciană a insulei condamnate la surpare. Unul din volumele sale de versuri se intitulează **Pământ în retragere**, Timișoara: Editura „Augusta“, 1999). De altfel, întreaga operă a lui Vasile Tărățeanu spune voalat sau de cele mai multe ori direct despre condiția de a fi român fără speranța supraviețuirii. (Bucovina literară, p.5)*

889. **Vremea idioților** : [art. de atitudine critică, cu un răspuns prompt și direct, împotriva părerilor denigratoare, antieminesciene, exprimate de Călin Vlășie în al doilea număr al tinerei rev. ieșene *Feed Back*. (foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2005. — Mai (anul IV, Nr 41). — P. 1250. — (Eseu).

Bade Vlășie, dacă Eminescu ar fi fost primul antimodern vehement, ar fi trebuit să-l recunoști ca primul postmodernist, fiindcă postmodernismul tocmai s-a desprins de modernism, pretinzând că inaugurează un nou canon, ceva ce nu s-a mai văzut printre galaxii. Dar vezi bine, Eminescu n-a fost antimodern, nici postmodern, ci un transmodern, ceea ce i-a îngăduit să împingă poezia românească înainte nu cu cincizeci de ani, dar, cu siguranță, cu atâtea veacuri câte vor mai sta în fața nației din care faci parte, dacă nu cumva idioția culturală va reuși să-i scurteze ființarea în cei cincizeci de ani care te obsedează.

890. **Bacovia și marginea** : [conceptele de *centru* și *margine* sunt raportate la textele criticului Mihai Cimpoi⁵⁶ dedicate comparatismului (apropierilor și contrastelor) între universurile artistice ale lui Eminescu, Bacovia, Cioran, Nichita Stănescu, Grigore Vieru] // *Viața Românească*. — 2006. — Mar. (anul CI (101), Nr 3). — P. 202-205. — (Cronica literară) ; *Zorile*. — 2006. — Ian.-Dec. (anul XVIII, Nr 1/2(34/35)). — P. 43-44⁵⁷.

Conceptele de centru și margine stau în atenția filosofiei postmoderne de mulți ani. Mihai Cimpoi cultivă o critică ontologică pe care a valorificat-o cu deosebit succes în cazul operei eminesciene. Urmaș al lui G. Călinescu, Mihai Cimpoi nu refuză însă un arsenal complex de „metode”, aspirând, în ultimă instanță, spre o „critică completă”, neocolind, altfel spus, sugestiile criticii arhetipale, tematice, semiotice, stilistice, istorice etc., atunci când hermeneutica lui i-o cere. Desigur, conceptul central al gândirii sale critice este cel de ființă, în sensul filosofiei moderne, de la Hegel la fenomenologie, la existențialism, dar totdeauna înspre ontologia fundamentală a lui Heidegger. Și, firește, ființa e re-descoperită prin arsenalul imaginărilor poetice. Criticul și-a „stabilizat” uneltele pe terenul unei hermeneutici ad-hoc, pe care el o numește mitopo(i)etică. Cunoscându-i bine opera, îmi îngădui să afirm că Mihai Cimpoi a trecut, de la debut până azi, prin toate fazele criticii moderne și postmoderne, de la multidisciplinaritate și interdisciplinaritate la ceea ce azi numim transdisciplinaritate. Mă bazez și pe modul cum tratează Mihai Cimpoi, nu doar în cazul Bacovia, conceptele de centru și margine, cu nuanțe diferite, care trec prin modernism și prin postmodernism, depășindu-le. [...]

Perechea dialectică centru / margine stă de mulți ani în atenția lui Mihai Cimpoi. Volumul al doilea din Critice e subintitulat Centrul și marginea (Fundatia „Scrisul Românesc”, Craiova, 2002) și se ocupă de literatura română a „marginii” (exilul occidental, cel din Rusia, literatura din teritoriile învecinate, foste sau nu ale României — din Ucraina, Basarabia, fosta Iugoslavie). Un Petru Movilă sau chiar un Nicolae Milescu Spătarul sunt priviți dintr-un unghi similar, ultimul, de pildă, din perspectiva unui „baroc al exilului”. La drept vorbind, mai toată opera lui Mihai Cimpoi se focalizează spre margine, în genere, cu nostalgia centrului (p. 203).

891. **De ce Kundera nu e postmodernist** : [aspecte ale transmodernismului aplicate în romanul lui Milan Kundera, *Insuportabila ușurățate a ființei* (1984)] // *Steaua*. — 2006. — Ian.-Febr. (anul LVII, Nr 1/2 (687/688)). — P. 50-57. — (Confluente).

*Aparențele pledează pentru un Milan Kundera postmodernist. L-au receptat ca atare și optzeciștii români, dar și unii teoreticieni cu „greutate” din Occident. Un Richard Rorty, bunăoară, care totuși îi asimilează teoria despre roman în sprijinul neopragmatismului american. Dar dacă luăm ca martor unul dintre romanele sale reprezentative, **Insuportabila ușurățate a ființei** (1984) ce pare să contextualizeze nu numai cronologic, dar și esteticofilosofic postmodernitatea, vom avea, azi, surpriza să asistăm la spectacolul unei stranii pulverizări a postmodernismului. N-ar fi de mirare să ne ciocnim de aceeași „dualitate” interpretativă ca în cazul celor doi mari „precursori” ai postmodernismului românesc, cum sunt considerați I.L. Caragiale și G. Bacovia. Firește, cei doi sunt „precursori” ai postmodernismului numai printr-o simplificare nonhermeneutică la nivelul „complexelor de cultură”, cum am demonstrat în două dintre cărțile mele⁵⁸.*

56 Cimpoi, M. *Critice*. Vol. II. *Centrul și marginea*. Craiova: Fundatia „Scrisul Românesc”, 2002.

57 Revista școlară „Zorile” (Huși) are ca perioadă de apariție sfârșitul anului 2006, situație în care s-a preluat acest articol, publicat în „Viața Românească”, nr. 3 /2006.

58 *Vezi Caragiale — abisal*. Timișoara: Ed. Augusta, 2003 și *Complexul Bacovia*. Iași: Ed. Junimea, 2002.

Este adevărat că Milan Kundera se slujește de recuzita filosofico-estetică a postmodernismului, dar o face parcă pentru a-i submina obsesiile, ajungând, intuitiv, în plin ethos transmodernist. Prozatorul ceh, dublat de un gânditor profund, ilustrează, mai degrabă, modelul de romancier-filosof, așa cum l-a definit Albert Camus, adică opusul romancierilor cu teză. Kundera pare să plece de la o „teză” postmodernistă, aceea a reinterpretării enigmatice eterne reînțoarceri din centrul filosofiei lui Nietzsche (p. 50).

892. **Edgar Papu și minoratul culturii românești** : [art. de atitudine critică și estetică în apărarea studiilor comparatiste, a criticii de direcție și a contribuției lui Edgar Papu la evaluarea estetică a literaturii românești în raport cu literatura europeană, fiind un est et întemeietor al protocronismului în literatură (cartea acestuia, *Din clasicii noștri*, a declanșat o nedreaptă atitudine sfidătoare asupra-i și o neterminată polemică). (Th. Codreanu, foto)] // Argeș. — 2006. — Apr. (anul V (39), Nr. 4 (286)). — P. 18-19 ; Oglinda lit. — 2007. — Aug. (Anul VI, Nr. 68). — P. 2704. — (Eseu). — (Foto, Th. Codreanu) ; <http://roncea.ro/2009/10/04/profesorul-theodor-codreanu-edgar-papu-si-minoratul-culturii-romanesti-eseu-despre-mult-hulitul-protocronism/> ; <http://luceafarul.wordpress.com/martie-2007-de-citit/theodor-codreanu-edgar-papu-si-minoratul-culturii-romanesti/>. — Postat sub titulatura *Edgar Papu și minoratul culturii românești. Eseu despre mult-hulitul protocronism*.

Cert e că polemica declanșată de cartea lui Edgar Papu, începând cu 1977, nu s-a sfârșit deloc cu o victorie a protocronismului. Într-o măsură, vina o poartă și Edgar Papu însuși, fiindcă în *Din clasicii noștri* el doar și-a schițat teoria, lăsându-i pe alții s-o „dezvolte”, de unde s-au ivit denaturări și reducții, care au înlesnit combaterea și chiar ridiculizarea ideii, deși era veche și firească de multe secole. În definitiv, protocroniștii au fost în România o minoritate, fiindcă — după cum atrăgea atenția Edgar Papu — nu oricine e capabil de judecăți și de evaluări protocronice, dat fiind că e nevoie de vastă erudiție, de vocație comparatistică etc. [...] Mai mult, protocronismul nu e nici măcar o teorie, cum s-a pretins, ci, pur și simplu, o constatare de bun-simț, o realitate culturală prezentă în oricare formă de comparatism care admite realitatea evoluției paradigmelor culturale de-a lungul istoriei. De aceea, constatam eu, cu umor, într-un articol mai vechi (și acesta interzis de cenzură și publicat după 1989!), că mai protocroniști decât Edgar Papu sunt mulți dintre adversarii protocronismului. [...] (p. 18).

893. **Fiu al pădurii și al apelor** : [prez. personalității lui Ion Alex. Angheluș și a imaginarului poetic, prin referire la volumul antologic alcătuit postum, *Nunțile focului*, Bârlad : Ed. Sfera, 2006, ed. îngr. de Th. Codreanu] // Prutul. — 2006. — Sept. (anul VI, Nr. 2 (42)). — P. 16-19.

Mai mult de atât, *Nunțile focului* este cea mai unitară carte a lui Ion Alex. Angheluș, necontaminată de influențele livrești de mai târziu. Ceea ce e ascuns în creația de maturitate aici apare într-o simbolistică ingenuă care înfășoară obsesiile stilistice de ansamblu. Titlul arată descendența barbiană despre care vorbeam, trecută, ulterior, prin modelele neomoderniste și postmoderniste care vor să marcheze spiritul solar, de rezonanțe grecești vechi, conservate în latinitatea scriitorului. Altminteri își recunoștea o vagă ascendență de sânge grecesc insinuat poate în simbolismul bufniței, pasărea zeiței Atena. Își comenta uneori patronimul provenit din grecescul anghelos, metamorfozat, la antipod, de Ion Barbu în feminitatea lăponei Enigel, de ecou, la acesta, hiperborean, căci în suedeză numele înseamnă femeia-înger (p. 16).

894. **Ion Alexandru Angheluș — inedit** : [medalion evocator al poetului hușean (la împlinirea a 20 de ani de la moarte), într-o „ediție omagială dedicată lui Ion

Alex. Angheluș“, urmat de publicarea a șase texte inedite] // Adevărul lit. din Vaslui. — 2006. — Sept. (anul I, Nr 11 (11)). — P. 4. — (Comemorări).

Poet, publicist, prozator, critic și istoric literar, dascăl eminent, Ion Alexandru Angheluș a lăsat în manuscris cea mai mare parte a operei. [...]

Poetul, cu lecturi vaste avea și apetit pentru anecdote. Le publica, în diverse ocazii, prin reviste sub titlul „Indiscreții și anecdote“. Încredințăm tiparului și câteva dintre acestea.

895. **În împărăția aforismului** : [considerații critice pe marginea aparițiilor editoriale ale epigramistului basarabean Efim Tarlapan: *O antologie cronologică a aforismului românesc de pretutindeni* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005), *Cu poante pre moarte călcând...*, I, și *Epigrama daco-romană contemporană*, II (Cluj-Napoca: Ed. Stadiform, 2005), *Pro-scris* (Ed. Cartimex, Cluj-Napoca, 2005). (Th. Codreanu, foto)] // Argeș. — 2006. — Febr. (anul IV (39), Nr 2 (284)). — P. 8. — (Cronica literară).

Autorul a încercat o antologie a autorilor de aforisme români, pe criteriul cronologic, cu scurte prezentări biobibliografice, ținând surprinderea specificului auctorial, după care urmează grupajul selectat dintr-un material imens, într-o muncă de peste un deceniu sunt selectați 95 de autori, fatalmente de valoare inegală [...].

Dincolo de aceste „mărunțișuri“, esențialul este „ceea ce a reținut antologatorul, nu ceea ce a omis“, cum spune în prefață Constantin Zărnescu. Și ceea ce a reținut oferă un spectacol intelectual și estetic excepțional, atât prin varietatea personalităților, multe de primă mărime, cât și prin diversitatea formelor și temelor abordate. Efim Tarlapan are nu numai intuiția formelor pregnante, specifice aforismului, ca fundamental criteriu de selecție, dar el apreciază deopotrivă cum și ce spun autorii. Reține, în special, ceea ce crede că ar putea interesa și azi cititorii [...].

De altfel, materialul pus la dispoziție, peste ceea ce oferă autorul și prefațatorul, ar putea fi temelia unei cercetări tipologice și stilistice a acestui gen literar cu funcționalitate multiplă: estetică, filosofică, etică, sociologică etc. S-ar ajunge la concluzia că dintr-o specie de graniță, periferică, aforismul poate deveni, prin virtuțile sale, ținând de concizie și de polivalență, o formă de expresie de prim-plan în postmodernitate și în transmodernitate, cum au fost în diverse epoci epopeea, tragedia, romanul etc.

896. **Marea oglindă a scriitorilor** // Porto Franco. — 2006. — Ian.-Mar. (anul XVII, Nr 1/3 (119)). — P. 22-23. — (Atitudini). — Marginalii critice asupra *Dicționarului general al literaturii române* ed. de Academia Română (București : Ed. Univers Enciclopedic, vol. I-IV, 2004—2006, coord. general E. Simion). Criticul apreciază rigoarea, efortul major și aria vastă de cuprindere, dar sesizează absențe ale unor scriitori remarcabili, precum I. Tudor Iovian, Ion Enache, Viorel Dinescu, Ion Alex. Angheluș, în comparație cu spațiul generos acordat unor scriitori modești.

Însă, dincolo de asemenea „pete în soare“, Dicționarul general al literaturii române rămâne o operă monumentală, de maximă trebuință unei culturi mature și moderne, un instrument de lucru absolut indispensabil tuturor trudititorilor pe tărâmul literaturii românești (p. 23).

897. **Masa de taină** : [marginalii critice asupra romanului lui Emilian Marcu, *Suburbii municipale*. Timișoara : Ed. Augusta, 2005] // Lit. și arta. — 2006. — 14 sept. (Nr 37 (3185)). — P. 4.

Dacă în poezie Emilian Marcu oscilează între gravitatea dispariției unei lumi (cum e cea a satului tradițional) și tonul echilibrat, solemn din „odele“ închinat lui Ștefan cel Mare (am numit doar „extremele“ arcului său liric), proza tinde să fie o sinteză a contrariilor,

punându-i în valoare atât remarcabilele sale potențe stilistice, cât și o vocație reală de recunoaștere epică a unor lumi concrete și exotic fabuloase, în același timp.

898. **Mierea cuvântului** : [medalion lit. (cu focalizare asupra vol. *Mierea din trestii de cuvânt*, 2005) pentru Andrei Petruș (n. 1 iunie 1946) — poet și publicist, profesor în Puiesti, Vaslui] // Milesciana. — 2006. — Iun. (Nr 3). — P. 23-24 ; *Visătorii*. — 2007. — Anul VII. — Dec. (Nr 14). — P. 6 ; *Amurg sentimental*. — 2006. — Anul XII. — Sept. (Nr 9 (137)). — P. 4. — Cu titlul *Lecturi interminabile*.

Cine n-a copilărit la țară nu știe că mierea cea mai bună și mai parfumată (în granule) o lasă albinele în trestii de la streășina casei, acele case țărănești dispărute, învelite cu stof, ocrotitor de frig, iarna, și răcoritor în zilele caniculare ale verii. Ei, bine, originalitatea poeziei lui Petruș Andrei, sub aparențele ei neotraditionaliste, vine dintr-o hărnicie de albină care adună în trestii cuvântului polenul și dulceața conservate cu doza cea mai potrivită a veninului vieții. El ar putea să spună ca Argezi că a preschimbat veninul strâns, o viață întreagă, în miere. Din miere pare croită și ființa umană a lui Petruș Andrei. Altfel zis, el e un sentimental neoromantic, nu lipsit de tristeți și melancoliei bacoviene, trăitor într-o provincie grea de anonim (p. 24).

899. **O carte postumă despre Eminescu a lui Edgar Papu** : [cronică lit. pentru volumul postum *Eminescu într-o nouă viziune* (Iași : Princeps Edit, 2005), ed îngr. de Vlad-Ion Papu, cu o pref. de Zoe Dumitrescu-Bușulenga] // Bucovina lit. — 2006. — Ian. (anul XVI, Nr 1 (179)). — P. 2-3. — (Eminesciana) ; Limba română. — 2006. — Ian.-mar. (Anul XVI, Nr 1/3. — P. 20-23. — (Eminescu — 156).

Se pune întrebarea dacă noile eseuri, în bună parte bruionare, pot interesa literatura eminescologică atât de bogată și de performantă din zilele noastre? Răspunsul, dat în deplină cunoștință de cauză, este pozitiv, fiindcă mintea lui Edgar Papu, cu vastele lui cunoștințe, emite fulgurante intuiții care aduc noutăți și nuanțări în materie, încât titlul ales de editori are acoperire. Am fost în preajma lui aproape un deceniu. Orice drum al meu prin București trecea și prin casa lui Edgar Papu. Înceeam discuții cu o rară plăcere să-l ascult, Eminescu fiind tema noastră predilectă. Recunosc în eseurile ultime câte ceva din gândurile lui spontane, susținute întotdeauna de erudiția lui vie, niciodată plictisitoare. Și mă voi strădui în notele care urmează să relievez tocmai ferovoaia ideatică a acestei ultime scrieri, adresată parcă îndeosebi tineretului, cum remarcă în cuvântul introductiv doamna Zoe Dumitrescu-Bușulenga (p. 2).

900. **O nouă carte despre Cezar Ivănescu** : [cronică lit. pentru studiul lui Petru Ursache — *Înamorați întru moarte. Eros Poesis la Cezar Ivănescu*. Iași : Timpul, 2004] // Argeș. — 2006. — Ian. (Anul IV (39), Nr 1 (283)). — P. 15. — (Cronici).

Metoda de lucru a domnului Petru Ursache este crearea, mai întâi, a unei ample imagini de fundal al epocii în care s-a format ca om și ca scriitor Cezar Ivănescu, ceea ce conturează un veritabil proces al comunismului din perspectiva culturii. De pe acest rug, încă încins, începe să se cristalizeze personalitatea artistică singulară a lui Cezar Ivănescu, probabil cel mai important poet român în viață, din nefericire nerecunoscut ca atare de actuala politică în spațiul cultural național... [...]

Petru Ursache fixează corect cadrele gândirii poetice ivănesciene, chiar dacă nu recurge totdeauna la analize ample, menite să dea consistență argumentativă eseului său.

901. **O poetică a dansului** : [cronică lit. pentru antologia de autor din seria *Scrieri*: Radu Cârnelci, *Arborele memoriei*, *Heraldica iubirii*, *Clipa eternă*, cu o *addenda* cuprinzând traduceri din literatura universală. București : Orion, 2004. (Th. Codreanu, foto)] // Argeș. — 2006. — Mar. (anul IV (39), Nr 3 (285)). — P. 6-7.

Criticii de până azi ai lui Radu Cârneli i-au sesizat constantele operei, tensiunile stilistice, stabilind că se află în fața unui spirit solar, echilibrat, de structură clasică. El pare a fi din familia lui Petrarca, a lui Blaga, a lui Valéry, a lui V. Voiculescu, adică un biruitor asupra angoaselor, a hăurilor finței, a neantului bacovian. Altfel spus, un temperament „fericit”, în armonie cu lumea, de unde, probabil, și relațiile bune cu oamenii, care i-au permis o locuire socială poetică, de neimaginat în cazul Bacovia (p. 6).

Părănd a fi un poet monocord, Radu Cârneli se revanșează asupra propriilor limite descoperind tainele mișcării în proporție de forme, asigurându-și un loc inconfundabil în lirica românească (p. 7).

902. **Poezia ca magie a purității** : [cronică lit. pentru cartea de debut a poetului Nicușor Darabană — *Nechibzuitele iubiri*. — Iași : Ed. Junimea, 2005] // Prutul. — 2006. — Iun. (anul VI, Nr 1 (41)). — P. 1, 20.

Prin grija pentru simetrie și reflecție, Nicușor Darabană arată afinități clasice. Poezia lui este, în bună măsură, sapiențială, dar fondul romantic al temperamentului îl salvează de primejdia didacticismului. Cele afirmate se reflectă chiar și în construcția volumului: corpusul poemelor este străjuit de o parte și alta de un număr aproximativ egal de cugetări și de aforisme care consonează cu plămuirile lirice. Clasicul are aciditatea sau răceala opțiunii morale; romanticul metamorfozează cugetarea în aforism. Așa procedează și Nicușor Darabană, care, dincolo de căile bătute ale gândirii, reușește să fie proaspăt, adică, poet, în mai multe aforisme (p. 1).

903. **Reabilitarea obiectivității** : [studiu critic privind raportul conceptelor lit. subiectivitate-obiectivitate în critica lit. și în literatură] // Viața Românească. — 2006. — Ian.-Febr. (Nr 1/2). — P. 38-40 ; Milesciana. — 2007. — Nr 4. — P. 3-4.

Din acest punct de vedere (impersonalitatea în critica literară, n.n.), adevărații moștenitori ai maioreșcianismului au fost fondatorii criticii totale, menționați deja. Astăzi, în efortul de a depăși fragmentarismul, subiectivismul și improvizatia, o critică obiectivă nu mai e posibilă fără o hermeneutică în stare să treacă prin multidisciplinaritatea și interdisciplinaritatea produse de modernitate, pentru a atinge stadiul transdisciplinarității, care se constituie ca noua paradigmă a transmodernității spre care pășim. Iată de ce e necesară reabilitarea conceptului de valoare și ieșirea din actuala civilizație a kitsch-ului („Milesciana”, p. 4).

904. **Redimensionări critice** : [cronică lit. pentru cartea lui Mircea Dinutz — *Popasuri critice* (Ed. „Psyhelp”, Bacău, 2001)] // Pro Saeculum. — 2006. — Mar. (anul V, Nr 2 (24)). — P. 64-66. — (Eseu).

De regulă, un asemenea intelectual se agită în variate moduri, cu dorința vădită de a atrage atenția: e cârcotaș, teribilist, orgolios, vrea să se știe neapărat despre dânsul nu numai în urbe, dar și mai „sus”. Nimic din toate acestea la Mircea Dinutz, temperament echilibrat, aparent închis în sine și dificil tocmai pentru că refuză „agitația” provincială și, de aceea, riscând a trezi suspiciuni confracților locali. Mircea Dinutz este un critic literar îndelung format, cu o cultură critică solidă, scrupulos în tot ce scrie, dar „neproductiv” din atare pricină, ieșind cu greu la rampa editorială. El practică un clasicism critic nespectaculos și, de aceea, merit să nu atragă atenția în mod deosebit. Chiar și titlul unuia dintre ultimele volume pare a grăi de la sine: **Popasuri critice**. Într-adevăr, Mircea Dinutz este specializat în „popasuri critice”, de o tihnă intelectuală care-i permite să urmeze preceptul formulat de G. Ibrăileanu conform căruia actul critic înseamnă înțelegere și supunere la obiect. El evită, astfel, alunecarea în criticism, căreia cu greu criticii de meserie îi fac față (p. 64).

905. **[Referințe critice]** : [în grupajul referențial sunt incluse secvențe din Mihail Diaconescu. *Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), monografie de Th. Codreanu] // Argeșul. — 2006. — 7 noiem. (anul CXXX, Nr 4850). —

(Mari personalități ale culturii române despre opera lui Mihail Diaconescu) ; Săgetătorul : pagini culturale ale cotidianului „Argeșul“. — 2006. — 7 noiem. (Nr 491). — P. 9.

906. **Românită și occidentalizare** : [ample considerații critice despre procesul occidentalizării lumii ortodoxe din fostul spațiu bizantin și despre paternitatea baladei *Miorița*, selectate dintr-un fragment din *A doua schimbare la față*, volum în curs de apariție. (Foto, Th. Codreanu)] // Argeș. — 2006. — Dec. (anul VI (XLI), Nr 12 (294). — P. 15-18 ; Origini. — 2007. — Iul.-aug. (Vol. XI, Nr 6/8) ; Iun.- aug (120/122). — (Ancheta revistei: „România și Uniunea Europeană“); Axa. — 2009. — 1 apr. (Anul II, Nr 14). — P. 14-15 ; 15 apr. (Nr 15) ; <http://axa.info.ro/anul-ii/axa-14/item/130-romanitate-si-occidentalizare> ; <http://asymetria-anticariat.blogspot.com/2010/01/theodor-codreanu-romanitate-si.html> (Accesat pe 22 apr. 2012). — Postat pe 19 ian. 2010.

Nu întâmplător, adevărata descoperire a Occidentului în Țările Române se realizează legat tocmai de momentul renascentist al Europei, coroborat cu vântul de libertate națională adus de revoluția de la 1848. Consecință: masiva aculturație a Țărilor Române nu s-a petrecut condiționată de convertirea răsăritenilor la catolicism și asta fiindcă nu era nicio incompatibilitate de fond între cele două Biserici surori. Încercarea de uniaticism și de infiltrare a catolicismului sau protestantismului în spațiul ortodox a fost un fenomen marginal, cu mult exagerat ca importanță de către cei interesați. Remarcabila întâlnire dintre Orient și Occident în prima jumătate a secolului al XIX-lea s-a datorat existenței unui fenomen comun, aflat cu un pas mai înainte în Occident, la cumpăna dintre iluminism și romantism, când Europa a desăvârșit proiectul națiunilor. Trebuie să remarc aici un paradox: țările ortodoxe erau, din punct de vedere religios, primele pregătite pentru proiectul național, după dispariția centrului imperial bizantin. Neavând un Centru veritabil de felul Romei papale, ortodoxia a dezvoltat biserici naționale care au conservat specificul bizantin originar al civilizației lor, pe fondul particularizant al popoarelor. Este unanim recunoscut acest merit Bisericii Ortodoxe Române, maica noastră spirituală, cum o numea Eminescu. (p. 17).

907. **Sadoveanu și masoneria** : [note la *Pagini de jurnal și alte documente* (Iași : Ed. Junimea, 2006), jurnal în transpunere dactilografică a manuscriselor sadoveniene, cu ordonarea cronologică de Constantin Mitru, Maia Mitru și Olga Rusu și cu o introducere și note de Constantin Ciopraga. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2006. — Mai (anul V, Nr 53). — P. 1863. — (Aesotericae).

*Subtilitate, artă, esoterism sunt semne masonice de recunoscut în opera lui Sadoveanu, dovadă că scriitorul și-a trăit în profunzime vocația masonică, unde nu a ajuns întâmplător. Nu e de mirare că abia un critic subtil, mason el însuși, ca Al. Paleologu, a putut să-i interpreteze opera dintr-un unghi de vedere care, la vremea respectivă, a trezit fie nedumerire, fie elogii. (Vezi Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*. București: Cartea Românească, 1978). Într-adevăr, cel puțin în planul artei, Sadoveanu a reușit să „reabiliteze“ prestigiul masoneriei, printr-o construcție impresionantă și durabilă, fiindcă în planul destinului politic al țării (pe care a fost convins că o slujește) el a eșuat într-o proporție similară cu a operei sale grandioase.*

908. **Sadoveanu și tragicomedia ideologiei proletcultiste** : [considerații critice prilejuite de apariția volumului editat postum, *Pagini de jurnal și Documente inedite* (Iași, 2005) al lui Mihail Sadoveanu] // *Viața românească*. — 2006. — Iun.-Iul. (anul CI (101), Nr 6/7). — P. 59-62.

Impresionează, în primul rând, varietatea însemnărilor sadoveniene, de la proiecte de laborator ale cărților și numeroase note de lectură, până la consemnări jurnaliere propriuzise, aforisme și cugetări, polemici, rapoarte, însemnări de călătorie etc. Notele sunt cu atât mai interesante cu cât vin de la un mare taciturn, chiar dacă multe nu schimbă esențial imaginea pe care o aveam despre autorul **Baltagului**. Se confirmă, bunăoară, afirmația lui Al. Paleologu din cartea dedicată scriitorului că Sadoveanu e departe de a fi fost un autor lipsit de cultură (p. 59). Însemnările jurnaliere se opresc la anul 1956. De aici încolo, Sadoveanu reintră, probabil, în discreția tăcerii masonice pe care o abandonase. Va fi descoperit, în sinea lui, tragicomedia ideologiei și literaturii proletcultiste. Poate că a și roșit în fața vechii însemnări interbelice: „Am scris pe paginile vieții mele ceiace și peste o mie de ani ași putea ceti fără să roșesc“. Însă era prea târziu... (p. 62).

909. **Specificul bacovian** : [opinii critice despre opera bacoviană, publicate într-un număr omagial despre poet: „G. Bacovia — 125“] // Vitraliu. — 2006. — Sept. (anul XV, Nr 5/6 (25). — P. 13.

*Bacovia și-a stilizat brâncușian versurile sub semnul a ceea ce am numit negativul stilistic. Dacă zborul hyperionic și cel al coloanei brâncușiene e spre înalt, „zborul“ bacovian e totdeauna în jos. Bacovia face ca ființa românească să fie mai complexă sub aparențele negativului, transfigurând în modul său inconfundabil antinomiile ființei, încât putem conchide, împreună cu Nichita Stănescu, că poetul **Plumbului** este, după Eminescu, cel mai național dintre poeții români ai secolului al XX-lea.*

910. **Spiritul transdisciplinar** : [marginalii critice pentru vol. *Grădinile lui Akademos*, de Tiberiu Brăilean (Iași : Ed. Junimea, 2005), în care Th. Codreanu descoperă afinități privind paradigma transmodernismului, corelat cu transdisciplinaritatea într-un spirit modern și novator, apreciind-o drept „o carte necesară pe care ar trebui s-o citească, în primul rând, elitele aflate în primejdie de a deveni „suflete moarte,“] // Bucovina lit. — 2006. — Apr. (anul XVI, Nr 4 (182). — P. 10-12.

Grădinile lui Akademos marchează pătrunderea ethosului transdisciplinar din mediile culturale obișnuite în mediile academice, universitare. Transdisciplinaritatea este alternativa la paradigma modernă și postmodernă aflată în recul, conturând o nouă paradigmă culturală, pe potrivă secolului al XXI-lea. Această nouă paradigmă, pe care am numit-o transmodernism, nu se ivește ca o rivală a celorlalte modele culturale (tradiționalism, modernism, neomodernism, postmodernism etc.), ci, urmând spiritul transdisciplinar, le reînglobează pe toate într-o nouă unitate, așa cum în fizica relativistă și cuantică există năzuința unificării tuturor forțelor din univers (p. 10).

911. **Un cavalier al umorului** : [medalion lit. pentru Teodor Pracsu (n. 2 iunie 1946), teatrolog și publicist vasluian, în care este apreciată verva umoristică și satirică a celui aniversat, căruia Th. Codreanu îi descoperă două structuri antropologice: apolinic și dionisiac] // Milesiana. — 2006. — Iun. (Nr 3). — P. 3-4. — (Teodor Pracsu — 60) ; Prutul. — 2006. — Iun. (anul VI, Nr 1 (41). — P. 1, 20. — (Teodor Pracsu — 60).

După Nietzsche, semnele omului care și-a învins forțele reactiv-negative sunt râsul, jocul și dansul. Primul dintre aceste trei semne stă pe masca pe care o poartă Teodor Pracsu. El știe să râdă în chip firesc, cu o bucurie contaminantă și benefică. Râsul răutăcios, îndreptat, adică, și spre sine, fiindcă vine din cea mai afundă inferioritate, pare a fi și cea mai „democratică“ manifestare a omului social. Râsul pur, al omeniei depline, este umorul. La Teodor Pracsu, se manifestă în cel mai autentic spirit popular, căci se asociază cu o irepre-

sibilă plăcere a oralității. El e un cozeur de zile mari, un „Păcală“ rafinat, trecut prin înalta cultură. Nu este doar un orator de clasă, ci și un spunător de „bancuri“ care nu sunt altceva decât snoavele noastre tradiționale în hainele spiritului urban contemporan (p. 3).

912. **Un maestru al lui Nicolae Breban** : [studiu critic despre integrarea scriitorului între mișcările lit. moderne] // Viața Românească. — 2006. — Ian.-Febr. (Nr ½). — P. 206-209 ; Limba română. — 2008. — Noiembrie-Dec. (Nr 11/12 (161/162)). — P.16-21. — (Critică, eseu).

În definitiv, eliminarea conceptului de obiectivitate din critica literară și din literatură, chiar, condamnă cultura noastră la nematurizare. Mă refer la partea ei „majoritară“, care domină, la un moment dat, viața literară, fiindcă marii creatori rămân niște singuratici, „riscând“ ratarea succesului și a modei. Susțin de mulți ani că obiectivitatea este piatra de încercare a creației de cultură. Și trebuie luat în calcul paradoxul că drumul spre obiectivitate în cultură vine din puterea subiectivității. Altfel spus, cei care susțin primatul subiectivității în creația culturală nu sunt suficient de subiectivi pentru a scăpa de capcanele mimetismului. Acest paradox al echilibrării antitezelor nu poate lipsi nici din critica literară. A pretinde că faci critică literară doar din „impresii“ și „talent“ înseamnă a te condamna să scrii conjunctural, în funcție de simpatii și idiosincrasii („Limba Română“, p. 17).

913. **Valentin Talpalaru: „Liniștea vânatului“** : [cronică lit. a cărții de poezie — *Liniștea vânatului*. — Iași : Ed. Junimea 2005, a lui V. Talpalaru, poet care se refugiază, „parcă, în ascetismul întâlnirii cu poezia dintotdeauna“. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2006. — Febr. (anul V, Nr 50). — P. 1728. — (Lecturi sub abajur).

*Dacă la neomodernist Ștefan Aug. Doinaș poetul încă era vânător și vânat (vezi celebra *Mistrețul cu colți de argint*), la Valentin Talpalaru focalizarea se-ndreaptă spre vânat, într-o ambiguitate aproape criptică. Nimic din zgomotul vânătoriei, din fulgerul săgeților, din agresivitatea vânătorului sau a vânatului. Vânătoarea — laitmotiv al cărții lui Valentin Talpalaru e „blagiană“, căci toate se retrag în vânat ca în sângele pierdut al părinților; sânge devenit liniștea care curge prin vine. Vânatul e, în ultimă instanță, tăcerea cuvintelor. Menirea poetului devine ocrotirea vânatului, căci fără acesta lumea devine gol interior sau interiorul gol, cum îi spune Valentin Talpalaru în cea de-a doua parte a volumului său.*

2007

914. **Augustul cu rouă și izvoare** : [considerații critice în grupajul de texte omagiale, publicate la împlinirea a 65 de ani de scriitorul basarabean Gheorghe Ciocoi] // Lit. și arta. — 2007. — 30 aug. — P. 8. — (Gheorghe Ciocoi — 65).
915. **Blestemul liniei** : [cronică lit. a romanului ciclic *Palimpseste regăsite*, de Grigore Ilisei, din care au apărut două volume: *Pasaj de rațe sălbatice* (Iași : Ed. Omnia, 1996) și *Între linii* (Iași : Princeps Edit, 2005)] // Argeș. — 2007. — Ian. (anul VI (XLI), Nr 1 (295)). — P. 7.

Ca povestitor, Grigore Ilisei pare a descinde din familia sadovenienilor, ca mai toți moldovenii, însă individualitatea lui devine inconfundabilă printr-o proză a nuanțelor psihologice, narațiunea derulându-se cu o monotonie înșelătoare, după o tehnică a palimpsestului, intenționată, altminteri, chiar prin titlul ciclului. Din atare motiv, critica a vorbit despre modernitatea prozei lui Grigore Ilisei, care însă îndrăznește mai mult decât atât, încât, în plin postmodernism, aceasta își conservă prospețimea. Secretul vine din ceea ce am putea

numi logica palimpsestică, una a vagului și a nuanțelor, ceea ce-l situează pe Grigore Ilisei „între linii“, ca să fac trimitere la titlul ultimului său roman.

916. **Controversatul Nichita Stănescu** : [marginalii critice la cartea lui Adrian Dinu Rachieru, *Nichita Stănescu — un idol fals?* (Iași : Princeps Edit, 2006)] // Bucovina lit. — 2007. — Apr. (anul XVIII, Nr 4 (194). — P. 9-10. — (Cronica literară) ; Limba română. — 2009. — Sept.-oct. (anul XIX, Nr 9/10 (171/172). — P. 160-161. — (Adrian Dinu Rachieru — 60). — Reluat, secvențial, ca apreciere critică.

Meritul principal al demersului întreprins de Adrian Dinu Rachieru vine de acolo că încearcă o explicare la rece, deși nu lipsită de tensiune intelectuală, a fenomenului Nichita Stănescu. El admite că s-a exagerat în construirea mitului nichitastănescian: „Totuși, Nichita Stănescu nu este scriitor de o generație. Și nu poate fi discutat doar invocând isprăvile bahice, celebrele dicteuri, dispoziția histrionică, atrofierea spiritului critic; chiar spaima de fixare“ (p. 12). Or, trebuia făcută demonstrația că poetul n-a fost un meteor al generației sale, ci, dimpotrivă, un deschizător de drumuri în măsură să intereseze și „posteritatea dificilă“, cum o numea Eugen Simion. În consecință, „scăderile biografiei“, „din perspectiva istoriei literare“, apreciază Adrian Dinu Rachieru, „nu prea contează“ (p. 27). Rămâne un adevăr faptul că poetul a deschis o nouă pârtie în istoria limbajului poetic modern de care au beneficiat, în primul rând, cei mai vehemenți contestatari ai lui, postmoderniștii (p. 9).

Scrisă la o înaltă temperatură intelectuală, cartea lui Adrian Dinu Rachieru Nichita Stănescu — un idol fals? constituie o contribuție remarcabilă la dezbaterea vie de idei literare din perspectiva unui avizat unghi sociologic și estetic (p. 10).

917. **„După 20 de ani“** : [săpt. scriitorilor basarabeni a inserat un grupaj de texte ale oamenilor de lit. și cultură despre personalitatea acad. Mihai Cimpoi, la împlinirea a 65 de ani, între care figurează și acest medalion lit.] // Lit. și arta. — 2007. — 30 aug. (Nr 31/33 (3231/3233). — P. 5. — (Mihai Cimpoi — 65) ; Bucovina lit. — 2007. — Aug.-Sept. (anul XVIII, Nr 8/9 (198/199). — P. 10. (Aniversări). — Reluat, sub titlul *Mihai Cimpoi — 65*.

[...] cartea⁵⁹ m-a surprins atât de mult că la Chișinău se poate scrie astfel despre Eminescu, încât am redactat, cu încântare, un eseu care a și apărut repede pe ultima pagină a revistei „Lucașfărul“, sub genericul „Mapamond“, căci autorul despre care scriam era, nu-i așa?, dintr-o țară „străină“! Era, desigur, primul articol despre Mihai Cimpoi apărut în România. [...]

Dar personalitatea lui Mihai Cimpoi a dobândit, în ultimele decenii, anvergură națională și internațională. Opera sa numără zeci de volume, cu o arie impresionantă de cuprindere, de la Eminescu și Grigore Vieru la Ion Druță, Duiliu Zamfirescu, Lucian Blaga, G. Bacovia sau Constantin Brâncuși. El este un erudit cu spiritul sintezei, îmbinând, călinescian, rigoarea informației cu formulările plastice, impresioniste, adesea memorabile. Este un om al dialogului și al echilibrului, cu un inepuizabil umor străbătut de omenia moldoveanului arhetipal.

918. **Eminescologia „cadavrului din debara“** : [luare de poziție față de lista „antibibliografică“, „neagră“, cuprinzând 24 de nume ale autorilor de studii eminesciene, publicată [de Marius Chivu și Ioana Bot] în numărul din febr. al rev. *Dilemateca*] // Bucovina lit. — 2007. — Febr.-Mar. (anul XVIII, Nr 2/3 (192/193). — P. 1-2.

Mă prenumăr printre proscrisi alături de Î.P.S. Bartolomeu (Valeriu) Anania, Dimitrie Vatamaniuc, Mihai Cimpoi, Aureliu Goci, Ovidiu Vuia, Adrian Voica, Răzvan Codrescu, Tudor Cătineanu, Ion Filipciuc, Ion Pogorilovschi și de alții. [...] Reproșul major adus de Ioana

59 Spre conformitate, Cimpoi, Mihai. *Narcis și Hyperion*. Chișinău, 1986.

Bot cercetărilor eminescologice e că au ca obiect chiar pe... Eminescu! E un salt de eră geologică în materie de logică, în stare să motiveze de ce nu mai avem nevoie de Eminescu. De la nașterea ei, zice Ioana Bot, eminescologia se compromite cu un viciu perpetuat până azi: are ca obiect de cercetare chiar pe Eminescu. Și asta de la studiile lui T. Maiorescu și Gherea încoace. De aceea, trebuie ieșit urgent din eminescologie, această „pseudoștiință“. Cum? Eminescu să nu mai fie obiect al cercetării, ci doar pretext conceptual. Pe această cale, am scăpa de povara mitului Eminescu și l-am transforma pe poet într-un scriitor ca toți ceilalți. În consecință, validabili ar fi doar cei care îl interpretează pe Eminescu din perspectiva unui concept (p. 1-2).

919. **„Erezia“ lui Tolstoi** : [marginalii asupra cărții lui Lev Tolstoi, *Întoarcerea la învățătura lui Hristos*, Iași : Princeps Edit, 2006, ed. la 120 de ani de la prima apariție] // Pro Saeculum. — 2007. — Aug.-sept. anul VI, Nr 8/9 (40/41). — P. 40-43. — (Eseu).

Cartea mărturisitoare a lui Tolstoi a produs un cutremur în teologia vremii, scandalizând Biserica, autorul, cu marele său prestigiu literar, fiind socotit un „eretic“. Citită însă la 120 de la apariție, cartea lui Tolstoi nu arată nicicum o erezie de tip clasic menită să creeze o nouă sectă creștină, deși s-ar putea dibui argumente, extrase din context, pentru a-l învinui fie de misticism, fie de oarecare gnosticism. De fapt, Tolstoi redescoperă esența creștinismului primitiv, reproșând Bisericii că a făcut concesii secularismului modern, transformând religia creștină în utopie. Eroarea comisă de Tolstoi e că nu reușește să facă distincție între spiritul velicorus al ortodoxiei și teologia patristică. De fapt, el se delimitează de „bizantinismul“ deformant al ortodoxiei panslave (p. 40)

920. **„Generații. Dialoguri necesare“** : [cronică lit. a cărții de microeseuri *Generații — Dialoguri necesare* (Ed. Andrew, Focșani, 2007), de Culiță Ioan Ușurelu] // Revista nouă. — 2007. — Mai (anul IV, Nr 5 (32)). — P. 21-22. — (Note de lectură) ; Salonul lit. — 2007. — Anul 9, Nr 63. — P. 16. — (O carte și patru cronici). — Reluat cu titlul *Un moralist*.

Generații — Dialoguri necesare, dacă mă refer la ce am citit până acum din opera lui Culiță Ioan Ușurelu, mi se pare cartea cea mai matură și, probabil, mai plină de interes din creația sa. Încât, aprecierea lui N. Breban: „o carte interesantă întru totul lăudabilă prin ambițioasele și dificilele concepte discutate, un excurs paideic, ce onorează cariera unui harnic și devotat dascăl“, nu este deloc una de complezență. Nu este vorba de niște dialoguri cu diverse personalități, specie frecventată des de publicității și scriitorii noștri în ultima vreme, ci de reînvierea maieuticii platoniciene din perspectiva unui magistru surprins fie în ipostaza de „tată“, fie de „bunic“, parteneri de dialog fiind fiica, fiul, nepoata (p. 21).

Generații — Dialoguri necesare este o carte onorabilă, necesară într-o lume tot mai secularizată și mai rătăcită, în care tineretul este cel mai vulnerabil. De aceea, mi se pare o carte ideală și pentru orele de dirigenție, numite acum... de consiliere (p. 22).

921. **[Mesaj de felicitare]** : [mesaj de felicitare la apariția celui de-al 200-lea număr al rev. „Bucovina literară“, din noua serie] // Bucovina lit. — 2007. — Noiembrie-Dec. (anul XVIII, Nr 11/12 (201/202)). — P. 10-15. — (*La ceas aniversar...*).

[...] Prin cele 200 de numere, publicația și-a dobândit un prestigiu remarcabil, ca una din cele mai bune reviste din țară, cu atât mai mult cu cât nu și-a abandonat intențiile începuturilor. Asta m-a și determinat să devin colaborator al „Bucovinei literare“, într-o vreme când alte publicații, cu pretenții, s-au dedat la un partizanat cusut cu ață albă, promovând narcisismul de grup și lovind în stâlpii de susținere ai geniului național (p. 12).

922. **Numere în labirint. Predoslovie** // Milesiana. — 2007. — Nr 4. — P. 5. — (Firul Ariadnei). — Argumentarea editării primului volum de însemnări,

aforisme și cugetări *Numere în labirint* (Iași, Ed. Opera Magna, 2007). (Fotocopertă).

923. **Poezia crinului** : [cronică lit. pentru volumul antologic al poetului Petre Got, *Protocolul norilor*, Paralela 45, Pitești, 2007] // Jurnalul lit. — 2007. — Mai-iun. (anul XVIII, Nr 9/12). — P. 21. — (Comentarii critice).

*Ca orice poet veritabil, Petre Got suprapune, palimpsestic, în ființa lui, două arhetipuri lirice: Orfeu și Narcis. El are o structură primară romantică, dar în sensul blagian-expressionist al cuvântului, ceea ce mă determină să-l receptez din perspectiva unui ethos transmodern (v. cartea mea **Transmodernismul**, Iași: Ed. „Junimea”, 2005). Romanticismul, observa Edgar Papu, dezvoltă imaginarul sub semnul unui existențialism vegetal. Dar ne îndreptăm către originile limbajului poetic însuși insinuate în ființa lui Narcis. Cel îndrăgostit de frumusețea pură din oglindă este mântuit de zei, în moarte, prin subtila metamorfozare într-o floare albă, Narcisa, ceea ce reclamă feminizarea lui Narcis ca regăsire a iubitei Echo, pe care, surd la chemările ei, o respinsese neavând ochi decât pentru eul din oglinda apei. Poetul e cel care, sacrificându-și eul profan, reînvie ca floare de stil. Locul singular al lui Petre Got, în lirica românească de azi, vine din această identificare narcisiac-vegetală, de o rară finețe, cu poezia pură. Desigur, el descinde, din acest punct de vedere, din eminescianism. Ceea ce-l diferențiază este focalizarea aproape exclusivă a ființei poetice spre grundul narcisiac. O numește impuls, în proaspătul volum, cuvânt care dă și titlul artei poetice.*

924. **Povestirea și Hazardul** : [rec. cărții de proză scurtă *Zar bizar* (Iași: Ed. „Cronica”, 2006), de Simion Bogdănescu] // Zorile. — 2007. — Ian.-Dec. (anul XIX, Nr 1/2(36/37). — P. 31. — (Cercetare).

*Dar narațiunile lui Simion Bogdănescu nu sunt monotone. Există o diversitate de registre, de la narațiunea obiectivă până la subiectivitatea lirică sau cea memorialistică din **Excursie în zig-zag**, în care eroul central devine o mașină de scris cumpărată din Germania. Experiența poetică, trecută prin cea aforistică și eseistică, l-a ajutat să cumpănească măsura cuvântului. Povestirea curge natural, profesionist. Desigur, aceste proze scurte nu vor precumpăni în fața poetului, dar experiența lor poate anunța, de ce nu, și un viitor romancier (p. 31).*

925. **Pustiul de sub ape** : [marginalii critice asupra cărții de poezie semnate de Viorel Dinescu, *Arhipelag stelar*, Craiova : Fundația „Scrisul Românesc”, 2007] // Bucovina lit. — 2007. — Mai-iun. (anul XVIII, Nr 5/6 (195/196). — P. 23, 26. — (Cronica literară).

*Pornind de la titlul **Arhipelag stelar**, trebuie să remarc pentru cei care nu știu prea multe despre poet că Viorel Dinescu este matematician de formație, înscriindu-se, din acest punct de vedere, în familia de spirite a lui Ion Barbu, despre care a scris, altminteri, o suită de eseuri incluse, ulterior, în volumul **Armistiții literare** (1992). Mă număr printre cei care au urmărit, după 1990, evoluția liricii lui Viorel Dinescu. Formula lui poetică este, într-adevăr, a unui spirit matematic, care însă posedă un simț remarcabil al limbii, surprinzându-i ritmurile secrete pe care le geometrizează în solemnități dantești, apolinice, de oarecare răceală parnasiană. (p. 23, 26).*

926. [**Referințe critice**] : [apreciere critică a poeziei lui Ion Gh. Pricop, coroborată cu prez. cărții *Caligramele destinului*, de către criticul Cristian Livescu] // Milesiana. — 2007. — Nr 4. — P. 25-27.

Remarc bogăția registrului lexical în care neologismul și clișeele moderne sunt frăgezite de naturalețea neologismului, utilizat cu pricepere. Logica sintaxei tradiționale e surprinsă permanent de alchimia asociațiilor ireale, dar fără primejdia artificului, cum se întâmplă la modernității mimetici (p. 27).

927. **[Referințe critice]** // *Milesciana*. — 2007. — Nr 5. — P. 40-43 ; „Alexandru Poamă. Micromonografie“ : supl. omagial al publicației. — *Aprecierile critice semnate de Th. Codreanu sunt preluate din postfața la Alexandru Poamă, Jurnalul unui băiat cuminte* (2007), cap. *Referințe critice*. „Alexandru Poamă. Micromonografie“.
928. ***Un apărător al valorii*** : [cronică lit. pentru volumul lui Adrian Voica, *Grădinile altora*. Iași : Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza“, 2007] // *Bucovina lit.* — 2007. — Oct. (anul XVIII, Nr 10 (200)). — P. 14-16. — (Cronica literară) ; Acces internet: <http://luceafarul.wordpress.com/atitudini/th-codreanu-adrian-voica-gradinile-altora/>. — Postat, cu titlul *Adrian Voica — „Grădinile altora“*.
- Adrian Voica nu s-a interesat numai de aprofundările ritmice și rimice. De altfel, problematica lui principală nu face decât parțial obiectul volumului Grădinile altora. Ni se dezvăluie un critic literar de mai largă cuprindere, inclusiv expresionist-foletonistică, dar care e permanent secundat de vocația care-i dă originalitate, ceea ce-l ajută să nu scape din vedere năzuința valorii, dincolo de ispitele conjuncturale ale criticii de întâmpinare. Afinitățile muzicale îl sprijină să emită judecăți valide și asupra prozei, criticii literare sau a literaturii dramatice. Selecția autorilor pare a se fi făcut după afinitățile electivă, dar criteriul valoric e scos în prim-plan, chiar când unele aprecieri se arată superlative. (p. 16).*
929. ***Un maestru al formelor*** : [marginalii critice pentru trilogia poetică a lui Ion Gh. Pricop, cadru în care, după *Balada vârstelor* (2004), a apărut *Caligramele Destinului*. Iași : *Timpul*, 2006] // *Pro Saeculum*. — 2007. — Ian.-febr. (anul VI, Nr 1/2 (33/34)). — P. 34-37. — (Eseu).
- Balada vârstelor pare a fi o antropologie lirică realizată într-o sută de poeme organizate pentadic în câte 20 de piese, fiecare având câte 12 sextine construite în forma picturală a modulelor brâncușiene din Coloana fără de sfârșit (p. 34).*
- Ion Gheorghe Pricop și-a conceput epopeea lirică a ființei umane într-o trilogie poetică, din care a realizat și cea de-a doua carte, numită Caligramele Destinului (Iași: Ed. „Timpul“, 2006). De data aceasta, picturalitatea formelor se diversifică în zece tipare arheice aruncate între viață și moarte: inima, bradul, trandafirul, pasărea în zbor, luna, cupa, drumul, hora, clepsidra și crucea. Fiecărei forme arhetipale îi sunt dedicate câte 20 de caligrame, în total 200 de poeme, rigoarea prozodică ținând acum nu de simetriile numerice, ci de geometria formelor (p. 35).*
930. ***Un maestru al lui Nicolae Breban*** // *Milesciana*. — 2007. — Nr 4. — P. 6-9. — (Critică literară). (Fotografie de grup). — Comentarii critice pornind de la cartea lui Nicolae Breban — *Fr. Nietzsche. Maxime comentate* (București, Ed. Fundației Culturale „Idea Europeană“, 2004), la care criticul găsește similitudini cu Milan Kundera.
- Un comentariu de finețe este cel prilejuit de reflecția despre caracter. Nicolae Breban o coroborează cu sintagma-cheie a filosofiei lui Nietzsche — eterna reîntoarcere a identicului. Iată-o în traducerea prozatorului: „Cine are caracter are în viață o trăire-tip, ce revine mereu“. Textul a fost folosit de Nicolae Breban ca motto la romanul În absența stăpânilor. Eterna reîntoarcere nu este a simulacrelor postmoderniste și nici devenirea întru devenire, cum a înclinat s-o interpreteze Noica atunci când și-a exprimat inaderența la dialectica rotirii oarbe. Aici, Nietzsche se-nâlnea cu încercarea eminesciană și nu e deloc întâmplător că poetul nostru găsea în caracter centrul gravitațional al ființei umane (p. 7).*

931. **Arhitectură baladieră** : [cronica lit. a cărții poetului Șerban Codrin *Baladierul*, ed. a doua, Slobozia: Helis, 2007] // *Pro Saeculum*. — 2008. — Iun. (anul VII, Nr (48)). — P. 109-111. — (Lector).

*Trebuie spus de la bun început, Șerban Codrin este un maestru desăvârșit al liricii cu formă fixă, fapt dovedit nu numai pentru cea de sorginte europeană, dar și în preluarea haiku-ului japonez, privitor la care nu are niciun rival pe măsură în spațiul românesc. Ca poet născut și nu făcut, Șerban Codrin posedă un simț special al limbii române, stăpânind alchimia verbului, în spatele căreia stă o trudă evocând nuntirea argheziană a „slovei de foc” și a „slovei făurite” în cuvinte potrivite. Altminteri, **Baladierul** lasă impresia unui „arghezianism” fără Arghezi și nu mă miră că Șerban Codrin este și autorul unei **Țiganiade** rescrise în proză, exercițiu postmodernist care ar fi meritat o mai mare atenție din partea criticii literare (p. 109).*

932. **Aurelia Rusu și prestigiul eminescologiei** : [cronica lit. pentru vol. Aureliei Rusu — *Eminescu. Orizonturi succesive*. Cluj-Napoca : Ed. Clusium, 2008. Th. Codreanu apreciază rigurozitatea și corectitudinea autoarei privind restituirea fidelă a lecțiunilor eminesciene, cu formele originale ale scrierilor eminesciene, precum și luarea de atitudine față de interpretările eronate și campaniile antiromânești din cultura națională, ceea ce îi atestă formarea la școala editologică a lui Perpessicius] // *Oglinda lit.* — 2008. — Aug. (anul VII, Nr 80). — P. 3678, 3689 ; *Limba română*. — 2009. — Mai-iun. (Nr 5/6 (167/168)). — P. 154-157. — (Cărți și atitudini).

*Dar „piesa de rezistență” a volumului este amplul studiu despre **Grui** **Sânger** — „măr însângerat”; analiză arhetipală, erudită, nuanțată a uneia din tragediile lui Eminescu, **Grui** **Sânger**. Studiul datează din 2006 și are sensul unei replici date acelora (între alții, Nicolae Manolescu și Petru Creția) căroră teatrul eminescian li se părea lipsit de valoare. Lui Petru Creția, în introducerea la **Opere**, VIII, teatrul i se părea o „fantasmă poetică”, naivă, în ordinea utopiilor istorice. Aurelia Rusu etalează admirabile calități hermeneutice, comparatistice, pătrunzând într-un univers al ființei eminesciene plin de surprize, raportabil la mari construcții din literatura și gândirea europeană, chiar dacă Eminescu nu a avut răgazul necesar să-și ducă opera la bun sfârșit. Cred că acest studiu deschide o nouă etapă în evoluția scrisului Aureliei Rusu, strâns legată însă de experiența editologică: aceea de interpretare a operei eminesciene. S-ar putea ca viitorul să ne ofere surprize însemnate în acest sens.*

Într-o perioadă de diletantism, de confuzie a valorilor, de batjocură culturală, Aurelia Rusu vine cu rigoarea, finețea și justa cumpănă a judecăților, luminând calea adevăratei integrări spirituale europene a românilor. Eminescu avea suprema considerație pentru caractere. Aurelia Rusu este un mare caracter, în sens eminescian (p. 3689).

933. **Credință și renaștere națională** : [marginalii critice pentru volumul de poezie *Steaua de dimineață* (Ed. Augusta, Timișoara), semnat de Nina Josu, jurnalist și redactor al rev. de limba română „Literatura și arta” din R. Moldova] // *Lit. și arta*. — 2008. — 21 febr. (Nr 8 (3260)). — P. 5.

Scurta prefață semnată de acad. Mihai Cimpoi, la ultimul volum, chiar spre această experiență ne trimite încă din titlu: Nina Josu și re-sacralizarea. Într-adevăr, într-o lume degradată, în care toate stau sub semnul derizoriului și simulacrului, singura șansă a omenirii este întoarcerea cu fața către Dumnezeu, reconfirmând spusa lui Andre Malraux că secolul al XXI-lea va fi religios sau nu va fi deloc.

Din acest punct de vedere, poezia Ninei Josu este a unui spirit solar, echilibrat, în care simbolurile luminii și dragostei devin centrale. Autoarea cultivă o lirică de meditație, stăpânind bine arta discursului poetic, în cadențe care ating adesea virtuozitatea. Reflecția, în prima parte a volumului, care reține stihuri mai vechi, se centrează pe teme familiare, dar redimensionate de trăirile autoarei.

934. **Criza morală a criticii** : [aspecte ale receptării *spiritului critic* în contemporaneitate. (Foto, Th. Codreanu)] // Salonul lit. — 2008. — (anul X, Nr 65). — P. 24-25. — (Eseu).

După 1989, critica românească, cel puțin, a dezvoltat maladii latente care conviețuiau pe lângă maladiile vremii: hipercriticismul, confuzia valorilor, lăutărismul encomiastic, narcisismul de grup, noul ideologism etc. Toate acestea sunt simptome ale unei profunde crize morale care a cuprins, altminteri, nu numai cultura, ci întreaga societate românească.

Este vorba, în definitiv, de o fugă de maturizare a spiritului critic, de o cădere din moda postmodernistă a jocului în infantilism. Hipercriticismul, cultivat cu obstinație de anumite publicații când e vorba de inși considerați din altă tabără, nu e decât o altă față a extremismului ideologic... (p. 24).

935. **Eminescu — între N. Georgescu și Călin I.L. Cernăianu** : [încercare de mediere a divergențelor ivite în opiniile a doi cercetători eminescologi, privind fatala zi de 28 iunie 1883 din viața lui Eminescu] // Axa. — 2008. — 18 apr. (anul I, Nr 10). — P. 1, 14-15. — (Eminescu). — Conținut: *Punere în temă, Motivele „sechestrării”, Arma lui Maiorescu și Chestiuni de metodă* ; Bucovina lit.- 2008. — Mai-iun. (Anul XIX, Nr 5/6 (207/208)). — P.14-20.

Se pare că divergența centrală dintre N. Georgescu și Călin L. Cernăianu se circumscrie în jurul motivelor sechestrării (D. Vatamaniuc a folosit un cuvânt mai dur — arestare) poetului în ziua de 28 iunie 1883, când a ajuns, în cămașă de forță, la sanatoriul doctorului Șuțu, pentru ca, ulterior, să nu aibă acces, decât accidental, la o viață publică precum cea de dinainte de acest eveniment nenorocit. [...]

Întrebarea-cheie e dacă Eminescu a fost dus cu de-a sila în sanatoriul doctorului Șuțu din cauza bolii sau din motive politice asociate cu idiosincrazia manifestată de Maiorescu (și de alții) în ultimii ani de la „Timpul”, când interesele de grup junimist, aderent la politica guvernamentală, au făcut din jurnalist un ins mai mult decât incomod. La această întrebare s-au dat trei răspunsuri⁶⁰. (p. 14).

936. **Energie și ființă la C. Rădulescu-Motru și Ștefan Lupașcu** : [studiu comparativ privind gândirea convergentă a doi filosofi români, Ștefan Lupașcu și C. Rădulescu-Motru, despre conceptele generale de *energie și ființă, timp, destin, hazard*] // Pro Saeculum. — 2008. — Sept. (anul VII, Nr 6 (50)). — P. 40-44. — (Eseu) ; Caietele de la Putna. — 2009. — Anul II, Nr 2. — P. 153-161.

[...] ceea ce-l apropie pe Rădulescu-Motru de Ștefan Lupașcu (1900—1988) este abordarea ființei sub conceptul central de energie, în condițiile revoluției din microfizică declanșate de Max Planck și de Albert Einstein la începutul secolului al XX-lea.

Dacă mediul cosmic ar fi imobil, viața sufletească ar fi imposibilă. Nu altceva susține și Lupașcu. Rădulescu-Motru distinge un continuum personalist, un alt timp decât cel al materiei macrofizice. Dar e imposibil a găsi hotarul dintre viața sufletească și energia materială. Trebuie să existe o finalitate a naturii care face posibilă finalitatea vieții, încât personalitatea omenească e coincidentă cu „energetismul întregii naturi“ (p. 41).

60 Cele trei puncte de vedere aparțin Academiei Române („oficial”) și cercetătorilor N. Georgescu și Călin L. Cernăianu.

Ca și Lupașcu, Rădulescu-Motru regândește timpul în dublu referențial, relaționând simultaneitatea specifică spațiului cu succesiunea, dând exemplul privirii casei simultan cu cel al bărcii care se deplasează pe un râu. Timpul-destin îi apare ca matrice culturală pentru perceperea diverselor forme de timp, ceea ce este o delimitare de apriorismul kantian... (p. 42).

937. **Etic și estetic în gândirea lui Ștefan Lupașcu** : [marginalii interpretative privind conceptele filosofice ale lui Șt. Lupașcu (*Omul și cele trei etici ale sale*) despre „sistemul comportamental la diferite niveluri de realitate“] // Bucovina lit. — 2008. — Noiembrie-December. (anul XIX, Nr 11/12 (213/214)). — P. 20-21. — (Eseu).

Prima și, probabil, și cea mai veche în istoria umanității este etica energiei omogenizante, a noncontradicției, oblăduită la nivel macrofizic de legea entropiei. [...]

[...] Cea de-a doua etică lupasciană se află la antipodul celei omogenizante, rădăcinile ei fiind energia eterogenului, depistabilă, încă la nivel microfizic, în principiul ecluziunii lui Pauli. (p. 20).

Abia cea de-a treia materie lupasciană afirmă optima solidarizare dintre etic și estetic. Între teză și experimentul hazard, intrăm în domeniul marii arte. [...]

Marele secret al artei constă tocmai în „dozarea“ contrariilor, iar nu în presupusa sinteză hegeliană, care rămâne ancorată în logica non-contradicției, ci în forța scoaterii din ascundere, cum ar spune Heidegger, a terțiului ascuns (p. 21).

938. **Ieșirea din indiferență** : [cronică lit. pentru cartea publicistului Adrian Botez — *Ruguri. România sub asediu*. București : Carpathia Press, 2008] // Pro Saeculum. — 2008. — Octombrie. (anul VII, Nr 7 (51)). — P. 119-120. — (Lector).

Adrian Botez este un poet remarcabil dublat de un critic literar pe măsură, autor al unor studii nuanțat gândite despre Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici, I.L. Caragiale ș.a. Ca profesor trăitor la Adjud, el coordonează una dintre cele mai incitante reviste școlare din țară, „Contraatac“, ceea ce sugerează și disponibilitățile lui de polemist neobosit. Evident, din această ultimă postură, publicistica lui, foarte bogată în ultimii ani, are subiectivitatea inevitabilă, care îl poate face vulnerabil, supus, la rându-i, la „contraatacuri“ dure. [...]

Cartea lui Adrian Botez a fost alcătuită și arhitecturată din articolele apărute în publicațiile electronice ARP. Citite în ansamblu, ele dobândesc coerență și suflu care transcende fiecare piesă luată singură. (p. 119).

939. **Ion Druță și memoria arheală** : [un medalion lit. al scriitorului basarabean Ion Druță (80 de ani), autor de piese de teatru (*Doina*), nuvelistică (*Toiagul păstoriei*) și romane (*Clopotnița*)] // Bucovina lit. — 2008. — August-Septembrie. (anul XIX, Nr 8/9 (210/211)). — P. 18-21. — (Profil).

*Etnic vorbind, Druță a moștenit elemente arheice românești (pe linie paternă, fiind fiul unui pictor de biserică) și slave (mama fiind ucrainiană, evlavioasă). Creștinismul ortodox, de coloratură slavă, a lăsat, de aceea, puternice urme în spiritualitatea profundă a scriitorului, dar pe fondul logosului românesc, afinitatea cu geniul verbal al lui Creangă constituind substanța lui estetică (v., în acest sens, nuvela **Horodiște**), însă evitând epigonismul [...]. **Clopotnița, Toiagul păstoriei, Șoapte de nuc, Povara bunătății noastre, Casa mare** ș.a. aduc acea alchimie specifică autorului între dulceața armoniei sacrului și veninul unei prăbușiri de proporții etnice, care dă suflu de modernitate prozelor lui Ion Druță, sub masca unui tradiționalism sui generis, osmoză care prefigurează noua paradigmă culturală a transmodernismului (p. 19).*

El a urmat, mai degrabă, dublul glas al arheității sale etnice: românesc și slav, convins fiind că moldovenismul este soluția împăcării lor. Cert e că în operă a fost mai puternic

arheul românesc, pe când în opțiunile existențiale ale individului lumesc biruitoare a ieșit chemarea slavă. Și mai grăitoare este această rivalitate, cu prevalența ființei mioritice, în capodopera sa nuvelistică **Toiagul păstoriei** (p. 21).

940. **Nicolae Dabija: Repere pentru un portret** : [într-un grupaj omagial sunt asociate referințe critice diverse despre opera poetului și publicistului Nicolae Dabija, la împlinirea celor 60 de ani. Aprecierea critică e selectată din vol. Th. Codreanu — *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003] // *Limba română*. — 2008. — Iul.-aug. (anul XVIII, Nr 7/8 (157/158)). — P.141-146. — (Poesis).

În glasul acestui poet răzbate amintirea cântecului orfic. O blândețe sfâșiată prelung străbate vocea lui Dabija ori de câte ori vorbește în public sau își rostește versurile. Sunt convins că această voce a contribuit la reînvierea suflutească a românilor basarabeni (p. 145).

941. **O sărbătoare a culturii române, Mihail Diaconescu — 70** : [referințe istorico-lit. despre personalitatea omului de cultură Mihail Diaconescu (n. 8 noiembrie. 1937)] // *Cronica Fundațiilor*. — 2008. — (anul VII, Nr 34) — P. 4.

942. **Plecarea lui Valeriu Rusu** : [medalion lit. despre lingvistul, interpretul, trad. poeziei eminesciene — Valeriu Rusu (9 sept. 1935 — 4 noiembrie. 2008)] // *Limba română*. — 2008. — Noiembrie-Dece. (anul XVIII, Nr 11/12 (161/162)). — P. 119-121. — (In memoriam Valeriu Rusu) ; *Oglinda lit.* — 2008. — Dec. — Anul VII, Nr 84. — P. 3960. — (In memoriam). (Foto, Th. Codreanu).

*Opera științifică a lui Valeriu Rusu s-a concretizat în 27 de cărți și peste 300 de studii, articole, cronici etc. risipite prin diverse publicații din Franța, România și Republica Moldova. Apoi atlase lingvistice, traduceri, antologii. Împreună cu Aurelia Rusu și cu fiica lor Romanița Rusu, a dat o remarcabilă versiune franceză a **Țiganiadei** lui Budai-Deleanu. [...] Domeniile științifice acoperite de Valeriu Rusu sunt numeroase: lexicologie, dialectologie, istoria limbii, etnologie, folclor, stilistică, sociolingvistică, publicistică. A dat, în aceste domenii, monografii, studii, cele mai multe născute din cursurile susținute la universitate: **Introducere în romanistică, Geografia lingvistică, Vocabularul** ș.a. (p. 120-121).*

Cât privește Basarabia, Valeriu Rusu a purtat-o în suflet până în clipa plecării dintre noi, plâsmuire spirituală care, desigur, i-a supraviețuit și-i va supraviețui mereu. Întrebat ce înseamnă pentru el Basarabia, a răspuns că nu poate fi decât centrul lumii, „boaba de spumă” eminesciană creatoare de lume românească (p. 121).

943. **Povestitorul** : [prez. generală a personalității prozatorului și a operei scriitorului de la Chișinău — Nicolae Rusu, într-o pagină aniversară (60 de ani) cu focalizare asupra volumului de povestiri *Robul de ieri* (București : Ed. Muzeul Literaturii Române, 2007)] // *Lit. și arta*. — 2008. — 21 febr. (Nr 8 (3260)). — P. 4 ; *Prutul*, anul VII. — 2008. — Mar. (Nr 1 (43)). — P. 1, 8-9. — (Nicolae Rusu — 60); *Bibliopolis*. — 2008. — Vol. 25, Nr 1. — P. 85-87. — (Omagieri). (Fotografie: cei doi scriitori).

[...] Pe de altă parte, Nicolae Rusu are simțul observației critice, cultivând o publicistică probă și sobră, dar și eseul critic în care face observații pertinente și la obiect. Iată, așadar, imaginea celui care a ajuns, pe neobservate, la vârsta de 60 de ani, și față de care prețuirea noastră se mărește grație omului de mare caracter care este Nicolae Rusu, în vremuri în care oportunismul și cameleonismul de variată speță se află în mediul lor indestructibil („Prutul”, p. 8).

*Povestirile din 2007 (**Robul de ieri**) [...] constituie o nouă confirmare a talentului de narator cu har. Voi începe chiar cu **Robul de ieri**, care dă titlul volumului și care încheie*

cartea. Ascuțimea observației psihologice este remarcabilă, aceasta fiind, altminteri, o constantă a scrisului lui Nicolae Rusu („Literatura și arta“).

944. **Printre gloanțele timpului** : [prez. cărții *Maraton printre gloanțe* (Editura Raftet, Râmnicu-Sărat, 2008) a poetului și publicistului, red.-șef al rev. de limba română „Literatura și arta“ din Chișinău — Nicolae Dabija] // Lit. și arta. — 2008. — 10 iul. (Nr 28 (3280)). — P. 5. — (Nicolae Dabija — 60) ; Oglinda lit. — 2008. — Aug. (Anul VII, Nr 80). — P. 3669. — (Foto Th. Codreanu).

[...]Există, totuși șapte poeme, în secțiunea a doua, mascată însă abil de titlul **Expoziție de icoane**. Poetul utilizează într-un sens insolit tehnica palimpsestului, în consens cu poetica ochiului al treilea, pe care el a impus-o ca primă voce a generației sale, sugerând că abia sfinții dintâi pictați mai pot vedea lacrimile din ruga poetului, ceea ce noii sfinți pictați de vremuri, peste cei vechi, refuză a mai desluși în ființa unui neam adus în pragul tragic de a nu se mai recunoaște cine este: „Icoane pictate peste alte icoane/ mai vechi: / rugile tale abia mai ajung la / sfinții dintâi / cu vopsea peste ochi, / cu vopsea în urechi, / schiopătând de vopselele de pe călcâi. // Ochii lor închiși/ pe dinăuntru deschiși / văd — ce nu zăresc sfinții/ din față — / lacrima, cea de care obrații și-s / scriși, / în care nu se știe/ cât este foc / și cât este gheață“.

945. **Reacționarul Eminescu** : [dezbateră antinomiei *progresist vs. reacționar*, așa cum a fost percepută de-a lungul vremii de critica lit.; art. e un răspuns la opinia lui Virgil Nemoianu privind „defectul“ lui Eminescu de a fi „reacționar“, exprimată în *Despărțirea de eminescianism* (art. din rev. *Steaua*, Nr 7, 1997)] // Limba română. — 2008. — Ian.-Febr. (anul XVIII, Nr 1/2 (151/152)). — P.178-184. — (Eminesciana) ; Axa. — Anul I. — 2008. — 4 apr. (Nr 8). — P. 14-15. — (Eminescu).

„Progresiștii“ nu văd decât „rușinea de a fi reacționar“, dar nu și geniul de a fi reacționar, spre binele umanității. Julien Benda vorbea, în anii '30 ai secolului trecut, despre trădarea intelectualilor. Oare unde este „trădare“, la Eminescu sau la iresponsabilii lui acuzaatori care ne conduc din utopie în utopie? Observ la unii dintre aceștia o dedublare schizofrenică a gândirii, chiar la inteligențe cu totul remarcabile. Mă gândesc, în primul rând, la Virgil Nemoianu, care a ținut morțiș să se prenumere printre cei ce văd în Eminescu un „reacționar“, în sensul cel mai rău al cuvântului, de unde și somația să ne despărțim de Eminescu! Dar miezul gândirii sale cu privire la ritmurile progresului coincide cu poziția lui Eminescu! (p. 179).

Paradoxal, Nemoianu e mai aproape de teoria sociopolitică a lui Eminescu prin grija cu care încarcă termenul reacționar de potențialități pozitive. Gândirea modernă, fie ea liberală sau de orientare marxistă și neopozitivistă, a discreditat, fără drept de apel, conținutul cuvântului reacționar. Repet, el a devenit o etichetă rușinoasă, încât nimeni nu putea fi încântat nici pe vremea lui Eminescu și nici a noastră, să fie numit reacționar (p. 180).

Urmează însă o lovitură de teatru, fiindcă, în pofida propriei teorii, Virgil Nemoianu îl etichetează pe Eminescu de „reacționar“, în sensul cel mai rău al cuvântului, și ne somează la despărțirea de Eminescu (p. 181).

946. **SSB — 70 de ani** : [cuvânt de felicitare pentru împlinirea a 70 de ani de la fondarea Soc. Scriitorilor Bucovineni din Suceava] // Bucovina lit. — 2008. — Oct. (anul XIX, Nr 10 (212)). — P. 7.

[...] Și nu găsesc alt imbold de urare pentru viitor scriitorilor nordici decât să nu abandoneze arheitatea spiritului lăsat moștenire de Eminescu și de întemeietorii de la 1938.

947. **Simptome ale grafomaniei** : [aspecte ale folosirii în abuz a tiparului, despre extinderea simptomului de grafomanie în mass-media, vizibil și în hărnicia

editurilor de a scoate cât mai multe titluri de cărți, indiferent de valoarea conținuturilor] // Salonul lit. — 2008. — (Anul X, Nr 66). — P. 26-27. — (Eseu).

După 1989, frăiele editurilor au slăbit cu totul, încât puține își mai îngăduie să reziste asaltului diletanților și agramașilor care fac rost de sponsorizări spre a-și tipări inepțiile în câteva sute de exemplare, distribuite cu generozitate la neamuri și la prieteni, convinși că au intrat pe poarta nemuririi. Mai mult, fac intense demersuri să obțină cronici literare și, de multe ori, le obțin, după care bat cu insistență la poarta Uniunii Scriitorilor spre a deveni membri. De-aici începe un alt fenomen: acela al corupției culturale...

Cum critica și-a pierdut rostul său de a face igienă publică în literatură, se pare că nu i-a mai rămas decât timpului să hotărască cine e în stare să îl înfrunte (p. 27).

948. **„Trubadurul“ transmodern (fragmente)** // Dacia lit. — 2008. — 15 sept. (anul XVIII, Nr 5 (80). — P. 29-30. — (Arca lui Cezar Ivănescu). — Număr omagial pentru poetul Cezar Ivănescu, decedat în aprilie 2008. Selecție de texte din *Eseu despre Cezar Ivănescu* (1999) și *A doua schimbare la față* (2008), în care viața și opera poetului C. Ivănescu devin subiect de analiză critică.

Poetul se autodefiniște aici [într-un interviu acordat lui Cassian Maria Spiridon, C. Ivănescu mărturisea că, în această existență, nu și-a împlinit vocația muzicală, n.n., L.C.] cu o luciditate derutantă și el este cel care are dreptate, iar nu criticii literari, care judecă lucrurile după propriul pat al lui Procust. E momentul să fac prima trimitere la titlul acestui eseu: trubadurii medievali au fost, în primul rând, muzicieni și în al doilea rând poeți. În asemenea arhetip se recunoaște, cu asupra de măsură, și Cezar Ivănescu. Numai că i-a fost dat românului să fie trubadur în oglindă, trăindu-și drama spirituală ca destin. Și asta în sensul dat cuvântului de către C. Rădulescu-Motru. Or, prin „trubadur în oglindă“ înțeleg aici că poetul a primat, iar nu „trubadurul“ (p. 27).

949. **Un „remember“ al utopiei comuniste** : [cronică lit. a ultimului roman din trilogia lui Iorgu Gălățeanu — *Destinul chintei* (2005), *Vocea manuscriselor* (2006) și *Utopia zidurilor* (Iași : Ed. Junimea, 2008). (Foto, Th. Codreanu)] // Orizont lit. contemporan. — 2008. — Dec. (anul 1, Nr 5). — P. 8-9. — (Orizonturi critice).

*Acum, plăcerea povestirii, a taifasului curg firesc, încât se poate spune că **Utopia zidurilor** este o reușită de la care autorul nu mai are voie, de aici înainte, să se abată. Există la Iorgu Gălățeanu nu doar o plăcere a spunerii, ci și o anume voluptate asociată cu o furie subiacentă a verbului pe care frecvența intertextualitate nu o compromite, ci, din contră, o augmentează. Dacă mai există un impediment, reperabil în trilogia utopiei comuniste, acela s-ar putea să fie în raportul dintre teză și resorturile abisale ale stilului. Aici eșuează majoritatea prozatorilor, chiar și unii dintre cei mari (p. 9).*

2009

950. **Aventura imaginarului romanesc. Constantin Dram — 50** : [schiță de portr. al scriitorului univ. și prez. studiului *Devenirea romanului* (Iași : Institutul European, 2003. (Col. „Universitaria“, seria „Litere“))] // Pro Saeculum. — 2009. — Ian.-febr. (anul VIII, Nr 1 (53). — P. 22-23. — (Aniversări).

Principala dimensiune a preocupărilor teoretice și critice ale lui Constantin Dram pare să fie imaginarul povestirii și al romanului, în strânsa lor corelație. Bun cunoscător al literaturilor lumii și al celei românești, Constantin Dram practică un comparatism al nuanțelor, într-un stil seducător care-i trădează harul narativ în fericita vecinătate a naratologiei

moderne și postmoderne, cu deschideri spre tradiție, ceea ce-l face pe critic disponibil spre noua paradigmă a transmodernității.

[...] trecând în revistă principalele teorii ale originii romanului, Constantin Dram îmbrățișează ideea că rădăcinile speciei sunt foarte vechi, simultane cu apariția literaturii înseși, găsiindu-le în marile epoei antice. Perspectiva, altfel spus, devine arhetipală și nu întâmplător criticul invocă în ajutor teoria lui Gilbert Durand despre structurile antropologice ale imaginarului. Modelul original al romanescului este povestirea, numită, în chip fericit, umbra romanului de către cunoscutul teoretician al genului — E.M. Forster (p. 22).

951. **Bruiaje științifice și stilistice în „Istoria...” manolesciană** // Oglinda lit. — 2009. — Mai (anul VII, Nr 89). — P. 4471-4472. — (Simple precizări) ; Iun. (Nr 90). — P. 4552-4553. — Cu titlul: *Cele două literaturi postbelice și agonia canonului* ; Iul. (Nr 91). — P. 4652-4653. — (*Cele două literaturi...*) (Simple precizări. Critică literară) ; Feed Back. — 2009. — Iul.-aug. (Nr 7/8). — P. 50-52. — (Teze și antiteze); Sept.-oct. (Nr 9/10). — P. 28-52. — (Eseu). — Considerații critice pe marginea volumului *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, (Ed. Paralela 45, Pitești, 2008. (Col. „Sinteze“), de Nicolae Manolescu. Intenția autorului e, în primul articol, de a semnală unele „erori științifice, agramatism, altele stilistice, o parte dintre ele aparținând, probabil, neglijențelor editorului și colectivului numeros anunțat în colofon“, susținută, în următoarele articole, de aspecte teoretice asupra canonului în istoria literară. (Foto, Th. Codreanu).

Nicolae Manolescu a observat, cu îndreptățire, că modelul său canonic din secolul al XIX-lea, Titu Maiorescu, a câștigat „bătălia canonică“ și prin lupta pe tărâmul corectitudinii limbii. Cu astfel de neglijențe, ultimul dintre „demiurgii“ ziditori de canon literar românesc, cum l-a numit, cu generozitate, Sorin Alexandrescu pe dl Manolescu, se dovedește, și pe această cale, stricător de canon, ca reprezentând, în pofida voinței sale, păguboasa Școală a Resentimentului, încununare nefericită a epocii haotice. Cauza, trebuie precizat și-n final, este încercarea mistificatoare de a uzurpa centrul canonic național, simbolizat de M. Eminescu, în speranța că poate face o mișcare de înlocuire a poetului cu o creație artificială, spre zidirea unui nou centru canonic, în persoana lui Mircea Cărtărescu, deși acesta nici măcar nu și-a încheiat opera. Astfel, „bătălia canonică“ purtată de Nicolae Manolescu a trebuit să se oprească într-o uriașă înfundătură (p. 4472).

952. **Chiar dacă...** : [medalion lit. aniversar despre poetul și publicistul bucovinean Ion Beldeanu. (Foto, Th. Codreanu; foto-grup)] // Oglinda lit. — 2009. — Sept. (anul VII, Nr 93). — P. 4877. — (Ion Beldeanu — 70).

Ca om și lider, Ion Beldeanu nu este o figură prea comodă. Sentimentalismul său îmbracă forme aspre care pot crea o anume distanță între el și unii colegi de breaslă. Rămâne însă fidel unei verticalități morale, raționaliste în exces, poate. L-am văzut de multe ori nemulțumit de ceea ce se întâmplă în societatea românească din ultimele două decenii, proiectând o perspectivă sumbră asupra viitorului acestei nații. A scris pagini de un adevăr zguduitor despre Bucovina și despre indiferența politicianilor noștri față de tragedia etnică a românilor bucovineni. Seria de trei volume *Bucovina care ne doare* (1996, 2002, 2007) a provocat un conflict diplomatic cu Ucraina distrugătoare de romanitate, fapt care a dus la declararea persona non grata a autorului timp de cinci ani. Interiorizate și sublimate, trăirile lui Ion Beldeanu dau un timbru original și tulburător liricii sale.

953. **Constantin Virgil Negoită și „logica raiului“** : [marginalii eseistice privind estetica filosofică a lui C.V. Negoită, prezentă și în romanul *Cronica intrării*

în rai (2008)] // Limba română. — 2009. — Sept.-oct. (anul XIX, Nr 9/10 (171/172). — P. 79-88. — (Critică. Eseu).

În axa centrală a **Intrării în rai** se insinuează profunda neliniște pentru destinul poporului român, un neam esențialmente „premodern”, supus agresiunilor necurmăte ale modernilor. Un popor trăind în logica treimică a raiului premodern sufocat de experimentele belzebuliene ale raiului modern. Multe dintre personaje sunt în rezonanță cu istoria românilor: Burebista, Tratatul de la Berlin (1878)... (p. 86-87).

Aventura avatică a lui Cain și Abel continuă. Meritul lui Constantin Virgil Negoită este de a ne-o reaminti, într-o carte tensionată, estetizând de pe fruntarii extraestetice. Omenirea va fi în pericol de autodistrugere atâta vreme cât logica raiului primordial va fi confundată cu logica raiului modern al utopiilor de tot felul (p. 88).

954. **Culianu, Eminescu și patologia „corectitudinii politice”**: [un eseu comparativ care, prin titlu, dezvăluie o atitudine de principiu a criticului Th. Codreanu: apărarea marilor valori ale României profunde, existente, dar ignorate de adepții „corectitudinii politice”, relevarea caracterului duplicitar al lui Ioan Petru Culianu în a-l judeca pe Eminescu prin grila „corectitudinii politice”. Genericul tematic al revistei: „Utopie, ideologie, politică”] // Origini. — 2009. — Iun.-aug. (Vol. XIV, Nr 6/8 (143/145); Argeș. — 2009. — Noiembrie-dec. (anul IX (XLIV), Nr 11/12 (329/330). — P. 16-17. — (Studii).

Dar să vedem ce zice Culianu despre Eminescu.

Panicat de propria stare, Culianu încearcă să ne convingă de faptul că Eminescu ar fi mare poet, dar unul „blestemat” care, cu gândirea lui de nebulă, a dus întreaga națiune românească în prăpastie, culminând cu delirul politicii ceaușiste. Așadar, teza centrală a „corectitudinii” culiene e că „mintea bolnavă” a lui Eminescu e vinovată de tot ce-a fost mai rău în istoria țării vreme de mai bine de un veac: antisemitismul, naționalismul, fascismul, legionarismul, comunismul etc. Niciuna dintre aceste „invariante” ideologice n-are legătură cu Eminescu, dar Culianu vrea cu tot înadinsul să aibă, alergând pe căi deja bătătorite [...].

Stupoare, desigur: în 1977, Eminescu era „incorect politic” în fața autorităților comuniste! Iar în 1989, tot „incorect politic”, dar de astă dată în ochii lui Ioan Petru Culianu. Și pentru ca măciuca ideologică să supravegheze bine toate oalele, ele au fost umplute, mai întâi, cu lături și miasme ca să poată fi sparte cu eficiență maximă în capul poetului. Într-un alt articol, difuzat la radio tot în 1989, discipolul eliadesc crede că poetul a fost victima mitului (ca și Eliade, firește!), lăsându-se pradă „valorii magice a suferinței”, pe când viața lui dovedește că „suferința nu-i bună la nimic” (p. 173). Este un poncif ideologic postmodernist mult vehiculat după 1989, ca și de comuniști. În realitate, nimic și răul în ființă nu pot fi ispășite decât prin suferință (p. 16).

955. **Culiță Ioan Ușurelu: Vocația dialogală**: [medalion lit. despre personalitatea scriitorului Culiță Ioan Ușurelu (65 de ani). (Fotografie de grup)] // Salonul lit. — 2009. — (anul XI, Nr 68). — P. 10-11. — (Aniversări).

În cărțile sale, Culiță Ioan Ușurelu simte această dublă față a rostului dialogului, una sacră și alta seculară. Spre deosebire de postmoderni, autorul nu rupe legătura dintre aceste două fețe ale ființei-ca-ființare, de unde și credința lui că instrucție fără morală înseamnă ruina sufletului, ca să-l parafrazez pe François Rabelais. În dialogurile de la Editura „Andrew” din Focșani, Culiță Ioan Ușurelu transcende didacticismul tradițional, dialogând cu tinerele generații pe un ton sfătos, liniștit, cu abilitate de povestitor moldovean, grav și umoristic totodată, ceea ce sporește eficiența discursului său (p. 10).

956. **Dragoste în Infern**: [coment. critice asupra primului roman al renumitului poet și jurnalist Nicolae Dabija, *Tema pentru acasă* (2009), roman construit pe

tema gulagului. (Foto, Th. Codreanu) // Feed Back. — 2009. — Noiembrie-dec. (anul VI, Nr 11/12). — P. 10-13. — (Cronica literară).

[...] *piatra de încercare a lui Nicolae Dabija trebuia să fie capacitatea de a da o arhitectură cărții sale. Adesea, poezii care visează în proză nu au măsura cuvântului, încât „beția” imaginării devine o beție de cuvinte, chiar în sensul dat sintagmei de creatorul ei, Titu Maiorescu. Noul romancier a trecut cu bine acest examen, construind aproape rebrenian, dar îmbinând formula narativă de tip ionic, cum ar zice dl Manolescu, cu aceea dorică, dominantă, prin care bate neconștient suflul poeziei. Iată ce-i dă credibilitate și originalitate **Temei pentru acasă** (p. 11).*

957. **Dubla supraviețuire a lui Matei Vișniec** : [marginalii critice și aprecieri estetice despre romanul lui Matei Vișniec — *Sindromul de panică în Orașul Luminiilor* (București : Ed. Cartea Românească, 2009)] // Bucovina lit. — 2009. — Oct.-Noiembrie. (anul XX, Nr 10/11 (224/225)). — P. 11-14. — (Cronica literară).

Supraviețuirea ca scriitor al lui Matei Vișniec într-o vreme când literatura a ajuns, ca metaliteratură postmodernă, într-un punct mort și o efemeră marfă de consum, se datorează „instinctului” său de creator transmodern în plină expansiune a postmodernității. De aici respectul sans rivages pentru ființa celor două limbi în care scrie: româna și franceza. Scrisul lui Matei Vișniec lasă această impresie că el nu forțează niciodată limba, că i se supune cu dragoste răbdătoare, nelăsându-se ispitit de joaca textualistă, încât eroticismul cuvintelor, despre care vorbește un personaj din roman (Faviola), nu se transformă în pornoliteratură ultimelor generații (p. 14).

958. **Duminică neagră a lui Grigore Vieru** : [cuvânt comemorativ la moartea fulgerătoare a poetului Grigore Vieru (14 febr. 1935-18 ian. 2009)] // Lit. și arta. — 2009. — 22 ian. (Nr 3 (3307)). — P. 3 ; Bucovina lit. — 2009. — Febr.-mar. (anul XX, Nr 2/3 (216/217)). — P. 24. — (In memoriam). — Cu titlul *Omul mizelor mari* ; Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2009. — 6-12 febr. (Anul IX, Nr 7 (379)). — P. 6.

*Așadar, i-a fost dat lui Grigore Vieru să plece dintre noi în noaptea de 18 ianuarie, într-o duminică. Nu pot să nu-mi aduc aminte că în urmă cu aproape cinci ani publicam la Ed. „Litera Internațional” cartea **Duminică Mare a lui Grigore Vieru**. În memoria poetului, va trebui să transformăm această duminică neagră de 18 ianuarie în una a morții și învierii unuia dintre marii poeți ai neamului nostru, conștiință și lacrimă a Basarabiei năpăstuite.*

959. **Echilibru și umor** : [medalion aniversar pentru criticul și istoricul lit. din Câmpina — Constantin Trandafir] // Revista nouă. — 2009. — Iunie. (anul VI, Nr 6 (51)). — P. 12. — (La aniversară).

[...] *I-am apreciat dintotdeauna echilibrul și umorul care atestă finețea prozatorului ascuns în textele critice, dar care intră și în substanța sufletească a omului concret, imposibil de estompat în beatitudine sau în supărare. Aceste două trăsături dominante converg cu o a treia, pe care o desprind dintr-o asociere a lui Baudelaire. Autorul **Florilor răului**, eseist de mare profunzime, distinge două categorii de scriitori: revoluționari și sintetizatori. Cei dintâi sunt răsfățații vieții literare, dobândesc notorietate imediată cu spiritul lor de avangardă locvace. Sintetizatorii sunt „întârziatii”, sosiți ultimii la banchetul gloriei, dar ei au avantajul de a privi în profunzime și în toată cuprinderea fenomenele culturii, având toate șansele să rămână proaspeți chiar în clipa când „revoluționarii” deja s-au demodizat. Un asemenea „întârziat” sintetizator este și Constantin Trandafir. Critica lui este una a echilibrului și a sintezei artistice [...].*

960. **Inima eminesciană a canonului național (în contra „apologeților nimicului”)** : [fragm. preluat din eseu critic *De ce a fost sacrificat Eminescu?*. Bacău :

„Grigore Tabacaru“, 2001. ed. a treia revăzută și adăugită // Plumb. — 2009. — Mai (anul IV, Nr 26). — P. 1-2. — Titlul aparține revistei.

961. **Istoria „canonică“ a literaturii române** // Bucovina lit. — 2009. — Febr.-mar. (anul XX, serial: (I), Nr 2/3 (216/217). — P. 8-10 ; Apr. (II), Nr (218). — P.11-16 ; Mai-iun. (III)(Nr 5/6 (219/220). — P. 13-17 ; Iul. (IV)(Nr 7 (221). — P. 11-20 ; Aug.-sept. (V)(Nr 8/9 (222/223). — P. 16-25. — (Cronica literară) ; Lit. și arta. — 2009. — 27 aug. — (I)(Nr 32/34 (3336/3338). — P. 4; (II) 3 sept. (Nr 35 (3339). — P. 4; (III) 10 sept. (Nr 36 (3340). — P. 4; (IV) 17 sept. (Nr 37 (3341). — P. 4; (V) 24 sept. (Nr 38 (3342). — P. 4. — Reluat, fără fragmentele din Nr 7/9, 2009. — (În fiecare serial foto Th. Codreanu) ; <http://vlad-mihai.blogspot.com/2009/09/profesorul-theodor-codreanu-ii-tine-o.html> — Pre-luat și postat de Vlad Mihai cu titlurile *Profesorul Theodor Codreanu îi ține o lecție deschisă lui Nicolae Manolescu. Tema: opera lui Mihai Eminescu și Profesorul Th. Codreanu îl pune la punct pe Nicolae Manolescu: „Istoria critică a literaturii române“ este contaminată cu ideologia internaționalismului pe 21 iulie și 12 septembrie 2009.* — Comentarii critice despre canonul literar, la apariția masei cărți (1526 de pagini) a lui Nicolae Manolescu — *Istoria critică a literaturii române* (Pitești, Ed. „Paralela“ 45, 2008, col. „Sinteze“).

Subiectivitatea manolesciană se infundă, fatalmente, în partizanat ideologic, tocmai condiția de care el este convins că s-a debarasat sub semnul gratuității estetice. Iată de ce simetria din litografia escheriană devine, la el, una a antitezelor eșuate, în sens eminescian sau lupascian. N. Manolescu înțelege scrierea la două mâini sub unghi, aș zice, palimpsestic, corectând simetria escheriană sincronică prin introducerea dimensiunii diacronice: „Să introducem în litografia lui Escher timpul și să ne imaginăm că o mână este contemporană, simplă, cu năsturea banală, iar alta vine din trecut, este dublă și cu butoni de aur. Iată cum înțeleg eu istoria literaturii române...“⁶¹ (Nr 2-3/2009, p. 9).

[...] Canonul apare răsturnat: în viziunea lui Harold Bloom, centrul canonic e tradiția numită Shakespeare; în cea a lui N. Manolescu, canonul e într-un punct omega, cel al postmodernității. Iar canonul românesc s-a pus de la sine în slujba autoconstituirii într-o gratuitate sans rivages prin opera lui Mircea Cărtărescu, care e și marea operă a descoperirii critice a lui Nicolae Manolescu, așa cum Eminescu fusese „operă“ lui Titu Maiorescu. Contemplând, de departe, **Istoria critică a literaturii române**, constai că pare a fi fost scrisă pentru a demonstra că literatura română nu putea decât să evolueze, de la 1521, când se înregistrează primul document scris în românește, până la splendorile estetice ale lui Mircea Cărtărescu, autorul care primește cele mai numeroase și mai înalte elogii din cele peste 1500 de pagini. Centrul canonic al literaturii române devine **Levantul**, apreciată drept sinteza epopeică a acestei literaturi. De departe, nu există operă poetică, nici chiar **Țiganiada**, care să se ridice la imaginarul exploziv, uriaș, de poezie pură, din **Levantul**. Dacă e să căutăm un Shakespeare român, acesta nu e de găsit în Eminescu, ci în Mircea Cărtărescu. (Nr 8-9/2009, p. 24).

962. **Istoria literară „la două mâini“**: [coment. critice pentru Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Pitești : Editura Paralela 45. (Col. „Sinteze“. (Foto, Th. Codreanu) // Feed Back. — 2009. — Mai-iun. (anul VI, Nr 5/6). — P. 24-34. — (Cronica literară).

61 Manolescu, Nicolae. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Pitești: Ed. Paralela '45. Col. „Sinteze“, p. 6.

[...] În chip firesc, scrierea „la două mâini“ a unei istorii ar fi trebuit să însemne dublarea forței de obiectivare a autorului, cel puțin în accepția impersonalității maioresciene, în descendența căreia se revendică. „Dublarea“ funcționează doar în perspectiva strict critică, în sensul că autorul își însușește opiniile altora despre opere sau le respinge pentru ca punctul său de vedere să iasă în evidență. Istoria literară devine și o istorie a receptării critice. Însă, paradoxal, e o „dublare“ care aduce spor de subiectivitate, fără ca Nicolae Manolescu să fie și creator pluridimensional de genuri literare, ca G. Călinescu, de pildă, reperul pe care el îl concurează, convins că l-a și depășit. Sporul acesta de „subiectivitate“ nu ajunge, din păcate, la impersonalitatea geniului, cum a înțeles exemplar Maiorescu privitor la Eminescu. (p. 26).

963. **La plecarea lui Andrei Vartic** : [art. comemorativ la moartea omului de cultură Andrei Vartic, mare patriot care s-a afirmat în varii domenii culturale din Republica Moldova] // Lit. și arta. — 2009. — 11 iun. (Nr 23 (3327)). — P. 5 ; Oglinda lit. — 2009. — Aug. (anul VII, Nr 92). — P. 4795. — (Adnotări). (Foto — Th. Codreanu) ; Maluri de Prut. — 2009. — Dec. (anul II, Nr 3). — P. 7-8.

Unul din cele mai tulburătoare articole ale lui Andrei Vartic este cel intitulat **De dragoste pentru Basarabia**. Nu există motive pragmatice de a iubi Basarabia, observă autorul în exordiu: „A vorbi de dragoste pentru cea mai săracă țară a Europei nu e oare o blasfemie?“ Cum să vorbești cu dragoste de o „țară“ care își lasă copilele să se prostitueze în câteșipatru fruntarii ale lumii, cum să vorbești, când adulți și tineri sunt nevoiți să părăsească locurile natale pentru a supraviețui ca slugi la bogații Europei? N-are zăcăminte pământul și apele sunt otrăvite, satele ca vai de ele, orașele la fel, locuri turistice, nu, natalitatea e negativă etc. Atunci? Există un miracol al sufletului basarabean: „Totmai în mediul acesta al neșanselor a fost posibil să se nască Hasdeu și Russo, Stere și Moroșan...“, Grigore Vieru și Paul Goma, garanții „că nimeni nu ne poate lua dreptul de a ne numi români...“

964. **La tinerețea poetului** : [cronică lit. pentru volumul de poezii: Viorel Dinescu, *Zidul cu privighetori*. — Craiova : Scrisul Românesc, 2009] // Lit. și arta. — 2009. — 17 dec. (Nr 50 (3354)). — P. 4 ; Axis libri. — 2010. — Iun. (Anul III, Nr 7). — P. 66-67. — (Confluente literare). (Th. Codreanu foto).

Poeemele din **Zidul cu privighetori** anunță principalele direcții ale volumelor de maturitate. Sunt poezii integral valide estetic, stăpânite cu „competență stilistică“ deja matură, altele realizate fragmentar. Imaginarul poetului e bântuit de ninsori fantastice, de cai mirifici, de păduri obscure cu mierle, de „păsări reci“ halucinate oniric, de fulgere sterpe, dar și de figuri geometrice plastic estetizante care vor da partea cea mai originală a liricii de maturitate, ca în **Ecuajii albastre**, **Ontologia cristalului**, **Eros-Anteros** sau **Asimptota**.

965. **Marele Inchizitor** : [marginalii critice privind acceptarea semnificațiilor „canonului“ de către N. Manolescu în *Istoria critică...* și aplicarea acestuia de către Eugen Negrici în *Iluziile literaturii române* (2008). (Foto, Th. Codreanu)] // Însemnări ieșene. — 2009. — Sept. (anul I, Nr 1). — P. 16-18. — (Nodul gordian).

Cu nobilă mândrie resentimentară, Eugen Negrici se recunoaște sanitarul de serviciu al culturii românești, în postura de continuator al istoricului Lucian Boia. Ceea ce a vrut să realizeze Lucian Boia privitor la „demitizarea“ istoriei naționale, și-a propus Eugen Negrici cu „miturile literaturii române“. [...]

Singularul domn Negrici denunță un adevărat terorism cultural venit dinspre clasici, dinspre modele, dinspre capodopere. Firește, extinde revelația lui amară la întreaga literatură universală. Capodoperele sunt de-a dreptul tiranice, ca într-o pușcărie: „ne obligă să le recitim zilnic crezul, ne supun unui viol estetic și ne constrâng...“ (p. 17).

966. **Mântuirea** : [fragm. despre „drama sacrificării“ lui Eminescu, preluat din studiul lui Th. Codreanu — *Mitul Eminescu*, Iași : Junimea, 2005. (Th. Codreanu, foto)] // Veghea. — 2009. — Mar. (anul II, Nr 3). — P. 6-7.

Și fiindcă nu i s-a oferit nici măcar posibilitatea stabilirii într-o mănăstire, el [M. Eminescu] s-a adâncit în una interioară, contrapunând-o infernului pedepsitor. S-a descoperit, în cele din urmă, voievodul Matei Basarab, mult dăruit de bunul Dumnezeu. Acest dar al Domnului era atât de cuprinzător în ființa lui, încât s-a intrupat în acele versuri geniale din 1889, din care Al. Vlahuță n-a reușit să rețină decât un catren, ultima și cea mai desăvârșită capodoperă de spiritualitate creștină zămislită de Eminescu:

„Atâta foc, atâta aur / Și-atâtea lucruri sfinte / Peste-ntunericul vieții / Ai revărsat, părinte!“

L-am ascultat pe Părintele Galeriu, la un simpozion Eminescu (Predeal, toamna lui 2000), interpretând teologic aceste ultime versuri eminesciene. A făcut-o cu profesionalism și har, conchizând că teologii români ai vremii nu s-au ridicat până la gândul exprimat, aici și în alte texte, de poet. (p. 7).

967. **O breșă în mentalitatea generației 2000** : [critică de întâmpinare pentru Viorica-Ela Caraman, din Chișinău, aflată la debutul editorial] // *Limba română*. — 2009. — Sept.-oct. (anul XIX, Nr 9/10 (171/172)). — P. 17-20. — (Cărți și atitudini) ; *Dunărea de Jos*. — 2009. — Oct. (Nr 92). — P. 40-41.

*[...] Deocamdată, autoarea a ales o cale a echilibrului, deși pare eclectică, între tradiționalism, modernism și postmodernism, simțindu-se, desigur, mai apropiată de cel din urmă concept, dat fiind că postmodernismul este anticamera ethosului transdisciplinar și transmodern. De aici dorința de a cultiva o critică apropiată de idealul obiectivității, alegându-și autorii de comentat fără urmă de partizanat, de la Grigore Vieru și Emil Cioran până la Aurelia Rusu, Emilian Galaicu-Păun și Iulian Boldea. La ultimul, bunăoară, apreciază tocmai vocea critică neutră în fața poezilor comentați în volumul **Poeți români postmoderni** (2006) (p. 18).*

[...] meritele debutului V.-E. Caraman [constituie o] dovadă că rătăcirile generației 2000 sunt doar pasageri, în rândurile care vin fiind și spirite lucide, normale, dacă vrei, în stare a ne da speranțe pentru viitorul literaturii române (p. 20).

968. **Războiul cu Eminescu** : [art. de atitudine față de inițiativa de „detronare“ și înlocuire canonică a poetului național Mihai Eminescu, atât în istoria literară, cât și în „îndoctrinarea“ politică sau în instituțiile de învățământ] // *Bucovina lit.* — 2009. — Dec. (anul XX, Nr 12 (226)). — P. 7-8. — (Atitudini).

*Recunoașterea centralității canonice eminesciene era simbolizată de numele Olimpiadei de limba și literatura română: Concursul Național de Limba și Literatura Română „M. Eminescu“. Ei bine, tacit, s-a luat hotărârea ca acest concurs de mare tradiție și prestigiu să nu mai poarte numele Poetului. Strategic, s-a optat, pe moment, pentru numele lui G. Călinescu, indiscutabil — o mare personalitate, dar care ar respinge primul un asemenea abuz, dat fiind că G. Călinescu însuși a încununat, în **Istoria literaturii române de la origini până în prezent**, 1941, recunoașterea centralității canonice a lui Eminescu, numindu-l poetul național. Noua denumire, pentru învățământul liceal, sună așa : Olimpiada de limbă, comunicare și literatură română „George Călinescu“. Noii nași ai concursului au atâta informație despre Călinescu, încât n-au reușit să afle că scriitorul și-a semnat operele G. Călinescu, voință auctorială pe care suntem obligați s-o respectăm, ca și în cazul lui E. Lovinescu, George Topârceanu, G. Bacovia, ca să-i amintesc doar pe aceștia (p. 8).*

969. **Râmni-cer-irea** : [cronică lit. pentru volumul de poezii: Constantin Marafet, *Rădăcina înstelată*, Ch.: Mesagerul, 2009] // *Lit. și arta*. — 2009. — 24 dec.

(Nr 51 (3355)). — P. 4; Revista nouă. — 2009. — Dec. (Anul VI, Nr 12 (57)). — P. 41-42. — (Note de lectură).

[...]Comentatorii i-au identificat afinitățile și ascendenții în Zaharia Stancu, Serghei Esenin, G. Bacovia, George Mărgărit, Leonid Dimov, Dimitrie Stelaru, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Tudor George. S-ar mai putea adăuga aici inflexiunile ludice din folclor trecute prin „rădăcinile înstelate“ ale poeziei lui Ion Barbu, ca să fac trimitere la cea din urmă carte a sa, apărută la Editura „Mesagerul“ din Chișinău, în 2009, sub titlul **Rădăcina înstelată**. În locul „balcanizării“ din ciclul **Isarlâk**, se poate vorbi de o rămnicizare (sau de rămni-cer-izare, cum sugerează el, combinând numele orașului în care trăiește cu vocabula cer) a spațiului poetic (vezi **Cumpăna**), desprinsă încă din arta poetică intitulată **Rădăcini**, care deschide volumul: „fie-mi aceasta cel mai greu păcat / sub pleoapele cu moartea împăcate / mi-e soră luna, soarele mi-e frate / și Râmnicu e basmul necat“. În oglinda lui Constantin Marafet, locul „cirezilor agreste“ înecat în mântuit azur este luat de Râmnicu Sărat, tărâm al imaginărilor poetice, care particularizează încercările autorului.

970. **...și despre impostura din zilele noastre. Argument** : [coment. istorico-lit. privind statura publică a lui Mihai Eminescu, ca membru al *Societății Carpații* și ca red. al ziarului „Timpul“, înainte de „ziua neagră“ — 28 iun. 1883 (preluate de Georgeta Ciobotă, sub genericul *Eminescu are scutul său — geniul*, din prefața autorului la vol. *Modelul ontologic eminescian*, 1992)] // Dacoromania. — 2009. — Nr 45. — P. 39-44.

971. **Ultimul eșec al lui Noica** : [valențe ale gândirii filosofului C. Noica privind, prin comparație, modelele culturale europene și românești] // Însemnări ieșene. — 2009. — Noiembrie. (anul 1, Nr 3). — P. 36-39. — (Centenar).

Cum se observă, străinii nu văd un defect în enciclopedismul românilor, cum nu văd nici majoritatea celor care se ocupă de modelul cultural autohton. Noica însă distinge aici, pe lângă măreția de rigoare, și un defect esențial, pe care el îl radiografiază cu necruțare, căci polivalența aceasta înseamnă și o risipire de energii născând două capete care se bat între ele, ambele pernicioase. Primul, care este chiar polihistorismul, poate să degenereze în ceea ce filosoful numește lăutărism. Aici, el face o ingenioasă incursiune în arheologia specificului nostru orfic, care predetermină, între altele, să avem o vocație nesecată pentru poezie, cu acea remarcă arhicunoscută că românul s-a născut poet. Se ivește importanța neașteptată a faptului că Orfeu a fost trac, însă unul care i-a civilizat pe greci. Altminteri suntem un popor de risipitori, arătându-ne potențele mai ales când evadăm din spațiul natal, ca Orfeu și ca atâția alții, în frunte cu Brâncuși, Enescu, Cioran sau Eliade. Cine rămâne trebuie să-și arunce harfa în mare sau în haos precum Orfeul eminescian, asumându-și tragicul (p. 37).

972. **Un Don Quijote basarabean** : [particularități ale creației lit. a lui Dumitru Matcovschi relevabile în antologia poetică *Neamul Cain* (Ch.: Ed. Știința, 2008)] // Akademos. — 2009. — Oct. (Nr 3 (14)). — P. 5-7. — (Jubileu); Revista nouă. — 2009. — Oct. (Nr 10 (55), (La aniversară)); Maluri de Prut. — 2009. — Dec. (anul II, Nr 3). — P. 1, 5-7; <http://www.akademos.asm.md/files/Un%20Don%20Quijote%20basarabean.pdf> (accesat 24.05.2012).

Acestui insolit și îndurerat Don Quijote, părăsit de scutier, având la dispoziție doar arma cuvântului, destinul i-a dat ca Dulcinea pe cea mai frumoasă și mai nedreptățită femeie din lume: BASARABIA. El nici nu vrea s-o numească altfel. „Patrioții“ din Republica Moldova protestează împotriva acestei denumiri, argumentând că Basarabia s-a numit astfel pasager, doar în partea ei sudică, domnită cândva de dinastia Basarabilor și care azi nici măcar nu mai face parte din republică. Rușii, la 1812, au recurs la o mistificare istorică

în fața Europei, extinzând granița până la cetățile nordice ale Moldovei lui Ștefan cel Mare. Tocmai aici e hiba: că această parte de Moldovă a fost mutilată și răsmutilată timp de aproape două secole, exceptându-i pe cei douăzeci și doi de ani normali dintre 1918—1940. Dumitru Matcovschi este un eminescian și el știe ce simbolism istoric a pus Eminescu în cuvântul Basarabia. [...] (p. 6).

973. **Un rol de prim-plan în renașterea limbii** : [cuvânt pentru a 55-a aniversarea a săptămânalului „Literatura și arta”, fondat la 3 oct. 1954. (Th. Codreanu, foto)] // Lit. și arta. — 2009. — 1 oct. (Nr 39 (3343)). — P. 4.

Pentru mine, revista are o semnificație spirituală și afectivă aparte. Trăind la doi pași de Prut, am descoperit încă de prin 1980 această publicație, la care am reușit să fac abonament mulți ani la rând. Așa că evenimentele din 1989 nu m-au luat prin surprindere, fiind unul dintre cei care au urmărit cu sufletul la gură tot ce s-a petrecut în Basarabia, mai ales de la venirea lui Mihail Gorbaciov la putere. Din 1986, am început să scriu articole în revistele din Țară despre Grigore Vieru, Ion Druță și Mihai Cimpoi. Colaboratorii din paginile revistei mi-au devenit prieteni, „debutând” eu însumi aici cu aproape nouăsprezece ani în urmă...

974. **Zece argumente pentru intrarea în canonul literar a lui Grigore Vieru** : [argumente întru susținerea situării poetului Grigore Vieru între clasicii literaturii române] // Lit. și arta. — 2009. — 29 oct. (Nr 43 (3347)). — P. 7 ; Feed Back. — 2009. — Noiembrie-Dec. (Anul VI, Nr 11/12). — P. 71-74. — (Teze și sinteze) ; Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2010. — 12-25 febr. (Anul X, Nr 6/7 (426/427)). — P. 15.

3. Arheitatea imaginarului poetic este un alt argument pentru gândirea canonică a lui Grigore Vieru. Exegeza viereană de până azi a reliefat cu precădere acest aspect al operei, cercetările cele mai temeinice în acest sens fiind cele datorate lui Mihai Cimpoi, care, altminteri, își intitulează cea de-a patra ediție (de fiecare dată revizuită, chiar și privitor la titlu, și adăugită) **Grigore Vieru, poet al arhetipurilor** („Princeps Edit”, Iași, 2009). Într-adevăr, poeții mari sunt înstăpâniți de arhetipuri, cum au arătat C.G. Jung, Mircea Eliade sau Gaston Bachelard. Arhetipurile vierene, oglindite în poeme emblematice, în simplitatea lor aparentă, sunt mama, copilăria, pământul, satul, limba română etc. Acest fapt a fost sesizat nu doar de criticii români de pe ambele maluri ale Prutului, ci și de străini. Scriitorul leton Imants Ziedonis aprecia, bunăoară, că Grigore Vieru a scris „cele mai frumoase versuri despre mamă” din literatura lumii, lucru reconfirmat, în 2003, și de Alex. Ștefănescu [...]

8. Un scriitor canonic se identifică organic cu destinul neamului său. Este de notorietate mărturia lui că dacă alții au visat să devină savanți, cosmonauți etc., el a visat întreaga viață să treacă Prutul. N-a putut concepe niciodată ființa Basarabiei fără limba română și, în consecință, fără Reîntregirea Patriei. Nu e de mirare că Grigore Vieru a devenit centrul iradiant al renașterii românismului în Basarabia, adunând în juru-i pleiada de militanți naționali nu doar din rândul scriitorilor. Un asemenea „centru” putea fi, deopotrivă, și Ion Druță, însă acesta s-a dovedit a fi atins de ceea ce aș putea numi un deficit de arheitate canonică, optând ideologic pentru o anume latură a „corectitudinii politice” în variantă gorbaciovistă.

2010

975. **Aforismele lui Grigore Vieru** : [evaluarea critică a aforismelor lui Grigore Vieru, parte dintre acestea publicate în volumul antologic *Taina care mă apără* (2008)] // Dacia lit. — 2010. — Iul. (anul XXI, Nr 4 (91)). — P. 54-58. — (Arca lui Noe).

Aforistul veritabil își pune o dublă problemă: ce și cum spune. La Grigore Vieru găsim ambele soluții. Tematica aforismelor sale este complexă și coincide, în sens larg, cu a operei poetice și publicistice: limba, adevărul, Dumnezeu, diavolul, creația, mama, casa părintească, izvorul, dușmănia între frați, viața, moartea, frumusețea, femeia, răul, lacrima, timpul, Basarabia, România, libertatea, fericirea, pâinea, războiul etc. La o asemenea varietate de aspecte existențiale corespunde una la fel de bogată de forme stilistice, fapt ce atestă iarăși deschiderea despre care vorbeam în cazul său (p. 56).

976. **Agitație în posteritatea lui Adrian Marino** : [marginalii critice la jurnalul postum al lui Adrian Marino, *Viața unui om singur* (Iași : Ed. Polirom, 2010)] // Însemnări ieșene. — 2010. — Mar. (anul II, Nr 3). — P. 17-21. — (Nodul gordian) ; Prutul. — 2010. — Iul. (anul IX, Nr 1 (46)). — P. 1-4.

O carte substanțială care dezvăluie trăirile unei mari personalități, cu acoperire europeană, nu doar românească, pe intervalul de aproape șaiszeci de ani, până în 1999. Singurătatea afirmată în titlu mi se pare că trimite la o dublă semnificație interrelaționată: Adrian Marino, pe care am avut bucuria și norocul să-l cunosc și să port cu el o lungă corespondență înainte de 1989, făcea parte din stirpea rară, în cultura noastră, a savanților (monstrum eruditionis), creator de critică cu sistem. Subliniez sintagma, deoarece, în cultura noastră, a predominat cu autoritate celălalt tip de critică, numită impresionistă, artistă, comentatoare a aparițiilor editoriale curente, interesând aproape exclusiv viața literară. La noi, criticii cu sistem, în schimb, au fost și sunt rari, îi numeri pe degetele de la o singură mână. În orice caz, dacă ne referim la perioada postbelică din țară, eu nu cunosc decât doi mari creatori de critică cu sistem: Adrian Marino și Edgar Papu. Epigoni ai unor metodologii străine au fost mai mulți (semioticieni, structuraliști, freudieni etc.), dar Adrian Marino a creat ideocritica, iar Edgar Papu — ontologia stilurilor colective, dintr-o altă perspectivă decât Lucian Blaga. Nu e de mirare că amândoi au fost marginalizați, cel dintâi reușind, pe cont propriu, să răzbată în critica universală, prin vreo douăsprezece cărți. Subliniez că izvorul prim al „singurătății” lui Marino acesta este. Cel de al doilea se trage din primul și-l depășește, căci singularitatea culturală a adus cu sine o anume izolare temperamentală și morală, într-un mediu în care au dominat (și domină) interesele de grup, „mafiiile”, cum le numește în volum Adrian Marino, mafii concreate din sistemul comunist, apoi din cel pseudocapitalist de după 1989 (p. 17).

977. **Aurelia Rusu și „materialismul” eminescian** : [coment. critice despre cartea *Eminescu — ipoteza atomilor*. Ed. Libertas, Ploiești, 2010, de Aurelia Rusu, autoare al cărei loc „în eminescologie are o dublă valență: un eminent editolog dublat, în ultimii ani, de un tot atât de important interpret al operei” (apud Th. Codreanu)] // Limba română. — 2010. — Noiembrie-dec. (anul XX, Nr 11/12). — (Cărți și atitudini) ; Contact internațional. — 2011. — Vol. 21, Nr 4 (89/90, vara-toamna). — P. 754-762. — (Desăvârșirea Creației). (Theodor Codreanu — foto).

[...]De astă dată, punctul de purcedere spre ontologic este ipoteza atomilor formulată de Eminescu în mai multe contexte, cele de bază fiind intitulate **Substanța imaterială din univers și Despre nemurirea sufletului și a formei individuale**, coroborate însă cu ansamblul operei. Am putea spune că repunerea în discuție a „atomismului” eminescian constituie temeiul originalității demersului Aureliei Rusu. În primele două cărți ale mele despre Eminescu (1984, 1992), am mers pe reconstituirea unei ontologii a arheității, care se dovedește consonantă cu viitoarea ontologie generală a lui Martin Heidegger, cel care a pus capăt limitării în sistemele metafizice particulare care au dominat timp de peste două milenii gândirea filozofică europeană. Puțini știu însă că un prim pas, de o rară cutezan-

ță, l-a făcut Eminescu, redimensionând conceptual ideea de arheu. Doamna Aurelia Rusu demonstrează că atomismul filozofic eminescian, repunând în discuție pe cel al vechilor greci și trecându-l prin gândirea stoică, prin pitagorism, platonism, aristotelism, până la criticismul kantian, cu ecouri „pancronice“ din Kierkegaard și Nietzsche, este asimilabil perfect ontologiei arheității, ca transcendere a sistemelor metafizice tradiționale. Desigur, ar fi fost interesant ca autoarea să confrunte atomismul eminescian și cu atomismul științei din secolul al XX-lea, aparent incompatibil cu al filozofilor materialişti, piatra de încercare fiind insecabilitatea atomului, năruită de fizica modernă, făcând caduc visul filozofilor de a găsi „cărămida“ universului. Eminescu a avut geniul de a preîntâmpina chiar și o asemenea înfundătură ontologică, cu argumentul pe deplin valid în modernitate că, de la un anumit nivel, atomul material este divizibil idealiter, scăpând de sub incidența simțurilor noastre.

978. **Canonul și utopiile lui** : [contribuții teoretice și critice despre conceptul de canon în istoria lit.] // Cafeneaua lit. — 2010. — Ian. (anul VII, Nr 1 (76). — P. 3-7. — (Eseu) ; Lit. și arta. — 2010. — 1 apr. (Nr 13 (3369). — P. 4. — (Th. Codreanu — foto).

Revizuirile în canon (a căror necesitate a înțeles-o încă Goethe, iar la noi stipulate, la nivel teoretic, de E. Lovinescu) nu înseamnă abandonarea canonului și nici crearea de noi canoane, cum cred unii, de la avangardă la postmodernism, ci de revitalizarea canonului prin singularități. „Noi canoane“ poate însemna cel mult același canon sub alte obrăzare. [...] Harold Bloom arată că atacul la centralitatea canonică a lui Shakespeare nu-i altceva decât moartea canonului. La fel, atacurile la adresa centralității canonice eminesciene, produse violent de către resentimentarii postmoderni ai corectitudinii politice, echivalează cu nimicirea canonului literar românesc. Iluzia postmodernilor moderni că literatura trebuie înlocuită cu metaliteratura sub pretextul că esteticul nu mai păstrează nimic din adevăr, ca urmare a părăsirii Unului în favoarea Multiplului rupt de rădăcinile identicului, e un indiciu al morții canonului literar. Metaliteratura este doar un moment al canonului literar, nicicum culmea la care poate ajunge canonul, cum crede Nicolae Manolescu (p. 4-5).

979. **Cavalerul astral** : [cronică de carte (antologie de autor): Liviu Pendefunda, *Ros lucis*. — Iași : Princeps Edit, 2009. (Th. Codreanu — foto)] // Convorbiri lit. — 2010. — Ian. (anul CXLIII, Nr 1 (169). — P. 81-87. — (Ex-libris).

Eu, fiind din fire un sceptic, cum îi stă bine unui critic, priveam cu oarecare detașare entuziasmul astral adus la Huși de Liviu Pendefunda, entuziasm care-l contaminase și pe Angheluș, care însă era mult mai apropiat de neomodernismul momentului și de postmodernismul ce se anunța la orizont prin generația '80. Interesant că prietenii mei făceau parte din generații diferite, unul șaptezecist apropiat de șaizeciști, celălalt optzecist, însă „defazat“ de noul val, fapt ce n-a scăpat comentatorilor de mai târziu. George Gavrileanu, de pildă, îl va cataloga chiar drept „cel mai ne-optzecist poet, în primul rând datorită notei de urban, apoi datorită conciziei limbajului în sens arghezian geometric și barbian ermetic“. Caracterizarea trebuie amendată în a doua parte a ei, în sensul că nu se confirmă concizia ermetică de tip barbian ca dominantă. Din contră, o mare parte a operei îmbracă faldurile unei retorici ample, pe alocuri inflaționară, dar care se armonizează fericit cu experimentarea conciziei din poeme apropiate de austeritatea formelor îndepărtat orientale sau de „poemele într-un vers“ ale lui Ion Pillat, ca să nu mai vorbim de insistenta prezentă a rondelului și a ovoidului, cel din urmă — o specie cu formă fixă și cu aranjament grafic respectând, în genere, forma ovoidală, în manieră apolinairiană, creată de Liviu Pendefunda. Dar nu aceasta este caracteristica principală, „coașa“, ci structura internă a oului pendefundian.

980. **Către posteritatea lui Grigore Vieru** : [însemnări „prilejuite de derularea evenimentelor legate de sfârșitul lumesc al lui Grigore Vieru“ (datate între 15 ian.-14 febr. 2008), care, probabil, vor fi incluse într-un viitor volum din ciclul

Numere în labirint] // *Oglinda lit.* — 2010. — Oct. (anul IX, Nr 106). — P. 6152. — (Eseu).

17 810. 17 ianuarie. O noapte de vise luminoase cu Grigore Vieru, aflat în plinătatea forțelor, tonic. Bucuros de viață. Oare se verifică din nou că starea onirică este negativul celei din veghe? Am presimțirea sumbră că moartea îi este acum singura salvare, căutată, altminteri, după ultimele atacuri împotriva-i. Să mai credem totuși în minuni.

981. **Constantin Călin sau ordinea gustului** : [portret lit. al personalității criticului lit. din Bacău, C. Călin (70 de ani), circumscris eseului acestuia *Gustul vieții. Varietăți critice* (2007)] // *Bucovina lit.* — 2010. — Apr.-mai (anul XXI, Nr 4/5 (230/231)). — P. 29-32. — (Aniversări).

*Cu timpul, m-am convins că este întruparea seriozității, a cercetătorului temeinic, sceptic, calculat și scrupulos peste marginile admise, aparent distant și morocănos, în realitate statornic în prietenii literare, ținându-se de cuvânt cu o rigoare occidentală pe care n-am mai întâlnit-o decât la Adrian Marino și la alți câțiva scriitori români. Aș zice, cu un clișeu remarcat chiar de el însuși, că face parte dintr-o specie de intelectual pe cale de dispariție (într-o pagină se prezintă ca „demodat”). E omul-fșier care extrage și ordonă tot ce i se pare demn de reținut din cărți, jurnale, reviste, din emisiunile radio și tv., din reclame și inscripții, din modul de a vorbi al celor mai diverse categorii umane. Parafrazând un autor antic, nimic din ceea ce exprimă omul contemporan, ca și cel din întreaga istorie culturală românească și de aiurea, nu-i este străin. Cine citește **Gustul vieții** rămâne cu impresia că se găsește în fața unui om deplin, deși persoana cotidiană a lui Constantin Călin dă impresia unei monotonii aproape bacoviene [...] „Om deplin” înseamnă „om adevărat” (demn, liber, responsabil) și „om al adevărului” (p. 29-30).*

982. **Conștiința echilibrului** : [medalion lit. despre Alexandru Bantoș (60 de ani), întemeietor și director al instituției chișinăuene Casa Limbii Române și al revistei „Limba Română”, fondată în 1991. (Th. Codreanu, foto)] // *Oglinda lit.* — 2010. — Aug. (anul IX, Nr 104). — P. 5952-5953. — (Eseu).

[...] *Esența lumii noastre, arăta Părintele Dumitru Stăniloae, este dialogică, nu ontologică. Alexandru Bantoș a ales această cale a dialogicului împotriva trufiei monologale. Cred că acesta este și secretul lui în construcția instituției și revistei „Limba Română”. Ele rămân opera vieții lui și nu e puțin lucru. De aici, probabil, și preferința lui pentru specia jurnalistică a dialogului, a interviului, din care a rezultat volumul **Retrospectiva necesară. Dialoguri**. Ed. „Casei Limbii Române”, Ch., 2007 (p. 5953).*

983. **Costache Olăreanu și psihopedagogia lecturii** : [marginalii critice pe seama art. de natură psihopedagogică, semnate de prozatorul hușean Costache Olăreanu în „Tribuna școlii”, la rubrica „Cum citim”, în 1972] // *Dacia lit.* — 2010. — Noiembrie. (anul XXI, Nr 6 (93)). — P. 72-76. — (Arca lui Noe) ; Prutul (Huși) (serie nouă). — 2011. — Anul I (X), Nr 1 (47). — P. 89-92.

[...] *Apucându-mă să citesc primul articol din serie, am fost frapat de seriozitatea științifică și de frumusețea stilistică a acestora, relevându-se un eseist cu priceperea de a instrui și de a ferma, în același timp. Seria aceasta, organizată într-o carte de sine stătătoare, poate fi de o stringentă actualitate, într-o vreme când lectura este depreciată în rândurile tinerelor generații, până la o degradare alarmantă, care amenință cu deculturalizarea masivă a populației României. Restituirea unui volum cu titlul **Cum citim**, datorat unuia dintre maeștrii literaturii „Școlii de la Târgoviște”, revendicată și de postmoderniști, ar putea fi un veritabil îndrumar nu doar pentru tineri, ci și pentru cei care vor să cunoască alfabetul documentării și cercetării științifice (p. 73).*

984. **[Cuvinte de prețuire]** : [secvență critică, preluată din vol. *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004), de apreciere a scriitorului Ion Ciocanu, omagiat la 70 de ani de US din Moldova] // Lit. și arta. — 2010. — 14 ian. (Nr 1/2 (3357/3358)). — P. 4.

Fără a propune interpretări critice spectaculoase, Ion Ciocanu se dovedește același spirit sintetizator, iubitor de achiziții sigure și durabile.

985. **De la canonul matematic la cel poetic** // Argeș. — 2010. — Iun. (Nr 6 (336)). — P. 12-13. — (Eseu). — Argumente analitice despre personalitatea bivalentă a lui Ion Barbu / Dan Barbilian, poet și matematician. Comentarii critice privind exegeza lui Mandics György, *Ion Barbu*, „*Gest închis*“ (trad. 1984). Fragment din vol. în curs de pregătire *Ion Barbu și ermetismul canonic*. (Th. Codreanu — foto).

Masiva exegeză a lui Mandics György este printre foarte puținele încercări care pleacă de la conceptul de canon în abordarea operei barbiene. El o face pornind de la teza primatului matematicianului în fața poetului („matematica este elementul prim“), mai multe argumente putând fi depistate chiar în mărturiile lui Ion Barbu. Totuși, în privința „primatului“ s-ar putea să plutim în plină ambiguitate, fiindcă în adolescență și în prima tinerețe, chiar dacă a existat o simultaneitate în preocupările poetice și matematice ale lui Dan Barbilian, există un evident primat al poetului, iar dovada cea mai limpede este ratarea doctoratului în matematică, din stagiul german, ratare regretată, mai târziu, de Dan Barbilian în disputa cu Ion Barbu. Autorul a recunoscut că eșecul doctoral s-a datorat, în primul rând, ereziei sale în spațiul poetic. Așa încât nu mai este prea sigur dacă descoperirea canonicității poetice se datorează matematicii sau, dimpotrivă, accesul spre modelul canonic al matematicii s-a deschis dinspre poezie (p. 12).

986. **Deliciile anticarului și lepra zidurilor** : [interpretări critice ale romanului, art.-postf. în Emilian Marcu, *Suburbii municipale, IV. Ultima cină a palatinului. Iași* : Ed. PIM, 2010. P. 292-309] // Cronica. — 2010. — Sept. (anul XLIII, Nr 9 (1588)). — P. 12. — (Jurnal cu scriitori).

Arhitectura acestei construcții tetralogice este iarăși o deviere de la tradiționalism, căci, în esență, ne aflăm în fața unui metaroman. Operă mascat livrescă, înfășurată de tainele Anticarului Bătrân. Nici Montezuma Munteverdi zis Mareșalul, nici Călugărul Beniamin, nici Zoroastro și nici Primarul chiar nu sunt stăpânitorii suburbiei. Marele Arhitect nu-i decât Anticarul Bătrân.

987. **Dimitrie Vatamaniuc și dificultățile eminescologiei** : [aprecieri asupra activității editoriale și documentare a cercetătorului Dimitrie Vatamaniuc, la împlinirea a 90 de ani de viață] // Bucovina lit. — 2010. — Aug.-sept. (anul XXI, Nr 8/9 (234/235)). — P. 33-34. — (La aniversare).

Neîndoielnic, după Perpessicius, Dimitrie Vatamaniuc este cel mai important editor al lui Eminescu, altminteri — continuator al ediției în șase volume până la cel de-al XVI-lea, ajutat, firește, și de alții, între care Al. Oprea și Petru Creția, nemaivorbind de colectivul de „anonimi“ truditori la descifrarea manuscriselor și la transcrierea articolelor din „Timpul“ [...]

988. **Dionisie Duma. Arderi contemplative** : [coment. critice asupra volumului antologic *Revelații* (Princeps Edit, 2009), a poetului tecucean Dionisie Duma (n. 1940, Tecuci)] // Revista nouă. — 2010. — Iul.-aug. (anul VII, Nr 7/8 (64/65)). — P. 55-56. — (Profile) ; Convorbiri lit. — 2010. — Sept. (anul CXLIV, Nr 9 (177)). — P. 39-40.

De la „arderea“ dionisiacă (Dionisie i-a fost un nume predestinat?) a tinereții la lumina zărilor curate, de pe muntele Tabor, acesta este traseul gândirii poetice a lui Dionisie Duma, continua „cumințire“ a contemplației. De aceea, cântecul său „trubaduresc“ este în gamă „minoră“. În definitiv, există o remarcabilă constanță a tonului liric de la primul la ultimul volum. Iar dacă a cântat sentimental, în tonul Goleștilor locului, a făcut-o cu naturalețe, lirica lui de dragoste, „arderile“ lui fiind credibile și rezistente în poezia actuală, cu șansa de a supraviețui mai mult, poate, decât parodicul optzecist și, sigur, decât pornolirica nouăzeciștilor și a douămiiștilor. Arderile poetului vin de demult și din adâncurile firii [...] (p. 56).

989. **Duminica Mare a lui Grigore Vieru** [Resursa electronică] : [fragm. preluat din studiul monogr. (2004), intitulat astfel]. — Acces Internet: <http://theodor-codreanu.wordpress.com/about/duminica-mare-a-lui-grigore-vieru/>.

În anii festivismului înrobitor, Grigore Vieru readucea speranța și restituia sărbătorii rolul ei inițiativ, purificator. Duminica lui Grigore Vieru este o **Duminică Mare**.

Se știe că Învierea a adus oamenilor bucuria vieții, vestea cea bună împotriva violenței și a morții. Dar Iisus Hristos s-ar fi dezis de natura sa divină dacă ar fi rămas cu trupul printre oameni. Este, poate, aceeași situație cu Hyperion al lui Eminescu. Hyperion s-a întrupat de două ori în ființă omenească, dar el nu putea să rămână printre oameni. Aceasta este semnificația ontologică a izolării lui pe bolta cerească.

990. **Emilian Marcu** : [pagini aniversare — E. Marcu — 60 (biobibliogr., aprecieri critice, creații lit.)] // *Ecouri lit.* — 2010. — Mai (anul III, Nr 5). — P. 54 ; *Cronica.* — 2010. — Sept. (anul XLIII, Nr 9 (1588)). — P. 16-17. — (Salonul literar). — Selecții. Referințe semnate de Th. Codreanu, alese din cronică romanului *Iadul de lux*, apărută în *Convorbiri literare*, Nr 5 2004 și din postfața la romanul *Suburbii municipale*, vol. IV.

Romanul *Iadul de lux* se citește în superba „gratuitate“ acaparantă a discursului epico-liric, convingându-ne că Emilian Marcu este una din cele mai puternice voci ale generației sale.

991. **Eminescu redescoperit de un medic chirurg** : [marginalii critice la cartea lui Virgil Ene, *Previziuni științifice în opera lui Eminescu* (Timișoara : Ed. Brumar, 2010), punctând asupra bolii lui Eminescu, previziunea poetică despre teoria relativității, credința și ateismul Poetului] // *Acolada.* — 2010. — Sept. (anul IV, Nr 9 (35)). — P. 16-17.

Un capitol original și de substanță a cărții dlui Virgil Ene este cel despre credința și ateismul lui Eminescu.

[...] Asimilând propria experiență care i-a zdruncinat credința în justiție și în adevărul biblic cu experiențe similare din existența lui Eminescu, autorul ajunge la concluzia că poetul a fost credincios până la vârsta de 20 de ani, după care a devenit ateu. Și aici el desprinde o uriașă dramă existențială a lui Eminescu, ceea ce e posibil de demonstrat. De altfel, momentul hotărâtor este cel în fața morții din poema de tinerețe **Mortua est!**, unde textul pare foarte limpede relativ la grava injustiție divină care a permis ca ființa cea mai nevinovată și mai iubită să moară pretimpuriu: „La ce?... Oare totul nu e nebulie? / Au moartea ta inger de ce fu să fie? / Au sens e în lume? Tu chip zâmbitor / Trăit-ai anume ca astfel să mori? De e sens într'asta e ȋntors și a tău; / Pe palida-ți frunte nu-i scris Dumnezeu“. (Citez după ediția critică a lui N. Georgescu, Mihai Eminescu, **Poesii**, București: Ed. „Floare albastră“, 2004. Ediție care restituie voința auctorială a poetului.) În **Mortua est!**, Eminescu scrie a tău (a tău) cu a privativ și pauză albă, care înseamnă lipsă de Dumnezeu, altceva decât termenul obișnuit ateu, cu sensul de „necredincios“. De aceea, lucrurile se pretează la nuanțări speciale greu de lămurit prin reducere la ateismul materialiştilor (p. 17).

992. **Eminescu și canonul occidental** : [studiu critic polemizator⁶² privind principiile includerii personalităților din lit. în lista autorilor canonici] // *Limba română*. — 2010. — Ian.-febr. (anul XX, Nr 1/2 (175/176)). — P. 20-35. — (Eminesciana) ; Veghea. — 2010. — III, Nr 1. — P. 17-30. — (Th. Codreanu, foto).

Calitatea primă a personalității din centrul canonic este că nu se istoricizează. Oricât de mult ne-am strădui să-l depășim pe Shakespeare, prin despărțirea de el, în sens nicasi-an, faptul este imposibil, spune Bloom, deoarece autorul lui Hamlet mereu va fi cu un pas înaintea noastră. Noi, ca români, avem același sentiment și aceeași convingere în fața lui Eminescu, după cum Eminescu a trăit, la rândul-i, aceeași senzație în fața lui Shakespeare, fiindcă numai un geniu canonic are intuiția puterii spirituale a centrului canonic. Chiar și vajnicii detractori ai lui Eminescu știu asta și, nu mă-ndoiesc, de aici răsare ura lor anticanonică. Nu există fapt de cultură laică în măsură să-l întreaacă pe Shakespeare, nici chiar în filosofie. Și asta fiindcă gratuitatea estetică în canon este ontologică, la antipodul jocului de „cuvinte goale“ (p. 22).

993. **Eminescu și creștinismul remanent** : [coment. critice despre fondul religios al creației eminesciene, prilejuite de studiul lui Răzvan Codrescu, postat pe blogul său în febr. 2008, intitulat *Eminescu și creștinismul*] // *Însemnări ieșene*. — 2010. — Ian. (anul II, Nr 1). — P. 10-16. — (Eminescologice).

„(...) / Eu rămân ce-am fost: romantic“. E soluția ultimă adoptată și de Răzvan Codrescu, asimilând însă romantismul eminescian altei categorii culturale — tradiționalismul. Să se remarce că între prima și ultima strofă Eminescu schimbă sistemul de referință: de la planul religios și filosofic el trece la cel literar-cultural, cum ne indică și conceptul de romantism. Meritul de ansamblu al lui Răzvan Codrescu e că lucrează cu două referențiale, unul cultural și altul teologic. El îi avertizează pe zeșii susținători ai „creștinismului“ eminescian că nu fac altceva decât să confunde cele două planuri, ceea ce, la drept vorbind, așa și este.

Se pune problema dacă romantismul este incompatibil cu creștinismul, iar acesta cu tradiția (p. 11).

994. **Eminescu și „frumusețea canonică“** : [considerații critice și estetice privind „frumusețea canonică“ în creația eminesciană] // *Însemnări ieșene*. — 2010. — Iun. (anul II, Nr 6). — P. 60-63. — (Eminescologice).

*Genul eminescian cu totul nou este acela al formelor perfecte, al frumuseții canonice vrednice de Dante și de Shakespeare. „Împietrire“ aparentă, albă și ideală, în felul regiunilor de pe lună, cum intuise Ion Barbu, dând sens nou eventualului titlu eminescian **Lumină de lună**. Cine are curiozitatea să deschidă **Fragmentarium**-ul eminescian dă peste această definiție a frumuseții canonice, complet diferită de idealul clasic grecesc și neoclasic al „formelor perfecte“, deși vine în prelungirea acestora: „S-a zis de mult că frumusețea consistă în proporția de forme. Nimărui (s.n.) nu i-a venit în minte că consistă în proporția de mișcări și, cu toate acestea, asta e adevărata frumusețe. [...]“ (p. 62).*

995. **Eminescu și mistica nebuniei** : [fragm. despre interpretarea declanșării bolii lui Eminescu din cartea cu același titlu, în curs de apariție] // *Flacăra lui Adrian Păunescu*. — 2010. — 1-7 oct. (anul X, Nr 39 (459)). — P. 11 ; 8-14 oct. (Nr 40 (460)). — P. 11 ; 15-22 oct. (III) (Nr 41 (461)) ; 26 noiem.-3 dec. (IV) (Nr 42) ; 3-9 dec. (V) (Nr 43 (467)) ; 10-16 dec. (VI) (Nr 48 (468)). — P. 14 ; 17-23 dec. (VII) (Nr 49 (469)). — P. 14 ; 24-30 dec. (VIII) (Nr 50 (470)). — P. 14.

⁶² Obiectul criticii este canonul literar, temă din *Istoria critică a literaturii române* a lui Nicolae Maiorescu, 2009.

Asemenea punct de vedere (n.n.) este împărțit, de-a lungul timpului, de toți aceia cărora ideile lui Eminescu despre viața politică li s-a părut că lovesc în propriile interese de grup. Era și mult mai comod să le compromiți atribuindu-le dereglării psihice decât să le combați cu argumente valide. Așa au procedat unii adversari de la „Românul”, așa au procedat Gr. Ventura sau Corneliu Botez, chiar când s-au erijat în admiratori ai poeziei, negând, în bloc, publicistica. Mecanismul coroborării unei idei neconvenabile cu nebunia sau cu orice fel de boală este un caz tipic de deviere logică, pusă de Mihai Ralea pe seama unei precarități a inteligenței. Cunoscutul om de cultură vedea aici chiar criteriul fundamental al inteligenței. Om inteligent este acela care nu cade în capcana confuziei punctelor de vedere (I. Nr 39/2010).

996. **Ermetismul canonic (fragmente barbiene)** : [fragm. critice și eseistice despre opera matematicianului-poet Dan Barbilian / Ion Barbu care a scris într-o „cheie canonică” // Argeș. — 2010. — Febr. (anul X (XLV), Nr 2 (332). — P. 14. — (Litere) ; Axis libri. — 2010. — Dec. (Nr 90. — P. 80-82. — (Confluente literare) (Foto).

Ion Barbu este „teologul” poeziei românești și al matematicii. De aceea el a pretins că ermetismul său este canonic. **Joc secund** egalează în poezie ceea ce Lucian Blaga a încercat în filosofie prin **Eonul dogmatic**.

Când Ion Barbu a simțit că a epuizat canonul poetic, el a părăsit poezia, ca Rimbaud, spre a desăvârși canonul matematic. În construcția **Jocului secund**, el a procedat ca Părinții creștinismului: a eliminat toate poeziile necanonice, după cum Părinții au eliminat toate Evangheliile cu urme „subiective”, gnostice și eretice, desăvârșind canonicitatea **Bibliei** (Nr 2/2010).

Ion Barbu pretinde întâietatea matematicianului în fața poetului. Credința mea e că dacă n-ar fi existat poetul de geniu, n-ar fi existat nici matematicianul de geniu. Dacă a părăsit poezia, a făcut-o din cauza neghiobiei criticilor, care s-au mulțumit să fantazeze impresionistic pe marginea poemelor sale. De aici regretul său că și-a pierdut timpul cu poezia și nu s-a dedicat exclusiv matematicii. Adevărul e că matematica l-a salvat de „teroarea istoriei”, pe când poezia, numai de sfârtecarea dionisiacă.

Joc secund, așa cum a construit-o Ion Barbu, este cartea canonică fără cusur, cartea pe care n-au avut parte s-o desăvârșescă nici Eminescu, nici Mallarmé și nici alt poet din ultimele două secole. Poate doar Dante, în **Divina comedie**, unde poezia biruie simultan cu matematica [...]. **Joc secund** e nucleul, arheul poeziei barbiene, iar toate poemele lăsate pe dinafară se pot roti în voie împrejurul-i, ca niște resturi dintr-o planetă spartă, putând, la rândul-le, să lumineze petele obscure din soarele în jurul căruia viețuiesc. Îți dai seama cât de mult a scris Ion Barbu dacă și-a îngăduit să lase materie rotitoare, necanonică (Nr 3/2010).

997. **Estetică și teologie** : [coment. critice asupra studiilor de estetică raportată la teologie reeditate de doi scriitori contemporani: Petru Ursache (*Mic tratat de estetică teologică*, 2009) și Mihail Diaconescu (*Prelegeri de estetica Ortodoxiei*, I, II. 2009). (Th. Codreanu — foto)] // Argeș. — 2010. — Sept. (anul X (XLV), Nr 9 (339). — P. 15-17. — (Studii).

Ambele tratate s-au născut dintr-o serie de cursuri susținute la universitățile din Iași : Pitești și București. Petru Ursache este un cunoscut etnolog, estetician și istoric literar ieșean, pe când Mihail Diaconescu vine direct de pe teritoriul literaturii, principala lui vocație fiind de romancier, postură din care a înnoit romanul istoric românesc, deplasând accentul de la personalitățile istorico-politice la cele de mari artiști, gânditori, teologi ș.a. (p. 15).

Cele două tratate semnate în aceste note arată, cred, că Mihail Diaconescu și Petru Ursache sunt deschizători de drumuri în spații culturale care se vedeau amenințate de uitare, dar care se dovedesc vitale pentru reconstrucția esteticii în profunzimea ei armonie cu spiritualitatea creștină. Astfel, trăim momentul când se reface legătura, aparent pierdută, dintre ceea ce specialiștii numesc canon biblic și canon artistic laic (p. 17).

998. **Exil și adevăr** // Origini. — 2010. — Apr.-Mai (Vol. XIV, Nr 4/5 (152/153)). — P.120-122. — (Vintilă Horia, exilatul) ; Însemnări ieșene. — 2010. — Iul.-Aug. (Anul II, Nr 7/8). — P. 32-35. — (Puncte de vedere). — Reluat cu titlul *Vintilă Horia — Exil și adevăr* ; Bucovina lit. — 2011. — Mar. (I) (Nr 3 (241)). — P. 37-38. — (Eseu). (Foto); (II), 2011. — Iun. (Nr 6 (244)). — P. 36-37. — (Eseu). (Foto). — Prezentarea destinului scriitorului Vintilă Horia, văzut prin prisma exilatului, motiv pregnant al cărții *Dumnezeu s-a născut în exil* (Craiova, Ed. „Europa“, 1991, traducere reeditată din franceză).

[...] o nouă lectură, după aproape două decenii, arată că romanul e viu și că teza e strivită de drama eroului în care, altminteri, nu e greu să o distingi pe a autorului însuși, care mărturisea într-un interviu acordat lui Claude Sarraute: „Experiența lui Ovidiu este a mea. Între destinele noastre am văzut întotdeauna un paralelism fatal“. Romanul trăiește prin acuratețea stilului, prin concentrarea canonică, prin vibrația orfică a dramei protagonistului. Grație elementului autobiografic semnalat, poate fi citit și în cheie istorică, așa cum o face Marian Popa, pe urmele lui Andrei Flor, pseudonimul lui Paul Costin Deleanu. Lectura în cheie alegorică pare a fi interesantă la un anumit nivel de receptare (ca și în cazul **Noptii de Sânziene**, de Mircea Eliade, cu care a și fost comparat), dar spune prea puțin despre profunzimile romanului (p. 120-121).

999. **Firescul lecturii** : [prez. cărții lui Ioan Țicalo din Râșca, *Mihail Eminescu: poetul neamului românesc*, Biblioteca „Miorița“, Câmpulung Bucovina, 2009] // Salonul lit. — 2010. — (anul XII, Nr 69). — P. 24-26. — (Cronica literară).

Încă din primul capitol (**Poetul, gazetarul, omul**), Ioan Țicalo radiografiază unitatea organică a multiplei personalități eminesciene, refuzând schizoidiile interesate a vedea poetul opus gazetarului sau ambele ipostaze opuse omului. În definierea personalității poetului și, implicit, a omului creștin eminescian, Ioan Țicalo pornește de la suferință. Adică de la un punct nodal care desparte gândirea postmodernă a corectitudinii politice de noul ethos transmodern: civilizație a divertismentului, prin excelență, postmodernitatea modernă (cum i-ar spune Constantin Virgil Negoită), devalorizează secularist suferința, clamând că vremea creștinismului a apus (p. 24-25).

1000. **Grigore Vieru: Ultime lucrări exegetice** : [coment. critice asupra ultimelor apariții editoriale (9 cărți) despre viața și creația lui Grigore Vieru, o necesară adăugire la monografia critică *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004)] // Limba română. — 2010. — Sept.-oct. (anul XX, Nr 9/10 (183/184)). — P. 60-67. — (Cărți și atitudini) ; Oglinda lit. — 2010. — Oct. (Anul IX, Nr 106). — P. 6152. — (Eseu). — Reluat (în serial) într-o altă versiune, cu titlul *Către posteritatea lui Grigore Vieru*, Th. Codreanu — foto ; Noiembrie. (Anul IX, Nr 107). — P. 6252-6253. — (Eseu) (Th. Codreanu — foto).

Principiul matern, recuperarea copilăriei și a sacrului, bucuria vieții, tenta „pedagogică“ a liricii sunt permanente vierele reliefate și de Adrian Dinu Rachieru. Criticul contrazice și aici opinia unor politicieni care au condamnat „romantismul lingvistic“ al poezilor de tip Vieru și care ar fi dus Basarabia într-o „pseudodreaptă distrofică“ aducătoare de „nefericire“: „lupta pentru limbă și istorie ar fi cauza declinului“ (p. 65-66).

[...] autoarea extinde la întreaga tematică a operei vierele dimensiunea sacrului. Ana Bantoș sesizează că Vieru îl încarcă de sacralitate creștin-ortodoxă până și pe zeul păgân Dionysos, chiar dacă nu o face ca poet religios propriu-zis. Asemenea, argumentația duce la concluzia că spiritul său ludic se diferențiază de al postmoderniștilor secularizați, ca să nu mai vorbim de orfismul funciar al liricii sale. Creștinismul vierean este cosmic, ca în viziunea lui Mircea Eliade (p. 66).

1001. **Ion Barbu: „impasul“ poetului și al criticii** : [studiu critic despre personalitatea poetului, fragm. din volumul *Ion Barbu și ermetismul canonic*, aflat în curs de elaborare] // Însemnări ieșene. — 2010. — Mai (anul II, Nr 5). — P. 52-57. — (Delicatese istorico-literare).

*Bibliografia barbiană este dintre cele mai bogate, arătând că posteritatea a lucrat bine în favoarea lui după trecerea prin impasul proletcultist, în plasa căruia, spre deosebire de mulți scriitori importanți ai perioadei interbelice, el a fost scutit oarecum de a se prinde, ca producător de texte, grație refugiului în matematică. Însă criticul marxist-leninist B. Elvin va scrie un articol cu titlul **Impasul poetului** spre a dovedi că nu ideologia comunistă a adus „impasul“, ci aceea naționalist-burgheză, care l-a determinat să părăsească poezia după 1930. Observația are o valabilitate cronologică, nu și ideologică și cu atât mai puțin ontologică, fiindcă tăcerea lui Ion Barbu poate fi asemănată cu a lui Rimbaud doar până la un punct, dat fiind că, în ciuda aparențelor, el nu s-a putut desprinde total de lumea literară (p. 52).*

1002. **Ion Barbu: Înfruntând critica** : [subintitulat *Călătorie printre contemporani*, studiul relevă aspecte ale receptării operei barbiene de criticii interbelici, în speță de către E. Lovinescu. (Th. Codreanu — Foto)] // Oglinda lit. — 2010. — Iul. (anul IX, Nr 103). — P. 5852-5853. — (Eseu).

Ceea ce l-a surprins pe E. Lovinescu e faptul că Ion Barbu a părăsit ostentativ „parnasianismul“ modernist de la „Sburătorul“, bănuind că a considerat asemenea poezie „retorică și factice“, preferând să coboare în „stratul băștinaș al unui anumit folclor, a cărui expresie caracteristică a fost Anton Pann...“ (p. 5852).

Ceea ce constată, așadar, criticul e că poetul n-a evoluat în spiritul modernismului sincronist, în care Occidentul învinge Orientul, silindu-l să-l urmeze prin imitație, ci, dimpotrivă, „orientul învinge occidentul“ adăugându-și spiritul național, nu și influențele „îndepărtate“, dacă nu măcar pe cele apropiate. Cât despre ultima etapă, cea „ermetică“, observă cu acuitate E. Lovinescu, nici aceasta nu e, în realitate, o modalitate „modernistă“ de tip sincron, deși pare a sta sub influența noilor curente ale literaturii franceze și, mai ales, a suprarealismului lui Breton (p. 5853).

1003. **Ion Barbu : Înfruntând critica. Punct de purcedere** : [coment. critice asupra modernismului operei barbiene, având în vedere alte opinii critice exprimate, anterior, de Marin Mincu și Nicolae Manolescu] // Ecouri lit. — 2010. — Mai (anul III, Nr 5). — P. 6-8.

După toate datele, „desincronizarea“ polemică dintre Marin Mincu și Nicolae Manolescu privitor la Ion Barbu se datorează folosirii inadecvate a conceptelor de textualizare și postmodernism. Nici Budai-Deleanu și nici Ion Barbu nu sunt „textualiști“ și „postmoderniști“ în apartenența istorică a termenilor. Nicolae Manolescu are dreptate când neagă apartenența lui Ion Barbu la postmodernism și textualism. Este o distanță de eră geologică între elucubrațiile verbale ale textualiștilor postmoderni și „geometria canonică“ a versului barbian (p. 7).

Dacă ar fi avut precauțiile necesare, Marin Mincu ar fi putut convinge până și pe Nicolae Manolescu de faptul singularității canonice a fenomenului Ion Barbu, cu atât mai mult cu cât poetul se află la o uriașă distanță de „experimentele“ postmoderniste. Ion Barbu n-a intrat în literatură cu pretenția de a fi „primul“, cu sensul de deschizător de drumuri în poezie. De aceea, el nu poate fi identificat drept un „anticipator“, un soi de „avangardist“ care să ducă spre postmodernism (p. 8).

1004. **Ion Barbu în cvasipostumitate** : [studiu de istorie lit. privind evaluarea critică a operei lui Ion Barbu de către Dinu Pillat, Al. Paleologu, Ovid S.

Crohălniceanu. Capitol din cartea, aflată în stadiul elaborării *Ion Barbu și ermetismul canonic*] // *Limba română*. — 2010. — Iul.-aug. (anul XX, Nr 7/8 (181/182)). — P. 122-129. — (Critică, eseu).

*Nu e prima dată când Ion Barbu reproșă criticilor săi confuzia dintre ermetismul său și al lui Mallarmé. Acum însă distincția conceptuală e de o limpiditate verticală și atestă că, în realitate, Ion Barbu nu s-a lepădat niciodată de experiența lui poetică pe care a considerat-o „încheiată” din cu totul alte considerente decât cele sugerate la un moment dat chiar de el însuși, în semn de protest față de incapacitatea criticilor de a ieși din „complexele de cultură”; observație valabilă și pentru perioada „impasului” ideologic și existențial. Nepotrivită e și categorisirea poeziei lui Barbu ca fiind expresia unui radicalism estetic izvorât din refuzul lirismului „impur” arghezian. Articolul **Poetica domnului Argezi** ar fi un „rechizitoriu deschis de un fanatic mallarméan împotriva unui poet de tip hugolian”. De altfel, Argezi nu e un hugolian (p. 122).*

1005. **Ion Barbu în viziunea lui G. Călinescu și Tudor Vianu** : [în mod distinct, sunt analizate opiniile celor doi critici exprimate de Tudor Vianu în micro-monografia *Ion Barbu*, 1935 și vol. *Arta prozatorilor români*, 1941, și de G. Călinescu în *Istoria literaturii române...*, 1941 ; fragm. din volumul în curs de pregătire *Ion Barbu și ermetismul canonic*] // *Pro Saeculum*. — 2010. — 15 iul.-1 sept. (anul IX, Nr 5/6(65/66)). — P. 57-59. — (Eseu).

Criticul pornește de la premisa intrării lui Ion Barbu în conștiința vremii ca „poet obscur”, „dificil”, „ermetic”. Vianu distinge între obscuritate și ermetism... [...] Criticul recunoaște că tripartita etapelor de creație este preluată de la E. Lovinescu și de la alții. Ceea ce și-a propus el a fost să explice evoluția creației poetului-matematician, cu solide probe de cultură europeană, fapt care i-a reușit, dându-ne imaginea clasică a exegezei barbiene. Vianu are grijă să contextualizeze conceptele cu o informație bine aleasă. O face pentru fiecare „etapă”, comparatismul său fiind nu doar de surse, ci și de diferențiere (p. 57).

[...] Primul lucru de care ne izbim e că G. Călinescu nu urmează deloc „înscrierea” lui E. Lovinescu și a altor confrăți, plasându-l pe Ion Barbu nu la capitolul despre „moderniști”, ci în cel dedicat dadaistilor, suprarealiștilor și hermeticilor, tot curente care țin de a treia tendință interbelică: avangardismul (p. 58).

1006. **Ion Barbu și Bârladul (I)** : [cerc. biogr. despre poetul Ion Barbu, care a fost găzduit, în timpul Primului Război Mondial, la Bârlad, unde trăia și o verișoară (Zoe Frasin), a tatălui său (Constantin Barbilian), căsătorită cu renumitul cărturar bârlădean George Tutoveanu. (Th. Codreanu — foto)] // *Baaadul lit.* — 2010. — Mai (anul IV, Nr 2(13)). — P. 3-6. — (Editorial).

Constantin Barbilian (și, desigur, și Ion Barbu) era bine informat despre activitatea literară și culturală a soților Tutoveanu, întemeietori de reviste, în cadrul Academiei Bârlădene, înființate la 1 mai 1915, declanșând o veritabilă mișcare literară de orientare sămănătoristă, atrăgând colaboratori de marcă ai vremii, precum Al. Vlahuță, G. Bacovia, Tudor Pamfile, V. Voiculescu, Emil Gârleanu, Virgil Caraivan, Dimitrie Nanu ș.a. Zoe ținea la curent pe Barbiliani, le trimetea revistele Bârladului etc. Constantin cunoștea activitatea Academiei Bârlădene, iar, împreună cu Smaranda, cerea cărți pentru lectură din biblioteca Academiei (p. 4).

1007. **Ion Barbu la Huși (II)** : [considerații de istorie lit. despre mobilizarea poetului Ion Barbu la Huși, în noiembrie 1919, când a fost încartiruit pe la diferite adrese din oraș] // *Baaadul lit.* — 2010. — Aug. (anul IV, Nr 3(14)). — P. 4-6. — (Istorie literară). — (Th. Codreanu — foto) ; *Acolada*. — 2010. — Dec. (Anul IV, Nr 12). — P. 13. — Reluat, într-o formă augmentată.

[...] Din relatările colegului său de liceu de la „Gheorghe Lazăr” din București Victor Dumitrescu, și el mobilizat la Huși, mai aflăm că au fost încartiruiți la Școala de Viticultură, iar din alte surse și la Rusca, sat din imediata apropiere de oraș. Iar în prima jumătate a lui 1918, la Fălciu, ca pontonier cu grad de plutonier.

Gândurile lui Dan Barbilian numai la instrucție nu stătea. El avea în cap versuri și idei matematice. Istoricii literari au stabilit că în acei ani a conceput și a așternut pe hârtie *Lava*, capodoperă a perioadei declarate „parnasiană” (p. 4-5).

1008. **„Istoria „canonică” a literaturii române**: [notații ale autorului privind demersul estetic întreprins în studiul critic „Istoria „canonică” a literaturii române, Iași : Princeps Edit, 2009. (Col. „Eseu”. (Th. Codreanu — foto)) // Climate lit. — 2010. — Iun.-iul. (anul 4 : Avertisment, Nr 32). — P. 5-6. — (Opinii).

Marea noutate pe care și-a propus-o Nicolae Manolescu în materie de istorie literară este abandonul istoriilor de tip tradițional și consacrarea, la noi, a unei istorii de factură canonică, modelul fiind, de astă dată, cel american al lui Harold Bloom, a cărui carte, **Canonul occidental**, este în vogă pe plan mondial. Dar întâlnirea criticului român cu cel american s-a dovedit a fi una a vârstelor critice diferite până la a fi incompatibile. Nicolae Manolescu este promotorul unui ethos postmodernist, aflat, azi, în agonie, pe când Harold Bloom reprezintă ethosul transmodernității... (p. 5).

1009. **Istoria literaturii „la două mâini”: Partea I**: [fragm. din cartea lui Th. Codreanu, *Istoria „canonică” a literaturii române* (Iași : Princeps Edit, 2009. (Col. „Eseu”), replică la *Istoria critică...* a lui N. Manolescu privind conceptul de „canon”, partea 1. (Th. Codreanu — foto, pentru fiecare fragment)) // Climate lit. — 2010. — Aug.-sept. (Anul 4 (1), Nr 33/34). — P. 7-8. — (Eseu); Oct. (2) Nr 35). — P. 7, 31. — (Eseu); Noiembrie. (3) Nr 36). — P. 7-8. — (Eseu); Dec. (4) Nr 37). — P. 7. — (Eseu);

Cu o mână se oferă, ca valori, „lista lui Manolescu”, pe când cealaltă, iarăși semn al „puterii”, „înșfacă” spre îngurgitare neantizantă autorii indezirabili. Așa ne explicăm nuanțarea „importanței” celor care lipsesc din scrierea manolesciană: lista negativă, făcută invizibilă, ca ucidere ritualică. Mai rămâne fascinantă problema a canonului, concept care, strămutat de la locul lui din teologie, fără precauțiile de rigoare, trimite tot la... stalinism. Singurul regim care a impus programatic un canon a fost bolșevismul. Iar, parțial, nazismul. Căroră li s-a opus, la timp, geniul național. Or, marea noutate pe care ne-o propune istoria manolesciană e canonul (nr. 36/2010, p. 7-8).

Problema e că obsesia istoriei literare românești de a găsi similitudini între cultura românească și cea occidentală este deopotrivă legitimă și nelegitimă și n-a fost scornirea protocronismului, ci o confruntare inevitabilă, în ultimele două secole. Numai că mulți cercetători au căzut fie în mrejele sincronismului unilateral, bolnavi de sursierism, fie în acelea ale protocronismului unilateral. Însă marii istorici literari (un Iorga, un G. Călinescu, un I. Negoițescu, un Marian Popa) au găsit forța echilibrării sincroniilor cu protocroniile (Nr 40/2011).

1010. **Istoriografie hușeană**: [considerații critice asupra lucrării șt. despre istoria orașului Huși, Vasile Calestru, *Hușii de ieri și de azi*, Iași: Casa Editorială „Demiurg”, 2010. (Th. Codreanu — foto)) // Oglinda lit. — 2010. — Dec. (anul IX, Nr 108). — P. 6352-6353. — (Eseu).

Și aici, comparativ cu paginile din mai vechea **Istoria Hușilor**, ponderea cade asupra istoriei medievale, până în secolul al XVIII-lea, spațiu în care documentarea și valorificarea bibliografiei tind către exhaustiv, o atenție specială acordând autorul asupra consemnărilor despre Huși ale unor călători și autori străini, de la Georg Reicherstorffer și John Newberie la Marco Bandini și Moreau de Brasey (p. 6352).

1011. **Limba** — „stăpâna noastră“ : [marginalii critice la volumul postum al lingvistului basarabean Nicolae Corlăteanu — *Testament. Cred în izbânda limbii române* (2010)] // *Limba română*. — 2010. — Ian.-Febr. (anul XX, Nr 1/2(175/176)). — P. 76-80. — (Nicolae Corlăteanu — 95) ; Axa. — 2010. — 1-15 ian. (Anul III, Nr 31). — P. 2-3. — (Basarabia noastră cea de totdeauna).

Revista „Limba Română“, prin grija lui Alexandru Bantoș, și-a făcut o datorie de onoare publicând chiar în primele zile din 2010 volumul Testament. Cred în izbânda limbii române, o antologie de studii, comunicări și memorii. Este, într-adevăr, o carte testamentară, ale cărei principale repere mi se par a fi tocmai cele două cugetări sacre despre adevăr și limbă emise de Eminescu. Niciunul dintre cele două enunțuri⁶³ nu se găsește reproduș de Nicolae Corlăteanu și totuși duhul lor îi este fir al Ariadnei. Cei care nu l-au avut au rătăcit până la ridicol și grotesc chiar și după căderea Uniunii Sovietice... (p. 76).

1012. **Nicolae Cârlan** — 70 : [medalion lit. al scriitorului sucevean care și-a concentrat efortul în cercetarea creației poetului N. Labiș] // *Dunărea de Jos*. — 2010. — Ian. (anul IX, Nr 95). — P. 50.

Există o coerență organică între cercetătorul Nicolae Cârlan și omul de o rară modestie, dar exigent în fibra morală și în acuratețea adevărului, pe care știe să le pună în valoare atât la modul riguros științific, dar și polemic, atunci când este cazul. [...] Cărțile și edițiile lui Nicolae Cârlan pun în valoare multe documente inedite, absolut necesare reconfigurării biografiilor și operelor autorilor studiați. Lipsa de spectaculozitate în viața literară a unor personalități dedicate cercetării, precum cea a lui Nicolae Cârlan, nu îndrătuiește, în niciun chip, ignorarea de către autorii de dicționare și de istorii literare.

1013. **O personalitate fără egal** : [secvențe din comunicarea despre scriitorul Paul Goma la 75 de ani, rostită la simp. omagial desfășurat în Sala Azurie a AȘM. (Theodor Codreanu — foto)] // *Funcționarul public*. — 2010. — Sept.-oct. (Nr 18/19 (343/344)). — P. 12-13. — (Cultură).

...Paul Goma este o personalitate care nu are echivalență în lumea contemporană. Guvernul francez i-a propus lui Paul Goma să-i dea cetățenie franceză într-un cadru solemn alături de alți doi mari scriitori: Alejo Carpentier — din partea sudică a Americii și cheul Milan Kundera. Ei bine, Paul Goma a refuzat. El își scrie toate cărțile în limba română și tot ce s-a publicat în străinătate sunt traduceri. Paul Goma nu are nici cetățenie română, nu este recunoscut ca român, nu are drepturi în România. Nu are drepturi nici aici unde s-a născut. Poate că veți reuși să-i readuceți dreptul pe care-l merită (p.13).

1014. **O poezie oximoronică** : [scurtă prez. a liricii poetului Traianus, prin referire la vol. *Regăsit în cer. Trilogie psalmodică* (2009)] // *Lit. și arta*. — 2010. — 12 aug. (Nr 32 (3388)). — P. 4.

Calitatea principală a liricii lui Traianus (Traian Vasilcău) este lirismul. Adică tocmai de unde începe adevărata poezie. Iar, peste toate, spre deosebire de cei tentați a fi la modă, Traianus a înțeles de la bun început că poetul, ca și pictorul veritabil, trebuie, mai întâi, să exerseze pe claviatura „clasică“, acolo unde s-a născut marea poezie a lumii.

1015. **Ochiul triadic** : [coment. critice pentru volumul antologic de lirică al lui Gheorghe Simon — *Ardere de tot* (Edit Princeps, 2009), alcătuit din *Fulgere captive* — 1985, *Viața după Iisus* — 1996 și *Duminica absențelor* — 2004] //

63 E vorba despre enunțurile lui M. Eminescu: „Suntem români și punctum“ și „Nu noi suntem stăpânii adevărului, ci adevărul e stăpânul nostru“.

Feed Back. — 2010. — Mai-iun. (Nr 5/6). — P. 25-27. — (Cronica literară) (Th. Codreanu — Foto).

*În istoria recentă a poeziei s-a vorbit de un ochi special, transuman al poetului, pe care-l întâlnim la generația lui Nichita Stănescu sau la cea a lui Cezar Ivănescu. În Basarabia, s-a discutat despre „generația ochiului al treilea”, sintagma aparținând lui Nicolae Dabija, autor al volumului **Ochiul al treilea** (1975). „Ochiul triadic” al lui Gheorghe Simon pare însă cel mai apropiat de logica triadică a creștinismului, străbătător al „pădurii obscure a simțurilor” și trezitor al „oglinzilor adormite ale finței” din „casa amintirii”... [...]*

Într-o vreme când poezia se vede sufocată de cuvinte goale, care nici măcar din coadă nu sună, când nerespectul față de cuvânt eșuează într-o pornografie dintre cele mai scabroase, lirica lui Gheorghe Simon este o oază de normalitate și de întoarcere la frumusețea creștină a finței. Ochiul triadic este biruitor și aducător de mângâiere (p. 27).

1016. **Poezia cotidianului** : [marginalii critice despre poeziile cărții *Doliu alb* (Chișinău, 2010), de Ion Proca, poet aflat între cei care „au contribuit la renașterea spirituală și politică a Basarabiei”] // Lit. și arta. — 2010. — 25 noiem. (Nr 47(3403)). — P. 5.

Dacă realizarea artistică a operei lui Ion Proca nu se arată prea unitară, în schimb există o tonică unitate de viziune care izvorăște din adâncurile tradiției. Îngrijorat și optimist, totodată, grav și plin de umor, adesea sarcastic, Ion Proca își găsește locul său inconfundabil în literatura de azi nu numai în spațiul basarabean.

1017. **Realismul gândirii transmoderne (fragmente)** : [pornind de la ideile filosofice ale lui René Girard, marginalii eseistice, grupate tematic pe triada estetică realism-modernism-transmodernism. (Th. Codreanu — foto)] // Convorbiri lit. — 2010. — Aug. (Anul CXLIV, Nr 8(176)). — P. 136-141. — (Eseu).

Descopăr în René Girard pe unul din întemeietorii profunzi ai gândirii transmoderne. În cărțile mai noi, el se detașează, cu o armătură conceptuală riguroasă și nuanțată, de paradigma culturală postmodernistă. Marea probă de încercare este regândirea temeliiilor creștine ale Europei, împotriva cărora postmodernitatea se grăbește să-și sărbătorească victoria deplină. Girard deplânge impasul pseudoliberalismului individualist european, în care el identifică, alături de marxismul defunct și de nazism, curentul de gândire cel mai rupt de realitate din câte s-au perindat în istorie. Paradoxul pe care-l susține René Girard e că tocmai demitizanții azi la modă au recăzut în mitul ca minciună narativă de sorginte precreștină. Cu observația că mitul precreștin este superior demitizării postmoderne. Fie și numai pentru faptul că nu era un simulacru (p. 136).

1018. **Rigoare critică și talent literar** : [succinte reflecții despre Luceafărul Românesc al Anei Bantoș, *Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică* (Ch.: Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”, 2010). (Referință critică inclusă în volum)] // Limba română. — 2010. — Sept.-oct. (anul XX, Nr 9/10(183/184)). — P. 86-87. — (Forum).

*Structurată pentadic, ca semn al armoniei personalității critice, **Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică** arată nu doar rigoare și nuanțare critică, ci și un talent literar oglindit într-o limbă română curată, în care savoarea regională răzbate discret, fiind susținută de rafinamentul la care a ajuns astăzi limba română literară. Ana Bantoș este una din vocile critice importante din spațiul românesc (p. 87).*

1019. **Rondelul epigramatic** : [coment. critice pentru Mihai Sălcutan, *Micul îndreptar pentru năravuri mari. Rondeluri epigramatice* (2010)] // Oglinda lit. — 2010. —

Sept. (Nr 105). — P. 6052. — (Eseu). — (Th. Codreanu, foto) ; Epigrama (serie nouă). — 2010. — Sept. (anul XVIII, Nr 53). — P. 31. — (Recenzie).

Desigur, noutatea estetică a Micului îndreptar pentru năravuri mari este mixtura dintre cele două specii cu formă fixă, ambele de maximă dificultate. Cea dintâi observație este că Mihai Sălcuțan se dovedește un profesionist în ambele formule. În cazul de față, rondelul „înghite“ epigrama, încercând s-o asimileze până la a-i atenua urmele, fără însă a o ucide. Dimpotrivă, năzuința ascunsă a autorului este de a „epigramatiza“ rondelul, în așa fel încât să rezulte o altă specie, ceva de felul struțocămilei cantemiriene, cum încearcă să glumească Mihai Cimpoi, ceea ce însă nu e departe de adevăr. Și totuși reușita lui Mihai Sălcuțan constă în a „simultaneiza“ atât de natural cele două specii, încât formează finalmente, un singur organism, cu o certă autonomie în mediu. Cel puțin așa se întâmplă în cele mai reușite texte.

1020. **Să-l cinstim pe Grigore Vieru alături de Eminescu** : [expunere (rostită la 14 febr. 2010, când poetul ar fi împlinit 75 de ani) cuprinzând filiații estetice între poezia lui Grigore Vieru (*Legământ*) și alte creații poetice românești, ceea ce susține „recunoașterea centralității lui Eminescu în cultura noastră“. Înțelegerea dramei spiritualității noastre și a „teoriei golului etnic“ îi apropie, de asemenea, pe cei doi poeți] // Funcționarul public. — 2010. — Febr. (Nr 3 (328)). — P. 7-8. — (Grigore Vieru — 75 de ani).

Cea de-a doua chestiune care apropie pe Eminescu de Grigore Vieru și invers este ceea ce am spus: teoria golului etnic. [...] Acest gol etnic, în caz de primejdie, nu dispăre, ci este umplut de străini. Așa explică Eminescu de ce acest neam al nostru a fost la cheremul străinilor, al vecinătăților agresoare imperiale. Dacă citiți aforismele lui Grigore Vieru, articolele sale, și unele texte poetice, veți constata cât de mult este el preocupat de această discordie dintre români. El o constată nu numai aici, în Basarabia, dar mai ales când vine la București. Iată așadar, două evenimente care apropie pe cei doi mari poeți: Grigore Vieru s-a simțit umil în fața geniului eminescian, în modestia lui nu-și recunoaște geniul, dar noi recunoaștem în Grigore Vieru sămânța geniului (p. 8).

1021. **Singurătatea lui Adrian Marino** : [reflecții privind personalitatea lui Adrian Marino care „vin în prelungirea celor din *Agitație în posteritatea lui Adrian Marino* (din „Însemnări ieșene“, Nr 3, 2010), structurate în 4 părți: 1. În copilărie și în detenție; 2. În viața literară; 3. Sincronie, protocronie, pancronie; 4. Singurătatea finală] // Origini : Supl. — 2010. — Iun.-Iul.-Aug. (vol. XIV, Nr 6/8(154/156)). — P. I-XII. — Ed. spec. Adrian Marino: *Viața unui om singur*.

Concluzia este că ideea nu trebuie confundată cu ideologia: una ține de rațiune, cealaltă de raționalism în exces. Ideea are consistență ontologică, în sens platonician, pe când ideologia este amăgitoare, utopică, nestatornică, dovadă că liberalismul lui Adrian Marino a putut fi ușor deviat în „corectitudine politică“, dat pe mâna „mecenatului sorosian... [...] De aceea trebuie să privim ca pe o dramă a însingurării hotărârea lui Marino de a părăsi ideocritica în favoarea ideologiei, sub iluzia că-și „împlinește“ adevărata vocație. Nu, adevărata vocație a lui Marino este critica ideilor literare, iar lucrări fundamentale vor fi marile cărți concepute în anii comunismului, în condiții atât de vitrege, iar nu cărțile de politică și ideologie postdecembriste, interesante și ele, scrise cu vervă, dar deja în primejdia învechirii din pricina efemerității ideologiei (p. XII).

1022. **Spre Hades** : [rec. lit. pentru cartea poetului Ion Hadârcă — *Pianul din abator* (Ch.: Ed. Garuda-art., 2008), „volum emblematic pentru evoluția, din ultimii ani, a viziunii poetice a autorului“. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda

lit. — 2010. — Mar. (anul IX, Nr 99). — P. 5453. — (Lector) ; Lit. și arta. — 2010. — 2 sept. (Nr 35(3391)). — P. 4.

În pofida aparențelor și a primejdiilor de uscăciune pe care le implică poezia de cunoaștere (și pe care Ion Hadârcă nu o evită întotdeauna), lirica autorului basarabean este divers construită, de la versul clasic la caligramele lui Apollinaire, de la parodicul textualist la poemul în proză. În ansamblu, el are știința conservării și augmentării stării poetice, încât, ajuns la deplina maturitate a verbului, credem că Ion Hadârcă poate supra-viețui din nou politicii, oferindu-ne alte cărți primentoare.

1023. **Trecerea marelui incomod** : [evocarea personalității poetului Adrian Păunescu (20 iulie 1943 — 6 noiem. 2010)] // Lit. și arta. — 2010. — 11 noiem. (Nr 45(3401)). — P. 4 ; Oglinda lit. — 2010. — Dec. (Anul IX, Nr 108). — P. 6355. — (In memoriam).

*Am sub ochi una din ultimele sale cărți, **Încă viu** (2008). Firește că Adrian Păunescu a fost un om „dificil”, complexitatea lui umană și artistică fiind construită din contraste greu de suportat chiar și de cei foarte apropiați, trecând de la o generozitate debordantă, în stare să cuprindă întreaga umanitate, la o duritate strivitoare, fășnind din supradimensiunea eului. Dar câți dintre noi erau capabili să sară în ajutorul atâtor oameni simpli, atâtor personalități aflate la ananghie, atât sub comunism cât și sub capitalismul nostru balcanic?*

1024. **Un bilanț în eminescologie** : [coment. critice pentru antologia de studii eminesciene a lui Adrian Dinu Rachieru: *Eminescu după Eminescu (Texte și contexte)*. Timișoara : Augusta, 2009] // Bucovina lit. — 2010. — Mar. (anul XXI, Nr 3(229)). — P. 9-11. — (Cronica literară) ; Limba română. — 2010. — Mai-iun. (Anul XX, Nr 5/6(179/180)). — P. 24-27. — (Cărți și atitudini).

Remarc de la bun început tonul echilibrat, cu o egală detașare față de autorii comentați, acuratețea limbajului critic, capacitatea de surprindere a ceea ce este esențial, încât cartea mi se pare a fi cea mai obiectivă imagine a modului cum este receptat Eminescu după 1989. O concentrare binevenită a ceea ce Constantin Cubleșan a încercat să facă în mai multe volume care au îmbrăcat forma unei veritabile istorii a eminescologiei. Nu e cazul lui Adrian Dinu Rachieru. Autorul problematizează tematic starea în care se află raportarea noastră la Eminescu pe fondul crizei culturii actuale. Între encomiastică festivistă și „demitizare” agresivă, calea de mijloc rămâne cea regală și, de fapt, aici trebuie găsit eminescianismul de fond al culturii românești, care asigurând poetului calitatea de arheu al canonului literar românesc, cu extensie la întreg ansamblul culturii naționale (p. 9).

1025. **Un caz de postmodernism premodern** : [studiu critic asupra creației lui Valeriu Matei, antologată în volumul *Elegiile fiului risipitor*. Opera poetică, Iași : Princeps Edit, 2010. (Col. „Ediții critice”, în care este inclus ca Postfață)] // Poesis. — 2010. — Iun.-iul.-aug. (anul XXI, Nr 6/8 (233/235)). — P. 30-39. — (Eseu) ; Philologia. — 2010. — Sept.-dec. (Anul XII, Nr 5/6 (251/252)). — P. 153-161 ; Lit. și arta. — 2010. — 14 oct. (Nr 41 (3397)). — P. 4. — (Th. Codreanu — Foto).

*Selecția textelor îi aparține autorului și spun că a făcut-o temeinic, cu deplina conștiință artistică la care a ajuns. Echilibrul dinamic al masivei construcții este dat de cele douăsprezece secțiuni ale cărții, care constituie aproape tot atâtea volume scrise de Valeriu Matei, însă nu toate publicate la vremea lor, debutul său editorial survenind abia în 1988, cu **Stâlpul de foc**, la Editura „Literatura artistică” din Chișinău, cu o prefață de Grigore Vieru (p. 30).*

1026. **Un gen cvasidefunct** : [observații pertinente despre critica de întâmpinare, pornind de refuzul lui Adrian Marino de a nu mai publica „în revistele centrale și în satelitele lor de provincie“, exprimat în jurnalul, *Viața unui om singur* (2010)] // Însemnări ieșene. — 2010. — Apr. (anul II, Nr 4). — P. 16-17. — (Nodul gordian).

Primul simptom al decesului criticii de întâmpinare s-a ivit imediat după 1989, când s-a constatat că întreaga lume românească a intrat într-o criză profundă, începută, de fapt, în vremea dictaturii comuniste (p. 16).

De fapt, ce s-a petrecut în „tranziția“ noastră cu impozanta tradiție a criticii de întâmpinare? Degringolada literaturii, confuzia valorilor, proliferarea inimaginabilă a sub-literaturii ne-am fi așteptat să fi întărit rolul criticii. În realitate, critica de întâmpinare s-a încheiat. Statutul ei de cvasidefunctă se rezumă la „forma fără fond“ a literaturii de „piață liberă“. Altfel spus, o prelungire a falsei orgolii din perioada ceaușistă. Vânătorii de cronici literare duc o luptă acerbă să le dobândească, indiferent prin ce mijloace. Editurile, sistemul de acordare a premiilor, publicitatea își trăiesc viața după vechile mentalități. Adrian Marino nu întâmplător identifica în Grupul pentru Dialog Social un sistem „mafiot“ de promovare (p. 17).

1027. **Un text despre înțelepciunea teologică a lui Petru Rareș** : [coment. despre gândirea politică și religioasă a voievodului Petru Rareș, coroborate cu opiniile plasticianului și istoricului în arta medievală creștină — Sorin Dumitrescu] // Bucovina lit. — 2010. — Ian.-febr. (anul XXI, Nr 1/2 (227/228)). — P. 34-36 ; Axa. — 2010. — 16-28 febr. (Anul III, Nr 34). — P. 26-27.

Prin 1540—1541, un curtean și diplomat rus de origine lituaniană, pe nume Ivan Peresvetov a făcut o lungă călătorie în Europa Occidentală. La întoarcere, a poposit la Suceava, la curtea lui Petru Rareș, aflat în 1541, reînstatat ca domn, după zbugiumata primă domnie [...] Ivașco Peresvetov a acceptat să rămână ca oaspete la Suceava nu mai puțin de cinci luni, timp în care a cunoscut gândirea politică și religioasă a domnitorului moldovean. Refuzând a-i rămâne sfetnic lui Petru Rareș, el s-a grăbit, apoi, să ajungă la curtea țarului și să-i împărtășească modelul de domn creștin pe care-l cunoscuse în Moldova, cu atât mai mult cu cât Rareș însuși își punea mari speranțe că Ivan Peresvetov va reuși să-l transforme pe Ivan cel Groaznic într-un veritabil moștenitor al creștinismului patristic bizantin. Camarila boierească însă i-a barat accesul la țară, inclusiv „jalbei“ care s-a numit Plângerea lui Ivan Peresvetov (p. 34).

1028. **Un viitor confuz** : [preluat din vol. Artur Silvestri, *Cuvinte pentru urmași. „Modele și „exemple“ pentru Omul Român* (2005)]. — Acces Internet : <http://theodorcodreanu.wordpress.com/about/un-viitor-confuz/> (accesat: 24.05.2012).

1029. **Victor Teleucă și Eminescu** : [paralelisme analitice asupra conceptelor estetice și filosofice în poemele *Luceafărul* (M. Eminescu) și *Răsărit de Luceafăr* (V. Teleucă)] // Bucovina lit. — 2010. — Iun.-iul. (anul XXI, Nr 6/7(232/233)). — P. 27-29. — (Eminesciana) ; Limba română. — 2010. — Iul.-aug. (Anul XX, Nr 7/8(181/182)). — P. 142-147. — (Cărți și atitudini).

*Poemul este un veritabil tur de forță dionisiac, cu involburări expresionist-plutonice, într-o retorică evocând marile expansiuni eminesciene din **Memento mori** deasupra căroara plutește seninătatea luminii luciferice. Excepțională este energia din adâncuri de codri și din mări în atingere cu gerul cerului, din care se naște un nou univers, cel eminescian al simbolurilor naționale (bourul voievodal, bunăoară) peste care obləduiește Demiurgul,*

oglundit în arheii focalizați hyper-eon, pe-deasupra-mergătorul, metamorfozat liturgic, la rândul-i, din Lucifer în Luceafăr... (p. 27).

[...] Textele lui Victor Teleucă mustesc de energia antitezelor eminesciene, de unde vine și apetența lui pentru oximoron, chiasm și alte figuri ale contradictoriului, chiar dacă uneori dă impresia că se află în primejdia de a se pierde printre sofisme, acuză care, altminteri, i s-a adus și lui Noica (p. 28).

1030. **Viziunea cosmologică** : [capitol despre exegeza barbiană, pe tema cosmologiei și a raportului dintre poezie și matematică] // Bucovina lit. — 2010. — Oct.-dec. (anul XXI, Nr 10/12(236/238). — P. 51-54. — (Eseu ; foto Th. Codreanu).

[...] Însă chiar în **Veghea lui Roderick Usher** Ion Barbu își descrie, în modul său inconfundabil, tocmai ermetismul canonic: „Potir propagat. Insomnia concentric scuturată a Principiilor. Îmbrăcare simultană a glorioase, certe geometrii./ Cunoașterea era aici locuire, canonică deplasare în Spirit (s.n.). Verificare a gândurilor iubite, pe căi închise și simple ca lăncile unui triumf”⁶⁴.

Ion Barbu sugerează aici singularitatea privirii sale asupra ermetismului, pe care nimeni, până la el, nu l-a numit canonic. Noutatea a fost atât de izbitoare, încât niciun critic nu l-a luat ca temă centrală a exegezei, deși conexiunile cu ermetismul canonic au fost, adesea, inevitabile. Pe de altă parte, când Basarab Nicolescu intuiește că ermetismul barbian, așa cum a fost tratat de critică, este o falsă problemă, el deschidea o nișă neașteptată către revizuirea conceptului, cu posibilitatea extinderii la întreaga mare literatură. Altfel spus, către ceea ce Harold Bloom va numi canon literar. Adică un alt concept răstălmăcit cu nonșalanță, la noi, de critica ultimelor două decenii. În citatul de mai sus din **Veghea lui Roderick Usher**, în afară de sintagma canonică deplasare în Spirit, mai există un cuvânt cheie: locuire. De fapt, cunoașterea ca locuire. Ce fel de „locuire”? Alta nu-i decât locuire poetică. Iar fiindcă se poate locui „poetic” nu doar prin poezie, Ion Barbu are geniul s-o numească locuire în Spirit. Însă cine s-a mai gândit să vorbească, în anii interbelici, de... locuire poetică? Nimeni altul decât cel mai mare filosof al secolului al XX-lea, Martin Heidegger⁶⁵, în excepționala analiză făcută poeziei lui Hölderlin, într-o conferință susținută la Roma, la 2 aprilie 1936, adică la șase ani după ce Ion Barbu părăsise poezia și după ce publicase **Veghea lui Roderick Usher**. Oare nu e cazul să-l redescoperim pe Ion Barbu? (p. 54).

1031. **Vladimir Streinu, „Redivivus”** : [rec. a vol. *Un senior al spiritului: Vladimir Streinu*. Eseu critic (Iași : Ed. PIM, 2010), de Teodor Pracsu și Daniela Ouatu] // Ecouri lit. — 2010. — Nr 6. — P. 91. — (Critică de carte).

Daniela Ouatu, poetă de un lirism delicat și discret, pare să asigure fondul liric al formulei incisive și raționaliste a spiritului critic adus de Teodor Pracsu, cunoscutul critic dramatic, publicist și epigramist vasluian.

2011

1032. **A.C. Cuza. Revelația unei exegeze eminesciene inedite** // Bucovina lit. — 2011. — Anul XXIV. — Oct.-Noiem. (Nr 10/11(248/249). — P. 60-62. — (Eseu) ; Dec. (Nr 12(250). — P. 39-41. — (Eseu). — Aprecieri critice pen-

64 Barbu, Ion. *Opere*. Vol. II. *Proză*. Ediție critică de Mircea Coloșenco, prefață de Eugen Simion. București: Ed. Univers Enciclopedic, 2000, p. 53.

65 Cf. Heidegger, Martin. *Hölderlin și esența poeziei*. Trad. și note, de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, studiu introductiv de Constantin Noica. *Originea operei de artă*. București: Ed. Univers, 1982.

tru înțelegerea personalității eminesciene nu ca „romantic întârziat“, ci ca „modernist“, descoperită în exegeza lui A.C. Cuza — *Mihail Eminescu ca reprezentant al romantismului*, inclusă în volumele 23-24, în ediție critică îngr. de I. Opreșan (Editura „SAECULUM“ I.O., București, 2010). (Theodor Codreanu — foto).

Acum însă descopăr cu uimire că tocmai imaginea unui Eminescu modernist, pornind de la Maioreșcu și junimism, spulberă A.C. Cuza, conturând profilul romanticului, deloc „întârziat“, dintr-o perspectivă atât de nouă și de îndrăzneată, încât mi se pare un miracol că un gânditor român a avut limpezimea conceptelor la 1912—1919, intervalul în care criticul a conceput și a elaborat această exegeză (I, p. 60).

[...] Conceptul de romantism are cu totul alte înțelesuri la A.C. Cuza comparativ cu ale criticilor și istoricilor literari din secolul al XX-lea. De aceea, chiar dacă autorul și-ar fi tipărit cartea în anii interbelici, el n-ar fi putut fi înțeles de contemporani, exceptându-i, poate, pe Ion Barbu, pe Camil Petrescu și pe Al. Philippide, ultimul elaborând conceptul de romantism fundamental, consonant, în bună măsură, cu al lui A.C. Cuza (I, p. 62).

Punctul de plecare cuzist este validat de istoria cunoașterii moderne și postmoderne: el distinge, în cultura europeană (și nu numai) două direcții fundamentale: raționalismul și sentimentalismul. Raționalismul culminează în cartezianism, pe când sentimentalismul se desăvârșește ca romantism [...] (II, p. 40).

1033. **[Anatol Codru]. Referințe istorico-literare** // Lit. și arta. — 2011. — 28 apr. (Nr 17 (3425)). — P. 5. — Apreciere critică despre poezia lui Anatol Codru, omagiat în paginile revistei.

Înclin să cred că în Basarabia al doilea mare poet al generației lui Grigore Vieru este Anatol Codru, la care identificăm chiar o poetică a pietrei, ceea ce ar merita, ea însăși, un studiu aparte. Din acest punct de vedere, Anatol Codru este un modern în toată puterea cuvântului.

1034. **Caragiale, Eminescu și moftul** // Prutul. — 2011. — Nr 2(48). — P. 141-142. — Interpretări critice despre semnificația „moftului“, pus pe seama eșecului antitezelor, în explicațiile lui Eminescu și ale lui Caragiale.

[...] Dacă în alte părți eșecul antitezelor e un pas efemer, la români, observă Eminescu, boala tinde să se cronicizeze și să devină componentă a specificului național. Eminescu o numește moft. În mss. timpuriu 2258, datat de specialiști pe la 1867—1868, găsim această însemnare plină de surprize, dintr-o vreme când Caragiale nici nu exista ca scriitor: „Cea mai comică noțiune românească e moftul — antiteză neîmpăcată și în sine atât de ridicolă dintre aparența esteroară și fondul intern. Cel mai antitetice și mai comic caracter e moftan-giul. [...] (p. 142).

1035. **Constantin Virgil Negoită și cioburile istoriei** // Bucovina lit. — 2011. — anul XXII. — Iul.-Aug. (Nr 7/8(245/246)). — P. 48-51 (Eseu); Sept. (Nr 9(247)). — P. 41-43. — (Eseu; cronică amplă a cărții lui Virgil Negoită, *Martori apropiați*, Pitești, Editura Paralela 45, 2010. (Th. Codreanu, foto).

*[...] De formație matematician și cibernetician de primă mărime, creator al logicii fuzzy pe care se sprijină sistemele cibernetice din a doua revoluție cuantică, prozator original (creator al „romanului algebric“) și teoretician pătrunzător al postmodernismului premodern, sintagmă prin care Constantin Virgil Negoită numește, de fapt, noul ethos al transmodernismului, universitarul român de la Hunter College, City University of New York este una dintre cele mai luminoase personalități românești de după al Doilea Război Mondial. Aventura carierei lui de savant român și american este oglindită într-o insolită carte de „memorii“, apărută la Editura „Paralela 45“ din Pitești, în 2010, sub titlul *Martori apropiați*. De fapt, cartea aceasta este greu de încorporat genului memorialistic,*

fiind, mai degrabă, un fascinant roman epistolar, cu numeroase personaje-martori, pe fond documentar, încât colajul de epistole, simetrizat în patru părți de paginile propriu-zis memorialistice și eseistice, dau împreună un excepțional „sistem fuzzy“, departe de a ambigua mesajul central al cărții (I, p. 48).

1036. **Constantin Virgil Negoită și „Logica Raiului“** // Convorbiri lit. — 2011. — Anul CXLV. — Noiembrie. (Nr 11 (191)). — P. 86-92. — (Ex-libris). — Cronică literară pentru volumul de proză semnat de Constantin Virgil Negoită — *Cronica intrării în rai* (București, Ed. „Paralela 45“, 2008). (Theodor Codreanu — foto).

*Negoită ne propune o istorie (poveste, în sensul naratologiei) a umanității ca intrare în rai. Omul plecat din rai, prin libertatea de alegere cu care l-a înzestrat Dumnezeu, rămâne cu nestinsa nostalgie a paradisiului despre care a scris o carte admirabilă Nichifor Crainic (Vezi **Nostalgia paradisiului**, București, 1940). Raiul este, de la începuturile intrării omului în istorie, Omega umanității și a individului luat în parte. De aceea, termenul de rai este fuzzy prin excelență. **Întoarcerea în rai** devine preocuparea centrală a primilor descendenți ai lui Adam și ai Evei, Cain și Abel, și, desigur, a tuturor miliardelor de ființe umane care s-au perindat și se perindă pe pământ. (p. 90).*

*În axa centrală a **Intrării în rai** se însinuează profunda neliniște pentru destinul poporului român, un neam esențialmente „premodern“ supus agresiunilor necurmăte ale modernilor. Un popor trăind în logica treimică a raiului premodern sufocat de experimentele belzebuliene ale raiului modern. Multe dintre personaje și fapte sunt în rezonanță cu istoria românilor [...] (p. 91).*

1037. **Cuptorul lui Heraclit** // Limba Română. — 2011. — Anul XXI. — Mar.-Iunie. (Nr 3/4 (189/192)). — P. 73-78. — (Limba Română. Parcurs diacronic). — Omagiu adus trudititorilor revistei „Limba Română“ din Chișinău, la împlinirea a 20 de ani de la fondare. (Theodor Codreanu — foto)

Legenda spune că faima filozofului Heraclit din Efes crescuse atât de mult, încât au început să vină, din diverse colțuri ale Greciei, grupuri de curioși care să-l cunoască și să se împărtășească din înțelepciunea lui. Se așteptau ca Heraclit să-i întâmpine într-un palat sau barem într-un templu, dar grea le-a fost mirarea când l-au văzut, zgribulit de frig, încălzindu-se lângă un cuptor. Cum vizitatorii s-au oprit scandalizați și disprețuitori, înțeleptul s-a ridicat și le-a spus, ospitalier: „Poftiți! Și aici sunt zeii!“

*Firește, nu e prea atrăgător un înțelept în zdrențe și zgribulit de frig. Imaginea acestui Heraclit îmi amintește de aceea a bătrânului Dascăl din **Scrisoarea I**. Casa Limbii Române poate să pară marginală și neatrăgătoare puternicilor zilei. Dar ea este și trebuie să fie sanctuarul de reclădit, în sens eminescian, sanctuarul Limbii Române. Cuptorul lui Heraclit (p. 78).*

1038. **Eminescu și „frumusețea canonică“** // Contact internațional. — 2011. — Vol. 21, Nr 2 (85/86). — P. 284-286. — Theodor Codreanu — foto ; considerații critice despre destinul Poetului.

*Lipsa de nuanțare în surprinderea relațiilor dintre Eminescu și Maiorescu a periclitat chiar și abordarea critică a volumului de la sfârșitul anului 1883. Eminescu știa că publicul și critica nu erau pregătiți a-i recepta opera. Nu întâmplător ediția principeps, atribuită, în chip fals, exclusiv lui Maiorescu, se încheie cu poezia **Criticilor mei**, atenționare polemică asupra esteticii eminesciene a adevărului. Este o profundă greșeală să se creadă, așa cum încă o făcea și Petru Creția, că Eminescu era un „perfectionist“ al formei, că ar fi fost deci nemulțumit de partea „filologică“ a textului. [...] (p. 285).*

1039. **Eminescu și modelul cultural românesc** // Baaadul lit. — 2011. — Mai (Anul V, Nr 2 (17)). — P. 3-4. — (Editorial). (Theodor Codreanu — foto). — Prefață

în care Theodor Codreanu îl consideră pe poet „modelul cultural românesc”, întărind liniile de forță ale creatorului prin notații despre filosofia de viață a poetului. Caietul omagial a fost editat și îngrijit de grupul de inițiativă format din Pr. George Bazgan, prof. Constantin Clisu și dr. Ion J. Slănină cu prilejul dezvelirii ansamblului monumental „Mihai Eminescu”, amplasat în fața Centrului Românesc de la Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Edmonton, Canada.

Ca poet, a replămădit din adâncuri limba română, făcând-o capabilă să exprime inexprimabilul ființei românești și universale. Cum observa Petru Creția, nimeni nu l-a egalat pe Eminescu în setea lui enormă de forme perfecte, înțelegându-le nu la modul perfecțiunii încremenite, ci într-un dinamism existențial al antitezelor, în plasma cărora el a descifrat enigma vieții: Antitezele sunt viața (p. 3-4).

1040. **Fenomenologia poetică a lui Ion Barbu** // Limba Română. — 2011. — Ian.-Febr. (Nr 1/2 (187/188)). — P. 64-78. — (Critică. Eseu) ; Iul.-Aug. (Nr 7/8 (193/194)). — P. 81-93. — (Critică. Eseu). — (Theodor Codreanu — foto ; fragment din studiul monografic despre Ion Barbu).

Ion Barbu cultivă, indiscutabil, o poetică a oglinzii⁶⁶, fiind deopotrivă strălucit teoretician și practician. Ba cred că este cel mai important teoretician al acesteia, în spațiul românesc, alături de Mihai Eminescu, în pofida parcimoniei cu care cei doi au abordat conceptul. Definiția poeziei ca act clar de narcisism induce de la sine asemenea situație. E de înțeles de ce critica a marjat pe structura antropologică a vizualității în abordarea operei barbiene. Arta ca oglindire a străbătut întreaga istorie a artei, cea clasică elaborând conceptul de mimesis⁶⁷, care ne-a însoțit timp de două milenii, de la Platon și Aristotel până la Stendhal și Liviu Rebreanu. Însă de la simbolism încoaace, oglindirea „obiectivă” a lăsat locul narcisismului pur, ca subiectivizare a oglinzii, nu doar în poezie. De aici postarea în prim-plan a eului liric contrapus celui empiric (I, p. 76).

Cea dintâi surpriză oferită de barbiana poetică a oglinzii este recuperarea mimesis-ului tradițional. În oglinda modernilor și postmodernilor cel care se oglindește este eul sau chiar cuvântul. Aproape tot secolul al XX-lea s-a exaltat în fața acestei subtilități estetice. De aceea, poezia va distruge, în primul rând, versul tradițional, inventând așa-numitul vers liber. Ion Barbu însă continuă să creadă că poezia este vers, nu cuvânt. (nr. 7-8, p. 82).

1041. **Ion Alex. Angheluș — poetul Hușilor** // Cronica veche. — 2011. — Anul I (XLVI), Sept. (Nr 8). — P. 9. — (Cronica literelor). — Prezentarea personalității poetului la 25 de ani de la dispariție.

*Ion Alex. Angheluș a fost un poet autentic, cu posibilități nebănuite, capabil să dea texte de vigoarea amplului poem **Descrierea unui cal murind toamna** (inclus în finalul cărții **Pânda de seară**), poezie considerată de Nicolae Steinhardt, la vremea apariției, drept poemul anului 1983. De aceeași înălțime spirituală este și **Print și labirint în crepuscul. Poem simfonic**, text care n-a putut să treacă de cenzură. [...]*

1042. **Ion Barbu — 50. O exegeză ignorată** // Oglinda lit. — 2011. — Anul X, Sept. (Nr 117). — P. 7193. — (Eseu) ; Oct. (Nr 118). — P. 7263-7265. — (Eseu). — Marginalii critice despre exegezele barbiene, începând cu aceea rămasă aproape necunoscută — Costache Ariton, *Narcisismul barbian. Adevărata definiție a poeziei ca „joc secund”*, București, 2009. (Theodor Codreanu — foto).

66 Pentru o minimă inițiere în *poetica oglinzii*, a se vedea Codreanu, Theodor. *Complexul Bacovia*. Iași: Ed. Junimea, 2002. Subcapitolul *Temeiuri pentru o poetică a oglinzii*, pp. 77-101.

67 A se vedea lucrarea, devenită clasică, a lui Auerbach, Erich. *Mimesis*. 1946, versiune românească la București: EPL, 1967.

Trebuie să intervină acum problema limbajului de care se slujește, inevitabil, și intelectul pur. Dar cum pot cuvintele să exprime adevărul, vorba lui Eminescu, cel întrevăzut de „intelecția pură”? Costache Ariton ne asigură că, în „jocul secund”, cuvintele dobândesc alte înțelesuri decât în „jocul prim”, asemenea cartușelor care păstrează calibrul, „dar se încarcă cu pulberi de mare finețe, pulberi cu putere de deflație nebănuită, și care, conexe în ordinea cerută de text, structurează tâlcurile cu totul altfel decât în lumea oglinzii, într-o Ordine pe care nimic din cele senzoriale nu ne-o divulgă” (p. 86). Problema e că, pe această cale, ajungem la teoria limbajului poetic modern și la ermetismul filologic, ambele respinse de Ion Barbu din perspectiva ermetismului canonic, marea lui contribuție la poetica secolului al XX-lea (Nr 118/2011, p. 7264).

1043. **Ion Barbu — 50. Popas biografic, dar nu numai...** // Oglinda lit. — 2011. — Mai (Nr 113). — P. 6870. — (Eseu). — Marginalii critice privind scrierile despre biografia poetului Ion Barbu. (Theodor Codreanu — foto).

O categorie de scrieri aparte în exegeza barbiană o constituie cele câteva privind biografia. Desigur, elemente biografice întâlnim la mulți autori care s-au ocupat de Ion Barbu sau Dan Barbilian, începând, să zicem, cu Dinu Pillat și până la Solomon Marcus sau Geo Șerban. În context însă trei cărți sunt de trecut în revistă, cele semnate de Gerda Barbilian, Mircea Coloșenco și Sorin Popescu. Întrucât materialul oferit de acestea va fi folosit frecvent în partea a doua a lucrării, zăbava asupra lor va fi parcimonioasă.

1044. **Ion Barbu — 50 de ani de la moarte. Ermetismul canonic** // Argeș. — 2011. — Mai (Nr 5 (347)). — P. 20-21. — (Studii); Iun. (Nr 6 (348)). — P. 20-21. — (Studii); Iul. (Nr 7 (349)). — P. 20-21. — (Studii). — (Serial. Fragmente dintr-un studiu critic despre poezia barbiană. (Theodor Codreanu — foto).

Mai întâi, trebuie reevaluată, dacă nu eliminată prejudecata că drumul ermetismului barbian începe cu influența lui Mallarmé și a altora. Întâlnirea cu poetul francez a fost, desigur, benefică, dar a și clarificat definitiv căile diferite ale celor doi poeți. Mallarmé este întruchiparea exemplară a ermetismului la care a putut ajunge modernismul european, ca inovație idiomatică a unui limbaj diferit în sânul limbajului natural. Ion Barbu poate fi și el interpretat la acest nivel stilistic și tentativele critice au fost și vor mai fi. Ermetismul filologic, cum sună și sintagma, se fundează exclusiv pe limbaj. Începuturile pot fi depistate la trubadurii medievali, apoi la Góngora [...] (Nr 5/2011, p. 20).

Astfel, gândirea hermeneutică duce chiar la stabilitatea pe care o reclamă rezistența operei-obiect la unele interpretări „invalidabile”. De aici stabilitatea extraordinară a operei închise barbiene, prin acele linii de rezistență ridicate chiar de autor față de abuzul interpreților săi. Reamintesc faptul că mi-am intitulat prima parte a acestei cărți tocmai **Înfruntând critica**, cea mai constantă reacție barbiană, chiar și atunci când a fost recunoscut ca mare poet (Nr 7/2011, p. 21).

1045. **Ion Barbu și textualismul** // Baaadul lit. — 2011. — Febr. (anul V, Nr 1 (16)). — P. 25-35. — (Istorie literară critică). — Studiu aprofundat despre textualizarea poetică barbiană în viziunea criticului literar Marin Mincu (*Opera literară a lui Ion Barbu*, 1990). (Theodor Codreanu — foto).

Disjunctia dintre ermetism și obscuritate s-a mai făcut în exegeza barbiană. Primul termen a fost preferat îndeobște de italieni, pe când al doilea de francezi. Ceea ce încearcă nou Marin Mincu este să asocieze ermetismul cu opera aperta, conceptul lansat în 1962 de către Umberto Eco, intenție exprimată de însuși Ion Barbu. Accepția, în tradiția consacrată de Hermes Trismegistul, era restrângerea la univoc a sensului în ermetism, pe când obscuritatea ar fi deschidere indefinită. În **Note pentru o mărturisire literară**, Barbu admitea infinitatea interpretărilor unui text, anticipând, alături de Mihai Ralea, ideea

operei deschise. În realitate, ca ermetic, Barbu deduce pe alte căi posibilitatea infinității lecturilor. Hermetismul propriu-zis, desigur, admitea un singur sens pe care inițiatul trebuia să-l descopere, pe când obscuritatea cere colaborarea cititorului, devenind dominantă a poeziei moderniste. Confuzia inevitabilă n-a întârziat să apară: ermetismul a fost asimilat obscurității (p. 27).

1046. **Istoria literaturii „la două mâini“: Partea 2:** [eseu] // Climate lit. — 2011. — Ian. (anul 5: (5), Nr 38). — P. 7 ; (6). — Febr. (Nr 39). — P. 7 ; (7). — Mar. (Nr 40). — P. 7 ; (8). — Apr. (Nr 41). — P. 7 ; (9). — Mai (Nr 42). — P. 6. — În serial, fragmente din cartea lui Th. Codreanu, *Istoria „canonică“ a literaturii române* („Princeps Edit“, Iași, 2009, col. „Eseu“), replică la *Istoria critică... a lui N. Manolescu privind conceptul de „canon“*. (Theodor Codreanu — foto, pentru fiecare fragment).

Diferențierea creează singularități peste tendința omogenizantă a normelor. „Rămân în continuare uimit — mărturisește Harold Bloom — de neînțelegerea acestui adevăr esențial în ceea ce privește canonul occidental: operele se încadrează în canon tocmai datorită singularității lor, nu pentru că se conformează perfect unei ordini preexistente“. De aici greșeala de a-i sili pe scriitorii canonici să intre în clișeele fals canonice ale timpului, văzând, bunăoară, în Eminescu conformitatea cu cele două tipuri de romantism preluate de la Virgil Nemoianu: Biedermeier și High, reproducere a vechiului poncif că poetul este un „romantic întârziat“, cu toate că dl Manolescu însuși se vede nevoit să admită că Eminescu este și un „postromantic“ (Nr 39).

1047. **În prim-planul culturii naționale** // Bucovina lit. — 2011. — Anul XXII. — Sept. (Nr 9 (247)). — P. 22 — (La aniversară). — Mesaje de la colaboratorii și prietenii revistei. Mesaj de felicitare la șapte decenii de la fondarea „Bucovinei literare“ de către Societatea Scriitorilor Bucovineni, la Cernăuți.

Colaborarea mea la „Bucovina literară“, devenită statornică din 1999, se datorează afinităților electice cu intelectualii din zonă, oameni de caracter, profund „eminescieni“, conservând în modernitate, postmodernitate și transmodernitate tradițiile sufletului românesc autentic.

1048. **„Întocma — dogma“** // Poesis. — 2011. — Ian.-Mar. (anul XXII, Nr 1/3(240/242)). — (Eseu) ; Apr.-Iun. (Nr 4/6(243/245)). — P. 66-71 (Eseu). — Fragment din *Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă: ermetismul canonic* (2011), exegeză în curs de editare.

Mișcarea pe care o produc Blaga și Barbu, simultan, în cultura românească și europeană, este cea mai înaltă contribuție a noastră la cultura secolului al XX-lea. Primul biruie îndeobște în filosofie, celălalt în poezie și în matematică. Blaga era conștient că, recuperând dogma, metoda de creație teologică a Sfinților Părinți, el va putea fi declarat „reacționar“. Aici, el se solidarizează cu antimodernismul declarat al lui Barbu. Ambii sunt convinși că numai ca „reacționari“ pot aduce ceva nou în cultura vremii. Lui Blaga, eonul dogmatic, în care suntem îndrituiți să percepem prefigurarea paradigmei culturale transmoderne, i se prezenta ca posibilitate innoitoare, împotriva vlăguirii moderniste a spiritului. [...] Putem concede că dintr-o pricină similară a ales și Ion Barbu calea dogmei, care conservă zbuciumul misteric al Drumului Sacru. Obiectul nu este supus la o simplă punere între paranteze, fiindcă în el intervine o criză care cere desplicarea lui în fanatic și criptic, dincolo de desplicarea kantiană în fenomen și noumen. Fenomen-ul kantian e doar o parte a fanaticului, pe când noumen-ul nu e criptic, ci incognoscibil [...] (Nr 4-5-6/2011, p. 69-70).

1049. **Matei Vișniec și taina corabiei** // Vatra. — 2011. — Dec. (Nr 12(489)). — P. 80-86. — (Un optzecist de talie europeană). — Interpretări critice asupra viziunii artistice a scriitorului, îndeosebi în romanele *Cafeneaua Pas-Parol* (1992), *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* (2009), în poemul *Corabia* și în piesa *Occident Express* (2009).

Cafeneaua Pas-Parol are arhitectura semisferică a corabiei. Începe evocând finalul, moartea neașteptată a lui Manase Hamburda, cu vreo două luni înainte de ciudata vânătoare. Ai senzația că sfârșitul romanului poate fi lecturat, mai departe, revenind la început, dezvăluind alte înțelesuri, într-un univers artistic suficient sieși. Cafeneaua Pas-Parol din localul domnului Buraga este locul de întâlnire al inteligenței orașului, cu chirași statornici, ultimul dintre ei fiind proaspătul întors de la Paris, Mihail Iorca (p. 83).

Ca și în poezie, este descifrabilă capacitatea dramatică de simultaneizare a vocilor, protagoniștii fiind ființe dedublate, trăind experiențe (Mihal Iorca, Epaminonda Bucevchi) care sfidează ordinea carteziană a vieții moderne, excepție, într-un sens, făcând autorul, care totuși frecventează cafeneaua Pas-Parol, deși existența lui se confundă cu a textului, părând celor din jur imaginea „dezordinii” însăși (p. 84).

1050. **„Materialismul” eminescian** // Bucovina lit. — 2011. — Febr. (anul XXII, Nr 2 (240)). — P. 58-61. — (Eminesciana). — Cronică literară pentru cartea Aureliei Rusu, *Eminescu — ipoteza atomilor*, Editura „Libertas”, Ploiești, 2010 ; Contact internațional. — 2011. — Vol. 21, Nr 4 (89/90). — P. 756-762. — (Theodor Codreanu — foto). — Reluat cu titlul *Aurelia Rusu și „materialismul” eminescian*.

Între „ipoteza atomilor”, „substanța imaterială din univers” și arheul etnic, cu extindere la întreaga umanitate, există o remarcabilă coerență în ontologia eminesciană, pe care Aurelia Rusu o subliniază cu o cazuistică riguroasă. „Materialismul” eminescian, tratat inter- și trans-disciplinar, duce la concluzii originale, căci Eminescu nu optează pentru un sistem filosofic anume. De unde și observația paradoxală a poetului că materialismul cu sistem sunt, în fond, niște „idealiști”. Eminescu nu este „materialist”, ci se postează în punctul de vedere materialist spre a demonstra existența substanței imateriale. [...] Conchidem, împreună cu Aurelia Rusu, că Eminescu este gânditorul existențial și poetul Ființei” (p. 61).

1051. **O istorie a literaturii basarabene** // Convorbiri lit. — 2011. — Aug. (Nr 8 (188)). — Ex-libris ; Oglinda lit. — 2011. — Aug. (Anul X, Nr 116). — P. 7069-7070. — (Critică literară). (Theodor Codreanu — foto). — Considerații critice despre volumul antologic *Poeți din Basarabia. Un veac de poezie românească*, editat de A.D. Rachieru. (Theodor Codreanu — foto).

*Adrian Dinu Rachieru ne propune formula unei istorii antologate a poeziei basarabene, după ce, cu mai mulți ani în urmă, a produs o antologie cu poeții din Bucovina. Trebuie spus de la bun început că **Poeți din Basarabia** nu trebuie confundată cu o simplă antologie cu poeți (cum s-a încercat a se acredita la o lansare a cărții), ci este o istorie literară propriu-zisă, cu o armătură conceptuală solidă în plan estetic, sociologic și istoric, evocând pattern-ul călinescian al „criticii complete”. Fiecare poet intră, diacronic și sincronic, într-o „formulă” estetică, antropologică, generaționistă, sociologică etc., primul rămânând imaginarul estetic sau „corectitudinea estetică”, în exprimarea autorului. Structura cărții este septenară, acoperind un veac de poezie românească, de la Alexe Mateevici la Aurelia Borzin [...] (p. 7069).*

1052. **Paradoxurile postmodernismului românesc** // Feed Back. — 2011. — Sept.-Oct. (Nr 9/10). — P. 43-50. — (Eseu). — Analiza unor aspecte ale postmo-

dernismului românesc văzut ca un experiment estetic și ideologic eșuat. Conținut: 1. Suportul modernității; 2. Nomadism și postmodernism; 3. Postmodernismul e antieuropean? (Theodor Codreanu — foto).

Postmodernismul optzecist, așadar, s-a asociat cu tendințele neointernaționaliste și împotriva conștiinței naționale, având ca adversar intern tocmai licărul „naționalist” ivit din teoria protocronismului elaborată de Edgar Papu. [...] Protocronismul voia să scoată în relief anumite „priorități” culturale izvorâte din inițiative autohtone, fără a aștepta modernizarea pe calea simplei imitații pe care ar fi promovat-o sincronismul lovinescian (aici, problemele sunt ceva mai complicate!). Așadar, se crede eronat că protocronismul refuza modernitatea. Edgar Papu remarcă doar că și tradiția are inițiative inovatoare. El gândea sub modelul complex al fețelor lui Ianus, zeul roman bifrons, care veghează cu un ochi spre trecut și cu altul spre viitor. În consecință, veritabilul „progres” în materie culturală nu vine din sincronizarea unilaterală, ci, simultan, din nutrirea în izvoare autohtone (p. 44).

1053. **Paul Gorban — „Mișcarea în infinit a lui Grigore Vieru” // Feed Back.** — 2011. — Sept.-Oct. (Nr 9/10). — P. 191-192. — (Promo libris). — Scurtă prezentare a cărții lui Paul Gorban, apărută la Iași, Editura Princeps, 2011.

[...] *Mișcarea în infinit a lui Grigore Vieru, de Paul Gorban, este o solidă și pătrunzătoare călătorie în spațiul poetic și ontologic vierean. Cu o bună pregătire estetică și filosofică, riguros și stăpân, în același timp, pe tensiunea ideilor, deschis către postmodernitate și spre noua direcție de cercetare a transdisciplinarității, Paul Gorban argumentează că opera complexă a lui Grigore Vieru este o „victorie a ființei asupra neantului”, fiind pentru spațiul basarabean ceea ce este Eminescu pentru ansamblul românității* (p. 192).

1054. **Poetul pietrelor nordului // Oglinda lit.** — 2011. — anul X, Iun. (Nr 114). — P. 6967. — (Eseu) ; Iul. (Nr 115). — P. 6982. — Comentarii critice despre poezia lui George Vulturescu din vol. *Aur și iederă*, 2010. (Theodor Codreanu — foto).

[...] *Poetul e conștient că versurile sale despre pietre nu pot fi citite la cenaclurile postmoderniste, unde, firește, Poetul din Nord nu mai are trecere: „Astfel, smintit, cum aș putea să mă duc pe / la cenaclurile din oraș să-mi citesc versurile / despre pietre?” Pietrele au inocența primordială, deși printre ele cresc șerpi și cucută. Mottoul la **Când moare pădurea** este luat din Hegel: „În afară de pietre, nimeni nu e inocent”. Fiecare fir de nisip e un ochi, fiecare ochi e o literă zămisitoare de poem terminat sau neterminat: „Știu: o mie de viziuni am avut / în noi e și poemul terminat și cel neterminat / în noi e corbul de pe Pietrele Nordului / și praful de pe pietrele drumurilor / în noi e ochiul care știe să deosebească literele / strepezi, bolnave de literele alăptate cu adevărul / nopților noastre / cum numai ochii lupilor știu când moare pădurea”. (**Când moare pădurea**). Deosebirea esențială dintre simulacrul postmodernilor (eșuat în kitsch) și poemul „nordic” vulturescian vine din intensitatea „evenimentului exemplar al vieții”: „Ceea ce se întâmplă în **Ochiul meu Orb** este adevăratul eveniment exemplar al vieții mele”, sună mottoul la ciclul al treilea **De la foc la cenușă**. [...] (Nr 115/2011).*

1055. **Revista „Limba Română” // Dacia lit.** — 2011. — Sept. (Nr 5 (98)). — P. 108-112. — (Bibliofil). — Privire sintetică asupra rolului instituțional al Casei Limbii Române și a revistei „Limba Română” în mișcarea pentru renașterea națională și identitară a românilor din Basarabia.

Avantajul Casei Limbii Române și al revistei cu aceeași denumire constă tocmai în conservarea sintagmei Limba Română, pe care regretatul Grigore Vieru a scris-o întotdeauna, din clipa când a fost posibil în spațiul public, cu majuscule. O singură publicație, cea mai populară din ultimele trei decenii, a mai avut inițiativa să se declare, pe frontispiciu, publicație

de limba română: „Literatura și arta“. Faptul mi se pare esențial, fiindcă, după aproape două secole de rusificare, limba română a avut de luptat cu doi monștri și după 1989: primul, presiunea politică și economică a Moscovei, dublată de șantajul militar transnistrean, al doilea, născut din primul, doctrina pseudoștiințifică a moldovenismului, menită să cimenteze mentalitatea că moldovenii basarabeni sunt o altă etnie, cu o altă limbă, plămădită din ramură slavă, dar cu unele influențe românești provocate de „imperialismul“ Țării Românești care s-a extins în Moldova, în Ardeal, în Banat (p. 108-109).

1056. [„Salonul literar“ — 75] // Salonul lit. — 2011. — Anul XIII, Nr. 75. — P. 1. — (La aniversare). — Mesaj de aniversare.

[...] De regulă, publicațiile din provincie apar pentru o scurtă perioadă, însă atunci când cei care le diriguiesc sunt oameni pasionați și pricepuți în revuistică, ele au șanse de a fi longevive și chiar să depășească interesul local. Este și cazul „Salonului literar“...

1057. „Sarea Terrei“: [marginalii critice despre personalitatea lui M. Cimpoi, cu focalizare asupra cărții acestuia — *Europa, sarea Terrei...* (Ed. Ideea Europeană, București, 2007)] // Metaliteratură. — 2011. — Nr. 1/2 (26). — P. 22-25. — (Mihai Cimpoi — savantul anului 2010); Bucovina lit. — 2011. — Mar. (Anul XXII, Nr. 3 (241)). — P. 8-9.

Metafora „sarea Terrei“ este de proveniență nicasiană. Nu mă miră că Mihai Cimpoi se întâlnește cu Noica în conturarea propriei oglinzi despre Europa. Altminteri, chiar rama cărții, acele scrisori, prima adresată cititorului și virtualului prieten european (Iubite cititor, drag prieten european), a doua, finală — tot prietenului european (Iubite prietene europaeus), împărtășește o atitudine sentimentală epistolară nicasiană, pentru ca în interiorul ramei să se adâncească esențialul, într-o demonstrație strânsă privitoare la ceea ce crede autorul că este și trebuie să fie Europa. Mesajul este cu atât mai stringent actual, cu cât pledoaria lui Mihai Cimpoi se constituie ca un „strigăt“ al Basarabiei către Europa, în spaimele ei, devenite ancestrale, de a fi înghițită de frigul asiatic al Siberiei sau de soarele mankurtizant al stepei din romanul lui Cinghiz Aitmatov (p. 23).

1058. „Septuagenarele“ lui Ion Murgeanu // Baaadul lit. — 2011. — Noiembrie. (Nr. 4 (19)). — P. 10-111. — (Cronica magna). — Cronică literară pentru cartea lui Ion Murgeanu — *Poemele septuagenare* (Râmnicu-Sărat, Ed. „Valman“, 2011; Theodor Codreanu — foto).

De curând au apărut, cu întârziere de aproape un an, *Poemele septuagenare* ale lui Ion Murgeanu [...]. O carte aristocrată, în felul ei, prin conținut, deși condițiile de tipar sunt modeste, deși poetul rămâne același „romantic“ cu temperament de inspirație „năvalnică și uneori solemn exaltată“, așa cum l-a caracterizat nimeni altul decât G. Călinescu în *tableta Poezie* de la rubrica susținută în „Contemporanul“ sub genericul „Cronica optimistului“, din 1962 (p. 10).

1059. *Spre ritmul increatului* // Feed Back. — 2011. — Ian.-Mar. (Nr. 1/3). — P. 55-65. — (Eseu). — Comentarii analitice despre mitologia universului poetic al lui Ion Barbu. (Theodor Codreanu — foto).

[...] Lumea s-a născut din nimic și se întoarce în nimic. În increat, zice Ion Barbu. Nimicul cuantic, ca și cel psihic, nu este neantul filosofilor. Astăzi, fizicienii știu că toate particulele din univers compun vidul. (Sir Martin Rees). Încât „puterea lui zero este infinită“. Din acest Zero a emanat întregul Univers, acum 15 miliarde de ani-lumină, prin ceea ce fizicienii cred a fi fost Marea Explozie. Eminescu și-o imaginează, poetic, în *Scrisoarea I*. Iar increatul barbian cere calea inversă, întoarcere la pacea eternă din care lumea s-a izvodit ca o greșeală. Big Bangul este păcatul originar al universului, cum căderea din rai este păcatul originar al omului:

„Că vinovat e tot făcutul
și sfânt, doar nunta, începutul“ (p. 57)

1060. **Transecuații lirice** // Tecuciul lit. artistic. — 2011. — Mar.-Apr. (Nr 23). — P. 8; Mai-Iun. (Nr 24). — P. 11. — Cronică literară pentru antologia de autor *Arhipelagul albastru* (2011), de Viorel Dinescu, la a 60-a aniversare.

[...] *Așadar, de la bun început, Viorel Dinescu are viziunea arhipelagușului stelar, încât, oprindu-se la acest titlu integrator, el a dovedit că-și stăpânește demiurgic propriul univers ideatic. Menirea poetului este de a salva un univers lumesc în degradare și prăbușire, transfigurându-l în „ora ideală“, poate ecou al „orei de iubire“ eminesciene. Cum poetul venea dintr-un sat, el nu putea să nu observe degradarea lumii începând de acolo. Poema **Satul părăsit** a fost salvată din **Zidul cu privighetori**, carte respinsă de cenzură [...] (Nr 24/2011).*

1061. **Victor Teleucă: Testamentul carpatic** // Ecouri lit. — 2011. — Nr 8, [trim. III]. — P. 65-68. — (Cronică literară). — Th. Codreanu — foto ; comentarii critice despre poemele *Decebal* (2003) și *Mollis Davia*, de Victor Teleucă ; Florile dalbe. — 2011. — 6 oct. (Nr 29 (3953)). — P. 8. — (Literatură) — Secvență (preambul pentru poem) ; Lit. și arta. — 2011. — 20 oct. (Nr 42 (3451)). — P. 5. — (Theodor Codreanu — foto) ; Viața Basarabiei. — 2011. — Anul IX, Nr 3/4 (23/24). — P. 32-40. — (Critică. Interpretare). (Th. Codreanu — foto).

Punctul de plecare al acestui poem conceput în 1989 îl constituie lecturile din opera lui Dimitrie Cantemir. De acolo, el a aflat că romanii, apoi specialiștii, numeau o parte a Daciei, cea a Carpaților răsăriteni, Mollis Davie. Termenul dava era esențial pentru numirea așezărilor la vechii daci, devenind chiar echivalentul Daciei. Sub acest spectru semantic îl preia și Victor Teleucă, pe urmele lui Dimitrie Cantemir, pe care-l „comentează“ în motto-ul poemului său: „...Numele latinesc al unei părți din Dacia de până la Traian (Cantemir), ce înseamnă Dacia Moale, cu climă dulce, plăcută“.

Cuvântul mollis intră în vocabularul fundamental, într-o mare bogăție de combinații și cu o familie de cuvinte impresionantă. Mollis, în primul rând, însemna moale, înțelesuri între care voi reține și mollis lana (lână moale), imagine a păstoriei carpatine, mioritice, pe care se axează, altminteri, și imaginarul teleucian din poemele „dacice“. Apoi, desemna mlădios, flexibil, suplu, ușor, domol, lin, dulce, vară temperată (mollis aestas), vinuri foarte dulci (vina mollissima), blând, gingaș, delicat, fin, vorbe blânde (mollia verba), dar și viață molatică (mollis vita), bătrânețe lipsită de griji, modulații plăcute în cânt (molles in cantu flexiones), ceas mai potrivit (hora mollior), a privi pe cineva cu o față binevoitoare, miez de pâine etc. Dacă stăm bine și ne gândim, toate aceste inflexiuni semantice se potrivesc spațiului moldav și firii oamenilor. De ele este atras și Victor Teleucă, în spiritul ethosului transmodern conturat încă în conceptul gândirii moale / slabe al lui Gianni Vattimo, gândire opusă mentalității moderne de tip inchizitorial, imperial, comunist și nazist (p. 66).

1062. **Victor Teleucă și destinul limbii române în Basarabia** // Poesis. — Iul.-Sept. (Nr 7/9(246/248)). — P. 70-75. — (Eseu) ; Limba română. — 2011. — Nr 9/10(195/196). — P. 95-103. — Reluat cu titlul *Victor Teleucă și steaua limbii române*. — Privire analitică despre drama identitară a basarabenilor care au apărut limba română de la uitare și distrugere programată, argumentarea fiind *Car frumos cu patru boi*, proza-eseu a lui Victor Teleucă. (Th. Codreanu — foto).

Victor Teleucă, aidoma altor scriitori, a intrat în lupta de rezistență națională încă de la momentul debutului editorial (**Răscruc**), nu numai prin faptul că și-a scris opera în limba română, dar mai ales prin aceea că admirabila și provocatoarea poezie **O altă limbă mai frumoasă nu-i** datează chiar din 1958. Tulburător, este anul când trupele sovietice sunt retrase din România. Sunt convins că nu e vorba de simple coincidențe, chiar dacă actul individual al lui Teleucă nu are legătură cu evenimentul. El redeschidea, astfel, tradiția lui Alexe Mateevici, de la 1917 (p. 71).

C. ATITUDINI CIVICE, PROBLEME SOCIAL-ISTORICE ȘI POLITICE

1988

1063. **Patriotismul și criteriul moral** : [relevarea patriotismului ca unul din sentimentele supreme, profunde și sincere, care a susținut valorile spirituale ale culturii române, reprezentate de D.D. Roșca, N. Iorga, L. Rebreanu, M. Sadoveanu, V. Pârvan ș.a] // Luceafărul. — 1988. — 30 iul. (anul XXXI, Nr 31(1368)). — P. 1, 6.

Patriotismul se trăiește discret și se finalizează practic. Nu e totuna cu declarația patetică, mai mult sau mai puțin ocazională, căci substanța sa adevărată o clădești dincolo de cuvinte, oricât de sincere ar fi acestea, în semnificația pe care o emană traiectoria propriei vieți. Nu e un scop de sine stătător, expres intenționat, iubirea de țară, chiar dacă mereu o avem în vedere, ci o valoare a intențiilor de împlinire ca om, și, mai ales, o valoare inerentă rezultatelor la care ajungem... (p. 6).

1990

1064. **Alte măști** : [opinie critică despre „intoleranța“ celor care acced la putere, cu nimic mai prejos decât a celor de dinainte, toți servindu-se de monada adevărului: „măștile sunt altele, rolurile de jucat însă au rămas aceleași“] // Convorbiri lit. — 1990. — 10-23 mai (Nr 12/13 (1257/8)). — P. 11.

Noii protagoniști de pe scena politică nu sunt mai puțin intoleranți decât cei vechi și nu prea există semne că arma lor de luptă este adevărul, deși tocmai de poalele acestuia se agață cu mare zgomot. [...] Senzația de confuzie și neliniște vine din rapida substituire de roluri, la umbra revoltei populare. Măștile sunt altele, rolurile de jucat însă au rămas aceleași — iată adevărata problemă a societății românești de azi. Și faptul s-a petrecut nu numai în sfera politicului, unde lupta pentru putere devine dramatică, ci și-n cultură, unde faptul este și mai vizibil, dat fiind că intelectualii sunt aceia care vehiculează principiile umanitare de însănațoșire a vieții publice.

1065. **De ce județul Fălciu?** : [pledoarie pentru reînființarea județului Fălciu, cu centrul în urbea Hușilor] // Terra. — 1990. — Sept. (anul 1, Nr 34). — P. 4.

Orașul Huși nu a fost scutit de efectele gigantismului economic, deși pare o zonă încă patriarhală. Depinzând de un centru (București), prin filiera altui centru (Vaslui), localitatea s-a pomenit prinsă în angrenajul unei „dezvoltări“ străine de specificul natural și neconformă cu tradițiile locului. Până și extinderea viticulturii s-a făcut după un modus

vivendi artificial, în bună măsură. S-a tins, cu orice preț, către monocultură, adică spre condiția specifică unei colonii, mutilând varietatea ecologică și periclitând, astfel, nu numai peisajul natural (prin dispariția livezilor), dar și sărăcind piața locală de fructe. Nu mai vorbesc de urbanistica ratată.

1066. **De ce se temeă Eminescu?** : [apărarea lui Eminescu, acuzat de către comentarii operei sale că ar fi adoptat o politică de izolare față de Europa, deoarece condamna mimetismul („măimățarea“)] // Adevărul. — 1990. — 4 mar. (anul 1, Nr 9). — P. 7. — (Clasicii noștri).

Una din acuzele nedrepte aduse lui Eminescu e că ar fi adoptat o poziție conservator-autarhică, de izolare față de Europa, în sensul că ar fi îndemnat — în chip „paseist“ și „reacționar“ — la întoarcerea României într-o utopică stare de lucruri de la 1400. În realitate, Eminescu viza, cu impresionant simț istoric, consecințele nefaste a ceea ce el a numit ideile „a priori“, care au favorizat înflorirea statului demagogic, rupt de realitățile țării, dar pus în slujba intereselor de grup ale faimoasei „pături superpuse“.

1067. **De la ură la urale** : [autorul consideră că mulți dintre români nu s-au vindecat de ură și că frica adânc înrădăcinată generează, fatalmente, valul de aplauze și urale care însoțesc aparițiile în public ale diferitor figuri politice ale acestor vremuri de cotitură istorică] // Vocea Hușului. — 1990. — 3-9 iul. (anul 1, Nr 24). — P. 2. — Eseu.

A existat „dragostea poporului“ pentru dictator? Nu, de vreme ce oamenii îl înjurau și nu mai conteneau să-și exprime ura. Dar de la ură la urale nu-i decât un pas, o simplă silabă, cum, printr-o întâmplare fonică, sugerează limba română. Convertirea urii în urale este, într-adevăr, o chestiune de „psihologie“ a precarității ființei umane și suportul ei obscur pare să fie frica în fața nimicului despre care vorbesc filozofii existențialiști. Și fiindcă nimicul nu este supus pierii, frica rămâne soața noastră veșnică. Neputând-o suporta, aruncăm peste „cadavrul trist și gol“ faldul „poeziei“, al unei „iubiri“ care ne transformă în comedianții lumii.

Dictatorul a dispărut, dar frica a rămas.

1068. **„Declarația datoriilor omului“** : [pledoarie pentru o statuare echilibrată a valorilor câștigate de români, după dec. 1989, iluzionați că democrația implică numai drepturi, nu și datorii] // Adevărul. — 1990. — 8 iun. (anul 1, Nr 137, Ed. 1). — P. 1, 3.

[...] nodul gordian se află tocmai în capacitatea politicii de a răsturna simetria decalajului dintre drepturi și datorii, spre întemeierea practică a ceea ce numim stat de drept (p. 1).

Confuzia se naște din greutatea de a discerne limita dintre impulsul de afirmare a indivizilor (pozitiv) și impulsul de acaparare autarhică. De aici se naște spectacolul unei simetrii răsturnate, cauză a zguduirilor sociale — revoluțiile: sus se acumulează drepturile (privilegiile) de castă, jos se grămădesc datoriile cele mai apăsătoare, ocultându-se — de sus — legea vitală a compensației, pe care a formulat-o Eminescu (p. 3).

1069. **Eminescu despre destinul românilor** : [coment. pentru un grupaj de texte de natură social-politică (despre soarta românilor), selectate din opera publicistică a lui M. Eminescu] // Vocea Hușului. — 1990. — Ian. (anul 1, Nr 1). — P. 1, 3.

1070. **Europa lui Dante, Shakespeare, Eminescu** : [atitudine polemică față de intrarea în deriziune a conceptelor de patrie, conștiință națională, specific național în discursurile unora dintre contemporani] // Adevărul. — 1990. — 9 noiem. (anul 1, Nr 269). — P. 1, 2.

Este ordinea firească a lumii ca popoarele să se înfățișeze înaintea lui Dumnezeu cu identitatea lor inconfundabilă care se numește „specific național“. Nu s-a inventat până azi altă cale a realizării universalului decât prin național. O „umanitate în genere“ este o abstracțiune a minților noastre. Nu e nicio cinste pentru cei care azi au pierdut demnitatea conștiinței naționale în numele unui europenism abstract. Europa a fost creată de Dante, Shakespeare, Goethe, Voltaire, Eminescu, Brâncuși, Tolstoi, genii profund naționale (p. 2).

1071. **Golful și mentalitatea imperială** : [atitudine civică privitoare la criza din Golf, semn că americanii nu vor să piardă anumite privilegii politice și economice pe mapamond] // Convorbiri lit. — 1990. — Sept. (Nr 29 (1275)). — P. 7. — (Criza zilei).

Deocamdată, evenimentul zilei rămâne criza din Orient, unde este pus la încercare celălalt sistem imperial, având ca lider incontestabil SUA.

Or, intervenția americană în Golf atestă o panică surprinzătoare pentru o superputere, dovedind că acolo e vorba, într-adevăr, de prezența unor structuri imperiale. Se vedește că centrul e dependent de periferie și că autarhia unei civilizații este un slogan propagandistic. Bunăstarea americanilor (și nu numai a lor) depinde și de controlul uriașelor resurse de petrol arab. [...]

Arabii nu vor putea ieși din mediocritatea istoriei lor contemporane, atâta vreme cât nu vor impune atenției un model de civilizație și cultură care să se situeze la nivelul Occidentului. Luptele fratricide, terorismul și fanatisme dau impresia că arabii nu-și cunosc adevăratele lor interese și că irosesc în zadar uriașele bogății subterane. Deșertul de deasupra a marcat mai profund lumea arabă decât aurul negru al adâncurilor.

1072. **Greșelile dlui Silviu Brucan** : [atitudine de frondă față de ideile doctrinare ale lui Silviu Brucan⁶⁸, unul dintre „jucătorii“ angajați în cucerirea puterii de la „vârf“ a statului român aflat la o răscruce istorică] // Convorbiri lit. — 1990. — 29 mar. (Nr 6(1251)). — P. 2.

S-a afirmat, încă din primele zile, că revoluția a adus un vid de putere. [...]Însă realitatea striga că e nevoie de substituirea vechii puteri cu o alta, altminteri țara era primejduită de haos. Dl Brucan a înțeles că „dispariția puterii“ e o naivitate și a început să lucreze la substituirea celei abia dispărute, contribuind la clădirea FSN-ului. Cum se vede, oamenii, ca ființe sociale, trebuie să intre, fatalmente, sub incidența puterii. Depinde însă a cui este și ce se vrea cu această putere.

1073. **Ideile „a priori“ și statul demagogic** : [atenționare asupra contrastului dintre vorbe și fapte (în contemporaneitate), demagogie caracteristică tuturor vremurilor tulburi ale istoriei, după cum argumentează publicistica eminesciană (M. Eminescu, *Opere*, X)] // Convorbiri lit. — 1990. — 24-30 mai (Nr 14(1259)). — P. 4, 11.

Eminescu ne-a învățat (evident, nu pe toți!) un lucru fundamental și de aici trebuie plecat în a-i judeca întreaga „doctrină“: că între adevăr și idee există un „gol“ greu sesizabil pe care-l umple, conștient sau nu, subiectivitatea noastră, fatalmente limitată, dar care, înclină, trufașă, să se substituie universalului. [...]

Eminescu avea o concepție relativistă asupra adevărilor istorice, nu credea în sistemele ideologice autarhice, așa cum nu mai cred nici cele mai lucide spirite ale veacului nostru. Asta nu înseamnă că poetul refuză ideile, numai că ele trebuie să fie organice, să vină din profunzimile lucrurilor. Or, adevărata măiestrie în politică este să cunoști în

68 Referire la fragmentele publicate în „Adevărul de duminică”/14 ian. 1990, din vol. *Dispariția puterii* (Ed. „Alfred A. Knopf“, New York, 1971), de Silviu Brucan.

adâncime starea de facto a societății și nevoile unui popor și să aplice acele legi izvorâte din interiorul organismului social. Numai atunci se produce convergența fenomenalului cu noumenalul (p. 4).

1074. **Intoleranța** : [pledoarie pentru concordie între intelectualii români] // Sinteze: supl. la Nr 212. — 1990. — 12 oct. (anul 1, Nr 28). — P. 1, 3. — (Unghi).

A venit Revoluția din Decembrie și, în sfârșit, am aflat la lumina zilei, că în comunism nici nu poate fi vorba de democrație, că dictatura e incompatibilă cu democrația. Așa și este. Și ni s-a propus să trecem la democrația reală care, în afara principiilor ei fundamentale, ca o consecință a acestora, presupune toleranța, intrarea oamenilor și a grupurilor sociale în dialog, într-o atmosferă de respect reciproc chiar și-n adversitate etc... etc... Foarte frumos, nu-i așa? Doar toleranța înseamnă civilizație și cultură, o stare de drept a societății civile, în care oamenii sunt cinstiți după muncă și merit și sunt promovați conform criteriilor de competență (p. 1).

1075. **Iorga și ideea de libertate** : [coment. critice pentru cartea lui N. Iorga — *Evoluția ideii de libertate* (București : Ed. Meridiane, 1987, vol. reeditat și prefațat de Ilie Bădescu) vin în sprijinul înțelegerii conceptului de *libertate*, asumat de contemporanii evenimentelor din dec. 1989. Articolul este datat — 1987] // Vocea Hușului. — 1990. — 24 mar. (anul 1, Nr 10). — P. 2 ; 31 mar. (Nr 11). — P. 2 ; 7 apr. (Nr 12). — P. 2. — (Psyché).

Înțelegerea profundă a legilor evoluției în istorie l-a ajutat pe istoricul nostru [N. Iorga] să se desprindă în chip original de tot ce se gândise până la el și să atingă zonele obiectivității în științele socioistorice. De aici, credem, modernitatea cugetării lui Iorga. Fără obiectivitate, depășirea scientismului (partizan și îngust în falsa lui „impersonalitate“) nu-i posibilă. Fondul ontologic iorghist este unul acut actual — acela al recunoașterii pluralității lumilor. Așa ne explicăm depășirea scientismului narcisist de tip european.

1076. **Între Panslavia și Europa** : [Th. Codreanu definește statutul românilor aflați într-un moment istoric derutant, conceput pe următoarele idei: „de la slavofilia creștină la panslavismul imperial“; „ideologia comunistă și mesianismul de import; cucerirea a ceea ce n-au înăuntrul lor“] // Convorbiri lit. — 1990. — 22 mar. (Nr 5(1250). — P. 6, 13.

„Idea rusă“ sau panslavismul a fost, până mai deunăzi, un subiect tabu în presa est-europeană, ceea ce nu înseamnă că problema a încetat să mai existe, din contră, ea a avut consecințe practice cu atât mai sigure, cu cât a putut fi mascată mai bine. În ultimii ani însă subiectul a reintrat pe făgașul discuțiilor publice și intelectualii ruși au fost cei dintâi care au resuscitat interesul pentru panslavism (p. 6).

Marea utopie panslavistă se prăbușește astăzi spectaculos, după cum sperăm că nu va reinvia utopia pangermanismului. Și mai sperăm [...] că istoria nu se va mai repeta și că ideea casei europene comune (astăzi la modă!) nu va fi o nouă mască seducătoare pentru alte isme. Căci un lucru e sigur: o „casă europeană“ va fi tot o himeră, fără libertatea reală a națiunilor care o compun (p. 13).

1077. **Maladia etichetărilor și golul etnic** : [identificarea unor cauze care au dus la altercații nefirești, violențe sau evenimente dramatice, precum cele din iunie 1990 între cetățenii aceleiași țări, argumentate prin „teoria golului etnic“, așa cum l-a numit Eminescu] // Convorbiri lit. — 1990. — Aug. (Nr 27(1272). — P. 7.

Domniile elective au atârșat invidia mioritică în așa măsură, încât au generat un gol intraetnic pe care întotdeauna l-au umplut străinii. Este cu adevărat surprinzătoare, prin ineditul și profunzimea ei, această teorie a golului intraetnic. Umplut de geniul ciobanului

moldovean amenințat cu dispariția, golul a permis extraordinara împlinire spirituală românească; în schimb, umplut de străini, a dus la primejdia morții etnice și menținerea românilor într-o istorie a mediocrității (numită de Blaga „boicot al istoriei“). Să fie oare întâmplător că primii noștri filosofi sunt obsedați de „eșecul antitezelor“? Golul împiedică împăcarea antitezelor, face imposibil dialogul.

1078. **O nouă stație...** : [art. de opinie politică, după ce himera comunismului s-a prăbușit și popoarele au simțit gustul libertății] // Convorbiri lit. — 1990. — 3-9 mai (Nr 11(1256)). — P. 8.

Gorbaciov face impresia celei mai interesante personalități politice postbelice. Pentru cine se va dovedi mare Gorbaciov? Pentru Europa sau pentru panslavism? Aceste întrebări fac din Gorbaciov, într-adevăr, o personalitate foarte enigmatică. Se pare că el lucrează în două ecuații, una mascând-o pe cealaltă, deoarece între ele, cel puțin în aparență, există o incompatibilitate funciară. Numele publice ale celor două ecuații sunt: perestroika și casa europeană comună. Aceasta din urmă este, de fapt, noua stație care umblă astăzi prin Europa. Prin ea, Gorbaciov dovedește că nu-i un simplu epigon al lui Stalin, ci un egal al său.

1079. **O pagină din tragedia basarabeană** : [marginalii la cartea lui Const.-Virgil Gheorghiu — *Ard malurile Nistrului* (București : Ed. Națională Gh. Mecu, 1942), scrisă în focul evenimentelor din 1941 și prefațată de o scrisoare a lui T. Argezi, considerații care conduc la sugestia unor situații similare cu cele din anii 1990] // Convorbiri lit. — 1990. — 26 iul.-1 aug. (Nr 23(1268)). — P. 8-9.

Scritorul, aidoma predecesorului său, Panait Istrati, încearcă să demonteze mecanismul teribilului efect al mancurtismului (cum am zice noi astăzi) sub regimul comunismului stalinist. Principalul obiectiv al autorului rămâne tragedia basarabeană ca „operă“ a bolșevismului, continuator monstruos al politicii țarilor. [...]

Ca să-și explice tragedia basarabeană, reporterul a vrut să-l cunoască pe homo sovieticus, așa cum este. De aceea, a plecat, mai întâi, în lagărul de la Găești. Nu avea încredere despre ceea ce se scrisese despre Rusia și comunism. Partizanii vorbeau de „raiul comunist“, pe câtă vreme ceilalți de „infernul roșu“ (p. 8).

1080. **Obsesia modelelor** : [art. de atitudine social-politică față de influența modelelor care au orientat și ghidează țara în varii direcții de dezvoltare] // Convorbiri lit. — 1990. — 12-25 iul. (Nr 21/22 (1266/7)). — P. 4.

[...] straniu paradox: atât liderii fesenști, cât și adepții Proclamației de la Timișoara au întors spatele comunismului, convingși că lumina nu trebuie să ne mai vină de la Răsărit, ci de la Apus! Ce înțeles poate să aibă faptul acesta? În primul rând, că există conștiința falimentului definitiv al modelului sovietic. Unde se despart fesenștii de revoluționarii din Piața Universității? Doar și unii și alții pariază pe modelul occidental! [...]. Liderii politici și oamenii de cultură propun să urmăm diverse modele occidentale. Amintesc, la întâmplare, câteva: N. Breban și Petre Roman înclină spre modelul francez, Ion Iliescu spre cel suedez, Silviu Brucan crede că am putea profita mai mult de cel austriac, Darie Novăceanu pledează pentru cel spaniol, Ion Rațiu merge cu Anglia și America, Paul Anghel ne dezvăluie lucruri interesante despre agricultura daneză, alții pledează pentru Elveția, Germania Federală sau Belgia. Cu siguranță, de la fiecare se poate învăța câte ceva. Dar dacă interesele și idealurile coincid, de unde vine, atunci, ura dintre tabere [...]? Răspunsul e că tirania modelelor a intrat în substanța modului nostru de a-fi-în-lume. Propriu-zis, modelele își depășesc rostul lor catalitic substituindu-se civilizației și culturii românești — singura rațiune de a fi a statului național.

1081. **Orfeu a fost „grec“** : [analiză a fenomenului social-politic și cultural de după Revoluția din dec. 1989] // Adevărul. — 1990. — 19 dec. (anul I, Nr 301, Ed.1). — P. 2. — (Cultura. Idei în dialog).

Să nu ne ferim de adevăr: ne irosim energiile într-o luptă pentru putere și privilegii. Mulți dintre noi am rămas cu psihologia sclavului și, iată, sloboziți din lanțuri, nu știm ce să facem cu libertatea. Oamenii răbdători și de bun-simț așteaptă, lăsându-i pe cei lacomi să-și ia drept normă existențială „După noi, potopul!”. Neexistând mecanismul statului de drept, ei trăiesc dezământul corupției, al hoției, totul fiind parcă pe apucate [...].

[...] Scriitorii noștri au preferat însă lupta pentru putere. În consecință, au existat din primele zile ale revoluției învingători și învinși. Arma politică a fost acuzația de „colaborționism” cu vechiul regim. Praf de aruncat în ochii naivilor. Oricine poate lua, la întâmplare, un volum omagial și va constata că între apologeții lui Ceaușescu confraternizau foarte bine, între aceleași coperte, Dan Deșliu și Eugen Barbu, Mircea Iorgulescu și Adrian Păunescu... Și totuși, numai unii au fost eliminați din cultură. [...]

1082. **Pământul nimănui** : [ecouri ale reîmproprietăririi haotice a țăranilor, în baza legilor date de puterea instalată la conducerea statului român, după dec. 1989] // Adevărul. — 1990. — 29 mar. (anul I, Nr 80, Ed. 1). — P. 1, 3.

Aparținând „tuturilor”, pământul s-a transformat în pământul nimănui. Dacă socialismul a adus ceva „original” în istoria umanității, este și strania poveste a pământului nimănui. Dezastrul agriculturii, în ciuda succesivelor „revoluții agrare” încercate, desigur, cu „bune intenții”, de aici vine. Pământul nu a fost, în realitate proprietate de grup cooperatist, deoarece grupul nu avea independența deciziei asupra modului de a lucra pământul și de a repartiza bunurile rezultate din muncă. Întotdeauna a existat o instanță centrală de decizie, care nu-și asuma, desigur, titlul de proprietar, dar se comporta ca atare. Cu acest divorț perfid între de facto și de jure, suntem siliți să conchidem că pământul era al nimănui (p. 1, 3).

1083. **„Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău”?** : [observații privind șansa unică de revoluționare spirituală a națiunii în raport cu civilizațiile și culturile lumii] // Adevărul. — 1990. — 25 ian. (anul I, Nr 26). — P. 1, 5.

Așadar, s-a deschis în istoria României o șansă unică. Este vorba însă numai de o deschidere, nu și de o împlinire. Așa cum revoluția a fost opera spontană a întregii națiuni, cu tristele excepții mancurtizate, la fel intrarea în rândul marilor culturi și civilizații va trebui să fie opera comună a tuturor celor care trăiesc în România, cât și a românilor de pretutindeni, care nu-și vor uita obârșia. E vorba așadar, de o șansă unică, pe care n-avem dreptul s-o ratăm. Fiindcă, după revoluția de jertfe umane și materiale, urmează esențialul — revoluția spiritului (p. 1).

1084. **Resurecția fantasmelor** : [replică dată disidentului politic Dan Petrescu, care, conformându-se unei ideologii de grup, dezvoltă o ideologie transnațională] // Tricolorul. — 1990. — Ian. (anul I, Nr 1). — P. 5, 6.

El [D. Petrescu] crede în existența unei umanități în genere care poate face abstracție de național. Dar cum operația este prea riscantă, restabilește relația dialectică printr-o complementaritate ajustată ad-hoc: umanitatea în genere se ipostaziază prin individualitate. Triada individ-național-umanitate este redusă abuziv la diada individ-umanitate. Eminescu observase că nu poți aparține, ca individ, umanității decât prin naționalitate. Orice individ este condamnat să răsară din mijlocul unei etnii, prin limbă, suflet, obiceiuri etc. De aici afirmația poetului că un cosmopolitism pur este, în definitiv, imposibil.

Dan Petrescu ignoră aceste adevăruri capitale și-și imaginează că poate propune modelul unei umanități în genere, supranaționale, în care doar personalitatea individului contează, ajungând la un soi de elitism mondial care să decidă destinele omenirii (p. 5).

1085. **„Rușinea” de a fi moldovean** : [opinii critice privind efectul procesului de rusificare programată a românilor din Basarabia de după 1812 și, îndeosebi, de după 1940] // Convorbiri lit. — 1990. — 26 apr.-3 mai (Nr 10 (1255)). — P. 5.

Neexistând fondul unei superiorități funciare ca să se impună, rușii au recurs la artificiosele opresive, a căror istorie ar necesita sute de pagini. Între acestea, în prim-plan s-a situat inocularea statornică, în doze paralizante și cu efecte de lungă durată, a otrăvii unui „complex de inferioritate” a băștinașilor, constând în sentimentul rușinii de a fi român, întâi de toate, apoi moldovean. Cuvinte ca român, România regală etc., au devenit stigmatizate monstruoase, întreținute prin mijloacele de informare a opiniei publice și în relațiile interumane. Românii trebuia să fie în ochii basarabenilor niște imperialiști odioși...

1086. **Vitalitatea birocrăției** : [opinie antibirocratică] // Adevărul de Vaslui. — 1990. — 20 mar. (anul I, Nr 38). — P. 4.

Vitalitatea birocrăției se nutrește dintr-un soi de suspendare a rațiunii în tiparele comodității, care însă nu ține de domeniul inocenței. [...]

Întrebarea dramatică este: va fi posibil ca birocrății să se trezească, să ajungă la înțelepciunea că legile sunt pentru om și omul pentru legi? Tocmai de funcționari cinstiți și morali are nevoie societatea românească acum, pentru a renaște și a reintra în rândul popoarelor civilizate ale Europei.

1991

1087. **Eminescu în ceasul adevărului** : [reacție de apărare a Poetului național în fața atacurilor denigratoare] // Adevărul de Vaslui. — 1991. — 15-17 ian. (anul II, Nr 125). — P. 1, 2. — (15 ianuarie — ziua națională a spiritualității românești).

Eminescu este contestat astăzi de un alt tip de „internaționalism” — acela care și-a luat ca portdrapel „europenismul”. Uimirea vine de acolo că vântul antieminescian bate din tabăra unor intelectuali din „opозиție”, dar care, în fapt, împart puterea, în sensul că au devenit beneficiarii direcți ai publicațiilor preluate de la vechiul regim (p. 2).

1088. **O premieră absolută** : [reacție împotriva opiniei „bășcălioase” a poetului Mircea Dinescu privitoare la imnul național, *Deșteaptă-te, române!*, pe versurile lui A. Mureșanu] // Tricolorul. — 1991. — Febr. (anul II, Nr 11). — P. 4.

Pariind pe vlăguita noastră conștiință națională, n-ar fi exclus ca, în curând, să ne fie impus un alt imn național. Mă întreb de unde a dedus Mircea Dinescu faptul că imnul „Deșteaptă-te, române!” este o jignire la adresa minorităților? Andrei Mureșanu îi vizează pe „barbarii de tirani”, nu pe unguri, evrei, țigani, sârbi sau armeni! Oare aceștia nu sunt tot români, cetățeni ai României? Și n-a sosit, oare, momentul ca minoritățile să se integreze în ritmul națiunii române și nu al altora, din exterior?

1089. **România risipitoare** : [exprimarea unei mari dezamăgiri privind ușurința cu care se risipesc averile poporului făcute cu așa mari sacrificii, precum o livadă în plin rod din Măndrești (Galați), care a fost tăiată nemilos sub protecția legală a „dreptului de proprietate”] // Adevărul. — 1991. — 18 sept. (anul II, Nr 489). — P. 1.

Pe osatura unui stat uzurpator, cum se putea trece la o stare de drept? Zguduirea de la 22 Decembrie 1989 a produs un extraordinar șoc, o dezlănțuire frenetică a lăcomiei de „proprietate” (la cei răpitori) pe seama averilor publice. Dezavantajul majorității oamenilor cinstiți (credința că se va putea totuși trăi din munca onestă) sare în ochi. Cei fără scrupule, șireții și agresivii întreprinzători, gata să facă pe dracul în zece, sunt și vor fi marii câștigători ai pariului reformei. Țăranii continuă, în realitate, să fie jefuiți o dată

cu țara. Oamenii încă nu sunt proprietari și până ce legea fondului funciar să facă ordine, bunul plac al indivizilor a dezlănțuit o risipă și o distrugere fără echivalent, oriunde în lume, a averilor.

1090. **Salvare națională?** : [art. polemizator împotriva opiniei afirmate de N.S. Dumitru, care prezentase Raportul în urma evenimentelor din martie 1990 de la Târgu Mureș. Th. Codreanu atenționează că, deși victoria FSN-ului se datorează în cea mai mare parte „numelui pe care și l-a asumat, sugerând scopul vital al *salvării naționale*“, cei mai mulți reprezentanți de la putere au uitat de acest deziderat esențial, împărțind societatea în *învingători și înfrânți*] // Tricolorul. — 1991. — Febr. (anul II, Nr 11). — P. 1, 7.

Propriu-zis, România abia azi culege roadele cele mai amare ale dominației imperiale prin intermediul minorității nomenclaturiste. Dar cine are interesul acestei sfâșieri interne, cine și de ce a oblatuit schisma dintre puterea politică și cea culturală? Nu e oare surprinzător rolul jucat de Andrei Pleșu, omul care a acceptat condiția unui soi de „androginism“ politic? Un om de cultură valoros se vede în situația ingrată de a face echilibristică, de a fi cu trup și suflet în opoziție, dar oficial în guvern. E o contradicție în termeni care scandalizează atât pe cei din opoziție, cât și pe feseniști (p. 1, 7).

1992

1091. **Actorii reintră în scenă** : [aspecte social-politice sesizate pe scena unde „se joacă“ (dez)interesele românilor de către diverși actori, în preajma instalării unui nou guvern] // Totuși iubirea. — 1992. — 11-18 noiem. (anul III, Nr 44 (113)). — P. 1.

În clipa de față, România nu este o țară stăpână pe propriul destin, dar răsturnarea din decembrie 1989 a renăscut speranța că ar putea fi. În realitate, revoluția a dat un nou câștig de cauză intereselor antiromânești și s-a sperat că faptele vor recurge atât de bine, încât autohtonii vor suporta cu resemnarea mioritică știută, mulți ani de aici încolo, condiția de slugi. Se pare însă că o mare parte a românilor și-au depășit vechiul complex și că nu mai sunt dispuși a trăi după cum le cântă alții.

1092. **Cine-l „reabilitează“ pe Ceaușescu?** : [reflecții privind starea de drept a României postdecembriste. Autorul comentează faptul că „politicienii de azi“ ruinează o țară lăsată cu un nivel economic bun și foarte bun, ceea ce va face ca populația sărăcită să-l reabiliteze pe Ceaușescu] // Națiunea. — 1992. — Ian. (anul III, Nr 3 (80)). — P. 6. — (Dilemele tranziției. De la stânga la dreapta).

„Statul de drept“ există din clipa când intră pe făgașul dezvoltării organice, ori România actuală agonizează așteptând vane transfuzii din exterior, pe când politicienii demagogi și afaceriștii lipsiți de scrupule prosperă. A preluat guvernul actual o situație economică catastrofală de la vechiul regim? Nici vorbă de așa ceva, numai că reforma a fost concepută nu după principiul organic prin noi înșine, ci prin alții. Așa se explică de ce proiectul Anghel Rugină a fost ignorat cu nonșalanță și asta fiindcă economistul se gândise, în primul rând, la soarta României și nu la interesele oligarhiei financiare internaționale.

1093. **Comedia stânga-dreapta** : [constatarea comico-tragică a categorisirilor tradiționale și moderne, privind orientarea politicienilor postdecembriști] // Totuși iubirea. — 1992. — 9-16 iul. (anul III, Nr 26 (95)). — P. 6.

Cândva, la dreapta se situau naționaliștii. Acum însă cei care se consideră de dreapta (unii ezită între centru și dreapta) sunt, pe față, adversarii naționalității, ba chiar ai statului național...

1094. **Degringolada ONU** : [sesizarea unor discriminări flagrante în politica internațională: cazurile Golf, URSS, Iugoslavia și chiar România] // *Vremea*. — 1992. — 6-7 oct. (anul I, Nr 38). — P. 2.

Din nefericire, în ultimii ani, se observă o degradare tot mai accentuată a drepturilor O.N.U. și ale Consiliului de Securitate. Principalul izvor al degradingoladei îl constituie orgoliul de superputere al Statelor Unite ale Americii, imitat, în mod penibil, de unele state europene și asiatice. „Jandarmul universal“, cum i se spune astăzi Americii, vrea să dicteze „fericirea“ popoarelor și, în consecință, O.N.U. și organismele sale au devenit instrumente prost deghizate ale exercitării despotismului mondial.

1095. **Dezarmanta simplitate a cazului Adrian Păunescu** : [un portr. complex al lui Adrian Păunescu, adesea acuzat de *colaboraționism*, *naționalism* și chiar *iubire nestăvilită* pentru semenii și poporul românesc] // *Totuși iubirea*. — 1992. — 12-19 aug. (anul III, Nr 31 (100)). — P. 19. — (Scenariul și regia).

Ca individ uman intrat în iureșul social sub semnul unui orgoliu uriaș, având acoperire într-un talent poetic și jurnalistic ieșit din comun. Din acest punct de vedere, un portret „pitoresc“ a realizat un alt mare orgolios al literaturii române, Eugen Barbu [...]. Excesul de personalitate are o dublă față. Pe de o parte propulsează individul spre glorie, iar pe de alta, îl face vulnerabil, fiind supus greșelilor omenești. Fără îndoială, Adrian Păunescu a avut parte de ambele ipostaze.

1096. **„Elitele“ și homosexualitatea** : [observații asupra riscului de pervertire a tineretului cu iluzia unei „societăți deschise“, promovată de „elitiști“] // *Vremea*. — 1992. — 29 dec. (anul I, Nr 91). — P. 7.

Marea bătaie se dă pentru pervertirea tineretului, foarte ușor de înșelat, căruia i se promite un paradis terestru al destrăbălării fără margini, într-o himerică „societate deschisă“, în care valorile familiale, naționale, morale și religioase tradiționale nu mai au ce căuta. [...]

Recunosc că fac parte din categoria naivilor: am crezut întotdeauna că elita intelectuală înseamnă chiar elevație spirituală, că elita unui popor apără geniul și demnitatea poporului din care a ieșit, că elita n-are dreptul să-și batjocorească țara și valorile naționale, că aceeași elită trebuie să fie deasupra propriilor slăbiciuni omenești și să nu le ofere ca modele de urmat.

1097. **Eminescu și reîntregirea** : [dezbateră problema de reîntregire națională, a unirii Basarabiei cu patria-mamă, ale cărei caracteristici Th. Codreanu le găsește în baza de idei exprimate de Eminescu în articolele din ziarul „*Tim-pul*“] // *Vremea*. — 1992. — 2-3 sept. (Nr 14). — P. 3 ; *Sud-Est*. — 1992. — Nr 3 (8). — P. 15 ; *Apollo*. — 1994. — 15 ian. (Nr 2). — P. 3.

Chestiunea basarabeană, cu mult mai complicată decât la 1877—1878, nu poate fi soluționată decât eminescian, fiindcă revoluția renașterii românești și-a asumat de la bun început gândirea poetului ca singura cale de salvare din marasmul pierderii identității etnice. Dacă basarabienii sunt consecvenți cu ei înșiși, atunci orice abatere de la eminescianism (esența însăși a românismului) înseamnă o concesie la continuarea slavizării și desprinderii definitive de România. [...] Elementul capital din textul eminescian este încrederea în trăinicia poporului român cu păstrarea temeliiilor de existență socială. Fără temeliiile statului român orice reîntregire a țării va fi o creațiune întâmplătoare, oricând

gata să redestrame la orice vânt neprielnic al istoriei (vedem acum atâtea destrămări ale statelor dimprejurul nostru!).

1098. **Greșeala președintelui Iliescu** : [considerații critice privind greșelile oamenilor politici ai vremii, respectiv ale politicianilor Ion Iliescu și Petre Roman] // Totuși iubirea. — 1992. — 23-30 iul. (anul III, Nr 28 (97)). — P. 3. — (Monitor).

Sigur e că tipul de om politic ilustrat de Ion Iliescu n-are nicio șansă de supraviețuire în societatea de factură semicolonială care ni se pregătește și cu ajutorul Domniei Sale. Aici nu poate prospera decât ciocoiul nou. Prin contrast, președintele apare ca un „conservator“, un „necomunist“ care s-ar opune reformei, cum le place unora să spună. Sunt, probabil, aceleași motive pentru care a intrat în dizgrația fostului regim, fiind trimis director la o editură. Dacă Ion Iliescu va fi din nou ales președinte, el va fi preferatul „nostalgicilor“, al acelor care mai cred în posibilitatea unei justiții sociale, încredințați că liderul a rămas un om cinstit, chit că, din nou, președintele nu va putea face nimic pentru ei.

1099. **Grigore Vieru și „unionismul“ discordiei** : [glose în apărarea poetului Grigore Vieru, victimă a opiniilor lui N. Lupan, președinte al Asociației „Pro Basarabia și Bucovina“, care-l categorisește drept antiunionist, conservator...] // Totuși iubirea. — 1992. — 4-11 iun. (anul III, Nr 21 (90)). — P. 7.

Rămâi uluit să și se spună că Grigore Vieru ar fi un antiunionist, un conservator, făcând — chipurile — jocul politicii promoscovite a lui Ion Iliescu și Mircea Snegur. Nu zic că respectivii nu fac și greșeli, dar e limpede că Nicolae Lupan nu înțelege hățiturile politicii, intoleranța sa fiind rodul unei poziții partizane care nu știi dacă susține adevăratele interese românești. Să nu uităm că Grigore Vieru este unul dintre candidații propuși de Academia Română la Premiul Nobel.

1100. **O lovitură de teatru?** : [surpriza schimbării titulaturii și programului Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina“ în Partidul Național al Reîntregirii „Pro Basarabia și Bucovina“, ale cărui argumente emise de Nicolae Lupan sunt contestate, punctual, de Th. Codreanu] // Totuși iubirea. — 1992. — 29 oct.-4 noiem. (anul 3, Nr 42 (111)). — P. 7. — (Labirint).

Înființarea noului partid vine într-un moment postelectoral, deci absolut nefavorabil, când se manifestă tendința eliminării partidelor mici de pe eșichierul politic [...]. În aceste condiții. — P.N.R.-ul riscă să fie un partid mort din fașă, iar desființarea Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina“ să echivaleze cu o lovitură de teatru sinucigașă.

1101. **Obsesia dlui Petre Roman** : [coment. acuzelor de conservatorism al românilor, exprimate de Petre Roman, politician de moment, aflat în campanie electorală] // Vremea. — 1992. — 27-28 aug. (anul I, Nr 10). — P. 1.

E limpede că selecția pentru cucerirea instituțiilor naționale s-a făcut cu însuțită grije, nicicum pe criteriul competenței și al dragostei pentru acest neam. Publicațiile care au sesizat șmecheria, au fost rapid împrôscate în fel și chip. Iar „grija“ de care vorbeam se răsfrânge în situația că românii sunt nereprezentativi în partea de sus a piramidei sociale, la drept vorbind, străini și „minoritari“ în propria lor țară. Înțelegem, acum, obsesia dlui Petre Roman: oricine se ridică împotriva abuzurilor noii pături superpuse este reacționar, naționalist criptocomunist.

1102. **Palma jandarmului** : [precizarea faptului că mecanismul dezbinării românilor de pe cele două maluri ale Prutului au ca sorginte „palma jandarmului“, sintagmă explicată prin „prelungirea propagandei românofobe“ ce a dus

la pierderea memoriei arheului etnic românesc de către basarabeni și prin „vinovăția pseudoromânilor din „vechiul regat,“, adică indiferența politicienilor români la situația basarabenilor] // Lit. și arta. — 1992. — 30 ian. (Nr 5 (2425)). — P. 2. — (Ideal — Unirea Principatelor Române) ; Națiunea. — 1992. — Ian. (Anul III, Nr 3 (80)). — P. 9. — (Cultura la răscruce).

Presa basarabească invocă des, în ultimii ani, unele obstacole care stau în calea reuirii cu țara, dincolo de cauzele de ordin economic, militar și politic, imposibil de ignorat. Dacă există un puternic curent antiromânesc, faptul se datorează nu numai propagandei românofobe și teribilului mecanism al deznaționalizării, ci și românilor înșiși. Afirmăția din urmă e incomparabil mai dureroasă, de vreme ce vina românilor nu e în măsură să contracareze „binefacerile“ aduse de ocupanți. [...]

Fără credință în temeliiile românismului, nu va putea exista nici România, fie ea Mică sau Mare. În schimb, va stărui amintirea palmei jandarmului, amintire la fel de rea ca și dezmățul general care face ca țara să se prăbușească sub ochii noștri. Căci nu numai basarabeni au pierdut memoria arheului etnic, ci și mulți dintre aceia care-și zic români și care în „deșteptăciunea lor“, merg spre Chișinău spre a le da lecții de „europenism“, spre a-i avertiza pe „naivii“ moldoveni despre românii „buni“ și „răi“, spre a face bișniță cu butelii de aragaz și televizoare color, spre a-i privi de sus că nu știu a vorbi românește ca pe malurile Dâmboviței etc...., etc. Să te mai miri că autorii morali ai palmei jandarmului, politicienii de tot soiul, au privit Basarabia ca pe un fel de Siberie a României...

1103. **Paradoxul extremelor și destinul național** : [art. despre doctrina națională] // Totuși iubirea (1). — 1992. — 3-10 sept. (Nr 34 (103)). — P. 1; (2). — 10-17 sept. (Nr 35 (104)). — P. 2; (3), 17-24 sept. (Nr 36 (105)). — P. 7 — (Labirint).

Nu e vorba să negăm existența unei puternice contraofensive naționale. Dar fenomenul nu este decât o normală reacție de apărare a ființei naționale. Eminescu a spus limpede că naționalismul e semn rău la un popor, e semnul mării primejdii ce-l paște și cine e bucuros oare că existența lui e pusă sub amenințarea extincției spirituale sau chiar fizice? Naționalismul românesc este defensiv în întreaga noastră istorie, dovadă că românii mereu au bătut în retragere, granițele exterioare fiind populate tot de români (2, Nr 35).

1104. **Partida națională — o utopie?** : [coment. de natură ideologică privind divizarea direcției naționale care se profila după dec. 1989] // Vremea. — 1992. — 26-27 sept. (anul I, Nr 36). — P. 2.

Din două izvoare vine astăzi incapacitatea naționalilor de a se uni într-o coaliție majoritară și puternică, în stare să surclaseze interesele puterilor străine în România și să canalizeze energiile națiunii în crearea unui stat de primă importanță în Europa: 1) Politicianismul, fază degenerată a vieții politice [...]. 2) [...] incapabil să depășească politicianismul orgoliilor, naționalismul ajunge la discreția adversarilor neamului românesc, transformat fiind în unealtă antiromânească.

1105. **Pârloaga Europei** : [notații de atenționare asupra distrugerii sistemului de irigații, care situa România antedecembristă pe locul II în Europa, dar care, acum, au devenit mijloace de prosperare capitalistă pentru cei abili] // Vremea. — 1992. — 28-29 aug. (anul I, Nr 11). — P. 1.

Cine călătorește prin țară astăzi constată că România a devenit pârloaga Europei și n-ar fi exclus să intrăm în „Cartea recordurilor“ cu asemenea mândrețe de faptă. Oricum, pârloagele din România nu-și au originea în nevoia de „odihnă“ a pământului, fiindcă nimeni nu-și lasă ogorul vraiaște când îl pândește foametea. E vorba de o gravă nevrednicie a guvernanților și aleșilor poporului.

1106. **Rațiunea unei candidaturi** : [expunere de motive (trei „rațiuni“), care l-au determinat pe Th. Codreanu să candideze pentru Camera Deputaților, pe listele PUNR] // *Vremea*. — 1992. — 24-25 sept. (anul I, Nr 30). — P. 3.
Propriu-zis, noi nu avem încă partide capabile, prin forțe proprii, să guverneze țara și s-o scoată la liman. De aceea, e nevoie de concordia dintre partidele care au programe politice apropiate.
[...] e nevoie ca legile să fie oglinda tendințelor firești de evoluție a societății românești. Se impune, așadar, primatul realității în fața ideologiilor. Acest spirit a lipsit din norma vieții parlamentare a ultimilor ani, chiar dacă legislatorii au pretins contrariul. [...] manevrele politicianiste de culise au frustrat orașul Huși și fosta zonă a județului Fălciu — de un reprezentant în una din cele două camere ale Parlamentului. Plus de asta, foștii parlamentari vasluieni au fost ca și inexistenți în viața politică...
1107. **Rușinea de a fi român** : [observații critice privind tendințele contemporane ale „elitei“ din Uniunea Scriitorilor, care neagă valorile, marginalizează pe unii scriitori și impune o nouă direcție spre des-naționalizarea literaturii române] // *Totuși iubirea*. — 1992. — 17-24 sept. (anul III: (1), Nr 36 (105) ; 24 sept.-1 oct. (2)(Nr 37 (106) ; 1-8 oct. (3), 38 (107)).
 2) *A doua categorie de marginalizați sunt cei scăpați de sub control și care, prin perseverență, au ajuns la o consacrare publică imposibil de ignorat [...].*
 3) *O categorie aparte o constituie ezitanții, cei care au iluzia că „se poate trăi liber“ în România, că e loc în cultura noastră și pentru „moderniști“ și pentru „tradiționaliști“ (2, Nr 37).*
 4) *În schimb, convertiții până la capăt sunt cei din ultima categorie de intelectuali români, care se consideră „elite“ ce nu și-au trădat menirea (3, Nr 38).*
1108. **Sörös — ultimul „Mesia“** : [coment. critice la cartea lui George Sörös — *Pentru o transformare a sistemului sovietic* (București : Ed. Humanitas, 1991), în care promovează conceptul de „societate deschisă“, interpretat ca „un anti-comunism“] // *Totuși iubirea*. — 1992. — 11-18 iun. (anul III, Nr 22 (91). — P. 7. — (Cauza națională).
Ceea ce păstrează intact George Sörös din vechiul comunism este primatul internaționalului asupra naționalului. Este chiar baza ideologică a modelului de societate deschisă. De aceea, rămâne de neînțeles de ce vechile societăți comuniste sunt catalogate drept „societăți închise“, așa cum misterioasă apare eticheta de anticomunism pentru noua formă de internaționalism. Autorul nu-și recunoaște apartenența la vreo patrie: „Ca evreu ungar, n-am devenit niciodată un american adevărat“. [...] Sörös definește cu exactitate condiția arhetipală a individului fără patrie, fără rădăcini istorice, dispus întotdeauna a fi adeptul unor teorii transnaționale.
1109. **Spioni în Parlament** : [notă de protest la afirmația iresponsabilă, rostită în Parlament de către M. Bălănescu, privind presupuse „experiențe nucleare“ în România anulului 1985] // *Totuși iubirea*. — 1992. — 9-16 iul. (anul 3, Nr 26 (95). — P. 3.
1110. **Uimirile domnului Andrei Cornea** : [art. de atitudine privind ideile lui Andrei Cornea (exprimate într-un articol din revista „22“, Nr 44/1992), internaționalist postcomunist, susținător al modelului unei false „societăți deschise“] // *Totuși iubirea*. — 1992. — 2-9 dec. (anul III: (1), Nr 47 (116). — P. 10 ; 9-16 dec. (2) (Nr 48 (117). — P. 10. — (Cauza națională).

Partizanii drepturilor exclusive ale individului ignoră un fapt fundamental, și anume că omul este zoon politikon (Aristotel), o ființă socială, iar colectivitatea cea mai armonioasă, în ansamblu, a fost dintotdeauna poporul evoluat în națiune. Pentru a nu degenera în narcisism și egoism devastator, individul are nevoie de un obstacol ontologic și de-aici s-a născut binomul drept-datorie. Dreptul fără datorie este o enormitate, ca și datoria fără drept. Or, datoria implică recunoașterea dreptului celuilalt și deci a unei colectivități. Andrei Cornea și cei ca el nu apără, în fapt, drepturile individului ca atare, ci drepturile unor anume indivizi, care alcătuiesc, de vrem sau nu să recunoaștem, o colectivitate, care se vrea a fi „elita intelectualității disidente“ și care se iluzionează că noțiunea de patrie este un anacronism (1, Nr 47).

1111. **Un defect al naționalismului românesc** : [Th. Codreanu observă că ordinea socială și economică pe care încearcă s-o instaureze politicienii se bazează tot pe „frică și neîncredere“ reciprocă] // Totuși iubirea. — 1992. — 30 iul.-5 aug. (anul III, Nr 29 (98)). — P. 3.

Se-nțelege că toate formațiunile politice consideră că trebuie reintrat în ordine, dar nu în cea abia abandonată, ci în ceea ce se numește statul de drept. Uluitor e că acțiunile concrete ale partidelor, în majoritatea, produc efectul invers: accelerarea haosului. Cum se explică acest paradox? Ordinea vizată, conștient sau nu de partidele noastre politice continuă să se bazeze pe frică, ocultând spiritul constituției și al legilor elaborate după revoluție.

1112. **Vânzătorii de utopii** : [art. polemic privind utopiile lui Iosif Constantin Drăgan despre comunism, exprimate într-un număr anterior în aceeași publicație] // Totuși iubirea. — 1992. — 30 dec. (anul III, Nr 51 (120)). — P. 1, 10.

Anticomunismul nu e o utopie mai puțin hilară decât comunismul. Anticomuniștii de azi sunt la fel de convinși, ca și comuniștii de ieri, că menirea lor este să aducă mântuirea țării, să coboare raiul capitalismului pe pământul patriei. Dar o veritabilă „mântuire“ a unui popor este să nu-ți propui nicio mântuire, ci să-i creezi condiții să se dezvolte în mod organic, conform intereselor și înclinațiilor sale materiale și spirituale. Avem nevoie de statul de drept, statul organic, în care să domnească justiția, ordinea, meritul personal... (p. 10).

1113. **„Vinovăția“ lui Mircea Eliade** : [reacție polemică la eseuul lui Norman Manea, republicat dintr-o revista americană în revista „22“ (începând cu Nr 6/1992), în care Mircea Eliade este acuzat de aderare la „orientarea naționalistă“] // Totuși iubirea. — 1992. — 8-15 oct. (anul III, Nr 39 (108)). — P. 1, 5.

Și care este vinovăția lui Mircea Eliade? Ei bine, nu numai că Mircea Eliade nu și-a făcut meza culpa relativ la „naționalismul“ său de tinerețe, dar îl consideră culpa fericită a vieții sale! Și asta în ciuda faptului că i s-a ivit o ultimă șansă de ispășire — însemnările de jurnal. Norman Manea a citit cu atenție cele câteva volume din Jurnalul lui Eliade și a constatat că două pasiuni fundamentale i-au organizat întreaga viață sufletească și spirituală: cărțile și România. [...] Dacă patima cărților mai e de înțeles pentru un cărturar (aici, Norman Manea se arată îngăduitor!), cealaltă parte rămâne scandaloasă: cum se poate ca un om de valoarea lui Eliade să nu se vindece de nostalgia românismului, simțământ tribal și „reacționar“?

1114. **„Vinovăția“ românilor** : [serie de art. în care autorul susține ideea națională, românismul] // Totuși iubirea. — 1992. — 4-11 noiem. (anul III(1), Nr 43 (112)). — P. 7. — (Labirint) ; 11-18 noiem. (2) (Nr 44 (113)). — P. 10. — (Scenariul și regia) ; 18-25 noiem. (3) (Nr 45 (114)). — P. 12. — (Cauza națională) ; 25 noiem.-2 dec. (4) (Nr 46 (115)). — P. 11. — (Labirint).

[...] *ne vedem siliți să admitem că e o absurditate să te pretinzi român și să lupți, fără milă, pentru demolarea întregii spiritualități românești pentru a crea o alta abstractă și internaționalistă.*

Din nefericire pentru apostolii antiromânismului, românii — așa e în firea lucrurilor — nu pot și nu vor putea fi niciodată europeni fără să fie, întâi de toate, români. Național și universal sunt de neconceput separat. O vom repeta mereu, de e nevoie! (4, Nr 46).

1993

1115. **Disputele în Asociația „Pro Basarabia și Bucovina“ continuă** : [exprimarea dezamăgirii că în cadrul acestei asociații unioniste nu tronează concordia, ci, dimpotrivă, s-a ajuns la desființarea ei] // *Vremea*. — 1993. — 5 febr. (anul 2, Nr 116). — P. 5.

Așadar, mult mai eficiente ar fi fost acțiunile de reintegrare culturală pe care să le promoveze o asociație puternică. „Pro Basarabia și Bucovina“ obținuse rezultate notabile, în acest sens, dar era loc pentru un program mult mai limpede și mai decis. Din păcate, mult mai active erau filialele regionale decât cea din capitală. În aceste condiții, desființarea asociației a fost lovitura mortală pentru ideea reintegrării spirituale a românilor de pe ambele maluri ale Prutului.

1116. **Ediții fasciste!** : [constatând că din lucrarea *Publicațiile interzise până la 1 mai 1948* (1948) lipsesc multe pagini, Th. Codreanu conchide că motivația este de natură ideologico-politică] // *Totuși iubirea*. — 1993. — 12-19 mar. (anul 4, Nr 10 (130)). — P. 1, 5. — (Forța amintirii).

Cuvântul-cheie al motivației ideologico-politice este acela de fascism. Tot ce era românesc și nu convenea ocupanților și minoritarilor transformați în braț pedepsitor, devenea, în chip inevitabil, fascist. Invenția cea mai spectaculoasă a stalinistilor demnă de a intra într-o istorie neagră a culturii universale este, cred, conceptul de ediție fascistă. Știam de ediție critică, de ediție de autor, de ediție princeps etc., dar de ediție fascistă nici că ne-ar fi dat prin minte! (p. 5).

1117. **Gestul Leonidei Lari** : [observații pe baza discursului Leonidei Lari, susținut într-o tonalitate temperată în ședința comună a celor două camere, prin care, făcând parte din Convenția Democratică, s-a desolidarizat de interesele grupului parlamentar țărănist de a se infiltra în treburile Frontului Popular din Moldova și a deruta pe moldoveni, întrucât nu se identificau cu interesele țării] // *Vremea*. — 1993. — 3 apr. (anul 2, Nr 157). — P. 1, 2.

Ceea ce generația de aur a intelectualității basarabene izbândise în 1988, 1989, 1990 a început să se piardă vertiginos, încât a fost posibil ca agrarienii să readucă pe tapetul proiectului noii constituții, articolul 14, rediscutarea denumirii limbii de stat: română sau moldovenească? E doar un aspect între multe altele (p. 2).

1118. **Guvernul mondial** : [constatarea că marile puteri sunt grupate transnațional într-un guvern mondial, care în vorbe maschează apărarea națiunilor mici, iar în fapte își dezvoltă tendințele imperiale] // *Românul*. — 1993. — 9-15 aug. (anul 4, Nr 31 (173)). — P. 1, 2.

Toate relele care se produc în lume izvorăsc din ignorarea problemelor vitale de ordin național. În consecință, naționalismul care se vrea realizat ca „internaționalism“, devine oprimator și imperial: internaționalismul care ocultează realitatea națiunilor, devine, deo-

potrivă, oprimator și imperial. De aceea, un guvern mondial cu adevărat „echitabil“ este o aberație teoretică și o monstruoasă practică. Echitabil pentru cine? De facto, este vorba de înlocuirea totalitarismelor regionale și statale, cu un totalitarism planetar. Și nu înseamnă pură demagogie războiul logistic care se poartă, astăzi, împotriva totalitarismelor? (p. 2).

1119. **„Mein Kampf“ și destinul Europei** : [serialul face parte dintr-o lucrare nefinalizată, prin care autorul își propune să evidențieze consecințele ideologiei hitleriste asupra istoriei europene moderne] // Totuși iubirea: serial în 30 de episoade. — 1993. — 16-23 dec. (anul IV: 1, Nr 48 (168). — P. 1, 13 ; 23-30 dec. (2, Nr 49 (169) ; 3, Nr 50-1 (170/171), 31 dec. 1993-12 ian. 1994. — P. 3 ; 1994. — 12-19 ian. (anul V: 4, Nr 2 (172). — P. 3. — (Scenariul și regia) ; 19-16 ian. (Nr 3 (173). — P. 3. — (Monitor) ; 16 ian. — 2 febr. (Nr 4 (174). — P. 3. — (Monitor) ; 3-10 febr. (Nr 5 (175). — P. 3. — (Monitor) ; 10-17 febr. (Nr 6 (176). — P. 3. — (Monitor) ; 17-24 febr. (Nr 7 (177). — P. 5. — (Labirint)⁶⁹; 24 febr.-2 mar. (Nr 8 (178). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 2-9 mar. (Nr 9 (179). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 9-16 mar. (Nr 10 (180). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 16-23 mar. (Nr 11 (181). — P. 5. — (Monitor) ; 24-31 mar. (Nr 12 (182). — P. 5. — (Monitor) ; 31 mar.-7 apr. (Nr 13 (183). — P. 5. — (Monitor) ; 7-14 apr. (Nr 14 (184). — P. 5. — (Scenariul și regia) ; 14-21 apr. (Nr 15 (185). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 21-28 apr. (Nr 16 (186). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 5-12 mai (Nr 18 (188). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 12-19 mai (Nr 19 (189). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 19-26 mai (Nr 20 (190). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 26 mai-2 iun. (Nr 21-22 (191-192). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 2-9 iun. (Nr 23 (193). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 9-16 iun. (Nr 24 (194). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 16-23 iun. (Nr 25 (195). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 23-30 iun. (Nr 26 (196). — P. 5. — (Convulsiile epocii) ; 30 iun.-6 iul. (Nr 27 (197). — P. 3. — (Convulsiile epocii).

Până la Hitler și Stalin, toate imperiile lumii s-au construit fie pe temeuri strict economice, fie sub deghizament misionarist de ordin religios, fie pe o dorință nemăsurată de putere. [...]

Cu Hitler și Stalin se produce o cotitură radicală în istoria mentalităților imperiale. Pentru prima oară se ivesc niște doctrine filosofico-politice, susținute de niște voințe de fier, menite să schimbe din temelii cursul istoriei universale, să creeze un om nou capabil să mondializeze, dintr-un centru privilegiat, fie dominația rasei ariene germane, fie a unei clase sociale — proletariatul. Acestea s-au vrut două tentative eroice de reformare a lumii... (Nr 49/1993).

1120. **Monopolizarea Europei** : [atitudine polemică față de monopolizarea „ideii europene“, pe care cei grăbiți să prindă puterea politică au opus-o „ideii naționale“] // Vremea. — 1993. — 2 mar. (anul II Nr 133). — P. 1.

Cu acest mit, izvorât dintr-un sforăitor „complex european“, ei n-au urmărit altceva, decât să monopolizeze total ideea europeană, pe care s-au străduit s-o opună, cu surle și trâmbițe, ideii naționale. [...] Domniile lor au lansat zvonul că naționaliștii sunt „antieuropeni“ și se dovedește că aceștia trăiesc cu ardoare pentru și întru europenism...]

69 Deși, cronologic, aparițiile sunt cursive, începând cu acest număr, numerotarea articolelor din serial suferă modificări. Noi am redat ceea ce oferă hebdomadarul în cauză.

1121. **Naționalismul american** : [exprimarea observației că americanii își trăiesc exploziv naționalismul, în timp ce naționalismul românesc este oprimat, marginalizat, umilit programatic chiar de românii înșiși] // Totuși iubirea. — 1993. — 5-12 mar. (anul IV, Nr 9 (129)). — P. 1, 10.
- Au drept la existență numai popoarele care știu ce vor, nicicum cele vlăguite, fie de umilință fanariotă, fie de snobismul perioadelor de crepuscul. Or, forța extraordinară a Americii stă în naționalismul tânăr, ofensiv, generos, care — evident — alunecă foarte ușor în dominație imperială, America rămânând astăzi singurul jandarm veritabil al lumii. [...]*
- Așijderea, viitorul României nu poate fi decât național, căci numai naționalul, singurul care are acces la universal, nu este izolaționist. Izolaționist este doar șovinismul.*
1122. **„Obrăznicii fanariote“** : [opinie critică la adresa românilor „elitiști“ de pe malurile Dâmboviței, care se arată ostili basarabenilor animați de conștiința națională] // Totuși iubirea. — 1993. — 29 apr.-6 mai (anul IV, Nr 17 (137)). — P. 1, 5.
- Se știe că spiritul creștin înseamnă toleranță și iertare, nicicum fanatism politic. [...] Nu orice individ are puterea și mijloacele spirituale să se înalțe până la conștiința națională. Or, conștiința națională stă deasupra partidelor, raselor și profesiunilor religioase, încununând universalismul creștin. De aceea, a spus Leonida Lari că se situează deasupra partidelor, ca și Eminescu în secolul trecut. Poetul a făcut în paginile „Timpului“, politica neamului românesc, nu a unui partid, care a sfârșit prin a fi nemulțumit și a-l izola pe Eminescu până la completa anihilare (p. 1).*
1123. **Petre Țuțea și „noua dreaptă“** : [considerații critice privind doctrinele politice, atitudinea gânditorului Petre Țuțea față de *ideea națională*] // Vre-mea. — 1993. — 8 ian. (anul II : (I), Nr 96). — P. 1, 3 ; 9 ian. (II) Nr 97). — P. 2 ; 12 ian. (III) Nr 98). — P. 2.
- Petre Țuțea s-a încăpățânat să rămână până la moarte, de dreapta, adică naționalist în cel mai profund sens al cuvântului. [...] Partea cea mai izbitoare a lucrurilor e că înțeleptul a încăput pe mâinile stângii, convertite, între timp, în extremă dreaptă. Este vorba de „noua dreaptă“, care se vrea „elitistă“, antinaționalistă și cosmopolită, ca singura reprezentantă a democrației „adevărate“. Arsenalul ideologic al „noii drepte“ și l-a asumat Grupul pentru Dialog Social, cu ramificațiile sale. [...] Există o incompatibilitate de eră geologică între naționalismul lui Petre Țuțea și ideologia „noii drepte“ (Nr 96/1993).*
1124. **Tot despre obsesia „fascismului“** : [sesizarea atacurilor programate împotriva oamenilor de televiziune, a lui Paul Everac, dramaturgul care, prin publicistica ultimilor ani, se situează între apărătorii ființei naționale] // Vre-mea. — 1993. — 23 mar. (anul II, Nr 148). — P. 1, 7.
- Dacă Răzvan Theodorescu a fost anihilat incredibil de ușor, ce se va întâmpla cu Paul Everac? Șansa lui este să fie obiectiv, dar nu indiferent cu destinul țării. Căci o adevărată Televiziune Națională trebuie să fie independentă față de partide, dar nu și față de România (p. 7).*
1125. **„Țepeș și propaganda antiromânească“** : [serial de art. pentru cartea lui Mihai Ungheanu, *Răstălmăcirea lui Țepeș* (București : Ed. Globus, 1992), carte-documentar prin care este reabilitată, pe coordonate istorice firești și obiective, figura domnitorului Vlahiei — Vlad Țepeș] // Totuși iubirea. — 1993. — 6-13 mai (anul IV: (1), Nr 18 (138) ; 13-20 mai (2)(Nr 19 (139)). — (Scenariul și regia) ; 21-28 mai (3) (Nr 20 (140)). — P. 3. — (Monitor).

De la Țepeș și până în zilele noastre există o tendință constantă, în anumite cercuri propagandistice occidentale, de a falsifica istoria românilor și de a proiecta o lumină de culori sumbre asupra firii și personalității poporului român. Arhetipul negativ al acestei imagini îl constituie Vlad Țepeș, supranumit Dracula. Nu e vorba de un fenomen izolat sau nesemnificativ, ci de un veritabil mit prin care este cunoscut poporul român în lume (1, Nr 18/1993).

1994

1126. **„Casa noastră“ și românofobia** : [coment. privind ideologia politică a Congresului „Casa noastră — Republica Moldova“, de la Chișinău, care conduce la ambiguități diplomatice] // Românul. — 1994. — 14-20 mar. (anul V, Nr 10 (204). — P. 2 ; Jurnal de Vaslui (I). — 1994. — 21-27 mar. (Nr 14). — P. 1-2; (II). — 28 mar.-3 apr. (Nr 15). — P. 1, 2. — Reluat, în altă versiune.

(...) o idee centrală mi-a atras atenția în mod deosebit, idee subliniată cu insistență atât de președinte⁷⁰, cât și de alți vorbitori. Este vorba de opoziția „antagonică“ dintre moldovenism și românism, opoziție care ar risca să se iugoslavizeze... („Românul“. — P. 2).

Așadar, în noua Moldovă, oricine va putea avea loc, va fi primit cu dragoste în „Casa noastră“, afară de aceia care se vor recunoaște, în continuare, drept români! Nu s-a cerut deja scoaterea în afara legii a partidelor unioniste?! Nici nu ne dăm seama la ce ticăloșie istorică suntem martori („Jurnalul de Vaslui“, Nr 15/1994, p. II).

1127. **Cântecul nepoatei lui Dumitru Matcovschi** : [art. de susținere a cauzei Basarabiei, pentru care a pățimit poetul Dumitru Matcovschi sau a fost condamnat la moarte Ilie Ilașcu] // Sinteze. — 1994. — 20 mai (anul V, Nr 20 (146). — P. 3, 5. — (Basarabia '94) ; Lit. și arta. — 1994. — 2 iun. (23 (2547). — P. 4.

[...] partea tragică a actualei politici de la Chișinău este tratarea elementului românesc ca pe o minoritate absolut indezirabilă. Cei care se simt români în Republica Moldova sunt declarați „extremiști“ tocmai buni de scos în afara legii. Ei nu mai au nici măcar statutul unei minorități protejate conform unor minime standarde europene. Simbolul tragediei elementului autohton este Ilie Ilașcu. [...] „Autonomia“ Transnistriei trage după sine ca un vâlătuc autonomia Republicii Moldova față de România. Există un antecedent recent înainte de Ilie Ilașcu — poetul martirizat Dumitru Matcovschi, cel „accidental“ aproape mortal... [...] Această agonie fizică prelungită a marelui poet Dumitru Matcovschi este simbolul agoniei Basarabiei condamnate la o lentă moarte etnică, deși spiritul poetului n-a putut fi înfrânt.

1128. **Ceapa și găinarii** : [notații despre libertate, confundată cu „fenomenul hoției“, în urma unui incident trăit „în direct“] // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 1-7 aug. (Nr 33). — P. 4.

1129. **Doctrina Snegur** : [observații asupra direcției politicii promovate de Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, privind identitatea națională a românilor basarabeni] // Totuși iubirea. — 1994. — 9-16 mar. (anul V: (1), Nr 10 (180). — P. 1, 3 ; 24-31 mar. (2), Nr 12 (182). — P. 8.

Noi știm că o „mutație genetică“ în istoria unui popor nu este imposibilă. Recunosc că un asemenea popor are drept de existență de îndată ce-și poate dovedi identitatea în fața lui

70 Mircea Snegur, atunci, președintele în exercițiu al Republicii Moldova.

Dumnezeu și a celorlalte popoare. Dacă moldovenii basarabeni nu mai sunt români, atunci, desigur, ei au drept de statalitate, de vreme ce au ajuns să creeze o altă limbă, o altă conștiință etnică, o altă spiritualitate. Surprinde doar că acest „nou” popor nu și-a putut găsi un etnonim propriu, fiind nevoit să uzurpe un străvechi nume românesc. Mai mult, proaspăta etnie n-a creat, în fapt, o nouă limbă, ci continuă să vorbească româna... (1, p. 1, 3).

1130. **Jugul fascist** : [luare de atitudine față de hotărârile luate de Parlamentul din Republica Moldova de a interzice imnul și de a sărbători eliberarea de sub „jugul fascist”] // Totuși iubirea. — 1994. — 30 iun.-6 iul. (anul V, Nr 27 (197)). — P. 9. — (Cauza națională).

Ambele decizii au un numitor comun: sunt antiromânești. Prima se referă la interzicerea imnului „Deșteaptă-te, române!”. A doua, la propunerea socialistului interfrontist, Valeriu Senic, vizează hotărârea ca Basarabia să omagieze, cu mare fast, 50 de ani de la „eliberarea” de sub „jugul fascist de către glorioasa armată sovietică”, „jugul fascist” fiind, bineînțeles, „ocupația românească”! Incredibil, dar până aici s-a ajuns. O întoarcere la vremurile de cea mai tristă amintire pentru drama românismului basarabean.

1131. **Legiferarea absurdității morale** : [art. de atitudine împotriva legiferării căsătoriilor între homosexuali (cf. rezoluției Consiliului European)] // Vremea. — 1994. — 4 mar. (anul III, Nr 374). — P. 1, 2.

Cu legiferarea acestei absurdități incalculabile, parlamentarii români și europeni și-au pus deja semnul pe actul de deces al civilizației creștine, care a primit lovituri peste lovituri în ultimele două secole, deși fără creștinism Europa n-ar fi însemnat nimic nicio-dată. Nimic nu poate dura fără temelii sănătoase din punct de vedere moral (p. 1).

1132. **O „Cosa Nostra” a internaționalismului civic** : [observarea a două pericole în fază de nucleu: în Apus — Casa Comună Europeană și în Răsărit — Comunitatea Statelor Independente, ceea ce duce la stări de confuzie în rândul populației din Republica Moldova] // Românul. — 1994. — 7-13 mar. (anul V, Nr 9 (203)). — P. 1, 5.

La Chișinău, Alianța Civică (ramură străvezie a Interfrontului — Edinstvo) militează pentru „frățietate” în cadrul Casei Comune a CSI, inventând o nouă identitate națională — moldovenismul opus românismului. La București : Alianța Civică a frânt multe săgeți împotriva aceluiași românism, de astă dată în numele unei democrații supranaționale, emițând ipoteza absurdă și primejdioasă că Europa Unită ar putea fi împotriva statelor-națiuni, când o veritabilă comuniune ar trebui să favorizeze tocmai înflorirea liberă a națiunilor, temelul și bogăția civilizației europene dintotdeauna. Așa cum Interfrontul basarabean concepe moldovenismul împotriva ideii de românism, la fel acreditează transnaționalii noștri ideea că românismul este... antieuropean! În realitate, moldovenismul este chintesență de românism, iar românismul este consubstanțial europenismului, o veritabilă sinteză a modelului cultural european (p. 5).

1133. **Se apropie apocalipsa?** : [scurt coment. despre posibila ciocnire a unor resturi de cometă cu planeta Jupiter și a unor „profeții” ridicole, concluzia lui Th. Codreanu: „Apocalipsa e în om, nu în afara lui”] // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 1-7 aug. (Nr 33). — P. 4.

1134. **Simptomul Druță** : [deși, în momentele de răscruce din revoluția basarabeană (1987—1989), Ion Druță, prin imaginea sa a contribuit, alături de alți intelectuali, la câștigarea luptei pentru independență, limbă de stat, alfabet latin, tricolor, totuși în ultima vreme a produs, în mod surprinzător, o de-

cepție generală. Scriitorul, retras acum la Moscova, acuză intelectualitatea basarabeană de românism, părând atins de sindromul „mancurtizării“, așadar, rupt de matca românească, de arheitatea strămoșilor] // *Românul*. — 1994. — 21-27 febr. (anul V, Nr 7 (201)).

Aparițiile sale pe micul ecran, animate de harul său de povestitor din spița lui Creangă, au avut o influență enormă în bătăliile câștigate (limbă de stat, alfabet latin, independență, tricolor etc.). [...]

De aproape doi ani, Ion Druță a devenit cea mai mare decepție a Basarabiei, contribuind la o dramatică paralizare a conștiinței naționale, la semănarea de confuzie în rândul poporului și la dezbinarea intelectualității, pe care acum o repudiază și o acuză de românism! Incredibil, dar acesta-i adevărul. [...]

1135. **Un corb al presei** : [în dreptul la replică, Th. Codreanu motivează publicarea serialului *Mein Kampf și destinul Europei*, ca fiind o tragică eroare în istoria europeană, ceea ce îl nedumerește și-l intrigă pe N. Corbu, care continuă disputa] // *Totuși iubirea*. — 29 apr.-5 mai (anul V, Nr 17 (187)). — P. 4. — (Convulsiile epocii).

1995

1136. **Doctrina antiromânismului** : [text în serial, pe o pagină a ziarului realizată de Constantin Călin. Comentariu și dezbateră privind destinul românilor în istorie și traiectoria social-politică în contemporaneitatea de după decembrie 1989, în atenție fiind românimea din Basarabia] // *Monitorul*. — 1995. — 21 oct. (anul I: (I)). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 23 oct. (II). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 24 oct. (III). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 25 oct. (IV). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 26 oct. (V). — P. 6. (Opinii. Polemici) ; 27 oct. (VI). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 28 oct. (VII). — P. 6. — (Opinii. Polemici) ; 30 oct. (VIII). — P. 6. — (Opinii. Polemici).

Dar ceea ce a eșuat în Ardeal e pe cale de a se desăvârși în Basarabia. Rezistând asimilării și continuând să rămână majoritari timp de mai bine de un secol, românii basarabeni se găsesc astăzi într-un punct crucial al istoriei, foarte apropiat de modelul croat. În 1918, conștiința națională a biruit, ca și-n Transilvania, în conștiința unității politice cu țara-mamă. În 1995, consecința directă a slavizării sovietice, conștiința unității de neam a slăbit incomparabil, ajungând minoritară la nivelul elitelor politice (II, 23 oct. 1995).

1137. **Fenomenul Corneliu Coposu** : [notă omagială la moartea marelui om politic din rezistență, care e considerat „un simbol al rezistenței morale în cei aproape 18 ani de pușcărie comunistă“] // *Jurnal de Vaslui*. — 1995. — 4-10 dec. (Nr 101). — P. 1.

1996

1138. **Critica și proletcultismul deghezit** : [observații critice privind atitudinea unor comentatori lit., care, întorși obedient cu fața către Occident, se simt stânjeniți de afirmarea specificului național al culturii românești, întrucât

ar fi incompatibil cu democrația] // Totuși iubirea (1). — 1996. — 8-22 iunie (Nr 21/22 (298/299)). — P. 4. — Cu titlul *Ileana Vrancea e neschimbată. Aceași ca în 1950!*, (Monitor); (2). — Iul. (Nr 22/25(300/303)). — P. 4. — Cu titlul „Naționaliștii sunt dușmanii naționali!”. (Monitor); (3). — Aug. (Nr 26/27(304/306)); (4). — Oct. (Nr 31/33(309/311)). — P. 17. — Cu titlul *Ce interes au unii să reînvie „obsedantul deceniu”?*.

Pentru a ne convinge, propagandista neocominternistă preia grele mistificări, care „prind” la necunoscători. Se știe că T. Maiorescu a proclamat, în literatură, primatul esteticului, colorar al celebrei sale definiții — naționalitatea în marginile adevărului. Maiorescu indica, astfel, calea corectă pentru ca literatura română să depășească impasul formelor fără fond, imitative, și să devină competitivă pe plan european. Ei bine, „maioresciană” noastră crede că toți aceia care susțin specificul național sunt, prin definiție, „dușmani” ai esteticului, niște „primitivi”, „anacronici”, „antidemocrați”, „xenofobi” și, bineînțeles, „antisemiți”. Rareori s-a produs o mai stranie confuzie de planuri. Cu asemenea instrumente, Ileana Vrancea crede că-l „apără” pe I. Negoieșcu, maioreșcianul. Curios, fiindcă numele lui Negoieșcu nu mai este interzis după 1989. „Apărare” cu tâlc, amintind, surprinzător, de apărarea lui Th. Neculuță din 1950. Atunci îl apăra pe Neculuță de naționalismul burghez. Deoarece acum cuvântul capitalist este „reabilitat”, a mai rămas din vechea sintagmă doar naționalismul. Cu acesta se războiește Ileana Vrancea (Nr 22-25/1996).

Se acreditează, astfel, ideea că între democrație și naționalism ar exista o incompatibilitate funciară. Din această teză, rezultă sofisticată necesitatea dispariției particularismelor naționale, spre care s-ar îndrepta societatea viitorului, profeție mincinoasă care a mai fost trâmbițată de adeptii „revoluției mondiale” (Nr 31-33/1996).

1139. **Culpabilizarea ortodoxiei**: [serial despre raporturile celor doi oameni de cultură, având ca punct de plecare cartea lui Ioan Petru Culianu, *Mircea Eliade* (București : Ed. Nemira, 1995)] // Totuși iubirea. — 1996. — 8-15 mar. (anul VII, Nr 9 (286)). — P. 9. — (Convulsiile epocii); 15-22 mar. (Nr 10(287)). — P. 1, 8; 22-29 mar. (Nr 11 (288)); 29 mar.-5 apr. (Nr 12 (289)). — P. 4. — (Dreptul la credință); 5-12 apr. (Nr 13 (290)). — P. 10. — (Scenariul și regia); 12-19 apr. (Nr 14 (291)). — P. 4; 21-28 apr. (Nr 15 (292)). — P. 10. — (Monitor); 28 apr.-3 mai (Nr 16 (293)). — P. 4. — (Monitor); 3-10 mai (Nr 17 (294)). — P. 1, 4. — (Monitor); 10-17 mai (Nr 18 (295)). — P. 4. — (Monitor); 24-31 mai (Nr 19/20 (296/297)). — P. 4. — (Monitor).

[...] nedorind să piardă avantajele pe care și Mircea Eliade le-ar fi putut avea, Culianu îl „apără” pe maestrul din punctul de vedere al adversarilor săi și nu din cel al lui Eliade. De unde și paradoxul și straniul eșec al acestei cărți. Căci autorul simte că se bate pentru o cauză care nu-i a lui Mircea Eliade, aluneacă în confuzii de planuri, în contradicții irezolvabile, reușind să creeze derută din propria derută ideologică, în lectorul neavizat (Nr 9/1996).

1140. **Fenomenul frontierei**: [coment. la cartea coautorilor Ilie Bădescu, Dan Dungaci — *Sociologia și geopolitica frontierei*, vol. I (București : Ed. „Floarea albastră”, 1995), în care discută semnificațiile lingvistice, istorice și geopolitice ale conceptului de „frontieră”. (Foto, Th. Codreanu)] // Porto franco. — 1996. — Ian. (anul VI, Nr 1 (22)). — P. 5, 11. — (Cronica literară).

Remarc de la bun început că Ilie Bădescu, nu este numai unul dintre cei mai de seamă sociologi români contemporani, ci și un făuritor de școală sociologică națională, aidoma lui D. Gusti. Tinerii pe care i-a format, iată, au început să depășească nivelul „publicistic” și să se lanseze în cercetări de vergeră. Un atu important al acestei noi orientări e capacitatea

de sinteză, de inserție a paradigmei sociologice în sfere științifice foarte apropiate. În cazul de față, posibilitățile sociologiei sunt benefic extinse la geopolitică, recte la teoriile frontierei.

Frontiera este un fenomen viu, complex, implicând nu numai destinul unor grupuri etnice, formațiuni statale etc., ci are vaste implicații culturale, religioase, economice și politice, care, în zilele noastre tind să se globalizeze. Altfel spus, geopolitica frontierei devine știință de avangardă, înglobând destinul popoarelor și al umanității (p. 5).

1141. **Laudă poporului evreu** : [cum în ianuarie 1996 a avut loc la Ierusalim cea de-a 10-a Adunare Globală a Congresului Mondial Evreiesc, sub genericul „Lumea evreilor la răscruce“, Th. Codreanu sesizează un aspect considerat demn de reținut, punctând că liderii evrei (în speță, cel mai bogat și cel mai mare lider al poporului evreu Edgar M. Bronfman — vol. *Jewish Communities of the World*) au „conștiința de sine a iudaismului“] // *Vreamea*. — 1996. — 13 mar. (anul V, Nr 867). — P. 1, 8.

[...] în vreme ce apostolii noii lumi globale nu mai obolesc predicându-ne dispariția națiunilor și a oricărui sentimente de solidaritate națională, în numele unui om, om în genere, fără patrie, fără părinți, fără specific național etc., evreei își strâng rândurile și proclamă ca vitală problema spiritualității și identității iudaice, pe fondul modernizării și întăririi statului Israel. [...]

Ceea ce am urmărit evocând conștiința de sine a iudaismului, prin doctrina și programele liderilor evrei, a fost spre spulberarea mitului că omenirea se îndreaptă spre o globalizare fără națiuni. În atare condiții, cu cât vor fi anihilate mai multe naționalisme, cu atât va fi mai bine pentru naționalismele conducătoare, căci fiecare își va crea propriul sat global în satul global general.

1142. **Mihai Ralea și naționalismul** // *Noua Revistă Română*. — 1996. — Nr 2. — P. 20-22 (Centenar). — Comentarii critice privind concepția lui Mihai Ralea despre „naționalism“, „incompatibilitatea dintre democrație și naționalismul dreptei“.

Sociologul insistă asupra faptului că naționalismul turbulent nu este un veritabil naționalism. Mi se pare a fi partea cea mai profundă a demonstrației lui Ralea. El n-a căzut în capcana altor democrați, de condamnare în bloc a naționalismului. Faptul devine cu atât mai interesant, cu cât, în mod paradoxal, căderea comunismului n-a adus cu sine o reabilitare a naționalismului, ca opozant al internaționalismului comunist. Unii motivează faptul prin aceea că naționalismul ar fi fost compromis de Ceaușescu. Este o falsă explicație. Calul de bătaie în toată această încurcătură este teza incompatibilității dintre democrație și naționalism, emisă, la origine, chiar de naționaliști (sau de preținși naționaliști). Azi, teza este mană cerească pentru cei care se străduiesc să salveze vechiul internaționalism sub fasoane „democratice“, „anticomuniste“ (p. 21).

1143. **Mitomania mitomaniei** : [episoade despre spiritul național al românismului într-o polemică de idei determinată de intențiile profesorului Lucian Boia „de a demola toate rătăcirile (miturile, cum le numește), din istoriografia comunistă recent răposată“, afirmații prezente în volumele din 1995 — *Miturile comunismului românesc ori Mituri istorice românești*] // *Vreamea*. — 1996. — 21 febr. (anul V, Nr 849). — P. 1, 6. — Reluat și augmentat, cu titlul *Istorie și mitomanie*, în *Monitorul*, 13-18 mai 1996 : (I), 13 mai 1996. — P. 6A (Polemici); (II), 14 mai 1996. — P. 6A (Polemici); (III), 15 mai 1996. — P. 6A (Polemici); (IV), 16 mai 1996. — P. 6A (Polemici); (V), 17 mai 1996. — P. 6A (Polemici); (VI), 18 mai 1996. — P. 6A (Polemici).

Noii „istorici“, care se erijează în campioni ai „obiectivității“ și ai „demistificărilor“, consideră că istoriografia românească de până azi, cu mici excepții, a fost mitomană, că s-a nutrit, altfel spus, cu mituri, iar nu cu realități istorice. De exemplu, dl Boia, care — după cum a rezultat din emisiunea amintită⁷¹ — a predat pe vremea comunismului istoriografie în spirit marxist-leninist, susține că trebuie să abandonăm „mitul“ originii latine, a unității și continuității românilor când e vorba de a ne raporta la Transilvania. Neputând fi siguri cum s-a născut și de unde vine neamul românesc, este inutil a revendica Ardealul invocând istoria („Vremea“, p. 6).

Pentru dl Lucian Boia et comp., miturile sunt simple fabulații fără acoperire în realitate. Se confundă mitul cu utopia. Se știe însă că în vreme ce utopia este o construcție raționalistă, un proiect uman irealizabil, mitul este cu totul altceva, el implică o profundă adecvare la real într-un limbaj simbolic exemplar. După „laicul“ Lucian Boia, mitul cristic al Învierii e o simplă „utopie“, o autoamăgire a creștinilor, iar nu un eveniment ontologic de primă importanță. Așa l-a învățat mentorul său Marx. Mircea Eliade a arătat că miturile sunt esențiale în istoria popoarelor. Ele sunt sângele vital în ființa indivizilor și comunităților umane. Fără mituri umanitatea decade în animalitate. A crede că umanitatea trebuie desacralizată, demitizată spre a fi „mântuită“ e treabă de belfer marxist („Monitorul de Bacău“, 15 mai 1996).

1144. **„Niciodată, domnule!“** : [autorul dezbate problema confruntării naționalism versus internaționalism postcomunist ; titlul conține o replică celebră a omului politic francez Maurice Druon, la întrebarea despre dispariția națiunilor și a statului național din viitoarea Europă, conform proiectului european de la Maastricht] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 19-25 iul. (Nr 133). — P. 1, 5.

Din fericire pentru ființa continentului european, doctrina morții națiunilor este pur demagogică, fiindcă numai o minoritate de profitori fără patrie și fără Dumnezeu cred cu adevărat în ea și o trâmbișează protejați de imperiul nevăzut al banului. Ei și-au creat mercenari ideologici printre intelectualii din multe țări ale lumii între care numeroși navi din România. Aceștia nu-și dau seama că tocmai statele care fac caz cel mai mult de ideologia dispariției națiunilor sunt state și națiuni foarte puternice, adică întruchipează naționalismul în cel mai înalt grad (p. 1, 5).

1145. **Nouăzecism amestecat** // Porto Franco. — 1996. — Noiembrie. (anul VI, Nr 11 (32). — P. 7. — Sesizarea unor stări de confuzie generală în cultură, într-o perioadă în care literații generaționiști încearcă să se grupeze.

1146. **„Trebuie cucerită puterea. În rest, țara poate să piară“** : [scurt coment. despre vechii kominterniști, azi politologi care dau „indicații“ despre democrație, în mass-media] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 12-18 iul. (Nr 132). — P. 1, 2.

Părintele ideolog al „social-democrației“ de dreapta (lucru absurd), Silviu Brucan pronosticează că, la toamnă, victoria va fi a partidelor de centru-dreapta. Și cine reprezintă centru-dreapta în viziunea politologului nostru? În primul rând, USD-ul dominat de Petre Roman, apoi CDR și PDSR. Confuzia e totală, dar nu lipsită de tâlc. [...] Tâlcul e că roșul vizat de Silviu Brucan nu se referă la comunism, ci la naționalism. Printr-un artificiu sofistic, naționalismul a fost transferat de la dreapta (unde îi este locul peste tot în lume) la stânga spre a fi încărcat cu toate păcatele comunismului proaspăt defunct (p. 2).

71 Referință la emisiunea „Pro Patria“, TVR, 9 februarie 1996.

1147. **Cazul Patapievici** : [art.-serial de atitudine polemică, având drept cauză opiniile lui H.-R. Patapievici din vol. *Politice* (București: Ed. Humanitas, 1996), eseist care a adoptat postura antinaționalistă, plecând de la ideea că „naționalismul a fost cel mai mare eșec din istoria românilor“] // Sinteze. — 1997. — 10 ian. (anul VIII: I. *Radicalismul nemulțumirii*, Nr 2 (204). — P. 7 ; 17 ian. (II. Semnale de alarmă. — Nr 2 (205). — P. 9 ; 24 ian. (III. „*Judecata tăioasă*“; IV. *România*; V. *Românul*. — Nr 3 (206). — P. 9 ; 31 ian. (VI. *Etnogeneză și românism*; VII. *Limba română*. — Nr 4 (207). — P. 9 ; 7 febr. (VIII. *Școala românească*; IX. *Intelectualul român*. — Nr 5 (208). — P. 9 ; 14 febr. (X. *Biserica ortodoxă română*, XI. *Istoria națională*. — Nr 6 (209). — P. 9 ; *Apollo* (Clepsidra) : I. *Radicalismul nemulțumirii*. — 1997. — Aug. (Nr 5). — P. 4; II. *Semnale de alarmă*. — . 1997. — Sept. (Nr 6). — P. 6 ; III. „*Judecata tăioasă*“, IV. *România*, V. *Românul*. — Nr 7, oct. 1997. — P. 2, 3; *Flacăra lui Adrian Păunescu*, anul X: (1). — 2010. — 12-18 mar. (Nr 10 (430). — P. 10. — (Opinii strict personale); (2). 19-25 mar. (Nr 11(431). — P. 7. — (Opinii strict personale); (3), 26 mar.-1 apr. (Nr 12 (432). — P. 11. — (Opinii strict personale).

De menționat că dl Patapievici se declară răsădit român și creștin ortodox: „Mă declar oricând în mod deschis drept creștin ortodox“ (**Politice**. — P. 265). *Mărturia, într-adevăr impresionează. Dar e vorba de un creștin ortodox total nemulțumit de biserică, de patriarh, de preoți și de credincioșii autohtoni. Mai mult, radicalismul dlui Patapievici se extinde masiv la nivelul întregului neam românesc, la civilizația și istoria națională. Nimic nu-l satisface: nici limba, nici istoria, nici etnia română, nici intelectualitatea și, îndeobște, faptul că s-a născut român. El suferă hiperbolic, greu, iremediabil: „în continuu îmi e rușine că sunt român“ (p. 23). Situația aceasta insuportabilă pentru un individ ar fi putut fi ușor tranșată prin evadarea din și lepădarea de propria descendență, printr-o devenire nonromânească măcar după modelul Cioran, care a adoptat o altă limbă și un alt mediu etnic. [...] Dl Patapievici nu se consideră însă un discipol al lui Cioran și se delimitează net de naționalismul acestuia și al lui Mircea Eliade. El consideră că naționalismul a fost cel mai mare eșec din istoria României. Autorul **Politicelor** a adoptat mentalitatea antinaționalistă care este astăzi la modă (Nr 2/1997).*

1148. **Criza proprietății și „complexul slugii“ în România postdecembristă** : [constatarea autorului că, după 1989, românii nu au știut să gestioneze proprietățile, anterior, administrate unic de statul comunist. Prin urmare, statul a căutat proprietari, înstrăinând, la prețuri incredibile, proprietăți considerate „nerentabile“] // Adevărul lit. și artistic. — 1997. — 7 sept. (anul VI, Nr 384). — P. 10. — (Tranziția — Puncte de vedere) ; Lit. și arta. — 1997. — 11 dec. (Nr 50 (2730). — P. 4).

*Ce s-a întâmplat însă în România, după sucombarea proprietarului unic, statul comunist? Statul postcomunist a încercat să-i facă pe români proprietari, prin Constituție și prin câteva legi fundamentale, destul de prost gândite și puse în practică: **Legea fondului funciar, Legea privatizării, a restituirii caselor naționalizate, a vânzării locuințelor către chiriași** etc. A ieșit repede în evidență că noul stat nu poate restitui esențialul: mentalitatea de proprietar, de stăpân. Mai mult, s-a dovedit că proprietarul cel mai slab, cel*

mai ușor de înșelat, rămâne statul, incapabil să-și gospodărească imensele averi care i-au mai rămas [...].

Numai că în istorie contează doar popoarele care au voința de a fi stăpâne pe ele însele, cel puțin. Toate celelalte alternative sunt iluzii, beții cu apă rece. Criza pe care o traversează România este o criză de identitate, o criză a proprietății. Bătălia va fi necruțătoare. În încheștarea cu penuria de capital autohton, românii pot ieși biruitori prin inteligență, printr-un ascuțit simț al realului, printr-o moralitate lucidă, toate convergând către ceea ce am numit mentalitatea și demnitatea de proprietari. [...] proprietățile sunt mișcătoare, pe când conștiința proprietății constituie adevărata avere a indivizilor și națiunilor.

1149. **Cufundarea în ceață?** : [coment. jurnalistic la „lista de spioni“ anunțată de ministrul de externe Adrian Severin] // Sinteze. — 1997. — 17 oct. (anul VIII, Nr 40 (243)). — P. 9. — (Comentarii. Cronica de vineri).

Noi, sincer, vrem să știm care e adevărul: 1) dacă sunt într-adevăr spioni, trebuie dați imediat pe față și să-și primească răsplata; 2) dacă dl Severin îi cunoaște sigur, să aducă dovezi, iar dacă nu le pune pe tapet să demisioneze repede-repede; 3) nu cumva se încearcă o tergiversare până la calendele grecești a faptului și apoi să fie dat uitării? Dl Paler presupune că cea mai plauzibilă este a doua variantă. Noi credem că a treia e mai în firea noastră. Încet-încet daravera va fi cocoloșită.

1150. **Cultură critică sau reacționarism?** : [marginalii critice pentru cartea lui Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român* (București : Ed. Univers Enciclopedic, 1997). Discutarea conceptelor reacționar / reacționarism, purtătoare de conotații pozitive sau negative în demersul demonstrației istoricului. Istoricul folosește cuvântul cu încărcătură semantică negativă, încetățenită la noi, atunci când scrie despre „cultura reacționară“ de la Junimea. (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1997. — 19 sept. (anul VIII: (I) Nr 36 (239)). — P. 7, 8 ; 26 sept. (II) (Nr 37 (240)). — P. 9. — (Polemici) ; Noua Revistă Română. — 1998. — Ian.-mar. (Nr 7/8(16/17)). — P. 61-66. (Cronica ideilor).

Cuvântul reacționar are, la noi, o foarte proastă conotație. Propriu-zis, vocabula presupune încărcătură similară cu etichete, precum fascism, xenofobie, antisemitism etc. A fi reacționar înseamnă a te pune de-a curmezișul, cu tot ce implică progres, schimbare în bine și alte trimiteri semantice cu iz mesianic. [...]

[...] Iată ce zice dl Florin Constantiniu: „Oricâte valori estetice a creat această cultură, ea a fost, în esența ei, reacționară“ (p. 252). Se referă, bineînțeles la cultura junimistă, a marilor clasici, fiind vizată nominal triada Eminescu-Creangă-Caragiale. Dacă analizăm logica frazei, este evident că valorile estetice (elementul pozitiv) se găsesc în opoziție cu elementul negativ — cultură reacționară. Altfel spus, istoricul nostru nu se abate de la sensul propriu al cuvântului reacționar (Nr 36/1997, p. 7).

Eminescu a răspuns acuzației de reacționarism în mai multe articole din „Timpul“. Dacă termenul vine de la a reacționa, „reacționar“ este acel organism care se opune tendințelor involutive, degradante provocate de cauze externe sau interne. În acest sens se recunoaște Eminescu „reacționar“. Poetul recurge la o spectaculoasă investiție semantică pozitivă acolo unde bântuie deriziunea negativului (Nr 36/1997. — P. 8).

1151. **Democrația, în pericol** : [atitudine critică față de fiecare dintre grupările politice, aflate vremelnic fie la putere, fie în opoziție, care se manifestă zgomotos, susținând că, în sfârșit, „a învins democrația“] // Vremea. — 1997. — 22 ian. (anul VI, Nr 1120). — P. 1, 3.

Revoluțiile sunt momente dramatice, cumplete în viața unui popor. Ele se săvârșesc la intervale istorice mari (de ordinul sutelor de ani), iar nu din zece în zece ani. [...] Un partid care vine la putere nu se pregătește de război pe viață și pe moarte împotriva celeilalte jumătăți de țară, care a pierdut alegerile. Or, actuala coaliție guvernamentală lasă impresia stranie că se pregătește de un război lung și cumplit. [...] Televiziunea trebuie să aspire la un singur partizanat — să slujească națiunea română, iar nu anumite partide, care — prin condiția lor — nu reprezintă decât o parte a poporului român (p. 3).

1152. **Drama unui partid** : [coment. privind ideologia politică a partidelor din țară, în atenție fiind PUNr (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1997. — 21 noiem. (anul VIII, Nr 45(248). — P. 7. — (Puncte de vedere).

Ideologii supranaționali vor identifica aici confirmarea tezei lor că naționalismul e pe cale de dispariție. Din păcate, pentru ei, concluzia e absolut fantezistă, fiindcă nu se confirmă teza în cazul celui alt partid, UDMR, cu cel puțin două clase mai naționalist decât PUNr. La drept vorbind, PUNr a fost o reacție (ce se arată viguroasă) la naționalismul maghiar. Numai că respectivele formații au avut o evoluție inversă: în vreme ce maghiarii au dobândit sau sunt pe cale să dobândească tot ce și-au propus în program [...] Evoluția inversă se constată în pierderea masivă de teren a PUNr-ului atât în alegeri, cât și-n alte spații...

1153. **Eminescu și manipularea televiziunii** : [art. de atitudine față de modul în care Televiziunea națională l-a omagiat, la 15 ianuarie, pe Eminescu. Invitații Monica Spiridon și Eugen Negrici au considerat că Eminescu e mitizat și că ar trebui ca timp de vreo zece ani să nu se mai discute despre poet] // Vremea. — 1997. — 25-26 ian. (anul VI, Nr 1123). — P. 1, 3.

Voi avansa un paradox: credința criticilor că Eminescu a fost sau că este mitizat e un... mit. Sau mai exact spus — este o mistificare. Eu nu cred, așa cum susțin Eugen Negrici și comilitonii săi, că în România este un cult Eminescu. [...] În România nu există un cult Eminescu. Cei îngrijorați pot sta foarte liniștiți. Altminteri, ei o știu prea bine, dar fac caz de cultul lui Eminescu pentru că se tem de nașterea lui. Un asemenea cult ar trebui să cuprindă elitele culturale și politice. Ceea ce nu este cazul. „Elitele” politice nu cunosc nici cât negru sub unghie doctrina națională a lui Eminescu, uriașa cuprindere a gândirii sale.

1154. **Emoție la un an de la guvernare** : [constatarea autorului că fiecare an de guvernare, de data aceasta a lui E. Contantinescu în tandem cu V. Ciorbea, aduce un grad sporit de sărăcire a populației. (Foto, Th. Codreanu)] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 13-19 noiem. (Nr 201). — P. 1.

Iar în ce mă privește, știu că de vreo trei săptămâni, de când temperatura de afară oscilează în jurul lui zero grade, tremur de frig, încercând să dezgheț aerul cu niște aparate electrice care fac să se înfierbânte prizele. Înainte vreme mulțumeam din inimă partidului. Acum, cui să ne adresăm?

1155. **Generozitatea politicianismului românesc** : [art. de atitudine critică față de actul semnării Tratatului româno-ucrainian, care, implicit, înseamnă cedarea unor teritorii românești străvechi] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 15-21 mai (Nr 175). — P. 5.

În Statele Unite, dl Adrian Severin a declarat că a sosit acolo nu pentru a cerși beneficii cu intrarea noastră în NATO, ci pentru a face cunoscut Americii ce anume poate oferi România viitorilor aliați. România nu e o consumatoare de securitate, ci o producătoare de securitate. România dă și nu cere nimic. Abilitatea ministrului de externe este remarcabilă. Cu atât mai mult, cu cât el spune un adevăr istoric de lungă tradiție, în ce ne pri-

vește. *Limbajul diplomatic e atât de subtil, încât e și adevărat, adevărul gol-goluț. Destinul nostru în istorie a fost să dăm și să nu luăm nimic. Am plătit tribut...*

1156. **Liste albe, liste negre** : [puncte de vedere asupra metodelor de inducere psihotică asupra populației, folosite de politicieni, concretizat într-o listă cu nume de evrei, apărută în publicația „Atac la realitate“. Însuși vizat pe liste negre, în regimul trecut, autorul se manifestă împotriva a tot felul de liste nefaste, care ar putea „stârni reacții contradictorii cu consecințe imprevizibile“] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 25-31 dec. (Nr 207). — P. 1, 3 ; Sinteze, anul IX, Nr 1 (253), 9 ian. 1998. — P. 10. (Opinii. Accente). (Foto, Th. Codreanu).

Departee de a fi inocentă, o asemenea listă poate trezi reacții contradictorii, cu consecințe imprevizibile. Ea va induce în mintea românului de rând „argumente“ pentru hrănirea a ceea ce s-a numit „complexul străinului“ sau mai direct spus „complexul antisemitismului“. Continuăm să dăm vina pe alții spre a eluda propria vină izvorâtă din inerția cârcotașă (p. 1).

Liste, liste, liste! [...]

Eu însumi am simțit și simt pe pielea mea că am fost nu numai pe lista defunctei securității din simplul motiv că scriam și publicam, dar și pe listele care niciodată nu vor fi date publicității ale unor cercuri pe care scrisul meu le incomodează. La fostele edituri „Eminescu“ și „Cartea Românească“ mi s-au respins cărți pe acest criteriu, mi-au fost atacate cărțile pe acest criteriu, am fost împiedecat să intru în Uniunea Scriitorilor pe acest criteriu... [...](p. 2).

1157. **Mit și mistificare în istorie** : [puncte de vedere polemice asupra „unei tentative înnoitoare“, cartea istoricului Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească* (Ed. Humanitas, București, 1997)] // Adevărul lit. și artistic. — 1997. — 23 noiem. (anul VI (I), VI, Nr 395). — P. 13 ; 30 noiem. (II), VI, Nr 396). — P. 13. — (Lecturi).

*În schimb, cu totul altfel se prezintă Lucian Boia în **Istorie și mit în conștiința românească**. De astă dată autorul este el însuși, într-o construcție remarcabil articulată, cu probele de rigoare pe masă. E un nou mod de a vedea istoria (nu numai pe cea românească, precum lăsa să se înțeleagă din **Mituri istorice...**⁷²), un soi de hermeneutică al miturilor istorice... (Nr 395/1997).*

Dacă națiunea n-ar conta în lumea contemporană, cum pretinde ideologul Lucian Boia, atunci de ce până și minoritățile tind să se constituie în state-națiuni? Marea vâlvă care se face azi în jurul minorităților nu confirmă deloc perspectiva dispariției simțului național. Din contră, atestă o puternică resurrecție, în plină manifestare a spiritului democratic european. [...] Insatisfacția autorului provine din credința că armata și Biserica n-ar fi instituții „specifice“ democrației. De aceea, îl îngrijorează „respingerea masivă a instituției democratice prin excelență, care este parlamentul“ (p. 281). Eu cred că și aici operează confuzia punctelor de vedere pricinuită de ideologie. Românii nu resping parlamentul ca atare [...], ci o viață parlamentară ineficientă, viciată de interese personale și de grup. Populația îi sancționează pe parlamentari, iar nu parlamentul ca atare (Nr 396/1997).

1158. **Naționalismul și urmașii Kominternului** : [opinii doctrinare privind „principiul naționalităților“ — principiu al democrației moderne (europene și

72 Th.C., în partea inițială a comentariului, pune în comparație perspectiva istorică a acestei cărți cu alta, coordonată de același autor, o antologie anterioară (*Mituri istorice românești*, 1995), pe care o consideră „un semieșec, o adunătură de texte mediocre simulând inabil un salt în istoriografia românească“ prin „confuza abordare a mitului, concept deosebit de complex“.

americane), dar respins (după 1989) de democrații români⁷³, care dau în-tăietate „economicului asupra spiritualului“. Autorul confirmă distincția între *naționalism* și *ultranaționalism*⁷⁴. (Episoadele sunt precedate foto, Th. Codreanu] // Sinteze. — 1997. — 16 mai (anul VIII: (I) Nr 18 (221). — P. 7 ; 23 mai (II) Nr 19 (222). — P. 8 ; 30 mai (III) Nr 20 (223). — P. 8 ; 8 iun. (IV) Nr 21 (224). — P. 8. — (Confruntări).

Premisa domnilor Solacolu și Bălănescu este de o izbitoare falsitate. Românii sunt în-fățiați ca fiind niște incurabili mitomani, care, în orgoliul lor nemăsurat, se cred buricul pământului și disprețuiesc cu agresivitate popoarele vecine. (II Nr 19/1997).

Reducând totul la economic, cei doi valorifică, cu știre sau fără, teza fundamentală a materialismului dialectic și istoric cu privire la întăietatea economicului asupra spiritualului. De aceea,, zic ei, nu sunt naționaliști, fiindcă percep lumea prin prisma banului, prin bunăstarea materială. Le este indiferent unde trăiesc, ce limbă vorbesc, de vreme ce au nimerit la niște stăpâni care le oferă traiul zilnic. Mărturisește Stelian Bălănescu: „Mie îmi este indiferent dacă eu sunt stăpânit de un evreu, de vreme ce o duc bine“. Mai mult: „Stăpânul poate să fie De aceea, și naționalitate cu mine sau poate fi de altă naționalitate, după împrejurări“ (p. 228). Cum să zic? Unii au dus-o bine și sub turci și sub sovietici, și sub maghiari etc. Acelora, desigur, le convenea să fie insensibili la soarta poporului român. Numai că naționalismul n-are a face cu amăgitoarea bunăstare materială. Ce-i lipsea boierului M. Kogălniceanu de a luptat pentru Unire, pentru deschiderea unui curs de istorie națională, pentru Independența de la 1877? De ce a preferat el să fie naționalist și nu și-a văzut de chefuri și de moșie?

Din punctul de vedere al domnilor Solacolu și Bălănescu, independența, statul unitar național, ortodoxia, suveranitatea, cultura românească etc. sunt niște prostii care ne împiedică pe noi românii să trăim ca-n sânul lui Avraam. Important e să ai un stăpân bun, care să-ți arunce zilnic osul existenței (IV Nr 21/1997).

1159. **Nu-l iertați pe „fratele Noică“!** : [reflecții critice asupra cărții filosofului Constantin Noica, *Manuscrisele de la Câmpulung* (București : Ed. Humanitas, 1997)] // Adevărul lit. și artistic. — 1997. — 21 dec. (anul VI, Nr 399). — P. 8-9. — (Lecturi).

Manuscrisele de la Câmpulung probează că accesul la ființă (cu subtila mișcare dialectică a devenirii întru ființă) e posibil prin economic. Elementul ontologic în economie este bunul, care antrenează după sine, stadial, banul și binele. Apariția bunului în istoria umanității echivalează cu punctul eminescian al genezei universului. Bunul este arheul sociogenic. Bunul are corespondent în plan social țăranul. El, de fapt, stă la originea creației de bunuri, chiar dacă bunul îl depășește: „om al bunului și care îmi pare a cuprinde țărănescul, chiar dacă trece dincolo de granițele lui“ (p. 30). Bunul domină civilizația câtorva milenii, până în pragul erei burgheze. El exprimă valoarea lui a avea: „ești ceea ce e haina ta, casa ta, avutul tău... (p. 26)“ (p. 8).

1160. **O conferință ignorată** : [coment. privind trecerea sub tăcere de către mass-media a Conf. extraordinare a Partidului *Opțiunea Daco-latină*, condusă de Mircea Druc ; la conf. s-a discutat și problema Tratatului româno-ucrainian prin care, la nivel oficial, urma să se renunțe la teritoriile strămoșești; ținutul

73 În context, atitudinea polemizatoare are ca temei cartea *Inconsistența miturilor. Cazul Mișcării Legionare*, Ed. Polirom, Iași, 1995, semnată de Stelian Bălănescu și Ion Solacolu, români autoexilați în Germania.

74 În conf. cu Francisco Veiga, *Istoria Gărzii de Fier, 1919-1941. Mistica ultranaționalismului*, Ed. Humanitas, 1993.

Herța, Bucovina nordică și partea de sud a Basarabiei (ceea ce s-a și întâmplat ulterior, în ciuda evidenței, n.n.) ; alături de Florin Constantiniu, Th. Codreanu condamnă „lipsa de legitimitate a actualului guvern în ce privește cedarea de teritorii“ // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 8-14 mai (Nr 174). — P. 5.

Iată de ce, acum, se poate aduce acuzația de trădare și autotrădare. Eu n-o voi face și spun că e la mijloc doar o rătăcire istorică, o judecată pripită a cărei miză este un iluzoriu beneficiu imediat pentru țară, legat de o mai lesnicioasă admitere în NATO. În realitate, relațiile noastre de vecinătate cu Ucraina constituie un pretext absolut minor în calea admiterii în NATO, fiindcă interesele cele mari ale celor mari se ticluiesc la cu totul alte niveluri. România nu va fi niciodată un partener demn de luat în considerație câtă vreme va urma politica umilinței și va căuta mântuirea la alții.

1161. **Paznici la intelectuali** : [art. de atitudine privind coalizarea unor intelectuali împotriva a tot ce s-ar putea grupa în jurul conceptului de „naționalism“] // Sinteze. — 1997. — 28 febr. (anul VIII, Nr 8 (211)). — P. 7. — (Puncte de vedere).

Acum este la modă sancțiunea necruțătoare a naționalismului pe toate canalele mass-media, cu puține excepții. Trăim vremuri incredibile când a declara că ai conștiință națională echivalează cu a mărturisi că ai „lepră“. Măgăria aceasta impardonabilă, fiindcă altfel nu-i pot spune, se manifestă în România mai dihai decât oriunde pe glob, pentru că la noi până și intelectualii cred în toate balivernele unor ideologi preocupați să apere anumite interese.

Nu sunt naționaliști americanii și liderii lor politici? Nu sunt naționaliști francezii, germanii și englezii? Nu sunt naționaliști evreii? Hai să fim serioși! Aceste popoare au voința de a face istorie și o fac foarte bine, adică sunt naționaliști prin excelență.

1162. **Pâra la Strasbourg** : [concluzii amare privind „complexul de inferioritate“ al românilor] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 6-12 febr. (Nr 161). — P. 5.

Pâra la Strasbourg e un simptom alarmant și tragic. El arată o incapacitate funciară a românilor de a tranșa istoria în favoarea lor, riscând să rămână mai departe slugi, iar nu a deveni caractere mândre, aristocrați și cavaleri ai onoarei, stăpâni la ei acasă.

1163. **Postcomunismul** : [opinii despre istoria comunismului, având ca punct de plecare cartea istoricului francez François Furet, *Le passé d'une illusion. Essai sur l'idée communiste au XX-e siècle* (Éditions Robert Laffont, Paris, 1995, tradusă și publicată de Editura Humanitas, 1996). (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1997. — 22 aug. (anul VIII, Nr 32 (235)). — P. 7. — (Puncte de vedere) ; Apollo. — 1997. — Sept. (Nr 6). — P. 7.

În mod paradoxal, comunismul, desprins din capitalism, a sfârșit prin a evolua tot spre capitalism, reintrând în orizontul obsedant al antitezei bogați și săraci. [...]

Ceea ce mă miră e că istoricul francez trece sub tăcere apariția rapidă a unei alte idei mesianice care a și luat locul vechii iluzii comuniste. De data aceasta toate energiile și speranțele se canalizează nu spre modelul kominternist, ci spre o comunitate de tip occidental, botezată deja în fel și chip: Casa Comună a Europei, Statele Unite ale Europei, Comunitatea Europeană, Uniunea Europeană etc. Realmente acest nou mit dă temeii istoriei postcomuniste. Iar România trăiește cu o feroare „revoluționară“ unică aceste visuri de bunăstare occidentală, cu atât mai mult cu cât se vede ruinată economic și mai refuzată de NATO și Uniunea Europeană, deși a făcut concesii enorme prin tratatele încheiate cu vecinii, prin acordurile cu FMI și Banca Mondială etc.

1164. **Recursul la culpabilizare** : [marginalii critice despre cartea lui Z. Ornea, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*. ed. revăzută (București : Ed.

Fundației Culturale Române, 1996). Textul lui Z. Ornea culpabilizează românii prin cel puțin două situații: *naționalismul* unor celebri intelectuali interbelici și *ortodoxismul* anilor treizeci, consubstanțial specificului românesc. (Th. Codreanu, foto) // Porto Franco. — 1997. — Noiembrie. (anul VII, Nr 10/11 (41)). — P. 5. — (Cronica literară).

Gândirea sa funcționează după mecanismul antitezelor neîmpăcate, ca să mă exprim în termeni eminescieni. De pildă, tot ce e tradiție, Z. Ornea crede că se opune aprioric modernității, oricărui progres. Tot ce e național e condamnat, opus universalului, europenismului. Tot ce e gândire politică de dreapta se opune democrației etc... etc...

Z. Ornea absolutizează modelul occidental spre a demonstra „izolaționismul“ naționaliștilor interbelici, o farsă ideologică cu mult mai slabă decât aceea de pe vremea când și sociologul nostru credita ca model suprem civilizația comunistă de rit moscovit. De care model, vai, încă nu s-a lepădat, persistând în culpa fericită...

1165. **SIDA și prostia românească** : [coment. pe marginea dezvăluirilor din cartea *Dezvăluiri cutremurătoare despre modul în care francmasoneria caută să distrugă România* (Ed. Ananta, 1997), semnată de ing. V. Roșu și dr. C. Roșu despre planuri diabolice privind destinul copiilor români, infestați cu HIV sau bolnavi de SIDA] // Sinteze. — 1997. — 15 aug. (anul VIII, Nr 31 (234)). — P. 7. — (Atitudini).

„Dezvăluirea“ își are enormitatea ei. Dar faptele prind o anume coerență, bazându-se pe surse documentare. Mă voi referi la una din „armele“ care vizează direct și România. Este vorba de înfricoșătoarea maladie SIDA.

Copiii români sunt victime a două tare care sufocă societatea românească: sărăcia și prostia. [...] Tot felul de șarlatani din cele patru puncte cardinale au venit în țara noastră pentru afaceri chilipir. Și le-a reușit de minune. O statistică a tuturor potlogăriilor în stil mare, pe seama prostiei românilor, ar duce la cifre fabuloase, fie și numai dacă le-am inventaria pe cele consemnate în ziare și reviste (în ultimii șapte ani). Dar niciuna nu ni se pare mai monstruoasă decât „afacerea“ vaccinurilor care a dus la îmbolnăvirea copiilor cu SIDA.

1166. **Televiziunea guvernamentală** : [atitudine protestatară față de emisiunile Televiziunii române (publice), în care domină partizanatul politic] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 20-26 febr. (Nr 163). — P. 5.

Nu poți fi red. la Televiziunea Română dacă faci parte, în continuare, dintr-un partid, căci această instituție (cu excepția posturilor private) este o televiziune a tuturor românilor. O televiziune care încearcă să-ți impună cu forța o anumită optică despre cultura națională, despre realitățile vieții politice etc. este orice, numai imparțială, adică națională, nu. [...] Problema-cheie este profesionalismul informațional, pus în slujba României, iar nu a unei anume politici de partid.

1998

1167. **Anacronicul Eminescu** : [impresii și observații de la omagierea poetului Eminescu. Indignat de atitudinea televiziunii naționale care, ascultând de îndemnul lui Eugen Negrici, îl „uită“ pe Eminescu, Th. Codreanu mărturisește că la Muzeul Literaturii Române din București : unde a participat alături de alți cercetători ai creației eminesciene, a cuvântat în fața unei săli arhipline, semn că despre Poet e nevoie să se facă vorbire. (foto, Th. Codrea-

nu)) // Sinteze. — 1998. — 30 ian. (anul IX, Nr 4(256). — P. 7. — (Opinii. Accente) ; Lit. și arta. — 1998. — 26 noiem. (Nr 48(2780). — P. 4.

Lucian Chișu a vorbit despre noua ediție a corespondenței, Dumitru Micu s-a referit la raporturile dintre Eminescu și Transilvania, d-na Zoe Dumitrescu-Bușulenga despre nevoia de Eminescu, iar eu despre corespondență și drama comunicării la Eminescu. Spre marea mea surprindere, publicul (rotonda muzeului a fost arhiplină) a reacționat cu entuziasm, dar mi-am zis că trebuie să fie un public la fel de anacronic ca și Eminescu. Chiar dacă s-au aflat în sală și tineri, mai puțini, ce-i drept.

1168. **Basarabia și războiul intraetnic** : [exprimarea indignării în fața discordiei dintre români, indiferent pe care parte a Prutului ar trăi] // Lit. și arta. — 1998. — 23 apr. (Nr 17 (2749). — P. 4 ; Adevărul lit. și artistic. — 1998. — 17 mar. (Nr 409). — P. 12-13). — Reluat cu titlul *Basarabia și războiul generațiilor*.

Polemicile noastre sunt înjurături de șmecherani, care își imaginează că ei sunt totul pe lumea asta, iar ceilalți nimic. Nu adevărul interesează, ci compromiterea celuilalt, un soi de asasinat ritualic, prin violență de limbaj și de rea-credință. Dacă românii nu-și vor maturiza spiritul critic, redobândind generozitatea boierilor pașoptiști (oameni cu adevărat mioritici), mișcarea lor istorică se va produce în sens invers decât al curentului moral și cultural care a dus la prima unire și, mai departe, la Marea Unire de la 1918.

1169. **Biruința miticismului** : [observații pamfletare privind tipologia lui Mitică, devenit „eroul nostru național“, prin abilitatea de a „învârți“ frazele și afacerile, de a câștiga orice bătălie, mai puțin cea morală] // Sinteze. — 1998. — 9 dec. (IX, Nr 49(301). — P. 10. — (Accente) ; Jurnal de Vaslui. — 1998. — 10-16 dec. (Nr 256). — P. 1, 5.

Învârteala e condiția de a fi a lui Mitică. Ea a fost îndelung exersată și-n comunism, devenind „aptitudinea“ cea mai însemnată după 1989. Dar Hyperion la ce-ar mai folosi în zilele noastre? La nimic, răspund intelectualii „democrați“ de la „Dilema“. Hyperion — Eminescu e atins de nulitate. Idealul lor e realist, lucid. În Europa nu putem intra cu Eminescu. Numai cu Mitică. Doar Mitică e conciliant, adică „democrat“...

1170. **Cazul George Pruteanu** : [respingerea atitudinii de excludere din PNȚCD a lui George Pruteanu, pe care autorul nu-l vede ca fiind un oportunist. (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 3 apr. (anul IX, Nr 13(265). — P. 7. — (Puncte de vedere).

Oportunistului i se cere să nu aibă puncte slabe, nici urmă de vreun călcâi al lui Ahile. N-a fost cazul lui George Pruteanu. El era plin de puncte vulnerabile, dar toate iertabile, cu excepția unuia: dragostea pentru limba română. E curios că tocmai această dragoste manifestată cu inteligență și cultură, într-un mod accesibil publicului larg, i-a adus popularitatea. Și tot ea excomunicarea. Când dragostea de limbă e autentică, atingând arhealul, ea devine, inevitabil, fapt de conștiință națională. Or, actuala coaliție guvernamentală are oroare de ideea națională și de interesul național, în pofida faptului că destui oameni politici din ea au profunde sentimente naționale.

1171. **Cazul Roger Garaudy** : [observații pe marginea vol. *Miturile fondatoare ale politicii israeliene*, Fundația Fronde Alma TIP, 1998, pentru care autorul, Roger Garaudy, a fost în fapt amendat și, urmare a unui „complot“ generalizat de cenzură, pare a fi condamnat la „moarte civilă“. (Foto Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 28 aug. (anul IX, Nr 34(286). — P. 7 ; Clepsidra. — 1998. — Aug. (Nr 17). — P. 5.

Pe scurt, cartea lui Garaudy supune unei reevaluări critice, cu rigoare științifică și responsabilitate umanitară, adevărul legat de procesul de la Nürnberg, de „holocaust“, de alte mituri ale sionismului etc. Ținta lui nu e să „reabiliteze“ faptele nazismului, cum ar putea crede cei ce judecă lucrurile după ureche, dimpotrivă. (...)

Nu mi-am propus să intru în detaliile cărții lui Roger Garaudy. Autorul are abilitatea de a nu se angaja în divagații ideologice, ci de a prezenta pas cu pas surse documentare. Ceea ce mă interesează aici este atmosfera creată în jurul cărții, care nu e de polemică pe bază de argumente, ci de sancțiuni și judecăți apodictice. Tocmai faptul acesta se cuvine să ne alarmeze.

1172. **Destinul naționalismului** : [autorul observă lupta de apărare a naționalismului împotriva diverselor „forme de totalitarism ideologico-politic supra-național“] // Bârladul. — 1998. — 1-28 febr. (anul III, Nr 2). — P. 4, 5.

În Europa postcomunistă, când naționalismele s-au reasezat (în pofida gravelor sechele ale celui de-al Doilea Război Mondial, reflectate, pentru noi, în ciopârțirea României Mari), luciditatea conștiinței naționale se va dovedi în fața probei economice, ratarea acesteia putând duce la o dezastruoasă cădere a ființei popoarelor europene, inclusiv a românilor. Ceea ce-i îngrijorător e că elita politică din România postdecembristă are o slabă conștiință națională, incomparabil mai slabă decât a celei din Ungaria, Cehia, sau Polonia. Și faptul se întâmplă deoarece elitele noastre politice și culturale stau sub influență nefastă a drogului ideologic antinaționalist care li s-a injectat în doze aproape mortale încă din perioada disidențelor (p. 5).

1173. **Elogiul slugii** : [discutarea raportului *slugă-stăpân*, adaptat la situația a doi mari scriitori, Radu Gyr și Mircea Eliade. Comuniștii l-au iertat (oare?) pe Radu Gyr care s-a lepădat de propriul trecut, intrând sub tirania stăpânului. Cei de după '89 îi cer lui Mircea Eliade să se lepede de trecut, dar savantul nu și-l renegă, căci are mentalitate și forță de stăpân. Rămâne stăpân „propriului trecut“ și „prezentului“. (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 14 apr. (anul IX, Nr 15 (318)). — P. 8. — (Accentate).

Condiția de „stăpân“ e să nu ierte niciodată. Sluga este instrumentul cruzimii sale. Ea nu cunoaște decât dimensiunea prezentului. Sluga n-are drept la trecut. Condiția ei este amnezia. Proprietarul trecutului este numai stăpânul. Istoria tinde să devină și pentru el un depozit secret. [...]

Când sluga își regăsește arheul (fiindcă el este nemuritor și se ascunde în abisul ființei), ea devine o primejdie pentru stăpân; poate să se revolte, iar stăpânul să fie distrus dacă nu recunoaște în slugă un partener, de la parteneriatul acesta poate să înceapă democrația. Dar atunci tu, ca fost stăpân îi recunoști fostei slugi propriul trecut. Ceea ce este enorm de greu. Comuniștii nu l-au acceptat pe Radu Gyr cu tot cu trecut, ci l-au silit la condiția de slugă. Iar aceia care nu pot suporta trecutul lui Mircea Eliade procedează ca stăpânii lor din steпа asiatică⁷⁵.

1174. **Este Paul Goma un Soljenițan român?** : [marginalii la Jurnal I. Jurnal pe sărite, II. Jurnal de căldură mare, III. Jurnal de noapte lungă (București : Ed. Nemira, 1997), cartea lui Paul Goma, scriitor aflat în situația atipică de „autoexilat“, „apatrid“ ; (În fiecare serial — Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 22 mai (anul IX, rubrica „Polemici“ : (I), Nr 20 (272)). — P. 10 ; 29 mai (II), Nr 21 (273)). — P. 10 ; 5 iun. (III), Nr 22 (274)). — P.10 ; 12 iun. (IV),

75 În romanul *O zi mai lungă decât veacul*, Cinghiz Aitmatov scrie despre *mancurtizare*, procedeu de supliciu fizic, prin care se incumbă subordonarea totală față de stăpân și uitarea rădăcinilor genetice.

Nr 23 (275). — P. 10 ; 19 iun. (V), Nr 24 (276). — P. 10 ; Axa. — 2010. — 1-15 aug. (Anul III, Nr 44). — P. 6-9. — (Jurnal de front) ; Accesibil pe internet: <http://asymetria-anticariat.blogspot.com/2010/09/theodor-codreanu-este-paul-goma-un.html>. — (accesat 05.05.2012). — Postat în revista on-line Asymetria, 8 sept. 2010 ; <http://www.ioncoja.ro/textele-altora/este-paul-goma-un-soljenitan-roman/>. — (accesat 05.05.2012). — Paul Goma nu le-a iertat politicienilor din guvern semnarea tratatelor cu Rusia și cu Ucraina, consimțind, astfel, la „abandonarea unor teritorii și populații românești din Basarabia, din Bucovina de Nord și din Ținutul Herța“.

Paul Goma este un intelectual merit să fie împins la margine până la eliminarea din comunitatea care l-a produs. Altminteri, el însuși este un produs al marginii românismului. Este basarabean. Iar istoria a împins Basarabia atât de la margine, încât ea n-a putut supraviețui Marii Uniri de la 1918.

„Inclimenta⁷⁶ lui Paul Goma, tratarea cu aceeași măsură atât a prietenilor, cât și a adversarilor de tot felul, are rădăcini ontologice, iar nu ideologice. Raportarea la un absolut, fără niciun strop de „milă“, dă impresia unui „iacobonism“ de tip inchizitorial, care scandalizează, indignează. O asemenea personalitate este realmente insuportabilă. Iar pentru lumea românească — atipică. În mod fatal, a trebuit să ia drumul rebelului dintru început. El a devenit omul-fără-patrie, în incapacitatea ontologică de a-și găsi o altă patrie, o altă limbă în care să se exprime ca scriitor (Nr 21/29 mai 1998).

1175. **Limba engleză și autonomia maghiară** : [observații critice de fond despre perseverența cu care sunt convinse „elitele“ de la centru (în speță, comentatorul politic E.H.) de necesitatea înfăptuirii autonomiei maghiare. (Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 23 ian. (anul IX, Nr 3 (255)). — P. 10. — (Opinii. Accente).

Emil Hurezeanu ne îmbie cu exemplul pozitiv al Tirolului de Sud invocând și faptul că provincia a progresat economic. Și văzând tirolezii că nu se pot înțelege asupra limbii în care să comunice (italiană, germană, ladină?) s-au pomenit acum cu universitate engleză, garanție a unității europene, prin acordul de la Schengen. Aici, se înlocuiește astfel, „modelul tradițional al comunicării interetnice“ cu „cel modern al comunicării supraetnice“. Iar comunicarea supraetnică se va face nu în esperanto, ci în limba engleză. De ce — se întreabă Emil Hurezeanu — n-am experimenta și noi modelul supralingvistic și suprastatal mai întâi în Transilvania?

1176. **Mărturie pentru Mircea Druc** : [art. de atitudine cuprinzând coment. pe marginea vol. *Mircea Druc sau lupta cu ultimul imperiu* (București : Ed. Zamolxe, 1998), de Viorel Patrichi. (În fiecare serial — Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 25 sept. (anul IX, pagina „Opinii“, rubrica „Recurs“: (I), Nr 38 (290). — P. 7 ; 2 oct. (II), Nr 39 (291) ; 9 oct. (III), Nr 40 (292). — P. 9 ; 16 oct. (IV), Nr 41 (293). — P. 9 ; 23 oct. (V), Nr 42 (294). — P. 9 ; 30 oct. (VI), Nr 43 (295). — P. 9 ; Lit. și arta. — 1998. — 15 oct. (Nr 42 (2774)). — P. 2, 3. — (De la Huși..., de la Chișinău).

Propunându-mi să fac referințe la cartea publicistului Viorel Patrichi, Mircea Druc sau lupta cu ultimul imperiu, ținta nu poate fi o apologie a cunoscutului om politic, ci mărturia asupra istoriei unui eșec. Opul editat în condiții tipografice excelente, masiv (532 p.), ar putea

76 P. Goma nu le-a iertat politicienilor din guvern semnarea tratatelor cu Rusia și cu Ucraina, consimțind, astfel, la abandonarea unor teritorii și populații românești din Basarabia, din Bucovina de Nord și din Ținutul Herța (apud Th. Codreanu).

fi interpretat ca o statuie ridicată din timpul vieții, ceea ce nu e. Remarc întâlnirea fericită dintre biograf și personalitatea în cauză. Viorel Patrichi este un publicist sobru, lucid, cu o scriitură sigură, calități consonante cu structura intelectuală a lui Mircea Druc (Nr 39).

E timpul să argumentez de ce a fost necesară apariția unei cărți despre Mircea Druc. Întâi de toate, ea spulberă o prejudecată care ne copleșește și ne deformează gândirea în judecățile despre românii basarabeni. Respectivii, ca și românii din teritoriile răpite de Ucraina, sunt tratați cu o altă măsură decât confracții din fostul imperiu austro-ungar (Nr 40).

1177. **Românii în insectar** : [coment. polemic în care autorul ia în discuție orientările „postmoderniste“ din domeniul istoriografiei, orientate spre „demitizarea“ valorilor clasice. (În seriale — Foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1998. — 6 febr. (anul IX: (I), Nr 5 (257). — P. 7 ; 13 febr. (II), Nr 6 (258). — P. 9 ; 20 febr. (III), Nr 7 (259). — P. 9. — (Polemici).

Drama istoricului este prefigurată de celebrul exemplu al lui Procopius din Caesarea, care s-a văzut în postura de a scrie o istorie oficială și o istorie secretă. Întrebarea capitală este: care dintre cele două e adevărată? Aparent, întrebarea nu-și află locul, fiindcă oricine va da răspunsul în favoarea istoriei secrete. Oare așa să fie?

Drama aceasta îi urmărește pe istorici până în zilele noastre. Și nu numai pe ei. [...] Se pune problema cât de încrezători putem fi noi în acest mod de a scrie istoria? Sunt semne că întrebarea și-o pun istoricii înșiși. Și că își trăiesc propria dramă. Măsura obiectivității lor va depinde de capacitatea conștientizării dramei. Și de pe acum se întrevăd limpezirile. Cum fiecare lucru își are propria măsură, în pofida vechii credințe în homo mensura, istoricii noștri își găsesc, fiecare, prețul. Deocamdată, aș distinge trei categorii de istorici „revizionști”⁷⁷ (Nr 5/1998).

1999

1178. **Ilie Ilașcu și războiul Transnistriei** : [puncte de vedere privind destinul lui Ilie Ilașcu, simbol al rezistenței împotriva unui regim imperial, al cărui traseu pare, în mod izbitor, similar cu destinul Basarabiei (foto, Th. Codreanu)] // Sinteze. — 1999. — 19 mai (anul IX, Nr 20 (323). — P. 7, 8-9.

Procesul Ilașcu a fost, de fapt, epilogul războiului din Transnistria, marcând biruința panslavismului împotriva românismului transnistrean. Ilie Ilașcu a devenit un extraordinar simbol al ultimei scânteii de demnitate și rezistență românească. El n-a ascuns niciodată că idealul său este revenirea Basarabiei la integritatea teritorială cu Patriamă — România.

1179. **România: Spectacolul prăbușirii** // Noua Revistă Română. — 1999. — Ian.-mar. (Nr 1 (22). — P. 26-33. — (Orientări). — Considerații critice de natură ideologică privind valențele schimbării regimului, după decembrie 1989, spre un capitalism „periferial“, clientelar, „consumist“.

Două păcate capitale au a-și conștientiza elitele noastre politice: pe de o parte, reducerea capitalismului la consumism (concepție care generează corupție, parvenitism ordinar, etc., toate venind din efectele perverse ale „eticii“ comuniste și din libertarismul egoist) iar, pe de altă parte, o lipsă crasă de simț istoric care naște tendința adoptării unor ideologii de împrumut rupte de realitățile și de interesele națiunii române. Într-un cuvânt, e vorba de

77 Autorul deosebește trei categorii de istorici: care „n-au ce revizui“, cei care creează o „știință a imagologiei“ identitare naționaliste și cei care admit convenția „clișeele și miturilor despre sine ale națiunii“.

o flagrantă lipsă de patriotism (chiar dacă unii mai au cuvântul patrie pe buze), devenită politică oficială a guvernanților (p. 33).

1180. **Un basarabean demistifică istoria** : [note de lector la cartea lui Andrei Groza, *O istorie necunoscută a românilor (Secolele III-XIV)*. Schiță (Ch.: Ed. Civitas, 1997), care este „nu o revizuire, ci o „demistificare a istoriei“] // Lit. și arta. — 1999. — 8 iul. (Nr 27 (2811)). — P. 3. — (Prin labirinturile zeiței Clio).

Andrei Groza găsește probe că nu există o pată oarbă în izvoarele scrise relativ la români pentru secolele II-XIV. Așa începe fascinanta lui aventură. Iar prima lovitură de teatru e demistificarea ipotezei că Aurelian a abandonat Dacia romanizată. [...]

Scopul acestei prezentări nu este factologia istorică, ci reliefaarea spiritului cărții, care mi se pare mai important decât orice. Scrisă fără prejudecăți, în lumina demitizărilor din ultimii ani, lucrarea lui Andrei Groza, dacă ar fi cunoscută, ar declanșa fie proteste, fie ironii, fie ar deschide un capitol fascinant, restituitor în istoria contemporană a românilor, cu evidentul risc de a-i supăra nu numai pe istoricii din țările vecine, dar și pe falșii „demitizanți“ de pe malurile Dâmboviței. Găsesc în opul lui Andrei Groza o extraordinară provocare la adresa istoricilor.

2001

1181. **Basarabia și dubla victorie panslavistă** // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 1 noiem. (anul I, Nr 9) ; Crai nou. — 2002. — 30 oct. — (Anul XIII: (I), Nr 3274, — P. 3; (II), 31 oct. (Nr 3275). — P. 3; (III), 1 noiem. (Nr 3276), 2002. — P. 4. — Cu titlul *De ce România nu-i Germania?* ; Lit. și arta⁷⁸. — 2002. — 16 mai (Nr 20 (2960)). — P. 2 ; 2005. — 31 mar. (Nr 13 (3109)). — P. 5. — (Theodor Codreanu — 60). — Puncte de vedere despre relațiile istorico-politice dintre România și Republica Moldova, care n-au putut urma modelul german de reunificare. Comentatorul consideră că ceea ce îi unește pe toți românii este religia creștin-ortodoxă, iar nu componenta economică. Acestei prime părți i se adaugă opinii precum: subordonarea religiei ortodoxe unei idei — panslavismul, majoritarii devin minoritari în R. Moldova, promovarea glotonimului „limba moldovenească“, deformarea conștiinței naționale a basarabenilor prin „doctrina moldovenismului“.

Or, se dovedește că există ceva mai important decât banii pentru guvernanții de la Chișinău de vreme ce nici ispita acestor milioane de dolari n-a putut să împiedice defecțiunea diplomatică a ministrului Morei⁷⁹. Iar acel ceva este de ordin spiritual, iar nu economic. Timp de aproape două milenii acel fundamentul spiritual — ortodoxia națională, a rămas intact în ființa românilor basarabeni, în pofida diverselor stăpâniri trecătoare... („Flacăra lui Adrian Păunescu“, Nr 9/2001).

Noua biruință a panslavismului se reflectă în proclamarea limbii ruse ca a doua limbă în stat. E o cucerire de mare abilitate, întrucât ea este de facto prima limbă în statul dintre Prut și Nistru. Iar ceea ce pare de jure prima limbă, nu este româna, ci limba moldovenească, aceasta fiind, în concepția oficială, nu o ramură a limbii române, ci o limbă

78 Articolul, format din două părți, a apărut cu titluri diferite: *Basarabia și dubla victorie panslavistă* și *De ce România nu-i Germania?*

79 Ion Morei, ministrul justiției din Republica Moldova, în acea vreme.

preponderent slavă cu influențe românești. *Și aici ajungem la arma „inexpugnabilă“ cu care panslavismul a reușit să deformeze grav conștiința națională a basarabenilor: doctrina moldovenismului. Abilitatea constă în faptul că s-a apelat la un element tradițional mai vechi, denumirea provinciei înainte de constituirea statului român modern. Numele Moldova este un germene arhetipal, care ține de sfera ontologică a logosului. Asumarea lui este, în consecință, organică, de unde și succesul panslavismului în utilizarea lui ca armă propagandistică, chit că e vorba de o flagrantă uzurpare, întrucât inima Moldovei tradiționale e la Suceava și Iași. Altfel spus, doctrina moldovenismului este cea mai mare înșelăciune istorică folosită de o clasă politică înstrăinată de propriul neam („Literatura și arta“, Nr 20/2002).*

Dilema României nu este de a fi în Orient sau în Occident, ci de a fi între sine și Occident, adică o falsă dilemă care o face slabă în confruntarea cu civilizația și cultura contemporană. Sfășierea din sânul României este model nefast și pentru Basarabia. Aceasta trăiește o triplă sfășiere: pe de o parte, ea oscilează între Panslavia și Europa Occidentală, pe de alta — între Rusia și România, și, în fine, între românism și moldovenism, care e și cea mai gravă dintre antiteze („Literatura și arta“, Nr 13/2005).

1182. **În căutarea terorismului** : [coment. politice în urma atacului terorist din America, de la 11 sept. 2001, care a schimbat multe proiecte ideologice pe mapamond] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 4 oct. (anul I, Nr 5). — P. 23. — (Practica teoriei).

Însă tendința, spuneam, este de a pune semnul de egalitate între terorism și lumea arabă simbolizată de Islam. Dacă America va ști să evite această tentație emoțională [...], s-ar putea ca războiul declarat terorismului să nu periclitize viitorul omenirii, altfel se va intra în era unei noi ciocniri intercivilizaționale devastatoare. Însă nu e suficient doar atât, fiindcă se mai ivește un nod gordian de dezlegat: conceptul de terorism. Definierea noțiunii este mai importantă decât războiul propriu-zis și e improbabil că America va avea, în febrilitatea pregătirilor, răgazul și luciditatea necesare în a merge la adevărata țintă.

Principalul, de azi înainte, e dacă America și celelalte puteri ale lumii vor lupta împotriva terorismului de pe pozițiile civilizației, iar nu ale unor forme travestite de imperialism.

1183. **Maimuțareala** : [reacție critică față de imitația modelor și modelelor străine de obiceiurile și tradițiile românești, fără precedent practicată de românii postdecembriști și promovate pe „sticla“ televiziunilor. (Foto, Th. Codreanu)] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 29 noiem. (anul I, Nr 13). — P. 16.

Trăim o sarabandă de imitații pervertitoare ale spiritului creator. Obiceiurile și tradițiile românești sunt aruncate la gunoi și în locul acestora tineretul e bombardat cu sărbători americane ale căror nume nici nu vreau să-l scriu, fiindcă sunt de un fad desăvârșit. În vremea din urmă, li se dădea românilor iluzia că-și cultivă o tradiție autohtonă, a nume execrabilul „mit“ despre Dracula și despre vampiri. Or, nu e la mijloc decât tot o creație facilă a romanelor și filmelor occidentale, indeobște americane.

1184. **Nomadism și postmodernism** : [considerații critice și observații de doctrină literară față de opiniile Tamarei Carauș, autoarea cărții *Tzara mea* (Ch.: Ed. ARC, 2000), care „se autoetichetează, postmodernistă în cel mai înalt grad“, în numele generației sale (foto, Th. Codreanu în ambele numere)] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 13 dec. (anul I, Nr 15). — P. 9 ; 22 dec. (Nr 16). — P. 16. — Cu titlul *Generația sfășiată* ; Lit. și arta. — 2002. — 15

aug. (Nr 33 (2973)). — Cu titlul *Ultima generație sfâșiată*; Argeș. — 2002. — Aug. (Anul II (36), Nr 11 (242)). — P. 22. — Cu titlul *Basarabia: ultima generație sfâșiată*.

*Dacă în țară maimuțarea îmbracă, de regulă, accente comice mergând până la caricatură și grotesc, în Basarabia, constat, devine tragică. Cartea Tamarei Carauș are vădită turnură tragică și de aceea, o găsesc simptomatică, demnă de tratat cu toată seriozitatea. Autoarea intră în categoria imitatorilor lui Cioran, cel din **Schimbarea la față a României**, ca admiratoare ce este a lui H.-R. Patapievici, fără ca, din fericire, să se coboare la vulgaritatea scrisorilor adresate lui Al. Paleologu și incluse în **Politice**.*

Maimuțarea este întotdeauna o sincronizare unilaterală. [...] tânăra crede că poate deconstrui și reconstrui ideea de patriotism românesc fără să-i fi citit pe Eminescu, Blaga, C. Rădulescu-Motru, Mircea Eliade, ca să-i amintesc numai pe aceștia. De altfel, e convinsă că aceștia toți sunt depășiiți, în sensul că tradiția trebuie definitiv eliminată pentru ca omul nou, postmodernist, să-și poată urma calea nestingherit în secolul al XXI-lea. Unioniștii de la Chișinău sunt considerați anacronici, întrucât nu sunt realiști, nu țin seama de statalitatea Republicii Moldova (Nr 15/2001).

1185. **O maladie politicianistă** : [critica promisiunilor și afirmațiilor despre necesitatea unei curățenii morale în politică vizavi de caracterul imoral al faptelor aceluiași politicieni sau declamatori. (Foto, Th. Codreanu)] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 22 noiem. (anul 1, Nr 12). — P. 21. — (Dragoste și politică).

Fatalmente, România a ajuns nu o țară, ci un teritoriu în care o oligarhie prosperă își protejează prin legi și poliție interesele, în vreme ce majoritatea covârșitoare, oricât s-ar zbate și ar munci, supraviețuiește la limita sărăciei, a bolilor, a frigului, a sinuciderii... De vor protesta, cei din urmă vor putea fi etichetați, de aici înainte, ca „teroriști“ primejdioși pentru „civilizație“. Care civilizație? [...] maladia politicianismului românesc e veche și, mă tem, nevindecabilă. Dar e oare posibil ca un popor să fie fără speranță? E posibil ca simțul moral să ne fi dispărut pentru vecie? Și vechii, și actualii guvernanți ne cer putere de sacrificiu, cer austeritate, cum se spune eufemistic. Drama e că austeritatea îi vizează întotdeauna pe cei mulți, niciodată „pătura superpusă“.

1186. **O eroare a lui Huntington (corespondență de la Huși)** : [considerații critice pe baza opiniilor lui S.P. Huntington din *Ciocnirea civilizațiilor...*, 1998. Autorul își exprimă opinia privind primirea României și a Bulgariei în NATO sau în UE, luând în calcul creștinismul ortodox al acestora, deosebitor de creștinismul catolico-protestant al Europei] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 8 noiem. (anul 1, Nr 10). — P. 21 — (Dragoste și politică); 15 noiem. (Nr 11). — P. 3. — (Dragoste și politică).

Or, intrarea lumii într-o nouă era (și nu mă refer la utopia unei religii hibride, pseudouniversaliste, preconizată de New Age) nu este marcată nici de războiul din Golf, cum crede Huntington, nici de actele de terorism din America (precum au profetizat mulți), nici de acest război care se duce acum în Afganistan, ci de noua conștiință religioasă a creștinismului, a cărei primă etapă va fi refacerea unității creștine. Este un merit incontestabil al României că a devenit cap de pod în reapropierea creștinismului occidental de cel răsăritean, dovadă stând excepționala vizită a Papei în țara noastră, de acum câțiva ani.

1187. **Păsul lui Toader Dima** : [portr. al unui contemporan, inginerul T. Dima din Berezeni (Vaslui), care caută soluții de supraviețuire a agriculturii. (Foto, Th.

Codreanu] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2001. — 15 noiem. (anul 1, Nr 11). — P. 3. — (Monitor).

În județul Vaslui există un exemplu de notorietate nu numai pentru zona Moldovei, în care unul dintre cei mai vrednici și mai competenți ingineri pe care îi avem, Toader Dima, a avut luciditatea, dar și autoritatea morală și profesională ca în anii haosului de după 1989, când s-au distrus averi imense prin desființarea fostelor CAP-uri, când fiecare a furat, cu tristă satisfacție, tot ce a putut, când s-a ruinat în cele patru vânturi un uriaș sistem de irigații, aflat pe primele locuri în Europa și în lume și în care se investiseră câteva zeci de miliarde de dolari, zic, în acele teribile împrejurări, care au echivalat cu o invazie străină, inginerul de la Berezeni a găsit tăria, prevăzător, să-i convingă pe oameni să-și înfrâneze poftele mărunte, să nu se atingă de sedii, de grajduri, de integritatea viilor etc. [...]

2002

1188. „**Națiunea moldovenească**“ — **un proiect eșuat** : [fragm. despre proiectul moldovenizării, argumentat cu glotonimul „limba moldovenească“, promovată în spațiul basarabean, din cartea *Basarabia — drama sfâșierii*, „care urmează să fie editată la Chișinău“.⁸⁰ Subcapitole: *Marele paradox al Basarabiei: ea pare c-a pierdut identitatea, dar, în realitate, a conservat-o în profunzime; Proiectul moldovenesc s-a născut tocmai din pricina eșecului proiectului rusesc; Pactul Molotov-Ribbentrop din 1939 a pecetluit destinul Basarabiei* (foto Th. Codreanu, Nr 47, Nr 48/ 2002)] // Flux. — 2002. — 29 noiem. (anul VIII: (I), Nr 46 (377). — P. 7 ; 6 dec. (II), Nr 47 (378). — P. 5 ; 13 dec. (III), Nr 48 (379). — P. 5. — (Recurs la identitate. Lecturi de referință) ; Cronica Episcopiei Hușilor. — 2002. — Vol. VIII. — P. 123-143 ; Argeș. — 2003. — Apr. (anul III (37), Nr 19 (250). — P. 10-11 ; Mai, Nr 20 (251). — P. 14 (Antiromânismul în acțiune) — subcapitole: *Un experiment monstruos; Dovada eșecului; Falsuri grotești; Drama sfâșierii*. — Cu titlul *Un proiect eșuat* — „Națiunea“ moldovenească.

E cazul să încercăm a privi cu detașare experimentul de construire a unei noi națiuni europene — cea moldovenească [...].

Cu alte cuvinte, a fost un proiect rusesc, care a reușit în mare măsură, de vreme ce de la 95% moldoveni, câți erau la 1812, au ajuns la 60%, după un secol. Conștiința românească s-a păstrat însă, dovadă stând votarea de către Sfatul Țării la 27 martie 1918, a reunificării cu Patria-mamă. Să se țină seamă că, dintre toate provinciile aflate sub stăpânire străină, Basarabia a fost prima care și-a recunoscut apartenența la națiune română („Flux“, Nr 46/2002).

Și totuși sufocarea identității localnicilor a produs efectul contrar, a îndârjit în așa măsură o revanșă a românității, încât, printr-o remarcabilă unitate a Frontului Popular, Marea Adunare Națională de la Chișinău a cerut în 1989 restituirea identității de român și de limbă română⁸¹. [...] În august 1989, sub presiune populară, Sovietul Suprem al RSSM a adoptat trei legi de neimaginat cu doi ani mai înainte: decretarea limbii române ca limbă de stat, înlocuirea alfabetului chirilic cu cel latin și programul de învățare a limbii române în administrație, guvernare, economie. („Argeș“, Nr 19/2003, p. 11).

80 V. Ediția a doua. Chișinău: Ed. Flux, 2003.

81 Cf. *Documentul final al Marii Adunări Naționale*. Literatura și arta. 1989, 31 aug., 2.

1189. **Impostura moldovenismului** : [reacție critică față de editarea *Dicționarului moldovenesc-românesc* (Ed. Asociația „Pro Moldova“, 2003. Ch.) editat de Vasile Stati din Chișinău (foto, Th. Codreanu)] // *Oglinda lit.* — 2003. — Sept. (anul II, Nr 21). — P. 499.

[...] nu este vorba de inițiativa privată a unui mistificator, ci de o ideologie de stat, menită să justifice rațiunea de a fi a unui stat pe care politicienii au interes să-l mențină în zona de influență a Moscovei.

1190. **Unirea — act de dreptate morală și istorică** : [incursiune în colaborare cu arhimandrit Mina Dobzeu de la Episcopia Hușilor în istoria românilor pentru relevarea ideii că forțele politice ale timpului sprijinite de impulsul patriotic al intelectualității, al țărânimii și de cel dat de clericii din mănăstiri și biserici au creat premisele înfăptuirii Marii Uniri de la 1918] // *Prutul.* — 2003. — Iun. (anul III, Nr 6 (25)). — P. 1, 3.

În realitate, Unirea din 1918 a fost un act justițiar divin pentru care s-au jertfit generații întregi de români basarabeni din clipa raptului din 1812. Această lungă serie de martiri începe cu boierii care s-au împotrivit ruperii de Moldova istorică și a continuat cu oamenii politici, intelectualii și preoții și ierarhi ai Bisericii strămoșești... (p. 1).

Așa încât numai această păstrare a ființei românești de către țărâtime și biserică a făcut uimitoarea renaștere națională care a culminat în anii 1917—1918, pentru ca la 27 martie 1918 să se producă în Sfatul Țării Unirea cu patria română (p. 3).

1191. **Basarabia și cinismul Marelui Inchizitor** : [autorul ia atitudine față de considerarea românilor din Basarabia drept o populație minoritară de către Guvernul de la Chișinău] // *Ora satului.* — 2004. — Febr. (Nr 4 (24)). — (Teze și antiteze).

Desigur, Marele Inchizitor nu-și are sediul la Chișinău, ci undeva într-un spațiu privilegiat și necunoscut Europei civilizate. Spun asta deoarece ruptura dintre români și moldoveni (o aberație pe teritoriul României actuale) funcționează ireproșabil și în Ucraina. Grație ei, românii nu mai sunt în Ucraina a doua minoritate ca pondere, ci au decăzut cam pe același loc șase, ca și în Republica Moldova.

1192. **Hameleonismul la români**⁸² : [art. de fond despre caracterul cameleonice al unora dintre oamenii care au avut pârgھیile puterii, în vremurile recent trecute, dar și în contemporaneitate. Atitudine critică față de „ticăloșia la români“, considerată o imensă slăbiciune a statului român, care poate fi argumentată prin trădările și demolările de ordin istoric și politic, de atacurile fără drept de replică din publicații, de insinuările prezente în mass-media românească, de „schimbarea la față“ a prietenilor etc. (Th. Codreanu, Foto)] // *Însemnări ieșene.* — 2004. — Noiembrie (anul I, Nr 1). — P. 18-20. — (Nodul

82 Titlul articolului anunțat în *Cuprins* este *Hameleonismul în cultură*.

gordian) ; Prutul. — 2004. — Noiembrie. (anul IV, Nr 6 (37)). — P. 1, 22 ; Lit. și arta. — 2005. — 20 oct. (Nr 42 (3138)). — P. 1.

Ticăloșia autohtonă arată imensa slăbiciune a statului român, condamnat de ceea ce Eminescu numea „pătura superpusă”, o oligarhie rapace, care face politică întotdeauna pentru interese personale și de grup. [...] Tocmai de aceea ticăloșia aferentă nu poate fi considerată consubstanțială la români. Dar întrucât ticăloșia românească este produsul statului român, ea trebuie judecată ca atare, în sensul că nu mai avem legitimitatea să-i învinuim pe alții de ceea ce au copt și au dat pe piață românii înșiși erijați sau nu în politicieni (la noi toată lumea „face” politică, adică vorbește politică!), dar nu numai (p. 19).

Și totuși, împotriva unor astfel de exemple, nu dintre cele mai revelatoare, cred că ticăloșia la români n-a atins grosul populației și deci nu ține de „specificul” nației, cum încearcă să acrediteze unii neprieteni ai noștri vecini sau ba. S-ar putea ca alții să ne întrecă în ticăloșie, având însă priceperea de a-i da o cu totul altă spoială propagandistică, de „valori” democratice, umanitariste. Prin contrast, s-ar constata că potlogăriile românești vor fi fiind de o naivitate dezarmantă, mai apropiate de ceea ce nenea Iancu numea moft național (p. 20).

2005

1193. **Cleptocrația** : [art. de atitudine națională față de partizanatul ideologic al „elitiștilor” contemporani, având ca punct de plecare cartea lui Tom Gallagher *Furtul unei națiuni* (București : Ed. Humanitas, 2004); fragm., în serial, din vol. *A doua schimbare la față*, atunci, în curs de apariție. (Pentru toate articolele — Foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2005. — Oct. (anul IV, Nr 46). — P. 1500. — (Oglinzi și ecouri). ; 2008. — Ian. (Anul VII, Nr 73). — P. 3141 ; Febr. (Nr 74). — P. 3141. (Eseu) ; Mar. (Nr 75). — P. 3213. — (Eseu) ; Apr. (Nr 76). — P. 3356. — (Scriitori în agora) ; Mai (Nr 77). — P. 3422-3423. (Scriitori în agora).

Teza lui, bazată pe îndelungate cercetări, este că, de la fanarioți încoace, principatele române, apoi România, n-au cunoscut democrația ca sistem de guvernare decât ca o formă de fond. Și asta din pricină că moștenirea fanariotă s-a prelungit încă vreo două sute de ani după ce modul de guvernare spoliator s-a stins. Între elitele politice și poporul român s-a căscat de timpuriu o prăpastie nemaiumplută niciodată cu adevărat, nici chiar în perioadele de aparatură stabilitate și „prosperitate” (epoca lui Carol I și perioada interbelică) (Nr 46/2005).

[...] în condițiile puterii bicefale, jefuitorii străini au fost întrecuți de cei autohtoni, instaurând ceea ce se numește cleptocrație. Cele două tipuri de prădători coabitează și se-nțeleg admirabil, înlesnindu-și prădăciunile reciproc. Demagogii „naționaliști” au continuat să dea vina exclusiv pe străini. Ce-i drept, „pătura superpusă” avea în componență mulți alogeni, dar autohtonizarea ei nu a dus și la dispariția fenomenului cleptocratic. Altfel spus, elitele s-au dovedit, mai departe, străine de propriul popor, iar cele formate după 1989 au reușit să-și însușească averea colectivă a unei trude de 45 de ani într-un timp record, recurgând, bineînțeles, la mijloace „legale”, încât nu e de mirare că România e cea mai coruptă țară din Europa, dar nu are corupți! Sacrificații pe altarul bunăstării cleptocraților sunt tărani, pensionarii și tinerii, ca să nu-i mai amintim pe bugetarii din învățământ și din sistemul medical. Primii care s-au îngrozit de performanțele cleptocraților au fost, de astă dată, în mod incredibil, chiar străinii (Nr 74/2008).

Cleptocrația este antiteza suprimatoare a democrației în chiar sânul democrației. Ea este rezultatul unui ansamblu de boli care, în inventarul lui Revel sunt următoarele: corupția, campaniile electorale, sondajele de opinie, consilierii înlocuitori ai ghicitoarelor și astrologilor, indiferența cetățenilor, disocierea între libertate și drept. Bineînțeles, corupția este pe primul loc, învăluindu-le pe toate, și ea își are izvorul în regimurile care nu reușesc să pună stavilă individualismului exacerbât printr-un sistem juridic funcțional. Paradoxal, corupția funcționează cel mai bine în regimurile care se iluzionează că au eradicat corupția și acelea sunt în statele comuniste și cele din lumea a treia, state în care fuziunea dintre politică și economie e oficializată. (Nr 77/2008, p. 3422).

2006

1194. **II. A treia relație**⁸³ : [opinii critice privind statornicia sentimentului național în raport cu programul deznaționalizării promovat de unii conaționali și nu numai. (Foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2006. — Dec. (anul V, Nr 60). — P. 2251 ; 2007. — Ian. (anul VI, Nr 61). — P. 2314 ; Febr. (Nr 62). — P. 2370 ; Mar. (Nr 63). — P. 2426 ; Apr. (Nr 64). — P. 2480 ; Mai (Nr 65). — P. 2536 ; Iun. (Nr 66). — P. 2592 ; Iul. (Nr 67). — P. 2648. — (Eseul în oglindă) — Fragmente în episoade succesive, despre aspecte social-istorice ale existenței românești).

*Care au fost și sunt relațiile românilor cu perifericii? Desigur, istoria noastră a cunoscut toate tipurile de interacțiuni. [...] O corectă perspectivă a degenerării instituției boieriei se găsește în cartea lui Ion Heliade Rădulescu, **Echilibru între antiteze**, dar și în publicistica lui Bolintineanu, a lui Cezar Bolliac și în unele articole ale lui Mihai Eminescu. Pe de altă parte, robia țiganilor în Principate nu are nici pe departe dramatismul și amploarea sclaviei negrilor în marea democrație americană. Robia țiganilor are, la noi dincolo de aspectele opresive, întreaga mediocritate a clasei boierești decăzute și parazitare, cu obiceiuri orientale. De asemenea, Biserica, în postura ei de instituție autonomă economic, folosea mâna de lucru a țiganilor robi. Altminteri, mulți țigani nici nu-și doreau „emanciparea“, simțindu-se „bine“ la curțile boierești (Nr 62/2007).*

Mesageri ai unei puteri imperiale, străinii au venit în Țările Române cu o psihologie de stăpâni, profitând de slăbiciunile elitelor autohtone, a căror proveniență era de multe ori chiar elementul alogen. Înzestrat cu un simț politic excepțional, Ștefan cel Mare, de pildă, a întrevăzut consecințele existenței unor elite străine de masa autohtonă și a întărit instituția boieriei cu criteriul meritului. Menirea boieriei nu era privilegiu economic și social, ci, în primul rând, o datorie către obște. De aceea, răzeșii și boierii se ridicau prin meritele lor în apărarea și întărirea principatului (Nr 63/2007).

A patra mare experiență a înăbușirii elementului majoritar de către minoritari, în spațiul românesc (după fenomenul sud-dunărean, după Transilvania și după regimul turco-fanariot), se lansează în Basarabia și în Bucovina de Nord, în Herța și în județele de pe malul Mării Negre încorporate la Ucraina. Aici, asimilarea și deznaționalizarea masivă, de care se temeau Blaga și Eliade, a devenit realitate. Dinspre Rusia, planurile sunt vechi, dar începutul concret datează de la 1812. Țarii n-au adus, firește, nici coloniști maghiari, nici fanarioți, ci aveau nevoie de a infiltra printre români alți alogeni. Au fost preferații rușii, ucrainenii, evreii, găgăuzii și bulgarii, chemați din Bulgaria și împroprietăriți în locuri dintre cele mai fertile.

83 În revistă, în unele dintre numere, în titlu, a apărut eronat cuvântul „inflație“. Titlu de autor: A treia relație.

Toți aceștia aveau menirea să schimbe, încetul cu încetul, structura demografică și, în ultimă instanță, identitatea autohtonilor care trebuia să devină neapărat o seminție slavă. Domnii Moldovei au „predat“ Basarabia, la cheie, țarului Alexandru I cu o populație românească de 95 %. Țarii, Stalin și urmașii săi au redus-o la nici 63% (Nr 66/2007).

1195. **Autohtoni și periferici** : [criticul ia în discuție teza autohtoni / periferici în evoluția civilizațiilor, emisă de Neagu Djuvara (*Civilisation et les lois historiques. Essai de l'étude comparée des civilisations*, Paris, 1975), care nu e aplicabilă în Basarabia și în teritoriile românești încorporate în Ucraina. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2006. — Sept. (anul V (I), Nr 57). — P. 2092 ; Oct. (II), Nr 58). — P. 2148. — (Eseul în oglindă).

Abia acolo consecințele aplicabile la teoria istoricului sunt izbitoare. Substituirea minorității în „majoritate“ se reflectă în deznaționalizare masivă în limbă și în mentalitate, creându-se hibridul monstruos de popor moldovenesc și de limbă moldovenească. Abia acesta poate fi termenul de comparație și măsură validării tezei lui Neagu Djuvara. La drept vorbind, Domnia Sa nu a gândit nici perspectivele transilvane ale românilor, de vreme ce este unul dintre semnatarii controversatei **Declarații de la Budapesta** (1989). Abia în 1997 el constată o deromânizare a românilor, în ultimele decenii, nu numai în Ardeal, readucându-și aminte de propria filosofie a istoriei (I, Nr 57).

Nu se poate înțelege „naționalismul“ eminescian fără această vedere transmodernă, pe care ar fi putut-o sesiza și postmodernității, care însă au preferat denigrarea poetului. Iar cosmopolitismul este imposibil fiindcă orice individ aparține, fatalmente, unei națiuni, prin naștere și limbă maternă sau prin opțiune. Individul are, altfel spus, libertatea de a migra și de a se lăsa asimilat sau de a-și păstra identitatea. O națiune dispăre când toți indivizii compunători devin altceva prin opresiune, prin exterminare sau prin metamorfoze îndelungate (II, Nr 58).

1196. **Kundera, Oedip și comunismul** : [considerații critice privind aplicarea ideologică a conceptelor „bine“ și „rău“ în evoluția istorico-socială europeană, pe baza reflecțiilor generate de romanul lui Milan Kundera, *Insuportabila ușurățate a ființei* (1984)] // Bucovina lit. — 2006. — Febr.-mar. (anul XVI, Nr 2/3 (180/181). — P. 11-12. — (Cronica literară).

Regimurile criminale nu sunt în intenția lor criminale, căci visul lor mărturisit este totdeauna binele. S-a și spus că drumul spre iad este pavat cu bune intenții. Dictatura comunistă este exemplul ideal de ideologie politică a binelui programat. Răul nu este neapărat opera oamenilor răi. Dimpotrivă, răul veritabil e cel făcut din inocență și din „bunătate“. Sute de milioane de oameni au crezut că pot avea menirea să construiască o lume perfectă, o lume a binelui. Acesta a fost comunismul, Marele Marș al stângii planetare, cum l-a numit Milan Kundera. Comuniștii au fost oameni generoși și optimiști care au crezut că au descoperit drumul spre Paradis în afara credinței creștine. Dacă s-au găsit printre ei și canalii, firi răzbunătoare, cel mai adesea acestea au fost sancționate de morala comunistă. Justiția comunistă i-a eliminat pe cei recunoscuți vinovați. Asemenea elemente „retrograde“ au fost considerate ca obstacole în calea făptuirii binelui. Și tot cauza binelui a dictat justiției comuniste înlăturarea prin moarte sau prin pușcărie a tuturor celor care s-au opus marelui ideal. Stalin însuși, tartorul ucigaș a 20 de milioane de ruși, considerat, pe timpul vieții, Binefăcătorul, plâns la moarte de întreaga Rusie, va fi descoperit, ulterior, drept un odios criminal și scos de urmașul său Hrușciiov din panteonul slujitorilor Binelui (p. 11).

1197. **Părintele Stăniloae și Europa Unită** : [art. dezbate ecourile despre proiectul Statelor Unite ale Europei în viziunea filosofico-religioasă a Părintelui Stă-

niloae, după cum reiese din vol. *Națiune și creștinism*. București : „Elion“, 2004, ed. îngrij. de Constantin Schifirneț] // Pro Saeculum. — 2006. — Ian. (anul V, Nr 1(23). — P. 53-54. — (Eseu) ; Origini. — 2006. — Ian.-Mar. (Vol. X, Nr 1/3(103/105). — P.14-16. — (Ortodoxie și românism).

*Se pune întrebarea de ce Părintele Stăniloae a insistat atât de mult pe o Europă Unită în fundament creștin? Fiindcă o Europă Unită într-un alt chip riscă să nu fie decât o altă formă de utopie. Ea va putea să funcționeze un timp, dar nu va fi durabilă. În **Teologia Dogmatică Ortodoxă**, opera de căpătâi a Părintelui Stăniloae, se argumentează că marea eroare a utopiilor materialiste vine din teza că lumea își este suficientă sieși, că își poate găsi sprijinul în sine-și. Or, unitatea lumii nu este ontologică, așa cum se iluzionau sistemele metafizice europene, ca și teologia scolastică, ci dialogică, sobornicească, în Duhul Sfintei Treimi. Numai prin dialogic o comunitate umană poate accede la ontologic, la ceea ce Părintele Stăniloae numește lumea ca lumen. Vechimea creștinismului românesc se probează și prin faptul că lume (caz singular între limbile române) e cuvânt moștenit din latinescul lumen (lumină), conservând sensul profund creștin când lumea nu devenise opacă, alunecând spre nimicul din care fusese creată de Dumnezeu.*

În intuiția Părintelui Stăniloae, de aceea, înainte de a se săvârși unitatea economică și politică a Europei, e necesară unitatea dialogică întru credință, de unde nevoia refacerii unității ecumenice în varietate a creștinismului european prin dialogul dintre bisericile creștine. Dar și aici e nevoie de un reper al adevărului revelat... (p. 54).

1198. **Salvatorii nației** : [atitudine critică privitor la *Catalogul ideilor care au ținut România pe loc*, de Silviu Mihai, publicat în paginile „Cotidianului“, 19 dec. 2005, art. care conține enumerarea celor aproximativ „opt idei ucigașe care au făcut imposibil progresul României“. Cum Eminescu este între cei învinovați de întârzierea progresului, Th. Codreanu polemizează tranșant cu „salvatorii“ nației (Șerban Papacostea, Virgil Nemoianu, Vladimir Tismăneanu, Lucian Boia ș.a.), care, deși, mai ales, ei au putere și acces / control la mass-media, nu-și asumă nicio responsabilitate în acest sens (foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2006. — Ian. (anul IV, Nr 49). — P. 1675, 1689 ; Basarabia lit. — 2009. — 24 noiem. — Reluat / postat sub titlatura *Theodor Codreanu despre „salvatorii nației“: Manolescu, Patapievici, Pleșu, Nemoianu, Tismăneanu, Boia*, ejusdem farinae ; Accesibil pe internet: <http://victor-roncea.blogspot.com/2009/06/theodor-codreanu-despre-salvatorii.html>. — (Accesat 05.05.2012).

Salvatorii nației sunt inequizabili. De vreo sută cincizeci de ani ei dau lecții popoului român de ce și cum e „subdezvoltat“, de ce și-a „ratat“ istoria etc. Firește, nu și-au consumat energia nici după 1989. Ba, dimpotrivă, sunt la fel de activi ca pe vremea comunismului, lăsându-ne muți de admirație în fața clarviziunii lor providențiale. Sunt, frește, întotdeauna la putere, dar acum dau impresia că se află în opoziție. Țin sub control mass-media, iar cei mai mulți au devenit și tele-intelectuali. Sunt ceea ce numește vip-uri. Formează conștiințe. [...].

Așa stând lucrurile, descoperim uimiți că acest fudul catalog de idei nu este opera nici a lui Eminescu și nici a posterității sale, ci, pur și simplu, a fost scornit ad-hoc chiar de către salvatorii! Oricare dintre cele opt idei n-are rădăcină în poporul român, ci sunt opera directă a salvatorilor miticiști, a elitelor politice, scornite tocmai pentru a-și legitima ruptura profundă de soarta neamului. Salvatorii susțin că setul de idei a barat progresul României (p. 1675).

1199. **Agonia Bucovinei** : [observații asupra Tratatului cu Ucraina, atitudine de apărare a scriitorului Ion Beldeanu, căruia, în urma publicării celui de-al doilea volum din *Bucovina care ne doare* (Suceava, 2007), i s-a interzis intrarea timp de cinci ani pe teritoriile strămoșilor săi, precum și discutarea unor îngrădiri ale drepturilor românilor din Ucraina, vizavi de identitatea națională, libertatea de exprimare, cultură, presă, învățământ... (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2007. — Noiembrie (anul VI, Nr 71). — P. 2938—2939. — (Excelsior) ; <http://neamulromanesc.wordpress.com/opinii-si-atitudini/theodor-codreanu-%E2%80%9EAgonia-bucovinei%E2%80%9C/> ; <http://miscarea.net/b2/////index.php?blog=1&m=200711>. — (Accesat 21.04.2012).

Presa românească din Ucraina răzbește cu greu, în afara cadrului constituțional care prevede sprijinirea ei de la buget. Singura publicație subvenționată de stat a fost „Zorii Bucovinei”, supraviețuitoare din vremea bolșevismului, care o utilizase ca armă împotriva identității românilor, în politica de asimilare forțată. [...]

Schimonsirea la față a românismului bucovinean este împlântată adânc și-n învățământ, în programa și în manualele de limbă și literatură română, unde apar adevărate aberații. Altminteri, literatura română se studiază ca o anexă la literatura universală (p. 2939).

1200. **„Culpa” generației fericite** // Bucovina lit. — 2007. — Noiembrie-December, (I), Nr 11/12 (201/202). — P. 20-24 ; 2008. — Februarie-Martie (anul XIX, (II), Nr 2/3 (204/205)). — P. 26-30. — (Disocieri) ; Aprilie, (III), Nr 4 (206). — P. 23-26. — (Disocieri). — Marginalii critice despre „generația fericită” a lui M. Vulcănescu, Emil Cioran, C. Noica, M. Eliade, Nae Ionescu, criticul Th. Codreanu având în centrul atenției cartea *Filozofie și naționalism, Paradoxul Noica*. București: Editura Humanitas, 1998, de Alexandra Laignel-Lavastine. Articolul polemic vizează atitudinea manifestată de G. Dimisianu, A. Pleșu, H. Patapievicu Roman, Gabriel Liiceanu de a se dezice și de a culpabiliza „generația fericită” interbelică, acuzată pentru exces de naționalism.

*Brusc, Gabriel Liiceanu s-a pomenit că stâlpii lui de rezistență sunt zdruncinați din temelii. Sunt culpabilizați, pentru tinerețea lor naționalistă, Eliade, Noica, Cioran, Țuțea. Nu scapă nici măcar Eugen Ionescu. Disidența devine cap de pod, dar cu condiția să nu păstreze urme de rezistență. Acolo unde este descoperită rezistența națională, manifestă sau latentă, e sancționată drastic. Cărțile lui Goma sunt topite sau refuzate. Reeditarea cărții lui Cioran **Schimbarea la față a României** întâmpină împotrivire și nu poate să apară decât cenzurată, cu acordul autorului. Când Grupul pentru Dialog Social sprijină manifestațiile din Piața Universității, președintele Ion Iliescu nu ezită să-i eticheteze pe tineri „golani”, „huligani” de teapa celor interbelici, iar mișcările de stradă din 13-15 iunie 1990 comparate cu „rebeliunea legionară” [...].*

După 1989, s-a pus în centrul politicii și al spiritului public românesc nevoia acută de schimbare. Cuvântul schimbare a devenit unul magic, stând pe buzele tuturor. [...]

Pe acest fond a fost asigurat succesul compromiterii „generației fericite” (I, p. 20-21).

Doamna Lavastine remarcă faptul că Noica are parte de trei categorii de cititori, în ultimii ani: una radicalistă, neolegionară, care-l revendică entuziastă, fără spirit critic, legitimând dreapta în fața stângii, alta care-l privește cu ochi critic exigent față de tinerețea

naționalistă (Vladimir Tismăneanu, ea și alții), iar a treia, care se opune acestei critici, considerând că atenția trebuie focalizată asupra operei (Andrei Pleșu, spre exemplu). În realitate, există și o a patra categorie de cititori, cea retrasă din fața oricărei atitudini partizane, în perspectiva unui Noica integral și care va prevala, în viitor. (II, p. 28).

1201. **Disidenți și rezistenți** : [considerații teoretico-aplicative privind distincția rezistenți-disidenți, de-a lungul istoriilor națiilor europene] // Origini. — 2007. — Noiembrie-Deceembrie. (Vol. XI, Nr. 11/12 (125/126)). — P. 51-57. — (Eseu).

Rezistența și disidența sunt antiteze insolubile doar în ecuația rupturii dintre autohtoni și periferici, dar nu imposibil de armonizat. Veritabilii disidenți sunt, astfel, și rezistenți, sau, în primul rând, rezistenți. Din această categorie trebuie priviți a fi Alexandru Soljenițîn, Paul Goma, Vaclav Havel, Lech Valesa, Milan Kundera. Sprijinind „Solidaritatea” din Polonia, spre exemplu, Papa Ioan Paul al II-lea nu a susținut disidența, adică simpla reformare a sistemului, ci rezistența națională și religioasă în mijlocul unui sistem ateu. Testamentul său spiritual, dat publicității după moarte, arată că a făcut-o din dragoste pentru polonitate.

Ceea ce-i desparte esențial pe disidenți de rezistenți este scopul luptei lor: în vreme ce rezistenții apără ființa națională în context internațional, ca singura cale de împlinire universală a popoarelor, disidenții tind către conservarea modelului de societate internaționalistă prin reformarea sistemului în diferite grade (de la „comunismul cu față umană” al lui Gorbaciov până la „anticomunismul” „societăților deschise”, care societăți sunt concepute ca teren liber de manifestare a trustrilor financiare și economice transnaționale). Cu precizarea că tipului de globalism disident îi este indiferentă soarta națiunilor, privite, de aceea, ca obstacole în calea intereselor marilor conterne. De aceea, sentimentul național este pentru asemenea formă de globalism un dușman de prim rang care trebuie extirpat. Societățile internaționaliste se pretind deschise, pe când, în realitate, ele sunt închise la nivelul unor minorități transnaționale. Kominternul a pretins că zidește o societate pentru toate popoarele lumii, dar, de fapt, închidea doar interesele Moscovei. „Societățile deschise” de model Soros sunt societăți închise pentru o minoritate oligarhică internațională, chiar dacă în teorie se susține altceva. Diferența dintre rezistență și disidență a sesizat-o Pamfil Șeicaru, în 1975, când a citit și a comentat cartea „Gândirea și gândirismul”, semnată de Z. Ornea (p. 52).

1202. **Fabulă contemporană** : [art. de atitudine față de cleftocrația momentului de pe ambele maluri ale Prutului, care disipează optimismul românilor privind prosperitatea și unificarea, odată cu integrarea în UE. (Foto, Th. Codreanu)] // Lit. și arta. — 2007. — 11 ianuarie. (Nr. 2 (3202)). — P. 1.

Dacă Basarabia va continua să fie românească, acest an va însemna poate mai mult pentru Chișinău decât pentru românii din Țară. Unii cred că intrarea oficială a României în Uniunea Europeană este un eveniment de importanța Marii Uniri de la 1918. Comparația mi se pare naivă și superfluă, cu atât mai mult cu cât politicienii de după Marea Unire s-au dovedit total nevrednici de jertfele și de energiile românești care au dus la adunarea românilor într-un singur stat.

1203. **Generații expirate** : [art. de atitudine față de sondajul / campania „revoluționară” promovată de „Cotidianul”, în intenția de a discredita elita intelectuală profundă ce nu convine unora dintre „elitiștii” infatigabili aspiranți la supremație] // Oglinda lit. — 2007. — Aprilie. (anul VI, Nr. 64). — P. 2482. — (Opinii).

Am văzut pe aceste liste negre nume ca acad. Alexandru Surdu, acad. Eugen Simion, sociologul Ilie Bădescu, mari prozatori ca Augustin Buzura sau Fănuș Neagu. Inevitabil, asemenea liste evocă vremurile de tristă amintire ale stalinismului exacerbă din anii '50. Ar avea dreptate dl Vladimir Tismăneanu (dacă el însuși n-ar fi un neostalinist „cu față umană”): comunismul stalinist se desprinde greu din noi. Moștenirea lui este devastatoa-

re. Nii comisari politici, erijați în formatori de opinie, își imaginează fie că de la o anume vârstă cineva trebuie să-și ia tălpășița din lume și să nu mai creeze, fie că la fel trebuie să facă persoanele indezirabile politic. După această logică maniheistă, ca să nu zic imbecilă, Goethe ar fi trebuit să pună mâinile pe piept tocmai la vârsta când a dat ultima versiune a capodoperei sale **Faust**. La fel, Argezi și atâția alții. Altminteri, Argezi a și fost declarat „expirat“ de Sorin Toma, alături de alții, nemaivorbind de cei băgați în pușcării, de la Iuliu Maniu până la Gheorghe I. Brătianu și Nichifor Crainic.

1204. **Minciuna „patriotismului“ comunist** : [opinie fermă față de ideea de a-i considera pe românii moldoveni, cetățeni din Republica Moldova, care au conștiința românității lor, printr-o logică bizară, drept niște minorități] // Lit. și arta. — 2007. — 8 mar. (Nr 10 (3210)). — P. 1, 6 ; Prutul. — 2008. — Iun. (anul VII, Nr 2 (44)). — P. 1-2.

Propaganda oficială de la Chișinău lasă impresia că românii sunt o minoritate neglijabilă în Basarabia, iar moldovenii ar forma minorități în statele vecine, inclusiv în România. Conform logicii comunismului voroninian, dacă moldovenii sunt o minoritate în România, atunci în țară nu ar exista români, ci numai minorități: moldoveni, bănățeni, ardeleni, maghiari, dobrogeni, munteni, olteni, maramureșeni, bucovineni. În consecință acest stat „multinațional“ e artificial și Kominternul avea dreptate să susțină ruperea lui în stătulețe, încât moldovenii dintre Prut și Nistru au legitimitatea să lupte pentru reîntregirea Moldovei medievale. Asta presupune că statul Republica Moldova are dreptul, conform normelor europene, să ceară respectarea minorității moldovenești din România. Și uite așa, cu îngăduința ideologilor political correctness, care au o influență deloc neglijabilă pe lângă guvernarea noastră, s-a ajuns ca la 12 ianuarie 2007 Judecătoria din Iași să aprobe înființarea Comunității Moldovenilor din România... (p. 6).

2008

1205. **A doua schimbare la față** : [coment. de natură ideologică privind ieșirea din comunism, orientările și influențele politice din România postdecembristă și doctrina națională] // Feed Back. — 2008. — Ian.-Mar. (anul V, Nr 1/3). — P. 3-12. — (Provocări).

Comunismul a fost înăbușitor de arhei, înlocuind ceea ce era organic cu artificialul, cu idei apriori, cum le spunea Eminescu. De aceea, remarcă Revel, când „o țară se vede nevoită să iasă din comunism, ea nu se găsește la nivelul pe care-l atinsese când a intrat în comunism, ci mult mai jos, dacă nu cumva se găsește... nicăieri“. E fals argumentul că țările ieșite din comunism nu regăsesc ușor calea spre democrație deoarece nici înainte n-au avut-o. N-o găsesc fiindcă li s-a distrus arheitatea, fapt care a instaurat între oameni pasivitatea, ca lipsă de imbold creator, care nu poate veni decât arheic. Lui Cuza i-au trebuit doar șase ani de reforme ca să îndrepte România pe calea modernizării, pe când guvernele postcomuniste au consumat de trei ori mai mult timp, și fără folos. Or, atunci ritmurile istoriei erau mai lente decât la sfârșitul secolului al XX-lea. Iar întârzierea nepermisă a României, comparativ cu celelalte țări ieșite din comunism, se datorează integral diletantismului și rapacității improvizei noastre clase politice.

1206. **„Culpa“ lui Eliade** : [observații critice despre culpabilizarea celui care (acuzat că a simpatizat cu Mișcarea Legionară), cu adevărat, a rezistat în exil „prin cultură“, Mircea Eliade. (Foto — Th. Codreanu)] // Orizont lit. contemporan. — 2008. — Oct. (anul 1, Nr 4). — P. 9-10. — (Orizonturi critice).

Partea stranie a lucrurilor e că acest „cult“ al vinovăției în jurul lui Eliade, creat și întreținut de anumiți alogeni infestați de bolșevism și de alte -isme, atinge forme grotești la românii mancurtizați...

Eliade a înțeles cu un ceas mai devreme ce i se rezervă poporului român și a spus-o cu luciditate și pătrundere genială în studii și eseuri precum **Românii sau Destinul culturii românești**, pregătindu-se și pregătind exilul pentru rezistență prin cultură, ceea ce a și făcut până în clipa morții. Să nu confundăm rezistența prin cultură a lui Mircea Eliade și a altor mari exilați cu ceea ce pseudodisidența autocronică (termen creat de Paul Goma) postdecembristă a pretins că ar fi „rezistat prin cultură“, cu giumbușlucuri estetizante, în vreme ce „vedetele“-și împărțeau premii grase și drepturi de autor aidoma. Pe acești inși, care și-au menținut și sporit privilegiile după 1989, nu i-a interesat niciodată rezistența prin cultură, adică salvarea spiritualității românești. Dimpotrivă, au contribuit la îngroparea ei, menținând, totodată, și prigoana împotriva lui Eliade, îngroșând cohorta celor care îl culpabilizează, mai departe, pe acest model exemplar de românitate și de universalitate, în același timp (p. 9)

1207. **Insula roasă pe margini** : [prez. cercetărilor asidue ale lui Vasile Șoimaru privind valorile spirituale românești, concretizate în cărți ilustrate despre personalități culturale și atmosferă românească, descoperite dincolo de marginile Basarabiei și ale Patriei-mamă — o astfel de carte este albumul *Românii din jurul României în imagini* (Ch.: Ed. Prometheus, 2008, pref. de Vlad Pohlă) (foto Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2008. — Noiembrie. (anul VII, Nr 83). — P. 3859. — (Inedit) ; Maluri de Prut. — 2008. — Decembrie. (Anul I, Nr 1). — P. 5-6 ; Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2009. — 13-19 februarie. (Anul IX, Nr 8 (380)). — P. 13. — Cu titlul *Românimea ca o insulă roasă pe margini* ; Lit. și arta. — 2009. — 5 martie. (Nr 9 (3313)). — P. 4.

Realmente, Vasile Șoimaru a lucrat ca un Meșter Manole, necruțându-și sănătatea și timpul vieții. Și asta dintr-o pustiitoare dragoste de neam și de țară, sentiment, desigur, desuet pentru mulți dintre români! (...) Poetul [M. Eminescu] asemuia geografia etnică a românilor cu o insulă mereu roasă pe margini. „Roasă“ atât de bine de dușmanii naturali, încât a mai rămas doar o insuliță care constituie actualele granițe ale României. Vasile Șoimaru redă această imagine geografică dramatică prin harta care încheie extraordinarul său periplu în imagini: insula României este înconjurată de puzderie de insulele românești înfime, băstinașe, de dincolo de Nipru, din Crimeea, din Galiția, din Polonia și din Ungaria până în Albania, Serbia, Macedonia, Bulgaria și Grecia. Aceștia sunt românii uitați de insula-mamă.

1208. **O experiență a civilizației românești** // Pro Saeculum. — 2008. — Ianuarie. (anul VII, art. în serial: (I), Nr 1(45). — P. 35-41. — (Eseu) ; Mar. (II), Nr 2(46). — P. 27-32. — (Eseu). — Fragmente din volumul în curs de apariție — *A doua schimbare la față*. Demonstrații privind rolul și locul civilizației românești în context european, ceea ce generează o polemică de interpretare cu istoricul Neagu Djuvara (*Civilizații și tipare istorice. Un studiu comparat al civilizațiilor*. Humanitas, 2006). Occidentalizarea, în conformitate cu părerea istoricului Djuvara, s-ar fi produs pe trei căi: Alexandru Mavrocordat, Dimitrie Cantemir și „convertirea, cu o treaptă de compromis — uniaticismul“ apusean. Autorul eseului pune în discuție *Cazul fanariot, Cazul maghiar, Cazul rusc și Cazul românilor sud-dunăreni*. În dezbateri sunt raportul și rolul categoriilor *majoritari-minoritari* în circumstanțe complexe, social-istorice, lingvistice și culturale, din spațiul românesc.

Dar cu civilizația românească ce-i? Există ea în context european? În ce fază se găsește aceasta?

Cum criteriul religiei este esențial pentru apartenența la o civilizație, românii, ca ortodocși, constituie o ramură a civilizației bizantine. Nucleul teritorial bizantin este alcătuit de Asia Mică, Tracia și Grecia, pe când cel catolic ține de Italia, Franța și Lotharingia. Civilizațiile bizantină și occidentală sunt surori printr-o dublă descendență: ambele se nasc pe trunchiul vechii civilizații greco-latine și ambele sunt creștine (I, p. 35).

Spre deosebire de Neagu Djuvara, trebuie să constatăm adevărul că soluția Alexandru Mavrocordat nu numai că nu a dus la „occidentalizare”, prin fanarioți, în Țările Române, dar a curmat procesul timp de un secol. Și vom vedea de ce. În ce privește „calea Cantemir”, ea a fost un eșec răsunător în plan politic, dar s-a dovedit validă în plan cultural. Și nu este adevărat că romanitatea orientală a mai așteptat încă un secol pentru a fi creatoare în plan spiritual, fiindcă operele lui Milescu Spătarul, ale lui Dosoftei, ale lui Cantemir, ale lui Ion Budai-Deleanu sunt contribuții de „avangardă” nu numai la cultura spațiului răsăritean, ci și în cel apusean. (I, p. 38).

1209. **Protocronismul** // Climate lit. — 2008. — Iul.-aug. (serial) : anul 2 (1), Nr 10/11). — P. 8. — (Puncte de vedere) ; Sept. (2), Nr 12). — P. 8. — (Puncte de vedere) ; Oct.-noiembrie. (3), Nr 14). — P. 8. — (Puncte de vedere) ; 2008. — Dec. (Nr 15) — 2009. — Ian. — P. 8. — (Puncte de vedere) ; 2009. — Mar. (anul 3 (5), Nr 17). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Apr (6), Nr 18). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Mai-iunie. (7), Nr 19/20). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Iul. (8), Nr 21). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Aug (9), Nr 22). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Sept (10), Nr 23). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; Oct. (11), Nr 24). — P. 2. — (Literatură și atitudine) ; 2010. — Mai-iunie. (anul 4 (12), Nr 31). — P. 2-3. — (Opinii) ; Punerea în discuție a unor situații politico-ideologice postdecembriste, într-o atitudine polemică față de opiniile istoricului Neagu Djuvara (*Civilizații și tipare istorice. Un studiu comparat al civilizațiilor*. Humanitas, 2006). Fragmente, în serial, preluate din volumul în curs de apariție *A doua schimbare la față* (precizare redacțională), publicate într-o rubrică realizată de către Horia Mitrea. Pentru tot serialul — foto, Th. Codreanu.

Cert e că nu apartenența la un anumit partid politic a contat în degringolada de după 1989, în pofida creării instituțiilor democratice, ci perpetuarea unei proaste relații dintre autohtoni și periferici, la vedere sau în subterană, pe fondul mentalității cleptocrate. [...] Mașinăria este, într-adevăr, uluitoare: supraviețuitorii Kominternului au acum garanția că ei sunt cei ce au condamnat comunismul, de îndată ce acesta a devenit nefolositor și păgubos. În budoar, președintelui i-au fost introduse „amante” pe potrivă. În posturi-cheie din cultură sau între consilieri prezidențiali au ajuns inși care nu au nicio aderență la spiritul național, cunoscuți pentru alergia față de Eminescu și de alte valori: H.-R. Patapievici, Cristian Preda ș.a. Nu e de mirare că între susținătorii partizani ai lui Traian Băsescu se află, în prim-plan, Alina Mungiu-Pippidi, Gabriel Liiceanu, Traian Ungureanu ș.a. (Nr 12/2008).

2009

1210. **Adevăr și limbă** : [argumentări logice împotriva glotonimului „limba moldovenească”, statuat ca „limbă” de stat în vechea Basarabie românească] //

Limba română. — 2009. — Iul.-aug. (anul XIX, Nr 7/8 (169/170). — P. 32-36. — (Dimensiuni ale unității noastre).

Libertatea negativă în materie de limbă înseamnă răsturnarea raportului dintre logos și vorbitori, în sensul eminescian al cuvântului: limba română este destituită din condiția canonică de stăpână, de „comoară”, și transformată în „cenușăreasă”, în sluga agresată și umilită a celor care i-au luat locul ca falși „stăpâni”. Libertatea negativă mutilează adevărul și proclamă instaurarea pe tron de regină a minciunii. Doctrina moldovenismului, susținută cu atâta vigoare și energie de către aleșii libertății negative, este opera acestei înfricoșătoare răsturnări istorice (p. 33).

1211. **De la marxism la „corectitudinea politică”**: [coment. critice privind similitudinea dintre atitudinea așa-zișilor ideologi contemporani, care se declară a fi corecți din punct de vedere politic, în realitate, acționând după conceptele marxiste în ceea ce privește valorile culturii naționale] // Însemnări ieșene. — 2009. — Oct. (anul I, Nr 2). — P. 12-17. — (Nodul gordian).

În fine, ultima, dar și cea mai importantă similitudine dintre marxism și corectitudine este averșiunea pentru național. Idealul distrugerii națiunilor prin internaționalismul proletar este echivalentul globalismului actual. La vechile argumente cominterniste, s-au adăugat, după al Doilea Război Mondial, altele, cel mai important fiind că naționalismul a declanșat cele mai nimicitoare războaie mondiale. Argumentul pare imbatabil din pricina ambiguității conceptului de naționalism. În realitate, cele două conflagrații au fost declanșate nu de spiritul național, ci de ideologii de tip imperial îndreptate tocmai împotriva națiunilor. Uniunea Europeană, dincolo de stadiul comunitar economic postbelic, s-a centrat mai ales asupra eliminării conflictelor tradiționale dintre Franța și Germania (p. 15).

1212. **O nouă stafie a „corectitudinii politice”: Traian Ungureanu**: [analizarea conceptului de corectitudine politică, cu aplicabilitate asupra societății românești, foto, Th. Codreanu] // Oglinda lit. — 2009. — Dec. (anul VII, Nr 96). — P. 5152-5153. — (Scriitori în Agora). (Foto, Th. Codreanu); 2010. — Ian. (anul VIII, Nr 97). — P. 5252-5253. — (Scriitori în Agora); Axa. — 2010. — 16-31 aug. (anul III, Nr 45). — P. 12-15. — (Jurnal de front).

*Militanții „corectitudinii politice” au observat la timp „harisma” politică a lui Traian Băsescu, singura în măsură s-o concureze pe a lui Ion Iliescu, după eșecul mediocru al lui Emil Constantinescu. Și au mai observat un lucru esențial: în vreme ce Ion Iliescu era dublat și de un ideolog social-democrat, Traian Băsescu făcea politică doar dintr-o irezistibilă pornire nativă, „haotic”, aventurier ca bătrân lup de mare ce era. Traian Ungureanu spune limpede că Traian Băsescu nu este ideolog, ci un populist nativ. Tocmai din această pricină el poate fi manipulat în favoarea unei doctrine la care nu are acces, fiind suficient a i se stimula orgoliul personal că poate sta în dreapta prețuire a elitelor intelectuale care nu l-au putut păcăli pe Ion Iliescu. Și tentative de anvergură au existat, cea de răsunset fiind încercarea lui Vladimir Tismăneanu de a-i intra în grații, provocând o carte de „convorbiri” derulate între 26-29 octombrie 2003, la Washington. Perfidia este extraordinară dacă ținem seamă că în culise se lucrează sub umbrela aparentului „naționalism” din discursurile președintelui, un populism pozitiv, cum îl cataloghează Traian Ungureanu, menit să schimbe din temelii istoria românilor. Aceasta este și tema, anunțată încă din titlu, a cărții lui Traian Ungureanu, devenit, grație aceluiași părinte politic, europarlamentar: **Încotro duce istoria României** („Oglinda lit.”, Nr 96/2009, p. 5152).*

Cum corectitudinea politică e marxism cultural, în locul minorității proletare s-a venit cu minoritatea culturală. În intenția tacită a lui Gabriel Liiceanu, liderul GDS, „minoritarii minții” sunt cei 22 de filosofi pe care voia să-i antreneze Constantin Noica la Pălți-

niș⁸⁴. Numai că filosoful gândea un asemenea discipolat în perspectiva renașterii națiunii române, fiind străin cu totul de „corectitudinea politică”. Peste toate, Noica este declarat, după 1989, incorect politic chiar de către „boierii minții” din România și de aiurea⁸⁵. În schimb, Grupul pentru Dialog Social n-a ezitat să facă uz de cifra nicasiană 22, dând titlul revistei grupării. Neștiutorii au crezut că e vorba de ziua de 22 decembrie 1989, a fugii lui Nicolae Ceaușescu. O coincidență fericită, desigur, și pentru asumarea revoluției române. Cert e că Noica e acuzat de „corecți” de „naționalism”, cum sună și titlul cărții Alexandrei Laignel-Lavastine. Iar această ostilitate furibundă la adresa specificului național și a națiunilor este una din moștenirile Kominternului, moștenire trecută intactă în rescrierea istoriei românești de către noul Roller, Vladimir Tismăneanu, în faimosul său Raport, asumat, fără să fie citit, de către Traian Băsescu. Exact pe aceeași linie merge și Traian Ungureanu („Axa”, p. 13).

1213. **Obsedați de Nobel** : [opinii critice privind criteriile ambigui de acordare a Premiului Nobel pentru literatură și pentru pace, prilejuite de premierea surprinzătoare, în 2009, a scriitoarei Herta Müller] // Însemnări ieșene. — 2009. — Dec. (anul 1, Nr 4). — P. 10-12. — (Nodul gordian).

Cartea lui Laurențiu Ulici, **Nobel contra Nobel**, arată suficient de clar că „nobeliștii” din literatură s-au dovedit, în multe cazuri, mediocrități sau valori perisabile, în vreme ce scriitorii de geniu au fost ignorați. În ecuație nu intră doar ceea ce Mihai Ralea numea „sociologia succesului”, ci și mulți alți factori care, finalmente, se focalizează către arsenalul de „valori” ale epocii. Cineva, comentând recentul premiu Nobel acordat Hertei Müller, spunea că acest premiu nu se decernează unei țări, ci unei persoane. Desigur. Însă există o bătălie pe care o duc țările pentru ca Marele Premiu să revină unui cetățean al lor. Singurul merit al României, în cazul Hertei Müller, este de a-i fi oferit autoarei experiența și materialul intrate în cărțile sale. Restul aparține autoarei și Germaniei. Această țară, care este o voce de prim rang în arhitectura Europei, se luptă de zece ani pentru Herta Müller. Germania a propus candidatura autoarei de trei ori, începând cu 1999. Și asta în pofida unor voci de prestigiu din critica germană (p. 11).

1214. **Paul Goma și neorollerismul** : [relevarea tragediei basarabenilor, a intelectualului Paul Goma, printr-o atitudine critică în fața modului de condamnare a comunismului de către judecătorii politico-ideologici, „neo-rollerieni”, „tismăneni”, „oportuniști și ariviști” actuali. (Foto, Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2009. — Oct. (anul VII, Nr 94). — P. 4960-4962. — (Atitudini) ; Noiembrie. (Nr 95). — P. 5052-5053. — (Atitudini) ; Dec. (Nr 96). — P. 5230-5231. — (Polemos) ; Axa. — 2010. — 1-15 sept. (anul III, Nr 46). — P. 11-14. — (Jurnal de front).

Un om care nu înțelege tragedia basarabenilor nu poate fi istoric obiectiv. Comunismul rusesc i-a deformat pe bolșevizați și pe moștenitorii lor, inclusiv pe evrei, făcându-i să renunțe la gândire logică și la inimă, „devenind roboți ai Distrugerii, ai Terorii, ai Oroării”. Cum ar putea Vladimir Tismăneanu să înțeleagă tragedia basarabenilor, a celor ascunși în păduri, în peșteri de frica ocupanților, cum ar putea să înțeleagă istoria cotelor și a colectivizării? se întreabă Paul Goma. El nu poate să accepte că după 1989 s-a continuat războiul civil cu țara, că pretinsul istoric continuă să fie împotriva României profunde.

84 Cf. Noica, Constantin. *Cei douăzeci și doi sau cultura de performanță*. In: *Despre lăutarism*. București: Ed. Humanitas, 2007.

85 Vezi, între altele, cartea anti-Noica a Alexandrei Laignel-Lavastine, *Filozofie și naționalism. Paradoxul Noica*, tradusă din franceză și publicată cu lărghețe de Gabriel Liiceanu la Editura Humanitas, în 1998.

De aceea, conchidea Paul Goma în 2006, numirea lui Vladimir Tismăneanu în fruntea Comisiei prezidențiale „este o eroare care ne va costa alți ani, alte decenii de „tranziție“ (citește: încremenire, dare îndărăt, retrogradare)“. Oare nu se mai găsesc istorici onești? „Tot la cărpaci, tot la peticari, la improvizăți am recurs?“ Stră-strănepoții noștri ne vor judeca „cu fălcile strânse, cu lacrimi de ciudă și de mânie — și de rușine“ (p. 5230).

2010

1215. **Al treilea exil al lui Paul Goma** : [în baza însemnărilor jurnaliere („ultima rețută a lui Paul Goma în bătălia pentru adevărul istoriei românești“), criticul analizează succesiunea evenimentelor („experimentul Pitești“), destinul nemeritat al scriitorului „condamnat să nu aibă patrie“, care va împlini la 75 de ani (2 octombrie 2010) și atitudinea contemporanilor față de situația creată (foto Th. Codreanu)] // Argeș. — 2010. — Apr. (anul X (XLV), Nr 4 (334). — P. 14-15. — (Atitudini) ; Metaliteratură. — 2010. — Anul X, Nr 5/6 (25). — P. 33-39.

După opera literară și publicistică, *Jurnalele sunt, fără îndoială, cea mai fidelă oglindă a lui Paul Goma, dar nu atât în sensul de reflex narcisiac, cât al istoriei românești și universale, așa cum a văzut-o și continuă s-o vadă acest mare spirit „rebel“ și necruțător și care-și trăiește ființa după norma eminesciană a adevărului. Să nu ne mire că tocmai Jurnalele, mai ales, l-au făcut indezirabil, că îl condamnă la singurătate și marginalizare față de țara pentru care s-a mistuit și a suferit întreaga viață ca un proscris. Hotărât lucru, România postbelică, încălecată de fiara sovietică, apoi de megalomania tiranică ceașistă și, finalmente, de „capitalismul“ cleptocratic postdecembrist, n-a mai simțit nevoia să aibă patrioții în marginile adevărului, după norma lui Maiorescu și a lui Eminescu, ci a validat ireversibil formele fără fond. Cine le încalcă o face pe propria răspundere și pieire. Paul Goma se află printre aceștia și ocupă, după câte îmi dau seama, primul loc. De aceea, pedeapsa îi este pe măsură. Este singura glorie care i-a mai rămas după ce moda „disidențelor“ din fostul bloc sovietic s-a prăbușit. Altminteri, Goma nu s-a recunoscut ca „disident“, nedorind pentru țara lui o reformă comunistă de tip gorbaciovist, ci o Românie a adevărului, a statului de drept. (p. 14).*

1216. **„Dorul imitației“** : [observații critice privind tendința de imitare prin acceptarea influențelor „benefice“ ori „mutilatoare“ în cultura și civilizația românească, problemă dezbătută încă din perioada pașoptistă („dorul imitației“ — M. Kogălniceanu), apoi de junimiști („formele fără fond“ — T. Maiorescu), de interbelici („sincronismul“ — E. Lovinescu) și ajungând până în contemporaneitate (Constantin Schifirneț — „Formele fără fond“, un brand românesc, 2007)] // Însemnări ieșene. — 2010. — Febr. (anul II, Nr 2). — P. 18-21. — (Nodul gordian).

„Formele fără fond“ s-au născut în condițiile în care influențele opresive externe au slăbit, prin întoarcerea cu fața spre Occident. A urmat, prin generația pașoptistă, o fervoare nemai-întâlnită de „imitare“ a civilizației europene, cu o dramatizare a decalajului dintre civilizație și cultura Apusului comparativ cu „barbaria“ sau „semibarbaria“ Orientului. Altfel spus, se naște o voință de „ardere a etapelor“, de „europenizare cu orice preț“... (p. 19).

[...] într-adevăr, formele fără fond au intrat atât de adânc în plasma națiunii, încât îi putem da dreptate lui Constantin Schifirneț că acestea au devenit brand de țară, pe

filiera culturală. Chiar și postmodernismul românesc, observa Adrian Dinu Rachieru, s-a manifestat și se manifestă ca „formă fără fond“, lipsindu-i temelia civilizațională a post-modernității. Iar de la Bellu Zilber am aflat că și comunismul românesc a fost tot o „formă fără fond“, la modul caragialesc, încât nu-i de mirare că a doua zi după răsturnarea lui Nicolae Ceaușescu toată lumea a devenit „anticomunistă“, „disidentă“, în frunte cu membrii de partid (p. 20).

1217. **După douăzeci de ani** : [notații la trecerea a 20 de ani de la înființarea Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina“ (Th. Codreanu — foto)] // Oglinda lit. — 2010. — Febr. (anul VIII, Nr 98). — P. 5352. — (Scriitori în Agora).

Actuala Asociație Culturală „Pro Basarabia și Bucovina“ s-a înființat în luna februarie 1990, cu mari speranțe privind regăsirea culturală și spirituală de pe cele două maluri ale Prutului, cu perspectiva căderii celui de-al doilea Zid politic, după cel al Berlinului, din sânul unei națiuni căzute victimă războiului mondial. Filiala centrală, de la București, a luat numele lui Pan Hallipa. Au apărut filiale în peste o sută de localități din toată țara. Primul congres s-a ținut la Iași în același an. „Podurile de flori“ s-au născut din acest entuziasm al începuturilor...

1218. **Masele corupte** : [în atenție, problema raportului dintre minoritățile elitare și populația majoritară, în viziunea teoriei „corectitudinii politice“, în condițiile în care previziunea demografică până în 2050 este ca numărul românilor să ajungă la maximum 15 milioane. (foto Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2010. — Apr. (anul IX, Nr 100). — P. 5552. — (Atitudini).

Pe solidul postament al „corectitudinii politice“ înfloresc teorii conexe, una dintre cele mai ingenioase fiind aceea a masele corupte. Ea se bazează pe un transfer al responsabilității de la „pătura superpusă“ la popor, devenit, în urma compromiterii conceptului de națiune, doar populație sau masă. Altfel spus, nu elitele politice sunt corupte, ci popoarele. Și ele într-adevăr devin corupte, după chipul și asemănarea elitelor, de îndată ce decad la nivel de „masă“. Relația, fundată pe imitație, este însă ascunsă cu grijă, căci numai „masă“ este coruptă, nu și elita. [...]

În condițiile în care națiunile se transformă în populații, majoritarii devin inerți față de viața politică și se dezinteresează de alegeri. În ultimii ani, doar o treime din populație mai participă la actul electoral. Este treimea de aur, cea care decide istoria. Restul de 70% este „masă“. Și încă una „coruptă“, aducând tot răul pe planetă. Din acest moment intră în dispută argumentul „ecologic“ care duce, inevitabil, la cel demografic. Masele sunt cele care distrug mediul natural, ruinând planeta. Nu trusturile și concernele globale risipesc resursele, poluează atmosfera și otrăvesc pământul, ci „masele corupte“. În consecință, ele trebuie nimicite, indiferent prin ce mijloace, pentru ca să rămână numai „treimea de aur“, cea responsabilă de viitorul planetei. O logică impecabilă!

1219. **Un text despre înțelepciunea teologică a lui Petru Rareș** // Bucovina lit. — 2010. — Ian.-febr. (Nr 1/2 (227/228)). — P. 34-36 ; Axa. — 2010. — 16-28 febr. (Nr 34). — P. 26-27. — Comentarii despre gândirea politică și religioasă a voievodului Petru Rareș, coroborate cu opiniile plasticianului și istoricului Sorin Dumitrescu, specialist în arta medievală creștină.

Prin 1540—1541, un curtean și diplomat rus de origine lituaniană, pe nume Ivan Peresvetov a făcut o lungă călătorie în Europa Occidentală. La întoarcere, a poposit la Suceava, la curtea lui Petru Rareș, aflat în 1541, reînstatat ca domn, după zbuciumata primă domnie [...] Ivașco Peresvetov a acceptat să rămână ca oaspete la Suceava nu mai puțin de cinci luni, timp în care a cunoscut gândirea politică și religioasă a domnitorului moldovean. Refuzând a-i rămâne sfetnic lui Petru Rareș, el s-a grăbit, apoi, să ajungă la curtea

țarului și să-i împărtășească modelul de domn creștin pe care-l cunoscuse în Moldova, cu atât mai mult cu cât Rareș însuși își punea mari speranțe că Ivan Peresvetov va reuși să-l transforme pe Ivan cel Groaznic într-un veritabil moștenitor al creștinismului patristic bizantin. Camarila boierească însă i-a barat accesul la țar, inclusiv „jalbei“ care s-a numit **Plângerea lui Ivan Peresvetov** (p. 34).

1220. **Viitorul stat al țiganilor?** : [coment. social-politice privind soarta Basarabiei, implicat a Transnistriei, supusă unui plan fantezist de dezbinare și de populare forțată, conform „planului“ Konopliov, un doctrinar al intereselor Rusiei în Republica Moldova (foto Th. Codreanu)] // Axa. — 2010. — 1-15 apr. (anul III, Nr 36). — P. 3. — (Basarabia noastră, cea de totdeauna) ; Lit. și arta. — 2010. — 22 apr. (Nr 16 (3372)). — P. 2. — Reluat cu titlul *Basarabia — viitorul stat al țiganilor?* ; *idem* Oglinda lit. — 2010. — Mai (Anul IX, Nr 101). — P. 5659. — (Eseu). (Foto — Th. Codreanu).

Deoarece Basarabia nu se poate hotărî dacă e moldovenească, în sensul unui multiculturalism panslav, ea ar trebui să accepte generosul plan Konopliov, care preconizează o „purificare etnică“ pașnică, favorabilă tuturor părților, inclusiv României. Cei care se consideră români, în Basarabia, să plece în România, iar aceasta, la rândul ei, să-i trimită pe toți cei care se recunosc țigani în Basarabia. În asemenea context, Transnistria ar deveni vatra tuturor celor care se vor a fi moldoveni, Republica Transnistreană devenind cu adevărat un stat european multicultural, care va putea fi luat de model. Capitala moldovenismului va fi, desigur, Tiraspolul. Konopliov omite să ne spună că același ideal l-a împărtășit Stalin când, în 1924, înființa, dincolo de Nistru, Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească.

2011

1221. **Iarăși despre identitate** // Elanul. — anul XIII. — 2011. — Sept. (Nr 115). — P. 13. — În obiectiv, acțiunile de distrugere a identității naționale exercitate de marile imperii asupra românilor, în speță, propaganda emisarilor sovietici asupra moldovenilor din Basarabia.

[...] *Or, ce portită salvatoare au descoperit foștii comisari moscoviți? Political correctness pune mare accent pe drepturile minorităților de orice soi: etnice, sexuale, religioase etc. Și fiindcă românii basarabeni sunt încă majoritari, susținerea „minorităților“ din Republica Moldova a căzut ca o mană din cer: astfel s-a încurajat separatismul transnistrean și găgăuz, s-a renunțat la generalizarea limbii de stat, răsbotezată în „moldovenească“ etc. Și pentru a nu se lăsa impresia că toate cedările în fața minorităților sunt orientate împotriva majorității, s-a „încurajat“, ca ideologie de stat, consolidarea unei identități antiidentitare: „moldovenismul“, ocultându-se faptul că moldovenitatea este o diversitate regională a străvechii etnicități daco-romane care a dat România modernă, că oglinda conștiinței de neam a fost formulată mai ales de marii croniciari moldoveni, de la Grigore Ureche până la primul nostru istoric propriu-zis, Dimitrie Cantemir, pentru ca figura centrală a canonicității noastre etno-lingvistice și culturale, Mihai Eminescu, să dea verdictul final: Suntem români și punctum!*

1222. **Narcisism și homosexualitate** // Oglinda lit. — 2011. — Apr. (Nr 112). — P. 6752-6753. — (Eseu). — Opinii critice privind fenomenul homosexualității și posibilele urmări socio-umane, fiind încurajat de democrația libertară promovată de cercurile cosmopolite. (Theodor Codreanu — foto).

Este, într-adevăr, homosexualitatea un stadiu superior de evoluție a omului, pe când heterosexualismul unul depășit, rudimentar, bun doar pentru procreare? Să se afle omenirea în pragul unei noi ere în care continuitatea speciei să se producă nu pe cale naturală, ci prin clonare de laborator, pentru ca să se asigure apariția doar a unor supraoameni? Rațiunea ne spune că e vorba, mai degrabă, de pragul unui dezastru, demn de imaginarul science fiction. Revizuirea tuturor valorilor europene echivalează cu eliminarea lor. De pildă, curentul gay militează pentru o nouă Biblie, din care să fie eliminate pasajele despre Sodoma și Gomora. Așadar, o Biblie „corectă politic“. În realitate, Biserica nu-i condamnă ca indivizi pe homosexuali, ci doar încearcă să-i salveze din nematurizare spirituală. Căci despre o „nematurizare“ psiho-somatică e vorba, care-i face vulnerabili în fața vieții, chiar și-n cazurile de remarcabilă putere de creativitate, de care dau dovadă unii inși. Altfel spus, homosexualitatea nu trebuie incriminată juridic, ci înțeleasă ca impas existențial, care nu poate fi stimulată ca valoare a unei viitoare civilizații. Psihanaliza a ajuns la concluzia că homosexualitatea este o formă de narcisism secundar. Narcisismul secundar dezvoltă și alte abateri de la maturizarea sexuală a indivizilor, cele mai multe putând duce către aspecte malade de tipul psihozelor. Precaritatea ontologică a omului căzut este străveche, de la fratricidul biblic până la antiteza lui încifrată în mitul lui Narcis. Sigmund Freud, Jacques Lacan ș.a. au analizat cele două stadii ale narcisismului: primar și secundar. [...] (p. 6753).

1223. **România profundă** // Însemnări ieșene. — 2011. — Febr. (Nr 2). — P. 6-10. — (Nodul gordian). — Considerații critice marginale despre specificul național și valențele românismului, pornind de la vol. *A treia forță: România profundă*, semnat de Ovidiu Hurduzeu și Mircea Platon (București, Ed. „Logos“, 2008).

Negatorii de azi, ignorând că Emil Cioran era un gânditor profund au găsit de cuviință să elimine una dintre antitezele cugetării sale, reținând doar pe aceea care numește neantul valah. Însă Cioran recunoaște, simultan, că România a dat două semne de ființare: limba română și Eminescu, acestea două spălând rușinea neantului valah. Avem deja un răspuns la întrebarea: România profundă s-a întrupat în limba română și Eminescu: acestea ar putea fi liniile ei de rezistență maximă (p. 6).

1224. **Un destin prin vremuri** // Cronica veche. — 2011. — Apr. (Nr 3). — P. 18, 21. — (Cronica. Recuperări). — Evocare a profesorului Valeriu C. Neșțian (1932, Huși — 2011, Iași), autor de metodologii școlare și proză memorialistică, publicist care a pledat permanent pentru înalta demnitate și caracterul ales al omului, convins fiind că „acest *multiculturalism* crea o ritmicitate a credințelor și a bunelor raporturi reciproce cu toți ceilalți“ ; Reluat: *Zorile* (Huși). — 2011. — Anul XXII, Nr 1 (43). — P. 58-60. — (Personalități).

[...] deși a fost unul dintre cei mai înzestrați intelectuali ai generației sale, Valeriu C. Neșțian nu s-a realizat pe măsura spiritului său din pricină că a fost toată viața un marginalizat, începând cu anul nefast 1948 și terminând cu cele două decenii postcomuniste. [...]

Valeriu C. Neșțian s-a iluzionat că, după 1989, poate fi obiectiv fără riscuri și, evident, s-a înșelat. Golgota vieții lui a început în anul 1950. Culmea, familia părea să treacă printr-o perioadă fastă. Tatăl său, Constantin Neșțian, un eminent profesor de istorie, fusese numit director al Liceului „Cuza Vodă“ din Huși, în 1948. Valeriu însă avea un simț istoric și moral ieșit din comun, încât, în clandestinitate, împreună cu alți 19 elevi de liceu, majoritatea de la „Cuza Vodă“, a înființat, în toamna anului 1949, la 25 noiembrie, „Grupul clandestin anticomunist“, după modelul „Frățiilor de Cruce“, dar fără a mai avea legătură cu Mișcarea Legionară deja decapitată (p. 18).

1969—1980

1225. **Cartea și cititorii ei de la sate** : [pledoarie pentru neajunsurile cititorilor și propuneri pentru răspândirea judicioasă a cărților în orașe și sate] // *Vremea nouă*. — 1969. — 3 dec. (anul II, Nr 556). — P. 2. — (Cultura și viața).
Avem, în general, biblioteci destul de bogate, însă există numeroase deficiențe în felul cum sunt aprovizionate aceste biblioteci cu noutățile editoriale, care, fie că sosesc cu mare întârziere față de data apariției în librării, fie că foarte multe cărți noi nici nu mai ajung prin bibliotecile comunale. Se întâmplă ca și cele sosite să aibă o sortă de cenușăreșe, fiind aruncate cu grămada de unii bibliotecari nu prea controlați în munca lor. [...] Se găsesc adesea, în librăriile noastre volume care ar putea interesa pe cititori, dar care stau pitite pe... după rafturi sau în depozite, ca nu cumva să le zărească cineva.
1226. **Editarea literaturii filozofice** : [exprimarea opiniei privind tirajele mici, sporadicele apariții editoriale de factură filozofică și necesitatea distribuirii acestora în mod echitabil și în provincie] // *România lit.* — 1969. — 4 dec. (anul II, Nr 49 (61)). — P. 2. — (Voci din public).
E paradoxal că unele lucrări, de mai puțin interes, cunosc favoarea unui tiraj ridicat, rămânând apoi prin librării ani de zile. O altă problemă: în provincie cărțile bune ajung cu mare greutate.
1227. **File din istoria Bârladului** : [cercet. istoriografică la 840 de ani de atestare doc. a Bârladului: „La 1134 se face dovada domniei lui Ioan Rostislavici peste berladnici“] // *Vremea nouă*. — 1974. — 16 febr. (anul VI, Nr 1856). — P. 2. — (Caleidoscop. Atestări).
Dar poate cea mai glorioasă pagină din istoria Bârladului vechi este cea înscrisă de berladnici. Existența acestora în veacurile XI-XII, înainte cu mult de venirea lui Dragoș de peste munți, e o dovadă grăitoare a continuității poporului nostru în Moldova. Este sigur că pe la 1160 Bârladul era locuit de români și de cornani (sau cumani) contopiți cu primii. Berladnicii au rămas în istorie ca un popor de războinici viteji și temuți.
1228. **Ghenuță Coman: „Murgeni“** : [rec. cercet. monogr. cu subtitlul *Contribuții la istoria unei așezări străvechi* (volum apărut sub egida Comitetului județean pentru cultură, Vaslui, 1973)] // *Vremea nouă*. — 1974. — 5 febr. (anul VI, Nr 1846). — P. 2. — (Cultura și viața. Fișier bibliografic).
Autorul se oprește, mai întâi asupra cadrului geografic, apoi, face o amplă incursiune în istoria localității Murgeni, începând cu cele mai vechi atestări [...], apoi, apariția civilizației primitive până la prima atestare a localității, printr-un document dat, la Suceava, de Ștefan cel Mare, la 28 august 1466 și până în zilele noastre.
1229. **O revistă sătească în istoria Viișoarei** : [prez. rev. interbelice „Glasul nostru“, care a apărut din 1931 (timp de șaisprezece ani), sub patronajul soc. culturale „Iuliu A. Zanne“, în fosta comună Băsești din județul Fălciu (azi, Viișoara, jud. Vaslui)] // *Vremea nouă*. — 1973. — 24 noiem. (I), anul VI, Nr 1786). — P. 2. — (Magazin) ; 8 dec. (II), anul VI, Nr 1798). — P. 2. — (Magazin).

În 1931, o mână de intelectuali din Băsești înființează o societate culturală numită „Iuliu A. Zanne“, după numele cunoscutului folclorist, autor al celei mai întinse opere paremiologice românești... Inițiativa remarcabilă a acestei societăți a fost, fără îndoială, înființarea revistei „Glasul nostru“ subintitulată „Foaie culturală de informații și îndrumări pentru popor“, cu mențiunea că „apare de două ori pe lună“ sub patronajul societății (I).

Revista a reușit să atragă cititori și colaboratori aproape din toate colțurile țării. Găsim uneori semnături ca: Al. Vlahuță, G. Tutoveanu, N. Iorga, Otilia Cazimir, Al. Cazan, dar colaborări propriu-zise pentru „Glasul nostru“ sunt ale lui G. Tutoveanu și V.I. Popa (II).

1230. **Omenia orașului** : [în articol sunt amintite câteva dintre valorile culturale ale orașului Bârlad, precum Al. Vlahuță, I. Tonitza, Raicu Ionescu-Rion, Garabet Ibrăileanu, Victor Ion Popa, G. Tutoveanu ș.a., a căror trăsătură comună poate fi considerată *omenia*] // *Vremea nouă*. — 1974. — 8 oct. (anul VII, Nr 1945). — P. 6. — (Bârlad 800).

Și totuși, Bârladul s-a ascuns ochiului comun. Nu s-a dezvăluit decât celor ce l-au iubit, celor care s-au integrat lui, prin mijlocirea iubirii de cetate. Îndeosebi acestora și-a dezvăluit *omenia*. Câți au trecut cu dragoste pe străzile bătrânei urbe ne-au transmis și ceea ce documentele numai cu greu pot să transmită: *omenia orașului*.

1231. **Tradiții culturale dodeștene** : [precizări privind istoria și cultura satului Dodești, comuna Vișoara, unde își are sorgintea și omul de cultură Victor Ion Popa, de numele căruia se leagă și existența Casei obștii, a Căminului cultural sau al unei băi comunale, inițiative socio-culturale pornite prin Școala sociologică a lui D. Gusti] // *Vremea nouă*. — 1974. — 9 ian. (anul VI, Nr 1823). — P. 2. — (Cultura și viața).

[...] în 1936, la 30 august, s-a inaugurat Casa obștei și „podul mare“, punându-se, totodată, și piatra de fundație a unei băi comunale. Știrea e menționată cu mare satisfacție într-un document inedit păstrat cu grijă de învățătorul Nicu Ionescu. Este vorba despre „Cartea de aur“ a fostului cămin cultural, frumos legată în piele, găsită și păstrată o vreme de învățătorul Toma Codreanu. Considerăm, de altfel, această „carte de aur“, un document de preț atât prin însemnările elogioase la adresa activității căminului cultural, cât și prin faptul că aici se păstrează aprecieri, autografe ale unor personalități marcante ale culturii românești printre care amintim pe Dimitrie Gusti, Victor I. Popa, H.H. Stahl, scriitorul B. Iordan.

1232. **Victor Ion Popa. Scrisori inedite** : [prez. și publicarea a trei scrisori inedite (din 1936) ale scriitorului V.I. Popa, adresate și aflate în colecția învățătorului Ion Ionescu, fost prieten și colaborator, din satul Dodești, de unde se trăgeau strămoșii dramaturgului. De altfel, în Dodești, s-a întreprins, o amplă cercetare sociologică a echipelor studențești și s-a construit un Cămin cultural, Casa Obștii, cum o numește V.I. Popa în scrisori] // *Cronica*. — 1976. — 2 apr. (anul XI, Nr 14 (531)). — P. 3. — (Reluat, similar, în *Tradiții și năzuințe*, anul VIII, Nr 19-20, 1976. — P. 120-121. — (Tineretea clasicilor).

Autorul lui **Velerim și Veler Doamne** vizita adesea Dodeștii sau primea mereu știri prin corespondența pe care o întreținea cu Ion Ionescu. Când la inițiativa lui D. Gusti se organizează acele echipe studențești de cercetare sociologică, V.I. Popa obține aprobarea ca una dintre echipe să lucreze, sub directa sa conducere, în Dodești (1935).

1233. **V.I. Popa și Dodeștii** : [file de istorie culturală despre contribuția lui V.I. Popa la animarea vieții culturale interbelice a satului românesc, în speță — satul Dodești, comuna Viișoara, județul Vaslui. V.I. Popa a colaborat și la rev. soc. culturale „Iuliu Zane“, numită „Glasul nostru“] // Ateneu. — 1982. — Noiembrie. (anul 19, Nr 8 (156)). — P. 13. — (Istorie literară).
*Semnalăm aici un frumos articol despre care bănuim că editorii lui V.I. Popa nu știu nimic. Se intitulează **Gânduri de Crăciun pentru răzeșii mei** și a apărut în nr. 66, anul V, ian. 1933. Nu e nicicum vorba de cine știe ce notații sămănătoriste, dimpotrivă, trezește interes tonul amar, îngrijorat pentru alienarea neconținută a țaranului, abrutizarea lui față de copii și femei, sub imperiul mizeriei.*
1234. **V.I. Popa și starea satului românesc** : [relevarea legăturii intrinsece a scriitorului V.I. Popa cu satul Dodești, comuna Viișoara, județul Vaslui, relație concretizată și prin prezența semnăturilor unor personalități ilustre ale vremii (V.I. Popa, D. Gusti, H.H. Stahl, B. Iordan) în „Cartea de aur“, păstrată în sat] // Cronica. — 1982. — 12 noiembrie. (anul XVII, Nr 46 (876)). — P. 3.
[...] făcea adesea drumuri de la București la Dodești, stătea de vorbă cu oamenii, i-a mobilizat pentru ridicarea unor edificii de cultură sau de utilitate publică („podul cel mare“, baia comunală — într-o vreme când satele nici nu visau așa ceva!) etc., își cheltuia propriile economii, știa să se facă iubit și să-și asigure devotamentul unor colaboratori apropiați precum Ion Ionescu sau Gh. Marinescu.
1235. **Avram D. Tudosie, „Vița de vie — rod al pământului și al muncii“** : [rec. a cărții apărută la București : Ed. Ceres, 1989, semnată de un cunoscut cercetător în domeniul viticulturii, profesor în urbea Hușilor] // Vremea nouă. — 1989. — 17 oct. (anul XXII, Nr 2731). — P. 6. — (Cărți ale autorilor vasluieni).
*Grație tentei enciclopediste, noua carte a lui Avram D. Tudosie poate interesa un public divers. După un scurt excurs în istoricul viticulturii, urmează capitolul cel mai substanțial, desigur, referitor la **Cultura viței de vie în grădina familială, capitol de incontestabilă utilitate pentru toți gospodarii care doresc să cultive vița de vie pe lângă casă.***
1236. **Eminescu și Învierea Domnului** : [prez. a atitudinii profund religioase a poetului, care publicase în ziarul „Timpul“ un articol despre marea sărbătoare a creștinătății] // Vocea Hușului. — 1990. — 14 aprilie. (anul I, Nr 13). — P. 2.
Eminescu dorea sincer o ameliorare a condiției umane, or, istoria se dovedise un șir nesfârșit de biruințe ale răului: Video meliore probagne, deteriora signor (vedem cele bune și le aprobăm, dar le urmăm pe cele rele). Acest dicton latin devine, altminteri, motivul central în unul din cele mai pătrunzătoare articole eminesciene despre religie, apărut în „Timpul“ din 16 aprilie 1878 sub titlul Paștele.
1237. **Ion Alex. Angheluș; In memoriam** // Adevărul de Vaslui. — 1990. — 4-6 dec. (Nr 115). — P. 4; Terra. — 1990. — Dec. (Nr 43). — P. 4. — (Ion Alex. Angheluș — In memoriam). — Cu titlul *Cronologie; Oferta*. — 1993. — 13-19 iul. (anul III, Nr 27 (60)). — P. 2. — Cu titlul *In memoriam: Ion Alex. Angheluș (1937—1986)*; Adevărul de Vaslui. — 1993. — 16-19 iul. (Anul IV, Nr 380). — (precedând un poem inedit — *Invocație*); Literatorul. — 1993. — 13-20 aug. (Anul III, Nr 32 (101)). — (Precedând alt poem inedit al

lui I. Alex. Angheluș — *Lume de carne*); Vocea Hușilor : supl. aniversar la Jurnal de Vaslui. — 1995. — 26 iun.-2 iul. (Nr 78). — P. 2; Cuvântul adevă-rului. — 2010. — Ian.-Iun. (Vol. XIII, Nr 1/2). — P. 49. — În variante, date biobibliografice și pagini evocatoare despre poetul din Huși (1937—1986), în care au semnat articole Th. Codreanu, T. Pracsiu, I. Gh. Pricop, L. Pendefun-da, completate de publicarea unor poeme inedite.

Ion Alex. Angheluș, moldovean de Huși prin adopție, rămâne în istoria literaturii noastre mai cu seamă prin volumele de versuri tipărite, cât și prin cele care-și așteaptă încă editorul (Nunțile focului, 1971, Drumul cuvântului, 1980, Pânda de seară, 1983, Cumpărătorul de bufnițe, 1985, și — postum — Cai de lut, 1992).

1238. **Tradiții** : [cuvânt de întâmpinare la re-apariția ziarului „Vocea Hușului“ (fondat la 1 sept. 1873), în orașul Huși (Vaslui)] // Vocea Hușului. — 1990. — Ian. (anul I, Nr 1). — P. 1.

Tradiția revuistică a orașului Huși este destul de veche, având rădăcini încă din se-colul trecut, când se editează „Vocea Hușului“ (1873). Între cele două războaie mondiale, existau la Huși câteva tipografii și se tipăreau mai multe publicații, dintre care se detașa „Gânduri bune“. Azi a sosit vremea reînnoirii tradiției.

1991—1995

1239. **Ioan Neamțu, „Treimea cea de o fință“** : [prez. cărții inginerului Ioan Neamțu (Ed. Opinia, Iași, 1991)] // Opinia. — 1991. — 10 dec. (anul II, Nr 488). — P. 2.

Deși nu se înscrie pe linia strictei cercetări, o astfel de sinteză s-ar vrea întreprinderea inginerului hușean Ioan Neamțu. Autorul are meritul de a fi cercetat, în ultimele decenii, cu multă sârguință, viticultura din Basarabia ocupată, iar de îndată ce vremurile au de-venit favorabile a definitivat Treimea cea de o fință, având, în mod simbolic, pe copertă, harta României Mari. De altfel, cartea ambiționează să fie mai mult decât o istorie a podgoriilor autohtone, fiind totodată și o istorie a devenirii românești, stând sub semnul tutelar al geniului eminescian.

1240. **La Huși, cu Grigore Vieru, Doina și Ion Aldea-Teodorovici** : [reportaj des-pre vizitele repetate în urbea Hușilor ale celor trei mari artiști și prieteni din Basarabia, personalități de mare rezonanță întru reintegrarea spirituală și culturală a românilor din cele două state românești. (Fotografie de grup, 6 iunie 1991, Huși)] // Totuși iubirea. — 1992. — 23-30 dec. (anul III, Nr 50 (119). — P. 10. — (Labirint).

Cei trei mari mesageri ai culturii basarabene au lăsat o impresie de neșters în sufletele elevilor, profesorilor și ale altor hușeni, care au venit să-i asculte. Spectacolul s-a desfășu-rat în aer liber, pe terenul de sport al liceului. Un gest superb și o pagină — ce merită a fi consemnată — în istoria reîntregirii neamului românesc.

1241. **„Dacă nu există în restul țării, există în Basarabia!“** : [prez. rev. Columna, Nr 12/1992, care apare sub egida Uniunii Scriitorilor din Moldova. Titlul este o replică a scriitorului Dumitru Matcovschi, intrigat de afirmația unui scriitor din București (în „Contemporanul“) că „nimeni în România n-are

sânge curat românesc“] // *Literatorul*. — 1993. — 22-29 oct. (anul III, Nr 42 (111)). — P. 3.

Poetul, martirizat el însuși, își exprimă, între altele, amărăciunea că o serie de intelectuali români favorizează într-un fel tensiunile interfrontiste din Moldova, prin minimalizarea până la anulare a existenței unui specific național românesc, ceea ce încurajează implicit pretențiile de rusificare, ce sunt departe de a fi fost stopate. [...] Replica lui Dumitru Matcovschi este legitimă: „Cum adică nu există un român cu sânge curat în România? Dacă nu există, e pierdută țara, dar dacă nu există în România, există în Basarabia“. Din fericire, există destui scriitori și-n România prin care curge spirit românesc, căci la asta se referă, de fapt, poetul basarabean.

1242. **Minciuna cu capul sus** : [spirit de frondă față de poziția ideologică-inchizitorială a criticului și istoricului N. Manolescu care, în paginile *România Literară* (Nr 19. 1993), atacă ideile despre protocronism, susținute anterior de Th. Codreanu și M. Ungheanu] // *Totuși iubirea*. — 1993. — 18-25 iun. (anul IV, Nr 24 (144)). — P. 1, 4.

Eu n-am afirmat nicăieri că revista „Luceafărul“ ar fi fost disidentă iar „România literară“, nu. În realitate, nicio publicație nu putea fi cu adevărat disidentă sub Ceaușescu. Asta ar fi trebuit să se reflecte în editoriale, ceea ce era o imposibilitate. Am susținut și susțin, în schimb, că „Luceafărul“ a încercat să aprindă flacăra conștiinței naționale sub pretextul discuțiilor despre protocronism. Din nefericire, o serie de reviste, printre care și „România literară“, au marginalizat direcția națională, făcând o în buna tradiție cu cominternismul sovietic, deși cu alte argumente, având sprijinul direct al unor culturnici și politicieni... (P. 1, 4).⁸⁶

1243. **Protocronism religios** : [serialul cuprinde meditații despre conceptul de cultură autohtonă manifestate în știință, filozofie, istorie, literatură și religie] // *Totuși iubirea*. — 1993. — 5-12 febr. (anul IV, Nr 5 (125) ; 12-19 febr. (Nr 6 (126) ; 19-26 febr. (Nr 7 (127)). — P. 7. — Va urma. — (Documentar).

Mai puțin accesibil opiniei publice a fost protocronismul religios, care merită a fi relevat chiar și cu întârziere. Istoricii creștinismului au ignorat, secole de-a rândul, contribuțiile românești la dezvoltarea spiritualității creștin-ortodoxe. Sunt aceleași cauze din științe, filozofie, literatură, arte plastice. Nu e deloc întâmplător că, la mai puțin de doi ani de la apariția cărții lui Edgar Papu, pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae tipărea cel de-al optulea volum din seria monumentală „Filocalia“ (1979), în care publica un studiu temeinic despre „protocronismul“ isihasmului românesc, alături de texte ilustrative ale sihaștrilor. Desigur, contribuția lui Dumitru Stăniloae n-a fost singulară, cercetările fiind cu mult mai numeroase, atât dinspre cultura laicilor, cât și din sânul reprezentanților bisericii (Nr 6/1993).

1244. **Scriitori hușeni** : [menționarea câtorva nume ale personalităților din zona Huși: mitropolitul Dosoftei, Dimitrie Cantemir, Veniamin Costachi, Th. Speranția, Anton Holban, Costache Olăreanu, Cezar Ivănescu ș.a.] // *Semnal*. — 1993. — 16 dec. (anul I, Nr 20). — P. 3.

Hușul a dat un număr impresionant de personalități științei, culturii și politicii naționale. Dintre acestea, un loc însemnat îl ocupă scriitorii, al căror nume este legat de „orașul dintre vii“ și care vin din primele timpuri ale literaturii naționale.

1245. **Un rateu al lui Lucian Pintilie** : [observații și aprecieri critice asupra filmului celebrului regizor — *Balanța*] // *Vremea*. — 1993. — 5 febr. (anul II, Nr 116). — P. 4.

86 Răspunsul are în vedere obiecțiile aduse protocronismului de către N. Manolescu, într-un interviu acordat lui Ilie Purcaru, inclus în cartea *Literatură și națiune*, 1987.

Balanța se vrea și o pagină de apocalipsă. Din păcate, Lucian Pintilie a nimerit-o prost, deoarece nu există nicio legătură între titlu și film. Căci balanța ar trebui să fie metafora dreptății și adevărului. Când o personalitate a culturii franceze de azi i-a reproșat că prea și-a bătut joc de România cu acest film, cunoscutul regizor a răspuns că trebuia spus odată și adevărul despre această țară. Așadar, în intenția lui Lucian Pintilie balanța este simbolul justiției în absolut, adică exact ceea ce nu este și nu va putea fi vreodată. Rateul său este desăvârșit, filmul fiind operă de politician, iar nu de artist.

1246. **Presa de firimituri** : [constatarea că presa contemporană se orientează spre articole scurte, „de scandal“, cu titluri incitante] // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 17-23 ian. (Nr 5). — P. 1.

Dacă stau și mă gândesc bine, nu contează, în astfel de ziare, ce spui într-un articol, important e titlul. Dacă titlul e vizibil și incitant, restul e rezolvat. E de preferat ca textul articolului să ia mai puțin spațiu decât titlul. Cred că ziarul ideal e cel făcut numai din titluri. Măiestria va sta în distribuirea lor în pagină.

1247. **Un cenaclu renăscut** : [apreciere pentru încercarea poetului Adrian Păunescu de a revigora Cenaclul „Totuși iubirea“] // Totuși iubirea. — 1994. — 30 iun.-6 iul. (anul V, Nr 27 (197)). — P. 7. — (Cenaclu).

Ceea ce politicienii compromit zilnic, Adrian Păunescu încearcă să recâștige prin arta cântecului și prin poezie. Spectacolele acestea sunt un început pentru redășteptarea conștiinței naționale din țară și din Basarabia recuperată spectaculos prin alegerile de la 27 martie 1994. Or, conștiința națională a fost cea mai ridiculizată după anul de grație 1989. Poetul nu mizează pe armele politicii, ci pe mirajul muzicii și pe talente tinere din toată țara, inclusiv din Basarabia, talente care altfel s-ar pierde în indiferența generală, numită de unii și „criză a culturii“.

1248. **„Via și vinul“, de Avram D. Tudosie și Laurențiu A. Tudosie** : [rec. a unui studiu despre vie, viticultor și vinificație, proiectată în două părți, primul volum fiind apărut la Ed. Gramar (București, 1994)] // Oferta. — 1994. — 2-8 noiem. (anul IV, Nr 44 (128)). — P. 2.

Este o nouă carte adresată de autori uneia din cele mai vechi și nobile îndeletniciri și avuții naționale, viticultura și vinificația... [...] volumul cuprinde temelia cunoștințelor unui viitor viticultor și vinificator amator. [...] Conținutul se constituie ca un adevărat concert de S-uri: soi, sol, soare, sudoare și apoi savoare. Toate nu se pot cunoaște, percepe și admira decât gustându-le, dar și urmând sfaturile practice.

1249. **Hușii și Basarabia** : [prez. unor aspecte care argumentează legătura Hușilor cu Basarabia, atât în opera și studiile unor mari oameni de cultură: D. Cantemir, Marcus Bandinus, Ioan Lahovari, Gr. Tocilescu, Melchisedec Ștefănescu, N. Iorga, strălucirii episcopi de Huși, mulți pionieri ai învățământului și științei românești, cât și prin activitățile culturale desfășurate în Hușul contemporan] // Lit. și arta. — 1995. — 27 iul. (Nr 30 (2606)). — P. 4 ; Cronica Episcopiei Hușilor. — 1997. — Vol. III. — P. 293-298.

Hușii și Basarabia nu numai că au constituit, firesc, aceeași patrie, dar au și existat profunde legături organice, vreme de secole, vizând toate aspectele vieții economice, politice, culturale și de credință strămoșească. [...]

Cum se vede [din relatările textuale, n.n.], cea mai mare parte a Republicii Moldova de azi, plus teritoriile sudice încorporate în Ucraina, țineau de viața religioasă a scaunului episcopal de la Huși. Dar nu numai atât. Mulți episcopi s-au dovedit a fi adevărați apostoli ai întăririi unității de neam și de credință. (...)

Municipiul de acum are prieteni statornici la Chișinău, precum Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Ion Ungureanu, Nicolae Dabija, Gheorghe Vodă, Leo Butnaru ș.a. Unul dintre ultimele concerte ale regretaților Doina și Ion Aldea-Teodorovici a avut loc la Huși, gratuit, pentru elevii Liceului Teoretic „Cuza Vodă”.

1250. **Municipiul fără librărie** : [art. de atitudine față de inexistența unei librării în orașul Huși (cu aprox. 32 000 de locuitori)] // Jurnal de Vaslui. — 1995. — 16-22 ian. (Nr 55). — P. 7. — (Cultura).

La Huși carte nu se mai aduce. Puținele volume care au mai rămas ocupă un colțișor aproape invizibil, sufocate de tot felul de mărfuri pestrițe, de la gume de mestecat până la ceasuri și tigăi. Ediliile locale care au îngăduit bizara metamorfoză, au gândit, probabil, că trăiesc într-o așezare de troglodiți pe care nu-i mai interesează hrana spirituală. [...] Hușul a fost și încă este o matcă de cultură.

1251. **Personalități hușene** : [menționarea unor personalități ale Hușilor, de-a lungul istoriei] // Vocea Hușilor : supl. aniversar la Jurnal de Vaslui. — 1995. — 26 iun.-2 iul. (Nr 78). — P. 1.

Dicționarul personalităților hușene, departe de a fi exhaustiv, înregistrează aproape 300 de personalități care ilustrează marea majoritate a domeniilor culturii, artei, literaturii, științelor etc. [...]

Ele stau mărturie pentru ceea ce s-ar putea numi, fără exagerare, „miracolul hușean”, spațiu de convergențe etnicospirituale, aflat la confluența marilor drumuri spre Basarabia, de a cărei izolare Hușul a avut cel mai mult de suferit, între orașele țării.

1252. **Sărbătoare la Pădureni** : [scurtă prez. a activităților culturale din satul Pădureni, din zona Hușilor, unde s-au sărbătorit două decenii de la înființarea ansamblului folcloric „Stejărelul”] // Jurnal de Vaslui. — 1995. — 25-31 dec. (Nr 104). — P. 7.

Cei 20 de ani de împliniri artistice sub bagheta remarcabilului dirijor Temistocle Diaconu au fost sărbătorite printr-o sesiune de comunicări științifice pe tema folclorului și transpunerea lui în viziune scenică (invitați: Emilia Comișel, Mioara Velicu, Constantin Arvinte, Th. Codreanu, Dan Ravaru, Ioan Mancaș, Emil Pascal ș.a.).

1253. **Un mare pictor român. Ștefan Dimitrescu** : [elemente de profil artistic al acestei personalități hușene] // Vocea Hușilor : supl. aniversar al Jurnal de Vaslui. — 1995. — 26 iun.-2 iul. (Nr 78). — P. 3.

Opere importante: Interior țărănesc, Morții de la Cașin, Cina, Dealuri dobrogene etc., portrete de adâncime psihologică (M. Sadoveanu, G. Ibrăileanu, soții Teodoreanu ș.a.) Culoarea păstoasă, tușele groase din lucrarea Casă bătrânească la Huși relevă sentimentul trăinicieii, al statornicieii și organica legătură cu locurile natale.

1996—2000

1254. **40 de ani de teatru la Bârlad** : [marcarea unui eveniment cultural bârlădean și menționarea studiilor monogr. despre dramaturgul Victor Ion Popa și despre această instituție teatrală, Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad] // Porto Franco. — 1996. — Ian. (anul VI, Nr 1 (22)). — P. 11.

Un fapt demn de subliniat e că evenimentelor amintite le-au fost dedicate două cărți valoroase tipărite cu sprijinul Inspectoratului de Cultură din Vaslui: O monografie despre

Victor Ion Popa semnată de universitarul ieșean Constantin Parfene (el însuși director al teatrului bârlădean între anii 1965—1968).

A doua, intitulată *Măștile lui Cronos*, aparține criticului dramatic și ziaristului Teodor Pracsiu și este o primă istorie a Teatrului „V.I. Popa” Critic dramatic apreciat (cf. și *Clepsidrele Thaliei*, „Junimea”, 1985), Teodor Pracsiu a fost principalul cronicar al spectacolelor bârlădene timp de peste două decenii.

1255. **Amintirea lui Ion Alex. Angheluș** : [reportaj despre acțiunile comemorative, culturale și școlare, organizate la zece ani de la moartea poetului (1937—1986), între care un pelerinaj la mormânt cu o slujbă de pomenire, urmat de vernisarea unei expoziții de carte și de documente, momente artistice, comunicări științifice, acordarea premiilor pentru Concursul de poezie „Ion. Alex. Angheluș”, ultimele acțiuni fiind desfășurate la Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși] // Ethos. — 1996. — Sept. (anul I, Nr 10). — P. 4. — (Columna înaintașilor).

La Huși, orașul său de adopție (Angheluș a fost un muntean moldovenizat, ca și G. Topârceanu) s-au organizat, pe data de 7 iunie 1996, bogate acțiuni comemorative găzduite de Liceul Teoretic „Cuza Vodă”, unde a profesat peste trei decenii.

1256. **Biblioteca Municipală „Mihai Ralea”** : [precizarea faptului că Bibl. orașenești din Huși, la centenarul patronului său spiritual — M. Ralea, i s-a dat o identitate: *Biblioteca Municipală „Mihai Ralea”*] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 11-17 mai (Nr 123). — P. 3 ; Ethos. — 1996. — Mai (Anul I, Nr 6). — P. 7).

1257. **Ralea și Hușii** : [evocarea legăturilor, în fapt și în spirit, ale acad. Mihai Ralea cu Hușii, „urbea mea natală”, cum o numește Ralea (deși nu s-a născut la Huși), prilejuit de centenarul nașterii acestuia] // Ethos. — 1996. — Mai (anul I, Nr 6). — P. 3.

Apoi, Ralea a făcut suficiente lucruri pentru Huși și hușeni. Între altele, a consolidat podul care-i poartă numele, a ctitorit biserica din cartierul Dobrina, a contribuit la construirea liniei ferate normale Crețești-Huși, a adus primele lămpi electrice „cap de șarpe” pentru iluminatul public, a donat primul magnetofon Casei de Cultură etc.

Și astăzi numele lui Ralea este o prezență vie la Huși. Mai sunt încă în viață oameni care l-au cunoscut, care s-au bucurat de prietenia lui, care au fost botezați de Ralea, ajutați în diverse împrejurări ale vieții.

1258. **Reactivarea Episcopiei Hușilor** : [scurtă informare despre hotărârea Sinodului Bisericii Ortodoxe Române de a reactiva Episcopia Hușilor, un „act de reparație morală și istorică”, după desființarea acesteia în anul 1949] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 24 febr.-1 mar. (Nr 112). — P. 1.

1259. **Un dicționar viticol** : [rec. : Avram D. Tudosie, Laurențiu A. Tudosie, *Dicționar viti-vinicol*. București: Semne, 1996] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 23-29 aug. (Nr 138). — P. 3.

Găsim deosebit de utile explicarea noțiunilor propriu-zise de viticultură, dicționarul de personalități viti-vinicol și trecerea în revistă a principalelor regiuni, podgorii și centre din lume.

1260. **Veniamin Costache — 150** : [medalion comemorativ al lui Veniamin Costache (1768—1846), mare cărturar, născut în Roșiști și călugărit la Huși, de la moartea căruia au trecut 150 de ani] // Jurnal de Vaslui. — 1996. — 30 mai-7 iun. (Nr 126). — P. 2.

De tânăr, a fost călugărit la Huși, atrăgând atenția și sprijinul episcopului Iacov Stamati, pentru ca el însuși să fie episcop de Huși între 1792—1796, iar după patru ani de episcopat la Roman să fie ales mitropolit al Moldovei, din martie 1803, în locul lui Iacov Stamati, care decedase. Imediat a înființat Seminarul de la Socola din Iași. A lucrat enorm pentru credință, cultură, propășire a Neamului românesc.

1261. **„Balanța” și ideologia „demitizării”** : [„Alt punct de vedere” privind (ne)obiectivitatea filmului creat, după opera lui I. Băieșu, de regizorul Lucian Pintilie] // Adevărul lit. și artistic. — 1997. — 9 noiem. (anul VI, Nr 393). — P. 5. — (Polemici).

Se spune că occidentalii sunt încântați de film. Că admiră urdorii ordonate cu atâta „pasiune” de regizor. E drept să remarc faptul că nu numai artistul poate eșua în narcisismul de a doua speță, ci și consumatorul de artă. Atracția pentru macabru, pentru mizerie și țicneală poate să fie un „act neclar de narcisism” și din partea spectatorului. [...] Ca român și ca reprezentant al speței umane, nu mă recunosc în mocirla creată de regizor și nu cred în caracterul ei reprezentativ. De aceea, îi reproșez lui Lucian Pintilie că a făcut concesii gustului de cea mai joasă speță în materie de artă. Văd în **Balanța** un „model” de pervertire a unui talent excepțional. Dacă există ceva tragic în **Balanța**, apoi e tocmai această pervertire a talentului, sacrificiu inutil pe altarul unui tezism izbitor de asemănător cu al perioadei proletcultiste.

1262. **Omagiu lui Viorel Huși** : [reportaj despre manifestările cultural-omagiale în memoria pictorului hușean Viorel Huși: simp. comemorativ, lansarea unui număr omagial *Viorel Huși* al rev. „Bârladul”, expoziția de pictură (nouă picturi originale, din colecții diferite), expoziție de documente originale ș.a.] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 6-12 febr. (Nr 161). — P. 5.

1263. **Un mare pictor: Viorel Huși** : [la 25 de ani de la moarte (25 oct. 1972), însemnări despre personalitatea artistică a pictorului Viorel Huși, originar din târgul Hușilor, alături de alți plasticieni ai locului, precum: Ștefan Dimitrescu, Adam Balțatu, Vasile Aciobăniței, Octavian Angheluță, Ion Antonică, Vladimir Frimu, Viorel Penișoară Stegaru, Rodica Lazăr Stafie, Cristian Marcu; sunt relevate aspecte ale picturii lui Viorel Huși, distincte fiind peisajele din Huși] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 2-8 ian. (I), Nr 156). — P. 3 ; 9-15 ian. (II), Nr 157). — P. 3 ; Bârladul. — 1997. — 16-31 ian. (Anul II, Nr 2 (5)). — P. 6, 7.

Peisajul urbei de provincie lasă urme adânci, inconfundabile în opera artistului. El și-a propus un ambițios proiect de a făptui o monografie picturală a Hușilor, tentativă care-l singularizează printre confrați. Această operă (despre care puțini hușeni știu) e risipită în diverse colecții (Nr 156/1997).

În orașul natal, lui Viorel Huși i s-a organizat o singură expoziție la 25 octombrie 1986, în cadrul „Toamnei culturale hușene”, când au putut fi văzute 52 de lucrări din colecția familiei și de la Muzeul „V. Pârvan” din Bârlad (Nr 157/1997).

1264. **Un poem al „rădăcinilor”** : [rec. cărții ing. Ioan Neamțu, *Rădăcini adânci* (Iași : Ed. Dosofoei, 1996), roman cu caracter autobiografic, știut fiind că autorul „a prins rădăcini” în Huși, numit „orașul dintre vii”] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 23-29 ian. (Nr 159). — P. 5. — (Scriitori vasluieni).

Rădăcini adânci incunună cariera unui om care s-a dăruit cu trup și suflet nu numai meseriei, dar și scrisului, chiar dacă nu propune o experiență de „top” în istoria foarte bogată a prozei românești.

1265. **Concursul de poezie „Ion Alex. Angheluș“** : [reportaj despre concursul de poezie, atmosfera manifestării „Toamna culturală hușeană“ — ediția a XX-XI-a, lansări de carte și acordarea premiilor de poezie „Ion Alex. Angheluș“, cu participarea unor invitați speciali — poeții Adrian Păunescu, Cristian Simionescu, I. Gh. Pricop, cantautorul Valeriu Penișoară ș.a.] // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 5-11 noiem. (Nr 251). — P. 3.
1266. **„Cronica Episcopiei Hușilor“** : [prez. a celui de-al patrulea volum, numărul din 1998 (prin reluarea vechii serii de până la 1949), al Cronica Episcopiei Hușilor, la care au colaborat P.S. Ioachim al Hușilor, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, istoricul Dumitru Zaharia, monografistul Costin Clit ș.a.] // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 3-9 dec. (Nr 255). — P. 1, 5.
Lăudabilă este și strădania P.S. Ioachim al Hușilor de a găzdui colaboratori, cu studii pertinente și problematică inedită, din Basarabia: Petru Ganenco, Mariana Șlapac, Ion Șpac, Mihai Onilă, Alexandru Magola. Menționabile sunt și articolele semnate de protos. Corneliu Onilă, profesorii Vasile Calestru, Nicolae Ionescu, I. Băbâi, Boris Gorceac.
1267. **Un umorist al „estului“** : [notă de prez. a cărților poetului parodist hușean Petru Brumă: *Estule, copil din flori* (Constanța, 1997) și *Estul, sentimente la vedere* (Constanța : Ed. Metafora, 1998)] // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 10-16 sept. (Nr 243). — P. 1.
Surpriza e că hușeanul și-a descoperit și o altă vocație decât aceea de dascăl de fizică, mergând pe urmele unui G. Topârceanu ca parodist sau încercându-și spiritul, uneori scânteietor, în forme poetice severe ca sonetul și rondelul...
1268. **Cultura de tip Cantemir** : [portr. spiritual al cărturarului Dimitrie Cantemir, personalitate encicl., promotor al raționalismului în cultura românească] // Dimitrie Cantemir : supl. al rev. Clepsidra. — 1999. — Oct. — P. 1.
*Cred că trăsătura dominantă a culturii de tip Cantemir este un raționalism temeinic în stare să evite fanatismele de orice soi. Este revelatoare, bunăoară, atitudinea lui Cantemir față de specificul național, în termeni, desigur, caracteristici epocii, când o asemenea ideologie abia mijea prin iluminismul care va anunța patriotismul francez de la 1879.
Cantemir, ca și cronicarii, își iubește patria și tânjește toată viața, în exil, după Moldova lui, cum spunea G. Călinescu. Dar tot el este acela care sintetizează cu obiectivitate trăsăturile pozitive și negative ale neamului și istoriei sale. [...]Raționalismul cantemiresc a stat cumpănă spiritului critic în cultura românească, sintetizat admirabil de un alt spirit moldovean al locurilor, M. Kogălniceanu, cu consecințe excepționale în geneza statului românesc modern (a se vedea Reformele lui Cuza și Kogălniceanu).*
1269. **O controversă neîncheiată?** : [prez. cărții muzeografului Gheorghe Melinte — *Cuza și Hușii*. Iași : Timpul, 1999 (editată postum de Constantin Donose) și discutarea opiniilor controversate privind locul nașterii domnitorului Al.I. Cuza, întrucât patru localități îl revendică pe Cuza: Huși, Bârlad, Barboși (Vaslui) și Galați] // Clepsidra. — 1999. — Ian. (Nr 22). — P. 1.
În caz că ipoteza lui Gheorghe Melinte⁸⁷ nu se susține, lucrarea tot rămâne importantă prin alt fapt. Dovedește, fără putință de tăgadă, că ramura cea mai de seamă a familiei Cuzeștilor își are baștina în matca geografică și spirituală a zonei Barboși — Huși.

87 Gheorghe Melinte, fost director al Muzeului orașenesc Huși (Vaslui).

1270. **O lucrare ciclopică** : [rec. pentru: Traian Nicola, *Valori spirituale tutovene. Bibliografii, vol. I, Adevărul* editat sub auspiciile Primăriei din Bârlad (1999) — înțreprindere, curajoasă în sine, presupune efort maxim, căci „Oricât de mult material ar fi adunat, acesta tot este insuficient în cazul unor personalități...“] // *Părerii Tutovene*. — 2000. — 18-20 ian. (anul X, Nr 436). — P. 9.

Valori spirituale tutovene este o istorie culturală a locurilor, structurată pe criteriul alfabetic. Au loc aici toate personalitățile identificate de autor, având drept criteriu de selecție (minimal vorbind) o importanță vrednică de a fi semnalată fie pentru cultura zonei, fie pentru cea națională, îndeobște. Personalitățile incluse sunt născute în fostul județ Tutova sau și-au făcut studiile la Bârlad, au contribuit la viața culturală a zonei etc.

2001—2005

1271. **O enciclopedie a Hușului** : [aprecierea constantei apariții a rev. „Prutul“, aflată la al 15-lea număr] // *Prutul*. — 2002. — Iun. (anul II, Nr 6(15)). — P. 1.

Desigur, i se pot face revistei „Prutul“ destule observații critice, de la calitatea unor materiale până la ținuta stilistică. Dar important e actul cultural în sine, iar, peste toate, trebuie subliniat că redactorul-șef⁸⁸, deși admonestat „de unii“, a imprimat publicației caracterul unei enciclopedii în care primează documentaristica. Astfel „Prutul“ a devenit o sursă de primă importanță pentru oricine se va interesa de istoria și spiritualitatea orașului, dar și a județului Vaslui, în genere.

1272. **Două monografii** // *Prutul*. — 2003. — Mai (anul III, Nr 5(24)). — P. 2. — Rec. pentru monogr. semnate de prof. Constantin Partene, *Istoria târgului Drânceni și a comunei*, Tip. SC Eurotipo SRL, Piatra Neamț, 2002 și Costin Clit, *Liceul Teoretic „Cuza Vodă“ din Huși. Studiu monografic*, Vaslui: Thalia, 2003. Prezentatorul apreciază, deopotrivă, pluridisciplinaritatea și interdisciplinaritatea, acuratețea scriiturii și rigoarea documentației, necesare într-un astfel de act cultural, dar și bucuria cercetătorilor de a scoate din uitare fapte de importanță majoră, despre o localitate sau o instituție.

*Istoria aceasta nu este numai de interes local. Cititorul poate afla, de exemplu, că la Drânceni (și Ghermănești, la spitalul „Carol I“) există singurele izvoare minerale balneologice din județul Vaslui și din această parte de țară, cu o valoare terapeutică apropiată de a stațiunilor celebre Herculane, Govora, Călimănești, cu efecte remarcabile în artroze, reumatism articular, poliartrită reumatoidă, spondilită anchilozantă, miozite etc. Din păcate, Băile de la Drânceni-Ghermănești sunt cu mult mai puțin cunoscute decât cele deja menționate. (Considerații critice despre Constantin Partene, *Istoria târgului Drânceni și a comunei*).*

*Acordând documentelor primatul, cercetarea poate părea aridă și, pe spații ample, așa și este, în mod inevitabil. Se cunoaște, de asemenea, că autorul nu este filolog și stilul suferă din atare pricină. Pe de altă parte însă simți că te afli în fața unei cărți vii și impresia vine din structura polemică a celui care scrie, atent mereu să corecteze vechile demersuri istoriografice, să scoată în relief documentele care devin mărturie pentru istoria creată. (Considerații critice despre Costin Clit, *Liceul Teoretic „Cuza Vodă“ din Huși. Studiu monografic*).*

88 Costin Clit — istoric, fondator și redactor șef al revistei „Prutul“, revistă de cultură, Huși (Vaslui).

1273. **„Prutul“ la al 30-lea număr** : [cuvânt de bilanț revuistic ; aprecieri asupra aparițiilor rev. hușene] // Prutul. — 2003. — Noiembrie. (anul III, Nr 11 (30)). — P. 1.
Apariția revistei „Prutul“ se leagă îndeobște de perseverența și tenacitatea profesorului de istorie Costin Clit, care a imprimat publicației o anume personalitate culturală orientată cu precădere spre documentaristica istorică, fără însă a neglija și alte aspecte culturale. Azi, revista este citată în diverse lucrări monografice și în articole, a reușit să adune colaboratori de marcă din județ și din țară.
1274. **Monografiile sătești — o necesitate** : [prez. monogr. Comuna Valea Mărului. *Studiu monografic complex — Puțeni și Mândrești* (Ed. Eurodidact, Cluj-Napoca, 2003, de Mariana și Dorin Pintilie și Gheorghe Ionică)] // Argeș. — 2004. — Iunie. (anul III (38), Nr 6 (264)). — P. 11. — (Interpretări) ; Vârste și trepte. — 2007. — Decembrie. (Anul I, Nr 1). — P. 35. — Reluat cu titlul *Gheorghe Ionică și monografia Valea Mărului*. — După ce subliniază rolul profesorului Gh.P. Ionică, dascăl eminent, ca factor de culturalizare a satului, autorul prezintă structura monografiei relevând, îndeosebi, activitatea de culegător al unui bogat material etnografic și folcloric precum și certe calități de prozator ale cercetătorului. (Foto Th. Codreanu).
Dar „noutatea“ în materie de elaborare monografică (ceea ce în alte cazuri cunoscute de mine nu constituia „norma“) este „erudiția“ nonlivrescă a unuia dintre cei trei autori, profesorul Gheorghe P. Ionică. Fiu al satului Mândrești, profesând întreaga viață la școala din localitate, Gheorghe P. Ionică a adunat material etnografic și folcloric imens care încă își așteaptă editorul. O bună parte a acestui material a fost utilizat în consistente capitole, care mi se par și cele mai originale, cu atât mai mult cu cât scriitura îmbină rigoarea științifică cu talentul literar, autorul având reale calități de prozator.
Se vede [...] abilitatea cu care autorul topește informațiile dobândite de la subiecți în stil indirect liber și chiar în vorbire directă legată, plus tehnica citatului, toate având funcția de creare a autenticității, din care nu lipsește finețea observației psihologice. Este ceea ce s-a putea numi istorie vie, izvorâtă din perceperea stilistică.
1275. **Fragmente cu Părintele Stăniloae** : [fragm. privind aspecte teologice ale operei părintelui Stăniloae, coroborate cu aspecte din monogr. polonezului Maciej Bielawski — *Părintele Dumitru Stăniloae, o viziune filocalică despre lume*, 1998, Sibiu, trad. Ioan I. Ică jr.) // Însemnări ieșene. — 2005. — Februarie. (anul II, Nr 2). — P. 19-21.
Geniul teologic al părintelui Stăniloae [...] a fost dublat de un mare „poet“, cu un excepțional simț al limbii române. Aici, el se ntâlnește cu Noica, cel care a avut intuiția de instrument filosofic al limbii române, întemeindu-și ontologia pe o prepoziție: întru. Așa procedează Părintele Stăniloae cu lumea, cuvânt conservat din latinescul lumen (lumină). Așadar, lumea, pentru români, e ceea ce se arată în lumină. Această transfigurare lingvistică, unică în limbile romanice, Părintele Stăniloae o pune pe seama geniului creștin arhaic. Or, originalitatea teologiei sale vine din coroborarea tradiției patristice bizantine cu viziunea românească despre lume. Cred că Maciej Bielawski e cel dintâi care a sesizat această uimitoare simbioză, ca român ce este. (Op. cit., p. 320) (p. 19).
1276. **Personalități medicale moldovene** : [rec. cărții *Personalități medicale din Țara de Jos a Moldovei — portrete biografice și biografii comentate*, de dr. Nicolae Botezatu (Bârlad: Ed. Sfera, 2005)] // Pagini medicale Bârlădene. — 2005. — Noiembrie.-Decembrie. (anul VIII, Nr 92/93). — P. 5.

Textele au calitatea de a fi concentrate, trasând în linii sigure profilul personalităților sub forma unor medalioane ordonate alfabetic, fără a ne afla în fața unui dicționar. În genere, spațiul acordat concordă cu însemnătatea personalității, fără a fi însă normă respectată cu strictețe.

Dincolo de unitatea pe care s-a străduit s-o asigure coordonatorul și îngrijitorul volumului, remarc originalitatea stilistică a unor medalioane, cum ar fi acela al lui C.D. Zeletin despre Alexandru Brăescu.

2006—2011

1277. **Manole și jertfa în viziunea părintelui Stăniloae** : [autorul prezintă taina jertfei hristice drept „cheia înțelegerii și trăirii creștinismului” într-o abordare sintetică a mitului jertfei din balada *Monastirea Argeșului* cu sacrificiul hristic al Bisericii creștine] // Bucovina lit. — 2006. — Mai-Iun. (anul XVI, Nr 5/6(183/184). — P. 1-2. — (Editorial) ; Acțiunea Europeană. — 2006. — 30 noiem. (Nr 3). — P. 6-7 ; Dunărea de Jos. — 2007. — Mai (Nr 63). — P. 32. — (Hermeneutica).

Poate că în *Monastirea Argeșului* se păstrează, palimpsestic, ecouri din sacrificiul precreștin (ceea ce ar putea explica reticențele modernilor față de baladă), dar mitul românesc e marcat, esențial, de jertfa hristică, întemeietoare a Bisericii creștine. Ortodoxia, atrăgea atenția Părintele Stăniloae încă din scrierile din tinerețe, a rămas martoră a adevărului, fiindcă nu lui Petru i-a fost încredințată misiunea întemeierii Bisericii (în viziunea catolică), ci Biserica este chiar opera lui Hristos, singurul cap al Bisericii. [...]

Într-adevăr, cheia înțelegerii și trăirii creștinismului stă în misterul jertfei hristice. Iată de ce omul occidental a riscat să piardă înțelegerea jertfei, cum observă Girard: „Gândirea modernă nu a putut niciodată atribui o funcție reală sacrificiului; ea nu ar putea percepe prăbușirea unei ordini a cărei natură îi scapă”. (**Violența și sacrul**, București:Ed. Nemira,1995, p. 51). Așa se și explică obtuzitatea raționalismului modern (prizonier al logicii bivalente) în fața unor mituri precum cele din **Miorița** sau din **Monastirea Argeșului**. Or, balada românească, observă Părintele Stăniloae, reface la modul mitic, particularizat în zidirea Monastirii Argeșului, însăși istoria sacră a întemeierii Bisericii. Aici se vede profunzimea geniului popular. Interpretarea Părintelui Stăniloae, practic rămasă necunoscută, s-a cristalizat în anul 1980, într-un studiu intitulat **Spiritualitatea și cultura românească în lumina credinței ortodoxe**, apărut în **Almanahul Capelei Ortodoxe Române „Mihail Sturza”**. Studiul a fost scos din uitare de antologia lui Constantin Schifirneț: Dumitru Stăniloae, **Națiune și creștinism**. București : Ed. Elion, 2004 (p. 1).

1278. **Un dăruit al artelor** : [medalion de prez. a artistului plastic din Vaslui, Cristian Pântea (60 de ani), veche cunoștință din anii profesoratului la Dodești-Viișoara] // Ecouri lit. — 2008. — Apr. (anul I, Nr 2). — P. 24-25. — (Creatorii de lângă noi).

Aflând de venirea mea și a soției la Dodești, mă pomenesc într-o zi cu vizita lui, dornic să mă cunoască. Blândețea de moldovean a tânărului subțirel, cu fața prelungă și cu o mustață care va supraviețui peste ani, plus pasiunea lui de artist care deja se făcuse cunoscută prin cercul de pictură și de desen organizat cu elevii din Viișoara, m-a cucerit imediat. [...] Astăzi, opera sculptorului este o certitudine a unei vieți dăruite artei (p. 24).

1279. **Deliciile estetice ale vânătorii** : [microeseu despre ecouri ale temei despre vânătoare și pescuit în mitologie, folclor și în literatura românească. (Th. Co-

dreanu, foto)] // Vânătorul și pescarul hușean. — 2010. — (anul III, Nr 2). — P. 11-12.

*Cultura noastră a cunoscut o bogată producție de opere pe teme vânătoarești, începând cu folclorul și terminând cu poezia cultă. Figuri memorabile de vânători și pescari a creat Mihail Sadoveanu. Eroii săi sunt niște contemplativi, vânatul fiind pentru dânsii o formă rafinată de artă, încât forma cea mai înaltă de a fi vânător este gratuitatea estetică. O capodoperă poetică pe tema vânătorii a creat Ștefan Aug. Doinaș: **Mistrețul cu colți de argint**. Prințul din Levant este un „vânător“ absolut... (p. 11).*

1280. **Umor la Huși** : [coment. privind a 16-a ediție a expoziției de grafică satirică „Damigenius“, organizatorul central fiind artistul grafician Cristian Marcu. Totodată, sunt menționate alte reușite ale umorului hușean, vizibile în cărți și publicistică de profil, semnate de Petru Brumă, Aurel Cehan, Constantin Donose, Ioan Marcu ș.a.] // Lohanul. — 2010. — Dec. (anul IV, Nr 5 (15)). — P. 60. — (Evenimente).

În toamna ploioasă și friguroasă din toamna anului 2010, la Huși plouă și cu literatură umoristică. Iar faptul se suprapune cu o nouă ediție a expoziției de grafică satirică, numită, inspirat, „Damigenius“ de organizatorul ei infatigabil, eminentul artist care este Cristian Marcu, în colaborare cu Casa de Cultură „Alexandru Giugaru“ al cărei director este, de ani buni, Sergiu Găină. „Damigenius“ (prima ediție în 1989) a ajuns la a 16-a ediție, fiind una dintre manifestările profesioniste de prim-plan în grafica satirică românească.

1281. **Un model spiritual** : [medalion omagial despre părintele arhimandrit Mina Dobzeu de la centrul episcopal din Huși, la împlinirea a 88 de ani (n. 5 noiembrie. 1921, Grozești, județul Lăpușna din Basarabia). Versiune a prezentării introductive din broșura *Artă și credință. Sculpturile Părintelui arhimandrit Mina Dobzeu* (2009)] // Ecouri lit. — 2010. — Nr 6. — P. 51. — (Eseu).

Am evocat succint viața Sf. Mina fiindcă ceva din spiritul de luptător al martirului răzbate și-n viața părintelui Mina, ceea ce mă îndeamnă să cred că tânărul basarabean a înțeles de timpuriu că soarta lui va fi aceeași cu a Basarabiei și a adevăratei Biserici Ortodoxe. În regimul comunist el a fost arestat de trei ori. [...]

Sunt intrigat că nici astăzi unii hușeni, sau chiar oameni ai bisericii, nu înțeleg șansa de a-l avea aici pe arhimandritul Mina Dobzeu, unul din ultimii supraviețuitori ai unei generații strălucite de cărturari și de oameni ai ortodoxiei care au trecut prin ceea ce Marina Preda numea „Era ticăloșilor“. Sau poate aceasta nu s-a încheiat?

E. EDUCAȚIE. ÎNVĂȚĂMÂNT. METODICĂ

1970—1980

1282. **Cultura și personalitatea educatorului** : [autorul-profesor își exprimă opinia că educatorul trebuie să fie bine informat și responsabil atunci când diriguiește conștiința și mintea generațiilor de copii] // Vremea nouă. — 1970. — 11 sept. (anul III, Nr 792). — P. 2. — (Cadran școlar).

Pedagogia este o știință în plină ascensiune și presa de specialitate se străduiește, tot mai mult, să informeze cu competență pe educatorii din toate ramurile de învățământ cu

cele mai noi metode și experiențe. Școlarizarea copiilor de la șase ani, generalizarea învățământului de zece ani sunt lucruri care aduc noi sarcini cadrelor didactice.

1283. **Lectura suplimentară** : [opinii didactico-pedagogice privind responsabilitatea profesorului de limba și lit. română în inițierea elevilor din ciclul gimnazial în taina lecturilor supl.] // *Vremea nouă*. — 1971. — 16 apr. (anul IV, Nr 976). — P. 2. — (Cadran școlar) ; *Vremea nouă*. — 1974. — 8 febr. (anul VII, Nr 1849). — P. 2. — (Cadran școlar). — Reluat, în variantă similară, cu titlul *Lectura suplimentară a elevilor*.

Îată de ce se impune a-i învăța pe elevi cum se citește o carte și ce trebuie reținut din ea, astfel ca la sfârșitul clasei a VIII-a, să se deprindă a face o recenzie, să comenteze o carte, să facă însemnări personale pe marginea ei. Și e necesar să nu piardă din vedere un lucru esențial: scopul lecturilor literare. [...] Profesorii au datoria nobilă de a-i iniția pe elevi în primii lor pași importanți în înțelegerea literaturii. Și o atenție sporită s-ar cuveni să se acorde înțelegerii poeziei. [...] o analiză nu e o colecție de date pe care elevii să le învețe mecanic spre a le reproduce în vederea notei, ci o discuție vie, antrenantă, constructivă, care să se adreseze sensibilității și gândirii elevilor. Lecturile literare suplimentare vor confirma pregnant aceasta.

1284. **Lección și personalitate** : [considerații didactice privind responsabilitatea profesorului în procesul de învățământ și relația dintre dascăl și elevi în derularea actului educativ] // *Vremea nouă*. — 1973. — 2 noiem. (anul VI, Nr 1767). — P. 2. — (Cadran școlar) ; *Tribuna școlii*. — 1973. — 10 noiem. (Anul III, Nr 117). — P. 1.

Lecciónia reflectă personalitatea, cultura și, mai ales, pasiunea educatorului. Din acest punct de vedere, lecciónia este unică. Niciuna nu se aseamănă cu alta chiar când se predă la clase paralele. Intervine aici acel farmec personal care trezește interesul și entuziasmul până și celor mai slabi elevi din clasă. Asemenea lecciónii înseamnă o mare dăruire și dragoste față de elevi. [...]

Prestigiul unei școli se datorează astfel, în primul rând, dascălilor ei. Și dacă, în calitate de educator, avem obligația de a da socoteală vreunei inspecții, apoi aceasta nu vine de la directorul școlii sau inspectorii județeni, ci de la elevii înșiși. Astfel, cel mai „autorizat“ inspector al leccióniei rămâne elevul, a cărui apreciere se produce nu numai pe moment, ci și mai târziu, în viață.

1285. **Educația ateistă și literatura** : [autorul opinează pentru o educație „completă“] // *Vremea nouă*. — 1974. — 22 mar. (anul VII, Nr 1885). — P. 2. — (Cadran școlar).

Dar ateism nu înseamnă, cum cred unii, numai explicarea în spiritul științei a tot ce ne înconjoară.

În fața primejdiilor naturii și, apoi, ale societății bazate pe exploatare, omul a simțit nevoia unui sprijin, a unei ocrotiri dinafară. Și acel sprijin din afară a devenit divinitatea. Speranța în mai bine era găsită acolo.

Adevărata educație ateistă trebuie să fie completă presupunând educația estetică prin literatură, muzică, arte plastice, coregrafie etc. Oamenii trebuie pregătiți pentru a ști să fie fericiți.

1286. **Florile pământului** : [un omagiu adus copiilor, în genere, îndeosebi copiilor din Dodești, numiți metaforic „florile pământului“ care au sădit sute de pomi fructiferi pentru o livadă și puieți de copaci pentru a preîntâmpina alunecările de teren din zonă] // *Vremea nouă*. — 1974. — 12 apr. — (anul VII, Nr 1903). — P. 1, 3. — (Cotidiene).

Ne-am obișnuit cu râsetele lor, cu joaca și larma recreațiilor, dar și cu acea gravitate și seriozitate a muncii, cu mâini ridicate spre lumina științei, bucuria cunoașterii și înmugurire artistică. [...] Cu mâinile lor acești copii au plantat o vie, au amenajat spații verzi cărând brazde de iarbă și au semănat flori... Florile pământului semănând flori... (p. 3).

1287. **Grai și suflet românesc în predarea literaturii** : [pledoarie pentru dăruirea psihopedagogică a profesorului, pentru cultivarea respectului față de limba și lit. română predate în școală] // *Vremea nouă*. — 1974. — 18 ian. (anul VII, Nr 1831). — P. 2. — (Cadran școlar).

[...] de multe ori, proza lui I. Creangă îi atrage pe elevi și pe unii dintre profesori chiar, prin elementul exterior al anecdoticii, al întâmplărilor în sine. Nimic mai eronat decât o atare lectură din opera marelui humuleștean, al cărui geniu artistic se revarsă dintr-o inepuizabilă savoare venită din graiul și cugetul popular. Profesorul e în măsură să găsească căile cele mai adecvate, începând cu puterea de influențare a lecturii model și sfârșind prin a apela la diverse metode și procedee de analiză, să apropie pe elev de o justă receptare a textului [...]. Și drumul e acesta: să pășești prin grai în minunata împărăție a sufletului românesc.

1288. **L. Faifer, A. Hazgan, I.D. Lăudat, C. Parfene, „Metodica predării limbii și literaturii române”** : [rec. a lucrării metodice de specialitate, apărute la București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1973] // *Vremea nouă*. — 1974. — 22 febr. (anul VII, Nr 1861). — P. 2. — (Cadran școlar. Fișier bibliografic).

[...] Dar ceea ce impune din capul locului prezenta lucrare ca fiind de o netăgăduită utilitate tuturor profesorilor de limba și literatura română este că autorii pleacă de la programele analitice și manualele școlare actuale, bazându-se pe o îndelungată experiență personală și ținând seama de tratatele cele mai actuale privind limba română, teoria literară, istoria literaturii române etc.

1289. **Mircea Ștefan: „Din istoria Organizației pionierilor”** : [prez. broșurii lui M. Ștefan, București: Ed. Politică, 1974] // *Vremea nouă*. — 1974. — 15 mar. (anul VII, Nr 1879). — P. 2. — (Cadran școlar. Fișier bibliografic). — Articolul este semnat cu „C. Teodor”.

După cum se știe, la 30 aprilie 1949, au fost înființate primele detașamente de pionieri. Totuși, așa cum o dovedește lucrarea lui Mircea Ștefan, istoria organizațiilor de copii din țara noastră nu începe cu anul 1949, ci cu mult mai înainte [...] la 1877. Atunci s-au înființat primele organizații de copii de pe teritoriul patriei noastre sub numele de „micii dorobanți”.

1290. **Pasiunea conducătorului de cerc** : [medalion didactic pentru artistul plastic Cristian Pântea — sculptor, pe atunci un pasionat profesor de desen în comuna Vișoara] // *Vremea nouă*. — 1974. — 15 febr. (anul VII, Nr 1855). — P. 2. — (Cadran școlar).

[...] activitatea în cercuri e în multe școli o sarcină cu rol de cenușăreasă, deci formal există, există un plan de teme, o listă de elevi înscriși etc.

Practica dovedește că acolo unde există dăruire și pasiune, pricepere îmbinată cu o temeinică pregătire se ivesc și roadele muncii, bucuria emoționantă a acestor roade... E vorba de cercul de pictură și desen, condus de tânărul profesor... Cristian Pântea, om de aleasă sensibilitate, pasionat de desen, pictură și sculptură.

1291. **Mândria și satisfacția sentimentului patriotic** : [pledoaria profesorului pentru relevarea specificului românesc din textele marilor scriitori studiați în școală, Creangă și Sadoveanu. (Th. Codreanu, foto)] // *Tribuna*. — 1975. — 1 mai (anul XIX, Nr 18 (958)). — P. 1. — (Condiția literaturii române în școală).

Noțiunea de patriotism este de neconceput ruptă de o adâncă cunoaștere a limbii neamului din care te-ai ridicat. Nu e vorba numai de cultivarea respectului față de folosirea corectă a limbii din punct de vedere lexical, gramatical, ortografic etc., capitol instructiv-educativ, față de care profesorii de limba și literatura română, în primul rând, precum și celelalte cadre didactice, sunt în permanență datori. Limba are multe valențe spirituale în cultura unui popor. [...] E nevoie de a înțelege frumusețea pe care o poartă în sine limba capodoperelor scriitorilor noștri, limbă care nu ar fi fost posibil să fie ruptă de izvorul viu și nesecat al sufletului românesc.

1292. **Cabinetul de limba și literatura română** : [impresii notate după vizitarea modernului cabinet de limba și literatura română, amenajat la Liceul „Cuza Vodă” din Huși de către profesorul-poet Ion Alex. Angheluș] // *Vremea nouă*. — 1976. — 18 mai (anul IX, Nr 2029). — P. 2. — (Cadran școlar).

Toate acestea [dotările, n.n.] n-ar constitui prin ele însele și modernizare dacă n-ar fi însuflețite de pasiunea inepuizabilă a profesorului Ion Alex. Angheluș. Se practică aici un învățământ modern în care tradiționalul se îmbină fericit cu problematizarea, învățarea în grup sau chiar experimentări de învățământ programat. În acest sens, există un sistem de fișe, de chestionare pentru aproape toate operele importante ce se studiază în școală, realizându-se cu succes dezideratul trecerii accentului de pe informativ pe formativ.

1293. **Manualul de literatură română** : [opinii didactice privind (ne)concordanța dintre *Programa*, man. de limba și lit. română (aflate atunci în proces de restructurare) și necesitatea apropierii elevilor din ciclul liceal de valențele profunde ale operei lit.] // *Ateneu*. — 1977. — Mart. (anul 14, Nr 1 (129)). — P. 14. — (Conspect).

Aspectul cel mai neliniștitor al acestor manuale e că schemele seci, cuvintele abstracte care nu merg către miezul adânc al operei de artă, sunt preluate de către unii profesori în litera și spiritul lor și servite elevilor cu imperturbabila convingere că și-au făcut pe deplin datoria față de viitorul receptor de literatură. Efectul e același cu al manualului — îndepărtarea elevului de opera literară.

1294. **Constantin Parfene: „Literatura în școală”** : [prez. cărții lui Constantin Parfene, *Literatura în școală*, apărută la București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1977] // *Zorile*. — 1978. — (anul XI, Nr 1/2 (22/23)). — P. 39-40. — (Recenzii).

Literatura în școală se impune, din capul locului, în rândul lucrărilor valoroase în literatura de specialitate, fiind, probabil, cea mai cuprinzătoare sinteză a problemei în discuție, dând o deosebită atenție tendințelor dinamice, moderne în metodologia și problematica receptării creațiilor artistice în școală, fără a ignora tradiția în ceea ce a păstrat viabil (p. 39).

Constantin Parfene supune apoi dezbaterii desconggestionarea programelor de informații inutile, deplasează hotărâtor accentul de pe noțiunea de predare pe aceea de receptare — învățare, având în vedere modernizarea metodelor de receptare a literaturii de la lucrul cu cartea până la problematizare și brainstorming (p. 40).

1295. **Patriei** : [notații despre eforturile didactico-pedagogice în care sunt angajați deopotrivă profesorii și elevii] // *Cronica*. — 1978. — 3 febr. (anul XIII, Nr 5 (627)). — P. 7.

1296. **Școala și umanismul estetic al fizico-matematicii** : [opinii pedagogice privind armonizarea științelor umaniste cu cele pozitive] // *Cronica*. — 1979. — 23 mar. (anul XIV, Nr 12 (686)). — P. 2.

[...] mai vechea discriminare discipline umaniste și discipline realiste s-a dovedit pe-
rimată, căci știința este departe de a fi antiumanistă, dimpotrivă, viitorul omului depinde
de măsura în care el va ști să umanizeze știința.

1297. **Coordonate ale receptării literaturii în școală** : [exprimarea dorinței de
adaptare a metodelor didactice în folosul receptării literaturii de către disci-
poli. Din postura dascălului „oficiant“ la catedră, bun cunoscător al dificul-
tăților de instrucție și educație, autorul recomandă metodologii literare de
întoarcere la *textul literar*, la *lectura integrală* a operei] // *Cronica*. — 1980. —
18 ian. (anul XV, Nr 3 (729)). — P. 3 ; Luceafărul. — 1987. — 12 sept. (Anul
XXX, Nr 37 (1322)). — P. 2. — (Profesorul de română). — Reluat și extins,
sub titlul *A redeveni „elev“*.

*Receptarea literaturii este un act de cunoaștere, nu simplă lectură de plăcere. Neîn-
doielnic, rădăcinile acestei cunoașteri se corelează cu o puternică sensibilizare, ținând de
fondul expresiv al limbajului artistic.*

*De îndată ce acceptăm comentariul pe text, ne angajăm, volens-nolens, într-un act
critic, fie el cât de minimal. Iar actul critic implică necesitatea inițierii în limbajul criticii,
căci e absurd a pretinde să faci știință și să nu posezi codul acelei științe („Cronica“).*

*Orice lectură superioară aspiră la mai mult decât la hedonism. Satisfacțiile spiritului
sunt plene când trec dincolo de zăbava în empiric, arta nefiind o simplă copie a realului,
ci o reîntemeiere a lui. („Luceafărul“).*

1986—1990

1298. **Formarea deprinderilor de cercetare științifică, îndatorire importantă
a școlii contemporane** : [opinii privind înțelegerea rolului profesorului de
română în formarea generațiilor] // *Scânteia*. — 1986. — 9 dec. (anul LVI,
Nr 13779). — P. 4.

*Cea dintâi etapă în care contribuția profesorului de limba și literatura română e ho-
tărătoare este aceea a familiarizării elevilor cu cartea, ca principal instrument al muncii
intelectuale. Elevul învață ce este formatul cărții, volumul, tomul, periodical, colecția,
seria, enciclopedia, dicționarul, culegerea, crestomația, antologia, studiul, monografia
etc. Află, apoi, ce este o bibliografie, la ce folosește și cum se întocmește o bibliografie...*

1299. **Literatură și angajare** : [exprimarea opiniei privind necesitatea de cultivare
a sentimentului patriotic la elevi, prin exemple din operele clasicii români]
// *Ateneu*. — 1986. — Mai (anul 23, Nr 5 (208)). — P. 13 ; *Vremea nouă*. —
1986. — 21 oct. (Anul XIX, Nr 2574). — P. 2. — (Școala și viața). — Reluat cu
titlul *Literatura și permanența patriei*.

*Patriotismul a fost dintotdeauna o constantă a oricărei literaturi. Din păcate, uzanța
excesivă a plasat adeseori noțiunea de patriotism într-o postură ingrată, amenințată a
se confunda, în sfera poeziei, cel puțin, cu puținătatea estetică. [...] Când, cu câțiva ani
în urmă, Eugen Simion era acuzat de un confrate că ignoră problema patriotismului în
analizele sale, împlicinatul răspundea că însuși faptul de a scrie în românește este un act
de patriotism. Evident, se poate pune și așa chestiunea și un bun profesor de limba și lite-
ratura română va ști să valorifice încă de la acest nivel experiența „sădirii“ sentimentelor
patriotice în personalitatea elevilor. Este, dacă vreți, ceea ce Nichita Stănescu s-a priceput
a zice atât de inspirat: „Limba română este patria mea“.*

1300. **Coordonate ale educației patriotice** : [observații pedagogice despre valorificarea textelor literare în actul educațional, importanța cunoașterii temeinice a limbii și literaturii române de către generațiile de elevi precum și „reliefaarea contribuțiilor românești la îmbogățirea patrimoniului culturii universale“] // Scânteia. — 1987. — 26 mai (anul LVI, Nr 13921). — P. 4. — (Lecțiile de limba și literatura română în Scânteiaoaală).

O importanță deosebită în procesul educației patriotice o are cunoașterea temeinică a istoriei poporului nostru, a marilor momente din zbuciumata și eroica existență, a luptelor duse pentru neatârnare, independență, pentru menținerea și consolidarea drepturilor noastre în vatra străbună. În acest cadru, este necesar să asigurăm condițiile unei bune cunoașteri a literaturii de inspirație istorică...

1301. **Obiectivitatea — piatră unghiulară a vocației pedagogice** : [participare la dezbateră inițiată de red. ziarului sub genericul „Ora de dirigenție și profesorul dirigenție“. Th. Codreanu consideră drept o condiție *sine qua non* responsabilizarea deopotrivă a elevilor, a dirigintelui, dar și a al altor factori implicați în procesul educativ] // Scânteia. — 1987. — 26 aug. (anul LVII, Nr 14000). — P. 4. — (Invitație la o dezbateră).

Există suficiente situații când nesincronizarea factorilor educaționali [...], familia și mediul social dăruie fără putere de împotrivire ceea ce pasiunea educatorului se străduiește să zidească cheltuind energie, timp liber, ani de viață, adesea cu consecințe dramatice...

1302. **„Cea mai rentabilă investiție umană“** // Astra. — 1988. — Dec. (anul XXIII, Nr 12 (207)). — P. 5. — Rec. cărții de cultură educațională : Văideanu, George. *Educația la frontiera dintre milenii*. — București : Ed. Politică, 1988. — (Col. „Idei contemporane“).

Autorul, binecunoscut în țară, cât și în străinătate, lucrând sub egida UNESCO, pune la dispoziția educatorilor o sinteză documentată, într-o perspectivă originală și stringent actuală, vizând marile linii de forță ale prezentului și viitorului educației.

1303. **Învățătorul** : [omagiu adus dascălului de la catedră din toate timpurile] // Învățământ, cercetare, producție. — 1988. — Iun. — P. 1, 3.

Învățătorul nu este numai un al doilea părinte pentru copil, ci și un model de viață și de înțelepciune și de omenie. Prin natura lucrurilor, el nu poate fi decât un om nou, în sensul cel mai bun al cuvântului. Prin învățător, noi ne naștem a doua oară, ieșim propriu-zis în lume, în miracolul poveștilor și al cifrelor, întreprindem primele călătorii pe tărâmurii îndepărtate și spre stele, în istoria neamului nostru și a popoarelor, în lumea fascinantă a plantelor și a păsărilor.

1304. **Formativitatea literaturii** : [precizarea importanței abordării lit. în *Anul internațional Eminescu*, precum și prez. unor exemple-sugestii de cultivare a limbii și lit. române în șc.] // Vremea nouă. — 1989. — 21 febr. (anul XXII, Nr 2697). — P. 7. — (Școala și viața).

Așadar, limba și literatura română ocupă nu numai simbolic primul loc în catalog și în planul de învățământ. Avem senzația că, în atare împrejurare, obiectul limba și literatura română dobândește dimensiuni formative care țin de esența misterului blagian. Eminescu a înălțat literatura română la rang de operă eponimă, cum observa Ilie Bădescu.

1305. **Liceul „Cuza Vodă“ din Huși** : [art. omagial la centenarul fostului Gimnaziu „Anastase Panu“ din Huși, devenit ulterior, în 1918, Liceul „Cuza Vodă“⁸⁹] //

89 Actualmente (anul 2011), Gimnaziul „Anastase Panu“ din Huși, funcționează ca instituție școlară distinctă.

Vremea nouă. — 1989. — 24 oct. (anul XXII, Nr 2732). — P. 3. — 100 de ani de la înființarea unei prestigioase instituții de învățământ.

În al nouălea deceniu al secolului trecut, înființarea unui gimnaziu la Huși devenise o necesitate stringentă. Orașul avea deja o tradiție în ceea ce privește învățământul și cultura. Ajunsesse apoi capitală a fostului județ Fălciu și absolvenții școlilor primare se vedeau nevoiți a pleca să-și continue studiile în alte orașe ale Moldovei.

1306. **Muncă și personalitate** : [art. de promovare a personalității educatorului, al cărui fundament nu poate fi căutat în tratatele de morală, dar și de atenționare asupra lipsei vectorilor educativi care duc la eșecuri de carieră] // Scânteia. — 1989. — 8 mar.

Știința ne-o dă instrucția prezentului, dar sufletul — chintesența educației — nu-l aflăm decât în noi înșine, în modelul de om pe care poporul nostru l-a cristalizat din vechime [...].

Nerespectarea principiului ontologic „Cunoaște-te pe tine însuți“ ar duce la urmarea de modele umane și profesionale străine de personalitatea copilului, alese îndeosebi de părinți. Câți absolvenți de liceu nu bat la porțile unei facultăți pentru care n-au chemare, eșuând fie la examenul de admitere, fie după intrarea la facultate?

1307. **Un liceu al nimănui?** : [reacție de susținere a prestigiului Liceului „Cuza Vodă“ din Huși, prin titularizări competitive și prin sprijin material de consolidare a vechii clădiri a liceului, care are o arhitectură elegantă și originală] // Adevărul de Vaslui. — 1990. — 29 iun. (anul I, Nr 70). — P. 3. — (Punctul pe „i“).

Clădirea veche, construită în anii premergători Primului Război Mondial, de o arhitectură elegantă și originală (comparativ cu clădirile stereotipe mai noi) și cu care urbea lui Mihail Ralea s-a mândrit de-a lungul vremii, a trecut prin încercările a două războaie mondiale și prin patru cutremure puternice. Astăzi, clădirea așteaptă să fie refăcută și consolidată.

1992—1995

1308. **Profesorii și marea păcăleală** : [protest în numele profesorilor, care erau remunerați cu salariile bugetare cele mai mici și avertismenul că profesia de dascăl va intra în derizoriu] // Totuși iubirea. — 1992. — 12-19 aug. (anul III, Nr 31 (100)). — P. 12. — (Reflector).

Dacă lucrările se vor derula mai departe în același ritm, profesorii vor trebui să-și găsească alte surse de subzistență, prețul fiind neglijarea meseriei care se va transforma într-un hobby. Deja foarte mulți s-au apucat de agricultură, alții de comerț, de bișniță sau de politică. E drept, majoritatea profesorilor și învățătorilor „se respectă“, menținând ștacheta profesiei foarte sus. Dar mă tem că tocmai aceia vor fi și cei mai păcăliți.

1309. **Adevărul jumătăților de măsură** : [în dezbateri — „noul manual“ de Istoria românilor pentru clasa a XII-a, prezentat entuziast (îndeosebi pentru referirile lui Petre Porea la perioada comunistă) în Evenimentul zilei / martie 1993] // Vremea. — 1993. — 17 apr. (anul II, Nr 167).

Mihai Manea și Bogdan Teodorescu ratează apropierea de obiectivitate nu fiindcă n-ar cunoaște bine faptele istorice, ci fiindcă sunt prizonierii unei ideologii transnaționale, substituit al defunctului „internaționalism proletar“. Or, în fața ideologicului, adevărul

nu rezistă. De aici echivocul unor afirmații, când e vorba, îndeobște, de aprecierea factorului național în istoria ultimelor patru decenii. Autorii lasă să se înțeleagă că spiritul național n-a fost principala formă de rezistență față de asaltul permanent al ideologiei comuniste, ci ar fi slujit... internaționalismului!

1310. **Liceul Teoretic „Cuza Vodă“ Huși. 75 de ani** : [scurtă prez. a realizărilor prestigiosului liceu din orașul Huși, școală în care au învățat sau au predat figuri ilustre din cultura și știința românească] // Oferta. 1993. — 19-25 oct. (anul III, Nr 41 (74). — P. 1, 2 ; Tribuna învățământului. — 1993. — 25 oct. (Anul IV, Nr 43). — Reluat, cu titlu similar *Liceul Teoretic „Cuza Vodă“ din Huși la 75 de ani*.

[Liceul] a avut întotdeauna dascăli remarcabili, unii chiar personalități binecunoscute (Petre Constantinescu-Iași, Theodor Speranția, Petre Jitaru, Ion Gh. Gugiuman, Ion Alex. Angheluș ș.a.). Dintre zecile de generații de absolvenți s-au ridicat academicieni, profesori universitari, scriitori, actori, artiști plastici, muzicologi, geografi ș.a. al căror număr este impresionant (p. 1).

1311. **„Nasc și la Moldova oameni“** : [succintă prez. a valorilor spirituale, din trecut și din prezent, cu care se poate mândri Liceul Teoretic „Cuza Vodă“ din Huși, aflat la cea de-a 75-a aniversare] // Vocea Fălciului. — 1993. — 16 oct. (Nr 1). — P. 4.

Ani de-a rândul, elevii hușeni s-au dovedit a fi cei mai buni din țară (ocupând locurile unu, doi și trei) la olimpiadele școlare (limba franceză, geografie, fizică ș.a.). Tradiția a continuat și după Revoluția din decembrie 1989, într-o vreme când licee celebre din București și din marile orașe ale țării au intrat într-o criză îngrijorătoare...

1312. **Concurs „Tip-Top“** : [notă despre o inițiativă în scopuri caritabile a elevilor din Liceul „Cuza Vodă“ din Huși. (Semnat Th. Codreanu)] // Jurnal de Vaslui. — 1995. — 25-31 dec. (Nr 104). — P. 8.

1313. **Literatura română în școală și „binefăcătorii“ ei** : [opinii de la catedră despre „tirania modelelor“ dată de către diferiți veleitari, drept comentarii prefabricate, pline de erori șt., de interpretare sau ortogr.] // Porto Franco. — 1995. — Aug. (anul V, Nr 8 (21). — P. 10. — (Școala) ; Ethos. — 1996. — Ian. (anul I, Nr 2). — P. 4.

Dar marea primejdie a comentariilor de duzină stă în aceea că sunt modele negative, de cum nu trebuie comentată literatura. Pe lângă artificialitatea lor, semn al unei dezolante mediocrități, ele vehiculează erori științifice, prețiozități, improprietăți stilistice, utilizarea deficitară a semnelor de punctuație, deformarea titlurilor și a numelor autorilor și, peste toate, sunt pline de greșeli de tipar.

1314. **Un semn al reformei** : [proponeri pentru formularea unor ținte programatice ale acestei apariții publicistice în peisajul zonal] // Ethos. — 1995. — Dec. (anul I, Nr 1). — P. 1.

S-ar cuveni ca revista „Ethos“ să contribuie măcar într-o mică măsură la restabilirea criteriului valoric în învățământul vasluian, să stimuleze cercetarea metodică și științifică, să publice și creații literar-artistice ale cadrelor didactice și ale elevilor, să contribuie realmente la ceea ce se numește „perfecționarea“ dascălilor.

1315. **De unde începe literatura română?** : [observații la obiect privind conținutul manualelor și al programei de limba și literatura română pentru clasele liceale, în care sunt „ocultate“ ori prezentate deformat curente literare, epoci sau scriitori] // Ethos. — 1996. — Apr. (anul I, Nr 5). — P. 4 ; Tribuna învățământului. — 1996. — 16 iul. (Anul VII (XLVII), Nr 337/338). — P. 5. — (Reforma conținuturilor. Consemnări).

Subiectul ar merita o discuție aparte, dar aici vreau să atrag atenția asupra unei cauze și mai grave a actualelor programe și manuale. Se pune întrebarea: de unde începe literatura română pe teritoriul patriei noastre? Istoriile literare, urmate cu umilință explicabilă de promotorii învățământului național, lasă imaginea unui deșert cultural de peste un mileniu, între romanizare și secolul al XV-lea. Dar se știe că limbile naționale au devenit relativ târziu instrumente de cultură în tot Occidentul. În consecință, istoriile literare și culturale încep, în Occident, cu literatura religioasă, filosofică, beletristică sau științifică în limba latină, iar pentru Orient și limba greacă. [...]

Așadar, se impune de urgență introducerea unui nou capitol intitulat „Literatura stră-română“, în programa și manualele clasei a IX-a (1-2 ore), în care să se vorbească de mari personalități...

1316. **Reformă fără bani?** : [cunoscând profund realitățile învățământului românesc, profesorul Th. Codreanu constată discrepanța între cerințele noii reforme de tranziție interminabilă și lipsa acută a finanțării învățământului, pe care, în mod paradoxal, toate guvernele l-au numit „prioritate națională“] // Porto Franco. — 1996. — Febr. (anul VI, Nr 2 (23). — P. 10. — (*Alma mater*. Opinii de la catedră) ; Jurnal de Vaslui. — 1996. — 24 febr. — 1 mar. (Nr 112). — P. 1, 7.

De vreo șase ani ne pregătim, când cu surle, când cu trâmbițe, de o „reformă a învățământului românesc“. Se fac proiecte, se scriu cărți, se elaborează strategii și tactici, s-au numit inspectori special responsabili de reformă, în fiecare județ, se concep regulamente, „ordonanțe“, avem, în sfârșit, o lege a învățământului etc. Toate acestea sunt lucruri lăudabile. Ironia face însă că nu reușim să ieșim din euforia pregătirilor. Acestea riscă să mai țină vreo șase ani. În acest timp, învățământul românesc se degradează într-un ritm accelerat. (...) Cine plătește instruirea și educarea materiei cenușii va și beneficia de ea. Deocamdată încă mai trăim cu euforia dlui Alexandru Mironov care cinstește prin excursii externe elevii noștri de elită. Dar întrebarea e pentru cine vor lucra aceștia în viitor? Pentru poporul român sau pentru cei care ne miluiesc?

1317. **Profesorul Mihai Cărăușu** : [medalion lit. omagial la moartea lui Mihai Cărăușu (1927—1997), profesor „de tradiție“ al Liceului Teoretic „Cuza Vodă“ (Huși)] // Jurnal de Vaslui. — 1997. — 19-25 iun. (Nr 180). — P. 5.

A fost unul din cei mai talentați dascăli ai învățământului vasluian. Mi-amintesc că, la ieșirea la pensie în 1988, se putea lăuda cu peste patruzeci de profesori de limba și literatura română pe care îi formase din liceu, un bilanț, într-adevăr, impresionant. [...]

Numele lui Mihai Cărăușu păstrează o fărâmă de eternitate și prin faptul că a fost salvatorul a două numere (2 și 7) din revista „Aurora“, scoasă de Mihail Sadoveanu pe când era elev la Iași. [...] profesorul Cărăușu primise în dar cele două numere din „Aurora“ de la avocatul N.N. Tiron, fost coleg de bancă cu Mihail Sadoveanu la Liceul Național din Iași.

1318. **Unde ni sunt profesorii?** : [prof. Th. Codreanu se arată îngrijorat de neatractivitatea profesiei de dascăl, îndeosebi, pentru specialitatea limba și literatura română, pornind de la constatarea că în județul Vaslui sunt peste o sută de catedre didactice vacante, pentru ocuparea cărora s-au prezentat un număr infim de candidați (12)] // Sinteze. — 1997. — 8 aug. (anul VIII, Nr 30 (233)). — P. 7. — (Puncte de vedere).

Durerea cea mare e că acești licențiați se exprimă prost românește, fac greșeli inadmisibile de ortografie, nu știu să caracterizeze un personaj și să-l pună în paralelă cu altul similar [...].

Dacă noile generații se deculturalizează într-un asemenea hal (ca să exprim eufemistic), înseamnă că viitorul nostru ca națiune se află într-o mare primejdie. Și dacă profesorii de română nu-și cunosc limba și literatura, atunci nu mai știu la ce să ne așteptăm.

1319. **Bacalaureatul** : [constatări directe, observații critice și analize, concluzii privind strategia abordării și formulării subiectelor la proba orală, aspecte din lucrările scrise, folosirea (in)corectă a limbii române în comunicare, contestațiile în cadrul „bacalaureatului național” susținut de absolvenții liceului românesc] // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 2-8 iul. (Nr 233). — P. 1, 5 ; Sinteze. — 1998. — 10 iul. (IX. Nr 27 (279)). — P. 10. — (Dezbateri).

Receptivi la criticile din presă, reprezentanții ministerului au regândit formularea subiectelor și, în bună măsură, le-a reușit. Dar n-au fost eliminate cu totul efectele impactului postrevoluționar asupra limbii române. Și e absolut surprinzător dacă ne gândim că primii păzitori ai limbii române sunt tocmai profesorii de limba și literatura română. Dezământul public din exprimarea românilor (v. oamenii politici, mass-media etc.) a contaminat și școala, din nefericire. Oare au dispărut profesorii care cunosc bine normele limbii literare? Îmi pun această întrebare retorică deoarece în mod frecvent formulările subiectelor la diverse concursuri și examene sunt deficitare sub aspectul corectitudinii („Jurnalul vasluian”, p. 1, 5).

1320. **Bacalaureatul și comedia subiectelor** : [luări de atitudine față de metoda subiectelor pentru bacalaureat publicate „la vedere”, precum și față de unele formulări lipsite de relevanță, ceea ce, implicit, duce la superficialitate în pregătirea candidaților] // Jurnal de Vaslui. — 1998. — 8-14 ian. (I), Nr 208). — P. 5 ; 15-21 ian. (II), Nr 209). — P. 5.

Probabil, cea dintâi intenție a Ministerului a fost să vină în ajutorul elevilor, apoi să niveleze plafonul cerințelor în numele a ceea ce se gândește a fi un „bacalaureat național”. Prima intenție însă aceea a simplificării cerințelor, contrazice ideea de sporire a exigențelor pe care le implică un bacalaureat național. În loc de zece absolvenți cu note de 9-10 dintr-o clasă, să zicem, vor fi douăzeci. Unde e veritabila selecție? (I, Nr 208/1998).

1321. **Eminescu și olimpiadele școlare** // Sinteze. — 1998. — 10 apr. (Anul IX, Nr 14 (266)). — P. 10. — Pagina „Opinii”, rubrica „Puncte de vedere”: (*Impasul eminescologic*) ; (*Impasul economic*), 17 apr. (Nr 15 (267), 1998. — P. 10; (*Impasul moral*), 24 apr. (Nr 16 (268)). — P. 10; (*Impasul spiritual*), 1 mai (Nr 17 (269)). — P. 7, 8; (*Impasul comunicării*), 8 mai (Nr 18 (270)). — P. 10. — (Observații critice exprimate în urma participării în Comisia națională de evaluare a tezelor de olimpiadă (Botoșani, 1998), privitor la modul în care influențele denigratoare la adresa poetului pătrund și în conștientul elevului care absoarbe tot ce citește, neavând maturitatea necesară să deosebească reaua voință de viziunea obiectivă).

Goana după premii și diplome e un adevărat coșmar cotidian, în numele căruia se trag sfori, sunt atacate valorile naționale, se produc dușmăniile între confracții de breaslă, se suferă enorm etc.... Și acest nenorocit spirit a fost inoculat deopotrivă elevilor olimpici, pentru care întrecerea a încetat să mai fie bucurie spirituală sau e pe cale să înceteze. N-am auzit pe nimeni, cu prilejul discursurilor să invoce exemplul patronului spiritual Eminescu, cel care privea cu detașare și simț moral impecabil chestiunea premiilor. De ce oare? (Nr 16/1998).

1322. **Eminescu și educatorii** : [surprinderea unor aspecte consemnate de Mihai Eminescu în rapoartele de revizor școlar în județul Vaslui, precum: apărarea învățătorilor, victime ale abuzurilor primarilor, existența unor dascăli buni, dar și a unora leneși, protejarea „normaliștilor“ de către administrațiile locale, acordarea de „gradațiuni“ ce ar duce la stimulente salariale, specializarea profesorilor etc.] // Clepsidra. — 2000. — Dec. (Nr 31). — P. 1, 3.

Poetul credea că o națiune, în condițiile civilizației moderne, se află în primejdie acolo „unde școala nu e școală“, unde învățământul nu este viu, susținut materialicește de stat, unde învățătorii și profesorii n-au pasiunea și pregătirea menirii lor etc. Considera că educatorii trebuie protejați de stat pentru ca să se poată dedica științei și educației și nu să se refugieze în „avantajele“ politicii partidelor sau în alte ocupații străine menirii lor (p. 3).

1323. **Lecția zeului Ianus** : [un cuvânt adresat tinerilor liceeni, care trebuie să ia aminte lecția lui Ianus, învățând din greșelile, dar și din reușitele înaintașilor pentru a vedea limpede în viitor] // Altceva. — 2000. — Ian. (anul II, Nr 2). — P. 2.

*Nicio performanță nu este posibilă fără întoarcerea în propriul trecut, în propria ființă. Gospodar e acela care are o familie puternică și strămoși de la care a moștenit dacă nu o avere, atunci predispoziția lăuntrică a stării de gospodar. Popoarele fără trecut, fără memorie se destramă în vânturile soartei. Edgar Papu a scris o carte despre **Fețele lui Ianus**, zeul roman ocrotitor al casei. Un ochi trebuie să țintească spre trecut pentru ca ochiul ce privește în viitor să vadă limpede. E ca în gestul săritorului de lungime: ca să avansezi, e nevoie de a te retrage mai mulți pași înapoi. Vai de acela care nu are „spațiu de retragere“ în propriul trecut pentru a-și lua elanul spre viitor!*

1324. **„Țara asta“** : [sesizarea deciziei contemporanilor de conștiința apartenenței la „țara noastră“, înlocuit în mass-media cu „țara asta“, sintagmă impersonală, de detașare, de înstrăinare față de ceea ce aparține neamului românesc] // Altceva. — 2000. — Dec. (anul III, Nr 5). — P. 2.

[...] politicienii și analiștii politici, gazetarii de tot soiul nu mai vorbesc despre România, ci despre țara asta, ca despre un câine care neapărat trezește fie milă și dispreț, fie o silă de a trăi într-un loc blestemat.

2001—2010

1325. **Destinul lui Constantin Parfene** : [omagiul adus prof. univ., mentor metodist renumit, prilejuit de apariția cărții *Caleidoscop memorialistic-epistolar*, vol. I, Bârlad: Ed. Sfera, 2004] // Academia Bârlădeană. — 2004. — Nr 16. — P. 3-4.

Căci neîndoelnic, Constantin Parfene a fost profesorul prin excelență, o specie pe cale de dispariție, dacă ținem seamă de ce se-ntâmplă azi în învățământul românesc. Ca metodist și ca practician realizat deopotrivă în lucrări devenite clasice, nu cred că a avut egal

în ultimele vreo trei decenii. Pedagogul a fost dublat de un avizat critic și istoric literar, în lucrări precum monografia dedicată lui Victor Ion Popa, în eseurile de hermeneutică literară sau în cartea despre publicistica lui Eminescu (p. 3).

1326. **Haosul „conceptelor operaționale“** : [cunoscând carențele programei de limba și literatura română și fiind cooptat în Comisia de evaluare a lucrărilor elevilor olimpici din licee, prof. Th. Codreanu publică alt articol de atitudine didactică, în care semnaleză confuzia generată în judecata elevilor de formularea și aplicarea „conceptelor operaționale“ (foto Th. Codreanu)] // Oglinda lit. — 2004. — Iul.-Aug. (anul III, Nr 31/32). — P. 835. — (Atitudini).

Lucrările elevilor eminenți devin oglinda aproape fidelă a ceea ce numim cu pretenții arii curriculare, manuale alternative etc. Adevărul e că programele sunt rău croite de la clasa a IX-a, iar manualele nu pot fi departe de asemenea croială, devenind expresii ale unor orgolii „intelectualiste“, pline de savantlăcuri și de greșeli științifice, filologice, metodologice. Manualele sunt oglinzi ale unor bătălii de culise, în care cutare critic literar își impune selecția autorilor și textelor de studiat, dar uită să tragă de mânecă pe „colaboratori“ că nu știu să corect numele unor scriitori ca Bacovia, G. Călinescu, G. Ibrăileanu, George Topârceanu ...

1327. **„Quo vadis“ învățământul românesc** : [atitudini pedagogice ale prof. Th. Codreanu care constată că, deși „prioritate națională“, învățământul este uitat, profesorii părăsesc posturile, exigențele de admitere la facultăți au scăzut, există nefiresc de multe catedre vacante... (Th. Codreanu — foto)] // Oglinda lit. — 2004. — Oct. (anul III, Nr 34). — P. 966. — (Scriitori în Agora).

[...] pot depune mărturie că școala românească încă mai rezistă prin dascălii maturi, devotați unei meserii care le dă tot mai puține satisfacții. Dar aceștia ies valuri-valuri la pensie (o pensie rușinoasă ca tot ce se petrece în învățământ), iar înlocuitori pe măsură — o rara avis.

1328. **Un dascăl eminent: Gheorghe P. Ionică** : [medalion evocator pentru profilul didactic al profesorului de limba și literatura română din satul Mândrești, Gheorghe P. Ionică, coautor al monografiei despre Valea Mărului și Mândrești (Galați)] // Viața liberă. — 2004. — 24 aug. (anul XV, Nr 4494).

Făcea parte din vechea stirpe a institutorului Ion Creangă [...]. Era un om bine clădit, înzestrat cu un spirit vitriolant, strunit de umor, original în toate, de la metoda pedagogică până la a se gospodări, fiind un model pentru săteni, ca altădată Popa Tanda al lui Slavici. Dar el s-a remarcat nu doar ca personalitate locală, ci a dovedit vocație de cercetător, culegând, cu metode științifice, un foarte bogat material folcloric...

1329. **„Et in Arcadia ego“** : [cuvânt omagial pentru școala unde criticul lit. a funcționat ca profesor de limba și literatura română în anii școlari 1975—1977] // Tradiții și năzuințe. — 2008. — 26 oct. (număr omagial). — P. 21.

Am profesat în acest liceu timp de doi ani și am reușit repede să-i cunosc tradițiile, personalitățile remarcabile care i-au adus prestigiu național în cercetarea vini-viticolă, de la Costache Hogaș și Teodor Volcov până la Gheorghe Bălțatu și Avram D. Tudosie.

F. CORESPONDENȚĂ LITERARĂ

1990—2010

1330. **Moare nevoia de Eminescu?** : [scrisoare a lui Th. Codreanu, datată: „Huși, 7 iulie 1990“ care precedă răspunsurile date întrebărilor din ancheta inițiată de publ.] // *Adevărul de Duminică*. — 1990. — 12 aug. (Nr 28). — P. 3.

Ceea ce mă intrigă, în ultimele luni, în presa noastră, este partizanatul nestăpănit sub masca pledoariei pentru adevăr. Crezul meu este o perpetuă strădanie spre obiectivitate și apărare a ființei naționale. M-am ferit, pe cât am putut, de narcisismul de grup și, din atare pricină, am riscat de-a lungul anilor să fu marginalizat și de la „stânga“ și de la „dreapta“.

1331. **Scrisoare lui Grigore Vieru** : [scrisoarea este datată: „Huși, 24 aprilie 1990, România“, iar rev. citește regulamentul adusă de poetul Grigore Vieru însuși are însemnarea olografă: „Mi-e mai cald și mai bine în casa familiei Codreanu decât în casa comună europeană. Vă iubește, Gr. Vieru. Huși, 18.XI.1990“. În scrisoare este menționat momentul emoționant al apariției poetului într-o emisiune televizată, considerată de Th. Codreanu un „moment românesc“, deoarece până atunci poetul fusese „împroșcat cu vorbe de ocară ca fascist și naționalist“, ca și cum naționalismul ar fi un flagel al secolului] // *Lit. și arta*. — 1990. — 17 mai (Nr 20 (2336)). — P. 3.

Am toată admirația pentru aceștia [scriitorii disidenți, n.n.], dragă Grigore Vieru. Și totuși, lor le-a lipsit și încă le mai lipsește ceva, esențial și enigmatic, și pe care l-au deslușit chiar și-n oboseala și-n glasul tremurat al Domniei Tale. Acel ceva se leagă, poate, de însăși pricina intrării în spital: inima. Este „rădăcina de foc“ care te-a ținut până astăzi în viață și fără de care existența muritorului Grigore Vieru n-ar fi avut niciun rost pe lume. Eu mă rog sfântului nostru Mihai Eminescu să nu te uite ca să nu se stingă „rădăcina de foc“ a inimii tale. Oare nu ne-a învățat el că inimă foarte fierbinte și minte foarte rece îi trebuie unui patriot? Dar, vai, se cuvine să ne ferim de vorbe mari, fie și din pricină că în România cuvântul patriot este compromis și, în consecință, intelectualii români l-au alungat din vocabularul lor, crezând că nu mai au nevoie de patrie, ci numai de Europa. Vei fi auzit și Domnia Ta că o nouă stafie umblă prin Europa. N-o fi un alt chip, mai seducător și mai ascuns al aceleia care se numea comunism?

1332. **Edgar Papu în corespondență** : [evocarea renumitului critic și eseist este însoțită de publicarea a două scrisori literare ale lui E. Papu, din anii 1982 și 1990, adresate tânărului prieten de la Huși, Th. Codreanu, cu care a purtat o bogată corespondență] // *Porto Franco*. — 1998. — Mar.-apr. (anul VIII, Nr 3/4 (43)). — P. 4.

Scrisoarea profesorului e o mărturie testamentară a epocii, o încercare de a face lumină și-n controversata chestiune a protocronismului, termen creat de el, insuficient dezvoltat teoretic și De aceea, declanșând o polemică transformată, din nefericire, într-o dispută a unor grupuri de interes. Așa se întâmplă cu ideile în „neantul valabil“. În realitate conceptele protocronism, sincronism și pancronism (create de Edgar Papu, E. Lovinescu și Adrian Marino) sunt larg funcționabile în morfologia și evoluția culturilor, indiferent că se utilizează în locul lor echivalente semantice (Th. Codreanu, prezentare).

Încă o dată vă felicit pentru acel articol — triumf al logicii și al curajului — desăvârșit ca o statuie clasică grecească. Sigur că idealul ar fi fost să mai colaborăm înainte la

„Luceafărul“, desființat nu din considerente ideologice, ci din pasiuni și lucruri meschine. Aveți, desigur, proiecte de creație, pe care le și realizați pe parcurs. În orice caz, nu vă lăsați, fiindcă țara și cultura noastră are mare nevoie de oameni ca Dv. (E. Papu, fragment din scrisoarea datată: București: 2.IX.'982.)

1333. **În dialog cu Paul Goma** : [coment. despre nemulțumirile lui Paul Goma, însoțite de o scrisoare a disidentului, stabilit la Paris, adresată lui Th. Codreanu, un ecou al opiniilor exprimate de ultimul în eseu *Este Paul Goma un Soljenițan român?* din Sinteze, mai-iun. 1998] // Sinteze. — 1998. — 21 aug. (anul IX, Nr 33 (285)). — P. 7. — (Accente).

Eseul Dvs. ocupându-se de mine, firește n-am a-l comenta. Pot spune că aflu lucruri noi — despre mine și scrisul meu. În bine, în rău — nu eu, — obiect, voi judeca... judecățile.

O singură precizare: Monica Lovinescu a spus că-i pare rău că m-a cunoscut — nu după ce a citit Jurnalul, cum scrieți Dvs., ci... după ce nu l-a citit.

1334. **M.I.V. (Mihail I. Vlad, n.n.). Theodor Codreanu: „Varvarienii“ (Note de lectură)** : [fragm. de scrisoare către Cezar Ivănescu precedă însemnările lui M.I.V. pentru romanul lui Th. Codreanu — *Varvarienii* (1998)] // Jurnalul de Dâmbovița. — 1999. — 20 febr. — (anul VI, Nr 882). — P. 4. — (Cultură — Învățământ).

„[...] am stat în aceeași bancă a rezistenței anticomuniste, spre deosebire de cei ce se bat azi cu pumnul în piept de cum au fost ei de-a curmezișul cu dictatura, când, în realitate, au beneficiat de toate onorurile și facilitățile unui regim pe care l-au întreținut și cultivat cu pompă“ (Th. Codreanu).

1335. **Spiritul național** : [scrisoare olografă a lui Th. Codreanu, adresată prof. director Elisabeth Păunescu, având titulatura *Spiritul național*, datată — „25.06.'99, Huși“] // Miorița noastră. — 1999. — Dec. (anul XII, Nr 146). — P. 19.

Altminteri, dacă mă gândesc bine, o publicație de limba română în New York nici nu și-ar putea avea o altă rațiune decât să întrețină ultimele pâlpâiri de conștiință românească la mii de kilometri de Țară. Minunea e cu atât mai relevantă, cu cât maladia globalismului uniformizant a cuprins cea mai mare parte din inteligenția de pe malurile Dâmboviței, așa cum în anii '50 aceeași inteligenție îmbrățișa euforică ideea internaționalismului comunist. „Alte măști, aceeași piesă“? Mă întreb eminescian. De aceea, găsesc „Miorița noastră“ o veritabilă lecție de spirit național pentru cei care sunt pe cale să-și piardă memoria, aidoma mankurților din romanul lui Cinghiz Aitmatov. Theodor Codreanu.

1336. **Trif, Pleșa Ion. Contrajurnalul de la Berești** : [reproducerea, în jurnal, a conținutului unei scrisori a lui Th. Codreanu, datată „Huși, 8 octombrie 1998“, în care se menționează finalizarea construcției ediției M. Eminescu, „Versuri și proză“ (trimisă prin poștă), i se adresează invitația pentru lansarea romanului *Varvarienii* (pe 27-28 oct. 1998, la Huși) ș.a.] // Prutul. — 2003. — Dec. (anul III, Nr 12 (31)). — P. 11.

În prefață, am prezentat Eminescianismul ca fenomen spiritual românesc, vizând și contextul receptării actuale contradictorii. Am selectat textele eminesciene în această perspectivă și după metoda cronologică a lui D. Murărașu, pe care o găsesc mai bună decât separarea pe antume și postume.

1337. **Parfene, Constantin.** *Theodor Codreanu și voința autodepășirii* : [fragm. preluat din *Caleidoscop memorialistic-epistolar*, vol. I, Bârlad : Ed. Sfera, 2004 care include două scrisori semnate de Th. Codreanu și una a prof. C. Parfene. Temele epistolare: invitația de a participa la o sesiune de comunicări științifice, „polemica reaprinsă în jurul lui Eminescu“, respectiv, aprecierea profesorului pentru atitudinea fermă a lui Th. Codreanu în apărarea Poetului, „arhetipul spiritualității românești“] // „Theodor Codreanu la 60 de ani. Biobibliografie“. — 2005. — Nr 1. — P. 57-67.

G. CAREURI REBUSISTICE

1338. **Mic caleidoscop** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1968. — 14 iun. (Nr 98). — P. 2. — (Jocuri).
1339. **Strămoșii în literatură** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1968. — 7 dec. (Nr 249). — P. 2. — (Jocuri).
1340. **Iubire** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1969. — 21 iun. (anul II, Nr 415). — P. 2. — (Mozaic. Jocuri).
1341. **Cu foc** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1972. — 29 ian. (anul IV, Nr 1221). — P. 2. — (Magazin. Jocuri).
1342. **Pe fir** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1972. — 1 noiem. (anul V, Nr 1456). — P. 2. — (Cultura și viața. Jocuri).
1343. **Coarne** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1973. — 17 mar. (anul VI, Nr 1571). — P. 2. — (Jocuri).
1344. **Orașe** : [Careu rebusistic] // *Vremea nouă*. — 1973. — 11 aug. (anul VI, Nr 1697). — P. 2. — (Jocuri).

H. DIALOGURI, INTERVIURI, ANCHETE LITERARE, COLOCVII, DEZBATERI

1978—1990

1345. **Probleme nerezolvate** : [ancheta rev. „Cronica“: „În discuție: manualele școlare“ Th. Codreanu își exprimă preocuparea pentru predarea în școală a noțiunilor de teorie lit.] // *Cronica*. — 1978. — 26 mai (Nr 21 (643)). — P. 3. — (Ecouri la ancheta...).

Nu mai vorbim de dificultatea de a încadra un scriitor român în literatura universală, dat fiind că sunt extrem de puțini, chiar la oraș, elevii care au cunoștințe despre curente

literare și marii scriitori ai lumii, problemă ce nu se poate rezolva „pe felii“ în diverse ocazii, în câteva minute. [...] propunem introducerea unui capitol final, bine chibzuit, cu noțiuni de teorie literară, în manualul de clasa a VIII-a.

1346. **„Suntem o țară „mică“ în care se dezlănțuie o literatură mare“**: [dialog: Th. Codreanu — Edgar Papu, eseist și critic literar. Probleme discutate: gânduri despre debutul literar, pasiunea pentru Renaștere, responsabilitatea criticii literare contemporane, opoziția sincroniști — protocroniști, tradițional — modern, semnele ridicolului, proiecte literare] // *Convorbiri lit.* — 1982. — Aug. (anul LXXXVIII, Nr 8 (1152)). — P. 3. — (Dialog. Afirmarea specificului național).

Th. Codreanu: *Faptul cel mai salutar pe care îl descifrăm în erudiția dv., este că literaturile lumii v-au apropiat de propria noastră literatură, pe care ați încercat s-o redescoperiți, prin referințele estetico-filosofice de largă deschidere, dincolo de complexele provinciale. Avem oare o literatură „minoră“ din pricină că așa e soarta culturilor „mici“? Critica actuală românească nu poartă oare nicio vină?*

Edgar Papu: *Perspectiva depărtată o secondează pe cea apropiată în cuprinderea justă a unui fenomen. Ele se cer echilibrate și în privirea unei literaturi naționale. De aceea, cercetarea dinlăuntru a literaturii noastre trebuie combinată cu efectul pe care îl produce din afară, văzută de pe poziția literaturii universale.*

Rezultatul apare atunci revelator. El ne relevă că literatura noastră e departe de-a fi „minoră“, și că numai ignoranța crasă, atât cea dinlăuntru cât și cea din afară o pot grafica asertoric cu un atribut atât de fals.

O țară „mică“ nu presupune neapărat și o cultură „mică“.

1347. **Cu George Munteanu despre „eminescologia actuală“ și alte câteva probleme**: [dialog: Th. Codreanu — G. Munteanu, crit. și istoric lit. Dezbateră unor dificultăți de cercetare a creației eminesciene. Probleme în dialog: inaderența lui G. Munteanu la protocolul interviu, particularități ale publicisticii literare contemporane, înnoiri în critica și istoria literară, reconsiderarea valorilor clasice prin grila metodelor moderne, opinii despre vol. Hyperion, I, starea eminescologiei actuale, pluralitatea interpretărilor critice, proiecte de lucru] // *Rev. de istorie și teorie lit.* — 1986. — Ian.-Mar. (anul XXXIV, Nr 1). — P. 145-150. — (Opinii și atitudini).

Th. Codreanu: *Deși de o solidă formație universitară, înclinat — de regulă — către valorile clasice, n-ați rămas indiferent față de înnoirile petrecute în critica și istoria literară, precum alți confrăți. Ce înțelege George Munteanu prin „modern“ în gândirea critică?*

G. Munteanu: *Problema e tare încâlcită, pornind de la firea oamenilor, de la împrejurările în care se formează și lucrează etc. De aceea, îmi voi mărgini răspunsul la o simplă sugestie, reluând splendida metaforă a lui Roland Barthes cu Orfeu și Euridice, când cu încercarea eșuată a scoaterii soaței din infern. Cred că nu poate fi „gândire critică“ autentică aceea care cade în greșala lui Orfeu. Modern în critică e cel care se uită statornic înainte; numai că o poate face, — nefiind ispitit să-și întoarne privirea și neîmpiedecându-se asemenea celui ce se uită îndărăt, — doar în măsura în care „simte“ în toată clipa că Euridice îi calcă strâns pe urme. În această din urmă privință, Orfeu poate va fi avut un moment de îndoială... (p. 147).*

1348. **„Literatura română a cultivat clasicismul și veacul XX“**: [dialog: Th. Codreanu — Edgar Papu, eseist, „teoretician și istoric al stilurilor“. Subiecte în discuție: condiția eseului în gândirea critică de azi, foiletonistica și critica

sistematică, clasicismul românesc și romantismul, proiecte literare] // Ate-neu. — 1986. — Iul. (anul 23, Nr 7 (200)). — P. 3. — (Colocvii. Interviu. Opinii).

Th. Codreanu: *Structura spirituală a lui Edgar Papu ține de romantism, clasicism sau baroc?*

E. Papu: *N-aș putea spune fiindcă eu nu sunt artist, ci teoretician, printre altele și teoretician și istoric al stilurilor. Deci, un om care încearcă să înțeleagă obiectiv rațiunile justificative ale tuturor stilurilor.*

Th. Codreanu: *Stilul ultimei cărți (și nu numai), vă arată — prin concizie și limpiditate cu totul remarcabile — a fi un „clasic”. Totuși, există afinități între cele trei direcții fundamentale ale culturii?*

E. Papu: *Există afinități numai între baroc și romantism, ca stiluri deschise. Acestea, invocând fiecare câte o altă categorie de argumente, s-au opus stilului închis al clasicismului.*

1349. **Ordinea valorilor** : [(Th. Codreanu, foto)] // Astra. — 1988. — Noiembrie. (anul XXIII, Nr 11 (206)). — P. 15. — Răspuns-articol la ancheta „Exigențe în receptarea critică” (ce cuprinde patru întrebări), inițiată de revista „Astra”, la care mai răspund criticii Gheorghe Grigurcu și Cornel Ungureanu. Observații îndreptate asupra decalajelor de receptare a valorilor având drept cauze „mica subiectivitate” și „narcisismul de grup”. Astfel au fost receptate, în mod contradictoriu, cărțile *Săptămâna nebunilor*, de Eugen Barbu, *Timp și cultură*, de Ilie Bădescu și *Introducere în opera lui Titu Maiorescu*, de Al. Dobrescu.

În sfârșit, avem nevoie de o profundă și detașată înțelegere a esteticului. Și ținând seama de relația dialectică dintre subiectiv și obiectiv, să învățăm ceva din existența decalajelor — de multe ori prea spectaculoase! — în receptarea cărților. Sau poate că aceste decalaje sunt necesare pentru ceea ce Maiorescu însuși numea progresul adevărului! Altminteri, chestiunea ține mai mult de sociologie și psihanaliză decât de estetică.

1350. **Ca stejarul în ghindă** : [la întrebarea redacției „Ce reprezintă poemul pentru literatura română?”, au răspuns prin articole distincte: Al. Husar, Elena Tac-ciu, George Popa, Teohar Mihadaș. Th. Codreanu comentează modul în care *Luceafărul*, poemul eminescian, a fost receptat de lumea literară, comparat metaforic cu „stejarul” care domină „pădurea” spiritualității românești moderne] // Cronica. — 1989. — 16 iunie. (anul XXIV, Nr 24 (1220)). — P. 5, 11. — (Tinerețea capodoperei: „Luceafărul”).

Luceafărul rămâne sinteza miraculoasă, impresionantă a operei eminesciene. S-a spus că Eminescu nu era pe deplin mulțumit, dincolo de variante, nici de forma finală pe care o cunoaștem. Ceva rămâne neîmplinit în orice operă. De aceea, ea se întrece mereu prin celelalte creații ale autorului, pentru ca toate la un loc să intre în noi ansambluri, să le zicem concentrice, până la cultura universală în amploarea ei de necuprins (p. 5).

1351. **De vorbă cu Edgar Papu**: „Eminescu va fi și mai profund receptat...”: [dialog: Th. Codreanu — Edgar Papu, cunoscut eseist, prof. de lit. comparată și un venerabil prieten, pe teme eminesciene: centenarul Eminescu, universalitatea poetului, elementul folcloric, legătura dintre opera poetică și publicistică, exegeze memorabile despre opera poetului] // Cronica. — 1989. — 1 sept. (anul XXIV, Nr 35 (1231)). — P. 1, 5.

Th. Codreanu: *Dacă vi s-ar cere să adresați un mesaj pentru eminescologia mileniului trei, ce-ați spune?*

E. Papu: *Aș spune ce-a zis Maiorescu la moartea poetului, în celebrul și încă actualul său studiu **Eminescu și poeziile lui**. Aș aminti cititorilor și criticilor că mileniul al treilea va începe tot „sub auspiciile geniului lui“, incredințat fiind că Eminescu va fi mai profund receptat decât am putut-o face noi, cei din secolul al XX-lea. Să fie, cum ai spus dumneata, adevărata intrare în istoria eminescologiei, atunci când gloria universală a poetului nostru va fi la fel de prezentă ca și a egalilor săi, Dante și Shakespeare (p. 5).*

1352. **„Proiectele mele se reduc la cartea la care scriu“**: [dialog: Th. Codreanu — Costache Olăreanu, prozator] // Astra. — 1989. — Oct. (anul XXIV, Nr 10 (217)). — P. 7. — (Cu prozatorul Costache Olăreanu). — Multe discuții fac trimiteri la anii de școală de la Huși sau de la Târgoviște, începuturile literare, personalități ale culturii pe care le-a cunoscut, proiecte literare.

Th. Codreanu: *Stimate Costache Olăreanu, după câte știu sunteți născut la 1 iulie 1929 în orașul Huși. Cine vă sunt părinții și ce urme ale copilăriei v-au rămas neșterse în memorie?*

C. Olăreanu: *Urmele copilăriei mele, dragă Theodor Codreanu, se văd în mai toate cărțile scrise până acum. Începând cu **Vedere din balcon**, volumul de debut, până la **Dragoste cu vorbe și copaci** (1987) există, ca să zic așa, un filon hușean pe care un cititor atent îl poate descoperi fără mare greutate. Faptul de a fi făcut ultima clasă primară și primele clase de liceu la Târgoviște (1939—1945) adaugă filonului meu hușean și o tentă târgovișteană. Aceasta, cred eu, spre folosul scrierilor mele. S-ar zice că am învățat la două „școli“. Una m-a deprins cu farmecul povestirii și blândețea peisajului moldovenesc, cealaltă, cu necesitatea unei anumite tăieturi a frazei, cu ironia și chiar sarcasmul. Ceea ce a ieșit se vede, bănuiesc, cu ochiul liber. Rămân însă un scriitor moldovean.*

1353. **Moare nevoia de Eminescu?**: [răspunsuri date celor cinci întrebări din anchetă publicației, privesc procesul de valorificare a moștenirii literare și importanța cunoașterii integrale a operei eminesciene, rolul învățământului și al *mass-media* în cunoașterea și asumarea moștenirii culturale și îndatoririle speciale ale revistei „Lucefărul“ față de valorificarea operei eminesciene. Răspunsurile sunt precedate de o scrisoare a lui Th. Codreanu] // Adevărul de Duminică. — 1990. — 12 aug. (Nr 28). — P. 3.

Întrebare: 1. *Cum apreciați procesul de valorificare a moștenirii literare cu privire la Eminescu?*; 2. *Ce importanță credeți că are cunoașterea integrală a operei lui Eminescu?*

Th. Codreanu: 1-2. [...] *Deși literatura politică a lui Eminescu nu e cu nimic mai prejos decât poezia sau proza, această parte extraordinară a operei este, practic, necunoscută publicului larg. Cred că a fost vorba (și încă mai este!) de o politică deliberată a izolării publicisticii de opinia publică românească. Din tot ce a scris Eminescu, rezultă o sinteză unică a geniului nostru național, proiectându-se în orizonturi vaste rostul românilor în istoria Europei. Eminescu este chintesenta conștiinței noastre naționale [...].*

1991—1995

1354. **Eminescu, Einstein și legile universului. Dialog Mihai Cimpoi — Theodor Codreanu**: [dialog: M. Cimpoi, președintele US din Moldova — Th. Codreanu, despre modernitatea operei lui Mihai Eminescu, asupra căreia converg similar și simultan ideile celor doi critici și istorici lit. de pe cele două maluri ale Prutului, fapt relevat în preocupările lit. de durată ale amândurora] // Columna. — 1991. — Iul. (Nr 7). — P. 26-37. — (Eminesciana).

M. Cimpoi: Să vorbim și de un aspect „psihologic“ al receptării cutezătoarei Dumitale cărți⁹⁰: personal, aș fi înclinat să cred că ai fost tratat (maltratat) ca atare și din cauza condiției de critic și istoric literar „provincial“ (în acest sens, sunt dintr-o provincie și mai îndepărtată). E adevărat oare că provincialul, având un complex de inferioritate (din cauza distanței) se resemnează în neauzire, strigă mai tare (ca alții) spre a fi auzit? [...]

Th. Codreanu: [...] Realmente, din provincie, neaderând la spiritul de grup influent, riști să fii ignorat, în vreme ce scriitori mediocri din capitală pot culege lauri grozavi. Faptul acesta e în măsură să rănească, uneori, dar pentru mine nu este esențial [...].

Ai perfectă dreptate că există un anume dispreț pentru omul de cultură din provincie [...].

Mă întrebi dacă am vreun „complex de inferioritate“ față de „centru“. Nu am niciun „complex de inferioritate“. Cred că se poate vorbi și de un „complex al centrului“ la fel de păgubitor pentru cultură. Din acest punct de vedere, am un avantaj față de „centru“, pot fi mai obiectiv și mai tolerant. N-ai băgat de seamă că intoleranța a fost mai degrabă dinspre centru spre mine și nu invers? [...] (p. 31-32).

1355. **Cezar Ivănescu: „După fiecare revoluție românească se atacă valorile și cel mai atacat după decembrie '89 a fost Eminescu“**: [în dialogul Constantin Coroiu, publicist — Cezar Ivănescu, poetul are în atenție aprecierea critică a lui Th. Codreanu exprimată asupra cărții *La Baaad*] // Adevărul lit. și artistic. — 1993. — 27 iun. (anul IV, Nr 172). — P. 3-4. — (Paralele inegale).

[C. Coroiu]: Vă considerați urmașul lui Labiș. Dar filiația Eminescu-Bacovia, de care vorbea criticul pe care l-am citat mai înainte?

[C. Ivănescu]: Da, însă criticul Theodor Codreanu, la care vă referiți și pe care îl prețuiesc — între altele, a publicat două cărți despre Eminescu — se referea la tema morții. Dar linia moldovenească este mult mai complexă. Să nu-l uităm pe Alecsandri, de exemplu, un mare poet ignorat, necitit. Vibrația mallarmeană am aflat-o prima dată la el, după aceea la Eminescu, după aceea la un alt poet de geniu, care este Bacovia, și, în fine, Labiș, al cărui urmaș direct sunt eu (p. 4).

1356. **Despre „hoții de istorie“. Dialog Theodor Codreanu — Cezar Ivănescu**: [dialogul celor doi scriitori este orientat către următoarele subiecte: viața în Uniunea Scriitorilor, anii de școală, orașul Huși, personalitatea lui Corneliu Zelea-Codreanu și naționalismul] // Sinteze. — 1993. — 15 mai (anul IV, Nr 45 (94)). — P. 1, 4. — (Dialog Th. Codreanu — Cezar Ivănescu); Semnal. — 1993. — 30 noiem. (Anul I: (I), Nr 14). — P. 1, 3; (II) 4 dec. (Nr 15). — P. 1, 2. — (Th. Codreanu în dialog cu Cezar Ivănescu). — Reluat cu titlul *Gâlceava înțelepților cu lumea. Theodor Codreanu în dialog cu Cezar Ivănescu* (Două fotografii ale celor doi scriitori).

Th. Codreanu: Cezar Ivănescu, se pare că trăim în țara tuturor paradoxurilor. În 1990 erai adversarul neîmpăcat al Uniunii Scriitorilor. Ai fost inițiatorul unei reformări radicale a acestei instituții concepute pe calapod comunist și, în consecință, ai înființat Societatea Scriitorilor Români, adică singura revenire posibil viabilă la ceea ce a fost altădată breasla scriitorimii. Curios, în 1993, tocmai această Uniune, de care te-ai lepădat și-a acordat premiul pentru poezie (Alte fragmente din Muzeon). Cum îți explici asta? Între timp și-ai făcut „mea culpa“?

Cezar Ivănescu: Nu, în niciun caz, fiindcă nici nu stă în firea mea să-mi fac mea culpa. Nu mi-am schimbat nici acum părerea despre Uniune. Cred că acordarea premiului se datorează acelor scriitori onești și de caracter, onești nu de-acum, ci dintotdeauna.

90 V. Codreanu, Th. Eminescu — *Dialectica stilului*. 1984.

S-a-nântâmpnat ca astfel de oameni să facă parte din juriu și să-și dea seama că e bine să redeschidă dialogul cu acei scriitori români importanți pe care i-au îndepărtat de Uniune. Nu ei, ci cutrele care s-au cocoțat în vârful (p. 1).

1357. **„Modelul ontologic eminescian“. Convorbire cu dl prof. Theodor Codreanu** : [dialog: Constantin Călin, crit. și ist. lit. — Th. Codreanu, în discuție: chestiuni privind cercetarea eminesciană, receptarea ideilor de către publicul avizat, atitudinea polemică, protocronism și naționalism, relațiile cu alți scriitori. (Th. Codreanu, fotocopertă)] // Sinteze. — 1993. — 4 mar. (anul IV, Nr 35 (84)). — P. 3-4. — (Interviu).

[Constantin Călin]: *Apărând eminescianismul, vă plasați pe o poziție modernă sau pe una tradițională, conservatoare?*

[Th. Codreanu]: *Nu m-am considerat niciodată un critic tradiționalist, deși nu disprețuiesc tradiția. Tor ce am risipit de vreo două decenii, prin diverse reviste, stă mărturie pentru încercarea de a impune o nouă viziune asupra criticii și literaturii. Maiorescu, Creangă, Caragiale, Bacovia, Rebreanu, Sadoveanu, Camil Petrescu, Marin Preda, Constantin Noica, Eugen Barbu și alți scriitori de seamă ai literaturii noastre sunt reinterpretate de mine din perspectiva unei poetici a oglinzii, cu elemente — cred eu — originale. [...] Eminescu m-a interesat numai din pricina modernității sale venind din profunzimile ființei românești. La suprafață, Eminescu pare depășit, istoricizat și, din păcate, critica lenesă, de regulă majoritară, nu trece de aparențe, cu atât mai mult cu cât Eminescu a scris de cele mai multe ori fragmentar, dar a gândit întotdeauna într-o viziune totalizantă, cu o forță inegalabilă de percuție (p. 3)*

1358. **„Noi, la Chișinău, apreciem ca fiind foarte importante legăturile cu Editura „Porto-Franco“** : [dialog : Ion Trif Pleșa, scriitor — Mihai Cimpoi, președintele US din R. Moldova, datat „Huși, 30 ianuarie 1993“. M. Cimpoi, vorbind despre proiectele lit. (vol. *Căderea în sus a Luceafărului*), face referire la cartea lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (1992)] // Acțiunea. — 1993. — 3 febr. (anul III, Nr 275). — P. 1, 2.

M. Cimpoi: *Am predat la „Porto-Franco“, volumul „Căderea în sus a Luceafărului“, în care îmi pun mari nădejdi, e o culegere de eseuri prin care propun perspective noi asupra interpretării operei lui Eminescu. Abordez aici chestiunea modernă a fragmentarismului, „verific“ trăinicia fondului de simțire eminesciană prin opera marilor poeți români Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu, George Bacovia și Nichita Stănescu, de fapt, e vorba de confirmarea a ceea ce Theodor Codreanu a numit „modelul ontologic eminescian“ (p. 2).*

1359. **O carte pe masa-n trei colțuri: Theodor Codreanu, „Modelul ontologic eminescian“** : [dezbateri despre exegeza lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. (Col. „Studii eminesciene“) la care au participat Grațian Jucan, George Bodea și Ion Filipciuc] // Monitorul. — 1993. — 23 sept. (anul III, Nr 2 (6)). — P. 48-50.

Grațian Jucan: *[...] Cartea răspunde astfel detractorilor poetului, care încearcă să demonstreze că unele teze eminesciene sunt depășite sau reacționare. Reabilitarea ideilor poetului în lumina adevărului obiectiv era necesară, mai ales că M. Eminescu pune la temelia conceptelor sale practice ideea de muncă. Scrisă cu nerv și într-un stil plăcut, cartea se citește cu ușurință și plăcere, cu profit sigur pentru fiecare cititor (p. 48).*

George Bodea: *[...] nu cred să se fi realizat un pas esențial înainte față de critica sociologist-politizantă, centrată pe „conținutul de idei“, dacă în continuare se au în vedere în prim-plan alte criterii decât cel estetic. Toate ideile filosofice și opțiunile politice eminesciene devin*

cu adevărat ale lui Eminescu numai în spațiul integrator al operei poetice și al prozei sale. Iar aici interesează numai în măsura în care sunt încorporate viziunii artistice... (p. 49).

I. Filipciuc: Oricum, Theodor Codreanu are harul de a stârni. Textele sale iscă întrebări, nedumeriri și polemici. Îl văd încolțit în paginile hebdomadarelor și nu numai. Ceea ce mă bucură, pentru că a nu fi de acord cu cineva într-o anumită problemă — iar Eminescu e un izvor „pururi reintineritor“ de probleme românești — denotă o stare de veghe asupra celor gândite și/sau exprimate. Proaspăta carte semnată de Th. Codreanu suscită înverșunare. Nu-mi dau seama dacă doar din pricina ideilor exprimate adesea în răspăr ori din cauză că semnatarul este un outsider, adică un provincial căruia i se contestă dreptul de a rosti un cuvânt de la margine de țară peste masa la care s-au așezat cei „din“ și „în“ centrul dezbaterilor. Apreciez deci la Th. Codreanu gesturile iconoclaste pentru simplul motiv că zeii nu poartă vestă antigloț. A-i contesta lui Călinescu o aserțiune cântărește mai greu decât un vraf de temenele, citate și parafrazate. Prea adesea apologeții lui Eminescu, prin lozincării și superficialități, se convertesc în cei mai vajnici detractori (p. 50).

1360. **Dialog: Th. Codreanu — Cezar Ivănescu** : [interviul luat poetului Cezar Ivănescu, cuprinde chestiuni despre viața de scriitor, despre Uniunea Scriitorilor, despre amintirile din anii de școală și despre orașul Huși, precum și despre perspectivele scriitoricești] // Zorile. — 1995. — Ian. (anul XIII, Nr 1 (26)). — P. 11-14. — (Interviul nostru).

Th. Codreanu: Vom trăi și vom vedea. Zic mai bine să lăsăm Uniunea Scriitorilor. La serata literară de ieri (21 octombrie), ai făcut publicului hușean mărturia pe care nu le cunoșteam nici eu. Nu știam că, până la opt ani, ți-ai petrecut o bună parte din copilărie nu numai la Curteni, satul bunicilor (foarte aproape de aici), ci și la Huși. Mai mult, ai făcut clasa întâi în orașul nostru chiar la liceul unde predau, „Cuza Vodă“. Destinul a hotărât să-ți revezi orașul unei porțiuni de copilărie abia după 44 de ani! Mai înseamnă ceva pentru dumneata, Cezar Ivănescu, aceste meleaguri?

C. Ivănescu: Hușul și satele din jurul lui, în care am copilărit, reprezintă un ținut fabulos, paradiziac și așa va rămâne pentru totdeauna. N-am fost fericit decât până la opt ani. Atunci s-a produs izgonirea din paradis, pentru mine. Au urmat 44 de ani infernali. Dar Hușul este un loc binecuvântat de Dumnezeu din punctul meu de vedere, și din pricina marilor personalități pe care le-a dat acest ținut. Consider Hușul unul din locurile consacrate ale românismului, ca și Ipotheștii sau Lancreșul, un loc capabil să producă și în viitor mari personalități harismatice care să salveze poporul român. Să nu regreti că trăiești la Huși (p.12).

1361. **Oameni, locuri, fapte** : [coment. și interviuri elaborate de poetul-prozator Ion Gh. Pricop referitoare la monografia *Istoria Hușilor* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1995), o lucrare „cu totul și cu totul prestigioasă pentru viața spirituală a zonei“. Dialogurile consemnate sunt purtate cu Th. Codreanu, Lina Codreanu și Georgică Țoncu] // Jurnal de Vaslui. — 1995. — 28 aug.-3 sept. (I), Nr 86 ; 21-27 aug. (II) Nr 87). — P. 7.

I.Gh. Pricop: Dle Theodor Codreanu, știm că ați dedicat o mare parte din timpul dumneavoastră de lucru acestei istorii a hușenilor. Ca scriitor remarcat pe plan național, care puteați lucra la o carte de autor, considerați că a meritat acest sacrificiu?

Th. Codreanu: [...] Câteva obiective mi-am propus în îngrijirea și coordonarea acestei cărți, calitate în care, evident, mi-am asumat multe riscuri: asigurarea caracterului științific, armonizarea tuturor părților (ținând seama de diversitatea și calitatea colaboratorilor) într-un ansamblu bine proporționat și o viziune, pe cât posibil, unitară, spargerea tiparelor monografiilor de acest gen prin introducerea unei a treia părți „Dicționarul personalităților hușene“.

1362. **Sanctificare și sacrificare. Dialog: Mihai Cimpoi — Eugen Simion** : [între orientările dialogale: necesitatea relecturării critice a operei eminesciene, respingerea modernității poetului, îndeosebi de către semnatarii articolelor din regretabilul număr al revistei „Dilema“. Th. Codreanu — menționat pentru luare de atitudine față de detractorii lui Eminescu] // Lit. și arta. — 1999. — 17 iun. (Nr 24 (2808)). — P. 4.

M. Cimpoi: [...] Într-o carte nu demult apărută la Târgoviște (**Dubla sacrificare a lui Eminescu**), criticul literar Theodor Codreanu explică degringolada spirituală de contestare a modelului cultural național prin „devierea tragică a intelectualității românești, în ultimele decenii, sub impactul formidabil al presiunii ideologilor supranaționale pe care le-a inoculat, în doze mici, cu perseverență, internaționalismul comunist. Ce credeți despre această degringoladă tragică?

E. Simion: Aveți dreptate. [...] Situație care repetă fenomenul proletcultist. Este schimbată doar umbrela sub care se face această revizuire a miturilor naționale. Regretabil, domnule Cimpoi. Lamentabil! Nu mă duce gândul acolo unde zice dl Theodor Codreanu, gândul meu rămâne în plan strict literar: agresiunea „Dilemei“ (subvenționată, repet, de o fundație care ar trebui să propage valorile românești!) asupra lui Eminescu este un act regretabil din toate punctele de vedere.

1996—2000

1363. **Poezia și critica literară contemporană** : [la colocviu, consemnat de redactorul I. Dorian, participă scriitorii Ion Chiric, Constantin Trandafir, Th. Codreanu, N. Oancea, Vasile Savin, Th. Parapiru, Viorel Dinescu, Dumitru Tiutiuca, Simón Ajarescu și Anatol Ciocanu). Th. Codreanu sesizează realizări, dar și insuficiențe ale spiritului critic de azi, pe care îl numește „maladia criticismului“. (Fotografii ale participanților)] // Porto Franco. — 1996. — Oct. (anul VI, Nr 10 (31)). — P. 6-7. — (Colocviile revistei „Porto-Franco“).

Th. Codreanu: [...] Acum, după 1989, au ieșit la iveală toate laturile pozitive, dar aș zice și cele negative ale spiritului critic românesc. Aparent, niciodată în cultura noastră nu s-a înregistrat o vigoare mai deosebită a spiritului critic, dacă ne luăm după violența de limbaj din presa noastră. Am zice că România excelează prin performanța de a avea cel mai activ spirit critic din Europa. Suntem foarte gălăgioși în această privință. Din păcate, acest aparent spirit critic nu constituie decât o maladie a spiritului critic, pe care eu am numit-o într-un articol din „Literatorul“, criticism. Evident, nu putem tot ce se petrece acum la criticism. Dar trebuie insistat asupra acestei maladii care dezorientează oarecum direcțiile de dezvoltare ale spiritului critic românesc (p. 6).

1364. **O carte în dezbatere: „Dubla sacrificare a lui Eminescu“** : [dezbatere inițiată de Ion Chiric, red.-șef al rev., despre cartea lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ed. Macarie, Târgoviște, 1997. (Col. „Memoria“), cu participarea crit. lit. și a scriitorilor Mihai Cimpoi, Nicolae Georgescu, Dumitru Tiutiuca, Ion Buzăși, George Lateș, Marcel Crihană, Ion Gh. Pricop. În cadrul acestui colocviu, au fost emise aserțiuni critice nuanțate, definitorii pentru receptarea critică a lucrării în dezbatere (fotocopertă)] // Porto Franco. — 1997. — Noiembrie. (anul VII, Nr 10/11 (41)). — P. 6-7. — Comentariul lui M. Crihană, reluat ca articol independent cu titlul *Theodor Codreanu: „Du-*

bla sacrificare a lui Eminescu“. Amurg sentimental. anul III, Nr 9(29), sept. 1997, 7. (Mențiuni critice).

Ion Chiric (Galați): *Avem în față o carte nouă, un studiu îndrăzneț, captivant, dedicat elucidării unor aspecte destul de întunecate din ultimii șase ani ai vieții lui Eminescu, adică între 1883—1889. Cartea lui Theodor Codreanu este cartea curajoasă a unui eminescolog care consideră că ultima perioadă a vieții marelui poet nu a fost văzută de contemporani și urmași în lumina pură a adevărului, nu a fost înțeleasă în contextul relațiilor social-politice extrem de complicate ale vremii respective. [...] Deci, o nouă viziune asupra evenimentelor din iunie 1883, a căderii, a „întunecării“ minții geniului poeziei românești. Considerați argumentele suficiente?* (p. 6).

Mihai Ciampo, acad. (Chișinău): *„Toată gazetăria lui Eminescu întemeiază doctrina națională modernă“: În eminescologia modernă, aceea a interpretării ontologice a operei, ca mare poet al ființei, perspectivă impusă și de eminescologia din străinătate, Th. Codreanu și-a dobândit un loc inconfundabil prin cele trei cărți ale sale: **Eminescu — dialectica stilului** (1984), **Modelul ontologic eminescian** (1992) și cea din urmă — **Dubla sacrificare a lui Eminescu**. Aceste trei cărți au venit exact la timp, când era nevoie de ele, supărând pe unii, dar apreciate ca atare de cei de bună-credință. Th. Codreanu a accentuat noile perspective exegetice într-un chip personal* (p. 6).

George Lateș (Galați): *„Constelația Grama“: Ultima carte a lui Theodor Codreanu, un eminescolog cu certă vocație interpretativă, e construită pe o presupunție, pasională și pasionantă, dar tocmai prin aceasta suspectă, căci nesocotește evidența. Sunt recitate cu atenție toate documentele legate de cazuistica bolii lui Eminescu și se caută o altă explicație decât cea propusă de biografia de marcă ai poetului... (p. 6)*

Nicolae Georgescu (București): *„Cartea e menită să atragă intelectualii centrului“: **Dubla sacrificare a lui Eminescu** și celelalte cărți ale autorului sunt „statuia“ ridicată lui Eminescu de către marginea numită Huși, o reacție organică și în același timp, o preluare a funcțiilor centrului. O asemenea carte, în mod normal, ar trebui să se aple în centrul teritoriului spiritual, cultural, economic și-ntr-o capitală ideală a românilor. Ei bine, fășnește din această margine, din Hușul acesta, din vârtejul acesta intelectual o carte polemică, dură însă cum am spus-o cu altă ocazie, frumoasă și dreaptă. De aceea, ar trebui să venim la Huși cum vine securea la gresie. Ar trebui să ne ascuțim armele de apărare. Hușul acesta a devenit un punct de referință al hărții culturale românești* (p. 7).

Dumitru Tiutiuca (Galați): *„Reforma predării literaturii române în școală ar trebui să înceapă cu Eminescu“: (Școala) nici astăzi nu încearcă să-l redea pe Eminescu integral, adică, inclusiv cu componenta jurnalistică: deci, ca idei și tip de discurs. Școala continuă, cu sau fără voia ei, la perpetuarea unui Eminescu fragmentar, schilod, amputat de o dimensiune importantă a operei sale* (p. 7).

Ion Buzași (Blaj): *„Eminescu nu poate fi înțeles fragmentar“: Acesta este meritul principal al cărții dlui Codreanu: cu argumente luate din opera poetului, mai ales din publicistica lui, demolează tenace și stăruitor șubreda argumentare interesată și partizană a celor ce vorbesc în ultima vreme, tot mai stăruitor, despre așa-zisa caducitate a gazetăriei eminesciene* (p. 7).

Marcel Crihană (București): *„Suntem români și punctum!“: Pe lângă argumentația ei vrednică de orice apreciere pozitivă (bazată pe zeci de probe convingătoare), cartea lui Theodor Codreanu este un foarte oportun semnal de alarmă: cuprinși de febra prefacerilor tranziției — care se face, cum știm, cu sacrificii supravegheate strict de forurile internaționale specializate în „operații“ de acest gen —, să nu uităm sub nicio formă o propoziție eminesciană fără nimic „protocronic“ într-însa: „Suntem români și punctum!“* (p. 7).

Ion Gh. Pricop (Huși): „*Dubla sacrificare a lui Eminescu*“ — un roman veritabil: ... mai ales în prima parte, este un „roman“ veritabil, tensionat epic, în care personajul principal este Mihai Eminescu, pe care-l vedem parcă în carne și oase, trăind în fața noastră. Nu întâmplător prima carte a lui Th. Codreanu este una de proză (p. 7).

1365. **Pornind de la Eminescu** : [dialog: Ion Gh. Pricop, scriitor — Th. Codreanu. Subiecte: evoluția cercet. eminescologice, reacții polemice, statutul lui Eminescu în actualitate, protocronismul, atitudinii politice, Th. Codreanu — literatul, depărtarea de centrele culturale, lit. basarabeană, arhitectonica studiilor critice, sub „zodia berbecului“. (Fotografii)] // Sinteze. — 1997. — 10 oct. (anul VIII, Nr 39 (242)). — P. 7.
1366. **Reforma ca „vis de a importa proprietari“** // Sinteze. — 1997. — 17 oct. (anul VIII, Nr 40(243)). — P. 9;
1367. **„Sortit contestării“** // Sinteze. — 1997. — 24 oct. (anul VIII, Nr 41(244)). — P. 9. — (Dialoguri).

Ion Gh. Pricop: *Lumea scriitoricească te cunoaște mai ales ca eminescolog. [...] Spune-mi, în ce mod consideri că se interferează ideile tale întru Eminescu în raport cu ale distinșilor tăi confrăți?*

Th. Codreanu: *Având în vedere numele pomenite, la care s-ar putea adăuga și altele, e vorba, în primul rând, de faptul că reprezentăm, în genere, o nouă etapă în eminescologie. Există printre cei amintiți însă și neeminescologi, cum e cazul lui Adrian Marino. Acest critic, de o anvergură și erudiție impresionantă, este creatorul unui sistem critic original, numit ideocritică, sistem cunoscut și apreciat mai mult în Japonia, Franța, SUA, Germania, Italia etc. decât în România. De el m-a apropiat viziunea hermeneutică parte/tot pe care, altminteri, a și analizat-o în cronică dedicată lucrării mele **Eminescu — Dialectica stilului**, apărută în revista „Tribună“. Cum bine ai observat, cărțile nu aduc prieteni spiritali. Este un privilegiu în ordinea creației. Dar e tot atât de adevărat că o carte îți aduce și mari adversități (Nr 39/1997).*

1368. **„Banchet eminescian“** : [masă rotundă la ed. a II-a a Festivalului Național „Eminescu“ (23-24 ian. 1997). La dezbateri participă Petre Popescu-Gogan (organizator), Ion Cepoi (consilier la Inspectoratul de Cultură, Gorj), Mihai Cimpoi (eminescolog. Ch.), Ion Țugui (prof. universitar), Nicolae Dragoș (poet), Jana Morărescu (critic literar), Dumitru Vatamaniuc (editor principal al operei eminesciene, „Nestorul“ banchetului), Th. Codreanu (critic literar), Mihai Prepeliță (scriitor român din diasporă), Alunița Cofan (critic literar), Ion Popescu (critic literar), Ioana Dinulescu (poet, redactor la Radio Craiova). (Imagini de grup; fotocopertă)] // Hyperion. — 1998. — Aug. (Nr 2 (anul MCMXCVIII)). — P. 9-24.

P. Popescu-Gogan (în cuvântul de prezentare a invitațiilor la Simpozionul Național „Eminescu“, n.n., L.C.): *[...] Domnul profesor întru eminescologie, criticul literar de mare autoritate — Theodor Codreanu, trăitor pe spațiul Moldovei, la Huși, spațiu de excepție pentru meditație în universul eminescian — autor al câtorva cărți solide, care înscriu, împreună cu ale altor eminescologi de prestigiu, demersul în materie de Eminescu, în perspectiva secolului viitor...*

Th. Codreanu: *Această despicare tipic europeană a Ființei în materie și spirit o regândește Eminescu. De fapt, asta fac toți marii filosofi, deși comentatorii lor îi înțeleg dintr-un punct fix. Eminescu are însă în vedere întregul. Aceasta este piatra de încercare:*

la Eminescu, Ființa nu mai este nici spirit și nici materie, în înțelesul tradițional al cuvintelor. Eu fac demonstrația de rigoare în textele eminesciene. Toată această chestiune cere o regândire a lui Eminescu tocmai prin arheitate. Arheitatea explică tot acest ansamblu de însemnări fragmentare care par haotice (p. 16).

1369. **„Dubla sacrificare a lui Eminescu“: interviu cu Theodor Codreanu, critic și istoric literar** // Astra. — 1998. — Mai-Iun. (Nr 5/6). — P. 1. — (Dialog: Vasile Ghica, redactor — Th. Codreanu Probleme în dialog: francmasoneria și Eminescu, învinuirile de antisemitism aduse poetului, „sacrificările“ poetului și gazetarului ș.a. (Fotocopertă).

Vasile Ghica: *Totuși, a fost Eminescu antisemit?*

Th. Codreanu: *Categoric, nu! Poetul a avut prieteni evrei (M. Gaster, H. Tiktin ș.a.) și admira solidaritatea de care dădea dovadă această etnie, dar nu îi putea tolera atitudinile antiromânești.*

V. Ghica: *Despre ce era vorba?*

Th. Codreanu: *Eminescu era împotriva acelor care nu se integrau ritmului națiunii române, manifestau egoism etnic, speculau diferența de civilizație dintre ei și poporul românesc și nu acceptau să vorbească limba română. Poetul era, de asemenea, împotriva asociației israelite mondiale, care se amesteca în treburile interne ale țării.*

V. Ghica: *Această a doua sacrificare continuă și în zilele noastre.*

Th. Codreanu: *Din păcate, da. Se vorbește despre o tendință de demitizare. [...]*

1370. **Eminescu și puterea cărții** : [art.-răspuns la o anchetă organizată de Ed. „Scrisul românesc“ din Craiova. Th. Codreanu prezintă istoria dramatică a unor cărți repudiate, în funcție de conjunctura istorico-literară. Astfel au fost în umilință cărțile lui Eminescu, Arghezi, Mircea Eliade, chiar *Biblia*. Totuși cartea (opera lui Eminescu, de exemplu), se arată optimist Th. Codreanu, în timp, este biruitoare împotriva pseudo-cărților și poate fi considerată „prima putere“ în stat sau într-o comunitate] // Clepsidra. — 1998. — Mai (Nr 14). — P. 1, 3 ; Iun. (Nr 15). — P. 1, 3 ; Hyperion. Banchet eminescian. — 1998. — Nr 2. — P. 51-52. — Ed. specială apărută cu sprijinul Inspectoratului pentru Cultură Gorj, Târgu-Jiu, Florești — Gorj. — Articolul este inclus la secțiunea *Treisprezece texte ale Banchetului care ar urma să...*, în care sunt reproduse texte critice aparținând lui M. Eliade, Simion Mehedinți, D. Panaitescu Perpessicius, Rosa del Conte, N. Steinhardt, S. Paleologu-Matta ș.a. despre opera lui Mihai Eminescu (drept reacție la articolele denigratoare apărute în „Dilema“, Nr 265/1998). (Th. Codreanu, foto) ; Glasul Națiunii. — 1999. — 16 iun. (Anul X, Nr 12 (385)). — P. 6. — Dosar. Eminescu — un model depășit. — Reluat, cu titlul *Poetul și puterea cărții*.

[...] *temelia lumii este „manuscriptul“⁹¹, Cartea, fără de care speța umană rămâne în starea de sălbăticie. Ajungem la logosul divin: „La început a fost cuvântul...“, fiecare popor își are propriul arheu în care se încifrează linia istoriei sale precum stejarul în ghindă. Popoarele fără destin sunt cele care n-ajung la conștiința și puțința arheității lor. Ele se pot închirci și muri înainte de vreme. Zeci de seminții au pierit în pulberea istoriei. Și asta s-a întâmplat ori de câte ori puterea în comunitatea lor n-a fost a cărții proprii, ci au trăit după cartea altora. În istorie, un popor poate fi silit de împrejurări să joace un text străin, dar dacă găsește forța să-și ocrotească propria carte nu este pierdut. Aici se află*

91 Referire la manuscrisul moșneagului din opera *Archaeus* a lui M. Eminescu.

cheia gândirii eminesciene și se înțelege de ce Eminescu are dușmani atât de statornici și de înverșunați („Hyperion“, p. 52).

1371. **Grigore Vieru: „Nu este întâmplător că autoritățile mai sunt bolșevice în Basarabia. Lupta nu s-a terminat“** : [dialog: Teolin Codreanu, student — poetul Grigore Vieru. Chestiuni în dialog: gânduri în pragul mileniului 3, semnificația cunoașterii științifice, refacerea ființei naționale, bariera interioară, rolul artei în apărarea ființei naționale, ultima apariție editorială (antologia poetică *Acum și în veac*), gânduri pentru orașul Huși și pentru prietenul hușean, scriitorul Th. Codreanu] // Porto Franco. — 1998. — Ian.-febr. (Nr 1/2 (42)). — P. 3.

[Teolin Codreanu]: *Descopăr în „Acum și în veac“ o poezie închinată scriitorului Th. Codreanu. Ce vă face să vă opriți în casa lui când treceți prin Huși?*

[Grigore Vieru]: *Theodor Codreanu, vă rog să mă credeți că o spun cu toată sinceritatea și cu toată credința, este, la ora actuală, unul din cei mai de seamă critici și istorici literari ai neamului. Totodată, este un român de un curaj neobișnuit, reprezentativ nu atât pentru Huși, cât pentru țară. Și mai cred că nici Hușii și nici țara încă nu-și dau seama, din păcate, pentru că „așa-i românul“, vorba cântecului, ce valoare întruchipează acest român atât de modest, prea modest pentru harul său, și eu sunt fericit că îl cunosc, dar sunt fericit că suntem prieteni și sunt fericit că mă prețuiește atât.*

T. Codreanu: *Vă mulțumesc pentru gânduri și pentru dragostea ce-o purtați Țării și Hușilor.*

1372. **„Mai aproape de inima mea sunt cărțile despre Eminescu...“** : [dialog: Angela Baciu, publicist — acad. Mihai Cimpoi. În interviu, criticul și istoricul literar de la Chișinău amintește de o matură prietenie cu Th. Codreanu, începută cu mult timp în urmă] // Poesis. — 1998. — Ian. — P. 24. — (Confesiuni „Poesis“).

Angela Baciu: *Ce prietenii v-au legat în timp sau v-au schimbat destinul? Câteva amintiri?...*

Mihai Cimpoi: *În chiar prima dimineată a aflării mele m-a vizitat la Hotelul „București“ din capitală distinsul cărturar Theodor Codreanu care, citindu-mi prima ediție a volumului *Narcis și Hyperion*, a venit special cu trenul de la Huși să mă vadă și să-mi ia o dedicație, aducându-mi și câteva sticle de Busuioacă de Bohotin. Ne leagă o prietenie strânsă cu Theodor Codreanu, în lumina căreia se declanșează și anumite idei și atitudini polemice pe marginea operei și personalității lui Eminescu, pe marginea întregii literaturi române.*

1373. **„Ne așteptăm ca asemenea focar să se stingă definitiv după 1989“** : [dialog: Mihail I. Vlad, publicist — Th. Codreanu. Probleme în discuție: motivarea titlului cărții, *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), mentalitatea Grama, alte colaborări cu Editura „Macarie“. (Foto, Th. Codreanu; fotocopertă)] // Jurnalul de Dâmbovița. — 1998. — 25 iul. (anul V, Nr 707). — P. 4. — (Univers cultural într-un jurnal).

M. Vlad: *De ce **Dubla sacrificare a lui Eminescu**, dle Theodor Codreanu?*

Th. Codreanu: *[...] Cea dintâi carte despre Eminescu este una demolatoare. Cu o ură oarbă, poezia și gândirea lui Eminescu erau spulberate în cele patru vânturi. Ipoteșteanul apărea drept un „biet comediant“, „versificatoriu tare de rând“, „nice geniu, nice barem poet“. Alexandru Grama sublinia influența nefastă a modelului cultural Eminescu, înaintea de a se cristaliza imaginea lui publică. [...]*

1374. **Proiectele colaboratorilor noștri** : [răspund anchetei inițiată de rev. scriitorii Petru Cimpoieșu, Elisabeta Isanos, Th. Codreanu, Gheorghe Izbășescu, Calistrat Costin, Victor Mitocaru, Constantin Trandafir, Simona Lazăr, Iancu Grama, Ioan Dănilă ș.a.] // Sinteze. — 1998. — 9 ian. (Nr 1 (253)). — P. 8 ; 16 ian. (Nr 2 (254)). — P. 8. — (Șantier).

Th. Codreanu: *În afară de colaborarea la publicațiile apropiate sufletului meu, am suficiente proiecte editoriale. M-am hotărât să scot la Editura „Porto-Franco” din Galați romanul de sertar „Varvarienii”, respins de cenzură la editurile „Junimea” și „Cartea Românească” în anii ’80. Tot pentru „Porto-Franco” pregătesc o ediție de uz școlar a capodoperei lui Caragiale, „O scrisoare pierdută.” Apoi de la Târgoviște mi se propune ediția a doua, pe care o voi revizui și adăuga, la „Dubla sacrificare a lui Eminescu”. Tot aici se află în pregătire un eseu despre Cezar Ivănescu (Nr 2/1998).*

1375. **„Anul Eminescu” — propunere a Republicii Moldova**, interviu cu prof. Theodor Codreanu, critic și istoric literar : [dialog: Ion Trif Pleșa, jurnalist — Th. Codreanu. Interviul are următoarea structură: opinii despre „Anul Eminescu — 2000”, ecurile cărții *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, denigrarea lui Eminescu și „pseudocultul” din jurul lui Eminescu. (Th. Codreanu, foto)] // *Viața liberă*. — 2000. — 13 mar. (anul XI, pagina „Cultură” (1), Nr 3130). — P. 7 ; 14 mar. (2)). — P. 7 ; Paradox. — 2000. — Iun. (Nr 3). — P. 2-3. — (Interviu). (Th. Codreanu, foto). — Reluat cu titlul *În jurul poetului național persistă un pseudocult*.

Ion Trif Pleșa: *Domnule Theodor Codreanu, i-ați prezis lui Cezar Ivănescu viitor — poate chiar posteritate! — de aur. Uniunea Scriitorilor, neavând încotro, la 15 ianuarie 2000, i-a șters cu buretele toate păcatele... și l-a premiat. Ați făcut, în postfața antologiei **La Baaad** câteva apropieri între Cezar Ivănescu și Eminescu. Le acordați creditare în continuare?*

Th. Codreanu: *Nu Uniunea Scriitorilor a șters cu buretele păcatele lui Cezar Ivănescu, ci existența unor poeți precum Cezar Ivănescu spală păcatele Uniunii Scriitorilor. În viitor, va conta opera, iar nu izbucnirile de orgoliu și patimile epocii. Am îndoieli că Uniunea îl cunoaște pe Cezar Ivănescu și mă tem că i-a acordat premiul din rațiuni similare cu preferința pentru T.O. Bobe, premiat și el cu același prilej. Alăturarea e, oricum, grotescă, chiar de s-ar dovedi că ultimul e talentat.*

Cezar Ivănescu descinde din eminescianism precum toți marii noștri scriitori. Eminescu e întregul, pe când ei sunt partea. Cezar Ivănescu face parte dintre aceia care se raportează la eminescianism nu epigonic, ci în straturile de adâncime, element care implică o antinomie benefică: a fi, simultan, eminescian și ne-eminescian. Cezar Ivănescu are un idiostil inconfundabil [...]. (14 mar. 2000).

1376. **„Eminescu, dragostea mea”** : [dialog: Violeta Ionescu, red. — acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Interviul, are în vedere contestarea „primei valori a spiritualității neamului” (Z. Dumitrescu Bușulenga)] // *Porto Franco*. — 2000. — 15 apr.-15 mai (anul IX, Nr 4 (49)). — P. 3.

Violeta Ionescu: *Cum au reacționat scriitorii?*

Zoe Dumitrescu-Bușulenga: *Un tânăr profesor de la Huși, Theodor Codreanu, a scris recent o carte, e deja la a treia ediție, se cheamă „A doua sacrificare a lui Eminescu”. A fost violent criticat! O dată — el zice — a fost sacrificat în timpul vieții, iar a doua sacrificare se încearcă acum. Eu zic că e a treia, fiindcă a doua a fost cea operată de proletcult, în anii ’50, când s-a încercat înlocuirea lui cu poetul cizmar Teodor Neculuță, cu bietul Păun Pincio... Eu i-am prefațat cartea, și am fost amândoi criticați.*

V. Ionescu: „Sacrificările“ lui Eminescu au o motivație comună?
Z.D.-Bușulenga: Asta mă întreb și eu! [...]

1377. **„În Eminescu nu e nimic de „demitizat,”** : [dialog: Teodora Stanciu, redactor la Radio România Cultural — Th. Codreanu. Probleme în discuție: rostul demitizărilor poetului, problematica *nonconformismului*, atitudinea intelectualului român în fața valorilor naționale] // Lit. și arta. — 2000. — 16 mar. (Nr 11 (2847)). — P. 3. — (Anul 2000 — Anul Eminescu).

Teodor Stanciu: *Campania de demitizare a lui Eminescu declanșată de revista „Dilema” nu pare să se fi istovit. [...] Considerați că atacurile „nonconformiste” au fost o provocare profitabilă pentru receptarea lui Eminescu? În definitiv, ce înseamnă azi nonconformismul?*

Th. Codreanu: *Trebuie s-o spun de la bun început. În Eminescu nu e nimic de demitizat. Așa cum nu e nimic de mitizat. Preinșii „nonconformiști” și „apărătorii” de ocazie ai lui Eminescu, pur și simplu, nu au obiect. E o absurditate să vrei să-l „demitizezi” pe Dante sau Shakespeare. N-ai obiect, vorba unui dilematic. Geniul lui Eminescu există indiferent dacă vor sau nu domnii Manolescu, T.O. Bobe și Cristian Preda. Că n-au organ de receptare pentru Eminescu, asta ține de o mică infirmitate culturală, de care poetul nu se face vinovat.*

1378. **„Literatura e fără viitor”** : [celor două ample întrebări despre direcțiile literaturii, aflată la 10 ani după dec. 1989, și despre evoluția literaturii în acest context, le-au dat răspunsuri, cu articole distincte, scriitorii Constantin Călin, Lucian Vasiliu, Adrian Dinu Rachieru, Th. Codreanu și Liviu Ioan Stoiciu] // Bucovina lit. — 2000. — Febr.-mar. (anul X, Nr 2/3 (108/109)). — P. 3-7. — (Ancheta) — răspuns la ancheta revistei realizată de scriitorul Ion Beldeanu, sub genericul „Anul 2000 și literatura”.

[Th. Codreanu]: *Criza generală a societății românești a și afectat profund literatura. Astăzi e de neimaginat ca un scriitor să mai trăiască din scris. Profesiunea de scriitor e caducă sau, în orice caz, o grea aventură, incompatibilă cu barbaria generală spre care evoluează omenirea. Naivii se iluzionează cu progresul. Ba chiar mai cred că va veni o vreme când în țara aceasta se va trăi mai bine. Eu cred că nu trăiesc bine nici miliardarii parveniți peste noapte, care se lăfăiesc în lux electronic, computerizat. În realitate, nimic nu ne poate salva fără o ordine morală pe care noi, românii am pierdut-o aproape irecuperabil. Trăim într-un pustiu de falși intelectuali, de ființe degenerate fizic și psihic, cu oameni care mor de foame și de disperare. A mai vorbi de literatura viitorului mi se pare o grozăvie. Literatura moare odată cu degradarea limbii române (p. 6).*

1379. **O carte valoroasă: „Dubla sacrificare a lui Eminescu”, de Theodor Codreanu** : [la dezbaterea (14 ian. 2000) axată pe volumul *Dubla sacrificare a lui Eminescu* au avut intervenții mai multe personalități ale culturii românești : Nicolae Dabija, Pavel Balmuș, Valeriu Rusu, Nicolae Rusu ș.a. (Fotografii de grup)] // Limba română. — 2000. — Ian.-febr. (anul X, Nr 1/2 (55/56)). — P. 102-106. — (Mihai Eminescu — 150).

Nicolae Dabija: [...] *Am lecturat cutremurat acest volum încă de la prima lui ediție. [...]*

Cartea ne relevă un Eminescu necunoscut, un Eminescu sacrificat, dacă vreți, un Eminescu asasinat. Cu trimiteri la documentele vremii, cu referința la mărturii indubitabile ni se vorbește, convingător că boala marelui nostru poet a fost provocată într-un fel printr-un tratament greșit care i-a fost administrat într-un moment de oboseală firească, de epuizare a organismului, extenuări prin care, de altfel, trecem cu toții din când în când (p. 102).

Pavel Balmuș: [...] *Dubla sacrificare a lui Eminescu, scrisă cu durere în suflet și... combativ, ajunsă, iată, la a treia ediție chișinăuiană, stă drept mărturie că și dumnealui a*

fost nevoit să se alătore celor (puțini!) ce se încumetă a-i înfrunta pe „dilematorii“ și „demolatorii“ numelui și renumelui (gloriei?) eminesciene. Or, numărul acestora continuă să crească, lor alăturându-li-se în special literații de mâna a doua (p. 105).

Th. Codreanu: [...] Aș vrea să atrag atenția supra metodei pe care o utilizez în carte. Este ceea ce se numește metoda dublului referențial. [...] Acolo⁹² am descoperit că trebuie să privim lucrurile în două direcții. Dacă luăm numai referențialul bolii, atunci, evident, scrisoarea⁹³ nu ne spune nimic, ci ne afundă și mai mult în boala lui Eminescu. Dar dacă omul acesta era, într-adevăr, lucid, iar această luciditate orice om de bună-credință o poate citi acolo, atunci scrisoarea lui Eminescu devine zguduitoare (p. 106).

2001—2005

1380. „**Bacovia: Gradul zero al spiritului european modern**“ : [dialog: Reporter (elev) — Th. Codreanu. Chestiuni în discuție: motive de cercetare a operei bacoviene, influența bacovianismului ș.a.] // Altceva. — 2001. — Noiembrie. (anul IV, Nr 1). — P. 1-2.

[Reporter] : Din perspectiva pe care o propuneți, am citit undeva că Bacovia este încadrat în perioada literară de la începutul secolului XX, el, de fapt, aparținând generației modernismului interbelic, alături de Tudor Arghezi, Lucian Blaga sau Ion Barbu. Sunteți de acord cu această „rectificare de istorie literară“?

[Th. Codreanu] : Categoriec, nu. Cunosc supărarea profesorului Doru Scărlătescu în atare privință și pledoaria lui pentru plasarea lui Bacovia printre „interbelici“. În realitate, locul lui Bacovia e la 1900, când deja avea elaborat volumul **Plumb**, chiar cu acest titlu. Numai datorită firii de o retractilitate stranie (mergând până la autism) și-a amânat apariția volumului pentru cel mai nefast an posibil — 1916, când toată lumea se pregătea de intrarea în război și nimănui nu-i mai ardea de literatură. Bacovia este un fenomen de o genialitate mai precoce decât a lui Rimbaud, dar condamnat prin firea lui la condiția de Cenușăreasă. La 17 ani, el este de o maturitate artistică incredibilă (p. 2).

1381. „**Civilizația fără cultură este sortită eșecului**“ : [dialog: Vali Patraș, redactor — Th. Codreanu. După o scurtă prez. a activității literare, criticului îi sunt adresate întrebări despre: „naturalizarea“ în urbea Huși, prezentarea unor reușite literare, cercetarea eminescologică, proiecte în lucru ș.a.] // „Est Express“ : bisăpt. de informație și atitudine (Vaslui). — 2001. — 7-9 aug. (Nr 57). — P. 5.

[Reporter]: Cum vedeți viitorul culturii, al literaturii românești?

[Th. Codreanu]: Deși uneori sunt sceptic în privința literaturii, cred că lumea se va trezi și va descoperi că nu se poate trăi numai cu bani și că este imperios nevoie și de suflet. Omul există în măsura în care are suflet și, sigur, spiritualitatea va ieși învingătoare. Întotdeauna a existat o dispută între civilizație și cultură pentru că ele nu se confundă. Dar civilizația fără cultură este sortită eșecului, pieirii.

[Rep.]: Ce pasiuni mai are profesorul Theodor Codreanu?

[Th. Codreanu]: Eminescu este numai una din pasiuni, iar în cărțile mele m-am ocupat de mai mulți scriitori. Recent mi-am susținut teza de doctorat cu o lucrare despre Bacovia. În cartea **Provocarea valorilor** am scris despre M. Preda, Camil Petrescu, Caragiale, Creangă ș.a.

92 V. Papu, Edgar. *Fețele lui Ianus*, 1972.

93 Trimitere la scrisoarea lui M. Eminescu, de la Döbling, 12/14 ianuarie 1884, către prietenul său Chibici-Revneanu.

1382. **„Hușul este o așezare binecuvântată de Dumnezeu“** : [dialog: Gabrian Benjenu, publicist — Th. Codreanu. Chestiuni în interviu: statutul de hușean, statutul de profesor, Eminescu, personalități hușene, cercetarea eminescologică. (Th. Codreanu, foto)] // Monitorul de Vaslui. — 2001. — 4 ian. (anul VI, Nr 2 (1436). — P. 6B. — (De vorbă cu „Monitorul“).

[Reporter] : *Cum îl caracterizați pe Eminescu, în doar câteva cuvinte?*

[Th. Codreanu] : *Ei, asta chiar că e o provocare. Pe Eminescu îl poți cuprinde în câteva cuvinte doar în momentele de grație și în singurătate. Totuși, am să încerc: Eminescu este nodul gordian al culturii românești. Nu s-a găsit încă un Alexandru Macedon care să-l dezlege.*

[Rep.] : *Care din personalitățile hușene ne-a reprezentat cel mai mult de-a lungul istoriei?*

[Th. Codreanu] : *Dacă ne referim strict la istorie, indiscutabil Alexandru Ioan Cuza. Culturalicește însă, arhetipul locului este Dimitrie Cantemir, care a creat modelul cultural românesc al vremurilor moderne — enciclopedismul urieșesc, din care au descins Hasdeu, Heliade-Rădulescu, Eminescu, Iorga, G. Călinescu sau Mircea Eliade. Cei doi hușeni domină în topul personalităților din Istoria României.*

1383. **„Specia românească va dispărea cu mult mai repede decât și-au imaginat Eminescu sau Noica“** : [dialog: Roxana Vasile, publicist — Th. Codreanu În preambul — o scurtă prezentare a activității criticului și în discuție, urmată de o discuție despre retrospectiva manifestării culturale „Flori pe Prut“, menirea scriitorului azi, impactul mijloacelor moderne, proiecte literare] // Adevărul de Vaslui. — 2001. — 6 aug. (anul XII, Nr 78 (1256). — P. 6.

Rep.: *Care considerați că este menirea scriitorului în societatea actuală?*

Th. Codreanu: *După 1989, am crezut că rostul scriitorului este să apere și să sporească ființa neamului său. Dar „inteligenția“ românească este atât de dezbinată, de confuză și de egoistă, încât am ajuns la concluzia că specia românească va dispărea cu mult mai repede decât și-au imaginat Eminescu sau Constantin Noica. Abia acum culegem roadele comunismului de tip imperial, kominternist. În fața acestei adevăr nu mai are importanță cu ce se confruntă un scriitor. Firește, e sărăcie, blocaj al circulației și recunoașterii valorilor, după cum există un sugrumător blocaj financiar în economie. Blocajul financiar și cel al valorilor se intercondiționează. În ce mă privește, n-aș putea spune că nu-mi este cunoscută valoarea, de la contestație și ignorare până la aprecieri superlative.*

Rep.: *Credeți în existența cititorului veritabil de critică și roman?*

Th. Codreanu: *Da, există cititori de critică, de roman, în pofida concurenței televiziunii și calculatorului. Totuși, pe măsura uluitoarelor progrese (internet și altele), lumea merge spre degradare biopsihică.*

1384. **Basarabia, „cămara de provizii“ a Moscovei** : [convorbire: Iurie Roșca, politician (Chișinău) — pr. arhimandrit Mina Dobzeu de la Episcopia Hușilor și Th. Codreanu Dialogul extins pe mai multe coloane are trei subtitluri care punctează, de altfel, direcția discuției: *Suntem același popor, iar Dumnezeu ne vrea un popor creștin, În Basarabia biserica națională e persecutată în continuare, Dumnezeu ne dă niște porunci omențești care sunt valabile pentru întreaga omenire.* (Fotografii de grup)] // Flux. — 2002. — 29 noiem. (Nr 46 (377). — P. 6. — (Cafeaua de vineri).

I. Roșca: *Cum să-i învățăm pe oamenii moderni [...] să se simtă români fără a se simți inferiori celorlalte națiuni și culturi, pentru că noi acolo nu am ieșit definitiv de sub ocupația militară și de sub presiune psihologică care distorsionează înțelegerea firească a fenomenului românesc? [...]*

Th. Codreanu: *E ceva devastator ce se întâmplă în Basarabia. Îmi amintesc că, în timpul războiului, Constantin Virgil Gheorghiu, celebrul scriitor care s-a impus în Occident prin romanele sale, spunea într-un reportaj „Ard malurile Nistrului” prefațat de Tudor Arghezi, că basarabenii sunt cei mai credincioși dintre toți românii, sunt oameni de pâine. Este alarmant că tocmai Basarabia care fusese cea mai credincioasă dintre zonele românești, a devenit cea mai pustie de speranță, de credință, mănăstirile fiind transformate în unele cazuri chiar și în grajduri, în muzee ateiste.*

Mina Dobzeu, pr.: *În acest sens, drept exemplu poate servi Mănăstirea Hâncu care era considerată casă de odihnă, biserica mare — teatru, iar biserica de iarnă — bibliotecă.*

1385. **Despre spirit critic în Basarabia, despre Eminescu și Ion Druță, despre poliția politică, Uniunea Scriitorilor, postmodernism și polemici literare** // Contrafort. — 2002. — Sept.-oct. (Nr 9/10 (95/96)). — P. 16-18. — (Dialog la „Contrafort”). — Dialog: Vasile Gârneț, publicist — Mihai Cimpoi, acad., președintele US din Moldova. Discuție pe structura tematică anunțată. Pre-luat / postat pe www.contrafort.md.

V. Gârneț: [...] *Cum ați caracteriza momentul actual în eminescologie? Ați remarcat în ultimii ani apariția unor exegeze înnoitoare în cultura română și în cea străină?*

M. Cimpoi: *Sunt, probabil, două foarte surprinzătoare și firești „piste”: este cea existențială (fințială, ontologică) conturată clar de la apariția în 1961 a mării cărți a profesoarei Rosa del Conte — **Eminescu o dell' Assoluto** (cu care am o întinsă corespondență) și apoi a cărții Svetlanei Paleologu-Matta, stabilită în Elveția (și cu care fac de asemenea schimb de opinii) **Eminescu și abisul ontologic** și a studiilor lui George Munteanu și Theodor Codreanu. O altă direcție de cercetare eminescologică o impune așa-numita moarte civilă a poetului, subiect abordat de același Theodor Codreanu, de N. Georgescu (una din cărțile acestuia, **Moartea antumă a lui Eminescu**, a apărut nu demult la editura chișinăuiană Cartier), Ovidiu Vuia, Lazăr Cernăianu, Dimitrie Vatamaniuc, singurul rămas din faimoasa echipă editorială a lui Perpessicius (p. 16)*

1386. **Detronarea sacrului** : [ancheta rev.: „Cultură-civilizație-atitudine“. Cele patru întrebări sunt canalizate spre decalajul dintre cultură și civilizație, salvarea sacrului în veacul următor, spiritul libertar, rețete democratice] // Oglinda lit. — 2002. — Sept. (Nr 9). — P. 213. — (Milenium — Forum).

Întrebarea IV: *Câtă răbdare și încredere manifestăm față de un complex cultură-civilizație construit durabil pe altă rețetă decât aceea a democrației liberale?*

Th. Codreanu: *Rețeta democrației liberale nu garantează, prin sine, durabilitatea unității dintre cultură și civilizație. Trăinicia unei civilizații vine din respectul legilor și al valorilor culturale și morale. Or, principala maladie a neutralității publice românești este nerespectul legilor profane și divine. Putem să ne declarăm în teorie superdemocrați, hiperliberali, ultraeuropeniști, megaumaniști. Dacă nu ai legi drepte care să fie respectate și recunoscute ca atare, toate sunt vorbe goale. De ce oare uităm că restauratori de superdemocrație se voiau și comuniștii? Când însă legile care ți se pun în față nu respectă niciomul, nici valorile naționale, democrația liberală sau social-democrată, cum s-o mai fi chemând, nu înseamnă nimic. Ordinea organică dintr-un trib străvechi era superioară oricărei dezordini libertare din zilele noastre.*

1387. **„Poporul român încă se mai încăpățânează să-și conceapă eminescian existența“** : [dialog: Mihai Vicol, publicist — Th. Codreanu Probleme discutate: Eminescu la Huși, poezia religioasă, atacurile împotriva poetului, literatura basarabeană în contextul criticii literare actuale, proiecte literare ale criticului Th. Codreanu] // Monitorul de Suceava. — 2002. — 5 febr. (Nr 29

(1884). — P. 6 ; Prutul. — 2002. — Mar. (Nr 3)(12). — P. 2 ; Dacia lit. — 2003. — [Apr.-iun.] (Nr 2 (49), — P. 45-46. — (Arca lui Noe).

Mihai Vicol: *Sunteți unul dintre cei mai apreciați și cunoscuți critici în Basarabia. Cărui fapt se datorează aceste aprecieri?*

Th. Codreanu: *De Basarabia m-am apropiat tot din pricina lui Eminescu. Studiile lui Eminescu despre Basarabia sunt cele mai adânci în această chestiune și țin tot de profesismul său național. Și azi, ca și în vremea lui, Basarabia e piatra de încercare a politicii românești, domeniul în care se comit interminabile erori. Cu excepții, majoritatea intelectualilor și oamenilor politici români nu înțelege că drama Basarabiei e, de fapt, oglinda dramei românești în ansamblu. Indiferență, dispreț, autarhie, pretenții hegemonice transferabile și în cultură. [...]*

1388. **Transparență** : [dialog: Mihail Diaconescu, red.-șef al rev. „Argeș” — Th. Codreanu, teme abordate: motivele și diversitatea studiilor eminesciene, direcțiile noilor cercetări eminescologice, necesitatea înființării unei catedre universitare „Eminescu” și a unei „istorii a eminescologiei”, condiția „scriitorului integral” (G. Călinescu), elementul tradițional, cărți pe masa de lucru a scriitorului Th. Codreanu] // *Zorile*. — 2002. — Ian.-dec. (anul XIV, Nr 1 (27). — P. 12-13. ; Argeș. — 2003. — Ian. (Nr 16 (247)). — P. 3. — (Personalități și valori). — Reluat cu titlul *Eminescu și antologia arheității*, sub pseudonimul Ioan C. Mateescu. (Th. Codreanu, foto).

[M. Diaconescu] : *Cum apreciați stadiul actual al cercetărilor din domeniul eminescologiei? Care sunt direcțiile spre care s-ar putea îndrepte noile cercetări?*

[Th. Codreanu]: *Între științele provocate de existența unor uriași culturali ca Homer, Dante, Shakespeare sau Goethe, lângă care Eminescu a fost pus adesea, trebuie să recunoaștem că eminescologia este o disciplină care s-a născut spontan, nerecunoscută, în definitiv, oficial, dat fiind că nu există un Institut „Eminescu” așa cum există, de exemplu, în Germania Institutul „Goethe”. Așa că eminescologia a rămas, cum remarca recent și Nicolae Georgescu, preocuparea unor entuziaști, nesusținuți prin nimic de statul român. Nici măcar la universitățile noastre de prim-plan nu există o catedră „Eminescu”, așa cum visa Perpessicius (p. 12).*

[M. Diaconescu]: *Cărțile dv. despre Eminescu au teme diferite și ajung, în mod firesc, la rezultate diferite. Unitatea lor însă este foarte puternică. Ce ne puteți spune despre unitatea în varietate a acestor cărți?*

[Th. Codreanu]: *Într-adevăr, există o asemenea coerență în diversitate, dar bănuiesc că fenomenul se petrece cu orice creator care nu este prizonierul unui eclecticism livresc. În cărțile mele există o „țință ontologică” și visul meu a fost să încep cu ontologia fundamentală, dar ceva îmi scapă în „dibuirea” Ființei și, de aceea, deocamdată m-am mulțumit cu o poetică a oglinzii care dă coerență scrisului meu, fie el beletristic, fie științific. S-ar putea ca un cititor avizat să descopere rădăcinile acestei coerențe în cea mai „proaspătă” carte a mea, **Fragmentele lui Lamparia**, apărută la Fundația „Scrisul Românesc” din Craiova...*

1389. **Eminescu al ființei** : [cronică lit. a studiului exegetic al lui Mihai Cimpoi — *Esența ființei. (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene* (Ch.: Ed. Guni-vas, 2003). (Foto, Th. Codreanu). Dezbateri inițiată de revistă cu subtitlul „o carte în dezbateri”, focalizată asupra cărții lui Mihai Cimpoi, la care au participat, cu comentarii distincte, mai multe personalități: Klaus Heitmann, Svetlana Paleologu-Matta, Kopi Kycyku, Constantin Cubleşan, Th. Codreanu, N. Georgescu, Constantin Ciopraga] // Argeș. — 2003. — Dec. (anul III

(37), Nr 27 (258). — P. 19 ; Viața Românească. — 2004. — Apr.-mai (anul XCIX, Nr 4/5). — P. 78-80. (Esența ființei). — Cu titlul *Eminescu și oglinzile ființei*.

Una dintre cele mai consistente contribuții ale lui Mihai Cimpoi este eseul comparatistic dintre Eminescu-Schopenhauer-Nietzsche. Nou e faptul că influența lui Schopenhauer, exercitată în vremea studiilor universitare, e un punct de apropiere de Nietzsche, ca fenomen de pancronism, fiindcă și Nietzsche, în tinerețe, a stat sub influența lui Schopenhauer. Eminescu nu „împrumută” nimic fără să transforme în sensul eminescianismului. Nietzsche a metamorfozat, la rândul-i, voința schopenhaueriană în voință de putere către supraom. Eminescu aprecia la filosoful german profunzimea gândirii, fermitatea morală, sentimentul patriei, multilateralitatea pregătirii intelectuale, apărarea proprietății, depășirea ispitei de a aluneca în materialism. El a produs o fascinantă eminescianizare a lui Schopenhauer.

1390. **Globalizarea și cultura** : [dialog: Gheorghe Neagu, publicist — Th. Codreanu Interviu are în atenție: globalizarea în cultură, elemente de perenitate a culturii române, capcanele globalizării, afirmarea valorilor românești în contextul spiritualității planetare. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2003. — Dec. (anul II, Nr 24). — P. 591.

Gh. Neagu: *Este cultura română în pericol de a fi absorbită?*

Th. Codreanu: *Cultura română nu este în pericol de a fi absorbită atâta timp cât pe lume vor continua să existe limba română și un stat românesc. Se lasă „absorbiți” diverși indivizi cu fumuri culturale, dar nu „absorbite” personalitățile puternice. În confruntarea dintre ideologia neointernaționalistă (conform căreia spiritul național este o categorie anacronică) și geniul românesc, biruința pseudoeuropeniștilor în primii ani de după 1989 a fost pasageră și superficială. Se tem de național mediocritățile și inteligențele predispușe la parvenire. A fost un spectacol de o imensă bufonerie. Observ zilnic cum se convertesc la „naționalism” indivizi care scriau și vorbeau cu dispreț despre spiritul național. Chiar și social-democrații și liberalii au învățat că nu ai ce să integrezi în Europa dacă ești lipsit de personalitate națională.*

1391. **Lucrul bine făcut** : [ancheta rev. [inițiată de prof. Petruș Andrei]: „De ce scrieți?” Răspuns succint. (Fotocopertă)] // Visătorii. — 2003. — Apr. (anul III, Nr 5). — P. 5.

Th. Codreanu: *Se crede că scriind îți asiguri nemurirea. Se prea poate. Eu scriu, dacă nu cumva și asta e o amăgire, din pricină că dintre toate lucrurile de pe acest pământ scrisul e cel pe care-l pot face cel mai bine. [...]*

În tinerețe, motivația scrisului e mult mai spectaculoasă. Credeam, în secret, că am geniu și că o să cuceresc lumea cu el.

Cu timpul, începi să-ți vezi lungul nasului (expresia aparține geniului popular și e valorificată magistral de invocatul Caragiale) și să descoperi că important e să mergi pe calea lucrului bine făcut, după spusa unui filosof din secolul trecut.

1392. **„Poți face carieră în cultură în orice loc”** : [dialog: Ion Iachim, pedagog basarabean — Th. Codreanu în discuție: statutul de scriitor și profesor, stabilirea în Huși, ambientul intelectual hușean] // Lit. și arta. — 2003. — 4 dec. (Nr 49 (3041)). — P. 5.

Ion Iachim: *N-ați fost tentat niciodată să vă stabiliți la Iași, la București? Cu prestața Dvs intelectuală, cu atâtea cărți scrise...*

Th. Codreanu: *Ba da. De mai multe ori [...]. Dar am rezistat acestor tentații și m-am ținut de vechiul meu pariu existențial și anume: poți face carieră în cultură în orice loc din lumea asta, și nu numai decât într-un mare centru. E o întrebare care mi s-a pus de multe*

ori: de ce nu am plecat de la Huși? O asemenea întrebare mi-a pus-o în 1989, de exemplu, și academicianul Mihai Cimpoi, într-un dialog eminescologic cu Domnia Sa. I-am răspuns: rămânerea mea acolo e un pariu existențial, prin care am vrut să demonstrez că se poate face cultură mare undeva, într-o localitate de margine. De altminteri, și Basarabia este o margine a românității și văd că și aici se face cultură veritabilă.

1393. **„Războiul este rău prin definiție...”** : [ancheta „Observatorului”: „Arabii din județul Vaslui se simt români”. Răspunsuri succinte din partea mai multor persoane despre situația politică internațională. (Th. Codreanu, foto)] // Obiectiv. — 2003. — 17 mar. (Nr 479). — P. 1-2.

Th. Codreanu: Războiul este rău prin definiție, nu este o soluție în condițiile atât de complexe ale lumii contemporane. Consider că un bombardament ne afectează pe toți, inclusiv sănătatea pământului, pe care noi, ca indivizi, n-o percepem. [...] (p. 2).

1394. **„Scrisul meu este satiră directă la adresa RĂULUI din BINE și odă indirectă la adresa BINELUI din RĂU...”** : [dialog: Th. Codreanu — Efim Tarlapan, scriitor basarabean. Interviu este prilejuit de apariția cărții *Îngerii din cerul gurii...* (2003), și atinge următoarele problematice: motivația alegerii speciilor epigramă și satiră, Basarabia aflată la „răspântia răspântiilor”, independența reală a Moldovei, evenimente politice contemporane, „tradiționaliști” și „postmoderniști”, „sincronizarea” României cu Basarabia, motivația unui *Jurnal* de scriitor, politica și religia în Basarabia, impresii despre urbea Hușilor] // *Adevărul de Cluj*. — 2003. — 3 iul. (anul XV, Nr 3843). — P. 4-5. — (Artă — cultură) ; *Limba română*. — 2004. — Apr.-iun. (anul XIV, Nr 4/6). — P. 205-210. — (Aniversări. Efim Tarlapan — 60).

Th. Codreanu: Crezi în posibilitatea unei independențe reale a Republicii Moldova?

Efim Tarlapan: Dragul meu Theodor Codreanu, dă-mi Bucovina de Nord, cu toate cetățile și munții ei; dă-mi Bugeacul, cu Dunărea și Marea, răpite de străini, și mai dă-mi și țuhalul cu dolari pe care **Răsăritul** îl varsă întru susținerea rusofonilor și mankurților din stânga Prutului și din dreapta Nistrului, și-ți demonstrez și ție și „țarului” Putin, oricât s-ar ține el mare și tare, că Republica Moldova, cea de la Munte pân-la Mare, poate să-și mențină o reală și respectată independență!... (p. 4).

Th. Codreanu: De câteva zile te afli la Huși. Ce faci aici și ce impresii ți-a creat această urbe?

E. Tarlapan: [...] am ajuns și prin Huși. La prima mea „coborâre”, într-o dis-de-dimineață, din trenul de Bârlad, Hușul mi s-a înfățișat ca o Sinaie, cu dealuri în loc de munți; cu podgorii în loc de turiști. Unicul „turist” eram eu, probabil, pe care l-ați omenit cu ospitalitatea moldavă ce vă caracterizează). Părăsesc urbea, împovărat de prezentul ei incert și de trecutu-i doldora de istorie... (p. 5).

1395. **Spirit critic, iar nu criticism** : [ancheta revistei: „Spiritul polemic în presa literară”. Celor patru întrebări adresate de revistă le răspund, prin articole distincte, Marian Barbu, Th. Codreanu, Adrian Popescu, Geo Vasile, Lucian Vasiliu și Ion Roșioru] // *Bucovina lit.* — 2003. — Ian. (Nr 1(143)). — P. 10-11. — (Ancheta noastră).

[Rep.]: 2. În ceea ce vă privește, ați publicat și opinii defavorabile despre o carte sau alta? Care a fost reacția autorului (autorilor) vizat (vizați)?

Th. Codreanu : Nu cred că e onest să scrii opinii defavorabile despre o carte, ci doar să încerci să fii drept și să judeci în conformitate cu normele tale axiologice. Iar pentru asta trebuie să aduci argumente. Desigur, ele pot supăra pe autor, dar, dacă sunt spuse cu bu-

nă-credință, devin nu numai „suportabile“, dar și profitabile pentru cel vizat. Din păcate, majoritatea autorilor români suferă de un irezistibil narcisism și nu admit decât laudele. Mi s-a solicitat de multe ori „prefețe“ de către diverși scriitori și m-am pomenit că unii nu le-au publicat fiindcă existau și observații critice care nu cădeau bine peste orgoliul lor. Din pricina unor analize la obiect, publicate în presa literară, am pierdut destui „prieteni“. Mi s-a întâmplat și invers: ca, după polemici necruțătoare, cu adversari redevabili, aceștia să-mi întindă, finalmente, mâna prietenească. Floare rară, cu atât mai de preț! (p. 11).

1396. **Adio lecturii!** : [participarea lui Th. Codreanu la colocviul inițiat de revistă câmpineană, în care se dezbate necesitatea lecturii de carte, ca obiect de bibliotecă, aflată în concurență cu accesarea textelor lit. prin internet] // Revista nouă. — 2004. — Noiembrie. (Nr 8). — P. 12. — (Colocviu — „Despre lectură“).

[...] Biblioteca virtuală elimină biblioteca tradițională, care va deveni o simplă curiozitate muzeală. Să ne imaginăm câte spații vor fi „eliberate“ și destinate altor scopuri practice. Dispariția cărții concordă cu megarevoluția culturală și civilizațională spre care înaintăm cu pași repezi. Firește, mai sunt încă mulți nostalgici, care se încăpățânează să creadă că învechita civilizație a cărții nu trebuie să dispară. Atât eu, cât și Constantin Trandafir vom fi printre ultimii visători de bibliotecă. Deja copiii noștri nu mai au asemenea prejudecăți și au înlocuit biblioteca desuetă cu internetul [...].

1397. **Alte convorbiri despre Perpessicius** : [dialog: Marcel Crihană, istoric literar — Th. Codreanu, extras dintr-un interviu din volumul cu același titlu ed. de M. Crihană (1983). (Th. Codreanu, foto)] // Paradox. — 2004. — Aug.-oct. (anul V, Nr 8/10(53/55)). — P. 12. — („Număr omagial — Dumitru Panaitescu Perpessicius“).

Marcel Crihană: Dacă, de regulă, potrivit esteticii celei mai radicale (nu importă orientarea), eticul nu „are a face cu esteticul“ — fiind două domenii distincte — [...] cum s-au împăcat acestea, în cele peste cinci decenii de critică, cu imperativul estetic, singurul suveran în privința interpretării literare?

Th. Codreanu: [...] După părerea mea, este absolut inutil a delimita eticul de estetic și, în această privință, cred că anticii aveau dreptate și că n-au fost bine înțeleși. Numai că etica artei nu este totuna cu diversele etici care s-au vânturat prin pulberea istoriei. Faptul a fost, neîndoielnic, priceput de Perpessicius și numai astfel îmi explic de ce omenia și modestia (atribute etice) au consonat perfect cu „imperativul estetic“. Eu nu văd nicio contradicție.

1398. **Grafomania „antigrafomanilor“** : [participarea lui Th. Codreanu la colocviul cu această temă, inițiat de publicație, la care au răspuns, C. Trandafir, Christian Crăciun, Florin Dochia, Viorel Cernica, Ion Beldeanu ș.a.] // Revista nouă. — 2004. — Dec. (Nr 9). — P. 8. — (Colocviu — „Grafomani, veleitari“).

Grafomania se naște din iluzia talentului. Grafomanul trăiește o veritabilă „dramă“ a exteriorității, fiindcă, negăsindu-și „centrul gravitațional“ în sine, el nu poate avea nici siguranța unei „valori“ neconfirmate. De aceea, aleargă într-un suflet pe la prieteni și pe la critici silindu-i să-i asculte sau să-i citească logoreea, implorându-i să-l aprecieze.

1399. **Grigore Vieru: „Să nu ne supărăm pe neam din cauza unor bășinoși...“** : [dialog: Nina Josu, jurnalist — Grigore Vieru. Poetul din Basarabia apreciază replica dată de criticul Th. Codreanu lui Marius Chivu] // Lit. și arta. — 2004. — 28 oct. (Nr 43(3087)). — P. 5.

Nina Josu: *Stimate domnule Grigore Vieru, odată cu suvoii de articole, cronici literare, studii, monografii consacrate scrisului Dumneavoastră, se înmulțesc și atacurile, venite de pe un mal și altul al Prutului. Vă rugăm să comentați dacă nu vă e scârbă, cu totul deocheatul articol „Citind poezia basarabeană” inserat în „România literară” și semnat de Marius Chivu.*

Grigore Vieru: *L-a comentat clar și convingător Theodor Codreanu, unul dintre cei mai importanți critici și istorici literari ai contemporaneității noastre, autorul unor profunde și originale monografii și studii consacrate lui Eminescu, Bacovia, Caragiale. Sunt fericit că distinsul scriitor de peste Prut, care cunoaște temeinic realitățile noastre sociale, politice și culturale, s-a aplecat și asupra osteneții mele poetice închinându-mi o tulburătoare monografie, „Duminica Mare a lui Grigore Vieru”, apărută recent la Editura „Litera” din Chișinău.*

1400. **Mihai Cimpoi:** „*Nu sunt de la marginea, ci din centrul culturii românești...*”: [dialog: Viorel Dinescu, scriitor — acad. M. Cimpoi. În interviu, criticul menționează preocuparea similară cu a lui Th. Codreanu de a avea în cercetare creația lui G. Bacovia] // Revista nouă. — 2004. — Oct. (Nr 7). — P. 5-6. — (Dialog).

V. Dinescu: *Și, bineînțeles, întrebarea standard de care nu scapă niciun scriitor intervievat: Ce aveți pe masa de lucru?*

M. Cimpoi: **Critice — 4. Demonul recitirii cu studii-relecturi despre același Eminescu, Creangă, Caragiale, Mateiu Caragiale, Blaga, Bacovia, Topârceanu, Coșbuc, Mircea Eliade, Rebreanu și alții, pe care mi-a cerut-o Tudor Nedelcea și care urmează să apară la Editura Fundației „Scrisul Românesc” din Craiova până la sfârșitul anului. Așa cum am obiceiul (bun, rău?) de a călca pe urmele marelui meu prieten și coleg Theodor Codreanu, cred că voi scrie un eseu despre Bacovia, scriitorul care are o uimitoare posteritate** (p. 6).

1401. **Nichita Stănescu și criticismul:** [ancheta rev.: „Trebuie arsă opera lui Nichita Stănescu?” În răspuns, atitudine critică a lui Th. Codreanu față de o afirmație a lui C.T. Popescu despre poetul Nichita Stănescu, publicată în paginile ziarului *Adevărul literar și artistic*, Nr 656 și 657, 2004. (Th. Codreanu, foto)] // Oglinda lit. — 2004. — Mai (anul III, Nr 29). — P. 768. — (Atitudini).

[...] *Cristian Tudor Popescu se dovedește cu mult mai „generos” decât a fost, la vremea lui, G. Călinescu, fiindcă el crede totuși că Nichita Stănescu este un mare poet, dar restrâns pe spațiul unei plachete, de mărimea „buletinului de identitate al poetului”. Rămâne să se decidă dacă, în respectiva plachetă-buletin, Nichita Stănescu este sau nu un poet genial, fiindcă, în cazul unei exigențe maxime, nu știm dacă emulii Ana Blandiana sau Cezar Baltag vor putea încăpea într-un buletin de identitate. Și-atunci ajungem la aceeași ierarhie cu Nichita Stănescu în cap de generație.*

1402. „**Non-ficționalul postdecembrist nu-i decât importul caricatural al culturii de tip coca-cola**”: [dialog: Tr. Constant, jurnalist — Th. Codreanu. După o succintă prezentare a scriitorului Th. Codreanu, discuția se poartă pe următoarele chestiuni: raportul realitate-imaginar, *mimesis* și literatură non-fictivă, întoarcerea la ficțiune — întoarcerea la normalitate. (Th. Codreanu, foto)] // Revista nouă. — 2004. — Mai (Nr 2). — P. 7-8. — (Interviu).

Tr. Constant: *Raportul dintre realitate și imaginar s-a pus din străvechime. În ce măsură se mai poate vorbi astăzi despre interdeterminare?*

Th. Codreanu: *Vorbind despre raportul dintre realitate și nu oricare imaginar, ci de cel artistic, constatăm că se fundează pe un dublu paradox: cine pretinde că pariază exclusiv pe „realitate” ajunge, inevitabil, la ficțiune și asta o vedem cel mai bine în știința istoriei, unde ni*

se oferă doar păreri și interpretări despre un eveniment istoric, niciodată adevărul ca atare. Invers, cine pornește de la ficțiune, de la imaginar, are cu mult mai multe șanse să ajungă la realitate. Așa că literatura cea mai bună este întotdeauna „ficțiune“, ca și știința cea mai bună. Aristotel nu susținea altceva când afirma superioritatea poeziei în raport cu istoria în ceea ce privește apropierea de adevăr. E foarte bine că spiritul modern a ajuns la înțelepciunea neseperării ficțiunii de realitate. Numai că această complementaritate este piatra de încercare cea mai grea a minții creatoare. Literatura-document, pe care se pariază în ultima vreme, în defavoarea ficțiunii, rezistă ea însăși prin ceea ce e forță a imaginarului (p. 7).

1403. **Theodor Codreanu: „Trăim într-o eră a cinismului politic prost marcat de principii umanitariste“** : [dialog: Virgil Panait, redactor — Th. Codreanu ; chestiuni în discuție: rezistența din provincie, preocupările diverse, refuzul de a intra în politică, manualele școlare, noua generație de scriitori, revizuirile critice, studiile critice despre Eminescu, Bacovia, Grigore Vieru, proiecte „sub teasc“, cenzura „eternă“] // Oglinda lit. — 2004. — Dec. (anul III, Nr 36). — P. 1032—1033. — (Interviul în oglindă).

Virgil Panait: *Ați scris o carte remarcabilă despre Bacovia — „Complexul Bacovia“. Credeți că este marele poet, descoperit, redescoperit la adevărata lui valoare?*

Th. Codreanu: *De vreme ce s-au scris câteva cărți pătrunzătoare despre Bacovia, de la cea dintâi datorită elvețiencei Svetlana Matta (1958) până la cele semnate de Ion Caration, Mircea Scarlat, Dinu Flămând, Constantin Călin, iar cu bunăvoința Domniei Tale și Complexul Bacovia, poetul Plumbului apare tot mai mult în adevăratele sale dimensiuni, ca punct nodal în destinul poeziei europene moderne. Tocmai De aceea, e loc și pentru alți „descoperitori“ ai bacovianismului.*

Virgil Panait: *Sunteți și un pertinent eminescolog. Este Eminescu un mare poet, un mare scriitor și un mare ziarist?*

Th. Codreanu: *Este cu asupra de măsură toate acestea și ceva mai mult. Curând, la „Editura Junimea“ din Iași, în col. „Eminesciana“, o să apară cea de-a cincea carte a mea despre poet: Mitul Eminescu. Se va vedea de ce este Eminescu un mit viu, iar nu o „mistificare“ așa cum vor să acrediteze neprietenii săi de azi. Mistificatori sunt denigratorii săi, niște bicsnici care cred că-și pot ridica propria statuie din pietrele aruncate în poet. Nu-și dau seama că acele pietre nu fac decât să înalțe și mai mult statuia Poetului (p. 1033).*

1404. **Antinomii transfigurate** : [ancheta rev.: „Noțiunile tradiționalism, modernism, postmodernism — în literatură — sunt antinomice?“ Răspunsurile au fost date de mai multe „voci“ ale momentului literar: Florin Mihăilescu, Liviu Grăsoiu, Th. Codreanu, Octavian Soviany, C.T. Dragomir] // Viața Românească. — 2005. — Oct.-noiem. (anul C, Nr 10/11). — P. 79-80.

[Th. Codreanu]: *Cum nu consider întrebarea „Vieții românești“ pur retorică, voi răspunde afirmativ: da, noțiunile de tradiționalism, modernism (în care poate fi inclusă și extrema acestuia — avangarda) și postmodernism sunt antinomice, mai ales prin intențiile lor programatice inițiale. Asemenea tendințe literar-artistice trăiesc la nivelul „complexelor de cultură“, adică la suprafața lucrurilor ce țin de istorie, și persistă grație ideologilor radicali care produc rupturile de tip antitetetic între tradiționalism și modernism, între modernism și avangardă, între modernism și postmodernism, între postmodernism și tradiționalism, până la extremele tradiționalism și avangardism. Dacă punem o clipă între paranteze aceste antinomii și trecem dincolo de „complexele de cultură“, privind faptele dinspre „complexele de profunzime“, putem descoperi rădăcinile orgolioaselor delimitări nu doar în construite paradigme culturale, ci și într-un ridicol narcisism individual transferat ideologic într-un narcisism de grup. Între altele, veți întâlni adesea aderențe declarative, de exemplu, la post-*

modernism, dar respectivii „creatori“ țin, în realitate, de paradigme revoluate. Aici, se manifestă orgoliul sau spaima de a nu fi etichetat ca „anacronic“ etc. (p. 79).

1405. **Bardul de peste Prut, fratele mai mare al vasluienilor** : [Dialog: Mihaela Zărnescu, redactor — Grigore Vieru. Poetul își mărturisește gratitudinea că a fost sărbătorit la 70 de ani, în Vaslui și în Huși, alături de prietenul său Th. Codreanu] // Monitorul de Vaslui. — 2005. — 11 iun. — P. 8 ; 2009. — 19 ian. — P. 1. — Reluat cu titlul *O să-L rog pe Dumnezeu să-mi mai dea zece ani*.

Reporter: *În aceste zile, la Vaslui a avut loc o mare sărbătoare a spiritului. A fost o surpriză pentru dumneavoastră faptul că ați fost aniversat cu această ocazie?*

Grigore Vieru: *Știam că va fi bine, dar nu mă așteptam la un lucru atât de emoționant. Am fost sărbătorit alături de o mare personalitate: Theodor Codreanu. Mă simt fericit că am fost sărbătorit și la împlinirea a 70 de ani. [...]*

1406. **Bogdănescu, Simion** : [personalitatea scriitorului Theodor Codreanu] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 5 ; Milesiana. — 2005. — Nr 2. — P. 3. — Reluat, parțial, cu titlul „La aniversare — Theodor Codreanu — 60 de ani“.

[S.Bogdănescu] : 2. *„Omul sfințește locul“! La noi a existat și încă se mai poartă ideea că numai la București sau în marile centre culturale (Iași, Cluj) te poți afirma ca scriitor. Theodor Codreanu (și alții ca el) infirmă această concepție. A demonstrat că, mai ales acum, provincia este mai creatoare și mai valoroasă, estetic și etic, decât centrul! Dacă nu a părăsit orașul Huși înseamnă că acest topos i-a fost înscris în soartă, iar, dintr-o altă semnificație, că nu a dorit să fie și nici nu este un parvenit. Cred că îl caracterizează statornicia, seriozitatea lucrului așezat și bine făcut, atât ca profesor de limba română, cât și ca scriitor.*

[S.Bogdănescu] : 3. *Până și piatra este sensibilă și deci subiectivă uneori. Se dă la o parte și lasă să crească iarba pe lângă ea. Vrem să insinuăm că nu există obiectivitate absolută în scris. În mod cert, criticul literar Theodor Codreanu, ca și Maiorescu ori Călinescu, Eugen Simion ori Nicolae Manolescu, de altfel, are predilecții. Așa se explică de ce a scris despre poezia lui Cezar Ivănescu, Grigore Vieru, Simion Bogdănescu, despre opera și viața lui Mihai Eminescu, G. Bacovia, I.L. Caragiale, iar nu despre Marta Petreu ori Gabriela Melinescu, despre opera lui Gib I. Mihăiescu sau a lui Ion Marin Sadoveanu. Dar nu este nimic rău în aceasta. Problema e că a scris autentic și expresiv, aplicat la obiect. Cine a scris mai bine despre „Novelele din popor“ ale lui I. Slavici, dacă nu prietenul său, M. Eminescu? Prietenia adevărată este o întâmplare fericită sub stele. Din simpatie se naște empatia, aproximații sensibile ale umanului. Totuși, Th. Codreanu păstrează o dreaptă măsură, valorizează fără efuziuni necumpătate și, de cele mai multe ori, reușește să pătrundă în sâmburele lucrurilor.*

1407. **Boldișor, Veronica**. [Theodor Codreanu — 60] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3(39/40)). — P. 7.

[V.Boldișor]: 2. *Judecând după conținutul cărților lui Th. Codreanu, mai cunoscându-l și personal, am convingerea că pe omul acesta l-au preocupat din tinerețe probleme ce țin de afirmarea profesională și, mai ales, culturală. Dar nu a sa, ci a consăngenilor săi. O imensă dragoste pentru poporul român, pentru România, pentru limba română coroborată cu o capacitate de muncă uluitoare, cu un coeficient de inteligență impresionant. Dacă întru slujirea acestei nobile iubiri la Huși nu există opreliști mai mari decât la Iași, București, Paris sau New York, care ar fi rostul strămutării unui intelectual ce s-a născut cu un spirit de sacrificiu în sânge, asemănător celui eminescian?*

1408. **Brumă, Petru** : [cinci răspunsuri pentru *Istoria literaturii române*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 6.
 [P.Brură]: 5. *Dintre împlinirile pe linia operei literare, cu rezonanță în configurarea reprezentării mele asupra personalității profesorului, m-aș opri la susținerea tezei de doctorat „Bacovia și bacovianismul” — eveniment de marcă în viața culturală a Universității „Ovidius” — Constanța, la care am fost părtaș. Și unde s-au probat virtuțile definatorii ale criticului eseist Theodor Codreanu: profunzimea investigației, ascuțimea judecății, fertilitatea creației.*
1409. **Ca apa și focul** : [colocviul rev.: „Cartea și televiziunea”. Intervenția tematică a lui Th. Codreanu în cadrul inițiat de revistă, la care au mai răspuns Viorel Cernica, Ion Beldeanu, C. Trandafir] // Revista nouă. — 2005. — Ian. (Nr 1 (10)). — P. 8.
 Th. Codreanu: *Televiziunea și literatura? Ca apa și focul: nu-și supraviețuiesc, căci se sting reciproc. Când un scriitor se simte izgonit de literatură, el se transformă în teleintellectual, ultima inovație în materie de struțocămilă.*
Televiziunea nu iubește literatura, fiindcă e făcută din fantasmе (vizuale și auditive), pe când literatura e durabilă.
1410. **Coloșenco, Serghei** : [gânduri la aniversare] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 8 ; „Theodor Codreanu la 60 de ani. Biobibliografie”. — Vaslui, 2005. — P. 49 ; Milesciana. — 2005. — Nr 2. — P. 23.
*Niciodată nu mi-am pus întrebarea de ce Th. Codreanu n-a părăsit orașul dintre vii. Cred că o rădăcină adânc înfiptă în acel colț de țară l-a ținut acolo. Și, cred că, dacă ar fi plecat, acolo unde s-ar fi instalat, cu siguranță n-ar fi scris nici **Varvarienii**, nici despre Eminescu, nici despre Bacovia sau despre Cezar Ivănescu. Omul sfințește locul! [...]*
Dintre titlurile lui Theodor Codreanu cred că pe podium s-ar situa cele despre Mihai Eminescu și George Bacovia pentru că a demonstrat că „opera eminesciană se înscrie în limitele umanismului autentic” (C. Parfene) și cu G. Bacovia și-a susținut teza de doctorat.
La Theodor Codreanu apreciez OMUL și apoi romancierul, eseistul, criticul și publicistul.
1411. **Constantin Parfene, dascălul desăvârșit. „Avea o căldură sufletească și în el era un spirit eminescian”** : [dialog inserat în rep.: Mihaela Manu, redactor — Th. Codreanu. Intervenția lui Th. Codreanu de la simpozionul didactic (Vaslui) despre Constantin Parfene, cuprinde mărturisiri din anii de liceu, când, elev fiind, i-a dat profesorului, spre lectură, prima încercare literară — un roman polițist. (Fotografie de grup)] // Obiectiv. — 2005. — 2 apr. — P. 8-9. — (Dialoguri de suflet).
 Th. Codreanu: *Domnul Parfene a luat manuscrisul, care era destul de voluminos, și a avut răbdarea să-l citească. „Reveniți peste o săptămână”, ne-a spus. Când ne-am întors a început pe ocolite: „E ceva aici în această carte”, a spus și a apreciat două lucruri: „frază sprintenă și construcția”. Au fost primele semne care m-au încurajat și m-au determinat să scriu și proză. Am devenit scriitor și datorită întâlnirii cu el (p. 8).*
1412. **„Dacă nu vor urma fapte, totul se va năruî în demagogie politică”** : [dialog: Alexandru Bantouș, directorul instituției Casa Limbii Române (Chișinău) — Th. Codreanu. Probleme în dezbatere; aspecte privind destinul Basarabiei, literatura contemporană, preocupări scriitoricești. (Fotografii de grup)] // Limba română. — 2005. — Mai-sept. (anul XV, Nr 5/9). — P. 104-114. — (Aniversări).

[Al. Bantoș]: *Vă adresez, domnule Profesor, o întrebare oarecum delicată: ce părere are un moldovean din dreapta Prutului despre interminabilele „discuții” din Republica Moldova privind denumirea limbii de stat. Cine și de ce, credeți, „alimentează” aceste „dezbateri”? Cum vedeți soluționarea „chestiunii”?*

[Th. Codreanu]: *Desigur, întrebarea e legată de cea anterioară, iar răspunsul l-a dat de multă vreme același Eminescu: Suntem români și punctum! Numai că diavolului nu-i place punctul lui Eminescu și el incită la vorbărie interminabilă, care, curioasă treabă, se produce în aceeași limbă română. Diavolul, în acest caz, nu e nici rusul de bun-simț, nici moldoveanul simplu, ci, întotdeauna, cel „însuflețit” de interese politice anacronice pentru veacul în care am pășit. Acum panslavismlu lucrează din interior, la umbra moldovenismului în floare, fiindcă are de partea sa și cealaltă formă de cucerire, singura ce pare a-i da legitimitate în fața dreptului internațional, anume expansiunea prin proprietate de capital. Azi, imperiile nu se extind prin cucerire de teritorii, ci prin proprietate. Asta intră și în logica globalizării: să ai proprietăți peste tot în lume. Or, în Republica Moldova capitalul românesc este de tot șubred comparativ cu cel moscovit. E ceea ce explică succesul interminabilei mistificări privitoare la denumirea limbii de stat. Nimic mai mult. Când politica de integrare a Moldovei în Uniunea Europeană va începe să dea roade, atunci va veni și soluționarea în spiritul adevărului pe care-l știe toată lumea. [...]. (p. 106, 108).*

1413. **Dinescu, Viorel:** [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3 (39/40). — P. 4.

[V. Dinescu]: *1. Pe Theodor Codreanu am impresia că-l cunosc dintotdeauna. Scrisul său nu numai că m-a interesat, dar îmi și place. Este oarecum o fraternitate pe deasupra timpului și mărturisesc că sunt bucuros că în constelația comentatorilor de cărți și ai teoreticienilor de fond existentă la ora actuală în țara noastră, el există în mod semnificativ ca pentru a păstra echilibrul față de opiniile ultramoderniste pe care o literatură mai mult sau mai puțin oficială încearcă să le impună în conștiința scriitorilor. Concret însă pe Theodor Codreanu l-am cunoscut în biroul scriitorului Ion Chiric, pe atunci director literar-artistic la Editura „Porto-Franco”. [...].*

Au fost doi sau trei oameni care ne-au înțeles fără niciun efort într-o serie întreagă de probleme de cultură, Theodor Codreanu fiind la ora aceea cel mai bine informat în anumite direcții.

1414. **Dinutz, Mircea:** [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3 (39/40). — P. 2.

[M. Diaconescu]: *4. [...] aș alege **Dialectica stilului** (1984), **Complexul Bacovia** (2002) și **Caragiale — abisal** (2003). Cu observația că autorul reușește performanța de a citi trei mari scriitori români cu ajutorul aceleiași metode ontologice, extrem de eficiente. Greu de ales între aceste trei studii! Să zicem... **Complexul Bacovia**. Niciun alt comentator nu s-a apropiat atât de mult de „rădăcinile ontologice ale creației” bacoviene din perspectiva „unei poetici a oglinzii”, ca Th. Codreanu. Acesta face dovada unei suverane stăpâniri a unui imens material, investigat fără crispări și complexe (inutile), dar cu neclintita credință că are în față un mare poet. Rezultă de aici un opus convingător la toate nivelurile: imaginarul poetic, cronotopul acestui univers aflat sub semnul „negativului stilistic”, dubla descendență a bacovianismului, reprezentativitatea acestuia în timp și în spațiu. Cinstea sa intelectuală, ochiul scormonitor, rațiunea aflată mereu în „stare de urgență” garantează coerența, gravitatea unui discurs despre limitele suportabilității umane și capacitatea eului liric de a-și supraviețui prin operă. Un discurs persuasiv despre singurătatea creatoare a Poetului ce a privit „în centrul nopții” și — de ce nu? — a criticului aflat față în față cu cititorii săi.*

1415. **Donose, Constantin:** [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3(39/40). — P. 8.

[C. Donose]: 4. *Îmi este greu s-o aleg. Dacă aş putea să menţionez trei, aş începe cu Marele zid — volum prin care Theodor Codreanu a păşit în literatură, apoi Basarabia sau drama sfâşierii — o carte amară despre soarta fraţilor de peste Prut şi, nu în ultimul rând, oricare dintre cărţile care îl revaluează pe Mihai Eminescu.*

1416. **„Eminescu este un mit viu şi tocmai de aceea se tem cei care-l contestă“:** Convorbire cu reputatul eminescolog Theodor Codreanu : [despre mitul eminescian. (Th. Codreanu, foto)] / dialog: Sorin Precup // *Renaşterea bănăţeană* : supl. „Paralela 45“. — 2005. — 2 aug. (Nr 4725). — P. 4. — (Constelaţii spirituale).

Th. Codreanu: [..] *Mitul dă sens istoriei, iar Eminescu dă sens culturii noastre, aşa că putem vorbi de „Mitul Eminescu“.*

S. Precup: *Cu toate acestea avem parte de mulţi detractori care vor să-l scoată pe cel numit „Luceafărul poeziei româneşti“, din istoria literară...*

Th. Codreanu: *Da, într-adevăr, mulţi încearcă să îl scoată pe Eminescu din sfera mitului, pentru că vor să vadă în el un autor de raft, istoricizat, care nu prea mai creează, spun ei, probleme literaturii, acum, în eforturile de integrare europeană. În realitate, Eminescu e un mit viu [..].*

1417. **Georgescu, Nicolae:** [Theodor Codreanu — 60] // Prutul. — 2005. — Febr.-Mar. (Nr 2/3(39/40)). — P. 5 ; Milesciana. — 2005. — Nr 2. — P. 22-23).

[N. Georgescu]: *I. Ne cunoaştem din zona revistei „Luceafărul“, de prin anii '80 ai secolului trecut. Eu am luptat cam 10 ani să public, am debutat în 1980 cu critică literară, după ce am încercat să public poezie, proză (nuvele, dar şi fragmente de roman), traduceri din latină, greacă etc., etc. La 30 de ani am „reuşit“, în fine. Noi, oamenii fără „pile“ culturale ai aceluia timp, nu aveam nevoie de confirmare, nu eram torturaţi de ideea talentului, vocaţiei etc. Toţi ştiam ce şi cât valorăm, ca să-l parafrazez pe Corneille, dar nu eram, pur şi simplu, primiţi, nu ni se dădea spaţiu tipografic... M-am întâlnit, aşadar, cu Theodor Codreanu în „sala de aşteptare a culturii“, şi am avut o răbdare oarecum egală, ca să zic aşa: şi el aştepta, tot răbdător, tot insistent — nu să i se confirme talentul, ci să fie publicat, să i se dea dreptul de a comunica. [...] Dacă e să privesc în această ceaţă adâncă şi deasă a răbdării, a aşteptării, şi să „decupez“ prima întâlnire cu Th. Codreanu, cred că trebuie să evoc fie o discuţie lungă avută acasă la Ilie Bădescu între invitaţii lui — fie o discuţie mai lungă avută chiar acasă la Th. Codreanu, la Huşi, între invitaţii lui. Mă opresc la Huşi. Era, cred, prin 1986. Îmi călca piciorul prima oară pe acele meleaguri.*

1418. **Theodor Codreanu — 60 :** Răspuns pentru chestionarul „Theodor Codreanu — 60“, cu cinci întrebări formulate de Lina Codreanu, şi răspunsurile prozatorului Ion Iachim (Fotografie — cei doi scriitori) // *Ora satului*. — 2005. — Mar. (Nr 6 (48)). — P. 14. — (Cărţi şi cărături).

[I. Iachim]: *I. Pe Theodor Codreanu l-am cunoscut, mai întâi, din paginile săptămânalului „Literatura şi arta“. Fie că scria despre mitul Eminescu, fie că aborda probleme din realitatea basarabeană o făcea cu un rar discernământ şi cu o putere de convingere pe care puţini autori o posedă. Vorbea despre fenomenul literar basarabean şi în cunoştinţă de cauză, şi obiectiv, şi respectuos... credeam că-i un autor de la noi, din Republica Moldova, care a ieşit din conul de umbră.*

[I. Iachim]: 5. [...] [cu dedicaţie, **Doină**] „Măi bădiţă, măi Codrene, / Negre sunt zilele mele: / Tu cu Ştefan eşti la Huşi, / Eu, aici, cu „fraţii“ ruşi. [...] // Ş-am să rog ponoarele / Să cânte izvoarele, / Să cânte curate / Dorul meu de frate.

1419. **Interviu cu Theodor Codreanu :** [dialog: Alina Sfetcu, elevă a Liceului „Cuza Vodă“ din Huşi — Th. Codreanu, în cadrul numărului aniversar al

revistei, sub genericul „Theodor Codreanu — 60“, discuția se poartă despre primele încercări literare, debutul literar, tematica romanelor, riscurile de critic lit., cartea preferată ș.a.] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3(39/40). — P. 1, 6.

Alina Sfetcu: *Care a fost cartea care v-a plăcut cel mai mult din cele pe care le-ați scris sau citi?*

Th. Codreanu: *Cărțile pe care le scriu fără bucurie, s-ar putea să fie niște avortoni. Nu am preferință specială pentru una din cărțile mele. Cele mai multe însă ar putea fi rescrise. Așa s-a întâmplat, spre exemplu, cu „Dubla sacrificare a lui Eminescu“. Din 1977 și până la „Mitul Eminescu“ (2004) a cunoscut nu mai puțin de șase variante, ajungând să se transforme la față până la a deveni altceva. În ce privește existența unei cărți care să-mi placă, la lectură, mai mult decât toate celelalte, iarăși e riscant să mă pronunț. Doar pot spune că autorii care mi-au marcat cel mai adânc destinul sunt Eminescu, Dostoievski, Shakespeare, Platon, Kant și Heidegger (p. 6).*

1420. „...**Nicolae Rusu este un prozator extrem de viu, cu un stil alert, captivant..**“ : [dialog: Ludmila Bârsan, jurnalist — Nicolae Rusu prozator (Chișinău). Interviu are drept titlu un citat critic al lui Th. Codreanu despre N. Rusu. De asemenea, într-unul din răspunsuri se menționează importanța prozei lui Th. Codreanu] // Oglinda lit. — 2005. — Mar. (anul IV, Nr 39). — P. 1172. — (Interviul la oglindă).

Ludmila Bârsan: *Ce scriitori români sau „de dincolo de Prut“ vă plac și de ce?*

Nicolae Rusu: *Dacă ăș întocmi o listă de scriitori din țară, care îmi plac, mi-e teamă că aș ocupa mult spațiu. Vreau doar să pomenesc de autorii celor trei cărți citite de curând. E vorba, în primul rând, de un roman extraordinar, intitulat „Varvarienii“ și semnat de scriitorul Theodor Codreanu din Huși. Această carte editată cu mai mulți ani în urmă și ajunsă abia nu demult în mâinile mele cred că-și are asigurat locul pe același raft cu romanele marilor maestri ai literaturii S. Below, C. Aitmatov, M. Selimoviči (?), N. Breban, L. Rebreanu, M. Preda etc.*

Păcat că autorul nu e deloc răsfățat de critica literară și un asemenea roman a rămas neobservat de cititori.

1421. **Poezia — o moarte amânată** : [la colocviu participă, cu art. distincte, Viorel Dinescu, Th. Codreanu, Liviu Ioan Stoiciu, Constantin Trandafir] // Revista nouă. — 2005. — Mar. (Nr 3(12). — P. 7. — (Colocviu — „Poezia românească postdecembristă“).

Th. Codreanu: *[...] Constatăm cu oarecare mirare că poezia românească, foarte aproape de a pieri cu totul după 22 decembrie 1989, încă mai respiră și chiar izbucnește vijelios pe ici, pe colo [...].*

*Până una-alta, se pare că poezia postdecembristă a fost salvată tot de generațiile mai vechi, de supraviețuitori, șaizeciști, șaptezeciști și optzeciști, ca Ana Blandiana, Grigore Vieru, Cezar Ivănescu, Mircea Cărtărescu (**Levantul**, capodopera sa, apărând totuși după 1989), Liviu Ioan Stoiciu, Gellu Dorian, Bogdan Ghiu, Emilian Marcu, Ion Beldeanu, Emilian Galaicu-Păun, Ion Gheorghe și tot așa, ca să-i amestecăm și să conchidem, alături de N. Manolescu, că, de fapt, toți poeții contemporani sunt postmoderniști sau nu sunt deloc. Poate cu excepția lui Adrian Păunescu, fiindcă el s-a încăpățânat să rămână hegelian până la capăt. [...] Dar, în pofida tezei că originalitatea e desuetă și că literatura înseamnă altceva decât parodiere fără margini, cred că din tot acest haosmos literar se vor alege, până la urmă, tot cei mai talentați și care au ceva de spus. Dacă nu a trecut vremea poeziei, nu a trecut nici vremea geniului.*

1422. **Pracsiu, Teodor:** [Codreanu cel Tânăr] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3(39/40). — P. 4-5 ; „Theodor Codreanu la 60 de ani. Biobibliografie“. — 2005. — P. 53-54 : cap. *Gânduri la aniversare.*

[T. Pracsiu]: 1. [...] trebuie să recunosc, pentru mine Theodor Codreanu a fost la început doar un nume așezat cuminte în coada unui articol [...] Rubrica se intitula Voci din public. Eu însumi am publicat în spațiul acela plebeu câteva notițe critice, fără ambiții speciale, exclusiv din dorința de a-mi exersa condeiul juvenil. Acolo l-am descoperit într-o zi pe Theodor Codreanu. Cred că scria la fel de bine ca astăzi, atâta doar că între timp temele lui au devenit din ce în ce mai complexe și l-au impus atenției. La un moment dat intrase în polemică (de idei) cu... Eugen Simion. Locuitorul satului Orgoești nu avea defel complexe provinciale. Atributele scrisului său se află în nuce în articolele începutului. Codreanu cel Tânăr nu se diferențiază de Codreanu, sexagenarul de acum: aceeași patimă și credință în forța scrisului, aceeași vehemență polemică, același duh intransigent, aceeași tehnică a închegării și susținerii argumentelor, aceeași vocație a construcției critice, în răspăr cu opinia comună, aceeași luptă cu „ideile primite“, stereotipiile, clișeele, truismele criticii și istoriei literare (p. 4).

[T. Pracsiu]: 3. N-am nicio dificultate în a alege cartea cea mai valoroasă: *Complexul Bacovia*. Somația Motivați! Îmi amintește izbitor de enunțurile din testele date liceenilor. Din păcate, nu mai sunt licean. O, tempora!...

Așadar: o carte solidă, bine articulată, așezată pe o temelie puternică (apararat critic redutabil); o carte îndrăzneată, bogată în ipoteze critice, lipsită de complexe intelectuale; discurs critic personalizat; conexiuni temerare (chiar forțând limitele admise) în demonstrația critică; interferențe fertile cu domenii conexe criticii și istoriei literare; asocieri / disocieri împinse la granița paradoxului, dar subordonate ideii centrale; judecăți răspicate și evaluări echivalente cu tăierea nodului gordian; analiza subtile, ce nu exclud (dimpotrivă) „grila“ psihanalitică; o carte implicit și explicit polemică (v. pasajele consacrate postmodernismului). **Complexul Bacovia** este operă de cărturar ce-și asumă lucid o temă și izbutește să fie el însuși în scriitură, fără a minimaliza nicio clipă contribuțiile critice ale altora. Cine nu gustă cartea ar trebui să fie obtuz de-a binelea. Sunt subiectiv, dar... mă tratez! (p. 4-5).

1423. **Pricop, Ion Gheorghe :** [Theodor Codreanu — 60] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3(39/40). — P. 6-7 ; „Theodor Codreanu la 60 de ani. Biobibliografie“. — 2005. — P. 55-56.

[I. Gh. Pricop]: 2. Cred că profesorul Codreanu, fiind încă destul de tânăr, n-a venit la Huși cu gândul să rămână aici definitiv. Dar îndeletnicirea cu scrisul, preocuparea pentru soarta viitoarelor lui cărți i-au oferit, ulterior, puține clipe pentru proiectarea unei eventuale strămutări. Între timp, s-au creat relații temeinice cu peisajul literar-cultural, cu liceul, cu elevii și părinții acestora. Dar peste toate, cred că a prevalat conștiința statornicirii, a ascunderii în sine, specifică și necesară oricărei ființe creative și procreative. Iar tihna târgului Huși, aerul patriarhal al acestuia i-au servit de minune ca să poată sonda adâncimi. Mai târziu, [...] scriitorul de Huși, prin scrierile sale unanim apreciate, nu mai respira de mult aer de provincial. El era convins de adevărul că nu este important, ca autor, să trăiești în miezul capitalei, ci cu mult mai presus e să te afli în miezul scrisului, al ideologiei și al practicii acestuia (p. 6).

[I. Gh. Pricop]: 5. Desigur că dintre toate coordonatele personalității lui Theodor Codreanu mă atrage cel mai mult viziunea lui de critic al culturii, în general, și de critic literar, în special. Nu numai că opiniile lui sunt aproape de sufletul meu, dar lecturând o carte a criticului hușean, scutești timpul necesar studierii unei întregi biblioteci. Rigoarea, perspicacitatea, clarviziunea cu care știe să-și conducă discursul, ampla și pertinenta demonstrație, argumentația bogată, toate se supun fericit unui text memorabil. Aceleași calități se vădesc și-n publicistică, și-n roman, și în eseu. Și toate înfloresc pe trunchiul structurat al ființei sale fizice și morale, anume, aceea de om temeinic, la locul și la timpul său (p. 7).

1424. **Provocările lumii contemporane** : [ancheta rev. „Origini Romanian Roots“ cuprinde două întrebări: „1. Numiți câteva din „ispitele“ în care ar putea să cadă omul acestui început de zbuțuit secol 21 și care ar putea fi consecințele acestei căderi? 2. Care dintre ideologiile, curentele artistice și literare, demersurile științifice, ideologice și religioase ar putea da un răspuns satisfăcător întrebărilor omului contemporan?“ Dau răspunsuri distincte: George Alexe, Th. Codreanu, Lidia Vianu, Constantin Hrehor, Mariana Zavati Gardner, Ioan Adam, Elvira Iliescu, Gheorghe Grigurcu] // *Origini*. — 2005. — Iun.-aug. (Vol. IX, Nr 6/8 (96/98)). — P. 26-34.

Th. Codreanu [p. 27-28]: 2. *Dar cum „antitezele sunt viața“ (Eminescu), orice maladie își poate găsi pharmakon-ul. Vântul postmodernist, intrat în faza de „clasicizare“, poate fi depășit prin ceea ce voi numi ethosul transmodernist. Altminteri, conceptul de transmodernism, pentru care pledez de câțiva ani, fără pretenția de a mai fi o nouă modă, a început să prindă teren și pe mapamond. Paternitatea termenului este atribuită americanului Paul H. Ray, înainte de 1990, dar o paradigmă filosofică și culturală pe măsură abia din 2000 înceace a început să se contureze. E vorba de o paradigmă care să înlocuiască defuncta mentalitate modernistă ajunsă în criză maximă prin postmodernism. După opinia mea, o veritabilă șansă pentru omenire se deschide prin transmodernismul de sorginte europeană, coroborat cu ceea ce se conturează valid peste ocean. Am încheiat, de curând, o carte, aflată acum în curs de apariție, chiar cu titlul **Transmodernismul** (p. 27-28).*

1425. **„Rolul intelectualului e să spună adevărul“**. *Dialog: Efim Tarlapan — Theodor Codreanu* : [epigramistul basarabean și criticul literar de la Huși (având fotografii în prim-plan) și-au adresat reciproc serii a câte 20 de întrebări fiecare. În acest număr, Th. Codreanu răspunde întrebărilor lui Efim Tarlapan cu un evantai stilistic variat, îmbinând gravitatea opiniilor cu umorul moldovenesc, perspectiva modernă cu spiritul analitic subțire și tranșant. Probleme discutate: viața intelectualului din provincie, „rezistența prin cultură“, profesoratul, actualitatea satirei lui Eminescu și Creangă, „terorismul“ literar, atitudinea hușenilor, rolul familiei. Interviu este datat: *Huși, 20 noiembrie. 2002*] // *Lit. și arta*. — 2005. — 31 mar. (anul XV, Nr 13 (3109)). — P. 4-5. — (Theodor Codreanu — 60).

Efim Tarlapan: *Ești considerat unul dintre cărturarii din dreapta Prutului care cunosc bine ritmurile și aritmiile procesului literar din stânga Prutului. Cum ai diagnosticat starea acestui proces?*

Th. Codreanu: *E adevărat, urmăresc de prin 1985 ce se întâmplă în Basarabia. Aștept să iasă de sub tipar o carte despre Basarabia. Într-un fel, literatura din stânga Prutului e mai adevărată decât aceea din dreapta Prutului, deși mai fragilă din punct de vedere estetic. Poate e nevoie să rectific: a fost mai vie până în clipa când n-a căzut în capcana sincronizării cu moda de pe malurile Dâmboviței. Românul n-a rezistat niciodată ispitei de a imita, de a maimuțări. Cred că aceasta e și trăsătura cea mai izbitoare, cea mai debordantă a românului, oriunde s-ar afla: maimuțăreala. [...] Ei, bine mulți scriitori de la Chișinău s-au apucat să imite „vedetele“ de pe malul Dâmboviței. În capcană nu cad numai tineri, ci și mai vârstnici, ca să nu se spună despre dânșii că sunt... pașoptiști sau sămănătoriști! Din fericire, sunt în Basarabia scriitori care se respectă și nu se rușinează să rămână ei înșiși, singurul lucru care contează în posteritate (p. 4).*

1426. **Rusu, Nicolae**: [*Theodor Codreanu — 60*] // *Prutul*. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3 (39/40)). — P. 2 ; *Milesciana*. — 2005. — Nr 2. — P. 21).

[N.Rusu]: 3. *Da, e un noroc să ai un prieten precum este Th. Codreanu și, personal, mă consider un norocos. Este cu totul străin spiritului de conjunctură, de gășcălie și, din acest motiv, este tratat de gășcari cu aceeași monedă. Modestia care îl caracterizează a modelat din el un om de o rară frumusețe spirituală. Doar un asemenea om e în stare să admire și să se aplece cu acribie chiar și asupra unor cărți ale căror autori evită să se întrețină cu el din simplul motiv de a nu se „compromite“ în fața pretinselor „elite“ literare.*

1427. **Schimbări amăgitoare** : [colocviul rev.: „Cărți care au schimbat lumea“. La colocviu participă, cu articole distincte, Viorel Cernica, Th. Codreanu, Codruț Constantinescu, Christian Crăciun, Viorel Dinescu, Florin Dochia, Ion Stratan] // Revista nouă. — 2005. — Febr. (Nr 2 (11)). — P. 8.

Th. Codreanu: *Cărți care au schimbat lumea? Îmi aduc aminte că Eminescu nu credea că există așa ceva, că în zadar ne iluzionăm că schimbarea lumii se face cu „frânturi de limbă“. Admitea totuși o carte a schimbat omul — Evanghelia „blândului nazarinean“ — Noul Testament. Atunci s-a produs, într-adevăr, cea mai mare transfigurare din existența omului. Mă feresc să spun și a lumii, fiindcă lumea și-a continuat drumul ei, pe care-l cunoaștem astăzi, de care ne minunăm sau ne îngrijorăm, după cum devin lucrurile. [...]*

Or, toate cărțile care își propun să schimbe lumea sunt, cu preponderență, ideologii. Așa că mai profitabilă mi s-ar fi părut o discuție despre cărți care și-au propus să nu schimbe lumea.

1428. **Sfârșitul postmodernismului** : [tema dezbaterii este „Scriitorul român la începutul sec. XXI. Crediința creației, creația credinței de a fi universal?“. Criticul consideră că ascensiunea postmodernismului a cuprins pericolos viața literară, instituțiile culturale, învățământul...] // Porto Franco. — 2005. — Apr.-iun. (anul XVI, Nr 4/6 (110)). — P. 78. — (Dezbaterile „Porto-Franco“ — 2005).

[Th. Codreanu] : [...]*dacă voința minunată de sincronizare sans rivages nu s-a ostito e fiindcă, în vest, încă nu pare să fi apărut ceva cu adevărat nou, recenta paradigmă a transmodernismului riscând totuși să-i găsească pe textualiști încremeniți în vechiul proiect. Magia postmodernismului îi ține, în orice caz, captivi pe cei mai fideli dintre ei și, probabil, aceștia se vor dovedi, finalmente, că și-au meritat adeziunea la canon.*

1429. **Spiritul critic — un concept „anacronic“** : [intervenție a criticului Th. Codreanu în cadrul colocviului inițiat de revistă la care au participat Th. Codreanu, Florin Mihăilescu și Constantin Trandafir. În cadrul aceluiași colocviu al revistei („Libertate și spirit critic“), criticul C. Trandafir (*Libertatea mitului și spiritul critic al demitizării*. — P. 9) pare convins, asemenea „transmodernului“ Th. Codreanu, de necesitatea dialogului despre „mit și demitizare“] // Revista nouă. — 2005. — Noiembrie-dec. (Nr 11/12 (20/21)). — P. 8. — (Colocviu — „Libertate și spirit critic“).

[Th. Codreanu]: *Iar dacă admitem totuși că există un spirit critic „neteleghidat“, apoi acela e neapărat tăcut, lucrează la o margine de existență, vorba poetului basarabean Victor Teleucă, scrie cărți temeinice fără vâlvă publicitară și fără să aștepte recompense. Rostul spiritului critic de la Kogălniceanu, Maiorescu, Iorga, Mircea Eliade încoace a fost să apere și să promoveze cultura națională. Transformat în ideologie și în criticism, în zilele noastre, a devenit demolatorul culturii naționale și armă de promovare a intereselor individuale și de grup.*

1430. **Suceveanu, Arcadie**: [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3 (39/40)). — P. 3.

[A.Suceveanu]: 2. *Oricare centru cultural din țară ar fi onorat să poată „adopta” o personalitate critică de valoarea lui Theodor Codreanu. Prin el, atât Hușul cât și întreaga geografie spirituală a Moldovei, au de câștigat enorm în prestanța intelectuală.*

Astăzi, în epoca internetului și a sistemelor moderne de informare și comunicare, te poți afla „în centru” chiar și atunci când ai domiciliul „la margine”. În acest sens, Theodor Codreanu ne oferă un exemplu cât se poate de elocvent.

1431. **Șoimaru, Vasile:** [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3(39/40)). — P. 8.

[V.Șoimaru]: 2. *Codreanu, dacă părăsea Hușul, tot Codreanu cel Mare rămânea — oriunde s-ar fi aflat. Hușul, dacă era părăsit de Codreanu, nu mai devenea centrul de cultură din România cu cea mai mare prezență a celor mai de seamă oameni de cultură din Basarabia.*

4. Nu mă grăbesc să răspund la această întrebare, fiindcă vin altele mai de rezistență, inclusiv una posibilă despre super-rezistența Basarabiei și a basarabenilor...

1432. **Șoitu, Laurențiu:** [*Theodor Codreanu n-a fost niciodată prea tânăr!*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 3 ; „Theodor Codreanu la 60 de ani. Biobibliografie”. — Vaslui, 2005. — P. 50-52 : cap. *Gânduri la aniversare.*

Pentru Theodor Codreanu erotica se dovedește a fi cea dintâi și de neînlocuit știință. E arta socratică de înfrângere a neștiinței. De aceea, asemeni înțeleptului antic, pare uneori prea metodic, doritor de prea multe fațete ale aceluiași fir, căutător de noduri pe care alții nu le zăresc nicicum.

Cartezian prin destin, scriitorul Theodor Codreanu părăsește prea des lirismul în favoarea iscodirii dincolo de aparențe. Pentru că numai acolo, ceea ce se vede nu contează, eseistul se regăsește întreg. Cine l-a judecat după aparențe, n-a înțeles că Theodor Codreanu este un luptător care știe nu doar mânuirea armelor, ci însăși fabricarea și ascuțirea acestora. Cu ele și-a cucerit fiecare propoziție a operei, a obligat adversarii să-l recunoască și bucurat cititorii ce dau de ascuțimea verbului său curat.

Cândva un prefațator l-a îndemnat să amâne publicarea unui volum pentru că tinerețea nu-l recomandă. Venerabilul critic nu știa că Theodor Codreanu n-a fost niciodată prea tânăr. Nici măcar la 16 (șaisprezece) ani. Cred că abia, acum, prin inversiunea acestor cifre se prezintă mai viguros, deci tânăr. Aștept și alte... oglindiri pentru 17, 18, 19. Vreau să le urmărim pe când vor fi 71, 81, 91...

1433. **„Theodor Codreanu — 60”**: [un chestionar format din cinci întrebări formulate de Lina Codreanu, soția scriitorului, a fost adresat mai multor prieteni-scriitori de-ai acestuia, în ideea de a reliefa personalitatea scriitorului, aflat la a 60-a aniversare] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (anul V, Nr 2/3 (39/40)). — P. 1-11. — Majoritatea răspunsurilor au fost publicate într-un număr omagial al revistei, altele — în diverse publicații. Sub genericul „Prietenii literare”, la Huși (2 apr. 2005), a avut loc cea mai amplă manifestare culturală a urbei de după 1990, când au participat peste 30 de personalități ale literaturii și culturii din Republica Moldova (acad. Mihai Cimpoi — critic și istoric literar, acad. Grigore Vieru — poet, membru de onoare al academiei Române Nicolae Dabija — poet și jurnalist, Nicolae Rusu — președintele Fondului Literar al US din Moldova, Ion Iachim — pedagog, inspector în Ministerul Învățământului, Vasile Șoimaru — prof. dr. în economie, Alexandru Bantoș — directorul Casei Limbii Române, Ana Bantoș — prof. dr.

în filologie, critic literar), din Ucraina (Vasile Tărățeanu — poet), din Iași (Emilian Marcu — poet, Alexandru Dobrescu — critic literar), din Constanța (Petru Brumă — poet), din Galați (Viorel Dinescu — poet, Florentina Paraschiv — autor de lucrări școlare), din Câmpulung Moldovenesc (Ion Filipciuc — critic literar), Vaslui (Teodor Pracsu — critic dramatic, publicist, Ioan Mancaș — directorul Muzeului Județean, Ioan Baban — scriitor, Dumitru Marin — director Antena TV, Aurora Ștefan — inspector școlar, Elena Poamă — director Biblioteca Județeană), din Bârlad (Gruița Novac — publicist, Simion Bogdănescu — poet, eseist, Iorgu Gălățeanu — scriitor, Elena Monu — directorul „Academiei Bârlădene“, Constantin Teodorescu — doctor, manager cultural, Corneliu Filipescu — profesor), din Puiești (Petruș Andrei — poet), Huși (Ion Gh. Pricop — poet, prozator, Avram D. Tudose — prof. dr., oenolog, Costin Clit — istoric monografist), membrii familiei (Lina — profesor, publicist, Teolin — consilier în Ministerul Culturii, Dragoș — student), numeroase personalități și prieteni din domeniul cultural, politic, religios, social-economic, din învățământ aparținând zonei și orașului Huși

Chestionarul cuprinde următoarele problematice:

1. *Îl cunoașteți de ceva vreme pe Theodor Codreanu. Vă amintiți în ce împrejurări s-a stabilit prima relație?*

2. *Ce credeți despre faptul că Theodor Codreanu nu a părăsit orașul Huși, chiar și atunci când i s-au propus alternative cu mult mai avantajoase de afirmare profesională și culturală?*

3. *E neîndoielnic faptul că Theodor Codreanu are o profundă vocație a prieteniei, dar și un acerb spirit critic. Credeți că aura prieteniei a influențat în vreun fel decizia criticului în aprecierea operelor asupra cărora a elaborat studii?*

4. *Din cele douăzeci de volume publicate, pe care o considerați a fi „cartea de rezistență“ a autorului? Motivați.*

5. *Dacă ar fi să alegeți vreo întâmplare ori vreun eveniment care să fi favorizat interesul sau apropierea Dvs. de Theodor Codreanu, ce și de ce ați alege din valențele personalității sale: omul, romancierul, eseistul, criticul, publicistul?*

Acestui chestionar au avut amabilitatea să răspundă: Simion Bogdănescu (scriitor, Bârlad), drd. Veronica Boldișor (cerc. în științe istorice, Ch.), Petru Brumă (poet, Constanța), Serghei Coloșenco (publicist, Bârlad), Viorel Dinescu (poet, Galați), Mircea Dinuț (critic literar, Focșani), Constantin Donose (bibliotecar, Huși), Ion Iachim (pedagog, publicist, Ch.), prof. dr. Nicolae Georgescu (critic și istoric literar, București), Teodor Pracsu (critic dramatic, publicist, Vaslui), Ion Gheorghe Pricop (scriitor, Duda-Epureni, Huși), Nicolae Rusu (prozator, Ch.), Arcadie Suceveanu (scriitor, Ch.), prof. dr. Vasile Șoimaru (conf. univ. ASEM, Chișinău), prof. dr. Laurențiu Șoitu (Universitatea „A.I. Cuza“, Iași), Constantin Trandafir (critic literar, Câmpina).

1434. **Trandafir, Constantin:** [*Theodor Codreanu — 60*] // Prutul. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 1, 2 ; Milesciana. — 2005. — Nr 2. — P. 24-25.

[C.Trandafir]: 2. *Theodor Codreanu rămâne și prin asta o excepție, omul surprizei. Și paradoxal. Fiindcă mansuetudinea lui ascunde o rară vioiciune a spiritului. Să nu ne indispenem, și el, și eu, cuibăriți în mica provincie, avem „modele“ ilustre. Provincia poate săucidă firile slabe, dar poate să fie și un mediu prielnic pentru mari înfăptuiri. Sunt, desigur,*

și dezavantaje, cum ar fi dificultățile de informare, dar Theodor Codreanu e unul din cei mai informați cărturari (în materie, la ora actuală!), micul risc de a fi privit cu superioritate de metropolitani, chiar de aceia de foarte joasă condiție intelectuală și morală. Dar contează, oare, așa ceva? În foarte mică măsură. Să zicem că, de pildă, dicționarele (de-un provincialism cras) rezolvă treaba prin omisiune, ierarhizările nu găsesc loc în tablou. Avantajul stă în mântuirea de turmă și de gașcă. Identitatea sporește deodată cu deschiderea căii de acces pe tărâmul valorii, dacă există sevă și Theo mustește de vigoare creativă (p. 1).

[C.Trandafir]: 4. Cărțile lui Theodor Codreanu sunt toate foarte „solide“. E greu să aleg între *Eminescu — dialectica stilului*, *Complexul Bacovia*, *Caragiale — abisal*. *Eminescologul* (cu cinci cărți în temă) e la cea mai mare înălțime. Acest fapt a stârnit admirație, dar și adversitate. Inamicii sunt cei mai înfocați, prin afirmații potrivnice exegetului și lui Eminescu, în lipsă de argumente. E ușor a scrie contra, când nimic nu e de spus (documentat) (p. 2).

2006—2010

1435. *Ancheta lui Dinescu — Cleptocrație culturală* : [dialog: Viorel Dinescu, poet — Th. Codreanu. Chestionarul e format din șapte întrebări, în care se încearcă definirea stării actuale și de perspectivă a literaturii românești, aducând în atenție: intertextualitatea, „conflictul“ între generații, denigrarea marilor personalități, elemente de continuitate, abordarea unor tehnici poetice noi, relația culturii cu economia de piață, sincronizarea literaturii românești extrateritoriale cu cea din Țară. (Th. Codreanu, foto)] // *Dunărea de Jos*. — 2006. — Apr. (Nr 50). — P. 27. — (Ancheta) ; *Lit. și arta*. — 2006. — 23 noiem. (Nr 47 (3195)). — P. 5. — Reluat, cu titlul *Theodor Codreanu: „Literatura de margine e mai națională“...*,

[Viorel Dinescu]: (2). Există, în plan literar, un conflict între generații?

[Th. Codreanu]: Nu cred că există un „conflict între generații“, conflictul fiind mai degrabă între grupuri de interese, acestea putând aduna la un loc reprezentanți din diferite generații. Nu generațiile se ciocnesc, ci interesele indivizilor, ale grupurilor, care pot sau nu să coincidă cu tendințele spirituale, ideologice, politice ale unei națiuni. Pe de altă parte, există tipare scripturale care se erijează în paradigme literare ale unei epoci și care pot crea rivalități între grupări intelectuale. Dar nu-i suficient să te „sincronizezi“ cu asemenea tipare pentru a fi în saeculum, criteriu fundamental care departajează „complexele de cultură“ (modele artistice) de „complexele de profunzime“, semnul de recunoaștere al marilor valori. Departajarea tradiționaliști / moderniști / postmoderniști în momentul de față mi se pare caducă. Există mai degrabă o ciocnire de interese între o grupare minoritară care a pus mâna pe pârghiile puterii culturale și politice și care militează sub steagul postmodernismului și o altă grupare, mai eterogenă și mai puțin solidară public, cuprinzând majoritatea scriitorilor. Minoritatea postmodernistă, sectantă, exclusivistă, se slujește de ideologia Noului Stângi Americane, respingând valorile europene și naționale. Atâta tot.

Viorel Dinescu: (7). În ce măsură literatura extrateritorială românească exprimă niște adevăruri perene ale culturii românești? Se identifică tendințele justificate ale oamenilor de cultură din Basarabia, Bucovina, Voivodina și din alte părți cu direcțiile care se susțin și se lansează în Capitala României?

Th. Codreanu: *Literatura română din exil și din teritoriile ocupate în urma celui de-al Doilea Război Mondial constituie un fenomen aparte, dar paradoxal, în același timp. Literatura de margine simte toate primejdiile în cauză și devine cu mult mai națională*

decât rudele parșive de pe malul Dâmboviței. O substanțială revistă ca „Origini“, tipărită de românii de peste ocean, are consistența spirituală a „Gândirii“ interbelice, pe când îmbătrânitele reviste din Țară sunt la fel de neinteresante ca și ziarele destinate coșului de a doua zi după apariție. Atmosfera nocivă din revistele din Țară, invidioase pe propria neputință, vrea prozelitism și se insinuează canceros în viața literară de la Chișinău, dezbinându-i pe scriitori și derutându-i de la idealul renașterii naționale [...].

1436. **„Bacovia este cel mai național poet român după Eminescu“** : [dialog tematic — „George Bacovia — 125 de ani de la naștere“ : Marius Manta, jurnalist — Th. Codreanu despre: definirea conceptelor de „bacovianism“, „complexul Bacovia“, cercetarea și receptarea textelor bacoviene, rolul poetului în simbolismul românesc] // Ateneu. — 2006. — Sept. (anul 43, Nr 9 (445)). — P. 3. — (Interviu) ; <http://mariusmanta.wordpress.com/2010/06/08/interviu-th-codreanu/>. — Reluat și postat pe internet, 20 mar. 2007). — (Th. Codreanu, foto).

Marius Manta: *Înspre final, mulțumindu-vă totodată pentru amabilitate, risc o întrebare abruptă. Îl putem situa pe Bacovia în galeria celor cu adevărat unici? Ce legături a avut Bacovia cu decadentismul poeziei franceze și în ce consta simbolismul pur românesc?*

Th. Codreanu: *Răspunsul este hotărât afirmativ. Bacovia este un poet din familia unor Baudelaire sau Georg Trakl, cu nimic mai prejos decât aceștia, singular, totodată, în literatura lumii tocmai prin puterea extraordinară de a-și fi trăit până la ultimele consecințe „complexul existențial“, cu atâtea urmări benefice asupra negativului stilistic al operei, dar cu consecințe dramatice pentru viața omului Bacovia. Altminteri, negativul stilistic va deveni principala direcție în poetica secolului al XX-lea. Experiența personală i-a îngăduit lui Bacovia să creeze un simbolism pur românesc, între estetica decadentismului francez și eminescianism.*

1437. **Când elitele fericesc masele...** : [la această tematică au răspuns scriitorii: Ion Beldeanu, V. Cernica, Constantin Ciopraga, Th. Codreanu, Codruț Constantinescu, Christian Crăciun, Florin Dochia, Petre Manolache, Florin Mihailescu, Liviu Ioan Stoiciu, C. Trandafir] // Revista nouă. — 2006. — Ian. (Nr 1 (22)). — P. 7. — (Colocvii — „Elitele și cultura de masă“).

[Th. Codreanu]: *[...] Cum nimeni nu mai are nevoie de categoria profundului, vorba lui H.-R. Patapievici, este o tragică eroare să mai crezi că se poate crea literatură, filozofie, știință, artă în singurătatea bibliotecii sau a atelierului de creație. În postmodernitate, toate națiunile sunt fericite, cu atât mai mult, cu cât nici nu vor mai fi. Intelectualii au ajuns la înțelepciunea că succesul înseamnă să înveți ce-și doresc masele: jocuri de artificii, bubuituri de petarde și toate minunățiile Paradisului. Comunismul abia acum și-a găsit împlinirea cu asupra de măsură. Suntem, în sfârșit, răzbunați pe Stalin și pe Ceaușescu!*

1438. **„Ce înseamnă Eminescu azi? Am putea decide în extreme: totul sau nimic...“** : [dialog: Constantin Arcu, redactor — Th. Codreanu; teme în dezbatere: exegezele criticului despre Eminescu, Bacovia, Cezar Ivănescu, Grigore Vieru, paradigma transmodernismului, problema Basarabiei ș.a.] // Bucovina lit. — 2006. — Noiem.-dec. (anul XVI, Nr 11/12 (189/190)). — P. 4-6. — (Interviu). — (Th. Codreanu, foto).

Constantin Arcu: *Cu amabilitatea recunoscută, mi-ați oferit volumul Transmodernismul, apărut la Ed. „Junimea“ în 2005. Ce semnifică acest concept? E o nouă paradigmă culturală?*

Theodor Codreanu: *Transmodernismul ar veni să rezolve ieșirea noastră din împotmolirea în „complexele de cultură“ ca mode ce țin de stratul superficial al ființei. Adică ne-ar îngădui, inclusiv, să rescriem istoria literaturii române dintr-o perspectivă transdisciplinară. În primul rând, transmodernismul este noua paradigmă culturală ce se conturează în lume după decesul postmodernismului. Nu respinge nimic din ce-i valid culturalicește, dar manifestă spirit critic față de orice formă ideologică a narcisismelor de grup, fatalmente exclusiviste. Postmoderniștii, adoptând simulacrul ca mod de existență culturală, au crezut că omul poate trăi fără categoria profundului, fără Dumnezeu, fără tradiții naționale, fără marile valori clasice, fără Beethoven sau Dostoievski, într-un Disneyland al tuturor distracțiilor. Transmodernii nu cred că Dumnezeu a murit (cum, de altfel, nici Nietzsche n-a crezut), nu cred că e cazul să ne batem joc de paradigma deja cristalizată în mediile de pe mapamond, chiar dacă e abia în ascensiune (p. 5).*

1439. **„Conceptul de „transmodernism“ se impune tot mai mult“** : [dialog: Angela Baci, jurnalist — Th. Codreanu ; interviul e orientat pe următoarele aspecte: profilul scriitorului la începutul acestui secol, scriitorii din diaspora, opinii despre promoțiile 1990 și 2000, „subliteratură“, târgurile de carte, proiecte literare în 2006—2008, cărțile „mistuitoare“ ale momentului, menite să zdruncine prejudecăți] // *Dunărea de Jos*. — 2006. — Dec. (Nr 58). — P. 8-9. — (Upanișade).

A. Baci-Moise: *Târgurile de carte, festivalurile, concursurile ș.a. mai au vreun rol astăzi? De ce la întâlnirile de la Neptun sau târguri (mai ales internaționale) nu participă și scriitorii tineri?*

Th. Codreanu: *Orice manifestare a cărții, făcută bine, este binevenită. Atât pentru public, cât și pentru scriitori. Cum cartea circulă extrem de deficitar, festivalurile, târgurile de carte, simpoziioanele, lansările își au un rol de netăgăduit. Fie și pentru faptul că scriitorii se cunosc între ei și fac schimb de cărți. Că de câștigat din literatură, în România, nu e prea posibil, exceptându-i pe cei care se bucură de publicitate din partea mass-mediei și a puterii.*

Pe de altă parte, la întâlnirile organizate de Uniunea Scriitorilor, beneficiari sunt doar cei din anumite cercuri literare, de ani de zile cam același: deși toți membrii Uniunii cotizează la fel. Nu e de mirare că tinerii nu se prea văd pe la Neptun. Dar nu se văd nici mulți scriitori valoroși trăitori prin provincie (p. 9).

1440. **Degradarea profesionalismului** : [ancheta „Vieții Românești“: „Ce loc ocupă azi scriitorul în conștiința publică?“ Au răspuns criticii literari: Gheorghe Grigurcu, Cornel Ungureanu, Th. Codreanu, Fl. Mihăilescu, Caius Traian Dragomir] // *Viața Românească*. — 2006. — Iun.-iul. (anul CI (101), Nr 6/7). — P. 106-108.

[Th. Codreanu]: *Aflat în criză de public și de succes, scriitorul român se supune comandamentelor literaturii de consum, convins că drumul noului profesionalism nu are alternativă. Dacă literatura de tip Pavel Coruț încă mai exploata subiecte „naționaliste“, „nouzeciștii“ și „douămiștii“ dau lovitura prin pornografie și scatologie, convinși că e ultimul strigăt în materie de „nonconformism“. Scriitura lor a reușit să-i fascineze pe membrii juriilor la premiile Uniunii Scriitorilor, deveniți generoși cu aplauzele. Puțini însă își pun întrebarea dacă nu cumva ceea ce pare „nonconformist“ nu e, în realitate, pragul cel mai de jos al conformismului (p. 107).*

1441. **Postmodernism și narcisism** : [la ancheta red. despre postmodernism răspund: Th. Codreanu, Florin Dochia, Viorica Răduță, Vasile Spiridon, C. Trandafir, Radu Voinescu] // *Revista nouă*. — 2006. — Apr./iun. (Nr 4/6 (25/27)). — P. 5. — (Colocviu — „Ce mai e cu postmodernismul?“).

[Th. Codreanu]: *Privitor la viitorul unei mode culturale, cred că aceia care decid sunt tinerii. Ei vin din urmă și e dreptul lor să opteze pentru ce li se potrivește mai bine. De regulă, se impun grupările mai bine organizate și mai gălăgioase, care beneficiază și de o creditare oficială în dublu sens: sprijin din partea unor scriitori și critici de prestigiu și acces la infrastructura culturală a epocii. Așa s-a petrecut la noi cu optzeciștii, textualiști ca tehnică literară și sprijiniți de N. Manolescu, de Marin Mincu sau de Eugen Simion (chiar dacă ultimul se va depărta de ei, după 1989). Marea lovitură a constat în asimilarea textualismului cu postmodernismul aflat în vogă pe mapamond, deși, în România, postmodernismul nu a beneficiat de contextul unei societăți postindustriale, deci cu adevărat moderne. De aici ciudățenia postmodernismului românesc, artificialitatea lui, prin aceea că a existat o tradiție între practica poetică și doctrină. De aceea, postmodernismul a riscat să reia totuși o tradiție autohtonă — aceea a formelor fără fond.*

1442. **Ce-ar fi fost dacă...** : [inserarea unui fragm. despre Perpessicius (în paralel cu articolul lui M. Crihană) dintr-un interviu al istoricului literar Marcel Crihană, cu Th. Codreanu, din vol. *Alte convorbiri cu Perpessicius*, 1993] // Paradox. — 2007. — Iul.-Sept. (Nr 19/21(87/89) ; Paradox-Perpessicius: număr omagial. — 2007. — Oct. (Nr 2). — P. 2-4.

M. Crihană: *Cât de justă vi se pare afirmația, făcută de mulți, că Perpessicius este cel mai artist dintre criticii epocii interbelice?*

Th. Codreanu: *Cred că arta criticii lui Perpessicius își are izvoarele în ceea ce spuneam mai înainte, în recunoașterea limitelor criticii literare. Condamnată la provizorat, critica n-are nicio șansă de a supraviețui decât ridicându-se ea însăși la condiția artei. Pentru scriitura lui artistică, Perpessicius a încercat să depășească parțialismul judecăților critice. Acesta a fost marea sa avantaj, dar tot de aici și pericolul de a eșua în artificii sentimentale și metaforice. Căci, să recunoaștem, multe din frazele sale ne par astăzi naive și confecționate, pericol care l-a pândit mult mai puțin pe G. Călinescu, bunăoară (p. 4).*

1443. **Credeți că am făcut destul pentru Grigore Vieru?!** : [ancheta rev. „Flacăra lui Adrian Păunescu“ : întrebării lansate îi răspund Th. Codreanu, Arh. Teofil, Eugen Simion, M. Cimpoi, A. Strâmbeanu, I.D. Bălan, A. Buzura, M. Micu, Al. Ciocâltea, Gh. Buzatu, V. Crăciun, A. Milca, N. Dabija, T. Gheorghe, A. Păunescu] // Lit. și arta. — 2007. — 10 mai (Nr 19 (3219)). — P. 4.

Th. Codreanu: *[...] Să ne amintim de precizarea lui Grigore Vieru că nu este un om curajos, dar că îi este „rușine“ să nu spună adevărul. Or, el descinde direct din adevărurile fundamentale rostite de Eminescu: Adevărul este stăpânul nostru, și nu noi stăpânii adevărului și: limba este stăpâna noastră, iar nu noi stăpânii... limbii.*

[...] Vieru și-a asumat o misiune pe care Eminescu ar fi încuviințat-o cu asupra de măsură pe care el însuși poate nu ar fi putut s-o ducă până la capăt, fiindcă mândria cruntă de-a spune adevărul l-ar fi trimis direct în Siberia, cum, de altfel, l-a și trimis în nebunie și moarte din nefasta zi de 28 iunie 1883. Oricât de paradoxal ar părea, rușinea l-a apărât pe Vieru împotriva unui destin tragic pe marginea căruia el, altminteri, se află din copilărie și până astăzi. De aceea, viața lui pare că e mereu la limită, că se ține doar de un fir de ață.

1444. **Fiorul morții** : [Dialog: Lucia Dărămuș — Rodica Marian. Cercetătoarea interviuată, găsește apropieri de interpretare estetică a poeziei eminesciene cu ale lui Th. Codreanu (din *Modelul ontologic eminescian*, 1992), Amita Boshe și, parțial, cu ale I. Em. Petrescu. Aceste apropieri au puncte similare pentru echilibrul între „dor nemărginit“ versus „dor de moarte“ ori pentru

tentativa despărțirii lui Eminescu de romantici] // Pro Saeculum. — 2007. — Ian.-Febr. (anul VI, Nr 1/2(33/34). — P. 2-9. — (Contemporanii noștri).

[Rodica Marian] : *Eminescu nu are, prin urmare, o atitudine existențială, religioasă ori poetic-magică față de moarte, care s-o transforme într-o viziune malefică, chiar dacă conotațiile thanatice și tenebrele pământești și cosmice construiesc o întreagă recuzită romantică. Ca și în cazul visului, metempsihozei, a basmului sau al iubirii, ca subiecte fantastice, deși îndeobște sunt considerate la Eminescu ca pure teme romantice, în ceea ce privește moartea sunt tentată să urmez gândul lui Th. Codreanu despre acestea, în observația că „ceva îl desparte și aici pe Eminescu de romantici. Ele sunt „hieroglife“, căi de pătrundere în ontologic”⁹⁴ (p. 9).*

1445. **Geniul de a fi reacționar** : [ancheta rev. inițiată de Gabriel Stănescu: *Este Eminescu „reacționar“?*] // Origini. — 2007. — Sept.-Oct. (Vol. XI, Nr 9/10(123/124). — P. 5-8. — (Este Eminescu „reacționar“?).

Intrebării îi răspund, între alții: G. Stănescu, Th. Codreanu, Dimitrie Vatamaniuc, N. Georgescu, Andrei Vartic, Ion Papuc, Mircea Handoca, Mihai Prepelită (poezie), Radu Negrescu-Șuțu, Mariana Zavati Gardner, Constantin Schifirneț, Horia Ion Groza, Gellu Dorian, Lucian Gruia, Andrei Iustin Hossu, Aureliu Goci, Robert Toma, Nicolae Havriliuc, Ștefan Romano, Radu Mihai Crișan, Gheorghită Geană, Augustin Macarie, Isabela Vasiliu-Scraba, Constantin Hrehor, Vasile Andru, Ion Filipciuc, Nicolae Lupan. În răspunsul său, Th. Codreanu polemizează cu Virgil Nemoianu (*Despărțirea de eminescianism*, art. din revista „Steaua“, nr. 7, 1997) care, pe principii ideologice, îl etichetează pe Eminescu drept „reacționar“, în sensul cel mai rău al cuvântului, și ne somează la despărțirea de Eminescu!“ (p. 6.)

[Th. Codreanu]: *Arta e din capul locului reacționară, antidemocratică, antimodernistă și tocmai de aceea „postmodernă“ sau transmodernă prin excelență (p. 5).*

În anii proletcultismului, Eminescu ar fi fost trimis la Canal pentru etichetarea ca „reacționar“. Ba, am spus că adversarii de ieri și de azi ai lui Eminescu și-au făcut un titlu de glorie în a-l discredita pe poet cu această etichetă descalficantă (p. 6).

[...] Niciodată, atâta vreme cât va dura omenirea, națiunile nu vor dispărea, deși unele dintre ele vor dispărea înghițite de altele. Ernest Gellner, celebrul teoretician al națiunilor, care nu poate fi bănuț de naționalism, spunea în 1983 că „nu trebuie să ne așteptăm la sfârșitul epocii naționaliste“. Dar putem spera la slăbirea acuității conflictului naționalist, în sensul armoniei prismatice a diversităților naționale, după speranțele eminesciene. Așadar, nu naționalism șovin, nu internaționalism și cosmopolitism, ci transnaționalism în ethosul transmodernității. Nu o ideologie care profetizează și propovăduiește dispariția națiunilor este lucrativă în condițiile globalizării, căci aceasta ar duce la biruința omogenizării în defavoarea diversităților. Lumea, sub aparentul ritm înzecat al progresului, și-ar intensifica opacitatea, după spusa lui Eminescu, și ne-am trezi, în pofida așteptărilor, la o „egalitate“ în „întunerul nedreptății și al barbariei“.

Așadar, avem nevoie de reacționari ca Eminescu așa cum avem nevoie de aer (p. 8).

1446. **Grigore Vieru: „Razele medaliei de aur mi-au încălzit inima“** : [reportajul Ninei Josu consemnează solidaritatea marilor prieteni ai poetului Grigore Vieru, care-l sprijină în lupta împotriva denigratorilor săi, dedusă din cuvintele rostite în cadrul decorării poetului-acad. Grigore Vieru, la 26 aprilie 2007, cu Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală] // Lit. și arta. — 2007. — 5 mai (Nr 18 (3218)). — P. 4.

94 Cf. Codreanu, Th. *Modelul ontologic eminescian*. Galați: Ed. Porto-Franco, 1992, p. 27 (n.n., L.C.).

[Gr. Vieru]: *O dură ripostă a fost dată hulitorilor mei de câteva personalități de peste Prut — Theodor Codreanu, Mircea Dogaru, Victor Crăciun, Cristina Crăciun, Mircea Chelaru, regretatul pictor Petre Achițenie.*

Mi-a trimis un mesaj de mare vibrație sufletească Artur Silvestru, președintele Asociației Române pentru Patrimoniu. Arhimandritul Teofil de la Mănăstirea Brâncoveanu (Brașov) m-a bucurat cu o scrisoare frumoasă ca un poem. Din Huși Theodor Codreanu, un mare prieten al literaturii basarabene, mi-a trimis un amplu studiu dedicat creației și vieții mele. Din Galați m-a sunat mereu poetul Viorel Dinescu, care și-a alipit și el inima de lacrima noastră. Actorul Victor Ciutac, care, iată mi-a devenit și frate de suferință cardiacă, m-a bucurat cu un eseu. Am aflat că strălucitul actor a publicat un roman foarte consistent și foarte necesar, abia aștept să-l citesc.

1447. **Groza, Horia Ion. *Imaginea lui Eminescu, contemporanul nostru*** : [anche-ta revistei în formularea răspunsului tematic, H.I. Groza ia atitudine în fața denigrărilor la adresa personalității poetului, aducând în sprijin afirmațiile cercetătorilor preocupați de o justă evaluare a operei eminesciene. Astfel, sunt aduse argumentări din studiile lui Th. Codreanu] // *Origini*. — 2007. — Sept.-oct. (Vol. XI, Nr 9/10(123/124)). — P. 43-47. — (Este Eminescu „reacționar“?).

*Theodor Codreanu (Apusul mitului Eminescu?) deosebește demitizanți radicali (el spune: demitizanți care afirmă ca Nietzsche că „Dumnezeu e mort“, uitând că acest gând aparține omului modern și e deja revolut căci acum spunem postmodern ca Foucault — „omul e mort“) și moderați (conștienți că „sacru se ascunde în profan, după avertismentul lui Eliade“). Să nu uităm că românul are respectul și aspirația pentru Persoana-eveniment (cum bine observa Ovidiu Hurduzeu în **Sclavii fericiți**). De aceea, se oprește la o persoană cum este și genialul Eminescu. Subscriu la acuzarea sistemului totalitarist care știa perfect că deposedarea poporului de religie, mituri și idealuri, trebuia să răspundă nevoii sufletului acestuia și să le înlocuiască cu mituri artificiale. [...] „Astfel de „mituri“ s-au creat la comandă politică, dovadă că au sucombat de îndată ce dictatorii au murit, pe când mituri culturale sau politice precum al lui Goethe, al lui Eminescu, al Ioanei d'Arc sunt durabile“ după cum afirmă Theodor Codreanu (p. 46).*

1448. **Matei, Valeriu. „Am supraviețuit grație unui complex ancestral transmis de părinții și strămoșii noștri“** : [Interviu : Mihai Sultana Vicol, publicist — Valeriu Matei, poet. Între criticii care și-au exprimat opiniile critice asupra operei lui V. Matei este menționat și Th. Codreanu] // *Bucovina lit.* — 2007. — Noiembrie-dec. (anul XVIII, Nr 11/12 (201/202)). — P. 32-33.

[M.S.Vicol]: *Domnule Valeriu Matei, sunteți poet și dramaturg de limba română. Ce ne puteți spune despre creația dumneavoastră, despre activitatea dumneavoastră culturală în acest spațiu românesc?*

[V.Matei]: *Eu cred că nu ar fi cazul să vorbesc despre propria mea creație, din moment ce pe marginea ei și-au expus opiniile cunoscuți poeți români ca Ioan Alexandru, Grigore Vieru sau Ștefan Augustin Doinaș și critici literari precum Eugen Simion, Alex Ștefănescu, Ion Pop, Constantin Ciopraga și mulți alții. Cred că respectivii au definit liniile directoare ale liricii mele, ale dramaturgiei mele. Mai amintesc de Mihai Cimpoi, de Theodor Codreanu și alții [...] (p. 32).*

1449. **Recunoașterea valorii — între normă și excepție** : [la această problematică au răspuns, sub formă de articol sau în dialog, Adrian Alui Gheorghe, Constantin Călin, Viorel Cernica, Th. Codreanu, Christian Crăciun, Vir-

gil Diaconu, Dumitru Istrate Ruseteanu, Viorica Răduță, Liviu Ioan Stoiciu, Constantin Trandafir, Radu Voinescu, Michel Tournier // Revista nouă. — 2007. — Ian. (anul IV, Nr 1 (28)). — P. 10. — (Colocviu — „Recunoașterea valorii“).

[Th. Codreanu]: *Foarte mulți cred că Eminescu a fost recunoscut ca supremă valoare a culturii românești la scurt timp după moarte. Argumentul forte e că a fost proclamat poet național și transformat în „mit“. În realitate, Eminescu a fost condamnat la o formă fără fond, adică în tocmai în ceea ce el însuși condamnase statornic o viață întreagă. Aici se ascunde cea mai perfidă formă de nerecunoaștere a valorii sub masca unei „supraevaluări“. Adevărul crud e că timp de mai bine de un secol, până în zilele noastre, Eminescu a fost eliminat din practica ideilor în politica și în cultura oficială în favoarea vechiului hei-rupism de maimuțareală conjuncturală a altora, fie prin Occident, fie din Orientul slavo-sovietic. [...]*

Astfel, în cultura românească primează un ciudat model de recunoaștere a valorii, unul ambiguu, ținând de conjunctural, de narcisismul de grup. Vâlva publicitară din jurul unor „valori“ se supune integral principiului. Premiile care se acordă de către Academie, de către Uniunea Scriitorilor etc. încalcă arareori regula. Exemplele sunt la vedere.

1450. **Religie și știință** : [ancheta cuprinde patru întrebări (necesitatea statuării unei gândiri religioase, cauze ale nefericirii omului contemporan, deosebiri între experiența religioasă și cea științifică, aserțiunea lui Malraux privind secolul XXI). La ancheta revistei „Origini — Romanian Roots“ răspund: Th. Codreanu, Liviu Antonesei, Răzvan Codrescu, Florentin Smărăndache, Dan Culcer, pr. Bogdan-Costin Georgescu, Mihai Posada, Șerban Chelariu, Horia Ion Groza, Mariana Zavati Gardner, pr. George Naghi, Mihai Lupu, Francis Dworschak, Ana Chelariu] // Origini. — 2007. — Apr.-mai (vol. XI, Nr 4/5 (118/119)). — P.13-14. — (Ancheta revistei).

[Întrebare]: 3. *Cum se explică faptul că, cu toate progresele incontestabile înregistrate de știință în secolul XX, omul a devenit mai nefericit decât strămoșul său din societățile arhaice?*

[Th. Codreanu]: *Omul modern e mai nefericit din pricinile arătate mai sus, în primul rând, fiindcă e aruncat într-o dezbinare internă, încât luxul civilizațional care i se pune la dispoziție nu mai are echivalent în ființa profundă. Acesta e omul „concret“, cum îl numea Bacovia, omul atât de supralicitat de postmodernism, frumos pe dinafară, dar gol și viermănos pe dinăuntru. Este omul simulacrelor, al măștilor, al carnavalului. Postmodernismul a crezut că-l poate „mântui“ dându-i distracția. Vedeți ce amploare a luat divertismentul în lumea postmodernă. E omul care nu mai are nevoie de Dumnezeu pentru a fi „fericit“. Chiar și ceremonialul religios a devenit pentru el un spectacol.*

1451. **„Sper să fi reușit să spun ceea ce trebuia spus“** : [interviu: Constantin Cristian Bleotu, reporter de la Radio România Cultural (București) — Ion Beldeanu, președintele Societății Scriitorilor Bucovineni. Interviu, difuzat pe 13 iul. și 3 aug. 2007, urmărește informații despre începuturile publicației, ritmicitatea aparițiilor, profilul, colaboratorii, acțiunile culturale, difuzarea revistei „Bucovina literară“ etc.] // Bucovina lit. — 2007. — Aug.-sept. (anul XVIII, Nr 8/9(198/199)). — P. 48-50. — (Interviu).

C. C. Bleotu: *Cine vă scrie cronică literară?*

Ion Beldeanu: *Cronica literară este asigurată îndeosebi de semnături de prestigiu (să nu facem confuzia cu recenzia), între acestea numărându-se cele ale lui Adrian Dinu Ra-*

chieru, Theodor Codreanu, Ioan Holban, N. Georgescu, Ion Roșioru sau Rodica Mureșan, ca să enumăr câteva nume sau principalele nume (p. 48).

1452. **Victor Teleucă, cel care va fi mai mult decât este** // Lit. și arta. — 2007. — 8 febr. (Nr 6 (3206)). — P. 7. — Reportaj de Nina Josu (cu preluarea intervențiilor vorbitorilor) despre momentul lansării cărții postume a lui Victor Teleucă, *Improvizația nisipului* (Ch.: Ed. Universul, 2006), când Th. Codreanu este menționat ca prefațator al volumului. În prezentările lor, au semnalat contribuția lui Th. Codreanu acad. Mihai Cimpoi (Th. Codreanu „s-a oferit să ne descifreze și să ne hermeneutizeze un poet important nu numai în context basarabean, dar și în cel general românesc”) și poetul Grigore Vieru („Theodor Codreanu a definit foarte exact profilul poetic scriitoricesc al lui V. Teleucă”), în cadrul aceleiași acțiuni de la Sala cu Cămin a US din Moldova.

[Th. Codreanu]: *Dar el [V. Teleucă] a știut să o facă cu demnitate și atunci când s-a aflat în impas (mă gândesc la anul 1983 când a fost înlăturat de la revista „Literatura și arta”), el a știut să intre într-un fel de tăcere a la Wittgenstein și bine a făcut, pentru că, între timp, a acumulat noi potențe culturale, și nu numai s-a refugiat în filosofie, dar a și predat filosofie la câteva licee. Aceste acumulări i-au permis ca, în timpurile de după 1989, să îl vedem dintr-odată într-o nouă avangardă literară, care nu este nici neomodernism, nici postmodernism — deși el a trecut prin toate aceste experiențe — este vorba de ceea ce am numit transmodernism. Demonstrația cred că am făcut-o suficient de bine în prefața la „Improvizația nisipului” și, de asemenea, în capitolul pe care i l-am dedicat în cartea „Basarabia sau drama sfâșierii”, preluat cu unele retușări și în ultima parte din cartea „Transmodernismul”, apărută în 2005 la Editura „Junimea” din Iași. Cred că acest salt spectaculos al liricii sale s-a produs în 2000 cu „Piramida singurătății”, desăvârșindu-se în volumul „Ninge la o margine de existență” (din 2002), pe care n-a mai apucat să-l țină în mâini.*

1453. **Volumul postum de Victor Teleucă — „Improvizația nisipului”**: [dezbateri, exegeze, opinii expuse în cadrul lansării de carte la finele anului 2006 despre volumul postum al poetului basarabean Victor Teleucă — *Improvizația nisipului* (Aventura imaginației) Ch.: Universul, 2006, a cărei prefață (*Ultimul Teleucă*) este semnată de Th. Codreanu; la dezbateri iau parte: Mihai Cimpoi, Th. Codreanu, Grigore Vieru, Mihail Gheorghe Cibotaru, Leo Butnaru] // *Viața Basarabiei*. — 2007. — Nr 2/3 (18/19). — P. 249-254. — (Lansări de carte).

Mihai Cimpoi: *La acest sfârșit de an ne vine o carte, o carte deosebită, o carte de excepție, după părerea mea, — „Improvizația nisipului” a regretatului Victor Teleucă. [...] Și ne pare bine că dl profesor Theodor Codreanu, colegul și prietenul nostru, a scris, puțin zis o prefață, un studiu solid, documentat teoretic, prin care Victor Teleucă este înscris în poietica modernă, poietica cu „I”, așa cum se scria în grecește (poiem însemna și facere, nu numai creare, creație)... (p. 249).*

Th. Codreanu: [...] *Cred că rădăcinile fundamentale ale lui Victor Teleucă rămân Eminescu și Nichita Stănescu. El este unul dintre cei care l-au citit cu ochi ascuțiți, cu perspicacitate pe Nichita Stănescu. Victor Teleucă a simțit că factorul de rezistență al culturii de aici este limba română. Este cel dintâi care a scris după 1950 o poezie închinată limbii române. Au urmat și alții, dar trebuie să-i recunoaștem această întâietate (p. 251).*

Grigore Vieru: *Theodor Codreanu a definit foarte exact profilul poetic, scriitoricesc al lui V. Teleucă. Mă gândeam că Theodor Codreanu este singurul scriitor din partea dreaptă a Prutului care s-a aplecat cu atâta dragoste și evlavie asupra creației unuia dintre cei mai*

importanți poeți ai noștri. Mă gândeam și la faptul că același Theodor Codreanu a scris o carte cutremurătoare despre drama Basarabiei, cunoscând profund fenomenul literar de la noi, cunoscând profund și viața politică și mă mai gândeam că un asemenea mare cărturar și mare îndrăgostit de această palmă de pământ, Basarabia, dacă se apleca cu aceeași dragoste și seriozitate, să zicem, asupra literaturii armenie sau georgiene, a fenomenului politic armean sau georgian, armenii și georgienii l-ar fi purtat pe brațe. Dar el, fiind și unul din marii modești, nu numai mare cărturar, iată că vine de la Huși, studiază, deși are atâtea planuri mari și mici. Mă uit ca la un fenomen: când reușește să predea și la un liceu și să scoată atâtea cărți, în primul rând, cărți mari despre Eminescu, drama vieții lui Eminescu, Bacovia și atâtea alte cărți? (p. 252).

1454. **[Comunicări, evocări, intervenții]** // Caietele de la Putna. — 2008. — Nr 1. — P. 151-156. — Sub genericul „Tradiție spirituală românească și deschidere spre universal“, colocviul închinat memoriei acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga — Maica Benedicta s-a desfășurat la Mănăstirea Putna între 18-20 august 2007, organizat de Fundația Credință și Creație „Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga — Maica Benedicta“. Comunicările au fost urmate de dezbateri asupra temei susținute, la care au participat: pr. Gheorghe Popa, Th. Codreanu, Dan Hăulică, arhim. Melchisedec Velnic. După discursul lui Theodor Codreanu — *Energie și ființă la C. Rădulescu-Motru și Ștefan Lupășcu*, asupra temei s-a pronunțat Dan Hăulică.

[D. Hăulică]: *Mie mi s-a părut accentul justițiar și revendicativ, pe alocuri, al profesorului Codreanu legitim. Pentru că sunt valori în înaltul Panteonului care obligă la o anume abordare. Sunt statui în fața cărora trebuie să stai drept cu o finută care să nu se scâlâmbăie, să nu coboare la grimase impudice. E cazul lui Eminescu. Încât eu cred că această nevoie de cuviință, dincolo de judecăți subtile de valoare, este semnul marilor civilizații* (p. 155).

1455. **„Cu ce sentimente vă despărțiți de anul 2007? Ce așteptați de la anul 2008?“** : [sub genericul „Forul Democrat al Românilor din Moldova“, la chestionarul rev. basarabene, sunt publicate răspunsurile mai multor personalități culturale: M. Cimpoi, E. Simion, Anatol Ciobanu, Anatol Codru, Tudor Spătaru, Florin Cârlan, Th. Codreanu, Viorel Dinescu, Iurie Colesnic, Mihail Gheorghe Cibotaru, Arcadie Suceveanu, Ion Hadârcă, Valeriu Matei, Gheorghe Bălici, Dumitru Apetri, Andrei Vartic, Vladimir Beșleagă, Serafim Belicov, pr. Petru Buburuz, Petru Soltan, Boris Druță] // Lit. și arta. — 2008. — 3 ian. (Nr 1 (3253)). — P. 2. — (Chestionar L.A.).

Th. Codreanu: *În altă ordine de idei, primejdia cea mare pe care o întrevăd este că regiunile de pe ambele maluri ale Prutului au reușit de degradeze neamul românesc de la calitatea modernă de națiune la rangul inferior de populație. Impactul s-a văzut în clipa când s-au deschis granițele: peste patru milioane de români, „de la Nistru până la Tisa“, au golit spațiul național după căutarea disperată a unui loc de muncă. Cel puțin jumătate dintre ei vor fi pierduți definitiv pentru națiunea română, lăsându-se asimilați rapid, din dispreț pentru niște regimuri care au provocat exodul. Asemenea dislocări masive de populație spațiul românesc n-a mai cunoscut niciodată în istorie, căci ele se petrec în momente catastrofice, mai rele decât năvălirile barbarilor. Or, de la 2008 și de la anii următori nu ne putem aștepta decât ca golul lăsat să fie umplut cu populații asiatice care o duc mai rău decât noi.*

1456. **„Dacă nu faci parte dintr-o anumită gașcă, nu exiști ca scriitor“** : [dialog: Virgil Diaconu, directorul revistei — Th. Codreanu. Interviuul e organizat

pe mai multe problematici, fiecare rubrică purtând drept titlu o afirmație a intervievatului: „Dacă nu faci parte dintr-o anumită gașcă, nu ești ca scriitor“; „Critica literară riscă să devină o normă a mentalității publice“; „Poezia românească nu are niciun motiv să se umilească în fața celei europene“; „Nu cred în „premiile literare,“; „În realitate, *obositul și perimatul* este Cărtărescu însuși“. (Th. Codreanu, foto) // Cafeneaua lit. — 2008. — Iun. (anul V, Nr 6(60). — P. 3-7. — (Scriitori invitați la „Cafenea“).

V. Diaconu: *Sunt corecte premiile acordate anual deUSR? Ce consecințe asupra literaturii noastre au premiile nemeritate, adică marile premii pentru micile opere?*

Th. Codreanu: *Nu sunt corecte premiile Nobel, darmito premiileUSR! Rareori o carte își merită recompensa și aplauzele celor din juriu. Căci aici e hiba: cea mai mare strâmbătate a spiritului de gașcă este hotărârea conduceriiUSR de a institui un juriu bătut în cuie, ales după criterii de interese, încât orice premierie devine previzibilă, iar o mare parte dintre scriitori e frustrată de orice șansă de a intra în vederile acestor „vedete“. Sunt pățit, așa că nu trebuie să-mi aducă nimeni argumente asupra vreunei pretenții de obiectivitate. Nicăieri nu se exhibă mai hidos corupția în cultură ca în acordarea premiilor. Nu încetez să mă mir și acum de faptul că în 2003 filiala din Iași: din care fac parte, a premiat **Complexul Bacovia** (p. 5).*

1457. **„Universalitatea e în fapt o dimensiune a naționalului“** : [dialog: Th. Codreanu — acad. Constantin Ciopraga. Chestiuni în discuție: metamorfoze ale învățământului și culturii românești, anii de formare a omului de literatură, manifestările postdecembriste în instituția universitară, condiția criticului de azi, „clasicizarea“ pretimpurie a contemporanilor, afinități spirituale cu orașul Huși] // Bucovina lit. — 2008. — Noiembrie-dec. (anul XIX, Nr 11/12(213/214). — P. 3-5. — (Interviu).

Th. Codreanu: *[...] La examen, mi-ați apreciat public finețea observațiilor critice despre Marin Preda și ați dat singura notă de zece în seria aceea. Faptul a avut importanța lui pentru viitorul meu de critic literar. Altminteri, am învățat arta fineții analitice de la G. Ibrăileanu și de la d-voastră. **Personalitatea literaturii române** este lucrarea care m-a impresionat în chip deosebit în opera dv. Mai credeți, astăzi, în „personalitatea literaturii române“, în condițiile în care există o puternică direcție împotriva specificului național?*

Constantin Ciopraga: *Cineva care jură doar pe sonoritățile fenomenului universal ignoră că universalitatea e în fapt o dimensiune (cu bătaie lungă) a naționalului. Cele mai relevante creații cu atribute ale universalului sunt, fără îndoială, legate de un cadru spațio-temporal distinct. Emanații ale modului ontic, ale condițiilor etnostilistice și ale logosului, principii determinând diferențierea, acționează în poemele homerice, în **Don Quijote**, în dramele lui Shakespeare, în prozele lui Victor Hugo, în **Război și pace**, în piesele irlandezului Bernard Shaw și în atâtea alte capodopere. Recentul globalism, mereu citat, e aplicabil în ordine economică, dar fără perspective în cazul literaturii și artelor. În esență, vrând-nevrând, specificul național, sintagmă iritantă în vederile unora, e o realitate imperioasă, organică. Toate experimentele de structurare din secolul trecut, în căutate orizonturi noi, inclusiv postmodernismul și manifestările congenere, perturbă, abătând atenția de la problemele esențiale. Crize, discontinuități, conștiința impasului, angoasele, toate vorbesc de un umanism în derivă, strigându-și limitele (p. 4).*

1458. **„Vreau și, posibil, voi reuși să aflui cine sunt, cine mai sunt...“** : [dialog: Adrian Botez — Raisa Boiangiu, romancieră. Chestionarul este format din 10 întrebări. Într-una din întrebări Adrian Botez face referire la *transmo-*

dermismul promovat de Th. Codreanu, care urmează „neomodernismului sănătos” // *Contraatac*. — 2008. — Noiembrie. (anul IX, Nr 21). — P. 19-32. — (Interviul revistei).

A. Botez: (4) [...] *După un neomodernism sănătos, al unor Doinaș, Sorescu, Nichita Stănescu, al fraților Emil și Dan Botta (chiar dacă, mulți îl consideră pe adjudeanul Dan Botta „doar” romantic...) — urmează acest, hai să-l ascultăm pe Theodor Codreanu, pentru că eu cred că știe ce spune: „transmodernism”, cu solide propensiuni spre simplitate (de tip recuperativ, ancestral-folcloric, evidentă, să zicem, și la extrem de talentatul domniei concetățean / poet, Eugen Evu...), sau cu rădăcini în creștinism / ortodoxie, ca la Paul Aretzu... [...] Vă simțiți solidară cu unele dintre trăsăturile acestui curent de „re-împăcare” a scriitorilor cu înțelepciunile Străvechi ale Duhului? Sau acționați ca un „frantior” — „trăgător de elită singuratic”?*

R. Boiangiu: *S-ar putea să fiu un trăgător de elită singuratic: ar fi interesant. Îmi place formularea [...] (p. 24).*

1459. **Cezar Ivănescu — 1941—2008.** „Poate tot un miracol va salva civilizația românească”: [dialog: Mihai Sultana Vicol, publicist — Cezar Ivănescu. Poetul evocă mirajul copilăriei din satul bunicii Zoe, Curteni (Vaslui), amintind de interviul acordat lui Th. Codreanu] // *Feed Back*. — 2009. — Iul.-aug. (Nr 7/8). — P. 73-76. — (În memoriam).

M.Vicol: [...] *Cunosc faptul că satul Curteni din județul Vaslui ocupă, în memoria-listica lui Cezar Ivănescu, un loc aparte. Ce poate să ne spună astăzi „Don Cezar” despre satul copilăriei și despre edenul spațiului al copilăriei?*

C.Ivănescu: *Am avut și norocul de-a trăi vacanțele școlare în satul bunicilor dinspre tată, Curteni, sat în care viețuia Diotima copilăriei mele, adevărata mea educatoare, bunica Zoe...*

Așa cum am mai afirmat-o într-un interviu, pe care i l-am acordat criticului literar Theodor Codreanu, am fost un copil fericit până la opt ani, locuiam în Huși, la 15 km de Curteni, satul bunicilor. Din 1949 și până azi am cunoscut numai ani infernali..., dar și așa, e mult să ai opt ani paradisiaci într-o existență... Mă reîntorc, în amintire, în satul copilăriei mele, și în edenul copilăriei numai în somn și în vis... (p. 74).

1460. „**Cu ce sentimente vă despărțiți de anul 2008? Ce așteptați de la 2009?**”: [chestionarul se adresează mai multor colaboratori ai revistei. Răspund chestionarului revistei numeroase personalități ale culturii românești: Grigore Vieru, acad. M. Cimpoi, acad. Alex. Moșanu, ex-min. Ion Ungureanu, acad. E. Simion, acad. Petru Soltan, Th. Codreanu, Ion Hadârcă ș.a.] // *Lit. și arta*. — 2009. — 1 ian. (Nr 1(3305)). — P. 1-5.

Th. Codreanu: *În ceea ce mă privește, bilanțul anului încheiat este mulțumitor, numărând trei apariții editoriale: **Numere în labirint (II)**, **Alma mater hussiensis**, și **A doua schimbare la față**, aceasta din urmă fiind primită de unele publicații ca pe un eveniment cultural, fiind o cercetare transdisciplinară a destinului civilizației românești din ultimele două veacuri (p. 2-3).*

1461. „**Epoca noastră — tensiunea etic-estetic**”: [colocviul închinat memoriei acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga — Maica Benedicta, desfășurat între 20-22 august la Mănăstirea Putna, a avut tematica „Epoca noastră — tensiunea etic-estetic”. Comunicările au fost urmate de dezbateri asupra temei propuse. În urma comunicărilor susținute de Ștefan Mazilu, Th. Codreanu, pr. Constantin Hrehor au avut intervenții: Pr. Gheorghe Popa, Th. Codreanu,

Dan Hăulică, arhim. Melchisedec Velnic. (Fotografie de grup)] // Caietele de la Putna. — 2009. — Nr 2. — P. 153-161.

Gheorghe Popa, pr.: [...] *În ceea ce privește comunicarea domnului Theodor Codreanu, Ștefan Lupașcu a fost un om extraordinar, a introdus un concept științific, conceptul de „niveluri de realitate”. Un concept foarte valorizat astăzi, mai ales, în domeniul fizicii cuantice și foarte mult promovat de domnul Basarab Nicolescu. La fel și ideea de transdisciplinaritate, promovată la noi tot de domnul Basarab Nicolescu. Ați vorbit de om și de cele trei etici ale sale; dacă avem trei etici, putem să avem „n” etici. Cred că etica, ca știință normativă, este totuși una singură.*

Așa cum și estetica, poate greșesc, după mine este tot o știință normativă. [...] (p. 167).

Th. Codreanu: *Sunt cele trei concepte pe care le propune el, cele trei materii și această diversitate cred că se poate unifica în ceea ce numește „starea T”. De fapt, ajunge la o singură etică, finalmente, în care omogenul și eterogenul se echilibrează, cum spune el se de-potențializează și se de-actualizează.*

Așa nu cred că el este un relativist în domeniul eticii. Toate se împlinesc în ceea ce el numește afectivitate. În definitiv, Dumnezeu este iubire. Într-adevăr aceasta este țința ultimă (p. 168).

Dan Hăulică: [...] *Eu l-am cunoscut pe Lupașcu, am fost la el, era un om fermecător, plin de o cordialitate redundantă. M-aș fi așteptat să aruncați o punte și înspre prelungirile estetice mai directe ale curiozităților sale. E un om care s-a interesat de Mathieu, în pictură, și care, la rândul lui a atras atenția unor artiști. [...] Există în Lupașcu o obstinație poetică. El seamănă, Noica a și spus, prezentându-l, cu presocraticii care apucau un element cu geniu, ca Heraclit, de pildă, și care se țineau de el încât să demonstreze că lumea toată e făcută de metamorfozele acestui element primordial. E ceva din această tipologie a vechilor presocratici, a milesienilor, în structura de gândire, în trepidația gândirii lui Lupașcu (p. 170).*

1462. **„Grigore Vieru era un om care întruchipa bunătatea întru totul, bunătatea întregului neam românesc”** : [convorbire telefonică: Mirela Irimia, redactor — Lina și Th. Codreanu. Reproducerea impresiilor declanșate de vestea zguduitoare a morții subite a poetului Grigore Vieru, statornic prieten al familiei Codreanu din Huși (art. *A murit o Românie*)] // *Adevărul de Vaslui*. — 2009. — 22 ian. (anul XVIII). — P. 4.

[Th. Codreanu]: *E greu de spus în cuvinte ceea ce simt eu acum. Grigore Vieru era un om care întruchipa bunătatea întru totul, bunătatea întregului neam românesc. Avea o voce caldă, blândă, care spunea mai mult decât timbrul ei... Era și îmi va fi un prieten de care nu moartea m-ar putea despărți... Venea des la Huși. Se simțea bine aici. De câte ori trecea prin Huși, nu era dată să nu poposească în casa noastră, a Codrenilor, cum ne spunea el. Sunt foarte trist, vom pleca îndată ce vom putea în Basarabia, să îl mai vedem o dată. Avea el un fel de testament spiritual, în care era tot ceea ce vroia să fie „cu limbă de moarte”. Și îmi amintesc faptul că spunea că dacă va fi să moară, niciunde în altă parte să nu îl îngroape, decât în satul lui, la Pererâta. Din drag de Grigore Vieru, eu am scris și o carte, care se numește „Duminica Mare a lui Grigore Vieru”. Și cum să nu mă răvășească faptul că el chiar într-o duminică a murit! Cum să nu mă tulbure asta...*

1463. **Grigore Vieru — o întrupare a logosului** : [anchetă cu genericul „In memoriu Grigore Vieru”, inițiată de Alexandru Bantoș, redactorul-șef al revistei. Numărul revistei este dedicat personalității și creației poetului Grigore Vieru. Au fost formulate cinci întrebări, în intenția „de a evoca figura poetului, pedagogului, publicistului, politicianului și filozofului Grigore Vie-

ru“, la care au răspuns, în articole individuale, C. Ciopraga, M. Cimpoi, Th. Codreanu, A.D. Rachieru, M.R. Iacoban, M. Ursache, Traian T. Coșovei, A. Strâmbeanu, P. Ursache, C. Ungureanu, C. Munteanu, D. Vrabie, I. Filip, V. Bahnaru, V. Răileanu] // *Limba română*. — 2009. — Ian.-apr. (anul XIX, Nr 1/4 (163/166)). — P. 20-26. — (Poetul, graiul, patria).

[Alexandru Bantoș]: *1. Ce calități ale scrisului i-au asigurat poetului o imensă popularitate în rândul cititorilor din Basarabia?*

[Th. Codreanu]: *1. Am spus-o și o mai repet: Grigore Vieru face parte dintre acele personalități care apar numai în momente de răscruce ale unei istorii sau culturi; asemenea oameni devin, fatalmente, simboluri naționale, în cazul nostru. Așadar, e vorba de o apariție care transcende personalitatea umană trecătoare. O putem numi, fără teama de a greși, una trimisă de bunul Dumnezeu, cel care n-a voit ca neamul românesc din Basarabia să dispară, precum au vrut și au năzuit vreme de aproape două veacuri cuceritorii de teritorii. În omenia lui care nu poate fi cuprinsă în cuvinte, în harul pe care-l purta, Grigore Vieru a devenit o figură atât de apropiată oricărui suflet de român, încât, spontan, fiecare se simțea atașat fără motiv de blândețea lui, de verbul său simplu și ardent, asociindu-le cu arheitatea (identitatea națională) românească, singura în stare să reunească frații atât de învrăjbiți, incapabili să-și regăsească unitatea pierdută prin vitregiile și vicleniile istoriei. Iată de ce Grigore Vieru ține de miracol și asta s-a văzut în ziua înmormântării sale, când o mare de oameni (evocând începuturile renașterii naționale din 1989—1992) cu toate florile Basarabiei și cu toate lacrimile ei s-au pogorât asupra-i încălzindu-i făptura pe care inima lui biologică n-a mai putut s-o păstreze în viață, pedepsindu-ne pentru că l-am înțeles prea puțin. Așa cum a fost fința omenească i-a fost și scrisul. Ca și Bacovia sau Nichita Stănescu, Grigore Vieru scria așa cum vorbea și simțea. Rareori a existat o mai organică solidaritate între om și operă (p. 20).*

[Al. Bantoș]: *4. Care este contribuția lui Grigore Vieru la reconstituirea și redefinirea adevărului privind identitatea și unitatea noastră etnolingvistică?*

[Th. Codreanu]: *Desigur, Grigore Vieru nu a privit limba română ca „specialist“, căci el a trăit-o ardent, ontologic, ca poet. Pentru el, limba română a însemnat și mai mult decât a putut spune Nichita Stănescu în celebrul enunț: „Limba română este patria mea“. Intuitiv, Grigore Vieru a tratat limba ca Eminescu și ca Heidegger, ca locuire poetică și ca adăpost al Ființei. În speță, al Ființei românești. El a simțit adânc faptul că nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră, cum a spus-o genial, Eminescu. Dacă Dumnezeu ar fi dat poruncă limbii române să se întrupeze în ființă omenească, aceasta ar fi luat, foarte probabil, chipul lui Grigore Vieru, în ipostază basarabeană... (p. 21).*

1464. ***Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări*** // Convorbiri lit. — 2009. — Sept. (Nr 9(165)). — P. 23-26. — (Ancheta revistei). — Inițiativa anchetei aparține redactorului-șef Cassian Maria Spiridon și cuprinde șapte întrebări-problemă despre starea istoriilor literare din țară, de după 1944. La anchetă au răspuns, în acest număr al publicației, Th. Codreanu și Cristian Livescu. Probleme în dezbatere: valențele semantice ale canonului, grila axiologică aplicată de critic, abordări ale literaturii contemporane, încrederea în valorile estetice, aspecte ale istoriilor literare elaborate de Alex Ștefănescu și de N. Manolescu, *prezențe și absențe* în istoriile literare românești.

C.M. Spiridon: (5). [...] *Din ce era mai frumos, semnificativ și demn de salvat ce au salvat sau ce nu au salvat aceste Istории literare? Toate cele urcate pe Arcă au fost cu adevărat demne de salvat?*

Th. Codreanu: *E frumoasă și de toată lauda metafora lui Alex Ștefănescu. Dar oricât ar fi privit el de atent și de sus harta literară a românității, nu știu dacă n-a luat în Arcă și mărunțișuri, lăsând pradă valurilor frumuseți pentru care n-a avut ochi. Altfel spus, le-a condamnat să se salveze singure. S-ar putea ca acestea să o facă mai bine, înotând în valuri decât prăjindu-se la soare pe Arcă. Nicolae Manolescu, autor al cărții **Arca lui Noe**, a lăsat și el pradă potopului autori canonici precum Constantin Virgil Gheorghiu, Adrian Marino, Grigore Vieru, Constantin Ciopraga, Constantin Virgil Negoită, ca să nu mai continuu lista (p. 25).*

C.M. Spiridon: (7). [...] *Considerați absențele din Istoriile literare postdecembriste mai semnificative decât prezențele?*

Th. Codreanu: [...] *cât privește „absențele”, nu trebuie să cătăm cine știe ce semnificații abisale. Ele sunt marcate de două motive principale, nicidecum de rațiuni estetice: ideologia political correctness, care nu s-a debarasat de principiul cine nu e cu noi e împotriva noastră. Iar al doilea motiv este cu totul banal, contrazicând idealul benedictin: mulți autori nu au fost citați, pur și simplu (p. 26).*

1465. **„Nu trebuie să confundați transmodernismul cu un curent literar...”**: [dialog: Ecaterina Bargan, publicist — Th. Codreanu, pe marginea vol. *Transmodernismul* (2005), s-au atins următoarele puncte de interes: problema sacrificiului, definiția nihilistului în creație, starea de fericire, postmodernității, *nimicul* — punct terminus al creației, kitsch-ul, transmodernism versus postmodernism. (Th. Codreanu, foto)] // *Oglinda lit.* — 2009. — Apr. (anul VII, Nr 88). — P. 4413, 4422. — (Interviu) ; *Clepsidra*. — 2009. — Nr 2 (59). — P. 8-10. — (Punctul pe „i”).

[E. Bargan]: *Explicați-ne trăsăturile transmodernismului în raport cu postmodernismul, referindu-vă la cinci diferențe și trei asemănări.*

[Th. Codreanu]: *Transmodernismul înseamnă transcenderea impasului mentalității postmoderne care nu a putut duce până la capăt proiectul modernității, din cauze care, aparent, sunt obscure. Cauza însă este tocmai moartea creștinismului. Paradigma transmodernității, în curs de cristalizare, de formare, crește pe semnele renașterii în temelii uitate ale creștinismului. E o viziune optimistă, însă cu luciditatea de rigoare. Cinci diferențe: întoarcerea la creștinism, logica trans, numită de Ștefan Lupășcu și de Basarab Nicolescu a terțului ascuns, întoarcerea la valorile tradiției, la valorile naționale (care exclude egoismul naționalist), respingerea kitsch-ului, și recuperarea valorii estetice. Trei elemente de continuitate: circumspecție în fața vechilor metafizici, aprofundarea filosofiei identității și diferenței din deconstructivism, refuzul fundamentalismelor doctrinare de orice fel (p. 4422).*

1466. **Românii în cultura și știința universală**: [ancheta cuprinde patru întrebări (despre raportul național-universal, personalități românești integrate sau nu circuitului universal, cauza marginalizării unor contribuții românești notabile), cărora le răspund zece personalități ale culturii și științei românești, aflate pe diverse meridiane ale lumii. Th. Codreanu răspunde punctual fiecărei problematice] // *Origini*. — 2009. — Sept.-oct. (Vol. XIV, Nr 9/10(146/147)). — P. 18-20. — (Ancheta revistei).

[Întrebare]: 3. *Numiți și alte personalități, mai puțin cunoscute sau pur și simplu necunoscute, care ar trebui integrate circuitului universal?*

[Th. Codreanu]: *În bună parte, la această întrebare am răspuns mai sus. Mai adaug că pentru marii filosofi români s-a făcut prea puțin pentru recunoașterea lor în străinătate. Acum sunt începuturi pentru intrarea în conștiința universală a operei lui Blaga și*

Noica. [...] Un poet extraordinar, încă puțin cunoscut în lume este G. Bacovia. Dacă în cazul Bacovia s-ar pune obstacolul dispariției canonului literar însuși din cultura lumii, la Eminescu se adaugă molima ideologică amintită. Asta și împiedică faptul ca Institutul Cultural Român să poarte numele poetului, cum s-ar cuveni. Și, mai mult de atât, în acest institut opera eminesciană este tabu pe plan internațional, situație absolut scandalosă, ca să mă exprim eufemistic. Nu e de-a dreptul grotesc ca în fruntea instituțiilor culturale ale țării să se afle înși care fac alergie la ideea de cultură națională? (p. 19).

1467. „**Sper că românii îl vor cinsti cum se cuvine**“ : [dialog: Mihai Sultana Vicol, publicist — Th. Codreanu, dialog evocator despre valoarea poetului în contextul literar românesc de azi, interviu consemnat la Chișinău, după ceremonialul de înmormântarea poetului Grigore Vieru] // Crai nou. — 2009. — 26 ian. (Nr 4948). — P. 5. — (Literatură. Artă) ; Bucovina lit. — 2009. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (216/217)). — P. 27-28. — (In memoriam) ; Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2009. — 27 mar.-2 apr. (Nr 14 (385)). — P. 7. — Secvențe cu titlul *Durere la plecarea unui mare dispărut*.

[M.S.Vicol]: *Sufletul vă este încărcat de durere. Ați pierdut un mare prieten, un poet de un lirism eminescian, un mare român. Cum simțiți această pierdere?*

[Th. Codreanu]: [...] *Grigore Vieru, pentru mine, a fost un exemplu, un model de viață, și spun că m-am bucurat de prietenia lui; cred că niciodată nu am fost vrednic de atâta înălțime delicată a prieteniei sale, așa cum mi-a acordat-o el, iar faptul că am trudit pentru a scrie o carte despre personalitatea lui inconfundabilă, intitulată **Duminica Mare a lui Grigore Vieru**, sper că spune totul despre relația dintre noi, dincolo de faptul că merita cu prisosință un asemenea efort. [...]*

[M.S.Vicol]: *Cunoaștem faptul că Bacovia și Vieru sunt „plini“ de Eminescu. Dumneavoastră ați scris despre amândoi. Ce au în comun cei doi cu Eminescu?*

[Th. Codreanu]: *Da, eu în cartea mea am făcut o amplă comparație între Grigore Vieru și Bacovia. Spuneam că este un Bacovia de semn întors. Ei, întâmplător, au murit aproape la aceeași vârstă, Vieru într-o împrejurare tragică. Vieru era un om deschis spre lume, Bacovia era un om închis, un claustrat, dar tot un învingător și el, așa cum îl considera Nichita Stănescu și-l consider, în moartea lui, un mare învingător și pe Grigore Vieru. Cred că moartea lui Grigore Vieru este ultima palmă dată de poet celor care l-au ponegрит, celor care nu mai cred în Neamul românesc. S-a jertfit pentru ziua de naștere a lui Eminescu și pentru geniul acestuia, într-o vreme când adulmecătorii de „cadavre din debara“ îi doreau și lui Vieru moartea artistică, pe care unii, cum am sugerat deja, au și decretat-o o nouă „biblie“ a istoriei literare românești, în care autorul cărții **Acum și în veac** apare ca „total depășit“.*

1468. „**Acela în care Eminescu n-a pus nimic, ori nu este cult, ori nu este român**“ [Resursă electronică] : [anchetă lit.: „Ce vă (mai?...) spune Eminescu?“ inițiată de Liviu D. Clement, în numele cotidianului „Crai nou“ și al rev. „Nord Litera“ Au răspuns, între alții: Th. Codreanu, Leo Butnaru, Nicolae Băciuț, Aurel Buzincu, M.V. Buciuc, Ovidiu Morar, Horațiu Stamatin ș.a.]. — Acces internet: <http://www.nordlitera.ro/modules.php?name=News&file=article&sid=2496>. — Postat 15.01.2010.

Th. Codreanu: *Fiind centrul iradiant al canonului literar românesc și al culturii naționale, în genere, Eminescu, de 120 de ani încoace, spune esențialul despre situarea spirituală a românilor în civilizația europeană. Iar astăzi el ne grăiește mai mult ca niciodată, căci temeliiile Europei sunt mai amenințate decât oricând prin ceea ce Harold Bloom numește Școala Resentimentului, răsărită din postmodernista „corectitudine politică“,*

ultima expresie a marxismului cultural. Semnul cel dintâi: încercarea disperată a resentimentarilor de a-l „demitiza“ pe Eminescu, de a-l detrona din postura de poet național, de a-l transforma într-un scriitor oarecare, istoricizat. În realitate, continuă să fie actuale cuvintele lui Eugeniu Speranția: „Acela în care Eminescu n-a pus nimic, ori nu este cult, ori nu este român“.

1469. **[Cultură și politică]** : [ancheta rev. „Origini — Romanian Roots“ propune tema „Cultură și politică“, într-o succesiune de trei întrebări la care răspund, cu articole independente, scriitorii: Th. Codreanu, Simona Grazia Dima, Ion Coja, Dan Dănilă, Monica Mureșan, Basarab Nicolescu. Chestiuni în dezbatere: libertatea intelectuală în pericol?, sfera politicului *versus* atitudinea civică a intelectualului, cauzele care au determinat mistificările masive în domeniul politicului] // *Origini*. — 2010. — Iun.-aug. (Vol. XIV, Nr. 6/8 (154/156)). — P. 18-22.

1. [...] *Pe un asemenea fond, democrațiile sunt fragile și oricând pot apărea partide-stat conduse de lideri orgolioși, sub stindardul populismului și al „naționalismului“ demagogic. [...] Într-un asemenea context, intelectualitatea lucidă nu se poate simți liberă, când istoria și adevărul asupra valorilor naționale îți sunt impuse de aiurea, când un scriitor de forță morală a lui Paul Goma este marginalizat și pus la stâlpul infamiei din pricină că nu e „corect politic“, când Mihai Eminescu este tratat ca „nul“ sub aspect intelectual de corifei, precum Cristian Preda, ajuns europarlamentar sub oblăduirea aceluiși președinte, chiar dacă acum încearcă să-și salveze pielea politică simulând „disidența“ în PD-L; când Mircea Eliade e considerat sub prestigiul unui Ioan Petru Culianu din aceleași rațiuni, numele ultimului fiind preferat în botezarea unui institut național de profil; când judecarea comunismului este încredințată unui fiu de kominternist, ca Vladimir Tismăneanu, de parcă ne-am afla în lumea fabulelor lui Grigore Alexandrescu. Și această frază lungă ar putea continua. Eu, unul, nu mă simt liber în țara mea, cum nu m-am simțit liber nici în comunism, deși libertățile erau garantate și atunci, constituțional (p. 18-19).*

1470. **Interviu cu Theodor Codreanu** : [dialog: Andreea Neagu și Mihaela Ropotan, reporteri — Th. Codreanu. La festival au fost prezentate cărțile lui Th. Codreanu — *Istoria „canonică“ a literaturii române* (2009) și *Polemici incorecte politic* (2010). Interviuul include patru întrebări despre motivarea atenției acordată vieții și operei lui Eminescu, impactul opiniilor critice, legături cu urbea Galați, omul modern și cultura. (Th. Codreanu, foto; imagine de grup)] // *Axis Libri*: „Festivalul Axis Libri“: supl. informativ al rev. — 2010. — 6 iun. (Nr. 3). — P. 4.

[Rep.]: *De ce fuge omul modern de cultură?*

[Th. Codreanu]: *E un dezastru că omul modern fuge de cultură pentru că nu știe că iubirea de cultură e în favoarea lui și cine nu citește cărți e un mutilat sufletește și îmi produce întotdeauna milă. Cine pătrunde în lumea cărților nu numai beletristice, ci și de altă natură, filosofie, științe ș.a.m.d. își deschide un ritm nebănuit spre toate colțurile ființei și spre cele mai importante performanțe ale gândirii sale. Așadar, e un dezastru spiritual, și faptul că omul modern fuge de cultură nu este în favoarea acestui om din ce în ce mai mutilat sufletește.*

1471. **Întâlnire cu Grigore Vieru** : [dialog: Nadejda Ceban, liceană — Th. Codreanu, interviul are în atenție prietenia dintre poetul Grigore Vieru și criticul Th. Codreanu și atinge următoarele chestiuni: evocarea poetului, venirea în Țară (la 37 de ani), patriotismul creației vierene, receptarea creațiilor, mili-

tantismul poetic, situarea poetului în galeria marilor scriitori ai literaturii române // Zorile. — 2010. — Ian.-iun. (Nr 1(41)). — P. 57-59. — (Interviu).

[N. Ceban]: *S-au făcut dese apropieri ale lui Grigore Vieru de Nichita Stănescu, Vasile Voiculescu, Tudor Arghezi sau Lucian Blaga. Credeți că paralela G. Bacovia — Grigore Vieru e cea mai adecvată?*

[Th. Codreanu]: *Era firesc să se facă asemenea aprecieri comparatistice. În definitiv, toți acești mari poeți sunt creația Limbii Române, sintagmă pe care Grigore Vieru a scris-o întotdeauna cu majuscule. Pe de altă parte, toți sunt izvorâți din eminescianism, iar Grigore Vieru are atâtea fire de legătură cu Eminescu, fără a-i fi epigon, încât și-a legat destinul de Cartea lui Eminescu, încă din 1964, când a scris celebra poemă **Legământ**. Cât privește paralela cu G. Bacovia, aceasta a fost abordată de mine în cartea din 2004, **Duminica Mare a lui Grigore Vieru**. Pe cei doi îi apropie marea simplitate a expresiei, o simplitate aparentă, fiindcă stă sub semnul categoriei profundului. Bacovia spunea că scrie precum vorbește. Impresia aceasta a lăsat-o și Grigore Vieru, ca să nu mai vorbim și de Nichita Stănescu. Dar mai importantă în cazul lui G. Bacovia și al lui Grigore Vieru este simetria de contrast. De aceea, l-am definit pe Grigore Vieru drept un Bacovia de semn întors. Chiar și viețile lor par trasate în oglindă: în vreme ce Bacovia a rămas un anonim, șters, taciturn până la autism, Grigore Vieru, fragil trupește ca Bacovia, asemănător și la figură, s-a bucurat în viață de iubirea spontană a unui întreg neam. Așadar, prin excelență o figură publică, recunoscut repede prin monografiile care s-au scris atât la Chișinău, cât și în Țară. Despre Bacovia, prima carte s-a scris după moartea lui, în Elveția, nu în România. Posteritatea a decis în favoarea lui Bacovia. Să sperăm că posteritatea lui Grigore Vieru nu va fi și de astă dată „în oglindă“, comparativ cu Bacovia.*

1472. **„Nu sunt adeptul unei „conspirațiuni“ care s-ar fi derulat împotriva lui Eminescu... Sunt într-o gravă eroare cei care susțin așa ceva“** // Salonul lit. — 2010. — Nr 69. — P. 1-5. (Interviu). — Dialog: Culiță Ioan Ușurelu, redactor-șef — Th. Codreanu, subiecte în discuție: valențe profesionale și scriitoricești, demnitatea literaturii române, considerații eminescologice, valori ale istoriei și culturii românești, Grigore Vieru și fenomenul literar basarabean, complexe în cultură, condiția „provinciei“ în fața „centrului“, raportul dintre critică și literatură, afinități critice ș.a. (Th. Codreanu — foto).

[C.I.Ușurelu]: *Cioran afirma, pe vremuri, că acolo unde nu există decât defăimare și unde fiecare stă cu frica singurătății sale, nu va putea fi vreodată ceva sacru, ci doar cuvinte mizerabile, pizmașe, uneori chiar ucigașe. Astăzi nu este mai rău, n-am ajuns la „decăderea admirației“, la absența oricărui gest uman, la absența oricărei simpatii între oameni? Deviza zilelor noastre să fie doar „Homo homini lupus“?*

[Th. Codreanu]: *Nu poți să nu-i dai dreptate lui Cioran. O civilizație, o cultură, când intră în disoluție, semnele căderii se arată prin ceea ce filosofii și psihologii numesc ură de sine. Când îți blamezi și ridiculizezi istoria, miturile, valorile, religia, îți presimți sfârșitul și instinctul morții te împinge să-l grăbești. Faptul e mai rău decât ceea ce a vrut să spună Hobbes prin dictonul „Homo homini lupus“. Acolo e lupta pentru existență, pentru supremație, pentru impunerea propriilor valori, pe când în ura de sine, în autodispreț, nu mai e cale spre viitor. Cea mai vulnerabilă civilizație actuală este cea europeană, care înaintează încet, dar sigur spre disoluție. Iar noi, românii, vrem să fim „protocronici“ și de astă dată (p. 4).*

1473. **„Premiile sunt întâmplări incomode...“** : [dialog: C.I. Ușurelu, redactor-șef — Gheorghe Istrate. Scriitorul îl apreciază pe Th. Codreanu pentru dezvoltările despre Poet din vol. *Dubla sacrificare...* (1997)] // Salonul lit. — 2010. — (anul XII, Nr 71). — P. 1-59. — (Interviu).

1474. **Theodor Codreanu: „România pare a fi, prin excelență, patria modernă a epigramei“**: [dialog: George Corbu, directorul publicației — Th. Codreanu. Interviu este axat pe idei precum condiția epigramei ca specie literară și rolul creatorului, clasicizarea scriitorului prin epigramă, interesul cercetătorilor contemporani pentru studierea speciei, tradiția umorului românesc] // Epigrama. — 2010. — Mar. (Nr 51). — P. 9-11. — (Interviu).

[G. Corbu]: *În calitatea lui de creator aparte, epigramistul poate sau trebuie să beneficieze de un statut nediscriminatoriu?*

[Th. Codreanu]: *Poate, în măsura în care-i impune personalitatea în viața literară. De regulă, prestigiul unui epigramist crește atunci când este recunoscut și în alte genuri decât în epigramă. Cazul lui George Topârceanu, clasicizat nu prin epigramă. Tudor Mușatescu s-a impus ca dramaturg și prin „mușatismă“, înainte de a fi cunoscut ca epigramist. Sunt însă și epigramiști care se clasicizează prin ei înșiși. Cazul lui Cincinat Pavelescu, al lui Păstorel, al lui Mircea Ionescu-Quintus, al lui George Zarafu. Numai că și aceștia s-au remarcat și-n alte forme literare, dar dominanta notorietății se datorează epigramei. Mi se pare că în acest cadru intră și George Corbu.*

[G. Corbu]: *Ce relație există între public și epigramă?*

[Th. Codreanu]: *Una privilegiată, pe care deja am apropiat-o de cea dintre cântăreț și public. O spontaneitate de negăsit, să zicem, între public și un prozator, ca să nu mai vorbim de critic literar sau filosof.*

[G. Corbu]: *Cunoașteți legături între epigrama românească și cea universală?*

[Th. Codreanu]: *Am semnalat deja unele vechi, de la Nicolaus Olahus la Antioh Cantemir. Epigramiștii români au umplut nu doar spațiul românesc, dar au exportat spiritul lor „latin“ pe oriunde s-au aciuat... (p. 10).*

1475. **Câțiva dintre optzeciști vor supraviețui prin desprindere individuală de mentalitatea de grup** // „Zona literară“. — 2011. — Sept.-Oct. (Nr ½). — P. 54-55. — (Zon@ncheta) ; <http://www.scribd.com/doc/72728468/Revista-Zon-Literara-Nr-1-2-2011>. — „Zon@literară“. — accesat 22.04.2012. — (Foto). — Răspund anchetei realizate de Paul Gorban (redactor-șef) scriitoarei Gellu Dorian, Th. Codreanu și Daniel D. Marin. Ancheta literară aduce în dezbatere următoarele chestiuni: problema postmodernismului românesc, generația literară și solidaritatea scriitoricească, profilul scriitorului contemporan, blog-literatura și scriitorimea actuală, despre viitorul literaturii române, premiile literare și destinul scriitorului român.

[P. Gorban]: *3. Care ar fi portretul scriitorului român după două decenii de liberă circulație? În ce măsură a influențat această deschidere literatura română? Dar opera dumneavoastră?*

[Th. Codreanu]: *3. Cele două decenii de „liberă circulație“, cum o numești, n-au avut nicio urmă spectaculoasă asupra scriitorului român. În primul rând, nu i-a dat geniu, fiindcă geniu nu depinde de mediul social. Dimpotrivă, această libertate l-a dezavantajat, fiindcă l-a dezgolit de aura pe care se iluziona că o are în regimul comunist. Revoluția a dat o lovitură năprasnică inteligenței românești. Dacă înainte scriitorul era anihilat pietrificat de ideologie, acum ideologia se lăbărțează fără opreliști în destinul său. Și atunci, și acum, scriitorul are succes în măsura în care se supune comandamentelor ideologice. El a trecut de la marxismul ceaușist la neomarxismul „corectitudinii politice“. Numai așa poate ajunge un răsfățat în mass-media, diriguitor de opinie publică, șef de instituții culturale, premiat, academician, decorat cu înalte distincții republicane etc. În ce mă privește, am sperat că libertatea pe care mi-am asumat-o în anii comunismului va avea consecințe*

asupra „libertății“ postdecembriste. Numai că această libertate e din ce în ce mai mult spulberată de libertinajul fără margini, oglindă a lipsei statului de drept. Singura șansă a unui intelectual, oriunde pe mapamond, este să rămână prieten al adevărului (p. 55).

1476. **„Cu povești ne leagă lumea, cu povești ne-adoarme“** // Lohanul. — 2011. — Iun. (Nr 3 (18)). — P. 55-57. — (Literatură). — Dialog: Giorgiana Zurba, studentă la jurnalism — Theodor Codreanu. În discuție: autoportret de scriitor, M. Eminescu — poet național, modele și prietenii literare, dezamăgiri și împliniri scriitoricești, cariera profesională, cărți pe masa de lucru etc.

Giorgiana Zurba: *Ce modele literare ați avut și ce prietenii literare ați legat de-a lungul vieții?*

Th. Codreanu: *Modelele literare sunt ispite pe care trebuie să le abandonezi la timp dacă vrei să te autocondamni la epigonism. Importante s-au dovedit prietenii literare în formarea mea ca scriitor. Încă de la douăzeci și ceva de ani m-am bucurat de prietenia unor scriitori ca Ion Istrati, care m-a debutat în 1970, în noua serie a „Convorbirilor literare“. Apoi mi-au mai fost prieteni Sandu Tzigara Samurçaș sau C.D. Zeletin. De-a lungul vremii am avut mulți prieteni printre scriitori. Am să-i pomenesc doar pe câțiva dintre cei care nu mai sunt în viață: George Munteanu, Zoe Dumitrescu- Bușulenga, Adrian Marino, Grigore Vieru, Ion Rotaru, Edgar Papu. (p. 55-56).*

G.Zurba: *Care a fost cea mai mare dezamăgire pe care v-a adus-o scrisul?*

Th. Codreanu: *Scrisul ca atare nu mi-a adus dezamăgiri, fiindcă este o formă de iubire, una care s-a dovedit a nu fi trecătoare. Marea dezamăgire vine în clipa neputinței de a nu scrie. Iar asemenea clipe au fost destule în viața mea. Dezamăgirile cele mai mari au venit din partea cenzurii comuniste, când mi s-au respins mai multe cărți: două romane și aforismele din **Fragmentele lui Lamparia. Eminescu-Dialectica stilului** a așteptat mai mulți ani până la apariția din 1984, la Cartea Românească.*

G.Zurba: *Dar cea mai mare satisfacție?*

Th. Codreanu: *Poate că satisfacția cea mai curată a fost în 1969, când Geo Dumitrescu m-a debutat cu un articol de critică literară în cea mai prestigioasă revistă a Uniunii Scriitorilor — „România literară“. La scurt timp, am primit o scrisoare admirabilă de la Sandu Tzigara-Samurçaș, un remarcabil poet bilingv, din ilustra familie a Samurçașilor, unul dintre ascendenți fiind prieten cu Eminescu. S-a legat atunci una dintre cele mai frumoase prietenii din viața mea (p. 56).*

1477. **„Marea cultură este aceea care creează ordine în haos“** // Feed Back. — 2011. — Aug. (Nr 8). — P. 30-31. — (Ancheta literară). (Foto). — „Criza literaturii, literatura crizei“ este tema anchetei literare, inițiate de Daniel Corbu, și cuprinde șapte întrebări ample concentrate în jurul următoarelor chestiuni: dacă literatura momentului e în criză; dacă scriitorii contemporani vor reuși să creeze nestingheriți; lipsa criticilor literari; topuri și liste de scriitori; literatura scriitorilor blogiști; despre „baronii literari centrali și locali“; despre „generația literară laptopică“. Răspund anchetei literare Nicolae Băciuț, Th. Codreanu, Virgil Diaconu, Gellu Dorian.

Daniel Corbu: *Criza economică, socială, chiar morală care a cuprins lumea de azi e constatată și adjudecată. Credeți că literatura momentului (poezia, proza, dramaturgia, eseul) e în criză?*

Th. Codreanu: *[...] Marea cultură este aceea care creează ordine în haos. Se pare că Europa a renunțat la acest principiu fundamental al Marii Tradiții fondate de Grecia antică și dus pe culme de către creștinism. Și în literatură, acum, idealul care a mai rămas*

este să te salvezi de unul singur, dar în conformitate cu pragma economiei de piață, fiindcă altă cale n-a mai rămas. Nu luată individual poezia, proza, dramaturgia, eseul sunt în criză, fiindcă și acum există personalități excepționale care le practică. Comunitatea însă nu mai are nevoie de ele, încât un poet de geniu este condamnat să rămână un anonim undeva într-un colț pierdut de lume. Mai bine se va face remarcată o mediocritate care se conformează intereselor unor grupări, ele însele autarhice, dar cu acces la mediatizare (p. 30).

1478. ***Peste mode și timp*** // Cronica veche. — 2011. — Iun. (XLVI), Nr 5). — P. 4. — (Cronica actualității). — Articol-răspuns la ancheta revistei: „Eminescu — actual / inactual“, la care mai răspund Nicolae Turtureanu, Alexandru Zub, Mircea Radu Iacoban, Traian D. Lazăr și Carmelia Leonte.

Tema anchetei nu se vrea, desigur, doar conjuncturală, prilejuită de comemorarea morții lui Mihai Eminescu. Pentru că dilema actual / inactual, în ce-l privește pe Eminescu, se poate invoca atât într-un cadru gnoseologic cartezian, cât și raportându-ne la o mentalitate postcarteziană, caracteristică noii paradigme culturale transmoderne, izomorfă celei de a doua revoluții cuantice din microfizică. Iar cum cel mai comod este să reduci lucrurile la un singur nivel de realitate, se înțelege că tentația primă este să-l judeci pe Eminescu într-un cadru cartezian al gândirii, ceea ce se întâmplă în majoritatea cazurilor. Să nu ne mire, așadar, că unii vor răspunde că Eminescu este „actual“, iar alții, cu aceeași „îndreptățire“, îl vor găsi „inactual“, ba chiar „primejdios“ pentru timpurile pe care le trăim. Jocul acesta halucinant, caracteristic unei anume schizoidii europene, este deosebit de antrenant în spațiul public românesc și el ține, în ce-l privește pe Eminescu, de mai bine de 160 de ani.

IV. REFERINȚE CRITICE, OPINII, PORTRETIZĂRI ȘI IMPRESII DESPRE THEODOR CODREANU

1969—1980

1479. **Simion, Eugen. Critica și sfătuitoarii ei** : [art. de atitudine ca răspuns la observația lui Th. Codreanu că e marginalizată critica de direcție] // România lit. — 1969. — 4 dec. (Nr 49 (61)). — P. 2. — (Fragmente critice).

Tov. Teodor Codreanu din județul Vaslui ne dă în mai multe rânduri indicații de felul cum trebuie să procedăm. El consideră o pură aberație ideea de a renunța la critica de direcție și, cum observația a trecut prin capul unor critici actuali, cititorul nostru îi trage la răspundere: cum e posibil?! [...]

... putea trage, de aici o încheiere favorabilă: critica e în atenția tuturor, semn că disciplina pe care am ales-o e urmărită cu stimă. Dar nu, n-am văzut încă, între atâtea sfaturi hotărâte, să fie și un semn de stimă și înțelegere.

1480. **Ștefan, Ion C. Tot despre „Momentul literar 1969“** : [răspuns la opiniile lui Th. Codreanu privind realismul în proza contemporană] // România lit. — 1969. — 11 dec. (Nr 51 (63)). — P. 2. — (Voci din public).

Theodor Codreanu, în articolul Pentru realism, susține cu argumente demne de luat în seamă ideea unei critici angajate, numite de D-sa „critică de direcție“. Ridicarea întru apărarea realismului în literatură este laudabilă, știut că acesta îi conferă trăinicie și conținutitate, atunci când înfățișarea veridică a vieții se face cu talent, măiestria artistică fiind inseparabilă de literatură.

1481. **Istrati, Ion. [Ozana]** : [prez. tânărului scriitor precedă fragm. Ozana (șapte capitole din romanul Marele zid), acesta fiind debutul în proză al scriitorului ; precizări despre universul inedit al romanului] // Convorbiri lit. — 1970. — Aug. (anul I, serie nouă, Nr 4). — P. 33.

Romanul lui Theodor Codreanu din care prezentăm aici doar un mic fragment, atestă, — dincolo de relatarea aparent banală și lineară a subiectului cărții sale, — o vocație scriitoricească aptă să ne introducă, în mod alert și cu influență de ordin stilistic, într-un univers citadin și rural inedit și, îndeosebi, greu previzibil. Guvernat de spontaneitatea și de capacitatea rațională a tineretului studios, acest microcosmos explorat adânc și caracterizat de exuberanța adolescentină, dar și de dramatice procese de elucidare ca cele pe care le trăiesc eroii în linia și în spiritul destinației lor umane și sociale, ni se arată plin de substanță, învederând pe plan cognitiv etic și estetic, o proză de factură reflexivă spre care înclină arta autorului și pe terenul căreia, sperăm, prospectează și câștigă adesea autentice soluții emoționale (p. 33).

1482. **Istrati, Ion. Unul dintre cei mulți** : [scriitorul I. Istrati a creionat primul portret lit. al lui Th. Codreanu, care-i încredințase (în perioada studenției) câteva aforisme, surprinzându-l prin adâncimea și autenticitatea adevărilor scrise] // Scânteia. — 1970. — 11 mai (Nr 8421). — P. 1. — (Însemnări).

S-a întâmplat recent să mă găsesc pe sălile Facultății de filologie din Iași ; unde, printr-un concurs de împrejurări, am făcut cunoștință cu un tânăr bălan și scund, cu ochi buni, albaștri și cu obrazul ca de copil, dar mai cu seamă, sfios, plin de cuviință și liniștit, cuminte ca un ghiocel într-un pahar cu apă. [...]

Când mi-am adus aminte de acest „ultim mohican“ [...]; când m-am edificat că acest tânăr e însuși autorul unei întregi suite de foarte interesante articole publicate în reviste de literatură, deși trăiește izolat într-un sătuc [...], m-am crezut îndreptățit să socot că un asemenea intelectual, dăruit nobilei profesii de dascăl, slujirii prin cultură a satului, sensibil și plin de făgăduințe în lumea satului nostru contemporan, constituie, incontestabil, o prezență activă și fecundă, demnă de a fi, ca atâtea altele, semnalată și elogiată cu dragă inimă.

1483. **Constantinescu, I. Eminescu și etapele creației** : [integrarea opiniilor lui Th. Codreanu în demonstrația de bază — „etapizarea“ creației eminesciene] // Ateneu. — 1979. — Mar. (anul 16, Nr 1(137)). — P. 4.

Într-un articol recent (*Simultaneitatea eminesciană*, „Cronica“, 13 ian. 1979), Theodor Codreanu observa că „partea vicioasă“ a demonstrației Ioanei Em. Petrescu pare a fi „scindarea operei eminesciene pe etape și teme“. Pentru a înțelege grandoearea lui Eminescu, adaugă autorul, „nu-l vom mai confrunta cu poezii romantici“. Potrivit opiniei sale, pe Eminescu l-ar exprima nu atât modelele cosmologice tradiționale (platonician, schopenhauerian, kantian), ci acela... einsteinian al simultaneității.

1484. **Irimescu, N. Concursul pentru debut al Editurii „Junimea“** : [între cele cinci volume de debut în proză, premiate de ed., romanul lui Th. Codreanu — *Varvarienii*] // Cronica. — 1979. — 9 noiem. (anul XIV, Nr 45(719)). — P. 2.

Juriile pentru concursul de debut poezie și proză al Editurii „Junimea“, întrunite sub președinția tov. prof. univ. dr. doc. Const. Ciopraga, au hotărât să recomande pentru publicare următoarele volume:

Poezie. I. Alex. Angheluș, *Drumul cuvintelor* [cuvântului, n.n.], Nichita Danilov, *Tăcerea inimilor noastre* [...].

Proză. Juriul a hotărât ca volumele de debut în proză să fie grupate într-o casetă, cuprinzând următoarele lucrări: Constantin Parascan, *Ușile nopții*, Constantin Badersca, *Dubla condiție a căderii*, Theodor Codreanu, *Varvarienii*, Maria Cernichievici, *Efemeride*, Constantin Blănaru, *La lumina zilei*.

1485. **P. Teodor [Teodor Pracsiiu, n.n.] Doi câștigători din județul Vaslui** : [precizarea că printre câștigătorii pentru concursul de debut în volum al Editurii „Junimea“ sunt profesorii hușeni Ion Alex. Angheluș — poet, și Th. Codreanu — prozator] // Vremea nouă. — 1980. — 27 mai (Nr 2239). — P. 4.

Theodor Codreanu, paradoxal, nu debutează cu critică literară, ci cu beletristică. *Varvarienii*, este un roman de actualitate, construit modern, imbinând planul real cu cel fabulos. Cartea scrutează și luminează eternul omenesc.

1981—1985

1486. **Angheluș, Ion Alex. Th. Codreanu, „Marele zid“** (Ed. Junimea, 1981) // Vremea nouă. — 1981. — 21 apr. (anul XIV, Nr 2286). — P. 4. — (Cultura). — Cronică literară pentru romanul de debut, premiat de Editura „Junimea“, în locul romanului *Varvarienii*.

Narațiunea, pe ansamblu [...], e un potențial câmp narativ nodal, din care s-ar putea dezvolta destine de un dramatism accentuat, căci fiecare din eroii lui Th. Codreanu păstrează germeii unei evoluții pline de interes.

1487. **Condurache, Val.** „*Intră cine vrea; rămâne cine poate*“ : [cronică lit. pentru cele cinci volume premiate la Concursul pentru debut (proză) al Editurii „Junimea“ (1979—1980), cărți semnate de Constantin Parascan (*Ușile nopții*), Silvia Obreja Cernichevici (*Efemeride*), Constantin Badersca (*Dubla condiție a căderii*), Th. Codreanu (*Marele zid*) și Constantin Blănaru (*La lumina zilei*). Juriul a fost alcătuit din Constantin Ciopraga (președinte), Mircea Radu Iacoban, Virgil Cuțitaru, Al. Dobrescu, Ada Fărtăiș. Ordinea în care au fost discutate, motivează comentatorul, „nu are nicio legătură cu scara de valori, dificil de alcătuit de altfel“. Cartea lui Th. Codreanu e prezentată comparativ cu celelalte debuturi. (Fotocoperte)] // Convorbiri lit. — 1981. — Apr. (Nr 4(136). — P. 6. — (Accente).

Deși elaborată, confecționată chiar sub raportul tehnicilor și limbajelor, cărticica lui Theodor Codreanu lasă o mai puternică impresie de naturalitate și spontaneitate în dialog decât celelalte debuturi. Prozatorul are simțul replicii, al monologului interior, în general al scenei relatate, calitate ce-l recomandă genului dramatic. Chiar și gradul de convenție poate fi util rostirii scenice, unde firescul nu e niciodată pură transcripție, ci adecvare a vorbirii la psihologie ori caracter. Am mai multă încredere în posibilitățile de evoluție ale lui Theodor Codreanu decât ale celorlalți aspiranți la arta literară [...].

1488. **Holban, Ioan.** *Debuturi la „Junimea“ (II)* : [coment. critice pentru cele cinci volume premiate la Concursul pentru debut (proză) al Editurii „Junimea“ (1979—1980), între care și romanul lui Th. Codreanu — *Marele zid* (Iași : Ed. Junimea, 1981)] // Cronica. — 1981. — 3 apr. (Nr 14(792). — P. 4. — (Cronica literelor).

*La o cu totul altă formulă narativă face apel Theodor Codreanu în romanul **Marele zid**: aici primează epicul, nu o dată spectaculos, depășind deseori granițele verosimilului romanesc. Această carte are două secțiuni distincte, cu „fabule“ diferite: prima (p. 5-90), relatează avaturile tânărului savant (filosof și medic) Daniel Durban... [...] Intrăm astfel, în secțiunea a doua a romanului (p. 90-133), care relatează o frumoasă poveste de dragoste plină de elemente spectaculoase și cu un final nefericit. Avem aici „triumful erotic“ clasic: Ozana îl iubește pe Durban, Dinu Felecan pe Ozana, iar Durban, structură camilpetresciană, încearcă să scape de săgețile lui Eros punându-și masca indiferenței. [...] Dincolo de spectaculozitatea gratuită a situațiilor narate, există câteva pagini de proză autentică, mai ales acolo unde naratorul urmărește complicatul proces psihologic pe care îl parcurge Ozana întru cristalizarea sentimentului erotic; în fapt este singurul personaj care trăiește cu adevărat, dar ocupă, din păcate, un plan narativ secund.*

1489. **Călin, Constantin.** *Jurnal de lectură.* (Calistrat Costin, *Theodor Codreanu*) : [cronică lit. pentru romanele *Arșița*, de Calistrat Costin și *Marele zid*, de Th. Codreanu, ambele apărute la Ed. „Junimea“ (1981)] // Ateneu. — 1982. — Mar. (anul 19, Nr 1(149). — P. 6.

*Tema romanului e juvenilă, însă execuția e surprinzător de sigură. **Marele zid** e, în esență, o poveste de dragoste: cursivă, ritmată. Simetriile, coincidențele și opozițiile abundă. Faptele se derulează sub presiunea determinărilor exterioare, logice, dar, mai ales, a impulsurilor interioare, iraționale. Personajele sunt angrenate într-un mecanism care e mai puternic decât voința lor. [...]*

Firav sub raportul invenției epice, romanul lui Theodor Codreanu reține atenția prin „sofistică“ sa, prin ținuta intelectuală. Autorul e deprins cu meditația, are exercițiul dialecticii și, în ansamblu, un simț lingvistic just. El greșește însă, cu inocență,

atunci când acordă unora dintre personaje o elevație care depășește statutul lor social și profesional.

În *Marele zid*, care e o apariție onorabilă, eseistul se evidențiază, adeseori, mai bine decât romancierul.

1490. **Dobrescu, Al.** *Eminescologie* : [coment. critice asupra studiului *Eminescu — Dialectica stilului* (București : Ed. Cartea Românească, 1984), intransigentul critic apreciază în termeni favorabili „efortul hermeneutic“ al lui Th. Codreanu de a propune o exegeză care răstoarnă tiparul consacrat în care încăpea Eminescu, „sortită să iște controverse“. (Fotocopertă)] // Convorbiri lit. — 1984. — Mai (anul XC, Nr 5(1173)). — P. 7. — (Cronica literară).

Eminescu — Dialectica stilului este expresia unui remarcabil efort hermeneutic [...].

[...] Privirea lui Theodor Codreanu e proaspătă, liberă de clișee, scoțând la lumină și valorificând pasaje, dacă nu ignorate, în orice caz tratate cu grabire. Repet, destule observații de amănunt dintre cele cuprinse în *Eminescu — Dialectica stilului* nu sunt noi și autorul nu face un secret din paternitatea lor. Nouă este însă viziunea integratoare în funcție de care sunt selectate și organizate. Originalitatea tentativei lui Theodor Codreanu nu subzistă atât la nivelul fragmentului, cât la acela al întregului. Eminescu al său este o construcție pe cât de complexă, pe atât de bine gândită, de coerentă, de armonioasă. Considerații pe care am fi dispuși a le crede prisositoare, simple paranteze ori popasuri pentru împospătarea forțelor în anevoiosul drum al exegezei, își vădesc ulterior un rost precis. Meritul principal al autorului e că-l scoate definitiv pe Eminescu dintr-o tradiție culturală, aceea a romantismului, ca să-l așeze convingător la originile alteia, cu care ne simțim solidari. Este o mutație radicală, cu urmări încă greu de prevăzut pentru modul în care ne-am deprins a gândi evoluția literaturii noastre moderne.

1491. **Holban, Ioan.** *Comparatismul, între echivalare și diferențiere* : [opinii critice despre exegeza *Eminescu — Dialectica stilului* (Ed. Cartea Românească, 1984). I. Holban apreciază „discursul literar“, dar consideră că Th. Codreanu nu este suficient de convingător pe latura comparatismului de „echivalare“, când urmărește o revalorizare „științifică“ și nu una estetică] // Cronica. — 1984. — 15 iun. (anul XIX, Nr 24 (959)). — P. 6.

În pofida titlului volumului, care pare a indica circumscrierea demersului critic într-o perspectivă stilistică, în fapt, Theodor Codreanu își plasează interpretarea în zona unui dublu comparatism — de echivalare și de diferențiere — intenționând să depășească „referențialul estetic“, din care „critica nu poate ieși“ pentru a-și oferi un spațiu de investigație mult mai amplu care să-i permită „reevaluarea“ creației lui Eminescu în orizontul modernității.

Demersul lui Theodor Codreanu este mult mai eficient atunci când rămâne fidel rațiunii adevărate a comparatismului, care este diferențierea; în porțiunile (mici) care se circumscriu acestei perspective, autorul face dovada unor lecturi onest valorificate, produce câteva analize care se susțin pentru că aici el redevine „critic“ și operează cu elemente specifice discursului literar, semnalează diferențieri ale universului poetic eminescian de lirica lui Bacovia, Argezi, Blaga ori de aceea a romanticilor: comparatismul de diferențiere, atâta cât este în această carte, se dovedește a fi mult mai prudent și deci mai eficace decât cel de echivalare.

1492. **Livescu, Cristian.** „*Eminescu — Dialectica stilului*“ : [cronica lit. surprinde echilibrat nuanțele exegetice ale lui Th. Codreanu, care este „pornit să explice pe spații largi așa-numita *armonie eminesciană*, determinantă în demonstrarea modernității poetului“ în studiul *Eminescu — Dialectica stilului*

(1984). Luând în calcul și „exagerările“ ce le conține cartea, Cristian Livescu cumpănește totul într-o concluzie] // Ateneu. — 1984. — Sept. (anul 21, Nr 9). — P. 6. — (Lecturi).

*Remarcabile în această carte foarte stufoasă, în care observații cu totul pătrunzătoare alternează cu efuziuni excentrice sau inocente, de dragul adăronării la „patenturi“ eminesciene, cu riscul devierii de la examenul critic — remarcabile, așadar, ni s-au părut capitolele consacrate esteticii oglinzii, labirintului de oglinzi și dialecticii Hypnos — Thanatos. Aici, Theodor Codreanu dă măsura reală a disponibilităților sale. Într-un loc el demonstrează cu subtilitate că „textul eminescian se structurează pe paradigma integrală a călătoriei în oglinzi, fie că e vorba de **Memento mori**, fie că e vorba de **Luceafărul** sau de prozele pe tema metempsihoei“, apelând la structurile acvatice bachelardiene. Altundeva emite ipoteza că somnia marelui poet este o „ipostază a naturii“ — spre deosebire de alți romantici — visarea fiind „cu precădere produs al unei imaginații nestăvilite“. După cum de-a dreptul fascinantă este interferența propusă între **Luceafărul** eminescian și celebrii eroi ai lui Cervantes și Flaubert [...].*

1493. **Mihăilescu, Dan C. *Eminescu și feroarea asociativă*** : [amplă cronică lit. a studiului *Eminescu — Dialectica stilului* (București : Ed. Cartea Românească, 1984)] // România lit. — 1984. — 14 iun. (anul XVII, Nr 24). — P. 10. — (Fotocopertă).

[Exegeza este] o sinteză, de mare ambiție, a tuturor substructurilor operei. Conjugare de metode — stilistică, tematism, comparativă — desfășurând o scriitură multiplană, demersul lui Theodor Codreanu este animat de o neobișnuită feroare asociativă. De aici farmecul și de aici, totodată, riscurile cărții. [...]

*Carte de largă cuprindere, însumând practic întregul univers tematic eminescian, arhitecturată baroc și scrisă efervescent, **Eminescu — Dialectica stilului** impune un spirit analitic-asociativ capabil să neliniștească (profitabil) valorile clasice.*

1494. **Papu, Edgar. *Interesul pentru știință*** : [relevarea preocupărilor științifice și filosofice ale poetului cu o scurtă, dar edificatoare referință, pentru interesul arătat cărții *Eminescu — Dialectica stilului* (București : Ed. Cartea Românească, 1984)] // Contemporanul. — 1984. — 15 iun. (Nr 25 (1962)). — P. 9. — („Porni Luceafărul...“).

*Apoi, într-o admirabilă lucrare, și mai recentă, din 1984, **Eminescu — Dialectica stilului**, Theodor Codreanu interpretează, pe bună dreptate, judecata călinesciană ca rezultat al unei atitudini vetuste — am spune noi, de secol al XIX-lea, secolul diviziunii muncii — când se interpunea, în gândirea vremii aceleia, un perete etanș între metoda științifică și fantezia artistică. Astăzi, în marea epocă a interferențelor dintre diferite planuri de creație în cultură, nimeni nu mai gândește serios astfel.*

1495. **Pracsiu, Teodor. *Theodor Codreanu, „Eminescu — Dialectica stilului“*** : [cronică lit. a exegezei critice apărute la Ed. „Cartea Românească“, 1984, studiu în care apreciază varietatea conexiunilor, bogăția bibliogr., argumentația critică] // Vremea nouă. — 1984. — 26 iun. (anul XVII, Nr 2453). — P. 4. — (Viața cărților).

*Cartea este expresia unei extraordinare voințe și a vocației întru **Eminescu. Dialectica stilului** este o carte organizată riguros, gândită arhitectonic, trecându-l pe Eminescu prin nouă cercuri dialectice, urmărindu-i cu sagacitate temele, motivele, obsesiile lirice, fixațiile stilistice. Cartea pulsează puternic, este vie, propunându-ne o fascinantă dialectică a ideilor despre Eminescu. [...] Carte de înaltă probitate științifică, **Eminescu — Dialectica stilului***

evită sistematic judecata aleatorie sau „după ureche“ invocând opinia de autoritate ori de câte ori argumentația exegetică riscă să se pulverizeze. Cine a citit acest amplu studiu și a traversat notele și trimerile bibliografice de la finele cărții n-a putut să nu fie impresionat de travaliul imens și de armătura științifică a exegezei. Theodor Codreanu ar putea spune la fel ca marele Călinescu: „Orice cuvânt din cartea mea poate fi dovedit“. [...]

Carte incitantă, documentată, erudită, rotundă, matură, sigură, carte a unei vârste interioare ce-și cristalizează eforturile, **Eminescu — Dialectica stilului** anunță cu strălucire cariera unui eminescolog și confirmă o vocație critică.

1496. **Todoran, Eugen. *Cosmologia poetică a lui Eminescu*** : [cronică lit. pentru studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984)] // Transilvania. — 1984. — Iun. (anul XIII (XC), Nr 6). — P. 11-13. — (Eminesciana).

Trebuie reținută de la început originalitatea studiului lui Th. Codreanu și cuprinderea întregului orizont al poeziei lui Eminescu din perspectiva modernității, după un modernism opus prin definiție tradiționalului romantism. În acord cu metodele moderne ale studiului literar: structuralism, semiotică, psihocritică etc., analiza critică se bazează pe o informație impunătoare prin diversitatea direcțiilor gândirii contemporane, identificate în viziunea poetică a lui Eminescu, metodologic deschisă în analogie cu opera lui Dante, prin nouă cercuri dialectice. „Trăind la răscruce de ere, ca și Dante, Eminescu este creatorul unei lumi de o armonie unică, singura poate demnă în timpurile moderne de marele florentin“. Motivarea istorică și structurală a comparației este o altă problemă; deocamdată reținem numai că Eminescu pleacă din romantism pentru a ajunge, ca poet modern, în concordanță cu, și uneori chiar anticipând, unele ipoteze ale științei contemporane. Și se menține argumentul că nu de Eminescu om de știință este vorba, pe fundalul vechii dihotomii știință-artă, ci de o dialectică a structurilor funcționale dominante, în care arhetipurile gnoseologice se includ în structura stilistică a limbajului după coduri străine, coexistente cu cele dintâi (p. 11).

1497. **Iordache, Mihail. *Perspective și nume noi*** : [constatarea că provincialismul este un non — sens, atâta timp cât se afirmă valori culturale și în acest mediu, are ca argumente numele lui Th. Codreanu din Huși (*Eminescu — Dialectica stilului*), Liviu Ioan Stoiciu din Focșani, Ion Filipciuc din Câmpulung Moldovenesc ș.a.] // Luceafărul. — 1985. — 18 mai (anul XXVIII, Nr 20 (1202)). — P. 4.

Una dintre cele mai interesante cărți despre Eminescu apărute în ultimul timp (*Eminescu — Dialectica stilului*) aparține unui tânăr exeget din Huși — Theodor Codreanu.

1498. **Munteanu, George. [*Eminescianismul*, n.n.]** : [universitarul bucureștean remarcă împrăștierea perspectivei eminescologice prin noile apariții editoriale] // Contemporanul. — 1985. — 14 iun. (Nr 24 (2013)). — P. 10-11.

Cazul cel mai concludent, acum în urmă, este al lui Theodor Codreanu (*Eminescu — Dialectica stilului*. „Cartea Românească“, 1984), a cărui scriere semnifică o etapă realmente nouă în mersul studiilor eminesciene.

1499. **Petrescu, Ioana Em. *Studii eminesciene*** : [coment. critice pentru trei studii eminesciene semnate de N. Ciobanu, D. Tiutiuca și Th. Codreanu. Studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984), i se pare „curajos“ și „mai incitant“, „interpretare modernizată a lui Eminescu“, urmând „modelul“ George Munteanu] // Steaua. — 1985. — Ian. (anul XXXVI, Nr 1(452)).

[...] Metoda cercurilor dialectice permite abordarea operei din cele mai diferite unghiuri critice: studiul personalității creatoare, studiul ideologiei științifice și literare, stu-

diul imaginarului, studiul tematic etc., chiar dacă criteriul acestei „dialectici“ rămâne în cele din urmă neclarificat. Printre câștigurile certe ale acestei lucrări aș aminti, în ordinea interpretării, corelarea universului vizual și auditiv eminescian sub semnul complementarității mitice Narcis-Echo, iar în ordine metodologică, încercarea meritorie de modernizare a modelului critic. Tocmai datorită acestor calități, lucrarea merită, cred, o mai serioasă discuție.

1500. **Petrescu, Ioana Em. *Un nou concept critic: „estetismul pozitivist“*** : [polemică de idei purtată cu Th. Codreanu privind statutul lui Eminescu. Răspuns punctual la articolul *Eminescu în lumina pozitivismului*, publicat de Th. Codreanu în aceeași revistă, Nr 9/1985] // Steaua. — 1985. — Dec. (anul XXXVI, Nr 12).

[...] Ceea ce apreciam în studiul lui Th. Codreanu era, pe de o parte, încercarea de „interpretare globală a operei eminesciene din perspectiva modernității ei“ și, pe de altă parte, „încercarea meritorie de modernizare a modelului critic“. Rezervele mele erau provocate de două motive, și anume:

1. Dacă apreciam lectura „modernizată“ a lui Eminescu (inclusiv efortul meritoriu al autorului de a defini „eminescianismul“), două dintre modalitățile acestei modernizări mi se păreau (și mi se par) cât se poate de discutabile [...].

1501. **Piru, Al. *Armonia eminesciană*** : [coment. critice pentru studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984). Neavând peste tot puncte de vedere asemănătoare, criticul și istoricul lit. Al. Piru recunoaște disocierile de opinie] // Flacăra. — 1985. — 14 iun. (anul XXXIV, Nr 24(1565). — P. 11. — (Cronica literară).

[...] ar fi nedrept să se spună că nu întâlnim la Theodor Codreanu analize, interpretări, observații și explicări uneori ingenioase și pertinente. De pildă, interpretările poemei *Luceafărul*. Ni se spune că ieșirea din sine a stelei-Luceafăr cu dragoste echivalează cu o geneză cosmică, că întrupările lui Hyperion sunt fapte de expansiune a universului, „degradare energetică prin aspirația la viața efemeră, dar totodată apropiere de simetria perfectă a substanței transcendente“, dragostea fiind cea mai înaltă formă de reactualizare a simetriei totale, a fuziunii dintre cosmic și uman.

1986—1990

1502. **Marino, Adrian. *Cărți și lecturi critice (I)*** : [la rubrica semnată de Adrian Marino sunt prezentate cărțile lui Eugeniu Speranția — postuma *Carte despre carte* și studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984). Semnatarul se arată interesat de „modul de elaborare“, relevând „progresele pe care le face lectura sincronică, simultană, totalizantă, în conștiința critică românească actuală“] // Tribuna. — 1986. — 13 febr. (anul XXX, Nr 7). — P. 3. — (Cronica ideilor literare).

O problemă interesantă (și dificilă) de lectură și construcție critică pune Theodor Codreanu în *Eminescu — Dialectica stilului* (București: „Cartea Românească“, 1984, 387 p.), carte densă, „lucrată“, ale cărei rezultate depind exclusiv de acceptarea sau respingerea metodei cu care a fost gândită și scrisă. Din această cauză nu ne vom interesa de concluzii și deci de conținutul propriu-zis, ci doar de modul de elaborare. El ni se pare

semnificativ, mai ales pentru progresele pe care le face lectura sincronică, simultană, totalizantă, în conștiința critică românească actuală. Reacțiune antiistorică, antipozitivistă, necesară, acest tip de lectură, să-i spunem „modelatoare“ sau „arhetipală“, reprezintă una din influențele și adaptările cele mai benefice ale structuralismului modern: opera privită ca structură unitară de interdependențe funcționale (Theodor Codreanu le spune „dialectice“). A restitui operei unitatea sa coerentă, particulară, surprinsă de la orizontul actual, acesta este postulatul metodologic de bază.

În cazul lui Eminescu întreprinderea este deosebit de dificilă, în primul rând, din motive pur tehnice: opera nu este publicată în întregime, caietele poetului își așteaptă încă editorul. Or tocmai aici stă nodul problemei: lectura simultană pune pe același plan de referință, proiecte manuscrise și texte publicate, note de atelier și articole de presă, variante abandonate și poezii definitive de poet, antume și postume etc. Fără îndoială, totul pleacă dintr-un centru unic, dintr-un etimon spiritual original, dintr-o viziune arhetipală. Din acest punct de vedere lectura plană, totalizantă, este legitimă. Dar în stadiul actual al cunoașterii totalității manuscriselor eminesciene, ea nu poate avea decât un caracter provizoriu, de mare probabilitate desigur, dar ipotetică în multe cazuri. Căci se poate foarte bine ca descoperirea unor „noi“ însemnări să ne îndrepte atenția într-o altă direcție încă imprevizibilă.

1503. **Munteanu, George. Trei tipuri de lectură** : [Th. Codreanu, apreciat în exegeza criticului universitar ca unul dintre cei care pot descifra textele eminesciene în varianta tipului de „lectură contextuală“, construit în vol. *Eminescu — Dialectica stilului* (1984)] // Steaua. — 1987. — Ian. (anul XXXVIII, Nr 1(471). — P. 20-25.

[...] cartea lui Theodor Codreanu — chiar dacă neeliberată de unele indecizii — cuprinde superioare intuiții în legătură cu posibilitatea unei noi interpretări de ansamblu a **Lucaefărului**: „niciunul dintre personajele din poem poate fi condamnat fără ca judecătorul să nu se autopedepsească“; și „Cătălina împietrește în încercarea de a trece peste margănire. Iar dacă e împlinire în Cătălina e împlinire în limitare, în fața unei unice oglinzi — Cătălin“. [...] Însă când, după aceea, — precum am și văzut, — Theodor Codreanu observă că nu poți condamna vreun personaj de-al poemului fără riscul de a te autopedepsi, acest hermeneut cu strașnică minte dialectică reduce la jumătate ceea ce zisese despre meritul lui C. Noica „de a fi pus capăt“ etc. (p. 24).

1504. **Ruja, Alexandru. Contribuții la un program literar** : [într-o privire de ansamblu asupra exegezelor criticii tinere, Al. Ruja subliniază contribuții importante aparținând lui Artur Silvestri, Th. Codreanu, Ion Istrate, Paul Dugneanu, Mircea Scarlat, Lucian Alexiu, Mirela Roznoveanu ș.a. Pentru Th. Codreanu, autorul se referă la studiul *Eminescu — Dialectica stilului* (București : Ed. Cartea Românească, 1984)] // Lucaefărul. — 1987. — 7 noiem. (anul XXX, Nr 45 (1330). — P. 3. — (Critica literară).

Despre poetul național, a cărui exegeză a fost și este considerată o piatră de încercare a criticii scrie Theodor Codreanu în *Eminescu — Dialectica stilului*. Și nu oricum, ci prin aderare la o viziune critică totalizantă, dialectică, în stare să elimine fragmentarismul în interpretare. Este pusă în discuție calificarea lui Eminescu drept poet romantic, pornind chiar de la aprecierea maioreșciană asupra modernității poetului, citată de mulți, dar tot de mulți ignorată.

1505. **Ștefan, I.M. Eminescu și știința** // Magazin. — 1987. — 10 ian. (Nr 2 (1526). — P. 9 ; 17 ian. (Nr 3 (1527). — P. 9. — Dezbătând „curba în infinit

a Universului“, cercetătorul aderă la și citează din observațiile lui Th. Codreanu cel „care observă afinitatea dintre cei doi mari creatori“, Eminescu și Einstein, în ceea ce privește coordonata relativistă a gândirii eminesciene.

1506. **Comănescu, Radu. Necesitatea dialogului** : [replică la replica lui Th. Codreanu din Nr 31/1988 (*Excese și excесе*), din paginile aceleiași rev., privind principiile criticii lit.] // *Lucaefărul*. — 1988. — 13 aug. (anul XXXI, Nr 33 (1370)). — P. 2. — (Atitudini).

Th. Codreanu îmi dă dreptate dacă ar fi vorba despre scientism, dar — spune dânsul — „este imposibil a rupe critica literară de spiritul științific, care e cheia de boltă a culturii europene, heracleitice, cum o numea recent Anton Dumitriu“. Dar cine cerea ruperea criticii de spiritul științific (care, aici, înseamnă un anumit tip de logică și de rațiune)? Eu? Ar fi însemnat să proclam „bolboroseala“ abatelui Bremond!

1507. **Silvestri, Artur. Cultură și stil** : [cronică lit. la rubrica „Viitor dicționar literar“ pentru studiul lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (București : Ed. Eminescu, 1984). Artur Silvestri salută ideea criticului de a comunica un Eminescu modern, desprins de viziunea consacrată a criticii lit.] // *Lucaefărul*. — 1988. — 3 sept. (anul XXXI, Nr 36 (1373)). — P. 3. — (Orientări și modalități literare actuale).

*Analiza însăși denotă această îndrăzneală, fără inutile inhibiții și un mod propriu de a gândi; cercetătorul este informat însă totodată instituit și cunoscând psihanaliză, semiologie, etnologie și arătându-se adept al unei expunerii în termeni de stilistică știe să utilizeze de oriunde ceea ce i se pare convenabil. [...] Când se invocă, într-o astfel de cercetare, logica lui Șt. Lupașcu, stilistica lui Matyla Ghyca și etnologia lui Eliade, înțelegem că metoda țintește a releva o dimensiune eminesciană deopotrivă românească și universală, căci, critic de doctrină, Theodor Codreanu sugerează prin *Eminescu — Dialectica stilului* (contribuție de tot merituoasă) ceea ce va putea da, în viitor gândirii literare românești.*

1508. **Comănescu, Radu. Empirism?** : [continuarea unei discuții polemice despre problema structuralismului, printr-un schimb de replici punctuale la opiniile din art. lui Th. Codreanu din „*Lucaefărul*“ (Nr 52/1988)] // *Lucaefărul*. — 1989. — 11 febr. (anul XXXII, Nr 6 (1396)). — P. 2.

Argumentul devine „limbajul științific“. Reactualizând teoria devierilor (o teorie psihanalitică transformată de adeptii mai simpli ai lui Spitzer într-una mecanicistă), Th. Codreanu afirmă că limbajul artistic nu-i decât o deviere de la cel științific, pe care-l identifică nivelului zero al limbii naturale. [...]

În sensul cel mai riguros al termenului, limbajul științific este un așa-zis limbaj de gradul doi, adică bazându-se pe o convenție de ordin abstract. Noțiunea fundamentală de „punct“ nu există în natură — ea este o abstracțiune. Asemenea termeni au o istorie îndelungată, ei sunt chiar de domeniul filosofiei — a-i asimila unui nivel „cu adevărat elementar“ mi se pare cam ciudat.

Există deci o suprapunere vicioasă aici: între nivelul zero, înțeles ca neutru și denotativ, și limbajul științific.

1509. **Piru, Al. [Pe marginea unor interpretări eminesciene, n.n.]** // Supl. lit.-artistic al Scânteii tineretului. — 1989. — Nr 1. — P. 5. — Replică dată opiniei exprimate de Th. Codreanu privind anticiparea intuitivă de către Eminescu a teoriei relativității pornind de la premise kantiene. Al. Piru combate ideea, considerând asocierea ca o „enormitate“.

1510. **Bot, Ioana. *Eminescu sau despre noi înșine*** : [subintitulat *Cronică-pretext, în prag de 15 iunie*, art. are aspect virulent polemic, îndreptat îndeosebi împotriva eminescologiei actuale care i se pare autoarei „neinteresantă” sau „pătimășă”. În atenție stă studiul lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (1992), prin care, I. Bot acuză autorul de politizarea exegezei eminesciene. Eminescologiei actuale îi diagnostichează trei „boli”⁹⁵] // *Adevărul lit. și artistic*. — 1993. — 13 iun. (anul IV, Nr 170). — P. 4. — (Repere fundamentale).

Cea dintâi și cea mai frapantă este actualizarea cu orice preț a mitului eminescian: conform ei, bun la toate, Eminescu-omul, dar și opera sa profesesc relele date azi românilor. Dacă asocierea poate impresiona uneori — ca figură retorică a discursului critic — repetarea ei subminează necesara seriozitate a demonstrației [...].

A doua „boală” s-ar putea numi, generic, monologism: ea constă în judecarea pripită (deci, greșită) a bibliografiei existente în domeniu sau, chiar, ignorarea acesteia. [...] Dar eminescologia (Codreanu nu e singurul exemplu) nu rezistă tentației de a face din poetul național un filosof, istoric, publicist, fizician, pentru ca tot ea să se revolte dacă i se neagă apoi acestuia statutul de poet. Hotărât, suntem în teritoriile patologiei...

1511. **Călin, Constantin. „Modelul ontologic eminescian”. *Convorbire cu dl prof. Theodor Codreanu*** : [preambul pentru convorbirea dintre cei doi critici și istorici literari, realizată de C. Călin. (Th. Codreanu, foto)] // *Sinteze*. — 1993. — 4 mar. (anul IV, Nr 35 (84)). — P. 3-4. — (Interviu).

Există mari cărturari și în micile orașe. Unul dintre ei e dl prof. Theodor Codreanu care locuiește la Huși. El are o certă vocație de eseist și calități de prozator. Subordonat unor teze importante, scrisul său e demonstrativ și, inevitabil, polemic. Independența atitudinii, imprevizibilul analogiilor, pasiunea dialectică fac din dl Theodor Codreanu un debater redutabil și un colaborator dorit al publicațiilor combative (p. 3).

1512. **Cimpoi, Mihai. *Poemul ființei*** : [cronică lit. pentru exegeza lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (1992)] // *Moldova Suverană*. — 1993. — 15 iun. (Nr 90 (18152)). — P. 3.

E un volum scris cu inteligență, cu foc polemic, cu pasiune exegetică ce presupune, evident, erudiție interdisciplinară (fizica modernă nu este deloc neglijată în concertul demonstrației) și — ceea ce este deosebit de important în contextul actual al analfabetismului valoric — cu dragoste față de poet și față de cultură, în genere concepută ca șansă existențială supremă. [...] Cum procedează Eminescu, poetul și filosoful, în cunoașterea Ființei? Firește, nu-și cruță înaintașii (spune Theodor Codreanu) și, asemenea lui Heidegger în fața lui Hegel, deplasează centrul de greutate de la sfârșit (conștiința, în genere) la început (conștiința individuală, aceea a „inimii”, căreia Kant nu-i acordă niciun credit în cunoașterea obiectivă). Cu sentimentul ferm că adevărul este în inimă, creierul nefiind decât lacheul ei, Eminescu pășește în felul său pe spiralatul drum al cunoașterii (al cercării, cum zice el). Spre deosebire de Hegel, care absolutizează întregul, el crede în valoarea deosebită a Părții, contrar lui Kant care credea că la noumen, adică la esența supremă cognoscibilă prin rațiune, conștiința umană nu poate ajunge, el crede că numai conștiința individuală o poate face.

95 Replica lui Th. C.: *Trei „boli” și o cronicăreasă*. În: *Adevărul literar și artistic*. 1993. 27 iunie, anul IV, 172, 6.

Este partea cea mai frumoasă și cea mai originală a demonstrației critice a lui Theodor Codreanu, care înlătură hotărât clișeele vechii mentalități sociologice, sursieriste, sincroniste etc. Eminescu este el însuși în toate și prin arheitate el ne propune un model ontologic modern.

1513. **Cimpoi, Mihai. Theodor Codreanu: Hyperion și provocarea științei** : [marginalii critice despre viziunea cosmologică eminesciană, coroborate cu opiniile lui Th. Codreanu din vol. *Eminescu — Dialectica stilului*, 1984] // Basarabia. — 1993. — Iul. (Nr 7). — P. 6-20.

Deși pe alocuri analogizările omului de știință Eminescu cu marii oameni de știință sunt sumare sau forțate, Theodor Codreanu ne convinge cu lux de argumente de existența unor similitudini indiscutabile dintre universul pulsatoriu și rotatoriu eminescian și acela „în roată” al lui Godel sau cel curb al lui Einstein (cu timpul ca a patra dimensiune a spațiului) (p. 20).

1514. **Chișu, Lucian. Eminescu filosoful** : [cronică lit. pentru *Modelul ontologic eminescian* (1992), criticul fiind prezentat ca un „împătimit cercetător și partizan al păstrării neștirbite a valorilor spirituale eminesciene”] // *Literatorul*. — 1993. — 18 iun. (Nr 24 (93)). — P. 4. — (Viața cărților) ; *Glasul națiunii*. — 1994. — Ian. (Nr 2 (173)). — P. 5).

[...] Theodor Codreanu procedează riguros și metodic. Cartea sa [Modelul ontologic eminescian, n.n.] nu e destinată lecturii, ci conspectului, trebuie adică citită cu creionul în mână și cu teancuri de fișe pregătite pentru ordonarea ideilor. Autorul pătrunde în hățișul filosofiei, ideile circulă alert de la vechii greci la Schopenhauer, de la Kant la Hegel, de la filosofia extrem orientală la Heidegger, spre a demonstra falsitatea ca imagine a imobilismului eminescian în conceptele kantiene, depășite de cunoașterea budismului, de ideea unei cosmogonii în care arheul e hieroglifa universalității. [...]

Cercetarea lui Theodor Codreanu îmi evocă, prin încrâncenarea luptei împotriva tuturor, prin implacabilele afirmații enunțate, prin îndărătnicia cu care-și apără, în fața grupului de denigratori, certitudinile, un spirit apropiat lui D. Caracostea, adică sortit contestării spre a-i fi recunoscute, într-un târziu, marile merite.

1515. **Crihană, Marcel. Caragiale, dincolo de comedii, „momente și schițe”** : [cronică lit. la ed. îngr. și prefațată de Th. Codreanu: I.L. Caragiale, *O făclie de Paște*. — Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. — (Col. „Biblioteca școlară”) // *Literatorul*. — 1993. — 15 ian. (Nr 2 (71)). — P. 4. — (Viața cărților).

Critic subtil, cu intuiții și îndrăzneli care adesea irită [...], Theodor Codreanu, îngrijitorul volumului, semnează 12 pagini introductive care, citite cu o atenție sau alta, oferă cele mai adecvate chei pentru o lectură degajată, ferită de prejudecata exclusivității comediografului ori a incompatibilității cu lumea din afara comicului. Caragiale — autor abisal, iată, este una din acesta. — itorul său sugerând cititorului să urmărească atent, pe de o parte, inaderența la real a personajelor, lipsa simțului realității și, pe de altă parte, asalturile, atât de curios-minuțios organizate și conduse ale exteriorului asupra interiorului. Drama personajelor din nuvele, din nuvelele psihologice mai întâi, de aici vine: din inadaptabilitatea la real și imposibilitatea evitării atacurilor exteriorului.

1516. **Cristea, Sandra. Pe marginea unei lucrări... Theodor Codreanu: „Modelul ontologic eminescian”** : [cronică lit. pentru Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (Ed. Porto-Franco, Col. „Studii eminesciene”, Galați, 1992)] // *Mișcarea*. — 1993. — Febr. (Nr 2 (7)). — P. 3. — (Carte). — (Fotocopertă).

Cartea dlui Theodor Codreanu, **Modelul ontologic eminescian**, apărută la începutul acestui an la Editura „Porto-Franco” din Galați, ni se pare mai mult decât un nou studiu asupra operei eminesciene. [...]

În acest moment în care în cultura română se fac auzite și încearcă să se impună tot mai aprig idei și tendințe care nu au nimic de a face cu spiritul poporului român (dacă nu sunt de-a dreptul antiromânești), o astfel de carte ce ne trimite cu grație, dar în același timp cu fermitate, la sursele de „înțelepciune cosmică” ale nației, ne aduce în suflele un plus de bucurie și de demnitate.

1517. **Dinescu, Viorel. Extemporale despre poezie** : [plecând de la studiul *Modelul ontologic eminescian* (1992), de Th. Codreanu, în care se fac frecvente trimiteri la conceptul de *arheitate*, V. Dinescu insistă asupra semnificației termenului „arheu”] // *Acțiunea*. — 1993. — 19 mar. (Nr 313). — P. 2. — (Arhaeus).

În interesantul studiu intitulat: „*Modelul ontologic eminescian*” (Ed. „Porto-Franco”, Galați, 1992), autorul, Theodor Codreanu, începe prin a face ample referiri la conceptul de „arheitate” aflat, implicit sau explicit, în teoriile unor gânditori mai vechi sau mai noi... [...] Așadar, prin arheu se înțelege principiul imaterial, diferit de inteligență, care ar determina organizarea materială a corpurilor. Adepții hermeneuticii denumeau astfel și materia fierbinte din centrul Pământului.

1518. **Dinescu, Viorel. Marginalii la „Modelul ontologic eminescian”** : [opțiuni critice, în rubrica „Repere culturale”, pentru studiul eminescian (1992) privind actualitatea ideilor poetului chiar în condițiile unei Româнии postdecembriste] // *Acțiunea*. — 1993. — 14 apr. (anul III: (I), Nr 335). — P. 2 ; 15 apr. (II), Nr 336). — P. 2. — (Extemporale).

Lucrarea lui Theodor Codreanu, **Modelul ontologic eminescian**, reușește să aducă în prim-plan principalele opțiuni ale poetului nostru național. Aceste opțiuni se dovedesc a fi de o stringentă actualitate, la o sută și ceva de ani de la data publicării lor (nr. 335).

Analiza modelului ontologic eminescian propusă de Th. Codreanu este un strălucit exemplu de modul în care pot fi adecvate conceptele universale la cazul particular al spiritualității noastre. Meritul este, desigur, în primul rând, al lui Eminescu însuși, care s-a impus de mult ca o conștiință eponimă, iar demersul criticului și profesorului Th. Codreanu reușește să evite capcanele neokantianismului, neoromantismului, ale fenomenologiei husserliene, ba chiar să se delimiteze de soluția pesimistă a lui Heidegger din perioada *Sein und Zeit*. Autorul analizei se apropie mai curând de soluția Hartmann privitoare la ontologia critică, dominată de teoria sferei reale și a celei ideale a existenței (nr. 336).

1519. **Dinescu, Viorel. Sub masca unor etichete** : [noi considerații critice, pe marginea cărții lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (1992), când V. Dinescu se solidarizează cu atitudinea criticului, respingând opiniile vânturate de detractorii de joasă speță, denigratoare la adresa lui Eminescu] // *Acțiunea*. — 1993. — 13 mai (Nr 358). — P. 2. — (Extemporale).

În acest sens, se referă autorul volumului **Modelul ontologic eminescian**, când vorbește de homo daltonicus, o nulitate egoistă și pizmăreață, care încearcă să maculeze adevăratele valori intelectuale, pentru a ieși el însuși în relief. Acesta este și cazul detractorilor lui Eminescu. Acest homo daltonicus este un produs al statului demagogic și a fost la largul lui în epoca de teroare comunistă.

1520. **Manolescu, N. Adevărul cu capul în jos** : [în editorial, criticul și istoricul lit. pune în discuție două art. despre protocronism, semnate în „Totuși iubirea”

(Nr 3 și 14, 1993) de Mihai Ungheanu și Th. Codreanu (*Gânduri despre sincronism și protocronism*). Considerațiile polemice atacă „oficial” conceptul de protocronism, prin care se apăra direcția națională în cultură, idee promovată de eseistul Edgar Papu și susținută în revista „Luceafărul” de M. Ungheanu, Th. Codreanu ș.a.] // *România lit.* — 1993. — 6 mai (anul XXVI, Nr 19). — P. 1.

1521. **Necula, Ionel.** *Theodor Codreanu, „Eminescu — Dialectica stilului”*: [eseu lit. având ca temă *arheul*, aspect relevant în exegezele lui Th. Codreanu, *Eminescu — Dialectica stilului* (1984) și *Modelul ontologic eminescian* (1992)] // *Ateneu.* — 1993. — Iul. (anul 30, Nr 7 (286)). — P. 5.

Theodor Codreanu nu este un nume nou în ansamblul exegezelor eminesciene. A dat dovezi peremptorii în deslușirea tainițelor eminesciene. Lucrarea sa din 1984, Eminescu — Dialectica stilului, a devenit din capul locului un reper hermeneutic pentru orice cercetător al fenomenologiei eminesciene. Deși a fost scrisă înainte de decembrie 1989, noua exegeză a lui Theodor Codreanu [Modelul ontologic eminescian, 1992, n.n.] a căpătat, între timp, fără intenția expresă a autorului, alura unui veritabil manifest pro-eminescian vis-à-vis de multe detractări apărute în perioada postdecembristă.

Cert este că în debusolarea acestei răspântii de istorie în care se găsește țara noastră, cartea incită la reflecție. Iar reflecția, în măsura în care se poate detașa de patimi efemere, de malformații conjuncturale și de contingențe aleatorii, poartă șansa imersiunii în real și a îndreptării practice. Dar, probabil, toate acestea vor alcătui conținutul următoarei cărți, anunțată de autor chiar în paginile prezentului volum, A doua schimbare la față.

1522. **Necula, P.** *Theodor Codreanu: „Modelul ontologic eminescian”*: [reportaj despre discuțiile în jurul exegezei lui Th. Codreanu, apărută la Galați: Ed. Porto-Franco, 1992) (Col. „Studii eminesciene”). Publicistul redă scurte fragmente din aprecierile critice ale participanților la dezbaterile de la sfârșitul lunii ianuarie de la Vaslui] // *Adevărul de Vaslui.* — 1993. — 26 febr.-1 mar. (anul IV, Nr 340). — P. 2. — (Scriitori vasluieni).

Mihai Cimpoi (Președintele US din R. Moldova): Theodor Codreanu a înlăturat energic vechile viziuni schematice despre Eminescu, care au înțeles simplist: ba pesimist, ba al dragostei. El spulberă aceste scheme ideologizante, alăturându-se astfel cercetătorilor români și străini, care-l raportează la poezia secolului XX. Excepțional al doilea capitol, polemica cu detractorii din ultimul timp a poetului. Cu documentele în mână, Th. Codreanu ia pagină cu pagină publicistica și arată că Eminescu n-a fost un naționalist, un sovin, xenofob sau antisemit.

1523. **Trandafir, Constantin.** *Sărbătoarea eminesciană*: [autorul face o trecere în revistă a principalelor titluri despre Eminescu, inclusiv cele scoase de editura gălățeană „Porto-Franco”, poezii antume sau studii eminesciene semnate de Dimitrie Vatamaniuc și de Th. Codreanu (*Modelul ontologic eminescian*, 1992)] // *Literatorul.* — 1993. — 18 iun. (Nr 24 (93)). — P. 5. — (Istorie literară).

În 1984, Theodor Codreanu tipărea cartea Eminescu — Dialectica stilului, în care poetul e văzut „pe culmile gândirii filosofice moderne”, deodată cu existența unei poetici ca Weltanschauung. De mai multă vreme, tânărul eminescolog se situează în concertul reinterpretării lui Eminescu în lumina aventurii Ființei, mai exact a ontologiei arheului. Rezultatul este volumul recent Modelul ontologic eminescian. Tentativa mai nouă de a examina ontologic opera lui Eminescu, depășește critica literară tradițională și angajează esul de idei, filosofic.

1524. **Corbu, Nicolae. Bucuria Corbului** : [răspuns incisiv pentru replica lui Th. Codreanu, pe care, prin unele argumente, îl asociază publicistului I. Cristoiu, polemică generată de serialul lui Th. Codreanu, *Mein Kampf și destinul Europei*, apărut în aceeași rev.] // Totuși iubirea. — 1994. — 12-19 mai (Nr 19(189)). — P. 5. — (Convulsiile epocii).

Dar cea mai mare satisfacție mi-a determinat-o faptul că din răspunsul lui Th. Codreanu rezultă lipsa de fundament a criticilor adresate. În acest sens, salut afirmațiile dlui Codreanu că D-Sa nu încearcă să-l „justifice” și să-l „legitimeze” pe Hitler. Mă bucură acest lucru, îi cer scuze dlui Codreanu pentru „ideile sinistre și cumplite” pe nedrept atribuite. Aș solicita totuși circumstanțe atenuante, — mărturisesc sincer am fost derutat de afirmații precum — „Hitler, utopicul prin excelență”, omul providențial puterii germane, cu „o voință ciclopică” și „o logică de fier”, (Hitler paranoic!)..

1525. **Corbu, Nicolae. Cea mai mare monstruozitate este apologia monstruozi-tății** : [art. de acută atitudine critică și polemică împotriva opiniilor exprimate de Th. Codreanu, deduse din serialul — *Mein Kampf și destinul Europei* (publicat în „Totuși iubirea”), în care N. Corbu vede o apologie a lui Hitler. (Replica lui Th. Codreanu — în art. *Un corb al presei* din aceeași publicație)] // Totuși iubirea. — 1994. — 31 mar.-7 apr. (anul V, Nr 13 (183)). — P. 4 ; 7-14 apr. (Nr 14 (184)). — P. 4. — (Convulsiile epocii).

Să fim drepți, câteva concluzii se degajă totuși. Că avem de-a face cu un individ hotărât să uzeze total de drepturile omului — inclusiv de dreptul de a debita ineptii, un individ cu mintea îmbâcsită de un teologism adânc-medieval, cu o viziune de cel mai obscurantist misticism asupra determinismului istoric. Că semidoctismul prețios și pretențios produce ridicol: încercând o „explicație freudiană” (ai uitat, dle Codreanu, originea etnică a lui Freud?) el arată că Hitler a „împietrit în faza puberală a complexului lui Narcis” (puțin înainte spusese că suferea de un „complex matern”), „uluitoare la Hitler fiind deturnarea interiorității din exterior, încât din potențial introvertit el se manifestă ca extravertit”. Cum se manifestă beția de cuvinte în mărăcinișul demențial de confuzii — asta nu ne spune Codreanu, dar nici nu era nevoie, se vede (Nr 13/1994).

1526. **Corbu, Nicolae. O mare nedumerire** : [continuarea polemicii asupra serialului *Mein Kampf și destinul Europei*, de Th. Codreanu. De data aceasta, într-o scrisoare deschisă către Adrian Păunescu, directorul publicației, N. Corbu, prin aceleași cuvinte vitriolante, acuză și conducerea revistei „Totuși iubirea” de complicitate, atâta vreme cât articolele nu sunt respinse de la publicare] // Totuși iubirea. — 1994. — 14-21 apr. (Nr 15 (185)). — P. 4. — (Convulsiile epocii).

Încă și încă o dată repet: nu „critic”, nu „dojenesc” și nu „cer socoteală”, ci exprim neînțelegerea: cum este posibilă publicarea unui asemenea serial? Iar această neînțelegere provine și crește tocmai din faptul paradoxal că maestrul Adrian Păunescu nu împărtășește — și nu greșesc deloc dacă subliniez „nu împărtășește cătuși de puțin, ci repudiază și respinge, chiar vehement asemenea aserțiuni”. Dacă ele ar fi apărut în vreo altă publicație — de pildă faimoasa „Europa”, n-ar fi fost nicio mirare, niciun motiv de surprindere.

1527. **Păunescu, Adrian. Să învățăm să ne suportăm unii pe alții** : [atitudine echilibrată, de conciliere, a lui Adrian Păunescu determinată de polemica iscată între N. Corbu și Th. Codreanu privind publicarea serialului *Mein Kampf*...] // Totuși iubirea. — 1994. — 12-19 mai (Nr 19 (189)). — P. 1, 15.

De la un timp în **Totuși iubirea** nu se mai suportă dragii noștri colaboratori Nicolae Corbu și Theodor Codreanu. Chiar în acest număr, marele ziarist N. Corbu îl atacă la oase pe marele eseist Th. Codreanu. N. Corbu ne-a cerut, în alt număr al publicației, să oprim publicarea serialului „Mein Kampf” al lui Theodor Codreanu. Acesta, la rândul său, l-a făcut zob pe N. Corbu, în replică. Poziția mea ca director al publicației este ingrată [...] Personal, nu țin nici cu Corbu, nici cu Codreanu. Dar țin la amândoi. Nu sunt de acord cu excesele niciunuia la adresa celuilalt. Cred, demult, în cultura prin adăugire.

1528. **Pracsiu, Teodor. Theodor Codreanu** : [Th. Codreanu — profil de scriitor (Foto, Th. C.)] // Jurnal de Vaslui. — 1994. — 24-30 ian. (Nr 6). — P. 1. — (Prezențe spirituale).

Profesorul Theodor Codreanu, de la Liceul „Cuza Vodă” din Huși, este literat din vocație — o vocație pe care și-o cultivă cu voință, cu tenacitate, atent la mișcarea ideilor, deschis noutății. [...]

O prezență spirituală remarcabilă în peisajul istoriei literare, criticii și publicisticii naționale...

1529. **Spiridon, Vasile. Eternul Eminescu** : [marginalii critice pentru cartea lui Mihai Cimpoi, *Spre un nou Eminescu* (Chișinău, 1993), în care sunt cuprinse opinii ale mai multor eminescologi. Între cei intervievați de M. Cimpoi, Th. Codreanu explică „entuziasmul negativ” în receptarea cărții sale *Eminescu — Dialectica stilului* (1984), de către o anumită parte a criticii, prin existența a două tendințe, „conservatoare și estetizantă”, pentru clarificare, un amplu citat din răspunsul dat de criticul Th. Codreanu] // Ateneu. — 1994. — Ian. (anul 31, Nr 1(292)). — P. 9. — (Cronică literară).

1530. **Ciupitu, Petrea. Theodor Codreanu: „Modelul ontologic eminescian”** : [marginalii critice pentru exegeza lui Th. Codreanu — *Modelul ontologic eminescian* (1992)] // Târgoviștea. — 1995. — (Nr 1 (20)). — P. 10.

[...] Theodor Codreanu ne convinge de originalitatea și productivitatea filosofică a geniului nostru național în bine articulatele capitole: **Ontologia arheității, Archaeus și Rațiunea practică**, precum și în subcapitolul **Teoria „golului etnic” și omenia mioritică**.

1531. **Ligor, Alexandru. O monografie recentă a Hușilor cu date însemnate și despre bibliotecile de acolo** : cap. *Galaxia Gutenberg* // Revista Bibliotecii Naționale. — 1995. — P. 280. — Marginalii la *Istoria Hușilor* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1995). Ediție coordonată de Th. Codreanu, considerată o „întocmire de ținută”. Atenția dr. Al. Ligor este reținută de capitolul acordat bibliotecilor din urbea Hușilor: biblioteca Episcopiei de Huși, biblioteca Seminarului hușean, bibliotecile particulare, bibliotecile publice și bibliotecile școlare.

Cum era și firesc, autorii au detaliat elementele care particularizează accentuat Hușii în contextul istoriei naționale, generale. Așa se petrec lucrurile în privința renumitei podgorii, a vechii curți domnești (...), apoi, a ctitorilor [...], a vieții episcopale [...] sau a personalităților de seamă care fie s-au născut aici, fie au lucrat pentru propășirea localității (de altfel, spre ultima parte a cărții se rezervă chiar un substanțial și binemeritat spațiu unui **Dicționar** al acestora).

1532. **Nesus. Infatuarea criticului de la centru** : [atitudine de apărare a criticilor literari, în speță — Th. Codreanu, de la revista gălățeană „Porto-Franco”, considerată „prea provincială” și sancționată aspru de Interim în *Adevărul*

literar și artistic, Nr 279/1995] // Porto Franco. — 1995. — Apr. (Nr 4 (17)). — P. 1, 2.

Și încă o ciudățenie! Pui la punct niște indivizi care îl insultă pe Eminescu și ești (în mintea interimarului Interim) victimă a „spiritului provincial, prin definiție retardatar“. Halal mod de a judeca! În zadar se aduce în discuție autoritatea de lucru judecat a lui Călinescu. Aici greșeala e logică și de bun-simț. Nu faci proces de intenție cuiva doar fiindcă te consideri, ca pe vremuri, mare ideolog în ale literaturii, de serviciu 24 de ore din 24.

Presa de provincie (și, în speță criticul Theodor Codreanu, cu care **Interim** nu credem că ar avea imprudența să se compare), e vinovată și de faptul că ar „crede fără îndoială“. Și **Interim**, bănuim, e convins de ceea ce spune, altminteri nu și-ar mai publica opiniile cu orice chip, „șocante“, reieșite din răstălmăciri evidente și miopii voite (vezi opinia lui Sterian Nicol amendată prin contextul paginii).

Nu putem ghici, unde a găsit ziaristul de la **Adevărul** în revista noastră atacuri împotriva unor scriitori alogeni, în special tineri?! Poate nu știe ce înseamnă cuvântul (p. 2).

1533. **Trandafir, Constantin. Eminescu, poet al ființei** : [antologarea studiilor eminesciene, recent apărute în viața lit. românească, elaborate de Mihai Cimpoi, Svetlana Paleologu-Matta, Th. Codreanu sau Dumitru Tiutiuca. Toate au ca nod gordian „ființarea, devenirea ființei eminesciene, modelul Ființei, modelul ontologic, Archaeus“ în abordarea textului poetului și a lui Eminescu însuși] // Steaua. — 1995. — Iun. (anul XLVI, Nr 6). — P. 1.

„Criteriul ființei“ prezidează demersul lui Theodor Codreanu din **Modelul ontologic eminescian**, cu accent apăsător de „rațiunea practică“ a arheității — un capitol de un special interes, cu referiri percutante la „instituirea teleologică a muncii“, la „teoria golului etnic“, la „omenia mioritică“, la „statul natural și statul demagogic“, evident în versiune eminesciană. Dacă mai adăugăm și **Testamentul eminescian** („Revoluțiile în istorie“, „profetism național“ și „Testament pentru Europa“), am putea spune că ne situăm în actualitate cu Archaeusul eminescian. Mai ales că ne aflăm, cum bagă de seamă autorul, în plină „Galaxie Grama“, adică un atac prelungit la „coloana de susținere a culturii naționale“. **Modelul ontologic eminescian** este, fără îndoială, o carte pe cât de bine articulată, pe atât de prezentă prin adevărurile ei și printr-un polemicism dărz.

1996—2000

1534. **Capșa, Gheorghe. „Plecat-am nouă din Vaslui“** : [rec. la antologia „Plecat-am nouă din Vaslui“ (Editor: Casa de Cultură „C. Tănase“, Vaslui, 1996. Cenaclul epigramiștilor), în care sunt incluse și epigrame semnate de Th. Codreanu] // Ethos. — 1996. — Sept. (Nr 10). — P. 6. — (Noutăți editoriale).

Cu Theodor Codreanu [...] semnalăm un spirit ales, delicat; la el epigrama are teme o necesitate firească de divertisment, de plimbare dincolo de cărți, de ieșire în peisaj...

1535. **Necula, Petru. „Istoria Hușilor“, o modernă monografie îngrijită și coordonată de Theodor Codreanu** : [cronică lit. a monografiei orașului Huși, 1995, coord.or Th. Codreanu] // Ethos. — 1996. — Febr. (Nr 3). — P. 3. — („Nasc și la Moldova oameni...“).

Rodul eforturilor de cercetare și de redactare, dar și de concepție îndeosebi ale acestor entuziaști, pasionați și competenți intelectuali este o modernă monografie care cristalizează personalitatea orașului, a duhului locului, sintetizată într-un frumos, vibrant și

autentic **Portret final**, cu reflecții pătrunzătoare și de larg ecou de către sensibilul condeier Theodor Codreanu. [...]

Autentic eveniment editorial, una dintre cele mai bune monografii apărute nu numai în plan județean, ci și în țară, „Istoria Hușilor“, se constituie neîndoios un veritabil act de cultură, înscriindu-se în istoria noastră spirituală.

1536. **B., Adrian. Viața lui Eminescu rămâne o enigmă** : [succinte considerații critice despre *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1997] // România liberă. — 1997. — 29 iul. (Nr 2231). — P. 20. — (Cultură).

Theodor Codreanu nu este un oarecine, ci un critic remarcat de mult de eminescologi de prestigiu. Cartea lui nu urmărește senzaționalul. Prin temeinice argumente, el pune întrebări profunde, răscolitoare, ce au fost și sunt de actualitate, așa cum opera lui Eminescu va fi actuală atât timp cât va exista neamul românesc.

1537. **Dinescu, Viorel. Theodor Codreanu, „Provocarea valorilor“** : [reflecții critice despre cartea în discuție, volum care cuprinde o selecție de eseuri despre scriitorii considerați importanți, la un moment dat. (Imagine de copertă)] // Actualitatea Galațiului. — 1997. — 27 febr.- 5 mar. (Nr 71). — P. 7 ; 6 -12 mar. (Nr 72). — P. 7. — (Note de lectură).

Renunțând la o descriere statică a fenomenului literar prezentat, Th. Codreanu preferă o analiză dinamică mult mai productivă, poate, tocmai pentru că renunță la multe prejudecăți de breaslă impuse cândva de mentori care nu mai sunt (nr. 71/1997).

Galeria personalităților a căror operă o analizează Theodor Codreanu se constituie într-un Pantheon autentic de o înaltă grandoare. Autorul s-a oprit numai la scriitorii și opere pe deplin recunoscute, absolut convingătoare, grație unei subtile argumentații. Prelegerile despre modernism sunt „la zi“... (nr. 72/1997).

1538. **Goldenstein, Victoria. Sacrificarea lui Eminescu** : [art. are ca punct de referință cartea lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), după lectura căreia sunt notate impresii despre doctrina națională modernă, despre implicarea politicienilor masoni ai vremii privind „potolirea“ gazetarului Eminescu și despre etapele „îmbolnăvirii“ poetului până la moartea sa] // Francmasoneria : supl. al publicației *Revista misterelor*. — 1997. — Noiembrie- Dec. — P. 72-73.

Theodor Codreanu, în lucrarea sa, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, îl consideră pe acesta întemeietorul doctrinei naționale moderne, care din cauza complotului evreiesc nu a avut totuși impact în politica românească (p. 72).

1539. **Necula, Ionel. Mihai Eminescu și dosarul dublei sale sacrificări** : [coment. pe marginea cărții lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997)] // Observator. — 1997. — 31 iul.-6 aug. (Nr 244). — (Cultural) ; Puncte cardinale. — 1997. — Aug. (anul VII, Nr 8 (80)). — P. 4. — („Sic cogito“).

Nota distinctivă e conferită, în primul rând, de caracterul ei polemic, atitudinal, mai puțin exercitat de autor care, de regulă, își caută temeiurile critice în propria sa conștiință perceptivă și mai puțin în atitudini contrapunctive față de preopinienți. În plus, cartea este tulburătoare, chiar gravă prin substanța și fondul ei constitutiv, întrucât răsfrânge perioada celor șase ani apocaliptici, ultimii din viața lui Eminescu, marcați deopotrivă de obscuritate și ocultare. [...]

Înțelesesem de mult că universul eminescian are în Theodor Codreanu un partizan dotat cu netăgăduite haruri analitice. Bănuiam că tot cercetând acest teritoriu încărcat de reacții contradictorii va da și peste capcane meschine și subminante, care-l vor frisona

epistemic și rezonator. Doar ipostaza de polemist resoarbe aceeași acribie analitică arătată anterior, dar impregnată de indignare, de consternare, de revoltă. Fraza sa, deși tot cu limpezimi de cristal, cumpănită și în dreaptă măsură devine însă executorie și irefutabilă. Și lui, ca oricărui om bun gospodar, îi place curtea curată.

1540. **Novac, Gr. Theodor Codreanu, „Provocarea valorilor“** : [rec. a cărții *Provocarea valorilor* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1997), volum care cuprinde eseuri despre mari scriitori al literaturii române] // *Bârladul*. — 1997. — 1-15 mar. (anul II, Nr 5 (8)). — (Apariții editoriale).

Au dreptate și cei care (G. Munteanu, de pildă) afirmă că instrumentele lui de lucru au proprietate, adică funcționalitate.

Th. Codreanu provoacă valori precum: Eminescu, Maiorescu, Creangă, Caragiale; apoi: Bacovia, Rebreanu, Arghezi, Sadoveanu, Camil Petrescu, pentru a se opri la C. Noica, M. Preda și Cezar Ivănescu. [...]

O observație: în cartea sa, Th. Codreanu își pune atâtea întrebări (și nu toate retorice), încât nu are la îndemână imediat și forța de a da răspunsuri complete, ci sugerează sau frânge soluția. Dacă o face conștient ori nu, câștigul e același pentru cititorul avizat.

1541. **Trif Pleșa, Ion. Contrajurnalul de la Berești** : [numele lui Th. Codreanu este menționat în contextul redării atmosferei de la o ședință a Consiliului redacțional al revistei *Porto-Franco*. Însemnări joviale, fruste și sincere privind dificultăți de apariție, despre lucrul împreună cu Th. Codreanu la monografia *Istoria Hușilor* (1995), coord. de Th. Codreanu] // Porto Franco. — 1997. — Mai (anul VII, Nr 5(38)). — P. 9 ; Iun. (Nr 6(39)). — P. 2 ; Noiembrie (Nr 10/11(41)). — P. 4, 11.

Miercuri, 17 mai 1995. D. Tiutiuca vede revista ca exponentă a vieții literare pentru zona Galați — Brăila — Tulcea; Sterian Nicol mai adaugă și Vasluiul. D. Tiutiuca: „Fără un critic literar de direcție, revista nu poate ajunge departe!“ În cele din urmă, de la un redactor-șef adjunct se ajunge... la doi, Sterian Nicol pomenindu-se dublat, adică „sufocat“ literar, de Theodor Codreanu, strategia lui D. Tiutiuca de a marginaliza șforarul ieșind victorioasă, dezumflându-l pe brunet (nr. 5/1997).

*Miercuri, 4 iunie 1997. Discut la telefon cu Theodor Codreanu. [...] Mă întreabă dacă am citit ce-a scris despre el Grigurcu în „România literară“, în cronică la volumul *Rod* al lui Cezar Ivănescu. Adevărul e că la dușmani literari de calibru mare, nu pleveșcă din Galați, nimeni nu-l întrece pe Theodor Codreanu. E critic literar puternic și îi stă bine asediat din toate părțile. Păcat că nu vrea să se înscrie la doctorat... (nr. 6/1997).*

*Joi, 4 mai 1995. Câteva ore verific cu Theodor Codreanu *Istoria Hușilor*. O plăcere să lucrezi cu un astfel de autor. Între altele, acesta îmi spune că înainte de '89, Liviu Călin, redactor-șef la „Cartea Românească“, i-a respins manuscrisul romanului *Varvarienii*, imputându-i nealinieră ideologică. După revoluție, același Liviu Călin, smerit, a ajuns să i-l ceară cu insistență... (nr. 10-11/1997. — P. 4).*

1542. **Pracsiu, Teodor. Maturitatea criticului** : [amplă cronică lit. a studiului eseistic *Provocarea valorilor* (1997), în care Teodor Pracsiu își argumentează metodic punctele de vedere cu citate din opera în cauză] // *Apollo*. — 1997. — Aug. (Nr 5). — P. 5. — (Th. Codreanu, foto).

*Există în scrisul lui Theodor Codreanu o indicibilă vibrație a ideilor, care îl apropie, în opinia noastră, de Ibrăileanu și desigur de întemeietorul criticii literare românești, Titu Maiorescu. **Provocarea valorilor** mizează programatic pe o ambiguitate. Valorile clasice, prin chiar condiția lor axiologică perenă, reprezintă pentru criticul tânăr o permanentă*

provocare. Fiecare generație descifrează în scrisul celor vechi sensuri ce corespund sensibilității epocii, „spiritului veacului“, pentru a relua o sintagmă celebră. [...]

1543. **Trandafir, Constantin. Legea conservării** : [coment. critice la volumul lui Th. Codreanu, *Provocarea valorilor* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1997), din care atenția autorului reține eseul despre D. Bolintineanu] // Sinteze. — 1997. — 6 iun. (Nr 21(224)). — P. 6. — (Cronica de vineri).

*Da, nimic nu se pierde. Nici măcar nu se transformă. Totul se perpetuează. Observ încă o dată, a nu știu câta oară, că scriitorii noștri au pus, la vremea lor, pe hârtie lucruri care se cam potrivesc și astăzi. Cea mai nouă probă mi-a fost oferită de un comentariu din excelenta carte, **Provocarea valorilor**, a dlui Theodor Codreanu, recent apărută la „Porto-Franco“, carte despre care am avut de spus câteva cuvinte într-o altă publicație. Aici, mă refer numai la o singură chestiune de mare interes prin actualitatea ei, cuprinsă în eseul **Un precursor al publicisticii eminesciene: D. Bolintineanu**.*

1544. **Arjoca, Sergiu. Un „de ce“ dureros** : [sub genericul *Eminescologie*, autorul articolului prezintă în lectură critică studiile lui Th. Codreanu, Pavel Țugui și Ovidiu Vuia, numite și în *Bibliografia* anexată. Cronică literară despre studiul lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997). (Fotocopertă)] // *Literatorul*. — 1998. — 2-16 ian. (Nr 1/2 (327/328)). — P. 4. — (Lecturi critice).

S-a vorbit deja despre Huși ca nod cultural prin prezența dlui Th. Codreanu aici și, mai ales, prin „pelerinajul“ pe care-l provoacă; o discuție cu dânsul ori în jurul dânsului, este un adevărat banchet intelectual. Th. Codreanu se arată constant o personalitate rectilinie, străbătând vremurile și vremile cu seninătatea intelectualului stăpân pe instrumente și cu mintea limpede; din Ibrăileanu crește, pe plaiurile moldave, acest tip al intelectualului român ferm și inflexibil... [...] Autorul încearcă (și reușește, pozitivist vorbind) să identifice o linie antieminesciană în cultura română, o „galaxie Grama“, o înlănțuire în timp a detractorilor lui Eminescu.

1545. **Bogdănescu, Simion. Prozator și poet de idei** : [cronică lit. a romanului lui Th. Codreanu, *Varvarienii* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1998)] // *Bârladul*. — 1998. — Ian. (Nr 1). — P. 8 ; *Convorbiri lit.* — 1999. — Aug. (Anul CXXXII, serie nouă, Nr 8(44)). — P. 12. — (Critică).

Prin romanul de față, domnul Theodor Codreanu, ca într-o oglindă retrovizoare, ni se înfățișează în haina de gală a unui iscusit și interesant romancier. E un roman intelectual, cu valențe estetice multiple, gen Thomas Mann, un roman în roman, prezentându-ne când paralel, când intersectant, drama destrămării ființei [...].

*Orice romancier autentic instituie o nouă viziune asupra Timpului (vezi Marcel Proust, Thomas Mann ș.a.) și prozatorul Theodor Codreanu imprimă aici imaginea timpului — oglindă, a timpului reflectat, de la cel individual, al conștiinței, la cel social, al luptei pentru existență, și la cel cosmic, prin inversarea „săgeții timpului“: „Viitorul se scurge atunci spre trecut, violentând lumea pozitivului care continuă totuși să trăiască iluzia că înaintează spre viitor“. De aici, Mare Duh devine prin reflexie, Emar-Hud. [...] Rezultă că și tehnica sa narativă este modernă, aș numi-o a refracției, la care se adaugă anamorfismul picturii nordice, care subțiază, alungește uimitor realitatea. Cop.: cu detalii după **Le portement de croix** de Bosch este cu totul sugestivă și binevenită.*

1546. **Cimpoi, Mihai. Un critic al întreg spațiului românesc** : [medalion lit. — Th. Codreanu, istoric și critic lit. „al întreg spațiului românesc“] // *Clepsidra*. — 1998. — Aug. (Nr 17). — P. 1.

Theodor Codreanu este o prezență vie, dinamizatoare în contextul culturii române de azi; foarte deschis la noile idei, receptându-le și asimilându-le în orizontul de așteptare cu demnitate și cu un nealterat sentiment al identității culturale românești.

[...] *Spiritul polemic se aprinde cu o forță nimicitoare când e vorba de apărarea adevărului și punerea poetului în lumina adevărată a documentului și interpretării etice și valorice juste.*

1547. **Cubleșan, Constantin. *Disputele continuă*** : [cronică lit. pentru volumul lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997)] // Steaua. — 1998. — Iun. (anul XLIX, Nr 6 (601)). — P. 3-7. — (Fotocopertă).

[...] *cercetarea condițiilor în care poetul, mai ales publicistul Mihai Eminescu a ieșit din viața publică în 1883, a devenit azi de o imperioasă necesitate. S-a redeschis, așadar, dosarul privind boala și moartea acestuia, două cărți apărute în ultimii ani fiind în acest sens revelatoare: A doua viață a lui Eminescu, de N. Georgescu (1994) și Misterul morții lui Eminescu, de Ovidiu Vuia (1996), în jurul cărora s-au purtat discuții controversate, căci autorii lor avansează, cu argumente de toată atenția, ideea unui asasinat moral, în primul rând, asupra marelui scriitor (gazetar). Iată că o nouă carte datorată unui alt reputat eminescolog, Theodor Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Editura „Macarie“, Târgoviște, 1997) — vine acum să adauge acestor depoziții, o autentică... pledoarie la bară în favoarea cauzei lui Eminescu, încercând o interpretare critică a datelor pe care cei doi autori, și nu numai ei, le pun în discuție, văzând totul într-un halou politic amplu, încadrând activitatea primului redactor de la „Timpul“ în dinamica bătăliilor din epocă pentru unitatea și susținerea nevoii de unitate a românilor într-un stat puternic național (p. 3).*

1548. **Dumitrescu-Buşlenga, Zoe. „Demitizarea“ lui Eminescu?** : [după lectura recentă a cărții lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), renumitul estetician și critic literar comparatist Zoe Dumitrescu-Buşlenga mărturisește că, personal, și-a schimbat sistemul de referințe și valori culturale într-o viziune modernă] // Clepsidra. — 1998. — Mai (Nr 14) ; Iun. (II), Nr 15). — P. 1, 3 ; Lit. și arta. — 1999. — 21 ian. (Nr 3 (2787)). — P. 4. — Cu titlul *Eminescu și „galaxia Grama“*.

Pe temelul acestui adevăr care îmbracă la Eminescu un caracter ontologic, fințial, construiește Th. Codreanu a doua parte a impecabilei sale demonstrații despre sacrificarea arheului național, organizată în zilele noastre de o nouă „galaxie Grama“, care lucrează acum, nu ocult, ci fățiș la demontarea atât a poetului, cât și a gânditorului preocupat de științe și filozofie, dar, mai cu seamă, a ziaristului politic. Informația plurivalentă a autorului cărții, solida sa cultură, ca și capacitatea de a teoretiza, îți pun la îndemână instrumentele cele mai potrivite nu numai pentru a respinge argumentele pe cât de grave, pe atât de superficiale și pătimașe ale denigratorilor, ci și pentru a repune adevărul în drepturile sale suverane [...] (Nr 15/1998).

1549. **Filipiuc, Ion. O pagină eminesciană întreagă** : [coment. critice privind împrejurările în care a izbucnit boala în ultimii ani din viața lui Eminescu, prin referire la vol. *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), de Th. Codreanu] // Plai românesc. — 1998. — Nr 6 ; Bucovina lit. — 1998. — Sept. (Nr 9 (91)). — P. 10-11. — Reluat, cu titlul *Înspire alt Eminescu*.

Bine scrisă (dar cu prea multe greșeli tipografice, vai!), incitantă, cu frecvente accente polemice, cartea lui Th. Codreanu ar trebui să dea de gândit și istoricilor literari, dacă nu și politicienilor, și publicului larg pentru că propune un alt Eminescu decât cel cunoscut din clișeele festiv-didactice. E vorba despre un Eminescu... sacrificat pe altarul intereselor politice și despre un Eminescu... amenințător până și pentru Curtea Împărătească de la Viena (Bucovina lit., Nr 9/1997, p. 11).

1550. **George, Alexandru. Precizări asupra unui „pericol“** // Adevărul lit. și artistic. — 1998. — 18 ian. (Nr 401). — P. 12. — (Polemici). — Articol polemic, răspunsuri punctuale, pe șase chestiuni, date lui Damian Hurezeanu (pentru art. din 9 nov. 1997) și lui Th. Codreanu (pentru art. *Nu-l iertați pe „fratele Noica“!*), ambele apărute în aceeași publicație. Autorul articolului consideră că, în acuzele lor, cei doi falsifică afirmațiile preopinentului, deformează sensul sau îi atribuie intenții nicicând exprimate despre lumea rurală de sorginte românească.

Și nu aș stăruii chiar din respect pentru cititorii revistei de față să le combat (măcar în parte), dacă nu aș fi văzut repetate unele din ele în lungul articol semnat de Theodor Codreanu Nu-l iertați pe „fratele Noica!“ (idem, 21 dec. 1997). Voi spune deci: 1. Că țărăanii ar trebui luați în considerație nu ca o „clasă“ în spirit marxist, ci ca o lume aparte, existând în paralel cu cea urbană, dezvoltată prioritar în ultima sutăcincizeci de ani. 2. Că ei nu reprezintă simpla materie primă pentru lumea burgheză, capitalistă și liberală. [...]

De altminteri, eu nu am susținut nicăieri necesitatea dispariției lumii rurale; văd totuși că și dl Theodor Codreanu mi-o atribuie măcar fugitiv în articolul său cu acel titlu cam melodramatic...

1551. **Josu, Nina. Simpozionul „Anul literar — 97“** : [reportaj despre derularea întrunirii (prezentări de carte, cuvântări despre fenomenul literar contemporan, premieri literare). Între cei care au luat cuvântul la simpozion, Th. Codreanu a semnalat faptul că informația despre scriitorii români din Basarabia este sumară în România. (Fotografii de grup; foto)] // Lit. și arta. — 1998. — 5 mar. (Nr 10 (2742)). — P. 5.

Să nu ne facem iluzii, a spus Theodor Codreanu, informația dintre cele două maluri ale Prutului este foarte săracă, cel puțin dacă ne referim la anul 1997. Puțini critici, scriitori de dincolo cunosc ce se întâmplă aici, la D-voastră. Am fost impresionat că marele istoric și critic literar Nicolae Manolescu cunoaște foarte puțin din ceea ce se întâmplă aici. Mai degrabă aici este cunoscută mișcarea literară din România. [...] Constat că boala aceasta a discordiei mioritice este prezentă și la București, și aici.

1552. **Munteanu, Ștefan. În căutarea filosofiei lui Eminescu** : [opinii critice privind cercetările eminescologilor N. Georgescu, Ovidiu Vuia și Th. Codreanu (*Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1997), prin care Șt. Munteanu apreciază diferențierea de studiere hermeneutică a poeziei eminesciene] // Sinteze. — 1998. — 16 ian. (anul IX, Nr 2 (254)). — P. 7. — (Puncte de vedere).

În sfârșit, o a treia orientare a fost impusă de contribuția unor distinși eminescologi din ultimele decenii, preocupați să demonstreze originalitatea filosofiei lui Eminescu, să restabilească echilibrul între poezia și filosofia sa și să ofere posibilitatea înțelegerii unitare, organice a genialei creații. [...] Prin contribuția lor⁹⁶, acești cercetători, demontând mitul că Eminescu a fost doar poet, dovedesc că interpretarea unitară a creației eminesciene deschide noi și benefice perspective chiar și pentru valorificarea sa estetică.

1553. **Pracsiu, Teodor. Eminescu** : [coment. critice asupra cărții lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997)] // Clepsidra. — 1998. — Mai (Nr 14). — P. 2 ; Iun. (Nr 15). — P. 2.

96 În enumerare sunt incluse numele mai multor eminescologi (Constantin Noica, Rosa del Conte, Svetlana Paleologu-Matta, Tudor Ghidreanu, Mihai Cimpoi, Constantin Barbu, Dumitru Tiutiuca ș.a.), dar contribuțiile care constituie subiectul acestui articol sunt operele celor trei cercetători.

În excelenta sa carte dedicată Luceafărului, **Dubla sacrificare a lui Eminescu**, Theodor Codreanu „inventariază” cu sagacitate, pertinentă și un infatigabil simț polemic aproape întreaga listă a contestatarilor lui Eminescu, asigurându-ne, post festum, asupra unui detaliu deloc benign: numărul detractorilor a crescut între timp și va fi cu siguranță nevoie de o ediție revăzută și adăugită a cărții sale pentru ca evenimentele notabile în materie de tipărituri și poziții anti-Eminescu să fie aduse la zi.

[...] Eminescu nu este o piatră de încercare la îndemâna oricui. A fi eminescolog echivalează cu a deține un blazon de noblețe rară, semnul inconfundabil al celor aleși. A cerceta opera eminesciană cu devoțiunea lui Perpessicius, Alexandru Oprea, Petru Creția, Dimitrie Vatamaniuc semnifică un privilegiu rar, conferit de destin o dată în viață, dar și expresia unei tutele tiranice. Nimeni nu s-a putut sustrage până astăzi „modelului ontologic eminescian” — spre a cita faimoasa formulare critică datorată eminescologului Theodor Codreanu.

1554. **Savitescu, Ionel.** „**Dubla sacrificare a lui Eminescu**“ : [coment. critice pentru vol. *Dubla sacrificare...* (1997)] // Ateneu. — 1998. — Febr. (anul 35, Nr 2 (341)). — P. 5. — (Autori și cărți).

1555. **Trandafir, Constantin.** *Despre „Cabala antieminesciană”* : [opinii critice pentru *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), cartea lui Th. Codreanu, critic curajos care „se războiește cu demolatorii lui Eminescu”] // Sinteze. — 1998. — 16 ian. (anul IX, Nr 2 (254)). — P. 9. — (Puncte de vedere).

Theodor Codreanu le dă o replică pe cât de dârză pe atât de convingătoare, celor care contestă modernitatea lui Eminescu fixându-l în schema tradiționalistă. Hotărât lucru, poetul scrie modern: chiar și când apelează la formele folclorice („folclor savant”, zice Călinescu), și când recurge la „metrul antic”. Împrospătarea formelor trebuie să vină din adâncul ființei, nu prin împrumut sincron. [...]

Se impune o reconsiderare a „naționalismului” eminescian, naționalism din care ar deriva toate celelalte primejdioase păcate, în optica mărunță a detractorilor. E ceea ce cu pricepere, cu argumente și cu vigoare reușește să declanșeze cea mai nouă carte a harnicului eminescolog Theodor Codreanu. O carte scrisă cu pasiune lucidă.

1556. **Ulmu, Bogdan.** *Caragiale — dicționar. Dandanache* : [citarea opiniei lui Th. Codreanu despre personajul caragialean — Dandanache, preluată din vol. „Provocarea valorilor” (Galați : Ed. Porto-Franco, 1997)] // Convorbiri lit. — 1998. — Dec. (anul CXXXII, serie nouă, Nr 12 (36)). — P. 4.

Iată deci că avea dreptate Theodor Codreanu când sublinia importanța eroului⁹⁷ într-un mod accentuat: „D. este arhetipul-tip al operei caragialești!” (tot criticul hușean văzând aici chintesență a două motive importante ale operei lui I.L. Caragiale: revoluția & scrisoarea).

1557. **Crihană, Marcel.** *Theodor Codreanu, „Eseu despre Cezar Ivănescu*“ : [cronică lit. pentru Th. Codreanu, *Eseu despre Cezar Ivănescu*, (1998)] // Amurg sentimental. — 1999. — Mar. (Nr 3(47)). — P. 6.

Calitățile eseului sunt numeroase. Reținem [...] câteva: obiectivitatea (echidistanța față de mai multe puncte de vedere care susțin „revizuirea” valorilor), exactitatea diagnosticelor și a formulărilor, puterea de convingere a verbului polemic, „priza” — invidiabilă — la subiect etc. Pentru că Cezar Ivănescu este atașat de numele lui Eminescu, al lui Labiș și al lui Marin Preda (a scris câte o carte despre fiecare), dar și pentru că este el însuși nemulțumit de criticile nemeritate formulate de unii la adresa celor trei scriitori, Theodor

97 Agamiță Dandanache, celebrul personaj din *O scrisoare pierdută*, capodopera dramatică a lui I.L. Caragiale (n. ed.).

Codreanu îl comentează pe Cezar Ivănescu raportându-l în permanență la aceștia. Există, cu siguranță, ceva care îi unește pe toți laolaltă și anume „drama ființei românești supusă „terorii istoriei“ care le-a traversat destinele...”

1558. **Cristea, Tudor. Mihai Eminescu — între adorație și contestare** : [accente critice pe pagina *Cultural*, având ca obiect de dispută cartea lui Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997)] // *Realitatea dâmbovițeană*. — 1999. — 15 ian. (anul III). — P. 5. — (Radiografii critice, XV).

Dubla sacrificare a lui Eminescu este o carte scrisă cu nerv publicistic și pe un ton polemic, din care nu lipsesc unele judecăți mai cumpănite și pline de miez. (...)

În partea întâi (Prima sacrificare), Theodor Codreanu încearcă să reconstituie, cu real simț detectivistic și cu finețe interpretativă, dar și cu exces de imaginație și de indignări ideologic orientate, fatala zi de 28 iunie 1883, care a marcat începutul celor șase ani de agonie morală...

Pagini inflamate până la intemperanță sunt multe în cartea din 1997, dar și în celelalte lucrări ale autorului. El pune însă just problema virtualității moderne a lui Eminescu, apt de a vorbi, prin obsesia totalității, chiar postmoderniștilor, deși exagerează și în acest sens, forțând o comparație cu spiritul einsteinian (și cu Einstein însuși) prin supralicitarea importanței unor texte fragmentare.

1559. **Cubleșan, Constantin. „Cezar Ivănescu“** : [cronică lit. pentru cartea lui Th. Codreanu — *Eseu despre Cezar Ivănescu* (1998)] // *Curierul*. — 1999. — 15 mar. (Nr 209). — P. 2.

*De curând, Theodor Codreanu, unul dintre cei mai tranșanți critici ai momentului, un eminescolog de referință, de altfel, (autor a trei volume consacrate operei și vieții lui Eminescu, intens comentate în presă), ne oferă un **Eseu despre Cezar Ivănescu** (Editura „Macarie“, Târgoviște, 1998), ambiționând a-l așeza astfel, la locul pe care acesta îl merită în conștiința actualității. Cu un verb ascuțit, cu o demonstrație argumentată pas cu pas, cu o angajare polemică în discuții dintre cele mai violente, antrenate în jurul personalității nonconformiste a lui Cezar Ivănescu, abordează subiectul fără complexe, creionând astfel un portret de profunzime, analitic, din toate punctele de vedere incitant.*

1560. **Interim. Revista revistelor culturale. O „istorie a eminescologiei“** : [observatorului atent nu-i scapă necesitatea unei „istorii a eminescologiei“, care lipsește în cultura română, care i s-ar potrivi lui Constantin Cubleșan, după cum îl recomandă chiar Th. Codreanu într-un articol (*Eminescologia la timpul prezent*) din „Sinteze“ (Bacău), Nr 2 (305)-6 (309)/1999] // *Adevărul lit. și artistic*. — 1999. — 23 mar. (Nr 461). — P. 2.

Sugestia dlui Theodor Codreanu e de o calitate ce nu poate fi subestimată: o istorie a eminescologiei de la începuturi până azi ar fi o lucrare monumentală al cărui autor va binemerita de la cultura română. Preocupările și realizările din ultimul deceniu îl indică pe dl Constantin Cubleșan într-un posibil autor al unei astfel de mari lucrări. [...] În aceeași ordine a bunului-simț și a justeii măsuri, Theodor Codreanu sesizează rezistența lui Constantin Cubleșan la seducția „scenariilor“ patriotarde, potrivit cărora punerea în discuție a poetului național este un atentat la identitate, la specific și chiar la... integritatea teritorială a României!

1561. **Lazăr, Florin. Cărți** : [prez. a șase apariții editoriale, între care Th. Codreanu, *Varvarienii*, 1998 (însoțit de o scurtă prez. a problematicii romanului)] // *Steaua*. — 1999. — Mar.-apr. (anul L). — P. 114. — (Cărți).

Aici se deschid cele două planuri narrative ale cărții. Pe de o parte e istoria sau mitul acelei așezări cu nume ce a trecut prin „schimbări“ de sorginte apotropaică (de alungare a

„vrajbei“) de la Barbara la Varvara, iar, pe de altă parte, e drama de provincie a unor cupluri, o „istorie sentimentală“, al cărei destin se află răspândit în zeci de pagini. Subiectul e unul „cuminte“, fără deviații, excepție făcând vocea Marelui Duh-parti-pris auctorial.

1562. **Munteanu, George. Jurnal intermitent** : [în jurnalul său, la însemnarea de pe 27 sept. 1999, criticul și istoricul G. Munteanu, preocupat de soarta lui Eminescu, apreciază că N. Georgescu, I. Filipciuc și Th. Codreanu, tineri eminescologi, deschid dosarul despre moartea și boala poetului și scot la iveală „date peste care nu se va mai putea trece“] // Adevărul lit. și artistic. — 1999. — 26 oct. (Nr 491). — P. 9. — (Din mers).

27 septembrie 1999. (...) Între cei din ultima generație de „eminescieni“ cu destul scrupul investigativ precumpănesc moldovenii, distinct reprezentați deocamdată îndeosebi prin Theodor Codreanu. Acesta, prin cartea despre **Dubla sacrificare a lui Eminescu** (ediția a II-a, 1999) resintetizează datele de adus în discuție, fără pretenția — evident — de a le fi împins până la clarificarea definitivă a pricinilor calvarului eminescian. Dar oricâte întâmpinări i se vor putea aduce (de bună-credință, sprijinite nu pe pseudoargumente), e meritul său remarcabil de a fi reinițiat eforturile de elucidare a unor scabroase puneri la cale.

1563. **Ornea, Z. Scriitorii și critica literară** : [pornind de la ideea că rolul criticului literar nu e de a crea scriitori, ci de a-i descoperi, a le stimula potențele creatoare, Z. Ornea o argumentează cu exemplele lui T. Maiorescu și E. Lovinescu. Criticul îl disculpă pe Maiorescu de implicarea, în anii de boală ai poetului, la un complot împotriva lui Eminescu, prilej folosit pentru a contrazice afirmațiile dlor M. Ungheanu, N. Georgescu și Th. Codreanu, pe care-i acuză de ignomie] // Dilema. — 1999. — 6-12 aug. (anul VII, Nr 339). — P. 10.

Că astăzi — și aici, presat de unele necuviințe recente, deschid o paranteză largă — se aud voci, provenite din constelația revistei **Luceafărul** de până la 1989, care articulează aberante teorii, în studii, despre un inventat complot dirijat de T. Maiorescu, împotriva poetului, menit să-l anihileze — și fizic —, am luat, din păcate, cunoștință. E o aberație stupidă, iscată din necunoaștere, de minți învăpăiate (se remarcă, în această ignomie, semnături precum cele ale dlor Mihai Ungheanu, N. Georgescu, Th. Codreanu), fără nicio acoperire documentară.

1564. **Pastuh-Cubolteanu, Vitalie. „Dubla sacrificare a lui Eminescu“** : [cronica medicului psihoterapeut prez. conținutul de idei al cărții. (Fotocop.: ed. 1)] // Lit. și arta. — 1999. — 10 iun. (I) (Nr 23(2807)). — P. 4 ; 17 iun. (II), (Nr 24(2808) ; Glasul națiunii. — 1999. — 14 iul. (Anul X (Nr 16(389)). — P. 2. — (Anul Eminescu). (Fotocop.: ed. a 2-a). — Cu titlul *A doua sacrificare a lui Eminescu*. — Continuare.

Lucrarea **Dubla sacrificare a lui Eminescu** este scrisă inteligent, cu sensibilitate, cu dăruire. Impresionează profund replicile strălucite ale autorului [...].

În Țară și prin părțile noastre sunt destule persoane deranjate de dragostea românilor pentru România. Poate de aceea **Dubla sacrificare a lui Eminescu** a pătruns cu greu în stânga Prutului.

1565. **Trandafir, Constantin. Direcția națională** : [observații critice de mare fi-nețe despre rostuirea cărții lui Th. Codreanu — *Eseu despre Cezar Ivănescu* (Ed. Macarie, Târgoviște, 1998. — (Col. „Biblioteca critică“)] // Sinteze. — 1999. — 10 febr. (anul IX, Nr 6 (309)). — P. 9.

De obicei, criticul dezvoltă un cadru teoretic, ca fond problematic, aparent divagant, dar absolut necesar pentru demonstrație. Acest fapt se produce în prima parte a capitoului **Cezar Ivănescu și „teroaarea istoriei“**. [...]

Pe cât de succint este eseul acesta, pe atât de mănoasă se dovedește a fi substanța lui. În funcție de reperatele de mai sus, urmează un comentariu aplicat poeziei lui Cezar Ivănescu, prin care i se stabilește locul în „ecuația“ ființei românești. Partea a doua a eseului se referă la cartea lui Cezar Ivănescu **Pentru Marin Preda** [...] și la **Timpul asasinilor**...

1566. **Bădescu, Ilie. Clipa astrală a deciziei lui Eminescu...** // „Renașterea civilizației rurale românești“. — 2000. — Ian.-iunie (Nr 1/2) (4). — P. 19-28.

1567. **Boldișor, Veronica. Aniversări. Theodor Codreanu — 55** : [medalion biobibliogr., în care sunt frecvente citatele critice despre personalitatea celui sărbătorit. Medalionul este urmat de reproducerea ultimelor două paragrafe din *Dubla sacrificare a lui Eminescu*: cap. *Despărțirea de eminescologie și Adevărata despărțire*. (Th. Codreanu, foto)] // Lit. și arta. — 2000. — 30 mar. (Nr 13 (2849)). — P. 3.

1568. **Boldișor, Veronica. Îndemn la lectură** : [reportaj și prez. a cărții *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ch.: Ed. Civitas, 1999, ed. a III-a), care a fost lansată cu mare audiență la Casa Limbii Române din Chișinău. (Fotografii: Th. C, cop.: D)] // Lit. și arta. — 2000. — 20 ian. (Nr 3 (2839)). — P. 1.

Toți cei care s-au pronunțat pe marginea splendidei apariții editoriale (Valeriu Rusu, Nicolae Dabija, Mihai Aduge, Alexandru Bantoș, Pavel Balmuș ș.a.) au fost unanimi în ideea: **Dubla sacrificare a lui Eminescu trebuie citită! Citită de noi toți, pentru că doar astfel ni se va deschide „ochiul al treilea“, cu care vom privi întreaga operă eminesciană sub o altă prismă...**

1569. **Costache, Adrian. O carte... provocatoare** : [cronică lit. a vol. *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999), în care cronicarul face o analiză de adâncime a cărții, observând „dubla coerență“ a lucrării. Considerând că exegeza eminesciană „ar putea fi numită istoria unui destin“, A. Costache apreciază ca necesară reinterpretarea corectă, într-o viziune modernă a operei eminesciene, privită în integralitatea ei] // Tribuna învățământului. — 2000. — 27 mar.-2 apr. (anul LI, (I), Nr 531 (2412)). — P. 4. — Pagina „Barometrul reformei“; 3-9 apr. (II), Nr 532 (2413)). — P. 4. — („Feed-Back“).

De fapt, această carte a stârnit reacții de tot felul, are o dublă coerență: una e cea a documentelor, fiindcă în parte avem de-a face cu o lucrare de istorie literară. Cea de a doua coerență e una subiectivă, polemică prin excelență, subordonată unei logici a lucrurilor, dar și propriei formații a autorului a cărui platformă intelectuală identifică un număr de valori naționale pe care le apără cu îndârjire (Nr 531/2000).

În fond, crede profesorul de la Huși, problema nu este aceea a reinterpretării operei poetului (a modernității acestuia, de exemplu, și aici autorul aduce argumente serioase pentru a-l integra pe Eminescu unei mentalități poetice în stare să-și depășească clar epoca, considerând și azi valabilă asertiunea finală a lui Maiorescu din **Eminescu și poeziile lui**), ci a felului demolator, iar uneori sub semnul ignoranței, cu care se produce fenomenul... [...] Mai interesant mi se pare a fi tocmai încercarea de a construi pe seama unui destin poetic exemplar o reflecție mai generală cu privire la un alt destin, cel istoric al românilor... Cel puțin pentru mine lectura cărții lui Theodor Codreanu are și o asemenea semnificație... E vorba, așadar, de modul în care „funcționează“ istoria la români, despre

adecvarea sau inadecvarea noastră la scenariile tragice și grave ale istoriei, pe care ni le propune uneori un poet precum Eminescu (Nr 532/2000).

1570. **Diac tomnatic și alumn, *Dincolo de bolile lumefști*** : [coment. critice privind interpretarea ideii de revizuire istorico-literară a personalităților literare, M. Eminescu și Nichita Stănescu. Combătându-i pentru atitudini denigratoare pe L. Boia și Alexandru Condeescu, cronicarul laudă inițiativa lui Răzvan Voncu și a autorilor ultimelor „studii și cercetări privind boala lui Eminescu“, numiți „în ordine cronologică“: N. Georgescu, Ovidiu Vuia, Th. Codreanu, Ion Filipciuc] // *Literatorul*. — 2000. — Iul.-aug. (anul X, Nr 7/8(349/350)). — P. 3. — (Tur de orizont).

[...] *Profesorul Th. Codreanu identifică un curent antieminescian în cultura română, curent care are la bază debilitatea vieții poetului și compromiterea, din timp în timp, a operei lui majore. Practic, ne spune această carte⁹⁸, fiecare epocă mare din istoria României moderne a încercat, într-un fel sau altul, să se dispenseze de Eminescu, să-l sacrifice.*

1571. **Enică, Cătălin. *Luciditatea judecății, contra fariseilor*** : [cronică lit. pentru cartea lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ch.: Ed. Civitas, 1999). (Fotocopertă)] // *Porto Franco*. — 2000. — 15 apr.-15 mai (anul IX, Nr 4(49)). — P. 6-7. — (2000 — Anul Eminescu).

Logica demonstrației este subordonată unui obiectiv major, conținut deja în titlu, devenind astfel un discurs de o coerență indubitabilă, așa cum fără fisură îi sunt și argumentele, indicele peremptorii, pe care însă prudentul hermeneut nu le supralicitează, ferindu-se să umple forțat „spațiile albe“ din biografia „personajului“ sau cu episoade greu credibile. Mai ales, ca orice istoric literar veritabil și onest, nu caută cu orice preț absolutizarea vanitoasă a concluziilor sale, dimpotrivă, nu le impune decât rareori, lăsându-i cititorului latitudinea de a hotări în cazul valabilității lor. În consecință, deși incitant, tăios, polemic, tonul nu reverberează sentențios, deși de cele mai multe ori exprimă chiar sentințe. Textul impresionează prin acribia și coerența discursivă, prin relevanța analizelor, care decelează între veridic-obiectiv și subiectivismul unor aprecieri hazardate, pe care le consideră cu circumspecție, dacă nu le infirmă (p. 7).

1572. **D., Ioanid. „*Porto-Franco*“ 50** : [scurte coment. asupra sumarului rev. *Porto-Franco*, la apariția numărului 50, în care se detașează un articol al lui Th. Codreanu] // *Bucovina lit.* — 2000. — Iul.-aug. (anul X, Nr 7/8(113/114)). — P. 40.

*Dintre numeroasele texte, o impresie aparte o produce articolul lui Th. Codreanu, intitulat *Eminescu, H.-R. Patapievici și caricatura postmodernismului*. Autorul, un fin și meticolos cercetător al marelui poet, îl fixează în săgeata ironiei sale pe zgomotosul frondist dâmbovițean, care sub flamura postmodernismului fără frontiere și fără altceva, strâmbă din nas la rostirea numelui lui Eminescu. [...] Th. Codreanu îi demontează acuzațiile cu argumentele cărturarului ce este și care se încăpățânează să creadă că Eminescu rămâne Eminescu, dincolo de ifosele și teribilismele unor dilematici sau enigmatici de toată ziua.*

1573. **Lupu, Gheorghe. *Moartea civilă a lui Eminescu*** : [coment. critice la vol. *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1997), asociat altor cărți ale lui Ovidiu Vuia, N. Georgescu și Ion Filipciuc, care pun în dezbatere problema morții civile a poetului] // *Bucovina lit.* — 2000. — Mai-iun. (anul X, Nr 5/6 (111/112)). — P. 25-28. — (Eminesciana).

98 V. *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999) (n. ed).

Cauzele capitale, pe care Theodor Codreanu le descoperă în atitudinea celor mai mulți dintre contemporanii scriitorului, ca și a urmașilor lui, s-ar rezuma în capacitatea cu care acesta și-a devansat epoca, el întruchipând la superlativ tipul de om din cultura românească racordat la cele mai exigente standarde europene. Totodată, consecvent demersului său exegetic, criticul îl plasează pe Eminescu în contemporaneitatea noastră, polemizând eficient cu detractorii săi și anihilându-le elucubrațiile (p. 28).

1574. **Manolescu, Nicolae. Politizarea bolii lui Eminescu** : [editorialistul rev. dă o replică, în perspectivă polemică, la art. lui Th. Codreanu — *Noi dovezi despre „suprimarea gazetarului” Eminescu* (din *Cronica*, Nr 7/2000). Așadar, minimalizând prin denigrare cercetările eminescologilor N. Georgescu, O. Vuia, I. Filipciuc, Călin L. Cernăianu și Th. Codreanu, criticul N. Manolescu conchide : „Boala scenariilor e, s-ar zice, de la o vreme, o boală națională” // *România lit.* — 2000. — 30 aug. (anul XXXIII, Nr 34). — P. 1. — (Editorial).

*Deși se intitulează cum am văzut, nici recenzia dlui Codreanu nu aduce vreo dovadă în plus. Dacă am considerat necesar s-o discut în editorialul meu este pentru alt motiv și anume acela că, pe măsură ce sporește numărul paginilor despre sfârșitul lui Eminescu, problema bolii și morții lui se „clarifică” într-o manieră pe cât de neștiințifică pe atât de vehementă, ajungându-se la un fel apodictic de a trata lucrurile, care nu mai admite nuanțe. Caut cu lumânarea în textul din *Cronica*⁹⁹ acele noi dovezi sau măcar noi argumente în favoarea ideii nebune aruncate ca o piatră în apă de către dl Georgescu și pe care tot mai mulți înțelepți sar s-o scoată.*

1575. **Marinache, Silviu. O carte despre „cabala antieminesciană”** : [cronică lit. la cartea *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999), pe care o receptează pertinent ca pe „o carte polemică despre destinul tragic al poetului; un adevărat roman prin tensiunea ideatică și stilistică”. Autorul „se înarmează cu sabia dreptății și săvârșește un adevărat act justițiar”, constatând legitimitatea reconsiderării personalității poetului] // *Orion* : supl. la *Informația Prahovei*. — 2000. — Apr. (Nr 4 (11)). — (Atitudini).

*Cartea lui Theodor Codreanu nu este o simplă răfuială cu detractorii lui Eminescu, ci o nouă, pertinentă și energică demonstrație a tezei din *Eminescu — Dialectica stilului*: modernitatea poetului, despre „deconstrucția conceptului de adevăr”, altfel spus despre adevărul Ființei. Demonstrația absolut convingătoare, dă la iveală cum Eminescu a contribuit la redimensionarea gândirii poetice moderne. [...]*

Se impune imperios o reconsiderare a „naționalismului” eminescian, naționalism din care ar deriva toate celelalte primejdioase păcate, în optica mărunță a detractorilor. E ceea ce cu pricepere, cu argumente și cu vigoare reușește să declanșeze cea mai nouă carte a harnicului eminescolog Theodor Codreanu. O carte scrisă cu pasiune lucidă.

1576. **Morar, Ovidiu. Galaxia Onochealos** : [atitudine polemică prin care aduce acuze lui Th. Codreanu pentru ideile susținute în *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (1999)] // *Convorbiri lit.* — 2000. — Dec. (anul CXXXIV, Nr 12(60)). — P. 30. — (Critică).

Nu contest faptul că ar fi bine scrisă; ba, mai mult, e impresionantă acribia cu care autorul, erijându-se într-un biografonest, a analizat o sumedenie de documente referitoare la viața poetului. Personal, trebuie să conced că prima parte a ei m-a captivat aidoma unui thriller de senzație, ba chiar am fost tentat până la un punct să consider scenariul

99 V. *Cronica*, Iași, 2000, anul XXXV, 7 (1495), iulie (n. aut.).

perfect verosimil. [...] Exagerările, sofismele și acuzele nedrepte pe care le aduce ulterior, în sprijinul poveștii sale, unor intelectuali de incontestabilă valoare m-au convins însă că acesta, departe de a dori aflarea adevărului cu privire la nebunia poetului, e interesat mai degrabă de mistificarea acestuia, de plâsmuirea unei ficțiuni frumoase care să-l plaseze definitiv pe Eminescu într-o transcendență inaccesibilă.

1577. **Munteanu, Ștefan. Cazul Eminescu** : [cronicarul apreciază drept „o carte excepțională, care răspunde unei necesități eminescologice actuale“ studiul lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Brașov: Ed. Serafim, 1999. Ediția a II-a)] // *Deșteptarea*. — 2000. — 7 febr. (Nr 2951).

*Pentru demascarea, combaterea și condamnarea diabolicelor atacuri antieminesciene, fie cele produse în timpul vieții poetului, fie cele postume, a apărut lucrarea **Dubla sacrificare a lui Eminescu**, un fel de evanghelie a românismului. O carte care va îmbogăți eminescologia, atât prin ceea ce susține, cât și prin reacțiile pe care le va provoca. O carte care va impune și mai mult numele eminescologului Theodor Codreanu, cel cunoscut din **Eminescu — Dialectica stilului** (București: Ed. „Cartea Românească“, 1984) și din **Modelul ontologic eminescian** (Galați: Ed. „Porto-Franco“, 1992).*

1578. **Munteanu, Ștefan. Misterul bolii lui Eminescu** : [coment. critice privind receptarea ideilor din vol. *Dubla sacrificare a lui Eminescu* și acuzațiile necritice ale lui N. Manolescu sau Z. Ornea față de opiniile exprimate de criticul Th. Codreanu în *Cronica*, iul./2000] // *Deșteptarea*. — 2000. — 5 sept. (Nr 3130).

*[...] În realitate, tonul lui Theodor Codreanu devine din ce în ce mai sigur pe baza argumentelor din **Dubla sacrificare a lui Eminescu** (Ch.: Ed. „Civitas“, 1999), la care aderă și alți eminescologi, precum D. Vatamaniuc, George Munteanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga ș.a. Mai mult, Theodor Codreanu nu pretinde nicăieri că a explicat în totalitate misterul bolii și morții lui Eminescu. Oricum, nu este cercetătorul care să sacrifice adevărul de dragul oportunităților politice.*

1579. **Nedelea, Tiu. „Dubla sacrificare a lui Eminescu“** : [prez. cărții cu același titlu (Brașov: Ed. Serafim, 1999, ediția a doua), pe care o crede „neobișnuit de incitantă“] // *Azi*. — 2000. — 31 aug. (Nr 29). — P. 14. — (Opiniile cititorilor).

[...] în alte condiții decât ale acestei tranziții, când se scrie mult și se citește puțin, [volumul] ar fi reținut din plin atenția opiniei publice și, neapărat, a celor avizați. Este aproape trepidant prin noutățile aduse ori sintetizarea unor noutăți ale cercetării în eminescologie, din ultima vreme.

1580. **Pracsiu, Teodor. Literatură și limbă de la Tulsi-Das la Eminescu** : [reportaj despre desfășurarea lucrărilor simpozionului internațional cu tema din titlu, la care au participat profesori indieni de la Univ. Cambridge și de la Univ. din București : George Anca, directorul Bibl. Centrale Pedagogice din București, și personalități ale culturii vasluiene] // *Adevărul de Vaslui*. — 2000. — 6-8 iun. (anul XI, Nr 1086). — P. 5. — (Simpozion internațional).

Eminescologul Theodor Codreanu [...] a făcut „radiografia“ zilei nefaste de 28 iunie 1883, când marele poet a fost nevoit să se incline nu doar în fața destinului vitreg, ci și a conjurației oculte a unor contemporani. Forța argumentației, vigoarea ideilor, vehemența patetică a retoricii sale precise și persuasive au câștigat repede adevărul publicului.

1581. **Rusu, Valeriu. Tot despre aberații** : [atașament la opiniile lui Th. Codreanu (exprimate în *Lit. și arta*, Nr 38/1999) față de afirmațiile lui M. Zamfir] //

România lit. — 2000. — 27 dec. — 2001. — 9 ian. (anul XXXIII-XXXIV, Nr 51/52). — P. 15. — (Ecouri).

*Evident, titlul de mai sus se referă la articolul domnului Theodor Codreanu, **Alte aberații despre Eminescu** (în *Literatura și arta*, 23 sept. 1999, p. 5), care este o replică la obiect, dreaptă și bine scrisă, severă, dar într-un stil civilizat. [...] Severă, deloc exagerată, pe măsura absurdităților vehiculate de Mihai Zamfir, de la „înălțimea” funcției de Ambasador al României în Portugalia, în scrisorile („viclene”, cum, pe drept, le califică Th. Codreanu), trimise spre publicare **României literare**.*

1582. **Tamazlăcaru, Elena. Săptămâna Luminată Eminescu** : [reportaj despre manifestările organizate sub genericul „Eminescu — 2000” și despre lansarea cărții *Dubla sacrificare a lui Eminescu* (Ch.: Ed. Civitas, 1999. Ediția a III-a). Volumul, cu autograf, fusese oferit cu un an înainte pr. Ioan Ciuntu, apoi „a fost împrumutat și citit de câțiva jurnaliști și — cutremurat — de Nicolae Dabija și de ceilalți, ajungând și la editorul Mihai Aduge”, care l-a publicat] // Lit. și arta. — 2000. — 27 ian. (Nr 4 (2840)). — P. 6 ; Limba română, anul X, Nr 1-2 (55-56), ian.-febr. 2000. — P. 100-101. (Mihai Eminescu — 150). (Instantanee foto).

*Volumul **Dubla sacrificare a lui Eminescu...** Un studiu amplu și profund al ultimilor șase ani din viața lui Eminescu — a cunoscut două ediții în anul 1999, la începutul anului la Brașov. Ed. „Serafim”, și la sfârșitul lui — la Editura „Civitas” din Chișinău. Ediția basarabeană se bucură de o prefață semnată de distinsa savantă acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, de perfectarea la zi a documentaristicii eminesciene. [...] Un volum al reputatului eminescolog Theodor Codreanu, scris cu har, durere și mare dragoste de Eminescu și de neam...*

1583. **Titor, C.I. Theodor Codreanu, „Controverse eminesciene”** : [prez. noii cărți, *Controverse eminesciene* (2000), ce se constituie „într-o țesătură de punți între cei care s-au ocupat ori se ocupă cu viața și opera lui Eminescu”. Menționarea că lui Th. Codreanu, pentru cercetările întreprinse, i s-a conferit medalia „150 de ani de la nașterea lui Eminescu”. (Fotocop. cărții)] // *Literatorul*. — 2000. — Sept.-dec. (anul X, Nr 9/12 (351/354)). — P. 5. — (Bibliograf).

[...] Dl Theodor Codreanu a primit, recent, medalia „150 de ani de la nașterea lui Eminescu” înmănată de ex-ministrul Caramitru în numele ex-președintelui Emil Constantinescu. Autorul acestei cărți o merită din plin — și putea să i se dea încă din iarnă: poate că prestigiul acestei distincții naționale l-ar fi reținut, de pildă, pe dl Nicolae Manolescu în zona unui dialog decent în loc să-l fi lăsat să alunece, cum a alunecat, înspre invectivă când cu ultima ieșire a D-Sale împotriva istoricului de la Huși.

1584. **Voica, Adrian. Două cărți despre Eminescu** : [coment. critice pentru eseu lui Th. Codreanu (*Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1999) și al lui Ion Filipciuc (*Înspre alt Eminescu*, 1999), evidențiindu-se contribuțiile eminescologilor la cunoașterea sorții Poetului din ultimii șase ani ai vieții] // *Convorbiri lit.* — 2000. — Febr. (anul CXXXIII, Nr 2 (50)). — P. 12. — (Critică).

*Este meritul lui Theodor Codreanu de a surprinde în volumul **Dubla sacrificare a lui Eminescu** (...) amănuntele unui scenariu pe baza căruia s-a produs, începând cu 28 iunie 1883, „moartea civilă” a poetului. Unii din contemporanii săi, preocupați să-l salveze din grelele încercări existențiale provocate de boală și restriștile materiale tot mai numeroase, au omis un lucru esențial — și anume că „poetul nu putea fi salvat decât împreună cu ziaristul”.*

1585. **Zubașcu, Ion. A fost Mihai Eminescu „suprimat“ de mentorul său, Titu Maiorescu?** : [indignat de cele afirmate în art. lui Th. Codreanu (din **Cronica**, iulie/2000), dar și de rezultatele cercetărilor altor eminescologi, I. Zubașcu consideră că totul e „un scenariu“, „o versiune șocantă“, un „plan diabolic“ și cere, nici mai mult nici mai puțin, decât intervenția din afară pentru extirparea răului, adică pentru excluderea din discuție a cercetărilor făcute de eminescologii: N. Georgescu, Ovidiu Vuia, Th. Codreanu, Ion Filipciuc și Călin L. Cernăianu] // *România liberă*. — 2000. — 30 aug. (Nr 3176). — P. 2. — (Am citit...).

Scenariul utilizat de Theodor Codreanu avansează ideea că eliminarea incomodului gazetar Eminescu a fost decisă din rațiuni politice înalte atât de liberali, cât și de prietenii săi conservatori: urma să se încheie tratatul secret cu Puterile Centrale... [...]

În fața unor asemenea perspective, oferite de noii investigați ai ultimilor șase ani din viața poetului Mihai Eminescu, ce seamănă mai degrabă cu produsele imaginației unor autori de romane polițiste horror, se cuvine ca autoritățile în materie să intervină de urgență pentru a ne scoate din coșmar la lumina zilei.

2001—2005

1586. **Diac tomnatic și alumn, Extremismul publicistic în ascensiune** : [articol de atitudine față de polemica injustă lui Ovidiu Morar, purtată în „Convorbiri literare“ / decembrie 2000, la adresa cărții lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*. „Diacul“ înțelege și face diferența între cei care propun re-discutarea rolului lui Eminescu în cultura română] // *Literatorul*. — 2001. — 22 ian. (anul XI, Nr 3 (357)). — P. 2. — (Tur de orizont).

*[...] să vă spun ce se află în textul tânărului Morar. Este o invectivă demnă de generația '80 la adresa cărții **Dubla sacrificare a lui Eminescu**, de Theodor Codreanu și anume: la ideea că ar exista o „galaxie Gramă“ în cultura română, pornind de la primul detractor al lui Eminescu și continuându-se până astăzi. [...] Ei bine, acest infantilism de cafea nu ține deloc. [...] Dar tânărul în chestie nu acordă acest drept¹⁰⁰ și altora. De ce? Simplu! Pentru că amintii dilematori, prin glasul tânărului O.M., vorbesc despre Eminescu și bubele sale — pe când Theodor Codreanu discută despre cei din jurul lui Eminescu și bubele lor.*

1587. **Diac tomnatic și alumn, Pamflet fără aburi** : [protestul „diacului“ împotriva atitudinii pamfletare a criticului N. Manolescu din „România literară“, Nr 2/2000, care persiflează eforturile de reconsiderare a vieții și operei lui Eminescu de către Valeriu Rusu, Aurelia Rusu, Th. Codreanu, Mihai Zamfir ș. a. Concluzia e una pe măsura pamfletului în discuție] // *Literatorul*. — 2001. — 22 ian. (anul XI, Nr 3 (357)). — P. 2. — (Tur de orizont).

Ai zice că dl Nicolae Manolescu tună și fulgeră, ca într-un pamflet adevărat, împotriva tuturor „acelora care“; ei bine, nu! Dânsul doar îi denunță, ca să zicem așa, doar înșiruie fără sentiment, nume și idei generale. Rezultă un text picat în „România literară“ de undeva, din viitorul globalizat, care poate fi citit și de la coadă la cap, și de la mijloc în sus ori în jos, și împrejur: de peste tot spune un singur lucru, într-adevăr îngrijorător, că nu se mai scrie cu mâna stângă ori dreaptă, nici din suflet ori din inimă — ci a început

100 E vorba despre *re-discutarea rolului poetului în cultura română*.

scrisul cu ochiul, căruia i se mai poate spune fără greș „scrisul sanchi“ împotriva tuturor și deopotrivă pentru toți odată pe rând.

1588. **Diaconescu, Mihail. Theodor Codreanu** : [Mihail Diaconescu cuprinde într-un portret, în stil călănescian, date esențiale din viața și activitatea criticului literar de la Huși, integrându-l în istoria și geografia culturală a locului. Într-o viziune personală, interpretează ideile ale eminescologului, aflate în volumele publicate sau îi schițează, portretul fizic și spiritual, prins în coordonate fenomenologice sau livrești, într-o creionare de personaj care respiră atmosfera din romanele proprii. (Foto, Th. Codreanu)] // Prutul. — 2001. — Mar. (Nr 3). — P. 1, 2-3. — (Personalități și valori).

Noutatea adusă de Theodor Codreanu în cartea sa¹⁰¹ este ordonarea atentă, riguroasă, dominată de spirit analitic și critic, a contribuțiilor parțiale anterioare, într-o sinteză care nu-l poate lăsa indiferent nici chiar pe cel mai sceptic sau împietrit lector.

În plus — este evident că Theodor Codreanu domină suveran temele eminesciene pe care le aduce în dezbatere. În acest sens volumele anterioare Eminescu — Dialectica stilului și Modelul ontologic eminescian apar ca niște etape prealabile și necesare în procesul amplu de aprofundare de către Theodor Codreanu a fascinantei univers eminescian. [...]

Faptul că Theodor Codreanu trăiește și lucrează la Huși este un motiv de profundă satisfacție pentru concetățenii săi. Faptul că Theodor Codreanu este un scriitor „integral“ și că el a dat un nou curs eminescologiei și, prin aceasta, istoriei noastre literare, este important pentru întreaga cultură română. Mai ales faptul că noi am fost și rămânem „o cultură luptătoare“, după cunoscuta expresie a lui Iorga, este evident în tot ceea ce Theodor Codreanu a publicat. De aceea, impactul scrisului său asupra publicului este atât de puternic. De aceea, scrisul lui Theodor Codreanu este azi obiectul unor interpretări insistente, pe cât de variate, pe atât de contradictorii, trecând de la negativismul total la cele mai entuziaste și mai meritate elogii (p. 3).

1589. **Dinescu, Viorel. De-a curmezișul** : [cronică lit. de întâmpinare pentru volumul lui Th. Codreanu — *Controverse eminesciene* (2000), în care Th. Codreanu este apreciat pentru atitudinea sa „de-a curmezișul“ unor opinii consacrate în critica literară contemporană despre M. Eminescu] // Lit. și arta. — 2001. — 28 iun. (Nr 26 (2914). — P. 5. — (Armistiții literare).

[...] după părerea noastră și a multor alți iubitori ai culturii, la ora actuală, poziția cea mai corectă față de problemele esențiale ale spiritualității românești nu o aflăm în capitala țării, ci într-o margine a ei [...]

Profesorul Theodor Codreanu este un vârf de lance și un scut în cultura română, nu doar pentru că este un interpret lucid și onest al operei Poetului nostru național, ci și fiindcă pledează în mod constant întru apărarea moștenirii culturale autohtone și întru respectarea demnității acesteia. În opoziție cu Domnia Sa avem, din păcate, destui năimiți, cozi de topor care din interes sau din prostie încearcă să dărâme tocmai coloanele de susținere ale specificului național, sub pretextul unui internaționalism dubios...

1590. **Dugneanu, Paul. Reflecții asupra ziaristicii eminesciene** : [analizând sel. de art. eminesciene (*Șarpele când îl doare capul...*, 2000), apărute sub îngrijirea Simonei Cioculescu, criticul Paul Dugneanu face precizarea că asupra ziaristicii acestuia, printr-o exprimare curajoasă și dreaptă, s-au exprimat mai mulți cercetători și zăbovește apoi asupra unui aspect al cugetării poe-

101 Vol. Dubla sacrificare a lui Eminescu.

tul — „gândirea paseistă“ // *Literatorul*. — 2001. — 22 ian.-5 febr. (anul XI, Nr 4/5(358/359)). — P. 6.

Este cazul totuși să fac o precizare pentru a nu cădea la rândul meu în generalizări simplificatoare și nedrepte: o mulțime de alți exegeți și comentatori actuali ai prozei politice eminesciene, D. Vatamaniuc, Mihai Ungheanu, Nicolae Georgescu, Theodor Codreanu, Valentin F. Mihăiescu, Simona Cioculescu etc. — în studii sistematice, eseuri, prefețe sau articole, interviuri, cronici literare — au o perspectivă lucid-critică, judicioasă, adecvată.

1591. **Munteanu, Ștefan. *Modernitatea gândului eminescian*** : [coment. de lectură pentru eseurile lui Th. Codreanu din *Controverse eminesciene* (2000)] // *Deșteptarea*. — 2001. — 9 ian. — P. 12. — (Atitudini).

[...] Un volum mărturie despre inspirația și consecvența spiritului critic promovat cu îndârjire, dar și cu autoritate de cunoscutul eminescolog, în sprijinul ideii privind modernitatea gândului eminescian. O idee care, până la Theodor Codreanu, a avut parte mai mult de prejudecăți negatoare decât de argumente afirmative. Se subînțelege, în aceste condiții, care au fost reacțiile criticilor consacrați față de nouitate.

1592. **Negru, Nina. *Iar noi... să fim politicoși*** : [un art. de atitudine în care, pornind de la opiniile detractorilor din „Dilema“, jurnalista încearcă reșezarea Poetului în dimensiunile adevărului, înfierând ideologizarea generațiilor basarabene. De aceea, apreciază inițiativa editurii basarabene „Civitas“ de a publica volumul lui Th. Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*] // *Lit. și arta*. — 2001. — 5 iul. (Nr 27 (2915)). — P. 4.

*[...] basarabenii se încapățânează să tipărească la Chișinău a treia ediție a cărții lui Theodor Codreanu *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, în care se descoperă solidaritatea fără fisură a celor care l-au înlăturat mereu pe cel mai profund gazetar politic de la „plăsmuirea destinului nostru național“.*

1593. **Trif Pleșa, Ion. *Theodor Codreanu: „Controverse eminesciene“*** : [note de lectură pentru cartea lui Th. Codreanu, apărută la București : Ed. „Viitorul românesc“, 2000, prin raportare la celelalte studii de cercetare eminesciană ale criticului. (Fotocopertă)] // *Viața liberă*. — 2001. — 8 ian. (Nr 3381). — P. 4. — (Cultura).

Cartea — cu direcție pentru mileniul trei — rejudecă dosarul Eminescu, tinzând a ni se înfățișa drept o instanță îndreptățită să anunțe, ca să-l cităm pe Eminescu, „un stat de cultură la gurile Dunării“, întemeiat, evident, pe adevăr.

După cunoștințele noastre, chiar dacă în atâtea rânduri s-a aflat contra curentului sau poate tocmai de aceea, Theodor Codreanu — după 1989 — a fructificat cel mai bine libertatea de exprimare, în materie de eminescologie, devenind o autoritate în domeniu [...]. Nu este la îndemâna prea multora să-l poată urmări pe Eminescu pe trasee kantiene, de pildă, ori să aducă lămuriri la teme noi, de faimă, cum sunt încercare întru arheitate [...], prezența spiritului creștinismului în opera lui Eminescu, narcisismul și motivul oglinzii [...], „tipul de receptare a lumii căreia îi aparține personalitatea lui Eminescu“ — temă ce pune în mișcare tipuri fundamentale, între care Dante și Dostoievski.

1594. **Săndulache, Luminița. „Controverse eminesciene“** : [coment. critice pentru volumul eseistic *Controverse eminesciene*, de Th. Codreanu, apărut la București : Ed. Viitorul Românesc, 2000] // *Prutul*. — (I) 2001. — Apr. (anul I, Nr 4). — P. 4 ; (II), 2002. — Febr. Nr 2 (11). — P. 8. — Cu titlul *Eminescologie*.

Personalitate de formație enciclopedică, cu un statut aparte în rândul cercetătorilor celor mai statornici și pasionați ai lui Eminescu, criticul Th. Codreanu face din opera lui Eminescu un pretext pentru dialogul culturilor, sprijinindu-se frecvent pe idei sentențioase, dublate de un limbaj care fascinează prin simpla lui complexitate. Domnia Sa e un critic rafinat cu o serioasă cultură estetică și literară... (II , Nr 2/2002).

1595. **Voica, Adrian.** „*Cartea lui Eminescu*“ : [aprecieri critice pentru volumul *Controverse eminesciene* (2000), de Th. Codreanu] // *Convorbiri lit.* — 2001. — Aug. (anul CXXXV, Nr 8 (68)). — P. 12.

Vajnic apărător al intinsului domeniu eminescian, cuprinzând deopotrivă lirica și ziaristica, Theodor Codreanu ia atitudine ori de câte ori vreun intrus pătrunde în acest perimetru sfințit cu cele mai nobile idei. Tocmai de aceea vehemența sa este explicabilă, fiindcă cei vizați emit judecăți de valoare fără să aducă în sprijinul afirmațiilor probe concludente.

1596. **Andrei, Petruș.** *Theodor Codreanu — „un gânditor aforistic*“ : [marginaleii critice despre reflecțiile și aforismele de natură etică și estetică-filosofică din volumul lui Th. Codreanu — *Fragmentele lui Lamparia* (2002)] // *Vișătorii.* — 2002. — Dec. (Nr 4). — P. 5 ; *Amurg sentimental.* — 2003. — Mar. (Nr 3(95)). — P. 4. — Reluat și adăugit, cu titlul „*Un gânditor aforistic*“ „*Oglinzi*“ . — (Viața cărților).

Volumul de aforisme și cugetări se constituie într-o adevărată „Carte românească de învățătură“.

*Prin vasta întindere a lecturilor din literatura română și universală, precum și prin profunzimea acestora, Theodor Codreanu mă face să afirm, odată cu Vladimir Streinu, că, citind *Fragmentele lui Lamparia*, „încerc o dramă de inteligență“. Pentru orele de dirigenție, aceste „învățăături ale lui Lamparia către fiul său din primul secol al mileniului al III-lea“ sunt o sursă inepuizabilă de educație estetică, etică, politică și patriotică: ce bogăție de suflet! Ce furtună de idei și sentimente! Câte semințe pot încolți în pământul roditor al adolescenței, făcându-i pe tineri să gândească „pe marginea spuselor sale“!*

1597. **Beldeanu, Ion.** *Theodor Codreanu, „Fragmentele lui Lamparia“, Fundația „Scrisul Românesc“, Craiova, 2002* : [cronică lit. a cărții de aforisme și cugetări] // *Bucovina lit.* — 2002. — Noiembrie-decembrie. (Nr 11/12 (141/142)). — P. 34.

Cred că Theodor Codreanu, finul analist al fenomenului literar contemporan și unul dintre pușinii cercetători obiectivi ai eminescianismului, face o figură aparte în peisajul spiritual bulversant al momentului. El își gândește și scrie cărțile în mica sa așezare moldavă, Huși, departe de bătăliile aprinse de pe scenele literare și din culisele acestora, ceea ce nu înseamnă că ar fi străin de mizele dacă nu și de efectele acestora care animă asemenea înfruntări. [...]

*Parafrazând sfatul primit de autor de la venerabilul Constantin Ciopraga la prima tentativă de ieșire în lume cu prezenta carte de aforisme, vom spune și noi că, prin nedorita-i întârziere, solitarul de la Huși, Theodor Codreanu, n-a avut decât de câștigat: „*Fragmentele lui Lamparia*“ reprezintă o reușită de excepție.*

1598. **Bogdănescu, Simion.** *Așchii de spirit* : [cronică lit. pentru *Fragmentele lui Lamparia* (Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2002), de Th. Codreanu (Fotocop.: cărții)] // *Părerii Tutovene.* — 2002. — 13-16 dec. (Nr 676). — P. 7 ; *Dacia lit.* — 2003. — Iul.-sept. (Nr 3 (50)). — P. 58. — *Arca lui Noe.*

Pentru prima secțiune a cărții — În căutarea stilului fragmentele îmi par niște așchii de spirit magnetizate de nucleee de eseuri, centre de interpretare critică originală, de la care s-ar putea concepe adevărate și dense eseuri literare și chiar ordonate studii critice.

Mai ales cele despre opera eminesciană și cele despre opera marelui prozator rus Dostoievski. Pentru partea a doua — **Oglinzi** — ele îmi apar ca niște poeme într-un vers pillatiene sau, prin concentratele sugestii și clarități expresive, ca niște poeme ungaretiene: „Toamna poposesc în ramurile pomilor stoluri de fructe gata să zboare“. [...]

Diamantul maximei taie și nu mai acceptă inversul metodei. **Fragmentele lui Lamparia**, de Theodor Codreanu, sunt ca așchiile de marmură ce rămân după cioplirea statuii unei zeițe a singurătății.

1599. **Diaconescu, Mihail. Theodor Codreanu, Cugetările aforistice** : [cronică lit.: Th. Codreanu, *Fragmentele lui Lamparia*, 2002. După ce îi conturează personalitatea artistică, în diversele-i manifestări (istoric și critic literar, eseist, romancier, filosof, „lingvist atras de domeniul fascinant al stilisticii, istoric al culturii“), M. Diaconescu insistă asupra fragmentarismului de tip aforistic, întrucât gânditorul hușean practică forma „deschisă“ a cugetării. (Fotocopertă)] // Argeș. — 2002. — Dec. (anul II (36), Nr 15 (246). — P. 20. — (Lumea valorilor) ; Familia. — 2003. — Mar.-apr. (anul 39(139), Nr 3/4 (449/450).

Theodor Codreanu este un cugetător cu o puternică vocație teoretică, preocupat nu numai de rostirea limpede a adevărului, ci și de nuanțarea comunicării prin apelul la disocieri, comparații, metafore, alegorii, personificări, antiteze, hiperbole. Cei care vor să gândească sistematic pot avea în el un model demn de urmat, îndeosebi pentru felul cum nuanțează ideea, subliniindu-i cele mai neașteptate aspecte. Apelul la figurile de stil ale repetiției capabile să genereze combinații lexicale și gramaticale, cu o structură în care efectul este atent urmărit și amplificat de construcțiile sintactice și de nuanțările semantice, produce „fragmente“ memorabile, cu o excepțională capacitate de seducție estetică și, mai ales, de convingere.

1600. **Costache, Adrian. Domnul profesor de la Huși** : [aprecieri critice despre volumul *Controverse eminesciene* (2000). A. Costache deosebește diverse atitudini ale criticului: preferențialii sunt E. Papu, G. Munteanu, D. Vatamaniuc, volumele modeste sunt sancționate prin „nereușitele de ordinul evidenței“, în polemica față de postmoderniști este mai puțin elegant, „patetismul ieșind ușor la suprafață, iar argumentația fiind mai degrabă gestuală decât fundamentală“] // Tribuna învățământului. — 2002. — 1-7 apr. (anul LIII, Nr 636 (2517). — P. 13. — (Opinii. Feed-Back).

Alcătuită din două secțiuni — **Controverse eminesciene**, care dă și titlul volumului, și **Eminescologie** —, cartea lui Th. Codreanu dă seamă nu doar despre personalitatea unui autor, a cărui fișă de creație este mult mai amplă — fiind prozator și epigramist, în același timp —, ci, mai ales, despre problematica operei eminesciene din ultimele două decenii... Fără a fi, așadar, doar o oglindă în care autorul a dorit să se privească, cartea poate fi utilă profesorului de limba și literatura română, dar și cărturarului în sens larg, interesat de mișcarea de idei a vremii.

[...] în esență, cartea lui Theodor Codreanu este expresia unui spirit sistematic... Demonstrațiile și susținerile unor puncte de vedere, se realizează categorial, tipologic. Este, probabil, în spatele unui asemenea mod de a-și construi discursul critic și ipostaza de profesor a criticului.

1601. **Georgescu, N. Eminescu — anii sacrificării** : [coment. critice pe tema contribuțiilor de cercetare întru dezlegarea unor enigme despre ultimii șase ani din viața poetului, context în care este menționată „excelenta lucrare“ a lui Th. Codreanu (*Dubla sacrificare a lui Eminescu*). Studiul este o adăugire la

o nouă ediție a cărții lui N. Georgescu] // Prutul. — 2002. — Mar. (Nr 3 (12)). — P. 1, 6.

În ceea ce ne privește, constatând din ce în ce mai des că lui Eminescu i se potrivește mai degrabă modelul sacrificial, n-am făcut decât adunarea acestor dovezi personale și punerea lor în fața publicului larg. S-a ivit, iată, această teorie a distinsului intelectual care este dl Theodor Codreanu și care vorbește despre dubla sacrificare a lui Eminescu. Se deschid părții largi pentru căutarea informației și, mai ales, reconfigurarea celei care există. S-ar putea ca generațiile de după noi să tatoneze mai insistent acest teren (p. 6).

1602. **Lupu, Gheorghe.** „*Controverse eminesciene*“ : [cronică lit. pentru volumul cu același titlu, apărut în 2000, în care apreciază cercetarea obiectivă a fenomenului Eminescu de către Th. Codreanu, sesizând în demersul critic și „accente de natură temperamentală, care dau farmec dinamic lecturii“] // Dacia lit. — 2002. — 1 mar. (Nr 1 (44)). — P. 25-26. — (Junimea de ieri. Junimea de azi).

*Și totuși, o lumină străbate mânia îndreptățită a lui Theodor Codreanu. Ea se justifică faptic: dacă numai între 1995—1997 au apărut cincizeci de volume despre fenomenul Eminescu (apud Const. Cubleșan), nici astăzi pasiunea curată și competența față de geniul nostru tutelar n-a scăzut. Stau mărturie cărțile scrise în ultima vreme și manifestările, acolo unde au fost, sobre și credibile, prilejuite de o sută cincizeci de ani de la nașterea poetului. Fie și selectiv, în partea a doua a lucrării lui Theodor Codreanu — **Eminescologie** — această observație se materializează din belșug. Articolele, cronicile și portretele spirituale despre G. Călinescu, M. Eliade, Edgar Papu, Jean-Louis Courriol, George Munteanu, D. Vatamaniuc întregesc, având același fluid ideatic, dar într-o tonalitate mai calmă, conținutul acestei cărți armonioase și în răspăr cu adevăruri dureroase prin repetarea lor sistematică (p. 26).*

1603. **Pracsiu, Teodor.** *Un intelectual atipic* : [cronică lit.: Th. Codreanu, *Fragmentele lui Lamparia*, Craiova: Fundația „Scrisul Românesc“, 2002. T. Pracsiu încearcă atât identificarea lui Lamparia ca o „entitate ficțională, poate un alterego, poate un celălalt mai lucid, purtătorul de cuvânt, „mesagerul“ omniscient și omnipotent, un interlocutor metafizic, categoric foarte cultivat“, cât și definirea aforismelor cugetătorului] // Tribuna învățământului. — 2002. — 25 noiem.-1 dec. (anul LIII, Nr 670 (2551)). — P. 14. — (Reflexe).

Theodor Codreanu este un intelectual atipic. Trăiește într-un mic oraș, provincial ca urbanistică și — vai! — provincial și în spirit. A refuzat până acum funcții și demnități ce-l puteau îndepărta de bibliotecă și de masa de scris. Și-a edificat o operă (din fericire, neîncheiată), alcătuită din câteva cărți solide; bunăoară, nicio bibliografie eminescologică nu-l va putea ocoli de acum înainte. S-a ținut departe de coteriile vremilor, de bisericuțele literare, promovând valoarea cu obiectivitatea omenește asumată și cu o modestie ce-l prinde întotdeauna; drept urmare are dușmani puțini și statornici; amicii îl prețuiesc fără ipocrizie și nu-l cultivă zgomotos ori în chip partizan.

În spațiul culturii naționale și mai cu seamă zonale Theodor Codreanu este un reper intelectual și moral. Discreția sa orgolioasă, fecunditatea fără ostentație, comprehensiunea afectuoasă, camaraderia lipsită de ifose fac mult bine într-un moment când valorile sunt agresate perfid și eclipsate strident de pseudovalori și când lucrarea culturală autentică, bine cumpănită, se vede concurată de improvizații pompieristice, cu iz novator și fumuri elitiste.

1604. **Trandafir, Constantin.** *Eminescologie : 1. Controverse și exegeze eminesciene, 2. Steaua ființei și monologul dramatic eminescian* : [prima dintre cronicile literare este despre cartea lui Th. Codreanu, *Controverse emines-*

ciene (București : Ed. Viitorul românesc, 2000) pe care o percepe, în contuitate, tot atât de polemică precum *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, 1997. În cronică despre Ioan Derșidan (*Monologul dramatic eminescian*), autorul contrapunțează ideile critice prin comparație cu opiniile lui Th. Codreanu. (Fotocopertă) // Pagini lit. — 2002. — Ian. (Nr 11). — P. 198-199. — (Cronică literară).

Cum se vede, Theodor Codreanu e mereu gata să scoată spada când trebuie să apere o cauză dreaptă, mai ales când e vorba de Eminescu. Omul cel de toate zilele pare mai degrabă cuminte și retractil; criticul devine bătăios în „controversale” sale, așa cum îi stă bine polemicii care nu se face cu mânuși, dar nici cu buzduganul. În tot cazul, e un ingenu care știe să-și stăpânească pornirile umorale și merge la victorie cu puterea argumentelor irecuzabile. E foarte bine informat și are convingeri consolidate. Nu fixiste! Stilul său este alert, al urgenței, dinamic, decis, cursiv. Căci ce poate fi mai ispititoare decât o bună controversă, intelectual-decentă în pofda acidității ei? Polemistul nostru nu-i viforos ca Eminescu, nici neguros-subiectiv ca G. Ibrăileanu, nici „imperturbabil” ca E. Lovinescu. Reacțiile lui per contrarium, repet, au vehemență temperată, argumentația permanentă și vioiciune stilistică (p. 198).

1605. **Vasilu, Lucian. Panoramic editorial** : [adnotări despre aparițiile editoriale] // Convorbiri lit. — 2002. — Dec. (anul CXXXVI, Nr 12 (84)).

Theodor Codreanu, Fragmentele lui Lamparia, Craiova, Fundația „Scrisul Românesc”, 2002. Carte de tinerețe a unui inspirat și, în același timp, acribios critic și istoric literar, magistrul de ținută al învățământului hușean. Theodor Codreanu („un tânăr gânditor aforistic” — astfel numit de Edgar Papu, odinioară) ne surprinde plăcut, oferindu-ne pagini dense, erudite, reflexive.

1606. **Velescu, Radu Marius. „Cetatea culturală”** : [cronică despre aparițiile rev. „Cetatea culturală”. apreciere pentru calitățile de critic lit. în analiza romanelor lui Mihail Diaconescu] // Argeș. — 2002. — Febr. (anul II (36), Nr 5 (236)).

Theodor Codreanu este, de altfel, unul din cei mai avizați interpreți ai prozei lui Mihail Diaconescu. Erudiția, originalitatea punctelor de vedere, rafinamentul exegezelor literare, știința și arta disocierilor analitice l-au impus pe Theodor Codreanu în galeria celor mai de importanță critici literari din cultura română de azi.

1607. **Băbâi, Ioan. O „oră” deosebită** : [relatarea unei dezbateri didactice cu elevii de liceu, privind normele morale izvorâte din aforismele cărții lui Th. Codreanu — *Fragmentele lui Lamparia* (2002)] // Zorile. — 2003. — Ian.-iun. (anul XV, serie nouă, Nr 1 (28). — P. 4-5. — (Opinii. Atitudini).

1608. **Blaga, Virginia. Complexul bacovian** : [cronică lit.: Th. Codreanu — *Complexul bacovian* (Iași : Ed. Junimea, 2002)] // Bucovina lit. — 2003. — Dec. (anul XIII, Nr 12 (154). — P. 9-10).

*Theodor Codreanu este autorul unei cărți care depășește limitele noționale ale monografiei Bacovia, propunându-și (reușind, fără îndoială) să aducă noutăți asupra personalității poetice și asupra mecanismelor creației, altfel spus, comprehensiune eliberată de prejudecăți de interpretare în ceea ce îl privește pe George Bacovia. Lucrarea exegetică se întitulează **Complexul bacovian** (Iași: „Junimea”, 2002) și se remarcă prin echilibru, consecință a rigorii argumentative și acribiei documentaristului.*

[...] Titlurile din **Complexul bacovian** sunt în sine elocvente și fiecare capitol poate fi considerat o carte: structură exigentă, situare diacronică și sincronică a tezei elaborate, dezvoltare concentrată a ideii, la fiecare întoarcere asupra problematicii discutate se simte progresia înregistrată în paginile eseului (p. 9).

1609. **Brebu, Carletta-Elena. *Matricea alchimiei negative*** : [coment. critice pentru studiul monografic al lui Th. Codreanu — *Complexul bacovian* (Ed. Junimea, 2002)] // Ateneu. — 2003. — Sept. (anul 40, Nr 9 (408)). — P. 4.
1610. **C.S. [C. Stănescu, n.n.], *Revista revistelor culturale. „Înțeleptul de la Huși...”***: [opinie critică față de aprecierile superlative la adresa lui Th. Codreanu din articolele semnate de Mihail Diaconescu, N. Georgescu și Aureliu Goci în *Argeș*, Nr 22 (253), 2003, subliniind că „nu se glumește” cu astfel de elogieri] // *Adevărul lit. și artistic*. — 2003. — 5 aug. (Nr 677). — P. 2.
S-ar prea putea ca aceste superlative întâlnite sub Gruparea Argeș. Tradiție și spiritualitate să fie, cel puțin parțial, justificate. Problema pe care o ridic aici, cum cititorul o fi înțeles, este alta: când citesc... [sunt redade sintagme demonstrative, n.n., L.C.], mi se pare că ceva e... putred chiar în cultura română cuprinsă, la nivelul unor elite centrale ori marginale, de o pe cât de bizară, pe atât de dizgrațioasă și ridicolă febră apogetică...
1611. **Călin, Constantin. *Calea ontologică*** : [cercetător el însuși al „dosarelor” lui Bacovia, Constantin Călin face afirmații irecuzabile în cronica literară pentru studiul lui Th. Codreanu, *Complexul Bacovia*, Iași : Ed. Junimea, 2003] // *Ziarul de Bacău*. — 2003. — 26 mai (Nr 118 (297)). — P. 4. — (Varietăți critice) ; *Milesciana*. — 2004. — Noiembrie (Nr 1). — P. 50. — Reluat, fragmentar.
Ceea ce m-a atras în articolele sale și m-a determinat să le susțin spre publicare a fost, de fiecare dată, suflul modernității, vigoarea și convingerea cu care erau făcute demonstrațiile. Un constructor, Theodor Codreanu nu se lasă prins de îndoieli, nu se scaldă în nuanțe, nu se împiedică în contradicții, își duce ideile până în pânzele albe, neobosit, fără nicio inhibiție privind eventualele reacții defavorabile. Progresul său pe scena vieții literare se datorează, nu în ultimul rând, unui astfel de comportament.
 [...] *Calea pe care a ales-o nu-i nici ușor de urmat, nici de urmărit. Ea cere multă putere speculativă și o deosebită insistență în exploatarea exemplelor alese să confirme teoria. Cere apoi, un curaj de aventurier care atacă textele într-un mod neașteptat și descoperă explicații în locuri ignorate de ceilalți. Sau băgate în seamă, dar fără a scoate concluziile necesare. Sunt dese situațiile în care, după un parcurs în comun cu alții, autorul se desprinde de ei, reproșându-le că „n-au înțeles până la capăt” cutare sau cutare lucru. Ori în care caută să pătrundă „ceva mult mai adânc” decât au făcut-o. Asemenea autosugestii constituie combustibilul care-l ajută să înainteze în incursiunile sale. Animată de un spirit înnoitor, cartea e scrisă cu feroare, are un ritm dinamic, palpitant de pasiune, fapt care trezește curiozitatea și stimulează acorduri sau dezacorduri.*
 [...] *„Complexul Bacovia” e un scenariu de idei complet referitor la viața și opera poetului. Summa și summus. Autorul e sistematic și tenace. Se pricepe să depășească obstacolele, să facă slalom printre paradoxuri, să treacă fără dificultăți de la un orizont hermeneutic la altul. Practică pluralismul critic, dar privilegiază ontologia. Pentru opiniile sale caută puncte de sprijin în toate domeniile și în toate orizonturile, antrenându-se într-un comparatism multiplu, surprinzător, și, nu o dată, extins pe mari suprafețe.*
1612. **Denciu, Ioan Dumitru. „Pietre pentru templul” lui Th. Codreanu** : [marginalii critice la *Fragmentele lui Lamparia* (2002), carte cu reflecții și aforisme a lui Th. Codreanu] // *Oglinda lit.* — 2003. — Febr. (Nr 14). — P. 323. — (Ferestre fractale).

Fragmentele lui Lamparia (Fundatia „Scrisul Românesc”, Craiova, 2002) nu sunt ale personajului, evident. Sunt ale autorului Theodor Codreanu, care găsește de cuviință să se dedubleze, în speranța de a ilumina ființa unui al treilea, sinele omului cu același

nume. Cu alte cuvinte, personajul este un lampadofor. Cel care vede, nu doar ca operație secundară, e ochiul insului coborât în peșteră. Iar vederea se definește dintotdeauna drept cordonul ombilical al științei — în sensul cel mai curat al termenului: înțelepciune. [...]

Th. Codreanu e un eminescian. Dar unul atât de adânc și de firesc — prin urmare ne-epigonic —, încât devine comparabil cu Blaga, Mircea Eliade, Cioran, Noica. Nu întâmplător a ajuns (și) un redutabil eminescolog. El „cade” în Eminescu aproape din toate direcțiile însă ca ultimii doi, îl anexează în special dinspre filozofie.

1613. **Diaconescu, Mihail.** [Referințe critice, n.n.] : [în preambulul unui articol al lui N. Georgescu, M. Diaconescu face o prez. generală a cărții *Basarabia sau drama sfâșierii* (2003) și a personalității scriitorului Th. Codreanu] // Argeș. — 2003. — Iul. (anul III (37), Nr 22(253). — P. 14. — (Tradiție și spiritualitate).

Este o carte de sociologie politică, sociologia națiunii și sociologia culturii care constată și acuză, care uimește și îndeamnă la reflecție lucidă, care explică și propune soluții, care devine un îndreptar de acțiune pentru noi toți. Este, mai presus de toate, o carte ce zidește în noi sentimentul demnității naționale unit cu ideea datoriei civice și a imperativului moral.

1614. **Dinutz, Mircea.** „*Basarabia sau drama sfâșierii*“ : [marginalii critice pentru vol. *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003, de Th. Codreanu, cu o Prefață de Mihai Cimpoi. (Cronica este anunțată pe copertă cu titlul *După paisprezece ani*)] // Saeculum. — 2003. — Oct. (Nr 6). — P. 88. — (Lector).

Momentul ontologic superior, punctul de plecare al prezentei apariții editoriale nu putea fi decât Eminescu, „cel dintâi care a înțeles soarta istorică a Basarabiei ca pe o cheie a destinului românesc însuși”, căruia îi verifică atitudinile, pozițiile exprimate în articolele sale politice consacrate problemei naționale. În descendența (mărturisită) a acestuia, crede că pierderea „arheului etnic” este cea mai „teribilă povară” și că dihotomia național / internațional este o falsă problemă, odată ce nici măcar mult râvnita „Casă a Europei unite” nu s-ar putea împlini fără o rezolvare optimă a problemei naționale.

1615. **Dinutz, Mircea.** *O carte de referință* : [reflecții lit. despre monogr. eseistică a lui Th. Codreanu — *Complexul Bacovia*, 2003] // Prutul. — 2003. — Iul. (Nr 7 (26). — P. 1 ; Saeculum. — 2004. — Ian. (Nr 7). — P. 90-91. — (Cronică literară). — Reluat *in extenso*.

Totul e făcut cu o suverană stăpânire a unui imens material, investigat fără crispări și complexe (inutile), cu delimitări, nuanțări și preluări critice, autorul fiind permanent interesat de a controla și evalua corect sursele, dar, mai ales, de a oferi soluțiile cele mai corecte, mai apropiate de adevăr. Cîntea sa intelectuală, ochiul scormonitor, rațiunea aflată mereu în stare de urgență garantează coerența și gravitatea unui discurs despre limitele suportabilității umane și capacitatea eului liric de a-și supraviețui prin operă. Un discurs persuasiv despre singurătatea creatoare a Poetului ce a privit în centrul nopții și — de ce nu? — a criticului aflat față în față cu cititorii săi („Saeculum”, p. 90).

1616. **Gârneț, Vasile.** *Actualitatea: Premiile Uniunii Scriitorilor din Moldova pe anul 2002* : [notații despre festivitatea de înmânare a Premiilor US din Republica Moldova pe anul 2002, din 12 apr. 2003] // Contrafort. — 2003. — Mar.-apr. (anul X, Nr 3/4 (101/102).

Festivitatea de acordare a Premiilor Uniunii Scriitorilor (ținută la subsol, în spațiul îngust al „Salonului literar”, rămas moștenire de la Vasile Caras, un „mecena” la Uniunea Scriitorilor pe vremuri) a fost precedată de o ședință de bilanț a Anului literar 2002. [...] Criticul literar Theodor Codreanu (Huși) a încercat o analiză a producției editoriale de la

Chișinău, dar nu a putut depăși nivelul unor formulări generale și un anume parti-pris pentru scriitorii din promoțiile '60 și '70. Lectura **Gestuarului** lui Em. Galaicu-Păun, de pildă, l-a făcut pe critic să pronosticheze că acesta va abandona probabil poezia, atât de incurcat și fără de perspectivă i s-a părut teritoriul pe care a intrat poetul...

1617. **Georgescu, N. Înțelepciunea marginii** : [coment. critic: Th. Codreanu, *Basarabia sau drama sfâșierii* (2003), cu o *Prefață* de Mihai Cimpoi. În prima parte, N. Georgescu execută un limpede și mișcător crochiu literar, conturând reperele fundamentale ale personalității lui Th. Codreanu, după care prezintă principalele coordonate ale ultimei apariții editoriale. (Th. Codreanu, foto; fotocopertă)] // Argeș. — 2003. — Iul. (anul III (37), Nr 22 (253)). — P. 14-15. — (Gruparea Argeș. *Tradiție și spiritualitate*).

[...] A creat în jurul său o adevărată împletitură de drumuri și azi nu poți trece această graniță internă a nației fără a te opri în cărțile sale, în gândurile și locurile sale. Dar nu poți merge nici spre Eminescu fără a trece prin cărțile lui Theodor Codreanu și nici către Bacovia. Iar toate acestea nu sunt interdicții, ci atracții; interpretările lui Theodor Codreanu la poezia bacoviană, de pildă, atrag atenția, nu o supun, te cheamă, nu-ți strigă să vii către ele. Noutatea demersului său critic stă în liniștea contemplativă a luptei, pentru că Theodor Codreanu este un luptător, nimic nu construiește fără a duce o bătălie, izbânzile sale sunt victorii pentru că sunt toate câștigate. [...]

Theodor Codreanu alege pentru luptă arena publică, timpul optim, sportivitatea desăvârșită implicând codul, ținuta, eleganța, fair-play-ul. Cred că cheia acestui mod de a fi victorios este una sufletească, și anume sinceritatea. [...]

Cartea recentă a lui Theodor Codreanu **Basarabia sau drama sfâșierii**, Ed. „Flux“, Chișinău, 2003, este tocmai o judecată continuă a elitelor românești, nu pentru ceea ce au făcut în istorie, ci pentru ceea ce s-au opus ca să se facă, pentru ceea ce au zădărnicit de un secol și mai bine în conturarea ideii naționale (p. 14).

1618. **Goci, Aureliu. Un eveniment de excepție în critica și istoria literară — Descrierea fenomenologică a operei bacoviene** : [cronica lit. pentru volumul lui Th. Codreanu, *Complexul bacovian*, 2002. (Fotocopertă)] // Argeș. — 2003. — Iul. (anul III (37), Nr 22 (253)). — P. 15. — (Gruparea Argeș. *Tradiție și spiritualitate*).

O monografie exhaustivă, o sinteză amplă care unește și omogenizează toate interpretările și toate informațiile cunoscute și necunoscute, o analiză pertinentă în care se avansează și multe interpretări personale este această tulburătoare carte, **Complexul bacovia**, scrisă de domnul Theodor Codreanu și apărută la Editura „Junimea“ din Iași în 2002, o lucrare prodigioasă, doctorală, un monument de admirație și pietate, cum nu mai are niciun alt poet român în afara lui Eminescu. (...)

În **Complexul bacovian**, Theodor Codreanu ne oferă nu numai un Bacovia de gradul II, pentru că epuizează descrierea biografică a întregii exegeze dedicate „poetului Plumbului“, ci și o vastă lucrare științifică de severă formulă universitară care se angajează și în descrierea universului ficțional, realizată cu lungi ocoluri și intertextualizări fericite cu tot parcursul literaturii române, de la Neagoe Basarab, Miron Costin și Cantemir până la autorii contemporani. În felul acesta bacovianismul devine, în spiritul „pro domo“ al cărții, o dimensiune infernală a literaturii române.

1619. **Iachim, Ion. „Basarabia“ lui Theodor Codreanu** : [impresii de cititor asupra volumului *Basarabia sau drama sfâșierii* (Ch.: Ed. Flux, 2003)] // Lit. și arta. — 2003. — 26 iun. (Nr 26 (3018)). — P. 6. — (28 iunie 1940 — zi de tristă amintire).

Tema majoră a cărții, anunțată în titlu: *conștiința sfâșiată nu numai a basarabenilor, dar a românismului în genere. Autorul înțelege soarta istorică a Basarabiei ca pe o cheie a destinului românesc însuși.*

Partea I a volumului, **Despre destinul politic**, redă excelent această pendulare dramatică — tragică a celei mai năpăstuite provincii românești, Basarabia — între țara care a cedat-o (România) și imperiul care a furat-o (Rusia). [...]

Dezbinarea / sfâșierea Basarabiei în trecutul apropiat s-a produs (cu regret, procesul continuă), fiindcă oamenii noștri politici (deputați, guvernanți, diplomați ș.a.m.d.), care-și ziceau democrați, n-au știut (n-au vrut) să se solidarizeze, n-au asediat Occidentul, chiar dacă acesta în mod tradițional are vată în urechi vizavi de problemele românești.

1620. **Maftai, Mara Magda. Aforisme** : [coment. critice pentru cartea lui Th. Codreanu, *Fragmentele lui Lamparia*, 2002] // *Viața Românească*. — 2003. — Iun.-iul. (anul XCVIII, Nr 6/7). — P. 249-250. — (Miscellanea).

Obsesie a dublului, a alterității, oglinda se întoarce în postmodernism cu mai multă ferocitate decât în Antichitatea lui Platon. Theodor Codreanu își încheagă aforismele în plasa dublului. Și cum fiecare autor se dedublează mai mult sau mai puțin grosolan de textul său, dar în mod sigur se autopercepe ca alteritate a textului, toată analiza lui Codreanu se centrează pe un fel de maltratare a fiecărui autor prin obsesia pe care și-a centrat monologul auctorial. Codreanu folosește aforismele drept paravan, scuză pentru o critică pertinentă, dar tăiată iute prin procedul aforistic (p. 249).

[...] **Fragmentele lui Lamparia** e utilă și generatoare de multiple unghiuri de vedere în analiza unor subiecte așezate de critica literară pe categorii de mult stabilite. Orice opinie e bine-venită în acest spațiu în care se produc multe și orice producție are caracter temporal. Niciun criteriu nu-și găsește aici prea multă stabilitate și optimism pentru a rezista unui val mereu înnoitor, dar șovăielnic (p. 250).

1621. **Maftai, Mara Magda. Literatură document de cea mai bună calitate** : [impresii critice desprinse din lectura vol. *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003] // *Viața românească*. — 2003. — Noiembrie-dec. (anul XCVIII, Nr 11/12). — P. 212-214. — (Comentarii critice).

Lucrarea lui Theodor Codreanu este una dintre cele mai concentrate, inteligent structurate, talentate lucrări pe care am citit-o eu la **Viața Românească**. *Literatură document de cea mai bună calitate* (p. 213).

1622. **Manea, Ion. O carte dureros de vie: „Basarabia sau drama sfâșierii“** : [prezentatorul cărții pare impresionat de adevărurile dureroase despre destinul românismului ce transpar din paginile volumului și amintește despre legăturile de spirit ale lui Th. Codreanu cu instituțiile și scriitorii gălățeni] // *Viața liberă*. — 2003. — 15 dec. (Nr 4282). — P. 5.

Ceea ce dă cărții valoare de document, de discurs sociologic, de manifest chiar, este primul capitol. Nici al doilea nu părăsește terenul, dar el abordează, mai analitic, mai pronunțat „la obiect“, literatura basarabeiană, cu principalii ei autori. [...] Întregul demers scriitoricesc se circumscrie analizei ratării Unirii, în primii ani ai deceniului nouă, din deja trecutul mileniu, răspunzând posibilei întrebări: „De ce nu s-a repetat 1918?“

1623. **Marcu, Emilian. Lunga mână a bacovianismului** : [considerații critice despre exegeza critică a lui Th. Codreanu — *Complexul bacovian*, 2002, căruia îi caută o definiție estetică] // *Prutul*. — 2003. — Iul. (Nr 7 (26)). — P. 1, 3.

De fapt, ce este această carte **Complexul bacovian** a lui Th. Codreanu? Este o radiografie excepțională a întregii poezii române postbacoviene, o radiografie a efectului

Bacovia asupra creatorului român (p. 1).

[...] *Cu acest studiu aplicat, argumentat și documentat dl Theodor Codreanu se înscrie în familia bacovienilor și noile cercetări în domeniu se vor baza, în primul rând, fără complexe, pe Complexul bacovian, de Theodor Codreanu* (p. 3).

1624. **Mănuță, Dan. *Complexe cu probleme*** : [cronică lit. a exegezei critice *Complexul Bacovia* (Iași : Ed. Junimea, 2002), de Th. Codreanu] // *Convorbiri lit.* (serie nouă). — 2003. — Iun. (anul CXXXVII, Nr 6 (90). — P. 50-52. — (Critica criticii).

Cel dintâi capitol al studiului lui Theodor Codreanu este dedicat unei istorii a receptării lui Bacovia în critica noastră, pentru a se putea recurge, ulterior, la enunțarea diferențelor specifice. Este de apreciat echilibrul observațiilor, simțul nuanțelor și, mai ales, simțul istoriei. Theodor Codreanu urmărește strâns felurile în care versul bacovian a fost primit în diferite epoci, raportând receptarea la apartenența ideologică a criticilor. De asemenea, nu poate fi trecută cu vederea corectitudinea excursului biografic, realizat în ideea surprinderii unui traseu spiritual, exegetul fiind de părere că „Bacovia a avut cea mai fascinantă „biografie“ între scriitorii noștri moderni“ (p. 50).

Theodor Codreanu face parte dintre istoricii literari care au respectul textului, atitudine datorită căreia ajunge la unele concluzii judicioase, venite dintr-o perspectivă modernă, mai ales în capitolul dedicat structurilor stilistice, definite, generic, prin „negativul stilistic“. În pagini care analizează componente esențiale pentru bacovianism, se discută despre cromatică, olfactiv, muzicalitate, metaforism, ritm, rimă. Este partea cea mai realizată, în care conceptele generale sunt puse la contribuție cu cea mai mare eficiență și în același respect față de cuvântul unui poet. Evidențiez în mod deosebit subcapitolul despre „tăcere și strigăt“ sau acela despre prozodie (p. 52).

1625. **Pricop, Ion Gheorghe. „Fragmentele lui Lamparia“, de Theodor Codreanu** : [cronică lit. pentru cartea cu aforisme și cugetări a lui Th. Codreanu apărută la Craiova : Fundația „Scrisul Românesc“, 2002] // *Prutul*. — 2003. — Apr. (Nr 4 (23). — P. 5, 7. — (Recenzii).

Două sunt certificatele de garanție ale fragmentelor propuse de acest volum: primul rezidă în faptul că observațiile dlui Codreanu sunt, aproape în exclusivitate, din domeniul artei, al spiritului uman; al doilea, tot ce gândește autorul în materie de filosofia creației, în general, de viață și literatură, în special, este emanația minții marelui Lamparia, monadă centrală a gândirii universale, atemporal și aspațial, al cărui lăcaș stă ascuns acolo unde această lume își pierde înțelesurile. [...]

[...] *În general, aforismele lui Codreanu dispun de o simetrie perfectă. Fiecare dintre ele conțin două elemente dihotomice. Partea pozitivă, în corelație cu cea negativă. Mai sus am scos în evidență câteva dintre cugetările care accentuează răul în artă. Dar impresionează, mai ales, acelea în care autorul încearcă definiții. Metafora, în acest gen de aforisme, este la loc de cinste (p. 5).*

1626. **Rusu, Nicolae. *Apetitul de a gândi*** : [cronică lit. pentru cartea *Fragmentele lui Lamparia*, 2002] // *Lit. și arta*. — 2003. — 29 mai (Nr 22 (3014). — P. 5. — Presărată cu numeroase maxime, cronică propune un profil literar al autorului și, totodată, al cititorului aforismelor sale, într-o împletire de spirite elevate. (Fotocop.: cărții).

Fragmentele lui Lamparia despre care se poate afirma fără echivocuri că stimulează în mod miraculos apetitul de a gândi și relectura lui nu este, pur și simplu, „ceva din căsnicie“, ci chiar o căsnicie din dragoste, mai ales astăzi, în „epoca puilor congelați“, o altă zicere a autorului. Valoroasa, inteligenta și captivanta carte a lui Th. Codreanu, un

veritabil om de cultură, cel ce „învață și pentru alții“, este expresia unui spirit rafinat care, în pofida faptului că-și consumă existența cotidiană la o margine de Țară, de aici, de pe piscul Hușilor, Domnia Sa edifică infinita coloană a culturii române contemporane.

1627. **Suferințele polemicii** // Adevărul lit. și artistic. — 2003. — 4 mar. (Nr 656). — Ecouri la ancheta revistei Bucovina literară, ian. 2003, sub genericul *Spiritul polemic în presa literară*.

Theodor Codreanu crede că „revistele noastre au început să ocolească polemicile“, fiindcă, în cultura noastră, spiritul critic încă „nu s-a maturizat“(!). E împotriva „demitizărilor“, considerate „mici ticăloși“(!) cu care „nu se poate face cultură majoră“. Eminențatul eminescolog crede că optzeciștii „au acaparât piața literară“, dar mai ales prin talent managerial, utilizând două „formidabile etichete“: postmodernismul și autocronismul cu care „iluzionează“ publicul.

1628. **Trandafir, Constantin. Fragmente cu Bacovia** : [coment. critice pentru volumul *Complexul Bacovia* (2003), de Th. Codreanu] // Ateneu. — 2003. — Sept. (anul 40, Nr 9 (408)). — P. 14, 15.

Însuși exhaustivul Theodor Codreanu are convingerea că, oricâtă abnegație ar cheltui, critica e departe de a-i descifra enigma existențială și estetică. Fenomenul Bacovia, de o unicitate indiscutabilă, este interpretat prin prisma „complexelor de cultură“ care caută să deslușească, acum cu argumente noi, și alte dimensiuni ale bacovianismului. Harnicul exeget pune în mișcare multă știință și o arguție impresionantă, pornind de la găsirea de explicații a intrării târzii a lui Bacovia în circuitul critic major și a derutei în situarea operei sale nu numai pe scara valorilor, ci și în contextul literar (p. 14).

1629. **Trandafir, Constantin. Fragmente pentru minte, inimă și literatură** : [coment. critice pentru volumul de aforisme *Fragmentele lui Lamparia* (Fundatia „Scrisul Românesc“, Craiova, 2002), de Th. Codreanu, a cărui denotație o găsește bine aleasă. (Fotocopertă)] // Familia. — 2003. — Mar.-apr. (anul 39 (139), Nr 3/4 (449/450)). — P. 109-112. — (Cronica literară).

Cu cât înaintează în timp, caracterul apoftegmatic se reduce în favoarea consemnării pe scurt a unor observații artistice, psihologice, istorice, sociale, politice etc. La un moment dat, fragmentele devin crochiuri jurnaliere... Dar înainte de a vedea ce și cum se întâmplă în *Fragmentele lui Lamparia*, să ne hotărâm dacă maximele se cuvine să fie specialitatea unui nume și unei vârste respectabile. Îndeobște, așa sună pravila, dar nu văd cum, în acest caz, excepția ar confirma regula. Nu mai numesc aceste excepții pentru a nu fi suspectat de analogii impardonabile. De altfel, autorul își numește aceste parimii, mai succinte ori mai extinse, **Fragmente**. Foarte nimerită denotația, deoarece, așa cum am spus, îi oferă totodată și posibilitatea conciziei și o mai liberă deschidere; ele rămân totuși fragmente, „fărâme de idei“, părți dintr-un tot, care dau imaginea armonioasă a întregului (p. 110).

Fragmentele lui Lamparia nu sunt destinate simplei lecturi, ci se constituie într-o carte de învățătură, care trebuie citită „încet și rumegată îndelung“. Cele două capitole ale cărții, **În căutarea stilului și Oglinzi**, conțin (primul) reflecții privitoare la artă și cultură, al doilea — panseuri etice despre viață în general, precum și unele observații sociopolitice, plasate într-un context în cea mai mare parte circumstanțializat. Finalitatea, ca de obicei, este de a învăța să fim oameni și de a înțelege arta printr-un fel de concentrare-relaxare morală. Voluptatea de a gândi sfidează imobilismul și reclamă vloga dialectică. Rezultă jocuri foarte serioase ale minții, raportate la categorii fundamentale ale spiritului sub forma unor ziceri fulgurante. Pledoaria pentru scrisul scurt, de maximă concentrare, incitant, vine imperios din imboldul esențializării, împotriva prolixității (p. 110-111).

1630. **Vlad, Mihail. Theodor Codreanu: „Fragmentele lui Lamparia“** : [succintă prez. a scriitorului și sumare aspecte ale cărții de aforisme a lui Th. Codreanu (Fotocopertă)] // Jurnalul de Dâmbovița. — 2003. — 18 sept. (anul III (X), Nr 2284). — P. 4. — (Note de lectură).
Tot la Târgoviște, Theodor Codreanu a publicat volumul Eseu despre Cezar Ivănescu, primul studiu critic privind unul din cei mai reprezentanți poeți contemporani. Sub semnătura aceluiași scriitor au mai văzut lumina tiparului două romane, cărți de critică literară (cu preferință dedicate lui Mihai Eminescu), eseuri...
1631. **Alchimescu, Ildico. Eminescianismul lui... Caragiale** : [prez. cărții *Caragiale — abisal*. — Timișoara : Ed. Augusta, 2003, de Th. Codreanu (Fotocopertă)] // Prima oră. — 2004. — 29 ian. (Nr 1413). — P. 14. — (Caleidoscop).
Printre temele pe care autorul incitantei cărți le tratează se numără: Eminescu și simetria de contrast a moftului, Caragiale și moftul, Vârstele moftului, Miticism și manieră, Epopeea bufă a moftologiei românești...
1632. **Baban, Ioan. „Basarabia sau drama sfâșierii“** : [marginalii pe tema cărții cu același titlu (Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2004), de Th. Codreanu] // Meridianul. — 2004. — 23-29 dec. (Nr 98 (574)). — P. 2 ; Milesciana. — 2005. — Nr 2. — P. 18-20.
Lăsând la o parte suportul documentar exhaustiv, copleșitor și relevanța interpretării lui, cartea dă întreaga măsură, nu a dramei, ci a tragediei unui popor deabusolat nu numai de liniile de forță venite dinspre răsărit, coordonate draconic, ci și dintr-un impuls interior, în mare măsură inexplicabil, în afară de cazul în care ne raportăm la energii negative abisale menite săucidă definitiv organismul.
1633. **Baban, Ioan. Theodor Codreanu: I.L. Caragiale — abisal** : [coment. analitice, în serial, pentru studiul-eseu *Caragiale — abisal* (Timișoara : Ed. Augusta, 2003)] // Părerii tutovene. — 2004. — 22-28 iun. (anul XIV: (I) , Nr 762). — P. 2 ; 29 iun.-6 iul. (II), Nr 763). — P. 3 ; 8-13 iul. (III), Nr 764). — P. 7 ; 27 iul.-7 aug. (IV), Nr 766). — P. 3 ; 4-10 aug. (V), Nr 767). — P. 7 ; 11-17 aug. (VI), Nr 768). — P. 4 ; 23-31 aug. (VII), Nr 769). — P. 4.
*„Moftul sau antitezele eșuate“ e un capitol al lucrării în care se pune în evidență un alt reper al creației caragialiene, gândirea în antiteze „corespunzătoare simetriei fundamentale C cu legitimitate ontologică“. Nu e vorba despre antitezele pozitive, ci despre ceea ce autorul numește „antiteze eșuate“. Lăsăm la o parte bogata referire la lucrările filozofice despre tema propriu-zisă și ne oprim asupra felului cum este tratată apropierea dintre caragialism și eminescianism (III, Nr 764/ 2004).
 „În loc de încheiere: de la Caragiale la Bacovia“, ultimul capitol, este un final care deschide o nouă perspectivă, o posibilă carte în care eminescianismul, caragialismul și bacovianismul să fie puse într-o relație necunoscută până acum. Îi urăm autorului succes (VII, Nr 769/ 2004).*
- 1633a. **Cimpoi, Mihai. Vieru, un Bacovia cu semn întors (în viziunea lui Theodor Codreanu)** : [marginalii pentru vol. *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (București ; Chișinău : Ed. Litera Internațional, 2004), în care este integrat ca *Postfață*] // Est. — 2004. — Noiembrie. (Nr 7). — P. 34-35.
Autorul a socotit de cuviință să scrie și un Final de poetică (capitolul VI), în care încearcă să-i găsească eticheta cea mai potrivită: nu este poet sămănătorist, cum pretind unii, nici neomodernist din speța generației Nichita Stănescu din Țară, ci mai degrabă un

poet al neoclasicismului folcloric, bazat pe vorbirea fundamentală (bacoviană), pe estetica tăcerii, a strigătului și a marilor dureri sau a marilor bucurii simple tăcute, a intercondiționării tăcerii și muzicii, a dialogismului și pe esențializarea de felul celeia din catrina populară (p. 35).

1634. **Codreanu, Lina. Cartea hușeană — 2003. Bilanț editorial :** [surprinderea, în panorama editorială din spațiul hușean, pe parcursul anului 2003, a aparițiilor editoriale ale scriitorului Th. Codreanu] // Prutul. — 2004. — Mar. (anul IV, Nr 3 (34). — P. 7-8.

Cunoscând foarte atent destinul Basarabiei, autorul își exprimă îngrijorarea pentru soarta acesteia și, totodată, speranța că elita românească își va canaliza atenția spre problemele basarabenilor ca părți ființiale ale românismului. De asemenea, consecvent în a cerceta cu acribie literatura românească, autorul a reeditat la Chișinău lucrarea despre Bacovia și la Timișoara, o alta despre I.L. Caragiale, studii complexe pe care exegeza critică românească nu le va putea evita (p. 7).

1635. **Coroiu, Constantin. Cu D.R. Popescu, la Huși, în Anul Sadoveanu :** [reportaj și coment. despre întâlnirea cititorilor cu scriitorii (D.R. Popescu, Dan Mănucă, Ion Gh. Pricop ș.a.), desfășurată în martie, la Huși, când a fost lansat studiul critic al Mirelei Marin despre opera scriitorului D.R. Popescu — *Antiutopia și utopia valorii (2003)*] // Adevărul lit. și artistic. — 2004. — 27 apr. (Nr 714). — P. 13. — (Texte și contexte) ; Cultura. — 2010. — 30 sept. (Nr 89 (293) ; [http://revistacultura.ro/nou/2010/08/cu-dumitru-radu-popescu-sub-dudul-lui-sadoveanu/\(12.08.2010\)](http://revistacultura.ro/nou/2010/08/cu-dumitru-radu-popescu-sub-dudul-lui-sadoveanu/(12.08.2010))). — Reluat și augmentat, cu titlul *Cu Dumitru Radu Popescu sub Dudul lui Sadoveanu*.

Revin la întâlnirea de la Huși, moderată de criticul Theodor Codreanu, el însuși profesor la liceul amintit și autor al unor studii consacrate lui Eminescu și eminescianismului, lui Bacovia, dar și unui poet contemporan de prim-plan: Cezar Ivănescu. Mă întreb: câte licee din țară, câte universități se pot lăuda cu profesori de literatură română de o asemenea statură? [...]

În comperajul său, criticul moderator Theodor Codreanu a făcut în treacăt referire la un moment interbelic: prin anii '30, la Huși, a avut loc o întâlnire între profesorii și elevii din pitoreasca urbe înconjurată de dealuri încărcate cu vii și Mihail Sadoveanu. [...] Codreanu a asemănat evenimentul de atunci, rămas ca un reper în memoria culturală a locului, cu cel de acum.

1636. **Cotărță, Mircea. Complexul sfâșietor al mentalității de slugă :** [marginalii critice pentru Th. Codreanu, *Basarabia sau drama sfâșierii* (2004), pe care recenzentul o prezintă în patru unități analitice. (Fotocopertă)] // Dâmbovița. — 2004. — 4 noiem. (Nr 3621).

Theodor Codreanu radiografiază ceea ce se poate numi fără greșeală la ora actuală, specificul basarabeian, deoarece istoria acestei regiuni i-a conferit un destin aparte... [...]

Lucrarea lui Theodor Codreanu nu trebuie înțeleasă ca un semnal de alarmă, ci trebuie privită ca o analiză lucidă a unui fenomen de mentalitate cu tragice implicații în sfera politicului, culturalului, economicului.

Theodor Codreanu face parte din categoria analiștilor lucizi, onești ai fenomenului istoric, asemenea lui Gheorghe Brătianu și Neagu Djuvara.

1637. **Diaconu, Mircea A. (Dez)amăgitoare pagini despre Bacovia și amoralitatea axiologică :** [opinii critice despre studiul monografic *Complexul Bacovia* (Iași : Ed. Junimea, 2003), de Th. Codreanu. Criticul sucevean M.A. Diaconu

apreciază modul de „reevaluare a întregului edificiu critic bacovian“, „intuițiile scilpitoare“ ale lui Th. Codreanu, modul cum „îmbină critica ontologică cu investigarea psihocritică și tematismul cu cercetarea stilistică“, dar, totodată, îi reproșează criticului contextualizarea națională „într-o pledoarie, să o numim deschis, protocronistă“, spiritul speculativ, tehnica digresivă, „războirea“ cu postmodernismul] // Viața românească. — 2004. — Apr.-mai (anul XCIX, Nr 4/5). — P. 193-199. — (Cronica literară).

Dacă Theodor Codreanu ar coborî cu picioarele pe pământ și ar lăsa deoparte filozofia pentru a adăsta puțin printre volumele de poezie, mai vechi sau mai noi, pe care le numește instinctiv postmoderniste, ar vedea că lucrurile sunt, în fapt, mult mai complicate. Aș încheia însă altfel. Aș spune: iată, Theodor Codreanu, în această carte care ar fi trebuit să fie una despre Bacovia, trădează optimist cosmosul hermeneutic în favoarea haosmosului, și asta în condițiile în care crede că face exact contrariul. Alte cuvinte mi se par de prisos (p. 199).

1638. **Dinescu, Viorel. Galeria oglinzilor concave** : [coment. critice asupra studiului eseistic al lui Th. Codreanu, *Caragiale — abisal* (Timișoara : Ed. Augusta, 2003), studiu eseistic „scris într-un mod atrăgător și de o claritate cristalină“] // Prutul. — 2004. — Mai (anul IV, Nr 5 (36)). — P. 1, 6. — (Cronică literară) ; Limba română. — 2005. — Noiembrie. (Nr 11). — P. 102-104. — (Analize și interpretări) ; Școala gălățeană. — 2006. — Ianuarie. (Nr 135). — P. 14 ; Contemporanul. Ideea europeană. — 2006. — August. (Anul XVII, Nr 8 (653)). — P. 6. — (Lecturi).

Recentul volum, Caragiale — abisal, scoate la rampă un personaj cu totul diferit prezentat de exegeții de până acum ai marelui nostru dramaturg; în viziunea lui Theodor Codreanu, Caragiale nu este doar marele ironist al epocii sale, un moralist care stigmatizează cu armele comediei viciile societății în care a trăit, ci și un „raisonneur“ pasionat, implicat afectiv în destinul unei lumi pe care ar fi dorit-o mai bună.

Pe această cale spinoasă a formei fără fond și a unui balamuc născut din trâncăneală, cu care Caragiale nu încheie pacte, ci dimpotrivă — îl hărțuiește cu arma ridicolului, Theodor Codreanu se apropie, fatalmente, și de orașul „utopiilor negative“ pe care Caragiale l-a numit, direct, Tâmpitenopole, ca să nu mai existe nicio îndoială asupra poziției sale etice. Prin ricoșeu, parabola ajunge până în lumea reală, în cea de la 1880, dar și în cea din zilele noastre. „Sinecorsii“ lui Caragiale, adică oamenii lipsiți de inimă, de sentimente, par a fi nemuritori, căci ei renasc din magma păcatelor și viciilor sociale, ca un blestem ancestral, ca niște spectre ale imperfecțiunii firii omenești (p. 6).

1639. **Dinutz, Mircea. A fi critic în provincie** : [considerații critice despre condiția discursului criticului din provincie, ale căror texte nu sunt citite, sunt citite „de sus“ ori sunt ignorate cu bună știință de redactorii revistelor centrale] // Pro Saeculum. — 2004. — Martie. (Nr 8). — P. 76-77. — (Eseu).

Să ne reamintim că Provincia i-a dat pe Gheorghe Grigurcu și Alexandru Cistelean, critici pe care nimeni nu-și mai permite astăzi să-i ignore. Tot provincia l-a dat pe Theodor Codreanu, pe care Centrul se ostenează — fără niciun temei — să-l ignore, deși are în bogata sa bibliografie cel puțin patru titluri de neocolit pentru exegeza unor scriitori reprezentativi ai neamului: Eminescu. Dialectica stilului (1984), Modelul ontologic eminescian (1992), Complexul Bacovia (2003), și Caragiale — abisal (2003). Dacă ar fi singurul exemplu! (p. 77).

1640. **Dumitrașcu, Jean. Semnal editorial** // Argeș. — 2004. — Aprilie. (anul IV (38), Nr. 4 (262)). - P. 19. (Fotocopertă). — Semnal pentru eseu critic *Caragiale — abisal* (2003).

Caragiale — **abisal** poartă pecetea stili stică Theodor Codreanu. Deși o carte de erudiție, se citește cu sufletul la gură. Și cum să nu fii interesat de un om care, după boala și moartea lui Eminescu, plânge în adâncuri și râde la suprafață?

1641. [Marcu, Emilian, n.n.]. **Vitrina cărților** : [prez. succintă a cărții lui Th. Codreanu, *Caragiale — abisal* (2003). (Fotocopertă)] // Convorbiri lit. — 2004. — Apr. (anul CXXXVIII, Nr 4 (100)). — P. 145-146. — (Panoramic editorial).

Cele șapte Chipuri ale lui Caragiale, așa cum îl descoperă Theodor Codreanu pe marele dramaturg, ar fi șapte metamorfoze „proteice”: jurnalistul, comedio graful, autorul tragic, sinteza comic-tragică, faza momentelor și schițelor, amintirile și epistolele și eposul folcloric, așa cum îl prezintă și Mircea Tomuș.

Călătorind pe filonul abisal al Marelui Dramaturg I.L. Caragiale, Theodor Codreanu propune cititorului o altă grilă de decriptare a operei caragialiene, fiind o punte către tragicul Bacovia, cu care are suficiente puncte comune (p. 146).

1642. **Iachim, Ion.** „**Complexul Bacovia**“ sau **Fenomenul Codreanu** : [considerații estetice pentru studiile critice despre G. Bacovia și Grigore Vieru, apărute la Ed. „Litera Internațional“, București — Chișinău] // Revista nouă. — 2004. — Sept. (Nr 6). — P. 22. — (Autori și cărți) ; Ora satului. — 2004. — Sept. (Nr 16 (36)). — P. 15. — (Eveniment literar). (Fotocopertele celor două apariții editoriale).

Punând punctul pe i (Complexul Bacovia), n-am crezut vreodată că despre poetul plumbului pot fi scrise atât de multe și atât de interesante pagini. Antiparcomiosul Codreanu, care știe și spune mult, face, el singur, cât o Academie literară.

Se prea poate ca protipendada literară de la București să-l fi ținut pe Th. Codreanu în linia a doua a criticilor și istoricilor literari. Dar după Complexul Bacovia cred că nu vor mai avea complexe și-l vor plasa în prima linie a exegeților literari.

1643. **Mihu, Daniel.** „**Basarabia sau drama sfâșierii**“ : [marginalii pe tema cărții cu același titlu (Ed. „Pax Aura Mundi“, Galați, 2004), de Th. Codreanu] // Prutul. — 2004. — Ian. (Nr 1 (32)). — P. 2 ; Tradiții și năzuințe. — 2004. — Nr 30. — P. 9-10.

Th. Codreanu este un critic obiectiv, un spirit polemic și „sfredelitor“, care analizează cu luciditate scoțând în față doar „adevărul“.

Viziunea unitară este centrată pe ceea ce autorul numește „complexul sfâșierii“, caracteristic culturilor și civilizațiilor de „falie“, cum e cea românească, în general, și românismul basarabean, în special.

1644. **Neagu, Gheorghe.** **Porfir și purpură literară** : [rec. pentru exegeza-eseu *Caragiale — abisal* (2003), de Th. Codreanu (fotocopertă)] // Oglinda lit. — 2004. — Febr. (anul II, Nr 26). — P. 668. — (Eseu).

Autorul nu se oprește asupra unei „abisalități“ ca atare izvorâtă din opera lui Caragiale, fără a face conexiunile necesare cu anul Caragiale, poate mai abisal în existența sa decât a putut-o exprima în opera sa, Theodor Codreanu se dovedește a fi un psihanalist literar, din ce în ce mai rar întâlnit în literatura de gen, care-și permite pe lângă un studiu coerent al abisalității cauzatoare de operă la Caragiale și trimiteri în literatura universală prin comparatism, cum nu le-am mai întâlnit de la mult regretatul Al. Dima. [...]

Theodor Codreanu oferă criticii literare contemporane o mantie din purpura regală pe un promontoriu de porfir, greu de egalat dacă s-ar fi avântat ca viețuitor în capitala București.

1645. **Necula, Ionel. O carte de debut... amânat** : [rec.: Th. Codreanu, *Fragmentele lui Lamparia* (2002), în care I. Necula subliniază că volumul este „un mozaic de note, reflecții și învățăminte“] // *Axioma*. — 2004. — Febr. (Nr 2 (47)). — P. 9. — (Lecturi).
- Multe din „fragmentele“ lui Theodor Codreanu sunt reflecții în marginea unor autori și opere, evenimente și întâmplări intrate în raza de interes și receptivitate. Le formulează așa de crocant, pertinent și dezinvolt de parc-ar vrea să ne convingă că le-a intuit bine problematica, sensul și mesajul. [...]
- Altfel, o spunem cu cordialitate, cartea conține și lucruri (puncte de vedere) pe care nu le împărtășim. Dar ce contează? Are atâtea reflecții carbonice și interesante că poate fi citită cu folos de oricine. *Lamparia* se oferă de Cicerone și cine-l urmează în expediția sa fragmentată, are un avantaj sigur: poate cobori la orice stație dorește.
1646. **Rachieru, Adrian Dinu. O antologie basarabeană** : [inserarea afirmațiilor lui Th. Codreanu despre fenomenul lit. basarabean în coment. despre colecția de antologii sub genericul *Literatura din Basarabia în secolul XX*, secțiunea *Poezie* (Chișinău, Ed. Știința-Arc, 2004)] // *Convorbiri lit.* — 2004. — Aug. (anul CXXXVIII, Nr 8 (104)). — P. 57-59. — (Comentarii critice).
- [...] Ca să fim drepti trebuie să recunoaștem că românofobia a câștigat teren, iar „complexul sfâșierii“ încă bântuie. Theodor Codreanu vorbea chiar de o „triplă sfâșiere“: între *Panslavia și Occident*, între *Rusia și România* și, evident, între *românism și moldovenism*. E nevoie, așadar, de un efort recuperator prefațând „examenul de integrare“ (p. 59).
1647. **Roibu, Nicolae. Eminescu și drama Basarabiei sfâșiate** // *Timpul*. — 2004. — 16 ian. (Nr 110). — P. 32. — Reportaj despre activitatea culturală desfășurată la Casa Limbii Române din Chișinău (14 ianuarie), unde Th. Codreanu și-a lansat volumul *Basarabia sau drama sfâșierii* (Galați: Ed. Scorpion, 2003, ediția a doua, revăzută și adăugită). În program a fost inclus simpozionul cu genericul *Eminescu și noi*, în cadrul căruia a susținut un discurs Th. Codreanu alături de Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Ion Ciocanu, Nicolae Dabija, Ana Bantoș, Nicolae Rusu, reprezentanți ai Ambasadei României ș.a. Sunt menționate aprecierile lui M. Cimpoi, I. Ciocanu, Grigore Vieru, N. Rusu despre cartea și personalitatea lui Th. Codreanu.
- Referindu-se la personalitatea lui Theodor Codreanu, acad. Mihai Cimpoi a constatat că acesta nu e un simplu critic literar și un simplu comentator, ci, înainte de toate — un fenomenolog, care cuprinde fenomenul literar basarabean și românesc în întregime. De asemenea, este un critic total și un eminescolog deosebit, care vine cu un concept mai inspirat decât modernismul — transmodernismul.
1648. **Rusu, Nicolae. Sindromul conștiinței sfâșiate** : [coment. de lector despre destinul politic și cultural al Basarabiei în viziunea lui Th. Codreanu, îndeosebi din cap. *Națiunea moldovenească — un nou proiect eșuat?* al vol. *Basarabia sau drama sfâșierii*, 2003] // *Prutul*. — 2004. — Febr. (anul IV, Nr 2 (33)). — P. 15-16 ; *Limba română*. — 2004. — Iul.-aug. (Nr 7/8). — P. 213-216. — (Prezentări și recenzii). (Fotocopertă) ; *Lit. și arta*. — 2004. — 23 sept. (Nr 38 (3082)). — P. 4.
- Revenind la ideea că de sindromul conștiinței sfâșiate suferă, cât ar fi de straniu, nu doar niște oameni de rând, neinstruiți, oropsiți de munci grele, ci și liderii politici și spiritali de pe ambele maluri ale Prutului, Th. Codreanu analizează cu multă finețe, cu

forță de convingere și în cunoștință de cauză unele personalități din Basarabia, precum I. Druță, M. Snegur, M. Druc (p. 15).

După o minuțioasă și subtilă analiză a diverselor aspecte ale „viermuelii” politice din Basarabia, cum ar fi războiul „intraetnic” dintre intelectualii de frunte din Chișinău, „tripla sfâșiere” a creștinilor ortodocși din Republica Moldova și „relațiile” dintre bisericile ortodoxe cu centrele religioase din Moscova și București; despre unii reprezentanți ai postmodernismului ca niște exponenți ai „ultimei generații sfâșiate”, Th. Codreanu se lansează cu aceeași acribie în investigarea destinului cultural al Basarabiei, afectat și el de „complexul sfâșierii”. Acest aspect al fenomenului necesită un studiu separat, dar, în general, despre cartea **Basarabia sau drama sfâșierii** s-ar putea spune că este un remediu incontestabil împotriva acestui specific sindrom al conștiinței sfâșiate de la sfârșitul secolului XX, investigat pe cultura și civilizația românească și identificat de ilustrul cercetător de la Huși, prozatorul și eseistul Theodor Codreanu (p. 16).

1649. **Trandafir, Constantin. Triumviratul: Eminescu, Caragiale, Bacovia** : [comment. critic având la bază volumul lui Th. Codreanu, *Caragiale — abisal* (2003)] // *Axioma*. — 2004. — Ian. (Nr 1 (46)). — P. 3. — (Literatură. Texte și pretexte).

Cercetarea hermeneutică a lui Theodor Codreanu se angajează să pătrundă în tainele caragialismului. Pentru aceasta autorul recurge la o „poetică a oglinzii” a cărei paternitate și-o revendică, evident concepută pe temeiul unor „sugestii” inspirate, în primul rând, de Eminescu și Caragiale. „Metoda” oferă ocazia de a dezbatte cu energie și, totodată, cu meticulozitate, structuri de adâncime ale eminescianismului, caragialismului, bacovianismului. [...] voi lua în atenție ceea ce mi se pare a fi o „obsesie” a lui Theodor Codreanu: aceea a raportării literaturii noastre, neconținut, la caracterul eponim al operei eminesciene. În voluminoasa carte despre Bacovia relația se instituie ca o linie de forță. Acum, în cartea despre Caragiale, paralela e și mai stăruitoare, normal, în spiritul realității și în continuitatea unei tradiții bogate în materie.

1650. **Andrei, Petruș. Scriitorul Theodor Codreanu — Drumul iubirii sau romanul unei zile** : [reportaj cuprinzând impresii de la sărbătorirea scriitorului hușean, la împlinirea a 60 de ani. (Fotografia lui Th. Codreanu și cinci imagini-copertă ale cărților)] // *Visătorii*. — 2005. — Apr. (Nr 9). — P. 3-4.

[...] Iau loc în fața noastră cei doi înalți moderatori: acad. Mihai Cimpoi și Al. Dobrescu, toți frații de peste Prut și, în mijloc, cel pentru care am venit pe drumul iubirii de la peste o sută de kilometri: Theodor Codreanu (p. 3).

Citesc și eu, mai la urmă, două fraze din recenzia **Un gânditor aforistic și poezia Ramul inimii înflorite**, dedicată lui Theodor Codreanu. [...] Theodor Codreanu, cu inima în palmă, mulțumește tuturor apoi vocea i se pierde și ochii prind să-i strălucească: este copleșit de emoție... (p. 4).

1651. **Baban, Ioan. Theodor Codreanu — 60** : [portr. spiritual, în care I. Baban foiletează aproape toate reușitele editoriale, grupându-le cronologic sau tematic: romanele, studiile critice despre scriitori fundamentali, scriitorii basarabeni („dovedind și o cunoaștere exhaustivă a universului literar basarabean, vitregit de o istorie nefavorabilă”) și contemporanii] // *Meridianul*. — 2005. — 31 mar.-6 apr. (Nr 13 (588)). — P. 3. — (Social).

Paralel cu studiile eminesciene, criticul atacă un alt subiect, la fel de nebuloși, I.L. Caragiale, ceea ce el numește antiteza pozitivă, eminescianismul și caragialismul, stări paralele, ca doi poli care se resping, dar nu pot exista unul fără celălalt. După ce a îngrijit câteva volume din opera dramaturgului și prozatorului, [...]domnul Codreanu a elaborat

un amplu eseu despre opera scriitorului intitulat **Caragiale** — **abisal** în care îl așază pe autorul **Scrisorii pierdute** în galeria marilor spirite naționale. Meritul este acela de a fi demonstrat absurditatea „antiromânismului“ caragialean, afirmat nu numai de adversarii contemporani cu scriitorul, ci și de unii comentatori actuali.

1652. **Bantoș, Ana.** „*Sine ira et studio*“: [marginalii critice pentru aparițiile editoriale și articolele despre personalitatea artistică a poetului Grigore Vieru, aparținând lui Th. Codreanu, Alex. Ștefănescu, Gheorghe Grigurcu și Mihai Cimpoi. Menționarea cercetării monografice despre creația poetului Grigore Vieru — Th. Codreanu, *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004)] // *Limba română*. — 2005. — Ian.-mar. (anul XV, Nr 1/3 (115/117)). — P. 81-83. — (Grigore Vieru — 70).

Bun cunoscător al literaturii din Basarabia, profesorul Theodor Codreanu privește creația lui Grigore Vieru, pe care îl consideră „cel mai citit poet român din toate timpurile“, într-un context istorico-literar complex: de la consacrarea poetului în fosta Uniune Sovietică la repererele exegeților basarabeni și până la reacțiile critice din țară (p. 82).

Fără a minimaliza valoarea studiilor ce s-au tipărit cu bună intenție în România despre literatura din Basarabia, am certitudinea că monografia lui Theodor Codreanu și articolul despre Gr. Vieru semnat de Alex. Ștefănescu sunt cele mai bune exegeze din câte s-au scris în dreapta Prutului despre un autor basarabean (p. 83).

1653. **Bârsan, Ludmila.** *Trei în unu*: [prez. succintă a trei cărți semnate de Călin Vlășie, Th. Codreanu și Cassian Maria Spiridon. Din eseu critic *Mitul Eminescu* (2004) sunt menționate câteva titluri și problematice] // *Oglinda lit.* — 2005. — Apr. (anul IV, Nr 40). — P. 1223. — (Eminesciana); *Clipa siderală*. — 2006. — anul XI, Nr 1. — P. 21-22. — Reluat și adăugit.

Theodor Codreanu oferă informații menite să-i tempereze pe cei aflați în căutare de senzațional. Aici „curioșii“ și-ar putea găsi nașul. Cu toate că majoritatea dintre ei consideră că au pus punctul pe „i“ dând la iveală tot felul de judecăți, se mai găsesc virgule care reușesc să combată ideile acestora.

În Războiul diagnosticelor Theodor Codreanu elucidează dovezi convingătoare cauzele bolii lui Eminescu...“ (p. 21).

1654. **Beldeanu, Ion.** *Theodor Codreanu* — 60: [în medalionul aniversar, se insistă pe profilul de eminescolog al lui Th. Codreanu, „condeier de mare forță incisivă și argumentată“, care apără adevărul despre poet, în orice context s-ar afla] // *Bucovina lit.* — 2005. — Apr.-mai (anul XV, Nr 4/5 (170/171)). — P. 17. — (Aniversări).

Theodor Codreanu și-a consolidat o poziție demnă de invidiat și că, deși aflat departe de centrele marilor dispute, la Huși, distinsul cercetător are vreme să decanteze opiniile și să clădească fără grabă solide intervenții. Iată explicația pentru care cărțile lui devin reperi ale acestui solitar, dar sigur demers.

1655. **Capșa, Gheorghe.** *Theodor Codreanu* — „*Mitul Eminescu*“: [studiu analitic pe seama studiilor criticului Th. Codreanu — *Dubla sacrificare...* (1997, 1999) și *Mitul Eminescu* (2004), și considerații critice despre destinul Poetului în ultimii ani de viață] // *Milesciana*. — 2005. — Nr 2. — P. 11-17.

Th. Codreanu restabilește cu acribie topica elementelor (și a evenimentelor) cu observații de finețe, care duc în discutabil opinia celor care plasează suferința lui Eminescu în aria psihozelor majore. (Suferințe mentale, cu nucleu preexistent, care, prin decompensare, trec pacientul din „a fi în lume“ în a fi „alături de lume“) (p. 15).

Cu documente greu de respins, Th. Codreanu susține că atât căderea din 28 iunie 1883, cât și anii de boală care au urmat (cu remisuni și căderi periodice (nu înseamnă nebulie, fie și pentru că, în acest timp, poetul a păstrat, cu excepția unor momente de acut, o bună relație cu realul; el nu a fost autist, nu s-a manifestat ca un bolnav cu delir sistematizat, iar conduita și o evoluție specifică demențelor nu se susține în perspectiva unui diagnostic diferențial (p. 15-16).

1656. **Călin, Constantin. Rețeta „conservării“** : [un portr. spiritual poliedric al lui Th. Codreanu, prilejuit de împlinirea a 60 de ani. (Medalionul omagial, trimis personal, e însoțit de urarea olografă „La mulți ani! Să ajungeți ca Irimescu, Teoctist sau Ciopraga!“)] // Ziarul de Bacău. — 2005. — 1 apr. — P. 4. — (Variatăți critice).

Cert, face parte din numărul restrâns al celor ce-și știu drumul și-l urmează neabătut. Un drum de scriitor: romancier, autor de eseuri și maxime, critic literar. Personalitate demonstrativă, se implică integral în ceea ce face. Niciun rând de-al său nu e scris la întâmplare, cu o mână moale, lipsită de energie. Theodor Codreanu nu cunoaște îndoiala, care pe mine mă întoarce de zeci de ori la punctul de plecare. Orice frază de-a sa e nutrită de o convingere absolută. Criticul face rareori pași înapoi, și atunci pentru a se nuanța, nicidecum pentru a relativiza sau a se dezice. El e sigur pe instrumentarul său și foarte sistematic în aplicațiile sale. Are forța de a se continua atât sub aspectul ideilor, cât și sub acela al uneltelor. [...] Caracteristice pentru critica lui Theodor Codreanu sunt fermitatea și sinceritatea. [...] Prețuiește prea mult adevărul ca să fie convențional, să cedeze din el pentru interese momentane și alianțe pasagere. Deși trăiește în provincie, n-are complexe de provincial. Spune fără rezerve, dar într-o manieră civilizată, ceea ce vrea să spună. Nu-i arrogant și nici umil. Nu caută aprobarea cu orice preț a celor din centrele culturale mari. La o adică, polemica nu-i displace. A avut destule, mai mult sau mai puțin cordiale. Acceptat mai greu o vreme, are acum simpatii puternice în toată țara.

1657. **Cimpoi, Mihai. [Referințe critice]** : [prez. studiului monogr. al lui Th. Codreanu — *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004. (Fotocopertă)] // *Limba română*. — 2005. — Ian.-Mar. (anul XV, Nr 1/3(115/117)). — P. 93. — (Grigore Vieru — 70).

*Theodor Codreanu face în *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* un periplu exegetic destul de lung, urmărind în oglinzi paralele ce au scris alți critici pentru a determina propriile obiective ale analizei spre a-și găsi astfel „declicul“ hermeneutic, cheia deschizătoare a căilor de acces, spre a polemiza din mers și a contura — în consens sau în disensiune cu alții — portretul paradigmatic al poetului: „...Grigore Vieru ne poate apărea ca un Bacovia de semn întors, un Bacovia à rebours, chiar de la nivelul sociologiei succesului. E cel dintâi izbitor contrast dintre cei doi poeți cu o structură antropologică asemănătoare“.*

1658. **Cioci, Gheorghe. Grigore Vieru și nu numai, în viziunea lui Theodor Codreanu** : [prez. monografiei *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004), cu o *Postfață* de Mihai Cimpoi, într-un medalion aniversar. (Fotocopertă)] // *Lit. și arta*. — 2005. — 31 mar. (Nr 13 (3109)). — P. 4. — (Theodor Codreanu — 60).

Cu toate că vigurosul talent al lui Theodor Codreanu a cunoscut și destule bețe-n roate, despre vocația lui înnăscută s-au pronunțat Edgar Papu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mihai Cimpoi, Eugen Uricaru, George Munteanu, Geo Dumitrescu ș.a. Știți de ce? Fiindcă Theodor Codreanu, scriind despre Mihai Eminescu, cunoaște valoarea și promovează doar sufletul sacru al autenticității.

1659. **Dabija, Nicolae. *Academia de la Huși a lui Theodor Codreanu*** : [medalion lit. la a 60-a aniversare a prozatorului, eseistului, publicistului, criticului și istoricului literar Th. Codreanu, prezentat ca un minion poem omagial. (Fotocop.: I a romanului *Varvarienii*)] // Lit. și arta. — 2005. — 31 mar. (Nr 13 (3109)). — P. 4. — (Theodor Codreanu — 60).

De multe ori mi-am spus că și orașe mari — precum București sau Chișinău — în anumite perioade pot fi provincii ale culturii. / Pe când o localitate mică, cum sunt Huși, care are mari cărturari precum Theodor Codreanu, nu pot fi provincie. / „Academia de la Huși“ a lui Theodor Codreanu e cunoscută în Țară și dincolo de granițele ei. / Eruditul critic și cercetător literar scrisese despre cărțile Basarabiei cu mult înainte de 1989. [...] / A fost întâiul care ne-a reintegrat în perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial contextului literar din care politicienii încercaseră să ne smulgă. [...] / Theodor Codreanu este astăzi unul din stâlpii cei mai de nădejde ai criticii naționale. / Sub cerul pe care-l sprijină îi mulțumim că a găsit loc și pentru noi, frații basarabeni și bucovineni ai Codreanului Theodor, omul care a făcut din Huși o capitală a culturii românești.

1660. **Dinescu, Viorel. *Străin de orice snobism*** : [reflecții privind evenimentul hușean, „Prietenii culturale“, desfășurat la 2 aprilie 2005. Medalion spiritual al scriitorului Th. Codreanu Alăturându-l altor teoreticieni și critici contemporani (Mihai Cimpoi, Adrian Dinu Rachieru, Constantin Trandafir, Alexandru Dobrescu, Marian Popa), Viorel Dinescu relevă importanța operelor criticului Th. Codreanu. (Fotografie de grup din timpul manifestării culturale.)] // Lit. și arta. — 2005. — 7 apr. (Nr 14(3110)). — P. 4 ; Dominus. — 2005. — Mai (Nr 64). — P. 2. — (Evenimente culturale). (Fotografii: Th. Codreanu; Th. C în mijlocul prietenilor scriitori).

Am încercat să-l alătur altor teoreticieni și comentatori contemporani din capitală și din alte orașe mai mari decât orașul Huși, dar mi-a fost greu să descopăr o minte mai ascuțită, un fler mai exact și mai subtil decât cel al criticului și istoricului Theodor Codreanu, ale cărui cărți pot fi considerate nu numai de mine, ci și de alții, drept modele de înțelegere a capodoperelor și monumentelor spiritualității autohtone. Toate aceste calități ale scrisului său se datorează faptului că este străin de orice snobism, atât în carieră, cât și în viața personală, că are o memorie și o inteligență deosebite și extrem de adecvate pentru domeniul pe care-l cercetează, dar și faptului că a știut să se țină deoparte de falsele curente literare de import pe care mulți dintre confrății noștri, lipsiți de patriotism și de coloană vertebrală, le promovează cu ajutorul unor publicații foarte bine stipendiate, unele din toate punctele cardinale.

1661. **Doman, Dumitru Augustin. *O monografie cvasi-exhaustivă a lui Mihail Diaconescu*** : [rec. pentru monografia : Th. Codreanu *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005)] // Argeș. — 2005. — Dec. (anul IV (39), Nr 12 (282)). — P. 16. — (Cronici).

Competentul teoretician, cu propensiune spre istorie și sociologie, în fond, erudit, Theodor Codreanu reușește să ofere o imagine fidelă despre opera de-o viață, chiar și acelora care n-au citit romanele și studiile lui Diaconescu. Fără să fac vreo referire la ideologia lui M. Diaconescu — împărtășită de exegetul său cel mai aplicat — tomul de față este un model de monografie.

1662. **Filipescu, Corneliu. *Oglindirea spiritului. Profesorul dr. Th. Codreanu — la vârsta împlinirilor*** : [reportaj lit. despre activitatea culturală de pe 2 aprilie 2005 de la Huși și un scurt medalion lit. al scriitorului sexagenar] // Bârladul. — 2005. — 21-27 apr. (anul X, Nr 67). — P. 10.

Cei care îl cunosc pe Th. Codreanu, scriitorul, criticul și istoricul literar, eseistul, dar și profesorul de limba și literatura română, dau o înaltă apreciere operei sale, care, pe parcursul a peste patru decenii, a oferit cititorilor nu mai puțin de 14 volume de exegeză asupra operei unora dintre cei mai mari scriitori ai noștri: Eminescu, Bacovia, Caragiale, Cezar Ivănescu, Grigore Vieru ș.a. Rămân contribuții de necontestat în cunoașterea și aprofundarea noatoare a acestor scriitori.

1663. **Gălățeanu, Iorgu. Profilul lui Theodor Codreanu** : [medalion lit. în care autorul îl definește pe scriitorul Th. Codreanu drept „cavaler al scrisului“, întrucât, simbolic, i-a oferit la jubileul aniversar, în numele familiei sale, Ordinul de excelență „Cavaler al scrisului“. (Foto — Th. Codreanu)] // *Bârladul*. — 2005. — 21-27 apr. (anul X, Nr 67). — P. 10. — (Modeste vorbe la șase decenii...); (Pagini medicale Bârlădene. — 2005. — Iul.-Aug. (Nr 88/89). — P. 11. — Reluat, cu titlul *Profilul lui Theodor Codreanu — modeste vorbe la șase decenii...*

De-aș încerca să schițez profilul lui Theodor Codreanu, în afară de a scoate în evidență profesionalismul în critica literară și în proză, aș releva remarcabila-i cutezanță la braț cu tenacitatea, calități specifice caracterului de învingător! Omul pare taciturn, fire închisă-n sine, dar veșmintele fizionomiei înșală. Ființa distinsului domn are sufletul larg deschis, prin ferestrele minții, prin privirea blândă care emană căldură și lumină de mare noblețe spirituală!

1664. **Goci, Aureliu. Documentar, atestabil și imaginar în fenomenologia narativă a poporului român sau Mihail Diaconescu — romancier** : [cronică lit. a studiului monografic *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), de Th. Codreanu] // *Ecart* : supl. săpt. de cultură al cotidianului *Economistul*. — 2005. — 29 sept. (Nr 336). — P. I, IV; Argeș. — 2005. — Oct. (anul IV (39), Nr 10 (280)). — P. 14. — (Lector). — Similar, cu titlul „Esprit de finesse, les raisons du coeur“ și „ordo amoris“ (Fotocopertă); *Cronica Fundațiilor*. — 2010. — Nr 37. — P. 17. — (Personalități europene. Modelul cultural Mihail Diaconescu). (Fotocopertă).

Înțelegem că dl Theodor Codreanu practică o critică simpatetică, bazată pe afinități elective, care, indirect, îl așază pe romancierul, istoricul literar și esteticianul Mihail Diaconescu într-o mare familie de spirite ce cuprind, cu toată varietatea, ca să nu zic divergența ei, atât pe Eminescu și pe Bacovia, cât și pe Caragiale, Grigore Vieru, Cezar Ivănescu sau Zoe Dumitrescu-Bușulenga.

Dl Theodor Codreanu este un fin analist, pe spații mici, un bun comentator de texte. Nu e și un „vizionar“, un privitor de la altitudine, cu perspectivă generală și metodă sintetică. Autorul (M. Diaconescu, n.n.) nu e așezat în epocă și nici definit într-o perspectivă generală alături de marii romancieri și prozatori contemporani, pentru că oricât am sublinia singularitatea unei opere, ea nu poate fi un caz izolat, abstras din determinismul creativității, dintr-o perioadă istorică. Dedicat istoriei, autorul nu se poate abstrage propriei istorii (p. IV).

1665. **Iachim, Ion. Cavaler al scrisului** // *Lit. și arta*. — 2005. — 7 apr. (Nr 14 (3110)). — P. 4. — Cronică a întâlnirii culturale „Prietenii literare“, desfășurată la Huși, la moment aniversar, „Theodor Codreanu — 60“. Scriitorul din Chișinău, I. Iachim, a fost impresionat de mulțimea prietenilor lui Th. Codreanu, adunați la jubileu. (Două fotografii de grup din timpul festivității.)

Pe 2 aprilie 2005 capitala literar-culturală a întregului spațiu românesc s-a mutat în vechiul târg al Hușilor, unde s-au întrunit scriitori, profesori, bibliotecari, oameni de cultură pentru a marca jubileul de 60 de ani al lui Theodor Codreanu. Prieteni ai sărbătoritului au venit din Iași, Vaslui, Bârlad, Chișinău și din alte localități.

1666. **Lector. Cain și Abel** : [critica criticii: opinii acide la adresa cronicarului C. Trandafir care, nejustificat (conform părerii exprimate de Lector), a scris în Revista nouă, Nr. 1, 2005, cu o „pasionată susținere“ despre cartea lui Th. Codreanu *Mitul Eminescu* (2004), dar și asupra convingerii lui Th.C. exprimate despre destinul nefericit al lui Eminescu] // *Litere*. — 2005. — Febr. (Nr. 2 (59)). — (Revista revistelor).

În ce ne privește, suntem de acord doar cu primul aspect al susținerii: dl T. Codreanu este un veritabil cărturar care contrazice prejudecata că în provincie nu se poate face cultură. Despre *Domnia Sa* s-au pronunțat elogios mai multe personalități, pe care C. Trandafir le și amintește: Edgar Papu, Al. Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Adrian Marino, George Munteanu, Mihai Cimpoi și alții. Așa este! Numai că laudele i s-au adus mai ales pentru prima sa carte — *Eminescu — Dialectica stilului* (1984). După ea, Th. Codreanu s-a îndreptat binișor către un mod de cercetare grevat de fabulație...

1667. **Manolachi, Monica. Când Eminescu nu scria poezii** [Resursă electronică]. — 2005. — 30 iun. — Acces internet: <http://www.agonia.ro>. — (accesat: 07.06.2012). — (Cultura): cap. *Trecutul ca spațiu de memorie*. — Comentarii privind publicistica eminesciană, cu trimiteri la Th. Codreanu, *Controverse eminesciene*, 2000.

[...]Analizând evaluările critice ale exegeților lui Eminescu, Theodor Codreanu semnalează o „schismă“ între poezia și publicistica eminesciană și crede că aceasta din urmă e încă o „terra incognita“ și că „fără publicistică destinul lui Eminescu nu-și dobândește sensul deplin“ (Codreanu, 109-112). Tot el trece în revistă prima carte unde se prefigurează complementaritatea dintre opera poetică și cea jurnalistică. Este vorba despre interpretarea lui Ioan Guția, potrivit căreia „poetul nu conceptualizează, ci trăiește timpul“, percept în două ipostaze majore: de clipă, ca „un prezent schopenhauerian etern sau ca o axis mundi“, și ca destin, ca percepție totală a timpului, care „nu se reduce doar la sentiment, ci e simultan trăit și gândit“ (Codreanu, 148-152). Prin urmare, Eminescu nu evadează cu totul din real, iar viitorul nu-i pare pesimist decât în aparență, având în vedere lupta publicistică și nevoia de a scrie și de a circumscrie vremea sa, plasând în conștiința noastră borne kilometrice literare și jurnaliste.

1668. **Manu, Mihaela. Prietenii care vor rămâne în istoria literaturii române** : [reportaj despre întâlnirea aniversară „Prietenii literare“, din 2 aprilie 2005, de la Huși. Sunt reproduse câteva din aprecierile poetului Grigore Vieru și ale lui Nicolae Rusu, directorul Fondului Literar din Basarabia. (Imagine de grup: Th. Codreanu — în mijlocul prietenilor săi)] // *Obiectiv*. — 2005. — 7 apr. — P. 7. — (Cultural).

[Grigore Vieru]: N-am înțeles niciodată de ce se preface Bucureștiul, mai precis revistele principale de cultură din capitală, a nu observa prețul acestui mare ostenitor de cuvânt. Ce noroc au copiii din Huși, având ca profesor pe Theodor Codreanu! Ce noroc are Hușul având o așa personalitate de prim rang!

1669. **Marcu, Emilian. Vitrina cărților** : [în prez. cărții lui A. Voica, *Fragmentarium eminescian*, vol. I, 2004, Th. Codreanu este încadrat în rândul emi-

nescologilor apărători ai Poetului național] // Convorbiri lit. — 2005. — Apr. (anul CXXXIX, Nr 4 (112)). — P. 143-145. — (Panoramic editorial).

Câțiva cercetători de mare har, cum ar fi Mihai Cimpoi, Teodor Codreanu, Nicolae Georgescu și Adrian Voica formează un adevărat zid împotriva continuei huliri, denigrări a simbolului specificului național românesc, zid care încearcă să stăvilească dorința de mancurtizare ce se abate asupra națiunii noastre.

1670. **Marcu, Emilian. Vitrina cărților** : [prez. de carte: *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, cu o *Postfață* de Mihai Cimpoi, București ; Chișinău: Litera Internațional, 2004. (Col. „Biblioteca școlarăului“. (Fotocopertă))] // Convorbiri lit. — 2005. — Iun. (anul CXXXIX, Nr 6 (114)). — P. 143. — (Panoramic editorial).

Meritul lui Theodor Codreanu, critic profund și extrem de serios, este cu atât mai mare, cu cât reușește să ne facă să-l recitim pe Grigore Vieru, să-i descoperim frumusețea, prospețimea limbii și a ideilor poetice, sinceritatea și, de ce nu, o anumite tristețe, care are darul de a înobilă cititorul pe calea plină de mister care este poezia.

1671. **Marin, Dumitru V. Codreanu — 60** : [editorialistul surprinde o schiță de portret a scriitorului Th. Codreanu] // Meridianul. — 2005. — 31 mar.-6 apr. (Nr 13 (588)). — P. 1. — (Editorial).

Constat dar, că Th. Codreanu se impune în atenția tuturor prin forța minții (și nu altfel) pe care trebuie s-o prețuim. Și, să-l urmăm, dacă putem!

1672. **Mureșan, Rodica. A doua sacrificare a lui Eminescu** : [coment. critice pentru eseul lui Th. Codreanu, *Mitul Eminescu* (2004). (Fotocopertă)] // Bucovina lit. — 2005. — Ian.-febr. (anul XV, Nr 1/2 (167/168)). — P. 14-15. — (Cronică literară).

Cartea profesorului Theodor Codreanu, Mitul Eminescu (Iași : Ed. „Junimea“, 2004), apare, iată, pentru a-mi confirma o părere (certitudine?) cu care mă confrunt din ce în ce mai des, aceea că voluptatea rafinată a mistificării nu e o boală doar a istoriei și a politicii, ci și a literaturii (și nu mă refer aici la un text negociabil ca sens), printr-un amestec savant de real și imaginar, pentru a salva anumite aparențe și a repara (ori compromite) anumite reputații (p. 14).

1673. **Neagu, Gheorghe. Bibliopolis** : [scurtă prez. pentru semnalul editorial al studiului lui Th. Codreanu — *Mitul Eminescu. Iași* : Ed. Junimea, 2004. (Col. „Eminesciana“, 9. (Fotocopertă))] // Oglinda lit. — 2005. — Mar. (anul IV , Nr 39). — P. IV a cop.

Volumul este o lecție împotriva detractorilor mitului Eminescu, bine administrată. Cu greu s-ar mai putea tălmăci, răstălmăci dilema mitică, după ce Theodor Codreanu se exprimă atât de documentat în acest volum. Scriitura modernă plină de ironie devastatoare la adresa impostorilor aduce un aer proaspăt în critica de gen.

1674. **Neagu, Gheorghe. „Mitul Eminescu“ — Theodor Codreanu** : [cronichetă pentru studiul *Mitul Eminescu* (Iași : Ed. Junimea, 2004)] // Oglinda lit. — 2005. — Iun. (anul IV, Nr 42). — P. 1296. — (Note de lectură).

„Haosul de incoerențe logice“ practicat de așa zișii luptători contra lui Eminescu este demontat cu fermitate și argumente ineluctabile de Theodor Codreanu, care nu se sfiște în aducerea publicității în fața cititorului sau chiar a unor scrisori menite să dea contur personalității eminesciene, mai presus de partidele politice sau de interese de grup (p. 1296).

1675. **Novac, Gruia. Theodor Codreanu la 60 de ani** : [medalion lit., însoțit de urările cuvenite, în care G. Novac încearcă să surprindă liniile portretului spiritual al lui Th. Codreanu] // Bârladul. — 2005. — 21-27 apr. (anul X, Nr 67). — P. 10.

Aparent eremit, Theodor Codreanu este un laborios care din punctul meu de privire a construit (și) o altă dimensiune obstinației în cercetare.

[...] e de remarcat volumul **Dubla sacrificare a lui Eminescu** (1997, tipărit la Editura „Macarie” din... Târgoviște), premergătorul unuia recent, **Mitul Eminescu** (Iași: Ed. „Junimea”, 2004), în care dorind prea mult credibilitatea, devine pățimaș, diminuându-și astfel judecata. Sunt convins că prodigul (sic!) nostru cercetător, om de o modestie inhibitoare, nu s-a simțit în ape foarte liniștite când anume confrăți au alăturat numelui său (de scriitor) flatări depășind marginile amicitiei.

1676. **Paraschiv, Florin. Jurnal de infern (VI)** : [observații de lector privind cartea lui Th. Codreanu — *Basarabia sau drama sfâșierii* (ediția a treia. Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2004)] // Pro Saeculum. — 2005. — (anul IV, Nr 4 (18)). — P. 94-100. — (Lector).

Să-l respectăm pe Theodor Codreanu pentru strigătul său: marea eroare a Occidentului ar fi aceea că el îndeamnă la condamnarea și înăbușirea naționalismului, în loc să contribuie la eliberarea națiunilor (în speță România și Basarabia ei...) de „complexul sfâșierii”, prin integrarea europeană (p. 98).

1677. **Popescu-Brădiceni, Ion. Transmodernismul — un nou curent literar (II)** : [menționări diverse, din volumele și din articolele lui Th. C., în sprijinul susținerii teoretice a conceptului literar de *transmodernism*] // Unu : supl.-almanah. — 2005. — P. 25-28. — (Ofensiva transmodernismului).

[...] *Theodor Codreanu a adus extraordinarele complexe arhetipale ale lui Narcis și Orfeu. Cartea Domniei Sale despre G. Bacovia este un cap de drum nou, o capodoperă deci, a unui alt fel de critică, de tip (neo)hermeneutic. Ca unul care am optat încă în urmă cu un deceniu pentru o asemenea cale, recunoaștem în Theodor Codreanu deopotrivă un comiliton și un maestru și îl felicităm pentru curajul (trans)axiologic / (trans)epistemologic de a fi spus un „nu” categoric direcției criticii impresionist-foletonistice (p. 27).*

1678. **Pracsiu, Teodor. Theodor Codreanu — poet și simbol** : [prez. amplă a personalității criticului literar Th. Codreanu, în atenție stând cărțile acestuia despre Eminescu, Bacovia, Caragiale și, îndeosebi, monografia critică — *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004)] // Milesciana. — 2005. — (Nr 2). — P. 5-10; Orizont literar contemporan. — (I) 2008. — Mai (Nr 1, anul I). — P. 23-24; II Iun. (Nr 2). — P. 22-24. — (Critica criticii).

Theodor Codreanu nu este adeptul dogmatic al unei singure metode critice. El a fost de la început conștient de posibilele riscuri, căci a absolutiza o metodă echivalează cu moartea exegezei adevărate. Ca atare, hermeneutul — transparent în sens maiorescian — convoacă la ospățul evaluativ autorități incontestabile, fie din domeniul criticii și istoriei literare, fie din domenii conexe ori complementare, pe de o parte, pentru a folosi și a topi ideile în demonstrație, pe de alta, pentru a se delimita polemic. Scriitura critică, discursul ca structură monolitică se încarcă de referințe, trimiteri, aluzii, sugestii, interogații dubitative, supoziții și aserțiuni, câteodată riscante. În aceste din urmă cazuri argumentația e pe muchie de cuțit.

Cu o tenacitate rară, autorul urmărește firul discursului critic, adunând fără odihnă argumente din sfera umanistă și din științe, pentru a alcătui un fel de conglomerate eterogene, organizate în jurul unei idei-nucleu. Este o critică a persuasiunii, directă, fermă,

polemică, implicit și explicit, structurată nu o dată în enunțuri apodictice, cvasiaforistice. Judecățile nu îngăduie replici ori nuanțări, fiind articulate de așa manieră încât să descurajeze controversa. Theodor Codreanu și-a construit un stil hermeneutic ușor de recunoscut ca atare, numai al său, definit prin angajament moral (patos reținut, tensiune a ideilor) și intelectual (informație pe cât posibil exhaustivă, siguranța judecăților de valoare, veștejirea clișeelelor culturale). Spiritului combativ îi corespunde, cumulativ, o viziune totalizantă, discursul nefiind lipsit de inflexiuni justițiare. Drama lui Grigore Vieru, aceea a înstrăinării, a rătăcirii drumului spre Ithaca este drama întregii Basarabii, iar pe acest plan Theodor Codreanu adoptă adesea un ton vehement mesianic (p. 8).

1679. **Rachieru, Adrian Dinu. „Mitul Eminescu“** : [cronică lit.: Th. Codreanu, *Mitul Eminescu*. Iași : Ed. Junimea, 2004. Col. „Eminesciana“, 9; întâi este prezentat profilul spiritual al criticului, apoi incursiunea critică a lui Th. Codreanu în exegeza eminesciană: conexiunile, „probele“, argumentația] // Paralela 45 : supl. de cultură, literatură și artă *Renașterea Bănățeană*. — 2005. — 4 ian. (Nr 4546). — P. 1, 7. — (Reacții) ; Oglinda lit. — 2005. — Ian. (Nr 37). — P. 1058—1059. — (Cronică literară). — Reluat cu titlul *Despre „Mitul Eminescu*, adăugit, cu titlul *Despre „cadavrul“ eminescian (I)* ; *Luceafărul*. — 2007. — 10 ian. (Nr 1). — P. 12-13. — (Reacții).

*Ea [cartea] e semnată de un remarcabil critic și istoric literar, trăitor la „o margine de lume“, construindu-și acolo, în tihnă, proiectele și împlinindu-le ritmic, dovedind vocație și voință. Dl Theodor Codreanu, profesor la Huși, compătimit sau admirat pentru acest pariu cultural („zăbava la Huși“, cum zicea într-un interviu) a convertit „nechibzuința“ de a nu se strămuta într-o șansă, folosind intensiv timpul — departe de larva mediatică — pentru lecturi temeinice și scris harnic. Și iată, Theo ne oferă gospodărește cărți solide, de referință cum este și acest titlu din noua serie **Eminesciana...** (p. 1).*

După cum, alături de festivismul găunos, a înflorit și un fals cult Eminescu (acel pseudocult asupra căruia atrăgea atenția încă Perpessicius, câtă vreme, de pildă, nu există nici în zilele noastre un institut sau o catedră Eminescu), amplificat pe fundalul deromânizării, a prigoanei naționaliștilor. Iar Theodor Codreanu afirmă răspicat: mitul Eminescu, „cel mai important mit cultural românesc“, este un mit viu, nu o mistificare. Ciclic repus în discuție, contestat aprig, mitul Eminescu se revigorează (p. 7).

1680. **Rusu, Nicolae. *Magia și savoarea subtextului*** : [sub genericul propus, prozatorul și publicistul Nicolae Rusu supune atenției „fenomenul varvarian“, într-o amplă cronică literară, elaborată la șapte ani după apariția romanului *Varvarienii* (1998)] // *Prutul*. — 2005. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 8-11. — (Theodor Codreanu — 60) ; *Lit. și arta*. — 2005. — 31 mar. (Nr 13 (3109)). — P. 4-5. — (Theodor Codreanu — 60) ; *Viața Basarabiei*. — 2007. — Febr.-mar. (Nr 2/3 (18/19)). — P. 215-224. — (O carte în dezbatere. Romanul „Varvarienii“ de Theodor Codreanu).

*Scris între anii 1973—1975, romanul **Varvarienii**, simbolizând în opinia autorului o „ieșire din romantism“, a avut un destin cu totul misterios, precum la fel de misterioase par a fi cele ce se întâmplă pe paginile cărții. Cititorii ei vor afla din mărturisirile autorului („**De ce am eșuat ca prozator?**“), publicate în loc de prefață la roman, carte cu adevărat „de sertar“, toate aventurile acestei strălucite opere literare care, după ce a fost plămădită în sufletul său miruit cu har, strecurată prin filtrul ficțiunii artistice și înșiruită cu multă ingeniozitate pe hârtie, a ajuns în librărie abia după un sfert de secol. Este o adevărată „epopee“ până și calea de vreo cinci ani pe care a parcurs-o romanul până s-a pomenit în mâinile subsemnatului (p. 8).*

Deși linia de suprafață a narațiunii din **Varvarienii** lui Theodor Codreanu captivează cititorii prin vraja aventurii neobișnuite, de basm, savoarea și valoarea romanului se găsesc în subtext, acesta fiind o critică incontestabilă a regimului comunist care a guvernat România până nu demult și care a fost copia fidelă a celui din imperiul sovietic. Ceea ce transpare din subtext, într-un mod surprinzător este valabil și astăzi, în plină escaladare a procesului de globalizare (p. 11).

1681. **Scurtu, Lucian. Theodor Codreanu, „Basarabia sau drama sfâșierii“, Editura „Pax Aura Mundi“, Galați, 2004** // Familia. — 2005. — Mai (anul 139, Nr 5 (475)). — P. 119-120. — (Vitrina cu cărți). — Succintă prezentare a cărții prin prisma problemelor actuale din viața culturală și politică din Republica Moldova.
1682. **Sfârlea, Alexandru. Transmodernismul — metodă și concept** : [marginalii critice la cartea lui Ion Popescu-Brădiceni (*Lazare, veni foras!*. Napoca Star, 2005), privind noua paradigmă estetică, promovată de Th. Codreanu și I. Popescu-Brădiceni] // Unu. — 2005. — Ian.-iun. (anul 16, Nr 5 (170/171), trimestrial, Nr 1/2). — P. 9-10.
1683. **Talpalaru, Valentin. Amfitrionul cărților** : [prez. studiului monografic al lui Th. Codreanu, *Duminica Mare a lui Grigore Vieru*, 2004. (Fotocopertă)] // Dacia lit. — 2005. — 15 ian. (Nr 1 (58)). — P. 62. — (Arca lui Noe).
Atent și metodic, Theodor Codreanu recompune un parcurs liric tensionat, geamăn lui Ulise, ori marcat de semnele orfice distincte.
Nu este o dezarmare afectivă în fața unei personalități cu care exegetul este confin, iar reverența este controlată, astfel încât cititorul va găsi o policromie critică suficient de convingătoare pentru a include această excelentă exegeză în lecturile obligatorii cu care deschide universul liric al lui Grigore Vieru.
1684. Theodor Codreanu — 60 de ani : Biobibliogr. realizată de bibliograf Liliana Moga / Bibl. Județeană „Nicolae Milescu Spătarul“. — Vaslui, 2005. — 65 p. — (Personalități vasluiene ; nr. 1).
Cuprins: Argument (Liliana Moga). — P. 3-4. — Articolele prezintă aprecieri critice despre personalitatea scriitorului Th. Codreanu, fiind preluate din diferite publicații sau din studii literare ; Aprecieri critice. — P. 5-12. Aprecierile sunt selectate din periodice sau din volume și poartă semnătura următorilor: Val Condurache (1981), Teodor Pracsiu (1984), Eugen Todoran (1984), Adrian Marino (1986), George Munteanu (1987), Mihai Cimpoi (1993), Constantin Cubleşan (1994), Constantin Trandafir (1995), Zoe Dumitrescu-Buşulenga (1999), Vitalie Pastuh-Cubolteanu (2000), Adrian Costache (2002), Edgar Papu (2002), Petruş Andrei (2003), Dan Mănuică (2003) ; Însemne ale meritelor — selecție. — P. 13-15. Reproduceri de diplome, premii, certificate brevete privind recunoaşterea contribuțiilor scriitorului la patrimoniul literar românesc ; Viața și opera — tabel cronologic. — P. 16-25 ; Impresii din Cartea de Onoare a Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul“ Vaslui (semnate de Th. Codreanu). — P. 26 ; Bibliografie (Volume publicate. Ediții îngrijite și comentate. Colaborări în volume. Colaborări în ziare și reviste — selectiv). — P. 27-42 ; Interviu și dialoguri (selectiv, din volume și publicații). — P. 43-44 ; Referințe critice (selectiv). — P. 45-48 ; [Gânduri la aniversare]. — P. 49-67 ; [Referință critică], George Munteanu, c. IV. Ultima parte a broșurii omagiale include un grupaj de articole selectate de publicații ori din volume ce întregesc portretistica de scriitor. Acestea cuprind mesaje de felicitare amintiri, creionări portretistice, medalioane literare, impresii amicale despre Th. Codreanu, la împlinirea a 60 de ani, semnate de Serghei Coloşenco,

Laurențiu Șoitu, Teodor Pracsiu, Ion Gheorghe Pricop, Constantin Parfene, unele dintre acestea fiind preluate din „Prutul“ ori din volume. (Imagini color, Th. Codreanu).

Această biobibliografie nu este o cercetare exhaustivă, este o cercetare la un moment dat pentru a pune în valoare personalitatea și creația apreciatului romancier și critic literar, Theodor Codreanu, la zi aniversară. [...] Lucrarea prezintă aprecierile critice ale unor distinse personalități din contextul cultural românesc despre lucrările scriitorului, viața și opera într-un tabel cronologic, cu momentele importante din viața și activitatea sa, impresiile sale lăsate în Cartea de Onoare a Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul“ Vaslui, cu prilejul participării sale la unele evenimente culturale. Urmează o bibliografie care cuprinde volumele publicate, ediții îngrijite și comentate, colaborări în volume, colaborări în ziare și reviste, interviuri și dialoguri, referințe critice (L. Moga, p. 3).

1685. **Trandafir, Constantin. Mitul și contra-mitul Eminescu** : [coment. critice pentru eseul lui Th. Codreanu — *Mitul Eminescu* (Iași : Ed. Junimea, 2004. (Col. „Eminesciana“, 9), unde referentul C. Trandafir subliniază atitudinea bătaioasă a criticului în apărarea lui Eminescu. (Fotocopertă)] // Revista nouă. — 2005. — Ian. (Nr 1(10)). — P. 3-4. — (Cronică literară).

De o cultură remarcabilă, bine asimilată, dusă până la erudiție, Theodor Codreanu sfiidează provincia în accepția ei geografică. Din cea mai mică provincie, de la Huși, unde locuiește, romancierul, eseistul cu largă și temeinică deschidere, criticul și criticul literar fecund și profund (cărți cu mare greutate despre Caragiale, Bacovia, Grigore Vieru, Cezar Ivănescu și alte zeci de studii despre marii scriitori români, v. **Provocarea valorilor**), dă o replică, indirectă, dar răspicată, provincialismului care se exhibă prezumțios în chiar marile metropole... [...] Nici vorbă de... „mitizarea“ lui Theo, pe mine mă încântă contrastul dintre prezența molcomă și scrisul polemic sprinten, spiritul critic moldovenesc și hărnicia ieșită din comun (p. 3).

Parcă pentru a convinge și pe cei mai îndărătnici aduce o puzderie de probe în acest uimitor dosar, cu o energie și o logică detectivistice rar întâlnite, încât cartea se citește cu sufletul la gură, chiar dacă sunt dezvoltări „tehnice“ nu pentru toată lumea agreabile și lipsește orice urmă de romanțare. (p. 4).

1686. **Țepelea, Ioan. Transmodernismul ca idee** : [pornind de la receptarea critică a lui Eminescu, diferențiată de la critic la critic. Editoriștistul menționează primatul conceptului de „transmodernism“ în critica românească de orientare, promovat de Th. Codreanu într-un articol (Steaua, Nr 7/8. 2005)] // Unu. — 2005. — Iul.-dec. (anul 16, trimestrial, Nr 3/4) ; (Nr 6 din noua serie, 172/173). — P. 1. — (Editorial).

Este, credem noi, încă o dovadă a faptului că Eminescu, asimilând romantismul german se manifestă și ca un veritabil homo europaeus. Ei bine, revista **Steaua** ne-a propus nu demult un studiu mai mult decât interesant, al lui Theodor Codreanu, pe tema: **Ofensiva transmodernismului**. Fără a acuza și fără a încerca cine știe ce aprecieri apoftegmatice, s-a precizat doar felul cum a evoluat termenul modern în Occident și la noi, subliniindu-se că intelectualii, care au început să înțeleagă consecințele secularismului modern și postmodern, militează, în spirit transmodern, pentru desecularizare.

1687. **Un om al căutărilor** : [mesaj de felicitare adresat „distinsului cărturar de la Huși“ din partea colegiului de redacție al publicației basarabene] // Limba română. — 2005. — Mai-sept. (anul XV, Nr 5/9). — P. 103. — (Aniversări).

Cărțile pe care le-ați scris până în prezent dovedesc că ați fost, întotdeauna un om al căutărilor. Ajuns la o vârstă numită, în mod tradițional „a întrebărilor“, o vârstă care justifică — de cele mai deseori — popasul și scrutarea retrospectivă a propriului efort cogni-

tiv și creator, Dumneavoastră continuați să căutați, neabătut, adevărul: adevărul despre sacrificarea și martirajul lui Eminescu, adevărul despre Bacovia și Caragiale, adevărul despre „Duminica Mare a lui Grigore Vieru“, dar, mai durut decât toate, — adevărul despre drama istorică și despre „sfășierea din interior“ a Basarabiei.

1688. **Vasilescu, Emil. O exegeză de referință** : [rec. a studiului monografic Mihail Diaconescu. *Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), de Th. Codreanu (Fotocopertă)] // Biblioteca. — 2005. — Noiembrie. (anul LVII, serie nouă, Nr 11). — P. 348-349. — (Galaxia Gutenberg) ; Milesciana. — 2006. — Nr 3. — P. 30-31. (Fotocopertă).

Historicul literar propune de fiecare dată abordări estetice cu largă deschidere filozofică, dar și cu o înțelegere sociologică sau istorică de mare adâncime. Opera Domniei Sale nu se revendică neapărat criticii literare, ale cărei precepte le folosește însă atunci când se oprește asupra unor cărți cu ochiul celui preocupat să descopere valoarea. Sensibilitatea sa deosebită, am spune înnăscută, descoperă în marile panorame estetico-filozofice ce-i sunt caracteristice, nuanțe de o finețe aparte, duse uneori până la subtilități de imagine și stil. (p. 348).

1689. **Vieru, Grigore. Un mare ostentor de cuvânt** : [medalion lit. la a 60-a aniversare a prozatorului, eseistului, criticului lit. și publicistului Th. Codreanu (n. 1 aprilie 1945). (Fotografia scriitorului aniversat)] // Lit. și arta. — 2005. — 31 mar. (Nr 13 (3109)). — P. 1. — (Theodor Codreanu — 60) ; Timpul. — 2005. — 1 apr. (anul IV, Nr 13 (195)). — P. 9. — (Revista presei), sub genericul „Theodor Codreanu — 60“. (Th. Codreanu, foto).

O cumsecădenie creștinească, dar și curajul de a spune unor lucruri pe nume, agerimea penei, chemarea firească pentru scris și pentru profunda gândire, puterea de a nu greși, modul de a trece nebăgăreț prin viață îl singularizează oarecum printre colegii săi de generație și-l așază, în general, în rândul celor mai de seamă scriitori români contemporani.

2006—2010

1690. **Buluță, Gheorghe. Orizonturi. O monografie monumentală** : [cronică lit. pentru studiul monogr. Mihail Diaconescu. *Fenomenologia epică a istoriei românești*, 2005. (Fotocopertă)] // Biblioteca Bucureștilor. — 2006. — Iul. (anul IX, Nr 7). — P. 30. — (Fotocopertă) ; Săgetătorul. — 2006. — 26 sept. (Nr 485). — P. 8. — (Cultura). — Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul“.

Prima parte a cărții în sine, „Fundamentele fenomenologiei epice“, conturează singularitatea prozatorului în peisajul literar, ca scriitor cu program și având „curajul de a fi tradiționalist“ ca autor de romane istorice, aspirând la complementaritate exemplară și la construcția unei „fenomenologii epice naționale“ cu o analiză a stilisticii acesteia. [...]

După cum se vede, volumul lui Theodor Codreanu (publicat de Editura „Ager Economicul“ în 2005) prezintă un dublu interes: din perspectivă analitică și din perspectivă documentară. Modernă prin concepție, amplă și exhaustivă, monografia conține un volum impresionant de informații și se impune prin calitatea demersului de critică literară în care acribia se împletește cu eleganța stilistică.

1691. **Cernica, Doina. Vară indiană în orașul lui Bacovia** : [reportaj despre activitățile culturale — Colocviile revistei „Ateneu“. Ediție dedicată împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui George Bacovia, desfășurate la Facultatea de

Litere de la Universitatea Bacău și la Centrul Internațional „George Apostu“. Tema dezbaterii de la universitate a fost „Bacovia și postmodernismul“, fot. de grup] // Crai nou. — 2006. — 14 oct. (anul XVII, Nr 4284). — P. 5. — (Literatură. Artă).

Vorbind despre sentimentul extraordinar al crizei conștiinței europene la Bacovia, despre faptul că „el a simțit că și poezia va muri“, criticul literar Theodor Codreanu a afirmat că pe palierul complexelor de cultură, poetul „poate fi asimilat postmodernității“, dar că profunzimilor bacoviene li se potrivește mai curând conceptul nou, al transmodernității, instrument de nuanță, de finețe, care îl susține și pe Nichita Stănescu în intuiția paradoxului că „Bacovia este cel mai național poet român de după Eminescu“.

1692. **Codrin, Șerban. Theodor Codreanu și „Complexul Bacovia“**: [cronică lit. a studiului critic despre poetul simbolismului românesc (Th. Codreanu, *Complexul Bacovia*, 2003. Ediția a II-a), monografie pe care o apreciază implicit] // Helis. — 2006. — Iul.-aug. (anul IV, Nr 7/8 (39/40)). — P. 1,3.

Există cărți periculoase, unde, odată scufundat, riști, dacă ai norocul supraviețuirii, să scapi, ajuns la țărâm, cu totul metamorfozat în altceva, spre exemplu, să te vindeci de vechea boală sau să te transformi din orb în clarvăzător.

Mai mult decât masivul volum Complexul Bacovia de Theodor Codreanu colecția „Biblioteca școlarăului“, Ch.: Editura „Litera Internațional“, 2003. Ediția a II-a, este o astfel de carte demonstrativă, care năruie o sută de ani de istorie literară și construiește pe măreția tuturor ruinelor o nouă arhitectură, beneficiar fiind autorul enigmatic, de multe ori controversat, dar ascunzând în viața și opera sa enorme zăcăminte de mister, nimeni altul decât George Bacovia (p. 1).

Marele merit al cărții lui Theodor Codreanu constă în demonstrația cu argumente filozofice, psihologice, estetice, de teorie literară a tuturor acestor afirmații. Nimic nu este lăsat în suspensie, totul este confirmat de realitatea textelor (p. 3).

1693. **Dinutz, Mircea. „Transmodernismul“, de Theodor Codreanu**: [cronică lit. a cărții de doctrină lit. *Transmodernismul* (2005), fotocopertă] // Argeș. — 2006. — Oct. (anul V (XLI), Nr 10 (292)). — P. 10-11.

O altă teză la care ține foarte mult autorul Transmodernismului este că acesta (conceptul) presupune elementul național, întrucât renunțarea la identitate, înțeleasă ca o eternă reîntoarcere la origini, ar avea consecințe catastrofice. Multiculturalitatea, susținută trufaș de postmoderniști, este înlocuită de interculturalitate, odată ce transmodernismul privește „întreaga sferă a ființei și ființării“, nici spirit, nici materie, cu depășirea ambelor forme. Pe de altă parte, noua mișcare spirituală, aflată — ne încredințează autorul — în plină ascensiune, respinge atât naționalismul îngust / șovin, cât și internaționalismul agresiv ce amenință identități naționale și individuale cu pericolul imediat al uniformizării și secătuirii spirituale, în favoarea „transnaționalismului în ethosul transmodernității“ (p. 10).

1694. **Dochia, Florin. Theodor Codreanu: „Transmodernismul“**: [cronică lit. pentru studiul lui Th. Codreanu — *Transmodernismul* (Iași : Ed. Junimea, 2006)] // Revista nouă. — 2006. — Apr.-mai-iun. (Nr 4/6 (25/27)). — P. 18-19. — (Note de lectură). — Acces internet: http://dochia.bravepages.com/revista_noua/4-5-6-2006/Colocviu-postmodernism.htm.

O deschidere a însemnat psihanaliza și influența ei asupra (studiului) literaturii / artelor. Undeva în zona unor asemenea deschideri îmi pare a se situa demersul cunoscutului „critic total“ (cf. Mihai Cimpoi) și cu precădere eminescolog Theodor Codreanu, îndem-

nându-ne să reluăm calea extinderii lumii cunoscute prin colaborarea artelor și științelor, cu păstrarea a ceea ce am câștigat deja; cale întreruptă vremelnic, cam pe la sfârșitul Renașterii, de raționalismul îngust, scientist, orientat exclusiv spre materia opacizantă. [...]

[...] Demonstrația lui Theodor Codreanu curge convingător, firesc, precum o curățire a grădinii de buruieni și plante uscate în vederea unei noi însămânțări. Autorul amendează fără complexe „un caz de inadecvare terminologică: postmodernismul premodern” în care este surprins Constantin Virgil Negoită („un remarcabil precursor al transmodernismului”), român din exilul american, autor de romane nonficionale.

1695. **Goldiș, Alex. O teorie critica românească** : [într-o cronică a cărții apărute postum a Ioanei Em. Petrescu — *Studiile de literatură română și comparată* (2005), Alex Goldiș face trimitere și la observațiile polemice ale acesteia despre studiile eminesciene ale lui D. Tiutiuca și Th. Codreanu] // Steaua. — 2006. — Iun. (anul LVII, Nr 6 (668)).

Cu privire la studiile lui Codreanu, Ioana Em. Petrescu e și mai tranșanta în denunțarea confuziilor teoretice: „Derrida, care deconstruiește mitul Logosului, mitul originii absolute, al arhe-ului, și care retrage orice privilegiu acordat vocii (inclusiv, sau mai ales, cuvântului originar) ajunge să patroneze, cu ajutorul lui Th. Codreanu, recuperarea cuvântului primordial, și încă în ipostaza duioasă de glas al mamei”. „Performanța criticului român e remarcabilă: încercând să-l modernizeze pe Eminescu, reușește să reducă poststructuralismul lui Derrida la o variantă vag neajustată a filozofiei romantice”. Prin urmare, ceea ce se recuperează prin această nouă ediție critică e o latură polemică și dialogică a discursului Ioanei Em. Petrescu. În general, volumele ei erau preocupate în a construi teze cât mai coerente, lăsând latura polemică în subtext.

1696. **Goldiș, Alex. Un Sainte-Beuve pe dos** // Verso. — 2006. — 7-20 iun. (Nr 3). — P. 8. — (Postfețe). — În cronică literară pentru cartea lui Mircea A. Diaconu *La sud de Dumnezeu* (2005), Alex. Goldiș inserează punctele de vedere ale lui M. Diaconu despre *Complexul Bacovia* (2003).

La fel de bine condusă teoretic e și analiza cărții lui Theodor Codreanu, unde criticului i se reproșează faptul că atâta finețe „il apropie periculos de mult de speculația hazardată”. În fine, fragmentul despre Codreanu aduce la suprafață o valență insuficient speculată de critica lui Diaconu: dimensiunea tranșantă și ironică. Căci discursul criticului — consecvent cu liniștea de marginal a jurnalierului — ar putea ieși din marasmul argumentativ și stilistic numai prin atașarea unor puncte de vedere teoretice și polemice.

1697. **Grigore, Magda. O gheșă a poeziei — Carolina Ilica** : [cronică lit. despre cartea de poezie a Carolinei Ilica include aprecieri critice despre Th. Codreanu, care a semnat prefața antologiei poetice] // Argeș. — 2006. — Aug. (anul VI (40) , Nr 8 (290)).

Volumul bibliofil **Puțin mai mult**, Ed. Academiei Internaționale Orient-Occident, semnat de Carolina Ilica și ilustrat cu inspirație de Mircia Dumitrescu, ne propune poezie veche și nouă într-o formulă deloc întâmplătoare pentru că vizează fluxul creator liber ce deconstruiește rigiditatea unor vârste fixate artificial. Prefața, alcătuită de Theodor Codreanu cu precizia scrimerului care țintește fără reproș punctele cheie ale unui material critic imens care a fost scris de-a lungul vremii despre autoare, este un bun prilej pentru observația că există două feluri de prezentare a unei cărți: unul sec, bazat pe o relație cordială cu textul, convențional, iar altul fertil, creat cu dragă inimă și care reușește să pregătească foarte bine cititorul, conducându-l și orientându-l în labirintul cărții, cum este și exemplul de față.

1698. **Ilica, Carolina.** *Festivalul Internațional „Noaptea de poezie de la Curtea de Argeș”*, Ediția a X-a, 12-18 iulie 2006 // Argeșul cultural: supl. la Argeșul — 2006. — 18 iul. (anul CXXX, Nr 475). — P. 7-8. — (Cultura). — Fișă de prezentare biobibliografică a poeților participanți și a membrilor juriului acestui Festival Internațional de Poezie. Din juriu au făcut parte: Carolina Ilica (președinte), Th. Codreanu, Corneliu Antoniu și Dumitru M. Ion. Fișă biobibliografică de prezentare, a criticului: „Theodor Codreanu (România)” (p. 8).
1699. **Ilisei, Grigore.** „...*un vechi căutător de pășuni*“ : [în art. evocator, Grigore Ilisei menționează legăturile de prietenie lit. cu poetul hușean I. Alex. Angheluș (1937—1986) și cu Th. Codreanu, ei înșiși mari prieteni și, totodată, laudă inițiativa lui Th. Codreanu, în organizarea manifestării evocatoare] // Dacia lit. — 2006. — 15 iul. (anul XVII, Nr 4 (67)). — P. 36-37. — (Ferestre luminate. Grafitti) ; Prutul. — 2006. — Sept. (Nr 2 (42)). — P. 1, 15.
 [...] Trecut-au douăzeci de ani. Uitarea l-a troienit, ceea ce nu-i deloc surprinzător, dacă ne gândim că grele tăceri s-au așternut asupra atâtor nume mari ale literaturii române. Un vechi prieten, cu care a împărțit și bune și rele, Theodor Codreanu, s-a gândit să tragă pânza acestei uitări și să republice o selecție a creației sale poetice și un volum omagial de aduceri aminte. Poate ar fi trebuit să fie, și încă mai de mult, inițiativa urbei cu care valahul din părțile Ilfovului s-a confundat, contribuind, și nu puțin, la gloria Hușilor de oraș al spiritului. O așezare trăiește prin oamenii ei și unul din aceștia este, cu strălucire, Theo. Îi datorez întru totul această trezire a propriei memorii, în care numele și amintirea lui Ion Alexandru Angheluș erau bine încrustate. Nu-i poți uita pe vechii căutători de pășuni. Te duc cu gândul la iarba verde de acasă (p. 15).
1700. **Lesenciuc, Adrian.** *Despărțirea de modernitate [Resursă electronică]* : [comment. critice despre încercările de definire a paradigmei estetice contemporane numite în mod diferit de teoreticienii fenomenului literar. Autorul găsește cea mai bună demonstrație argumentativă în definirea paradigmei transmoderniste în cartea lui Th. Codreanu — *Transmodernismul* (2005), asupra căruia se oprește analitic] // Aisberg : rev. lit. de avangardă. — Brașov ; Cluj-Napoca ; Baia Mare. — 2006. — Anul II. — Disponibil pe internet : <http://aisberg.8k.ro/page10.html>. (accesat: 18.03.2012).
 Un lucru similar se petrece și cu Theodor Codreanu. Un cunoscător de nuanță al sistemului tradițional de valori, al culturii romane, profesorul din Huși reușește să ne convingă că ceea ce se importă ca ideologie a unei zone fluctuante a așa-numitei postmodernități nu reprezintă decât fragmente, cioburi, ale unui conglomerat valoric autentic, tradițional. Această pseudocultură de compoziție (în contextul în care civilizația impune subcultura fără frontiere) nu face altceva decât să decupeze din marile opere fragmente care, odată supuse adiecției, nu pot conferi decât dimensiunea de kitsch a complexului postmodern. Remarcabilă, așadar, continua raportare a cercetătorului la cultura română. În sensul demonstrării preexistenței nucleului germinativ autohton, în sensul demonstrării inutilității importului de formă pentru a îmbrăca un conglomerat rigid și găunos, alcătuit nu din structuri dinamice, funcționale, interrelaționând, ci din fragmente în relație de adiecție unele cu altele, în care fiecare fragment se acceptă în relație în funcție de modul de „așezare” în această mixtură, adică într-un cadru al indiferenței sub raportul constituirii unui sistem valoric legat de o cultură. Theodor Codreanu condamnă situarea în afara valorilor — de altfel, ceea ce în acțiunea postmodernă înseamnă negarea de sine! — adică acceptarea sfârșitului prin modernism forte și propune o raportare constantă la un sistem

de valori care nu poate aluneca în degradare axiologică, chiar dacă cei dedați deconstrucției utilizează poate cel mai „dăunător“ instrument al filosofiei, bisturiul. [...]

1701. **Marcu, Emilian. *Vitrina cărților*** : [prez. noii apariții editoriale *Transmodernismul*, Iași : Ed. „Junimea“, 2005 de Th. Codreanu] // Convorbiri lit. — 2006. — Apr. (anul CXL, Nr 4(124)). — P. 144-146. — (Panoramic editorial).

Preocupat tot mai mult de curentele literare moderne în cultură și literatură, Theodor Codreanu, prin cartea sa *Transmodernismul*, încearcă să fixeze în conștiința cititorului un nou termen, care, timid și încă încărcat de promoroacă, circulă prin lume. Pornind de la afirmațiile lui Ziauddin Sardar, autorul ne pune în temă cu acest termen, definindu-l ca un mediator între tradiție și postmodernism, termeni pe care îi asemuiește cu doi tauri furioși care scot flăcări pe nări gata să se răpună unul pe celălalt.

După opinia sa, dar și a lui Sardar, transmodernismul se ridică deasupra postmodernismului într-o altă stare de existență.

1702. **Moraru, Eugen, pr., Theodor Codreanu: „Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești“**. București: „AGER-Economistul“, 2005 : [cronica studiului monografic semnat de Th. Codreanu despre scriitorul Mihail Diaconescu] // Biserica Ortodoxă Română. — 2006. — Ian.-mar. (anul CX-XIV, Nr 1/3). — P. 511-516. — (Recenzii. Note. Comentarii).

Fapt semnificativ — domnul Theodor Codreanu discută romanele lui Mihail Diaconescu ținând cont de modul specific în care ele se înscriu în ampla construcție epică pe care autorul a intitulat-o „fenomenologia epică a spiritualității române“. [...]

Aceste romane, formând laolaltă „fenomenologia epică a spiritualității române“, evidențiază trăsăturile pe care scriitorul și filozoful culturii Mihail Diaconescu le consideră a fi constante și specifice pentru profilul etnic și sufletesc al neamului nostru, respectiv amestecul de eroic, tragic, moral, spiritual, sacru, misionar și sublim din istoria românilor de pretutindeni (p. 513-514).

1703. **Muntenuş, Horia. *Noua paradigmă a secolului XXI*** // Aisberg. — 2006. — Iun.-Iul. (Nr 3/4). — P. 1, 5. — (Acțiunea transmodernă). — Aserțiune doctrinară privind promovarea conceptului de *transmodernism*, cu largi trimiteri la studiul lui Th. Codreanu, *Transmodernismul* (2005), în cuprinsul căreia se fac citări și referiri la agonia postmodernismului, conceptualizarea transmodernismului, teoreticienii interdisciplinari, simultaneitatea aderării la această paradigmă modernă a mai multor scriitori, teoreticieni și critici literari.

În cartea sa, Theodor Codreanu consideră că un pas decisiv în conceptualizarea transmodernismului, adică a noii paradigme a secolului XXI s-a făcut prin organizarea în 2-7 noiembrie 1994, la Convento da Arrabia, în Portugalia a Primului Congres al Transdisciplinarității, întru comemorarea marelui savant Ștefan Lupașcu. Congresul a elaborat un document revoluționar — *Carta Transdisciplinarității*, redactată de către Lima de Freitas Edgar Morin și Basarab Nicolescu, cel care în 1996 avea să publice „Manifestul transdisciplinarității“. [...]

În noua paradigmă a spiritualității contemporane, creatoare de valoare și de autenticitate, cartea *Transmodernismul*, semnată de Theodor Codreanu, o admirabilă demonstrație, va rămâne în atenția și în dezbaterile numerelor viitoare ale revistei „Aisberg“ (p. 5).

1704. **Mureșan, Rodica. „...ism-ul“ recent** : [rec. a volumului doctrinar *Transmodernismul* (2005)] // Bucovina lit. — 2006. — Iul. (Nr 7(185)). — P. 14-15. — (Cronica literară).

Dacă la noi postmodernismul a circulat fără act de identitate, profesorul Codreanu este și mai vehement, constatându-i chiar existența frauduloasă și influența adesea nocivă nu numai asupra literaturii, ci și asupra creatorilor de literatură, constatând cu nedisimulată mulțumire, de o manieră cvasinietzscheană, că... postmodernismul e mort (sau clasicizat?)...

Cele șaisprezece capitole ale cărții tratează trei aspecte distincte: deserviciile făcute culturii și societății românești de către faimosul postmodernism, „ofensiva transmodernismului“ (sintagmă care dă chiar titlul unui capitol) și estetica transmodernă în cinci ipostaze — poezie, proză, critică — la Nichita Stănescu, C.D. Zeletin, Victor Teleucă, Svetlana Paleologu-Matta și Milan Kundera. Toate într-un discurs critic extrem de concentrat, bazat pe o cercetare acribioasă, din perspectiva hermeneutică, filozofică și socială (p. 14).

1705. **Paiu, Corneliu, pr.,** *Sub semnul valorilor spirituale care ne reprezintă* : [prez. monografiei critice a lui Th. Codreanu: *Mihail Diaconescu — Fenomenologia epică a istoriei românești*, 2005] // *Theologos*. — 2006. — Iul.-dec. (Nr 7/12). — P. 428-431. — (Recenzii) ; *Milesciana*. — 2007. — Nr 4. — P. 22-24.

Mai ales în „analize fenomenologice“ se vedește forța intelectuală, capacitatea de nuanțare a ideilor, orizontul comparatist și enciclopedic în care își înscrie evaluările și, mai presus de toate, rafinamentul exegetic superlativ prin care domnul Theodor Codreanu s-a impus în cultura română de azi. Faptul că romanele lui Mihail Diaconescu sunt capodopere epice, momente de vârf ale prozei artistice românești este evidențiat în aceste „analize fenomenologice“ cu o mare abundență de argumente și demonstrații (p. 430).

În monografia *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești*, domnul Theodor Codreanu a adus o vastă erudiție istorică, o permanentă adecvare la obiectul cercetării, o dreptă măsură în aprecieri, o mare putere de pătrundere și de nuanțare analitică, o situație axiologică fermă, dar, mai ales, acel duh al comunicării și comuniunii sufletești din care ies toate operele care ne definesc ca popor, ca putere de creație, ca spiritualitate. (p. 431).

1706. **Popescu-Brădiceni, Ion.** *Elemente de poetică transmodernă / transmodernistă în postumele lui Lucian Blaga* : [art. de promovare a conceptului de transmodernism, cu frecvente citate și referiri la cartea doctrinară a lui Th. Codreanu — *Transmodernismul* (2005)] // *Aisberg*. — 2006. — Iun.-iul. (Nr 3/4). — P. 3-4. — (Acțiunea transmodernă).

Punerea în stare de transparență este încă un indiciu categoric al transmodernității operei bliagene. [...] Un capitol din *Transmodernismul* lui Theodor Codreanu se numește *Poetica transparenței*, un altul *În luminișul cristalului* (dedicat Svetlanei Paleologu-Matta, autoarea cărții *Eminescu și abisul ontologic* și a cărții *Jurnal hermeneutic*) (p. 4).

1707. **Popescu-Brădiceni, Ion.** „*Transmodernismul*“ — *de Theodor Codreanu (cronică de carte)* : [cronica lit. pentru volumul doctrinar *Transmodernismul* (2005), cu ample coment. despre transmodernism. (Fotocopertă)] // *Unu*. — 2006. — Iun. (anul 17, Nr 1). — P. 21. — (Ofensiva transmodernismului).

Marele prieten de „transmodernism“, Theodor Codreanu, ni se arată a fi un „cruciat modern“, un combatant de nădejde în „bătălia“ de impunere a altor modalități de descriere, judecare și receptare a capodoperelor literaturii române și universale.

1708. **Pricop, Ion Gheorghe.** *Theodor Codreanu — „Transmodernismul“* : [cronică lit. pentru vol. *Transmodernismul* (2005), fotocopertă] // *Adevărul lit. din Vaslui*. — 2006. — Apr. (anul I : (I), Nr 7 (7)). — P. 15 ; Mai (II), Nr 8(8). — P. 15. — (Eveniment editorial).

Autorul cărții zăbovește mult asupra apelativelor. Specialiștii în domeniu au utilizat diverși termeni: *postmodernism*, *paramodernism*, *globmodernism*, *post-postmodernism*, *nonmodernism*, *premodernism*, *transmodernism*. Th. Codreanu face lumină în acest hățiș și pune lucrurile la punct. Unii autori separă *postmodernismul* de *modernism*, considerând că el reprezintă o epocă distinctă, deoarece propune o nouă paradigmă culturală a omenirii. Alții, printre care și Codreanu, consideră *postmodernismul* o fază a *modernismului*, care nu reușește să impună o paradigmă, din cauza privirii în opac, și nu în transparența oglinzii, dar și pentru că filozofia precară a *postmodernismului* s-a lăsat apăsător ideologizată, devenind politica oamenilor slabi, care vor să domine lumea cu orice mijloace (I, Nr 7/2006).

1709. **Rachieru, Adrian Dinu. *Un ideocritic*** : [coment. critice privind conceptul doctrinar de *transmodernism*, promovat de Th. Codreanu în volumul *Transmodernismul* (2005)] // Bucovina lit. — 2006. — Aug.-sept. (Nr 8/9(186/187). — P. 18-19 ; Luceafărul. — 2006. — 22 noiem. (Nr 42). — P. 12-14 ; 29 noiem. (Nr 43(766). — P. 12-14. — Cu titlul *În zarea transmodernului*. — Eseul are drept motto o afirmație a lui Th. Codreanu despre Nichita Stănescu („Un poet de răscruce între modernism și transmodernism este Nichita Stănescu”); Adevărul lit. din Vaslui. — 2006. — Noiem. (Nr 12 (12). — P. 1, 13. — (Puncte de vedere. Critica criticii). (Th. Codreanu, foto) ; Fereastra (Mizil). — 2011. — Apr. (Nr 2 (60). — P. 3-4. — (Opinii). (Fotocopertă de carte) ; Acolada. — 2011. — Iun. (Nr 6 (44). — P. 25. — (Radar). — Secvențial, inclus în art. *Eonul Transmodern și sentimentul Apocalipsei (I)*.

A trecut ca și neobservată o carte densă, de temerară acrobație ideatică, apariție care ar fi meritat o altă soartă. În colecția „Ananta” (Studii interdisciplinare) a Editurii „Junimea”, Theodor Codreanu a publicat (din păcate, un tiraj — presupunem — confidențial) un op consacrat *transmodernismului*. Insațiabil cititor, profesorul de Huși, mereu atent la „provocarea valorilor”, stăruie acum asupra proiectului *transmodernist*, oferindu-ne — suntem tentați să credem — o carte „din viitor”. Altminteri n-am putea explica dezinteresul pentru acest, cu adevărat provocator, titlu. Știm însă că Theodor Codreanu nu e pe placul elitiștilor dâmbovițeni. Cărțile sale, masive, riguros articulate, merg în altă direcție exegetică (p. 18).

1710. **Rogac, Raia. *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” — gazdă a manifestărilor culturale*** : [reportaj despre manifestarea culturală de la Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău (19 mai 2006), având în obiectiv aprecieri spicuite din cuvântările scriitorilor Andrei Vartic, Nicolae Rusu, Nicolae Dabija, Vlad Pohilă, Mihail Gh. Cibotaru despre personalitatea lui Th. Codreanu și asupra vol. *Transmodernismul* (2005). (Fotocopertă)] // Glasul națiunii. — 2006. — 25 mai (Nr 17 (671). — P. 8. — (Cultură. Revelații).

Este o carte uluitoare, care exprimă curajul omenesc... *Lucrarea, de valoare unică, ne prezintă o formidabilă cercetare, o analiză a fenomenelor: politic, moral, spiritual, religios. Ea răspunde la ce se întâmplă azi cu România, cu poporul român și felul cum intrăm noi și cu ce în modernitate* (A. Vartic, publicist, scenarist).

Cărțile lui Theodor Codreanu se citesc ca niște romane, eseuri, ele sunt profunde, sunt despre noi și ce se întâmplă cu noi. De data aceasta Domnia Sa pune degetul pe rană. Este o carte care trebuie citită, în special de *postmoderniști* pentru a avea timp să-și rescrie „operele” (N. Dabija, poet, publicist).

1711. **Toader, Lucia. *Lecturi posibile*** : [prez. succintă a volumului *Transmodernismul*. — Iași : Ed. Junimea, 2005, de Th. Codreanu] // Jurnalul lit. — 2006. — Ian.-Febr.-mar. (anul XVII, Nr 1/6). — P.18.

Un eseu bogat în referințe atât din zona literară, filosofică, teologică, științifică, referințe pe care autorul le folosește cu spirit asociativ în demonstrații logice și pertinente. Constructul teoretic al transmodernismului, paradigmă postmodernistă are la bază un concept preluat din filosofia lui Ștefan Lupașcu, în spiritul transdisciplinarității. Cartea urmărește disensiunile și disfuncțiile postmodernismului în cultura română și universală.

1712. **Vartic, Andrei. *Deschiderea porții la porțile Orientului*** : [cronică lit. pentru volumul doctrinar *Transmodernismul* (2005)] // Lit. și arta. — 2006. — 4 mai (Nr 18 (3166)). — P. 5.

*Meritul lui Theodor Codreanu (vezi **Transmodernismul** (Iași: Ed. „Junimea”, 2005), magnific într-o Românie bântuită de necruțătoare războaie interne după decembrie 1989, este, după opinia noastră, de a fi descoperit adevărata cauză a deusolatei, violentei, amoraliei, ateistei, lipsitei de fond și de scop tranziții de la comunism la democrație și economie de piață. A și numit-o: postmodernismul. Desigur, cel de palat și de consiliere a palatului, și nu momeala lui pornozgomotoasă, de multe ori prostită, din literatură, mass-media sau teatru. [...]*

[...] Theodor Codreanu propune transmodernismul (transcendență + modernitate) ca soluție pentru ieșirea din anarhia postmodernistă.

1713. **Vidam, Teodor. *Despre transmodernism*** : [marginalii despre doctrina transmodernismului într-o cronică analitică a operei lui Th. Codreanu — *Transmodernismul* (2005)] // Steaua. — 2006. — Sept. (anul LVII, Nr 9). — P. 48-49 ; Pro Saeculum. — 2006. — Anul V. — Sept.-Oct. (Nr 9/10(35)). — P. 20-24 ; Revista de filosofie. — 2007. — Ian.-apr. (Tom LIV, Nr 1/2 — P. 117-124. — (Filosofia modernă și postmodernă). — Considerații estetico-filosofice privind cugetarea etică a „omului recent”, prin raportare la postmodernism (cand e fracturată), la transdisciplinaritate și transmodernism (cand are continuitate). In acest context paradigmatic, autorul argumentează cu idei și citate privind „ethosul creștin și transdisciplinar” și ideea „terțului inclus”, din studiul lui Th. Codreanu, *Transmodernismul* (2005).

Piatra de încercare pentru ethosul transdisciplinar este religiosul. În treimea cea de o ființă se ascunde marea taină a iubirii pe care pariază S. Lupașcu. În fiecare din noi e o „recapitulare” a istoriei ființei. Nimic viu și trainic nu e de lepădat și toate se cer împropătatate din izvorul neseecat al iubirii. Lumea nu e transparentă în sine fără dialog. „Devenirea întru ființă” la Eminescu depinde de încercare, dar nu de repetiția oarbă, constată Th. Codreanu. După cum se poate observa la N. Stănescu și în opera lui Milan Kundera, repetiția ca simulacru elimină greul ființei.

Aici, consideră Th. Codreanu, se produce ruptura dintre postmodernism și transmodernism. Repetiția ca simulacru se îndepărtează de stratul profund al eternei reîntoarceri a identicului. De aici, abandonul sacrului de către omul concret, „omul recent” ca ființă a divertismentului fără limite. „Numai omul de caracter nu renunță la încercare” (idem, p. 272). A avea caracter înseamnă a dobândi trăiri-tip, cristalizate în mod constant, care revin mereu asigurându-ți o forță reală. Demersul analitic și sintetic al autorului este notabil, distincțiile terminologice sunt limpezi, iar informația filosofică pe măsură (p. 49).

1714. **Vlad, Mihail I. *Înțelegerea lumii actuale*** : [prez. sumară a cărții lui Th. Codreanu — *Transmodernismul*, (2005), considerată drept o „carte remarcă-

bilă“ (Fotocopertă)] // Jurnalul de Dâmbovița. — 2006. — 16 mar. (anul V (XII), Nr 3049). — (Note de lectură).

1715. **Andrei, Petruș. Theodor Codreanu — Viața ca o eternă poveste de dragoste** : [marginaliile critice urmăresc paralelismul inițiativ între eul empiric și „personajul“ care se dezvăluie cititorului printru însemnări, cugetări, impresii de lectură etc. în cartea lui Th. Codreanu, *Numere în labirint*, vol. I, Opera Magna, Iași, 2007. (Fotocopertă)] // Visătorii. — 2007. — Dec. (Nr 14). — P. 10-11.

Am descoperit în aceste „Numere în labirint“, așa cum „în sămburul de ghindă e un stejar“, nu numai pe poetul, gânditorul aforistic și pe criticul literar Theodor Codreanu, dar și pe viitorul romancier, maestru al portretului, pentru că autorul nu poate rezista ispitei „de a face portrete caricaturale celor din jur“ (p. 11).

1716. **Beldeanu, Ion. Note de lector** : [scurtă prez. a cărții lui Th. Codreanu — *Numere în labirint*, vol. I. Opera Magna, Iași, 2007] // Bucovina lit. — 2007. — Apr. (Nr 4 (194)). — P. 33-34.

Așadar, avem de-a face cu o oglindă a formării unui intelectual, cum însuși redevabilul critic și istoric literar numește vasta-i acțiune, paralelă, desigur, cu opera sa. Și aceasta în condițiile în care Th. Codreanu și-a mișcat de-a lungul timpului cărțile de rezistență [...] ce depun mărturie despre seriozitatea și încăpățânarea lui de om al scrisului. [...] Cartea de față reunește cugetările și notațiile tânărului care a fost și este scriitorul și care prin noblețea gândurilor impresionează, mai ales dacă ținem cont de autocaracterizare: „Prin fragmentarism, scrierea ținea de postmodernitate, dar opțiunea autorului este una transmodernă“ (p. 33).

1717. **Bot, Ioana. Crize și imposturi** : [rec. critice polemizante și persiflatoare asupra cărților care au ca obiect de cercetare opera lui Eminescu, semnate de Gh. Glodeanu (*Avatarurile prozei lui Eminescu*), Petru Mihai Gorcea (*Eminescu*, vol. III), Cătălin Ghiță (*Lumile lui Argus*), Th. Codreanu (*Mitul Eminescu*) și Vasile Muscă (*Lumile și trecerile lui Eminescu*). (Fotocoperte)] // Dilemateca. — 2007. — Febr. (Nr 9). — P. 78. — (Cărți de plastic).

*Alteori, pretinse noutăți științifice nici nu sunt „haine“, substanța lipsindu-le pur și simplu. Pentru că nu se poate numi astfel **Mitul Eminescu** (al prolixului Theodor Codreanu. Ed. „Junimea“, 2004), ce pleacă de la premisa că „există motive relevante de a integra marea agonie eminesciană [...] în spațiul crizei sacrificiale, conștientizată și trăită de poet la cote inimaginabile, [...] modelul absolut fiind patimile Mântuitorului...“ pentru a aluneca înspre discursul legionaroid deghizat în istorie literară.*

1718. **Călin, Constantin. Tânărul Codreanu** : [cronică lit. a volumului de însemnări *Numere în labirint*, I, (2007), de Th. Codreanu, în care se conturează și profilul autorului] // Ziarul de Bacău. — 2007. — 4 mai. (Nr 102). — P. 6. — (Varietăți critice).

Trei calități, pe care ulterior le va proba pe larg, sunt neîndoelnice: perspicacitatea, luciditatea și siguranța. Tânărul Codreanu nu tatonează, nu oscilează, nu ezită. El „cade“ aproape totdeauna pe ceea ce trebuie, pune ochii pe exemplele utile, spicuieste ceea ce se pretează tipului său de comentariu. Modul lui de a citi o carte seamănă cu o examinare pe felii, cu o decojire treptată sau cu o pieptănare succesivă. Nu rezumă, ci judecă; nu definește, ci compară (un comparatism îndrăzneț, dar, câteodată, hazardat). Temperament de debater, poposește unde consideră că e locul să exprime o îndoială, să plaseze o întrebare, să fie de o altă părere decât autorul. [...] În general, opiniile sale estetice (iar de la o

vreme și cele politice) apar ca nonconformiste, merg în contra curentului. Statul departe de locurile în care se stabileau ierarhiile, reputațiile și etaloanele literare i-au permis să se dezvolte liber, complex și original. [...]

1719. **Cibotaru, Arhip. Nisipul de aur din sertarul poetului** : [cronică lit. despre volumul postum al poetului basarabean Victor Teleucă — *Improvizația nisipului (Aventura imaginației)*, Universul, Ch., 2006. Aprecieri asupra poemelor și despre prefața cărții (*Ultimul Teleucă*), semnată de Th. Codreanu] // *Viața Basarabiei*. — 2007. — (Nr 2/3). — P. 255-258. — (Tablete).

Sunt absolut de acord cu prefațatorul acestei cărți, Theodor Codreanu, care îl plasează pe Victor Teleucă în absolut toate curentele posibile și imposibile, nefăcând, de bună seamă, parte din niciunul din aceste curente, care sunt tangențiale, pentru că am impresia că toate acestea sunt convenționale. Și modernismul, și tradiționalismul, și postmodernismul curg unul din altul, ca și unele lucrări ale regretatului Victor Teleucă: din eseu în poezie, din poezie în schiță publicistică, din schiță publicistică în eseu filosofic ș.a.m.d. Acest vârtej, această curgere, această cascadă este caracteristică creației lui Victor Teleucă (p. 255-256)

1720. **Ciocanu, Ion. Poemul de pe urmă** : [sub genericul „Victor Teleucă — 75“, marginalii critice, ușor confuze, pentru cartea apărută postum — *Improvizația nisipului* (2002), de Victor Teleucă, apreciată de Th. Codreanu] // *Lit. și arta*. — 2007. — 18 ian. — (Nr 3 (3203)). — P. 4.

*Nu este cazul să polemizăm cu redutabilul cercetător literar Theodor Codreanu, care afirmă că **Improvizația nisipului** este probabil, cea mai înaltă realizare artistică a lui Victor Teleucă. Și nu e cazul să discutăm aici dacă **Ninge la o margine de existență** este „cartea anului“, după cum a spus același critic. [...]*

Că e o simplitate amăgitoare, una complexă în esența ei, e o altă dovadă a modernității scriitorului. Spunem aceasta și ne surprindem că ajungem la afirmația citată la început a lui Theodor Codreanu...

1721. **Chivu, Marius. Mitul lui Eminescu, contemporanul nostru** : [în cuprinsul „dosarului“ este inserată o listă cu titluri de studii aparținând unor cercetători, *ne-recomandați* ca surse bibliografice pentru studierea operei eminesciene. Lista „killerismului cultural“ (A.D. Rachieru) cuprinde 24 de nume (cu mai multe titluri, între care figurează Th. Codreanu — *Dubla sacrificare a lui Eminescu și Mitul Eminescu*), rod al cercetărilor asupra vieții și operei eminesciene. Aceste studii sunt considerate „antibibliografice“, pentru că ar întreține cultul personalității și conduc la „mitizarea“ poetului] // *Dilemateca*. — 2007. — Febr. (Nr 9). — P. 21. — (Dosar).

*Antibibliografie selectivă (1996—2006): Valeriu Anania, **Imn Eminescului**; Noemi Bomher, **Magie luminoasă în opera lui Mihai Eminescu și Mit și mitologie eminesciană**; Lucian Boz, **Masca lui Eminescu**; Tudor Cățineanu, **Echilibru și dezagregare**; Călin L. Cernăianu, **Recurs Eminescu. Suprimarea gazetarului**; Mihai Cimpoi, **orice**; Theodor Codreanu, **Dubla sacrificare a lui Eminescu și Mitul Eminescu**; Pompiliu Crăciunescu, **Eminescu — paradisul infernal și transcsmologia**; Răzvan Codrescu, **orice**; Aurel Constantinescu-Severin, **Revelații din lumea de dincolo**; Constantin Crișan, **Eminescu versus Dumnezeu sau Blestemul în genunchi**; Mihai Dorin, **Civilizația românilor în viziunea lui Eminescu**; Ion Filipciuc, **Drumul împărătesc al poetului și Înspre alt Eminescu**; Gheorghe Glodeanu, **Avatarurile prozei lui Eminescu**; Aureliu Goci, **Eminescu la infinit**; Petru Mihai Gorcea, **Eminescu** (vol. 1-3); Rodica Marian, **Lumile luceafărului**; Luiza Marinescu, **Mihai***

Eminescu și Jorge Luis Borges. Interferențele lecturii postmoderne; Alexandru Melian, Mihai Eminescu, poezia invocației; Vasile Musca, Lumile și trecerile lui Eminescu; Ion Pogorilovschi, Miracolul Eminescu; Dumitru Vatamaniuc, Publicistica lui Eminescu; Adrian Voica, orice; Ovidiu Vuia, Misterul morții lui Eminescu.

1722. **LecTop. Revista revistelor** : [referire la art. despre „cadavrul din debara“, semnat de Th. Codreanu în paginile rev. Bucovina literară, Nr 2-3/2007] // Ateneu. — 2007. — Apr. (anul 44, Nr 4 (452)). — P. 21.

Editorialul semnat de Theodor Codreanu pune încă o dată la punct pe toți „dilematicii“ care au atentat cândva la chipul lui Eminescu. Deși îi dau întru totul dreptate autorului, din păcate nu văd sensul final al unui asemenea demers. Mai ales acum, când putem înregistra mai multe discursuri de susținere ale unui amplu spațiu livresc eminescian. Pentru binele literaturii, trec de partea celor cu simțul valorii și îi îndemn să conștientizeze că toate aceste cuvinte și argumente pe care le aduc detractorii nu reușesc decât să supraviețuiască sub forma unor monologuri deoarece mai tânărul val, aflat undeva la înălțimile propriilor deșerte aspirații, nu mai este în stare să asculte, să discearnă, să medieze. E normal până la urmă: trecem printr-o perioadă de boicotare a celor cândva unanim admise. Nu s-au născut până acum mari curente literare care să fi plecat din „atitudini de zevzeci“. În fine, Theodor Codreanu se lasă prea ușor instigat și pe undeva răspunde noului val nu foarte delicat, vorbind despre scriitori fără operă, care își permit să deteste chiar conceptul eminescologie, să îi refuze existența.

1723. **Marcu, Emilian. Vitrina cărților** : [prez. volumului lui Th. Codreanu — *Numere în labirint*, I. — Iași : Opera Magna, 2006. (Fotocopertă)] // Convorbiri lit. — 2007. — Febr. (anul CXLI, Nr 2 (134)). — P. 143-145. — (Panoramic editorial) ; 2008. — Iun. (anul CXLII, Nr 6 (150)). — P. 148-150. — (Panoramic editorial).

Prozator, eseist, istoric și critic literar, teoretician al literaturii, Theodor Codreanu surprinde cu fiecare nouă apariție. Eminescu, Bacovia, Caragiale, Grigore Vieru sau Cezar Ivănescu sunt scriitorii cărora autorul le-a acordat o cercetare aparte.

*Cele 3288 de gânduri, mai mult sau mai puțin despletite, incluse în noua sa apariție **Numere în labirint** au darul de a face o adevărată „demascare“ a preocupărilor, în timp, a lui Theodor Codreanu, preocupări ce sunt un fel de capete de pod pentru cărțile viitoare (nr. 2/2007, p. 144).*

*Caietele de lectură, notele asupra multiplelor lecturi, însemnări despre viața cotidiană și nu numai, din perioada 1970—1975, din satele și orașele din Moldova în special, constituie materia primă a acestui al II-lea volum, file de jurnal, **Numere în labirint**. Apar în acest volum nume de personalități remarcabile, dar și de persoane care arar i-au luminat viața și adesea i-au tulburat-o... (nr. 6/2008, p. 148).*

1724. **Neagu, Gheorghe. Bibliopolis** : [miniprez. pentru volumul de însemnări *Numere în labirint*, I, de Th. Codreanu (Iași : Ed. Opera Magna, 2007), fotocopertă] // Oglinda lit. — 2007. — Febr. (Nr 62). — P. 2412, P.: a 4-a a cop.

Volumul cuprinde scrieri de tinerețe, cu toate riscurile adolescenței creatoare care dau o candoare și o prospețime la lectură, deosebite. O carte de excepție cu foarte multe elemente de cunoaștere intrinsecă.

1725. **Paraschiv, Florin. Jurnal de Infern (XI)** : [însemnări de Jurnal cu pasaje despre lecturile recente, între care și despre cartea lui Th. Codreanu — *Transmodernismul*, 2005] // Pro Saeculum. — 2007. — Mar. (Nr 3 (35)). — P. 80-82. — (Lector).

Ne place lupta lui Th. Codreanu cu „deminternismul“ (= noul kominternism), cu slujitorii autohtoni ai political correctness-ului yankeu, cu mancurții / zombii și „mutanții postmoderniști“ (p. 128). Bunăvenită precizarea: orice-ar spune Jurgen Habermas, homo europeus există de mii de ani, distinctiv prin creștinismul său și individualizat prin germanitate / greccitate / polonitate / românitare ș.a. (p. 100). Nu între ultimele izbutințe ale autorului putem situa demascarea „cavalerilor de Bolșevia“ (p. 172), a Sarei Mango & co. Și mai cu seamă, căldura umană a atașamentului pentru Eminescu-Nietzsche-Kundera. O carte frumoasă, prețioasă (p. 82).

1726. **Secară, A.G. Despre „Nichita Stănescu — un idol fals?“, o carte gândită, simțită și scrisă de Adrian Dinu Rachieru** : [cronică lit. a cărții lui A.D. Rachieru („Prințps Edit“, Iași, 2006), în care prezentatorul menționează și opiniile lui Th. Codreanu despre aceeași carte] // Dunărea de Jos. — 2007. — Iul. (Nr 65). — P. 20-21. — (Nichita).

Concluzia, de la Th. Codreanu, ar fi că „Nichita Stănescu exprimă tocmai un transmodernism avant la lettre“. El, prin „poetica rupturii“, vestește un alt eon spiritual și reprezentant, afirmă răspicat Codreanu, „o punte de trecere dintre două paradigme literare“¹⁰².

Toate acestea într-o carte a „criticului de la Huși“ asupra căreia Adrian Dinu Rachieru se oprește consistent în finalul capitolului doi, îndepărtându-se iarăși de Nichita. O carte intitulată *Transmodernismul*, apărută la Ed. „Junimea“ în anul 2005, care, după prezentarea făcută de către Rachieru, merită a fi cunoscută mai bine... (p. 21).

1727. **Stănescu, C. „Flori de umbră“** [Resursă electronică] // Cultura. — 2007. — 14 iun. (Nr 76). — Acces internet: <http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=1399>. — (Cultura revista revistelor). — Adnotări din paginile revistei „Literatorul“ despre mitul Eminescu.

Sub un titlu retoric („Apusul mitului Eminescu?“), Theodor Codreanu susține cu bune argumente „extraordinara vitalitate a mitului lui Eminescu, în pofida contestărilor venite dinspre noii demitizanți“. Mai puțin tonul cam inflammat pe ici, pe colo, articolul lui Theodor Codreanu se citește cu interes și cu folos de cei ce mai cred că Eminescu rămâne poetul național și omul deplin al culturii românești

1728. **Tăicuțu, Valeria Manta. Lecturi constructive. O nouă carte de Theodor Codreanu** [Resursă electronică] : [cronică lit. pentru volumul de însemnări Th. Codreanu, *Numere în labirint*, I, Opera Magna, Iași, 2007]. — Acces internet: <http://theodorcodreanu.wordpress.com/referinte-critice/valeria-manta-taicutu-lecturi-constructive/>.

Notele publicate, purtând numere în locul datei precise, reprezintă „un scurt popas în labirintul traseu al existenței“: popas de lectură, de reflecție pe marginea ei, de clarificare a unei etape, de punere în lumină a alteia. Flexibilitatea psihică și intelectuală, ca și efortul volițional transparent din cele peste 300 de pagini ale volumului și amintesc de un alt cărturar ambițios, pentru care, de altfel, Theodor Codreanu manifestă simpatie și dreaptă măsură, Titu Maiorescu. Din portretul criticului de la Huși lipsesc încrâncenarea autodisciplinării, meticulozitatea transformată în obsesie și precizia de ceas elvețian în împărțirea timpului personal între lecturi obligatorii, întâlniri mondene și socializări autoimpuse, de care este plin jurnalul maioreșcian.

1729. **Vasilie, Lucian. Literatură de... Huși** : [cronicarul face o prez. generală a scriitorului Th. Codreanu, insistând, în final, asupra ultimei apariții editori-

102 Cf. Rachieru, A.D. *Nichita Stănescu — un idol fals?* Iași: Prințps Edit, 2006.

ale, vol. *Numere în labirint, I* (Ed. Opera Magna. — Iași : 2007). (Fotocoper-tă) // *Lumina de Duminică*. — 2007. — 3 iun. (Nr 22 (85)). — P. 3. — (*Lumi-nați-vă față!*) ; *Adevărul lit. din Vaslui*. — 2007. — Sept. (Nr 14 (14)). — P. 7. — (Adnotări fulgurante).

Două lucruri își cer remarcarea în acest demers: discursul frust al „cronicarului“ (jurna-lul nu este deghizat, machiat, rescris, ci își asumă tribulațiile timpului, inclusiv din retrospec-tivă, perspectivă ideologică) și numerotarea („ca un fir al Ariadnei“, mărturisește călătorul inițiatic), astfel încât paragrafele, de la cifra 1 la cifra 3288, se constituie în veritabile chei de lectură într-o carte a aparentei discontinuități existențiale, culturale, meteorologice.

1730. **Zbârciog, Vlad. *Un roman de zile mari*** : [romanul „Varvarienii“ de Theo-dor Codreanu], cronică lit. pentru romanul *Varvarienii* (1998), care a stat în manuscris mai bine de 20 de ani, textul e datat: „6 august 2006, de Ziua Schimbării la Față a Mântuitorului“] // *Viața Basarabiei*. — 2007. — (Nr 2/3 (18/19)). — P. 224-229. — (O carte în dezbatere).

Este un roman soliloc, având, prin urmare, o construcție simplă, axată pe „spovedania“ celor doi protagoniști, profesorul Dimitrie Cristea și ziaristul Dragoș Ivănescu... (p. 224).

Lecturând romanul Varvarienii, am înțeles că pentru Theodor Codreanu scrisul este o eliberare instantanee a întregii energii închise în labirintul sufletec. Scriitorul a întors lumina din goana ei ne bună, din încremenirea ei neagră, încercând s-o îmblânzească, s-o subordoneze întru scoaterea omului din „țarcul“ legilor obscure. Firește, după lectura acestui roman mulți prozatori își vor revizui formula, își vor revedea scrierile, încercând să-și găsească o nouă perspectivă gândurilor, ideilor artistice (p. 229).

1731. **Băbâi, Ion. *Aforisme, paradoxuri și prejudecăți*** : [marginalii despre re-flecțiile lui Th. Codreanu din *Fragmentele lui Lamparia*, 2002] // *Zorile*. -2008. — Ian.-dec. (anul XIX, Nr 1/2 (38/39)). — P. 32-33. — (Eseuri).

În toate sferile celor trei noțiuni, din titlu, se conjugă verbul „a gândi“. Conținutul de-finițiilor confirmă: aforism — judecată care redă o părere cu privire la viață; paradox — enunț contradictoriu și totodată demonstrabil; prejudecată — opinie nesupusă verificării de către subiect.

*Despre toate aceste aflăm dacă citim cartea gânditorului aforistic Theodor Codreanu: *Fragmentele lui Lamparia*. Meridianul cărții trece prin cei doi poli: estetic și etic (p. 32).*

1732. **Bogdănescu, Simion. *Biografia numărată a ideilor*** // *Dacia lit.* — 2008. — 15 mar. (Nr 2 (77)). — P. 62-63. — (Puls editorial). — Cronică literară: Th. Codreanu, *Numere în labirint*, vol. I, 2007. Fotocop. cărții.

*Adolescentul, în formare ca profesor și scriitor, își expune frământările interioare ale gândirii sale profunde, când mai succint, când mai detaliat, luându-se de piept cu tot ceea ce înseamnă conformism, banalitate indezirabilă, cameleonism și ideologie demagogică și utopică, adevăr convertit în minciună, iubire legală și ilegală, naivitate și renunțare, suferința unui inadaptat superior, aruncat în lume de pe băncile unui liceu într-un sat pri-mitiv și fără orgolii (chiar dacă se numește Orgoiești!), unde, spre a nu se plafona, își aduce cărțile de la Bogdănești (centru comunal!) cu căruța! : „Suferim și pentru că suntem capa-bili să ne adaptăm vieții mediocre“. [...] Volumul I al cărții *Numere în labirint* semnată de Theodor Codreanu îmi răsare ca un regresus fericit, nostalgic, dar și sever, autocritic, o regăsire a timpului numărât, ce nu s-a pierdut în van! (p. 63).*

1733. **Cernica, Doina. *Sărbătoarea scriitorilor bucovineni*** : [reportaj despre fes-tivitățile organizate la cea de-a 70-a aniversare de la fondarea Societății Scri-itorilor Bucovineni. Se menționează că la simpozionul aniversar au cuvântat

numeroși scriitori: I. Beldeanu, N. Georgescu, Th. Codreanu, Al. Dobrescu, Leo Butnaru, Ilie T. Zegrea, L. Olaru Nenati, S. Gociu, M. Vicol, D. Covalciuc ș.a. (Fotografii de grup) // Crai nou. — 2008. — 8 noiembrie. (anul XIX, Nr 4889). — P. 1, 6. — (Literatură. Artă).

Theodor Codreanu a spus cu amărăciune că România este invadată de cărți antiromânești, că politicienii ratează istoria, dar, a încheiat cu încredere în solidaritatea umană, intelectuală și scriitoricească, „ceea ce nu pot politicienii putem noi“ (p. 6).

1734. **Deleanu, Ioanid. Îngrijorările lui Theodor Codreanu** : [aprecieri critice asupra opiniilor exprimate de Th. Codreanu într-un amplu interviu realizat și publicat de directorul rev. — Virgil Diaconu, în *Cafeneaua literară*, Nr 6 (60), din iunie 2008] // Bucovina lit. — 2008. — Iul. (anul XIX, Nr 7 (209)). — P. 2-3.

Revenind, să mai notăm părerea deloc veselă a intervievatului despre așa-numita „promoție 2000“; aceasta vehiculează zicerile unor inși ce conturează „o generație lipsită de ideal, străină de neamul românesc“, căreia îi place să penduleze „din bășcălie“ în pornografie dezvăluind astfel totul despre suficiența sa. „Referințele mele, afirmă Theodor Codreanu, nu pornesc de la criterii de grup și eu însumi nu fac parte dintr-o anume grupare“. Aici credem că se află explicația autonomiei, seriozității și lucidității criticului.

De unde și marea confuzie a valorilor pe care o constată și care este cultivată îndeosebi de critica actuală (p. 3).

1735. **Dinutz, Mircea. „Ce-i mâna pe ei în luptă?“** : [art. de atitudine față de ignorarea și „uitarea“ cu bună știință a unor scriitori valoroși, neincluși în istoriile lit. sau în dicț. de lit., sînt exemplificați I. Alex. Angheluș, Th. Codreanu, Constantin Călin ș.a.] // Pro Saeculum. — 2008. — Oct. (anul VII, Nr 7(51)). — P. 1-2. — (Editorial).

*Din aceeași zonă literară — Theodor Codreanu (n. 1945), critic și istoric literar de o anvergură impresionantă, autorul unor studii fundamentale despre scriitorii noștri „canonici“: **Complexul Bacovia**, 2002, **Caragiale — abisal**, 2003, ce se adaugă unei suite impresionante de studii dedicate lui Eminescu: **Modelul ontologic eminescian**, 1992, **Controverse eminesciene**, 2000, **Mitul Eminescu**, 2004, iar mai aproape de noi: **Transmodernismul**, 2005, și **A doua schimbare la față**, 2008, cărturar respectat pe ambele maluri ale Prutului, care, din motive de naționalism, probabil, și de nesupunere față de Centru a fost și este ignorat. Pentru prima dată a fost înregistrat și comentat (sumar), în **Dicționarul general al literaturii române**. Literele C/D, 2004, la 23 de ani de la debut (1981). În rest, revistele bucureștene îl ignoră. Am motive temeinice să cred că nu Theodor Codreanu va regreta (p. 2).*

1736. **Dochia, Florin. Logica ideilor vagi și metamorfozele poeziei** : [autorul atrage atenția asupra vălului de ne-interes în receptarea și judecarea critică, așternut asupra ultimelor volume de poezie semnate de Nichita Stănescu] // Revista nouă. — 2008. — Ian.-Febr. (Nr 1/2(34/35)). — P. 52-53. — (Nichita Stănescu 75).

[...] Astfel că puseul postmodernist românesc vine întârziat și timid, abia cu optzeciștii, parțial, și se înfundă în experiențele deconstructive ale așa-numiților douămiiști.

*Acest hiatus în receptare consider că s-ar cuveni reparat, în condiții teoretice noi, cu instrumente adecvate. O asemenea tentativă a avut Theodor Codreanu, dedicându-i capitolul XII, **Poetica rupturii**, din studiul său intitulat **Transmodernismul** („Junimea“, Iași, 2005, p. 230-236), ca una din ilustrările constructului teoretic din capitolele anterioare. Însuși Nichita vorbește de o „poetică a rupturii“, o rupere de simetrie în idealitatea lumii, în favoarea poeziei de dincolo de cuvinte. [...]*

Renunțarea la această antinomie, „ruperea“ de ea, ca artă poetică, este, de fapt, o unificare la un alt nivel rațional și eminent poetic, sub tensiunea spirituală între tradiție și modernitate (pe care Th. Codreanu o socotește de tip transmodern și „ruptura“ are ceva din conceptul de revelație din filosofia și estetica lui Blaga, pornind de la cuceririle fizicii cuantice, în imediata vecinătate a teoriei ruperii de simetrie din gândirea savantului-filosof Ilya Prigogine“) (p. 52).

1737. **Dumitrache, Silvia. Poetul național — necesitate sau clișeu?** : [constatări critice după trecerea a 10 ani de la apariția numărului de scandal, antieminescian, al rev. *Dilema* și observații critice privind alcăt. de către reprezentanții rev. *Dilemateca* (febr. 2007) a unei „antibiobibliografii selective“, în cuprinsul căreia sunt numiți Al. Melian, Th. Codreanu, D. Vatamaniuc, A. Voica și M. Cimpoi, în pofida contribuțiilor critice substanțiale la cercetarea operei eminesciene; consemnări din reacțiile eminescologilor contemporani] // *Oglinda lit.* — 2008. — Sept. (Nr 81). — P. 3746 ; Oct. (Nr 82). — P. 3818. — (Eseu).

[...] *Nevoia de a face acceptabil un statut mai mundan al lui Eminescu, a determinat, la aproape un deceniu de la numărul din „Dilema“, apariția unei noi serii de articole, pe linia inițiată de „Dilema“. Există însă o accentuare a reacțiilor, o creștere în violență, vizibilă mai ales, prin alcătuirea unei „antibiobibliografii selective“, care conține nume și titluri (din perioada 1996—2006) ce nu trebuie abordate, întrucât nu participă la acțiunea de deconstrucție a prejudecăților. În această listă figurează nume precum Alexandru Melian, Theodor Codreanu, Dimitrie Vatamaniuc, iar în cazul lui Adrian Voica și Mihai Cimpoi (care colaborase la alcătuirea **Dicționarului general al literaturii române**) nu trebuie citit nimic! În alcătuirea listei nu se vede respectarea principiului în numele căruia s-a organizat toată această campanie de resemnificare — libertatea de expresie (Nr 81/2008).*

Unul dintre cei mai fervenți susținători ai imaginii lui Eminescu este Theodor Codreanu, care reacționează¹⁰³ la numărul din februarie al „Dilematicii“, criticând demersul demitificator, susținând că Eminescu e condamnat la o a doua moarte — cea culturală... (Nr 82/2008).

1738. **Iacoban, Mircea Radu. Oglinzi aburite** : [cronică lit. asupra însemnărilor lui Th. Codreanu din *Numere în labirint*, 2008] // *Pro Saeculum.* — 2008. — Sept. (Nr 6 (50)). — P. 142-143. — (Lector).

*De-a dreptul ciudată noua carte a lui Theodor Codreanu, **Numere în labirint**, Opera Magna, Iași, 2008. Este o culegere de cugetări și aforisme, dar și un jurnal intim, ținut în perioada 1970—1975, o miniistorie a literaturii vremii, văzută dintr-un unghi inedit, acela al dascălului de țară cu legitimă pretenție de a accede în breasla literaților, un „Jurnal de cărți“ cu diagnostice pe cât de sincere, pe atât de pătrunzătoare, o culegere de eseuri pe marginea unor opere demne de un real interes, un crochiiu de roman sentimental, o mărturisire de credință — din toate, câte ceva. Autorul a avut parte de prieteni remarcabili și de inamici mediocri — în timp, inamicțiile au câștigat teren, inclusiv ca pondere în viața culturală, prietenii nou dobândite, și ele semnificative în plan literar (de ex.: acad. Mihai Cimpoi) fiind puține, dar mai mult decât onorabile (p. 14).*

1739. **LecTop. Revista revistelor** : [aprecieri ale redacției băcăuane despre valoarea art. și a semnatărilor din paginile rev. *Bucovina lit.*, Nr 11/12/2007] // *Ate-neu.* — 2008. — Ian. (anul 45, Nr 12 (461)). — P. 21.

103 V. Codreanu, Th. *Eminescologia „cadavrului din debara“*. Bucovina literară. 2007, Febr.-Mart. (2-3 (192-193), 1-2.

Materialul de forță al numărului de față este semnat de către Theodor Codreanu și face referire la numeroasele și ciudatele puncte de legătură pe care le găsește între Liiceanu, Pleșu, Patapievici, Cioran, Brucan ș.a.

1740. **LecTop. Revista revistelor** // Ateneu. — 2008. — Iul. (anul 45, Nr 7 (467)). — P. 21. -Th. Codreanu apreciat pentru studiile eminesciene din Bucovina lit., Nr 5-6, 2008.

Theodor Codreanu rămâne una din emblemele profesionalismului netrucat față de care, sunt convins, oricine nu ar putea să aibă decât un interes sporit. Documentat, atent la toate nuanțele jocului interpretativ, ne propune o prezentare polemică a ultimilor ani ai biografiei eminesciene. Pe de altă parte, Dimitrie Vatamaniuc ne oferă câteva amintiri prilejuite de călătoria sa în capitala vieneză, pentru a merge pe urmele intereselor culturale ale lui Eminescu. Cele două materiale sunt exemple pentru demersul clasic, serios, la urma căruia poți eventual adăuga q. e. d.

1741. **Mihalcea, George.** „*A doua schimbare la față*“ : [cronică lit. pentru *A doua schimbare la față* (2008), carte de „hermeneutică transdisciplinară“, de confruntări de idei (Fotocopertă de carte)] // „Axa“. — 2008. — 18 apr. (Nr 9).- P. 17 ; II , 1 mai (Nr 10) ; III, *Necesarele concluzii* , 16 mai (Nr 11). — P. 21 (Lumea cărților).

În primul rând, este demn de luat în seamă că Theodor Codreanu abordează problematica situării culturii române în context universal fără prea obișnuitele complexe de inferioritate atât de prezente în scrisul atâtor altora. Nici urmă de aruncarea blamului asupra a tot ce este românesc. Dimpotrivă [...]. Apoi, extrem de curajos, Theodor Codreanu revine asupra confruntării dintre sincronism și protocronism. În mod strălucit, el demonstrează falsitatea ideii că protocronismul ar fi expresie a național-comunismului. Din nou armătura argumentelor este de neatacat, de aici și intuiția noastră că se va face totul pentru ca autorul nostru să fie tratat de cei indicați de el ca autori ai genocidului cultural la care suntem supuși doar printr-o... tăcere vinovată. Acest lucru este posibil, din păcate, cât se poate de posibil, întrucât ei dețin toate pârghiile... (I).

*A doua schimbare la față, capodopera lui Theodor Codreanu, dincolo de valoarea intrinsecă, este mai mult decât o carte sau așa ar fi trebui să fie considerată. [...] Cartea profesorului Codreanu trebuie să devină un îndreptar precum **Abecedarul**, mai ales pentru cei dezorientați de o propagandă mai subtilă, dar la fel de nimicitoare ca aceea comunistă, dacă nu și mai cumplită, date fiind consecințele sale ultime — trecerea noastră într-o stare mai rea decât neantul și intrarea într-o și mai cumplită robie (III).*

1742. **Miu, Constantin.** *Thanatosul de sorginte bacoviană la Cezar Ivănescu* : [marginalii critice pornind de la poemul dramatic al lui Cezar Ivănescu — *Numitul G.B.*, similitudini artistice, relevate anterior de N. Manolescu și Th. Codreanu] // *Oglinda lit.* — 2008. — Aug. (anul VII, Nr 80). — P. 3687.

*În **Postfața** la volumul **La Baaad** (București : Ed. „Eminescu“, 1996, Col. „Poeți români contemporani“), Th. Codreanu îl situează pe Cezar Ivănescu într-o triadă de poeți neîntrecuți în relevarea dramatismului morții: „De la Eminescu și Bacovia, niciun alt liric român n-a mai atins profunzimea afective pe tema morții așa cum a făcut-o acest poet...“ (p. 454).*

*De altfel, „drama în trei tablouri și un epilog“, cum își consideră Cezar Ivănescu poemul dramatic **Numitul G. B.**, are pe pagina de gardă un citat elocvent aparținând criticului Nicolae Manolescu, anticipându-se astfel scenariul și ideatica acestei producții literare [...].*

1743. **Murgeanu, Ion.** *Eminescu „forever“* : [criticul face o scurtă incursiune în etapele receptării operei lui Mihai Eminescu, ajungând în contemporaneita-

te și apreciază (din articolul lui Th. Codreanu, apărut în Bucovina literară, Nr 11-12/2007), paralela interesantă între „Criterion-ul anilor 30“ și Grupul pentru Dialog Social, apărut după 1990] // Bucovina lit. — 2008. — Febr.-mar. (anul XIX, Nr 2/3 (204/205). — P. 7-9. — (Eminesciana) ; Pro Saeculum. — 2008. — Iun. (anul VII, Nr 4 (48). — P. 41-43. — (Aniversări) ; „Baa-adul literar“. — 2011. — Mai (V, Nr 2 (17). — P. 5-7. — (Centrul Eminescu).

[...] Theodor Codreanu face o paralelă interesantă între „Criterion“-ul anilor 30, cu Eliade, Cioran, Mircea Vulcănescu și C. Noica la timonă și „Grupul pentru Dialog Social“ apărut imediat după revoluție ca mișcarea intelectuală a societății civice, în frunte cu Gabriel Liceanu și Andrei Pleșu, iar pe post de Cioran, fiind „inventat“, un tânăr insurgent și disident post-festum, Horia-Roman Patapievici, „mim“ al filosofului cinic, în **Politice**, necruțător peste poate cu poporul român, minus dragostea cioraniană pentru Eminescu („pe care și un Budha ar fi fost gelos“, n.n.) și pentru România. Grupul putea spune acum literal: vrem altă Românie, alt neam! Iar de aici încep marile incurcături [...].

Sau și mai mult încă: să schimbi comunismul cu globalismul, care la o privire mai aplicată ar putea fi un fel de „aceeași Mărie cu altă pălărie“... Deși lucrurile nu stau tocmai așa: ideologiile se despart, dar contrariile se atrag prin aceeași dușmănie față de creștinism și dispreț pentru valorile tradiționale sau omologate într-un clasicism național. Th. Codreanu analizează punctual noua situație, dând și exemple aproape halucinante, pe lângă cele deja știute, cu apariția unui număr anti-Eminescu, al revistei „Dilema“, ctitorită de Andrei Pleșu [...] (p. 8).

1744. **Murgeanu, Ion. O profetie transmodernă: A fi român azi sau a nu fi?** : [interpretări marginale asupra ideologiei naționale, despre starea națiunii române, din volumele lui Th. Codreanu: *Transmodernismul* (2005) și *A doua schimbare la față* (2008)] // Națiunea. — 2008. — 15-21 oct. (anul XIX, Nr 479 (944). — P. 6. — (Dezbateri) ; Meridianul românesc: „Supliment Cultural“ al cotidianului, Los Angeles, California. — 2008. — 18 oct. (Nr 582). — P. 21. — (Excelsior). (Th. Codreanu — Foto). — Acces internet: <http://www.meridianul.com/index.htm>.

[...] Numim aici numai premisele unei analize grea de sensuri, a dlui Theodor Codreanu, singura ce conduce la o sinteză bine articulată și clar exprimată, putem zice cu valoare de sistem, pe falia „naționalismului organic“, ca fundament al adevăratului patriotism și al răspunsului la neliniștitoarea întrebare hamletiană: A fi azi român sau a nu (mai) fi? La care puțini, ce e drept, au și dat, cum se spune, fel de felurite răspunsuri, care de care mai confuze și deci bizare...

Sunt la final de precizat două lucruri: de ce numim „profetice“ cărțile profesorului de la Huși (cărui, în opinia noastră i-ar sta bine ca titular al unei catedre de filozofia culturii la Iași și la București într-o apoteoză binemeritată) și de ce ne pun ele pe gânduri? Poate din cauza precarității tocmai actului de a gândi „just“, tot mai străin „fondatorilor de opinie“ și „modelelor“ bastarde, ale unei culturi care se sprijină de mulțor în cărjele unei gândiri antiromânești și profund dăunătoare tinerelor generații. Al doilea lucru fiind aplicat unui „exercițiu de admirație“, cum se spune mai nou, pe paginile unor scrieri frumoase de extracție eminesciană, în profunzime, iar nu în mimetism.

1745. **Neagu, Gheorghe A. Bibliopolis** : [miniprez. pentru volumul lui Th. Codreanu, *A doua schimbare la față*, Princeps Edit, Iași, 2008. (Fotocopertă)] // Oglinda lit. — 2008. — Apr. (anul VII, Nr 76). — P. 4 a cop.

Volum bogat în abordări ample ce fac trimitere chiar din titlu la Emil Cioran. Autorul se bazează pe o hermeneutică riguroasă în abordarea civilizației române moderne, pentru care am o adevărată admirație.

1746. **Panait, Virgil. *Revista revistelor*** : [ampla citare a spuselor lui Th. Codreanu are trimitere la „un excelent interviu“ realizat de Virgil Diaconu (*Cafeneaua literară*, Nr 6, 2008), despre „modul cum se stabilesc la noi ierarhiile valorice“; totodată, foiletonând rev. *Acolada*, Nr 6/7, 2008, V. Panait semnalează nedreptatea făcută de I. Zubașcu lui Th. Codreanu, se pare, din necunoașterea subtilităților operei criticului] // *Pro Saeculum*. — 2008. — Oct. (anul VII, Nr 7 (51)). — P. 135-137. — (Info-cultural).

*Un excelent și necesar articol de atitudine semnează I.Z. (Ion Zubașcu??!). Doar că autorul face o flagrantă nedreptate — îl situează pe Theodor Codreanu de aceeași baricadă cu... Artur Silvestri și Aureliu Goci (??!). Să fim serioși! Îi recomand/sugerez lui I.Z. să parcurgă volumele sale (Th. Codreanu) despre Eminescu, Bacovia, Caragiale și, în mod sigur, își va revizui atitudinea. Cu toate acestea, **O performanță gazetărească dizgrațioasă** este un articol meritoriu în multe privințe (p. 137).*

1747. **Pricop, Ion Gheorghe. „Numere în labirint“ (II), de Theodor Codreanu** : [cronică lit. la cel de-al doilea volum de însemnări, *Numere în labirint* (2008), de Th. Codreanu] // *Pro Saeculum*. — 2008. — Oct. (anul VII, Nr 7(51)). — P. 111-114. — (Lector).

În sistemul axiologic al lui Codreanu, conturat, în mare, încă de la vârsta de 25 de ani, gândirea, în calitatea ei de categorie psihică, este factorul determinant al existenței umane. Autorul face distincție între gândirea comună, a tuturor și înalta gândire, care este la îndemâna geniilor. Artiștii, și mai ales cei mediocri, nu se pot ridica până la gândirea de geniu, ei se lasă copleșiți de obicei de intuiție, sub forma sa specifică numită inspirație. Numai gândirea, rațiunea tăioasă și necruțătoare duce la adevărata cunoaștere. Gândirea e chiar condiția fericirii, afirmă autorul în primul volum al lucrării. Dar, adaugă în prezentul volum, pe marginea aserțiunii lui Emerson, care spune că nu există cunoaștere care să nu fie putere: „Când cunoașterea atinge limite maxime, ea devine neputință. De unde și începe tragedia cunoașterii“. Oare nu aceasta va fi paradigma după care îi va judeca, în viitor, pe Eminescu, Bacovia și Caragiale? Stilul, metafizica stărilor și întâmplărilor, dar, deasupra tuturor, raționalitatea operei (p. 112).

1748. **Rachieru, Adrian Dinu. „Problema Eminescu“ — un război imagologic** : [investigarea „cazului“ Eminescu, în contextul cercetărilor moderne, cu trimitere și la studiul lui Th. Codreanu — *Mitul Eminescu* (2004)] // *Limba română*. — 2008. — Sept.-Oct. (Nr 9/10 (159/160)). — P. 8-20. — (Eminesciana).

1749. **Theodor Codreanu — Promoția 1963** // „Aripi tinere“: 1958—2008: Semi-centenar: număr jubiliar / rev. Liceului Teoretic „Mihai Eminescu“. — Bârlad, 2008. — Nr 16. — P. 14. — Cap. *Foști elevi ai liceului — azi scriitori și oameni de cultură*. (Theodor Codreanu — foto). Scurtă fișă bibliografică a scriitorului, fost elev al liceului între anii 1959—1963.

1750. **Ursache, Petru. *Paideuma*** : [cronica lit. pentru „cea mai nouă carte-mesaj“ — *A doua schimbare la față*, Princeps Edit, Iași, 2008, de Th. Codreanu] // *Convorbiri lit.* — 2008. — Mai (anul CXLII, serie nouă, Nr 5 (149)). — P. 122-124. — (Cartea de etnologie).

A doua schimbare la față este un studiu temeinic și amplu de filosofia culturii, în prestigioasa tradiție românească reprezentată de Lucian Blaga, C. Rădulescu-Motru, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica. Autorul se arată mereu preocupat să respecte statutul specific citatei discipline, lăsând în plan secund aspectele particulare și documenta-

ristice (dependente de informația istorică propriu-zisă, de imaginarul poetic-artistic, de comportamentul socio-etnografic etc.) și dând prioritate exercițiului teoretic. Se pare că traseul parcurs întru ajungerea la **A doua schimbare la față** a fost pregătit sistematic și îndelungă vreme. Cărțile publicate anterior par trepte suitoare în acest sens. [...]

[...] materialul de gândire se lasă străbătut de două axe directoare, destinate să acționeze ca un puternic desfășurător, manifest, „prin ghicitură” ori transparență, până în cele mai îndepărtate zone ale existenței și conștiinței românești. Una se face simțită datorită dinamizării dipticului opozant de termeni tehnici: centrali (autohtoni)-periferici, în sinonimie perfectă cu perechea majoritari-minoritari; cealaltă își găsește rațiunea de a fi și de a acționa în chip de rezistenți-disidenți. Ambele, și numai asociate, sunt în măsură să lămurească înțelesul titlului, **A doua schimbare la față**; în același timp, continuitatea, dar și distanțarea față de Cioran, cel din **Schimbarea la față a României**. Problemele, deși asemănătoare, nu sunt coincidente ca problematică ori ca secționare în timp a evenimentelor (p. 123).

1751. **Vasilu-Scraba, Isabela. Împrăștierea dracilor din casa pustie sau Clonarea gândirii pe șablon prin hegemonia ideologică** : [considerații critice de natură polemică, privind schimbările radicale din gândirea românească sub imperiul mass-mediei ; marginalii la cartea lui Th. Codreanu — *A doua schimbare la față*, 2008] // Oglinda lit. — 2008. — Mai (anul VII, Nr 77). — P. 3452. — (Opinii).

În mod surprinzător, uniformizarea mediatică a gândirii am sesizat-o într-o carte, pe care autorul ei o crede revoluționară, și care în foarte multe privințe este remarcabilă, în ciuda faptului că este construită pornind de la niște premise întru totul false. În volumul **A doua schimbare la față** (Iași, 2008), victimă (fără de vină) a îndoctrinării postdecembriste, dl Theodor Codreanu avansează ideea că mutilarea spiritualității românești s-ar fi datorat în două rânduri „trădării intelectualilor”, a doua oară după 1989 și prima oară prin acel colaboraționism al intelectualilor pe care îl tot proferează mass-media, prin lichele ce vorbesc de lichelism. Printr-o astfel de trădare, după august 1944, s-ar fi petrecut o primă „schimbare la față” a României. [...] România nu s-a schimbat cu acel prilej „la față”, cum nu s-a schimbat „a doua oară la față”, nici după abolirea comunismului. Pentru că, după 1990, din punctul de vedere al culturii mediatizate, adică „oficial”, nu s-a petrecut nicio schimbare. Din contră.

1752. **Zbârnciog, Vlad. Efim Tarlapan sau vibrațiile unui remarcabil univers de idei** : [marginalii critice la opera scriitorului basarabean Efim Tarlapan, în care sunt menționate opinii ale lui Th. Codreanu exprimate într-un dialog realizat anterior] // Pro Saeculum. — 2008. — Iul. (anul VII, Nr 5 (49)). — P. 46-49. — (Eseu).

[...] Criticul Theodor Codreanu nota că Efim Tarlapan „descinde, cu strălucire, din puternicul filon comic al spiritului românesc, marcă — la rândul-i — a latinității orientale, ajunsă pe culmi prin Budai-Deleanu și Ion Luca Caragiale, după cum Goldoni și Molière reprezintă matricea genului comic al latinității occidentale”.

Să-i dăm dreptate prestigiosului critic hușean (p. 49).

1753. **Beldeanu, Ion. Note de lector** : [cronichete despre recente apariții editoriale semnate de Th. Codreanu, Scarlat Callimachi, Leonard Gavrilu, prez. cărții : *Istoria „canonică” a literaturii române*, Princeps Edit, Iași, 2009] // Bucovina lit. — 2009. — Dec. (Nr 12 (226)). — P. 52-54.

[...] autorul se simte obligat să precizeze că eseul său „are o miză precisă: responsabilitatea în fața literaturii române”. Așadar *Istoria „canonică”* trebuie înțeleasă și percepută drept o replică la convingerile lui Nicolae Manolescu, pentru că acesta s-a lăsat sedus

ideologic de „mentalitatea postmodernistă a distrugerii canonului occidental“. Nu întâmplător Th. Codreanu consideră că N. Manolescu se numără printre „puținii critici români importanți care au eșuat în fața lui Eminescu“. (p. 52).

1754. **Brumaru, A.I. *Epica Magna*** : [cronică lit. a volumului monogr. *Mihail Diaconescu. Fenomenologia epică a istoriei românești* (2005), în care sunt observate similitudini de abordare, întrucât ideologia prozatorului și a criticului „îNSEAMNĂ desigur: tradiția, protocronismul, transmodernismul“. (Fotocopertă)] // *Astra*. — 2009. — Ian. (anul IV (XLIII), Nr 26 (313)). — P. 12. — (Cronica literară).

Apropiindu-și — deja comentându-le — marile romane ale lui Mihail Diaconescu — temele, în acestea, sunt, se știe, insistente, neprefăcute, decise ideistic, destăinuind un ambițios program etnohermeneutic — Theodor Codreanu va izbuti așadar, încă o dată, nu doar să-și repună în discuție conceptele doctrinare (omul s-a împătimit de ele, însă frumos, în cursul vremii), dar să le desfacă din severitatea inițială, să le limpezească.

1755. **Codreanu, Lina. *Theodor Codreanu, Bibliografie*** : [secvențele consemnează art. publ. de Th. Codreanu între 30 iulie 1988-26 sept. 1997 pe tematica *Atitudini civice, probleme social-istorice*, fragm. din vol. în curs de elaborare — *Theodor Codreanu. Biobibliografie*] // *Lohanul*. — 2009. — Noiembrie. (Nr 4 (10)). — P. 31-32. — (Cultură) ; 2010. — Febr. (Nr 1 (11)). — P. 34-35. — (Recenzie) ; Apr. (Nr 2 (12)). — P. 41-44. — (Recenzie) ; Iul. (Nr 3 (13)). — P. 35-37. — (Recenzie) ; Oct. (Nr 4 (14)). — P. 92-94. — (Recenzii) ; Dec. (Nr 5 (15)). — P. 68-71. — (Bibliofil).

1756. **Codreanu, Lina. *Theodor Codreanu, Biobibliografie, Probleme de cultură și artă*** : [publicarea unui fragment din biobibliografia scriitorului Th. Codreanu, în curs de elaborare. Documentarea vizează, cronologic, publicistica scriitorului pe probleme de cultură și artă și include articolele publicate între noiembrie 1973 — noiembrie 2003] // *Prutul*. — 2009. — Ian. (Nr 1 (45)). — P. 15-16.

1757. **Darie, Alina. *Theodor Codreanu, premiat la București*** : [bibliogr. editoriale și prez. reportericească de ansamblu privind personalitatea prof. dr. Th. Codreanu, focalizată pe cercet. eminescologică și asupra comunic. susținute la Univ. din București : adecvate momentului (Eminescu — 159 de ani de la naștere), foto] // *Adevărul de Vaslui*. — 2009. — 16 ian. (Nr 2332 (3532)). — P. 9. — (Reportaj).

Theodor Codreanu este membru al Uniunii Scriitorilor din România, face parte din Societatea Scriitorilor „C. Negri“ din Galați și a devenit membru al Academiei Internaționale „Mihai Eminescu“ cu sediul la Calcutta, dar și al Centrului Academic Internațional „Eminescu“ din Chișinău. Este un reputat cercetător în literatura beletristică, istorie și critică literară, publicistică, istorie și filozofie.

1758. **Dumitrache, Silvia. *Câteva aspecte ale receptării lui Eminescu (astăzi — pro și contra — de la „românul absolut“ la „cadavrul din debara“*** : [marginalii critice, în serial, privind receptarea lui Eminescu de critica lit. românească] // *Oglinda lit.* — 2009. — Apr. (anul VII, Nr 88). — P. 4386. — (Eseu).

În „Dilemateca“ (Nr 9, februarie 2007), s-a alcătuit o „antibibliografie selectivă“ care conține nume și titluri (din perioada 1996—2006) ce nu trebuie abordate, întrucât nu

participă la acțiunea de deconstrucție a prejudecăților“. În această listă figurează nume precum Alexandru Melian, Theodor Codreanu, Dimitrie Vatamaniuc, iar în cazul Adrian Voica și Mihai Cimpoi (care colaborase la alcătuirea **Dicționarului general al literaturii române**) nu trebuie citit nimic. Fără niciun alt motiv decât că nu corespund „modernei“ revalorificării eminesciene. Alcătuirea listei nu corespunde însă principiului în numele căruia s-a organizat toată această campanie de resemnificare — libertatea de expresie. Poate exagerată comparația, dar liste de acest gen se alcătuiau și în comunism...

1759. **Florea, Nicoleta. „Chiar dacă?“**: [considerații critice despre vol. de poeme al lui Ion Beldeanu, a cărui lirică a fost judicios apreciată de criticul Th. Codreanu] // Ateneu. — 2009. — Mai (anul 46, Nr 5 (477)). — P. 6. — (Autori și cărți).

*Criticii operei lui Ion Beldeanu o includ în simbolismul bacovian. Greșit. E, mai degrabă, o mixtură de expresionism și neomodernism de factură stănesciană. Ce are în comun cu Bacovia poate fi doar predilecția pentru galben, rezultat al arderii plumbului existențial, al „răstignirii de sine“. Însă poezia din **Chiar dacă?** (poeme) (Timișoara. Ed. „Augusta“, 2008) poate fi integrată în ceea ce Theodor Codreanu a numit **transmodernism**, un gen mediator între tradiție și postmodernism. Este vorba despre o abordare ludică a actului creației la toate nivelurile sale.*

1760. **Georgescu, N. Eminescologia, la ora exactă**: [observații critice privind modul contemporan de receptare a creațiilor eminesciene, printr-un „ritual al lecturii colective“, exercitat în mod diferențiat de către contemporani, îndeosebi ritualic-anual, în jurul zilei de 15 (ianuarie / iunie), Th. Codreanu este menționat pentru atitudinea intransigentă de apărare a lui Eminescu] // România lit. — 2009. — 14 aug. (anul XLII, Nr 32). — P. 18-19. — (Comentarii critice); Oglinda lit. — 2009. — Sept. (anul VII, Nr 93). — P. 4953-4954. — (Atitudini).

Rezultatul unui asemenea mod de a trăi cultura este indirect bun. Într-adevăr, acești oameni nu scriu — și, mai ales, nu publică — în schimb, fac o critică verbală cum nu se poate mai pertinentă, care sudează grupuri, configurează reacții similare. Sesiunile științifice dedicate lui Eminescu au și această configurație, definită la Vaslui în anul 2005, sub ochiul rece și tăios al dlui Theodor Codreanu, unul dintre intransigenții apărători ai lui Eminescu, propusă ca alternativă la intoxicația de presă — și acceptată astfel [...]. Cu alte cuvinte, centrul păstrează cu îndârjire imaginea lui Eminescu din anii '70-'80 ai secolului trecut [...].

1761. **Josu, Nina. Simpozionul „Grigore Vieru, poet al spațiului românesc“**: [reportaj de la Simp. din cadrul Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru“, care a avut loc la 10 oct., în Sala cu Cămin a Uniunii Scriitorilor (Chișinău), au susținut cuvântări V. Matei, N. Dabija, Th. Codreanu, A. Păunescu, D. Corbu, I. Mărgineanu, V. Tărățeanu, A. Bantoș, M. Cimpoi și alți scriitori] // Lit. și arta. — 2009. — 22 oct. (Nr 42(3346)). — P. 4.

Theodor Codreanu a venit cu 10 argumente pentru canonizarea literară a lui Grigore Vieru, prima motivație fiind controversa (ca și în jurul lui Eminescu) în jurul creației lui Grigore Vieru, care este un scriitor emblematic. 2. Geniul literaturii române a fost întruchipat prin Eminescu, după cum spunea Titu Maiorescu. La fel și Vieru avea un simț extraordinar al limbii, a scris cele mai frumoase versuri dedicate Limbii Române, care este Casa Ființei. 3. Poezia sa descinde din geniul folcloric românesc, aforismele lui descind tot din folclor, se vede și legătura cu proverbele. 4. Este un poet al arhetipurilor: Mama, Patria,

Limba, Copilăria. 5. Este un poet creștin al profunzimilor: avea simțul căutării divinului. 6. A întruchipat cu asupra de măsură ceea ce numim omenia românească, are substanța religioasă în profunzimea liricii. 7. A militat toată viața pentru unitatea românității: vine pe urmele lui Eminescu. 8. Într-un anumit sens, poemele lui s-au folclorizat. 9. S-au scris deja multe cărți despre Grigore Vieru (sunt cel puțin 5-6 autori); are o posteritate imediată, nu s-a lăsat tăcerea după ce a trecut în eternitate. 10. A intrat în zona picturalului, a muzicii, în substanța rebusistă. În publicistica Poetului se va descoperi și un mare ziarist militant, se va descoperit „un suflu eminescian“.

1762. **LeCTop, Revista revistelor** : [aprecieri asupra coment. lui Th. Codreanu despre *Istoria... lui Manolescu*, exprimate în *Oglinda lit.*, Nr 89/2009] // Ate-neu. — 2009. — Iun.-iul. (anul 46, Nr 6/7 (478/479)). — P. 29.

Aplicat, intransigent, corect, Theodor Codreanu găsește cuviința cătorva „bruiaje științifice și stilistice“ în Istoria lui Manolescu. Deocamdată, Theodor Codreanu nu se oprește numai asupra unor nume de autori, personaje, titluri de opere ori reviste scrise greșit, apoi asupra unor greșeli de limbă și stil. Oare îi va cere Manolescu îngăduința de a publica materialul sub forma unei erate la o ediție ce va urma?...

1763. **Mihalcea, Octavian. Redescoperirea națiunii profunde** : [succintă prez. a vol. *A doua schimbare la față* (2008), de Th. Codreanu] // Spații culturale. — 2009. — Ian.-febr. (Nr 1 (5)). — P. 21.

Deși abordează aceeași complexă problematică a românismului, Theodor Codreanu abandonează tonurile excesiv-pasionale ce însoțesc, de regulă, fenomenul, în favoarea unui temperat studiu de hermeneutică transdisciplinară. Astfel, ni se revelează mai clar formele și fondul civilizației române moderne.

Poziția oamenilor de spirit, a vârfurilor intelectualității, este expusă cu mare acuitate, documentarea autorului, din surse foarte variate, sporind atractivitatea acestui extins eseu. De o interpretare minuțioasă și pertinentă are parte protocronismul. Theodor Codreanu demontează teza conform căreia teoria consacrată de Edgar Papu ar fi fost doctrina oficială a comunismului ceaușist, demonstrație ce are drept scop afirmarea valabilității ideii de românitare.

1764. **Mirea, Dinu. Breviar editorial** : [marginalii critice asupra primului volum de însemnări: Th. Codreanu, *Numere în labirint*, I (2007)] // Pro Saeculum. — 2009. — 15 iul.-1 sept. (Nr 5/6 (57/58)). — P. 207. — (Info cultural).

Theodor Codreanu, onest locuitor al Hușilor, este și un stăpân autoritar al unei adevărate bibliotecii al cărei creator recunoscut și respectat se află (roman, eseu, critică, reflecție). În cazul de față își valorifică o parte din cele 100 de caiete unde a încercat — de-a lungul a peste 40 de ani — să cunoască și să se cunoască, oglinda unei deveniri sufletești, morale intelectuale nu lipsite de hopuri, suișuri, coborâșuri, devieri, discontinuități, o călătorie inițiată aieva cu n praguri de dificultate, în care decisivă e voința de a exista frumos și folositor (în plan spiritual) și asta într-o lume sufocată de poftă irepresibile, patimi, străluciri efemere ale puterii pământeste, vertijuri pleziriste.

1765. **Pracsiu, Teodor. Destinul poetului** : [reportaj de la o dezbatere despre personalitatea poetului Cezar Ivănescu, pornind de la lansarea, la Huși, a cărții Cezar Ivănescu — *Poeme și proză*. — Iași : Ed. Opera Magna, 2008. — iție alcătuită de M. Coloșenco și prefațată de Th. Codreanu] // Baaadul literar. — 2009. — Febr. (Nr 1(8)). — P. 52. — (Arbitrium).

Theodor Codreanu a reliefat, între altele, fațetele contrastante ale lui Cezar Ivănescu, personalitate complexă și dificilă, pendulând între angelic și demonic, figură de damnat și de ascet, a cărui fragilitate psihică l-a dus către finalul inexorabil. După opinia criticului,

trei mari poeți au schimbat coordonatele estetice ale liricii românești postbelice: Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Cezar Ivănescu, acesta din urmă revendicându-se de la poezia trubadurilor medievale, izvoarele doinei populare, Eminescu și Bacovia.

1766. **Rachieru, Adrian Dinu.** „Ideea Eminescu“ (Despre „reacționarismul“ eminescian) : [coment. critice privind atitudinea de „reacționar“ a lui Mihai Eminescu, afirmată în publicistica din paginile ziarului „Timpul“; studiu comparativ despre „firea, specificul, ființa românească“, raportat la opiniile lui Emil Cioran (*Schimbarea la față a României*, 1936) și ale lui Th. Codreanu (*A doua schimbare la față*, 2008)] // Crai nou. — 2009. — 17 ian. (Nr 4942). — P. 5. (Literatură. Artă) ; Limba română. — 2009. — Mai-Iun. (Nr 5/6(167/168)). — P. 8-25. — Eminesciana ; 2010. — Iul.-Aug. (Nr 7/8 (181/182)). — P. 79-81. — (Test de românitate). — Cu titlul *Drama insignifianței*.

Dacă Emil Cioran, biciuind, în anii tineri, orgoliul național (mereu în suferință) și denunțând slăbiciunile naționalismului românesc explica „amânarea“ României prin răul interior (anemica forță lăuntrică, neconvergența acțională a provinciilor), nicidecum prin „pedicile din afară“, Theodor Codreanu, și el îngrijorat pentru soarta neamului (confruntat acum cu deromânizarea), vorbește despre o „mutilare“ a destinului prin bolșevizare (2, p. 435). O altă schimbare la față, așadar, visatul „salt“ cioranian în plămădirea României (în sensul progresului organicist, pe filon eminescian) fiind înlocuit cu o brutală sovietizare impusă din exterior. Evident, cartea lui Theodor Codreanu poate fi citită și ca o replică la volumul din 1936; dar „criticul total“ (cf. Mihai Cimpoi) împinge analiza până în zilele noastre, dincolo de „fața comunistă“, cu știuta exacerbare naționalistă, cercetând transdisciplinar destinul culturii și civilizației românești în „post-naționalism“.

1767. **Roncea, George.** *Adevărul despre Eminescu — la 120 de ani de la ucidere* : [în partea introductivă a articolului, G. Roncea aduce mulțumiri celor trei eminescologi, cercetători perseverenți ai vieții și operei lui Eminescu: Nae Georgescu, Th. Codreanu și Mihai Ungheanu] // Veghea. — 2009. — Iun. (Nr 3). — P. 19-22.

Domnul Profesor Theodor Codreanu, din Huși, poartă de asemenea „vina“ de a-l aduce mai aproape pe Eminescu de contemporaneitate, de a-i dezvălui trăsături semnificative și de a-l oferi noilor generații scuturat de zgura așezată cu sau fără voie de exegeți mai mult sau mai puțin inspirați (p. 19).

1768. **Rusu, Nicolae.** *Canonul criticii revoluționariste* : [coment. critice despre cartea lui Th. Codreanu — *Istoria „canonică“ a literaturii române*, „Princeps Edit“, Iași, 2009] // BiblioPolis. — 2009. — Vol. 32, Nr 4. — P. 70-76. — (Recenzii și consemnări). (Fotocopertă) ; Pro Saeculum. — 2010. — 15 ian.-1 mar. (anul IX, Nr 1/2(61/62)). — P. 33-36 (Eseu) ; Metaliteratură. — 2010. — Nr 1/4(23/24). — P. 248-254. — (Opinii) ; Port@leu: periodic pentru promovarea culturii și inițiativelor de dezvoltare. — 2010. — Nr 2. — P. 4. — Acces internet: http://www.cartesiarte.ro/portaleu/articol.php?id_articol=466&nr=2&an=2010&pagina=4#content).

Eseul lui Th. Codreanu Istoria „canonică“ a literaturii române, prin curajul abordării unei probleme atât de complexe, prin temeinicia și profunzimea cunoștințelor enciclopedice, prin forța imbatabilă a raționamentelor și prin devotamentul față de principiile obiectivității și ale corectitudinii științifice, demonstrează că și o personalitate „conside-

rată de prim-plan a literaturii române“ e în stare să gafeze atunci când face abstracție de legitimitatea adevărului, unicul indiciu al obiectivității, și pune în față principiul subiectivității, aservit unor interese ideologice. Se prea poate că asemenea lucruri se întâmplă atunci când e vorba de niște personalități doar considerate și nu realmente situate în prim-planul unui oarecare domeniu social, cultural sau politic (p. 76).

1769. **St. O., Eminescu și canonul occidental** [Resursă electronică] : [reportaj de la cea de-a VI-a ed. a Conferinței Bibliotecii, dedicată comemorării a 120 de ani de la trecerea în veșnicie a lui Mihai Eminescu, organizată de Bibl. Județeană „C. Sturdza“ din Bacău, foto din timpul discursului] // Observatorul. — 2009. — 12 iun. — (Cultura). — Acces internet: <http://www.observatordebacau.ro/2009/06/12/eminescu-si-canonul-occidental.html>. accesat: 6.06.2012.

Theodor Codreanu a subliniat că încercarea de a-l scoate pe Eminescu din centrul canonic românesc are legătura cu moartea civilă a lui Eminescu, mai exact, cu asasinarea lui, din considerente politice și geopolitice. „Amintiți-vă că Eugen Negrici a și propus, la un post național de televiziune, instituirea unei tăceri mormântale asupra lui Eminescu, timp de cel puțin un deceniu! Nu-i aceasta o nouă tentativă de asasinat?“ a întrebat Theodor Codreanu, subliniind că perpetuarea urii contra operei lui Eminescu, îndeosebi contra publicisticii sale, este cea mai puternică dovadă a actualității creației eminesciene.

1770. **Tamazlăcaru, Elena. Grigore Vieru și „Taina care mă apără“ lăsată nouă ca moștenire** / Elena Tamazlăcaru, Nina Josu : [reportaj din 14 febr. 2009 când, în Sala cu Orgă, în absența autorului, a avut loc lansarea volumului *Taina care mă apără* (2008) ; în cadrul manifestării, conduse de acad. Mihai Cimpoi, au evocat personalitatea poetului Grigore Vieru: Andrei Strâmbeanu, Spiridon Vangheli, Th. Codreanu, Filomena Corbu, Viorel Dinescu, Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Raisa Vieru. Numeroși artiști contemporani au recitat, au interpretat melodii pe versurile lui Grigore Vieru și au prezentat artistic secvențe din viața poetului. (Ipostaze foto de la manifestare)] // Lit. și arta. — 2009. — 19 febr. (Nr 7 (3311)). — P. 4.

Theodor Codreanu, un mare prieten al literaturii basarabene, venit de la Huși, a insistat: [...] „Taina care mă apără este testamentul spiritual al lui Grigore Vieru. Este o carte testamentară, unde veți găsi întreaga istorie a suferinței, a bucuriei și a ceea ce ne-a lăsat Grigore Vieru. Impresionează acolo erudiția lui, bogăția argumentelor care pledează pentru taina limbii române. Ei, bine, el avea ceva din vocea profeților mitici, și aceasta este marea taină a lui Gr. Vieru“.

1771. **Vadislav, Janine. Sufletul autorului valorează mai mult decât opera? sau Despre „Istoria „canonică“ a literaturii române“ — de Theodor Codreanu** : [marginalii despre *Istoria „canonică“*.... — 2009] // Salonul lit. — 2009. — Nr 68. — P. 39. — (Critică literară).

[...] aș dori să mai adaug acum, la final, faptul că Theodor Codreanu s-a aplecat cu multă atenție, cu creionul în mână, înarmându-se, timp de două luni, cu multă răbdare, asupra *Istoriei critice a literaturii române*¹⁰⁴. Experiența și spiritul fin de critic literar l-au ajutat să scoată o carte extrem de proaspătă, un fel de roman polițist — respectând proporțiile de rigoare. Și nici nu este de mirare dacă ne amintim că Theodor Codreanu, istoric literar, prozator, critic literar, este un rafinat al nuanțelor, care derivă din al său

104 Manolescu, N. *Istoria critică a literaturii române*. Pitești: Ed. Paralela 45, 2008.

„esprit de finesse“, o persoană de înaltă cultură, cu deschidere interdisciplinară și pluridisciplinară. Domnia Sa a demonstrat că „provincia e mai creatoare și mai valoroasă estetic și etic decât centrul“. Prin volumul de față, Th. Codreanu ne convinge încă o dată că-i repugnă invazia prejudecăților și a lucrurilor comune care ne pândesc corupător la tot pasul.

1772. **Vasile, Geo.** *În absența zeului* : [cronică lit. a cărții lui Daniel Corbu, *Eonul marelui desant. Poeme*, Princeps Edit. — Iași : 2007. Menționarea lui Th. Codreanu ca prefațator al volumului de poeme] // România lit. — 2009. — 15 mai (anul XLII, Nr 19). — P. 11. — (Lecturi).

Discipol al profeticeii modernități bacoviene, dar și al tragismului melodic postmodern al lui Cezar Ivănescu, Daniel Corbu ajunge, cfr. excelentului studiu introductiv semnat de Theodor Codreanu, la „această ezitare ironică între modernism și postmodernism“, ceea ce atestă „un bun instinct artistic, care s-ar putea să fie în favoarea autorului fiindcă lasă deschisă o porțiță spre următoarea paradigmă poetică, a transmodernității“.

1773. **Vicol, Mihai Sultana.** *Prieteni și neprieteni. Din nou despre prieteni* : [pagină comemorativă despre poetul Grigore Vieru, decedat duminică, 18 ian. 2009, în urma unui accident rutier din apropierea orașului Chișinău] // Flacăra lui Adrian Păunescu. — 2009. — 6-12 febr. (anul IX, Nr 7 (379)). — P. 4.

Un bun prieten i-a fost și criticul literar Theodor Codreanu de la Huși, unde poetul poposea adeseori în drumurile sale prin România. În momentul dramaticei despărțiri de poetul Grigore Vieru, Theodor Codreanu spunea: „Este greu să-ți convingi cuvintele să spună ceea ce simți. Evident, Grigore Vieru nu este numai un simbol al românismului, al Basarabiei, dar în mintea mea rămâne simbolul absolut de omenie românească. El este sufletul cel mai pur pe care l-am întâlnit vreodată...“

1774. **Beldeanu, Ion.** *Note de lector* : [marginalii critice asupra cărților nou-lecturate, în speță *Polemici* incorecte politic, Rafet, Râmnicu Sărat, 2010] // Bucovina lit. — 2010. — Iun.-iul. (Nr 6/7 (232/233)). — P. 69-70.

Cartea îl definește pe Theodor Codreanu situându-l în eșalonul notabil (și impunător, în același timp) al polemiciștilor contemporani; aceasta pentru că autorul nu acceptă, așa cum se procedeaază de obicei, „refuzul în narcisismul mizelor minore“. Principiul său e enunțat chiar în „Cuvânt înainte“, unde distinsul critic își expune sintetic principiul pe care îl practică: „A nu polemiza cu ură, ci cu seninătatea minții, cu simpatie, dacă nu cu dragoste pentru emul“.

De altfel, el definește rolul polemistului și acuză slăbiciunea acestuia, numind-o corectă doar atunci când este verificată și confruntată cu adevărul. Volumul la care ne-am oprit reunește parte din implicațiile publicistice ale lui Theodor Codreanu, coordonatele bătăliilor sale care de altfel îi și definesc strategia (p. 69).

1775. **Botez, Adrian.** *Theodor Codreanu — „Polemici incorecte politic“* [Resursă electronică] // Noi, nu! : rev. de atitudine și cultură. — 2010. — 8 aug. — (Carte). — Acces internet: <http://www.revistanoinu.com/Polemici-incorecte-politic-de-Theodor-Codreanu.html>. — Marginalii critice despre cartea lui Th. Codreanu, considerată „o primă pagină la dosarul procesului, de data aceasta, autentic, al comunismului...“

*Theodor Codreanu, dotat cu profund spirit critic și ideolog de mare onestitate morală (în linia lui Ibrăileanu), manifestă, în cartea sa recent apărută (*Polemici „incorecte politice“*) o finețe de chirurg și o ironie voltaire-iană, în analizarea și identificarea /„decuparea“ corectă a ariei sale de acțiune (și analiza se face „ab originem“! — și neuitând să se con-*

state consecințele lui/ei cataclismice, în planul civilizației și culturii mondiale, dar, mai cu seamă, în planul culturii naționale românești a ultimelor decenii) — acțiune profund (i) morală, devastatoare de mentalitate / existență și de civilizație umană, a acestui concept, care bântuie lumea modernă, cu o înverșunare demnă de Inchiziție, de Gestapo sau de Mossad: „political correctness“.

1776. **Ciocanu, Ion. Conștientizarea singularității unui mare poet** : [coment. critice asupra cărții, apărută postum, la Tipografia Universul din Chișinău, Victor Teleucă — un heraclitean transmodern (2010), care include un eseu critic al lui Th. Codreanu, aprecieri privind contribuția lui Th. Codreanu la evaluarea critică a operei poetului basarabean] // Lit. și arta. — 2010. — 8 iul. (Nr 27 (3383)). — P. 4.

Noi personal evidențiem înainte de toate trei articole substanțiale aparținând lui Theodor Codreanu (Huși). Chiar titlul cărții prezentate e „împrumutat“ de la Domnia Sa. Colegul de peste râul durerilor și speranțelor noastre spune din capul locului că Victor Teleucă face parte dintre „scriitorii adevărați“ care „cunosc o nouă vitalitate după plecarea dintre noi“ și lămurește pe bună dreptate că la fel „ca și în cazul altor scriitori, regimul sovietic nu i-a îngăduit lui Victor Teleucă să se manifeste în plinătatea potențelor sale creatoare“ și că neînțelesele (nevalorificatele critico-literar) posibilități ale scriitorului s-au manifestat în chip deosebit în volumul *Piramida singurătății* din 2000 și în cele postume *Ninge la o margine de existență* (2002) și *Improvizația nisipului* (2006). Dar și până la apariția postumelor teleuciene Theodor Codreanu avea convingerea că Victor Teleucă „ar fi trebuit să stea alături de Grigore Vieru... prin opera tipărită înainte de 1989. El s-a remarcat, atunci, printr-o anume modernitate existențialistă, având ca principală obsesie camusianul mit al lui Sisif“ (p. 8).

1777. **Cimpoi, Mihai. Vieru și Bacovia** : [studiu critic comparativ în care criticul apreciază cercet. monogr. a lui Th. Codreanu asupra operei lui Grigore Vieru] // Lit. și arta. — 2010. — 21 ian. (Nr 3 (3359)). — P. 5. — (Vieru după Vieru).

Disocieri comparative inteligente între cei doi poeți face Theodor Codreanu în studiul monografic *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (București-Ch.: Ed. „Litera Internațional“, 2004).

Viața lui Vieru este, după cum constată exegetul, „una destul de simplă și banală, nu departe de cenușiul celei bacoviene“, identificându-se cu opera: „Cine îi citește bine opera îi citește, de fapt, viața“. Poetul însuși ne recomandă cu toată modestia: „Știi că n-am geniu. Nici măcar nu sunt un mare poet“.

1778. **Codrescu, Grigore. La spectacolul „istoriei critice“ a lui Nicolae Manolescu** : [coment. analitice despre *Istoria critică*... (2008) a lui Nicolae Manolescu. Th. Codreanu este situat între criticii care au emis judecăți evaluative privind conceptul de canon, admis în această istorie a lit.] // Plumb. — 2010. — Mai (anul V: (II), Nr 38). — P. 2-3 ; (IV), Mihai Eminescu — Poetul. — 2010. — Iul. (Nr 40). — P. 2-3 („Ce cub perfect ar fi fost acesta / de n-ar fi avut un colț sfărâmat!“), Nichita).

Un virulent serial a susținut Theodor Codreanu („Bucovina literară“, 2009), dovedindu-se, ca și altădată, un as în critica polemică, dar și un analist apreciabil al interdependenței dintre concepte de largă aplicabilitate din teoria literară: canon, protocronism, mutația valorilor estetice și sincronism; sunt de remarcat acuitatea limbajului critic și expresivitatea spiritului polemic, îndeosebi în descoperirea ironică a contradicțiilor din poziția preopinentului,

mai ales în evaluarea critică a operei lui Eminescu. Vom zice și noi cu Irina Petraș: N. Manolescu „are de suportat „infernul” excelenței” („Apostrof”, 2/2009) (IV, Nr 40/2010, p. 3).

1779. **Corcinschi, Nina. Grigore Vieru: acte recuperatorii** : [despre cartea Grigore Vieru. *Poetul* (coord. acad. Mihai Cimpoi, 2010), omagiere la 75 de ani de la nașterea poetului; între referenți: Mihai Cimpoi, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Alex. Ștefănescu, Alexandru Burlacu, Ana Bantoș, Th. Codreanu și alții] // *Akademios*. — 2010. — Mar. (Nr 1 (16)). — P. 131-132. — (Noutăți editoriale) ; Lit. și arta. — 2010. — 24 iun. (Nr 25 (3381)). — P. 5. — Rec. lit. : *Grigore Vieru. Poetul*. — Ch.: Știința, 2010. — (Col. Academica).

[...] Theodor Codreanu intervine în această orchestrație cu un acord în do-major, sintetizând demonstrația critică în zece argumente pentru canonizarea literară a lui Grigore Vieru. Trag la statutul canonic ludicul pliat pe adevărul ființei, simțul limbii ca adevărată Casă a Ființei, arheitatea imaginarului poetic, descinderea versului din geniul folcloric, religiozitatea simțirii, conștiința estetică a cărții, difuziunea operei în străinătate, eminescianismul de substanță, rezonarea cu simțirea neamului, forța testamentară a versului, fascinația operei în conștiința colectivă etc. (p. 132).

1780. **Corcinschi, Nina. Paul Goma — 75** // *Akademios*. — 2010. — Dec. (Nr 4(19)). — P. 148-149. — Reportaj de la simpozionul aniversar de la AȘM — Chișinău. Scriitorul — apreciat pentru opiniile exprimate în comunicarea sa asupra scriitorului apatrid Paul Goma.

Theodor Codreanu a vorbit despre profesiunea de credință a lui Paul Goma: libertatea și adevărul, susținând că *Jurnalele sale, care au stârnit valuri de oprobriu, sunt de fapt o oglindă fidelă a istoriei românești și universale, așa cum a văzut-o și continuă s-o vadă acest mare spirit „rebel” și necruțător, care-și trăiește ființa după norma eminesciană a adevărului. Profesorul universitar de la Huși a avertizat auditorul că Fenomenul Goma poate fi o soluție de salvare pentru noi, românii. Dacă nu-l vom înțelege pe Paul Goma, dacă nu-i vom însuși lecția, vom fi nevoiți să trăim și mai departe în marginile istoriei* (p. 148).

1781. **Cubleșan, Constantin. Cum trebuie și cum nu trebuie scrisă o istorie a literaturii române** : [cronică lit. pentru vol. *Istoria „canonică” a literaturii române* (2009), de Th. Codreanu] // *Bucovina lit.* — 2010. — Ian.-Febr. (Nr 1/2 (227/228)). — P. 13-15.

Demersul lui Theodor Codreanu e unul riguros metodic și... explicativ. În primul rând, cată să înțeleagă și să detalieze chestiunea... canonului, care este axul de construcție al întregii istorii literare manolesciene. El reține astfel explicitarea pe care o dă istoricul literar în cauză, dar merge și la cel care a lansat conceptul, adică la Harold Bloom (*Canonul occidental — Cărțile și școala Epocilor*), coroborând totul cu metafora „scrierii la două mâini”, pe care o invocă Nicolae Manolescu, inspirat dintr-un desen al lui Penfield [...] (p. 14).

Exegeza lui Theodor Codreanu trebuie înțeleasă ca un act de conștiință națională lezată, ce se pronunță fără menajamente și mai ales fără complexe, în legătură cu o carte nu atât canonică cât mai ales cinică, în esența ei, de evaluarea istoriei noastre literare [...]

Fără îndoială, cartea lui Theodor Codreanu este, prin ceea ce o definește esențial, o dezbatere asupra modului în care o istorie a literaturii române ar trebui scrisă și cum nu trebuie scrisă (p. 14).

1782. **La mulți ani, Theodor Codreanu!** : [marcarea, în hebdomadaru vasluian, a împlinirii celor 65 de ani, cu menționarea câtorva aprecieri și reușite editoriale recente, foto Th. Codreanu] // *Vremea nouă*. — 2010. — 1 apr. (Nr 306 (3049)). — P. 6. — [Darie, Alina n.n.].

O încununare meritată a celor 65 de primăveri împlinite astăzi de Theodor Codreanu a venit din partea Președinției Republicii Moldova, unde în cadrul unei manifestări cu totul speciale, hușeanul a primit, în primele zile ale acestui an, din mâna președintelui interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu, medalia „Mihai Eminescu“.

1783. **Marcu, Emilian. *Vitrina cărților*** : [prez. cărții lui Th. Codreanu — *Polemici incorecte politic*, „Rafet“, Râmnicu Sărat, 2010, fotocopertă] // Convorbiri lit. — 2010. — Iul. (anul CXLIV, Nr 7 (175)). — P. 184-186. — (Panoramic editorial) ; Ecouri lit. — 2010. — Iul. (Nr 6). — P. 84. — (Critică de carte).

*Theodor Codreanu își propune, dar mai ales propune cititorului, o atentă cunoaștere a surogatelor de tot felul care acționează în detrimentul unei polemici fără ură, cu seninătatea minții, cu simpatie dacă nu cu dragoste pentru emul. „Criteriul fundamental pentru intrarea în luptă trebuie să fie cel eminescian — ne propune Theodor Codreanu — al adevărului“. [...] **Polemici „incorecte politic“** de Theodor Codreanu este una din cele mai profunde luări de poziție întru apărarea urgisitului popor român. Este cartea pe care o putem defini drept raza de speranță a românismului autentic, cartea de care cititorul de bună-credință are atâta nevoie.*

1784. **Merlan, Vicu. *Polemici „incorecte politic“ de Theodor Codreanu*** : [prez. unor elemente de conținut din cartea lui Th. Codreanu — *Polemici incorecte politic* (Ed. „Rafet“, 2010), fotocopertă] // Lohanul. — 2010. — Iul. (anul IV, Nr 3 (13)). — P. 38-39. — (Recenzie).

Profesorul Codreanu atrage atenția, prin intermediul acestui volum, asupra adevăratei Români profunde [...]. Pentru cei ce i-au înțeles demersul, autorul este un demolator al noului ideologism numit pollitical corectness, care amenință fundamentul civilizației și culturii europene, păstrat azi și reactivat de unele „minți luminate“ ce și-au propus să manipuleze conștiințele slabe și să creeze disensiuni acerbe printre susținătorii naționalismului cultural (p. 39).

1785. **Rachieru, Adrian Dinu. *Proiectul transdisciplinar*** : [considerații estetice privind definirea proiectului transdisciplinar pe suportul căreia „crește“ și ofensiva transmodernismului“. Referire la noua paradigmă promovată de Basarab Nicolescu și Th. Codreanu] // Acolada. — 2010. — Noiembrie. (Nr 11 (37)). — P. 24. — (Radar).

[...] În fine, dacă transdisciplinaritatea își leagă începuturile (în orizontul anilor '70) de numele lui Jean Piaget, Edgar Morin și Erich Jantsch, cam tot pe atunci descoperă Theodor Codreanu „germenii transmodernismului“. S-ar părea că asistăm la „înfririparea noii paradigmă“, exegetul fiind convins că transmodernismul va fi „marca secolului XXI“. [...] Theodor Codreanu se războiește, cheltuind muniție (argumente) din belșug, cu supporterii acestui „termen sofistic“, refuzând net „dieta compusă din postmodernismul cinic“ (cf. Camille Paglia). [...] În hățișul noului ev cultural, în plin haosmos, într-o lume opacă, cucerită de spiritul schizoid, Theodor Codreanu invocă salvator antropologia creștină. Teoria post-istoriei i se pare „un gând luciferic“, civilizația minorităților, stilul de viață gay, hedonismul consumist, cultura feelins (Finkielkraut), în fine, utopia Jeunesse (modelul „poporului jeune“) ne aruncă într-o lume care și-a pierdut transparența. Criticul ar vrea o lume ca „mediu transparent“ (lumen) și deplânge decreștinarea Europei, legându-și toate speranțele de noua paradigmă culturală. Se va impune oare?

1786. **Stancu, Ioan. *Un miraj al cărții*** : [reportaj despre lansarea romanului lui Nicolae Dabija, *Tema pentru acasă* (2010), la Târgul de carte din Galați (6 iunie 2010)] // Lit. și arta. — 2010. — 15 iul. (Nr 28 (3384)). — P. 4.

Criticul Theodor Codreanu, care semnează și postfața cărții, a fost unul dintre primii ei cititori: „Când am început să citesc, am avut impresia că particip la un miraj al cărții. Romanul e la ora actuală un bestseller în Basarabia și în România“. Cunoscutul exeget s-a referit pe larg și la destinul dramatic al scriitorului de dincolo de Prut: „Blândul Vieru a avut mulți dușmani. Aceștia sunt, de regulă, dușmanii neamului românesc. Acum i-a fost lăsat, ca un fel de moștenire tristă, lui Nicolae Dabija. E cea mai mare laudă și cea mai mare responsabilitate pe umerii unui creator. Îi dorim să reziste“.

1787. **Ulmeanu, Radu. *Crucificarea lui Eminescu*** : [observații critice despre moartea lui Eminescu, prin referiri la ultimele cercetări eminescologice] // Acolada. — 2010. — Iul.-aug. (Nr 7/8 (33)). — P. 2.

*Nu pot să spun cu ce sentimente am citit, găsită pe internet, cartea lui Theodor Codreanu, **Eminescu — drama sacrificării**. Dacă exegeții noștri, criticii și istoricii literari ar citi-o și ar lua serios în dezbateri cât de cât cinstită toate documentele oferite de autorul lăsat dinadins în anonim, s-ar stârni un scandal nemaivăzut. S-ar prăbuși statui, monumente, edificii marmoreene ridicate de marile noastre personalități. Dar ne-am putea vedea măcar, în oglindă, chipul adevărat.*

1788. **Andrei, Petruș. *Theodor Codreanu — Lecția de înțelepciune*** // Melidonium. — 2011. — Iul.-dec. (III, Nr 4). — (Cultură) ; Lit. și arta. — 2011. — 8 dec. (Nr 49 (3458)). — P. 5. — (Fotocopertă : *Eminescu în...*) ; <http://melidonium.wordpress.com/2011/11/27/insemnari/> — Postat pe 27.11.2011. — (accesat: 22.05.2012). — Opinii jurnalistice despre lansarea ultimelor cărți semnate de Th. Codreanu: *Eminescu în captivitatea „nebuniei“* (2011), *Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic* (2011).

*Amplul eseu monografic **Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă — ermetismul canonic** — readuce pe marele nostru poet în circuitul literaturii universale, poetul-matematician constituind, alături de Eminescu și Bлага, „axa fondatoare a spiritualității românești moderne“ (Basarab Nicolescu).*

*Cartea **Eminescu în captivitatea „nebuniei“** (Ed. „Universul“, Chișinău, 2011) face cinste deopotrivă celui care a scris-o și editurii care a tipărit-o. Apărută în condiții grafice excepționale, cu o copertă aparținând carismaticului pictor Ion Daghi, cartea aceasta, ca și celelalte semnate de Theodor Codreanu, poate sta în raftul întâi din biblioteca inimii oricărui cititor. Ea este o persuasivă pledoarie în favoarea genialului poet și arheu al spiritualității românești, care a fost deplin sănătos la minte și la trup, de altfel, cuvântul „nebunie“ este pus între semnele citării.*

1789. **Baban, Ioan. *Theodor Codreanu, „Numere în labirint“ — un pseudojurnal*** // Lohanul. — 2011. — Iun. (V, Nr 3 (18)). — P. 58-63. — (Literatură). — Marginalii critice despre primul volum de însemnări ale lui Th. Codreanu (2007).

Ceea ce impresionează de la început în jurnalul lui Theodor Codreanu, este maturitatea notațiilor. Textele consemnate cu mulți ani în urmă nu au suferit modificări, decât poate de natură ortografică, în rest, datele consemnate, luate din manuscrise, au rămas la nivelul anului când au fost date. Se constată o evoluție spectaculoasă a conținutului și profunzimii celor scrise de la un an la altul. La subsol, autorul nu uită să facă observațiile de rigoare, dacă unele din consemnări nu sunt sincrone cu realitatea trăită, iar astăzi nu mai corespund noii realități. Deși era doar un tânăr de numai 19 ani când a început să consemneze ceea ce considera la vremea aceea că nu trebuie să fie uitat, cel puțin pentru el, bogăția lecturilor și spiritul de observație demonstrează odată în plus că depășește cu mult ceea ce ar fi putut să noteze un oarecare contemporan cu el, chiar titrat fiind și mult mai în vârstă. Cu alte cuvinte, Theodor Codreanu, la 19 ani, își depășea condiția. Dacă

nu am avea în față o operă menită să demonstreze complexitatea omului de cultură din actualitate, ne-am îndoi de ceea ce s-ar putea numi autenticitate (p. 59).

1790. **Bardan, Vasile. Nicolae Manolescu — un „scriptor sfâșiat“** // Lohanul. — 2011. — Sept. (V, Nr 4 (19)). — P. 112-114. — (Literatură). — Comentarii analitice despre eseu *Istoria „canonică“ a literaturii române* (2009).

Pornind de la această înțelegere și analiză a realității faptelor Theodor Codreanu explică modul în care autorul și promotorul așa ziselor „lecturi infidele“ a ajuns să promoveze o canonicitate dogmatică, având ca efect „o mutilare a ființei literaturii“. Este ilustrat și dovedit prin exemple concludente tocmai mimetismul manolescian, „comedia canonului“ constând tocmai în împingerea în manuale a presupușilor scriitori canonici, „nemuritorii de un sfert de oră“, cum îi numea și Bloom. Nerecunoscând sau nevăzând în Eminescu „centrul iradiant al canonului literaturii române“, așa cum îl vedea G. Călinescu, autorul istoriei „critice“ scrisă la două mâini certărește își ajustează teoria preluată de la Bloom, „după capriciile ideologiei pe care o slujește“ (p. 113).

1791. **Beldeanu, Ion. A nu polemiza cu ură** // Crai nou. — 2011. — 18 iun. (XXII, Nr 5674). — P. 4. — (Literatură. Artă / Cronică literară). — (Fotocopertă). Comentarii critice de „semnalare a cărții“ lui Th. Codreanu — *Polemici „incorecte“ politic* (2011, ediția a II-a adăugită).

[...] Nu ezităm a afirma că în aceste pagini, Theodor Codreanu își creionează direcțiile de acțiune ale strategiei sale precizând, între altele, că în disputele existente în presa literară se află, de fapt, „deliciul vieții literare și culturale“. Și aceasta pentru că cei implicați „se bucură sau suferă“, dar nu se alege cu „niciun spor de adevăr“, mulțumindu-se cu așa-zise „victorii personale“ ce reprezintă în fond nimic altceva decât banale „câștiguri narcisiste“.

Edificator rămâne răspunsul pe care Theodor Codreanu îl formulează la observațiile menționate și care înseamnă, în esență, „a nu polemiza cu ură, ci cu seninătatea minții“, unicul criteriu pentru abordarea disputelor propuse fiind și rămânând susținerea și deci propulsarea adevărului.

1792. **Boldeanu, Narcisa. Grigore Vieru cu fața spre copilărie: o pedagogie poetică** // Zon@ lit. — 2011. — Sept.-oct. (Nr ½). — P. 25-31. — (Avatar). — Studiu analitic privind creația lui Grigore Vieru. Referințe din opiniile scriitorului din vol. colectiv *Mișcarea în infinit a lui Grigore Vieru* (Iași, Princeps Edit, 2010).

Theodor Codreanu, analizând și el natura pedagogică a liricii vierene, observă că viața copilului vierean iese din sfera demonicului și pătrunde în sfera înaltelor viziuni creatoare. De altfel, criticul român identifică în poezia lui Grigore Vieru ca proiect salvarea prin copilărie. Iar dacă citim cu atenție poemele dedicate copiilor, cu adevărat putem fi de acord cu cele sugerate de Th. Codreanu. Vorbind despre poezia lui Vieru, Codreanu subliniază coerent că putem vorbi în raport cu poezia pentru copii despre miracolul conservării copilăriei la poetul din Pererita: „Marele secret al personalității lui Grigore Vieru stă tocmai în acest miracol al conservării, al stagnerii în copilărie, infinit mai mult decât alți artiști ai cuvântului, avându-i congeneri pe Eminescu și pe Creangă, fiecare însă într-o direcție numai de el știută“ (p. 29).

1793. **Ciobanu, Mircea V. Note la romanul „Tema pentru acasă“ de Nicolae Dabija** // Contrafort. — 2011. — Mai-iun. (XVII, Nr 5/6 (199/200)). — P. 12-13. — (Lecturi). — În prezentarea operei, autorul găsește că prefațatorul cărții, Th. Codreanu, este conciliant cu unele lacune ale romanului.

Un potențial critic involuntar al textului risca să devină postfațatorul cărții lui Theodor Codreanu. Surprinzător, criticul începe a vorbi de „senzational și melodramatic“, apoi pronunță înfiorătorul cuvânt kitsch: „În consecință, autorul putea să alunece în kitsch“. Urmează o explicație deloc explicativă de ce adică fenomenul nu s-a(r fi) produs, dar psihanaliza sugerează că acest cuvânt nu este pronunțat întâmplător (p. 12).

1794. **Codreanu, Lina. De la fereastra bibliofilului (II)** // Lohanul. — 2011. — Mar. (Nr 1 (16)). — P. 100-102. — (Bibliofil). — (Fotocopertă). Note de lector asupra aparițiilor editoriale ale hușenilor, în anul 2010. Prezentarea monografiei critice *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2010, ediția a doua).

Criticul a fost receptiv la ceea ce s-a întâmplat și după moartea poetului, survenită în ianuarie 2009, adăugând față de ediția din 2004 alte trei subcapitole în **Periplu critic**. Demne de reținut rămân cele **Zece argumente pentru intrarea în „canonul literar“**, urmat de **Ultimele consemnări exegetice**. Theodor Codreanu este practicantul conceptului de „biografie interioară“ promovat de criticul George Munteanu. De aceea, asistăm la o relevare a permanenței împletiri între faptul biografic și elementul artistic vierean, element dominant în monografie. Sensibilitatea și profunzimea poetică sunt surprinse într-o „creștere“ dialectică, de la mirajul copilăriei până la confruntarea cu moartea, pe parcursul capitolelor **Paideuma, Elementele și Duminica Mare**. Comentarea **Aforismelor** se adaugă ca un capitol nou în această ediție. Cartea atrage prin vocația de prozator a criticului, dar exegeza rămâne un punct esențial de cercetare a operei lui Grigore Vieru, cu atât mai mult cu cât varii creații au rămas risipite de poet ca daruri de dragoste de frate și simțire românească. Până și autografele de pe cărțile oferite de Grigore Vieru sunt adesea poezii ori vorbe de duh (p. 100).

1795. **Codreanu, Lina. Theodor Codreanu. Biobibliografie critică. Referințe critice (selectiv)** // Lohanul. — 2011. — Mar. (Nr 1 (16)). — P. 91-95. — (Literatură) ; Iun. (Nr 3 (18)). — P. 63-65. — (Literatură) ; Sept. (Nr 4 (19)). — P. 108-112. — (Literatură). — (Fotografie de grup). Secvențe din ecourile critice despre cărțile și articolele publicate de Th. Codreanu, între ianuarie 2001-iunie 2003, fragmente din volumul aflat în curs de editare — *Theodor Codreanu. Bibliografie critică*.

1796. **Dinutz, Mircea. Ce se află la capătul labirintului** // Ateneu“. — 2011. — Ian. (48, Nr 1 (497)). — P. 4. — (Comentarii). — Cronică literară a celui de-al II-lea volum din ciclul de însemnări *Numere în labirint* (2008), în care comentatorul găsește coordonate inedite ale personalității lui Th. Codreanu.

Fără nicio îndoială, cred că publicarea acestor caiete a fost o bună inspirație a autorului, care s-a clădit pe sine cu grija expresă pentru adevăr și demnitate. Autodidacticismul și marginea l-au păstrat integru, mintea i-a rămas liberă, neperversitățile de multe rele ale lumii în care a trăit, ceea ce i-a garantat încrederea în sine, lipsa de complexe, o atitudine verticală în lume și-n afara ei, densitatea și substanța discursului critic. Confesiune, dare de seamă, jurnal de creație, dar și de lectură, cu pagini eseistice de mare profunzime, în sfârșit, roman autobiografic cu trimiteri în zona social — politică, dar și în cea sentimentală, culegere de cugetări și aforisme, între care unele se cer ținute minte: „Pe cei mai mulți oameni cultura nu-i face mai buni, doar mai vicleni“. Un lucru e sigur: la capătul labirintului se află, triumfător, omul creator și cu credință în Dumnezeu.

1797. **Dolgan, Mihai. De ce „Făptura mamei“ e o „capodoperă de valoare universală“** // Akademos. — 2011. — Nr 4 (23). — P. 134-137. — (Știința literaturii). — Studiu critic. Theodor Codreanu- apreciat pentru comentariile analitice despre creația lui Grigore Vieru.

Saturată de general-uman și de sinteze totalizatoare, poezia **Făptura mamei** nu poate să nu întruchipeze pe Muma dintotdeauna a omenirii — veghetoare, ocrotitoare, născătoare de noi și noi generații, dar și pe mama Naturii, pe mama Cosmosului („există undeva și o stea de lapte”, zice poetul), dar și pe „mama” tuturor lucrurilor din lume. În această ordine de idei, criticul Theodor Codreanu exprimă un mare adevăr și ontologic, și metafizic, și filozofic: „În maica viereană se adună toate mamele din lume, de unde și multiplicitatea în unicitate”. „Neamul omenesc durează cât durează mama” (p. 261, 137).

1798. **Gheorghită, Eugen. Am mai vrea noi să fim Eminescu!** // Lit. și arta. — 2011. — 24 noiem. (Nr 47 (3456)). — P. 1. — (Nu e simplă lansare de carte). — (Fotocopertă; fotografie de grup). Comentarii jurnalistice despre lansarea vol. *Eminescu în captivitatea „neburniei”* (2011), la Biblioteca „B.P. Hasdeu” din Chișinău.

În capitolele „Ironia lui Caragiale” și „Veronica Micle — „martorul mut” Theodor Codreanu aruncă o lumină asupra mai multor momente, sprijinite de dovezi, argumente și mărturii ale contemporanilor, despre deloc simplele relații dintre această trinitate, concluzia fiind una: Caragiale a fost unul dintre puținii prieteni ai lui Eminescu [...].

1799. **Josu, Nina. Adevărul despre „neburnia” lui Eminescu** // Lit. și arta. — 2011. — 1 dec. (Nr 48 (3457)). — P. 5. — (Fotografie de grup). — Reportaj despre lansarea la Biblioteca „B.P. Hasdeu” a cărților *Eminescu în captivitatea „neburniei”* (2011) și *Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic* (2011). Redarea unor aspecte din comentariile participanților.

Acad. Mihai Cimpoi a accentuat că Theodor Codreanu este un mare cărturar și ne demonstrează că marginea devine centru — Hușiul a devenit centru cultural, iar centrul eminescologiei s-a mutat la Chișinău, dar prin Huși. Academicianul a mai observat că opera lui Th. Codreanu este de profunzime, Domnia Sa scrie despre mari personalități, vede dincolo de realitate, dincolo de fenomene, vede și hățișurile, bineînțeles, și drumurile întrerupte heideggeriene. „Ce se întâmplă în cărțile pe care le lansăm noi? Theodor Codreanu are facultatea de a construi o demonstrație critică, și în acest volum este o demonstrație critică, bazată pe o logică piramidală, platoniciană, în care ne demonstrează că „moartea civilă” a lui Eminescu a existat, vine cu documente și cu detalii, aduce argumente de ordin analitic, când combate detractorii. Codreanu pune și problema unei înțelegeri moderne și foarte necesare a neburniei lui Eminescu; au fost atinși de oribila boală alți romantici germani, printre care și Novalis.

1800. **Josu, Nina. Volume de valoare, scriitori mult așteptați** // Lit. și arta. — 2011. — 5 mai (Nr 18 (3426)). — P. 5. — Reportaj despre derularea întrunirii (prezentări de carte, cuvântări despre fenomenul literar contemporan) de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret. Volumul *Transmodernismul* (2011, ediția a 2-a, revăzută și adăugită) a fost prezentat de acad. Mihai Cimpoi și poetul Daniel Corbu. Theodor Codreanu a vorbit despre amploarea mișcării transmoderniste. (Imagini de grup).

Mihai Cimpoi: În fond cred că subiectul ei este nu atât transmodernismul cât postmodernismul, și avem aici expuse absolut tot ce se întâmplă în jurul paradigmei postmoderniste. Avem toate interpretările și toate ambițiile românești. Postmodernismul este și o vrere de valoare. Foarte mulți poeți care se cred că sunt postmoderniști cred și că sunt valoroși. Deci, însăși apartenența la postmodernism de-acuma le-ar garanta un credit valoric. Theodor Codreanu însă crede că avem o altă direcție de gândire și o altă orientare

paradigmatică, este vorba de o reluare în alte dimensiuni și în alte spații, și în alte tipuri ale modernismului.

Th. Codreanu: Cartea aceasta a inaugurat în 2005 o colecție de studii transdisciplinare la Ed. „Junimea” din Iași, o colecție care astăzi are multe apariții. De asemenea, mai există o asemenea colecție la Ed. „Curtea Veche” din București, patronată tot de academicianul Basarab Nicolescu, ce se axează, mai ales, pe știință și religie, dar are și alte titluri de apariție. În contextul metodei transdisciplinare, cu adausul acestui cuvânt misterios într-un fel, transmodernism, am coroborat propriul concept cu metodologia transdisciplinătății, care este în mare vogă în Europa și în Țară. Trebuie să vă mai spun că o altă mare surpriză e că la Cluj-Napoca, un grup de tineri scriitori, între care un eminent eseist și gânditor, Adrian Lesenciu, au creat o grupare transmodernă în jurul unei reviste, „Aisberg”. Avangarda transmodernă e un fel de oximoron, o contradicție în termeni, pentru că avangardele sunt ultimele expresii ale modernismului și au făcut trecerea spre postmodernism, care și el a fost în România tot un soi de avangardă.

1801. **Măgurean, Anca. Ion Barbu sau limitele interpretării critice** // Bucovina lit. — 2011. — Dec. (XXII, Nr 12 (250). — P. 16-17. — (Cronica literară). — Comentarii critice despre studiul Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic (2011).

Ideile vehiculate în eseu de față reprezintă o viziune originală asupra creației poetice a lui Ion Barbu, cu accente preluate din sistemul epistemologic al lui Gaston Bachelard, din psihanaliza jungiană, filosofie, mituri străvechi, din alchimie și din ezoterism. De asemenea, sunt evidențiate afinitățile de gândire ale poetului cu dogmatismul lui Blaga, un alt poet însetat de mister, — concept care devine ținta supremă către care tinde cunoașterea poetică, precum și afinitățile de stil și de imagine poetică cu geniul eminescian. De pildă, într-o extraordinară analiză comparativă între poezia **Timbru** și poemul **Memento mori**, criticul identifică o serie de apropieri izbitoare între cele două producții lirice, ajungând la concluzia că „performanța unică a lui Ion Barbu este că a concentrat vasta panoramă a deșertăciunilor din **Memento mori** doar în pătratul zilei unui catren, transformând o epopee într-o teoremă lirică”. Dar, așa cum argumentează autorul acestui volum, poetul nu s-a lăsat sedus doar de perfecțiunea și bogăția sensurilor versului eminescian, ci și de romanul lui Mateiu Caragiale, **Craii de Curtea-Veche**, ale cărui ecouri se regăsesc în imaginea oului dogmatic barbuan, dar și în pitorescul balcanic și în structura pentadică a ciclului **Isarlák**. Însă, așa cum există o serie de afinități între concepția despre poezie a lui Barbu și cea a lui Eminescu, tot așa, rigurozitatea poetului matematician contravine poeziei elegiace bacoviene și poeziei leneșe argheziene pe care acesta le-a respins cu desăvârșire (p. 17).

1802. **Mirea, Dinu. Breviar editorial** // Pro Saeculum. — 2011. — Nr 7/8 (67/68). — P. 205-206. — (Info-cultural). — Comentarii critice pentru volumul *Polemici „incorecte politic”* (2010), în care autorul este apreciat pentru viziunea organică în apărarea adevărului și a patriotismului profund și pentru întoarcerea la valorile perene ale creștinismului și la canonul eminescian.

[...] Se mai înțelege din această carte, surprinzător de unitară și organică, că textele, adunate și organizate cu o atență științată a dozării argumentelor, constituie un avanpost în apriga bătălie purtată în numele filosofiei creștine transmoderne pentru apărarea adevărului (ce nu poate fi nici multiplicat, nici falsificat), pentru apărarea valorilor tradiționale și ale naționalismului în fața agresivității nocive a minorităților (de orice fel) pe fondul ascensiunii markismului cultural emancipat în corectitudine politică. Paralela (propusă) între internaționalismul proletar și globalismul actual se justifică, mai ales prin faptul că atât internaționaliștii, cât și globaliștii manifestă aceeași obsedantă grijă de a șterge din

memoria popoarelor tot ce se referă la trecut / tradiție și conștiință națională, considerate a fi Răul suprem (p. 205-206).

[...] Nu se putea ceva mai potrivit, după cum s-a și dovedit. Polemicile neapărat incorecte politic ale lui Theodor Codreanu, în consens cu toată bibliografia sa de autor (fără vreo fisură sau abatere), constituie încă o tentativă a sa de întoarcere la valorile perene ale creștinismului remanent / arheic, precum și canonului veșnic viu, atât de profitabil în plan spiritual, Eminescu. Plecând de la un asemenea model, Theodor Codreanu refuză să reziste minoritarilor prin cultură și atacă — decis, foarte bine argumentat — sistemul tiranic și aberant pe cale să se instaureze (p. 206).

1803. **Nedelcea, Tudor. *Eminescu și cugetarea sacră*** // Feed Back. — 2011. — Ian.-Mar. (Nr 1/3). — P. 55-65. — (Eseu). — Interpretări analitice despre poezia religioasă a lui Mihai Eminescu. Coroborarea opiniilor prin citări și corelații cu ideile critice ale lui Th. Codreanu din art. *Eminescu și erosul divin*, apărut în „Steaua”, nr. 5-6/1999.

Revenind la „soapta misterului divin” din **Preot și filosof**, singura capabilă a înțelege pe Dumnezeu de dincolo de icoană, Theodor Codreanu sesizează „ruptura ontologică, între esență și lucrurile divine, între Creator și creație”, căci „Dumnezeu se arată prin Creație (scoateră din ascundere, în limbajul lui Heidegger), în mod analogic, „ca în oglindă, prin enigmă” (1, **Corinteni**, 13,12), așa cum Hyperion, ca esență divină i se arată fetei de împărat în **Luceafărul eminescian**”, care privea icoana Luceafărului. Creștinătatea occidentală a refuzat distincția dintre esența divină și creațiile divine, dintre Sein și Dasein, ceea ce a condus la nihilismul filosofic, la nepriceperea „soaptei misteriosului divin”. Eminescu se dovedește a fi un scriitor în spiritul părinților patristici, a credinței strămoșești. Pentru Eminescu, „Dumnezeu n-a murit”, El există în esența și creațiile sale, El se află dincolo de icoană. Dar, pentru a percepe și pricepe trebuie să ai „auzul fin” spre a auzi „soapta misterului divin” (p. 89).

1804. **Olaru-Nenati, Lucia. *De la Bacovia la Eminescu*** // Ateneu. — 2011. — Noiembrie-dec. (48, Nr 11/12 (507/508)). — P. 24-25. — Aprecieri ierarhizării corecte a studiilor bacoviene de către critic, întrucât dă întâietate cercetării făcute de „autoarea unei prime exegeze bacoviene de referință în plan european — dr. Svetlana (Paleologu) Matta din Elveția”.

Theodor Codreanu, autorul unui impunător — la propriu și la figurat — demers hermeneutic intitulat **Complexul Bacovia**, apărut în 2003, purcede la valorificarea științifică și consonantă a exegezei semnată de Svetlana (Paleologu) Matta, invocând-o frecvent și cu mare deferență în dezvoltarea ideilor sale remarcabile. El afirmă cu toată responsabilitatea că monografia Svetlanei Paleologu Matta a fost un „eveniment de referință de care poetul nu s-a mai putut bucura”, și care „produce o veritabilă ruptură de clișeele interbelice, care se învârtău sterilizante în jurul problemei simbolurilor sau elementarității conștiinței estetice bacoviene.” Conchizând, el afirmă fără rezerve că „este tot ce s-a gândit mai profund despre Bacovia în deceniul al cincilea fără continuatori pe măsură”. Mai spune Codreanu că „meritul capital al autoarei e că arcuiește peste timp preexistențialismul creației kierkegardiene cu acela al modernilor, Bacovia devenind o excepțională punte de trecere.” El acordă, așadar, acestei lucrări încă netraduse în limba română, „rămasă ascunsă de ochii criticii autohtone”, statutul unui reper de referință în exegeza bacoviană, nu numai pentru că a fost scrisă și publicată în străinătate, ci, în primul rând prin valoarea intrinsecă a conținutului său (p. 24).

1805. **Postolache, Gheorghe. *O pagină importantă a protocronismului aplicativ*** // Oglinda lit. — 2011. — Mar. (Nr 111). — P. 6732. — Prezentarea manifestărilor

protocronismului cuprinde referiri la vol. *A doua schimbare la față* (2008) și *Polemici „incorecte politic“* (2010), privind teoria protocronismului românesc.

Theodor Codreanu (n. în 1945), redevabil eminescolog [...] și „luceferist“, dezvoltă o cu totul altă realitate a raporturilor dintre teoria protocronismului cultural formulată de Edgar Papu și marxism-leninism (în *Edgar Papu și minoratul culturii românești din A doua schimbare la față*, 2008). Protocronismul nici n-ar fi o ideologie subsumată partinic, ci o doctrină culturală universală care are drept de existență, ca și sincronismul, pancronismul, post sincronismul și autocronismul [...]

1806. **Rachieru, Adrian Dinu. Cabala antieminesciană — o ficțiune? // Oglinda lit.** — 2011. — Noiembrie. (X, Nr 119). — P. 7373-7374. — (Controverse). — Dezbaterea „cazului Eminescu“ din perspectiva noilor interpretări eminescologice ale grupului de „cercetători indisciplinați“, despre ultimii șase ani din viața poetului. Autorul are în vedere vol. *Simptomuri politice în boala lui Eminescu* (2009) de Ion Filipciuc.

„Absorbit“ de programul eminescian, N. Georgescu anunța, încă în 1994, acea „altă viziune“ (2, p. 5), impunând în eminescologie un nou curent, ilustrat de câteva prestigioase nume, așa-zisii „cercetători indisciplinați“ (3, p. 101). Printre ei, desigur, în primul rând, Theodor Codreanu și N. Georgescu, apoi Călin L. Cernăianu deschizând o anchetă juridică de ecou, I. Filipciuc, Constantin Barbu, cu impozantul corpus de documente *Codul invers*, negreșit, Ov. Vuia, îndreptându-ne *Spre adevărul Eminescu* (2 vol.), cu toții acreditând, în pofida unor puncte de vedere în conflict, teoria conspirației. Mai mult, între ei s-au iscat și ciudate polemici, o „războire inutilă“, constată Theodor Codreanu; dar demersurile lor, de elan detectivistic, vădesc — convergent și indubitabil — „schimbarea paradigmei în biografia eminesciană“ (4, p. 15). Dincolo de fricțiunile (inerente, am zice) din interiorul „curentului“, noii exegeți, apăsând pe senzațional, dar chemând la apel fapte controlabile (vezi, de pildă, somația lui P.P. Carp, cerând „potolirea“ lui Eminescu), doresc a spulbera seria de mistificări și prejudecăți legate de viața poetului, în ultimii săi șase ani (p. 7373).

1807. **Sofronie, Valeriu. Încă o dată despre depășirea limitei. Theodor Codreanu și radiografia postmodernismului — impresii dintr-o carte // Spații culturale.** — 2011. — Mar.-april. (Nr 15). — Considerații critice de sinteză despre vol. *Transmodernismul* (2005).

Cartea istoricului și criticului literar Theodor Codreanu (*Transmodernismul*, Ed. Junimea, Iași, 2005), este ceea ce se numește o „carte importantă“. Importanța acestei cărți nu e dată nici de dimensiunile sale fizice, nici de eșafodajul conceptual-lingvistic construit în jurul ideilor centrale, de lungimea referințelor bibliografice sau de locul câștigat în literatura de specialitate. Lucrarea nu se impune în niciuna din aceste direcții: nici voluminoasă nu este, nici novatoare conceptual-lexical, nici impresionant-racordată la literatura domeniului sau loc des invocat în critica de specialitate. Dacă motivele aprecierii unei opere ca fiind substanțială ar ține de unele din aspectele mai-sus invocate sau de toate la un loc, motivele buneii aprecieri încă s-ar lăsa așteptate. Toate acestea țin de „cum-ul“ spinnerii, de categoria modalității. Însă nu în modalitate stă greutatea, ci în substanțialitate. Iar determinanta substanțială în legătură cu o creație se pune ori de câte ori se pune și revenirea la temei, la fundament. Așadar, cartea vorbește despre transmodernism, adică despre condiția noastră postmodernă și post-postmodernă.

1808. **Stanciu, Daniela. Mereu înnoitoare — „Duminica Mare a lui Grigore Vieru“, de Theodor Codreanu // Lohanul.** — 2011. — Mar. (Nr 1 (16)). — P. 89-91. — (Literatură). — Fotocopertă ; fotografie de grup. Recenzie pentru monografia despre Grigore Vieru (2010, ediția a doua).

[...] „Paideuma“, al treilea capitol al monografiei critice, cuprinde: „Salvarea prin copilărie“, „Mama“, „Casa părintească“, „Femeia“, „Ființa vegetală“. Oprindu-mă asupra primului subcapitol, observ rolul major al copilăriei în formarea poetului: „Marele secret al personalității lui Grigore Vieru stă tocmai în acest miracol al conservării, al stagnării în copilărie“. Th. Codreanu susține, nu fără argumente temeinice, ideea că românismul lui Grigore Vieru provine din faptul că acesta „și-a petrecut primii ani armonioși în mediul lingvistic românesc și în plai mioritic“, departe de „constructorii lui homo sovieticus“.

1809. **Tătaru, Nadia. Eminescu: Victima unei conjurații politice?** // Timpul. — 2011. — 23 noiem. — (Carte). — Acces internet: <http://www.timpul.md/articol/eminescu-victima-unei-conjuratii-politice-28923.html>. — (accesat: 1.06.2012). — Reportaj despre acțiunea culturală organizată la Biblioteca „B.P. Hasdeu“ (Chișinău), privind lansarea ultimelor studii: *Eminescu în captivitatea „nebungiei“* (2011), *Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic* (2011).

Într-o ambianță de sărbătoare, însoțită de un auditoriu arhiplin — așa s-a desfășurat prezentarea cărții „Eminescu în captivitatea „nebungiei“, semnată de scriitorul Theodor Codreanu și apărută la Ed. „Universul“ din Chișinău. Manifestarea a făcut obiectul aprecierilor aduse personalității autorului, subliniind astfel imensa sa contribuție literară. Moderatorul manifestării, scriitorul Vlad Pohilă, a spus că lucrarea, „Eminescu în captivitatea „nebungiei“ este una tristă și apăsătoare, deoarece descrie sfârșitul și destinul dramatic al poetului.

1810. **Țurcanu, Andrei. Theodor Codreanu: polemici cu miză majoră** // Meta-literatură. — 2011. — (Nr 3/4 (27)). — P. 119-129. — (Opinii) ; Timpul. — 2011. — 27 mai. — (Un critic pe săptămână). — Secvențial, cu titlul *Polemici „incorecte“ politic* ; Acces internet : <http://www.timpul.md/articol/andrei-turcanu-polemici-incorecte-politic-23691.html>. (accesat: 21.05.2012) ; Oglinda lit. — 2011. — Aug. (Nr 116). — P. 7083-7084. — (Critică literară) ; Sept. (Nr 117). — P. 7183-7184. — (Critică literară) ; Lit. și arta. — 2011. — 29 sept. (Nr 39 (3449)). — P. 4. — Cu titlul *Polemiciile unui „naționalist în marginile adevărului“*. — (Th. Codreanu, foto; fotografii de grup, fotocopertă de carte). — Cronică literară pentru cartea *Polemici „incorecte“ politic* (2011, ediția a II-a).

*Consecvența, dar, mai ales, calmul cu care Theodor Codreanu, „incorectul“ politic de la Huși, îi dezbracă mereu, de la carte la carte, pe „corecții“ elitiști de la București și de aiurea, pe cei de azi, dar și pe părinții ori pe strămoșii lor de tristă amintire, inspiră respect. Dincolo de argumentarea strânsă, transdisciplinară, fără niciun fel de fisuri sofistice sau stridente demagogice, în demersul său se impune un crez nestrămutat, o convingere. Rostul scrisului, crede cu neclintire Theodor Codreanu, nu ține de orgoliul narcisiac, nici de interesul de grup, meschin și părtinitor, și nici de vreo ideologie agresivă planetară. „Un spor de adevăr“ — iată miza majoră a angajării sale literare. De la *Dialectica stilului* (1984) până la *Polemici „incorecte“ politic* (Ed. „Ștefan Lupașcu“, Iași, 2011), toate cărțile acestui cercetător „cu judecată dreaptă și încâpățanată“, dacă e să folosim o sintagmă eminesciană, relevă aceeași, statornică, grijă față de sporul de adevăr al arheității românești (p. 119).*

1811. **Ungureanu, Lidia. Spiritul creator în largul său de adevăr și visare** // Lit. și arta. — 2011. — 21 iul. (Nr 29 (3437)). — P. 4. — (Fotografie de grup). Reportaj de la întâlnirea scriitorului, organizată de D. Gabura, la Mana (Basarabia), satul natal al scriitorului Paul Goma, la Casa de Cultură Lucașeu-

ca, unde au fost lansate cărțile scriitorului Victor Teleucă, context în care Theodor Codreanu a transmis sătenilor mesajul primit de la apatridul Paul Goma. Ample reproduceri din convorbirile cu sătenii.

Th. Codreanu: L-am contactat pe P. Goma înainte de această întâlnire cu elevii din zona Orheiului. Vin către auditoriu cu un mesaj-surpriză din partea scriitorului, a cărui faimă azi e cea a unui Soljenițan român care a editat peste 20 de romane și volume de publicistică, un „Jurnal“ în 18 cărți masive — expresie a istoriei Basarabiei și României:

„Dragă dle Theodor Codreanu! Mă bucur că m-ați luat prin surprindere: Dvs., la Mana? Sunt gelos la modul prietenesc. Iată, eu nu am reușit să-i conving pe guvernanți că sunt basarabean. Dar consătenii mei știu asta, nu au nevoie de „hârtii“. Îi salut cu dragoste, cu frățietate. Al vostru mănean, Paul Goma“.

V. Teleucă face parte dintr-o familie similară de spirite creatoare, deși a luat o altă linie de viață. P. Goma e un intransigent, un radical, iar V. Teleucă e de o altă factură interioară. Când l-am descoperit? Abia după ce s-a stins. Opera sa a fost pentru mine o adevărată revelație. Marea surpriză însă e profunzimea gândurilor ce l-au frământat.

1812. **Zeletin, C.D. O carte de excepție privitoare la Ion Barbu // Ateneu. — 2011. — Oct. (48:(I), Nr 10 (506). — P. 8. — (Gaură-n cer) ; (II), Noiembrie-dec. (Nr 11/12 (507/508). — P. 8. — (Gaură-n cer). — Cronică literară pentru exegeza critică a lui Th. Codreanu — Ion Barbu și spiritualitatea modernă. Ermetismul canonic (2011).**

De fapt, nu e o carte, ci e Cartea. Cartea pe care o așteptaseră exegezele închinată în timp marelui poet, fiecare necesară și excelentă în felul ei. Nu o așteptau atât pentru nervii pletorici ai viitoarei sinteze, cât pentru a fi înzestrate cu nimbul unei alte lumini, presimțite de multă vreme.

*Am citit, așadar, cu voluptuoasă luare aminte, o carte densă și fascinantă în adâncurile ei, dedicată lui Ion Barbu, poet care a problematizat lirica românească în măsura în care, cu o jumătate de veac în urmă, o problematizase înălțând-o Eminescu. E vorba de exegeza domnului Theodor Codreanu **Ion Barbu și spiritualitatea modernă. Ermetismul canonic**, Ed. Curtea Veche, București, 2011. [...]. (I, nr. 10/2011).*

Theodor Codreanu reconstituie itinerarul receptării poeziei lui Ion Barbu. Poetul răspundea acestor interpretări fie prin tăceri enigmatice, fie prin reacții irascibile. El nu s-a regăsit în niciuna din interpretările marilor lui contemporani, uneori prieteni, fără a se fi declarat un neînțeles, oricât de savante sau ingenioase vor fi fost. Explicația cea mai la îndemână era cea temperamentală, pusă pe seama susceptibilității lui morbide, așa cum o face, de pildă, prietenul său, sociologul Nicolae Petrescu în memoriile lui postume. El semnala totuși forța elipticului, a imaginației și a intuiției conversației lui, dar și o labilitate anume. Posteritatea însă, mai ales studiul de față, pune această dispoziție pe seama neînțelegerii ermetismului său canonic, chiar de către exegeți ca E. Lovinescu ori Tudor Vianu, ale căror studii în problemă Theodor Codreanu le disecă în toate fibrele, în cartea sa — model de pătrundere literară și filozofică (II, nr. 11-12/2011).

1813. **Zidaru, Cristian. O primăvară cu lansări de carte de bun augur // Bibliopolis. — 2011. — Vol. 39, Nr 2. — P. 76-82. — (Evenimente culturale). — (Fotocopertă; fotografie de grup). Reportaj de la momentul lansării (7 aprilie 2011) celei de-a doua ediții a vol. *Transmodernismul* (2011, ediția a doua). Redarea câtorva opinii exprimate de acad. Mihai Cimpoi, de poetul Daniel Corbu și de autorul însuși asupra cărții.**

*Volumul **Transmodernismul** (din colecția „Eseu“) de scriitorul, criticul, istoricul și teoreticianul literar dr. în filologie Theodor Codreanu a fost prezentat de acad. Mihai Cim-*

poi, care a relatat că acesta este la ediția a doua, revăzută și adăugită. Cartea (ce cuprinde 16 capitole) este absolut necesară în contextul dezbaterilor postmodernismului, expune tot ce se întâmplă în interiorul acestui curent literar, dar și artistic, din zilele noastre. Th. Codreanu analizează toate interpretările în acest sens din România, referindu-se și la timpurile și spațiile altui curent — modernismul (aducând drept exemplu creația lui Eugen Ionescu). Apartenența la postmodernism nu înseamnă un credit al valorii. În ultimul timp se revine la o normalitate estetică (a se vedea remarcile lui Ion Bogdan Lefter). Cartea lui Th. Codreanu are o viață activă și va avea o rezonanță deosebită atât în România, cât și în Republica Moldova, fiindcă reprezintă modul nostru de a ne integra în Uniunea Europeană (p. 80).

A. DEDICAȚII

a. în volume

1814. **Angheluș, Ion Alex.** *Întâietatea lui Hölderlin: Lui Th. Codreanu // Drumul cuvântului.* — Iași, 1980. — P. 87-92. — Poemul cu dedicații este alcătuit din 3 părți ; Angheluș, Ion Alex. *Nunțile focului.* — Bârlad, 2006. — P. 107-110.

Toată lumea are nevoie de consolare... / Ca bărbați viteji, urcați pe fregate, / am ridicat îndoiala la rangul de lege / și totul deveni calm, / în ciuda vântului alergând pe sus, / glasul tău aromind a gutui, / senin ca înțelepciunea porumbului toamna...// Pierea mereu amintirea / lângă măcieșul încălcându-ne pletele, / se așezau păsări de bronz / între speranțe și vorbele aspre...// N-am dorit niciodată să fim zei...// Și am luat asupra-ne o parte din vină / chiar dacă pierdusem credința... / Timpul mereu se răsuțește/ pe lângă filele neglijate ale cărților (p. 87-88).

1815. **Angheluș, Ion Alex.** *Predică: Lui Theodor Codreanu // Jurnal de idei.* — București, 1980. — P. 37. — Poem ; Angheluș, Ion Alex. *Nunțile focului.* — Bârlad, 2006. — P. 56-57.

Din obscure grădini, / demn de înaintașii / nedezmințiți ai martiriului — / cumpărătorul de bufnițe / propovăduiește / în fiecare dimineață / pacea — / puilor de lupi / și altor jivine. [...]

1816. **Vieru, Grigore.** *Drumul. Lui Theodor Codreanu: [poem cu dedicație] // Acum și în veac.* — Ch., 1997. — P. 181. — Cap. *Pod peste lacrimi — dedicații, 1996—1997*, Grigore Vieru *Taina care mă apără. Opera poetică*, Iași : „Priniceps Edit“, 2008. (Col. „Ediții critice“), p. 203¹⁰⁵ ; Porto-Franco. — 1998. — Nr 1 ; Cronică. — 2009. — Nr 1 ; Feed Back. — 2011. — Nr 9/10.

Caut, din Chișinău / Drumul care-i mai scurt/ Spre Țară, spre Vatra / În care-am înviat din morți. / El trece întreg și cald și curat / Prin Huși, prin inima ta. / Se ia Prutul, prietene, / După urmele pașilor tăi, / Atât de al lui ești! / Se iau pașii mei / După apele Prutului nostru — / Atât de al meu este! / Și toată Țara / E un pod peste Prut!

1817. **Codru, Anatol.** *Probă de austeritate. Lui Theodor Codreanu : [poem cu dedicație] // Piatra de citire.* — București ; Ch., 2003. — (Col. „Biblioteca școlărilor“). — P. 167.

O să vă las pe tot cuprinsul cuvintelor / Doar numai statuia mea de văzduh, / Sufletul meu îmbălsămat de-amintiri, / Unduirea mea, că am fost omul, / Doar numai în spusa voastră / Să dăinuie mai cât umbra luminii, / Mai cât clipa care a fost. / [...]

1818. **Iachim, Ion.** *Istoria Rusiei.* — Ch. : Pontos, 2006. — 135 p. — (Cartea se deschide cu precizarea autorului: „Dedic această carte scriitorului și profe-

105 Există mici variații de tehnoredactare. Spre comparare: Caut, din Chișinău, / Drumul care-i mai scurt/ Spre Țară, spre vatra/ În care-am înviat din morți./ El trece întreg și cald și curat/ Prin Huși, prin inima ta./ Se ia Prutul, prietene,/ Pe urmele pașilor tăi, atât de al său ești!/ Se iau pașii mei/ După apele Prutului nostru —/ Atât de al meu este!/ Și toată Țara/ E un pod peste Prut!

sorului Theodor Codreanu“ (p. 3). — Volumul reeditat: Ion Iachim, *Istoria expansionistă a Rusiei*. — Iași : Opera Magna, 2007, p. 4).

1819. **Iachim, Ion.** *Doină (lui Theodor Codreanu)* // Ion Iachim. Ascult cum înfloresc inul. — Ch., 2007. — P. 50-51.

Măi bădiță, măi Codrene, / Albe sunt zilele mele, / Căci te-am regăsit, măi frate, / Când am revenit din moarte [...] Și-am să rog ponoarele / Să cânte izvoarele, / Să cânte curate/ Dorul meu de frate (p. 50-51).

1820. **Brumă, Petru.** *Sonet cu varvarieni // Alma mater hussiensis: Liceul „Cuza Vodă“ din Huși, la cea de-a XC-a aniversare* / coord. Th. Codreanu. — Iași, 2008. — P. 324. — Cap. *Poesis*. Sonet scris cu dedicația: „Profesorilor Theo și Lina Codreanu — pro amicitia“.

La Curtea noilor Codreni/ din Târgul vechilor Trăsniți, / s-au strâns drumeți sărac lipiți, / poeți și politicieni.

1821. **Traianus.** *De-atâta taină : Pentru Theodor Codreanu // Regăsit în cer (2000—2008). Trilogie psalmodică. Cartea III.* — Iași, 2009. — P. 163. — Sonet cu dedicație.

E-un râu durerea, îmi sunt prea departe, / Mă ning cuvintele, se face moarte, / În ea am să trăiesc fără sfârșit, / Uitând că sunt de șapte vieți murit. // Pașii-mi sărută vrednicia ierbii, / Trăiesc doar timp, spațiu gândesc discret/ Și sunt convins: când se vânează cerbii, / Singurătatea m-a născut poet. // Și de atunci din mine-alerg spre mine, / Privirea mi se frânge de ruine, / Ruine de tăceri din noapte-n zi. // Rănit și-nsângerat de-atâta taină, / Alerg din mine-n mine fără teamă/ ca spre o țară ce n-o voi găsi.

1822. **Brumă, Petru.** *Eveniment cultural // Brumă-rele de Humor.* — Constanța, 2011. — P. 21. — Cap. *Brumă-rele de Dobrina*. Catrene epigramatice referitoare la romanul *Varvarienii* și la cugetările din *Numere în labirint*, de Th. Codreanu.

Fiecare cu ce-l doare. Crezându-mă varvarian, / m-a invitat la un crospec./ Iar eu, crezându-l podgorean, / i-am spus: Să fie alb și sec.

1823. **Pricop, Ion Gheorghe.** *Eroare...: Lui Theodor Codreanu și familiei sale // Confortul Inorogului.* — Cluj-Napoca, 2011. — P. 174-175. — Col. „Poeți contemporani“.

Însă eu credeam că ești scara/ ce duce la nemurire: câțiva fuștei, în sus, / doi-trei, la dreapta, unul, în jos, / și, hop, dai cu nasul de adorație, / de laudă și veșnicie: // salonul eternității este pavoizat/ cu diplomele Premiului Nobel/ pentru Literatură, bașca portretele/ acelora, sub formă de zmei.// Un înțelger îmi cere/ documentul și eu spun că l-am uitat/ acasă, adică sub cer: mergi și-l adu, / zice, și eu mă răsucesc, cu regretul/ că nici măcar n-am aruncat o privire/ prin Grand Saloon; [...] [p. 174).

b. în periodice

1824. **Hagiu, Alina.** *Albă lumină : Poezie cu dedicație: „Prieteniei dintre Gr. Vieru și Theodor Codreanu“ // Zorile.* — 1995. — Ian.-Iun. (Nr 1(26). — P. 4. — (Poesis).

Și stau departe-acolo, dar, din același neam, / Departe și aproape de inima-mi pustie, / Un suflet ce nu strigă la niciun pământean / Și-o inimă ce bate și-n piept și-n poezie. // [...]//

În căni de lacrimi, poate, mai plâng, oameni ca noi / Nu va seca izvorul cât o va ține ceru', / Căci va zidi-n adâncuri ca din fecunde ploi / Lumina, ce-o sădesc Codreanu și Vieru.

1825. **Vieru, Grigore.** *Drumul.* (Lui Theodor Codreanu) : [poeziile sunt selectate din cap. *Pod peste lacrimi — dedicații*, 1996—1997 (vol. *Acum și în veac*). Poezia *Drumul* are dedicație pentru Th. Codreanu] // Porto Franco. — 1998. — Ian.-Febr. (Nr 1/2(42)). — P. 6. — (Trei poezii de Grigore Vieru) ; Cronica. — 2009. — Ian. (Nr 1(1569)). — P. 15. — (Cuvântul care unește) ; Feed Back. — 2011. — Sept.-Oct. (Nr 9/10). — P. 202. — (Poeme către prieteni). — Pagini evocatoare — Gr. Vieru. Poezie aleasă din vol. *Taina care mă apără* (2008).
1826. **Andrei, Petruș.** *Ramul inimii-nflorite* : [poezie cu dedicație: *Lui Theodor Codreanu (pentru „Fragmentele lui Lamparia”, 2002)*] // Visătorii. — 2002. — Dec. (Nr 4). — P. 5.
1827. **Andriescu, Vasile D.** *Albină* : [poezie dedicată lui Th. Codreanu la a 60-a aniversare] // Prutul. — 2005. — Febr.-Mar. (Nr 2/3(39/40)). — P. 8. — (Theodor Codreanu — 60) ; Milesiana. — 2005. — Nr 2. — P. 3 .
[...] Acum/ purtați / coroana / rodului / cules — / mai greu / de unii / înțeles...// Dar cine stă / ca să privească bine, / v'admiră/ de pe creștet / rotundul / de rubine / pe care eu — / un muritor — / îl prețuiesc, / și îl admir!
1828. **Pricop, Ion Gheorghe.** *Timp duman!* : [poezie dedicată „lui Th. Codreanu“ la a 60-a aniversare] // Prutul. — 2005. — Febr.-Mar. (Nr 2/3 (39/40)). — P. 8. — (Theodor Codreanu — 60) ; Milesiana. — 2005. — Nr 2. — P. 3.
[...] Scribului cu fes în van / nu i-i timpul, ci-n arcan; / ca pe taur dunărean / priponească-te în lan / și Pricop, dar și Codreanu, / timp ...duman!
1829. **Andrei, Petruș.** *Lansarea romanului... în epigrame* : [epigrama : *Lui Theodor Codreanu pentru o „erezie” romanescă*] // Zorile. — 2006. — Ian.-Dec. (Nr 1/2 (34/35)). — P. 35. — (Pro amicitia).
1830. **Pricop, Ion Gheorghe.** *Vămile cuvântului „pharmacon”* : [poemele 1, 2, 3, 4 publicate în acest număr „se dedică lui Theodor Codreanu“] // Adevărul lit. din Vaslui. — 2006. — Mart. (Nr 6 (6)). — P. 6.
1831. **Andrei, Petruș.** *Credință* // Zorile. — 2007. — Ian.-Dec. (Nr 1/2 (36/37)). — P. 24. — (Pro amicitia). Poezie cu dedicația „Scriitorului Theodor Codreanu“.
1832. **Andrei, Petruș.** *Mă-nchin... Dlui Theodor Codreanu* : [în grupajul de versuri din rubrică, un mic poem dedicat lui Th. Codreanu] // Zorile. — 2008. — Ian.-Dec. (Nr 1/2 (38/39)). — P. 11. — (Poesis).
Mă-nchin la firul crud de iarbă, / Mă-nchin la floarea cea de gând, / Mă-nchin la cârțița cea oarbă / Ce-o simt pe sub pământ mergând. // [...] // Mă-nchin la fermecata noapte, / Mă-nchin la baterea de vânt, / Mă-nchin la tot, mă-nchin la toate / Că trestie sunt de Cuvânt.

Note

1833. **Brumă, Petru.** *Presupunere* : *Scriitorului emblematic hușean Theodor Codreanu* // Lohanul. — 2011. — Sept. (Nr 4 (19)). — P. 94. — Epigramă.
E greu să lupți cu un sistem / Și-având așa multe proiecte! / Să fie oare un blestem / Al celor din „Polemici incorecte“...?

B. SEMNALE EDITORIALE¹⁰⁶

A doua schimbare la față (o cercetare transdisciplinară a civilizației române moderne), „Princeps Edit“, Iași, 2008. — (Col. „Eseu“ : [Semnal editorial]. *Revista nouă*. 2008, Mar.-apr. (3-4 (36-37)), 54 (Fotocopertă); Cărți primite la redacție. *Pro Saeculum*. 2008, VII, Apr. (3 (47)), 128 (Info-cultural); Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2008, XIX, Mai-iun. (5-6 (207-208)), 65; Noutăți editoriale. *Orizont literar contemporan*. 2008, Oct., (4), 19. (Fotocopertă); Catalog. Carte — 2009. Ed. Princeps Edit., 2009. Colecția „Eseuri“ (Fotocopertă).

Bacovia/ Complexul bacovian. Iași : Ed. „Junimea“, 2002: Cărți noi primite la redacție. *Bucovina lit.* 2003, iun. (Nr 6(148)), 36; Cărți primite (selectiv și cronologic). *Dacia lit.* 2003, anul XIV, Nr 3(50), 64. (Arca lui Noe).

Basarabia sau drama sfâșierii. Ed. „Pax aura mundi“, Galați, 2004: Cărți primite la redacție. *Revista nouă*. 2004, aug. Nr 5, 2. (Agenda); Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2005, anul XV, ian.-febr. (Nr 1-2 (167-168)), 43.

Basarabia sau drama sfâșierii. Ed. „Flux“, Ch., 2003: Cărți noi primite la redacție. *Bucovina lit.* 2003, iun., (Nr 6(148)), 36; Cărți primite. *Dacia lit.* 2004, 15 mar., Nr 2(53), 59.

Basarabia sau drama sfâșierii. Ed. „Scorpion“, Galați, 2003: Publicații pentru minte și suflet. *Rost*. 2004, mar., anul II, Nr 13, 42. (Fotocopertă).

Caragiale — abisal, Ed. „Augusta“, Timișoara, 2003: Cărți primite. *Dacia lit.* 2004, anul XV, Nr 2(53), 15 mar., 59; Cărți noi primite la redacție. *Bucovina lit.* 2004, anul XIV, iun. (Nr 6(150)), 35; Jean Dumitrașcu. Semnal editorial. *Argeș*. 2004. Apr. (III (38)), Nr 4 (262), 19. (Fotocopertă)].

Catalog. — Galați : Ed. Porto-Franco, România, 1997, secțiunea „Prozatori contemporani“ — Th. Codreanu: *Varvarienii*. — P. 13. Semnalul de carte este însoțit de o succintă prezentare.

Complexul Bacovia. Ed. „Litera Internațional“, București-Chișinău, 2003: Din vîtrina cu noutăți editoriale. *Cuvântul adevărului*. 2005, vol. VIII, Nr 3-4, 35-36. (Fotocopertă).

Controverse eminesciene. Ed. Viitorul românesc, București, 2000: Costin Clit. Cronica culturală. *Prutul*. 2001, ian. (Nr 1), 8; Cărți sosite la redacție. *Antares*. 2001, iul.-aug.-sept. (Nr 40-41-42), 2.

Dubla sacrificare a lui Eminescu ediția a doua, revăzută și adăugită cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Ed. „Serafimus“, Brașov, 1999: Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 1999, anul IX, Iul.-sept. (Nr 7-9(101-103)), 29; C.M., „Dubla sacrificare a lui Eminescu“. *Deșteptarea*. 2000, 4 febr. (Nr 2949); Cărți primite. *Dacia lit.* 2000, anul XI, Nr 2 (37), 64. (Arca lui Noe).

106 Notă. Sunt menționate, pe titluri, cărțile editate de Th. Codreanu care au fost incluse în semnalări editoriale, fără a beneficia de succinte prezentări.

Dubla sacrificare a lui Eminescu. Ed. Macarie, Târgoviște, 1997, col. „Memoria“: Cărți primite. *Dacia lit.* 1997, 1 dec. (Nr 4 (27), 64. (Arca lui Noe); Eugenia Dragomir. Theodor Codreanu, „Dubla sacrificare a lui Eminescu“. *Jurnal de Dâmbovița.* 1997, 7 iul. (Nr 386), 4. (Cultură. Artă. Învățământ). Fotocoperte; Cărți primite la redacție. *Porto-Franco.* 1997, sept. (Nr 7-9 (40), 2; Viața cărților. *Visătorii.* 2003, Apr. (Nr 5), 7.

Duminica Mare a lui Grigore Vieru. Ed. Litera Internațional. Ch.: București : 2004: Semnal. *Revista nouă.* 2004, aug. 5, 2 (Agenda). Fotocopertă; Semnal editorial. *Argeș.* 2004, IV (38), Oct. (10 (268), 1. (Fotocopertă); L. V., Cărți primite. *Dacia lit.* 2004, XV, 1 dec. (Nr 6 (57), 55; Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2004, XIV, Dec., (Nr 12 (166), 32; Cărți apărute în anii tranziției. *Unu.* 2005, 16, trimestrial, iul.-dec. (Nr 3-4), (Nr 6 din noua serie, 172-173), 24 („Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!“). Fotocopertă; Gheorghe Neagu. Bibliopolis. *Oglinda lit.* 2005, Oct. (Nr 46), 1502. (Fotocopertă).

Eminescu — Dialectica stilului : Cartea Românească, secțiunea „Istorie, teorie, critică literară, folclorică. In: *Lista lucrărilor propuse să apară în 1983 : Cronica de librărie.* București : Cartea Românească 1984, 45 ; *Săptămâna culturală a capitalei.* 1984. 7 sept. (Nr 36 (717), 7.

Eminescu, martor al adevărului. Ed. Scara, București : 2004: Semnale editoriale. *Rost.* 2004, mai (Nr 3), 36 (Rostul culturii). Fotocopertă.

Eseu despre Cezar Ivănescu. Ed. Macarie, Târgoviște, 1998. (Col. „Biblioteca critică“: Corneliu Ciocan, Flash cultural, „Eseu despre Cezar Ivănescu“, la „Macarie“. *Evenimentul zilei.* 1999, 8 ian., 2; Noutăți editoriale: Theodor Codreanu, „Eseu despre Cezar Ivănescu“. *Amurg sentimental.* 1999, ian. (Nr 1 (45), 1. (Fotocopertă) ; Cărți primite. *Dacia lit.* 1999, 15 iun. (Nr 2 (33), 64. (Arca lui Noe); M.I. Vlad. O nouă colecție: „Biblioteca critică“. *Jurnal de Dâmbovița.* 1998, 5 dec. (Nr 820). (Cultură, artă, învățământ).

Fragmentele lui Lamparia, Craiova : Fund. Scrisul Românesc, 2002: Cărți primite la redacție. *Oglinda lit.* 2003, noiem. (Nr 23), 553; Din vitrina cu noutăți editoriale. *Cuvântul adevărului.* 2005, vol. VIII, Nr 3-4, 35-36. (Fotocopertă).

George Bacovia, Plumb. — Iași : Institutul European, 1997, colecția „Cartea școlarului grăbit“, 7. Marius Dumitrașcu, La Huși. Noi apariții editoriale. *Monitorul de Vaslui.* 1997, 25 febr. (44 (266), 2 (Monitorul județean); [Catalog editorial]. *Institutul european.* 1996, Mai-dec., 3; Semnal. Cărți primite la redacție. *Porto-Franco.* 1997, VII, Apr. (4 (37), 2. (Semnal).

I.L. Caragiale, Momente și schițe. — Galați : Ed. Porto-Franco 1996. — (Col. „Biblioteca școlară“, Nr 50: Noutăți la Ed. Porto-Franco. *Porto-Franco.* 1997, VII, Mai (5 (38), 10. (Vitrina cu cărți).

Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă. Ermetismul canonic, București, Ed. „Curtea Veche Publishing“, 2011, col. „Știință, spiritualitate, societate“:

Basarab Nicolescu, De la Isarlık la Valea Uimirii (I, II), București, Ed. „Curtea Veche Publishing“, 2011, col. „Știință, spiritualitate, societate“, c. IV. (Fotocopertă); Lansări de carte — Ed. „Curtea Veche“ — la Bookfest. Cum împacă marii scriitori știința cu spiritualitatea, 27 mai 2011; Noi titluri „Curtea Veche Publishing“, lansate la Bookfest 2011, agenție de știri și comentarii. Biblioteca *Bucovina lit.* 2011, XXII, Iun. (6 (244), 29; Semnal. *Academia Bârlădeană.* 2011, XVIII, 3 (44), trim. III, 25; Neagu, Gheorghe A. Bibliopolis. *Oglinda literară.* 2011, X, Sep. 117, 7248. Succintă prezentare. (Fotocopertă); Cărți tipărite, cărți și reviste primite. *Baaadul lit.* 2011, V, Noiem. (4 (19), 110-111. (Colecție).

Istoria „canonică“ a literaturii române, Princeps Edit. — Iași : 2009. — (Col. „Eseu“ : [Semnal editorial]. *Cafeneaua literară.* 2009, Sept. (9 (75), 22. (Fotocopertă); *Semnal.* Dacia lit. 2009, 1 dec. (6 (87), 18. (Fotocopertă);

Istoria Hușilor. — **Galați** : Ed. Porto-Franco, 1995: Apariții editoriale de excepție. Porto-Franco. 1995, Febr. (2 (15), 8. (Ed. Porto-Franco cu cărțile pe masă).

Mitul Eminescu. — **Iași** : Ed. Junimea, 2004. — (Col. „Eminesciana“, 9; Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2005, XV, ian.-febr. (1-2 (167-168), 43; Cărți primite la redacție. *Revista nouă.* 2004, Dec. (9), 2 (Agenda); Din cărțile primite la redacție. Argeș. 2004, IV (38), Dec. (12 (270), 3. Fotocopertă; Liana Toma. Cărți de top. *Focus Vest.* 2005, 14-15 ian. (2 (272), 10. Fotocopertă.

Modelul ontologic eminescian. Galați : Ed. Porto-Franco, 1992: Eminescu la „Porto Franco“. Porto-Franco. 1995, Febr. (Nr 2 (15), 8 ; Catalog 1992. Galați : Ed. Porto-Franco, 1992, p. 38 ; Primele apariții în colecția „Studii eminesciene“ la Ed. „Porto-Franco“ Galați. *Actualitatea Galațiului.* 1993, 15 ian. (Nr 259), 2. (Fotocopertă).

Numere în labirint, I. — **Iași** : Ed. Opera Magna, 2007: Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2007, XV, Febr.-mar. (2-3 (192-193), 49; Cărți primite recent. *Dacia lit., supliment „Info“.* 2007, XVII, 15 mai (Nr 3 (72), 7; Cărți publicate, volume și reviste primite. *Baaadul lit.* 2008, Mai (2 (5), 78.

Numere în labirint, II. — **Iași** : Ed. Opera Magna, 2008: Cărți primite recent. *Dacia lit., supliment Info“.* 2008, XVIII, 15 mar. (2 (77), 4; [Semnal editorial]. *Revista nouă.* 2008, mar.-apr. (3-4 (36-37), 54. (Fotocopertă); Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2008, Iul. (7 (209), 41; Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2008, Oct. (10 (212), 53; Noutăți editoriale. OZLC-V. 2008, Oct. (4), 19. (Fotocopertă); Gh.A. Neagu. Bibliopolis. *Oglinda lit.* 2009, VII, Febr. (86), 4240/c. IV. (Fotocopertă).

Numere în labirint, III. — **Iași** : Ed. Opera Magna. — 2009: Editoriale... *Dacia lit.*, 2009, 15 sept. (5 (86), 65. (Fotocopertă).

Polemici incorecte politic, Râmnicu-Sărat : Ed. „Rafet“, 2010: A.R. Hivar. Cărți tipărite de scriitori bârlădeni. *Baaadul lit.* 2010, Mai (2 (13), 89. (Colecție); Gheorghe Neagu. Bibliopolis. *Oglinda lit.* 2010, IX, Iun. (102), 5848. (Fotocopertă); Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2010, Iun.-iul. (6-7 (232-233), 73; [ediția a doua, adău-

gită], Iași, Ed. „Ștefan Lupașcu“, 2011, col. „Radiografii critice“: Biblioteca Bucovina lit. *Bucovina lit.* 2011, XXII, Apr. 4 (242), 25; *Oglinda lit.* 2011, X, Mai, 113, 6948.

Provocarea valorilor. Galați : Ed. Porto-Franco, 1997: Cărți primite. *Dacia lit.* 1997, 1 dec. (Nr 4 (27), 64. (Arca lui Noe); Marius Dumitrașcu. La Huși. Noi apariții editoriale. *Monitorul de Vaslui.* 1997, 25 febr. (Nr 44 (266), 2. (Monitorul județean); Anul literar 1997, la Ed. Porto-Franco. *Porto-Franco.* 1998, Ian.-febr. (Nr 1-2 (42), 9.

Transmodernismul. Iași : Ed. Junimea, 2005. (Col. „Ananta. Studii transdisciplinare“: Din cărțile primite la redacție. *Argeș.* 2006, IV (39) , Febr. (2 (284), 23; Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 2006, Febr.-mar. (2-3 (180-181), 49. (Fotocopertă); Cărți primite la redacție. *Revista nouă.* 2006, Febr.-mar. (2-3 (23-24), 2. Fotocopertă; Eveniment editorial. *Dacia lit.* 2006, XVII, 15 mar. (2 (65), IV. („O excelență dare de seamă cu privire la teme pe cât de contemporane, pe atât de controversate: „noul antropocentrism“, „postmodernismul înalt“, „postmodernism și pragmatism“, „ofensiva transmodernismului“, „poetica transparenței,). Fotocopertă; Cărți primite. *Dacia lit.*, supliment „Info“. 2006, XVII, 15 mar. (2 (65), 4; Gheorghe Neagu. Bibliopolis. *Oglinda lit.* 2006, Mar. (51), 1804. Fotocopertă; Cărți primite. *Adevărul lit. din Vaslui.* 2006, Apr. (7(7), 16. Ex-libris. *Dacia lit.* 2011, XXII, Mai, 3 (96), 89; Noi apariții editoriale. Ed. Princeps Edit. *Feed Back.* 2011, VIII, Sept.-oct. (9-10), III: Transmodernismul, Iași, Princeps Edit, 2011, ediția a II-a, revăzută și adăugită. (Fotocopertă); Laurențiu, Octavian. Transmodernismul, Princeps Edit, 2009. *Contact internațional.* 2011, 21, 4 (89-90), toamna, 903. (Biblioteca Contact internațional). (Fotocopertă).

Varvarienii. Ed. Porto-Franco, Galați, 1998: Catalog. Galați : Ed. Porto-Franco, România, 1997, secțiunea „Prozatori contemporani“ — Th. Codreanu: Varvarienii. — P. 13. Cărți primite la redacție. *Bucovina lit.* 1998, IX, Dec. (Nr 12 (94), 29; „Tomis '98“. Salonul Național de Carte, publicații și bunuri culturale. Constanța, 3-6 septembrie 1998, 2; Cărți primite la redacție. *Sinteze.* 1998, IX, 18 sept. (Nr 37 (289); Vitrina cu cărți. *Porto-Franco.* 1998, Dec. (Nr 8(45),10.

VI. PREZENȚE ÎN COLEGII REDACȚIONALE

Publicații din jud. Vaslui: *Adevărul literar din Vaslui, Apollo, Baaadul literar, Clepsidra, Dimitrie Cantemir, Est, Ethos, Jurnalul de Vaslui, Jurnalul vasluian, La steaua, Maluri de Prut, Orizont literar contemporan, Pădurenii, Prutul, Tradiții și năzuințe, Unu, Vocea Fălciului, Vocea Hușului, Zorile.*

Publicații din Țară: *Axa (București), Contact internațional (Iași), Oglinda literară (Focșani), Porto-Franco (Galați).*

Publicații din Chișinău: *Limba Română, Metaliteratură, Viața Basarabiei.*

VII. PREMII ȘI DISTINCȚII (SELECTIV)

Premiul „pentru istorie și critică literară pe anul 1992“, pentru volumul *Modelul ontologic eminescian* (Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. (Col. „Studii eminesciene“) acordată de Societatea Scriitorilor „C. Negri“ Galați. Președinte: (ss indescifrabil). Anul 1993.

Diploma „Eminesciana — 94“, „pentru cărțile: *Eminescu — Dialectica stilului, Modelul ontologic eminescian și eseurile despre scriitorii basarabeni*“, acordată de U.S. și Biblioteca Națională din Republica Moldova. Președintele US: Mihai Cimpoi. Directorul Bibliotecii Naționale: Alexe Rău. Anul 1994.

Diplomă acordată de Societatea Academică „Mihai Eminescu“, Florești, Târgu-Jiu — Gorj „cu prilejul Banchetului Eminescu“ ediția I, 1996. Președinte, prof. dr. Petre Popescu-Gogan. 25 ianuarie 1997.

Premiul săptămânalului „Literatura și arta“ din Chișinău pentru anii: 1997 („pentru noblețea scrisului“), 1998, 1999 („pentru publicistică — 1999“), 2000, 2001, 2002 („pentru dorul de care ni-i dor“), 2003 („pentru că scrie despre noi ca și cum am fi o Țară“), 2004 („pentru ctitoriile-i culturale“), 2005 („Laureat pentru Critică“), 2006 („pentru critică“), 2007, 2008 („pentru critică“), 2009 („pentru critică literară“), 2010. Redactor-șef: Nicolae Dabija.

Diplomă pentru volumul *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, la Festivalul literar „Mihai Eminescu“. Președintele juriului: Ion Beldeanu. Suceava, 15 ianuarie 1999.

Diplomă de excelență „Eminescu — 150“, pentru „promovarea culturii românești, în general, și a eminescianismului în special“, acordată de Fundația „Scrisul Românesc“. Președinte: prof. dr. Tudor Nedelcea. Craiova, 15 ianuarie 2000.

Diplomă pentru „contribuția eminentă la cercetarea eminescologică, literatură, artă și educație“, acordată de Academia Internațională „Mihai Eminescu“ din India. Președinte de onoare: prof. univ. dr. D. Vatamaniuc. 28 mai 2000.

Diplomă de excelență, „pentru contribuția deosebită în valorificare și prezentare a tezaurului eminescian generațiilor prezente și viitoare“, acordată de Muzeul Județean „Ștefan cel Mare“, Vaslui și Fundația Culturală „Dr. C. Teodorescu“, Bârlad. Director: Ioan Mancaș, Dr. Constantin Teodorescu. Vaslui, 07.07.2000.

Brevet acordat prin Decretul Nr 439 din 6 noiem. 2000 al Președintelui României privind conferirea medaliei comemorative „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu“, pentru „contribuția deosebită, adusă la promovarea operei eminesciene“. Președintele României — Emil Constantinescu. Ministrul Culturii — Ion Caracimtru¹⁰⁷.

107 Textul actului publicat în Monitorul Oficial nr. 643/11 dec. 2000: În temeiul art. 94 lit. a) și al art. 99 alin. (1) din Constituția României, precum și al art. 2 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.194/1999 privind instituirea medaliei comemorative „150 de ani de la nașterea

Diplomă de onoare pentru „excepționala contribuție adusă la propășirea idealului de unitate spirituală a românilor de pretutindeni“, acordată de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. Președinte: Victor Crăciun, M. Cimpoi. Chișinău — București, anul 2000.

Cetățean de onoare al municipiului Huși, titlu acordat de Primăria Municipiului Huși. Primar, Ioan Costin. 15 februarie 2001, Huși (Vaslui).

Diplomă de onoare pentru „rezultate deosebite obținute în activitatea didactică“, acordată de Casa Corpului Didactic, Vaslui. Inspector școlar general: prof. Vasile Rotaru. Director CCD: prof. Gica Ursanu. Iunie 2001.

Diplomă acordată de Centrul Academic Internațional Eminescu din Chișinău, conferindu-se calitatea de membru al acestuia. Președinte: acad. Mihai Cimpoi. 6 iulie 2001, Chișinău.

Diplomă de onoare pentru „rezultate deosebite obținute în activitatea editorială și publicistică“, acordată de Casa Corpului Didactic, Vaslui. Inspector școlar general: prof. Vasile Rotaru. Director CCD: prof. Gica Ursanu. 5 octombrie 2001.

Diplomă. Mențiune pentru volumul *Controverse eminesciene*, acordată de Societatea Scriitorilor Bucovineni. Președinte: Ion Beldeanu. Suceava, 15 ianuarie 2002.

Diplomă de excelență pentru „cinstirea la Brăila, a Poetului Național, drept laudă de suflet adusă limbii române“, acordată de Primăria Municipiului Brăila și Liga Culturală „Mihai Eminescu“. Primar: Anton Lungu. Președinte: Gheorghe Calotă. Brăila, iunie 2002.

Diplomă pentru „critică literară“ în anul literar 2002, acordată de redacția revistei „Viața Basarabiei“. Președintele US din Moldova, directorul revistei „Viața Basarabiei“: acad. Mihai Cimpoi. Chișinău, 12 aprilie 2003.

Premiul pentru critică pe anul 2002, pentru cartea *Complexul bacovian*, acordat de Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Iași. Președintele juriului: Alexandru Husar. Secretar al Filialei Iași a US: Grigore Ilisei. Iași, 2 iulie 2003.

Diploma „Dimitrie Cantemir“ pentru „realizări notorii în domeniul Științei Literare“, acordat de US din Moldova și Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei. Președintele US din Moldova, acad. Mihai Cimpoi. Chișinău, 23 octombrie 2003.

Diplomă pentru critică literară, „pentru *Complexul bacovian*“ (2002), la Salonul de carte ediția a XV-a, organizată de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul“. Președinte: acad. Eugen Simion. Vaslui, 7 decembrie 2003.

lui Mihai Eminescu“, Președintele României d e c r e t e a z ă : *Articol unic. — Se conferă medalia comemorativă „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu“ criticilor, istoricilor literari, poeților, editorilor, traducătorilor, actorilor, regizorilor, muzicienilor, artiștilor plastici, numismaților și colecționarilor, din țară și din străinătate, după cum urmează: [...] Theodor Codreanu, prozator, critic și istoric literar, istoric, publicist, autorul lucrărilor „Eminescu — dialectica stilului“, „Modelul ontologic eminescian“, „Dubla sacrificare a lui Eminescu“ și a peste o sută de studii și articole; [...]. [în ordine alfabetică, 110 personalități ale culturii românești și internaționale].*

Diplomă pentru „contribuție substanțială la promovarea limbii române și cu prilejul împlinirii a 15 ani de la adoptarea legislației lingvistice a Republicii Moldova“, acordată de Primăria Municipiului Chișinău. Primar general al municipiului Chișinău: Serafim Urechean. Chișinău, 30 august 2004.

Premiul special al juriului pentru volumul *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004), la Salonul Internațional de Carte Românească ediția a XIII-a, organizată de Biblioteca Județeană „Gh. Asachi“ din Iași. Președinte: prof. univ. dr. Dan Mănuacă. Iași : 9 octombrie 2004.

Premiul „Inima de Aur“, acordat de Fundația pentru Democrație Creștină din Republica Moldova. Președinte: Vlad Cubreacov. Chișinău, decembrie 2004.

Premiul literar „Mihai Eminescu“ pentru volumul *Mitul Eminescu* (2004), conferit de Societatea Scriitorilor Bucovineni cu sprijinul Primăriei Suceava, în cadrul celei de-a XV-a ediții a Festivalului Literar „Mihai Eminescu“ de la Suceava. Președintele juriului: Ion Beldeanu. Suceava, 15 ianuarie 2005.

Diplomă pentru participarea în Comisia Centrală de corectare și evaluare la Concursul național de limba și literatura română „Mihai Eminescu“ ediția a XLVIII-a. Președintele comisiei: prof. univ. dr. Mircea A. Diaconu. Botoșani, 26 martie 2005.

Diplomă de excelență pentru „promovarea marilor valori naționale [...] la împlinirea vârstei de 60 de ani“, acordată de ISJ, Muzeul „Ștefan cel Mare“, Biblioteca Județeană, CCD — Vaslui. Vaslui, 1 aprilie 2005.

Premiu de excelență pentru „ansamblul activității de istoric literar și, în special, pentru studiile de istoriografie literară dedicate Basarabiei“, acordat de Asociația Română pentru Patrimoniu. Președinte executiv: Dr. Artur Silvestri. București : septembrie 2005.

Diplomă de excelență pentru „merite deosebite în promovarea limbii, culturii și spiritualității românești“, acordată de Consulatul General al României din Cernăuți. Consul General: prof. Romeo Săndulescu. Cernăuți, 8 octombrie 2005.

Premiul „Eminescu“ pentru literatură, la Festivalul Internațional de Poezie „Mihai Eminescu“. Președintele juriului: (ss indescifrabil). Drobeta Turnu Severin, Orșova, 13-14 ianuarie 2006.

Diploma „Gheorghe Lazăr“, clasa I, pentru „merite deosebite în activitatea la catedră și pentru rezultate remarcabile obținute în formarea și educarea tinerilor“, acordată de Ministerul Educației și Cercetării. MEC, (ss indescifrabil). București : 19.06. 2006.

Diplomă de onoare acordată de Consiliul Festivalului Internațional „Noaptea de Poezie de la Curtea de Argeș“. Președinte: Dumitru M. Ion. Director artistic: Carolina Ilica. Curtea de Argeș, iulie 2006.

Diploma de Cavaler al Ordinului „Miorița“ pentru „merite deosebite în cercetarea și promovarea culturii tradiționale și a creației populare autentice“, *Balada Miorița*,

acordată de CJ Vrancea. Director CJCPCT — Vrancea: Eugen Dănuț Stoianof. CJ Vrancea: președinte Marian Oprișan. Focșani, 21 mai 2007.

Diplomă în rang de excelență și Medalia Eminescu „Teiul de Aur“ pentru „întreaga operă și contribuțiile în domeniul eminescologiei“, acordate de Ed. „Geea“. Președintele juriului: Cezar Ivănescu. Editor fondator: Elena Condrei. Botoșani, 15 iunie 2007.

Diplomă. Premiul de Excelență pentru critica literară de la „Oglinda literară“, la Festivalului Internațional „Duiliu Zamfirescu“, acordat de CJ Vrancea, Primăria Focșani, Asociația Culturală „Duiliu Zamfirescu“ Focșani. Președintele Asociației: Gheorghe Andrei Neagu. Focșani, 08.07.2007.

Diplomă. Premiul pentru eseu, pentru volumul *A doua schimbare la față*, Princeps Edit, Iași, 2008, acordat la Salonul Internațional de Carte organizat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu“ din Chișinău. Președintele juriului Cătălin Bordeianu. Chișinău, 31 august-4 septembrie 2008.

Premiul „Val Condurache“ pentru critică literară, pentru volumul *A doua schimbare la față* (2008), la Salonul Internațional de Carte Românească, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi“ ediția a XVII-a, Iași. Președintele juriului: Cătălin Bordeianu. Iași : 5-8 octombrie 2008.

Premiul „Valeriu Rusu“ pentru „eseu și istorie literară“, acordat de revista „Oglinda literară“, Asociația Culturală „Duiliu Zamfirescu“ — Focșani. Președintele Asociației, redactor-șef: Gheorghe Andrei Neagu. Focșani, 14 decembrie 2008.

Diplomă de Excelență, pentru „respectul acordat profesiei, pentru devotament și competență“, acordată de ISJ, CCD — Vaslui. Inspector școlar general: prof. Vasile Mariciuc. Vaslui, 2009.

Diplomă de Excelență pentru „sprijinirea culturii române“, acordată de APLER, C.J. Vrancea, Asociația Culturală „Duiliu Zamfirescu“, Primăria Focșani. Cavaler al Ordinului Meritul Cultural pentru Literatură din România, redactor-șef „Oglinda literară“: Gheorghe Neagu. Râmnicu Sărat, august 2009.

Diplomă. „Domnul Theodor Codreanu — nominalizat la Premiul pentru critică, eseu, istorie literară“ pentru volumul *A doua schimbare la față*, Princeps Edit, Iași. 11 decembrie 2009. Președinte juriu: Adrian Alui Gheorghe.

Brevet Nr 04651. „Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, Nr 166-V, din 15 ianuarie 2010, Domnului Theodor Codreanu i s-a conferit Medalia „Mihai Eminescu“, însemnul Nr 00194 de către Președintele Republicii Moldova — Mihai Ghimpu.

Diplomă „Mihai Eminescu — Românul Absolut“, „pentru restabilirea adevărului integral asupra operei, vieții și morții poetului, gazetarului și omului politic Mihai Eminescu“, acordată de Universitatea din București : Asociația Civic Media, revista *Veghea*. București, ianuarie 2010.

Diplomă pentru „contribuție substanțială în valorificarea și promovarea patrimoniului eminescian“, acordată de Centrul Academic Internațional Eminescu. Director onorific: acad. Mihai Cimpoi. Director executiv: Elena Dabija. Chișinău, ianuarie 2010.

Diplomă de excelență pentru „activitatea desfășurată în sprijinul românismului“, acordată de Consiliul Național al Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina“. Președinte: Gabriela Ielenicz-Iov. Huși, martie, 2010.

Premiul, „Ion I. Pavelescu“, la Festivalul Național de Epigramă „Cât e Buzăul de mare“ ediția a XI-a, Buzău, acordat de Casa de Cultură „Ion Caraion“ și Cenaclul Umoriștilor al Casei de Cultură din municipiul Buzău. Președintele juriului: Mihai Sălcuțan. Buzău, 8 mai 2010.

Diplomă de excelență, cu prilejul lansării volumului *Istoria „canonică“ a literaturii române*, în cadrul Salonului literar „Axis Libri“, Biblioteca „V.A. Urechia“. Director: Ilie Zanfir. Galați, 23 septembrie 2010.

Premiul pentru exegeză asupra operei lui Grigore Vieru la Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru“ ediția a II-a, duplex cultural Iași-Chișinău, 2010. Director: Daniel Corbu. Iași-Chișinău, 10-13 octombrie 2010.

Diplomă, decernată de Revista „Limba Română“, cu prilejul împlinirii a două decenii de la fondarea revistei, „pentru inițiativă și perseverență în promovarea limbii române, pentru contribuție deosebită la valorificarea patrimoniului spiritual național“. Chișinău, 13 mai 2011. Alexandru Bantoș, redactor-șef al revistei *Limba Română*.

Diplomă de excelență, „pentru studiile despre viața și opera lui Mihai Eminescu și pentru sprijinul acordat în desfășurarea celei de-a IV-a ediții a Festivalului literar „Mihai Eminescu“ din comuna Dumbrăveni, județul Suceava. 18 iunie 2011, Dumbrăveni. Primar: Ioan Păvăl. Secretar: Mihai Chiriac.

Diploma jubiliară cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la înființarea revistei *Bucovina literară*, Suceava, 12-13 octombrie 2011. Președintele Consiliului Județean Suceava — Gheorghe Flutur.

VII. INDEX DE NUME

- Ababii, Petru 306
 Ababii, Petru 306
 Achițenie, Petre (1446)
 Aciobăniței, Vasile (1263)
 Adam, Ioan (1424)
 Adamașteanu, Corneliu (157)
 Adauge, Mihai (1568), (1582)
 Adoc, I. Gheorghe (23)
 Adorno, Th. (446)
 Adrian Alui Gheorghe (792), (1449)
 Agache, Catinca (253)
 Agheorghiesei, Virgil 157
 Aitmatov, Cinghiz (82), (85), (818), (1057),
 (1335), (1420)
 Ajarescu, Simón (652), (1363)
 Alchimescu, Ildico 1631
 Alecsandri, V. (699), (706), (799), (1355)
 Aleixandre, Vicente (525)
 Alexandrescu, Grigore (1469)
 Alexandrescu, Sorin (951)
 Alexandru, Ioan (261), (315), (478), (578),
 (697), (1448)
 Alexe, George (1424)
 Alexiu, Lucian (1504)
 Amiel, H.-F. (145)
 Anania, Valeriu (Bartolomeu) (918), (1721)
 Anca, George (1580)
 Ancel, Jean (582)
 Andreescu, Val (110), 222, ~~1986~~
 Andrei, Petruș 177, 234, 653, (758),
 (898), (1391), (1433), 1596, 1650, (1684),
 1715, 1788, 1826, 1829, 1831, 1832
 Andriescu, Vasile D. 1827
 Andronic, Ștefan (99), (230), (256)
 Andru, Vasile (1445)
 Anghel, Dan Bogdan (120), (683)
 Anghel, Paul (495), (545), (559), (782), (845),
 (1080)
 Anghelescu Cf. Mircea (450)
 Angheluș, Ion Alex 38, 45, (46), (53), (67),
 (80), 111, 144, (147), 185, 215, (266), (433),
 (448), 460, (497), 602, (656), (683), (800),
 (893), (894), (896), (979), (1041), (1237),
 (1255), (1265), (1292), (1310), (1484), (1485),
 1486, (1699), (1735), 1814, 1815
 Angheluță, Octavian (1263)
 Anna de Noailles (417)
 Anta, Carmen (431)
 Antohi, Sorin (638)
 Antonescu, Ion (614), (849)
 Antonesei, Liviu (1450)
 Antonică, Ion (1263)
 Antonie, I.P.S. (83)
 Antoniu, Corneliu (1698)
 Antonovici, Ion (98)
 Apetri, Dumitru (1455)
 Apetroaie, Liviu (148)
 Apostol, Petru (150)
 Apostu, Mihai 163, ~~(1862)~~
 Arcu, Constantin (260), (785), 1438
 Aretzu, Paul (1458)
 Arghezi, Tudor (5), (100), (121), (176),
 (190), (258), (299), (436), (441), (475), (500),
 (614), (651), (662), (740), (761), (771), (802),
 (807), (863), (864), (898), (931), (1004),
 (1079), (1203), (1358), (1370), (1380), (1384),
 (1471), (1491), (1540)
 Arhim, Melchisedec Velnic (1454), (1461)
 Aristotel (36), (258), (1040), (1110), (1402)
 Ariton, Costache (1042)
 Arjoca, Sergiu 1544
 Arsene, Grigore (34)
 Aruștei, Clara (6)
 Arvinte, Constantin (1252)
 Asachi (528)
 Aserinsky, E. (447)
 Augustin (776)
 Avramescu, Lucian (540)
 B., Adrian 1536
 Baban, Ioan 340, (755), (1433), 1632, 1633,
 1651, 1789
 Baboi, Stelian 61, 125
 Bachelard, Gaston (144), (145), (459), (730),
 (974), (1801)
 Baci, A. (250), 1372, 1439
 Baconsky, A.E. (761)
 Bacovia, G. (5), (6), (12), (16), (17), (19), 42,
 (59), (63), (89), (100), (113), 116, (131), (173),
 (190), (192), (194), (251), (254), (258), (283),
 (292), (294), (299), (304), (305), (322), (323),
 (326), (404), (441), (445), (461), (473), (475),
 (476), (520), (552), (556), (613), (639), (674),

- (707), (713), (731-735), (738), (747), (748), (750), (753), (761), (762), (779), (802), (806), (807), (822), (823), (827), (836), (850), (854), (863), (890), (891), (901), (909), (917), (968), (969), (1006), (1326), (1355), (1357), (1358), (1380), (1381), (1399), (1400), (1403), (1406), (1408), (1410), (1436), (1438), (1450), (1453), (1463), (1466), (1467), (1471), (1491), (1540), (1608), (1611), (1615), (1617), (1618), (1623), (1624), (1628), (1633-1635), (1637), (1641), (1642), (1649), (1657), (1662), (1664), (1677), (1678), (1685), (1687), (1691), (1692), (1702), (1723), (1742), (1746), (1747), (1759), (1765), (1777), (1804)
- Badersca, Constantin . . . (1), (1484), (1487)
- Badosa, Enrique (998)
- Bagdasar, Radu (542), (566)
- Bahnaru, V. (1463)
- Bahtin Mihail (395), (566), (807)
- Balmuş, Pavel (1379), (1568)
- Balotă, Nicolae 422, (492)
- Baltag, Cezar (1401)
- Balţatu, Adam (1263)
- Balzac, H. de (876)
- Bandini, Marco (1010)
- Bandinus, Marcus (1249)
- Bantoş, Alexandru. (162), (251), (252), (356), (982), (1011), 1412, (1433), (1463), (1568)
- Bantoş, Ana. 100, (162), 298, 299, 319, (809), (1000), (1018), (1433), (1647), 1652, (1761), (1779)
- Barangă, Ilie 311, 314, 316
- Barbarosa, Octavian (430)
- Barbilian, Constantin (1006)
- Barbilian, Dan . . . (985), (996), (1007), (1043)
- Barbilian, Gerda (1043)
- Barbu, Constantin . (31), (977), (1806), 1873
- Barbu, Eugen (5), (357), (506), (517), (574), (591), (599), (1081), (1095), (1349), (1357), (1360)
- Barbu, Ion (34), (59), (77), (117), (144), (164), (205), (236), (258), (299), (417), (424), (436), (442), (446), (463), (472), (500), (679), (680), (738), (751), (802), (807), (824), (863), (893), (923), (925), (964), (969), (985), (994), (996), (1001-1007), (1030), (1032), (1040), (1042-1045), (1048), (1059), (1358), (1380), (1788), (1799), (1801), (1809), (1812), (1819)
- Barbu, Marian 286, 336, (1395)
- Barbu, Vasile. 179, (633)
- Bardan, Vasile. 1790
- Bargan, Ecaterina. 1465
- Barthes, Roland (483), (1347)
- Bartolomeu (Valeriu) Anania (918)
- Basarab, Neagoe. (1618)
- Baudelaire, Charles . (69), (131), (305), (322), (505), (525), (531), (566), (699), (734), (735), (959), (1436)
- Bazarciuc Veturia, Violeta (40)
- Bazgan, George Pr. (1039)
- Băbâi, Ion . (37), (46), 341, (1266), 1607, 1731
- Băciuş, Nicolae (1468), (1477)
- Bădescu, Ilie (10), (286), (622), (703), (715), (845), (857), (1075), (1140), (1203), (1304), (1349), (1417), 1566
- Băican, Vasile (46)
- Băileşteanu, Fănuş. (252)
- Bălan, I. D. (256), (1443)
- Bălaşa, Sabin (443)
- Bălănescu, M. (1109), (1158)
- Bălţatu, Gheorghe (1329)
- Bănulescu, Ştefan. (64), (504)
- Băraru, Mia 1974
- Băsescu, Traian (1209), (1212)
- Bălici, Gheorghe. (1455)
- Bârsan, Ludmila. 1420, 1653
- Beckett, S. (446)
- Beethoven, Ludwig van. (876), (1438)
- Bejenaru, Gabriel (1382)
- Beldeanu, Ion . . (67), 209, 228, (693), (727), (760), (828), (860), (952), (1199), (1378), (1398), (1409), (1421), (1437), (1451), 1597, 1654, 1716, (1733), 1753, (1759), 1774, 1791
- Belicov, Serafim (1455)
- Below, S. (1420)
- Benda, Julien. (945)
- Benedicta, Maica (873), (1454), (1461)
- Beniuc, Mihai (261)
- Berindei, Mircea. (416)
- Besser, Kurt. (895)
- Beşleagă, Vladimir. (1455)
- Bielawski, Maciej (1275)
- Bileţchi, Nicolae 1864
- Blaga, L. (34), (59), (100), (192), (199), (260), (291), (299), (300), (374), 415, (436), (441), (484), (536), (562), (582), (588), (645), (651), (665), (697), (732), (733), (744), (751), (771), (779), (802), (807), (830), (850), (863), (882), (901), (917), (976), (996), (1048), (1077), (1184), (1194), (1358), (1380), (1400), (1466), (1471), (1491), (1612), (1625), (1706), (1736), (1750), (1788), (1801)

- Blaga, Virginia1608
 Blanchot, Maurice(446),
 Blandiana, Ana(651), (1401), (1421)
 Blănaru, Constantin1, (1484), (1487)
 Bleotu, C.C..... (1451)
 Bloom, Harold (29), (320), (961), (978),
 (992), (1008), (1009), (1030), (1046),
 (1468), (1778), (1781), (1790)
 Bobe, T.O.(1375), (1377)
 Boboc, Al. (527)
 Bobu, Andrei (35)
 Boca, Ilie, cop. (42)
 Bodea, George (1359)
~~Bogasiu, Sava1878~~
 Bogdănescu, Simion . . .128, (130), 210, 287,
 312, 313, (612), (774), (813),
 (924), 1406, (1433), 1545, 1598, 1732
 Bogza, Alexandru (527)
 Boia, Lucian (965), (1143), (1157),
 (1198), (1570)
 Boiangiu, Raisa. (1458)
 Boicu, Constantin330
 Boissau, Pierre-Yves. (636)
 Boldea, Iulian (967)
 Boldeanu, Narcisa1792
 Boldișor, Veronica122, 1407, (1433),
 1567, 1568
 Bolintineanu, D. (5), (254), (564), (565),
 (1194), (1543)
 Bolliac, Cezar (1194)
 Bomher, Noemi (1721)
 Bordeianu, Cătălin (225)
 Borges, Jorge Luis .(145), (384), (868), (1721)
 Borzin, Aurelia (1051)
 Bosch, Hieronymus(7), (1545)
 Boshe, Amita (1444)
 Bostan, Grigore (91)
 Bot, Ioana(295), (610), (918), 1510, 1717
 Boteanu, Romulus (2010)
 Botez, Adrian (938), 1458, 1775
 Botez, Corneliu. (995)
 Botezatu, Nicolae. (1276)
 Botezatu, Teodor C. (88)
 Botnaru, Ana-Maria (34)
 Botta, Dan. (1458)
 Boțoroga, Arhim170
 Boțoroga, Veniamin V. (170)
 Bourceanu, Ioan. (40)
 Boz, Lucian (1721)
 Brasey, Moreau de (1010)
 Brăescu, Alexandru (1276)
- Brăescu, Mariana (90)
 Brăilean, Tiberiu (24), (910)
 Brătianu, I. (3)
 Brătianu, Gheorghe (1636)
 Brătianu, Gheorghe I. (1203)
 Brâncuși, Constantin . . .(784), (830), (917),
 (971), (1070)
 Breban, Nicolae . (912), (920), (930), (1080),
 (1420)
 Brebu, Carletta-Elena1609
 Brejnev, L.(249), (1201)
 Breton, A.(475), (1002)
 Bronfman, Edgar M.(1141)
 Brown, Dan.(879), (886)
 Brucan, Silviu .(1072), (1080), (1146), (1739)
 Brumaru, A.I.314, 1754
 Brumă, Petru(46), (80), (120), 123, 126, 195,
 (1267), (1280), 1408, (1433),
 1820, 1822, 1833
 Bburuz, Petru pr. (1455)
 Bucevschi, Epaminonda (1049)
 Buculeac, Doina (36)
 Budai-Deleanu, I. .(213), (701), (709), (711),
 (942), (1003), (1208), (1752)
 Budău, Eugen (194)
 Bujdei, Mihai12
 Bulgăr, Gh. (311)
 Buluță, Gheorghe1690
 Bulz, Nicolae. (743)
 Bunoiu, Dumitru77
 Buraga (1049)
 Buricea, Aurel M. 198, (787)
 Burlacu, Alexandru. (784), (1779)
 Butnaru, Aurel (426)
 Butnaru, Leo. (14), (77), (187), (609), (1249),
 (1453), (1468), (1733)
 Buzași, Ion. (10), (336), (661), (1364)
 Buzatu, Gh.(256), (638), (833), (1443)
 Buzura, Augustin.(256), (509), (1203),
 (1443)
 Cage, John (446)
 Caion, C. Al. (869)
 Calestru, Vasile(37), (40), (46), (1010),
 (1266)
 Callimachi, Scarlat (1753)
 Camus, Albert (891)
 Cantemir, Antioh. (1474)
 Cantemir, Dimitrie(88), (319), (620),
 (701), (726), (799), (1061), (1194), (1208),
 (1221), (1244), (1249), (1268), (1382), (1618)
 Cantor, Georg. (341)

- Capșa, Gheorghe 1534, 1655
 Caracostea, D. (238), (470), (562), (1514)
 Caragiale, I.L. (5), (8), (10), (16),
 (33), 39, 41, 43, 44, (112), (114), (118), 119,
 (213), (251), (258), (265), (283), (322), (337),
 (429), (441), (477), (481), (496), (552), (564),
 (650), (664), (682), (709), (725), (740), (762),
 (793), (891), (938), (1034), (1150), (1357),
 (1374), (1381), (1391), (1399), (1406), (1414),
 (1434), (1515), (1540), (1556), (1631), (1633),
 (1634), (1638)-(1641), (1644), (1649), (1651),
 (1662), (1664), (1678), (1685), (1687), (1723),
 (1735), (1746), (1747), (1752), (1798), **Caragi-**
ale, Mateiu. (436), (506), (1400), (1801)
 Caraion, Ion (63), (674), (1403)
 Caraivan, Virgil (438), (1006)
 Caraman, Viorica-Ela (967)
 Caramitru, I. (1583)
 Caras, Vasile (1616)
 Carauș, Tamarei (1184)
 Carol I (545)
 Carp, Petre P. (619), (1806)
 Carpov, Maria. (462)
 Castroian, Dimitrie (158)
 Cazaban, Al. (1229)
 Cazimir, Otilia (1229)
 Călin, Constantin .. (17), (194), (304), 319a,
 (713), (823), (981), (1136), 1357, (1378),
 (1403), (1449), 1489, 1511, 1611, (1615), 1656,
 1718, (1735), ~~1893, 1894, (2040)~~
 Călin, Liviu ... (31), (60), (310), (723), (870),
 (935), (1541), (1574), (1585), (1721), (1806)
 Călinescu, Al. (303)
 Călinescu, G. (5), (10),
 (34), (169), (199), (238), (239), (241), (243),
 (258), (277), (286), (336), (417), (421), (422),
 (425), (449), (451), (551), (554), (566), (593),
 (601), (676), (712), (713), (725), (730), (764),
 (812), (817), (845), (890), (961), (962), (968),
 (1005), (1009), (1046), (1058), (1268), (1326),
 (1359), (1382), (1388), (1401), (1406), (1442),
 (1495), (1532), (1555), (1599), (1602), (1790)
 Cărăușu, Mihai (37), (1317)
 Cărtărescu, Mircea . (68), (169), (876), (951),
 (961), (1421), (1456)
 Cătineanu, Tudor (918), (1721)
 Căndroveanu, Hristu (680)
 Cărlan, Florin (1455)
 Cărlan, Nicolae. (336), (722), (1012)
 Cârnel, Radu. (901)
 Ceaușescu . (83), (382), (892), (1081), (1092),
 (1142), (1200), (1212), (1216), (1242), (1437)
 Ceban, Nadejda (396), 1471
 Cehan, Aurel. (1280)
 Cepoi, Ion (1368)
 Cernăianu, Călin L. . (31), (60), (309), (935),
 (1574), (1585), (1721), (1806)
 Cernăianu, Călin (11), (723), (870)
 Cernăianu, Lazăr (1385)
 Cernica, Doina 1691, 1733
 Cernica, Viorel (1398), (1409), (1427),
 (1437), (1449)
 Cernichevici, Silvia Obreja. 1, (1487)
 Cernichievici, Maria (1484)
 Cervantes, M. de (1492)
 Cheie-Pantea, Iosif. . (10), (703), (722), ~~1897,~~
~~1898~~
 Chelariu, Ana (1450)
 Chelariu, Șerban. (1450)
 Chelaru, Mircea (1446)
 Chernbach, Radu (158)
 Chibici-Revneanu, Alexandru. (744)
 Chiriac, Elena 1
 Chiriac, Petruța 141, (883)
 Chiriac, Teo. (579)
 Chiric, Ion. . . (59), (178), (678), (691), 1363,
 (1364), (1413)
 Chirițescu, Florin. (616)
 Chișu, Lucian (1167), 1514
 Chivu, Marius ... (837), (918), (1399), 1721
 Cibotaru, Arhip 1719, ~~1902~~
 Cibotaru, Mihail Gheorghe . (1453), (1455),
 (1710)
 Cimpoi, Mihai (10-11), (14), (15), (18),
 (19), (30), (58), (62), (105), (143), (154), (162),
 (164), 199, (207), (225), (238), (253), (256),
 (286), (290), 292, (299), 315, (321), (336), 354,
 (525), (563), (607), (618), (635), (651), (665),
 (715), (728), (739), (767), (780), 783, (805),
 (836), (854), (864), (890), (914), (917), (918),
 (933), (973), (974), (1019), (1057), (1249), 1354,
 1358, (1362), (1364), (1368), (1372), (1385),
 (1389), (1392), 1400, (1433), (1443), (1452),
 (1453), (1455), (1460), (1463), 1512, 1513,
 (1522), (1529), (1533), 1546, (1614), (1617),
 1633a, (1647), (1650), (1652), 1657, (1658),
 (1660), (1666), (1669), (1670), (1684), (1694),
 (1721), (1737), (1738), (1758), (1761), (1766),
 (1770), 1777, (1779), (1799), (1800), (1813)
 Cîmpoieșu, Petru (1374)
 Cincul, Diogene (636)
 Ciobanu, Anatol (1455)

- Ciobanu, Mircea V.1793
 Ciobanu, N.....(295), (1499)
~~Ciobotari, Călin..... (1861)~~
 Ciobotă, Georgeta (970)
 Ciobotărașu, Ștefan (417), (432)
 Ciocanu, Anatol. 200, (708), (1363)
 Ciocanu, Ion (984), (1647), 1720, 1776, ~~1907~~
 Ciocâltea, Al.(256), (1443)
 Ciocârlie, Livius (492)
 Cioci, Gheorghe. 201, (739), (783), (914), 1658
 Cioculescu, Simona (1590), (1638)
 Cioculescu, Șerban (407), (713), (793)
 Ciopraga, Constantin(1), (13),
 (67), (252), (400), (562), (685), (800), (907),
 (1389), (1437), (1448), (1457), (1463), (1464),
 (1484), (1487), (1597), (1656), ~~(1843), (1973)~~
 Ciopraga, Magda (35)
 Cioran, Emil (28), (595), (626), (636),
 (801), (841), (890), (967), (971), (1147),
 (1184), (1200), (1223), (1472), (1612),
 (1739), (1743), (1745), (1750), (1766)
 Ciorbea, V. (1154)
 Cistelean, Alexandru..... (1639)
 Ciuntu, Ioan (1582)
 Ciupilan, Ioan..... (46)
 Ciupitu, Petrea1530
 Ciurdariu, M. (580)
 Ciutac, Victor (1446)
 Claudel, Paul..... (525)
 Clement, Liviu D..... (1468)
 Clisu, Constantin prof. (1039)
 Clit, Costin .. (46), (88), (94), (95), 333, 342,
 (1266), (1272), (1273), (1433)
 Cocora, Călin.....(28), (148)
 Codreanu, Dragoș (9), (15), (18),
 (22), (36), 355, (1433)
 Codreanu, Lina (26), (27), (37),
 (40), (46), 329, 357, 358, (1361), (1418), 1433,
 (1462), 1634, 1755, 1756, 1794, 1795, 1821
 Codreanu, Teolin, red.8, 9, (22), 1371,
 (1433)
 Codrescu, Grigore 320, 1778
 Codrescu, Răzvan (918), (993), (1450),
 (1721)
 Codrin, Șerban..... 117, (679), (931), 1692
 Codru, Anatol (14), (162), 202, (298), (730),
 (1033), (1455), 1817
 Cofan, Alunița (1368)
 Coja, Ion(252), (1469)
 Colesnic, Iurie (1455)
 Coloșenco, Mircea (70), (154), (1043), (1765)
 Coloșenco, Serghei..... 1410, (1433), (1684)
 Coman, Ghenuță (1228)
 Comănescu, Radu (532), 1506, 1508
 Comișel, Emilia (1252)
 Condeescu, Alexandru (1570)
 Condrei, Elena 351
 Condurache, Val. 1487, (1684)
 Confucius (273)
 Constandache, Marian .. (145), (821), (882)
 Constant, Tr.....1402
 Constantinescu, Codruț(1427), (1437)
 Constantinescu, Emil (1212), (1583)
 Constantinescu, I.1483
 Constantinescu, Nicolae..... (874)
 Constantinescu, Pompiliu(425), (443)
 Constantinescu, Viorica S.....2051
 Constantinescu-Iași, Petre..... (1310)
 Constantinescu-Severin, Aurel (1721)
 Constantiniu,Florin (1150), (1160)
 Contantinescu, E. (1154)
 Copel, Gina..... (34)
 Coposu, Corneliu..... (1137)
 Corbu, Daniel, red.(28), (30), (36),
 (87), (108), 148, (153), 203, (225), (252),
 (653), (792), (826), (876), (1000), (1477),
 (1761), (1772), (1800), (1813)
 Corbu, Filomena (1770)
 Corbu, George (51), 1474
 Corbu, Nicolae ... (1135), 1524-1526, (1527)
 Corcinschi, Nina 1779, 1780
 Corlăteanu, Nicolae.....(1011)
 Cormoș, Grațian (248)
 Cornea, Andrei (1110)
 Corneille (1417)
 Coroiu, Constantin (1355), 1635
 Coruț, Pavel (1440)
 Costache, Adrian 1569, 1600, (1684)
 Costache, Veniamin(1244), (1260)
 Costin,Calistrat (1374), (1489)
 Coșbuc, G..... (536), (863), (1400)
 Coșovei, Traian T. (1463)
 Cotârță, Mircea1636
 Coteanu, I..... (462)
 Cotruș, Aron.(685), (731)
 Cotruș, Ovidiu..... (685)
 Courriol, Jean Louis(10), (531), (1602)
 Covaci, Stelei..... (695)
 Covalciuc, D..... (1733)
 Cozmei, Ion. 138, 223
 Crainic, Nichifor . (234), (582), (629), (858),
 (1036), (1203)

- Crăciun, Boris 345
Crăciun, Christian. . . (1398), (1427), (1437),
(1449)
Crăciun, Cristina (1446)
Crăciun, Victor. . . . (143), (252), (256), (514),
(715), (1443), (1446)
Crăciun-Costin, Daniela (345)
Crăciunescu, Pompiliu (1721)
Creangă, Florin 10
Creangă, Ion (5), (85), (112),
(283), (441), (496), (502), (543), (552), (554),
(568), (573), (650), (655), (664), (702), (709),
(768), (873), (938), (939), (1134), (1150),
(1287), (1291), (1328), (1357), (1381), (1400),
(1425), (1540), (1792)
Crețan, Gabriela (826)
Creția, Petru (117), (346), (932), (987),
(1038), (1039), (1553)
Crihană, Marcel. . . . 239, 284, (608), (677),
(764), (1364), 1397, (1442), 1515, 1557
Cristea, Dimitrie (1730)
Cristea, Miron (83)
Cristea, Sandra 1516
Cristea, Ștefan. (437)
Cristea, Tudor. 1558
Cristoiu, I. (1524)
Crișan, Constantin (1721)
Crișan, Radu Mihai (1445)
Croce, Benedetto (772)
Crohmlniceanu, Ovid S. (1004)
Cubleșan, Constantin (10), (188),
(275), 279, 286, (287), (291), 294, 308, (703),
(722), (1024), (1389), 1547, 1559, (1560),
(1602), (1684), 1781
Culcer, Dan (1450)
Culianu, Ioan Petru. (32), (145), (616), (638),
(954), (1139), (1469)
Cunescu, Gheorghe (537)
Cuțitaru, Virgil (1), (1487)
Cuza, A.C. (3), (1032), (1205)
Cuza, Alexandru I. . . . (196), (1268), (1269),
(1382)
Dabija, Nicolae (14), (155),
(162), 171, 174, 189, 235, (256), (579), (604),
(606), (651), (700), (803), (940), (944), (956),
(1015), (1249), (1379), (1433), (252), (1568),
(1582), (1647), 1659, (1710), (1761), (1770),
(1786), (1793)
Daghi, Ion (1788)
Damian, Theodor. (170)
Dan, Aura (662)
Dan, Iorest. (40)
Daniel, mitropolit (259)
Danilov, Nichita (826), (1484)
Dante . . (2), (273), (395), (563), (806), (994),
(996), (1070), (1351), (1377),
(1388), (1496), (1593)
Darabană, Nicușor. (902)
Darie, Alina 1757, 1782
Darwin, Charles (880)
Dănilă, Dan (1469)
Dănilă, Ioan (1374)
Dărămuș, Lucia (1444)
Deleanu, Ioanid 1734
Deleanu, Paul Costin. (998)
Deleuze, Gilles (882)
Demetrescu, Anghel (869)
Denciu, Ioan Dumitru 1619
Densusianu, Aron. (869)
Derrida, Jacques. . (384), (881), (996), (1695)
Derșidan, Ioan (1604), ~~1936~~
Deșliu, Dan (1081)
Dewey, John (880)
Diaconescu, Eugen (76)
Diaconescu, Fl. (382)
Diaconescu, Mihail 23, 204, (311),
(314), (316), (620), (657), (745), (749), (765),
(769), (771), (776), (777), (782), (791), (797),
(905), (941), (997), 1388, (1414), 1588, 1599,
(1606), (1610), 1613, (1661), (1664), (1688),
(1690), (1702), (1705), (1754), ~~(1872)~~, ~~(1883)~~,
~~(1992)~~
Diaconu, Mircea A. .294, (303), (685), (795),
(827), 1638, (1696)
Diaconu, Temistocle (1252)
Diaconu, Virgil. (1449), 1456, (1477), (1734),
(1746)
Dima, Al. (1644)
Dima, Simona Grazia (1469)
Dima, Toader (1187)
Dimisianu, G. (1200)
Dimitrescu, Ștefan. (1253), (1263)
Dimov, Leonid (969)
Dinescu, Mircea (1088)
Dinescu, Viorel red. (13), (15), 106,
107, 109, (172), 186, 231, 236, (257), (336),
(589), (666), (736), (746), (808), (819),
(824), (896), (925), (944), (964), (1060),
(1363), 1400, 1413, (1421), (1427), (1433),
1435, (1446), (1455), 1517-1519, 1537,
1589, 1638, 1660, (1770)
Dinulescu, Ioana (1371)

- Dinutz, Mircea 308, (904), 1414, (1433),
1614, 1615, 1639, 1693, 1735, 1796
- Djuvara, Neagu (28), (1195), (1208),
(1209), (1636)
- Doboș, Vasilian (25), 205, (751), (781), (826)
- Dobrescu, Al. (1), (253), (663), (869), (1349),
(1433), (1487), 1490, (1650), (1660), (1733)
- Dobrogeanu-Gherea, C. (238), (401), (429),
(918)
- Dobzeu, Mina. Arh.159, (162), (259), (1190),
(1281), (1384)
- Dochia, Florin (1398), (1427), (1437), (1441),
1694, 1736
- Dogaru, Mircea (1446)
- Doinaș, Șt. Aug. (398), (913), (1279),
(1448), (1458)
- Dolgan, Mihail (92), 1797
- Doman, Dumitru Augustin 1661
- Donea, Marilena 192, (1615)
- Donos, Arcadie (560)
- Donose, Const. (40), (46), (162), (289), (754),
(1269), (1280), 1415, (1433)
- Donose, Vicențiu (471), (491)
- Dorian, Gellu (826), (1421), (1445),
(1475), (1477)
- Dorian, I. (1363)
- Dorin, Mihai (1721)
- Dosofoi, mitropolit 170, (620), (1208),
(1244)
- Dostoievski, F. (357), (395), (454),
(461), (505), (520), (806),
(1419), (1438), (1593), (1598)
- Dragomir, C.T. (1404), (1440)
- Dragomirescu, Mihail (772)
- Dragoș, Nicolae (1368)
- Dram, Constantin (950)
- Drăgan, Constantin (1112)
- Drăgan, Gheorghe (42)
- Drăgan, Mihai (451)
- Drăgănescu, Mihai (566), (715)
- Druc, Mircea (245), (1160), (1176), (1648)
- Druon, Maurice (1144)
- Druță, Boris (1455)
- Druță, Ion (14), (82), (85), (174), (315),
(543), (573), (579), (604), (917), (939),
(973), (974), (1134), (1385), (1648)
- Dugneanu, Paul (1504), 1590
- Duma, Dionisie 206, (589), (988)
- Dumistrăcel, Stelian 357
- Dumitrache, Silvia 1737, 1758
- Dumitrașcu, Aurel (792)
- Dumitrașcu, Aurelia (618)
- Dumitrașcu, Jean 1640
- ~~Dumitrașcu, Marius 1846~~
- Dumitrescu, Dragoș (34)
- Dumitrescu, Geo (13), (1476), (1658)
- Dumitrescu, Mircea (1697)
- Dumitrescu, Sorin (1027), (1219)
- Dumitrescu, Victor (1007)
- Dumitrescu-Bușulenga, Zoe (8-11), (69),
(255), (262), (285), (309), (321), (336), 352,
(382), (505), (511), (607), (722), (868), (873),
(899), (1167), (1376), (1454), (1461), (1476),
1548, (1578), (1582), (1658), (1664), (1666),
(1684)
- Dumitriu, Petru (623), (842)
- Dumitru M. Ion (339), (1698)
- Dumitru, Constantin (1042)
- Dumitru, N.S. (1090)
- Dungaci, Dan (1140)
- Durand, Gilbert (145), (707), (950)
- Durban, Daniel (360), (451), (1488)
- Dworschak, Francis (1450)
- Eco, Umberto (23), (244), (483), (807),
(1045)
- Eftimie, preot (40)
- Einstein, A. (10), (70), (238),
(269), (271), (272), (290), (458), (555), (936),
(1354), (1483), (1505), (1513), (1558), ~~(2013)~~
- Eliade, Mircea (10),
(21), (32), (35), (70), (113), (151), (286), (386),
(510), (529), (574), (582), (584), (601), (616),
(669), (773), (857), (954), (971), (974), (998),
(1000), (1113), (1139), (1143), (1147), (1173),
(1184), (1194), (1200), (1206), (1370), (1382),
(1400), (1429), (1447), (1469), (1507), (1602),
(1612), (1743), (1750)
- Eliau, Glad (641)
- Eliot, T.S. (100), (446)
- Elvin, B. (1001)
- Emerson, R. (145), (1747)
- Eminescu, M. (2-6), (8-11),
(13-16), (20), (21), (31-34), (57-60), (63), (65),
(70), (74), (78), (93), (112), (113), (127), (131),
(143), (154), (167), (173), 181, (188), (189),
(196), (199), (203), (212), (218), (238-245),
(250), (251), (254-256), (258-260), (262),
(268), (274), (277), (286), (288), (290), (293),
(295), (297), (302), (305), (307), (319a),
(320), (322), (323), (335), (337), (344), (346),
(351), (352), (354), (364), (391), (392), (429),
(436), (441), (442), (446), (449), (450), (452-

- 455), (458), (459), (461), (469), (470), (472), (473), (475), (477), (479), (480), (488), (490), (494), (510-513), (523), (525), (529), (531), (535-539), (544), (549), (551-553), (555-559), (561), (562), (564), (566), (571), (572), (574-576), (580), (582-584), (587), (590), (592), (594-596), (605), (607), (610), (613), (618), (619), (622), (625), (630), (632), (635), (637), (638), (646), (649), (654), (655), (661), (664), (665), (668), (669), (673), (676), (681), (690), (697), (699), (703-705), (707), (710), (712), (714-719), (721-723), (725), (726), (728), (732), (734), (735), (739), (743), (749), (762), (764), (766), (772), (780), (783), (793), (794), (802-804), (806), (830), (843), (846), (851), (854), (857), (861), (863), (868-870), (873), (876), (887), (890), (899), (906), (909), (917), (918), (932), (935), (938), (945), (946), (951), (954), (960-962), (966), (968), (970), (972), (977), (987), (989), (991-996), (999), (1011), (1020), (1024), (1029), (1032), (1034), (1038), (1039), (1040), (1042), (1046), (1050), (1053), (1059), (1066), (1068-1070), (1073), (1077), (1084), (1087), (1097), (1103), (1122), (1150), (1153), (1167), (1169), (1184), (1192), (1194), (1198), (1205), (1207), (1209), (1215), (1221), (1223), (1236), (1304), (1321), (1322), (1325), (1330), (1331), (1336), (1337), (1350), (1351), (1353-1355), (1357-1359), (1362), (1364), (1365), (1367-1370), (1372-1377), (1379), (1381-1383), (1385), (1387-1389), (1399), (1400), (1403), (1406), (1410), (1412), (1415), (1416), (1418), (1419), (1424), (1425), (1427), (1434), (1436), (1438), (1443-1445), (1447), (1449), (1453), (1454), (1463), (1466-1472), (1476), (1478), (1483), (1490-1505), (1507), (1509), (1510), (1512-1514), (1518), (1519), (1521-1523), (1529), (1532), (1533), (1536), (1538-1540), (1544), (1547-1549), (1552-1555), (1557-1559), (1562-1564), (1566-1589), (1592-1595), (1601), (1602), (1604), (1612), (1614), (1617), (1618), (1630), (1631), (1635), (1639), (1640), (1647), (1649), (1653), (1655), (1658), (1662), (1664), (1666), (1667), (1672-1675), (1678), (1679), (1685-1687), (1691), (1695), (1706), (1713), (1717), (1721-1723), (1725), (1727), (1735), (1737), (1740), (1742), (1746-1749), (1753), (1757), (1758), (1760), (1761), (1765), (1767), (1769), (1778), (1782), (1787), (1788), (1790), (1798), (1799), (1801-1804), (1806), (1809), (1812), (1818)
- Enache, Constantin (37)
 Enache, Ion (896)
 Enăchiuc, Viorica (815)
 Ene, Virgil (991)
 Enescu, G. (971)
 Engels, F. (580)
 Enică, Cătălin 1571
 Erhan, Ioan (23)
 Escher, M. (961), (962)
 Esenin, Serghei (525), (969)
 Euridice (130)
 Eustatievici, Dimitrie (620)
 Everac, Paul (1124)
 Evu, Eugen (1458)
 Exiguus, Dionysus (746)
 Faifer, L. (1289)
 Fanache, V. (806)
 Faraon, Eugenia 115, (642)
 Faulkner, W. (395), (563)
 Fărtăiș, Ada (1), (1488)
 Felecan, Dinu (1488)
~~Fercu, Ion 1954~~
 Filimon, Nicolae (226)
 Filimon, Valeriu (312)
 Filip, I. (1463)
 Filipciuc, Ion (10), (11), (31), (60), 277, (279), (298), (703), (706), (722), (918), (1359), (1433), (1445), (1497), 1549, (1562), (1570), (1573), (1574), (1584), (1585), (1721), (1806)
 Filipescu, Corneliu (1433), 1662
 Flaubert, G. (1492)
 Flămând, Dinu (1403)
 Flor, Andrei (998)
 Florantin, Ioan Pop (568)
 Florean, Nicoleta 1759
 Folescu, Vasile 129, 135, 210
 Forster, E.M. (950)
 Foucault, M. (1447)
 Frasin, Zoe (1006)
 Freud, Sigmund (116), (1222), (1525)
 Friederich, Hugo (587)
 Frimu, Vladimir (1263)
 Frunteletă, Nicolae Dan (644)
 Furet, François (1163)
~~Furtună, Angela 1845~~
 Gabura, Dumitru (146), (1811)
 Gabura, Mariana (146)
 Gafița, Adriana (346)
 Gafița, Mihai (549)
 Galaction, Gala (537)

- Galaicu-Păun, Emilian . (579), (967), (1421), (1616)
- ~~Galben, Cornel~~ 1960
- Galeriu, Părintele (966)
- Gallagher, Tom (1193)
- Ganenco, Petru (1266)
- Garaudy, Roger (1171)
- Gardner, Mariana Zavati . . . (1424), (1445), (1450)
- Gaster, M. (1369)
- Gautier, Théophile (258)
- Gavrileanu, George (979)
- Gavriliu, Leonard (1753)
- Găină, Sergiu (1280)
- Gălățeanu, Iorgu . . 124, (137), (949), (1433), 1663
- Gârlău, Ana Maria (46), (80)
- ~~Gârlea, Olesca~~ 1965
- Gârleanu, Emil (1006)
- Gârneț, Vasile 1385, 1616
- Geană, Gheorghită (1445)
- Gellianu, Gr (869)
- Gelluer, Ernest (248)
- George, Al (263), (337), (492), 1550
- George, Tudor (969)
- Georgescu, Bogdan-Costin Pr (1450)
- Georgescu, N. (18), (31), (253), (255), (278), (279), (282), 288, (290), (309), (549), (676), (703), (718), (843), (857), (861), (935), (991), (1364), (1385), (1388), (1389), 1417, (1433), (1445), (1451), (1547), (1552), (1562), (1563), (1570), (1573), (1574), (1585), (1590), 1601, 1610, (1613), 1617, (1669), (1733), 1760, (1767), (1806)
- Georgescu, Paul (841)
- Gheorghe, Adrian Alui (792)
- Gheorghe, Alexandru (217)
- Gheorghe, Ion (759), (1421)
- Gheorghe, T. (256), (1443)
- Gheorghită, Eugen 1798
- Gheorghiu, Constantin-Virgil (614), (1079), (1384), (1464)
- Gheorghiu, Mihai (95)
- Gheran, Niculae (474)
- Gherman, Sabin (876)
- Ghibănescu, Gh. (54), (98)
- Ghica, Gr (54)
- Ghica, Vasile (1369)
- Ghideanu, T. (580)
- Ghimpu, Mihai (1782)
- Ghiță, Cătălin (1717)
- Ghiu, Bogdan (1421)
- Ghyca, Matyla (1507)
- Giosu, Georgeta (37)
- Girard, René . (13), (21), (450), (1017), (1271)
- Giurgiu, Felicia (10)
- Glodeanu, Gh. (1717), (1721)
- Goci, Aureliu . . . (918), (1445), (1610), 1618, 1664, (1721), (1746)
- Gociu, Simion (91), (1733)
- Godel (1513)
- Goethe, J.W. . . (2), (245), (563), (655), (843), (978), (1070), (1203), (1388), (1447)
- Goga, Octavian (171), (708), (806)
- Goldenstein, Victoria 1538
- Goldiș, Alex 1695, 1696
- Goldoni (213), (1752)
- Goma, Paul . . . (32), (35), (120), (842), (963), (1013), (1174), (1200), (1201), (1206), (1214), (1215), (1333), (1469), (1780), (1811)
- Gorbaciov, Mihail (973), (1078), (1201)
- Gorban, Paul (30), 324, (1053), (1475)
- Gorcea, Petru Mihai . . (240), (1717), (1721)
- Gorceac, Boris (40), (1266)
- Gorceag, Boris (37), (162)
- Gorjan, A. (568)
- Got, Petre (786), (878), (923)
- Goux, Jean-Joseph (566)
- Grama, Al. (869), (1373)
- Grama, Iancu (1374)
- Grama, părintele (318)
- Grădișteanu, Petru (869)
- Grămăticul, Staicu (620)
- Grăsoiu, Liviu (241), (1404)
- Gregori, Ilina 309
- Grigoraș, Vasilica 331
- Grigore Aexandru Ghica al X-lea (746)
- Grigore, Magda 1697
- Grigorescu, Nicolae (864)
- Grigorescu-Bacovia, Agatha (707)
- Grigoriu, Florin 325
- Grigoriu, Tiberiu 1970
- Grigurcu, Gheorghe . . . (247), (299), (1349), (1424), (1440), (1541), (1639), (1652)
- Groza, Andrei (1180)
- Groza, Horia Ion (1445), 1447, (1450)
- Gruia, Lucian (1445)
- Guénon, René (771)
- Gugiuman, Ion Gh. (94), (1310)
- Guillermou, Alain (511), (531)
- Guluță, C. 2
- Gurău, Apostol 64, (504), (509), (698)

- Gusti, D. (1140), (1231), (1232), (1234)
 Guția, Ioan (10), (544), (1667)
 György Mandics. (985)
 Gyr, Radu (730), (1173)
 Habermas, Jurgen (1725)
 Hadârcă, Ion . . (850), (1022), (1455), (1460),
 (1770)
 Haficiuc, Gheorghe (729)
 Hagi, Alina 1824
 Hagi, Grigore (578), (848)
 Hallpa, Pan (1217)
 Hamburda, Manase. (1049)
 Handoca, Mircea (510), (1445)
 Hariton, Victor (157)
 Hasdeu, B.P. (510), (677), (963), (1382)
 Havel, Vačlav. (1201)
 Havriliuc, Nicolae (1445)
 Hazgan, A. (1288)
 Hăulică, Dan. (1454), (1461)
 Hegel, G.W.F. (512), (890), (1054),
 (1512), (1514)
 Heidegger, M. . . . (3), (70), (78), (287), (384),
 (513), (655), (738), (771), (868), (890), (937),
 (977), (1030), (1419), (1463), (1512), (1514),
 (1518), (1803)
 Heisenberg, Werner. (458)
 Heitmann, Klaus (715), (1389)
 Heliade, I. (565)
 Heraclit (1461)
 Herdelea, Titu. (630)
 Hitler, A. (1119), (1524), (1525)
 Hobbes, Th. (1479)
 Hocke. (522)
 Hogaș, Costache. (1329)
 Hoha, Gheorghe. (37)
 Holban, Anton (1244)
 Holban, Constantin. (37)
 Holban, Ioan (303), (1451), 1488, 1491
 Hölderlin, F. (8), (1030)
 Holobacă, George. (1862)
 Homer (1388)
 Horia, Vintilă (998)
 Horodinceanu, Nicu (715)
 Horvat, Săluc 346
 Hossu, Andrei Iustin. (1445)
 Hostiuc, Ștefan (91), (872)
 Hrehor, Constantin . . (255), (1424), (1445),
 (1461)
 Hrușcirov, N. (249), (1196)
 Hugo, V. (475), (1457)
 Huntington, S.P. (1186)
 Hurduzeu, Ovidiu (1223), (1447)
 Hurezeanu, Damian (1550)
 Hurezeanu, Emil (1175)
 Husar, Al. (1350)
 Husserl, E. (114), (287)
 Huși, Viorel. (1263)
 Iachim, Ion . . . 140, (162), 224, 1392, (1418),
 (1433), 1619, 1642, 1665, 1818, 1819
 Iacob, Manuela. (46)
 Iacoban, Mircea Radu . . . (1), (435), (1463),
 (1478), (1487), 1738
 Iancu, Mihai (37)
 Iaru, Florin (169)
 Ibrăileanu, G. (5), (169), (238),
 (255), (401), (406), (412), (451), (479), (563),
 (593), (640), (677), (709), (719), (812), (904),
 (1230), (1253), (1326), (1457), (1542), (1544),
 (1604), (1775)
 Ichimescu, Dan 20
 Iftimie, Olimpia-Magda 326
 Iftimoaei, Ciprian Constantin (46)
 Ilașcu, Ilie (1127), (1178)
 Ilica, Carolina 136, (339), (859), (1697), 1698
 Ilie, Aurelian. 1
 Ilie, Emanuela. 1975
 Iliescu, Elvira (1424)
 Iliescu, Ion. . . (1080), (1098), (1099), (1200),
 (1212)
 Ilisei, Grigore (53), (915), 1699
 Indrieș, Alexandra. (747)
 Ioan, Petru. . . . (35), (46), (84), (752), 1976
 Ioana d'Arc (1447)
 Ioanid D. 1572
 Ion Miloș/Jon Milos (590), (715)
 Ionescu, Eugen (446), (1200), (1813)
 Ionescu, Ion (1232), (1234)
 Ionescu, Nae (582), (601), (1200)
 Ionescu, Nicolae. (1266)
 Ionescu, Nicu (1231)
 Ionescu, Violeta 1376
 Ionescu-Quintus, Mircea (1474)
 Ionescu-Rion, Raicu (429), (1230)
 Ionică, Gheorghe P. (1274), (1328)
 Iorca, Mihail. (1049)
 Iordache, Emil (304)
 Iordache, Mihail. 1497
 Iordan, B. (1231), (1234)
 Iorga, N. (11), (582), (601), (703), (713),
 (799), (1009), (1063), (1075), (1229), (1249),
 (1382), (1429), (1588)
 Iorgulescu, Mircea. (1081)

- Iosif Simon pr. (40)
- Iosif, Șt. O. (120)
- Iosub, Ovidiu (40)
- Iovian, Ion Tudor ... 190, (666), (792), (896)
- Irimescu, N. 1484
- Irimia, Dumitru. (253)
- Irimia, Mirela. 1462
- Isanos, Elisabeta. (1374)
- Istrate, Gheorghe. (1473)
- Istrati, Ion ... (13), (360), (420), (1476), 1481, 1482, (1504)
- Istrati, Panait (64), (615), (1079)
- Ivasiuc, Al. (357), (485)
- Ivănescu, Cezar (5), (6), 24, (113), (154), (205), (244), (247), (260), (261), (592), (613), (646), (660), (674), (695), (763), (771), (792), (822), (826), (863), (900), (948), (1015), (1244), (1334), (1355), (1356), (1360), (1374), (1375), (1406), (1410), (1421), (1438), (1459), (1540), (1541), (1557), (1559), (1565), (1630), (1635), (1662), (1664), (1685), (1723), (1742), (1765), (1772)
- Ivănescu, Dragoș (1730)
- Izbășescu, Gheorghe (1374)
- Jantsch, Erich (1785)
- Jebeleanu, Eugen (427)
- Jitaru, Petre. (1310)
- Jorică Negoescu, Liliana. 39
- Jornescu, C. (10), (553)
- Josu, Nina (933), (1399), (1446), (1452), 1551, 1761, (1770), 1799, 1800
- Jucan, Grațian. (1359)
- Jung, C. G. (3), (70), (974)
- Kafka, Franz (357), (461), (667)
- Kant, I. ... (3), (58), (271), (272), (501), (512), (1419), (1512), (1514)
- Kazakova, Rima. (105)
- Kernbach, Mihai (37)
- Kierkegaard, S. (977)
- Kleitman, N. (447)
- Kogălniceanu, Mihail. . (596), (684), (1158), (1216), (1268), (1429)
- Konev, Ilia. (715)
- Kristeva, Julia. (145)
- Kuhn, Thomas S. (565)
- Kundera, Milan ... (24), (891), (930), (1013), (1196), (1201), (1704), (1713), (1725)
- Kycyku, Kopi (715), (1389)
- La Rouchefoucauld, de (312)
- Labiș, Nicolae (6), (133), (695), (807), (1012), (1355), (1557), (1765)
- Lacan, Jacques (709), (1222)
- Laffont, Robert. (1163)
- Lahovari, Ioan (1249)
- Laignel-Lavastine, Alexandra (1200), (1212)
- Lamparia ... (13), (276), (312), (321), (336), (341), (344), (353), (396), (1388), (1476), (1596-1599), (1603), (1605), (1607), (1612), (1620), (1625), (1629), (1632), (1633), (1636), (1652), (1731)
- Lari, Leonida ... (579), (837), (1117), (1122)
- Lateș, George (1364)
- Laurențiu, Șt. (37)
- Lazăr, Alina. (46)
- Lazăr, Florin. 1561
- Lazăr, Simona. (1374)
- Lazăr, Traian D. (1478)
- Lăncrănjan, I. (509)
- Lăudat, I.D. (1288)
- Lec, Stanislav Jerzy (13)
- Lefter, Ion Bogdan. 289, (1813)
- Lefter, Ion Iancu ... 180, (534), (569), (720)
- Lemny, Ștefan. (638)
- Lenau, N. (111), (429)
- Lenin, V. (1201)
- Leon, Aurel. (432)
- Leonte, Carmelia. (1478)
- Lesenciuc, Adrian. 1700, (1800)
- Levițchi, Vasile. (91)
- Lică, Valerian. (51)
- Lichtenberg, G. Ch. (895)
- Ligor, Alexandru. 1531
- Liiceanu, Gabriel. (548), (627) (636), (1200), (1209), (1212), (1739), (1743)
- Lima de Freitas. (1703)
- Livescu, Cristian. (926), (1464), 1492
- Lorca, F. (525)
- Lorințiu, Cleopatra. 1986
- Brogliè, Louis de. (270)
- Lovinescu, E. (34), (412), (443), (563), (593), (598), (640), (798), (968), (978), (1002), (1005), (1216), (1332), (1563), (1604), (1812)
- Lovinescu, Monica. (1333)
- Luca, Mihai. (70)
- Lucaci. (746)
- Lumezianu, Eugen. (516)
- Lupan, Nicolae. (1099), (1100), (1445)
- Lupașcu, Ștefan. (32), (36), (134), (312), (752), (812), (813), (884), (886), (936), (937), (1454), (1461), (1465), (1507), (1703), (1711), (1713)

- Lupu, Gheorghe (65), 279, (739), 1573, 1602
Lupu, Mihai (1450)
Lyotard, J-F (880)
Macarie, Augustin (1445)
Macedon, Alexandru (1382)
Macedonski, Al... (100), (436), (441), (556),
(699)
Macovei, Roxana (151)
Maftei, Mara Magda 1620, 1621
Magola, Alexandru (1266)
Magritte, René (13)
Maiorescu, T. (5), (8),
(10), (20), (25), (33), (34), (238), (244), (258),
(283), (346), (518), (521), (538), (564), (596),
(619), (640), (717), (718), (723), (725), (869),
(870), (918), (935), (951), (956), (961), (962),
(1032), (1138), (1215), (1216), (1349), (1351),
(1357), (1406), (1429), (1540), (1542), (1563),
(1569), (1585), (1728), (1761)
Mallarmé, S. (472), (477), (493), (505), (525),
(679), (996), (1004), (1044)
Malraux, André (933), (1450)
Mancaș, Ioan (1252), (1433)
Manea, Ion 1622
Manea, Mihai (1309)
Manea, Norman (1113)
Mango, Sarei (1725)
Maniu, Iuliu (1203)
Mann, Th. (395), (441), (1545)
Manoilescu, Mihail (561)
Manolache, Petre (589), (617), (1437)
Manolachi, Monica 1667
Manolescu, Nicolae
(29), (320), (345), (406), (598), (706), (932),
(951), (956), (961), (962), (965), (978), (1003),
(1008), (1009), (1046), (1198), (1242), (1377),
(1406), (1421), (1441), (1464), 1520, (1551),
1574, (1578), (1583), (1587), (1742), (1753),
(1762), (1778), (1779), (1781), (1790)
Manta, Marius 1436
Manu, Emil (674), (689)
Manu, Mihaela 1411, 1668
Marafet, Constantin, ed... 32, 165, (969)
Marcu, Cristian (1263), (1280)
Marcu, Emilian (96), (97),
(160), (161), (168), (808), (827), (839), (897),
(986), (990), (1421), (1433), 1623, 1641, 1669,
1670, 1701, 1723, 1783
Marcu, Ioan (1280)
Marcus, Solomon.. 269, (321), (565), (1043)
Marian, Rodica (1444), (1721)
Marin, Daniel D. (1475)
Marin, Dumitru V. (110), (327), (1433),
1671, 1990
Marin, Mirela (46), (1635)
Marinache, Silviu 1575
Marinescu, Gh. (1234)
Marinescu, Luiza (1721)
Marino, Adrian . (35), (53), (67), (82), (321),
(411), (515), (516), (525),
(529), (562), (574), (597), (800),
(885), (976), (981), (1021),
(1026), (1332), (1367), (1464),
(1476), 1502, (1666), (1684)
Marola, V. (37), (40), (46)
Marquez, G. (563)
Martin, Mircea (876)
Matcovschi, Dumitru (14), 173, (579), (972),
(1127), (1241)
Mateescu, Ioan C. (1388)
Mateevici, Alexe. (173), (1051), (1062)
Matei Basarab (196), (966)
Matei, Valeriu . (77), (164), 216, (217), (225),
(850), (1025), 1448, (1455), (1761)
Mauron, Charles (740)
Mavrocordat, Alexandru (1208)
Mazilu, Ștefan (1461)
Măgurean, Anca 1801
Mănuică, Dan 1624, (1635), (1684)
Mărăcuța, Gr. (14)
Mărgărit, George (969)
Mărgineanu, I. (1761)
Măcnea Vetrișanu, Ioan (103)
Mândru, T. (255)
Mehedinți, Simion (152), (1370)
Melchisedec (54)
Melian, Alexandru. . . (1721), (1737), (1758)
Melinescu, Gabriela (1406)
Melinte, Gheorghe (1269)
Merlan, Vicu 343, 1784
Michelangelo (15), (876)
Miclău, Paul (462)
Micle, Veronica . . (457), (717), (762), (861),
(1798)
Miclescu, Marta 139, (858)
Micu, D. (431)
Micu, Dumitru (1167)
Micu, M. (256), (1443)
Mihadaș, Teohar (1350)
Mihai Viteazul (196), (799)
Mihai, Silviu (1198)
Mihai, Vlad (961)

- Mihailov, Alexandr (105)
- Mihalcea, George.....1741
- Mihalcea, Octavian1763
- Mihalkov, Serghei (105)
- Mihăescu, Radu Dorin 3
- Mihăescu, Camil, cop.....16
- Mihăescu, Gib I. (1406)
- Mihăescu, Valentin F. (1590)
- Mihăilescu, Dan C. (487), 1493
- Mihăilescu, Florin... (1404), (1429), (1437), (1440)
- Mihu, Daniel.....1643
- Milca, A.(256), (1443)
- Mincu, Marin.. (145), (715), (1003), (1042), (1045), (1441)
- Minulescu, Ion (807)
- Mircea cel Bătrân..... (196)
- Mirea, Dinu 1764, 1802
- Mirea, George.....134
- Miron Costin (1618)
- Mironov, Alexandru (1316)
- Missir, Petre Th.....(20), (723)
- Mistreanu, S.G..... (37)
- Mitocar, Victor (1374)
- Mitrea, Horia (1209)
- Mitru, Constantin (907)
- Mitru, Maia. (907)
- Miu, Constantin.....1742
- Mocanu, Gheorghe151
- Moceanu, Costea (431)
- Moga, Liliana (1684)
- Moișanu, Constantin (40)
- Molière. (213), (1752)
- Monastireanu, Daniel Ilarie (744)
- Monu, Elena (104), (266), (1433)
- Morar, Ovidiu.(1468), 1576, (1586)
- Morar, Eugen, pr..... 316, 1702
- Morar, Gh.(37), (46)
- Morărescu, Jana (1368)
- Moreas, Jean (699)
- Morin, Edgar (884), (1703), (1785)
- Moroșan (963)
- Moses Rosen, dr. (584), (587), (637)
- Moșanu, Alex..... (1460)
- Motrescu, Ilie (91)
- Movilă, Petru (890)
- Mozart, W. A..... (876)
- Müller, Herta (1213)
- Munch, Edvard.....(92), (306)
- Mungiu-Pippidi, Alina (1209)
- Munteanu, C. (1463)
- Munteanu, George.....(9-11), (127), 241, (255), (262), 268, 275, (277), (321), (335), (336), (440), (480), (505), (511), (513), (529), (594), (607), (650), (676), (703), (704), (719), (735), (761), (772), (868), (1347), (1388), (1476), 1498, (1499), 1503, (1540), 1562, (1579), (1585), (1600), (1602), (1658), (1666), (1684), (1794)
- Munteanu, Mircea..... (625)
- Munteanu, Romul..... 252, (753)
- Munteanu, Ștefan... (10), 280, (668), 1552, 1577, 1578, 1591
- Muntenuş, Horia1703
- Murărașu, D.....(703), (1336)
- Mureșan, Monica..... (1469)
- Mureșan, Rodica (1451), 1672, 1704
- Mureșanu, A. (1088)
- Murgeanu, Ion (1058), 1743, 1744
- Muscă, Vasile (1717), (1721)
- Mușat, Thalia (959)
- Mușatescu, Tudor..... (1474)
- Muthu, Mircea (382)
- Naghi, George Pr.....(1450)
- Nanu, Dimitrie..... (1006)
- Naum, Gellu (461)
- Nădejde, I..... (568)
- Neagu, Andreea (1470)
- Neagu, Fănuș . (64), 252, (504), (509), (526), (621), (768), (1203)
- Neagu,Gheorghe .. 156, (1390), 1644, 1673, 1674, 1724, 1745
- Neamțu, I..... (40), (1239), (1264)
- Nechita, Vasile C..... (553), (561)
- Necula, Ionel .(626), (801), 1521, 1539, 1645
- Necula, P..... 1522, 1535
- Neculce, Ion(573), (702)
- Neculuță, Th. (1138), (1376)
- Nedelcea, Alexandra Olivia..... (721)
- Nedelcea, Tudor (10), (57), 143, (181), 196, 212, (265), 281, (286), (336), (703), (715), (722), (1400), 1803
- Nedelea, Tiu1579
- Negoită, Constantin Virgil.....(76), (86), (164), (862), (953), (999), (1035), (1036), (1464), (1694)
- Negoîtescu, I. . . (220), (401), (1009), (1138)
- Negrescu-Șuțu, Radu..... (1445)
- Negrice, Eugen ..(649), (965), (1153), (1167), (1769)
- Negru, Nina1592
- Nemoianu, Alexandru310

- Nemoianu, Virgil.....(346), (945), (1046),
(1198), (1445)
- Nenati Olaru, L..... (1733)
- Nesus1532
- Neșțian, Valeriu C.....(46), (1224)
- Newberie, John..... (1010)
- Newton I..... (272)
- Nicola, Traian. (98), (102), 333, (349), (1270)
- Nicolescu, Basarab..... (24), (34),
(36), (134), (218), (300), (884), (1030), (1461),
(1465), (1469), (1703), (1785), (1788), (1800)
- Nicomahos (416),
- Niculescu, Emil (658)
- Nietzsche, F. (287), (307), (384), (385), (512),
(520), (705), (761), (868), (880), (891), (911),
(930), (977), (1389), (1438), (1447), (1725)
- Noica, Constantin . (2), (5), (32), (53), (246),
252, (263), (313), (341), (487), (529), (574),
(581), (586), (627), (630), (655), (773), (930),
(971), (1029), (1057), (1159), (1200), (1212),
(1275), (1357), (1383), (1461), (1466), (1503),
(1540), (1612), (1743), (1750).....
- Novac, Gruiia. (770), (1433), 1540, 1675
- Novalis.....(455), (1799)
- Novăceanu, Darie (1080)
- Novicov, M..... (411)
- Oancea, Nicolae(675), (1363)
- Odobleja, Ștefan (527)
- Olahus, Nicolaus(799), (1194), (1474)
- Olaru, Bogdan35
- Olaru, Dragoș..... (730)
- Olaru-Nenati, Lucia.....1733
- Olăreanu, Costache .121, (237), (289), (702),
(754), (983), (1244), (1352)
- Onilă, Corneliu (1266)
- Onilă, Mihai (1266)
- Oprea, Al. (505), (987), (1553)
- Oprea, Ion N.(46), (1253)
- Oprea, Ștefan (53)
- Oprîșan, I..... (1032)
- Ornea, Z..... (1164), (1201), 1563, (1578)
- Ouatu, Daniela.....(847), (1031)
- P.S. Ioachim (1266)
- Paglia, Camille..... (1785)
- Paiu, Corneliu pr.....1705
- Palade, Dumitru D..... (741)
- Paleologu, Al. (415), (492), (907), (908),
(1004), (1184)
- Paleologu-Matta, Svetlana (10), (241),
(290), (558), (715), (868), (977), (1370),
(1385), (1389), (1533), (1704), (1706), (1804)
- Pamfile,Tudor (1006)
- Panait, Virgil1403, 1746
- Pann, Anton (195), (744), (1002)
- Pantilimon, Valeriu..... (20)
- Panu, G..... (861)
- Papa Ioan Paul al II-lea..... (1201)
- Papacostea, Cezar (152)
- Papacostea, Șerban (1198)
- Papadopol, Ioana1977
- Papu, Edgar.....(10), (13),
(23), (53), (100), (241), (247), 252, (255), 276,
(321), (335), (336), 353, (401), (402), (417),
(467), (486), (488), (492), (505), (511), (523),
(541), (546), (552), (563), (574), (593), (598),
(605), (611), (892), (899), (923), (976), (1052),
(1243), (1323), (1332), (1346), (1348), (1351),
(1445), (1476), 1494, (1520), (1600), (1602),
(1605), (1658), (1666), (1684), (1763), (1805)
- Papu, Vlad-Ion..... (899)
- Papuc, Ion (1445)
- Parapiru, Th..... (1363)
- Parascan, Constantin . . . (1), (1484), (1487)
- Paraschiv, Florentina..... (1433)
- Paraschiv, Florin 1676, 1725, 2012
- Paraschiv, Ion Maria (683)
- Parfene, Constantin. (56), 291, (764),
(1254), (1288), (1294), (1325), 1337, (1410),
(1411), (1684)
- Partene, Constantin (1272)
- Pascal, Blaise..... (313), (439)
- Pascal, Emil. (40), (162), (1252)
- Pascu, Neculai (1541)
- Pastuh-Culboteanu, Vitalie .(11), 283, 1564,
1684, (1691)
- Patapievici, H-R.(10), (32), (716), (1147),
(1184), (1198), (1200), (1209), (1437), (1572),
(1739), (1743)
- Patraș, Vali (1381)
- Patrichi, Viorel.....(245), (1176)
- Pavelescu, Cincinat (1474)
- Păcurariu, Mircea (1266)
- Păduraru, Silviu, cop.....29
- Pădureț, Gabriela.....142
- Păstorel (1474)
- Păunescu, Adrian. . (108), 252, (261), (413),
(1023), (1081), (1095), (1247), (1265), (1421),
(1443), (1526), 1527, (1761)
- Păunescu, Elisabeth..... (1335)
- Pântea, Cristian (79), (1278), (1290)
- Pântea, Marioara79
- Pârvan, V. (1063)

- Pârvu Pârvescu Mutu (791)
- Pârvăulescu, Ioana (637)
- Pendefunda, Liviu . . . (38), (185), 193, (524),
(979), (1237)
- Penișoară, Stegaru, V. 40, (1263)
- Penișoară, Valeriu (1265)
- Peresvetov, Ivan (1027), (1219)
- Perpessicius. (239), (336), (417), (443), (505),
(608), (718), (757), (764), (793), (932), (987),
(1370), (1385), (1388), (1397), (1442), (1553),
(1679)
- Pessoa, Fernando (882)
- Petică, Ștefan. (848)
- Petrarca, F. (901)
- Petraș, Irina (1778)
- Petrescu, Aurel (10)
- Petrescu, Camil (5),
(118), (400), (422), (423), (434), (527), (553),
(1032), (1357), (1381), (1540), (1625)
- Petrescu, Cezar. (730)
- Petrescu, Dan (616), (1084)
- Petrescu, Dragomir (687)
- Petrescu, Ioana Em (240),
295, (452), (458), (494), (868), (1032), (1444),
(1483), 1499, 1500, (1695), (1695)
- Petrescu, Nicolae (1812)
- Petreu, Marta (1406)
- Petrini (463)
- Petroveanu, M. (806)
- Petru, Ioan pr. 2014
- Philippide, Al. (71), (877), (1032)
- Piaget, Jean (1785)
- Pillat, Dinu (1004), (1043)
- Pillat, Ion. (300), (979)
- Pintilie, Dorin (1274)
- Pintilie, Lucian (1245), (1261)
- Pintilie, Mariana (1273)
- Piru, Al. (220), 270, (321), (411), (555), 1501,
1509, (1666)
- Pitagora (58), (512)
- Planck, Max (936)
- Platon. (58), (272), (290), (395), (512), (548),
(776), (1040), (1419), (1620)
- Platon, Mircea (1223)
- Plămădeală, Antonie. (83), (90), (310), (867)
- Pleșu, Andrei (1090), (1198), (1200), (1739),
(1743)
- Pleșu, Tatiana (46)
- Plugaru, Ștefan 149, 162
- Poamă, Alexandru. 150, (871), (927)
- Poamă, Elena (1433)
- Poe, Edgar (131), (699), (709), (736)
- Pogorilovschi, Ion (918), (1721)
- Pohilă, Vlad . . . (162), (1207), (1710), (1809)
- Pop, Augustin Z.N. (10), (457), (549)
- Pop, Ion (1448)
- Popa, Marian 344, (773), (775), (778), (951),
(964), (998), (1009), (1046), (1660)
- Popa, George. (1350)
- Popa, Gheorghe Pr. (1454), (1461)
- Popa, Victor Ion . . (425), (431), (437), (438),
(1229-1234), (1254), (1325)
- Popencu, Mircea (46)
- Popescu, Adrian 23, 252, (1395)
- Popescu, Anton I. pr. (40)
- Popescu, Cristian Tudor (1401)
- Popescu, D.R. . . . (405), (587), (793), (1636))
- Popescu, Ion (1368)
- Popescu, Sorin (1043)
- Popescu-Brădiceni, Ion. 78,
(86), (134), 218, 229, 300, (875), (885), 1677,
(1682), 1706, 1707
- Popescu-Gogan, Petre. (1368)
- Popescu-Neveanu, Paul (37), (152)
- Popovici, Constantin. 2029
- Popovici, Vasile (546)
- Popoviciu, Liviu (447)
- Posada, Mihai. (1450)
- Postolache, Gheorghe 1805
- Potolea, Ion (589)
- Potopin, Ion 417
- Poulet, Georges (145)
- Pracsiu, Teodor. (240), (243), 283,
(499), (624), (694), (742), (871), (911), (1031),
(1237), (1254), 1422, (1433), 1485, 1495,
1528, 1542, 1553, 1580, 1603, 1678, (1684),
1765
- Precup, Sorin (1416)
- Preda, Cristian (1209), (1377), (1469)
- Preda, Marin. . . . (5), (6), (85), (357), (407),
(409), (463), (496), (507), (509), (559), (601),
(660), (698), (749), (778), (841), (842), (844),
(849), (1281), (1357), (1381), (1420), (1457),
(1540), (1557), (1565)
- Prepeliță, Mihai (729), (1368), (1445)
- Pricop, Ion Gheorghe (46), 132,
(147), 182, 219, (504), (508), (585), (670),
(825), (831), (926), (929), (1237), (1265),
1361, (1364), 1365, 1367, 1423, (1433), 1625,
(1635), (1684), 1708, (1747), 1823, 1828,
1830
- Prigogine, Ilya (1736)

- Proca, Ion (1016)
- Procopius din Caesarea (1177)
- Proust, Marcel ... (118), (358), (454), (464),
(485), (772), (1545)
- Pruteanu, George..... (1170)
- Pumnul, Aron..... (632)
- Pușchin, A. (563)
- Rabelais, François (955)
- Rachieru, Adrian Dinu (16), (65),
302, 318, (725), (728), (838), (876), (916),
(1000), (1024), (1051), (1184), (1216), (1378),
(1451), (1463), 1646, (1660), 1679, 1709,
(1721), (1726), 1748, 1766, 1785, 1806
- Rad, Ilie (247), 2011
- Radu, Const..... (40)
- Radu, Doina1977
- Raicu, Lucian (496)
- Ralea, Mihai (237), (401),
(412), (421), (422), (584), (812), (995), (1045),
(1142), (1213), (1256), (1257), (1307)
- Rareș, Petru..... (1027), (1219)
- Rasputin, Valentin..... (85)
- Rațiu, Ion (1080),
(1252)
- Ravaru, Dan (1252)
- Ray, Paul H..... (24), (886), (1424)
- Rădulescu, Heliade (323), (535), (565),
(1194), (1382)
- Rădulescu, Gogu (1009)
- Rădulescu-Motru, C..... (582), (936), (948),
(1184), (1454), (1750)
- Rădulescu-Pogoneanu..... (60)
- Răduță, Viorica (1441), (1449)
- Răileanu, V..... (1463)
- Rășcanu-Grămăticu, Oltea.....1979
- Râpeanu, Valeriu (13)
- Rebreanu, Liviu ... (5), (258), (441), (474),
(496), (503), (509), (533), (552), (582), (630),
(1040), (1063), (1357), (1400), (1420), (1540)
- Rebreanu, Puia Florica (474)
- Reicherstorffer, Georg..... (1010)
- Revel..... (1193), (1205)
- Rezuș, Petru (277), (676)
- Richard, Jean Pierre..... (881)
- Rilke, R.M. (525)
- Rimbaud, A. . (12), (13), (357), (439), (505),
(531), (699), (996), (1001), (1380)
- Rizea, Doina (843)
- Rogac, Raia1710
- Rogojanu, Ion C. (1893)
- Roibu, Nicolae1647
- Roman, Petre . (1080), (1098), (1101), (1146)
- Romanó, Ștefan (1445)
- Românul, Miron (83)
- Roncea, George1767
- Roncea, Victor (857)
- Ropotan, Mihaela..... (1470)
- Rorty, Richard (880), (891)
- Rosa del Conte ... (241), (511), (669), (715),
(868), (977), (1370), (1385) (419)
- Rosetti, Al..... (419)
- Rostislavici, Ioan (1227)
- Roșca, D.D. (1063)
- Roșca, Iurie..... (259), 1384
- Roșca, Timofei 140, 304
- Roșca-Codreanu, Gheorghe..... (102)
- Roșioru, Ion (1395), (1451)
- Roșu, C..... (1165)
- Roșu, V. (1165)
- Rotariu, Mihai2055
- Rotaru, Ion ...220, 337, (696), (778), (817),
(1476)
- Rotund, Nicolae (127), (241)
- Roznoveanu, Mirela (1504)
- Rugină, Anghel (1092)
- Ruja, Alexandru..... (241), (685), 1504
- Ruseteanu, Dumitru Istrate..... (1449)
- Russo (963)
- Russo, Veronica (417)
- Rusu, Aurelia 302, (391), (505), (715), (932),
(942), (967), (977), (1050), (1587)
- Rusu, M.N. (53)
- Rusu, Nicolae (14), (162),
191, (267), (701), (788), (943), (1379), (1420),
1426, (1433), 1626, (1647), 1648, (1668),
1680, (1710), 1768
- Rusu, Olga..... (907)
- Rusu, Romanița (942)
- Rusu, Valeriu .. (391), (942), (1379), (1568),
1581, (1587)
- Sadoveanu, Ion Marin..... (1406)
- Sadoveanu, Mihail..... (5), (192), (441),
(464), (468), (496), (559), (573), (579), (601),
(761), (768), (907), (908), (1063), (1253),
(1279), (1291), (1317), (1357), (1540), (1635)
- Sainciuc, Glebus..... (22)
- Saint-Exupéry, Antoine de..... (820)
- Saint-John Perce..... (525)
- Saizu, I. (638)
- Saka, Serafim (1134)
- Salvador Dali (24)
- Sarraute, Claude..... (998)
- Sasu, Aurel338

- Sava, Gabriela (15)
Savin, Vasile (1363)
Savin, Viorel 194
Savitescu, Ionel 1554
Sălçuțan, Mihai (1019)
Săndulache, Luminița 1594
Săraru, D. (509), (628)
Săvescu, Napoleon (811)
Sârbu, Ion (434)
Sbiera, Ion G. (632)
Scarlat, Mircea (827), (1403), (1504)
Scărlătescu, Doru (1380)
Scheler, Max (354)
Schifirneț, Constantin (1197), (1216),
(1277), (1445)
Schlegel, Fr. (895)
Schoenberg, A. (446)
Schopenhauer, A. (58), (512), (769),
(1389), (1514)
Schrödinger, E. (463)
Scurtu, Lucian 1681
Sebastian, Mihail (617), (667)
Secară, A.G. 1726
Selejan, Ana (623)
Selimovici, M. (1420)
Semcinski, Stanislav (715)
Senic, Valeriu (1130)
Servien, Pius (566)
Severin, Adrian (1149), (1155)
Sfârlea, Alexandru 1682
Sfetcu, Alina 1419
Shakespeare, W. (2), (34), (148),
(320), (395), (961), (978), (992), (994),
(1070), (1351), (1377), (1388), (1419), (1457)
Shaw, Bernard (1464)
Silvestri, Artur 69, 74, (83), (90), (255), 310,
(867), (1028), (1446), (1504), 1507, (1746)
Silvestru, Valentin (742)
Simensky, Theofil (313)
Simion, Eugen 252, (256), (335),
(401), (402), (404), (406), (623), (896), (916),
(1203), (1299), (1362), (1406), (1422), (1441),
(1443), (1448), (1455), (1460), 1479, (1779)
Simionescu, Cristian (53), (67), 175, 197,
(493), (645), (800), (826), (1265)
Simon, Gheorghe (1015)
Simon, Iosif pr. (40)
Sipoș, Mihaela (31)
Slavici, Catinca (33)
Slavici, I. (10), (16), (33), (226), (721), (725),
(938), (1328), (1406)
Slănină, Ion J. (1039)
Smărăndache, Florentin (1450)
Snegur, Mircea (14), (1099), (1129), (1648)
Sofronie, Valeriu 1807
Soljenițan, Alexandr (1201),
Soloviov, Vladimir (761)
Soltan, Petru (1455), (1460)
Sorescu, Marin (578), (697), (741), (969),
(1458)
Sörös, George (1108)
Souzenelle, Annick de (145)
Soviany, Octavian (1404)
Spătaru, Tudor (1455),
Spătarul, Nicolae (91), (890), (1208)
Speranția, Eugeniu (1468), (1502)
Speranția, Th. (1244), (1310)
Spiridon Cassian Maria (948), (1464), (1653)
Spiridon, Monica (637), (703), (1153)
Spiridon, Vasile (1441), 1529
Spitzer, Leo (542)
Stafie, Rodica Lazăr (1263)
Stahl, H.H. (1231), (1234)
Stalin, I. (91), (249), (1078), (1119), (1194),
(1196), (1220), (1437)
Stamati, Iacov (1260)
Stanciu, Daniela 1808,
Stanciu, Nicolae (680)
Stanciu, Teodora 1377
Stancu, Ioan 1786,
Stancu, Valeriu (647)
Stancu, Zaharia (969)
Stati, Vasile (66), (818), (1189)
Stavinschi, Magda (34)
Stănculescu, Silviu (382)
Stănescu, C. (263), (1446), 1610, 1727
Stănescu, Gabriel, ed. 31, (1445)
Stănescu, Nichita (59), (93), (146),
(154), (206), 252, (301), (315), (413), (442),
(578), (601), (651), (697), (771), (802), (807),
(850), (890), (909), (916), (969), (1015),
(1299), (1358), (1401), (1445), (1453), (1458),
(1463), (1467), 1471, (1570), (1633a), (1691),
(1704), (1709), (1713), (1726), (1736), (1765)
Stăniloae, Dumitru, părinte (148), (154),
(669), (880), (886), (982), (1197), (1243),
(1275), (1277)
Steiner, George (446)
Steinhardt, N. (67), (159), (162), (558), (656),
(705), (800), (1041), (1370)
Stelaru, Dimitrie (969)
Stendhal (587), (1040)

- Stepa, Tatiana 10
- Stere, Constantin (15), (634), (963)
- Steriade, Michel (715)
- Stoica, Ion (1873)
- Stoicescu, Victoria (643)
- Stoiciu, Liviu Ioan . . . (1378), (1421), (1437),
(1449), (1497)
- Stolojan, Theodor (1193)
- Stratan, Ion (1427)
- Strâmbeanu, A. (256), (1443), (1463), (1770)
- Streinu, Vladimir (1031), (1596)
- Streinul, Mircea (685)
- Suceveanu, Arcadie . . . (14), (91), 176, 208,
(579), (604), 1430, (1433), (1455)
- Șăineanu, Lazăr (663)
- Șeicaru, Pamfil (1201)
- Șerban, Geo. (1043)
- Șlapac, Mariana (1266)
- Șoimaru, Vasile (1207), 1431, (1433),
- Șoitu, D.D. (37)
- Șoitu, Laurențiu . (291), 1432, (1433), (1685)
- Șostakovici, Dimitrii (855)
- Șpac, Ion (1266)
- Ștefan cel Mare . . . (728), (873), (897), (972),
(1194), (1228)
- Ștefan, Aurora (1433)
- Ștefan, I.C. (407), (1480)
- Ștefan, I.M. 272, 1512
- Ștefan, Mircea (1289)
- Ștefănescu, Alex. (299), (326), (974), (1448),
(1464), (1652), (1779)
- Ștefănescu, Melchisedec (743), (1249)
- Știrbu, Viorel (711)
- Tacciu, Elenei (459), (1350),
- Talpalaru, Valentin (913), 1683
- Tamaris, Lucian (722), (806)
- Tamazlăcaru, Elena 1582, 1770
- Tarlapan, Efim . . . (48-50), (52), (166), 213,
(249), (816), (895), (1394), 1425, (1752)
- Tașcu, Valentin (67), (800)
- Tăicuțu, Valeria Manta 1728,
- Tănase, Al. (527)
- Tărățeanu, Vasile . . . (75), (91), (162), (888),
(1433), (1761)
- Tătaru, Nadia 1809
- Teleucă, Victor (14), (24),
(89), (93), (101), (146), 207, 232, (323), (814),
(1029), (1061), (1062), (1429), (1452), (1453),
(1704), (1719), (1720), (1776), (1811)
- Teodorescu, Bogdan (1309)
- Teodorescu, Constantin (1433)
- Teodorescu, Ștefan (558)
- Teodorescu, Vasile (157)
- Teodoriu, Maria L. (420)
- Teodorovici, Doina . . . (803), (1240), (1249)
- Teodorovici, Ion Aldea (803), (1240), (1249)
- Teodorovici, Constantin (453)
- Teodorovici, Maria (453)
- Teofil Arh. (256), (1443), (1446)
- Tertulian, N. (421)
- Theodorescu, Răzvan (1124)
- Tihan, T. (757)
- Tiktin, H. (1369)
- Timcu, George (659),
- Tiron, N.N. (1317)
- Tismăneanu, Vladimir (1198), (1200),
(1203), (1212), (1214), (1469)
- Titor, C.I. 1583
- Tiutiuca, Dumitru (10),
273, (295), (326), (618), (650), (715), (1363),
(1364), (1499), (1533), (1541), (1695)
- Toader, Lucia 1711
- Tocilescu, Gr. (1249)
- Toderașcu, Ioan 233
- Todoran, Eugen . . . (336), (415), (511), 1496,
(1684)
- Tolstoi, L. (563), (876), (919), (1070)
- Toma, Constantin (37), (46)
- Toma, Robert (1445)
- Toma, Sorin (1203)
- Tomozei, Gheorghe 436, (695)
- Tomuș, Mircea (1641)
- Tonitza, I. (1230)
- Topîrceanu, G. (5), (519), (968), (1255),
(1267), (1326), (1400), (1474)
- Torouțiu, I.E. (843)
- Tournier, Michel (1454),
- Traianus. (89), (1014), (1821)
- Trakl, Georg (1436)
- Trandafir, Constantin 321,
322, (664), (750), (793), (848), (959), (1363),
(1374), (1396), (1398), (1409), (1421), (1429),
(1433), 1434, (1437), (1441), (1449), 1523,
1533, 1543, 1555, 1565, 1604, 1628, 1629,
1649, (1660), (1666), (1684), 1685
- Trif Pleșa, Ion 5, 7, (73), (242),
244, 263, (688), (790), (853),
1336, (1358), (1375), 1541, 1593
- Trismegistul, Hermes (1045)
- Troțki, L. (1200)
- Tudosie, Avram D. (40), (88), (448), (1235),
(1248), (1259), (1329), (1433)

- Tudosie, Laurențiu A. (1248), (1259)
Tudurachi, Adrian (296)
Turcea, Daniel (792)
Turtureanu, Nicolae (53), (1478)
Tutoveanu, George. ... (102), (1006), (1229),
(1230)
Twain, Mark (699)
Tzara, T. (475)
Tzigara-Samurçaș, Sandu. (13), (104), (255),
(417), (547), (1476)
Țepeș, Vlad (1125)
Țeposu, Radu G. (492)
Țicalo, Ioan 226, (865), (999)
Țintă, N. (12), (707)
Țincovici, Alina (1984)
Țoncu, Georgică. (40), (1361)
Țugui, Haralambie (414)
Țugui, Ion (1368)
Țugui, Pavel (1544)
Țurcanu, Andrei ... (14), (648), (759), 1810
Țuțea, Petre. (1123), (1200)
Ulici, Laurențiu (1213)
Ulmeanu, Radu 1787
Ulmu, Bogdan 1556
Ungaretti, Giuseppe. (511), (525)
Ungheanu, Mihai.
252, (255), (615), (634), (640), (646), (737),
(1125), (1242), (1520), (1563), (1590), (1767)
Ungureanu, Cornel .. (1349), (1440), (1463)
Ungureanu, Ion (1249), (1460)
Ungureanu, Lidia. 1811
Ungureanu, Traian (1209), (1212)
Uricariu, Eugen (504)
Uricaru, Eugen (1658)
Ursache, Magda .221, 227, 303, (852), (1463)
Ursache, Petru 247, (253), (900), (997),
(1463), 1750
Ușurelu, Culiță Ioan 258, (920), (955),
1472, 1473
Utan, Tiberiu (252)
Vacietis, Ojar (105)
Vadislav, Janine 1771
Vaida, Mircea (408)
Valerian, I. (12)
Valeriu, Toma. (37)
Valéry, Paul. (472), (772), (901)
Valesa, Lech (1201)
Vangheli, Spiridon. (1770)
Vartic, Andrei. .(963), (1445), (1455), (1710),
1712
Vasilcău, Traian (1014)
Vasile, Geo (1395), 1772
Vasile, Roxana (1383)
Vasilescu, Emil. 1688
Vasilescu, Mircea (588)
Vasiliiu, Florin. (679)
Vasiliiu, Lucian ... (148), (679), (789), (826),
(1378), (1395), 1605, 1729
Vasiliiu, Mugur (20), (874)
Vasiliiu-Scraba, Isabela (1445), 1751
Vasiluță, Paul (40)
Vasluianu, Constantin (46), (94)
Vatamaniuc, D. (10), (11), (309), (505),
(539), (555), (571), (618), (632), (681), (722),
(729), (764), (830), (918), (935), (987), (1368),
(1387), (1445), (1523), (1553), (1578), (1590),
(1600), (1602), (1721), (1737), (1740), (1758)
Vatamanu, Ion (14), (173), (603)
Vattimo, Gianni (1061)
Vauvenargues, de (312)
Văcărescu, Ienăchiță (620)
Văideanu, George (1302)
Vărgolici, Teodor (565)
Velea, N. 1787
Velescu, Radu Marius 1606
Velicu, Mioara (1252)
Ventura, Gr. (995)
Verlaine, Paul (12), (531)
Vianu, Lidia (1424)
Vianu, T. (10), (34), (238), (241), (336), (430),
(544), (725), (757), (1005), (1812)
Vicol, Mihai Sultana . 133, 183, (254), (671),
(767), 1387, (1448), 1459, 1467, (1733), 1773
Vicol, Sterian (631), (1532), (1541)
Vidam, Teodor 1713
Vidrașcu, Anatol (17), 19
Vidrașcu, Dan (17), 19
Vieru, Grigore (14), (19), (30),
(72), (87), (92), (99), (105), (148), (153), (162),
(167), 184, (202), (225), (230), (235), (252),
(254), (256), (260), (299), (304), (315), 323,
(324), (382), (560), (579), (600), (601), (604),
(672), (697), (820), (822), (828), (829), (833),
(835-837), (840), (846), (850), (855), (856),
(863), (864), (887), (890), (917), (958), (963),
(967), (973-975), (980), (984), (989), (1000),
(1020), (1025), (1033), (1053), (1055), (1099),
(1240), (1249), (1331), (1371), (1399), (1403),
(1405), (1406), (1421), (1433), (1438), (1443),
(1446), (1448), (1452), (1453), (1460), (1462-
1464), (1467), (1471), (1472), (1476), (1633a),
(1642), (1647), (1652), (1657), (1658), (1662),

- (1664), (1668), (1670), (1678), (1683), (1685),
1689, (1723), (1761), (1770), (1773), (1776),
(1777), (1779), (1786), (1792), (1794), (1797),
(1808), 1816, (1824), 1825
- Vieru, Raisa (1770)
- Vintilă, George (37)
- Vișan, Ion 6
- Vișniec, Matei (957), (1049)
- Vitner, Ion (761)
- Viziru, A. (245), (246)
- Vlad Corneliu Basarab (857)
- Vlad, C. (238)
- Vlad, Ion (444)
- Vlad, Mihail I. . (4), (6), 65, 244, 1334, 1373,
1630
- Vlad, Vasile (826)
- Vladimirescu, Tudor (196)
- Vlahuță, Al. (966), (1006), (1229), (1230)
- Vlasie, Călin (889), (1653)
- Vodă, Gheorghe (162), (1249)
- Voica, Adrian 68, 214, 296, 297, 305,
(712), (744), (918), (928), 1584, 1595, (1669),
(1721), (1737), (1758)
- Voiculescu, Radu (514)
- Voiculescu, Vasile . (299), (514), (697), (831),
(842), (901), (1006), (1471)
- Voinescu, Radu (1441), (1449)
- Volcov, Teodor (1329)
- Voltaire (1070)
- Voncu, Răzvan (1570)
- Voronin, V. (14)
- Vrabie, D. (1463)
- Vrancea, Ileana (1138)
- Vuia, Ovidiu . (31), (278), (279), (282), (676),
(918), (1385), (1544), (1547), (1552), (1570),
(1573), (1574), (1585), (1721), (1806)
- Vulcănescu, Mircea . . (604), (1200), (1743)
- Vulturescu, George (169), (1054)
- Wittgenstein, L. (78), (384), (807),
(880), (1452)
- Zaharia, Dumitru (1266)
- Zamfir, Mihai . . . (538), (699), (1581), (1587)
- Zamfirescu, Dan (596)
- Zamfirescu, Duiliu . (81), (139), (798), (917)
- Zamfirescu, Vasile Dem. (527)
- Zanne, A. (874)
- Zarafu, George (51), (1474)
- Zarifopol, Paul (422)
- Zavada, Wilém (2), (511)
- Zărnescu, Constantin (895)
- Zărnescu, Mihaela (1405)
- Zbârciog, Vlad . . (199), 290, 318, 1730, 1752
- Zegrea, Ilie T. (91), (1733)
- Zeletin, C.D. . (71), (104), (264), (266), (547),
(859), (877), (1276), (1476), (1704), 1812
- Zidaru, Cristian 1813
- Ziedonis, Imants (105), (974)
- Zilber, Bellu (1216)
- Zmeev, Vladimir (17), (19)
- Zoil (870)
- Zub, Alexandru (1478)
- Zubașcu, Ion 1585, (1746)
- Zurba, Giorgiana 1476

1963

1967

2001

2005

Pentru album au fost folosite fotografii din arhiva familiei Lina și Theodor Codreanu, precum și fotografii primite de la Vasile Șoimaru, Nicolae Răileanu ori de la alți prieteni, cărora le mulțumim pe această cale

2010

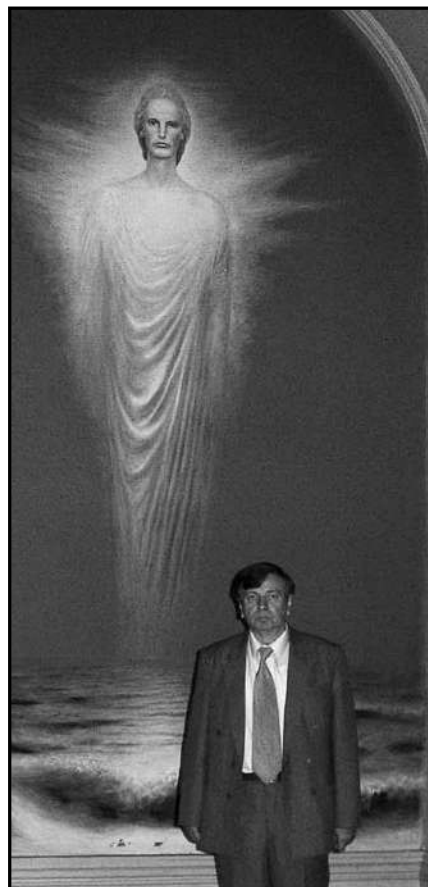

2011

II. ÎN PREAJMA SPIRITULUI EMINESCIAN

La Uniunea Scriitorilor, Chișinău, 2010

La Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 2008

La statuia Poetului, Cernăuți, 2011

III. ALBUM DE FAMILIE

Părinții: Catinca și Ion Codreanu (1937)

Familia Linei Codreanu (fostă Ionică):
Panaite și Constantina (părinți)

Maricica (soră) și Nicolae Păs, Lina și Theodor Codreanu, Maricica și Dumitru Codreanu (frate) (Deva, 1974)

Th. Codreanu cu mama (Huși, 1982)

Dragoș Codreanu (2003)

Teolin Codreanu (2005)

Adela – soră, Aglae – mătușă, Tinca – mama, Vasile – văr,
Th. Codreanu; Maricica - soră și Nicolae Păs (Sârbi, 2003)

Lina Codreanu (2005)

IV. PORTRETE DE GRUP

A) THEODOR CODREANU – PROFESOR, ÎMPREUNĂ CU COLEGII DE LA LICEUL „CUZA VODĂ” DIN HUȘI

1996

B) THEODOR CODREANU ÎMPREUNĂ CU...

... Mihai Cimpoi și Nicolae Dabija
(Huși, apr. 1996)

... Costache Olăreanu și Lina Codreanu (Huși, mai 2000)

... acad. Dimitrie Vatamaniuc
(Chișinău, iul. 2001)

... Cezar Ivănescu și Zoe Dumitrescu-Bușulenga
(Focșani, iul. 2003)

... Mircea Popa și Constantin Cubleșan (Cluj, sept. 2003)

... Ion Rotaru
(Focșani, iul. 2004)

... Cezar Ivănescu, D.R. Popescu și Leo Butnaru
(Focșani, iul. 2004)

Emilian Marcu și Alexandru Dobrescu (Iași, oct. 2004)

... acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga
(Văratec-Neamț, iul. 2005)

... Mihail Diaconescu, Ion Filipciuc și Ion
Gh. Pricop (Vaslui, dec. 2005)

... Valeriu Rusu și Magda Ursache
(Focșani, iul. 2005)

... acad. Gheorghe Buzatu și Costin Clit (Huși, oct. 2006)

... Andrei Vartic (Huși, oct. 2007)

... Petruș Andrei și Simion Bogdănescu (Bârlad, mart.
2008)

... Laurentiu Șoitu (Iași, febr. 2008)

... Lina Codreanu, Măriuca Vulcănescu și Vasile Șoimaru (Chișinău, mai 2006)

... Petru Brumă (Huși, oct. 2008)

... Dumitru Matcovschi (Chișinău, oct.

2008

... C. Teodorescu și M. Coloșenco (Bârlad, aug. 2008)

... Grigore Ilisei și acad. Dan Hăulică (Putna, aug. 2008)

... Grigore Vieru (Costești-Ialoveni, sept. 2008)

... Petru Ioan (Huși, oct. 2008)

... Efim Tarlapan (Huși, iul. 2009)

... Constantin Trandafir
(Câmpina, iul. 2009)

... Viorel Dinescu (Galați, aug. 2009)

... Dan Ravaru, Teodor Pracsiu și Gheorghe Capșa
(Huși, oct. 2008)

... Daniel Corbu și Ion Hadârcă (Chișinău, febr. 2009)

... Vasile Tărățeanu și Nae Georgescu (Suceava, sept. 2009)

... Gruia Novac și C. D. Zeletin (Bârlad, apr. 2010)

... Vasile Tărățeanu, (Iași, oct. 2010)

... Adam Puslojič, Viorel Dinescu și Tudor Nedelcea
(Chișinău, ian. 2010)

... Radu Cârnci (Iași, oct. 2010)

... Ana Bantoș, pregătind emisiunea Tv. despre
Grigore Vieru (Chișinău, febr. 2010)

... George Vulturescu (Iași, oct. 2010)

... Nicolae Dabija; în fundal – Constantin Marafet
(Râmnicu Sărat, mai 2010)

... acad. Valeriu Cotea (Iași, noi. 2010)

... Simion Gociu și Lucian Vasiliu (Cernăuți, ian. 2011)

... arhim. Mina Dobzeu (Huși, noi. 2010)

... Petru și Magda Ursache (Suceava, octombrie 2011)

... Alexandru Bantoș, Ion Ungureanu și Mihai Cimpoi
(Chișinău, aug. 2010)

... acad. Eugen Simion (Chișinău, aprilie 2011)

... acad. Solomon Marcus (București, noi. 2011)

... acad. Basarab Nicolescu (București, noi. 2011)

c) *ACȚIUNI CULTURALE. IPOSTAZE*

Biblioteca hușeană a primit denumirea „Mihai Ralea”, având prezenți pe Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Ioan Neamțu, arh. Mina Dobzeu, Th. Codreanu (Huși, apr. 1996)

Moment din viața culturală a liceului: Doina și Ion Aldea Teodorovici, Gh. Hoha (dir.), Th. Codreanu, Grigore Vieru, pr. Marcel Miron și pr. Ioan Radu (Huși, iunie 1996)

La statuia lui Ștefan cel Mare, participanții la simpozionul internațional „Mihai Eminescu” (Chișinău, iulie 2001)

La Episcopia Huşilor, în jurul
Preasfinţitului Ioachim
Vasluianu al Huşilor
(oct. 2004)

„Prietenii literare”.
Scriitori participând
la aniversarea lui Theodor
Codreanu – 60:
N. Dabija, V. Tărăţeanu,
M. Cimpoi, N. Rusu,
Al. Dobrescu, Emilian
Marcu,
(Huşi, apr. 2005)

Theodor Codreanu
între prietenii veniţi
la a 60-a aniversare
(Huşi, apr. 2005)

Lansare de carte organizată
de Biblioteca „B.P. Hasdeu”.
Vlad Pohilă, Lidia Kuli-
kovski, Theodor Codreanu
și Nicolae Dabija
(Chișinău, mai 2006)

Acasă la Grigore Vieru: Mihai Cimpoi,
Th. Codreanu și Dumitru Gabura –
(Chișinău, dec. 2006)

La Târgul Internațional de Carte alături
de acad. Constantin Ciopraga, Daniel
Corbu și acad. Mihai Cimpoi
(Iași, oct. 2007)

Grup de scriitori la
Uniunea Scriitorilor: Nina
Josu, Valeriu Matei, Viorel
Dinescu, Nicolae Dabija,
Doina Uricariu, Theodor
Codreanu, Ion Beldeanu
(Chișinău, aug. 2008)

La despărțirea de Grigore Vieru. Th. Codreanu, Victor Crăciun, Petru Lucinschi, gen. Mircea Chelaru, pr. Marcel Miron (Chișinău, ian. 2009)

Aducând un omagiu la statuia Poetului de la M-rea Putna (nov. 2008)

Participanți la Salonul literaturii române din Bucovina: Ion Beldeanu, Vasile Tărățeanu, Nicolae Georgescu, Theodor Codreanu și Ioan Țicalo (Suceava, sept. 2009)

Moment de odihnă pe Aleea Clasicilor: Adrian Păunescu, Andrei Strâmbeanu, Nicolae Dabija și Th. Codreanu (Chișinău, oct. 2009)

La statuia lui Eminescu din fața
sediului Uniunii Scriitorilor din
Chișinău (oct. 2009)

Scriitori participanți la
Caravana „Mihai Eminescu”:
I. Filipciuc, Th. Codreanu, I.
Beldeanu, M. Vicol, V. Matei,
N. Georgescu, V. Tărățeanu,
T. Nedelcea, V. Dinescu
(Chișinău, ian. 2010)

Theodor Codreanu rostind comu-
nicarea „Limba – stăpâna noastră”
la conferința științifică despre Ni-
colae Corlăteanu, în Sala Senatului
Universității de Stat
(Chișinău, febr. 2010)

Târgul de Carte „Axis Libri”:
V. Dinescu, V. Matei, M. Cimpoi,
D. Corbu, Ilie Zanfir, Th. Codreanu
(Galați, iun. 2010)

Participanții la Festivalul Național de Epigramă la Casa memorială „Vasile Voiculescu” (Pârscov-Buzău, mai 2010)

Festivalul Național „Mihai Eminescu”. Carmen Steiciuc, Ion Beldeanu, A.D. Rachieru, Th. Codreanu, Const. Arcu (Suceava, ian. 2011)

Festivalul Național „M. Eminescu”. Grup de scriitori la statuia poetului (Cernăuți, ian 2011).

La sediul revistei „Literatura și arta”. Pr. Petru Buburuz, Th. Codreanu, N. Dabija, Ion Buga (Chișinău, august 2010)

După vizionarea Salonului Internațional de Carte, împreună cu academicienii Gh. Duca, Eugeniu Doga, Eugen Simion (Chișinău, aprilie 2011)

„Bacovia – 130”. Th. Codreanu, Const. Trandafir, Ștefan Munteanu, Culiță Ușurelu, Viorel Dinescu, Petruș Andrei (Bacău, sept. 2011)

La Biblioteca „B.P. Hasdeu”. Noutăți editoriale. Acad. Mihai Cimpoi, Theodor Codreanu, Daniel Corbu, Nicolae Dabija, Lidia Kulikovski (aprilie 2011)

Colocviul „Ion Barbu – 50”. Mircea Coloșencu, Th. Codreanu, C.D. Zeletin, P. Crăciunescu, Basarab Nicolescu (București, noi. 2011)

V. THEODOR CODREANU VĂZUT DE GRAFICIENI

Glebus Sainciuc, 1997

Chidișanu, 2000

Silviu Turculeț, 2006

Leonte Năstase, 2007

Gabriel Rusu, 2009

Silviu Turculeț, 2009

Teodor Vișan, 2010